Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

NI,62

Sermones sancti bernardini ordis minorū. de tota Ryone.

(A)
R-15

Universidad de Deusto
Biblioteca

Incipit tractatus de christiana religione pro tota quadragesima Editus per sanctum bernardinum de senis ordinis minorū. Et primo ponitur prohemiū ad sequens opus vbi christiana religio diuersimo⁹ de cōmēdatur Dominica in quīquagesima de mā. Prohemiū.

Unc manēt fides spes caritas. tria hec. i. cor. 13. Religiōis christiane munde et immaculate sctimonia contemplātes ac mīsabilē a⁹ ruine ppatiētes ad mīt̄orū aias de pfūdo viciox pelago cruēdas ⁊ ad semitas veritatis reducendas duce dño nostro ihesu xpo et dulcissima matre eius et sanctissimo patre nostro francisco libꝫ occurrēti quadragesima de xpiana religione tractare Tāte naqꝫ necessitatis tanteqꝫ vtilitatis est noticia ei⁹ vt solū illi⁹ ignorātia erubescēda sit. Sicut dicit phūs apulei⁹. Nit em̄ interrogat⁹ an scias statuā facere: absqꝫ ruboze. rīdebis nescio qz n̄ pudꝫ te nō eē signficū. i. statuariū. Interrogatus an scias bene vivere: nō audebis dicere nescio. Huiusmodi em̄ ignorātia adeo vbiqꝫ dānata est vt omis natio illā gla⁹ et igne exterminet et pfliget. Cū em̄ ome aīmal irrōale sciat vt ita dicā vivere sm̄ q ipm̄ decꝫ. qō ē magis maioriqꝫ dāpnatione in humano genere dignū q ignorātia benevivēdi Bone āt vivere est vivere sicut decꝫ. Nichil em̄ adeo decꝫ vitā nostrā vt religiositas vera. nichil adeo pōt h[abe]re decoꝛ vt illā. Nam tot⁹ et solus decoꝛ huane vite ipsa religiositas ē Ipsa etiam est perfectio ad quā nati sum⁹ que quidē hmōi apprehēdenda est et semp cōtinuis pfectiōibus augēda: et tandē est in glia cōsummanda. Nam sicut ecclīastici. c. j. scripti est Religiositas custodiet te et iustificabit coꝛ et iocūditatē atqꝫ gaudiū dabit. Religiositas em̄ custodit. s. a culpa ⁊ a pena iustificat āt coꝛ per diuinā grām: dat iocūditatem scꝫ aīmi in presenti atqꝫ gaudiū. s. cōsūmate beatitudis in futuro Unde hmōi xpiane religionis fruct⁹ idē prorsus est q ⁊ dīni cult⁹. Dim aūt vtilitatū vtilitas ⁊ oīm fructuū fructus atqꝫ oīm desideriox finis optatus est felicitas sēpiterna ppter quā oīs substātie nobiles hoc est rōnales ⁊ intelligētes create sunt. Ut aūt nec gressu nec volatu nec natatu nec alio quocūqꝫ motū q̄ sacratissimo cultu dī nec alia via nisi sincerissima et imaculatissima religione illi⁹ hoc ē qua ei adheretur et vnitur possibile est venire ad felicitatem eternam. ideo vtilissimū eristimaui desiderantibus deū: viam huius sacratissime religionis de sanctorū doctorū et magnox theologorū traditis a me ⁊ tractatum ipsū de religione crist[ia]na intitulare: vt minus piti discant viuere sicut xpianos decet. Talis etē vite iam in pūti glorioſuꝫ fructū reporta⁹ cū vitam celibē inchoam⁹. Sicut apl's. 2. coꝛ. j. ait Gloria n[ost]ra h[oc] est testimoniū cōsciencie nostre. In futuro aūt post hanc vitā exspectatur eiusdē cumulatissima plenitudo que erit potissima pars felicitatis eterne. Totū aūt deo vivere religionis cōsummatio est. ac simul beatitudinis ⁊ glorie plenitudo. Quia igit̄ sm̄ crisostomū fides est xpiane religionis primū et stabilissimū fundamentū primaqꝫ radix atqꝫ principiū dīni cultus: pptera necesse habemus christianaꝫ fidē primo firmiter stabilire. qō ⁊ intendim⁹ agere vsqꝫ ad sequētem feriam quartā. Tūc aūt particulari⁹ ipsius xpiane religionis edificiū distinguemus. Didicien dū igit̄ hmōi fundamentū xpiane fidei ad psens quatuoꝛ cōtēplationes premittam⁹ de fide. Prima erit de fidei xpiane firmitate in qua ostendēt eiusdē fidei. 12. firmitates. 2ª de fidei necessitate. de qua ho[ra] infra die vbi o[st]endet qtū necessaria ē fides. 3ª de fidei singularitate. et de hac feria 2ª agem⁹ declarantes que homo credere obligatur. 4ª de fidei grōsitate. et de hac in sequenti feria 3ª vbi grōsitatem fidei ostendemus. Sermo primus de xpiane fidei firmitate. vbi declarantur eiusdē fidei duodecim firmitates.

a 2

Universidad de Deusto
Biblioteca

Unc autem manēt fi

n
des pes.caritas.tria hec.s.ī se ꝓpre
hēdit totū edificiū spūale Sz fides
est ipsius edificii stabile fundamētū in quo
tota xp̄iana religio stabilit̄. Ad qđ gdem fir
mandū vel potius firmissimū demōstrandū
et ad cōuincendū omnes hereticos et paga-
nos atq3 ad firmandū quoslibz xp̄ianos va
cillantes in fide.i2.ostendamus catholice ꝛ
xp̄iane fidei firmitates. Prima est ꝓnun
ciatio ꝓphetica 2ª scripturarū concordia
3ª auctoꝝ as scribentiū. 4ª diligentia reci
pientiū 2. dantur alie quattuoꝝ. Prima
est honestas ꝓtentoꝝ. 2ª inhonestas singu-
lozū erroꝝ 3ª asperitas martyrioꝝ. 4ª lim
piditas seu ꝛ tas miraculoꝝ. Supaddan
tur alie quattuoꝝ. Prima est diuina hono-
rificētia. 2ª est ecclesie ꝑmanentia. 3ª est iu
deoꝝ captiuitas. 4ª diuine ꝓuidentie egtas.
Articulus primus de quatuoꝝ fidei firmi
tatibus.ꝛ primo q̄ xp̄iana fides est vera et
testimonio ꝓphārum. Capitulum primū.

Rima igitur cristiane

p
fidei firmitas est prenūciatio ꝓphe
tica. Cū enī vera fides nichil aliud
ꝑ digna et debita eoꝝ que pertinēt ad fū
damentū religionis credulitas. ideo necesse
est vt illa sit vera qua de deo creditur ꝛ qđ cre
dendū est: ꝛ sicut crēdū est ad ipm deū ve
rū colendū. Et si ipsa credulitas haberet di
minutionē vel imperfectionē aut errozē ne
cesse esset habere filia. ꝛ affectiones et ope-
rationes que ex ipsa credulitate descēdunt.
Oz igitur in diuino cultu defectus necessa
rie partis. et in dñi graue peccatū ē. et erroz
atq3 blasphemia ideo necesse est credulitatē
p̄nominatā que fundamentū est diuini cul
tus ac vere religionis purā esse ac liberam
a falsitatis erroze. et integrā. s. sine diminu-
tione necessarie partis. Huiusmodi aūt cre
dulitas vz de deo et de hiis que ei⁹ sūt. que
nec errozē habeat firmatis nec diminutionē
necessarie partis nequaq3 inotescere potuit.
nisi ꝓphiā ꝛ reuelatōe diuina. Propter ea ma
nifestū est fidē seu credulitatē que fundamē
tū est vere religionis. et principii diuini cul
tus p se esse ex ꝓphiā vel reuelatōe diuina:
nec p alīū modū inotescere pōt. Sol⁹ em deꝰ
ꝛ nō ali⁹ naturalī ꝓuidet ce... tudinaliter cō
tingētia q̄ sunt futura. Ergo sol⁹ ipse vel ab
ipso instructꝰ illa pōt certitudinalī ꝓuidere.
Talis em est xp̄ianoꝝ catholica fides. Mul-
la etiā alia secta ꝓphetis solis initit in pte
ista. ꝛ si qua initiē inītū initiē ꝓcordat huic
fidei. Propterea ī pte illa nō errat dū⁹ ꝓphe
ticoꝝ elogioꝝ itelligentiā nō peruertat. Ad
gdem ꝓpt iudeos ꝓphos dicim⁹ q in multis
fidei articulis recte sentiūt fideiq3 catholice
in hꝰ ꝓsentiūt inducti testimoniis ꝓphārum
Dex vbi dissentiūt. ipsa ꝓphāꝝ eloquia nō
tam fla q̄ etiā ridiclosa iterpretatione erro
ri suo aptare conātur. Quāta aūt admiran
da cōcordia sit impletoꝝ ꝛ traditoꝝ p xp̄m
ad ea q̄ de ipso ꝛ de ipius eccl̄ia p̄dicta et p̄fi
gurata fuerāt ī veteri testamēto satis clare-
scere pōt ei q vtrunq3 testm̄ ꝑspexerit diligē
ter vbi maifeste apphēdet q a nullo hūano
ingenio talis impletio potuisset fieri vel co
gitari. Nam sicut auri grana sunt inter are-
nas dispsa. sic magnalia et humilia xp̄i sunt
in scripturis veteris testamēti p partes hinc
inde dispsa Et hoc sub talibꝰ modis q̄ nisi p
operis euidētiā ista in se simul sub debito oꝛ
die aduertis aduerti nequaq3 possent vel ad
plenū veracter intelligi nisi p singularissimā
ꝛ clarissimā reuelatioez dei. Et hoc gdē fa
cile est aduertere ei q ꝓcordiā veteris testa-
menti et noui p expientiā ꝛ pspicacē intelli-
gentiā ꝓprobauit. Hanc viā tāgit Augꝰ i2
de ci.dei.cº. 9. dicens. Vera se narratiōe pte
rita ex hiis q̄ futura ꝓnunciauit q̄cū tāta ve
ritate implētur ostēdit. Et gre⁹ in omē prie
dñice de aduētu ingt. Cū multa iam ꝓnūcia
ta ꝓpleta sint dubiū nō ē q̄ sequent etiā pau
ca q̄ restāt. q2 sequētiū rerū certitudo est pte
ritoꝝ exhibitio. Oz ex ꝓcordia scriptu-
raꝝ fides xp̄iana ostēdit eē ꝛa. Explīt 2ª

Ecunda aūt cristiane

fidei firmitas est scripturaꝝ cōcor-
dia Sedm em Scotū in ꝓlogo ꝓ
mi libri sup sentētias. q. 2. In nō euidētiꝰ
nec ꝓmª sic euidētia hūtibus ex terminis nō
ꝓsonāt firmiter et infallibiliter multi diuersi
mode dispositi nisi a cā supioꝝ ipoꝝ intelle-
ctꝰ inclinētur ad ꝓsensū. Sz scriptores cano
nis varie dispositi ꝛ diuersis tēpoꝝ. bꝰ exītes
in talibꝰ nō euidētibus oio ꝓcordabāt ꝛ cō-
sonabāt. Et bº ꝓtractat Augº. i8. liº de ci.
dei. 4º. c. dicens. Auctores nostri pauci eē
debuerūtne multitudine vilescerēt. qđ reli-
gione eaz esse oporteret: nec tñ ita pauci vt
eoꝝ consensio nō sit miranda. Neq3 em in mꝝ
titudine phōꝝ facile qs inuenerit inter quos
cuncta que senserūt conueniant. Quod qui-
dem sicut ibidē ꝑs per multa exēpla probat
que sunt pulcherrima ad videdum. Si quis
aūt obiicat q posteriores lz aliter dispositi
q priores i alis temporibus exist. in ha
buerūt doctrinā precedētiū in scripturis at
q3 credendo acquieuerūt. sicut discipuli ma
gistroꝝ doctrine ꝛ sic nichil dissonū a priori
bus ꝓscripserūt lz deus nō doceret hos ꝛ il-
los. Sz cōtra hoc obicit Augº vbi supra de
philosophis. o. labore litterario mōnimēta
suoꝝ dogmatū reliquerūt: q̄ discipuli legen-
et licz in aliquibus essent assentientes prio-
ribus vt discipuli alia tamē improbauerunt
vt patet ibi de antisthene ꝛ aristipo qui am-
bo socratici tñ ī gbusdā sibi ꝓtradixerūt. Et
etiā q̄q3 discipulus cōtradixit suo magro
Sicut ꝑs de aristotele qui ꝓtradicit platoni
Quomō ergo nō ꝓtradixissent posteriores
nostri priorib⁹ aliquibꝰ: si nō habuissēt do
ctoꝝ eorum intellectū ad eadē. nō eniden
tia inclinārem. Ratio huiꝰ ꝓcordie etiā exº
sol patere pōt q cū p diuersas fenestras do-
mū ingredit: cumulz fenestre sol ab altero al-
terius fenestre nullo⁹ discordās est. Sic fuit
in scriptoribꝰ scripturaꝝ qui quasi fenestre
fuerūt luminis diuinoꝝ radioꝝ ad illuminā
dum domū eccl̄ie dei. nam sicut deus qui ē
sol illuminans vniuersum mundum in semet
ipso discordat. sic ꝛ predicti scriptores eodē
cōcordi lumine illustrati in oibus extiterūt
ꝓcordes. Vñ ꝑsal. inquit loquēs de scripto-
ribus scripturaꝝ. De medio petraꝝ dabunt
voces. i. de medio sctē trinitatis emittūt cō
sonantiā sensuū in scripturis. Atq3 origine
talis ꝓcordis doctrine clariꝰ exprimēs sub
dit. Rigās. s. tu deꝰ montes. i. illos eminen
tes sanctos atq3 ꝓphās de supioribꝰ tuis. i.
de tuis optimis donis ꝛ illustrationibꝰ san-
ctis. Oz aūt hec inter hos scribentes cō-
cordia sit ex munere dei ꝛ nō ex lectōe alio
rū scriptoꝝ etiā patere pōt si attēte legātur
hystorie ꝓphāles vbi reperit expresse q̄ eze
chiel ꝓphāuit in babilone. tēpore quo iere-
mias ꝓphāuit in iudea. Et cum nō solū di-
cerāt illa que a moyse quasi cōi magro eoꝝ
potuerūt habere: lz alia multa i illis equidē
poterāt dissentire. cū nō esset eꝝ dētia ex ter
minis nisi habuissēt aliquē doctoꝛē ꝓmunē
supra intellectū humanū. Non cū minori ad
miratione pensanda est cōcordia nō solū dic-
toꝝ: lz etiā operū ꝛ gestoꝝ sctoꝝ oim ꝛ ve
re catholicoꝝ qui in dei ecclia extiterunt.
Ab ipso xp̄o vsq3 ad tēpora nostra. nam in
hiis q̄ legis ꝛ fidei nostre sunt nec in pūcto
qdem discordant: licz in hiis que p opinio-
nē ꝓbabilē currūt aliqñ aliter vnꝰ q̄ aliter
reperiat sentire. Vnde p hec clarescere pōt
q2 et posteriores ꝛ priores in vni eūdem spi
ritū cōgregati vnā ꝓstituit ecclīam sponsam
vnicā thū saluatoꝛis. in vnā ꝛ eandē fidem
in eandē spē atq3 ī eandē caritatē spūaliter
ordinata vt veriticet qđ Oꝛ. ic scriptū
est q̄ turbe q̄ precedebant ꝛ q̄ sequebantur
clamabāt dicentes Osanna filio dauid be
nedictus qui venit in noie dñi. Pax in ter-
ra ꝛ glia in excelsis. Vera ostēditur xp̄ia
na fides ex scribentiū auctoritate ꝛ dignita
te. Capitulū 3m.

Ertia firmitas ē aucto

ritas scribentium. Nam aut libri
scripture sunt ulloꝝ auctoꝝ qui eoꝝ
esse dicūtur aut nō. Primo aūt si sunt eoꝝ
cū mēdaciū maxime in fide ꝛ ꝓphāb⁹ tan-
ta severitate cōtempneret quoº verisimile est
eos fuisse mentitos dicēdo. Nec dicit doꝰ si
deº nō fuiss locutꝰ. Si aūt dicas illos fuis-
se deceptos nō aūt mentitos: cōtra ait enim
Apoº. 2. coꝛ. i2. Scio hoiez in xp̄o añ annos.
i4. sive in coꝛpoꝛe sive extra coꝛpus ne
scio deus scit raptū huiusmodi vsq3 ad 3m
celu. Et scio hmōi hoiez sive in coꝛpoꝛe sive
extra coꝛpus nescio deꝰ scit qm̄ raptꝰ est in
paradisū ꝛ audiuit archana verba que non
licz homi loqui. Que quidē assertiones nō
videtur fuisse absq3 mendatio grauis si asse-
rens nō fuit de hmōi certus. Asserere nāq3
dubiū tanq3 verū et certū: mendatiū vel non
longe a mēdatio est. Et illa nāq3 reuelatōe
apli et ex multis aliis factis diuersis mani-
feste cōcludit q̄ intellectꝰ eoꝝ nō potuerunt
induci ad asserendū ita firmiter de illis quo
rū nō potuerūt noticiā ex naturalibus opti
nere sicut assenserūt nisi ab agente supnatu-
rali fuissent supnaturaliter illustrati. Si ite
rū dicas ꝓpter lucrū fuisse mentitos a par-
te cōtrariū patet cū ꝓo illis ad que hoies ī

dicere voluerūt nō temporalia bona sz tribulationes maximas atqz vltima supplicia sustulerit. ¶2° aūt si predicti libri nō sunt eoz: hoc asserere graue videt incōueniēs: qz sic negabit qcūqz aliū liber etiā fore illius cuius liber esse dicit. Quare em isti soli flō ascripti sunt auctoz quez non erant quod quidē dicere assurdū maifeste apparz ¶Amplius. Aut illi qui libros eis ascripserūt fuerunt xpiani aut non. ¶Primo aūt si fuerūt xpiani quomō tales libros eis tam mēdaciter ascripserūt. cū lex xpiana tam seuere mēdatiū pseq. atur. ¶Dō testāte qui ait. perdes oēs q loquūtur mendatiū. Quom° etiā asserūt deū multa fuisse locutū que ibi narrātur z psonis ib⁹ libri intitulant si hec vera nō extiterūt. Quo° insup libri isti ita auctētici extitert atqz ita diuulgati eē taliū auctoz nisi fuissent eoz: z ipsi auctores autētici extitissent: Vnde Aug⁹. iii° li°. de ci. dei. c. 2. loquens de xpo ait. ¶Dei⁹ xps p pphas deinp seipm. post e. p apl'os quātū satis est indicauit, locutus est. scripturā pdidit que canonica nominatur eminentissime auctoritatis. Et idē epla prima ad Jero^m. z i decretis. d. 9. [illegible] scripturas sacras admissa fuerit [illegible] offerosa mendacia: quid in eis remanebit a. ctoritat[illegible] Que tādē de scripturis illis sētentia pferet: cui⁹ pondere ptenciose falcitatis obtinet improbitas. Et epla alia ad Jero^m. z vbi. s. i. c. 5. item ait. Ego solus eis scriptoz libris qui canoici appellant: didici hūc timorē honorēqz referre vt nullū eoz scribē do errasse audeā credere: aut si in eis aliquid offēdero qō videbitur otrariū veritati: nihil aliud existimo q̄ vel mēdosū eē codicē vel nō esse assecutū interpretē qō dictum est vel me minime intellerisse nō ambigā. ¶Alios autem ita loqo vt quātalibz scītate q̄taue doctrina pollere aut nō ideo vez putē: qz ipsi ita senserunt: sz qz michi p alios auctores vl' canonicas vel pbabiles rōnes qō a vero nō abhorreat psuadere potuerūt. ¶2° aūt si illi q predictos libros scripserūt nō fuerūt xpiani nō videtur verisimile q̄ voluerit tales libros conscribere atqz alios ascribere z sectā z ritū viuendi maificare. cui⁹ otrariū credebāt z observabāt. ¶Hec Scotus vbi supra.

¶Que pertinēt ad fidem christianam quē tā diligentia sint recepta Capitulum quartum.

Quarta firmitas est

q diligētia recipiētiū. q̄ sic patet. pōt

Aut em nulli credes de cōtingenti qō nō vidisti z ita nō credes mundū factum fuisse an[illegible] te. nec locū esse in mūdo in quo ñ fueris nec istū esse prēm tuū nec illā esse matrem tuā. et sic talis incredulitas destruet totam politicā vitā. ¶Si aūt vis alicui credere de p̄tingentibus qō tibi nō est vel fuit euidēs: cōitati maxime credendū est siue illis q̄ tota cōitas approbat z maxime si cōitas illa famosa est et honesta. et cū maria diligētia recipit approbanda. Talis vtiqz est scripture canō. Tanta nēpe apud iudeos de libris bendis in canone solercia fuit z tanta apud xpianos ō libris recipiēdis tanq̄ auctēticis q̄ de nulla scriptura p auctētica hūda tāta solicitudo inuenta est. ¶Preci⁹ cū tā solēnes cōitates de scripturis istis curā gesserūt tāq̄ de cōtinentib⁹ necessaria ad salū. ¶Vñ Aug⁹ li°. 18. de ci. dei. 38. c. ait. q̄ etiam scriptura enoch de q̄ iudas in canonica sua mentionē facit nō recipit in canone. Et mlte alie scripture de quib⁹ fit mētio in libris regum. vbi apte demōstrat q̄ infra sola i canone recepta sunt q̄ auctores nō sicut hoies sz sicut pphete diuina inspiratōe scripserūt Et 4 ō. c ait. Illi israelite quib⁹ credita sunt eloquia dei nullo° pseudo pphās cū veris pilitate licencie pfuderūt sz cōcordes inter se atqz in nullo dissentientes sacraz lrarū veraces ab eis cognoscebantur et tenebantur auctores. ¶Hec Scotus vbi supz.

¶Articulus 2⁹ vbi ponūtur alie quatuor xpiane fidei firmitates. prima est de honestate z rōnabilitate credendoz in xpiana fide Capitulū primū.

Prima firmitas est

p honestas seu rōnabilitas credendoz. z in xpiana fide cōtentoz. Sane sola catholica fides credit deo. Nam xpiane fidei solus de⁹ veritatis imo de⁹ veritas testis est. Nam siue credat per miracula seu per oracula pphārū vbiqz z in omnibus illi credit cui⁹ testimonijs credit. ¶Vna de re si i aliquo erraret quod tñ impossibile est nō ei esset imputandū: sz ipsi testificati deo cuius fidei ipse est dator: testificator z doctor. ¶Sola enim xpiana fides ad spem venie gratie z

glorie subleuat humana corda dum predicat immensam magnitudinē mie dei et tam i me[illegible]sam q̄ miseriā nostrā assumere dignat⁹ est. ¶Nulla etenim via magis suaderi cōitati generis humani potuit deū. glorie sue nos velle habere cōsortes. q̄ per hoc q̄ miserie nostre cōsortiū imit. z multo efficati⁹ q̄ tam i nominiosā atqz acerbissimā mortem subiit. ¶Quid enim magis ad spē venie mētes erigere potuit z verisimili⁹ ostendere valuit dom velle misereri hominibus: q̄ q̄ pater miarū ppio filio suo vt eis parceret: no pepcit. z ip se filius vt inumes z illeū ipsi abirēt. latroci nioz ipoz dignatus est pferre suspendium? Credulitas em hoz est que ruinā desperatōis in pctoribus penitus ,phibet z auertit et spem magnifice velud colūpnaz firmissimā in corde humano erigit z ?firmat. ¶Hec sola est q̄ corda subuersa erigere z erecta pztare sufficit z fulcire. ¶Oēs em alie secte omnesqz errores aut fulcimenta spei penit⁹ tollunt aut debilia adhibēt fundamenta instar festucaz vel palleaū q̄ supportare coz hūanum oio non possunt. Sola em catholica fides ad veram z viuificā caritatē inflāmat. Sicut cū ignis ignez maximū generat atqz cotactu suo q̄ sunt ignibilia inflāmat. sic ignis diuine dilectionis beneficio dñice incarnationis p credulitatē cordibus hoīm applicatus ignē sctē dilectionis in deū: in illis generat amorez viuificō incendit atqz inflāmat. ¶Cetera nāqz beneficia dī velud scītille sunt ac p modice primule ad inflāmandum humana corda. ¶Beneficiū aūtē incarnationis atqz redēptionis non solū est sicut mons igne⁹ cordibus nostris inflāmandis per credulitatez appositus imo incōparabiliter maioz ignis q̄ esset totus mundus si totus arderet. Quāto em maioz est dei fili⁹ toto mundo tanto corda humana magis calefacere debet z inflāmare per hanc credulitatē eis applicatus q̄ totus mūdus corpora nostra si totus arderet. ¶Quot aūt sunt corres z faces aliqz ignes ad calefaciēda corpora calore sensibili, tot sunt dei beneficia ad' calefaciendā corda caloze diuini amoris. ¶Manifestū est igit[illegible] q̄ si totus mūdus arderet modicus ignis esset ad calefaciendū quodcūqz corpus: imo nullus cōparatione hui⁹ beneficii ad calefaciēdum corda humana. ¶Cuta vero alia beneficia cordibus aliaz gentium implicantur: que vt dixim⁹ quasi modice scintille sunt ad hunc ignez. ¶Manifestū est oēs alias gentes a diuino amore frigidas eē comparatione xpianoz. z ideo mortuas cū caritate solus sit viuus z vitalis. ¶Preterea quid honestiꝰ atqz rōnabilius q̄ deū tanq̄ finē vltimū super omia diligi z primū sicut seipsū. i. ad id ad qō seipsū gregoriū. In his em duob⁹ preceptis tota lex pendet. pphē Sicut dr ¶Mat. 22. Sola etiā xpiana fides mentibus applicat maximū timorem dei per eam creditur z iusticia eius in vltimo dī stricta incontuāces atqz rebelles eius vindicta z acerba esse atqz eterna duratōe z cogitabilis acerbitate. Omnes enim alie secte z hunc timorez z alias affectiones i deū aut penitus tollunt aut pauidant dimutas diminutōe deo iniuriosa. Quid etiam honestius q̄ qō ¶Mat. 5. scriptum è. Omia que cumqz vultis vt faciāt vobis homies z vos facite illis. Et istis quasi pceptis principiis alia p̄cipua in scripturis sacris tur tradita omnino rationi cōsona z honesta sicut de rationabilitate eoz sigillatim claresceret potest cuilibz speculanti de p̄ceptis cōsiliis z sacramētis fidei orthodoxe. quia in omnibus videtur esse quasi quedam explicatio legis ture: que fm ¶Apo^m ad ro. [illegible] scripta [illegible] in cordibus nostris. ¶De honestate aut christiane legis ait Aug⁹ 2° de ciui. dei. c. 28. Nihil turpe aut flagitiosum, spectandum imitandumqz vnicuiqz ꝓponitur vbi veri dei aut miracula narrātur aut dona laudātur aut beneficia postulantur. ¶Hec de moribus.

¶Sz z de credibilibus etiam patet quia in christiana fide nihil de deo credimus vel sētimus quod aliquā imperfectionem importet. immo etiam magis attestatur perfectioni diuine q̄ oppositum eius. ¶Patet de trinitate personarum: de incarnatione verbi: et sic de ceteris sanctissimis et rationabilibus atqz honestis.

¶Quanta fulgeant honestate et ratione que continentur in christiana fide. Cplz 2^m

Ecūda firmitas est

f inhonestas irrōabilitas singlor errorz. Quanta enim fuit amentia paganoz colentium ydola opera manuū suarū inquibus nihil est nois sicut satis ostēdūt etiā ipi naturales phi sz mlto efficatius

doctores sci. Quid etiã adducere pñt dece
prissimi sarraceni illi⁹ vilissimi pozci maco
meti sectatozes. Quid inq̃ ꝑ scripturis su
is allegã. vel allegare poterunt qõ pozcis ꝛ
similis ꝓuenit gulã ꝛ co⁹ꝫ ꝑ vltrabritudine
expectates. Quã etiã remuneratõez ꝛ pmis
sionẽ despiciẽs phus auicẽna qui q̃s exteriꝛit
illi⁹ secte. nono methaphi. 7.c. Alui q̃s pfe
ctioꝛ nẽ magisq̃ róali hoi ꝯgruẽtẽ ponẽs
ait. Ler nra quã dedit machomet⁹ ondit p
fection felicitatis ꝛ miserie q̃ sunt ẽm corp⁹
sed est alia ꝓmissio q̃ apprehẽdit intellectu.
Et ꝛ ldidit. Sapiẽtib⁹ multomagis fuit cu
piditas ad oñdẽ lũ aliã felicitatẽ q̃s corporũ
q̃ quis dareť eis: nõ tñ attẽderũt nec tñ apꝓ
ciati sunt eã ꝓcurãe felicitatis q̃ est ꝓiunctio
ꝓme veritati. Judei quoq̃ ihesati ꝛ rudes
nouũ testamẽtũ ꝓdenãt qõ gdẽ in veteri testa
mẽto ꝓmittit sicut oñdit apls 2.c. ad hebꝛe
os. oñdẽs q̃ insipide sunt eoꝛ cerimonie sine
christo. Nõne xp̃s aduenisse ꝛ ita nouũ testa
mẽtũ ab ipso pꝛincipaliter ꝓmulgatũ et sicut
auctẽticũ foze acceptãdũ eoꝛ ꝓphie ostẽdit
Dñ genẽ. 49.c scriptũ est. Nõ auferet sceꝓ
trũ de iuda ꝛ dux de femoze ei⁹ donec veiat
q mittẽdus ꝓmittit ipe erit expectatio gẽtiũ. Da
nielis quoq̃. 9.c. scriptũ est. Cũ venerit scũs
scoꝛ cessabit vnctio vestra. Quid em alii
ni manichei fabulãt ꝓmũ malũ cũ ꝛ ipi et
si nõ fuerit ꝓmi mali tñ fuerũt multi mali
tãraq̃ cecitate obtenebrauit eos malũ vt nõ
itelligerẽt vt oñe ens inq̃tũ ens ẽ bonũ: nec
cognouerũt q̃ vet⁹ testamẽtũ in nouo fu..it
auctẽtice approbatũ. Dñ etiã mltitudo he
reticoꝛ habuerit oꝛtũ nisi ꝺ scripturis sacris
male iterꝓtatis sicut testať Aug. i lib. 83. q:
69. dicẽs. Nõ põt erroꝛ q̃ palliať xp̃iano no
mine oziri: nisi de scripturis itellectis. Et hꝰ
ideo q ꝓcedẽtia et sequẽtia nõ ꝓtulere solet
circũstantia scripturaꝛ illuĩare sniam. vt ꝺz
ibidẽ q. 5. Et addit nec etiã alia loca scripte
ꝓtulerũt vñ hereses exoꝛte sũt ꝓ se ledendo q̃
ꝓferẽdo repulse sũt q: ꝓferẽtes snias diuersas
addurerũt q̃ ex se mutuo iuicẽ videre potue
rũt q̃liter eẽt intelligẽdũ. Cõtra quos ẽ Aug⁹.
vbũ ꝫ epl̃aq̃ fũdameti. Nõ crederẽ ingt
euãgelio nisi q: ecclie catholice credo. Igit
irrõnabile ẽ aliqd canonis recipe ꝛ aliqd nõ
cũ ecclia catholica cui credo totũ canonem
equal̃r vt certũ recipiat. Qui ꝺ etiã dicem⁹
de variis doctrinis ꝛ sectis phoꝛ mlta irra
tionabilia ꝓtinẽtib⁹ sicut de politiis diuerſa
variis phis diuersimode ordiatis. In secun
do politice arist. pbat. Dolitica quoq̃ sua
in gbusdã est etiã inhõesta. Nã tradẽs politi
cã suã ingt. Expedit ad tpantiã coꝛtũ facere
senioꝛib⁹ Dicitq̃ nullũ oꝛbatũ debere nutri
ri. atq̃ bozrẽdã insaniã supaddit. Dicẽs q̃ si
ru añq̃ sentiať vita fiat abozsus. Hec scoꝛ
vbi supza.

¶ De asperitate martyrioꝛ gbus approba
ta est xp̃iana fides. Cap̃. terciũ.

ertia fidei firmitas

t est martyrioꝛ aspitas Per mar
tyria naq̃ vitas fidei clari⁹ eluce
scit q̃ patus ẽ hõ mori ꝓ veritate quã ꝓdicat
Nã ꝛ xp̃s ꝓ fidei testionio mortu⁹ est. Silit̃
ꝛ ꝓphẽ añ euãgeliũ ꝓ testionio fidei mortui
sũt. sicut ysaias teremias ezechiel ꝛ alii mul
ti. Pro fide aũt xp̃iana q̃ta passi sint marty
res oñdit apls ad hebꝛ. ii. c. d. Sci ꝓ fidem
vicerũt regna opati sunt iusticiã adepti sunt
repromissiones. Obturauerũt oza leonũ er
tinxerũt ĩ ętũ ignis effugauerũt aciẽ gladii:
qualuerũt de firmitate fortes facti sũt i bel
lo castra vterũt exteroꝛ. acceperũt mulieres
de resurrectõe mortuos suos. Alii aũt distẽn
ti sunt nõ suscipiẽtes redẽptionẽ: vt meliozẽ
inuenirẽt resurrectõez. Alii xo ludibria ꝛ ver
bera exꝑti sup ꝛ vincla ꝛ carceres lapidati
sunt sectisunt tẽtati sunt: in occisione gladii
mortui sunt. Circuierũt in melotis ꝛ in pel
lib⁹ capzinis egẽtes angustiati afflicti quib⁹
dign⁹ nõ erat mũdus. In solitudinib⁹ erran
tes in montib⁹ et in spelũcis ꝛ ĩ cauernis ter
re. Et hi oms testionio fidei ꝓbati inuẽti sũt.

¶ Tãto ardoze fidei martyres illi feruebãt: vt
in oĩb⁹ oppꝛobꝛiis vituperiis ꝛ suppliciis sp
starẽt ac sentirẽt dulcozẽ ac iocundit atẽ. Ad
hoc em̃ summũ ꝓducebat illos fidei feruoꝛ
dulcoꝛ. vt q̃to grauioza ꝓ xp̃o poꝛtarẽt tan
to seyltro ad õteꝛioza tolerãda offerrẽt. Dñ
in psona martyrũ ad Roma. 8. c apl̃us ait
Quis nos sepabit a caritate xp̃i Tribulatio
an angustia an psecutio an fames an nudi
tas an piculũ an gladi⁹. Sicut scriptum est
Quia ꝓpter te moꝛtificamur to..a die est ia
ti sumus sicut oues occisionis. Sꝛ in his oĩ
bus superamus ꝓpter eũ q̃ dilexit nos. Cer
tus sum em̃ quia neq̃ moꝛs neq̃ vita: neq̃

angeli neq̃ pꝛincipatus. neq̃ virtutes. neq̃
instantia neq̃ futura. neq̃ fortitudo neq̃ al
titudo. neq̃ pfundu. neq̃ creatura alia po
terit nos separare a caritate dei que est i xp̃o
iesu dño nostro. Ecce q̃ta caritate q̃toq̃ ar
doze fidei sancti martyres pro fide orthodo
xa sunt passi Quanto igitur supplicio digni
sunt q neglecta imo despecta illoꝛ fide ꝓ coꝛ
dibus ab egritudine liberandis recurꝛus ha
bent ad vetulas insensatas ꝛ magas. aut ad
quoscunq̃ incantatoꝛes vel incantatrices q
ꝓ alios ꝛ dementiis suis firmandis. in feruen
ti aqua pro tpe vicesime partis hoze digitus
non tenerent. Sed hoc alibi tractandum est
O dementia ꝓsummata. Credit cecus cani.
de via ꝛ baculo de aqua pfũda. Creditur
q̃ ꝛ perto in ar..a sua. et non creditur marty
ribus sanctis ꝛ xp̃o qui tot ꝛ tãta supplicia
atq̃ mortẽ sustinuerunt pro fide sua.

¶ Oꝑ vera miracula testatur deus esse
veram xp̃ianam fidem. Cap̃. quartũ

uarta fidei firmitas

q est miraculoꝛ limpiditas seu cla
ritas. Nulla nempe gens nulla se
cta miracla habet ꝓeter xp̃iana fidem quaq̃
semp ꝛ comitata sunt miracula ꝛ secuta Nã
ab ipo abel vsq̃ ad legem datam per moysẽ
ꝛ in gente hebꝛeoꝛ mirabiliter multiplicata
atq̃ ab exitu egyptivsq̃ ad ingressum terre
ꝓmissionis comitata atq̃ cõsolata fuit gẽ
tem ꝛ populũ hebꝛeoꝛ nec deseruerunt eam
donec ipa deseruit fidem veram Tunc em̃ cũ
ipa fide in apl̃is ꝛ alus ex iudea credentibus
translata sunt ad ecclam ex iudeis ꝛ gentib⁹
ꝓgregatã ac per dei gratiã vsq̃ ĩ hodiernum
diẽ euidenter perseuerant in illa ita vt ea po
sita videaṁ ꝛ miracula ponaṁ atq̃ ea remota
videãtur miracula. remoueri vt quasi sint ip
sius fidei testimonia ꝛ effectus inꝛepabiliter
ꝓcomitãtia illã. Neq̃ em̃ ydolatre quos pa
ganos vocamus. nec gens machometi quos
dicimus sarracenos. nec iudei neq̃ heretici
legum aut sectaꝛ suaꝛ vnq̃ aliquod miracu
lum habent Nam q̃ hereticꝰ ꝓ sua ꝓfidia
moriaṁ nunq̃ tamen miracula habuerunt
In eu⁹ misteriũ exodi. 8. magi in illo digito
defecerũt. non valentes sic aaron in cynifes ꝛ
uertere vulueꝛe terre ideo dixerũt. Digitus
dei est hic. ¶ Miracula aũt appellam⁹ vtu
tis solius diuine insolitas opatões atq̃ mi
randas cursuiq̃ nature ꝛrias. quales vtiq̃
sunt suscitationes moꝛtuoꝛ. illuminationes
cecoꝛũ. mundationes lepꝛosoꝛ. liberationes
demoniacoꝛ. effugationes ꝛ religationes de
moniоꝛ ꝛ ꝓsimilia. ..e omnia nisi virtute di
uina fieri nequaq̃ possũt: ꝓpterea ꝛxa dei te
stimonia sunt. Nec quidẽ xp̃iana recepta est
fides nisi diuinis testimoniis. i. miraculis ꝓfir
mata. nec creditũ est apl̃is ꝛ ꝓphetis ..isi do
ctrinã suam miraculis cõfirmarent. ergo te
stimonis dei creditũ est. dei aũt testimonia nõ
pñt in aliq⁹ esse falsa. Dñ testionis dei credi
ti sunt articuli fidei ꝛ recepti quare et i..oẽs
veri necessario sunt. Quia ergo tam mirifi
coꝛ operũ testimoniis solam christianã fidẽ
confirmare. nec ab initio ce..ssauit. nec adhuc
etiam cessat misericoꝛs deus necesse est hãc
solam esse veridicaz ꝛ q̃q̃ placitam atq̃ gra
tam. Amplius nõne in nomine dulcissimi do
mini nostri iesu christi crucifixi ꝛ moꝛtui ab
ei⁹ aduẽtu manifeste fuit ꝓ apl̃os suscitati ꝛ
viros sanctos etiam hodie suscitant. Et qõ
etiam maius seu euidentius miraculũ est ip
si apostoli martyresq̃ ꝛ confessoꝛes moꝛtui ꝛ
moꝛtuos suscitant. ꝛ alia multa miracula
operantur. Et adipsos iam moꝛtuos viri fi
deles pro impetrandis miraculis sepe recur
runt atq̃ per illos obtinent illi fieri. Appa
ret igitur hanc fidem non solum in vivis: sed
etiam in moꝛtuis fidelibus miracula obtine
re. Infideles vero atq̃ heretici sicut nec vi
ui possunt aliq̃ apud deum. sic etiaꝫ moꝛtui
nec se possuut nec alios adiuuare. Apparet
quoq̃ solidi⁹ testimoniũ de veritate fidei dñ
ei fideles etiam moꝛtui miracul̃ attestantur.
ꝛ quã viui tenuerãt etiã post moꝛtẽ miracul̃
approbant ꝛ confirmant. Ex his oĩbus ma
nifeste apparet q̃ si in fidẽ xp̃iana est erroꝛ ꝺo
q̃ neminẽ potest fallere impunandũ ei.. Dñ
Richar. primo de trin. ꝛ. c. ait. Dñe si est er
roꝛ a te: decepti sumus. Nam totꝛ tantis si
gnis confirmata sunt: q̃ nõ nisi per te possent
fieri. Si q̃s aũt obstet miracula illa nequaq̃
fuisse facta. respõdebimus ei si xp̃ianus est et
hac infidelitate deceptus illud qõ ait Ma
rimus in sermõe de pl̃imoꝛ martyrum vbi in
quit. O magni periculi res est si post ꝓphetaꝛ
rũ oracula. post apl̃oꝛ testimonia. post mar
tyrũ vulnera veterem fidem quasi nouellam
discutere cõsumas. ꝛ post tam manifestos du
ces in erroꝛe permaneas. ꝛ post moꝛientium

Universidad de Deusto
Biblioteca

siones ociosa disputatõe pretendas. Sigs ãt vel certiterit infidelis vel alia deuota curiositate fuerit incitatus respondebimus ei. q vel fuerũt facta miracla in xpiana fide sicuti cristianoꝝ scripture testant aut non Si aũt fuisse facta fateris: sufficit nobis tevitati cõsentire Si aũt negas oino illa fuisse facta te conuincimus multiplici via Primo. s. euidentissima re simul ⁊ auctoritate Secũdo preparatione Tercio experimẽtatõe Primo quidẽ ratione patrie ⁊ auctoritate Augu. 22. de citate dei. c. 5. qui ingt. Si illa miracla facta eẽ non creditur: sed nobis vnũ grande miraculuꝫ sufficit. qz iam orbis terraꝝ sine vllis miraculis credidit. ⁊ etiã multũ notabilia q̃ tangit in illo c°. Si quis eum diligenter pensет tria hec Primo q hanc fidem predicauerũt. Secundo qd predicauerunt. Tercio quibus predicauerũt. Patent animaduertet sine miracul' mundũ fuisse cõuersum ad fidem extitisse miraculum miraculoꝝ. Primo nãq cõsidera q hanc fidẽ predicauerunt p quo vbi supra audi Augu. dicentẽ. Sigdem qd credimꝰ di cat incredibile esse, non minꝰ incredibile ẽ homines ignobiles infirmos paucissimosq ac inperitos rẽ tam incredibilẽ tam efficaciter mundo ⁊ in illo etiã doctis pſuadere potuisse, vt mũdus illud credat sicut ⁊ credidisse videt. Secũdo pſidera qd predicauerũt. De quo Augu. 5 epl'am fundamenti. Quis tantam mlitudinẽ ad petã, pnam ad legem 3riã carni ⁊ sanguini fluandã induceret nisi deꝰ Tercio quoq; pſidera quibus predicauerũt. vn August. de citate dei. 22. li. c. 5. ait. Quid incredibilius q̃ ad legem 3riam carni⁊ sanguini doctoꝝ pauci rudes ⁊ paupes possent plurimos potentes⁊ sapientes puertere. Qđ quidem pz de multis sapientibus. primo fidei rebellibus postea puersis. vt de Paulo prius psecutore: ⁊ de Augustino priꝰ p manicheos aliqli seducto postea doctore illustrissimo. De dionisio priꝰ pagano philozopho postea pauli fetissimo ac illustrissimo discipulo Et cypriano priꝰ sceleratissimo mago postea sanctissimo martyre doctore ⁊ epo: ⁊ sic ꝺ aliis innumeris. Secũdo te puincimus pparatõe Vñ augu. lib. 4. de citate dei. c. 18. Si libris magicis ⁊ auguriis credũt: cur cũ illis libris credere nolũt ista esse facta. Tercio te cõuincimus euidẽti experimẽtatõe. Nam q̃daꝝ miracula tanta euidẽtia sunt patrata q̃ nisi ab oio, pmentibus negari nequaq̃ possũt. sicuti sunt miracula facta a bto siluestro cozã cõstantino imperatore tam in curatione lepre q̃ in disputatõne 5 iudeos que vtiq; facta tãq̃ celeberrima mũdi minime latuerũt. Si qs iterũ obstet q miracula faciet etiã antixpi respondebimus ei q magna est differentia inter miracula vera miracula dei ⁊ miracula falsa. miracula antixpi ⁊ inter miracla dei ⁊ miracula diaboli. De qua differentia tractat aug. de vtilitate credendi. Vera bile ingt voco quicquid arduuꝫ supra spem vel facultatem mirãtis apparet quedã sum mã admiratione faciũt. qđa magnã gratiã et benuolentiã pciliatur qualia fuerũt xpi miracula: ⁊ alia plura q̃ ibi diffuse tractat. nos q̃ de huiusmodi differentiis latius alibi tractaturi sumus.

Articulus tercius de ãtuozvltis fidei firmitatibus: ⁊ primo q sola fides xpiana honorificat deum. Capm primum

rima fidei nostre firmitas est dei honorificentia

Sola enim fides xpiana predicat ea que marime honorẽ dei suadẽt Sola em xpiana fides ydolatriã de hoc seculo effugauit que tñ ab initio legis vsq; ad xpm nõ solũ in populo paganoꝝ: sed nec etiã in pplo iudeoꝝ potuit aliquomõ excludi Sola xpiana fides dilatauit magnificentiã cultus vniꝰ dei. Nã per fidem xpi totus mũdus lõge plus accessit ad vnitatẽ dei credendã ⁊ colendã ⁊ itelligendã q̃ vnq̃ potuit fieri in lege. Hinc aũt tãta creditur vnitas diuinitatis vt etiã i tribꝰ psonis summe vnꝰ et summe simplex oino eẽ credat: ⁊ a sapientibꝰ intelligat. Sola em xpiana fides est q̃ i nullo detrahit potẽtie di cũ oĩs secta pditõis eidẽ ex toto detrahatvl' ex parte. Hulta em dicit oĩs hmõi secta creatorẽ nõ posse vel nõ aliter posse ea facere q̃ faciat Sz ipa sola catholica fides libertatem potẽtie eiꝰ et credit ⁊ docet i vltimo. Sic' ⁊ ãplitudinẽ ⁊ fortitudinẽ q̃ tria sil' accepta virtutis libertas fortitudo ⁊ ãplitudo potẽtie ⁊ hoc i vltio rõ sũt sue explicatio omnipotẽtie lucida ⁊ pfecta. Est em oipotẽtia maxima rõe potẽtia libera i vltio libertatis ⁊ fortis i vltimo fortissimis ⁊ ãpla. i vltio ãplitudis. Sapiẽtie quoq; ipiꝰ etiã mlti pstumeliose detra

hũt: ⁊ mlti forte nõ detrahũt. Sz generalis oĩa hereticiꝝ incredulitas eiusdẽ detrahit bonitati: aut em male sentiũt de iustitia eiꝰ: sic q direxit ipm nũq̃ regrere vel vindicare peccata. aut saltẽ finis ea nõ vindicaturũ suppliciis aut male sentiũt. sicut q direxit nõ eẽ resurrectionẽ aliabꝰ post lapsum ⁊ destruerũt penitentiã ⁊ oĩa aliã viã reuersionis ad ipm deum Alii de bñficẽtia eiꝰ tãto negus tãtoq; prici ossus senserũt q̃to maioza eiusdẽ bñficia audirent discernere ⁊ negare q̃lia sũt bñficiũ icarnatois filii dei ⁊ redẽptois generis hũani reparatioq; ipiꝰ ad gr̃az ⁊ ad gl'iam sempitnã. Alii 5 liberalitatẽ ipiꝰ et largitatẽ negssime blasphemare nõ verent: q negãt eũ eẽ remuneratorẽ dilectoꝝ suoꝝ. Silr 5 gratuitam ⁊ naturalẽ eiꝰ bnficẽtiã mlti i ptumeliã dei detirauerũt attribuẽtes bona qbꝰ in mundo isto vtũr vel facto vl' stellis vel cuidã nature dicẽtes herbas ⁊ plãtas fruges ⁊ fructꝰ nõ a deo creari: 5 terrã a seipa hmõi pducere. Videres igit q sola catholica fides dei ptumelias declinat. ⁊ fugit atq; hõris sui diminutões abhorret. sola sentiens de ipo magnifice sicuti ipe de se. Sola igit ẽ q̃ ipe hõrificat absq; detractõe sui hõris vel ptumelie sui: qre manifestũ ẽ hãc solã eẽ vidicã ⁊ ei acceptabilem fidem.

Qđ stabilis pmanẽtia ecclie dei oñdit vera esse xpianã fidẽ. Capm secundũ.

Ecunda cristiana fidei firmitas est ecclie permanentia

Hõ em potest deficere fides ecclie dei que supra firmã petram xpm fundata est. Vñ Mathei. 16. c. ait dñs ad petrũ Tu es petrus ⁊ sup hanc petrã edificabo ecclesiã meã: ⁊ porte iferi nõ pualebũt aduersꝰ eã. Hec etiã deficere põt fides quã deꝰ p pñtã suã semp tuet. sicut ipe Mathei. 28. c. p misit dicẽs. Ego vobiscum sum oĩbus diebꝰ vsq; ad ꝓsummatoem seculi. Non põt deficere fides pro qua ꝓseruanda filiꝰ dei ad patrez orauit. Vnde luce. 22. ait dñs ad petrũ Ego p te rogaui petre: vt nõ deficiat fides tua. ⁊ tu aliquando puersus ꝓfirma fratres tuos. Hinc augu. de vtilitate credendi. c. 8. ait. Dubitamus nos eius ecclie gremio credere que vsq; ad ꝓsummationẽ generis humani ab aplica fide per successiones epoꝝ firmata ⁊ a hereticis circũlatrantibꝰ cultiꝰ et ctozitatis obtinuit. Et parum post subdit. quid est aliud ingratum esse ozi dei: q̃ tanto laboze predicte auctozitati resistere velle? Probatur etiã 5 firmitas fidei nostre ex sententia ⁊a gamalielis Act. ii. 5. Si est ex hoĩbus consiliũ hoc aũt opus dissoluetur. si vero ex deo ẽ nõ poteritis dissoluere eos ne forte ⁊ deo repugnare videamini.

Qđ christiana fides ex iudeoꝝ captiuitate ostenditur esse vera Capm tercium.

Ercia fidei firmitas est iudeozum captiuitas que tanto tempore perdurat

Si em dñs ihesus xps fuit ab eis ex vero zelo ⁊ recto pcussus ⁊ reprobatus tunc 5m legem ⁊ pphetaꝝ promissa debuerunt tam tpaliter q̃ spualiter aut corporaliter foueri adeo etiam plus q̃ am. ⁊ precipue cũ nusq̃ ab ydolatria fuerint sic immunes sicut erãt ipe christi. Quomodo ergo et exũ cã a tempore illo ⁊ citra: sic sunt tpaliter captiuati ⁊ spualiter destituti ⁊ deserti a gr̃a dei vt extic nõ solũ nullus verũ, pphetã habuerit. Immo tã quo ad intellectũ dinoꝝ: q̃ q° ad spuales effectꝰ ⁊ mores cuiusuis iudicio sane mẽtis appeãt depuati: ⁊ a dei regimine terribil'r derelicti. q̃diu em steterit iva fide exaltauit illos deꝰ sup oẽ hoim genꝰ. sic ptz i tra quã dedit eis: ⁊ i lege ⁊ regno ⁊ tẽplo ⁊ victoriis ⁊ miracul' ⁊ signis ⁊ pphis ⁊ cultu ⁊ bñficiis. Postq̃ ãt dimisiliũ negauerit ⁊ eiꝰ fidẽ abiecerit nulla gẽs adeo fuit depssa ⁊ oppssa ⁊ abiecta oppssionibus tyrannoꝝ latronum sicariozum, scismatibus et depopulationibus mutuis et dissentionibus et obsidionibus pestibus ⁊ cladibꝰ gladio fame captiuitate nece strage seruitute ludibriis venditione ⁊ desperatione. sicut legitur super eos euenisse oĩes has maledictiones. que liquidius cernere poterit si quis finem iosephi et quinq; libros legerit egesippi. In illis quidem legitur q capta hierusalem omnes iudei fuerunt capti atq; triginta dati sunt pro denario vno quãuis emptozes inuenti sunt. Demumq; positi in nambus compellebantur comedere que egesserant in captiuitate libros legis: non habere hac filios non circuncidere cogebãtur. Quando etiã contrahebãt añteq; vxo-

Universidad de Deusto
Biblioteca

res suas cū ḡbus ꝓtraxerāt cognosce[re]t au-
derēt sub pena capitalis sñie adduceꝛ[et] eas
ad centuriões ꝓfides vel iudices vt eas vio
lando ꝓcognosceret vel eas alius traderet vt
illas sibi hēret quātū v[e]l[et]. Si aūt ois scri
ptura loquens de ꝓfessuris coꝛ oio ceſſaret
ſaltē hoc hūanis oc̄lis vbiq3 manifeste cla-
ret q ꝓfs iudaica q̄dam pulcherima fuit
atq3 decora t nobilissima forma mō maife
ste apparet abiectissima vilissima t turpissi
ma debilis t ꝛetule[a] alias meretriciola vl
tra oēs natões.

¶ Et videretur eē de⁹ impius et iniqu⁹ si
vera nō esset fides christiana. Capl'm 4[m]

Carta t vltima chri

stiane fidei firmitas est diuine ꝓ-
uidentie eqtas t pietas. Si dñs ie
sus xp̄s fuisset errone⁹ tūc quantū ad oia su
ꝓdicta, puidētia dei fuisset ipia t im[m]ꝛ q: p
testimoia sua sūmā occasione dedisset t dari
pmisisset oi errādi. Preterea nullaten⁹ cre
dibile est q de⁹ nulla rectā viā salutis generi
humano puderit aut q nō oi ꝛpe q genus
hūanū est aptū dirigi t peruerti ad deū vlēm
viā salutis quātū ex se ē, nō onderit. Si igit
nō solū ex principiis vere fidei is etiā ex prin
cipiis nature ꝛois rōis: ois secta fidei xp̄iane
ꝛria pōt cōuinci esse erronea in multis, opꝛ i
xp̄o t fide ei⁹ rectā et vlēm viā salutis eē ge
neri hūano ꝓulam. Quo⁹ em̄ credendū est
deū derelinq̄re illos q salutē toto coꝛde rq-
rūt. Hec aūt multi feruētissime requirētes
ad xp̄ianā fidē cōuersi sunt, t quāto feruētio
res facti sūt in q̄rendo tāto in hac fide cōfir
mati sunt, subito penitēteq3 in ea de ꝓterita
malicia sua in mirabilē vitā mutati sunt et
plēs quoq3 tormenta aſpa sustulerūt, q̄ ꝓba
bilia nō vident nisi de⁹ hanc fidei vitā sacre
scripture intentē ordinari ad salutē irrefra
gabiliter approbaret, cui firmiter adherere.
i ea feruenter viuere atq3 in eadē vsq3 ad fi
nē ardēter pseuerare nobis ꝓcedat q est bñdi
ctus filius t ver⁹ ihēsus dō⁹ ihesus xp̄s Qui
cū p̄re t spū sctō vi. t re. i se. s. Amen.

¶ Dñica in q̄ꝛagesima ifra die. De fidei ne
cessitate egtate t dignitate. Sermo scōs.

Anc autē manent fi

n des spes caritas t[res] hec. Iterum
9. vbi supꝛ Jam pspexim⁹ xp̄iane
religiōis fidē eē solā stabilē atq3 veꝛā. Hūc
vero de ieōa ꝓphetaꝛ hoc est de fidei opꝛ
tunitate disseram⁹. Ad dicendoꝛ in intelligē
tiā notandū est q fides de qua hic agere in
tendim⁹ ꝓprima t ficialis ē inter oēs virtutes
t quasi capitalis hōrificētia sūmi dei. Ipsa
nēpe caput hūane mētis. i. intellectū ad adoꝛā
dū t venerādū dei altissimā mateltatē. p[ri]m in
cuꝛuat atq3 iclinat. Jux qō. 2. coꝛ. 10. In ca
ptiuitatē redigētes oēs intellectū i obsequiū
xp̄i. Et merito quidē. Vlā quadmodu intelle
ctus prim⁹ est inter oēs vires hūane mētis,
ita necesse est q ei⁹ opatio q̄ est fides ciusq3
obsequiū atq3 religiositas sit etiā prima iter
oēs virtutes. Propterea fides dicit funda
mentū t caput toti⁹ religionis seu religiosi-
tatis i vita illa. Ex quo sequit q ei⁹ opatio
prima ē in opib⁹ deꝛ atq3 ei⁹ obsequiū in cul
tu t honoꝛificencia dei est primū, sicut ꝓs di.
Dia opa ei⁹ in fide. Et iterū Apo⁹. 11. c. ad
heb. aut. Fides est substātia sperandaꝝ rerū argumē
tū nō apparentiū. Vbi apte fidē eē substātiā di
cit quasi subꝛ stantē q: q ea totū spuale edi
ficiū sustentat. Vnde crisosto⁹ ait. Fides est
sertissime religiōis fundamētū. Ad iaciēdū igit
atq3 stabiliendū hoc sertissimū fundamētū tria
ad pñs ꝓtemplemur de fide. Primo fidei ne
cessitatē. 2° fidei equitatē. 3° fidei dignitatē.

¶ Articulus primus q oio in oi cultu ne
cessaria est fides.

Primo conteplemur

p fidei necessitatē. Si quis em̄ diligē
ter aduertat nō solū in xp̄iana reli
gione veꝛ etiā i oi cultu necessariā repiet eē
fidē. qōquidē tripl'r ostendi pōt. Primo re
spectu dei cui cult⁹ fidei exhibet. 2° respectu
hominis a quo exhibet. 3° respectu cultus
qui exhibet.

¶ Pr necessaria est fides respectu dei cui
cult⁹ exhibet ꝓpter tria. Primū capl'm.

Primo quidē ostēda

p mus necessariā eē fidē respectu di
cui cult⁹ fidei exhibet. Et hoc ma
xime ꝓpter tria, vꝫ p° ꝓpter suā incōꝓhensi
bilitatē. 2° ꝓpter suā ꝓbabilitatē. 3° ꝓpter
suā dignitatē. Primo inq̄ necessaria ē fi-
des respectu dei ꝓpter suā incōꝓhēsibilita
tem. Nam eo ipso q deus est excedit intelle
ctum humanum eo q, per intellectuꝫ absq3

fide non pōt intelligi neq3 capi. sicut exo. 33.
c. Ipse dom⁹ ait. Non videbit me homo
t viuet. Et iterꝫ Jo. 1°. Deū nemo vidit vmq3
Et de hoc rōnem assignat Apo⁹. 1°. thi. 6°.
dicens q deus hītat lucē inaccessibilez quē
nullus hoim vidit nec videre pōt. Primo ne-
cesse est q fide capiant t teneāt q de seipso nobis
ipe se revelat cū intellectū nr̄m excedāt. Pro
pter ys. 7. ait Nisi crediderit is nō intelligetis
Cū igit opa magni dī itellectu nō possint ca
pi necessaria ē nobis fides. alias p cultū i nr̄
lo cū hōrarem⁹ ac p hoc nec eū colerem⁹: is
scirem⁹. Nec. ii. a debem⁹. Apo⁹ ait. Opꝛ ac
cedentē. s. ad deū credere: q: al'r eū nō pt itel
ligere. 2° necessa[a] ē fides ꝓpter dei i ꝓbabili
tate. si etiā dicis q tō deo credis: q: ēta t co-
genti rōne scis. s. q mentiri nō pōt. Sꝫ ꝓtra
quia āt scis q ille qui logꝛtur sit de⁹ p rōnez
aut nō. Primū aūt nō est dare p necessariā
rōnem. Si aūt scire nō potes q ille qui logꝛ
tur sit de⁹: g° scis hoc p fidē: g° fides necessa
ria est. Et dato q p rōnem certā scires q ip
se est pura veritas non tamē ex hoc est bo-
nꝛ sibi credere neq3 virtus: q: sicr cuicūq3
truffatoꝛi fidem dares si ipm scires nō posse
mētiri. 3° necessaria est fides ꝓpter dei di
gnitatē. In oi nāq3 religiōis cultu, opꝛ fer-
re honorē deo qcūq3 reputetur ꝓ deo alias
nō esset cultus. Et hoc quidem arguo Aut
ei credēdū ē q: dicit t absq3 alia rōe aut cū
rōne. Si aūt cū rōne sic nullus ei exhibetur
honoꝛ sicuti dignū est exhibere. q: ita bene
crederes vni mēdatōi de mūdo: er quo per
rōem dictū suū firmaret et roboꝛaret ac ful
ciret. Si autem sine rōne hoc est fides. Pro
pterea Apo⁹. ii. c. ad hebꝛ. cōcludit dictum
Sine fide impossibile est placere deo. Pr
aūt necessaria est fides respectu hois a quo
cult⁹ exhibet et marie, ꝓpter tria Capl'm 2[m].

Ecūdo ostendere pos

s sumus necessariam esse fidez respe-
ctu hois a quo cultus exhibetur. et
hoc etiā triplici rōne: lz vltime due ostendāt
ipaz veꝛā fidē catholicā eē necessariā. Pr eē
etiā mēs primo alicui cultui obligata. 2° al
tissimo subiugata. 3° in deo gratificata.

¶ Primo inq̄ dꝫ mēs eē alicui cultui obli
gata. Quilibz etiā er quo rōnis est capax a
licuius cultus necessario eē dꝫ: fꝫ p rōnem
dato q omia p demōstratiōnez sciri possēt:
nō tn̄ pōt quilz statim scire: ymo indigꝫ mlt
to studio t inuestigatione: ergo oportet q il
lud fide teneatur cū infra cultū semp tenea
tur esse. Hinc Apo⁹ 3. c. ad ro. ait Arbitra
mur hoiez iustificari ex fide. 2° dꝫ huma
na mens eē altissimo subiugata. Eode nēpe
iure et eque pleno tenet subdit⁹ eē intel⁹ hu
manus altissimo ꝓditoꝛi sicut t ipe affect⁹ t
eque debitoꝛ est obediētie ad eūdem. q aūt
debitoꝛ sit hūanus affcs exhibere deo debi-
tam subiectionē testat diuinū ꝓceptū. Deut
6. d. Diliges dō⁹ d. t. ex toto coꝛde tuo t ex
tota aīa t[ua] t ex tota fortitudie tua t ex to[ta]
mente tua sicut lucas addit. i. dilige deū sup
oia. Nā sm̄ gre[m] in moralib⁹ inculcato ver
boꝛ que significat amoris ꝛcellentiā vt sit
eiusdem crebra ingeminatio ad fortiꝫ exprī
mendū t imprimēdū vltitudinem atq3 vehe
mentiā mandati diuini et ligamē. Adeo etiā
hum[a]n⁹ affectus debitoꝛ est dei parere mā
datis vt etiā cōtra seipsum necesse habeat
opationes suas opari vtpote cōtra seipm l'
velle vel amare desiderare vel odire. t cōtra
seipm dimicare ꝓpter ipm. Vnde Jo. i2. do
min⁹ ait. Qui amat aiam suam pdet eam: t
qui odit aiaꝫ suā in hoc mundo inuet. eā: cu-
eam. Sic etiā intellect⁹ human⁹ necessario
obligatur contra se pugnare t ꝛpari ꝓpter
deū. Nulla aūt operatōe id perficere pōt ni
si illa que est credere. Tenet igitur cōtra se
credere ꝓpter ipm. De opationibus intelle-
ctus solū credere hꝫ bellū. Comprehēdim⁹
autem opiari i eo q credere est q̄m credere
quoddā est opiari. Nam credere nichil aliō
est nisi vehementer opiari. Scire aūt ꝓpter
fortitudinē t firmitatē suam nō hꝫ bellū ni
si sophisticū qō qdē ipa numerositate ei⁹ qō
est scire nō tam vincit q̄ dissoluitur velud
nebula t euanescit sicut illusio t fantasma.
Ipsum quoq3 cogitare t bellū habꝫ t bel
lū est ꝓpter cogitationes que improbissime
se ingerūt humane menti. Nō quidē euidē
tissimū t durissimū est in tēptationib⁹ blas-
phemie mentalꝫ. Similr aūt ꝓpter cogitatō
nes mūdas et rectas que interdum cū mul
ta difficultate t vix optineri possunt. ita vt
p hoc videatur Apo⁹. 2. coꝛ. 3. c. Attestari
ac dicere. Nō q simus sufficientes aliqd co-
gitare a nobis. q. d. nobis. 3° tenetur hu
mana mens eē in deo gratificata. Cū em̄ to
ta sit aia glorificanda hoc est gloria felicita

Universidad de Deusto
Biblioteca

tia eterne vestienda nec reddetur gloria nisi gratie: nec superuestietur gloria nisi qđ prevestitū inuenieť gratia. Tota igitur gratificanda est hic ex necessitate siue gratia vestienda. quare ꝛ unte⁹ ⁊ gratia siue gratis vestiendus est: inter quas palam est primaz eē fidem que reddit animā deo gratā sponsam Sicut osee. c. 2°. ad talem animam domin⁹ ait. Ego sponsabo te michi i fide. Et ad ro. i 4. c° Apo⁹ ait. Omne qđ nō est ex fide peccatuz est. Ex his igitur patet necessariam esse fidem respectu hominis a quo cultus fidei exhibetur. Ꝺ necessaria est fides respectu cuius qui exhibetur deo et maxime propter tria. Capitulum tercium.

Ercio ostēdamus ne

t cessariam esse fidem respectu cultus qui deo exhibetur. ꝛ maxime ꝓpter tria. Primo ꝓpter eius incertitudinez 2° ꝓpter eius dubitatōez 3° ꝓpter eius artationez. Primo ing̃ necessaria est fides respectu cult⁹ ꝓpter eius incertitudinez. Cultus nēpe dei minime eē pōt de reb⁹ hmōi necessitatis euidentiā: qz iam esset scia ꝛ nō cultus: g° est de reb⁹ in quib⁹ pōt dubietas oriri. Ꝺ pet autē qđ sit ibi firma adhesio q̄ non est nisi p fidē. fides g° necessaria est in omi cultu. 2° etiā est necessaria fides respectu cultus ꝓpter eius dubitationē. qz ei in q° libet cultu dubitationes oriūtur atqz errores: ió necessariū est aligd vtrūqz excludens aliter nō essz firmitas in aliquo cultu. sz fides est vtrūqz excludens: g° fides necessaria est que nos adiuuāt in duob⁹. Jsā facit intellectū. Primo ꝓptum. 2° discretū. Primo eñ fides reddit intellectū facilē ꝛ ꝓptū ad credendū credēda cōtra duriciā ꝛ dubietatē. qz sicut ait Apo⁹. i. cor. 13. Caritas omnia credit. Licet nō oībus credat: sz timbis q̄ veritas ipsa suadet. 2° reddit intellectū discretū ad renuēdum nō credēda contra errorē. Est eteñ sic lampas ad effugandas caligines ꝛ errores ꝓtes que in aia fideli ꝓtinue luczq. qđ aūt in omi cultu possint dubitatiōes atqz errores insurgere pz: quia vel oia essent ꝓbata certissima rōne ꝛ sic nō cultus sz scia essz vel possunt ibi errores ꝛ dubitatōes insurgere ꝛ sic necessaria est ibi fides. 3° quoqz necessaria est fides respectu cultus ꝓpter eiꝰ artatiōez. Nullus ē eñ dei cultus in quocūqz statu i quo discredēs nō arceatur iuste ad expellendū incredulitatem siue ad remouēdū errorē si quē hz ꝓtra cultū illi⁹ dei. Et sil'r nō capiens q̄ fidei sunt iuste cogit̄ ad credendū qđ ipsi maiores credūt. Si igit iusta ē coactio hec ꝓhibitio error iusta est necessario etiā imperatō credulitatū siue creditionū illius cultus. Nā impossibile est qđ sit iusta ꝓceptio nisi sit debita obediēa: g° in oī religiōs cultu necessaria ē fides siue obediēa intellect⁹ ad credēdū ignota. Articulus 2°q̄ rōnabilis sit mod⁹ cognoscendi p fidē absqz naturali rōne.

Ecundo cōtēplemur fi

dei egratē. Equ⁹ quidē ꝛ rōnabilis ē mod⁹ iste cognoscēdi p fidē ꝛ marie ꝓpter tria. Primo qz deo est gliōsus. 2° qz hoi ē meritoꝛi⁹ 3° qz in se ē laude dignus. Ꝺ gliosum ē deo adherere ei p fidē absqz naturali ratiōe Capitulū pz⁹.

Primo enī modus ipse

p cognoscēdi p fidem deo est gliosus. Illicitum est eñ pricipi si credatur ei⁹ simplici verbo absqz cautōe pignoris vl' fideiussoris aut etiaz iuramenti. at eꝰ ignominiosū ē ei si simplici e⁹ vbo nō credat imo etiā cuilz viro note bonitatis ꝛ sufficiētis facultatis molestū vtiqz est si ei⁹ simplici verbo nō credat. q̄tomagis regi glie est erosuz q vtiqz nescit fallere neqz falli si nō credat vbis ei⁹ sine cautōe naturaliū rōnū quā greci querūt: vel sine cautōe miracl'oꝝ quā que rūt iudei sicut. i. cor. i. c. Apo⁹ ait. Judei signa petūt ꝛ greci sapiām querūt: nos aūt p̄dicam⁹ xm̄ crucifixū: iudeis qdē scandalū gētibus aūt stulticiā ipis aūt vocatis iudeis atqz grecis xm̄ dei vtutē ꝛ dei sapiaz. Quātū aūt deo displiceat talis curiositas infidelis⁹ ostēdit do⁹ Jathei. 12. q querēti⁹ ab eo signū rūdit dicēs. Generatio mala et adultera mala moribus ꝛ adultera p infidelitatē i petm̄ meū sig̃m querit ꝛ signū nō dabit ei nisi signū ione ꝓphe. Quas atqz pictagoras hāc lege imuerūt discipulis suis vt nō ceēnt a se si sententiis suis interrogare ꝓpter qđ sz esset eis p rōe dicētis auctoritas. q̄tomagis diuina auctoritas ꝓ efficaci⁹ma rōne hōda est. Et predictis igit̄ clarz q̄ q̄libz alia credulitas nisi

illa q̄ pure fidei est nichil aliud est erga deū nisi ignorantia ei⁹: qz i illa credit homo deo in alia aūt sibupsi. Ꝺ meritoziū ē homi absqz ꝓbatōnibus credere deo. Explm 2m.

Ecūdo etiam modus

t iste cognoscēdi p fidē ē hoi meritori⁹ Cū eñ hō assentit deo i his q̄ nō sūt sensui manifesta nec etiā p se nota intellectui: nec violētia necessarie rōis vel ꝓbationis oñsa libera est assentio illa ꝛ iō meritoa Assentio vero qua hō assentit vel manifestis sensui vl' p se notis intellectui vl' necessaria rōi ꝓbatis meritū nō hz qz quasi coacta est Vñ glosa gre. sup illō heb 10. Nōtes fiducią i introitu scōz i sanguine xp̄i inquit. Fides nō hz meritū vbi humana rō ꝓbet experimentū. Et notāter dr̄ humana ratio. i. humana ꝛ naturalis sensus. Que enim gratia ē creditori si sub bona cautione credat verbo alicui⁹. Circa hoc autem potest queri iurta predictū gregoriū verbū. vtrū rō inducta ad ea que fidei sunt. fidei meritū diminuat vel accrescat. Ad qđ tho. 2. 2. q. 3. articulo 10. Rñd. di. q̄ act⁹ fidei pōt esse victoriosus i q̄tum subiacet voluntati nō solū quantū ad intellectū sz etiā quantū ad assensuz. Rō aūt humana ducta ad ea que sunt fidei. duplicit̄ pōt se hēre ad voluntatē credētis. Uno quidē⁰ sicut precedēs. Alio⁰ sicut consequēs. Primo aut mō sicut precedens puta q̄ ea aut nō hēret voluntatē aut nō haberz ꝓptā voluntatē credendi nisi rōnes humane i diceret̄ur. et sic hūana ratio inducta diminuit meritū fidei sicut passio precedēs electionem in virtutib⁹ moralib⁹ diminuit laudem virtuosi actus. Sicut eñ homo actus virtutū moraliū exercere dz ꝓpter indi'ra tiōis nō ꝓpter passionē. ita debz credere hō ea que sunt fidei: nō ꝓpter rōnem humanā. sz ꝓpter caritatē diuinaz. 2° autē mō ratio humana pōt se hēre ad voluntatem credentis sicut cōsequēs Cū eñ hō ꝓptā voluntatem hz ad credēdum diligit creditam veritatem et sup ea cogitat et amplectit si quas rōnes adhuc inuenire pōt. Et q̄tum ad h° ratio hūmana meritū fidei non excludit: sz est signū meriti ampliozis. sicut etiaz passio cōsequens in virtutibus moralibus ꝓptio ris voluntatis est signuz. Et hoc signatum ē Jo. 4. c. cū samaritani ad mulierē ꝓ quā humana ratio designatur dixerūt. Jam nō ꝓpter tuā loquelam credimus ipsi em audiuimus quia hic ē vere saluator mūdi. Ꝺ terea. i. pe. 3. Paratꝰ semp ad satisfactionez omni poscenti rōnem de ea que in vobis est fide et spe. Non autem ad hoc sic induceret Apo⁹ si per hoc meritū fidei minueret. Nec per hoc pz q̄ rō adducta ad articulos fidei vel facit fidē et tunc euacuat meritū vel nō facit sz declarat fidē et tunc meritū augmētat: sicut in ꝓsona catholice fidei. ecclīastici 24. c. inquit. Qui elucidant me vitam eternam habebūt. Quātū laude dign⁹ sit modus ipse cognoscēdi p fidē. Capm 2m.

Ercio quc ꝓs modus

t iste cognoscendi per fidem est laude dignus. Non enī esset virtuosum videre lucidū sic etiam nec credere quod manifeste ꝓbabile est: sz virtuosum est et laude dignum credere deo in his que sensus ꝛ ratio non suadet. sic fecit abraham. de quo inquit Apo⁹ 4. c. ad ro. q̄ contra spē in spē credidit. Ubi glosa. Prima spes fm naturam fuit dum iuuenis cū iuuencula fm naturam sobolē sperauit nec tamē habuit. Ꝺ contrariū illius spei sperauit. s. vt vetulus ex vetula sterili generaret. De eodem habetur gen. c. 15°. Dixit dominus ad abraham Qui egredietur de vtero tuo habebis eum heredem. Et in eodem. Suspice cē̃m et numera stellas ei⁹ si potes hic erit semen tuum Impossibile eñ poterat hoc videri cū dns cōclusisset sarā. gen. 16. Et cum ipsa ꝓsensisset eiusdem. 18. Et credidit abraham domino et reputatum est illi ad iusticiam. gen. c° 15°. Similiter et beata virgo beatificatur. Luce. i. c. que āgelo credidit in illa sublimi promissione. Propterea ait illi gloriosa elizabeth. Beata que credidisti quoniā perficientur in te que dicta sunt tibi a domino. At ecōtra moyses ꝛ aaron numeri. 20. de incredulitate puniti sunt. Unde dominus ad illos ait. Qz non credidistis michi vt sanctificaretis me coram filiis israel non introducetis hos populos in terram quam daturꝰ sum eis. Zacharias etiā punitur. Luc. i. Ecce inquit angelus eris tacens et impotens loqui vsqz in diem quo hec fient ꝓ eo q̄ non credidisti verbis meis. Ꝺpterea ecclīastici 16. scriptum est. Jn gente incredula exar/

Universidad de Deusto
Biblioteca

descet ira Et apoc. 21. domin⁹ ait Incredul⁹ et execratis et homicidis et fornicationib⁹ et veneficis et ydolatris et omnibus mendacibus pars illorum erit in stagno igne ardenti et sulphure qđ est mors secunda Articulus 3⁹ de dignitate fidei et ꝗ̄ eius donum excedit acquisita et naturalia dona.

Tertio contemplemur

t fidei dignitatē Sic ei Jac. j. c. canonice suę inquit. Oīe datū optimū: et oīe donū pfcīm de sursū est descēdens a pre luminū Propterea t̄ tiguere possu⁹ triplicia bona. Primo data bōa. 2° data meliora. 3° data optima. Prima enī a deo dātur per acquisitiōez 1ª p ...clinatōnez. 3ª p infusiōez

De bonis datis p hūanam acquisitionē Capitulum primū.

Primo aūt sunt quedā

p dona bona q̄. s. dat de⁹ p bois acqsitionē sicut sunt oīa scie a reb⁹ acqste. vt puta. 7. liberales artes. phīa. theo⁸. cē. Silr t virtutes mozales frequētia t assuefactiōe operū generate. Eodem° diuitie delicie t magnifice tpales q̄ oīa t multitudo phōz atq; alioz fideliū a bonoz oīm largitore obtinerūt et acquiri possūt ipso donāte a pctōribus multis etiam dum permanēt i peccatis Propter Apo⁹. j. coz. 13. ait. Si linguis hoīm loquar et angelōz caritatem aūt non habeam factꝰ sum velut es sonans aut cymbalum tinniens Et iterū c. ii. ad ro Sine pēitentia etiā sunt dona. s. talia a deo data De bonis datis a deo melioribꝰ per inclinationem. Capitulū 2ᵐ

Ecūdo autem sunt da

t ta a deo melioza sicut sunt virtutes et sciencie naturales Similiter naturales diuitie atq; delicie que quidē naturam non corrūpunt sz illustrant et decorāt et meliorant. Virtutes aūt naturales vocamus naturalem prudētiam: naturalem iusticiam: naturalē fortitudinem: naturalem tēperantiā: naturalem mansuetudinē: naturalem pietatem: magnificentiā: grauitatē: zelū leticiam: amorē: gratiā mititatē et cōsimilia. Sciās naturales vocam⁹ que a natura nobis indite sunt sicut nūmet et eorū que sunt in alabus nostris Cuiusmodi est vivere intelligere gaudere tristari sperare timere: atq; opposita eorūdē. hoz tgitur est in nobis scia naturalis quoz nobis ignozatiā impossibilis est. Diuitie eīm naturales in corpe sūt sanitas. fortitudo: pulcritudo: libertas: nobilitas: sensuū probitas: psperitas et cōsimilia. In anima vero pspicacitas intēingenii rectitudo et memoria tenax tc̄. Delicie vero naturales honestatis sunt et hōeste. in reb⁹ vz hōestis hōestate naturali et p se nota sic delectāri de pfectū sciēciaz. delectari i bōis operibus et honestis. vt est delectari in subueniendo egenis. in honozandis parentibus in seruādo fidē amicis t sic de similib⁹. De dato optimo qđ est fides sup naturaz a deo sup infusa. Capitulū 3ᵐ

Tertio vero loco atqz

t sublimioz sunt data optima. et hec super naturā sunt. Propterea naturam nostram sursū sup semetipsam trahunt in sublime. s. ad gloziam eternalē Propter qđ manifeste pz talia data optima maioza t fortioza cē naturalibus nec nō etiā nobiliora et sublimioza. Et naturalibus eīm solū⁹ ducimur ad inferioza et nullomō. ā. naturaz vel naturalia: p ipsa vero ad supnaturalia t eterna. Et igitur inter naturā et gloriā gra inter media est. gloria aūt in fortitudine: magnitudine: nobilitate et sublimitate. vltima est seu suprema: necessario ex hiis oībus 2ª est gra et vltima est natura quasi minor ex oībus ꝗ̄ gra. Ex quo sequit qđ fides de qua hic loquimur quacūqz cognitione naturali maior fortior sublimior et nobilior ē. Propterea verū dicit qcūqz ait qđ nichil certius fide. Nec etiā repies vere fidelē qui nō prio⁹ cōcederet affirmationē et negatiōez de eodē dici posse ꝗ̄ vnū ex articulis fidei nō eē verū. Q̄ aūt fides gra sit et virtus ex hoc manifeste apparet qz nulla virtus ptra se eē pōt vel etiā sup se nulla potētia et hoc p se Et nulla xt⁹ vl potēª p semetipaz ē maior l fortior sc. Humanus igitur inteꝰ p semetipsum nō pōt credere ptra se vel sup se neqz vicere sc. Cum igit habeat necesse credere cōtra se: hoc est ptra oīa que pro eo sūt et sua sunt t quodā° ipm adiuuāt illumin...at t naturaliter fulciūt. Propterea necessariū sibi est credere ptra oīa sua naturalia aduētoria et ptra omnē illuminatiōez sibi pnaturalē Cū etiā credere nichil aliud sit ꝗ̄ illumiari et vi

pz credae

dere. Propterea necesse habet videre ptra oīe suū lumen naturale t illuminari. Vide re autē nequaq; pōt nec illuminari nisi p lumen: quare necesse est ipsum illuminari fortiori lumine t fortiori illuminatione ꝗ̄ naturali. Naturalib⁹ aūt illuminationib⁹ nulla fortioz est nisi gra aut glia. Ideo illumia tio eius cū in presenti nō possit esse glia t illuminationes naturales deuicat, necessario erit gra q̄ gratis a deo dat his q̄ humiliter suscipiūt illa. Unde 2°. c. ad ephe. Apo⁹ ait Gratia eīm saluati estis p fidem t hoc non ex vobis. s. soli dei eīm donū est nō ex operibus ne qs gloriet. Et bernard⁹ etiā ait Tras credit eīm fides fines rōnis hūane. negat vsū t experientie terminos. Et. j. coz. 12. c. Nemo pōt dicere do⁹ iesus nisi in spiritu scō. Ille nepe dicit do⁹ iesus in spu sancto q corde ozet opere oīm ihm ꝓfitet. Dō nobis adimple re cōcedat ipe do⁹ iesus xps. qui cū patre et

Feria 2ª post dnicam in ꝟo. qp fides sola est vna t determinata ad quā de necessitate obligamur Sermo tertius

Hanc manent fides

n spes caritas tria hec. Iterū vbi supra p iam dicta claresci qp necessariū est eē fidē t ꝗ̄ equ⁹ t dign⁹ ē mod⁹ credendi. iō ad tertiā contemplatiōnē de fide oculos subleuemus q̄ est de fidei singularitate. Tres enim singularitates cōtinet vera fides. Prima est vnionis. 2ª determinationis. 3ª est obligationis Propterea fm tres has singularitates tria misteria distingam⁹. Primū de fidei vnione. 2ᵐ de fidei determinatione. 3ᵐ de fidei obligatione

Articulus primus qp fides vera ex necessitate est vna sola.

Primum misteriū de

p fidei vnione. Vnā esse fidē ꝑcul dubio necessariū est i qua necesse ē vniri t adunari ppl'm dei q vere ē popul⁹ electoz ipsum vera religione colentiū. Hāc verā fidē probari pōt esse vnicā. Primo ex parte sui. 2° ex pte mūdi seu nīi. Ex parte ipsius dei ꝓbatur qp ex necessitate est vna. Capitulū primᵐ.

Primo autē dicamus

qp ex parte ipsius fidei necesse est esse vnicaz atq; solam. t hoc dupliciter. Primo fm suā essentiā. 2° quantū ad credita. Primo aūt mō fides est vna in seipsa fm suā essentiam. Non em opz vt diuersificetur ꝓpter diuersitatem creditoz: aut vt multiplicet ꝓpter multitudinē coīdē. Ratio est qm nō est ab ipis sz est diuine beneficētie gratuitū don⁹ t gra a solo sūmo opifice supinfusa. Si aut a reb⁹ esset necessario sequeretur dispōnes rerū in vnitate t multitudine t in idē...ate t diuersitate: quēadmodū est in arismetica et geome tria que diuerse sciētie sunt ꝓpter diuersitatem rez de quib⁹ sunt t a quibus etiam sunt velud ymbre t ymagines earū relucentes in speculo intellect⁹: sic necessario fides ac credulitas q̄ a rebus sunt aut eedez ꝓ idēntitate earū aut diuersē ꝓ diuersitate ipaz. Dis ār intellectiua qm nō ē a reb⁹ ipsis sz ab vno deo ...m bonz deo nō rerū dispōnes sequit vt dirum⁹ sz imitat vnitatē essentie sue manēs vna et eadē nō obsistente diuersitate aut multitudine intelligibiliū. Sic et fides ab vno t eodē datore deo vna pstitit atq; eadē non impedīte diuersitate vel multitudine creditoz vel credibiliū. Euidēs aūt exēplum est i virtute visibili t visionib⁹ q̄ ex eodē cā vna ē qua fides t vis intellectiua. 1° vero diuerse t multe ꝓpter eādē cām qua arismetica t geometria. Fides vero cautionaria t pignoratia hoc est ꝓbationib⁹ suasa vel exorta qm a ...ous est ꝗ̄ admodū t scientie mortue. segit dispōnē rerū t ꝓpter h° diuersificatur t multiplicat: sz diuersitatē et multitudinē rez de quibus t a quibus est. 2° aūtē mō fides est vna veritate creditoz: nō qua illa vnū sunt: sz qua vna sunt. i. cōia sunt credentib⁹. Cōitas aūt credēdoz q̄ vsualiter articuli fidei nū cupantur. alia sunt velud radices primitive t fundamenta primaria. alia sunt sicut rami diuidētes ab hmōi radicibus t sicut ptes diuisionis. de quibus infra dicetur.

Q̄ fides est vna de necessitate ex parte dei. Capitulū 2ᵐ.

Secundo necesse ē ex

t parte dei vnicam esse fidē. Scriptū est em ephe. 2. c°. vn⁹ dē⁹ vna fides vnū baptisma. Cū igitur creator oīm per oēz modū sit vnus in semetipso: t quicquid ē in seipo creator eqliter sit in oībus p

pterea quicqd debetur ei ppter se debetur ei ab oibus coiter. Preterea vna est in se veritas diuinaliu rex qua non diuersificat neqz variat in aliquo eox diuersitas vel varietas. Non em pendz vllo modo ex hoibus hmoi veritas rex vl disp̃mbus eorude. Hui aut veritatis vna est apprehetio qua ad apprehensum vel apprehensa lz sint varii modi apphensionu. Quigit ista apprehetio ppter cas qs in pcedeti ymone dirim9 no possit esse in potestate hoin. nisi credulitas necessario vna. io cois e credulitas hmoi rex si qua e in coitate hoim sicut cois est veritas. Credulitas ing supqua tanqz sup fundametu edificandus sit diuin9 cultus veraqz religio dei.

Sup errores (neqz sincer9 cult9 neqz va religio aliquo m°do fiidari pot cu error ptinax in reb9 hmoi ipietas z blasphemia aduersus deu. Eadem via e oidere qz cois est va credulitas de reb9 aliis qz dinis. Eadem em est vitas rex aliax ad religione ptinentiu eade ing apud oms z io cois de coi aut oib9 veritate cois est z necessaria vera credulitas. qre manifestu est de reb9 ad religione ptinentib9 sicut cois e z eade apud oms veritas. sic comune ee verā credulitate z eade apud oms.

Quicqd aut extra veram credulitate e error vtiqz necessario indicad9 e. oms igit est oem credulitate q coi fidei dicit ipietatis ee error. z io gladio z igne exterminadum.

Hi fides er pte hoim de necessitate est vna. Capitulum 3m.

Ertio ex parte homi

t nu seu mudi necesse e, fide ee vna

Cu em natura hoim eade sit apo oms z naturalis eade apud oms. io qcuqz debent creatoi rone nature vel naturaliu z iure naturali coiter ei debet ur ab oibus z apo oms. quare cult9 qui deo debet natural r: sue ppter sublimitas excellentia, sue ppter donox z beneficiox naturaliu obligatioez, cois est, z ide apud oms. qre z credulitas vera de reb9 oibus ad cultu ei9 z religione vera ptinetib9 q fundametu e cultus deo debiti z vere religionis eade est quatu ad credita apud oms z si i modo credendi possit esse varietas multa. Preterea sic religio vna et cois dz ee in hoib9 sic necessario vnu z ide finis fundamentu oz esse i eisde. Ilo e aut dubiu qn vna z cem oportet ee religione q de9 colat eiqz placeat et seruiat ab oibus. Od aut religio ne vna oporteat ee in oibus q religionis capaces sunt. ide manifestu est qm nec debitaz vite honestate cuiqz no seruare licitu e pot nec debitu deo cultu eidem no impedere. Cui cuqz igit sit debit9 deo cult9 illu necesse est ide ab oib9 exhiberi. Ilo em debit9 est ei simpliciter cultus q pot ei sine iniuria subtrahi vel negari. Hurta hanc via manifem est non ee debita vite honestate q sine de honestatio ne vite pot ab hoie no fuari vz qui est capax hui9 honestatis. Eode intelligim9 z de cultu qz pculdu no est simplicit deo debit9 q a quocuqz qui ydone9 est ad ipm colendu pot eidem absqz iniuria denegari. Propterea necesse est vna atqz eem fide fundametu esse religionis in oibus cu nuqz vlli licitu ee possit alia vita agere nisi qua colitur de9 q ei placetur atqz fruitur. Ex dictis igit pz vna esse catholica fide qua latine vlem dicimus seu coem q dicede e vni9 atqz cois religiois stabile fundamentu. Articul9 2q9 numerus credendox debet esse determinat9 fixus et certus z maxime ppter tria.

Ecundu misterium

s circa fide est de determinatione.

Determinatus em finit9 z certus esse dz numer9 credendox et maxime ppter tria. Primo rone cognitois. 2o rone affectionis. 3o rone opatiois seu executois. Numerus credendox oz ee determinat9 vt intellectu pcipi possit. Capitulu primum

Rimo eni oz esse de

d terminatus et cert9 numer9 credendox rone cognitois. Si em infinitus esset et interminat9 numer9 credendox intransibilis ess no solu doctrina z eruditoe: sz cogitatu z narratoe. Quare nec ad narratonem hmoi credendox sufficeret doctores nec ad auditu l cogitatonez eox sufficeret hoies. Multo igit min9 ad cognitioem vel credulitate ipox. io impossibilis ess hoib9 credulitas eox. Sz credulitate talis necesse est ee fundametu toti9 religiois sicut supi9 dictu e: Manifeste igit pns e religioez no posse fundari cu corda hoim in ghis solus religio fundata e credulitate infinita seu infinitox potare no possint. z ipi oparii seu fudatores h° e doct. z pdicatores fundametu hmoi neqz

docendo neqz predicando neqz etiam simpli citer narrado placere vllomodo sufficiant. Neqz em hūana virt9 ad enarratioez infuit qz sufficit z etia si sufficeret. ips hoc faciendum vita ista nequaqz heret cu tepus pntis vite finitu sit. Infinitis at narratoib9 qstucu qz bcnib9 ips finitu sufficere neqz p̃ t e eo q nullu finitu ifinita tata qcuqz qtitate demonstrata ptinere possit. Done igit hmoi esse infinita de quibus logmur e destruere credulitate eox q est fundametu religiois. z ppter h°religione insudabile facere qre z in edificabile. Hoc igit e destruere religione z etia de medio auferre salutare doctrina ac pdicatione fidei z religionis. Restat g° finita ee et determinata nuei o crededa ista fundamentalia religiois hūane. Numer9 credendox oz ee deteriat9 vt certo pascat affectoes. Epl's 2m

Ecūdo oz numerus

s credendox esse detetermiat9 z cert9 rone affectionis. Cu em affectiones sint cā opu diuini cult9 atqz apphetiones sint cā affectionu ad cultu dei. io necesse est diui cult9 opibus sub ee certas et determinatas apphensiones ex ghus pcedant affectiones. ex ghus causatur opa cult9 dei. Hee aut apprehensiones no pnt esse certitudines in coitate hoim ppter brevitate intellect9 z paucitate exercitatois indocti vulgi oimqz simpliciu z ignoratiu veritate qre ex necessitate hmoi apprehensiones no sunt nisi credulitates aut opiones q qm prima sunt in eis q ad veraz religione z diuu cultu ptinet necessario principia sunt z fundamta z radices illi9. Manifestu est igit certas ee z numero determinatas apphensioes de his q ptinet ad fundametu vere religiois. quare z ipa apphesa. Hec aut sunt q articuli fidei noiantur, ghus affectiones ad dei cultu adherent.

Numer9 credendox oz ee deteriat9 vt credita possint executoi madari. Capl'm 3m

Ertio oz esse nume

t rus credendox determinat9 et certus rone opatiois seu executois.

Nā aut alis, sut fruicia q coiter exhibeda sut deo a cuctis hoib9 z qb9 sine di iniuria z blasphea dici no pot aut neq si qs direcit qz nulla sut hmoi, legit g° nihil certu hēre vera religione sive divu cultu. Si em absqz di ptume lia vel blasphea pot dici vl abyno vel a pli b9 de quocuqz fu°qp ipm deo altissimo non debet. g° pculdu° nullu ei fuim. p certo debetur. Si em ei aliqd debet d illo no possz dici sine iniuria di qui ipi (beat. qre si deq° lz fu° pot dici sine iniuria dei qp ipi no debeat. p cto nullu ei debet. Simplis° euidenter etem certu e qp sine iniuria dei z pmelia no pot dici deu no ee adorādu: venerād. orād. et sic his silia. quare maifem e aliq ee fuia q necesse hui9 os hoies deo exhibere recognoscere z pfiteri. Dec at infinita ee no pnt qm si ifinita essent no solu exhiberi no posset sz neqz ea recognosci neqz numerari neqz notari. Certa igit et numero determiata sut fuia q coitas hoim ex necessitate tenet ipendere deo al no. Aggrega aut hoc e integer divus cult9 q scz ex necessitate deo exhibend9 e hoc e preter voluntaria z superogata. Articul9 3q9 quo° glibz oblig t ad fide z articulos eius.

Certu misteriu pfiderādu de fide e de ei9 obligatoe. Quilibz em obligat ad fidem sal' doct9 al' idoct9. ppter triplice fide distingui posse. Pria e fides habūdas. 2a fides sufficies. 3a fides deficies. De fide necessaria patis z viris doctis Capl'm primu.

Rima aut dicitur fi

p des habūdas q aliter explicita nu cupat. Talis fides e credere oms articlos fidei explicite. i. ptic'lariter z expsse Et m bonauturā i 3° d. 25. q. 3. b° no exigit de necessitate salutis nisi illis q hnt alios docere sic doc. z plati ptores z pfessores. vñ hi tenet scire fide explicita z distincta sm mi exigentia sui stat9 z gd9. Ma taliu ignoraa si errat no excusat i his q ptinet ad statu suu sic pbat ee de iuris z da. da. c. Si culpa 9. coz. tho. 22. q. 2. Ex symbolo aut hmoi obligant ad fide z noticia aliale triu scripturax ad maiore tn vl miore sm q expostulat hois ppriu offim seu stat9. Prima scriptura e nouu testamētu. ppterea i symbolo scripti e sm scripturas h° aut est dicere. Credo incarnatice xpi na. trinitate passioez resurrectioez ec. q de dño iesu xpo dictate spu sco i nouo testamento pscripta sut. 2a scriptura e testam vet9 qd etia i symbolo ptinet cu dr Qui locut9 est p pphas. Et ms quippe phe fuert q libros testamti veteris pscripserut: sicut pz de moyse qui primos quinq' libros biblie scripsit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Similiter iob. Salomon. ysaias. ps. z sic de aliis scriptoribus veteris testamenti. 3ª scriptura credenda est quicquid a sancta romana ecclia in decretis decretalib⁹ atq3 extravagantibus determinatur. qđ etiã in simbolo cõtinetur cũ dicit. Et vnaz sctãm catholicã z aplicam eccliam. Sunt quoq3 z alie scripture extra in triplici dra reperire ptingit. Et de his varie sentiendũ est. Nam q̃dam sunt approbate. quedã aũt reprobate. qđ vero dubitate q3. Primo em̃ sunt scripture quedam vltra predictas ab ecclia approbate. sicut cõter quatuor doctores principaliũ scripta. Itẽ opera beati cypriani. gregorii nazãzeni. athanasii. basilii. ysperi. leonis. cũ multis aliis.

De quibus i[illegible]c. Sancta romana ecclesia. Item opera beati bernardi. Itẽ op⁹ alexandri de al' de ordie mi[illegible] qđ fecit sup matia sẽtentiaz. De quo vt dr pz pisius in nostro cõuentu auctẽtica bulla. Sũt etiã pliq[illegible] de quibus longũ esset narrare. 2° queda sunt scripture [illegible] ecclia reprobate. De quibus 3 d. c. Sacta romana ecclia sclz hec z his similia vbi multoz scripta dãpnantur. Itẽ ex. de hereti. c. vnico. in clementinis cõdẽnatur doctrina libri qui de aĩa simplici nũcupatur vbi explicãtur plurimi illius libri errores. Per Johẽm quoq3 22m in quadã exũagãti q̃ incipit. Excoicatois sniam ipofacto incurrunt qui retinet libros i quib⁹ z p quos demones invocãtur. i. libros nigromẽtie. Sunt quoq3 phibiti libri in quib⁹ cõtinẽtur sortes [illegible]ria divinationes z ysilia. De quibus latius a libi dicemus. Librũ quoq3 de arte amãdi ab ouidio scriptũ quis apud xpicolas non dicat phibitum cũ etiã apud carnales infideles execrabilis putaret. Quãtũ quoq3 periclz. imo ruine [illegible]is casus sit fragiliũ mẽtiũ frequẽtare libros poeticos z lascivos cũ patẽti experiẽtia docz Apo⁹. j. coz. i 5. di. Corrũpunt bonos mores colloquia. pua q3° quoq3 sunt qđam scripture ab ecclia dubitate. Duplicit er etem̃ de illis ecclia dubitat. Primo quia firmiter auctorẽ nõ novit. Inter hos libros cõputatur liber de infantia salvatoris. De penitẽtia origenis sortes apłoz. Epystola domini ad abagarz scripta revelatio q̃ pauli appellatur trãsitus sctẽ marie. penitẽtia ade. collatones patrũ. de quib⁹ oibus z [illegible]ilib⁹ mlt̃is hẽtur in prealligato. c°. Sancta romana ecclia. scz in primis. i 5. dist. 3° quoq3 sũt alie scripture ab ecclia dubitate vel nõ approbate: vz alique opiniones diversoz doctoz etiã approbatoz inter se cõtradicentiũ in quibusdam que nõ sunt necessaria ad salutẽ. sic pz de salomone quẽ Aug⁹ opinatur esse dãpnatũ et ambrosius illũ esse salvatũ. z sic de multis ysimilibus. de quib⁹ ecclia pmittit varie sentiẽdũ: tam de antiquis q̃ de doctoribus nouis. Scom em̃ scotũ et hosti. quãdo sunt diversa iura et opiniones que tñ nõ sunt extra deũ z bonos mores ceteris paribus humani oz preferenda est ex̃. de Arãsac. c. fi. alias ei standũ est illi q̃ meliori rõm initiũ. ex. de fer. c. cappellanus.

De fide necessaria cõi vulgo sine qua nõ est salus. Capl'm 2m.

Ecunda autem dici

[illegible]tur fides sufficiens. Sunt in hũano genere multi qui ꝓpter brevitatem intellect⁹ aut paucitatẽ experiẽtie aut defectũ doctrine vel gre nõ capiũt explicite z exprẽsse. i. in particulari q̃ cõprehendunt ĩ simbolo hoc est in catholica fide. 3 nullũ est gen⁹ hoim in intellectu naturaliter a deo tardũ qđ saltẽ [illegible]vli z generali credulitate quid ad fundamtũ vere religionis ptinet capere non possit. Nullus em̃ oio in oibus reperitur qui credere nõ possit verũ eẽ quicqd sacris eloquiis ꝓtinetur quicqdspũ dei edocti hoies docuerũt credere eẽ. Silr de deo verũ esse quicqd de ipso ꝓphẽ phãuerũt. Nullus est em̃ a deo ptinax qui nõfacile acquiescat vt credat imitãdos esse sanctos z sapiẽtes viros. Imitãdos esse inq̃ in fide z moribus z qui nõ facile credat hmõi hoies videre vl' nosce veritatẽ quã indocti z vulgares hoies nũdũ capere sufficiũt. Propterea fm bonauãturã vbi supꝑ. Sufficiẽs fides est cũ hõ hmõi aliquos articulos credit implicite aliquos vero explicite. Et talis est fides necessaria ad salutẽ. Articuli aũt quos opz credere explicite isti precipue sunt. sclz veritas essentie trinitas psonaz. Sz qz in nomie pris z filii z spus sancti se signãt fideles z cõferunt ecclesiastica sacramenta: nõ ipo actu cõsignatois hic pñt scire fideles. Silr de redẽptione opz credere natiuitatẽ: passionẽ resurrectionẽ pctoz remissioẽz. et hos qdẽ cognoscere pñt ex ipis solẽnitatib⁹ quas ecclia solenizat aiz ex actibus sacdotũ. Propter

ab hoz cognitõne nullus excipit q̃ vtitur rõne. Silr tenet credere futurũ iudiciũ. Alios vero articulos sufficit credere implicite et ĩ quadã generalitate hoc m° vt hẽat p hos ꝓ positũ credẽdi quicquid romana ecclia credit in quibus dissentiẽdi a nullo. z cũ a catholicis et platis seu doctoribus⁹ explicantur acquiescẽdo. De fide q̃ nõ sufficit ad salutem que hic condempnatur triplici ratione. Capitulũ 3m

Extra fides. deficiẽs

nuncupat. Nã fm bonauãturam vbi supra. credere oms articulos implicite est fidei diminute. Vñ nõ sufficit ĩ hmõi⁹ vsuz liberi arbitrij qz oio esse nõ pot q̃ cõversatus inter fideles nisi sit negligens z coẽptoz salutis sue qn hẽat explicitã cognitionẽ de aliquib⁹ articulis supdictis. Imsup fides illuminat ad assentiendũ illis. Qđ aut talis fides nõ sufficiat ad salutẽ pot triplici rõe ꝓbari. Nã qlibz obligat. Primo ad dei cognitionẽ. 2° ad dei dilectionẽ. 3° ad dei subiectionẽ. Primo aũt de necessitate salutis q̃ libz obligat ad dei cognitionẽ. Silr em̃ privilegio excẽptus est intellect⁹ Iulianus a diuino cultu et vera religiõe qadmodu nec affect⁹. Illa em̃ q̃ sunt in intellectu h° est apphensiones principia sunt z cãe atq3 fundamta e oz q̃ sunt in affectu. Silr ea q̃ sunt in affectu h° est affectiones. cause sunt et principia atq3 fundamenta eorum que sunt in affectu id est in opatõe. quare religio intellect⁹. ea est ptim atq3 fundamẽtu totius sequẽtis religiois atq3 diuini cult⁹. Religio aũt intellect⁹ nõ pot eẽ nisi apphẽsio. Apphẽsio aũt ĩcõitate hoim nõ pot esse certitudo ꝓpter cãs iam ꝓdictas. quare credulitas ẽ necessaria religio intellect⁹. Necesse est aũt oem intellectũ capacẽ religionis religiosum esse: ne z deo iniurieť z penã tante iniurie iuste incurrat. Jn oi igit intellectu hũano necesse est fundari credulitatẽ religiosã in intellectu inq̃ q̃ pot eẽ capax illius: qđ dicim⁹ ꝓpter pvulos z alios ipeditos. Nec aũt credulitas qz necessario est de his q̃ pariũt in nobis affectiões ex gb⁹ sunt opatiões d[illegible]ini cult⁹ necessario est de rebus quas dicim⁹ z de similib⁹. q 2° qlibz de necessitate teneť ad dilectionẽ et affectionẽ qđ modũ null⁹ ho[illegible]ercept⁹ est nisi ꝓvilegio dyabolico qđ ẽ ptinax in deũ blasphemia vl' cõtumelia except⁹ inq̃ ab opib⁹ deo ex necessitate debitis: sic neq3 ab affectiõib⁹ ex qb⁹ debent esse hmõi opationes. gre nec ab apphẽsionib⁹ q̃ causãt hmõi affectiões. Dce aũt sũt sic predictũ ẽ apphẽsiones radicales articloz fidei z credulitas eorũde. Ex qua manifeste apparet a credulitate articloz fidei nullum hoiez credulitatis capacẽ excẽptũ. ymmo ad illã eodẽ iure teneri oẽs z singulos quotenenť ad ipam religiõez z diuinũ cultũ. 3° q libz de necessitate teneť deo [illegible]i subiectione. Nullũ quidẽ dubiũ est nemine deũ colere nisi q̃ credit ipm eẽ: z nisi q̃ credit de eo [illegible]la ꝓpter q̃ merito dẽtur eidẽ [illegible]⁹ quẽipi impẽdit. Verbigra. Nemo exhibet ei fuitutis offm nisi q̃ credit z reputat eu[illegible]i dñm. Similiter nemo ipẽditrei latrie cultu nisi q̃ creditipz eẽ deũ. et iuxta hunc [illegible]odũ. nemo orat vel adorat illũ nisi q̃ credit eũ se posse scire z velle iuvare z ita se hz p singulas ptes dini cult⁹ ac vere religiõis. Quare manifestũ est cũ generat ꝓportionabiles sint ptes et eoz tota: qz integro diuino cultu h° est ex oibus debitis deo fuiciis aggregato subest ex necessitate fides integra h° est ex oib⁹ articlis aggregata ad quoz credulitatũ necessario tenent qcũq3 ad exhibitionẽ diuini cult⁹ z vere religionis obtinentia obligati si[illegible]t. Sciendũ ẽ aũt fm alex. de al' z bõauãturã q̃ nato z nutrito in defto cui nulla explicaᵒ facta ẽ de aliquo articulo fidei sufficit ꝓparative z si nõ explective fides oim iplicita. i. credere de õo qđ credebat in lege nature. et ad hoc illuminat cognitio ĩnata p grãm adiuta. quo facto ipossibile ẽ qn assit subveniẽs in necessariis gra dei. vel pseverãdo vel p angelũ illuminãdo vel p hoiez ꝓdicãdo. Quã nobis ꝓcedat q̃ est bñdict⁹ in scla sclorz Amen.

Feria 3ª post dñica i 5o. de fidei nobilitate vbi iz. ei⁹ nobilitates declarãt. fmo 4⁹

Unc manent fides

n[illegible]spes caritas tria hec. Iterũ vbi sup. Dilũ est in prẽdict⁹ q̃ sola vnica ẽ fides z in qbus determinata sit q̃q3 oẽs obligant ad eã nũc aũt restat quarta ei⁹ ꝓtemplatoez ꝓsiderare q̃ ẽ de fidei grositate. Duodecim em̃ sũt ei⁹ grositates. quaz quatuor ptin[illegible]t ad incipiẽtes quatuor ad ꝓficiẽtes z quatuor ad ꝓfectos. Primo ꝓ incipiẽtibus nota quatuor grositates. quaz prima dr

Prima fundatio 2ª purgatio. 3ª vinifica° 4ª illuminatio 2° pro pficientibus. qua tuor alias grōstrates ꝓsidera: quarū prima dicitur distinctio 2ª ꝓnerio 3ª desponsatio. 4ª protectio seu defen 3° etiā p pfcis quatuor addātur grōstrates: quar prima dicitur probatio 2ª opatio 3ª triūphatio 4ª coronatio.

¶ Articulus primus de quatuor nobilitatibus fidei ꝓmentibus ad incipiētes. Et pmo ostenditur fides ē fundamentū totius edificii spūalis. Primū capl'm.

Prima quidez gratio

p stas ꝓvere fidei fundaº nuncupat. Fides enī sicut ex ꝓcedentibus pz est fundamentū totius edificii spūalis. i. oīs grē et omis glie. Propterea Apoº. ii. c. ad hebr. fidem diffiniēs ait. Fides ē substātia sperandarū rerū argumentū nō apparētium. Quā diffinitionē declarās Bonauātura ait. ꝺ. 23. q. 3. ait. ꝙ diffinitio ꝛ notificaº est recte assignata cū nihil cōtinet superfluū nihil etiā diminutū. ꝛ hoc est quādo p ipsam notificationē ipius diffiniti Primo essentia plene indicatur. 2° apte manifestatur. 3° ab oībus alīs separatur. ¶ Hoc est in ꝓposito repire si quis bene aduertit. Primo enī fidei essentia indicatur. ꝓpria fides ſm essentiā suā aliquid respicit ex parte affectus et aliquid ex parte intellectus: qz hz affectū stabilire ꝛ intellectū illuminare. Primo enī ingtū hz affectū stabilire dr sba. q. substās fundamentū 2° ingtū hz intellectū illuminare dicitur argumētum. 2° p diffinitōem res aperte manifestatur. ¶ Et qm̄ hitus virtutis dupliciter notificari habet. s. p finē vltimū ꝛ per suū obiectū. ideo hec duo apoˢ manifestat. Primo finem vltimū: finis āt ipsius fidei consistit in eterna beatitudine quā speramus. ideo dicit sperandarū rerū 2° suū obiectū qō ꝓsistit i veritate nō visa. et ideo dicit nō apparentium 3° p diffinitionē res ab oībus separatur. Habz enī fides infōrmis separari a fide formata ꝛ distingui ab habitū cuiusz alterius virtutis. Primo enim distingui hz a fide infōrmi ingtum sustentat totam fabricā spūalem ideo dr substātia sperendarū rerū 2° aut ab alīs hitibus virtutū ingtū veritati nō visę facit adherere. iō dr argumentū nō apparentium. Et sic pz qđ ꝓdicta notificatio nihil ꝓtinet superfluū nec diminutū nec est in ea clausula nec dictō superflua: imo etiā nec sillaba ociosa. Sicut igit ſm phm. argentū viuū principiū est oīm metallorū ꝛ albedo cunctorū colorū sic fides ē principiū oīm virtutū atqz donorū. Est etiā radix oīm grārū Vñ augˢ sup Jo. Sicut in radice arboris nulla prorsus spēs apparet pulcritudinis ꝛ tn quicquid est i arbore pulcritudinis vel decoris ex illa ꝓcedit. Sic ex fidei humilitate qcquid meriti qcquid beatitudinis aīa suscepturā est ex fidei fundamēto ꝓcedit qō ps vnico verbo manifestat cū ait. Omnia opa eius in fide.

¶ Qđ per fidem viuā oīa peccata ab aīa expurgantur. Capitulū 2m.

Ecūda grōsitas fi

ſ dei purgatio nominat. Purgat em̄ aīa ab oībus inqnantis ꝛ culpis cū in ea fides est viua. qđadmodū cū fortissimā ꝓcupiām timor erubescētie aut mortis extinguit ꝛ per opiniones sortē aut dubitationē cū ipsa dubitatio sortis fuerit. sic vtiqz3 fides oēm labē diluit pctōr. sicut Act. i. c. scriptū est: fide purgās pctā eorū. Vno enī modo lur d alioˢ patibulū: atqz alioˢ ꝓtor latrones effugat. Sic nihil ꝓhibet fidei lucē fugare vicia ꝛ pctā ꝛ vnā quāqz virtutez in aīa inserere ꝛ plātare. iō ꝓuerb. 15. scriptū ē. Per mīam ꝛ fidē purgātur pctā. Vnde bernardˢ in epla quada. Sola fides, ꝛ mētis ad deū ꝓuersio sine effusiōe sāguis ꝛ sine pfusiōe aque salm̄ sine dubio opar volēti. ſz nō valēti ꝓhibente necessitatis articlo baptizari. qō etiā pz de ꝓse. ꝺ. 4. c. Baptismi vbi oñdit qđ fides suplet vbi deficit baptismˢ vel aliud sacramentum.

¶ Qđ aīe vita est vera fides. Cpl'm 3m

Ertia fidei gratio

sitas vinificaº dicit. Fides em̄ vita est aīe ꝛ sine fide mortua. Vñ abac. 2. Justˢ meus ex fide viuit. Et Ro. 1. Justˢ ex fide viuit. Tante nāqz vivacitatis ē hec virtˢ vt mortis torporē qˢmēs hūana ad salubria moueri nō ꝓmittit oīo āmoueat. timoris etiā fortissimi ꝛ amoris mundi incitat ꝛ excitat. Vñ sil'is ēradio ꝛ calor solaris cuius vigore reuiuiscunt plante ꝛ herbe arbores ꝛ cūcta virēa terre. Sil'is ē etiā radicīnā vita radicis vita totiˢ arboris ē qđ si arescit ꝛ mori

tur tota vis arboris pit. Itē sil'is ē cordi oīa in corpore vinificāti.

¶ Qđ lumē aīe ē fides vera. Cpl'm quartū

Carta fidei gratiosi

q tas vocat illumīatio. Illuminat nāqz p ipam intellˢ huanˢ ad inuisibilia cognoscenda. Vñ Jsat. 9. c. doˢ ait cecis. Credite qz hoc possū facere vobis ꝛ tenebras oculos eorū dicit fidē vrām fiat vobis. Et apti sunt oculi eorū. Vñ augˢ. Quid est fides nisi credere qđ nō vides. Credimˢ em̄ vt cognoscamˢ qz intellectˢ nr̄ attingere nō pōt ea q sunt sup̄ naturā nisi p fidei virtutē. Circa qđ sunt duo naturā nisi p fidei virtutē. Circa qđ aduertēdū ē qˢ deˢ duplr cognosci pōt scz cognitiōe naturali ꝛ cognitiōe acc̄itali. Naturalis etiā cognitō duplex est. scz prima añ pctm̄ qđ hō cognoscebat deū apte in creaturis 2ª poˢ pctm̄ ꝛ ē p speculm̄ in enigmate sicut scriptū est. 1. cor. 13. Videmˢ nunc p speculū in enigmate. Accidētal' cognitio tripler est. Prima ē acquisita p rōnes naturales: ꝛ hāc habuerūt phi. ꝛ dicit scia. Vñ Apoˢ. i. c. Ro°. Qui cū cognouissent deū nō sicut deū glificauerūt aut gras egerūt. sz euanuerūt in cogitatiōbˢ suis ꝛ obscuratū est insipiēs cor eorū. 2ª est qđ hētur testimonijs scripturarū ꝛ miraculorū: ꝛ hec cognitio dr fides informis ꝛ mortua. 3ª est qđ hētur ex caritate ꝛ hec dr fides formata ꝛ viua: et p talez cognitōnē assentit aīa prime veritati ꝓpter se ꝛ sup oīa. Vñ aduenīte ea pcunt oēs alie cognitiones accidētales adminˢ quo ad actˢ. De hac fide Augˢ ait. Fides est res audar ꝛ improbabiles quo nō ptingit intelligētia. Ipa em̄ est qđ ascendit sup̄ cherubin ꝛ volat sup̄ seraphin senas alas hītia. Et bernardˢ sup̄ cāti ca. Quid ē qō nō inueniat fides: iacingit in accessa, deprehendit ignota, ꝓpēdit īmēsa, apprehendit vniuersa. Ipam nēpe eternitatē suo sinu quodā circūcludit. Et de luie fidi. Ecclīastes. ii°. Dulce lumen et delectabile oculis est videre solē. i. p fidem cognoscere deū. Vñ augˢ diffinies qđ tū ad obiectū 2ꝓi cipiū motiuū ipaz fidē ait. Fides ē illumiatō mentis ad summā veritatē. Et idē sup Jo. Noli intelligere vt credas, sz crede vt intelligas: igit im. llectˢ merces fidei est. Crisoˢ etiā inquit sup Jsat. Fides lampas ē qz sic lampas illumiat domū. ita fides aīaz: Hec luce aīe irradiāt ad celestia distinguūt ꝛ occulta eis misteria declarātur. Tanta est em̄ luminositas huiˢ virtutis cū viua est. vt tenebras norie incredulitatis aut pculose ignorātie de his qđ ad salutē necessaria sūt nullatenˢ patiatur.

¶ Articulus 2° De quatuor nobilitatibus fidei qđ pertinēt a pficientes. Et primo qˢ fides distinguit inter reprobos ꝛ saluandos. Capitulū primū.

Prima gratiositas

p ptinēs ad pficientes ꝺ. Functio dicī pōt. Per fidē em̄ distinguūtur reprobi ab electis Vñ Rº 1. Signū accepit circūcisionis signaculū iustitie fidei distinguit sapientes ab insipientibˢ: Vñ Apoc. 14 Hec est sapientia scientiorū qui ci odiūt mandata dei ꝛ fidē ihesu. Nam sine fide falsa est virtus etiā in optimis mo bus. Vñ Apoˢ. 14 c. ad ro. ait. Oīne qō nō est ex fide pctm̄ est. Et lu ii°. doˢ inquit. Qui nō est mecū sciz p veram fidē aduersus me est. et qui no colligit mecū: scz merita p fidē formatā dispergit. Et ad hebr. ii° Apoˢ ait. Sine fide impossibile est placere deo.

¶ Qđ p fidē omnes homīes in simul cōiunguntur. Capitulum secundū.

Ecunda gratiositas

ſ dicitur nexio seu cōiūctio. Omia em̄ membra militātis ecclie p fidem insimul ꝓnectuntur vel cōiungūtur. Per qđ em̄ ꝓtegitur parentibus filius nisi p fidem: qz nescit illos suos esse parētes nisi per fidē. sic de fratribus ꝛ sororibus ꝛ oī alia parentella. Preterea etiā p fidē credimˢ aliquē esse reū accusantiū testimonio: qz eis credimus. Tolle fidē ꝛ tollis oēm vnitatē ꝛ naturalez ꝛ supnaturalē. Vñ bernardˢ sup̄ cātica Dicamus fidē vitē virtutes palmites, botrum opus deuotionē vinū. De hac ꝓnexione. ꝙ. ii Erit fides cictoriū rerū ei. Renes sunt ptes infirmiores ꝛ inferiores. Partes vero superiores humeri sūt. Sic fideles hñt pᵉ caput. s. xm ptes superiores. i. hūeros aias in celi regnātes. Et ptes rerū. i. ꝓuersantes i mūdo hñt etiā crura. i. exūtes in purgatō. Caritas āt vt dr col. 3. est vinculum pfectōis: qz caritas nūqz excidit sic dicit apoˢ. 1. cor. 13. ꝛ ꝓnectit membra vtriusq, ecclie militātis. s. ꝛ triūphātis cū capite nr̄o xº. ¶ Per fidē aīa a deo desponsatur Cpl'm 3m

Ercia gratiositas di

cit despōsatio: qz p fidē xpo spōso
aia desponsat: vt qī fides sit anu
lus despōsatōis ei⁹. sicut ozee. 2. scriptū est.
Despōsabo te mihi i fi t. i. thi. 2. Saluabit p filiozz. i. p
manserit i fide. i. sin fide pseuerauerit. In
hui⁹ mīsteriū. Luce. i 5. Anul⁹ in manu
filii p dat⁹ est vt p ānulū despōsatio denoter. sicut 2ª. coz. ii. apl's ait Despondi em
vos vn virg ginē castā exhibere xpo Oer
manu vo opa demōstrant. qz sicut Jaco. i.
can ce sue ait ides sine opib⁹ moztua ē.

¶ Fides defensa animam a cōtrariis suis.
Capitulū quartū.

ua a fidei gratiosi

q tas: ptecti u defensio dicta est
Protegit et defendit aia p fidē a
mundi superbia luxuria z auaritia. De i.
Jo. 2. Dē qd ē i mūdo ocupiscaris e cu
piscētia. o z superbia vite. Et deut. 8. In
tudie illa magna. i. i mūdo ē xpēs flatu adu
res hoc ē luxuria. z scozpio brachis amplectēs hoc ē superbia mlta ambiēs z dipsas q ē
serpēs hoiez occidēs pstim cū momozderit
eū. z hoc ē auaritia Cōtra hec. i. pe. 5. scrip.
est. Aduer vr diabol⁹ zc. Dñ fideles fi
gurant in coluna nubis i die refrigerās ppl'z
in desto. exodi. 13. c. Et p nocte illuians eu3
vñ Eph. vl°. In oibus sumētes scutū fidei
Et ps. Scuto circūd. te vitas ei⁹ zc. totu z
Cadēt a latere tuo mille zc. Et dañ. 6. Inul
la lesio inuēta est i eo q credit dō. Ad hoc am
bro. sup bti immaculati. Fides in exercitata
lāgescit z crebris ociosa tentat incōmodis.
remissas ercubias callid⁹ insidiator irrūpit.
assueri ūt bello virū hosterna fraus ilstruit z
gl'io puebit palma victorie. Dar ergo fi/
dei corruptele materia est.

¶ Articulus secūdus de quatuor nobilitatibus fidei q̄ ptinent ad pfectos. Et primo
q̄ per fidē aia ꝓbat. Capitulū primum.

rima fidei gratiositas

ꝓueniēs ad pfectos ꝓbatio notatur
In tribulatōib⁹ em ꝓbat xa fides
Dñi. j. pe. j. scriptū est. Judicū nūc si oportet
ꝓtristari in variis tētatōnib⁹ vt p lo fidei
vre pciosior sit auro qd p ignē ꝓbat zc. Et
iudith. 8. Tētati sunt pcēs nr̄i vt ꝓbarent si
vere colerent deū suū. Jeozes esse debēt
quomodo pater nr̄ abraha tētatus ē: z per
multas tribulationes ꝓbatus amicus ef
fectus est sic ysaac sic iacob sic moyses z oēs
q placuerūt deo p multas tribulatōes transierūt fideles. Hec ibi. Et bern. de. 12. gradibus humilitatis. Qualis sit cuiusq3 fides tribulatio ꝓbat.

¶ Dō oia miracula virtute fidei ꝓpetrant
Capitulū secundū.

Ecūda fidei gratiosi

t tas est opatio s. miraculoz q̄ gdē
xtuti fidei tribuūt. vñ Jac. vl°
dñs ait. Signa aūt eos q crediderit: hec sequent. In nōie meo demoni eiciēt lin. lo.
no. ꝓpētes tollēt z si mor. gd bibe. nō eis nocebit. Sup egros man⁹ imponēt z bñ habebunt
Attribuunt aūt miracla xtuti fidei ꝑm bonā. in cētilogo: qz ipa est ꝓma xtus q̄ sup
se eleuat inte⁹ captiuās eū in obsequiū iesu
xpi. z ō meret ō ꝓgruo apud deū op⁹ arduū
ipetrare ad qd nō se extēdit possibilitas admirātis. Et hoc est qd tāgit in diffinitōe miraculi. Miraculū est arduū z insolitū opus
sup spē z fa tatē admiratis ꝓsilēs. Jdeo
Jac. i 5. chananee dñs ait. O mulier magnaē fides tua: fiat tibi sicut vis. z sanata ē
filia ei⁹ ex illa hoza. Jath. quoq3. i 7. dñs
ait. Si habueritis fidē sicut granū synapis. s:
feruidā patientez humilē z fortē. dicetis huic
mōti transi hinc z trāsibit: z nichil erit vobis
ipossibile. vñ Ero. i 4. Cū extendisset moyses
manū dimissa est aqua: z ingressi sunt filii israel p medium sicci maris. eratq3 aqua quasi
mur⁹ a dextris eoz z lena. Et iterū Jath.
9. domin⁹. Si potes credere oia possibilia
sunt credēti. Et iterū Jac. 2i. Ficulnea ex
maledictōe dñi arefacta miracl⁹ discipulis
ait. Amē dico vobis si habueritis fidē et nō
hesitaueritis: nō solū de ficulnea facietis. s3
z si mōti huic dixeritis tolle te z iacta te in
mare z ita fiet. Et oia quecūq3 petieritis in
oze credētes accipietis ¶ Exempla notabile a pleriq3 narrat. q̄ cū gētiles catholicos
oppressissent eosq3 tn sinerēt viuere sub tributo rector illi⁹ patrie eos z d cos cōcauit. vt de catholica fide redderet rationē.
Solēm disputatiōe tā facta tāq3 ꝓfutatis et
ꝓuictis erroꝛib⁹ paganoꝛ ait iudex fidelib⁹.

Si direāt Iesus xp̄s. Si habueritis fidem
zc. vt dicetis est rñdentib⁹ illis q̄ sic ait. ergo
vos tali die mōtē illū q̄ est in terra mea i ma
re m legē vīam transferatis aut ler vra fal
sa appebit: z vos sicut infideles sustinebitis
sniam capitalē Cum aūt ad hoc dies ꝓsisniam capitalē Cum aūt ad hoc dies ꝓsi/
gnata fuisset indurēt catholici iciuniū z ora
tionē. cūq3 ad pfectū die mesti clerici z catholici ꝓuenirēt. fidelis qdā cām mesti⁹ req̄siuit.
Et causa audita assumpto martello die ꝓsignata ad mōtis radicē ꝓuenit. Sequēte aūt
eū multitudine fideliuz cum mestitia cordis
eōis ait. Dixit ne de⁹ hoc i euāgelio nr̄o. gb⁹
rñderit⁹ q̄ sic ait Quōvoſ ergo sup h⁹ trepidatis. Et itrepido aio fideq3 secur⁹ cuz martello montē peutiēs ait. O mōs in nōie dñi
nr̄i iesu xp̄i q̄ hodie dixit pcipio tibi vt hīc trāsferas te in mare. q̄ statim quit impetranti.

¶ Dō xtute fidei oia tentamēta et male cōsuetudines triumphantur. cap. tercīū.

ercia gracliositas tri

t umphatio ōz. Triūphat em aīa p
ardozē fidei oia tētamta. vñ apoc
19. scrip. ē. Et ecce equ⁹ albus z q̄ sedebat su
per eū vocabat fidelis z verax i. Joh. 5.
ōz. Oīe qd natū est ex dō vinc mūdum: et
hec ē victoria q̄ vicit mūdū fides nra. Et ad
hebz. ii. Scti p fidē vicer regna zc. et iterū
i. Reg. 17. Tulit dō lapidē vnū z fuda iecit
z pcussit philisteū in fronte z ifixus ē lapis z
cecidit in facie sua. Vt inuaſ q̄ diabolica tē
tamēta z vincula malozūq3 desideria. z ma/
li amozes virtute fidei disrūpūt. pternūtur z
adnichilant. In ingressu em ipi⁹ moles ma
lax ꝓsuetudinū de mēte quā illustrat cadūt.
sicut testat̄ ps. 47. Jpi videntes. s. p lumen
fidei sic admirati st ō malicius ꝓsuetudis ma
le turbati sunt: sez p xtritōem ꝓmoti sunt ꝛ
malā ꝓsuetudinē: tremoz apphēdit eos Ubi
idest in aīa illa fideli. dolores vt parturientis
ppt̄ verā ꝓfessionē. In spū vehemēti ꝓteres
naues tharsis. Nauis multos cū portet consuetudinem malā designat q̄ multos ad eter
nū supplicium gerit. Tharsis dissipans speculā interpat̄: vt per hoc ostendat̄ q̄ cōsuetudines in obus vnus alterū quasi speculuz
respiciend gēin ruinam per feruoꝛē fidei
dissipantur z relinquūtur.

¶ Dō per pseuerantē fidem aīa in gl'ia coronatur. cap. quartum.

uarta gratiositas co

q ronatio notatur. Per ipam ei aia
in gl'ia coronat. Unde anime fideli Apoc. 2. dns ait. o fidelis vsq3 ad mortem: z dabo ti. coro. Ille Ubi dns dicit tria.
Primo petit fidelitatē qua nihil pciosi⁹ sūtio xpi putet, ppter qd dīm derelinquat. ideo
ait. Esto fidelis Secūdo petit pseue ā. s.
vt ppter tribulatōes z tentatōes in fide non
deficiat. Jath. 24. c. Qui p pseueraverit vsq3 in finē hic sal. erit. Propterea subdit. vsq3 ad mortē. Cu em boi nihil ter li
us sit morte ceteras tribu es facilit vincit q̄ ppter xp̄m morti nō cedit. Et merito q̄
dem vsq3 ad mortē ait. Jo m̄ min⁹ debet
deo q̄s tpali dño. Sūt nāq3 p q̄s tpalē dominū ita diligūt vt se tpali morti exponant.
Et satis qdē iniuste c iste in eius seruitō
pl⁹ impēdat q̄s ille restituere valeat. Tale nā
q3 o quiū soli deo debet q̄ solus restitue/
re su icit oīe damnū. Talis nāq3 zel⁹ debz
in q.olibz xp̄iano eē de fide xp̄i vt poti⁹ velit
fidelē sanguinē fundere q̄s fidem xp̄i negare.
Tercio aūt talibus, pmittit coronam: ō subdit. Et dabo tibi coronā vite. Vita em dele/
ctatōez habet. Corona vero ꝓpter circulum i quo pficit eternitatem de strat. Corona ergo vite eterne dele⁹ seu gl'ia vel leticia
est quē dig⁹ illis redditur q̄ p fide xp̄i vsq3 ad
mortē cūcta aspera patiūtur. Dec duodeci
gratiositates fidei duodecim fructus ligni vi
te sunt nominari. Propterea, puerbioz
3. c. mistice scriptum est Lignum vite est his
qui apprehenderit eam: z q̄ tenuerit ea btus
O grosaz amabilis fidei virt⁹! Quis igitur
te non amabit q̄ fundamentū es oīs gratie
z virtutis: purgas peccata: viuificas aīas: illuminas cecos: distinguis electos: pnec mē
bza capiti nostro christo animas fideles dñi
facis spōsas, ptegis z defendis. pbas iustos
miracula oparis. in oībus triumphas atz
eterna felicitate pseuerantes in te coronas.
Inter quos ꝓnumerabiles reddat nos dns
iesus xp̄s q̄ est benedictus in secula scl'oz. ā.

¶ In die cinerum de sacro ieiunio.
Sermo quintus.

um ieunatis nolite

c eri sicut ypocrite tristes O Jat.
6. ¶ Jam dño adiuuante ad sacrū

Universidad de Deusto
Biblioteca

tpe q̄dragesime pducti sumus. In quo ordinādus est modus p totā quadragesimā cōtinuādus. Cū igit tractaturi sum⁹ de xpiana religiōne iāq3 de illa in pcedētib⁹ stabilitū sit solidū fundamētū in ed⁹ficiū ip⁹ corda ora ⁊ opa ertēdam⁹. et vt ordinato pgressu ſmo recte ⁊ vtiliter dirigat: q̄libet em̄ die q̄dragesime de vna religiositate agem⁹. Dieb⁹ vero dñicis e duabus ita p qualibet septimana de octo religiositatibus disserem⁹. Vlq3 vo ad futurā dñicam solu3 quatuor pmittam⁹.

Prima est religiositas ieiunandi: ⁊ de hac i pñti ie vbi d ieiunio fit mentio dicem⁹. Secūda est religios s erozandi d qua in leq̄nti die vbi sacra dñica ozatio expet. Tercia est religiositas largiendi. et d hac feria sexta vbi d elemosina tractaturi sum⁹. Quarta ē religiositas paciendi. de qua sabbato futuro disseremus. Vbi onde ⁊ multiplices rōes q̄re iustis aduersa dāt. Et merito hic ordo tenēdus est. Nā sublimia gdē sūt hec tria opa prima cū sint principalia opa satisfactoria. s. ieiuniū oro ⁊ elemosina. Ieiuniū ptra luxuriā. oro ꝫ superbiā: elemosina ꝫ auaritiaz. et de his trib⁹ Thob. c. 12. ait bona est oro cū ieiunio ⁊ elemosina. et. sicuti gdā aiunt ad has reducūtur oms alie satisfactōes. Nā vigilie pegrinatōes ⁊isciplie abstinētia cūctaq3 opa affligentia carnē ad ieiuniū reducūtur. Opa aūt mie spūalis reducūt ad orōez. Opa vo mie corpalis ad elemosinā. Preterea p ieiunū ordiat hō ad seip3. p orōez ad dñm. Per elemosinā vo ad primū. Iste fit satisfacti. ō bonis corpis p ieiuniū. de bonis aie p orōez. ⁊ de bonis exteriorib⁹ p elemosinā. 2m rōm sc3 patienter aduersa pati de quo in sabbato futuro hec tercia pdicta. pbat si vaciter fiāt. Nā via iust⁹ est bñfacere. ⁊ male pati. De prio. f ieiunio ait dñs. Cū ieiunatis nolite fieri sicut ypo. tristes. in qbus xbis. Prima religiositas onditur ieiunandi. Dicit em̄ Cū ieiunatis. Pre supponit igit iunādō. nolite fieri sicut ypocrite tristes. sc3 q hoc selm pdūt ⁊ regnū eternū amittūt. Circa aūt ieiunium qō a sctā eccl'ia ponit quasi religiositatis initiū trta ꝓsidere⁹. Primo eius pfectionem. Secundo eius obligationē. Tercio eius exemptionem.

¶ Articulus primus de duodecim. fructib⁹ sanctissimi ieiunii dño prestante.

Prima cōsideratio de p

ieiunii pfectione de qua hiero. ad demetriadē ait. Jeiuniū nō solū est pfecta xtus: sed ē cetera xtutū fūdamētū ⁊ sctificatio ⁊ pudicitia. Duodecim possunt distingui p ferissimi fructⁿ sctissimi ieiunii sm triplicē statū. s. purgatiuū illuiatiuū ⁊ pfectiuū. Primi quatuor hñt mentē purgare. Secūdi q̄tuor mentē illuiare. Tercii quatuor q̄ habent mentē pficere. Primi quatuor dr frenatio. Secundus dr satisfactio. Tercius declinatio. Quartus placatio. Addant alii quatuor. Primus dr eradicatio. Secūdus sacrificatio. Tercius triumphatio. Quartus glificatio. Secundi aūt q̄tuor q hñt mentē illumiare hi sūt v3. Primus est clarificatio. Secundus sanificatio. Terci⁹ cibatio. Quartus fortificatio. q hñt mentem pficere quor. Propter h⁹ em̄ in pfatōe q̄dragesime eccl'ia canit. Qui corpali ieiunio vitia comprimis. Et hoc quo ad statū purgatiuū mentem eleuas. ⁊ hoc quo ad statū illuiatiuū. virtutē largiris et premia. ⁊ hoc quo ad statū perfectiuū. ¶ De primis q̄tuor fructib⁹ ieiunii q ptinent ad statum purgatiuum. et primo q per ieiunia vniuersa vitia refrenantur.

Fructus primus.

Primus fructus dicitur refrenatio

Domat em̄ corpus ⁊ ei⁹ illecebras pmit. Quāto em̄ corp⁹ magis foueꝫ tanto aīa magis attenuatur ⁊ econuerso. Ratio hui⁹ est q̄ ieiunii prē supiorē regere facit sup inferiorē ⁊ abstersio rē eā ab illecebris carnis reddit. Nā exercendo se ad austeros ⁊ amaros act⁹ ieiunii exercet se ad xtutē ⁊ exercit a se oēm molliciem ⁊ inhertiā sm quā nūcet sue carni ⁊ sibiipsi. Vnde in hoc exemplū se ponit ap'lus. i. cor. 9. c. Castigo corpus meum ⁊ in seruitutē redigo. Per castigatiōem inquit se corpus in seruitutem redigere Et merito. Nam cū corpus in creatione factum fuerit anime seru⁹ er patrata culpa factum est anime dñs. sed per penitentiā ⁊ ieiunia in seruitutem debitā reformatur. vt merito per abstin tiaz gule anima corpori domet: sicut per inobedientiam gule caro anime inobediens facta est. q̄s diu enim eua in paradiso abstinuit ygo per magnū Preterea hester vt 82. i 4. c. Humiliauit corpus suum ieiunio. Substractis lignis olle cessat feruor. Remota causa remouetur effectus. Non potest sine anima mouer corpus. non sine sole radius non sine mari fluuius: non sine fonte riuulus nec sine radice ramuscul⁹. Sic nec sine gula rebelle est corpus. Vnde merito illi irrisione digni censendi sunt qui dicunt carnem se nō posse domare cum homo possit ei ieiunando cibum subtrahere. Non enim est castrum adeo forte quod expugnari non possit. si ei victualia subtrahant. Non est pugil adeo prob⁹ qui etiam a debili vinci non valeat si fortis necesse habeat dietam tenere quam voluerit debilis. Non est ignis adeo magnus ⁊ validus q lignis subtractis non deficiat. Vñ psuerbior. 26. Cum defecerit ligna extinguet ignis. Si ad hoc per impotentiā te exculas. Audi sententiā ptra te Gen. 16. Ecce ancilla tua: in manibus tuis est De hoc vide di. 55. Sero die.

¶ Dō per ieiuniuz de preteritis culpis deo anima satisfacit. Fructus secūdus.

Ecūdus fructus est s

satisfactio. Cum em̄ anima ieiuniis refrenauerit corpus satisfactionē de preteritis culpis cōsequi iustū est. q̄ per ieiuniū ꝓuenientissime fieri potest. Est ei vnū de trib⁹ ꝑcipuis remediis pnie. ⁊ vnū de potissimis instrīs iusticie penitential': seu satisfactorie sicut ex precedentibus p3. Nam libidine em̄ perpetrati peccati subtractiōem delectationis instillime recōpensat. Qui em̄ illicita perpetrauit debet satisfaciēdo ab aliquibus licitis abstinere sed ieiuniū satisfacit pro commissis et omissis: sicut patet di. 76. c. Igitur.

¶ Dō mediante ieiunio homo a ruina culpe declinat. Fructus tercius.

Ercius fructus ē de

clinatio. Non em̄ sufficit pro perpetratis criminib⁹ satisfacere: nisi etiam ad f ra cauenda qs conet qō qdem p ieiuniū fu. Cū em̄ sit corpis afflictiuū cōcupiscentiā debilitās futuris pctis obsistit. vñ Hiero. ad demetriadē. Post cogitationum diligentissimā cautionē ieiuniorū tibi arma sumenda sunt ⁊ cātando cū dō. Humiliaui in ieiunio aiam meā: ⁊ paulo post. Ignita sūt dyaboli iacula q̄ sit vulnerat ⁊ inflamāt: ⁊ a rege babylonis trib⁹ queris ꝓparant: ꝫ quō illi q̄rtus spem hñs ii dei incensos mitigat ardores. sic in aīa: ygiali roze celesti ⁊ ieiuniorū frigore puellaris calor extinguit. ⁊ hūa no corpori anglor⁹ uersatio ꝓpatur luicule veniēte ancipit⁹ sepē intrāt orti ⁊ uce dē pstate spinaz ⁊ sepiū fures eudūt. Qui thesaurū suū cupiuit custodire os suū clau dere debet. Arborīs corte pa: a tpe prio medullā seruat. Spica plena granis. sub aristulis pungētib⁹ ab auicl'is aeris manet tuta. Tar⁹ ppter aspitatē pe a vulpe timet q̄ er corio aspo carnē ei⁹ dentib⁹ nō pōt ledere. Hinc est q̄ sct im cū volebāt carnis incentiuū extinguere. tari pellē vestiebāt quā mel vocabāt. Delicat⁹ insup hospes non libēt morā trahit vbi ignis friget. Et ysidor⁹ de sum. bo. c. vl. Jeiunia fortia tela sūt aduersus tētamēta demonior⁹: cito em̄ p abstinentiā deuincuntur.

¶ Dō diuina iracundia per ieiuniū mitigatur. Fructus quartus.

uartus fructus dicitur placatio.

Cuz enim vt dicitur Bar. 5. Caro cocupiscit aduersus spiritum refrenata petulanti carne. ne rebellet spiritus humiliatur. spiritus ne recalcitret deo. ex quo benigne placatur deus ne peccatori vel scelerato populo p iudicia aspera irascatur: quod totum operatur ieiunium. Vnde Jone c. 3. scribitur. Factum est verbum domini ad ionam secundo dicens. Surge ⁊ vade in niniuem ciuitatem magnā ⁊ predica ibi in ea predicatione quaz ego loquar ad te. Et surrexit ionas ⁊ abiit in niniuem iuxta verbum domini. ⁊ niniue erat ciuitas magna itinere dierum trium. Et cepit ionas introire ciuitatem itinere diei vnius ⁊ clamauit ⁊ dicit Adhuc q̄dragīta dies et niniue subuertetur. Et crediderunt viri niniuite domino et predicauerunt ieiunium et vestiti sunt saccis a maiore vsq3 ad minorem. Et peruenit verbū ad regem niniue ⁊ surrexit de solio suo. ⁊ abiecit vestimētum. s. a se. et vestit⁹ est sacco. et sedit in cinere. ⁊ clama

uit et dixit. In niniue ex ore regis ⁊ principū eius dē hoies ⁊ iumenta ⁊ boues ⁊ pecora nō gustēt quicq̄ nec pascātur ⁊ aquā nō bibant. ⁊ hoies operiātur saccis ⁊ iumēta et clamēt ad dō in fort..udine. ⁊ cōuertat vir a via. s. ma. ⁊ ab iniquitate q̄ est in manibus eor. Quis sit sī cōuertatur ⁊ ignoscat de⁹ et reuertat a furore ire sue ⁊ nō pibim⁹. Et vidit d.. opa eorū q̄ conuersi sunt de via sua mala, ⁊ mist⁹ est de⁹ sup malicia quā locutus est vt f..ceret eis ⁊ nō fecit. Ratio autē quare ieiunio placat deus est q̄ cū vniuerse vie oīs sint mi.. ⁊ veritas. si vna ei⁹ fugis manū alteri te ꝓpinquas. Si miam fugis iusti cie approximas ⁊ ecōuerso. Igitur cū ieiunii sit euasiuū dei mentē ꝓpiquat mīe ei⁹ Vnde ambros⁹. Nullū est tā graue delictū q̄ abstinentia nō pl.. getur.

¶ De scōis quattuor fructib⁹ ieiun.. q̄ ptinent ad statū illumiatiuū. et illo q̄ p ieiunii intellect⁹ illuiatur in opandis ⁊ specul..ndis. fructus huius.

Rimus fructus est

p clarificatio ꝑ.28. Quē docebit .o⁹ sciaz ⁊ quē itelligere faciet audituꝫ ablactatos a lacte pulsos ab vberib⁹ Dupler quidē intelligētia p ieiu⁹ acquirit. ¶ Prima in opandis 2ª in speculandis. In opādis quidē q̄ vt legit ero. 24. mo.. .o⁹ ieiu⁹ data est lex. Vñ ambros⁹ in li⁹ de ieiu⁹ mo.. ait de ieiunio legē dedit, ip̄mq̄z ieiunan tē no voces magne nō fulgura nō nubes vm broſa ⁊ fumigās syna terruit. Vlō em̄ introisset in nubē ⁊ dei vocē loquētis de medio ignis sine piculo salutis audisset, nisi munitus armis ieiunii. 40. em̄ dieb⁹ ieiunauit in mōte vt legē acciperet a dño deo nr̄o. Et insuperioꝛib⁹ quidē motis lex dabat moysi ieiunāti. in inferioꝛib⁹ vero ppl'o māducāti p̄uarica⁹ sacrilega actēdebat expulātiū. quo irritaculo mot⁹ fregit tabulas moyses indignū iudicans vt ebꝛio ppl'o ler dareť. Hec ille. 2° acquirit p ieiu⁹ intelligentia in speculandis. Vñ ad plicitatē ⁊ puritatē oꝛonis. ⁊ otem platōis miromō disponit. Nōne lectio. p̄di/catio ⁊ oratio ieiuno stomaco m.. ius capiūtur ⁊ exercentur. Vñ Iero⁹ ptra iouinia⁹. Daniel atq̄z tres pueri reuelatōem sōpnioꝛ ieiunio reuelant. pastiq̄z legumin ibus pulcriores et prudentiores inueniuntur. Eodē quoq̄z li⁹ ingt. Helias 40. dierū ieiunio pre paratus deū vidit in monte oreb audiuitq̄z ab eo. Quid tu hic agis helya? Sīlro familiario⁹ vox ista q̄ illa. Adam vbi es. Illa em̄ pastū terrebat ⁊ p̄ditu. Hec ieiunāti familo blandiebat. Iterū Iero⁹. nubil sic intelligeāz obrnit vt coessa⁶ ⁊ ebrietas: Et alibi inquit. Venter pinguis non gignit tenue sensum. De iobe etiā euāglista p̄s cui ieiunanti in pathmos insula apocalip̄. reuelatō facta est. Alpha quoq̄z ieiunātes ⁊ orantes in ignis linguis spiritus sanctum acceperunt. Act. 2° Bloziosus quoq̄z franciscus. 40. diebus in solitudine mont.s orans ieiunauit in pane et aqua et ibi sicut accepit ex ore dei vt ipse postea asserut sacratiſſimam regulā scribi fecit. Dan. 9. scribitur. q̄ positō daniel orauerat deum in ieiunio sibi angelo reuelāte misteriox sacramenta cognoscere meruit. Et ysi. li°. 2. de summo bo. c. vl°. Per ieiunium occulta misteriozum celestium reuelātur.

¶ Dō propter ieiunium spirituales et corporales suauitates et cibi a dño ministrant. Fructus sext⁹.

ecundus fructus est

s cabatio. Cum enim mens fuerit illuminata ex cognito bono facliter delectat. et sic ex ieiunio diuine dulcedini intendendo spirituali delectatione inebriat. Vnde iob. 38. scriptum est. Preparat corvo escam q̄n pulli eius clamant ad deum. Super quo gregor⁹ ait q̄ corvoꝛū parentes contempnūt pascere eos donec migrescant: ſz videns deus clamozem eorum de roze celi pascit eos. Similiter autem deus eos pascit. quos abscit mundus qui ad dominū clamāt ⁊ propter eum ieiunant. teste virgine glorioſa que inquit. Esurientes implevit bonis et diui. di. inanes. Et in fine quoq̄z dicitur q̄ deus dat escam pullis corvoꝛum inuocantibus eum. Jn h⁹ signū. Jsai. '. Cum ieiunasset iesus ecce angeli accesserunt et ministrabant ei. Et act. 10. cornelio ieiunanti apparuit angelus nec tantum spiritualem cibum administrat deus ob meritum ieiu/

nandi: sed etiā corpalē. sicut ptz de scō paulo primo heremita q̄ ieiuniū plōgabat quousq̄z medietas panis sibi mitteret a dño. Cui in aduētu anthonii integer ablat⁹ ē. Danielem insup̄ abacuch dñs pauit. sicut scribit da/nielis vltimo capitulo.

¶ Dō per ieiuniū acgrit corpalis sanitas ⁊ seruatur fructus. Septimus

Ercus fructus ē sa

t nificatio. Juste nāq̄z segit saitas ieiunāti diuina suauitate gustata. Sicut em̄ electuaria ⁊ pfortatiui cibi adva/litudinē ꝓducūt debites. sic spūales suauitates ⁊ refectōes in aligbus tm̄ a mēte redūdāt in carnē q̄ ex sanitiua delectatōe spūs. resultat in eis sanitas carnis. Vñ eccli. 37. Jn multis em̄ escis erit ifirmitas ⁊ auiditas iap propiabit vlq̄z ad colerā. Propt crapulā misit obiect. Qui aut abstinēs ē adiiciet vi ta. Jdē. c. 31. Vtere. q. hō frugi bis q̄ sibi apponit. Et post. Sanitas atē ⁊ corpis sobꝛi⁹ pot⁹. Jtē hieronim⁹. Supfluitas cibi generat morbos varios ⁊ mortiferos. moderata vo refectio sanat egritudinē ꝓcurat sospitatē ⁊ hilaritatē. Galien⁹ insup.. Abstinentia sima est medicina. ¶ Exemplū de plato q̄ñ potat curari medicia. ſz fact⁹ mōach⁹ pp ieiunia ⁊ abstinētia curat⁹ est. Qui ad tps cū visitaret a medico dū comederet fabas interrogat⁹ quō san⁹ factus eēt rndit. fame ⁊ fabis ⁊c. Jterū dietant egroti vt corpe fiant sani. Vñ de pse. di. 5. Me tales. Cri⁹ ait. Mozbi saturitate mima pcitat. Et. c. seqnti scribit. Legim⁹ quosdā morbo articulari ⁊ podag⁸ humorib⁹ laborātes. pscriptōe bonozum ad simplicē mēsam ⁊ paupes cibos redactos cō ualuisse. Caruerāt em̄ solicitudie dispēsāde dom⁹ et puellaꝛ largitate q̄ ⁊ corp⁹ frūgum ⁊ aim Irridet orati⁹ appetitū ciboꝛ q̄ ꝓsum pti relinqunt pniam. Hec Cri⁹. vbi supra.

¶ Dō per moderata ieiunia sps ⁊ corpa ro dorantur fructus octauus.

uartus fructus ē foꝛ

q tificatōq̄ bñ segit ad pcedētia cūsas i foꝛtitudie qualescat. Facit em̄ ieiuniū ad labores ꝓptū. ad paciam firmū. ad stantiā solidū. ⁊ ad oēm foꝛtitudinē ꝓpatu Vñ i dec. di. 35. Serto die dī q̄ cog/nitio ifirmitatis i cibo. firmitatis vt⁹ in ieiunio. 2. cor. 12. Cū infirmoꝛ tūc foꝛtioꝛ sū.

¶ De vltimis quatuoꝛ fructibus ieiunii: q ptinent ad perfectos. Et primo q̄ p ieiuniuz eradicatur ꝓprius amoꝛ. Fructus nonus

rimus fructus ē era

p dicatio. Per ieiuniū nāq̄z eradicat ꝓpri⁹ amoꝛ q radix ē oim vi/tioꝛ. Vñ apls. i. thi. 6. Radix oim malorū cupiditas. Ꝓprio em̄ amoꝛe ꝓcedit carnal amoꝛ sui ⁊ sue vite ⁊ sensualiū delectatōm. Jtē sensuū ⁊ carnis vigoꝛ ad immanēdā delectatōib⁹ ⁊ delectatōib⁹ m.. li. hec ē illa de stia de q̄ Apoc. 13. dr. Vidi vnā de mari hntem capita septē ⁊ coꝛnua decem ⁊ sup decē coꝛnua decē diademata. ⁊ super ei⁹ capita noīa blasphemie ⁊c. Dic ꝓpri⁹ amoꝛ ascēdit de mar.. ⁊ sp amara fugit. hz septē capita: q̄z er eo septē principalia vicia gen.. nt. Decē vo coꝛnua gestat q̄z cunctis dei ꝓceptis ꝓtinue aduersat. Decē vo oīa de mal.. gloriatio ē de vniuersitate maloꝛ. hz q̄z sup septē capita noīa blasphemie: q̄z tal amoꝛ aiam blasphemiis plenam reddit.

¶ Dō per ieiuniū se offert homo. q. sacrifi ciū coꝛ deo. fructus decimus.

ecundus fru..tus est

t sacrificatio. Per afflictōem em̄ ieiunii fit de hoīe iusto deo sacrificatiū vespertinū ⁊ matutinū. Vespertinū q.. ad corp⁹. Jmatutinū quo ad spm̄. Et ō vtroq̄z ps. ait. Sacrificiū deo spūs ꝓtribulatus. i. sīl cū corpe p ieiuniū tribulat⁹. Jn h⁹ aūt sacrificio mactam⁹ et affligim⁹ membra nra ⁊ dīno cultui mācipam⁹. ⁊. q. i holocaustū carnē nr̄am offerim⁹ icēdio famis ⁊ inedie. Ad qō sacrificiū hortabat apls. c.. ar. ad Roma. cū dicebat. Obsecro vos p miaz dei vt exhi. coꝛ. ve. ho. vi. san. deo placabile obsequiū vrm. Qui io h⁹ vtilium hic aduirit ne p sacrificiū indiscreti ieiunii corpa ōstra ant ieptaq̄z fiāt ad fruiciū dei ⁊ ad spūalia donā: qō sepe in nouicialib⁹ feruoꝛib⁹ solet fieri iur̄ sniam salo. cāz i°. Adolescētule dile/rerūt te nimis. De qb⁹ ps. ait. Ascēdūt vsq̄z ad celos: ⁊ descēdūt. s. posteavsq̄z ad abissos aia vo eoꝛ mal⁹ tabescebat. Qz ites ꝓfracti mēte ⁊ c.. pe antra tepiditatis ⁊ ipacie fuit

¶ Dō p ieiuniū supant demona ⁊ aduersa ⁊ iusti q̄cūq̄z ardua operāt. fruct⁹ vndecim⁹

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ercius fructus ē tri

t umphatio Eradicatō nāqz aōre ꝑprio sacrificioqz spūali p ieiu nīū ꝓsummato ad tri ꝯphalē victoriā carnis ⁊ mūdialiū mēs ascēdit. Ver virilitatē eīn ieiunii primo vincūt dēmonia. Vñ Jath. 4. Post ieiunīū dīs iesus ō holte triūphat fran s lupū ō sīlua pellit. i. diabolū de mente obscura supba ⁊ luxuriosa. Jux illō iob 40. Sub umbra dormit in secreto calami in locis humētib⁹ Secūdo supant aduersa V. ambro. est ādā gemme natura quā ada mantē vocāt. n. c facile igne ꝓsumīt q ipōta focis ignescit. ilico sublata ō flāma tanqz aquaz ifusīōe rūda resplēdet Talia erāt pue roz hebreoz corpa: ⁊ de ieiunio i adamātis trāsformata nāvapore ignis nō ad dispendiū sui: sed ad grāz mutabāt. Daniel quoqz triū ebdomadaz ieiunio leones docuit ieiunare missus i lacū i adamātinā soliditatē ..stinē tie rigore mēbra durat⁹ nō potuit vulnerari. Sic eū ꝓstrinxerūt ieiunia vt i eo⁹ corpe feraru mozsib⁹ locus eē nō posset? clausa tenebāt leones ora q ablstinētia ꝓphetie sctitatis cōpremebat vt ea fere apire nō possent veluti qbusdā vinculis alligata. Hec ille. Tercio opant ard. . Vñ ambro in lib. de ieiu⁹ Jagna ē vtus ieiunii deniqz tā spōsa militia est. vt ieiunare delectaret ⁊ rōm tā validavt ad celū hoies eleuaret Et vt hūanis magis q̄ dīnis vtar exēplis Helyas ieiun⁹ ozē clausit celum ieiun⁹ filiū vidue ab inferis resuscita/uit: ieiun⁹ pluuias ozōne deponit: ieiun⁹ ignē edurit ō celo: ieiun⁹ raptus ē ad celū ⁊. 40. diez ieiu⁹ dīnā acquisit pūtiā. tūc deniqz pl⁹ meruit qñ ampli⁹ ieiunauit. Quis eī hūana vtute igneos equos ⁊ currus potuisset ascēdere. nisi q naturā corpis icorruptibilis ieiunii vtute mutasset. Hec ille.

Ō ieiunīū in celestem glām introducit fructus duodecimus

uartus fructus ē glo

q rificatio q̄bū ad oīa ꝑcedētia segīt sicut cātat eccl'a Paradisi portas apuit nobis ieiunii tpus. Et. 4. R. 2. helyas post ieiunīū raptus est in celū. Et merito: gula celū nobis clausit: ieiunīū vero nobis apuit. In hui⁹ misteriū post ieiunīū q̄dragesime statī resurrectōnis glia celebrat. Vñ. i. cor. 9. Omnis q ín agone ꝑcēdit ab oib⁹ se abstinet. ⁊ illi qdē vt corruptibilē coronā acci piat nos aūt icorrupta. Ozo oibus. q. supdictis audi Augu. in quoda ꝛmone de ozōne ieiu⁹. Jeiunīū mētē purgat. sensū subleuat carnē ꝑfit subiicit. cor ꝓtritū ⁊ hūiliatū faq̄ dē⁹ nō spernit. ꝓcupiscētie nebl'as dispargit. libidinū ardorē extinguit. castitatis lumē accendit Et subdit. Jeiunīū vbositatē non amat. diuitias supfluitatē reputat. superbiam spnit: hūilitatē ꝓmēdat. ꝓstat hoi seipm intelligere. eē infirmū ⁊ fragilē.

Articulus. 29. De. 3. ieiunio ⁊ ō tēporib⁹ in qbus hoies ieiunare tenent Articulus. 29

Ecūda cōsideratio

est ō ieiunii obligatōe Ad tripler qdē ieiunīū hoies obligāt, Primo ad ieiunīū nature Secūdo ad ieiunīū penitētie Tercio ad ieiunīū eccl'ie Primo o/bligat hō ad ieiunīū nature Cogit nēpe obligat natūra siue lex ipa nature: vt qlibz ieiun⁹ cohibeat in se pctā Valet eīn ieiunīū vt ex ꝑcedētib⁹ ptz ⁊ ad vitādū pctā: ⁊ ad ꝓsequēdū bona Ꝺropter qd vnusqsqz ex naturali rōe teneť tm̄ ieiuniis vti q̄tū sibi ē necessariuz ad ꝑdicta. Et iō cū hō ieiunādo abstinet a pctis. tūc est ieiunīū vtuosum. vñ Ambro. 86. dis. c. qd ꝑdest sic ingt. Quid eīn ꝑdest ieiunare vlscerib⁹ et luxuriare venatib⁹: abstinere a cibis ⁊ errare pctis Secundo obligat hō ad ieiunīū pnie. s. cū ei in ꝓfessiōe ꝑ pnia ieiunia iponūt. q qdē satisfactoria sūt qz subtractōe delectatōis hō afflictōez assumit. ⁊ illā sicut ꝑdictū est ꝑ pcti libidie recōpēsat. sic Jat. i 7. dñs ait. Hoc gen⁹ demonioz nō eiicitur nisi i oratōe ieiunio. Insup qz ꝓcupiscētia debilitati ꝺ pctā futura ꝑseruat. Satisfacit eīam ꝑ missis atqz omissis sicut etiā ex ꝑcedētib⁹ ptz. Tercio obligat hō ad ieiunīū eccl'ie qz sic ē ab eccl'ia institutū. s. q̄ aligb⁹ tpib⁹ hō ieiunare teneat. Vñ ꝑceptū est ieiunīū Primo p totā q̄dragesimā exceptis diebus dñicis. sicut ptz ō ꝓse. di. 5. c. Jeiunia. et c. se. Cleri eis āt qbuscūqz iniūctu est ieiunīū icipe a qui q̄gesima: sicut ptz di. 4. c. statum⁹. ⁊. c. deniqz. sed consiliū est ſm glosam Secundo in quatuoz āni tpibus. 76. di. c. statuimus. Tercio in oībus vigiliis apl'oz. Philippi ⁊ Jacobi. ⁊ Johānis evāgeliste ⁊ barnabe exceptis. extra de observatōne ieiuniox. c. consilium. Quarto in vigilia dīce nativitatis q neqz

tiuitas si venerit feria sexta bi qui nec voto: nec regula ab ablstinētia carniū sunt astricti. tū die carnib⁹ pūt vti ſm ꝓsuetudinē ecclesie gnalē: nec tū hi reꝓhendēdi si q ab eis ob deuotōem volunt ablstingere. eē de obſuatōe ieiuniox. c. explicari. Noc in vigilia pentheco stes vt notat. 76. de necessario Sexto in vigilia assumptōis Vginis gl'iose. extra de observatōe ieiuniox. c. i°. Septimo in vigilia sanctox. Et hoc de cōsuetudine approbata que ligat. sicut patet dist. 1. Cōsuetudo. ⁊ di. 11. c. ecclesiasticarū. ⁊. c. In his Octaua in vigilia beati bartholomei que obseruari dz ſm consuetudinē festi vel patrie. extra de observatōe ieiuniox. c. consiliuz. Nono debitū est ieiunīū ſm consuetudinē patrie approbatam: qz talis ꝓsuetudo obligat: vt predictuz est. vnde si in aliqua regione seu diocesi sit/a/liquod ieiunīū ꝓsuetum qō tamen p vnis scriptum non est ꝑceptū nichilominus ab existentibus ibidem est obseruādū. Decimo in tribus diebus rogationū ante ascensionē dñi ieiunandū est. de consec. di. 3 Rogatōnes: sed vt ibidem glosa dicit ꝓsilium est. Vbi tamē est approbata consuetudo ieiunandi est per equalentiam sub ꝑcepto sicut ex ꝑcedētibus patet Cum hoc etiam cōcordat hostiē. Vndecimo ieiunia indicta ab epīs etiaz ob seruanda sunt. de ꝓse. di. 5. Jeiunia. ⁊ di. 3. c. il Duodecimo Jeiunīū vo aduentus sicut in patria de ꝓsuetudine est ꝑceptū. Aliter aūt non ſm hosti. extra de ob. ieiuniozum. c. ꝓsilium. Licet honestū sit q ꝑieiunent clerici ⁊ maxime ꝓsbyteri Sil'r est de consc⁹ ieiunare in feria quarta. Serta ⁊ sabbato: vt patz de consec. dist. 3. c. Jeunia. et. c. Sabbato.

In oībus aūt vigiliis festozum que feria secunda veniūt in precedenti sabbato ieiunādum est: vt in predicto. c. consilium ordinatū est et. c. er parte.

Articulus tercius de. 12. generibus hoiz que ad ieiunium non ligantur.

ercia cōsideratio est

t de ieiunii exemptione. Regularit nempe a ieiunio exempti sunt qui cinqz non ieiunandi rationabilem ⁊ legitimam causam habent: sicut patet extra de obsecra. ieiunioz. c. consilium vbi scriptum est Legi non subiacet necessitas. Caueat tamē sibi quicunqz sibi falso indulget ne carnalit decipiat semetipsum. Qui enim ieiunare q libet die pro lucrando florenū: nec tamē posse se ieiunare dicit pro lucrando celum manifeste declarat q ꝑ aplius diligit nūm q̄ deum. Possunt tamen aliqui rōnabiliter a ieiunio excusari: quoz primi sunt pueri pri/mo excusantur quia cibus in eis est materia duplicis vtutis. scz nutritiue ⁊ augmētative Quo ad nutritiuam indiget frequenti cibo: propter nature debilitatem: sed quia virtus naturalis illum dirigere nō potest si mul/tus esset. ideo frequentioi ⁊ minoi q̄ ali nutriendi sunt Quo ad augmentativam vo etiā indiget nutrimento mai. i. Propterea dum sunt in augmento qō ſm phm est vt in pluribus vsqz ad finem. Tercii septēni ad ieiuniū non tenentur: nisi forte inter pollatim. Sexti alexandrū de al. si tales sunt q in eis virtus suppleat etatem. Ꝑpter duo tamē ante prēdictam etatem ad ieiunīū inducēdi sūt. Primo propter vitiozum refrenationem. scz cum sunt lasciui et dissoluti: quia tūc ⁊ si forte non obligātur ex precepto eccl'ie obligantur: tamen ex precepto legis nature, que dictat ex feruenti ⁊ eruberāti corporis olla extrahenda esse alimentozum fomenta. Secundo propter generalē commotionē et mīe impetrationem atqz conuersionem: immo propter imminentē tribulationem etiam pueris in signum penitentie artioris ieiunia indicenda sunt. Vnde ioh'l. 2. Sanctificate ieiunīū Segtur. Coaduna te senes ꝓgregate paulos et suggentes vbera: scilicet vt eozum innocentia placetur deus. Cum etiam de iumentis. Jone. 3. sicut visum est superius ieiunium ſ in iunctum Secundo excusantur nouelli ⁊ minozes religiosi: qui vt ait Bern. sēm discretionem prelatozum ieiunare debent. Tercii excusabiles sunt pauperes: qui tamen ſm Thomam. si possunt habere tantum simul q̄ sufficiat ad vnam comestionem a ieiunio non excusantur: si vero habere non possunt excusabiles sunt. Similiter propter ꝑcedentem inediam ieiunium sufferre nō valent. cōcor. Richardus. Quarti sunt peregrinantes vb. aduertendum est: q si peregrinatio ꝓmode differri potest aut minui seu anticipari absq; detrimento. non propter hoc

sunt eccle ieiunia intermittēda. Alias ꝓtermitti ꝑñt ſm Richar. ⁊ Tho. ⁊ maxime ſi tēpus ieiunii ipatibilis ꝓcoccupet in via: vel qa dies festus alicui imineat ad quē hic ex deuotoē pertinere desider... q3 mora i ꝓria periculū hz l' ſpuale ät originale hec tñ itelliguñt de illis qui tñ affligunt itineris labore q3 ſit ītunc ... ieiunare ñ ꝑñt Nec obſtat q3 ꝓceptū ꝓponēdō ſit qz itē dātis h° ꝓceptū ñ ē excludere ꝓ̄ias pias et necessarias causas. Secus tñ ... de ꝓceptis legis nature q̄ phi be... illud qō ſm ſe ſemp eſt malū. Qui ſunt curiozes ſm ei... Alex. de al' Nulla afflictio neq3 pegrinatōis neq3 itineratōis absoluit a ieiunio ab eccl'ia instituto niſi diſpenſante necessitate: ⁊ ... auctozitate clauiū Si ſūt opantes q̄ ſi ieiunādo ꝓpetentē ꝑñt hñe victū ꝓ ſe ⁊ ſua familia d... incūbit ſibi cura. ſeu qz alias ſunt diuites ſiue qz de minozi labore ieiuniū ſecū compatiente ſufficien... lucri possunt a ieiunio nō excuſant. Ex quo pz q3 intentio maiozis lucri nō necessarii nō excuſat tales a culpa ſi ieiuniū frangunt. Nec etiā a pctō immunes ſunt q̄ oparios ꝓducere nolunt niſi cū pacto q3 ieiuuium ſoluant. niſi forte talis necessitas immineret q3 rōnabiliter opt... ꝑ quo laboz̄atur feſtinantiū ꝓcurauerit. ꝓcoz. Richar. Septimi ſunt mē/ſe nobiliū ſeruitozes q̄ ſi ex causa necessaria ꝓueniāt aliquātulū comedendi hozā ex toto comedendo vel modicū ꝓlibando ne ſeruiendo deficiant. ⁊ hoc faciāt iam poſtis... ſis vel modicū añ ita q3 ꝓpter tpis ꝓtumatōem vna mensa debeat reputari nō credo q3 peccent: ſicut nec etiā peccant ſeruientes medio criū perſonaꝝ q̄ ſurgūt de mensa dnōrū ſuorū vt ꝓuino vadant vel encenia deferāt: et ite... reuertentes ad mēſam comeſtionez cōtinuant tam inceptam. hoc ſentit Rodoneñ cū quo ſatis ꝓcordo vero. Octāui ſūt debiles ⁊ infirmi: q̄ ad arbitriū boni viri dimittere ieiunia ꝑñt. Noni ſunt perſone antiq ⁊ idē dicendū eſt de eis qō de debilibus ⁊ infirmis ſm Innocentiū. Decime ſunt ꝓgnantes q̄ ꝑñt nō tñ dimittere ieiunia: ſz etiā debēt. ſi imminet ꝑiculū ꝓlis ſm Rodoneñ. Habēt etiā ſuſcipe nutrimentū nō tñ ꝓroſe ſed etiā ꝓ ſua ꝓle. Inſup ſolent ḡnātes habere deſideria inordinata diuer... ciborū ⁊ q̄nq3 ita intenſa q3 niſi aliquomō poſſent ſatiſfacere appetitui ſuo cēt ꝑiculū fet° ſm Richardū. Undecime ſūt nutrices q̄ etiā ꝑñt dimittere ieiunia dū lactant cū etiā habeāt recipe nutrimentū ꝓ ſe ⁊ ꝓ ꝓle. Duodecime ſūt ꝓrozes ō ghus notādū eſt q3 mulieris caput eſt vir in oībus. excepto ꝓiugii debito Ꝓropterea abſtinētie vota pōt mulier voue re viro ꝓmittēte. q̄ tñ ꝓmiſſa implere nō ꝓt illo ꝓhibente. ⁊ hoc ꝓpter futuris ꝓditōem qz in oībus ſubditis debet ſuo viro ſubeſſe 33. q. 5. Manifeſtū. ⁊ c. ſe. Ieiunia ät eccle ſm Innocentiū dimittere nō debēt: ſed forte ꝓpter viri ſcandalū euitandū ſm quoſdā, pōt ꝓius ſacerdos vel ꝓfeſſoꝝ diſpenſare facilū ar. 5. di. c. vt ꝓstituereť. 2 c. vbi ꝓſuetum. et decle. exco. c. latozes. ꝓcoz. hoſtien. De diſpenſatōe aūt ieiunii notandū eſt q3 ſi cuidēs causa ſit: pōt homo ꝓ ſeipm ſtatuti obſeruātiā ꝓterire ꝓſertim ꝓ̄ſuetudine interueniente. vel ſi nō pōt ad ſupiozē de facili hñe recurſū Si aūt causa dubia ſit dz hō ad ſupiozez recurrere q̄ ptātem hz in talib° diſpenſare. Et hoc obſeruandū eſt in ieiuniis ab eccl'a inſtitutis ad q̄ oēs rōnabiliter obligant. niſi eis fuerit impedimentū aliqō ſpāle. ꝓcoz. Tho.

Quis igit a ieiunio nō exempt° nō diſponet ſe i hac ſāc̄ q̄dragēſia ieiunare viſa illi° obligatōe atq3 diligenter penſata illi° ꝑfectione. Quā intelligere q̄rere ⁊ ꝓfeq nobis cōcedat ſacri ieiunii inſtitutoꝝ adiutoꝝ ⁊ ꝓmtatoꝝ dominus noſter ieſus xp̄s q̄ cum patre ⁊ ſpū ſācto viuit ⁊ regnat deus. Amen.

Feria qnta poſt cineres de dñica oratōe.

Sermo ſextus.

Omine puer meus ia

Deet in domo palitieus: ⁊ male tozq̄tur. Mat. 8. Neceſſitatē patientiſ atq3 orātis ⁊ ſupplicātis ꝛba ſi iſta. Remittitur em̄ ad litterā q̄ cum introiſſet ieſus capharnaū accēſſit ad eū centurio rogans eū. Et ſubdēs orōem ait. Dñe puer me° iacet in do. pa. ⁊ ma. tozq̄t. Sicut em̄ ex ꝓcedēb° patet ꝓmiſſo ita primo ope ſatiſfactozio ꝓ luxuria q̄ō eſt ieiuniū ꝓ q̄ō ordinat cozp° ad ſpm ſubiiciendo carnē ſub impio rōnis. Huc vo tractādū eſt de ſecūdo ope ſatiſfactozio ꝓ ſuperna q̄ō eſt oro ꝓ quā ordina... ad dñz ſubiiciendo ſpm̄ ſub impio ſcētiſſime voluntatis dei. Et hoc ozās poſtulat centurio. i. ſuperior ratio dicēs Dñe puer meus. i. ſnus mens ad litterā. Naz ſm ꝓſuetudinē ſcripturaꝝ ſerui

pueri dicebantur. Vñ. 2. Reg. 2. Surgāt pueri ⁊ ludant coꝝ̄ nobis. Mer centurionis autē puer ſupbuz ac deo rebellis ſpūs deſignat q̄ merito ſeru° dicit: qz vt ſcribit Jo. 8. Qui facit pctm̄ ſeru° eſt peccati Et ſeruire deo regnare eſt. Hic autem ſeruus in domo cargnis iacet vicius ꝑtinat°. Mar... vo qz omnis ſpūalibus virtutib° eſt deſtituꝝ. ⁊ malo ſpūali virtutib° eſt deſtituꝝ. ⁊ malo ſpūali virtutib° eſt deſtituꝝ. ⁊ male torquet: qz ſemp remordente ꝓſciētia cruciatur. Et his igitur ꝓ3 q̄ ſm moralē intelligentiā in ꝓpoſitis verbis. 2ª religioſitas. ſ erozādi miſtice demonſtrat: cū ſuperior ratio a dño per orōnem poſtulat ſpiritū ab huiſmodi īmārmitatibus liberari. Tractaturi igitur de orōne: qz orōni dñice nulla orō eq̄ri pōt: ideo oībus aliis circa hāc materiā ꝑtermiſſis de illa ſolūm° diſſeramus: Circa quā ad ꝓns tria cōſideremus. Primo ei° excellē nā. 2° eius benivolentiā. 3° ei° cōtinentia.

Articulus primus de triplici excellentia dominice orōnis:

Primo enī cōſiderādo

ꝑ excellentiā tante orōnis triplicē ei° diſtingamus excellentiā ſeu fecūditatē. Excellit em̄ cūctas alias orōnes. Primo indignitate. 2° in brevitate. 3° in vtilitate.

Propter tria em̄ fecit dō° hāc orōnem ꝓprio ore ſuo Cap'm primū.

Excellit enī hec ſācta

e orō primo in dignitate cū ab ipso dño qui orat cōpoſita ſit ⁊ dictata. Sicut Mat. 6. c° p3. ex quo manifeſte apparet q̄ nec ſapienti° nec ferventi° nec inſuper vtili° vel ſalubriꝰ potuit ab alio huiſmodi orōnis forma cōponi. Fecit aūt illā ꝓprio ore maxime ꝓpter tria. s. vt adhibeat huic orōm. Primo maioꝝ reuerētia. 2° maioꝝ diligentia. 3° maioꝝ fidūcia. Primo vt adhibeatur huic orōni maioꝝ reuerentia. Unde Aug°. Parua ab oībus fidelibus reuerētia dñice orōni adhibenda eſt: qz ab ipso ſūmo doctoꝝ facta eſt vñ ab oībus ſcīri debz. Preterea ſi tanta reuerētia digni eſt xp̄i veſtimentū qō corpus exteri° tetigit et mortuū ē. ... hec ſacra orō q̄ d° xp̄i corde exiit ⁊ viuꝰ dicēte apl'o heb. 4 Viuus eſt ſermo dei ⁊ efficax. 2° vt adhibeatur maioꝝ diligentia. s. in dicendo illā ruminādo illā ſaporando illā cū ſint verba mire altitudis et virtutis ⁊ altiſſimi filii dei ꝓtineant ſenſus. Unde cyprian°. Amica et familiaris ē illa orō dñi ⁊ ludant coꝝ̄ nobis. Mer centurionis autē puer ſupbuz ac deo rebellis ſpūs deſignat q̄ merito ſeru° dicit: qz vt ſcribit Jo. 8. Qui facit pctm̄ ſeru° eſt peccati Et ſeruire deo regnare eſt. Hic autem ſeruus in domo cargnis iacet vicius ꝑtinat°. Mar... vo qz omnis ſpūalibus virtutib° eſt deſtituꝝ. ⁊ malo ſpūali virtutib° eſt deſtituꝝ. ⁊ male torquet: qz ſemp remordente ꝓſciētia cruciatur. Et his igitur ꝓ3 q̄ ſm moralē intelligentiā in ꝓpoſitis verbis. 2ª religioſitas. ſ erozādi miſtice demonſtrat: cū ſuperior ratio a dño per orōnem poſtulat ſpiritū ab huiſmodi īmārmitatibus liberari. Tractaturi igitur de orōne: qz orōni dñice nulla orō eq̄ri pōt: ideo oībus aliis circa hāc materiā ꝑtermiſſis de illa ſolūm° diſſeramus: Circa quā ad ꝓns tria cōſideremus. Primo ei° excellē nā. 2° eius benivolentiā. 3° ei° cōtinentia.

Articulus primus de triplici excellentia dominice orōnis:

Primo enī cōſiderādo

ꝑ excellentiā tante orōnis triplicē ei° diſtingamus excellentiā ſeu fecūditatē. Excellit em̄ cūctas alias orōnes. Primo indignitate. 2° in brevitate. 3° in vtilitate.

Propter tria em̄ fecit dō° hāc orōnem ꝓprio ore ſuo Cap'm primū.

Excellit enī hec ſācta

e orō primo in dignitate cū ab ipso dño qui orat cōpoſita ſit ⁊ dictata. Sicut Mat. 6. c° p3. ex quo manifeſte apparet q̄ nec ſapienti° nec ferventi° nec inſuper vtili° vel ſalubriꝰ potuit ab alio huiſmodi orōnis forma cōponi. Fecit aūt illā ꝓprio ore maxime ꝓpter tria. s. vt adhibeat huic orōm. Primo maioꝝ reuerētia. 2° maioꝝ diligentia. 3° maioꝝ fidūcia. Primo vt adhibeatur huic orōni maioꝝ reuerentia. Unde Aug°. Parua ab oībus fidelibus reuerētia dñice orōni adhibenda eſt: qz ab ipso ſūmo doctoꝝ facta eſt vñ ab oībus ſcīri debz. Preterea ſi tanta reuerētia digni eſt xp̄i veſtimentū qō corpus exteri° tetigit et mortuū ē. ... hec ſacra orō q̄ d° xp̄i corde exiit ⁊ viuꝰ dicēte apl'o heb. 4 Viuus eſt ſermo dei ⁊ efficax. 2° vt adhibeatur maioꝝ diligentia. s. in dicendo illā ruminādo illā ſapor

randum in dñica ozõne ꝓclusũ ẽ. Ep'lm 3m

Ertio vero excellit

hec ozõ sacra in vtilitate seu fecũditate: qz quicquid est petibile z necessarium ad impetrandum in istis. 7. petitõnibus ꝓtinet. qõ quidẽ sic patere pot. Omne em petibile aut est ꝑ bonis adipiscendis: aut ꝑ malis amouẽdis: aut ad confirmationem vtriusq;. Primo igit si est ꝓ bonis adipiscendis ꝑ se et ꝓ aliis aut est bonũ glorie aut ẽ bonũ gre. aut bonũ nature ad qõ reducit bonum fortune. 2. Primo em petimus bonũ glie ibi. Adueniat regnũ tuũ 2° bonũ gre. ibi Fiat voluntas tua sicut in celo z in terra. 3° bonum nature. ibi Panem nostrũ co. da no. bo. 2° ꝑ malis amouẽdis ꝑ se z ꝑ aliis. Est autez malũ tripler. quoddã tz, rõnem ꝓiti: quoddam ꝓsentis: atqz quoddã futuri. Siue aliter quoddã est malũ culpe siue trãsgressionis. quoddã est malũ pugne siue tẽtationis. quoddã est malũ pene siue tribulationis. Primũ petitur amoueri i dimissiõe debitoz. 2m in victoria tẽtationũ. 3° in liberatione a ꝓssura aduersoz. 3° ad cõfirmationẽ seu cõsũmationẽ vtriusqz. s. boni adepti z mali amoti ꝑ se et ꝑ alii sequiũ. 7m qõ tñ est in ordine pm. s. scificetur nomẽ tuũ. Cunc aũt v ere sãctificatur nomẽ dei in nobis quando et omne bonum necessariũ obtinetur z omne malum penitus amouetur. Pensate ergo diligẽter dilectissimi fratres qualia sunt i hac oratione dominica sacramenta q̃ multa: q̃ etiã magna. Insuper q̃ breui ſmone collcã vt nihil omnino ꝓtermissum sit qõ non in huius celestis ac diuine orationis cõpendio comꝓhendatur. Vnde Aug9. Quecunqz alia verba in oratione dicam9 nil aliud dicimus q̃ qõ ih ista oratione ꝓstum est si recte z cõgruenter oramus

¶ Articulus scõs q tripler beniuolentia in exordio domnice orationis captatur.

Ecundo considere

mus dominice orationis beniuolentiam. Tripler enim in exordio huius orationis a deuoto oratore beniuolẽtia captatur. Primo ex parte rogati cũ dicitur pater. 2° ex parte rogantis cũ dicitur noster. 3° ex parte assessoz rogati: cum additur qui es in celis zc.

¶ Qõ triplici ratione dicimus deum patrẽ

Capitulũ primũ.

Primo enim capta

ꝑ tur beniuolentia ab orante ex ꝑte rogati: cum dicitur pater. Docet etem christus quomodo possim9 patris aurem beniuolẽtiã inclinare cum docet patere. vt recolamus q deus ipse est pater. ¶ Primo ratione creationis. 2° ratione redemptionis. 3° ratione glorificationis.

¶ Primo igit recolamus q deus est pater ratione creationis. Fecit enim hominem ad ymaginem et similitudinem suam. vt dicitur gen. 2. c. Et deut. 32. scriptum est. Nũquid nõ ipse est pater tuus qui possedit z fecit et creauit te. ¶ 2° recolamus q ipse est pater ratione redemptionis. Vnde Jo. 3. Sic deus dilexit mundum vt filium suum vnigenitũ daret. s. in ꝓcium nostre redemptionis. Et iterum Jo. 1°. quotq uot autem receperunt eum dedit e. ꝓ. fi. dei fieri his q̃ cre. in no. ei9. Vnde Aug9 ait. Nunq̃ inuenitur ꝓceptũ in veteri testamento q orationi ꝓmittertur pater noster: sz solum christianis. Aliis quidem domin9. Nobis enim mandatur vt dicamus pater noster. quia spiritum adoptõnis christo mediãte suscepimus vt sicut de9 noster pater est creationis. sic sit pater singulari dilectiõe z cõsolatione. Pater enim nomen est dulcoris amoris. quia sm aug'm hoc nomine patris caritas exꝓmitur. Vñ Jero. 3. ipsemet pater ait. Saltem amo° voca me pater meus duxvirginitatis mee tu es. Et iterum crisо9 inquit. Patrem se magis voluit dici q̃ dominum vt fiduciã daret impetrandi quia serui non semper impetrant. Et Bernard9. Oratio que paterno dulcescit nomine omniũ petitionũ mearum impetrandarum fiduciam mihi ꝓstat. Si ergo sm crisosto'm. tãtis muneris gratiam cõsenti sumus vt non soluz sz filii efficeremur. q. filii agere. i. conuersari debemus vt id nos cẽ quod dicimus in speciali actu ꝓbemus.

¶ 3° recolamus q ipse sit futurus pater ratione glorificationis quia omniũ beatorum pater erit cum clara facie videm9 eius pulcritudinem: possidebim'9 eius maiestatem: atqz plenissime et ampussime et cõpletissime diligemus et perfrucmur eius suauitatem. quia sicut ꝑs testatur. Gloria hec est omnibus sanctis eius.

¶ Qõ ad triplicem dilectõnem oĩm creaturarũ cum dicimus nr̃ aiam dilatam9. Ca. 2m

Ecũdo captatur be

nivolentia ex parte rogãtis cũ dr̃ nr̃ nec dicimus meus. qz soli rꝓ hoc dicere copetit qui dei est filius p naturã. Dicimus aũt noster vt ad triplicem naturã creatam per dilectionẽ ꝓpter amorem dei a nima dilatetur. Primo ad naturã spũalem. 2° ad naturã rõnalẽ. 3° ad naturã corꝓoralẽ. Primo aũt orando et dicendo pater nr̃. hz aia dilatari ad naturã spũalem. i. ad totã mlt'itudinem spirituũ btoz qui nobiscũ sunt ós filii dei. Juxta illud Job. 38. Quis dimisit lapidẽ angularẽ terre cũ me laudarent astra matutina et iubilarẽt oms filii dei. Lapis aũt angularis est rps sicut ipemet ait. Jat. 21. c. Quẽ legistis in scripturis lapidẽ quẽ reꝓbauerunt edificantes hic factũ ẽ in caput anguli. Hunc lapidem tũc deus demisit cũ angelis ꝑ revelationẽ incarnandũ xpm eẽ ostẽdit. de quo ipm laudabant astra matutina. i. angeli iam creati et inbilabãt omnes filii dei. i. angeli iã beati. Et hoc pz q angeli etiã sicut et nos filii dei denominãtur. ad quoz amorẽ tanq̃ ad fratres orando aia dilatatur. 2° vero cũ dicim9 nr̃. hz ꝑ caritatẽ aia dilatari ad naturã rõnalẽ. i. ad totũ humanũ genus. s. vt duꝑler amoris ꝓcꝑti compleatur. vz dei cum dicimus pater et ꝓximi cum plural'r dicimus noster et non meus. In his duob9 mãdatis tota lex pendet et ꝓphẽ. sicut scribit Jat. 22. Et hoc em orato nostra magis exaudibilis est. Vnde crisosto9. Libenter audit deus quando christianus non solum ꝓ se orat: sz etiã ꝓ ꝓximo. Vero se enim orare nature est ꝓ altero gratie. Vero se orare cogit necessitas: ꝓ altero caritas. Dulcior est autem oratio apud deum quam non necessitas mittit sz fraternitatis caritas ꝓmit. Vnde Jac. vl° scriptum est. Orate ꝓ invicem vt saluemini. Hinc vtiqz q dominus ihesus christus vnitatis et pacis amator et doctor ꝓuati noluit ꝓcem fieri vt quiqz ꝓcatur non tantum ꝓ se fundat orationem. sz ꝓ toto populo ozet. Vnde in tota hac oratione doc't semper pluraliter loqui sẽ manifeste apparet in vltimis quatuor petitiombus huius sanctissime orationis. Hinc gregor9. 2. dialo. inquit. Quisquis intercedere ꝓ aliis mittur sibi potius ex caritate suffragatur et ꝓ semetipso tanto citius exaudiri meretur qãto deuotius ꝓ aliis intercedit. Hinc ps. ait. Et oratio mea i sinu meo conuertetur. ¶ 3° quoqz cum dicimus noster ad naturam corꝓoralem ex habũdanti creatoris dilectione per amorem anima dilatatur. tum quia amore dilecti omnia diligi/bilia sunt. tum quia sm Aug'm ꝓximus creatus omia ꝓpter hominẽ. Proximi aũt ꝓpter se

¶ Qõ ad triplicem varietatem celoꝝ in quibus habitat deus cum oramus est aĩma subleuanda. Cap'lm 3m.

Ertio capratur beni

uolentia ab oratore ex parte assessoꝝ rogati. cum dicitur qui es in celis. In triplici autem varietate celoꝝ dr̃ esse de9. Primo in celis nature. 2° in celis gratie. 3° in celis glorie. ¶ Primo enim dicitur esse in celis nature. id est in corꝓoralibus celis vt altitudo sui esse nobis sensu alibus ingeratur per existentiam eius in altissimo loco: etiam corꝓorali ac per celoꝝ eminentiam refulgentiam et influentiam. ꝓpatris eminentia. filii refulgentia. z spũs sancti influentia. a quo omne datum optimum et omne donũ perfectuz descendit. Clarius cognoscatur sicut. ps. ait. Celi enarrant gloriam dei. ¶ 2° dicitur eẽ in celis gratie hoc est in iustis in quibus habitat deus. Primo ꝑ fidem ephe. 3. Habitare xpm per fidem in cordibus vestris. 2° per dilectionem. 1. Jo. 4. Deus caritas est et qui manet in caritate. in deo manet. et deus in eo. 3° per mandatoꝝ impletionẽ Jo. 14. Si quis diligit me sermonem meum seruabit et pater meus diliget eum et ad eum veniemus. et mãsionem apud eum faciemus. ¶ 3° dicitur esse in celis glorie vz in beatis. In quoꝝm intellectu est per claram visionem. in memoria per certam possessionem. in voluntate ꝑ cõsumatam dilectionem sicut ꝑ. 46. do9 dicit. Dabo in syon salutẽ. et in ihrlm gliaz meã. Et hoc em fiducia nob augẽt cũ et ipsi solliciti sint ꝓ nobis orare deũ. inter quos supeminentissima est virgo gliosa maria. Possumus etiã ad altiorem intelligentiã intellectũ spũaliter subleuare vt per esse in celis velit deũ oĩdere esse in altissimis sue nature. ꝓ creatib9 oĩbus creaturis incõprehensibilib9 z celatis. ¶ Articul9 3a in quo. 7. petitões ozõnis dñice ꝑ ordinẽ declarantur.

Ertio vero conside

t remus dominice oratioīs cōtinē tiā ꝛ licet aliter in superioribus di stincta sit tamē pro clariori et faciliori intelligentia aliter ordinetur. Nam prime tres ordināt aīam ad ipm deū, quatuor vero sequētes spāliū respectū habeant ad hominis defectus. Per tres. primas ordinatur ad ipsum deū aīa: hoc duplicit. Primo quidem per gram. 2° vero p gloriā. Primo em ī deū ordinatur p gram: et h° tripliciter. Primo intelligētia p fidem. 2° memoria p spēm. 3° vero voluntas p caritatē.

¶ Petitio prima de triplici sanctificatione nominis dei. Capitulū primū:

rimo en3 ordinatur

p ad deū humanus intellectus per fidem: Et hoc docet dominꝰ postulare in prima petitione cū dicit. Sanctificet nomē tuū. Tripliciter em̄ p ipsam fidē sanctificatur in nobis nomē dei. Primo p dei cognitionē. 2° p nostri sanctificationē. 3° per primi edificationē. Primo quidē per dei cognitionem. Nomē em̄ a notamie dictū est: vt notamē. ab hato. ta. p sincopam dicat nomē. Vnde ꝛ nomē noticiā designat. Nomme etiā res q̄libꝫ cognoscunt. Oramꝰ igitur dicentes. Scificet nomē tuū. i. da dñe per lumen fidei intelligere sanctitatē tuam vt p h° te sūmū bonū iam cognitū diligamus tote ꝫ effectu atqꝫ honorem. et colamus oī conatu.

¶ Scōm autē hunc intellectū ait Augꝰ. Sanctificetur nomē tuum. i. sem inotescat vt nihil sanctiꝰ ertimet. 2° scificatur in nobis dei nomē p nostri scificatiōez. Cū em̄ cognoueriꝰ deū scitatē infinite. necesse vtiqꝫ ē vt ꝛ hoc teste tur scitas vite, qō iā fatet lingua intelligere. Alr essꝫ fides mortua ꝛ informis. sicut testat iacobꝫ. 2. canonice sue di. Fides sine opibus mortua est. Tūc igit nomē dei scificat in nobis cū scitatē p nos in eo cognitā ūitamur. Et ad h° hortat doꝰ. Leuit. ii. di. Sci estote qm̄ ego sctūs sum. Vnde etiā Crisostoꝰ ait. Scificamus deū in nobis qñ sciētes eū scīm timemꝰ et solicite vigilamꝰ ne forte violemꝰ scitatē nois eiꝰ p opa mala: sicut q̄ preclara vestē induto ē fugit oēz rem sordi ne pdat gram cādoris ei. 3° scificat nomē dei in nobis p primi edificatiōez. vt sicut xpiani vocamur nomīe sic virtutē xpianitatis mōstrem p ex^m in ope. Vñ Isai. 5. c. p̄cepit dñs dicens. Sic luceat lux vra co. o. ho. vt vi opa. v. bō. ꝛ glo. p. ve. qui in celis est. Hoc em̄ est primū sumū q̄ mēs xpiana petere dꝫ q̄ in se laudet ōi factura atqꝫ glificet ille q̄ fecit eā

¶ Petitio 2ª de triplici regno dei. Cplꝫ 2m

Ecūdo vero per spē

s nra memoria ordinat ī deū: qō postulam. in 2da petitione dicētes Adueniat regnū tuū. Tripler est regnū qō p spē aduenire a dño postulam. Primū est regnū pscie. 2m est regnū ecclie. 3m est regnū glie. Primū itra nos. 2m in quo nos. 3m sup nos. Primo em̄ petim. aduenire regnū cōsciencie cū dicim. aduenīat regnū tuū. i. regnet in nra pscientia amor tuꝰ. Justicia nēpe pri^m in nobis pficitur cū quadā difficultate pr ablēte nos ipo dei amore. tandē redit nobis nō solū facilis ſꝫ ꝛ delectabilis. Et iō regnat in nobis amor dei p iustīcie libertatē q̄si in ppio suo regno. Et de hoc Apoc. c. j. scriptū est. Fecisti nos deo nostro regnū. Et doꝰ Luc. i7. Regnū dei intra vos est. Et iter. ꝛ cor. i. Apoꝰ ait. Elia nra hec est testimoniū pscīencie nre. 2° etiā postulam. aduenire regnū ecclie. i. visita defensa atqꝫ dilata ecclīaꝫ tuā vt amotis psecutiōibꝰ tyrānor hereticor ac fror fratrū in vera transquillitate fruēdo tibi in nobis cū glia regnes. De quo regno Apoꝰ. i4. c. ad ro. inquit. Non est regnum dei. i. scta ecclia. esca ꝛ potꝰ ſꝫ iustīcia ꝛ pax gaudiū in spū scto. 3° poscim. aduenire regnū glie dicētes. aduenīat re. t. qz sicut ps testat. Regnū tuū regm̄ oim sclorꝫ ꝛ dñatio tua in oi gnatē ꝛ gnatiōez. Vbi iurē illud ecclīa stici. 12. Justi regnabūt cū deo ī scla sclorꝫ. ā

¶ Petitio 3ª de triplici voluntate dei cupetimus cē formari. Capm 3m

Ertio ordinatur in

t deū hūana voluntas p caritatē. Et hoc poscim. cū dicim. Fiat voluntas tua sicut in celo ꝛ in terra. Tria siquidē vult deꝰ in nobis. Primo reformatiōez natu re. 2° multiplicatiōez gre. 3° cōsūmationē glie.

¶ Primo inq̄ vult reformatiōez nature q̄ a prima sua institutione ꝛ ex culpam deformata ē Et iuxta hanc primā dei voluntatē hec petitio tripliciter exponatur. Primo fiat voluntas tua. s. in ce° ꝛ in terra. i. sicut fit i syn dereſi que semp malū refugit et ad bonū tendit et mutat et inclinat. sic fiat inconsciencia nra p expulsionē mali ꝛ dilectōez boni. 2° m°. fiat v. t. s. in ce. et in terra. hoc est sicut fit in rone q̄ semp appetit bonū. sic etiā fiat in sensuali. q̄ semper bonis oibus aduersatur et apetit malū. sicut Apoꝰ gal. c. 5. testatur. di. Caro cōcupiscit aduersus spīritū et spūs ad uersus carnē. Vnde cyprianꝰ. Idcirco cotidianis. imo cōtinuis orōnibꝰ hoc precamur in celo ꝛ in terra voluntatē dei circa nos fieri qz hec est voluntas dei vt terrena celestibꝰ cedant, ꝛ spūalia ꝛ diuina prevaleant. 3° mō fiat voluntas t. s. in ce. ꝛ in terra. hoc est sic voluntas tua fit in iusto sic etiā fiat in pecatore. Nam sm̄ august^m Voluntas equidē dī est pctōris salus. Juxta illud eze. 18. Nūqd voluntatis mee est mors impii et non magis vt pertatur ꝛ viuat. Oramus igit vt sancta vōluntas eius in pctōribus consequatur effectū p aduitoziū suū. 2° vult deus in nob multiplicationē gre. Et sm̄ hoc etiā triplicit exponatur. Primo fiat v. t. s. in ce. et i terra. hoc est sicut voluntas tua fit in celo, tui spūalis influxus ꝛ infuse gre sic fiat p executionis effectū subsequente ope. 2° mō fiat v. t. s. in ce. et in terra. hoc est sicut tua voluntas sit in desideriis sic fiat in voluntatib^ iusta illud ps. Concupiuit aīa mea desiderare iustificatōes tuas in oī tempore. 3° mō fiat v. t. s. in ce. et in terra. hoc est sicut fit tua voluntas in celo materiali in quo oīa tenēt ordinē ꝛ curſū suū in pace. sic et in terra in oībus fuetur pax et cōcordia tua vt ab omnibus cognoscatur q̄ sit voluntas tua bona beneplacens et perfecta sicut Apoꝰ ait ro. 12°

3° vult deus in nobis glie cōsummationem et sm̄ hoc etiā tripliciter declaret. Primo fiat v. t. s. in ce. et in terra. hoc est sm̄ Augm sicut in angelis sic et in hoibus. Et ysaac in collationib^ patrū: Non potest esse maior oratio q̄ optare vt terrena mereant celestibꝰ adequari. Nam quid est aliud dicere fiat v. t. s. in ce. ꝛ in terra. q̄ vt fiant hoies similes angelis et sicut voluntas dei ab illis implet in celo: ita etiā hii qui sunt in terra non suā ſꝫ eius vniuersi faciant voluntatē. 2° mō fiat v. t. s. in celo ꝛ in terra. i. sicut fit in celo assumpte nature iesu sic fiat in terra infirmitatis nre qui eius sumus mēbra. 3° mō fiat v. ꝛē. hoc est sicut in tuo celato et eterno consilio ē dispositū et ordinatū atqꝫ factū sic fiat in terra. i. in omni creatura q̄ respectu tui est terra p extrinsecū opus.

¶ Scda expositio predictar trium petitionū. Capitulū quartū.

ecundo aūt ordina

s tur aīa in d^o per gliam ꝛ sm̄ h° predicte tres p^ciones aliter possunt expom sm̄ anagogicū intellectū. Jn prima enim petitione poscimus intellectū illuminari visione summe veritatis in qua vere ac clare nomen dei sanctificat: qz videbimus eū sicuti est vt dr̄. i. Joh. Jn 2da petitione poscimus memoriā quietari possessione sūme maiestatis qō unde nos efficit reges sicut Apoc. c. i. scriptum est de xpo qui est primogenitus mortuor et princeps regū terre. Et hoc postulamus cū dicim. Aduenīat regnū tuū.

¶ Jn 3ª vero petitione petimus voluntatem nostram in dei voluntatē totaliter transformari fruitione sūme bonitatis et tunc fit in nobis voluntas dei sicut in celo anime sic et in terra corporis iā beati: quia sicut dicitur iob. 22. Tunc sup oipotente deliciis affluēs.

¶ Petitio 4. de triplici pane quo indigem. a dño subuenīri. Capm quintū.

natuor autez peticio

o nes sequentes habent specialem respectum ad nostrum defectum. Nam ad tria predicta sm̄ q̄ ordinār anima ad deū p gram sive p gliam duplicē hēmus defectū. Primus est impotētia qz ad illā ex nobis non possumus puenire. 2° est malicia: qz illa conamur impugnare. Contra primū q̄ est impotentia est quarta petitio iō auxiliū postulamus dicētes. Panē nostrū quotidianū da nobis hodie. Triplici em̄ pane ad predicta indigemus. Primo pane corporali. 2°: pane spirituali. 3° pane sacramentali.

¶ Primo solum p corpore indigem. 2° solū pro anima. 3° vero quodām^ est necessarius p vtroqꝫ quia spūaliter ꝛ sacramentaliter māducatur. Primo inq̄ indigem. pane corporali. iō postulamus dicentes. Panē nr̄m ꝛē. Jn qua petitione quicqd est necessariū humano corpori postulatur. Sz qz q terigerit picē coinquinabitur ab ea vt dr̄ ecclīastici 13. iō sub necessitatis pallio ne rebus tpalib^

implicemur atq3 terrenis ificiamur doc3 in desiderio terreno2 ser vicia euitare. Primū est supfluitas q̄ apostatare facit a do3 t ab oi bono. Vñ deut.33. Dan fluet largiter ex basa dan cū cā3 t basa pingr̄ .io. interpretatur or ex superfluis causa data multi piclitant̄. Propterea sap. puer.30.c. orabat dicens. Tantū victui meo tribue necessaria ne forte saciat. & alliciar ad negandū. Propterea petere docemur [illegible]iem. Scōm est rapacitas q̄ ex desiderio [illegible]fluo2 sequi solz: ideo dicit nostrū: nō alienū q̄ quidē est oīe illicite acquisitu. 3m est anxietas. licz em pluriq3 abstineant ab illicitis tamen rari in effugium superfluā t indefessam solicitudinē terrenoz lucro2 Vñ ne in [illegible]ngū numis desideria petitionis nre velimus extendere et cōtra. phibitionē dñi. Jac.4. de cr[illegible]no cogitare. addit quotidianū. nō ad multos annos in horreis et cellarius refuatū de quo multi pauperes ali possent cū eis supflua debeant. Quo[illegible]anus panis mihi ominus dici pōt quicquid p loco et tempe discreta t debita solicitudo refuat. 4m est arrogātia. Sūt nāq3 pleriq3 qui diuitias quas possidet suo vel suo2 labori vel solicitudini ac industrie gliam tribuētes obliuiscuntur illas se suscepisse a deo. rapinā cōtra dei gliaz arbitrātes: ptra quos subdit da. s. tu cui sunt vniuersa. q2 vt ps testatur Domini est terra t plenitudo ei9. Da inq3 tanq3 tuu. tu qui das escam omni carni. 5m est tenacitas q̄ quidem ex precedēti arrogātia oritū d3. Cū em homo diuitias suas a bono suo ac industrie tribuit omis diminutio substātie sue quasi exanitio aie sue est. ppter ea ad retinendas diuitias vngulas curuas. Ad3 miluus er cupiditate factus semper cor de ore et opere clamat mio. mio. mio. contra q̄ dominus docet orare ac dicere nobis nō mihi. Vnde. 47. di. c. Sic. Est uriētu panis est quē tu detines. nudo2 velt mentū ē q̄ tu recludis. miseroz redēptio t absolutio est pecunia quā tu in terra defodis. Sertū est longenitas seu imortalitas. Sunt etem quidam qui sicut nūq3 mori vellent. sic semp se victuros existimant totoq3 affectu terrenis imersi. presens seculū vanum et naufragiis plenuz. sibi constituūt paradisum: contra quod dicit dominus. hodie. q. d. petite que vobis necessaria sunt ad presens tēpus quia nescitis qd vobis superuentura periat dies. q2 indigemus pane spirituali et bune petimus dicentes. Panem nostrum tc. Jac.4. Non in solo pane viuit homo. sz in omni verbo q̄ pro. de ore dei. Unde Augustin9 inquit. Sic nullum est malus signuz predestinatōis eterne q̄ dei verba libēter audire. sic nullum peius est signum q̄ illa cōtempnere. Ideo Jo 8. scriptum est. Qui ex deo est verba dei audit: propterea vos non au. quis. ex deo non estis. q 3° indigemus pane sacramentali qui quotidie conficitur in altari. Petimus ergo vt sicut illum accipim9 in sanctissimo sacrameto: ita nobis proficiat ad salutē sicut Jo. 6. c. scriptum est. Qui manducauerit ex hoc pane viuet in eternū.

q Petitio quinta Triplex ratō quare hō parcendo offendentibus consequitur remissionem suarum offensionū. Cap'm 6m.

Ecundus defectus

s ne gratiam et gloriam consequamur. est malicia. Et hec quidem tripler est: videlicet prima tenet rōnem pretriti. et hec est malicia culpe seu transgressionis. 2a tenet rōnem presentis: et hec est malicia pugne seu tētationis. 3a tenet rōnem futuri et hec est malicia pene seu tribulationis.

q Prima quidē malicia q̄ tenet rōnem preteriti est malicia culpe seu transgressionis. propterea in hac petitione oramus. Dimitte nobis debita nostra. s. t nobis dimitti debita postulemus. sm q̄ et ipsi dimittimus debitoribus nostris. sciētes impetrare q̄ petimus. p petis nō posse. nisi t ipsi circa peccātes in nos pia faciamus. q 3z forte mirātur quidam quare hoc plus attribuat actui isti indultionis q̄ ceteris aliis actibus virtuosis cū magis attribuēdum eē videat actui orōnis vel cuicūq3 actui caritatis deo imediate vnitiuo. Ad q̄ dicendū q̄ licet caritas p respectū ad oīs actus sibi necessarios hanc remissionē impetret seu hoiem viuificet. tpus tn̄ attribuit ei p respectū ad predictū mie actū. Et hoc ex triplici rō. Primo ppter eius excellentiā. 2° ppter eius cofidentiā. 3° ppter ei9 expientiā. Primo inq3 [illegible]ter ei9 excellentiā vt ostēdat singularitas virtutis ei9 t q̄ singularē de9 actū istū indultionis ōcipit exigit t acceptat. Jn cui9 miss[illegible]m piter t ei9

ps in cruce pendēs cūctis aliis pposuit illud verbū. Luc.23 Pater dimitte illi q2 nescit quid faciūt. 2° attribuit ei hoc ppter ei9 cor respondentiā. 3z em quādam codignitatem t proportionabilitatē cofidētie mutue t decentis q2 indulgere t indulgētiā impetrare sibi mutuo correspondent. Sic Jac. 5. in betitudinib9 meriti ad premia varias cofidē tias do9 assignauit Vñ Aug9. Jn manibus nostris t nro arbitrio posuit deus vñ saluemur t dāpnemur. Dimitte et dimittetur tibi si nō dimiseris nec deus dimittet tibi. Jneffabilis est dei clemētia qui neminē vult perire viaq3 breuē salutē iuenēdi ondit. Et cyprianus. Excusatio tibi nulla est in die iudicii cū sm tuā sniam iudicaris t q̄ feceris hoc ipe patieris. q 3° hoc illi attribuit ppter ei9 experientiā: hoc est vt ostendat q̄ in pñti vita a mortis act9 put in deū absolute refertur. nō vtiq3 est perfectus ac p oīs nec deo pfecte gratus nisi ad dilectionē primi vsq3 ad inimicos t vsq3 ad indulgentiā offensaz se patienter ostendat. De quo vtiq3 ps ait. Omis cōsūmationis vidi finē latū ma t. nimis. Latitudo quidā actus diuin9 sep9 hñt nimis falsā similitudinē puri sinceri amoris q̄ habeat actus quo quis ex corde iniurias parcit t amplectit inimicos. idcirco vult deus q̄ veritas sui amoris in hoīe visibili cōprobetur qui tā q̄ dei imago nobis pponitur loco eius et in quo sensibili9 t infallibilius pbari pōt si hō vere diligit deū saltē in illis actibus qui sensibiliter nre nature repugnare videtur.

q Petitio serta de triplici tētatione. Capitulū septimū.

Ecunda quidem ma

s licia ne. s. gratiam t gliam cōsequamur. est malicia pugne seu tentationis. t hec tenet rōnem presentis. Et pro hac serta petitio subinfertur cū dicit. Et ne nos in. in tentationem. Non em dicimus nō permittas nobis fieri tētationes quodquidē eēt obdormitio virtutum atq3 euacuatio meritorum. Nec insuper poscimus Jtte nobis tētationes quod esset presumptio meritoū: sz humiliter postulamus dicentes Et ne nos inducas in tentationem. hoc est si permittis nos duci ad tentationem vt exercitatemur nō tamē permittas. per consensum induci ne superemur. q Tripler siquidem est tentatio in quam pētimus nos induci. Prima datur a carne. 2a a diabolo. 3a vero a mundo. Prima quidem datur a propria carne. Dupliciter em tentat caro. Primo retrahendo a bono. 2° inclinando ad malum. Primo quidem retrahendo a bono. Spūs em de sua natura semper inclinatur ad bonum sz caro infecta illi continue aduersatur. Unde Apo9 Ro. 7. Cum delector lege [illegible]fm interiorem hominem tc. Et sapiē. 9. scribitur. Corpus quod corrumpitur agrauat animam. Quā grauis sit talis tentatio ostendit gregor9 cū inquit. Nulla pestis efficatioz ad nocendum. q̄ familiaris inimicus. Secundo autem tentat caro inclinando ad malum cum semper inclinet t grat illecebras voluptatis. Et de hoc Jac. 1. c. inquit. Unusquisq3 tentatur [illegible]con cupiscen9 sua. Secunda vero tentatio datur a diabolo sicut intra canonice sue. 5. c. ait petrus. Aduersarius vester diabolus. t. l. circ. q. quē deuo. c. re. fo. in fide. Dupliciter enim nos tentat aduersarius noster. Primo alliciendo. Secundo intricādo. Primo quidem alliciēdo: et maxime sub specie boni vt saltem curuetur mens a rectitudine veritatis. Vñ. 2. cor. 11. Apo9 ait. Satanas transfigurat se in angelum lucis. Secundo autē intricando. s. ne mēs que cecidit. a peccatis resurgat. Ideo iob 40. scriptum est. Nervi testiculorum eius perplexi sunt. q Tertio q3oq3 tentat mundus et hoc etiā duplici modo. Primo per aduersitatem. Secundo per prosperitatem atq3 de periculo pereunt per prosperitatem q̄ per aduersitatem sic ps ait Cadent a latere tuo mille et decē. mi. a dextris tuis. i. a prosperis tuis.

q Petitio septima de triplici modo liberationis a malo. Cap'm octauū.

Ercia malicia tenet

t rationem futuri: et sic est malicia pene seu tribulationis. q Et pro hac septima petitione annotatur cum dicitur. Sed libera nos a malo. Tripliciter aūt a malo pene petimus liberari. s Primo per supportationem. 2° per consolationē. 3° per oblationem. q Primo enim petimus liberari a malo tribulationis et pene per supportatiōez. Cū em dicat Apo9. 8. c. ad Ro. q̄ diligētibus deum omnia cooperantur in bonum

hinc ē q. iustis oia aduersa et pene p suppor tantē pacientiā conuertuntur i bonū, ppter ea non oremus libera nos a tribulatione et penis sed a malo quia aduersitates vertuntur iustis ad gloriaz et coronam. Cetere nempe virtutes vnūt homīs boni ad pacientiā vnit malis. hinc. 2. cor. 4. Apostol⁹ ait tribulationez patimur z suffinem⁹ 2°. p ꝓsolationez V[illegible]. cor 1. Aplūs de dño ait Qui ꝓsolatur nos i omi tribulatōne nra z ibidez iterum ait. Si abūdant passiōes xpi in nobis ita p xm abūdat ꝓsolatio nra Et ber⁹ q xm habūdat tribulatio nra p dō tm habūdat ꝓsolatio nra p eum p obliuionē q maxime ex spiritualib⁹ ꝓsolationib⁹ sequi solz. hinc puer. 31. c. salo. ait. Date siceraz merentibus z vinum his qui amaro sunt animo. bibat et obliuiscantur egestatis sue z dolorīs sui nō recordētur amplius. Spūalis nempe letitia denotata in vino: sic humanā mentez absorbet vt oēm egestatē atq; dolorem quē in mundanis varietatibus z necessitatib⁹ p[illegible] p nihilo reputet z illi⁹ faciat obliuisti Atq; verificatur q ioseph Scī. 41. de se testat⁹ est d. Obliuisci fecit me deus laborum meorum. In fine vo oronis dñice coclusio subinfertur. Amen in qua est optatio adimplēs tionis oīm p[illegible] dictoz. Et sm hiero. est signaculū dñice oronis. q. concludendo dicamus. Amen. i. fideliter ac vere fiant nobis gratie postulate vt per eas ꝓcēdere mereamur ad gl̄iam sempiternā. In qua deus iesus xp̄us cum patre z spū sancto viuit z regnat in s[illegible] cula seculorum. Amen.

¶ Feria sexta post cineres de elemosine pietate. Sermo septimus:

Et āt faciēte elemosinā ne sciat sinistra tua quid faciat dextera tua.

¶ Mat. 6. Positis in precedētib⁹ duobus opibus satisfactoriis: scz ieiunio z oratione. nūc vo merito subdi debet de tercio qđ ē elemosina que qdez. p auaricia satisfacit et p hanc ordinantur tp alia bona ad corpus humanū ex dilectōis amore. De ipa igr dñs ait. Te āt faciēte elemosinā ne. sinistra tua qd fa. dex. tua. Scdm em crisostomū p supabundantiā vel yperbolice locutus est dñs⁹. q. diē. Si possibile eēt te z tuas manus latere opus tuum ornari debere ad occultādū illud tibi z tue manui. Ex hoc ergo optime exagerat ista diligentia et cautela sit opus bonū oīm huane glie abscondendū. Misericordiam⁹ gabolice designauit eē in hoie duplicis intētōis aspectū. Vnus est sinister aspiciēs ad ista exteriora. Secūd⁹ ē derter aspiciēs ad eterna. Di aūt ytriq; manui ꝓpantur: qz sicut opamur p manū atq; largimur dona: sic per intentōnem facim⁹ regimus z largimur opa nra. ¶ Innuere ergo intendit q elemosine opus z qcunq; alia opa vtuosa recta intentōe incepta nullatenus retorq̄nda sunt ad intentōem sinistra. immo taliter abscondenda ab illa. Et in hoc ostendit ecia religiositas. s. largiendi elemosinā sine intentōe corrupta. Circa quā tria ꝓsiderem⁹. Dño elemosine descriptōem. Secūdo eleosine ꝓditionē. Tercio elemosin⁹ gratificationem seu meritationem.

¶ Articulus secūdus in quo per descriptionem quid sit elemosina declaratur.

Primo enim cōsidere m⁹ elemosine descriptōez. s. diffinitōez. i. qd ē elemosina. Solet aūt a q̄busdam sic describi. Elemosina est opus in quo datur aliquid indigenti ex ꝓpassiōe ppt deum. Dicitur ei elemosina a leo. leg. qđ ē xp̄um grecum: z est idez q misereor: cui⁹ impatiu⁹ ē eleyso. i. misere a q° eleos. i. miaz ide elemosina. i. mia. Vnde non debet dici elimosina sicut ꝓferūt quidā ignari: sed elemosina sm pitos grecos. vel oz elemosina ab ely. qđ est deus z moys qđ est aqua q̄i aqua dei. Dia aūt miseris necessaria est. Sicut ei ex nature institutōe q̄libz miseriaz a se expellit inḡtū potest ita q misericors ē a primo suo miseriā amouet illi subuenēdo z bona sua cōicando. Propterea in descriptōe oz q̄ est opus in quo aliqd dat indigenti ex ꝓpassiōe. Nec tamen talis cōicatio meritoria est nisi ꝓpter diuinū amorē fiat. Vel clarius dici potest q in ꝓdicta descriptōe tangūtur q̄tuor q ad pfectionē elemosine regrunt. Primo tangit miseria q motiuū mie est: ideo ibi dicitur indigenti. Secūdo mia q nascit in nobis ex miseria aliena: ideo oz ex ꝓpassione. Tercio effectus in releuando alienā miseriā. ꝓpterea subdit opus in quo aliqd dat. Quarto est intentio recta in deū: z hoc dat elemosine rationem merendi. Talis tamē diffinitio patz

[illegible]

ad elemosinā. put significat ipam datōez nō. p ut significat ipam rem datā.

¶ Articulus secūdus de septē ꝓditōib⁹ seōz quas elemosina debet dari.

Secundo āt circa elemosine ꝓditōz ꝓsiderādū est in dādo exēplū zachei q Luc. 19. c. ait ad dñm. Ecce dimidiū bonoz meoz dño do pauperibus. In qbus scitissimis vōis ponunt septē cōditoes quas habere oz elemosina vt grata sit deo. Prima ꝓditio ē gratiositas ibi Ecce. Secūda largitas: ibi dimidiū. Tercia bonitas: ibi bonoz. Quarta ppietas: ibi meorū. Quinta sinceritas: ibi dñe. Sexta libera litas: ibi do. Septima pietas: ibi pauperib⁹.

¶ Dō quātū reddat elemosina gratiosaz et q invita est danda. Cap. primū.

Prima cōsideratio est p gratiositas. Propterea dicit. Ecce In quo quidē vno ex q̄tuor Iris ꝓposito innuit q ad h°q elemosina sit grōsa q̄tuor comites oz hr̄e seu modi. Primo iocūd affectū. Secūdo hylarē vultū. Tercio suaue vbū. Quarto ꝓpōtu effectū. ¶ Primo etei fieri oz elemosina cū iocūdo affectu. sicut 2ª cor. 9. scriptū ē. Nō ex trūticia aut ex necessitate hylarē em datorē diligit de⁹. Iterum quoq; hr̄ i canone sac. 45. di. due Elemosina q corpaliter dat il̄ine benigno corde tribuit oīno nō sufficit. Secūdo fieri oz cū hylari vultu. Vñ eccli. 18. In oi dato hylarē fac vultū tuū z. c. 4. Congregatōi pauperū affabilē te facito. Tercio cū suaui vbo eccl. 18. Nonne ardorē refrigerat ros sic z vbū melius q datū. Quarto cū ꝓpōto effectu seu modo. Ad hoc eccl. 4. Non ptrahas datū angustianti. Et puer. 3. Ne dicas amico vade z tras dabo tibi: cum statim dare possis. Et iob. 31. Si negaui pauperi qđ volebat et ockos vidue expectare feci. s. sicut faciūt qdā insensibiles z insensati q paupib⁹ p elemosina ad ostiū eoz accedētib⁹ diu nichil respondent demū dicūt vadas cū deo. Vñ seneca. Nihil cari⁹ emit q qđ cū multis pcibus ꝓparatur. Dicta ergo quatuor faciūt elemosinā gratiosam. Et h[illegible] exprimunt in hoc termino ecce. Sic etiā a[illegible]pit pr. 12. Ecce de⁹ saluator meus: qz de⁹ in mūdū descēdēs z in elemosinaz se paupibus donās hec ꝓdicta quatuor obseruauit. Hec quoq; q̄tuor obseruauit etiam qdam deuota mlier q cū esset in eccl̄ia z missa cantaret ibidē accessit ad eā paup qdā nudus frigore z algore grauiter cruciat⁹ pcq; sibi elemosinā postulauit: que cū pia mulier aspexisset mia m[illegible]a cogitauit q̄ fieret domū pderet mīlam: si aūt mīlam expectaret pauper algore cruciaret z iocūdo affectu z hylari vultu illi dulciter ait. Dulcissi[illegible]mi frat expecta modicuz. atq; v[illegible]arta necessitate paupis frigescētis cito ad[illegible]ulū eccl̄ie prezit clam se pelliciū eruit paupiq; in elemosinā hylariter dedit. missa quoz i eo[illegible] passu quo illaz cantari dimis[illegible]t reuenit. vel ista gr̄ositas denotata i ecce innuit q invita elemosina maxime fieri debet vt lumen elemosine morientis pedes p[illegible]cat non seq̄tur. Nō sicut faciūt ifatuli qđā qui de pane vl caseo seu pomo dū com[illegible]rint gōvolūt. demū fastiditi alteri donāt. Vel tales sibes sūt terreno[illegible]to i q° auari pherirecōdūt ōnarios quos hicide coadūare pñt. De q° vase nisi. frāgat neq; extrahi valēt. Ꝯ quos ꝑs. ait Ne timueris cū diues fact⁹ fuerit hō: z cuz mul. fuglo. do. ei⁹: qm̄ cū interierit nō su. omia neq; de ꝓ. e. g. e°. Et alibi. Dormierūt somnū suū z nichil iue. oīs vi. di. in manibus suis.

¶ Quāta largitate debeat e[illegible]nosina dispēsari. Capitulū secundū

Secūda cōditio debz esse largitas. s. in dādo elemosinas ideo subdit dimidiū. Vñ thobie 4. Si multū tibi fuerit habundāter tribue Nam nunq; ex hoc aliquē ad pauptatē nisi forte voluntariā vidim⁹ vel legim⁹ deuenisse. qđ ipe apls. z. cor. 9 testat d. Qui pce seiat pce z metet: z q semiat in bñdictoib⁹ de bñdictōnibus z metet. Luce quoq; 7. dñs ait Oīm petēti te tribue. Sicut aūt fuauit quidam deuotus dei qui cum oīa dedisset amore xpi. ppt obseruantiā huius perfecti ꝓsilii cum adhuc alii elemosinam postularent nihilq; ei remansisset ꝓiecit se in man⁹ ꝓsentium di. Cum tam nihil ad dandum remanserit: suscipite me etipm. Exēplo christi qui cum oīa nobis donauerit: finaliter in cruce expansis brachtis manibusq; nobis obtulit seipm. Vnde Iob. 3. Sic deus dilexit mūdu[illegible] vt filium suum vnigenitū daret Sed mirabile quidem est q amplius cōiter

reciplunt in elemosinis mẽdicantes a paupe
ribus q̃ a diuitibus: vt manifeste clarescat
q̃ ipse diuitie insatiabilitatẽ atq; aridita-
in quarorum mentibus aũmentãt. Talu
vniq; signum arboris est cum nõ fructificat
iuxta aquam sicut alie in terra arida.

¶ Dõ et si pauperibus elemosina non sit tri
buenda d optumis tamen dari debet de bo
nis nõ de noxiis corruptis . cap. tercium

Ercia conditio ẽ bo

nitas: quia pauperibus debent da
ri non vico optima: sed bona nõ
corrupta neq; nociua. Et de hoc subdit bo
nor. Unde Hiero. b.c.3. scriptum est. De
primitiis fruguꝫ tuarũ da pauperibus. Bo
norũ etiam inquit quia ꝓpria a deo crea
ta bona: bonis coopantur in bonũ. si de illis
indigentibus subministrant. Aliter enim eis
dem sũt ad ruinã. sicut columpna nimio
dere pressa ruit: sed si idem pondus diuersis
columpnis circũstantibus comode dispense
tur stabit. sicut apls Bal. 6.c. ait. Alter alte
rius onera portate & sic adimplebitis legem
christi. Vt intelligatur q̃ diuitũ onera q̃ sũt
diuitie & peccata pauperũ quodãmodo ferre
debent atq; diuites pauperũ obligãtur infir
mitates & necessitates substentare. Sepe eti
am humores supflui sunt ad hois necesse:
sic & substantia superflua: sepiꝰ est causa per
ditionis eterne.

¶ Dõ de propio elemosina danda est q..i
q; impium sit distribuere alienа certa sũt

Capitulum quartum.

uarta conditio ẽ pro

q prietas. idest homo dare dz nõ de
alieno sed ẽ suo. ideo subdit meo
rũ: qõ & se feciſſe testatur Job. 31.d. De vel
leribus ouiũ mearũ calefactus est: sc; paup
Et prouer. 3. Honora dñm de tua substan
tia: sc; nõ de aliena. Et eccl'. 34. Immolãs
ex iniquo maculata est oblatio eius. Et seq
tur. Qui offert sacrificiũ de substantia pau
peris: quasi qui victimat filium in cõspectu
patris sui. qõ exponit. 3. q. 1. c. Non est puta
da. Ubi dicit quãtus etiam sit dolor patris
ppendamus si in eius ꝓspectu filius victime
tur: & hinc facile cognoscit quantu apõ deũ
dolor erasperat quãdo ei sacrificiũ de rapĩa
tribuitur. Et iterum. 14. q. h. c. 1. Noliteve;

le elemosinas facere ẽ fenore & vsuris hoc ẽ
de certis: quia de icertis potest elemosina fie
ri. 14. q. h. c. Qui habens. et c. se. & plidor.
De rapinis ac bonis alienis. elemosinam fa
cere nõ est miseratõnis officium: sed crimis
potius incrementũ. cuiꝰ quidẽ criminosi icre
menti causa est: quia talis sibipsi occasionez
prestat vt de peccato per restitutiõꝫ exire nõ
valeat. Unde talis elemosina dicitur aglina
seu leonina. ẽ hoc. 14. q. 5. per totũ extra de
iure iurã. etate de decimis. c. 1ª nobis in fine
Potest tamẽ tantus excessus caritatis esse
in dante q̃ apud deum excusatur si dat non
dico de rapina aut furto aut vsura: sꝫ ẽ sub
stantia quã ad ipsum nõ pertinet dispensare
sicut accidit cuidam cõuerso cisterciensi qui
suas tunicas pauperibꝰ dabat ꝓpta volũta-
tem peciati sui. De quo cum ꝓsuleretur sum
mus pontifex alexander dum ad partes gal
lie transmearet respõdit. Tu cõuerse quoti
enscuiq; tibi caritas suadebit da. & tu abbas
quotienscuiq; eũ inueneris inobediẽtez da ei
verbera. In talibꝰ tamen multũ cauendum
est cum quãdoq; dyabolꝰ se transfiguret in
angelũ lucis vt sub pretextu boni quandoq;
fiant mala.

¶ Quãta recta intentõe elemosina dãda est
& de triplici genere hominũ qui mala inten
tione dispensant elemosinas suas & de remu
neratione eoꝝ. Capitulũ quintum.

uinta conditio ẽ sin

q ceritas. idest intentio recta ꝓ deo
Hoc ꝓpter addit dñe. q. d. ꝓ amo
re tuo. In elemosina enim plus pensat deus
aim pium q̃ datum. sicut ps. 42. d. c. Quie
scamus. et Leuit. 2. Omne qõ obtuleris do
mino absq; fermento erit. Unde Math. 5.
Cũ facis elemosinã noli tuba canere ante te
sicut ypocrite faciũt in synagogis & in vicis
vt honorificentur ab hoibus. Amẽ dico vo
bis rece. m. suam. In qbus ẽbis tres vita
tes ꝓ elemosinã a dño declarant. In prima
nam dirigit intentõem. In secũda ostendit
ypocritaꝝ ꝓditõem. In tertia addit eoꝝ re
muneratõem. In prima nãq; vitate nostra
dirigit intentõez d. Cũ facis ele o. tu. ca. añ
te. Sũt nẽpe pluriq; q̃ canũt elemosinas su
as tubas ꝓmittendo añ se: qdã ẽo secũ. Alii
ẽo post se. Primi nãq; faciẽtes elemosinas
canũt ante se: & hi sunt qui cum fastu & glo

ria distribuũt illas. Scõm enim Crisosto. tu
ba denotat oẽm actũ seu sermonẽ per quem
bonum opus iactanter magnificatur et pre
dicatur. Secũdi aũt qui secum deferuut tu
bas sunt qui cum fastu ponposo et vano q̃
busdam diebus congregant ꝓ elemosinis di
stribuendis multitudinẽ pauperum ante osti
um suum. Tertii qui post se ꝺferunt tubas
sunt qui capellas & paramenta. calices. bo
spitalia et cõsimilia in vita aut post mortem
ẽ scriptura vl' sculptura in pariete sculpta
seu depicta. Sed qui executor est talis intẽ
tionis vt ad plenum impleat illam faciat de
pingi tubicinantium circulum circa arma si
ue circa litteras vt qui tubarum ꝓmũ ex
quisiuit ipsaꝫ habundantiorem copiam soꝛ/
tiatur. Sed qui rectius agere conaretur cuꝫ
talia fiant de impte acquintis et maxime de
certis sicut fieri aliquãdo solet suspendat in
talibꝰ sua ꝓpria insignia seu arma que sũt
ꝓprie furche & latronũ patibulum vti iu
sticia poscit et ipe meretur. Ira nempe in
sania mundane iniquitatis & vanitatis vt nõ
solum velint peccare dum viuũt: sed etiam
quodãmodo peccare conãtur postq̃ de hoc
seculo decesserunt. Nec tamen per hoc vitu
perare intendimꝰ elemosinas manifestas cuꝫ
Eriꝰ. dicat. q̃ sicut lãpas accensa nõ potest
celari: sic nec opus iusticie potest abscondi.
Non ergo est dõ ingrata elemosina que vide
tur sed q̃ ꝓpterea fit vt videatur cuiꝰ ma/
nifestissimum signum est talia insignia scri
pture predicte: et arma saltem ꝓbent ex
emplum malum: et habent speciem mali.

¶ In secũda equidem veritate ostendit do
minus ypocritarũ conditõem. scilicet in ele/
mosinis dãdis. Et de hoc subdit. sicut ypocri
te faciũt in synagogis et in vicis vt honorifi
centur ab hominibus. Dupliciter nempe do/
losa caliditate & simulatione ypocrite in elemo
sinis gl'iam suam procurant. Primo in syna
gogis: scilicet vt videantur a sapientibus et
nobilibus viris qui eis possint ꝓbere credi
bile & validum testimoniũ bone fame. Secũ
do in vicis. scilz vt videantur a turbis et sic
apud omnes eoꝝ bonitas publicet. Et hoc
non ad glo m dei nec ꝓpter bonũ exem/
plum: sed vt honorificentur ab hominibus:

¶ In [illegible] siquidem veritate subdit eoꝝ
remuneratiõem d. Amen dico vobis re.m.

suam. idest fumosam culpam sibi debitã suã
inquit non dei. q. d. velit. Sufficit eis q̃ ha-
beãt illã gl'iaꝫ quã finaliter ex suo opere que
fierunt & scipos indignos ẽ gloria indicauc-
runt. Ex his igit patet quãta sinceritate &
rectitudine in elemosinis ad deũ est intentio ẽ
rigẽda. Sunt tamen pleriq; qui ex quadam
importunitate coacti elemosinas paupibus
porrigunt. De quibus Aug'. super . sal. ait:
Qui dat vt careat tedio . pellantis nõ vt
reficiat viscera indigentis, & . m & meritum
perdit nullus etenim munus deo plene ẽ gra
tum nisi ex amore procedat. Non potest pa
nis ad ebium placere: nisi fuerit igne deco/
ctus. Unde. 1. cor. 13. apls ait. Si distribue
ro omnes fa. m. in cibos [illegible] peruẽ caritatem
autẽ non habuero: nihil mihi prodest. Non
sent ergo quari elemosinas pauperibus im
pie denegãtes quomõ darent in necessitatis
articulo proximo. vel dño ꝓpriã animã si
ne itam quando nolunt ꝓ deo sincere im
pendere modicã elemosinam.

¶ Dõ elemosina libere dãda est nõ vendẽda

Capitulum sextum.

Exta cõditio ẽ libe

ralitas: quia liber. pauperibus
impendere elemosinaꝫ debet. Iõ
subditur do. Non dicit vendo: sicut quidaꝫ
quãdoq; faciunt & maxime mulieres q̃dam
que quibusdam pauperibus femis elemosi/
nas ideo porrigunt vt demũ in quibusdã ser
uitiis remunerentur: & iam in precedenti re/
ceperunt mercedem suam. Sed audiat que
libet talis qõ ei Eccl'. 29. c. ait. Sup hũilem
aĩo foꝛtioꝛ esto & ꝓ elemosina nõ trahas illũ
sc; ad fuiciũ tuũ. Ꝓpter Luc. 14. ait dñs
Cũ facis conuiuiũ voca paupes & debiles clau
dos & cecos & btus eris: qm nõ hnt tibi retri
buere: retribuet' enim tibi in retributõe iustoꝝ
Et itez seneca libro de clemẽtia ait. Nichil
est venali mia turpius.

¶ Dõ pauperis indigencia atq; pietas mo
uere debet ad elemosinas largiendas: et de
duobus erroꝛibus elemosinas dispensantiũ

Capitulum septimũ.

Eptima cõditio est

pietas. i. ppẽ pietatẽ ex paupis ne
cessitate mouẽtẽ. iõ subdit paupibꝰ. vũ ber.

Universidad de Deusto
Biblioteca

In vase vacuo liquorē elemosine fūdite nō impleb. 4. R. 4. vasa vacua pcecepit helyseus impleri nō plena. Et gre⁹ in mozalib⁹ iuriam facit oztis stillā ciens in mari. Et ꝑ. 58. scriptū est. Cū effuderis esurienti aiaz tuā et aiam afflictā repleueris tunc ozietur i tenebr lux tua. Et iterū eodē c⁰. Frange e. p.t. et egenos ofqz induc in domū tuam c. vi. nu. opi ar. t. ne despereris. Nō em ē danda elemosina nisi indigenti. Exemplo nature q̄ ꝓpozalibus mēbris fm eoz necessitatē distribuit cib erre quoqz sitiēti aqua vtilis ē nō sitiēti dapnosa. In hoc tñ multi deplicter errāt. Nam quidā sunt in elemosinis dandis icōsider quidā aūt curtosi. Primo em sunt quidā in dandis elemosinis incōsiderati: qō plerūqz ex vi simplicitatis hz originem. Non omn ūtori et trntano ac ribal do elemosina dāda ē. Vñ ecclīastici. 1⁰. Da iusto et ne dederis pctōri. s. ad fomen pec cati. Sunt em quidā q̄ questoz exercent offi ciū et in tabernis atqz aliis inhonestis locis cōuersantes turpitudinis: oñdunt erēplū: cō tra quos. extra de pe. et re. c. Eū ex eo. imo sicut. 5. q. 5. c. Non ois scriptū est. Melius ē cū seueritate diligere q̄ cū leuitate decipere. vtilius est sitiēti panis tollitur sī de cibo securus iusticiam negligebat, q̄ esurienti panis frangitur vt iniusticie seductus acquiescat. et qui freneti cū ligat z qui letargicū excitat ambobus molestus ambos amat. Sz sunt q dam similes cuidam ioclātori q lz a su confessore de talibus monetur tñ ad mortē veniens voluit dimittere dño ciuitatis et ēpo valde diuiti atqz stipendiariis di. Vos religiosi et sacerdotes dicitis q̄ debemus do⁹ imitari. Sic ergo volo facere sicut deus qui sua diuitib⁹ et potentibus donat. Mercator etem prudēs pecunia sua i certo tpe egēs nō comodat illā hoi q ad nūdinas non est venturus nec aduocato damus salarium quem contra nos expectamus esse contrarium: sic nec passim omnibus impiis est elemosina largiēda msi in extrema necessitate 86. di. Pasce. Secundo sunt quidam in dandis elemosinis curiosi quod cōmuniter ex auaricia pcedere solet. Nec volunt elemosinam dare sub pretextu bene locandi ea nisi videant pauperē iam semineē. q. velut ei dupler beneficium impendere et vite reseruationem z elemosine subuentionem. Tanta etiā diligētia volunt quidam suas elemosinas dispendere tantū modo iustis vt autr velint in paupere miracula videre q̄ elemosinam dare. contra quos. di. 42. c. quiescamus. Jo. crisostom⁹ ait. Quiescamus ab hac absurda curiositate et diabolica et peremptoria. z sequitur. Si pro nutrimento postulat non in bis examines. quomodo abrahām se hospitalem circa omnes ostendebat. si scrutator esset circa refugientes ad se mūdos angelos hospicio recepisset. fortassis enim nō putasset eos angelos: sz cum reliquis repellerez: sed qm̄ omnes recipiebat recepit et angelos.

Non enim ex vita eoz quos suscipis mercedem tibi retributurus est deus: sz ex volūtate. ex honorificentia multa. ex misericordie. ex bonitate. Unde glo. in predicto c⁰. quiescamus ait. q̄ quandocūqz quis elemosinā petit. p nutrimēto tunc semper et indistincte elemosina danda est. i. q. 2. c. Ꝑpio. et. ii. q. 3. qm̄. Si autem nō possumus omnibus sufficere tunc dandum est potius bono q̄ malo et consanguineo q̄ extraneo. et sic de singulis sicut alibi patet. Et fm hoc intelligendum ē q̄ dominus ait desudet elemosina in manu tua donec inuenias iustum cui des. Et cāz Ordinauit in me caritatem. Et id quod scribitur. 86. di. non satis.

Articulus tertius de duobus ex quibus elemosina suscipit gratie et meriti incremen tum

Ertio principaliter

t considereremus elemosine gratificationem seu meritationē. Elemosina enim ex duobus suscipit meriti et gratie incrementum videlicet. Primo ex affectu interiozi. 2⁰ ex dato exteriozi. Primo quidem ex affectu interiozi. s. dantis. z sic respectu p̄mii essentialis efficacia elemosine magis pēsatur ex affectu feruēti dantis q̄ ex dato. sz respectu premii accidētalis vt remissionis pene vel alicuius huiusmodi magis pensatur elemosine efficatia ex magnitudine dati nisi ex parte altera intentio voluntatis magnitudim exteriozis dati prepond. Potest em̄ esse tam intensa voluntas et affectio feruēs in dando q̄ non tantum omnem absorberet reatum. verum etiam totam penam sicut de contritione doctozes tenent.

Secūdo elemosina suscipit meriti icremē tū ex dato exteriozi. i. ex pte ipam elemosinaz recipientis inquātū obligat ad ozandū. p illo q elemosinā dedit. z sic maioz efficacia in maiozi dato ꝓsistit inquātū p hoc ples z magis debitozes efficiūtur. Sed dēt q̄ duo sint cā les i caritate z elemosinas faciat equales. sz alter ꝓ grauamine alē vo cū hylaritate quis hoz magis merēt quātū ad dimissionē pene. Dicendū q̄ illud grauamē pcedit ex radice auaritie vel ex reliquiis ei⁹ nō est ex h⁰ ma/gis satisfactoria sz min⁹ qz pcedit ex peccati radice ex q̄ nō dz ꝓmodū reperiare. Si āt pueniat ex radice ꝓplerōis ꝓprie magis est satisfactoria z meritoria quātū ad dimissionē pene cū sit magis penalis. Si aūt obiicit illō 2. coz. 9. hylarē datorē diligit de⁹. Dicēdus q̄ hoc intelligit de dilectōe qua de⁹ eū remunerat in pñti dās aliq̄ gaudiū spūale quod nō hz q̄ dat cū grauamie, vel dici pōt q̄ hylaris sumit ibi ꝓ volūtario z spōtaneo sicut cētā inuit apl's ibi. Nō em̄ inculpat coleric⁹ si nō pōt leuit ieiunare sic nec melācolicus si nō pōt leuiter z hylarit dare. Nec guill's de milito. Expdictis igit pz z qd sit elemosina z quō danda sit: atz er qb⁹ mai⁹ suscipiat meriti incrementū. vt glibet aīet ad elemosinas largiēdas p quas z in pñti ꝓsequat grām et in futuro gloriā. Ad quā nos pducat magn⁹ elemosinari⁹ iesus xp̄s q̄ cum patre z spiritu sancto viuit z reg. Amen.

Sabbato post cineres quare aduersa dā tur iustis multis rationibus demonsti. atur.

Sermo octauus

rat nauis in medio

e mari Jat. 6. Jam in precedētibus fmonib⁹ tribus opib⁹ satisfactoriis: sc̄z ieiunio oz̄one z elemosina declaratis ad tētationē z ꝓbatōem: sc̄z vtrū talia in va caritate fiāt. appropinquādū est. Ipsa nēpe mūdi aduersa clari⁹ manifestāt si iustorū opa in vitate fiāt: qz pacia pficit op⁹. Jux ta illud Jac. i. Pacientia op⁹ pfectū hz qō in apl'is ipe etiā dns demōstrauit exemplū: sicut ad l'am vbū. ꝓpositū oñdit cū dicit. Erat nauis in m⁴⁰ mari. Mozal'e tñ p mare amar z fluctuatoib⁹ plenū status aduersitatis z amaritudis demōstrat. In h⁰ fluctuat sed nō perit nauis hūane mentis dū iust⁹ tribulatoib⁹ agitat: sed nō ūssat. In hac āt naui sunt discipuli. i. disciplinati affect⁹ q̄ iam p verā penitētiā i trib⁹ pcedētib⁹ opib⁹ mūdana vaciter desperēt qō ipa patiēs aduersorū tolerantia manifest⁹ at. Et in hoc oñdit quarta religiositas q̄ de religiositas patiēdi sine q̄ nemo adult⁹ saluari pōt. Vñ apl'us. 10. c. ad heb. ingt. Paciētia vobis necessaria ē: qz vti ꝓ testat. Mirabiles elatōes maris id ipan dū est in deo. qz mirabilis altis dns z testimonia ei⁹ credibilia facta ni. nim⁹. Sed forte mirant q̄dam quare te⁹ nauē. hoc ē in stos in mari pñti sēli pmittit tot fluct. o⁹ tot calamitatib⁹ at tot tribul. tōib⁹ agitari. Ad q̄ō dicendum q̄ talia aduersa dantur. Primo pro remedio medicinali. Secundo ꝓ succursu spūali. Tertio. p dono diuinali. Quarti culus primus.

Dō iustis aduers. dantur. p triplici medicina vt sequitur.

rimo quidē dantur

p p remedio mediciali. Vñ formātur tres triplicate rōes. Prima dāt Primo. p medicina purgatiua. Secūdo. p medicina pseruatiua. Tertio. p medicina cōsolidatiua.

Dō p aduersa in hoibus iustis purgant tria. Capitulū primū.

rimo inquā dantur

p p medicina purgatiua. Vñ etiam triplici rōne aduersa dant fm q̄ tria in nobis indiget purgatōe. sc̄z vt purgēt Primo offensiones. Secūdo affectōes. Tertio ꝓsuetudines. Primo dant ad purgādū offēsiōes. Quis inq̄ tā inocēs ē vt absqz crimīe viuat dñe. Jo. i. Jo. i. Si dixerim⁹ qz peccatū nō habemus ipsos sedūcim⁹ et veritas in nobis nō est. Insup z si forte mortalibus culpis gdam in pñti nō sint astricti: fuerit tñ in eis in ꝓterito irretiti. ꝓpterea merito indigent emēdari atqz purgari. Ido hieron. ait. Rubigo pcti sine igne tolleri ꝓsumi nō pr. Et grego. ingt. q̄ lima ferro: fornax auro: flagella grano: hoc facit tribulatio homini iusto. Sicut em̄ nouacula pili supflui d coz. pore amouētur z acutis pctib⁹ purgant lane z capita a fecib⁹ suis z pāni acrimonia saponis a. lirimo aut fullonū herbis, mūdari solēt: sic mētes iustoz a tribulatoib⁹ tolleratis. vñ Malachie. 3. de dño ait. Sedebit

pflans ⁊ mundās argentū ⁊ purgabit filios leui g interpat assūpr': sc3 aliud iusticie sta tu, i. viros vtuosos ⁊ iustos. ¶ Secūdo dan tur ad purgādū affectōes sepi⁹ nimis mun dus ⁊ trāsitorijs inherent: sc3 tpali gaudio. doloze. spe: timoze: amoze: odio ⁊ desiderio. Vñ fm ꝺ̄m salo. puerb. 22. Eiice derisorē ⁊ eribit cū eo iurgiū cessabūtq3 causē ⁊ co tumelie fuste sarculo, spine ⁊ nociue herbe euellunt de agris: sic radicales affectōes aiam cōrūpentes de mētib⁹ iustox tribulatōib⁹ extirpāt. Vñ ꝺ̄s. Argētū igne, s. tribulatōis examinatū terre. hoc ē a terrena affectione purgatū septuplū. ppt pdictas septē affectōes. ne sc3 iusti sicut cozpus q nō rediit ad noe in archā gen. 8. Vñ greg. Qui i pñti q̄stā felicitatē inenit cozē qui eā tribuit nō regrit. Et puer. 20. Liuoz vulneris absterget malū ⁊ plage in secreta ventris

¶ Tercio dant ad purgandū malas affectiones ⁊ malos habit⁹ sepe inueteratos i nobis vñ apo. 7. ō talib⁹ scrip. ē. Vi isti q venerī de mag tribl'atōe ⁊ lauerī stolas suas ⁊ dealbauerī eas i sāguie agni. q meritorias fac i eis hitas passiones, ablutis hitibus, et psuedinibus malis.

¶ Aduersa p̄opter tria preseruant iustos.

Capitulū secundū.

ecūdo iustis dantur

¶ aduersa p medicina preseruatiua. Et hoc iterū ex triplici ca. Vñ q̄ remouēt peccādi occasiones. Secūdo quia dāt mētales occupatōes. Sicut eīm abstinentia ⁊ dieta tenere ab idigestitōib⁹ pñuat et p pñs a morbis q̄ ex idigestiōe gnant. Sic paupt̄as ifirmitas ⁊ q̄cūq3 alia tpal' aduersitas p̄seruāt a culpis q venire solēt ex pspitate magnificentia ⁊ deliciax diuitiax ⁊ pssūs. Vñ mēs in tribulatōe posita est locus ille aridꝰ de quo Jar. 12. Cū immūdus spūs exierit ab hoīe ābulat p loca arida ārens requiē et nō inuenit. Ac ecōtra de eodē immūdo spū ⁊ loco ei⁹ ꝺ̄r Job. 40. Subumbra dormit in secreto thalami in locis humētib⁹. Secūdo dāt mētales occupatōes ne. s. mēs noxia cogitādo ruat. Vñ ꝺ̄o scribit eccl. ii. Ja licia, i. afflictio vni⁹ hore obliuio facit luxurie marie. Ad hoc ponit hiero. epla ad rusticū exēplū de quodā iuuene d. q in quodā cenobio gdā adolescens nulla op̄is magnitudine flagrātiā poterat carnis extinguere. Vñ eū piclitantes pater monasterii videns hāc arte seruauit: imperans cuidā viro grandi vt eum iurgis atq3 quicūs insectaretur ⁊ post irrogatam iniuriam primus veniret ad querimonias. Vocati testes p̄o eo loquebātur qui contumeliam fecerat. Solus pater monasterii defensionem opponebat ne abundanti tristicia frater absorberetur. Jta annus decursus est. Quo expleto interrogatus adolescens super cogitationibus pristinis respondit. Pater viuere me non licet. et fornicari licebit. Et per consequens sic euasit. ¶ Tercio sunt iustorum defensiones. Est enim tribulatio sicut fossatum munies castrum mentis a superbia et a ceteris peccatis que ex prosperitate sequūtur. Vnde exo. 14. Aque erant filiis israel p̄o muro a dextris: idest a prosperis a quibus plurimi submerguntur. Est etiam sicut altus murus et fortis p̄seruans a precipitio: et ab hostili impetu inimicorum. idest a luxuria ⁊ cetero rum viciorum cōcussione. Est insuper sicut sepes muniens ortus mentis maxime ab auaricie culpa. Vnde Osee. 2. Sepiam viam tuam spinis. idest detractionibus ⁊ murmurationibus atq3 blasphemiis contra te factis.

¶ Propter tria iusti per aduersa in gratiis et virtutibus confirmantur. Cap. tercium.

ercio dantur aduer

¶ sa iustis p̄o medicina consoli / datiua. Consolidatur eni mens humana per aduersa in acquisitis gratiis atq3 bonis maxime p̄opter tria. ¶ Primo p̄opter recollectionem. Secundo p̄opter roborationem. Tertio p̄opter expulsionem. ¶ Primo p̄opter recollectionē. Nam virtus interior mentis dum a suo contrario exterius prouocari se sentit, mox etiam consopita omnes spiritus vires in seipsam resumit, sicut experimento certissimo patet q̄ ignis non tactus nec vllo vento pulsatus cito deficit per seipsum: sed econtra aliqua contrarietate sicut follibus artatur omnes vires suas recolligit in seipsum. Sic terra frigore coartata in hyeme calorem recolligit intra se. Et humanus stomacus ex frigore in hyeme naturalem calorem ad seipsum ar

trahit. In disputatiōibus insuper graui argumento obiecto omnes intelligentie vires in mente recolliguntur et fortius vniuntur contra suum impugnatorem ⁊ arguentem. ¶ Secundo cōsolidatur p̄opter roborationem ⁊ tribulatōibus ei mens fortius roboratur: quod sequitur ex predictis. Nā ignis competenti vento pulsatus in maiorem erigitur flammam fortiusq3 vigoratur et incalescit. Sicut etiam patet de terra ⁊ stomaco frigore coartatis. Ppterea Sen. libro de prouidentia ait. Non est arbor magna neq3 fortis nisi quam frequens ventus incursat. Ipsa enim veratiōe constringitur, et radices certius figit. Et gregorius. Electorum desiderium dum premitur aduersitate crescunt: sicut ignis flatu premitur vt conualescat et vnde extingui creditur roboratur. ¶ Tercio consolidatur p̄opter expulsionem contrarii sui quod etiam ex duobus predictis facile conspicitur sequi. Nam lateres igne decocti ictibus non tam facile cedunt sicut crudi. Tyrones nempe per preliorum exercitia, fiunt milites strenui et discreti scolatici quoq3 disputando ⁊ nodosa sophismata dissoluendo. fiunt magis ad resistendum cōtrarijs prompti. Gubernatorem i tempestate in acie militem intellige. sic iustis calamitas, virtutis est occasio non ruine.

¶ Articulus secūdus. q̄ per aduersa tripl'r dominus succurrit iustis.

ecundo dantur ad

¶ uersa iustis p̄o succursu spiri/ tuali. Vnde trahūtur alie tres triplicate rationes. Nam dantur eis aduersa ad tria. Primo ad eos excitandum. Secundo ad eos illuminandum. Tertio ad eos conseruandum.

¶ Dō cum aduersitatib⁹ deus p̄opter tria excitat iustos. Capitulum primum.

Rimo quidē iustis

¶ aduersa dantur ad eos excitandū Et hoc maxime p̄opter tria. ¶ Primo vt viuāt attenti⁹. ¶ Secūdo vt clamāt affectuosius. ¶ Tercio vt impetrent copiosi⁹.

¶ Primo vt viuant attencius. Sepe etenim fit vt iustus quedam opera iusticie exercēs et quasi omnia detestanda relinquens sibiipsi quodammodo sufficere arbitretur, et quo dāmodo pigritie somno torpescens talentū gratie ad lucrum sibi concessum in terra reponat: vt dicitur Jar. 25. ¶ Talem autem dominus tribulatōis pugno percutiens i latere per apostolū ait Eph. Surge q dormis. In huius mysterium 2. actuū 12. Dum dormiret i carcere petrus. Ecce angelus domini astitit percussoq3 latere petri excitauit eum dicēs. Surge velociter. Angeliq3 suasu herodis vincula ⁊ carcerem dereliquit. Sic moraliter percutitur iustus laboribus ⁊ erūnis vt abiiciat vincla negligētie et relinquat carcerem pigricie et torporis. ¶ Secūdo vt clament affectuosius ⁊ innocent sibi auriliū saluatoris. Vnde augu. Premūtur iusti in ecclesia vt pressi clament clamantes audiantur exauditi glorificent deum. ¶ Tria vtiq3 sunt que faciunt auxilium fortiter inuocare. Accensus ignis in domo. subintrās aqua in nauī et tempestates vehemens in mari. Vnde Jar. 8. clamant discipuli dicentes. Domine saluā nos perimꝰ. Sic nempe ignis afflictionum et aque tribulationum. insuper ⁊ tempestates persecutionum iustos torpētes excitant ad affectuosum clamorem. Et tūc quippe vt testatur ps. Prope est dominus omnibus inuocantibus eum in veritate. ¶ Tertio vt impetrent copiosius. Ex his quippe duobus que nuperrime dicta sunt: scilicet quia mens vigilat attencius et inuocat feruentius: necesse est q̄ aptior fiat ad gratiaz acceptandam et copiosius impetrandam. Ideo i persona domini ait. ps. Inuocabit me et ego exaudiam eum cum ipso sum in tribulatōe eripiam eum et glorificabo eum.

¶ Dō cum aduersis de tribus illumināt iusti. Capitulum secundum.

Ecundo dantur ad

¶ uersa iustis ad illuminandum. ¶ Tripliciter namq3 illuminatur mens expurgata aduersitate: videlicet. Primo ad cognitionem sui. Secundo ad cognitionem dei. Tercio ad cognitionem mundi.

Universidad de Deusto Biblioteca

Primo illuminat ad cognitionē sui. Solēt nēpe homes mēte alienati ligari atq in plantis pedū ptūdi vt p dolorē corpis redeat sensus mētis. Sic vtiq3 q[uo]d cognitōe aliena ti sunt adeo p flagella ad seipos recognoscē dū miseri coditer coartāt. Jctib⁹ catuli cogunt 3q docent stare: equi t boues ꝓpoite trep. Sic filiꝰ ꝓdigus Luce. 15. Ad seipꝫ reuersus ē. [illegible] ingꝫ puer nisi in flagellis t ꝟga abūcit multiciā suā. sicut .puerb. 13. scriptū. Stulticia alligata ē in corde pueri sꝫ ꝟga disciplinē fugabit illā. Sic vtiq3 stulta ignorātia sui no nisi flagellor disciplina fugat. Vñ Apoc 3. dñs suadet iusto. d. Vnge collirio oculos tuos vt videas. Collirū ḡppe ex quoda puluere cū quadā medicinali aq p mixta oculiq3 appo[illegible] sua acrimonia albugīnē oculoꝝ abstergit. Quid p collirū quo i ungēdi sūt oculi corpales nisi tribulatio⁹ ūgēdi sunt p patientē māsuetudinē oculi [illegible]ales. vt recognoscat hō pctā sua. Nam fm gre[illegible] Oculos quos culpa claudit pena aperit.

Secūdo p aduersitates mēs iusti illumiatur ad cognitionē dei. Vnde ysa. 38. Sola veratio dabit mtel[illegible] auditū. Tribulatio vtiq3 ē illud [illegible]narum fel quo oculi tobie. 11. vtiusti ad dei cognitionem fuerunt illuminati tobie. 11. vñ Judō. 3. scriptū ē. Hec sunt gentes quas dereliquit dō in terram pmissionis vt p has eruditet israelem. s. ad dei cognitionē. vnde de habitis tribulationibus regrediens dnō ꝓpon[illegible]ait bonū michi quia humiliesti discā iustificationes tuas. t. volūtates tuas iustificationes animas 3° p aduersa aīa iusti illumiatur ad cognitōem mundi. Et forti nēq3 nubiuꝫ ꝓcussione cōcussatio in aere generat vñ etiam in noctis tenebris circūstantia pericula subito lumie demōstrant. Sic ex tribulationū ālsatōe mūdus ille plen⁹ piculis t laqueis t malignitatib⁹ pōt cerni atq cognosci qui erū est qō scribit. i. Jo. 5. Judus totus in maligno positus ē. Propterea. 1. Jo. 2. Dilite ꝓfulit apl's caritas d. Nolite diligere mūdū nec ea q̄ in mūdo sunt. Et in eodem c. ratiōnē assignas ait: quia mundus trāsit t ꝓcupiscentia ei⁹: qō itelligēs apls 2. phi. ait. Oia arbitratus sum vt stercora.

Dō p aduersitates iusti tripliciter ꝓseruant

Capitulū tercū.

Ercio dantur iustis

aduersa ad ꝓseruandū. Cōseruant em gratie virtutes t merita acqsita triplici ex causa per aduersa videlicet. Primo ex laborioso inuitatione. Secūdo ex amoroso stimulo. Tercio ex gratioso adiutorio. Primo quidē gē virtutes et merita ꝓseruant ex laborioso lucro. Nobili quidem alia diuersione pēsandū est q̄ alioꝝ dona nequaq3 ꝓseruari solēt accepta si absq3 erūnoso labore fuerint acqsita: sicut expictia in scriptura sacra apti⁹ manifestat. Vñ em lucifer ā tāta altitudine gē cernim⁹ cecidit: nisi q̄ tanta dona absq3 labore adept⁹ est. Et de hoc y. i. 14. c. interrogat eū quodāmō d. Quomō cecidisti lucifer q̄ mane oriebaris? Vñ etiā adam t eua nisi primi parentes tam cito ruer[illegible] Quare salomō apostatauit a dō? Vñ etiā petrus ecclie pastor a dño ꝓstitut⁹ t alii ples, ꝓsper aut, p tp̄s religiōt deum: nisi q̄ absq3 sudoribus et erūnis adepti sunt altiora dona largitatis dine? Vt discat gliber nr̄m ō acceptis gratiis exultare in dño cum tremore. Et si sine labore accepit dona possideat illa cū magno timore. Secundo ꝓseruant ꝓdicta bona ex amoroso stimulo. Ingna nēpe t mirabil, t oi acceptōe digna est mia dei q̄ per malos q̄q3 ꝫ iustos duras et graues ifamias suscitare pmittit: vt p aquā ifamie, vinū nimis glosi[illegible] tēperet ne iusti mens icurrat spūalem ebrietatē vñ deuare habeat a vero lumie vitatis. qō gdē mōrat. Bre. elegātissime scribit. 6. q. 1. Sūt plerīq3 ex. Vbi ait. Sūt plurimi q̄ vita bonoꝝ fortasse āpli⁹ q̄s debet laudāt t ne aliq̄ elatio de laud subrepat pmittit de⁹ malos i obtractionē t obiurgatōem ꝓpere: vt si q̄ culpa ab ore laudant⁹ in corde nascit ab ore vituperantiū suffocet. Hec ille. Jagnū g° pericul est laudari: q̄ tales laudatōes homies ꝓcipitāt in ruinā. Amplectēdi sunt em gnos blasphemāt vituperāt t reprehendūt: quia neruam⁹ vtiq3 nos subsistētiā. Vñ in vitis pūm gdam de semioribus ait. Nisi velauerit pistor oculos asalis molētis ad molā, vtr se animal t comedit labores suos: sic pmittit nobis i surgere diffamatōes t validas tribulatōes. q̄ oculos nr̄e mentis obnubilēt ne bona q̄ operamur videtes, erigamur in [illegible]gbiā ꝑdamus q3 lucrum nr̄orum laboriosorum sudorum

Tercio etiaꝫ ꝓseruant predicta bona sub gratioso adiutorio. s. in tribulatōe dato Tribulatio em hoiez volentē saluari ip̄s cogit vt

nō solū pugnet p virtute ꝓpria quā tēnetur et angustiat. vez etiā vt querat auriliū nō solū dei sz etiā fuoꝝ ei⁹. Interim misericors deꝰ tribulatis ozōne multoꝝ in auriliū ꝓpe est si cut ps tēstat di. Jurta ē do⁹ his qui tri. sūt. corde t hu. s. saluabit. Et iterū gregoꝰ inquit Nisi ps p tribulationē melius se saluari sciret nō diceret. Proba me dñe t tenta me.

Articulus 3⁹ q̄ per aduersitates iustis dātur a deo triplicia dona.

Ertio dātur aduersa iustis p dono dīnali. Tripler si

t quidē donū donatur patientib⁹ iustis cū eis aduersa dantur. Primū est donū cōformitatis. 2m est donū suauitatis. 3m est donū iocūditatis

Dō tripler donū cōformitatis cū rp̄o prestant aduersa. Capl'm primū.

Rimum aū ē donū

p cōformitatis: in quo quidem dono ostenditur q̄ aduersa cū dantur iustis tripliciter sunt signa cōformationis cum dño iesu rp̄o: q2 primo sunt signa imitationis 2° sunt signa assōciatiōis. 3° sunt signa vnionis seu ꝓfectionis. Primo sunt signa imitationis: hoc est q̄ iustus sequitur rp̄m. Cum em rp̄s sit caput iustorū iurta Apo[illegible] ephe. 5. Caput ecclie rp̄s. Quo em ḡditur caput debēt t mēbra sequi. Teste etem Luc. 24. c. Nro nobis redimēdis. Oportuit pati christū et ita intrare in gliam suā. Decens vtiq3 est membra eius qui sunt iusti p passionum tollerentiā suo capiti conformari. q2 vt ipse do⁹ Luce. 6. c. attestatur. Non est discipul⁹ sup magistrū: nec ser⁹ maioꝝ dño suo: si me ꝓsecuti sunt t vos persequentur. 2° sunt signa assōciationis. Vnde Apo⁹. 2. cor. 1°. ait. Sicut socii passionū estis sic t cōsolationis eritis. Magnū quippe preconiū est iustorū conformes fieri: rmagini filii dei et portare ī signia rp̄i q̄ sunt tribulationes atq3 aduersa. 3° sunt signa perfectiōis seu vnionis. Vnde domin⁹ Luc. 6. ait. Perfectus em omis si sit sicut magister eius q̄ passus est vsq3 ad mortem. mortem aūt crucis. sicut phi. 2. c. Apo⁹ ait.

Dō tres suauitates per aduersa acgrunt iusti.

Capitulum 2m

Ecūdū est donū suauitatis. Jn aduersis em datur iu

t stis sapoꝛosus gust⁹ sapidusq3 affectus t purus ad [illegible]plicia bōa. Primo ad bona tēporalia. 2 ad bona corporalia. 3° ad bona spiritualia sicut scriptuꝫ est. Et mali gustu fit dulcius omne bonuꝫ. Primo em secundum deum dulcius sapiunt per [illegible]uersa tēporalia bona q̄ sine [illegible]uersis. Fel em dulci⁹ sapit cū primo gusta[illegible] t aliq̄d amarū, sic et ꝓspera dulciora sunt ꝓbatis aduersis. Vnde psalm̄ ait. Virga tua id est tribulatio quia cū virga pueri [illegible]agellantur. t baculus tuus id est tēporalis ꝓsolatio. Naz cū baculo sustentamur sic et tēporalib⁹ adiuuamur, ipsa me cōsolata sunt etiam tēporaliter. 2° per aduersa dul[illegible]cius sapiūt corporalia bona. Nōne sepe post fortissimas febres acutosque dolores iocundior sanitas estimatur t utoq3 fit gratioꝛ quāto ꝓcessit infirmitas grauioꝛ. Nec estimat homo diuitias sanitatis nisi senserit mestitias grauis infimitatis. Post abstinētiā vel penuriā magnā dulcis fit omis cib⁹ quia talia sunt falsa sancti bernardi. Ereplum de abbate stomaco et pinguī quem ginasus curauit t sanauit fabis t aqua 3° insuper p aduersa dul[illegible]cius sapiunt bona spirtualia. Vnde. 2. cor. 1. Sicut habūdant passiones rp̄i in nobis: ita et per rp̄m habundat cōsolatio nostra. Et bernard⁹. Quātū habūdat tribulatio nra p deo tantū habundat cōsolatio nra per eū.

Triplex iocūditas que iustis venit p aduersa. Capitulū 3m:

Ertiū donum iustis p aduersa datur. s. donū iocūdita

t tis. Pro cui⁹ intelligentia notandū ē q̄ donū sapientie disponit ad pacē: q2 sapiētia iūgit mentē sūmo t vero bono in quo est finis t transquillitas toti⁹ appetitus rōnis. et hec par est beatitudo illa: de qua dō⁹ Jat. 5. iquit. Beati qui ꝓsecutionē patiūtur ꝓpter iusticiā. q. ip. ē re. celoꝝ. quia tanta delectatōe fertur in tales ꝓsecutiones vt eas in hac vita eligat p summa beatitudine sua. Et hac quidē beatitudine iā adepta, ex necessitate suphabūdat quedā delectatio spiritualis q̄ gaudiū nominatur et inter. 12. fructus spūs ab apostolo. gal. 5. numeratur.

Er hoc nēpe gaudio tripler iocunditas ī talibus iustis de aduersis generatur etiā ī presenti videlz prima est iocūditas mētalis, 2ª est iocūditas cozporalis 3ª est iocunditas celestialis. Prima est iocunditas mentalis que mensuratur etiā ꝑm habūdantiā precedētiū passionū. Vnde ps inquit. Secundū multitudinem dolo.me.in coz.meo cōsolatiōes tue leti. a. numā meā. Et alibi idem ait. Letati sumus pro diebus quibus humiliasti nos. annis quibus vidimus mala. 2ª est iocunditas cozporalis. Vnde scriptum est Act. 5. q ibant apostoli gaudentes a cōspectu. cōsilii quia digni habiti sunt pro nomīe iesu pti. pati. Et ad col. 1. de se Apo⁹ ait. Gaudeo in passiōibus meis. Vnde tales ꝑ ps dicunt. Transiuimus per ignē et aquā. et ē. nos in refrigeriū. Sicut beatus laurentius expert⁹ est cui carbones preualuerūt refrigeriū. 3ª ē iocunditas celestialis que ex duabus precedentibus generatur: de quibus beat⁹ Aug. in c. ait. Omne gaudiū. s. spirituale et cozporale existimate fratres cū in varias tentationes inciderītis. Et iterū Jo. 16 dns ait. Tristitia vestra ꝑ. in g. et gau. ve. nemo tollet a vobis. Seneca quoq; in li⁹ de prouidentia ingt. Gaudēt magni viri rebus aduersis nō aliter q̄ viri fortes bellī triūpho. Et. 2. cor. 1. Pater misericordiaꝝ et deus totius cōsolatiōis qui cōsolatur nos in omni tribulatiōe nostra. Hec est iocunditas de qua dō⁹ Luc. 22. ait. Ego dispono vobis sic disposuit mihi pater meus regnū vt edatis et bibatis sup mensam meā in regno meo. Et passio et aduersitas in regno meo. Dō nobis cōcedat post nostras tribulationes ipe dō⁹ iesus rps vt cum patre et ipso filio et. s. sancto edamus et bibamus super mensā ei⁹ in regno celoz. nūc ꝑ gratiā et in futuro ꝑ gloriam ꝑ infinita scla seculoꝝ Amen.

Dominica prima in .40. in mane ordo discendoz per totam septimanā sequentem.

Sermo nonus.

omnū deum tuum

adorabis et illi soli seruies. Hiar. 4. c. Nolitis xpiane religionis operibus satisfactoriis atq; per patientiam cōprobatis iam ad dilatationē eius accedendum est. Propter quod octo religiositates pro presenti septimana per ordinem distinguamus. 1ª est religiositas honorans. vbi de diuino honore et cultu diuinissime trinitatis agemus. 2ª religiositas dicitur reformans: vbi de ydolatrie origine culpa et causis disseremus. 3ª ē religiositas timorās vbi materia vlti iudicii distinguet. 4ª religiositas est cōterens vbi cōtritionis materia declaratur. 5ª est religiositas expauescens vbi pronuntiat. 12. pericula: in quibus periclitant pectatores in vltimo fine. 6ª est religiositas cōstringens vbi de. 12. doloribus qui celeratis supueniūt in hora mortis agemus. 7ª est religiositas cōfitens vbi cōfessionis preparatio discretio et integratio ostendetur. 8ª est religiositas regulans vbi demōstrabitur pfectio sacre religionis.

De honore et cultu dei seu sanctissime trinitatis. Et primo ponūtur tria credibilia fūdamenta necessaria ad salutem.

Sermo nonus.

Primo pro prima re

p ligiositate q̄ honorans nūcupatur dominus ait. Dominū deū tuum adorabis et illi soli seruies. Iterū vbi sup. Audi cui⁹ intelligentiā notandū est q̄ tria sunt tam necessaria ad credendum q̄ sine eoz credulitate non est homini salus. Primū est credere deum esse. 2ᵐ credere deum esse vnicū creatorem. 3ᵐ credere deū esse trinū et vnum.

Primū inq̄ et radicale fundamentū oīm credendoz est credere deū esse. hoc cū sublato nihil de eo creditur ꝓpter quod cultus ei et honorificentia ipendatur. Nullus enī honoz nullus timoz nullus amoz ei ipendetur. et iterum nulla spes erit in eum. nulla de eo fiducia quare nec curabitur: nec etiā cogitabitur. Propterea manifestū est incredulitatem hui⁹ articuli atq; negationē ipsius destructionem esse diuini cultus et subuersionē totius edificii religiosi. Manifestū igit est h⁹ esse articulū primū ꝫ et fundamentū atq; caput fidei q̄ creditur et nulli hoīm esse posse excusationē de eius ptinaci incredulitate atq; negatione. Propterea exo. 3. ait dns. Ego sum q̄ sum et dices filiis israel q̄ est misit me ad vos. Et Job. c. 9. Si nō est ille qs ergo est. ps. quoq; 43. dicit dō⁹. Intelligatis q̄ ego ipse sū. Et Apo⁹. 2. cor. 2. est apud illū est et no ꝫ est apud illū est. 2ᵐ necessariū ad salutē est credere deū esse vnicū creatorē et nō esse ei e regiōe vel ex aduerso alioz vllo modoz: ꝫ ipz solū esse principiū et principia sunt et radices ac fundamenta aliorū. Eoz aūt q̄ de deo sunt et de ipso dicuntur respectu et cōparatione rerum aliarū prima et radicalia sunt potentia: sapientia et bonitas. Omnia em alia consequentia sunt horum sicut q̄ dicitur creator: q̄ dicitur pater. q̄ dicitur nutricius. q̄ dicitur lux et dux hoīm et similia. Et credulitate enim horuꝫ trīū oriūtur omnes partes diuini cultus. Et cum igitur que pertinent ad diuinum honorem et cultum. quedam pertinent ad diuinam potentiā quedam ad diuinam sapientiaꝫ quedam ad diuinam clementiā. Et hoc ostendendum preallegatū cū dicit. Dominū deum tuum adorabis. 1ᵒ Nam primo ad potentiam pertinet illud dominū. 2° ad sapientiaꝫ illud q̄ dicitur deus. Deus enim videns interpretatur. et ideo dei sapientiam aperte demonstrat. 3° ad clementiam pertinere videtur quod dicitur tuum. q̄ ipse deus ex caritate sua factus est noster.

Reticulus primus q̄ deo ꝓpter infinitam potentiam eius triplex est exhibendus cultus et honor.

rimo enīz. altitudini

p et supereminentie diuine potentie. tripler exhibendus est honor et cultus. Primus dicitur adoratio. 2ᵘs dicitur exoratio. 3ᵘs dicitur veneratio. Nam q̄ dei potentiam infinitam esse credendo cognoscit. deū adorandū exorandum et venerandum intelligit.

Quid est adoratio et de quatuor actibus adorationis. Eaplm pr̄im.

rimus diuine poten

p tie cultus et honor dicitur adoratio. Est em adoratio: subiectio: et humiliatio inferioz et exterioz qua nos deo subiectos eē ad perdendū vel saluandū plenarie fatemur. Sic adorabat dnm ps di. In manibus tuis sortes mee. Cōsistit autē hec adoratio in quatuor actib⁹. Primo in inclinatiōe capitis. 2° in curuatiōe cozporis. 3° i genu flexiōe poplitis. 4° in totali ꝓstratiōe humilis. Primo in inclinatiōe capitis vt cū nominatur iesus vel christus in sacris solēniis. Extra de īmunitate eccīe. c. decz domū domūm sanctificato. Et hoc maxime facere debemus. discamus erubescere ex nostrorum peccatorum consideratione. sicut fecit

publicanus. Luc. 18. qui nō audebat oculos
ad celū leuare ꝛc. Discamus a bone indolis
pueris qui cū deliquerit atq; redarguti fue-
rint inclinato capite erubescunt. Sic ⁊ nos
cū a patre nr̄o qui in ce. est reprehēdimur
qui aie nr̄e inquit filia babilōis misera. tūc
anima sicut filia bona ploret dicens illud
tre. 3. Memoria memor ero et tabescet i me
aia mea. Et itez dicat cū ps. Fuerūt mihi la
crime mee p. .s ꝛc. 2° in incuruatiōe corpo-
ris. s. cū dicitur glia patri. et hoc in signū q
oi fr̄ili miseria quo ad aiaz et quo ad cor
pus plem sumus ⁊ q̄ ad iterum ruendū at-
q; peccandū ⁊ deficiēdum prōpti sumus qō
in corpore stercore ⁊ inmūdicia pleno demō
stratur. Vñ Jo. .io. Memento queso q̄ si
cut lutū feceris me ⁊ in pl.re.me. 3° in ge-
nu flexiōe poplicis. s. eleuatione corporis
xpi ⁊ cōsimilibus. talis quidē debz esse reue-
rentia qualis est cui reuerentia exhibet. Si
erit do⁹ secularis cū genu sinistro. q; ex par-
te dei dīs corporis ⁊ tēporalis substātie est:
si prelatus genu dextro. q; ex parte dei do⁹a
nime phibetur. si papa cū vtroq; multo am
plius debemus genu flectere deo. Jurta il-
lud phil. 3. Flecto genua mea ad patrē dñi
nostri ieſu xp̄i. Et Ro. 14. Vno ego dicit do
mi⁹ q; mihi curuabit oīe genu. Qui ergo
coza sacramēto corporis xpi solū vno genu
se curuat sil'is est iudeis illomō se curuanti-
bus vel genu flectentibus cozā xp̄o tēpore
passionis. 4° totali pstratiōe hoīs. s. in ꝯ̄m
q; finē vite nr̄e cōsiderare debemus: vel in sig-
nū q; pfitemur nihil esse ex nobis. Huc aūt
modū tenet ecclia tēpore passionis in quatu
or passionib⁹ qñ dicitur. Et inclinato capite
emisit spm̄. Venite ergo sicut ps ait. Adorez-
mus et pcidamus ante deū plorem⁹ coza
dño ꝛc.

¶ Quid est eroratio et q̄ quatuor eius ac-
tibus diuina potentia inclinatur.

Capitulū 2ᵐ.

ecūdus aūt diuine

s potentie Honor ⁊ cultus dicitur
oratio. Per quatuor em̄ nobis di
uina potētia inclinatur. Primo p orōnem.
2° per deprecationē. 3° per sacrificationem.
4° per thurificationē. Primo m̄ diuina
potentia inclinatur p orōnem que fit p bo-
nis obtinendis. sicut patet in ōnica oratione
cum dicimus Pater noster ꝛc. In qua oīa
postulam⁹ q̄ sunt necessaria ad hoīs vtriusq;
salutē. Et de hoc etiā ps ait. Verba mea au
ribus p. dñe intel. cla. meū. Intende voci o.
m. r. m. ⁊ de⁹ meus. 2° inclinatur p depre-
catiōne que fit p malis remouēdis sicut fecit
thobias. 3. c. p plaga cecitatis am ouenda: ⁊
sara p⁹ obp⁹obrio viroz occisoz sequitur.
In illo tēpore exaudite sunt preces ambo-
in cōspectu glie sūmi dei et missus est ange-
lus dñi raphael vt curaret ambos. quorum
sunt vno tēpore orones in cōspectu dñi pre-
sentate. Ad hoc etiā ps ait. Deprecatus sū
faciē r. in to. c. m. miserere mei. et exaudi me.
Et Jac. 5. c. Multū em̄ valz deprecatio iu
sti assidua. 3° per sacrificationē vt audia-
mur. Sacrificiū dicitur ex hoc q; homo fa-
cit aligd sacrum. fz sup omia sacrificia. imo
sacrificiū sacrificioz est corpus sanctissimū
iesu xp̄i. sicut p3 de cōse. d. 2. c. nihil. Et ideo
de illo ps ait. Sacrifi⁹ laudis ho. me. et il. it.
quo ostendam il. salutare dei. 4° p thurifi-
catiōne vt exaudiamur. Thurificatio nēpe
designat nō tantū od⁹ē sacrificii: fz etiā so-
lēnitatē illius dei in cui⁹ honorē sacrificiū ce
lebratur. qō quidē exo. 30. in thimiamate fi
gurat. Et quia omis gratia a dño impetran
da ex iesu xp̄i merito nobis datur. et ad nos
descēdit ministerio angelor atq; sanctorum
Jurta illud heb. i. Oēs sunt adminīstrato
rii spūs ꝛc. Et. 2. cor. 2. Xpo⁹ ait. Odorem
noticie sue spergit p nos in omn̄ loco. Ideo
altaris thurificatio p quod xps significatur
in ecclesia p̄mittitur primo: deiñ officio mi
nistrorū thurificantur omnes per ordinem
circonstantes.

¶ Quid est veneratio et q̄ ad illā quatuor
necessaria sunt: Capl'm 3ᵐ.

Ertius autez diuine

t potentie honor et cultus: est vene
ratio. s. qua ad diuinā potentia vel
ad sacra eius nō nisi decenter hoc est loti et
purificati mente et corpore accedere pres-
mamus. Hec autē quatuor requirit. Pri-
mo sacror locor magnificentiam. 2° mini-
strorū mūdiciā. 3° necessariorū decentiā. 4°
cerimoniarū armoniā. Ve...io enim ve-
neratio requirit sacror locorū magnifcen-
tiam et decorē. Et merito quidē quia est ibi
p̄sentia dei sicut ps ait. Dominus in tem-
plo sancto suo. Est insuper ibi cōiter diuci

p̄sentia sacramento. De quo iterum ps ait
Dominus in loco s. suo. Est etiam ibi p̄sen
tia milliū angelorum a stantium coram do-
mino qui est in hostia consecrata. In ea su
scipimus sanctissima sacramenta. Jam ibi
baptizamur: confirmamur: emēdamur. Ibi
sacri ordines dantur. Ibi suscipimus corp⁹
sanctissimū iesu r̄ōbi indulgentiaz gratie
cōdonantur. Que omnia in spiritu contem
plans iacob. ge. 28. admirans ait. q̄s terribi-
lis est locus iste non est hic aliud nisi do⁹ dei
et porta celi. Propterea requirit magnificē
tiam et decorem 2° ministrorum mundiciā:
scilicet in cōtrectando diuina ⁊ ecclesiastica
sacramēta. Q̄ta puritate pollere debet q̄-
rum ministerio iustificantur impii. reconsili-
antur rei. curantur infirmi. illuminantur ce-
ci. mundantur leprosi et mortui deniq; suscī-
tantur. Profecto mundus esse debz qui vi-
cem xpi gerit in terris ⁊ maxime cum aliis ⁊
sibi dispensat dominicū sacramentū. Ad hoc
facit qō scribitur. extra de īmunitate eccle
e decet domū. Et p̄. i. Lauamini mūdi estote
te. 3° necessariorū decentiā. s. i apparatu va
sorū: luminariū vestimentor et huismodi q̄ om
nia clamant ⁊ ostendunt gliam et magnificē
tiam cultus dei. Ad quod hortatur salomō
puer. 3. Honora dīm de tua substātia. Hic
i. Ro. 2. ait dominus. Qui honorauerit me. s.
in predictis glorificabo eum. s. honorib⁹ sem
piternis. 4° cerimoniarū armoniā. i. concen
tū et ordinem vel celebritatem cātionū psal
modiarum et lectionū nec non et rota festui
tas musicorū huic seruire debet. Vt sm Au
gust⁹. io. consonum. Per aurium oblecta-
menta infirmorum animus in affectū pieta-
tis assurgat nō ad ostentationem et delecta
tionem prouocandam f carnalibus talia in-
carnata conuertuntur. quia sm Aplm. 8. c.
ad Ro. Diligentibus deum oīa cooperan
tur in bonū: ita nō diligentibus deum oīa
cooperantur in malum.

¶ Articulus scōs de triplici cultu et hono
re q̄ exhibendus est deo propter infinitam sa
pientiam eius.

Ecūdo enī qui deū

s credit sapiente infinite et q̄ om
nia ad nudum lucidissime intuet.
tria deo impendit quasi sit tripler diuine sa
piente cultus et honor. Primus est timor.
2° est pudor. 3°. est dolor. In oculis nēpe
dei aligd agerere intimorate impudenter et
impenitenter non est hominis qui credat eū
omnia aspicere oculis sapientie sue cū deus
videns interpret..ar. Justa illud heb. 4.
Omnia nuda et aperta sunt oculis eius.

¶ Timor dei 2° generat in humana mente.

Capitulū primū.

Rimus aūt diuine

p sapientie honor ⁊ cult⁹ est timor
s. qui ostendit culpam et diuinā
iusticiam sicut ps ait. Ini⁹ sapiētie timor
domini. Intellectus bonus o. fa. eum. Et ex
hoc duo bona oriuntur. Stupor et tremor.
¶ Primo ex timore oriu..r stupor. s. diuini
indicii qō continue cernit a deo peccatorib⁹
infligi: que cōtempl...is ꝑphā de se ait. Om
nia iudicia eius in cōspectu m. ⁊ iustitias ei⁹
nē epelli a me. Et ad hoc hortat ecclīastici
i 7. c. di. Cognosce iusticias et iudicia dei. s.
vt stupeas. Hinc vtiq; est q̄ in diuino cultu
ita representam⁹ diuina iudicia sicut ⁊ bene-
ficia vt stupeamus peccare cozam diuina sa
pientia. Recolimus em̄ iudicia primi angeli
ade diluuii: sobolē: dauid: salomōis: sansonis
petri et vltimi indicii sicq; de liis. s. vt stu-
por in mentibus nostris generetur. ¶ 2° ex
timore oritur tremor. s. eterni supplicij pec
catoribus preparati. Vbi considerare debet
homo q̄ momētaneū est qō delectat fz eter
nū. quod cruciat. Ponderetq; sniām xpi di
centis cōtra dampnatos. Mat. 25. Discede
dite a me m. i ig. eter. qui p. est drabolo ⁊ an
gelis eius. quod consideras ps ait. Timor et
tremor ve. sup me et cōte. me tenebre. Et io
in cultu dei sepius infernale supplicium re-
presentamus.

¶ Ex pudore generantur duo

Capl'm 2ᵐ

Ecundus diuine sa

s pientie honor ⁊ cultus est pudor
qui cōmissa repenset et ponderet
ex quo duo bona etiam oritum habent. s. ve
recundia. s. culpe cōmisse. Exemplum de magda.
lu. 7. que stans retro sec⁹ pedes domini iesu
xp̄i. la. ce.. .i. pe. ei⁹. Et capillis capitis sui ter.
et oscu. pedes eius ⁊ vnguento vngebat. Si
militer etiam publicanus Luc. 18. Non au

debat oculos ad celum leuare: sz percu. pec. suū di. de⁹ p.e. mihi peccatori. 2° erubescen/tia. s. pene inflicte. quia sicut ps ait. Multa flagella pec. spe. autē in domino misericor/dia circundabit. Et ideo ...tus vtriusqz: sci...cet verecundie z erubescentie in diuino cultu frequentius recoluntur.

Et dolore scōo in anima generantur bona. Capl'm 3m.

Et⁹ aūt diuine sa

sapiētie honor z cultus est dolor qui pen... emendet per veraz penitentiam et quo duo insuper oriuntur bona. s. confessio: et correctio. ¶ Primo ex dolore oritur confes... peccati defleti. sicut ps ait. Diri confitebor adver. me iniu. m. dño z tu re. impi. pec. mei. Et ...ibi Confitebor tibi do. in to. cor. m. in cō. iu. z cōgregatione. ¶ 2° oritur correctio peccati confessi per ver...m circūspectionem. exemplo prophete qui de se ait. Cogitaui vi. me. z 2. pedes me. in testimonia tua. s. vt amplius non delinquam. Et ideo vtrūqz exercitatus in diuino cultu z h° quidem vt vere cōfiteamur et emendemur. Et his que dicta sūt patet q timoris ē ostendere pudoris ...idere z doloris delere z emēdare offensas quas in dei oculis cuncta cernentis operari presumpsit ingratissimus homo.

¶ Articulus tertius q deo propter infinitā elementiā eius tripler exhibendus est hon...

Ertio propter mīsi

nitam dei bonitatem tres cultus ei exhibendi sunt. qui enim credit deum esse bonuz z beneficū, tres honores ei rependit. Quorum primus est gratitudo de notionis. 2⁹ promptitudo dilectionis. 3⁹ ē rectitudo intentionis. qui tres principales sunt affectus amoris. Quicūqz enim diuinaz bonitatem plene credit et considerat, est gratus ob eius beneficentiam, promptus ob ei⁹ benuolentiam, fidus ob eius benepatientiam. qui sunt tres actus bonitatis.

¶ Deuote gratitudinis quatuor cōparationes vel actus. Capl'm pr'm.

rimus autem diuine

clementie cultus et honor est gratitudo deuotionis. s. circa beneficia dei q ingratis z indignis sua bona non cessat quotidius multipliciter elargiri. ¶ Duius autē gratitudinis quatuor sūt act⁹ quos exercem⁹ z frequētamus in diuino cultu. ¶ Drim⁹ ē recognitio. 2⁹ est benedictio. 3° collauda°. 4⁹ glorificatio. ¶ Drimus est cognitio q est gratiarum actio p receptis. Vñ ps ait. Cantabo dño. i. recognoscendo recepta beneficia. Laudabo do^m qui bona tribuit mihi. q2 vt dicit Jac. 1. Omne datū optimū z oīe donū dē. Et dicit p'faliter bona: q2 dat deus z bona temporalia z bona corpozalia z bona spūalia. Et q his omnibus melius est dabit etiā glorīā sempiternā. ppterea alibi ps inquit Quid retribuā domino p omnibus q re. mihi. ¶ 2⁹ benedictio q est bonoz imprecatio largitoris ibi. Benedictus es dñe de⁹ patrū noz z laudabilis et glorios⁹ in sc'la. Et iterū Apoc: 7. Benedictio z cla. z sa. z g. ac. ho. v. z fortitudo deo no. in sc'la sc'oz amen. Et denuo ps ait. Benedica do^m in oi t. s. l. eius in oze meo. ¶ 3⁹ collaudatio que est benefactoris magnificatio vt pote cū dicimus. Tibi dñe gloria imperiū z honor z magnificentia. Nobis autē cōfusio et obprobriū semp debetur. Vnde ps inquit. ¶ Magnificate dñm mecū z exaltem⁹ nomē ei⁹ in idipsū. Et alibi idem ait. ¶ Magnus do⁹ et laudabilis nimis in ci. dei no. in m. scō eius. Et iterū dicit. Benedic a. m. dño domie de⁹ me⁹ magnifices vehemēter. Et alibi. Lauda aīa mea dñz laudabo do^m in vi. m. Et gliosa virgo inquit ¶ Magnificat a. m. dnz. s. non meipam Luc. 1. ¶ 4⁹ glorificatio que est beneficior z benefactoris predicatio: diuulgatio publicatio atqz diffamatio ad omēs. Gloria em nihil aliud est qz clara sublimis z lata fama. Vñ Apoc 1. tibi. s. Regi seculoz imor. imui. so. deo hor z gloria in. s. s. Amen. Et iterū ps ait. Quis sicut do. de. no. qui in altis hi. z hu. re. in ce. z in terra.

¶ Prompte dilectionis quatuor sunt signa
Capitulum 2m

ecundus diuine cle

mentie cultus z honor est prōpti tudo dilectionis circa eius benivolentiam que culpam indulget z alleuiat miseriam seu penam. ¶ Duius autem prompte dilectionis quatuor sunt signa: quoz⁹ pr'm

est penitentia. 2m p'simonia. 3m elemosina. 4m indulgentia. ¶ Drimum enim signum prompte dilectionis est penitentia. s. gratanter recepta ad satisfaciendum pro culpa cōmissa. In ipsa etenim homo seipsuz offert deo vt dignum morte quasi sacrificium: sicut ps ait Sacrificium deo s. contri. coz contri. et hu. deus non despicies. ¶ 2m signum est p'simonia. s. connictus vel quecunqz afflictio et macceratio carnis vt caro crucifigatur cum vicijs et concupiscentijs. sicut consulit dominus. Jac. 6. Qui vult venire p° me abneget se. et tol. c. s. z se. me. Et paulus gal. 2. De se ait xpo confixus sum cruci. Et iterum. ...c. Qui autem xpi sunt car. s. cru. cum vicijs z cōcupiscentijs. ¶ 3m signum est elemosina: que est subuentio miserationis corpozalis ad alterius miseriam reuelandam. sub quo sunt vna z eadem ratione opera misericordie corpozalis et spiritualis. Corpozalis sicut pascere esurientem potare sitientem colligere hospitem: vestire nudum. visitare infirmū et redimere captuū. Spiritualis autem sicut docere ignorantem: consulere dubitantē: corrigere delinquentem: consolari afflictum: remittere offendenti: portare onerosos. et orare pro peccatoribus. Jam vt scribit Jac. 5. Beati misericordes qm ipsi misericordiā consequētur. 4m signum est indulgentia. s. laborum sanctorum z omnis pegrinationis vel laboz acceptus voluntarie pro suoruz venia peccatorum: sicut ire ad sepulcrū: ad sanctū iacobum: ire romā: ire ad sanctā mariam de porciūcula prope assisiū vbi beatus franciscus impetrauit a deo q quicunqz prima die augusti contritus z confessus intrauerit ecclesiam illam plenam indulgentiam cōsequatur oīa peccatoz suoz.

¶ Recte intentionis quatuor sunt fructus:
Capitulū 3m

Ertius diuine cle

mentie cultus z honor est rectitudo intentionis circa eius benepatientiam ...a peccantibus differt vindictam. ¶ Hec autem rectitudo est ad vitandum vindictā z vltionē ad dirigendos no. pedes i viā pacis. sicut dominus Jac. 6. c. ait. Si oculus tuus simplex fuerit totum corpus tuum lucidum erit. ¶ Duius rectitudinis intentōnis quatuor sunt fructus. videlz primus reminiscentia. 2⁹ diligentia. 3⁹ prouidentia. 4⁹ prestolantia. ¶ Primus fructus est reminiscentia que est recordatio offense totiens irrate: et per consequens venie totiens colate seu cōmunicate et condonate vt per hoc sciat libenter aliis offensas vel iniurias septies ymmo sepius qz septuagies septies inte pecantibus indulgere: sicut precipit dominus Jac. 18. et Luc. 6. Dimittite et dimittemini. Et iterum Jac. 6. in oratione dominica postulamus dicentes. Dimitte nobis debita nostra sicut nos ...fructus ...diligentia se exercens in tali eius seruicio in sacris sacrificiis et sacris studijs anteqz veniat dies vltim⁹ extreme vltionis. Vnde Apo⁹. 2. cor. 6. hortamur vos ne in vacuū gratiam dei recipiatis. Ait em dñs ac...te z in die salutis adiuui te. ecce nunc tempus accep. ecce nūc dies ...tis. Et gal' 6. iterum ait. Dum tempus habem⁹ operemur bonū. ¶ 3⁹ fructus ē prudentia. s. declinās a periculis gb⁹ cadere pot in foueaz dāpnatōis eterne. sciens q. i. Jo. 5. Apostolus ait. Mundus totus in malig° positus est. ¶ 4⁹ fructus est prestolantia anhelans per desiderium celestium ad remunerationem eternaz semper sibi ...specta de obstaculo quod finaliter non contingat. Vnde ps. Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum ita desiderat aīma mea ad te deus. Sitiuit anima mea ad deum fontem ...uum quando veniam et apparebo ante faciem dei. fuerūt mihi lacrime me panes die ac no. dū di. m. ...quo. vbi est deus tuus. Ad hec omnia notandum est q idem opus exterius diuini cultus potest fieri ex diuersa virtute z diuerso fine: vt sacrificare vel ad honorandum solum eius magnificentiam tm. vel ad obtinendum veniam tantum, vel ad impetrandum gratiam tantum vel ad optinendam tantū eternam remunerationem. ¶ Et quandoqz propter hec omnia simul si placuerit offerenti et sic de alijs. In his autem breuiter concluſimus sanctissime trinitatis diuinissimum cultum vt in eodem deuota mēs possit faciliter exerceri et per illud In memoria repleatur diuina immensitate patris. in ...elligentia diuina sapientia filij z in volūta... diuina dulcedie spūs sancti. Qui i trinitate p'fecta p eterna sc'la regnāt cū gb⁹ d^m 4

cōregnarenos faciat dñs ihesus per infinita
seculorum secula. Amen. Sermo decimus.

¶ Dñica prima in quadragesima infra die
de ydolatrie cultu. Sermo decimus

omnū deum tuum

adorabis t illi soli seruies. Ieru
Iaī. 4. Satis vt puto hō ma/
ne patt de cultu sanctissime trinitatis Je
rito igit nūc tra..ādū est de ydolatrie cultu
p quē tanta ist entia ac temeritate homies
deliranerēt apostatauerūt a vero diuino cul
tu atq; honore in reliquiis huiuscemodi pse
uerāt vt adorāt p deo demones in vilissimis
creaturis: qō dns phibēs in vbo pposito ait
Dñm d.t.a.t.il. li seruies. In quo vbo secū
da.t.refrenās religiositas demōstrat cuz pre
cipiat xps deum solūmodo et nō alium ado
randū: t illi soli toto conamine seruiendum.

¶ Tria igitur circa ydolatriā ꝓsiderem⁹ ad pre
sens vt omnis noster affect⁹ fmoz actu ab
oīi cultu ydolatrie refrenet. Primo ydola
trie originationē. Secūdo ydolatrie offensio
nem. Tertio ydolatrie dilatationem.

¶ Articulus primus de origine ydolatrie et
triplici eius variatione. Articul⁹ primus

rimo inquā considē

p remus ydolatrie originatoēz. Pri
mo notandū est q ydolū dictū ē ab
eo qō ē ydos fm Jsiō. ydos aūt formā dicit
ab ydea tractā sicut seneca ait. Metaphea y
dolum dicitur ppter silachz repntatiuuz rei
erūtis l rei ficte. t fm hō ydolatria ppie dz
cū simulacra colunt. Et commune tñ ꝓsuetu
dine q̄ gentiles creaturas colebant sub qui/
busdam ymaginibus impositū est ydolatrie
nomē ad significandō q̄lēcūq; creaturā, cultū
etiam si sū ymaginibus fieret. Vel sic dicta
est ydolatria quasi ydoloz latria non q; ois
huiusmodi erratio fuitutis vt dictū ē ydo
lis impēderet: sed q; vel pricipiū ydolis ex/
hibita est: vel q; freqnti⁹. Aduertendū ē eti
am q̄ in prima etate non sua. ydolatria ppt
recentē memoriā creatōis mundi et qua vi/
gebat cognitio veri dei in seculo illo. Sz in
secunda etate repta est scz tpe abrahe. vt in
fra patebit. In sexta vero etate exclusa est
per vtutem t doctrinā xpi q de dyabolo tri
umphauit. sicut ipe p̄dixit Jo. 12. Nūc iudi
cū est mundi nūc princeps mūdi hui⁹ eiicie
tur foras. Licet multe relige. vt infra dicet
marime his tpib⁹ adhuc etiā inter xpianos
repiant. Erat antiqtus ydoloz seu ymaginū
differētia tripler. Quedā em erāt ymagies
tm. Quedā vo habitacula demonū. Quedā
aūt dii facticii vocabantur.

¶ Dō in pricipio ydolatrie q̄dam erāt yma
gines tm. Capitulum primum.

rimo enz erant que

dā ymagines tm scz ad repntatōez
eoz quoz ymagines erant nihilq;
mūis credebant hre sicut nec nūc apō nos
sanctoz ymagines reputant. Refert nan q;
beat⁹ fulgētius li⁰ primo ethimologiaruz
suaz q̄ diosār⁹ lacedemoniox auctoz libros
i 4. scripsit antiqtatū in quib⁹ ait strophanā
egyptiū fama substātiaq; locupletē filiū ge
uisse quem ait velut in oīis substātie succ/
sozē ineffabil⁹ r vltra q̄ pnitas erigebat affe
ctu erga filiū deditū fuisse. Jeq; dū aduers
fortune incursib⁹ raperet. quo patri crudele
gemine orbitatis dereligisset elogiū vt t po/
steritatis ppetuale suffragium denegasset et
substātie ppagande subitā acceptōez obuice
ret: q̄d igit faceret aut fecūda paternitas in/
sterilitate damnata aut felix substātie in suc
cessione curtata. Varū em erat vt nō hret
qō habuit: nec etiā nec eēt qui obtineret qō
reliquit. Demiq; doloris angustia que semp
ingrit necessitatis solaciū filii sui simulachz
in edib⁹ instituit dumq; tristicie remediū q̄
rit seminariū poti⁹ doloz inuenit. Nescient
q̄ sola sit medicina miseriaz oīno fecerat em
ille vñ luc⁹ resurrectōes in dies ægrerēt nō
in quo luc⁹ solaciū inueniret. Demiq; ydolū
dictū ē. i. ydos doli. qō latine spes doloris di
cimus. Vnaq; vniuersa familia in deū adula
tōem aut cozonas plectere aut flores iferre
aut odoramēta sil'acro succedere ꝓsueuerat.
Nonnulli etiā seruoz culpabiles dñi furiam
euitantes ad simulacrū pfugi venā merebā
tur t quasi salutis certissimo collatiozi floz
atq; thuris offerebant munuscula timoris
potius effectu q̄ amoris affectu. Deinde hu
ius rei non immemoz t petronius ait. Pri
mos in orbe deos fecit timor. Nam t mini/
tanoz musicus in cromotoporon libro artis
musice quem ascripsit ait Dñs doloris quez
prima opunctio humani finxit generis. Et
hinc ergo inueteratus erroz humanis pendē

tim ꝓsertū deciplis baratro quodā seue cru
delitatis plabatur. Et de hoc Sap. i 4. hr
¶ Cepit aut ydolatria apud grecos fm ysiō.
a pmotheo qui primus sil'acra hoim finxit
de luto. Judei aūt dicūt q̄ ysmael prim⁹ si
mulachrū de luto fecit. Dicunt etiam qdam
q̄ ydolatria cepit a nemroth qui vt dicitur co
gebat homines adorare ignem. Alii etiā di
cunt q̄ tempore abrahe ydolatrie cepit: quo
tempore Ninus edificauit Ninive: quam a
suo nomine denominauit. Ab isto ydolatria
in syria orta est sicut a strophane in egypto
quem etiam ninus bello subiecit. Postuo
autem patre eius bello patris fecit ymaginē
cui homies ceperūt diuinos exhibere hono
res quia res quibuslibet parcebat reis q̄ con
fugiebant ad eam. Hinc exemplo plurimi
suis caris decedentibus ymagines statuerūt
et sicut ab ydolo beli cetera traxerunt origi
nem: ita quoq; ei denominationē. Sicut em
assyrii vocabant belum: sic t alie lingue fm
ydiomata sua nomina formauerūt: quidam
dicentes bel: quidam baal: quidam baalim.
t cetera huiusmodi. Quod ātiquus hostis
aduertens posuit se in huiusmodi ydolis ce
pitq; dare responsa vt homines induceret in
errores. Hoc nāq; modo insensati homies
vt deos homines coluerunt sicut et libris et
fabulis gentium certum est. Quidam etiaz
ifirmitatis et mortalitatis sue obliti se deos
adorandos constituerūt. Nam sicut expresse
legitur Judith. 3. Nabugodonosoz precepit
holoferni principi militie sue vt omes deos
terre exterminaret: videlicet vt ipse solus de
us diceretur ab his natōmbus q̄ possent ho
lofernis potentia subiugari. Et iterum in 6.
eiusdem holofernes inquit. Vt sciant oīs
gentes q̄m nabugodonosoz deus terre est et
preter ipsum alter non est. Simili vesania p
motus gaius cesar in templo dñi quod erat
in hierusalez statuam sibi erigi fecit vt vl' ip
sa vel post ipe in ea p deo ab hominib⁹ cole
retur. Et iam dictis apparet que erant ydo
lozum ymagines tantū.

¶ Dō in ipo erordio ydolatrie quedam y/
magines erant habitacula demoniozum
Capitulum secundum.

Ecūdo erant quedā

habitacula domoz: hoc est demo
nioz. Psal. testāte q̄ait. Quoniā
omnes dii gentiū demonia. In his em ydol.
vel ymaginib⁹ demones ludificabant ydola
tras t illecti sacrificiis eozum t impudissimis
honoribus responsa dabant eisdem acsi illa
inhabitarent. Ac hoc autem herbis et aro
matibus t cantilenis erecrabilib⁹ ipas yma
gines se ꝓsecrare putabant: t ipos demones
induci videlicet vt ipe fierent sacra habita/
cula domoū et ipi ad habitandū ii..ucerēt
¶ Interdū autem sola hore obseruatōne qua
ymago huiusmodi vel funde..t vel sculpe/
retur idem fieri opinati sunt et in libris eoz
qui per dei gratiam iā ex parte maxima pie
rūt ista reptunt. Huiusmodi aūt ymagines
nec colebant: nec dii nominabant: nisi forsitā
hoc erroze fieret inspient. homoū hominū:
qui ymagines huiusmodi responsa demonū
dantes log putarēt. Deo em gdam incircū
specti t insensati erant vt in parte ista nō di
stinguerēt sicut t forsitā multi simplices sut
adhuc q̄ inter ymagines sanctoz t ipos san
ctos in suis orōnibus nō distinguūt. ymmo
orōnes quas ad sctōs facere debēt ad ipsas
ymagines factū. Potuit aūt esse t credibi
le est cām semp fuisse t eē malicia demonuz
vt ymagines huiusmodi in qb⁹ habitare vi
debant vel pro se vel in honorē sui: vel etiā
tanq̄ deos vellent t facerent adorari: t in ta
li erroze vsq; ad mortem impenitēter pseue
rare. Et de hmōi apl'us. 9. scrip. Neq; peni
tentiā egerūt de operibus manuū suaz: vt nō
adorarent demonia t simulacra aurea t ar
gentea t erea t lignea t lapidea q̄: scz ab effe
ctu que in talibus opantur: neq; videre pos/
sunt neq; audire neq; ambulare.

¶ Dō quedam ymagines dii facticii quasi
ymagines deificate nuncupabant. Ca. 3m

Ertium genus ydo

t lozum seu ymaginū erant fm opi
nionē eozuz dii facticii. Hoc est
quibus velut splendoz quidam diuinitatis t
vtus mūis infundebatur seu imprimebat:
t hoc vel a spiritibus celestib⁹ vel ab ipsis
stellis t celis ac luminaribus. t hoc cū iuxta
obseruationes eozum sub certis horis t cō
stellationibus vel fundebant vel sculpebant.
vel fabricabantur. Vnde ymaginati sūt ho
mines q̄ quasi vnum fieret ex ydolo t celesti
virtute sicut fit vnum ex anima et corpore t
q̄ illa virtus influxa de celis esset quedā vir

Universidad de Deusto
Biblioteca

tus diuinitatis in ydolo. Et ideo homines sic decepti statuerūt demoni tanq̄ deo sacra et sacrificia. vt habetur Sap. i. Nec aūt sunt opinio hermetis tremegisti. vt dicit Augu. 2. de citate di. ymmo q̄ execrabili⁹ est hui⁹ errozis velut reliquie adhuc apud vetulas multas etiam christianas in gbusdam patriis extant dicunt nāq̄ omnes ymagines sexagesimo anno a factione sua virtutez sortiri de celis et demones q̄diu durauerit obtinere.

Dis igitur ymaginibus suffumigia seu subfumigationes verberaq̄ et decantatiōes constituerunt acsi vere dii illi dii facticii essent. Hanc aūt admonitionē ertollit Hiercuri⁹ in libro quem scripsit de helera. i. de deo deorum d. Inter o[mnia] miracula mirabilius est q̄ homo potuit diuinā naturā inuenire et eā efficere vbi expresse dicit q̄ deoruz alii sunt naturales: alii facticii. et ne aliqua esset dubitatio de intellectu et intentōne eius interrogatus. In eodem lib. ad aselepio discipulo eius statuas dicis o tremegiste. statuas o aselepi. Et iterum. Hiraris o aselepi: et nunqd et tu diffidis q̄ homines faciūt deos. Et post pauca. Sicuti deus aut dñs vt sui similes essent deos fecit eternos. ita humanitas deos suos ex sui vultus similitudine figurat. Et alibi. Dñs et pater vel quod est summū de⁹ vt effectōr est celestiū donorum ita homo est effectōr deoz q̄ in tēplo sunt humana, primitate cōtenti. Et q̄ de statuis quas deos inhabitare credebat hoc expresse interlexerit ait in sequentib⁹ patefecit d. his vbis. Videres o aselepi ḡtenus tuipse diffidis statuas animatas sensu vel spiritu plenas tanta et talia facientes statuas futuroz presciasq̄. Et iterū paul⁹ nostri inuenerūt artem quas deos efficerent. cui inuente adiunxerūt de mūdi natura conuenientem materiā eā miscentes q̄m animas facere non poterant euocantes animas deoz vel āgeloz eas indiderūt ymaginibus sanctis diuinisq̄ mysteriis per quas ydola et benefaciendi et malefaciēdi vires habere potuissent. Et iterum deozum o tremegiste qui terrem habent cuiusmodi est qualitas constat o aselepi de lapidibus et aromatibus vi diuinitatis naturalem in se habentibus et preter hanc causam sacrificiis frequentib⁹ oblectantur. Hymnis etiam et laudibus et dulcissimis sonis in modum celestis armonie cōcinētibus. Siue igitur ista duo genera ydoloz̄ execrabiliūq̄ ymaginū sint clerici mercurius in verbis istis siue illud solum genus cui animas demonū indita dicit nullatenus dubitandum est quin virtutē diuinā et numē attribuerit hmōi erroneis statuis et ymaginibus vel sub certis ostellatōibus solumō factis vel nephandis sacrifitiis et orbibus atq̄ scripturis et figuris adhibitis cū ipis ostellatōibus. In quē errorē inducti videnr ex oppinione stellaz lumen et celoz. Quemadmoū enim ab ipis ostellationibus nascentibus sub ipis credebant puenire cum fauste et fortunate eēnt supeminenti as quasdā hominib⁹ videlicet vt reges et principes aut prophete aut sapientes essent ante alios sic vtutes non qdem ista obtinendi: sed etiam magis stando puenire credebāt ymaginibus. Et hoc ex presse legitur in libris cozū quos de pstigiis et ymaginib⁹ aliisq̄ sacrilegis maleficiis cōscripserūt. Quibusdam em̄ ymaginibus posuerūt virtutem prestandi honores seu dōnationes atq̄ prelatōes aut artes aut eloquentiā. Et ymagini musce sub certa ostellatione sculte attribuerunt virtutē fugandi muscas ab omni loco in quo ipsa foret. Similiter et ymagini scozpionis fugandi omnes scozpiones a ciuitate vel regione in qua stulta esset. Eodēmodo et ymaginibus quozūdā animaliū posuerunt vtutes cōgregandi ea. Similiter et gbusdam speculis virtutem liberādi quēcunq̄ captiuū vel incarceratum vellēt. Manifestū est autem vtutem prestandi honores et dignitates et sapientiā et ppetiā atq̄ eloquentiam nō esse virtutem nisi dei omnipotentis ex quo manifestū est eos dei gloriam et honorē et vtutem trāstulisse in huiusmodi ymagines nec solum in ymagines. sed etiam in ea q̄ ymagines non sunt sicut i stellas ipas et luminaria. Nec in ipsa soluz sed etiam in figuras quasdam quarū alias sigilla planetarū: alias anulos. alias caracteres earum. alias ymagines vocant cum nulla earum similitudinem habeant. Crediderūt etiam quidam deos vel sibiipsis partitos fuisse et hoc sorte vel deū deozum ipsis distribuisse terrarum orbem. Plato enim sensit dō deorum orbem terrarum eis regendū traditū se ac distribuisse: quidam etiaz hec bestialiter insaniuerunt vt deū hebreozum vnum ex his opinarentur: et forte obtinuisse vt deus esset populi hebreozum.

Articulus secundus q̄ propter tria ydolatria grauissima culpa est.

Ecūdo pricipaliter

consideremus ydolatrie offensionem. Cuz enim latria summe veneracionis cultus sit et obsequm honorificentie consummate merito soli deo altissimo debita est. Ipse em̄ in primis et maxime in omnibus modis est venerandus et honorādus: atq̄ colendus. Cum igitur huiusmodi cultus seu obsequiū ad aliud translatatur siue illud sit siue non sit et quicquid illud sit intolerabilis et omni gladio et igne exterminanda iniuria et contumelia deo altissimo irrogatur. Nec iniuriosa contumelia tripler est.

Prima ex eo q̄ ei debite honorifice cultus subtrahitur. Secunda ex eo q̄ alii impendi tur et appropriat. Tertia ex eo q̄ ei aliud coequatur. Quēadmodū si aliquis regi vel domino suo honorem regium ei debitum subtraheret et alii illum impenderet: et in regis illius regno vel ciuitate alium sibi impotentia et honorificētia coequaret. Aggravat aūt nephas illud vilitas eius et ignobilitas atq̄ impotētia siue infirmitas in quas hoz ille incommutabilis transmutatur. Execrabili⁹ quidem peccauerūt qui honorē istuz in quadrupedes aut reptibilia q̄s qui in hoies transtulerunt et qui in ymagines hominum aut animaliū q̄s qui in homies aut animalia mutauerunt. sicut Roma. i. ap̄l's ait. Mutauerunt gloriam incorruptibilis dei in similitudinem ymaginis corruptibilis hominis et volucrum et quadrupedum et serpentum. Et iterum Psal. dicit. Mutauerunt gloriam: scilicet in similitudinē vituli comedentis fenū.

Videres ergo ad quātas dei iniurias et contumelias insipientissimi homines deuenerunt: vt non solum in mimas et vilissimas creaturas honorem et gloriā transtulerunt creatoris: sed etiam in ymagines eozūdem: ymmo etiam quod horrendissimū et stupendissimū simulq̄ ridiculosum auditu est sicut in itinerario clementis: hoc est i libro disputationū Petri contra symonē magū legitur etiam creptus v[idere] ris adorare nec veritissimi nec erubuerunt: vt verificetur quod de eis Roma. i. ap̄l's ait. Dicentes se eē sapientes stulti facti sunt. Sed etiam hodie extant in barbaria de gentibus aquilonis qui tonitruuz q̄ pro deo adorant.

Articulus tertius q̄ per triplicem modū diabolus in mundo ydolatriam dissemināuit et dilatauit atq̄ conseruat.

Ertio cōsideremus

ydolatrie dilatationem. Dimissis tamen infidelibus ad nos per ydola stulta et vana vt ex precedentib⁹ patz ydolatria dilata est ad solos christicolas. Verumtamen qui occultiora licet nō salubriora fallacia deludūtur. Tribus nempe operū seu modis inter christicolas ydolatria in mundo dissemināuerūt et disseminant semper demones infernales. Primo falsa scientia. Secūdo ficta potentia. Tertio occulta malicia.

Per quam scientiam demones valēt prescire futura et q̄ quatuor modis hoc consequi possunt. Capitulū primuz

Primo quidē demones dissemināuerūt i mūdo ydolatriā falsa scia.

Produxit aūt hāc pestē dinatio demonū q̄ futura q̄dā et alia occulta predicere videbāt p h⁹ em̄ verā dinitatē hīc credebāt. Vñ et dinatio. q. dinitatis imitatio dicta ē. Sol⁹ em̄ dine intelligētie ac sapie ē occulta nosse et revelare. Ad itelligētiā aūt hoz q̄ demones scire pñt ſm bo. in. 2. d. 7. l'ar. q. 4. Notandū est q̄ futuroz triplex ē gen⁹. Primo em̄ sunt q̄dā futura q̄ hñt determinatā cām et infallibilē. Secūdo sūt q̄dā q̄ hñt determinatā cām: sed fallibilē. Tertio sūt q̄dam q̄ hñt cām indeterminatā et fallibilem.

Primo em̄ sūt q̄dā futura q̄ hñt determinatā cām et infallibilē: vt illa q̄ attēdunt circa motū corpoz supioz in gb⁹ est determinatio et ois impedimēti remotōr tūc pñt certitudinal'r sciri nō solū a dō et i deo: sz etiā i creatura et h⁹ in sua cā sic tps eclipsis et psimilia. Secūdo sūt q̄dā q̄ hñt determinatā cām sz fallibilē vt illa q̄ sūt ſm iferiorē naturā q̄o hñt cāz determinatā q̄ ītētio nature mouet determinate ad vnū. ió nō fallibilē q̄ multipler pōt impedimētū occurrere vtpote q̄ agri sciat⁹ si tra piguis ē et bōa dispositio corpoz supioz afferat fructū pigue. Et ista pñt quodāmō sciri et pōsciri ñ tm̄ a dō sz etiā a creatura q̄ nouit creaturas rep supioz et iferioz nō tm̄ ita certitudinal'r sicut predicta. Tertio sūt q̄dam q̄ hñt cām indeterminatā et fal-

libilem sicut ea que sunt a volūtate nostra que quidē indeterminata est propter hoc q̄ est ad opposita ⁊ fallibilis ⁊c quia possūt volenti pficere occurrere multa impedimēta ⁊ talia nō possūt certitudi lr sciri ab aliqua creatura in seipsa ſz solū a deo vel p reuelationes diuinas. Vnde dani li°. 2. c. 4. ait. q̄ futura neq; āgeli neq; demones nouerūt. ſ. naturali cognitiōe: et loquimur de futuris cōtingentibus. Hui° autē ratio est q̄ cognitō creature pendet ex re. qm̄ igitur res incerta ē et in se in sua causa: iō creatura nō potest certitudinaliter hmōi scire aut pscire illa. Diuina autē cognitio non pendz a re aliqua. p° omia que nouit sm modū sue virtutis nouit. Et q̄ veritas sibi certissima est: iō certissime cōtingentia nosci vt necessaria. Et sicut certissime nouit ita pōt certitudinaliter demonstrare ⁊ reuelare. Ideo hec p̄cognitio futurox vel dei est vel a deo: et iō cū talia futura p̄dicuntur p̄dictio: illa diuinatio nūcupatur: quia talis diuinus est actus. Et quia demones superbi marime desiderant honorari vt deus ideo conātur ostendere hoc in se habere. Et ideo dicere q̄ demones p seipsos futura cōtingentia certitudinaliter p̄sciāt hoc est eis attribuere qđ dei est: iō est ibi apta infidelitas et infidelitati frequenter ydolatria ānera est: ideo diuinatio prohibetur omnino

Sz notanter aduertendū est q̄ q̄uis demones non possint per seipsos futura contingētia certitudinaliter scire: tamen frequenter p̄dicunt vera. Nam quia euentuū futurorum aliquo° presentiūt vel presciunt. quod quidē quadrupliciter contingere potest sm Aug^m in 3° super gen. ad lām. Primo sensus seu ingenii acrimonia. 2° multa experientia. 3° dolosa cautela. 4° vero aliena doctrina. Primo quidē sensus seu ingenii acrimonia vt quando vident et diligenter considerant ad quid inclinetur affectio nostra vel que sint inducentia vel retrahentia. Hanc autē acrimoniaz sensus perficit celeritas motus eorum: quod declarans idē Aug°. 26. q. 4. i. c. ait. Proditi demones acumie sensus ⁊ celeritate motus multa añ cogitata prenūciāt q̄ homines p sensus tarditate mirantur. 2° multa seu longua expietia. Vñ Aug° vbi sup̄ 4. c. ait. Accessit etiā demonib° p tam lor̄ tps q° eox vita pendit rex longe maior experientia. q̄s pōt hoibus ppter breuitatē vite puenire. Et subdit. Aliq̄n aūt non que ipsi faciūt ſz q̄ naturalibus signis futura prenoscūt que signa in hoim sensus venire nō possunt ante predicunt. Neq; em̄ quia prouidet medicus quod p̄euidere nescit huius artis ignarus: iō tamen diuin° hōdus est. Hec ille. Et his patz q̄ quia tam longo tempore naturas humanas et virtutes et infirmitates eax ⁊ dispositiones rex experti sunt cōiecturare pūt futura ⁊ p̄dicere ac operari mira que humanus sensus ignorat. 3° dolosa cautela qñ ppoīt homo aliquid facere ⁊ illō predicit q̄si illud ali° sit facturus. 4° aliena doctrina cū iusto dei iudicio pmittente adiscunt a bonis ab angelis bonis. Ex his igitur patet q̄ licet demones non possint futura cōtingentia icertitudinaliter prenidere possūt tamen p̄ babiliter illa presentire ⁊ p hunc modum: ac p hanc scientiā in eis ab ydolatris nō intellecta ydolatria maximū fomentū sumpsit

De triplici ficta demonū potestate p̄ quā homines in ydolatriā prolabuntur:

Capitulū 2^m

Ecundo aūt modo

vel opere dissemināuerūt demones ydolatriā per orbem terrarū ſ. ficta potentia. Triplicem potentiā ostendebant demones deceptis homib° ppter quā inducti sunt ydolatrie labē: ⁊ ad hec plurimi inducuntur. Primā placandi cōtrarietates ⁊ turbationes. Secām sedandi tempestates ⁊ fluctuationes. Tertiā sanandi infirmitates et lesiones. Primam quidē demones hēre ondunt potestatē. ſ. placandi cōtrarietates guerras ⁊ turbationes sicut patuit in romanis qui p̄o victoriis obtinendis aduersa rusq; sedandis ydolis imolabant ⁊ inde postulata plerūq; obtinuisse arbitrati sunt. sic er valerio marimo atq; er aliis hystoriographis pz. Inter xp̄ianos aūt licz aliter operātur eadez sicut de quibusdā astrologis ⁊ mathematicis patet quare certissime fatendum est grauē foze offensam circa ea que ab hois voluntate dependent astrox indiciis vti: q̄ dyabolus vt hoies trahat in perditōis errorem opibus eox qui indiciis astrox intēdunt sepi° se imicet. Vñ Aug°. 2. li° sup̄ gen. ad literam ait. Fatendum est quandoq; ab istis. ſ. mathematicis vera dicūtur instinctu quodam occultissimo dyaboli. quem nescientes humane mētes patiūtur q̄ cū ad decipiēdū hoies fit spūz imūdox ⁊ seductox oportō ē.

Secundā quoq; dictiones ostendūt hēre ptārem: ſz sedandi tēpestates ⁊ fluctuatōes. Circa quos dimissis paganox ludibrijs ad solos xp̄ianos diuertamus sermonē. Ille incātat turbidū tps qbusdā piuratōibus ⁊ euagi nato ense. Alio° extra ostiū dom° sue. pucit canthenā q̄ appēdit sup̄ ignē. Alter fruſtrū contbusti ligni ō die natalis vel vigilia sci iohā nis relicti ꝫ tēpestatē extra domū emittit. et plūa multa omi qđē stulticia plena. Quid dicā ō nauigātib° mare q̄ certis seruatis diebus er vana superstitōe nō naturali qđē cogitōne nō inciperēt iter: nec ō ꝑpzio loco abirēt dies obseruātes ⁊ horas. ꝫ quos hr̄. 26. q. i. c. Id qō. et q. 7. c. Nō obseruetis. Quidam quoq; cū ozīri viderint tēpestatē gladium in nauis arbore figunt. Alii cū descēdere viderint quādā nubē quā quidē magonez vocāt q̄ soleꝫ ō mari haurire cum nauiū pinculo aquā illā euaginato gladio ac vibrato vel ense quibusdam piuratōibus precidere quodāmodo sit̄ant. ⁊ sic de sit̄ibus multis.

Tertiam qdām potentiā ostēdebant atz ostēdūt: ſcz sanandi infirmitates ⁊ lesiones ⁊ hoc dum ab eis irrogandis cessabant ⁊ secreta remedia apponebāt. Interdū nāq; iusto ⁊ occulto vel manifesto iudicio dei diuersas ⁊ varias infirmitates irrogare hoib° pmittūt. Interdū etiā. phibēt nihil oīno potestatis in his hītes nisi q̄m̄ dīne volūtatis beneplacitū āt̄ p̄cesserit aut pmiserit opari cū diuine potestati plenissimo iure ac seruitute subdantur ad restringendū limitādū auferēdum transferendū suspendendū ⁊ relaxādū

De virtutibus aūt naturalib° er^m hr̄ ero. 3. de virtute igns q̄ suspensa est a p̄dustione rubi. Simlit ⁊ in virtute aq̄ q̄ suspensa fuit a fluctu ⁊ submersione in diuisione maris rubri exodi. 10. c. et iordanis iosue. 3. c. q̄to magis potuerūt ⁊ nccē hīt parere ratōales creature bñplacitis ipiosissime voluntatis dei ⁊ h° voluntarie si bone sunt l' etiam inuite si sunt male. Quia igitur scire interdū pmittūtur lumites ⁊ restrictōes potestatū suax ipsi demones siliter ⁊ relaxatōes ⁊ amplificationes. Quid igitur miruz si potuerūt hoibus predicare infirmitates quas irrogaturi erant ⁊ infirmitatū cessatōes. vt sic ⁊ posse nocere viderent. ⁊ posse ꝑdesse oīno tacētes q̄ dei iudicio ⁊ voluntate. ⁊ mala irrogare permittebant: ⁊ ab illis desistere ꝑpellebant. Si etem huiusmodi reuelarēt oīno approbarēt se non esse tunendos cum creatoris imperio adeo ligata teneat eox potestas vt non quotiens neq; quāta vellent mala hoibus inferre valerent: sed qualitēs ⁊ qñ fuerit oipotentissima creatoris voluntas. que ⁊ ab infestatōe hoiz eosdē cōpescit ꝫ inuitos ⁊ ad eandē eos relaxat. put ⁊ glie sue ⁊ saluti hoim cōspicit expedire iusticiamq; suā decernit. De hoc manifestissimū exemplū patet in passione ap̄li bartholomei de demone astaroth q̄ in templo suo ydolo cōsecrato egros quos infirmitatibus varijs crucabat ad se p̄ auxilio recurrens nō sanitates dando: sed infirmitates quas irrogauerat amouendo videbat curare. De hmōi fuerunt multi erronei ⁊ ab isto eodem vel ab alio demone exceccati q̄ patientes cad. ū vel regū mortui in die assūptōis in opprobriū xp̄i vl' ī die ap̄li bartholomei in dedecus ap̄li. dei in eox templis die noctuq; saltantes diuersaq; insana as marume ne casu in terrā ruant obseruantes credūt se per annū ab illa egritudine illesos stare cū iudicio dei ⁊ hoc peccatorum malicia exigente demones ⁊ illos tali egritudine in corpis dispendiū ledēt ⁊ cū tali annario censu ⁊ sacrificio placati fuerit in dispēdiū: spūs a tali molestia ad tps cessent. Hec aduertūt hmōi insani atq; demētes q̄ si vera curatio dei eēt non saltib° dissolutōibus atq; truffis in sacris edib°. sed fidelissimis devotissimis atq; instātissimis ⁊ pijs oīonibus ipetraremur: nō annuali recidiuatōe spūs et corpis ꝫ vera sospitate ⁊ pseuerabili grā vtriusq; q̄ Inuitos quoq; maligni spūs eo dem diuino iudicio pmittente ī corpe diuersis cruciatib° et supplicijs verant q̄ factura ti vel maleficiati aut amaliati credūtur previdētes q̄ vel ipi vel p̄sāguinei sui seu amici p liberatōe eox ad incantatores et incātatrices recurrere debēt. vt sic ⁊ veratos ⁊ liberātes ⁊ fauentes ⁊ hoc imitātes ⁊ licitum esse credētes atq; omes huiusmodi sustinētes vl' non cōtradicentes in laqueis ydolatrie pestis poslideat captiuatos. Iurta illd. 86. d. c. faciētes scrip. est non caret scrupulo cōcessionis occulte q̄ manifesto facinoꝛi dīnit obuiare. Et q̄ mirabili ⁊ huiusmodi spūs ifernales ... in alienāt veratoꝛ obtenebrat mētes q̄ tanq; cum dilectissimis cōciuib° suis ꝑparticipant supplicia inferorum: nec tales

Universidad de Deusto
Biblioteca

miseri ⁊ non miserabiles hoc aduertunt. Et licet ipi demones variis sacrificiis ac nephā dis modis illecti ⁊ inclinati a corporeis cruciatibus quādoq3 cessent fortiorib9 tamē ca benis veratorum ac par ipantiū spiritus tenent iurtaq3 dñi sententia Iarbel.12. si unt nouissima eorum peiora priorib9. cum si unus ex talibus egrediatur spūs septem deteriores illo reuertant in eos. Sed de variis infirmitatibus pro ḡbus liberandis stultorū turba demonū varie sacrificia libat aliqd modo practico disseramus, discretis legentibus atq3 predicatoribus reliqua similia detestanda sm diuersas patrias pergrere relinquentes. A planta em pedis usq3 ad verticem non est in homine membrū neq3 lo cus p q° sanando non fiant dyabolo ab impiis ydolatris sacrificia multa. Primo nanq3 p dolore capitis quidam non comedūt de capite: ⁊ alias stulticias opantur. Contra dolorē dentiū tangunt dentē cum dente homis suspensi: vel osse alterius defuncti vl quibusdam verbis gladium in terram figūt vel cum pulsantur cāpane in die sabbati sancti ponunt ferrum inter dentes et sic alia multa. Contra dolorem siue tumefactionē gutturis seu contra cantarellos incantātur cuz cultello qui habeat manubriū nigrū. Contra malū gramphi portāt anulos fusos dum legit passio christi dies ⁊ horas p apl'm obseruantes. Contra ossa siue membra distorta vtuntur arundinib9 vel nouellis auellanaꝝ duoq3 tenent extroq3 capite illas dya9 q3 iungit eas cūq3 putēt miracl'm eē dyabolo sacrificiū p stāt. demūq3 op9 dyaboli q̄si sctās religias ad collū suspendūt. Contra malū lumboꝝ stat in firm9 pinus in terra q̄si dyabolū adorando. et mulier q̄ duos filios ex vno partu pduxerit duas in manibus tenēs colos calcando pedibus lumbos ei9 tribus vicib9 ptrāsit cū q̄dam interim insana dicendo et risu digna. Contra defectū lactis vel malū vberū mulierū ge exprimere sufficit quot demētias op[illegible] Contra passiones xpi nū marie pueroꝝ scribūt sup frontē vl sup vētre ifirmi gdā pticiū i aqua liquefactū plumbū vel oleū cum filo puelle virginis ponūt sup puerū. Contra malū ymbili ci multas faciut insanias. Insup q̄n illuz a puero separāt alias demētias opant. Contra carnē calefactā quā infirmitatē gdā vocāt ignem siluestre vel carnē crepatā qdā numerāt cū pede lapides muri p cursum eleuato pede ad murū demū osculatur suū genu ⁊ alia plura insana. Contra venē retortā in crure incantāt in baculū atq3 faciut dyabolo aduenā te q̄ aqua i vas terre de baculi ascendit. Contra febrē primā tertianā vel quartanā dant herbaꝝ folia scripta ad comedēdum ieiuno stomacho vel pomū scriptū siue scriptaz hostiā ⁊ hoc trib9 diebus q̄si dyabol9 velit p̄ferri rō qui semel i vitumo infirmitatis i sacramēto assumit ab ifirmo dyabol9 āt ter. Xps in necessitatis articulo sumit etiā a ieiuno ieiuno sed dya9 venerabilius ter a ieiuno stomaco vult sumi. Contra quasdā ifirmitates pueroꝝ faciūt illos trāsire p radices ꝓcauas querc uum vel ꝓpagines siue per foramen rectos. Dicunt etiam pueroꝝ pānetulos rinchanatis vetulis ad mensurandū. contra fastuū innumerabilia fiūt. cui etiam infirmati dicta missa faciunt fieri loco flabelli ventuz cum missali: ymmo q̄ est magis sacrū. gum cum corpalibus sacris super egrotum vt sanetur. Contra morbū regium siue morbū caducū ponūt duodecim cādelas ad duodecim apl̄os q̄ cū infirm9 sit pri9 baptizat9 i noie ihesu xpi: tunc rebaptizatus in nomie dyaboli cū mutatur nomen impositū in baptismo. ⁊ imponi tur nomen apl'i sm quā remanserit cādela accensa. contra guiractones siue sagittas portāt guiretonē sancti sebastiam in festo eius i ipsius dedecus cum quibusdam insams observantiis fabrefactū contra etiam guiretones cum non valent de vulnere extrahi incatant dicentes. Longinus fuit ebreus ⁊c. quod patens mendatium est vt animaduertāt tales homines infideles q̄ diuina permittēte iusticia et dyabolus qui mendax est et pater mēdacii illum guiretonem infigi fecit et illū ne extraheretur retinuit donec ydolatrie sacrificium ei exhibitum fuerit. quod quidē manifestum apparet cum soluz digitus quasi ydolatrie signo ferrum de vulnere extrahatur. Cum infirmus non potest mori ⁊ quodāmodo desiderant quidam morte eius. Discooperiūt tectum super eum vel leuant

eum de illo lecto dicentes q̄ ibi est pena alicuius alius que non permittit illum mori ergo per ꝓsequens occidit eum. contra vnine ra incantant dicentes. Tres boni fratres ⁊c. quod quidem non tantū mendaciū: sed etiaz ridiculum manifeste apparet cum ibi dyabolus cui sacrificiū exhibetur partim manifestam propter oleum ⁊ lanam partim occultum remediū prestet. Quidam seruant pelli culam cum qua ortus est puer et quod horrendū est etiam audire illaz maledictā carnē et pellem baptizari faciunt ⁊ inungi vnctōe sacra ⁊ multa horrenda inde fiunt que fari minime licet. contra parcere nō valentes inmerabiles ⁊ incredibiles stulticie fiūt. Dum pariunt quedam expellut muscipulas ne pariant femiā. post partum vero putant esse pagane: signo crucis signantur ab obstetrice velut pagane non filant quousq3 ecclesiam intrent: hec ⁊ similia diuino occulto iudicio permittente ⁊ dyabolo nō supra naturā: sed sm naturā inuisibiliter opante ad corpozum sanitates per quasdam obseruantias ⁊ incantationes insanas stultis ꝓficere vident licet oino in se cōtineant pernicioſissimā animez corporis falsitatem ⁊ hois vtriusq3 finalem perditionē. His quoq3 supaddendū est q̄ cum suo adiutorio demones ad sanandas infirmitates indurerūt homines ac mulieres ex illa impia pietate huiusmodi mētes ad tā tam rabidam insaniam deducūt vt paruulis marime quādoq3 etiam ⁊ adultis nocere desiderent. quod cernētes demones qui talib9 dñantur in tantam credulitatem precipitant eos vt ⁊ nocendi ⁊ sanandi occidendi ⁊ liberandi quibusdam sacrificiis priꝰ receptis suis cultoribus videantur tribuere ptātem. Inter has impiissimas feminas sunt q̄dam crudelissime mulieres ⁊ etiā quidam viri credentes ⁊ profitentes se cum dyana seu iobia uel herodiade numera multitudine mulierum equitare super q̄sdam bestias et multa terrarum spacia in tempestate noctis silētio pertransire eiusq3 iussionibus obedire velut donec et certis noctib9 sicut nocte iouis ⁊ nocte post dominicā diem ad eius seruiciuz euocari. Dicunt etiam ab illis aliquas creaturas marime paruulos pueros post se idem9 vel in melius ꝑmutare aut etiā aliā speciē ⁊ similitudine transformare. De hmōi latius 26.q.5.c°. Epi cor. vbi ꝓdicta in sinia de hoc habent. Et subdit. Vtinā hec sole i perfidia sua perissent ⁊ nō multos secū cum qō infidelitatis iteritū pertraxissent. Plāz innumera multitudo hac falsa opinione decepta hec vera esse cre et credendo a recta fide deuiat ⁊ erroze paganozum inuoluitur cum aliqd diuinitatis aut numeris errea vnū deū arbitratur. Et segtur. Eisdem ipe [illegible] hanas q̄ transfigurat se in angelm lucis cum mentem cuiusq3 mulieris cepit ⁊ hanc p infidelitatē subingauerit ilico transformat se in diuersa rū psonaꝝ spēs atq3 similitudines ⁊ me quā captiuā tenet in somnis videdēs modo leta: modo tristia modo cognitas. mō incognitas psonas oīdēs p deuia q̄q inducit: ⁊ cū sol9 spūs hoc patit infidelis [illegible] nō in aīa sed in corpe euenire opiat. Quis em i somnis ⁊ nocturnis visionib9 nō [illegible] eipm educit ⁊ multa videt dormiendo q̄ vigilando nunq3 viderat. Ex vno tā stult9 ⁊ hebes sit q̄ hec oia que i solo spū fuit etiā in corpe accidere arbitret. Sicut ⁊ paulus nō audet se dicere raptū in corpore. Et subdit. Quisq3 ergo posse fieri crediderit aliquā creaturā in melius aut idetem9 immutari aut transformari in aliā spēm. vel in aliā similitudinē nisi a deo creatore q oia fecit ⁊ p quē oia facta sunt. ꝓ dubio infidelis ē ⁊ pagano deterior. s. post q3 sup talib9 audierit veritatez ⁊ ptinaciter hoc sic fieri asseruerit post informationem ꝓdictam.

De occulta malicia demonū qui duz per naturalia operant. vt homines in errorē inducant supra naturam operari se monstrāt.

Capitulum tertium

Ertiovero modo vel

t op: demones ydolatria dilatauerit sc3 occulta malicia. Pirificētia ei quozūdā operū q reuera naturalia sūt: ga p curāte malicia demonū ipas naturas vl cōium gentiū vel ꝓmiscem vel aliter ad operādum expedientiū ⁊ adiuuantiū sancta sūt de monū opera credebant ab ignorantibus ista. Et de hmōi naturalib9 opibus ē magica naturalis quā nigromantiā seu phisicā phi vocāt lz multū in ꝓprie atz ē tot9 scie naturalis ps xi. De [illegible] mirifica hoies hui9 scie ignari que natura virtutibus a creatore sibi indītis operabatur credebant demones operari.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et ꝓpter hoc nō solum potentiā magnā et mirificā eis attribuerūt: sed etiā omipotētiā ⁊ hoc qdem indutōes ignominiam ⁊ iniuriā creatoris. Primo qz virtutem q̄ talia opabatur ab ipō creatore remouebāt. Secundo quoqz qz talē virtutē remouebāt ab ipa creata natura cum ⁊ ipius creatoris esset vt auctoris ⁊ dñantis ⁊ ipius nature vt absqz vlla rebellione ⁊ otradictiōe seruiētis. De huiusmodi aūt oībus est subita gñatio ranarū pediculoꝝ ⁊ oīm aliozūqz animalium ⁊ quoꝝ dā aliox. In qbus oībus solum natura naturā opat̄ur. In hmōi aūt adhibent adiutoria qdam q̄ ipa semia nature cōfortant ⁊ acuūt adeo q̄ opus generatōis in tm accelerent vt ab ipis q̄ hoc ignorant non op⁹ videatur nature q̄ talia tardius ꝓsueuit efficere: sed post virtutem nature qlibet impetrātis q̄ de causa vbi etiā viget ⁊ feruet rpiana religio si qs talia ⁊ taliter opat̄ ab imperitis de talibus malus ⁊ maleficus reputat̄ ⁊ nō virtute alicui⁹ nature: sed magis adiutorio ⁊ potētia demonū hec facere estimatur. Qui aūt in talibus sunt docti talia nō mirātur: sed si fūt vere fideles in his glificant creatorē sciētes q̄ sola oipotentissima volūtate ipi⁹ opat̄ natura. Et iurta ꝓsuetudinē notā hoibus ⁊ ꝓter ꝓsuetudinē nō solum nouis modis sed etiā res nouas. Sō em dubitādū est in nouis seminū ꝓmixtionib⁹ et ipox aduentoriis noua aialia et etiam nondū visa posse vtiqz generari: sicut apte docet in libro de ge rut vel nemenith. vt per hec cognoscat sapiētia summi dei honorē ⁊ glificet potētia eius ac dilatato affectu diligat ei⁹ clemētia et caritas infinita: q̄ ꝓpter nos tot mirabilia fecit vt nos traheret ad seipm nūc p gram ⁊ in fine p glaz quā nobis ꝓcedat in secula seculoꝝ. Amen.

¶ Feria secunda post primā dñicam in quadragesima. De vltimo iudicio. Ser. iij⁹

Discedite a me male

dictū in ignē eternū. Mat. 25. Cū em fm apl̄m vt predictū est auaricia sit ydoloꝝ seruitus ⁊ de ydolatria sit in ꝓcedentib⁹ tactū ia de punitōe ipius ydolatrie q̄ in auaricia cumulat̄ agendū ē. Que tm punitio licet in vltimo mūdi fine tpis futura sit. erit nichilomin⁹ in vltima rpi sentēcia ei⁹ nalis: sicut in vbo ꝓallegato euāgelista testat̄ xpm ꝓ reprobos sniam fulminaturū atqz dicturū. Discedite a me maledi. in ignē eternū.

¶ In quo qdem vbo. tercia videlz timoꝛās religiositas demōstrat̄. Quis etem nō timebit atqz pauebit qñ cū attēta ꝓsideratōe pēsabit q̄z horrendū sit iurta apl̄m. to. c. ad heb. incidere in manu dei viuentis: ⁊ vtrūqz hominē eternis ignib⁹ ac suppliciis ꝓdemnantis. De hac igr timoꝛāte religiōstrate tria misteria distinguam⁹. Primū iudicialis occasiōis. Secundū iudicialis indignatōis. Tertiū iudicialis executionis.

¶ Articulus primus de peccatis ꝓpter q̄ exterminatur mundus.

Primū aūt misteriū

timoꝛē incutiens est iudicialis occasionis. Tria siquidem sunt pcta deo horrenda ꝓpter q̄ ꝓtra rōnalē creaturā iratscit de⁹. scz superbia q̄ offendit de⁹ per spm. Luxuria q̄ offendit deus p corp⁹. Auaritia q̄ offendit de⁹ per tpalem substātiā. De his pctis. i. Joh. 2. Oīne qd est in mūdo cōcupiscētia carnis ē ⁊ ꝓcupi. ocu. ⁊ superbia vite. Secm ergo hec tria pcta tria sūt genera iudicia dei. Primū qd iā factū est cōtra āgl̄os deo rebelles. De quo apoc. 12. Facta est ꝓlium magnū in celo ⁊c. Et legit. Et draco est draco ille magn⁹ ser. aut q. no. dra⁹. ⁊ sa. q se. v. ozdē ⁊ ꝓiect⁹ est in terrā et angeli ei⁹ cū eo missi sunt. Et paulo aī ait q draco cauda sua trahebat terciā ptē stellarū. i. angl̄oꝝ celi: ⁊ misit eas in terrā. Secundū iudiciū factū est ꝛ luxuriā De q̄ gen. 6. scriptū est. Videns aūt de⁹ q̄ mlta malicia hoīm esset in tra ⁊ cūcta cogitatio cordis intenta esset ad malū oī tpe penituit eū q̄ hoiez fecisset in terra Et legitur q̄ indurit diluuiū ad delenda oēm carnē. Tertiū iudiciū futurū est qō gdam ꝛ auaricia ꝓ ignē fiet. sicut Malachie. 4. c. ait Ecce dies venit succēsa sicut camin⁹ et erūt oēs supbi ⁊ oēs facientes impietatē sicut stipula ⁊ inflamabit eos dies venies dicit dñs exercituū q̄ nō reliquet eis radicē ⁊ germē. Et merito in his talib⁹ iudiciis ꝓdigne culpis date sunt pene. Nam ⁊ supbientes angeli sunt humiliati ⁊ defluentes p lasciuiā defluēribus aqs sunt submersi. ⁊ insatiabiles auari cū suis substātiis insatiabiliter ꝓcupitis totaliter erūt insatiabili igne ꝓbusti. Cato ei mirabili⁹ hoc iudiciū q̄ alia

duo quia de primo remanserūt due angelox partes. De 2° remanserunt octo aie vt dicit beat⁹ pe. in. i. canonica. c. 3. ſz de hoc 3° nullus relinquetur in terra. Vñ Mat. 24. scriptū est. Cū videritis abhominatiōez de so. q̄ dicta est ꝓphā stā. in lo. ſ. qui le. intelligat. Vbi notanter aduerte q̄ nec superbia nec luxuria Iz ydola dici possint sicut ⁊ auaricia q̄ est ydolox seruus vt dicit Apo⁹ gal. 5. tm dictā nō sint ydolū desolatōis ſz solū auaricia: qz er iudicio auaricie nullus relinquet in terra Vñ ps. Ignis aī ipsum precedet. Dō exprimere volēs dominū notanter de opibus misericordie nō exercitatis hoc est de opibus omissionis ⁊ ꝓpter auaricia derelictis in iudicio agit. Quid g⁹ de operibus cōissionis. i. de furtis ⁊ rapinis: vsuris: ꝓditionib⁹: hoicidiis ⁊ cōsimilibus malis.

¶ Articulus 2⁹ de vltima indignatiōe sūmi dei contra scelestū mundū.

Secundum misteriū

timoꝛē incutiēs est iudicialis indignationis. Sicut em dedignat⁹ est do⁹ cōtra supbiam āgelox intantū vt eos ad tartara ꝓcipitaret eterna. Atqz ꝓtra luxuriā intantū vt nō nisi octo aie remanerēt i terra: vt ex ꝓcedentib⁹ ꝓz/ſic ⁊ quodā⁹ terribili⁹ de dignabit ꝓtra auaricia mūdi: ita vt nō dicat tm sicut tpe diluuij ait penitet me fecisse hominē. ſz ꝓnitet me redemisse hoiez/Et de hac vltima indignatione dñi cōtra mūdū Apoc. 19. ad lram scriptū est. Et angel⁹ quē vidi stātē supra mare ⁊ supra terrā leuauit ma⁹ suā ad celū ⁊ iurauit p viuētem in scla scloꝝ q̄ creauit celū ⁊ oīa q̄ in eo sunt ⁊ terrā ⁊ oīa q̄ i ea sunt ⁊ mare ⁊ oīa que in eo sūt q̄ tempus amplius nō erit. ſz in diebus vocis septimi angeli cū ceperit tuba canere cōsumabit misterium dei. In quibus sacratissimis verbis ostenditur q̄ scelestē mūdo in scleribz cōsūmatis irasceretur cōtra eū iudex viuox et mortuoꝝ rps cuius ire nemo resistere pōt. Vt dr̄ Iob. c 9 atqz in euasibilis erit ei⁹ furor: ⁊ marie ꝓpter tria: qz ad puniendū erit. Primo infinite potētie. 2° infinite sapiētie. 3° infinite iustitie. Quib⁹ poterit sciet ⁊ volet punire malos.

¶ Dō suma dei potētia indignabit ꝓtra mūdum. Capitulū primū.

Primo quidem erit

turbatus ꝛ mūdum rps in quo ē infinita potē⁹ ꝓpterea punire potit scelestū mūdū. Et de hoc Jo. ait. Angel⁹ quē vidi stantē supra mare et supra terrā leua. ma. ſ. ad celum. Quid p hūc angelū nisi rpm q ꝓsa. 9. c. dicit⁹ est magni ꝓsilii ang⁹ q vita puer ⁊ doctrina de deo diligēdo magnū ꝓsiliū dedit. Hic stat supra mare ⁊ supra terrā dr̄: qz ipi potestas maris ⁊ terre tradita est cū et in terra signa fecit. ⁊ supra mare sictis pedib⁹ ābulauerit. Et queritius supra mare ⁊ supra terrā dr̄ stare: qz ptātem hz cui vult et ꝓspera distribue. ⁊ et aduersa. Stare em amaz ⁊ fluctuosū aduersa culi mōstrat. Terra aūt fructifera ex qua deli⁹ crescūt mūdi ꝓsperitatē signat. Vtriusqz em fortune dispēsatoz est rps: testē ps q de se ait De⁹ me⁹ es tu in manib⁹ tuis sortes mee. Hec nō in his inferioꝛib⁹ solū ptāte hz: ſz etiā i celo. Propterea subiūxit Leuauit manū suā ad celū. Quid em p manū rpi nisi oipotētia eius qua equalis ꝓz est cōuenienti⁹ demōstratur. Hanc postulabat ꝓphā p incarnatione mitti in mūdū cū dicebat in p⁹s. Mitte manū tuā de al. e. me ⁊ li. me de aqs m. ⁊ d̄ manib⁹ filioꝝ alienoꝝ. Et yſ. 48. Manus mea fundauit terrā ⁊ dextera mea mensa est celos. Ipse em est p quē facta sunt oīa et sine ip. fa. est nihil/Bene g⁹ manū suā ad celū leuauit: qz eandē cū patre oipotentiā hz. Jo Mat. 28 c. de se ait. Data est mihi oīs potestas in celo ⁊ in terra. Et ps iterū inquit. Altitudo manus suas leuauit. Huius aūt manus ꝓpius sanctus digitus dicit⁹ est exo. 8. c.

¶ Indignabitur cōtra mundū infinita sapientia dei. Cap⁹ 2m.

Secūdo contra mundū

scelestū erit turbatus rps qui ē infinite sapientie. ꝓpterea punire sciet Jō Jo. subdit. Et iurauit p viuētem in ſ. scloꝝ. In quo quidē iuramēto certitudo ꝓditur futuroꝝ cū oīa que diuino ꝓsilio decreta atqz diffinita sunt irritari nequaqz possint. Qui em sniam ꝓpter pctoꝝ pniaz variat. sic Jone. 3° in ninive ꝓz ꝓhibitū cōsiliū de iustificatiōe vl punitione eoꝝ nequaqz mutat. Vñ. 22. q. 4. c.. Immutabilis dicitur de⁹ icōmutabilis idcqz sēp erist⁹. Et ps ait. Iurauit do⁹ ⁊ nō penitebit eū. Indicat g⁹ iuramentū diuinum ꝓsiliū immutabilitatē ⁊ firmitatē ꝓptea. heb. 6. Apo⁹ ait q̄ hūdantius volēs de⁹ ondere pollicitatōes heredib⁹

e

immobilitate ꝓsilii sui interposuit iusiurādū
Ad hoc idē rps interposuit iurantū iurās p
uientē in sec.scl'oz. Der deū pēm filiꝰ iu-
rat qui vnū cū patrē ꝓsiluū tractat vt q̄admo
dū deꝰ filius cū eterno oia vno cōsilio cō
didit sic et oia cū patre pari cū filio consum-
mabit. ꝓterea subditur. Qui creauit celū
t oia ō in eo sunt: terrā t oia q̄ in ea sunt. ma
re t q̄ in eo sunt. Omia em hec q̄tuz
ad statū in quo nūc sūt cōsūmabunt. vt q̄ ad
modū ctōr oibus creaturis corporalibꝰ
pecc o abusi sunt. s. beneficiis celestibꝰ terre
ms atq3 marini orrupti. qua corruptōe tri
pler mūdi mach a pulcritudinē ordinis in
quādam relicta vetustatē amisit: sic ad rpīno
ui hois aduent quo venturus est vivos et
mortuos iudicare renouata decus maiozis
honestatis reparabi 2° adam. s. in rpō p
ipius iusticiā qō i primo adā p peccatū ami-
serat. Vñ. 2. pe. c. 3. de aduentu rpi loquens
beat⁹ petrus ait q̄ celi ardētes caloze en
tur t elemēta ignis ardore tepescēt. Nouos
q̄ celos et nouā terrā atq3 promissa ipsi⁹ expec
tamus in quibus iusticia habitabit.

Q3 indignabitur cōtra mundū seuera iu
sticia sūmi dei. Capl'm 3m

rio contra sceleſtū

mundū erit turbatus rps qui est
infinite iusticie: nō volet punire ma
los et reddere vnicuiq3 ꝓm opa sua. ꝓpterea
addit q̄ temp⁹ amplius nō erit. Vbi em hꝰ
referri spāliter ad merita iustorū t de
ita reprobox. Tepus siquidē pūitis vite ad me
rendū eternitatē hoibus indultū ē: quo quia
peccatores ad eterne salutis demeritū abutū
tur, iuste et hoc cū ceteris dōis dei gbus ma
le vtūtur auferet. sicut Ysa. 25°. c. scriptū ē
Qui nō hz t id q̄ videt hēre auferet ab eo
Peccator nēpe dāpnandus meritū ex tpe ssi
bi cōcesso nequaq3 hz. tps tū ipsū hēre vide-
tur q̄diu fruitur cōcupiscentiis huiꝰ labilis
vite. ꝓpterea q̄ ad suā dāpnationē hz aufe-
retur ab eo ne ob noxiū se efficiat in inferno
supplicii grauioris. Sz ꝓpiquitatē hox pos-
sum⁹ actendere et eo q̄ Io. addit. Sz in die-
bus vocis septimi angelici cū ceperit tuba
canere cōsummabit misteriū dei. Cū em sim⁹
in 6°. ecclie statu atq3 in 6ª apocalipꝰ tuba
sic alibi latiꝰ tradictū ē. nihil alius restat ni
si alius status in quo rer oīm filiox superbie
antirps venturus est q̄ quē in corruptōe sua
cuiq3 viuere licebit sicut libebit. Et i hac no
uissima tuba. 1. cor. 15. Apoꝰ atestat rpm ad
iudiciū esse venturū oīsq3 in aduentu eiꝰ cō
resurrecturos. Oīs quippe resurgem⁹ sz nō
oīs imutabimur in momento in ictu oculi i
no. tuba. et tūc ꝓsummabit misteriū dei.

Articulus 3° de iudicio saluandoꝝ et dāp
nandoꝝ et ad hoc euan. de iudicio declarat.

Ertuz misterium n

morē mentiēs est iudicialis exe-
cutionis. Sicut em ps testat ante
q̄ rps veniat iudicare vivos t mortuos. Ve
nis añ ipm precedet t mſta. uncir. ini. Terribi
lis nēpe erit hic ignis q̄ vi te dina. Et ig-
nis q̄ manet in spera sua atq3 ignis mūdi hꝰ
et purgatorii t inferni sil' cōcurrēt preuenien
tes faciē iudicantis. Et his g° quatuor igni
bus diuino iudicio fiet vnus, q̄ quatuor pū-
ctoꝝ igniū officiū exercebit. Nam ignis ter
restris purgabit iustos puniet malos incine-
rabit corpa et cōsumet terre nascentia. Ig-
nis aūt elementaris elementa subtiliabit at/
q3 ad innouationē disponet. Ignis aūt pur-
gatorii purgabit electos illos quib⁹ purga°
necessaria erit. Ignis vero inferni impios in
incipiet cruciare. Post hec sequetur quod
Apoꝰ. 1. the. 4. ait. Ipse dom⁹ in iussu et in
vo. arcangeli et i tu. dei de. d̄ celo. Que tuba
erit vox rpi dulcissima iustis sz terribiliter cō
tra reprobos intonantis ac dicētis. Surgite
mortui venite ad iudiciū, sicut ps ait. Deus
deoꝝ lo. est t vo. terra. i. totū humanū ḡnus
ad iudiciū suū: imo ad hꝰ iudicii sniam voca
bit supos t inferos vniversos di. Audite celi
q̄ loquoz audiat terra verba oris mei. Et ali
bi idē ait. Adduocauit celū desūp t ter. di. po-
pulū suum. Tanti nāq3 terroris erit illa vox
rpi vt Hiero. dicere audeat. Sive cōdam si-
ve bibā sive aliqd aliud agaz sēp mihi videt
in meis auribus insonare vox illa. Surgite
mortui venite ad iudiciū. Tunc quippe oīs
mortui resurgēt ad imperiū rpi ac appare-
bunt coꝝā dñi maiestate, sicut. 2. cor. 5. Ap⁹
postol⁹ ait. Oīs nos manifestari oportz añ
tribunal rpi. Sedebit em rps in eminentissi
mo loco supꝰ vallē ioſaphat cū sanctis cū
eo. mali vero stabunt inferi⁹ in terra quā di-
lexerunt. Et hoc ostenditur in euangelio bo
dierno Ysa. 25°. in quo ponitur tria cōsi-

nō expos dā.

deranda circa iudicialem executionē. Ydi/
mū est maiestas triūphalis. ibi Cū ve. ſi. ho
minis. 2m est equitas iusticialis ibi Tūc dicet
rex. 3m est irrevocabilitas eternalis ibi Et
ibūt hi in supplicii eternū

De triūphali maiestate, dñi iudicantis
eū quia in iudicio apparebit
Capl'm primum

rimo cōsiderāda ē

maiestas triūphalis. s. iudicantis:
p In qua etiā cōsidera duo. Ydio
triūphalē aduentū. 2° triūphalē processum.
Primo cōsidera triūphalē aduentū tāti iudi
cis De quo q̄tuor in euan. Primū est rec
etitudo iudicii. 2m plenitudo imperii. 3m celsi
tudo fastigii. 4m pulcritudo consortii. Pri
mo quidē in euā describitur incertitudo iu
dicii. Ideo dicit do⁹ Cū venerit &c. Hec ali
cubi in scriptura temp⁹ determinatur q̄n rps
ad iudiciū sit venturus. imo de eiꝰ incertitudi
ne. 1. thes. 5. Apoꝰ ait. Dies dñi sic fur ita
venet. Et Ysa. 24. do⁹ ait. De die aūt illa
et hora nemo scit. 2° describitur pleni-
tudo imperii: ꝓpterea subinfertur filiꝰ hois
In quo notatur q̄ erit deus et homo rps q̄
mundū iudicaturus est. Nō g° erit iudex adā
q̄ nō filius hois sz a deo creatus est. nec erit
eua q̄ nō filiꝰ sz filia hois fuit si dici lz. nec
aliꝰ hō q̄ glibz ē filiꝰ hoiz nō hois: q̄ ex pfe
et matre glibz generat. sz erit filius hois. i. i-
tacte virginis et p oīs et filiꝰ dei. Ergo erit
iudex deus t hō. Erit nāq3 inq̄stū deꝰ iudex
ordinarius: sz inq̄stū hō iudex aduenict dele-
gatus. Vñ ps ait. Deus manifeste veniet. s.
in hoc aduentu qui sub nube carnis nre la-
tuit in primo aduentu deꝰ nr̄. s. p cōformitatē
nature. i. hō. t nō silebit: sicut añ pylatū in p°
aduentu t sicut nūc q̄n peccātes tollerat t in
stos opprimi ꝑmittit: sz cōdēpnabit impios t
premiabit insontes. 3° describitur celsitudo fa
stigii: ideo subditur. In maiestate sua. s. glo
riosa q̄ in primo aduentu apparuit sm̄ natura
infirma. tūc em apparuit indicatus nūc ve-
ro iudicaturus. Et lz inenarrabilis gaudii t
letitie plenitudinalis maiestas futura sit iustis:
tñ iniustis apparebit terribilis et horrenda.
Jn quoꝝ plona Job. i 4. ait. Quis mihi
tribuat vt in infer. ptegas me t absondas
me do. p. fu. tu. vbi gregoꝰ ait q̄ mali mallēt
eē in inferno q̄m videre rpm iratū. Et iterū ps
ait. Quis nouit ptātem ire t. et p ti. t. irā. t. di-
numerare. Et iterū ps Ysaia. 3. Vis ḡs po
terit cogitare diem aduentꝰ ei⁹ t quis stabit
ad videndū eū. Et Apoc. 6. scriptū est q̄ di-
cent montib⁹ et p..ris cadite super nos t ab
scōdite nos a facie sedētis sup̄ tronū t ab ira
agni. 4° describitur pulcritudo cōsortii: ideo
subditur. Et oīs angeli cū eo. Venit nāq3
āgeli et ꝓpter iudicis honorē, atq3 ꝓpter iu
dicii executionē eo q̄ ministerio angelorum
et sancti deducentur in celū t impii p demo
nes ad inferos rapientur. Nomine n angelo
roꝝ bonoꝝ ꝑfecti euangelii exprimūt: inter
quos beata virgo obtinet principatū. Demū
beatus iohānes baptista atq3 apl'i. t eoꝝ per
fecti imitatores q̄ oīs ma..statiē: quasi iudi
cis assessores supꝰ inferiores insedib⁹ preside-
bunt sicut Ysa. 19. ..edirit do⁹ atq3 iurādo
firmauit di. Amen dico vobis q̄ vos qui se.
es me in reg. cū se. filiꝰ homis i se. ma. s. se.
t vos sup̄ se. 12. in. 12. tribꝰ israel. Per quos
12. lz principales apostoli exprimatur in sup
abūdans numer⁹ perfectoꝝ imitantiū rpm in
tali numero denotatur. Vnde ps. 3. ait. Dñs
ad iudicandum veniet cū senioribus populi
sui. 2° cōsidera triūphalē ꝓcessum: de quo
etiā in euangelio quatuor dē bunt. Primꝰ
est magnitudo triūphi. 2m multitudo colle-
gii. 3m ꝓsimilitudo meriti. 4m aptitudo lo
ci. Primū em subditur magnitudo triū/
phi. Ibi euangelista ait. Tunc sedebit sup̄ se
di..sue. Quid em per hāc sedē nisi maiestas
que data est rpo hoi denotatur De qua ps
ait. Sedes tua deus in se. se. virga di. vbi re-
gni tui. Et alibi iterū dicit. Tronus eiꝰ sicut
sol in conspectu meo. 2m additur multitudo
collegii cum subditur Et congregabunt. ante
eum oēs gē
tes glo. omnis etas. omnis sexus: quia scilicz
mali et boni. hōi p angelos: mali per demōes
3m ponitur dissimilitudo meriti. ideo addi/
tur. Et separabit eos ab invicem. separabit i
q̄ singulorū merita discutiendo t vocabulo
diversis nominibus appellando hos edos: a-
lios vero oues. Ideo dicitur. sicut pastor se
gregat oues ab edis. In quibus omnes iu-
sti merito denotantur et ꝓpter simplicita-
tem t ꝓpter fecunditatem t ꝓpter eorum
mititatem sicut de illis psalmi. ait. Vtꝓpter
te mortifi..amur tota die existimati sumus sic
cut oues occisionis. Per edos autem

mpij denotantur ꝓpter fedꝫtatē ⁊ carnalita
tē ⁊ ꝓpter sterilitatē. 4° subiungit aptitudo
loci. Vñ euāgelista ait. Et sta. o. quidē a dex.
e. a sinistris. Scōz q̄ in pñti vita p diuersa
itinera icesserūt. q. d. hos approbo qui recta
via vierūt. Hos vero reprobo q̄ p deuia in
cesserūt. Iuxt qđ puer. 3. c. scribit. Vias q̄ a
dextris sūt nouit dñs: pueruse vo q̄ a sinistris sūt

De: muneratione bonoꝝ atq; malorꝝ
Capitulū 2m.

Ecūdo i hac iudicia

li executione cōsideranda est equi
tas iustitialis: in qua duplex retri
butio demonstrat. Prima est remuneratio
iustoꝝ. 2a est punitio impioꝝ. Prima re
muneratio ē iustoꝝ. de q̄ quadruplex veritas
demōstrat. Prima glorificatiōis. 2a prēdā
tionis. 3a humiliatōis. 4a approbatiōis. Pri
mo em ostendit de hac remuneratōe iustorū
veritas glorificatiōis. Vñ subdit. Tue ꝛ
rex his q̄ a dextris e. erūt. Venite bene. pa. m.
pos. patū v. re. a ꝓstitutōne mūdi. O dulcis
sima allocutio ⁊ vox oīo iocūditate ac suauī
tate repleta q̄ invitat ad visionē ad possessio
nē ⁊ ad fruitionē totius sactissime trinitatis.
ideo inuitat eos ad glorificationē dī. Venite
Venite inq̄ ad me fontē vite indeficiētē: ad
me lucē glie btificantē. ad me tozrētē volup
tatis inebriantē. ad me inq̄ plenitudinē vber
tatis fundantē. 2° dat benedictiōez di. benedi
cti. i. bōis natur gre et glie inseparablr additi.
3° attribuit paterne dilectiōi. ō. patris m. i. q̄
Benedict⁹ de⁹ et pater dñi nr̄i iesu xpi bene
dixit nos in oi benedictiōe spūali in celestib⁹
in xpo iesu. sicut elegit nos in ipo añ mūdi cō
stitutionē vt essem⁹ sancti ⁊ imaculati in cō
spectu ei⁹. sic ait Apo⁹ ephe. i. 4° introducit
eos in possessionē. ō. possidete. s. eternalr filij
visionē ꝓis-tentionē ⁊ spūs sancti fruitionez.
⁊ aie ⁊ corpis eternā glorificatiōez. Hoc do
nat eis regni sublimatōez. i. facit eos reges. ō
regnū. Nā quilibz beat⁹ rer erit toti⁹ celestis
regni. sicut Apoc. i. c. scriptū est. Primogeni
tus mortuoꝝ et princeps regū terre. 6° mani
festat ꝓdestinatōez. ō. paratū vobis. 5° ꝓclu
dit ꝓictoꝝ oīm ꝓfirmatōez. ō. a cōstitutione
mūdi. 2a veritas ē cōmendatōis qua xps
ꝓmiendat iustos de opibus mie di. Esuriui ⁊
de. mihi māducare g⁹ frāge esurienꝫ panē tuū
vt dī pſ. 58. Sitiui ⁊ dedistis mihi bibere:
g⁹ si inimic⁹ tu⁹ sitit potū da illi sicut ait apo⁹
Ro. 12. Hospes erā ⁊ collegistis me: g⁹ hospi
tales inuitē sine murmuratōe. sicut scriptū ē
i⁹. pe. 4. Nudus erā ⁊ co. me g⁹. Cuvideris
nudū opi eū et car. t. ne despexeris. vt dī pſ.
58. Infirm⁹ erā et vi. me: g⁹ nō te pigeat vi
sitare infirmū. eccliastici. 19. In carcere erā
⁊ venistis ad me: g⁹ visita incarceratū ex⁹ re
gis. De quo legit Jer. 18. q̄ ieremiā ꝓphāz
in carcere visitauit. De 5° ope mie qđ est se
pultura nulla mētio hic fit eo q̄ mia sit pri
mis inq̄stū xpi mēbris. Jozta⁹ ait inq̄stum
mortu⁹ est hēq̄ est mēbrū xpi. sicut Apo⁹ ⁊
ad heb. inquit. xps ait semp viuēs ē. Fit ait
hic spālis mentio de opibus mie corporalis
marie ꝓpter duo. Primo ad ꝓuocandū oēs
ad miaz ⁊ ad ostendendū q̄s mirabilr mia su
pereraltat iudiciū ⁊ vīcit rigorē iusticie. Vñ
pe. ra. in quodā ſmone ait. In regno celi co
ram angelis oībus in ꝓuentu resurgentiū q̄
abel passus sit: q̄ mūdū saluauit noe: q̄ abra
hā fidē custodiuit: q̄ moyses legē tulit: q̄ pe
trus resupin⁹ crucē ascendit de⁹ tacz. ⁊ cla
mat q̄ paup cōedit. Esuriui ⁊ dedistis mihi
māducare. Qui cū mīricors est dign⁹ mia ē
2° mentio fit solū de opibus mie corporali
bus: q: p ista designant opa mie spūalia. In
digēt em̄ iferiores forti doctrina ⁊ faculi seu
suaui. Fortis est vt cib⁹: suauis vero vt po
tus. Indigent etiā ꝓtegi ꝑ exteriores tēpta
tiones ⁊ pie in suis nuditatib⁹ ⁊ erubescen
tiis operari. Debent em̄ maiores reuereri et
quasi nō videre. ymmo ⁊ ꝓposse opire ⁊ or
nare spūales nuditates inferiorꝝ. Debent etiā
eis visitationē tā correctoriā q̄ ꝓsolatoriā et
hoc tam debilitatū spūs q̄s etiā respectu car
ceris pctoꝝ. Hinc raban⁹ ait. Qui esurien
tem pane verbi dei reficit: q̄ sitiētem potu sa
pientie refrigerat: qui errantē in domo ꝓis in
vocat: qui innocentē ꝓtegit: qui infirmū i fi
de assumit: qui tribulatione oppſso subuenit
ꝓpatiendo vel cōsolando verā dilectionē im
plet. Vel mie opa spūalia sunt. 7. Primo
docere ignorantē. 2m cōsulere dubitanti. 3°
corrigere peccantē. 4m consolari tristē. 5°
remittere offendenti. 6m portare onerosos.
7m ꝓ omibus orare. Vñ de vtrisq̄ opibus
mie versus dantur. v. Visito. p. io. cibo. redi
mo. tego: colligo. cōdo. Consule. castiga. so
lare. doce: remitte. fer. ora. 3a vitas est hu
miliatōis qua. s. iusti indignos se reputabūt

tanta gloria ꝓpter quasi nulla opera sua.
Et de hoc euangelista subiungit. Tunc re
spondebunt iusti dicentes. Domine quando
vidimus te esurientem et pauimus te sitien
tem et dedimus tibi potum. quando autem
te vidimus hospitem ⁊ collegum⁹ te. aut nu
dum ⁊ cooperuimus te. aut quando te vi. in
firmū: aut in car. et ve. ad te. Dec autē non
quasi ignorantes dicēt: ſz quasi admirātes su
per tanta vnitate capitis ⁊ membroꝝ xpi.
Nam designat plenam illuminationem eoꝝ
super hoc ipso. Vel dicī potest q̄ iusti hoc
dicerent sic eis respondetur a xpo sicut nunc
sequit. 4a veritas ē approbatio de qua sub
ditur. Et respondens rex dicit illis. Amē di
co vo. q̄diu fecistis vni de fratribus meis mi
nimis mihi fecistis. Secuda autē retributio
est punitio impioꝝ que etiam alias qua
tuor continet veritates. Prima est cōdemp
nationis. 2a exprobratiōis. 3a lamentationis.
4a confirmationis. Prima veritas est
condemnationis. ꝓpterea subdit euangelis
ta di. Tunc dicet his qui a si. e. erunt. Discē
dite a me ma in ig. eter. qui pa. ē di. et. a. eius.
O infelix discessio et separatio ab omnib⁹
bonis. O verbū pertingens vsq̄z ad diuisio
nem anime ⁊ corporis a summo deo ꝓpagō
quoq̄z ⁊ medullarum et oīm interioꝝ corpo
ris cocussiuū. O radicatio vniuersoꝝ ma
loꝝ cū nemo possit a deo diuelli quin malis
omnibus fm demerita repleātur. In quib⁹
verbis Primo notandum est q̄ si reprobi si
bi dicant. Non sumus dñe digni tuum possi
dere eternale regnū tamē ex tua pietate beni
gna saltem concede q̄ ad pedes tue maiesta
tis possimus stare. tunc nato precipiet a se
separationem dicens. Discedite a me. q. d. il
lud pſ. 26. Tollatur impi⁹ ne videat gloriaz
dei. Secundo si dicant. Et si nos infelices
repellis a te tamen tua benedictione effice di
gnos. nihilominus subdit terribile maledicti
onem dicens. Ja ledicti. i. malis nature cul
pe et pene eternaliter aplicati. Tertio si di
cant Saltem immensa pietas si cum tua ma
ledictione repellis in aliquo refrigerij loco
nos collocare digneris. attñ acerbe pene in
carcerationem infert di. in ignem. Quarto si
addant domine rex misericordie et pietat⁹: ſz
tali acerbo igne nos precipis cruciari: saltez
misericorditer terminum statue breuem: ta
men subiunget eternam punitionem dicens:
eternum. hoc si lacrimabiliter subdant. oh.
oh. oh. Si in tot cruciatibus sumus eterna
liter ꝑmansuri saltez prelatum statue nobis
qui humanitter nos gubernet. tamen super
eos statuet dyaboli dominationem dicens.
qui paratus est dyabolo. Serto si subdant o
iustissime et misericordissime iudex si talem
nobis preficis dominatorem saltim gratam
nobis adhibe societatem mihilominus sub
iunget demonum associationem dicens. Et
angelis eius. O consortium atq; tormentū
horribile ad ymaginandum. horribilius ad
videndum. ſz horribilissimum ad habitā
dum et experiendum. Quarta veritas ē
exprobrationis qua exprobrantur impij de
impietatibus suis. Vnde subditur. Esuriui
et non dedistis mihi manducare. sitiui et non
dedistis mihi potum. hospes eram et nō col
legistis me. nudus erā et non cooperuistis me. infir
mus et incar. et non visitasti me. Dam
nantur mali etiam pro solo defectu miseri
cordie ꝓpter duo. Primo quia talia opera
naturali inclinatione facere debuerūt. Pro
pterea talia omittere fuit impium et horren
dum. Secundo vt ostendatur fm Grego⁹
q̄ si tanta pena multatur qui sua non dedis
se conuincitur q̄nta pena feriendus est qui a
liena rediarguitur abstulisse. quasi dicere ve
lit. Si tanta pena plectendus est qui esurien
tem non pauit. sitienti potum non dedit. hos
pitem in suo hospicio non recepit. nudum
non cooperuit vestimento. infirmum et in
carceratum non visitauit. q̄nto grauiori sup
plicio puniendus est q̄ vsurā rapina vel fur
to abundantem diuitiis fame et siti cruciat
aut perire facit. aut qui de ꝓpria domo eiī
cit et peregrinum et aduenam esse cogit. aut
qui vestibus indutum nudum et frigescentē
esse: aut pueros seu nubiles puellas quasi
seminudos cruciari ac erubescere compellit
seu qui sanos laboribus et erumpnis ac sup
pliciis ad mortem compellit siue liberuz car
ceribus crudeliter tradit. In hoc etiam in
nuit dominus q̄ si ꝓpter peccata omissio
nis impij tot cruciatibus puniētur. quot sup
pliciis feriendi sunt. qui scelera cōmissionis
impie patrarunt. sicut sunt sortilegi. sacrile
gi. fures. raptores. vsurarii. lusores. periuri
blaphematores. homicide. proditores. ⁊ bis
similes. Tertia est veritas lamentationis
Tanta nēpe erit superba cecitas dampnato

rum vt etiam deum fallere se arbitretur qui in hoc seculo homines decipere consueverunt. Ideo subditur. Tunc respondebunt ei et ipsi di. Dñe quando te vidimus esurientē aut sitientem. aut hospi. aut nud: aut infir. vel incarcere & non ministrauimus tibi. Vbi sm Orig^m aduertendum est q supra iusti imorātur in vno quoq verbo. ininisti aut hic nō sic per singula sz quasi cursim recitāt illa. qm̄ proprium est iustorum benefacta sua in facie sibi relata diligenter et per singula retractare causa humilitatis. Malorum autē hominū est culpas suas excusationis causa: aut nullas velle ostendere. aut leues & paucas. Vbi testis etiam addi q ideo brevibus verbis respondent et quia facie christi confusi et q tam a demonibus ad tartara tracti. Quarta est veritas confirmationis quia in eternis supplicijs confirmantur. Vnde subditur q tunc christus respondebit di. Amen dico vobis q diu non fecistis vni de minoribus istis nec mihi fecistis.

De irrevocabili sententia damnandorum & saluandorum Cap'm 3^m

Ertū considerandū

t in hac iudiciali executione est irrevocabilitas eternalis. scilicz super finem data, sicut in persona domini psal. ait. Que procedunt de labiis meis non faciam irrita. Duplex quidē erit irrevocabilitas a iusto retributore tunc collata scilicet. Eterne afflictionis ad dānatos. Eterne glorificationis ad saluatos. Prima autem sententie irrevocabilitas retribuetur damnatis et de hac subiungit christus. Et ibunt hii in supplicium eternum. Cum eñ ab ore iudicis sua fuerit ista prolata & excusatio reproborum anihilata. quid agent impii peccatores. quo terrore pauescent, quo meroze marcescent, quo latibulo se abscondent, supra erit iudex terribilissime conturbatus, subtus infernus horribilissimus preparatus; iurta omnes sancti sententiam iudicis approbantes; atq iusti & reprobi damnatorum crimina cognoscentes, contra angeli boni ad tartara propellentes a dextris peccata accusātia, a sinistris demonia ad inferos trahentia. interius conscientia remordens, exterius mundus errores. Totus enim ignis ille qui precessit faciē iudicantis et ois caliditas eius conglomeratos inuoluet & attrahet ad inferos peccatores et sic scipitabit eos in supplicium sempiternum. Vñ sm Hugo. li° 4. de anima. Quisquis tunc meror erit que tristicia cum separabuntur impii a consortio sanctorum et a visione dei et traditi in demonū potestate ibunt cū impijs in ignē eternum ibiq semper erūt in luctu & gemitu sine fine. Vbi erit dolor intollerabilis, fetor incomparabilis, timor horribilis, mors corporis & aie sine spe venie et mie. Vbi qui torquet aliquando non fatigabitur, nec qui torquet aliquando morietur: sz morietur vt semper viuat & sic viuet vt semper moriatur. Dic ille 2ª autē sñe irrevocabilitas retribuet salutis de qua euangelista subiungit. Justi autē in vitam eternā. vbi noie eternitatis vite datur intelligi gloria sempiterna: vt ex ipo mō leccōdi aperte claresçat q omis alia vita mors & miseria est potius nuncupanda respectu illius gloriose sempiterneq vite. Vbi iocunditas sine meroze: veritas sine diuisione: lacietas sine fastidio: ppetuitas sine tedio: formositas admirabilis: sanitas immutabilis. libertas sūma: dignitas alta: conformitas voluntatum: societas dignitatū: securitas inuariata & trāsquillitas cōsummata cōsistit. Ad quā nos producat dñs iesus rps qui cum patre & spiritu sancto est super omnia diligendus laudandus & glorificandus regnans per omia scla scloz Amen.

Feria 3ª post primam dñicam inquadragesima de vera contritione.

Sermo. 12.

Um intrasset iesus

c ierosolimam cōmota est vniuersa ciuitas Mat. 21. Plumis vitaq obstinatus & durus est quē nō cōtundit & conterit tam terribilis sententia iudicantis quam iam in precedenti die ostendimus tempore iudicii expectare peccantes: sz qui sensatus est mente, talia pertimescens intellectu illuminatur atq recognoscens semetipsum, preteritam detestatur vitā, cōteritur humiliatur: & i rectā ad dñm dirigitur viā. Et hoc est qđ mistice et moraliter per verbū ppositi demōstratur cū dicitur. Cū intrasset iesus ierosolimā &c. c. ciuitas. Quid aūt p ierosolimā aliud q3 sciencia pgruētius designat. Jerusalē nēpe interpretatur visio pacis q3 in hūana pscia inter deū & hoies interseq3 videre

pacē absq3 quocūq3 remorsu pñs testāte q de deo & de pscia q est locus dei ait. Factus est in pace locus eius hāc ierosolimā deus tūc siquidem intrat cū pscia3 lumine veritatis irradiat et quo q detestatōes culpaz atq3 purā cōtritionē a malo ad bonū, vniuersa mētis ciuitas ibiq3 semper erūt in luctu & gemitu sine fine. Vbi erit dolor intollerabilis, fetor incōparabilis, timor horribilis, mors corporis & aie sine spe venie et mie. Vbi qui torquet aliquando non fatigabitur, nec qui torquet aliquando morietur: sz morietur vt semper viuat & sic viuet vt semper moriatur. Dic ille 2ª autē sñe irrevocabilitas retribuet salutis de qua euangelista subiungit. Justi autē in vitam eternā. vbi noie eternitatis vite datur intelligi gloria sempiterna: vt ex ipo mō leccōdi aperte claresçat q omis alia vita mors & miseria est potius nuncupanda respectu illius gloriose sempiterneq vite. Vbi iocunditas sine meroze: veritas sine diuisione: lacietas sine fastidio: ppetuitas sine tedio: formositas admirabilis: sanitas immutabilis. libertas sūma: dignitas alta: conformitas voluntatum: societas dignitatū: securitas inuariata & trāsquillitas cōsummata cōsistit. Ad quā nos producat dñs iesus rps qui cum patre & spiritu sancto est super omnia diligendus laudandus & glorificandus regnans per omia scla scloz Amen.

Feria 3ª post primam dñicam inquadragesima de vera contritione.

Sermo. 12.

Um intrasset iesus

c ierosolimam cōmota est vniuersa ciuitas Mat. 21. Plumis vitaq obstinatus & durus est quē nō cōtundit & conterit tam terribilis sententia iudicantis quam iam in precedenti die ostendimus tempore iudicii expectare peccantes: sz qui sensatus est mente, talia pertimescens intellectu illuminatur atq recognoscens semetipsum, preteritam detestatur vitā, cōteritur humiliatur: & i rectā ad dñm dirigitur viā. Et hoc est qđ mistice et moraliter per verbū ppositi demōstratur cū dicitur. Cū intrasset iesus ierosoli mā &c. c. ciuitas. Quid aūt p ierosolimā aliud q3 sciencia pgruētius designat. Jerusalē nēpe interpretatur visio pacis q3 in hūana pscia inter deū & hoies interseq3 videre

sideremus eius denominationes. idest quare sic contritio nominatur. Vbi notandum est sm bonauāturā in. 4. d. 16. ar. i. q. i. Tria in hoc sunt cōsiderāda. Primo qđ cōteri. 2° cū quo cōteri. 3° vbi cōteri. q Primo cōsiderandū est qđ cōteritur. i. quo eñ cōteri debēt. s. cor et culpe. Primo qđe cōteri dz cor qđ ad ifam in vera tritiōe totū teri. pre nimia angustia doloris & indignatione quā ptra peccata sua cepit. Vñ Joel. 2. Scindite corda vra. 2° cōteri dz culpe q quidē dolore illo preritur. i. sil' & totaliter terit in corde. Hoc aūt pfecte fit cū pctā totalr abiciunt a corde. 3° Est fundite corazs illo corda vra. Et Jere. 32. Effunde sic aqua cor tuū. 2° cōsiderandū ē cū quo cōteri. q2. s. duplici mola. Prima. s. diuine spei. 2ª timoris dei. q cōtritio dr. s. diuine spei et hec ē inferioz sursū eleuās ad spē venie veniens ex cōsideratiōe mie diuine ne mēs peccatis obruta despet. Vñ ysa. 50. c. scriptū est Quis ambulauit in tenebris. s. pctōr & non elt ei lume spet in noie dñi & innitat sup dñm deū suū. Et ysa. 47. peccatrici et quasi despanti a dño dictū est. Tolle mollā. s. spei et mole farinā. 2ª molla timoris ē dei deoz sū deprimēs q°. s. ata timet penā ex cōsideratōe die iusticie recolēs qđ Hipo^r heb. 10. c. ait. q horrendū est incidere in manu dei viuētis. Mee dine molle duo sūt pedes quos posuit angel^s sup mare & sup terra, sic Apoc. 10. scriptū est Et posuit pedē dexterū sup mare & sinistrum sup terra. Quid p angelū nisi āgelica pdicatio. i. ā gra a deo p angelū missa q pedē^s, pudē^e seu volūtatis dine posit sup mare mētis amaritate ne de iusti^a dei despet. et sinistrū sup terrā mūdialis & crimiose mētis ne de mia dei psumat. q. calcādo mare mētis exprtrite, dextro pede id ps. dicat Spera i deo & sinistro calcādo terrā ne psumat addat. & fac bonitatem. Hoz eñ duoz altez sine altero ad ruinā nō ad salutē est Jn c^o miste^m Deut. 24. scripsit dñs mosi. Nō accipies loco pignoris inferiorē aut superiorē molā. sola. s. 3 vtrāq vl' nulla: qz ad ifam vna sola mola nulli vtil' ē vz nec accepta n^c relicta Sic ad mozes nec spe randū sine dei timore nec timēdū sine dñi spe. Sola nēpe timoris mola cayn & iudas: salutis formā: molere volētes iteriterūt quos ēr pl'iqs i morte sequūt. Jairi^s quoq3 numer^s petōr de dei mia psumēres mola inanis spei molūt q q^tidie in scīb^s p'umis irrecutin^e se

emendare volentes in dei mia spant. ℨ quos apo.14. Angl's per mediū celi volabat clamitat alta voce di. Timete dñm et date illi honorē q̄ venit hora iudicii ei⁹. ¶ Tertio vbi ꝓteritur in trib⁹ potentijs i memoria amare recordādo ysa.38. Recogitabo tibi. Secundo in intellectu cognoscendo deū offendisse. di. Tibi soli peccaui. Tertio in volūtate voluntarie perseuerādo. di. Ecce in flagellatus sum. ¶ Quarto ꝑsiderandū quare cōterit, ppter eē duo hꝫ ꝓteri mēs hūana. vꝫ ¶ Primo q̄ aīa est delicata. Secūdo q̄ pctōris ꝑsc... est dura et impetrata. ¶ Primo ei dꝫ mēs ꝓteri q̄ aīa ei... delicata. formata est em ad ymaginē dei. ppterea ait illi de⁹ Gen. 4. Tota pulchra es amica mea et macula nō ē in te. s. ex natura a me formata sꝫ ex malicia a te patrata. Secūdo ꝓscia pctōris ē dura et impetrata. ¶ facit em pctm in ꝑscia sicut pestiferū vir⁹ in inguie seu in carne humana. Indurat eteniꝫ cor sicut virus iudurat ... nem hinc iob. 41 Indurabitur cor eius q̄ lapis. Et eccl'.3. scriptū est. Cor durum male habebit in nouissimo. s. si sic se repit in vltia hora mortis. ¶ Inde grego. ait. Cōtritio apostema pūgit ꝑfessio apit, et sanie emittit, satisfactio cathaplasmata apponit. ¶ Per hāc igit punctōes ꝓter... cor humanū et tūc pcti delectatio totaliter effundit: neqꝫ de illo remanet sapor neqꝫ vtus: pctā em ad hoc ꝓterunt vt simul et totaliter distrahantur.

¶ De differentia inter attritōem et ꝓtritōem
Capitulū tertium.

In tercia aūt veritate ... ꝑsiderem⁹ cōtritōis impfectoēs ꝓpo nūt doctores dām inf attritōem et ꝓtritionē. Attritio em̄ est act⁹ displicētie ñ cū ꝓpuatōe infōrmitatis, sꝫ ꝓtritio ē act⁹ caritate informat⁹. Attritio em̄ ozit ex tioze pene, ꝓtritio vo ex ꝑsideratōe diuie offense. Itē attritio elicit a volūtate, ꝓtritio vo a gratia ꝓpterea attritio gra informata efficit ꝓtritō. ¶ Sed magis pctice ꝑsiderem⁹ hāc dām. Et primo videam⁹ de attritōe. Attritōe aūt cor pctōris solū in aliqs ptes frāgit. Dicit ei res atteri q̄ solū res in diuersas ptes diminuit et ꝓminuit: sic cor hois in ptes frāgit q̄ solū de magnis pctis dolet: sicut de homicidio pditōe incēdiis piuriis blaphemiis sodomis. demanifestis vsuris seu rapis. ō adulteriis sacrilegiis stupris et ꝓsilib⁹. De ꝓuis āt culpis lꝫ mortalib⁹ nō multū curat: neqꝫ de eis doler: sicut de vēditōe termini et de acqsitis p illū de freqntatōe mendatioꝝ et iuramētoꝝ q̄ nō celebrauerit festa. ō mēsuris et ponderib⁹ falsis. de acqsitis p ludū. q̄ habuerit odio inuidias. ꝓtalitates q̄secut⁹ fuerit aleas bestia spectacla tripudia: q̄ nō audierit debito tpe missas nec ieiunauerit vt teneť. q̄ detraxerit murmurauerit: primū diffamauerit p nitiosa ꝓilia dederit: ℨ ecclīastica libertates fecerit: et inde et aliūde in excōicatōib⁹ fuerit multiplicīē irretit⁹ et sic de ꝓsilib⁹. ¶ Hec etiaꝫ mulieres multū ymmo nihil curabūt seu debēbūt ō supfluis vestib⁹ ꝓciosis curiosis illicite acqsitis et vanis, nec de sucat... ris: nō ō moꝫ tuis suis vel altems capillis, nec de caudis: nec de ribalcis: non ō altissimis trāpal' et mānicis āplis supfluis anulis et tocalib⁹ ꝓciosis et ꝑsilib⁹ cūctis. Cū aūt nō solū attritōe sꝫ vaciter ꝓtestet cor pctōris ꝓtritū fuerit dolebit et vacuabit ꝓtestet ō oībus pctis et culpis ꝓmissis et omissis magis et puis. Dolebit et ꝓtestet ō oī culpa cordis oris et opis. de oīi idebito visu auditu. gustu. odoratu. et tactu. ō oi passu pedis ℨ dei hōre fctō. Dolebit de oīb⁹ pctis sīl et singulis singulariter. et de maioꝝb⁹ magis ita q̄ nullus peccati affect⁹ remanebit in eo: et i volūtatē dī ascendēs ei⁹ bñplacito se totalit ꝑformabit: nihil deniqꝫ sui oio in se refuās.

¶ Tūc aūt cor pctōris ē. q. pulsauerizatū: et hūilitatē donatuꝫ et ꝓtritoꝫ ad mīma reductū. Et tūc tale cor fit deo sacrificiuꝫ sicut ꝑs. dicit. Sacrificiū ꝺo spūs ꝓtribulat⁹. ¶ Ad cognoscēdū aūt p manifesta signa q̄ sint corda ꝓtrita aut attrita pōt sīl'tudo poni de duob⁹ mōticulis: quoꝝ vn⁹ est de frustris lateꝝ coheruat⁹: alter vo est de puluerizatis lateri⁹ in mortario cū martellis ferreis cumulatus. Si aūt mons illoꝝ fractoꝝ laterū manu seu bacl'o hincinde moueat, rumoꝛē excitat iuxta violentiā mot⁹, nec effigiē seu vestigium retinebit si qs crucē vel manū aut pedē amouēdo posuit sup illū. at ecōtra ō oib⁹ euenit de illo monticulo laterū pulueriz̄ato. Sic cor attritum et nonvere contritū remurmurat et recalcitrat monitōibus et obtūs confessoris atqꝫ obliuiscitur statim in... um penitentie et satisfacere ō peccatis atqꝫ oīm correctionū et preceptoꝝ iniunctoꝝ a ꝓuido cōfessore. Signum econtra veri co. dis contriti

totum est contrariū operari. Aduertendum est tamē q̄ si homo disponit se per attritōem et facit q̄ in se est deus infundit gratiā gratuz facientem de necessitate per veram cōritio nē. non quidē de necessitate coactōis: sed de necessitate immutabilitatis ex ꝓsumptōe immutabilitatis sue et ordiatōis sue q̄ immutabiliter et liberaliter ordinat se daturum gratiā oīm petēti et qō in se est faciēti. Vñ apo. 3. Ego sto ad ostium et pulso. ℨc. vsqꝫ ibi cenabo cum illo et ipe mecum. Et. 4. Re. 4. de vidua in mysteriū scriptū est. q̄ filii ofterebant vasa et illa infundebat: scz oleum: gratia divina infundit se preparanti, ppterea soli assimilatur qui domū no ingreditur nisi fenestra aperiatur.

Articulus secūdus de triplici caritateve re contritionis.

Secundū misteruz ē ... de contritionis qualitate. et de hꝰ Psal. subiūgit. et humiliatuz. s. sub diuino beneplacito et mandato cum prius diuinis preceptis rebellis fuit. De qualitate aūt contritōnis tria ad presens cōsideremus. ¶ Primo facilitatem, Secundo difficultatem, Tertio contrarietatem.

¶ Dō facile est libere voluntati adipisci cōtritionem. Capitulum primū

Primo cōsideremus ... contritōnis facilitatez: scz ex parte nostra Sicut em̄ scribit extra ō re. iu. c.i. Vnūquodqꝫ per quascūqꝫ causas nascitur per easdem dissoluit. Cum aūt peccatum per voluntatis actū sufficient possit nasci: sufficienter etiā per voluntatis actū. idest per displicentiā et dolorē quātum est ex parte nostra tolli potest, et cū hmōi dolorē habere semp̄ st in homīs ptāte, nō aūt habere dolorem sensibilem: ideo deus non regrit dolorem sensibilē de cōtritionis necessitate: sed est de eius perfectōne: vt infra patebit. hec fm bonauē. pe. et hosti. alios qꝫ doctores. Ex his patet q̄ facilis est ex parte nostra cōtritionē habere: quia ex libera volūtate, ꝓcedit qua voluntate q̄libet libere potest vti. Vnō Eccli. i... nte hominē vita et moꝛs. Et iterū in eodē cap. ait. De⁹ ab initio cōstituit hominē et reliquit eum in manu cōsilii sui. Tertiō autē voluntatē et attritionē deus dignatur sicut predictum est in ꝓtritionē ꝓmutare.

¶ Dō magna atqꝫ difficilis res est hīe contritionē. quodquidē manifeste ꝓpter quinqꝫ apparet. Capitulum secundū

Secūdo cōsideremus ... ꝓtritōis difficultatē. Licet em̄ ivoluntatis libertate et rōnis electiō ꝓtritōis cōsistat tamen ex altera parte difficultatē habere veracē cōtritionē. Naz fm b... na. in. 4. di. 16. ar. 2. Dolor inquantū displicētia rationis in ꝑa ꝓtritione mensurat⁹ fm quātitatez caritatis. Caritas aūt in comp... tōe ad aliquos q̄diu in corde dñiuz vendicat sibi in eo nec vnq̄ est ibi nisi sit dña. ¶ Dꝛop̄ea ad hoc q̄ aligs habeat caritatē necesse est q̄ super oīnia diligat dīm et... a supra seipz. Hoc aūt fit cū ꝓ nullo cōmodo vl' incōmodo deū offendere velit. E... oc intelligendū est de displicentia rōnis. Vnde tantū debet pctm̄ displicere rōni q̄ nullo pacto nullo ꝓmodo vl' ... cōmodo velit cōsensisse: vel etiā ꝑsentire in ipm̄ qm̄ voluntas q̄ ex aliqua cā consentit in culpam iusta mīme esse potest. ¶ Dꝛopterea sicut non est necesse hūtem caritatē velle mori ꝓ rēo. sed in casu in quo vl' oportet ipz amittere caritatē vel corꝑoreā vitā: tūc tenet magis mori ꝓ rēo q̄z amittere ... itatē. Sic i. p posito intelligendū est fm eū. Et his apte elicī potest q̄ q cōteritꝛ ꝓncipaliꝛ, ppter timoꝛē iferni et nō ꝓpter timoꝛē dei nō est in statu salutis: quia nō dolet amoꝛe dei sed amoꝛe sui et si cessaret dānatio ex ꝑpetrata culpa cessaret etiaz ꝓtritio illa. Sed fm sco. in. 4. di. 20. Licet ad veram ꝓtritōem cōcurrat timoꝛ humilitas debz tamē ꝓcurrere amoꝛ inflammās. Vnde et si in peccatoꝛe initiet timoꝛ pene: supueniēs tamen amoꝛ talē timoꝛē debet repellere: sicut. i. Jo. 4. scriptū est. Timoꝛ nō est in caritate: sꝫ pfecta caritas foras mittit timoꝛē. Et ad hoc ponit exēplū sci augu. li. de ci. dei. c. q̄sic q̄ volumus fuere vl' duos pānos diuersos iūgere hēm⁹ acūꝛ ponim⁹ sericī filū sicqꝫ suum⁹ sed demū remouet ac⁹ filo sericī remanēte: sic ad pūgendū deuꝛ animā pctōris regrit ac⁹ .i. tioꝛ iferni hoꝛroꝛqꝫ. q̄ velut acus ꝓpūgat aīm pctōris et dei amoris. q. filū sericī ītroducat. ¶ Dis nēpe duobus de⁹ et anim⁹ pūgūt. Actm remaet amoꝛ q. sericī ... ū qz caritas munꝺ excidit: vt ꝺz. i. coꝛ. 13. sꝫ ac⁹ .i. iferni tioꝛ ītroducēs amoꝛem

cessat. Richar. quoq; de media villa ī. 4. di. 20. ar. 2. q. 1. quinq; dicit oīno esse necessaria ad salutē. Primū est efficax dolor de preteritis culpis. Secūdū, ppositū cauēdi a mortalibus in futuro. Tertiū si pol. sile ē pfessio vera. Quartū, p posse satisfactio iniūcta. Quantum autē qō certa grata reddit est q ad hec oia principaliter moueatur, ppter amorē dei nō ppter timorē inferni. Et ad hoc etiā aug. de pe. di. 7. c. Null⁹. Ex his ergo apte patet, q̄ difficile sit hre veram ptritōem. Descēdere tamē ad hāc penā vel ad illā boies non tenent: ymmo stulti faceret si qs seipz vel alium nimis solicitaret sup hmōi pticularibus pcīs. Aut⁹ opinionis ē Tho. Inno. 7 bo.

Vñ hec prietas facilis 7 difficil⁹ ptritōis ortū sumat. Capitulum tertium.

Ertio cōsideremus

t ptritōis ptrarietatē. Virtū eqdē est de ptritōe videre tantā oppōi ptrarietatē: sed facile qs aduertit si spiritū⁹ ac carnis oppositā naturā penset. Ex pte nāq; spūs facile ē ptritionē hre. ex pte vō carnis difficile dicēte dño Mat. 26. Spūs qdez pōptus ē: caro aūt infirma. Et gal. 5. apl's ait. Caro concupiscit spīm 7 spūs ad. car. hec ei inuicē aduersant: vt nō q̄cunq; vultis ita facietis. Quanto igit caro magis spm dñat sicut in hoib⁹ carnalibus lasciuis atq; mundanis tāto ptritio difficilior ē 7 cōuersio cū inva ptritōe spūs dñat carni. Cū igit ratio i hoīe truphaliter domiat q̄dā par inter spīm 7 carnē regnat. Vñ in va ptritōe rō subicit deo, 7 caro subiicit rōni. De his duob⁹ subiectōibus ps. ait. Omnia 7 vitas obuiauerunt sibi: sc; in subiectōe rōnis ad dīm. Justicia 7 pax osculate sunt: sc; in subiectione carnis ad rōnem. Et sic vnde veniat, hec ptrarietas manifeste apparet.

Articulus tertius de triplici gradum vere contritionis.

Ertiū misterium est

t de ptritōis ītitate 7 de h⁹ ps. subdit. Deus nō despicies: si large appreciaberis. Vñ triplicē vtilitatē consequit cor ptritū. Sm q̄ triplex ptritōis grad⁹ diffinit, qui pōt. Primus est ptritōis suffi. ētis. Secūdus ē ptritōis eminētis. Tertius est ptritionis exuberantis.

De ptritōne necessaria ad salutē q̄ tria in anima operatur. Capitulum primū.

Primus iqua cōtritio

mis grad⁹ ōr ptritōis sufficientis q̄ sic ex pcedētib⁹ ps ē va displicentia rōis p quā oia crumia remittūt 7 hec ē necessaria ad salutē. Prima purgatoz. Secūda sanatio nē. Tertio vnificatoz. Primo em ptritio est necessaria ad salutē in alia opat purgationez. In cui⁹ misterio scribit. 4. Re. 5. q̄ inquit helyse⁹ ad naamā syrū. Vade 7 lauare septies in iordane. Jordanis nēperiū⁹ iudicii interpretat. Per quē qd ad puenientus designat q̄ ptritio lumiosa q̄ q̄ ad modū riui mētem illuminando atq; discutiendo irrigat gra saluatoris atq; emundet illā a q̄cunq; sordē maculātis culpe: hic sigdē septies lauat cū pscia peccatoris a septēplici mortali culpa purgatur. Sicut euenit magdalene de q̄ sicut ōr luc. 8. 7 Mar. 16. septē demonia. i. vniuersitas peccatoz eiecta sunt. Secūdo va ptritio opat sanatoz. Nā dīs aduenīēte ptritōe sanat i alia vulnera pctōz. vñ ps. de tpo ait. Qui sanat ptritos corde 7 al. pf. eoz. Discat pctōr pudēs ab ipa natura cerui. De q⁹ ysid. ait q̄ cū vulneratū se sentit currit ad montē 7 ibi herbas amaras q̄rit atq; cōedēs illas curat vulnera 7 sagittas a se expellit. Sic pctōr cū ps. dicat. Leuauī oculos meos in mōtes. i. in sanctos p subsidio ipetrādo: vñ veiet auxiliū mihi. Ab ipis qdē p supplicatōez ac eoz imitatōez q̄rat herbas amare ptritōis a q⁹ expellunt sagitte tētationū 7 curant vulnera peccatoz. Tertio illa ptritio opat vnificatōez. Per ea nāq; alia reducit a morte culpe ad vitā gre. In cui⁹ misteriū ysid. 38. de eze⁹ exemplū ps q̄ cū audisset ab ysaia. Dispōe domui tue qz morieris: sc; corpal'r 7 nō vives spūaliter, ppt ptritōez ei⁹ atq; fletū nō tm vitā spūalem pscutus est sed etiā vite corpozali illius. is. superadditi sunt.

De eminēti ptritōe q̄ tñ nō est necessaria ad salutē sed ex pllio suadet. Cap. 2m.

Ecūdus contritōis

grad⁹ cōtritio eminēs nue abūdās denoīat. Et talis ptritio nō solum est displicētia rōis 7 volūtatis: sz etiā passio affectōis i sensualitatē resultās. Talis aūt do

lor fm Bonauē. in. 4. di. 16. nō ē necessaria nec est in potestate humana. Talis inquā dolor non segitur amorē: sz pcegrur affectoez ex affectu cognitionez 7 delectatōez. Et qz nō oēs hñt experientiā dine delectatōis, iō non omēs ita sensibil'r dolēt de pctis suis. Igit q̄ hō magis doleat de pctis suis q̄s de amissione dilectissimi filii vel tot⁹ substantie sue 7 prie 7 salutis 7 libertatis vl' ppie vite vl' pceler oz rpaluū bonoz. Ab⁹ qdē pfectōis est 7 agruū nō aūt obligatōis 7 necessarium. Ad hāc aūt nō pcipiēdo sz hortādo inuitabat Jere. c. 6. di. Luctū vnigemti fac tibi plan/ctū amarū. Amaro qdē luctu pfigit cor mīe ris cuniculi filiū pdit: q̄tomagis hō q̄ sollicitus spīr. p q⁹ alterū neq̄s ponere pt, amaro luctu lachrymari dz quē vtiq; pdit cum mortal'r deū offendit. Hoc luctu amaricabat cor pphete dicēns. Fuerūt mihi la. mee panes die ac nocte dū dr p sing. dies vbi ē deus tuus.

De summo 7 pfecto ptritōis gdu. Ca. 3m

Ertius contritionis

t grad⁹ cōtritio eruberās dicta est. Sicut ei ex pcedētib⁹ patz ptritio pōt causari ex pte rōnis 7 ex pte affectōnis. Ex pte qdē rōis a charitate causat displicētia culpe 7 hoc ē ad necessitatē sic pdictus est. Ex pte āt affectōis causat dolor sēsitiu⁹ in corde 7 hoc ē ad superogatōez. Ex vtroq; āt mō pōt ptritio tm intēdi 7 augmentari q̄ ois pena quā meret er cīpa i pñti sc'o vl' futuro ei plenarie remitteret a dō: qōdem ē maximū donū pauciss q̄ cessum. Vñ de h⁹ hief. ait q̄ p lachrymā ertiguit ifernalē ignē. quē tota aq̄ nō ertingueret occeani. Et ber⁹ O hūilis lachryma tuū ē regnū tua ē potēs. Si aūt spectū iudicis nō vereris accedere sola si itraueris qcgd petieris obtiebis accusatib⁹ flētū iponis: de ore principis sniaz rapis. qd pla: vincis iuincibilē: supas oipotētē. Exemplū ps ī magd. Luc. 7. de q̄ pl⁹ dns ait. Remittūt ei pcta mlta qm dilexit mlt'm. Ecce remissio culpe ex charitate q̄ in rōe displicētiam generauit. Ja. 4. Charitas operit mlt'itudinē pctōz. Deide iteru ait. Remittuntur tibi pcta tua bis replicās. Remittūt. vt i primo idicet remissionē culpe. In secūdo vero oñdat remissionē plenariā pene: ppt q̄ duo ei i fine oclusit di. vade i pace. s. 7 pn̄ mūdatōez pscientie 7 ppter amotionē pene. Idez quoq; contigit de latrone cui Luce. 23. Domīnus ait. Amē dico tibi: hodie mecum eris in paradiso. Cum quo ad illa eterna gaudia misericorditer nos assūant qui huic latroni ita cito tam largam misericordiā fecit dominus iesus christus qui cum patre 7 spū sancto viuit 7 regnat in secula seculorū. Amen

Feria quarta post primā dñicam in q̄dragesima de duodecim periculis que inseparata superuenīūt peccatoribus in vltimo fine.

Sermo tredecimus.

Junt nouissima 7 ho

f minis illius peiora prioribus. Jathei. 12. Natura sigdē ē dīna verbi atq; cuuslibet gratie dei vt illis q di/gne suscipiūt illa cōuertatur in bonū. Illi autem qui illa respuūt cōuertantur in malū sicut de se dominus. Jo. 9. c. ait. Ego autem in iudicium veni in mundū vt qui nō vident videant. Lumen. scilicet gratie acceptantes, 7 qui vident. idest videtur eis esse videre ceci fiant. veritatis lumen: scilicet respuentes. Ex his igitur apertissime patet q̄ qui audito qua seueritate peccatores i extremo iudicio puniētur non conterit 7 emendatur sicut in precedenti sermone monstratū est. Necesse est ei vt impio corde o. Inatissime indureatur non tantū dum viuit: verum etiam cum ad vite extremuz venit: sicut inverbo p. allegato aperte dominus manifestat cuz ait. Fiunt nouissima hominis illius peiora priorib⁹. In quibus sacratis verbis gnta: 1 est expauescens religiosus demonstratur. Per quam considerat homo prudens pericula que i tali extremitate imminent peccatori: atq; expauescit ponderans q̄s insana sit impenitentium vita. De periculoso igit statu eorum qui diu male viuendo vsq; ad extremum vite sue penitentia perseverāt differamus. Loco autem extremum in illis qui ex cautis euidentibus indicandi sunt morti propinqui sc̄m causas inferiores operantes vt in pluribus: vtpote in infirmitate quādo iam ad gradum desperatum attingit iudicio medicorum: vel in aliis periculis vt in submersione aque. et huiusmodi quibus statim imminet periculum. Licet etiam satis extremum periculum sit in peccatis diu vixisse: 7 cum graui infirmitate venire allocapizale marime tempore pestis de/quo fm q̄dū suū etiā intelligendū est. Tales

nāqꝫ i2. pericula digno dei iudicio incurrūt er oībus difficilimū ⁊ quasi impossibile est niam euadere cū salute. Et de talibus ponamus quatuor pericula prima. 1m ē passiō oīū alteratio et terribilis ratio. 2m est cāritatis priuatio. 3m est peccatoꝝ habituatio. 4m seruilis conditio. Alia quatuor pericula durioza. 1m inquit est dyaboli impugnatio. 2m temporaliū intricatio siue occupatio. 3m naturaliū grāꝝ cōsumptio. 4m a deo elōgatio. Sup addantur alia quatuor pericula grauissima. 1m inquit virtutū ⁊ bōꝝ abhominatio. 2m mentis alienatio. 3m iusta a deo ⁊ a mūdo derelictio. 4m ⁊ ultimū ipis ablatio et cessatio.

¶ Articulus primus de quatuor periculis grauibꝰ q̄ pctōribus imineṫ in extremis. Et primū ē q̄ ne possit ver[illegible]oteri a diuersis passionibus alteranṫ. Capl'm primū.

Primū quidē pericu

plum est passionū alteratio et terribilis veratio. Adest em̄ i talis peccatoris extremitate in sensitiua parte mariꝰ doloꝝ ⁊ cruciatus vel mariꝰ timoꝝ vel q̄qꝫ vterqꝫ simul. Et vtraqꝫ passio vehemens nata est impedire liberū arbitriū et vsum libertatis. Et ꝫ omēs ille quatuor passiones rōnem ⁊ mentē hois habeant alterare. Attn̄ fm Augm'li°. 83. q. q. 36. Passiones cāte a tristabilibus plus mouēt q̄ passiones cāte a delectabilibus. Et nihilominꝰ delectationis passio vehemens q̄qꝫ etiā impedit totaliter vel fere vsum rationis humane vt ait Augꝰ li° de ci. dei. c. Quātoigit̄ prima bunt vel alterabūt amplius vsum rōnis tristabiles passiones doloris ꝫ et timoris. Actus aūt displicentie de pctō ad hoc sit sufficiens ad veram penitentiam siue intrinsecaꝫ solam seu ad sacrameṫi penitētie dignā susceptionem. Necessario requirit vsum liberuꝫ rōnis ⁊ voluntatis qui quasi impossibile videtur tali adesse. Si vero dicas q̄ doloꝝ vel timoꝝ qui menti hois inest non totaliter impedit intellectum vel voluntatem. cōcedo q̄dem multū tamen impediṁti p̄stat. ⁊ per consequēs remissus et imperfectus vsus intellectus et voluntatis tūc pōt hēri qui vir sufficit ad sufficientē displicentiā requisitā ad penitētiam verā. Hoc periculum tangit Augꝰ de pe. di. 7. c. nullus di. Nullus expectet quādo peccare nō potest arbitrii querat libertatem vt delere possit cōmissa non necessitatē. Quis p̄ius itaqꝫ a peccatis relinquit q̄ ipsa relinquat nō ea libere ſ quasi necessitate cōdempnat hec ille. Tantus nēpe aliqn sensitiuꝰ doloꝝ oppr̄imit et cruciatꝰ membra coartat q̄ vir homo. aliqd cogitare valet. Vnde gregoꝰ inquit. Tanta est vis doloris q̄ alibi nō pōt ferri vis cogitationis. Patet at etiam hoc per exemplū. Sit qui habeat dilectissimū filiū suū p̄e oculis suis ad mortem horribilem p̄paratū vicinūqꝫ habeat infirmū: de cuiꝰ in p̄modo nihil vel modicū cogitat nec etiā ante oculos suos hꝫ. qd mirū si dilectū filiū quē ante oculos suos tenet re cogitat ⁊ infirmi obliuiscitur quē non videt nec diligit multum. Sic in ꝓposito. sensuat appetitus et carnalis amoꝝ est filius dilectꝰ quē peccatoꝝ cruciatū in tormētis ante oculos suos habet. Absens vicinus modicū quidem dilectus est ipse deus seu p̄pr̄ius ipūs cuiꝰ peccatoꝝ obliuiscitur dum angustianti doloꝝe et timoꝝe cōp̄rimitur. Si aūt vicinū spm̄ suū intelligere voluꝰ cmꝰ etiam tūc obliuiscitur testimoniū ab Augꝰ hēmus in fmo ne innocētū dñe. Hac aiaduersiōe pereuhṫ peccatoꝝ vt moriens obliuiscatur sui qui dū viueret oblitus est dei

¶ 2m periculum est quia hmōi peccatores in terribili bello mortis inermes sunt: q̄ caritate et ceteris virtutibus sunt p̄uati. Capl'm 2m.

Ecūdum quidem pe

riculum peccatoꝝ iminet in extremis qō est caritatis siue dilectiōis p̄uatio. Ad hoc em̄ vt peccatoꝝ displicētia sit grata deo necesse est q̄ sit debite circūstanciata ⁊ maxime circūstantia p̄incipii et finis hoc est q̄ sit voluntaria p̄opter deū. Sicut de se vere penitente p̄s ait. Voluntarie sacrificabo tibi ⁊ cōfitebor no. t. do. q̄m bonum ē Et Augꝰ in p̄dicto. c. nullꝰ inquit scr̄iptum est. Neminē sine caritate saluū esse. Non ita q̄ꝫ in solo timoꝝe viuit homo. Quem ergo penitet sero oportet non solum deū timere in diem ſ iustū diligere non ergo m̄ penam meat ſ anxietur p̄ gloria. Ex verbis igitur Augustini pꝫ q̄ ꝫ hō timeat penam timori m̄ p̄ponere dꝫ caritatē dinā: ſ difficile ē in tali extremitate hēre bunc actū hac p̄incipali

circūstantia intentionatū ⁊ regulatū. Et bꝰ maxime p̄pter duo. Primo qꝫ timet ifernū. Nam q̄ꝫ tūc fuit impenitēs nō videt tūc a seipo ertoxāre displicentiā nouā peccatoꝝ suoꝝ nisi timoꝝe imminentis pene non caritatis diuine. Presumit em̄ q̄ si remotꝰ eēt a pena sicut p̄ius nō retoxāret a seipso displicentiā illā sicut nec etiā p̄ꝰ. Secūdo qꝫ timet moꝝ. Nam saltē aliqd simpl'r inuolūtariū videtur cā isti displicētie. ſ. expectatio mortis p̄pinque. Moꝝ em̄ illa inuolūtaria est. Et qō nō fit nisi ex suppositiōe cuiusdā inuolūtarii nō simpl'r volūtarii dici pōt: sicut p̄ exēplū p̄s. Nō em̄ oīno volūtarie p̄icit qs merces suas in mari nisi ex suppositōe cuiusdā p̄clitatōnis quā nollet: qō aūt fit nisi sit volūtarium nō est multū acceptabile illi cui fit: quia nō videt p̄pter eī amoꝝē fieri. Claret igitur ex iū dictis q̄ durū ⁊ arduū est q̄ talis deū super oīa amet quē antea sup oīa odiebat. Exemplū cā Si quis foret cordialis amicus regis granate naturaliter: tū subditꝰ regis aragonie ⁊ faueret iurta posse regi granate atꝫ noceret toto conamine regi aragonie. i hac iimicitia p̄seueraret p. 40. ānos ⁊ supueniret casus q̄ rex aragonie caperet eū multisqꝫ cruciatibꝰ torqāret illū. Nōne ꝫ impossibile esset ⁊ incredibile q̄ captus talis p̄teret amorē ad regē aragonie totoqꝫ corde eū diligeret sup cūctos hoīes totiꝰ orbis sup socios sup amicos sup filios ⁊ ceteros p̄sanguineos suos insup addatur q̄ eū spāliter diligeret: quia cū captuū teneret et cruciaret ⁊ ecōuerso anerteret amorem suū a rege granate: et illū odiret sup omnes homines mūdi quē tm̄ p̄ius dilerit: nullāqꝫ causam dederit ei de nouo odio generādo. Sic vtiqꝫ i ꝓposito est de rege nostro dño ihesu christo et eiꝰ aduersario infernali atꝫ de hoīe pctōre i extremis agēte p̄dicto modo. Det etiā in exemplū alt qui i furto a quodā iusto iudice p̄hēsus ē p̄seueraueritqꝫ lōgo tempore in furando. finaliter iusta sñi p̄demnat ad mortē: ducitur ad patibulū qō ante se p̄spiciens lacrimabil'r veniam poscit ꝰ non se i posterū sil'ia patraturꝫ. Quis estimabit bꝰ illū dictuꝫ amore: rei publice l' iusti dñi aut iudicis ⁊ nō potiꝰ timore a[illegible] pauore mortis. Sic est in ꝓposito de eo quē penitet in extremis

¶ Tercium periculū ē qꝫ mali hītus ⁊ p̄sue tudines peccatoꝝ ne penitere valeat retinēt peccatorem. Capitulum tertium.

Ertiū periculū imi

nens peccatoꝝ in periculo mortis est peccatoꝝ habituatio. Nā habitus vsqꝫ tu[illegible] contractus multū ab actu penitentie retrahit peccatorē. Hoc periculū tangit Augu. ꝰ pe. di. 7. ſ. Sed qm̄ vis. vbi ait. Tamenū eli de penitente sero q̄uē moribus vrget ⁊ pena terret ad veram vir veniet satisfactione: maxime cum filii quos illicite dilexit sint p̄nes: vxoꝝ ⁊ mundus ad se vocet. Multos solet ferotia penitētia dec[illegible]. Intelligentie integre hec t[illegible]ectabilia esse p̄ntia in se vel in fantasmatibꝰ vehemēter impressa. Siue aūt vno modoꝰ siue altero ex vehementia habitus p̄tinuat multū inclinat ad se inordinate amandū. ⁊ p̄ cōsequēs magnā faciūt difficultatē[illegible]e sit sufficiens dispositio ad culpe deletionē. Ampla em̄ est via p̄ quā p̄scis intrat in nassam: letusqꝫ comedit inuētam escā. sed postea q̄ vult inde exire nō pōt Sic enenit peccatori qui habuū vitiorū induit: p̄pterea clamās dauid dicebat. Saluū me fac deus. q. intra. aque vsqꝫ ad aiam meam. Infixus sum in limo p̄fundi ⁊ non est substātia. Difficilius nempe curat antiquū vulnus sordesqꝫ inueterate i[illegible]agno abluunt labore. Lana etiā iacens in tinctura difficile potest in colorē albū reduci. Janus insuper quas recentes nuces tinxerūt non paruo labore purgātur. Graui p̄ etiam curātur [illegible]des ⁊ vulnera mentis q̄ ventris. In huiꝰ aūt mysteriū puerb. 30. scriptū est. Tria sūt michi difficilia. via aquile in celo. i. superbꝰ via colubri super petrā. i. auarus ⁊ via nauis i mari medio. i. luxuriosus. Ratio huiꝰ difficultatis est: qz super tales ruit maledictio illa de qua p̄s. ait. Fiat ei sicut vestimētū quo operitur. ⁊ si. zona q̄. ſ. precigit. In horū aūt figuram pp'lus israel diu captiua sterat sub pharaonica fuitute ab ea difficulter liberatus est sicut in Exo. patet. Nonne etiam pharaonē in peccatis inueteratuꝫ penis multiplicibus assirit deus. ⁊ licet sepiꝰ ore peniteret et populū se dimissurum sponderet: tamen nunqꝫ vere penituit. Vnde merito anima ⁊ corpe interiit: sicut ꝓhibet Augustinus.

¶ Quā. cū piculū ē qꝫ i tali extremitate p̄cta nō volūtarie ſ ⁊ necessarie dittūt. Cap. 4m

narum periculuz est

q seruilis conditio Quanto enī alī quis in corpore minus ē domin⁹ sui actus tanto regitur intensior displicētia ptentis ad hoc q̄ sit dispo sufficiens ad deletionem cōmisse culpe. Peccator autem in extremis agēs min⁹ē dīs: quia nullo modo est dī actus ecteriozis ad peccādū. Requirit aut em strictam iusticiam dei displicētie intens motus ad iustificationē ei⁹ q̄ ad iustificationem sanī cum tīn vir possit habere eque intensum. Hoc autē periculū tangit August. de pe. di. 7 c. hēc. Age penitentiam dum sanus es si sic agis dico tibi quia securꝰ es: q̄ penitētiā egi eo tempore quo peccare potuisti. Si vis agere penitentiā quādo iā peccare non potes pecc te dimiserūt non tu illa. Ad minus nō tu ita libere peccata dimittis sicut facit sanus. Et ideo q̄rum deficit in te de libertate tīn fm rigorem requi in te intensior motus quem vir vel nunq̄ poteris ī tali extremitate o anima peccatrix habere. Ad hoc idem Augu. vbi supra. c. Nullus. Illi autē qui cum potuerūt nunq̄ auerti voluerunt cōfitentes cum iam peccare nequeūt nec sic facile acquirūt quod volūt. Sz dices forte tunc peccatū dimittitur peccatori. Respōdet augu. vbi supra fidem di. duesunt res. Aut ignoscitur tibi: aut non ignoscitur. Quid horum tibi futurū sit nescio: ergo tene certum 7 dimitte incertū. Multi tamē exemplū suscipiunt a latrone cuius 7 si fuerit sera penitentia tamē non fuit sera indulgentia Nec tales aduertit q̄ nec simile ō alī quo alio legitur in tota sacra scriptura: et q̄ positus sit in summitate montis mie dei in figura humani generis latrocinantis 7 sola mia liberati. Insuper vt testat Jar. ī. 4. sen. di. 20. in fine. c. primi. licet latro veniaz meruisset in fine de omni crimine non tamē dedit baptizatis peccandi 7 perseuerandi auctoritatem. Hec quatuor pericula iam predicta ponit sco. in. 4. senten. dist in. 20. q. j.

Articulus secūdus de aliis quatuor periculis granioribus q̄ supueniūt peccatoribus in vltimo fine. 7 primū est quia tunc maxime fortius q̄nq̄ fecerant ante a demonib⁹ impugnantur. Capitulum primum.

Rimū siquidē peri!

p culū ē obseruātiū 7 insidiātiū demonū ī pugnio. Sedz enī greg. dyabolus grauiores tēptatōes ingerit q̄tomagis pctōrē appropinqre fini ꝓspicit. Insidiat enī in abscōdito quasi leo in spelūca sua Insidiatur vt rapiat p. ra. pau. d. at. eū. In la. suo. bu. eū. Dū sicut murilegus ad foramē insidiatur muri: ita dyabol⁹ in fine vite 7 ppe exitū anime insidiat pctōri. Jō tali pctōri eccl. ii. c. precauet di Altēde tibi a pestifero. i. dyabolo fabricat enī mala. s. culpe in vita ne forte hora. s. mortis inducat sup te subsannatōem in ppetuū. Si igitur pctōr nō potuit impias tēptatōnes tolerare quin caderet q̄n erat sanus quō grauiores tolerabit q̄n erit infirm⁹. Descēdēd⁹ vtiq̄z fozet qui dū viuēs ē san⁹ 7 fortis dicit se pugnare nō posse. Demū cum fact⁹ est ita debilis et infirmus q̄ se mouere nō potest petit campū certaminis ingredi arma q̄z sibi postulat dari Jaioz vtiq̄z derisio pcūit hmōi pctōri q̄ tpe tam piculoso 7 arto debilis 7 infirm⁹ cōtra insidias vsutas 7 violētias demonū pugnare q̄rit: cū sicut ait apls ephe. 6. Non est nobis colluctatio maxime tpe illo aduersus carnē 7 sanguinē sz ad pri. 7 ptātes ad. mundi rectores tenebraz harū ꝯ spūalia negcie in celestib⁹ Item apls pe. * Pe. 5. Vigilate ait q̄ aduer. vr dya. tāq̄ leo rug. cit. q̄rēs quē deuozet. c. re. foz. ī fide ī. in fideli mandato z obstinatōe invita.

Secūdū periculum est cum hō se reperit intricatum mūdialibus in extremis. Ca. 2m.

ccundū periculuz est

ſ tpaliū intricatio occupatio 7 affectio. Naturale qdē ē 7 experiētia hoc clare oñdit q̄ ea q̄ vsanī mēte viuentis vsanī etiā cōiter in mēte morientis. Dilexit invita gl̄iam 7 honozes fastū 7 pompas dñationes 7 tyrānias. Videt ea q̄ tīn dilexit ī se anibilari 7 verificari in eo qō scriptū est. Job. 20. Si ascenderit vsq̄z in celū sup⁹ ei⁹ 7 caput ei⁹ nubes tetigerit. q. sterqlinū ī fine perdet Videbat prius inesse sibi rum or affluentiā natos proficiētes seruos alacres fecūdos greges hozrea plena. apothecas habundare. invita sanitatem. in sanitate habūdantiam. in habundantia pacem. in pace se-

curitatem. in securitate felicitatem. Et iuxta Psal. sententiā. Quorum filu sicut nouelle plantationes in iuuentute sua. Filii eoz⁹ composite circunornate: vt similitudo templi. Promptuaria eorum plena. eructantia ex hoc in illud. Oues eoz⁹ fetantes abundantes in egressibus suis. boues eorum crassantes in egressibus suis. boues eorum crassantes in egressibus suis. Non est ruina macerie neq̄z transitus. nec fletus. Non est ruina macerie neq̄z transitus. nec clamoz in pla. eoz. Conspicit infelix peccator se derelinquere orbatos filios quos tātum dilexit q̄ pro eis animā suam donauit. Contemplantur lachrymantē vxorem parē tes delitias 7 diuitias. Q̄ quātus doloz. Q̄ quātus horroz. Q̄ quātus anime meroz cū talis cōspicit his omnibus breui puncto in eternum priuari quibus tantū in viscatus et irretitus est. Q̄ quot anxietates quot timores: quot terrores: quot immobiles 7 vane cogitationes a demonibus a carne a mūdo a consuetudine mala ab ipa propria malicia sua in tali extremo eius ingerūt mēti. In quozum persona Job. 20. ingt. Cogitationes mee varie succedunt michi 7 mens mea per diuersa rapitur. Tunc experitur illud Eccli. 41. O mors q̄ amara est memoria tua. Et lamentabiliter cōqueritur cum piguisuno agag. i. Re. 15. qui dicebat. Sicine separat amara mors: scilicz dulcissimū membrū videlicet mundum qui est medium inter preteritum seculum 7 futurum. Et ps. etiam in persona ipius. Coz meū conturbatum est in me et formido mortis eccī. sup me: timoz 7 tremoz venerunt super me: et contexerunt me tenebre. idest colligauerunt affectus meos tenebrose mundi delectationes. Ecce talis peccator in tāto periculo constitut⁹ quid cogitat quid disponit quid deniq̄z in ei⁹ mente versatur quid aliud nisi ad quod afficitur lingua vadon e el dente dole Exemplum Noui hominem qui dum moreretur sicut in vita fecerat ita 7 in morte non nisi denarios nominabat: clamabat furebat. Seruumq̄z vocabat di. Curre post talem qui soluit michi talem monetam flām. Dozta michi denariozum bursam: dic tali q̄ transiuit terminus solutionis sue Heu me talis in tot denarijs me pit: et in numeras tales denarias sicut versabantur in corde: ita eructabat et ore. Teste christo qui Jathei. 12. ait Jalus homo de malo thesauro cordis sui profert mala: Noui etiam fratrem qui a parentibus cuiusdam magni diuitis requisitus q̄ illi diuiti in extremis agenti peniten-tiam suaderet. Steterat namq̄z vltra. 30. abs q̄ confessione: festinus et solerti animo illuc religiosus cessit. Hortabatur blanda dulcedine illum ad dei amorem. sanctum q̄z timorem anime sue salutem: 7 ad spēm magnam misericordie dei qua indigebat. Respondit. Quantum ascendentenariū q̄ pers. Fratre autem ad verba salutis redeunte. Respondit. Et centenarium lane quantum valet. Ad hec frater eadem verba redeunte Resp dit. Sunt ne adhuc reuerse galee de barim. Diu steterunt naues de aqua morta. Est ne bonum fozum de cynamomo: et zuc o. Oh mercanci nichil hodie valent Illo autem semper ad ea que viuen auerat. lingua verten-te ait frater. Dilecte mi frater volo q̄ his dimissis cum sis in extremis tam de anima a penses confitendo domino te accuses e misericordiam ab eo humili corde postules Tunc voce magna et doloroso clamore respondit. non possum: non possum: non possum. quibus dictis cum dyabolo expirauit. Rationibus auctoritatibus et exemplis iaz patet veram esse sententiam uatoris Jathei. 6. dicentis. Vbi est thesaurus tuus. dū viuis: ibi est et coz tuum dum moreris.

Tertium periculuz est: quia in extremis genti peccatori nō tantum aufertur gratia caritatis. sed et gratie gratis date.

Capitulum tertium.

Rtiū periculum est

super naturalium gratiarum consumptio. Due nempe sunt genera gratiarum. Vnum est gratie gratificantis quod est caritas Alterum gratie gratis date ad quas conseruandas et confirmandas Apostolus. 3. in hac ecclesia hortatur dominus dicens. Esto vigilans et confirma cetera que morītura erant. Solerter namq̄z vigilare debemus ne principalem gratiam 7 scilicet charitatem perdamus quam etsi per mortalem culpam perdiderimus subito cetera q morītura erant. idest gratias gratis datas confirmare debemus. quod fit quando vt ꝺz psal. 38. viuens viuens. i. viuens et

sanus ꝓfitebitur tibi. O summe clemẽtie deus: licet eñ gr̃a iustificas subito ⁊ tota simul homine se auertente a deo auferatur. dona tamen ⁊ gr̃e gratis date paulatim descrecũt dum homo impie viuit. Extremis autẽ agenti ⁊ maxime peccatori auferũt. Et hoc er cuidãtissima dñe miẽ iusticie dispẽsatione sapientissime ordinatur: vt ex ea pte q̃ gr̃e munitus. ꝓtinue cõiet iusticia dei qua pe-nitet peccatorẽ in extremis agentẽ. ⁊ er alia pte qz gr̃e non dñ oino ablate sunt inuenit ad penitẽ. ã pficiendã Vñ eccl'.c.12.ingr. Memento creatoris tui in die iuuentutis tue: et post anteq̃. scz i extremis tenebre scat sol lumen ⁊ stelle ⁊ luna ⁊ reuertatur nubes post pluuiã. Varia sun. gratiaꝝ gratis datarum genera. q̃dam mentales videlicet intellectus bonus ⁊ clarus. voluntas libera ⁊ memoria firma. Hec sunt velut sol luc̃s in intellectu calefaciẽs in volũtate ⁊ vigẽs i memorie fa/cultate. De quo sole cũ homo est inuenis sanus ingt eccl'. 42. Sol illuminãs per omma respexit. Lumen est ꝓsciẽtie scintilla. de quo lumine ps. ait Signatũ est super nos lumen vultui tui dñe: Stelle sunt sensus nr̃i tã corporales q̃ spũales. De qb9 Baruc.3. Stelle dederũt lucẽ in custodiis suis Luna corpus nr̃m denotat siue appetitũ nr̃m carnalez mutabilẽ velut lũa. De quo eccl. 27. Stultus vt luna mutabit̃ que oĩa in vltima infirmitate tenebrescunt dinoq̃ iudicio fit vt tãto maior in mẽte ꝓemptorie fiat cecitas q̃to maior precedẽtiũ gratiaꝝ fuit ꝓi9 in mente humana claritas. Hec aũt cecitas in nube notatur. In iugibus eñ ymbriũ9 spissior semp nubes esse solet nubes q̃ posterior est. Sic ⁊ q̃to ymbre gratie ingior irrigauerit corpus ⁊ mentẽ tanto cecitatis nubes q̃ contemptã gratiã subsequtur spissior erit i extremis: ꝓpterea nos hortat apls 2ª cor. 6. di. Hortamur vos ne in vacuũ gr̃am dei recipiatis. Et eccl's. 3. Oĩa tp̃s hñt: qz tempus seminandi ⁊ tempus metendi. In vita semiat homo: ⁊ in morte metit. Vñ puer. 20. Propter frigus piger arare noluit: mendicabit in estate. Stultus cẽt agricola q magnã sparet messem in estate: si nihil seminasset in hyeme Vnde. 2. cor. 9. Qui pce semiat pce metet Parce seminat qui in vitiis enutrit. Vñ in extremo parce etiam de virtutib9 metet. Et subdit ibidẽ. Et qui seminat in bñdictõibus idest q ꝛtuose viuit: de bñdictõibus. i. ꝛtutibus ⁊ metet. et Bal'. 6. Que semiauerit hõ hec et metet: qñ qui se. in carne sua. i. carnaliter viuit. De carne ⁊ metet corruptionem qui aũt seminat in spũ de spũ: scz metet vitã eternam.

Quartum periculũ est q̃ in extremis insensatus peccator se reperit a deo elongatus ⁊ surdum. Capitulũ quartum.

Uartũ periculum est

q a deo elongatio. In quolibz sibi peccato mortali elõgat a christo plusq̃ p̃ mille dietates. vñ Sen. ii. Cũ ꝓficiscerem ad oriente inuenerũt cãpũ in terra senaar ⁊ habitauerũt in eo. Oriens vtiq̃ rps est teste zacharia Luce. i. g ait. Visitauit nos oriens ex alto. Ab isto oriente recedẽtes habitant i pctõꝝ fetore. Sẽnaar interꝑtat fetor vel excussio dentiũ. ⁊ denotat fetentẽ ⁊ vitiosam vitã quã qui segtur excutiũt ei dẽtes q̃bus masticare poterat opa dei ꝓpter q̃ necesse est ei infire fame. Et ad hoc ps. ait. Qui elongant se a te pibũt pdidisti oĩs. i. perdes oĩs qui supple pseuerãter fornicãtur abs te Hic est filius pdigus de quo Luce. i5. scrip. est. q̃ pegre ꝓfectus est in regionẽ longiquã Vñ vt ait ps. Longe a peccatoribus et marie in pctis pseuerãtibus salus Qz igit ita a dõ sunt elõgati difficili9 audiũt dñi clamantem. Clamat ad peccatorẽ quotidie deus: voca pulsat. Vñ ps. ait. Deus deoꝝ dñs locut̃ est ⁊ vocauit terrã. i. terrenos homies: clamãs illud Jere. 22. Terra terra terra audi sermonez dñi. Ecce trina pctõrum citatio: illa ẽ naturalꝝ corruptio sicut in ꝓcedẽti piculo p3. Secunda est accidẽtalis infirmitas. Tercia ẽ pemptoria: scz ipa extremitas vite. Propter ea admonet tales dñs per Jere. 32. c°. di. Audiat terra: ẽba oris mei. Et lz dñs quotidie ꝓtemnat ab eis tñ nõ dedignat nec vocare desistit ꝓpterea ps. subdit Ad solis ortu: scliz semper vocauit: idest ab infantia in qua puero nascit sol iusticie p baptismũ. vsq3 ad occasuz: id ẽ vsq3 ad mortẽ in qua occidit eis oĩs spes gr̃e venie ⁊ gl̃ie. Cuz ergo dñs vocauerit terram si nõ venit nõ eã ignorãtia excusabit: sed ꝓtumax malicia accusabit dicente dño Jo. i5. Si nõ venissem ⁊ locutus eis nõ fuissem pctũ nõ haberent. Vñ tales nõ ignorãtes lz rabidi ⁊ furibũdi a ps. dicũtur cũ ait. Furor illis. s. tẽpore extremo sm̃ similitudinẽ fpẽtis scz vulnerati sicut aspidis surde ⁊ obturantis. s. terra. i. terreno ꝝ amore ⁊ cauda. i. vana spe longiõris vite ne audiat dñm se vocantẽ

Ad 3º. de q̃uor vltis q̃uissimis piculis superuenientib9 pctõrib9 in vltio fine. Primuz est q̃ oĩs virtutes ⁊ gr̃as tanq̃ vitia ⁊ errores tales abhominantur. Caplin. i.

Rimũ periculuz est

p rtutũ ⁊ bonoꝝ abhoiatio. Anima/ritudo em̃ spũalis et diuitie infirmitatis vidz peti inueterati q̃ marie in extremis sentiẽ facit oĩs virtutes ⁊ spũalia bona despere. imo odiosa sentire: ita vt in his que dei sunt verũ videat falsum ⁊ falsum verum. bonũ videat malũ ⁊ malũ bonũ. dulce videatur amaꝝ ⁊ amaꝝ dulce que oĩa in virtutibus ⁊ vitiis tales expiri ꝓingit iudicio iusti dei. Et hec ẽ maledictio illa quã ꝓminatur dñs p̃ ysa. 5. d. Ve vobis. q. s. tẽpore vltimi finis dicitis malũ bonũ ⁊ bonũ malũ. ponẽtes tenebras lucẽ. ⁊ lucẽ tenebras. ponẽtes amarũ dulce: ⁊ dulce amaꝝ. Vñ tales inueniunt amaritudinẽ vbi deberẽt inuenire dulcedinẽ propt̃a Aug9. ait. Malato egro pena est panis q̃ sano est suauis. Oculis egris odiosa ẽ lux q̃ sanis est amabilis. Inuẽta em̃ amaritudine in bono ope q̃ attẽrat: statim dimittit peccator illud ad modũ simie: q̃ gustata exteriori amaritudie nucis eiicit eã. ⁊ nõ ad dulcedinez nuclei nõ puenit. Sic pctõr ad dulcedinẽ premii vel spũaliũ cõsolationũ nõ puenit. qz dimittit opari q̃ñ inuenit aliquã difficultatẽ in bono ope. ⁊ nõ opando talia bõa ⁊ virtutes vertunt sibi in nauseã. Et lz talis q̃q3 fũdat lachrymas tũdat pect9 miam poscat ad hec sunt dubia hec signa. vñ Aug9. Qui differt penitere vsq3 in finẽ vir aut nũq̃ bene penitet. qz q̃ credit vera esse ꝓtitio mortis est instantis erasperatio.

Secundũ piculũ est. qz tales in maiori piculo sepe amentes fiunt. Secundũ cap̃m

Ecũdũ periculũ est

r mẽtis alienatio. Alienat̃ em̃ in talibus mẽs multis oppressa veratio nibus. Hic etem̃ verat dolor. inde mortis expectate ⁊ nõ bene expectate. hic timor: hinc pctoꝝ seruitus. inde tẽtantes demones illinc mũdi affectiões ⁊ intricatiões. pdit sensum: amittit memoriã nihilq3 min9 curat q̃ ꝓpriã aiam. ꝓpterea ps. de talib9 ait. Nõ est i morte qui memor sit tui. ⁊ p ꝓfis nec etiã sui in inferno aũt gs ꝓfiteti. q. di. null9. sicut. q. nullus pctõr hmõi in mortẽ recordat̃ tui. Deut. ex pli causa q̃ aliqs fuerit ꝓcurator alicui9 dñi per. 40. annos. sicq3 fuerit imprudẽs q̃ nihil nõ fuerit vel scripsit de sibi ꝓmissis in toto tpe illo. Die tñ ab illo in expectat vocat eũ dñs querẽs oio videre ⁊ audire ꝓputuz de his que gesta sunt p eũ ⁊ iporturbatra eum agit. d. Redde rõem villi. tue. Stat̃ it spacium vni9 diei vel vni9 hore cogit ille reddere rõem. Jungd redd̃t oĩm gestoꝝ p eũ ꝓputuz bonũ iregrũ ⁊ clar. Vere credo q̃ nõ. qz non oĩm poterit recordari. Sed dices ad ipos sibi le nemo tenet̃ pctõꝝ suoꝝ nõ recordat̃ deus miserebit̃ ei9 de hiis que memoria tenet cõfitebit̃. Ad hoc rñdet Aug9. de pe di. 7. c. q̃q3 d. Si qs posit9 in vltima necessitate sue egritudinis voluerit accipere pniam ⁊ accipit: et mox recõsiliat̃ ⁊ hinc vadit. fateor vobis nõ illi negam9 q̃ petit: sed nõ ꝓsumim9 qz bene hinc erit. si secur9 hinc exierit ego nescio penitentiã dare possum9 securitatẽ vero nõ. Rõ est. qz seipm coegit p aĩe sue negligentiã suorum criminum remissi nõ posse ⁊ sue ꝓsciẽtie ignorantiã crassam ⁊ supinã habere q̃ hoiem nõ excusant. teste Aposto. i. cor. i4. Qui ignorat ignorabit̃ Sic̃ si qs se p altissimã turrim pcipitaret. si dñs descenderet se inde ꝓcipitaret. credo q̃ saltũ refumere nõ valeret. sed oporteret q̃ totã longitudinẽ saltus mẽsuraret ⁊ terrã tangeret de ꝓpinquo. deo possibile tñ esset. primũ a corporea morte salvare. Ego nõ credo in hoc spandũ. Qui de hoc p̃sumit, phibet saltũ ⁊ nos expectabim9 nõ videre miraculũ: sed indicabim9 stultum ridiculũ. Preterea si póderaret Aug. verba presupponit q̃ velit accipere penitentiã ⁊ accipiat in extremis: ⁊ tamen nõ p̃sumit q̃ bene hinc ereat. Quidergo presumendũ de illis qui oĩno imemores salutis sue vel q̃si expectãt vltimã horã: ⁊ cõfessio sceleꝝ suoꝝ nihil aliud est nisi q̃ facti quasi amẽtes ⁊ igrossata lingua nihil aliud habẽt nisi babla blo. ble. han. heu. hoi. hui. hei. De hac mũdana stulticia ⁊ cõsummata insania quid de eo aliud rest̃ nisi q̃ infern9 eũ expectat. Viuens viuẽs ait Ezechias ysa. 38 cõfitebit̃ tibi peccator cupiẽs miam consequi ⁊ penã euadere

sempiternam.

Tertiū periculū est qz in extremis agēti nō tantū auferūr sensus. sed qz iusto iudicio dei se talis a deo ⁊ a mundo in manibus demonum relinquitur. Complin 3ⁿ.

Ertiū periculuz ē u

t sta a deo ⁊ a mūdo eiꝰ in manibꝰ diaboli derelictio.qō maxie conuenit diuitibꝰ ⁊ magnatis. Nō audet quisq̄ talibus cōfessionē vel ꝓmunionē suadere nec etiā nūcire nisi raro vsq3 ad ifensatē ā extremitate. De quo pr[illegible]bze Aug⁹. in quodā sermone ait. Horz v.get ⁊ pena terret. ad veră vir venict homo satisfactionē. Qñ enim persona nobilis g[illegible]uter infirmat vix inuenitur aliquis qui de salute aīe sue audeat sibi loqui. executores sc[illegible]itātur circa diuitias ⁊ thesauros. Hedici circa corporis medicias Horz filii aici ꝓsolatē ifirmū ⁊ sic miser nō ꝓmittit de ꝑtis suis cogitare nec sc[illegible]tum ⁊ finē vite salubriter ordinare. Ad q̄tū piculū sit primo medicis de ꝓpria ⁊ infirmorum aīa nō curantibus. ondit decretal'. ex. de pe. ⁊ re. c. Cū infirmitas vbi dicit. Cū infirmitas corporalis nonnunq̄ ex ꝑcto ꝓcedat dicēte dño languido quē sanauerat. Vade ⁊ amplius noli peccare ne deteriꝰ aliqd tibi cōtingat. Hñti scripto statuim⁹ ⁊ districte ꝑcipim⁹ medicis corpoꝝ: vt cū eos ad infirmos vocari cōtigerit ipos añ oia moneāt ⁊ induc/cant: vt medicos aduocēt aiaꝝ. vt postq̄ fuerit infirmo de spūali salute ꝓuisum ad corporalis medicine remediū salubriꝰ ꝓcedat: cū causa cessante cesset effectus. Hoc quidē inter alia hinc cām dedit edicto qꝺ quidam in egritudinis lecto iacentes cū cis a medicis suaderetur: vt de aiarū salute disponāt in desperationis baratrū ruit. vñ faciliꝰ piculum mortis incurrūt. Si aūt medici hoc decreto tanta seueritate ad predicta coguntur: q̄to magis parentes fratres filii vxores ceteriq3 cōsanguinei ⁊ ꝓpinqui ad predicta artātur: cū ceteri etiaz ꝓmi ꝓ loco ⁊ tempore ⁊ instante necessitate ad hoc ex diuino ꝑcepto obligati sint Dñte do. Ja. 22 Diliges proximū tuū sicut teipz. Solēt nēpe tales ⁊ marie vxores dicere recordātibus de cōfessione et cōmunione infirmis. Nondum est tēpus. Sed vt vera glosa huic maledicto testui apponatur. Non est tēpus. Vere nō est tēpus qꝺ diabolus super infirmū habeat tantā potestatē dum mente ⁊ corpore cōpos est sui. sed vtq3 tempus est qꝺ memoria deficiente e sensu in grossaq3 lingua cū nequit nesciꝰ quodam modo nolit: vel inefficaciter velit cōfiteri scelera sua. Vere inq̄z tēpus est qꝺ diabolus ad tartara regna animā suā portet ⁊ eos qui de infirmi aia negligentes in tanto piculo sūt finaliter cū eo ferat. Ponderēt aūt omnes predicti rōem quā ponit decreta. ꝓallegata. Nam causa cessante cessat ⁊ effectus. Causa infirmitatū sepius sicut dicitur ibi sunt crimina ⁊ pcā. Quibus per verā confessionez cessantibus cessat effectus. scz infirmitas. Et sic liberatur infirmus honorat medicus: et vxor cum amicis ⁊ cōsanguineis cōsolātur. Si aūt infirmꝰ ob vxoris stulticiā a penitentia cesset. nō cessat ifirmitatis ⁊ mortis cā. i. pctm: sed male deficit eius vita Ponderent itaq3 ⁊ solerti attentione ꝓsiderent qui oculos habent qꝺ ex medicoꝝ vxorumq3 ⁊ consanguineoꝝ culpa ac aiali insensibilitate ⁊ crudeli pietate dānentur eoꝝ qui absq3 saltē efficaci penitētia moriūtur.

Quartū periculū ē qꝺ multis diuino iudicio inſperato aufertur pnie tēpꝰ. Cap. 4ⁿ.

Uartum et vltimuz

q periculū est tēporis ablatio ⁊ cessatio. Sperat em̄ pre sumptuose pctoꝝ in vltima extremitate tēporis penit Ad quē Ber. Quid tibi de futuro tēpore tam temerarie ꝓsumis o miser tanq̄ deus pater tēpora ⁊ momēta in tua nō in sua posuerit potestate. Vide peccator. Primo temporis ꝓciositatē. quia modico tēpore potest homo lucrari veniā gratiā ⁊ gloriā. male vero erpēsum obligat ad tormentū eternū. Si talis mercantia ad infernū portaretur solum tēpore dimidie hore ad penitendū emerem il lud ꝓ mille mūdis si possent. Tantū est em̄ thesaurus tēporis ꝓciosus qꝺ vt ait Ber. Non est tēpus vite impēsum qꝺ nō erogatur qualiter sit expensum. Nec non vivens recogita. 2° infelix peccator tēporis labilitatem. Quid em̄ aliud est ꝓsens tēpus nisi quidaz continuus rex fluxus ⁊ velocissim[illegible] cursus in quo hois vita quasi currenti fluuien similatur quod cum ad mare peruenerit perdit nomen. Iusta illud. ps. Ad nihilū deuenient tanq̄ aqua decurrēs. itē ar. suū. l. ꝓ corpore

os gestus donec infirmētur. Et Job. 7. Dies mei velociores fuerūt cursore ⁊ velocius transierūt q̄ aterante tela succiditur. Recogita 3° peccator infelix tēporis irrevocabili tatē. ꝓpter qꝺ. Ber. ait. Volat em̄ irrevocabiliter tēpus. nec tamē aduertit insipiens quid amittat. Mensa 4° d. emens pctoꝝ temporis brevita ē. Audi Job 4°. Breues dies hominis sunt. Et idē in. 15. c°. Homo natus de mu. bze. vi. tēpo. Considera hoc obstinate peccator tēporis incertitudinē. Nihil em̄ certius morte: nihil incertiꝰ hora mortis. Propterea Apoc. 3. i. 3ª. eccl'. ad talē peccatorē dñs ait. Esto vigilās. Et subdit. Si ergo non vigilaueris veniam ad te tanq̄ fur ⁊ nescies qua hora veniā. Sicut em̄ letargicus tādiu dormit donec sopore morte cōcludat. sic male viuens cito eternā morte incurrit si viuēs cito per penitentiā euigilare nō curat. Esto ergo vigilās o peccator: qꝺ si euigilare noluerit ad dei misericordiā te vocante euigilaberis ad dei iusticia te dānante. De qua dñs subdit. Si ergo nō vigilaueris veniā ad te tā qꝺ fur. Fur etem̄ ad hoc venit vt thesaurum indiligenter custoditū tollat. Thesaurus vtiq3 indiligenter custoditus est preciosissimuz tēpus quod merito dñs peccatori tollit. quia illud male viuendo in lucro non posuit. Vnde Math. 13. inquit bñdictus iesus. Qui em̄ habet dabitur ei ⁊ abundabit qui aūt nō habet illud quod videtur habere auferetur ab eo. Habet vtiq3 iustus tēpus quod bene expendit. Huic tēpus habenti tēpus in fine datur ⁊ spaciū recogitādi ⁊ repurgādi cōsciētiā suā ⁊ abundabit. scz penitudine vera venia magna gra larga ⁊ gloria infinita. Ille vero nō habet qui male viuendo amisit preciosissimū tēpus ⁊ tamen diuino iudicio ⁊ diabolico opere fit. vt sicut peccator stulte tēmpus dum viueret amisit. sic stultissime in icerto tēpore mortis speret. ita qꝺ dum tēpus penitendi in fine se sperat habere digno iudicio dei per inexpectatā vel subitaneā morte spaciū penitendi non valeat obtinere. Hoc quo admonet nos dñs. Mathei. 24. dicēs Vigilate ergo quia nescitis qua hora dominus vest[illegible] ven. st. Propterea cantat eccl'. Emendemus ī meliꝰ que ignoranter peccauimus ne forte preoccupati die mortis quera mus spacium penitentie ⁊ inuenire non possimus. Et apostolus gal. 6. Dum tempus habemus operemur bonum. Et. 2. cor. 9. Tempore accepto. scz vite exaudiui te. id est exaudiam ⁊ in die salutis adiuui te. Ecce nunc tempus acceptabile: ecce nunc dies salutis. Propterea omnia predicta exclamās Augustinus ait. O vita presens q̄ multos decipis que dum cognoscēris nihil es. cum videris vmbra es. cum exaltaris fumus es. Insipientibus dulcis es: sapientibus vero amara es: qui te querunt non te cognoscunt ⁊ qui te cognoscunt non te querunt. qui te fugiunt ipi te intelligunt. Vera non es[illegible]ia quā ostendis. fugitiua est velut somnium. Aliis ostendis te longam vt perdas in fine. aliis breuem: vt dum penitere volunt non ꝓmittas. Aliis longam vt [illegible]iant quecunq3 volunt. aliis angustam: vt non faciant bonum. aliis tristem vt non [illegible]solentur de bono. Hec sunt. 12. pericula. de quibus. ps. 17 in pª huiusmodi peccatoris ait Dauid. Pericula inorni inuenerunt me. Quod etiam potest esse the. in mª. occurrenti. Ex his igitur periculis patet q̄ vigilanter q̄q3 solerter omnibus videndum sit ne preoccupati simus in his vel in aliquo predictorum in hora mortis: cum etiam dominus in verbo proposito de tali peccatore dicat qꝺ fiunt nouissima hominis iº peiora prioribus. Et. ps. hoc idem testatur ⁊ experientia monstrat qꝺ mors peccatorum est pessima. A qua nos eripiat misericordia iesu christi qui cum patre ⁊ spū. s. viuit ⁊ regnat in secula seculorum. Amen.

Feria quinta post primam dominicam in 4ª. de. 12. doloribꝰ quos patitur peccator in hora mortis. Sermo. 14ª.

Ilia mea male a de

f monio veratur. Mathei. 15. Secundum enim sententiam salvatoris. Job. 3. Qui non credit. scilicet probare pericula ante dicta: sicut predictum est iam iudicatus est. scilicet experiri debere dolores quibus peccatores in vltimo fine merentur affligi non resipiscant. De quibus doloribus. ps. in persona anime peccatricis in hora mortis afflicte inquit in. ps. 17. Circumdederunt me dolores mortis. Quod potest esse al. the. in pñti mª. Et ad hūc moralē sensum loquit verbū ꝓallegatū in ꝑsona impii

fz

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

petōris in vltimo laborātis ac lamētabiliter dicēris. Filia mea male a demonio vexatur. Quenā est filia hec nisi aīa crimiosi. cui⁹ filia dicta est nō amore gre: sed instinctu nature. Hec aūt male a de.ve.cū dīno iudicio permittē te in vite sine priuata gra...s t aduersorio ōi multiplicib⁹ cruciatib⁹ t doloribꝫ atq; de/monis relaxar. In ḡbus sacratissimis xbis. Sexta re... giositas. s. cōstringēs aptius indicatur: q; p ea artar hō t quodāmō cōstringitur ante talē ..nē doloꝛib⁹ plenū de salute sue aie puider. Duodeci igit sunt dolores quos cōmunit patiūtur imp... petōres in vltimo fine. Nos aūt in tres quaternarios distingamus Et primo ponam⁹ quatuoꝛ primos dolores t cruciat⁹ graues. Prim⁹ est doloꝛ affli ctionis. 2⁹ est doloꝛ cogitationis. 3⁹ ē doloꝛ puationis. 4⁹ ē doloꝛ ..parationis. Addan tur etiā quatuoꝛ alii grauiores quoꝝ prim⁹ est doloꝛ dubitationis. 2⁹ ē doloꝛ offensionis 3⁹ est doloꝛ obligationis. 4⁹ est doloꝛ cit tionis. Supaddāt reliqui quatuoꝛ grauissi/mi in supmo: quoꝝ prim⁹ est doloꝛ pñatōis. 2⁹ est doloꝛ eraminationis. 3⁹ est doloꝛ sen tētiatōis. 4⁹ est doloꝛ dāpnationis.

Articul⁹ primꝰ de primis quatuoꝛ doloribus in vltimo fine cruciātibu⁹ petōrem. Et prim⁹ doloꝛ est de afflictionib⁹ q̄ cruciāt ei⁹ corpus. Capitulum primū.

rimus iqua ē doloꝛ

p afflictōis. Dolet caput dolet coꝛpus dolēt brachia dolēt membꝛa. uicta t viscera q̄tūtur itra. Astat vroꝛ ..san guinei medici t tot⁹ cumul⁹ parētele circūstat. Vn⁹ cōsolat afflictū: ali⁹ spē porrigit sanitatis. medelā ordinat ille. Alli⁹ dat sirupos alter addit emplastrū: ſfiūt cōfricationes caloriq; sedādo. aqua rosea fundit. ad man⁹: et p eandē pedib⁹ refrigeriū dat. Et cū his oībus nichō⁹ ꝓualescit doloꝛ torquet coꝛpus. vlulat. lamētat. Heu heu. hoi. hey. hem hē. dñdit ad vltimū strati reascēdit. vnde descenderat: t de tanto tamq; acerbe cruciato ait vroꝛ. Dñs opē ferat. sup le.do. eius vni. stratū ei⁹ versasti. i. versa rēfecisti in infirmitate ei⁹. Et ipe ipatiens lamentabilit ait. Doloꝛes inferni circūdederūt me.

De variis cogitationibus que ir vltimo fine cruciant peccatoꝛes

Capitulum secundum.

Ecūdus est doloꝛ co

gitationis quatuoꝛ quiō genera cogitationū infirmi petōris q̄tūt mētez videlicet. Doloris. amoris. timoris t spei. Hi sunt quatuoꝛ cogitationū venti de quibus i misterio Dañ. 7. scriptū est. Quatuoꝛ vēti pugnabāt in mari magno. i. in amaricata mente magni petōris. Er vna pte insurgit cogitatio doloꝛosa. Hens em̄ a doloꝛe coꝛporeo trāsfigit. t quassat. vñ Bre. ait. Egritudie oppimeris nihil aliō cogitare potis q; dirigit tota itētio mētis vbi sentit vis doloris. Er alia xo pte cōsurgit cogitatio aōrosa vi delicet amoꝛ filioꝛ vroris: diuitiaꝝ honoꝛ: status t coꝛ oīm que vitēs in mūdo vicose dilexit. Vñ eccl. 33. Vir in multis exp⁹ sc; siue malis siue bonis ꝛcogitabit multa vt fm ea que exptus est. Sed tales male viuendo nō exprit nisi opa mala. sic etiā male morendo cogitāt ea. Er alia etiā pte insurgit in eo cogitatiōes timoroſe. timet morte. pauet infernū seculū alterū abhoꝛret. ita vt vere dicere possit cū .ps. Timoꝛ t tremoꝛ venerūt super me t cōte.me tene. i. cogitatōes tenebroſe. Licet aūt iust⁹ naturaliter timeat morte. Nā etiā eā ertimuit rps. Longa tū dīa tiet eā petōr t iust⁹ Sic si duo i carcere sint quoꝝ vnus expectet suspēdi t alter liberari. Tpe aūt statuto cū ābo de carcere euocant. vn⁹ timet inde exire. Alli⁹ cm̄ egredi iocūdat. Sic vtiq; cōtingit de coꝛpoꝛe carcerali. cum inde p mortē egrediūtur ii sti t petōres. Dic Aposto. ph. i. ait. Cupio diss. t esse cum rpo. Et .ps. inquit. psal. i 41. Educ de custodia a. meā. Sed petōr timet coꝛā iudice ꝛparere: t cōscius quide sibi qō expauescit expectat Et pte aūt reliqua isurgūt cogitatiōes spei. Oīra quide stultitia. q; dū morīr adhuc morte euadere arbitrat qō em̄ optat illud sperat qō abhoꝛret quodāmodo nō expectat. Cupit viuere credit viuere nollet mori nō credit mori mirat mori: q; oio nollet mori euadere cupit euadere credit saltē optat saltē expectat Silis vso qui tpe yemis dū nullū signū pomoꝝ per elevato capite ad arboꝛes ait. Hoc anno erūt multa poma. Hoc ideꝛ inquit q; sic esse vellet. Sic infelix peccatoꝛ diabolo instigante de aīa sua ne disponat sperat adhuc se longā habere vitā cōtra quos .ps. ait. psal. 54. Viri san. t do. nō di. dies s. i. hoies mū

danas delicias proseqūtes t primis suis nocē tes nō dimidiabunt dies suos. munq; em̄ peccatoꝛ morī vellet. ideo hac spe falsa sibi spondens vitā longā imo quasi sine fine t si centū annis viuat nō dimidiabit dies suos. In cuius misteriū. Luc. 12. scriptū est de diuite: q; sibi spondebat longā vitam dicens. Aīa mea hēs multa bona posita in annos plurimos requiesce comede bibe t epulare. Ecce q; sicut optabat in deliciis longā vitā. sic eā sibi secreto aīo .pmittebat: sed illā nō dimidiauit. vnde sequit ibi. Dicit aūt illi deus. Stulte hac no. a. tuā repetūt. a te que aūt pa. cui⁹ erunt Ad hoc etiā Job. 22. scrip. est. Viri iniqui sublati sunt ante tēpus suum. i. a se speratum vel quod per flam affectionū t spem fecerūt suā. Sed nōne eccl. 7. Contrariū scrip. est: vbi dicit. Justus pit in iustitia sua: t impi⁹ multo viuit tēpore. Ad hoc clara responsio patet per hoc quod dicit. ps. Dies suos. Nō dicit dies etatis sue. sed dies suos. i. quos in ordinata affectione hui⁹ vite ipi sibi .pmiserit. Cōsidera etiā q̄ta diuersitate cōtrariarū cogitationū huius petōris aīa conquassatur dolet: afficitur: timet t sperat: quod ergo sperat timet. t quod timet spat. Odit salubria amat pericula t dānosa. Vnde Jacob⁹ de uterto. Quatro venti muta el mare. che la mēte fera. foare. lo tiere t lo spare lo doloze e lo gandiare. Latie. Quatuoꝛ vēti mouent mare qui mentē faciūt turbare. i. timoꝛ spes. doloꝛ. t gaudium. Et ysa. 57. scrip. est Coꝛ impii. q. mare feruens. s. cogitationibus suis quod quiescere non pōt marime in hoc extremo.

De anrio cruciatu maloꝛ cū per mortem omibus magnificētis: deliciis: t diuiciis interīt ꝛspiciūt se priuari. Cap'm 3^m.

Ertius est doloꝛ pri

uationis. Videt em̄ se priuari mūdana gloria t fastuosa superbia delicijs carnis: t substātia temporali. O q̄tus doloꝛ est cū superbus se priuari cōspicit gloria: pompa t supbia mūdiali in quib⁹ posuerat tota spē suā cum videt se experiri qō ysa. 40 scrip. est. Omis caro fenū t omnis gloria ei⁹. q. flos feni. ercicatū est fenū t cecidit flos eius. Vere vtiq; vere .pbat q; flos est marcescens dum moritur qui olim florui dum in florida etate in florido mundo floꝛrido corde stetit qui flos vtiq; cadit dum fenū coꝛpis cōtabescit Cōspicit etiā in se verificari quod .ps. inquit. Jane. sc; delicio se puerite sicut herba transeat. i. transiuit mane sc; adolescentie t iuuētutis gl'iose floreat p mūdanos fast..s t pōpas t ptranseat. Vespere. i. vltima hoza mortis decidat per infirmitatē induret per doloꝛosam t desperatā obstinatōem ac obstinatā desper..dem: t arescat. p ..sumentes mortis doloꝛes. Cuq; i extremis laboꝛat t oza palent fauces. q; ūs arescūt mēbza oculi cōcauantur lingua palato adheret oēs sensus totiq; exhaustu coꝛpus clamare videnī in hoꝛ .pona illud. Sapientie. 5. Quid nobis profuit superbia nostra aut diuitiaꝝ iactātia: q id cōtulit nobis trāsierūt hec oia tanq̄ vmbza. O q̄tus etiā hoꝛ quando lascius cōspicit se priuari delitijs carnis dilectā vroze amatis filijs .patis luxurijs cōsuetis solatijs. sonis. cantilenis. lusdis. truffis. t iocis. Vnde Hugo libꝛo de aīa ait. Quid .pfuit istis iamis gloria. breuis letitia mūdi pōpa carnis voluptas falsе diuitie magna familia t magna cōcupiscentia Vbi risus vbi iocus: vbi iactātia. vbi arrogantia. De tanta letitia q̄ta tristicia post tantā voluptatē q̄ grauis miseria. De ista exaltatione ceciderunt in magnā ruinā t magna tormenta. Et iuxta quod pronice dicit .psa. Liberēte nūc cōgregati tui. i. denarii. Vnde mirat ps. in persona iustoꝝ dicens. Quomodo facti sunt in desolatōem subito defecerunt perierunt .pter iniquitatē suā. Et in persona vanis delicate pulchre delicioſe ornate t vane: sed deformate .pter infirmitatē t i extremis agentis ait Job. 19. Spoliauit. sc; infirmitas grauis gl'iam meā t abstulit coꝛonam de capite meo. Ad l'iam vel coꝛonam vocat capillos vanos vel cetera capitis ornamēta Destruxit me vndiq; t pereo. t. q. auulse arboꝛi abstulit spē meā. s. quā habebā in deliciis t vanitatibus meis O q̄tus insup meroꝛ cū auarus cōspicit se priuari diuitijs mūdi quas tanto laboꝛe acquisiuit. tanto timoꝛe seruauit: t nūc tanto doloꝛe relinquit: q̄s tanto amoꝛe dilexit. videt em̄ q̄ nihil secum poꝛtare potest nisi peccata quibus eas indebite congregauit. Jurta illud Job. 27. Dives c..dormierit nihil secū afferet aperiet oculos suos t nihil inueniet id est peccatum quod vere est nihil. quia de xo esse hominez

priuat. Et alibi habet in.ps. Dormierūt somnū suū ⁊ nil.inue.o.vi.di.in manib⁹ s. Et iterūm.ps. Ne timueris cū di.fēs.f.b.⁊ ꝓ mul.f.g.do.ei⁹ q.cū inte. nō s.o.neq3 de ē eo g.e⁹ Quod iusti videntes verent eis iusta iudicia dei ⁊ roborātur in fide. Vnde in.ps. Videbūt iusti ⁊ ti.⁊ sup e.ri.⁊ di.ec. hō qui non po d.ad sm̄. sed spauit in mul.di.s.⁊ p.in ve. sua. Et ne spualuit in vanitate cū tales diuitie cōgregate nec ad corpalē vitā tenendaz nec ad victū ⁊ vestitū corpi vel aīe conferāt Iurta illud eccl'. 5. Qui amat diuitias fructum nō capiet ex eis. Exemplū de illo diuite q sibi portare fecit cēs denarios ⁊ thesaurosuos quos dolose alloquēs dicebat O denarii mei. O thesauri mei en morior inuita me me queso iuuate me denarii mei.relinquaz ne vos dilecti denarii mei. Cāgebat eos:palpabat: eos osculabat:āplexabat eos:lamentabat Denarii mei heu me denarii mei. Demū accepto argēteo vase ⁊ illud. q.rabidus morsibus stringens cum diabolo expiranit. Quid igitur iste secū portauit nisi pcta sua. Et sicut dicitur Jath.19. Quid pdest hoī si mūdus vni.lucretur aīe vero sue detrimentū patiat. Quid portant dñi de diuitiis suis.quid duces:quid reges:quid etiā mēs imperatores. Quod intelligens Saladinus magnus inter sarracenos aptorimās vltimo fini sudarii quod p⁹ morte induendus erat ante se pferri iussit. Demūq3 per ciuitatē pclamari fecit:tantū. tantum.tantū de omibus rebus suis pcep ...agnus Saladin⁹ portat. Insup.quid relinquit: auari cum moriuntur:ob elemosynas largas. Quid. Audi test moniū cor pro elemosyna animā dant demonibus.corpus terre ⁊ denorantibus vermibus. diuitias vero mundo ⁊ mundanis homibus. Vide cum q̄ta caritate nō dico charitate moriuntur tales ⁊ q̄ magni elemosynarii fiunt. Sed quoch̄o doloriosius est talis quandoq3 ipo iam feminece ⁊ moriente videt ante oculos suos diuitias suas asportari ab his quos odit cum potius vellet q̄ submergerētur vel proiicerētur i mari:q̄ venirent ad eorum manus. Vt verificetur quod dictum est per prophetam. Relinquent alienis diuitias suas ⁊ se.e.do.illoz ineternū. Et iterꝫ scrip.est.ysa.3. Eractores sui spoliauerunt eum. Insuper quos his oībus deterius est impeditur a consanguineis infirmus ⁊ quandoq3 a filiis ne possit testari ⁊ confiteri: vt non faciat conscientiam de male acquisitis: volens restituere illa. Et sic iusto dei iudicio cogatur in baratrum desperationis demergi a tq3 damnari.

De dolore peccatricis cum separatur a carne quam super oīa diligebat. Cap 4m.

Quartus ē dolor separationis.

Crescit autem ante mortem angustia corpalis tanta taz ardua:tā ⁊ grauis q̄tā ⁊ qualis nec fuit nec est ante conquassionem illam in presenti vita.quod ⁊ si non in cunctis in plurimis tamē patet.quia pre dolore magno quo premuntur seipsos etiam cum horribili aspectu deserpunt. Ratio autem tanti doloris in libro de spū ⁊ aīa.ca.12.vel.17. Assignat vbi scribit q aīa recedēs a corpe trahit oēs potentias secum sensum ymaginationē: rationem: intellectū: intelligentiā: concupiscibilitatem: irascibilitatē: ⁊ ex his scōz merita afficitur ad dolorem ⁊ delectationem. Hec ibi. Infert autem peccator qui non solum naturali amore:verum etiā inordinata affectione carni sue conglutinatus ⁊ glomeratus: atq3 ligatus est q̄to dolore q̄toq3 horrore sentit illam fortem ⁊ incomparabilem violentiam: conquassantē per quam nerui illi etiā viscales nodi quibus corpus ⁊ anima naturaliter ⁊ criminaliter iuncti sunt disrumpuntur fo ri non licet. Experiri autē non potest.experi cum timore debet.experiri equidē necesse ē Nō ē vtiq3 mīrū nō articul⁹ nō neru⁹ nō natura nō deniq3 in toto corpore locus q hoc in estimabili dolore non inuoluatur. vt bene verificetur verbuz.ps.q in persona talis morientis ait. Circumdederunt me dolores mortis. Dic autem tantus dolor est q̄ aufert et occupat omēs sensus:⁊ art⁹ etiam in viro iusto. In pedibus aufert potestatem gradiendi.a manibus ⁊ a corpore potestatē tangendi.ab oculis videndi.olfatū a naribus:audittum ab auribus:gustum a palato.ita vt verificetur illud quod scrip.est Jer' 6. Ascendit mors per fenestras nostras. Justis autē licet amara sit mors ex conditione nature.est tamen eis amabilis ex beneplacito voluntatis diuine. Credunt q̄ mors sit de carcere egressus.exilii finis:terminus presentium errorum:peregrinationis quies. ad portū applic⁹.oneris grauissimi depositio.egressus de

feria quitā post primā dñicā quadragesime

rumnosa domo.liberatio egritudinū.euasio cū ctoz periculorum.debiti nature solu⁹ victoria pugne:redditus ad patriā.principiū vite. ⁊ ingressus ad gloriam sempiternā. Vnde cū ps.dicit. Propterea non timebimus dū turbabitur terra.s. carnis ⁊ transferentur mōtes.s.corporales sensus in cor maris id est in amatā .mortem.

Articulus secūdus de secūdis quatuor doloribus in vltimo fine cruciantibus peccatores:⁊ primus dolor agitat peccatoris mētem dubitationibus ac timoribus plenam.

Capitulum primum.

Primus est dolor dubitationis.

Quando videt se peccator morti p pinquū ⁊ euadere nequaq̄ posse. Talis nempe fm Crisostō.in sermone de patia.moriens cunctos salutat donec sue mentis dñs est do nec sua lingua loqui poterit. Valete inquit amici mei ⁊ dñi pro me orate. Iter em̄ pago extraneū q̄ nunq̄ ambulaui ⁊ in regione lōginquā quā unq̄ vidi:⁊ in seculum alterum aliarum. vnde nullus reuersus est: ⁊ in mansiones metuendas:ad quas nullus me comitatur .⁊ ante iudicē terribilem vbi nescio qd mihi continget. Ecce quero adiutorem ⁊ nō est qui me eripiat. Quero qui comitetur ⁊ nullus mihi cōpatitur nec de gentibus ē virum. Vt scriptura verificetur. Deut. 22. Dabit tibi cor pauidū ⁊ deficientes oculos ⁊ animā consumptaz meroze ⁊ erit vita tua pendens ante te timeb̄ die ⁊ nocte. In hmōi etiā exemplū timoris dñs quidam cum prope finem interitus esset inquit. O dñe. O dñe q̄tum contēpnēdus est mūdus iste. Ecce ego qui tot habeo castra ⁊ hospitia ad hospitandum. ⁊ tamen nescio quo hac nocte ire debeam an quis me debeat hospitari.

Secundus dolor est de horroze peccatoz suozum cū priusq̄ spūs a corpore separetur ante mentis oculos presentatur. Cap 2m.

Ecundus dolor est offensionis.

Cum em̄ plene defatigato corpore ⁊ viribus exhausto caro fuerit cōquassata anima multo liberius tunc in momento videt sibi occurrere oīa queq3 fecit bona ⁊ mala. Justo ad leticiam ⁊ consolationē peccatori in ⁊ mesticiā cōfusionē. Jurta illud Apo. Ro.8. Diligentibus deu m omia cooperantur in bonū. ⁊ a cōtrario sensu non diligentibus deū. i.peccatoribus omia cooperanē i malū. s. bona ⁊ mala Impio igitur omīa scelera sua ⁊ malicia peccatorum suorum ante mentis oculos presentātur. Videt peccatorum suorum multitudinē videt turpitudinē: videt magnitudinē. videt ingratitudinē. Videt quomodo deturpauerit infelicis aie pulchritudinē: videt quomō subiugata est peccato priuata est eterno regno ⁊ obligata est in sempiternū in infernū. Jux quod Deus.scrip.est. Occurrent vobis mala in extremo tēpore. Et eccl'.ii. In fine hominis denudatio opez eius. Tantus est enīz dolor ex his proueniens tractatio ista tam grauis q̄ aīa turbata in desperationis barathrū precipitare se ipā propter peccata sua. mentis clamore valido lamentabiliter.dicēs Torrentes iniquitatis cōturbauerunt me. Torrens preceps flumē ⁊ trēs dōs designat peccatū quidem marime tunc precipitando in desperationem terret animam infelicem.dum ipsa conspicit ⁊ itelligit ifinitā maliciā ei⁹ Vnde Brego.ait. Dormit dines ⁊ oculos aperit: quia cum morītur id anima videre cogitur: quod dum viueret preuidere contempsit.

Tercius vtiq3 dolor est cum mens diiudicati cat tormenta futura que passura est ineternum.

Capitulum tertium.

Ertius dolor ē obligationis qui in anima oritur quando iam iste incipit diiudicare ⁊ pter iniquitates suas vniuersa debita gehenne tormenta in ictu oculi sibi preuidet imminere iurta ps.sententiam in persona talis peccatoris loq̄tis. Dolores inferni circumderunt me Et Iob. 21. hoc idē testatur dicēs. Videbunt oculi eius interfectionem ⁊ de furoze omipotentis bibet.scilicet velit nolit.

Quartus dolor est citationis cum se cōspicit peccatrix anima ante iustum iudicem: per diabolum necessario aduocari.

Quartum capitulum.

Quartus dolor est citationis.

Presentat se diabol⁹ peccatoris anime morientis. vt illam presentet dño iudicanti clamoreq3 validovocat eā dicēs. Veni propere vel cōpare infelix

Universidad de Deusto
Biblioteca

anima cozā deo. O ḡtus terroz. O ḡtus horroz. o ḡtus stupoz qñ ab infelice anima ꝓspiciuntur dēones ꝑparati ad escā. O amā iusticiata quis te tuebit in hora rāte nccitatis q̄is consolabit quis cōita. Iudi quid a do⁹ imponit dia⁹ aiam cozā ꝺo curāti. Jhe. i5. Si direrint ad te. s. anime citate p te quo egrediem⁹. dic ꝺoi⁹. dices. s. o dia⁹ infernal'. qui ad mortē ad mortē. et qui ad gla⁹ ad gla⁹. et qui ad famē ad famē. ⁊ qui ad captiuitatē ad captiuitatē. Dupler est ei mors ḡ⁹ ad ꝓns spectat. s. spūal' cl'pe. ⁊ eterne pene. De quib⁹ ge... scptū est. qd ingt. doi⁹ ade ⁊ eue: Quacūq; hora cōederitis. s. de ligno vetito morte m⁹remini spūali et eterna it spūali p culpā. eternali p penā. Est insup dupler gla⁹ scz cōscientie pugentis. ⁊ cōscie rodētis. pugentis in ꝑsenti sc'z: rodētis autē in futuro. De p⁹. puer. 12. Est qui ꝓmittit. scz. dyabol⁹ alliciēdo. et .q. glad⁹ pugit scz conscie anima. Alij⁹ gladi⁹ est cōscien⁹ rodedis. Ysa. 66. Vermis eoz̄ nō morietur. Est ēt dupler fames. s. defect⁹ gre et cōsump⁹ cine pene. De p⁹. puer. i9. non affliget dom⁹ fame aiam iusti. De. 2ª. ꝑs. Fama patiēt vt canes. Jtē est dupler captiuitas. s. crimialis ⁊ infernalis. Et de his dnab⁹. Apoc. i3. Qui in captiuitatē duxerit in captiuitatez vadet i. q captiuauerit animaz p culpā. eē pª captiuitas. captiuabit in anima ⁊ corpe p etnaz penā. ecce 3ª captiuitas q̄ captiuat hoies in felices. Dicit ergo dñs q anime poscēti quo egrediemur. dyabolus rndeat. qui hucusq; p uenit ad mortē spūalē veniat ad mortē eternalē. et qui ad gladiū pugentē animā veniat ad gladiū mordētez animā. et qui ad famen gratie veniat ad famē deficiētis natu⁹. ⁊ qui ad captiuitatem cl'pe veniat ad captiuitatez infernal' pene vbi in felix anima in manib⁹ demonū eternalī captiuatur. Ecce despatiu⁹ dolor quē cū anima citat' a dyabo⁹ ci ꝓcipit domin⁹ nūciari. Et sicut Apoc. 6. c. de dyabolo scptū est. Data est ei potestas. scilicet a dño super quatuor ptes terre. i. sup quatuor vicios as pctōris affectiones interficere gla⁹ fame. morte ⁊ bestiis terre. id est dēoibus. De quo exadere iustos ps ozabat dicēs. Ne tradas bestiis. a. cōfi. t que quadrup⁹ ptās dyabo⁹ animā peccatricē citāti cōmissa est. de quibus.

Ar⁹ 3⁹ de quatuor vltimis cōsumma tis et exterminatis doloribus peccatoꝝ. 3⁹ dolor ē cū peccatrix anima ante terribilem iudicez per dyabolū constituitur condemnanda. Capitulum pr̄m.

Primus autem do

lor pñationis. Tpe ät mortis ā bom ḡ mali cōparet cozam. ipo. Jō 6z obit⁹ qz obuiā venit anie x⁹. Ex quo iusti suscipiunt cōsolatiocm et impu confusi onē maxime erubescentes q culpa sua non effectualiter redempti sanguine ihu xpi sunt Vñ apoc. 1°. scp. est. Videbit cū ois oc'lus et qui eū pupugerūt. Et tunc plāgent se super eum omnes trib⁹ terre. Cū aute anima pctōris cozā dño pñtat' cōfusione plena voce terribili interrogat eā dñs ꝺi illō Jathe. 22. Cui⁹ est ymago hec et supscp⁹. Et increpatie addit. Vbi sunt insignia pcelse trinitatis. Vbi sunt vestigia dine claritatis. vbi sunt incendia pne charitatis. vbi eloquia supne ciuitatis. Cui⁹ est ymago hec. et supscp⁹. qō est illud holpiciū qō tu cōduristi qō est illō pciū qō tecū attulisti. qōnā est consortiū cuz quo accessisti. qō illud eduliū quo te pascuisti. Cui⁹ inqs ē ymago hec. et supscp⁹. vbi est loc⁹ in quo debes quiescere. vbi est cib⁹ quo te debes reficere. vbi est cens⁹ quo te ō bes redicre. vbi est cet⁹ q te debet defendere

2⁹ dolor iminet aie peccatrici cū corā deo eramiat' ⁊ multiplicit' de suis sceleribus accātur. 2m capitul'm.

Secundus est dolor

examiationis cozā summo iudice. constituta aia infelice. ad examinationē transiēs a diuersis diuersimode accusatur. Accusat eam consciē⁹ sua. iurta ap'li sniam. Ro. 2. Testimo⁹ reddēte ill' cū scia cozi, et int' se cogitation⁹ accusantiū aut deffenden⁹ in die qua iudicabit dom⁹ ocul ta hoim. Qō etiā ipse ps testat' in pª cōsci⁹ loquēs et dicens ad aiam peccatricē. Exiui masti iniq̄ qz e. t. s. ar. te et sta. cō. t. f. tuā. Accusat eā sua opa mala. Vñ apoc. i4. Bti moztui qui in dño morīūt. et addit⁹ opa ei illoz̄ se. il. Quod ꝺbū exponēs. Bern. ait vel Beda. Operabona secuntur bonos. s. opa mala psecūt malos. Et ps. quoq; ait. Cognoscet dñs tu. fa. in opib⁹ ma. s. cōp. est pctōz. Sicut interuenit hericio qui cōfurat poma fugit ipis super spinulas dozsi infixis fugiēsq; apprehēdit cū furto suo. Accusant fugiēsq; apprehēdit cū furto suo. Accusant eā dēones infernales. vñ Apoc. 12. dz dyabo lus accusator frīs q accabat illos añ cōspectū dei nr̄i die ac nocte. vnō ps⁹. eccl'. 18 actē te cōsiderādo est Añ iudiciū para iusticiā. t. et medicinā et añ iudici⁹ infroga teipsuz et in conspectu dei inuenies ꝓpiciacōez. Et Aug. in sup ait. Modesto erit dyabol⁹ et recitat ir rba ꝓfessionis nr̄e et obiciet nobis in faciem qcquid fecer⁹ in qua die peccauim⁹ in quo loco ⁊ qd opis tūc tpis facere debea⁹. cōcurrūt ad aiaz ꝓfundēdā et rapiēdā milia terrifitia im. pperātes acqs cūcta scel'a accāntes: Bilin⁹ deom⁹ oms ꝓtra illā insultātes ꝺi bñ O ḡt⁹ aie tūc tremor: O ḡt⁹ tioz cū omia pudenda aie nudabūt. Et vt ꝺz Jo. 26. colūpne celi cōtremiscūt et pauēt ad nutū ei⁹. Abbas agathō cū morcret mālt p tres dies immobilis tenēs oc'los aptos. ad quē frēs. Mr abba vbi es. rndit in cōspectu dīni iudi cū. Et illi. Times pr̄. Ait ille. Laborauī vr tute qua potui in custodiēdis mādatis dei. sed nescio si opa mea placuerūt cozā deo qz a⁹ sī iudicia dei. alia hōz. Et cū vellēt eū am plius inrogare ait. Nolite qz ego occupat⁹ sum. Quid ergo faciet in felix pctōr cū cozā dño iudi⁹ ꝓbebit. vñ aug. ingt. q dyabolus vā deo et aia a stās dicet. Egsume iudex in dica istū esse meū ob cl'pā. q tu⁹ eē noluit p gr̄am. tu⁹ p naturā. me⁹ p malicia. tuus per pas. ōem is me⁹ p obseruatōem. 3⁹ dolor sr infelicez aiam irruit cū ꝓtra eā a dño snia irrevocabil' ꝓmulgatur. Capm 3m.

Tertius dolor est sen

tenciatōis. s. cū terribil'. Illa sententia ex ore artissimi sup infelicē pctōris aiam fulmiabit dñe dño. Jath. 22. ligatis pedibus ⁊ manib⁹ ꝓicite cū in tenebras exteriores. Exteriores aut tenebre noiant. qz exis in eis expulsus est a ciuitate sctōz. Et ē dctm a sili vt fuit vl' filii exitis in domo regis qui ꝓpt' aliquā cl'pā expellit et ponit ex in carcere tenebroso. vñ iurta illō Ysa. 3. De ipio in mal' re'butō manuū suaz fiet ei Tūc peccatri aie fit sic ꝓdici a caibus circū date et falcone sup irruite. vnō intellectualiv̄ociferatōe clamare cogit illō ps. Circūderunt me canes multi. i. dēones cōsi⁹ malignantiū ab. me. In vitis patz dicebat abbas helyas. Tres res tieo. vna ē qñ egressiura est ō coz⁹ meo aia mea. 2ª qñ occurrurus sum deo. 3ª. s. quādo ꝓferāda est sntia. In fleribilis est ei⁹ ina iusti⁹. Jux illō ꝓuer. 6. ca. Zelus et furoz. i. futura iustitia. viri nō pcet in die vindicte nec acgesceet cuiusq; pcib⁹ nec recipiet ꝓ redēptiōe dōa p'sus. Et aug. in li° de symbo. Ille iudex nō gra ꝓmittur nec mia tā flectit nec pecunia cessāt n⁹ sati fcōe vel pnia mittigat'. Dic igr̄. Dū tps hēt agat aia pniaz q̄diu est locus n. i. qz illi erit loc⁹ institie.

Quartus dolor anime peccatr̄cis est cū eterna supplitia erpitur Em 4m.

Quartus est dolor

dampnatōis. s. cū aia ꝑ ill ā terribilem sniam conspicit se ꝓuari eternū omni letitia et affligi omni tristitia et dolorosa pena in hui⁹ misterii. Apoca. i9. scp. est q angel⁹ qui est xps cōdēpnās a numā peccatricē clamauit aiam scz dēpnā q̄admoꝺ ꝓ leo rugit. De quo rugitu Amos 3°. leo rugit. s. sniam, pmulgan⁹ qs nō tiebit scz cū cōtra cū tal' snia data erit.. Et segtur Et cū clamasset locuta sī. s. tonitrua voces suas. Septē nāq; tonitrua vniuersitatē cruciatuū indicāt infernoz̄. vt generali septenario cl'pe cozrñdeat septenari⁹ vniuersē pene Vox tonitruoz̄ pr̄m est dāpnū irrecupabile. 2m pena est itermiabil'. 3m dolor desperabilis. 4m cōfusio intolerabil'. 5m pauper inerplebilis. 6m na⁹ cōsump⁹. mirabil'. 7m vero rebellio infna et externa implacabilis. De quoq; ꝓdctōr tonitruoꝝ ps ait. Et em sagitte tue trā. vor to. tui in rota. Sagitte nempe q̄ trāsseūdo desiūt, sunt vndeciz ante istū ꝓuenientes dolores sed vox tonitrui xpi tūc est in rota. s. cū aia pctōris. 7. ꝓdictis afflictōnib⁹ eternalī cruciat'. Sagitta nēpe finem seu metam attingit. Rota vero finem nescit vt per hoc oñdatur q̄ post dolores tales iam ꝑteritos supadditi'. alii eternales. vñ apoc. 9. misticte scptū est. vevnū abiit ⁊ ecce a⁹. duo ve veniūt post hec. Mi⁹ quidē ve qō abiit est afflictio cū. ii. doloribus cozpal' mortis sed duo ve ꝙ superadditur sunt dolores duplices. s. dampni et sēsus que in dāpnatis nūq; attingent finē. Q quibus ve nos eripiat nr̄i benignitas saluatoris qui ꝓ patrez spū scto

Universidad de Deusto
Biblioteca

viuit et regnat in sec'la sec'oꝝ amen.

Feria sexta post primã dñicã in. 4ꝯa de vera confessione. Sermo xv.

Urge tolle graba

tuꝫ tuũ et ambula. Jo. 5. Spõs sancti qdem ꝓsciam impiã stimulantis ꝟba sunt ista. Quis enim tã obstinatꝰ et durꝰ q̃ adhuc ictis pic'is et doloribus qui in vltimis imminẽt pcĩoꝝ nõ resipiscat atq; ad suscipiendã dinã grãz se hũlier et disponat. Semp em dina misericordia ad indulgẽtiã ẽ pata. si peccãtis malicia adhuc erset. Nec admoꝺ em ipe sol facile ingredi per fenestrã nisi clausa pseueret. sic vtiq; viꝛus radiantis gre mã ingreditur. si corde hũiliato suscipiat. ꝓpea dnõ. 3. scp ẽ. Ego sto ad ostiũ. s. volũtatis peccãtis et pulso. i. pulsum veritatis et bonitatis. si quis audierit vocem meã ad pniam et miam inuitãtẽ et apuerit michi per cõsenſm intrabo ad eũ p gram gratificãtẽ et cenabo cũ illo. p gram pseuerãtẽ et ille mecũ per gtiam vz cõsummantẽ. 3ꝯ denicz modo spũs vitatis cõsciam impiã stimulat et perpulsat dicens. Surge tolle grabatũ tu. et ambula. Surge inqz anima pigra et negz relinque. p. et sec'la. tol. gra. tu. i. onꝰ iniqtatũ tuaꝝ per verã cõfessionẽz in leue pcũ iugũ cõmutãdo assiẽ et ambula p itinera recta que antea gressus secuta es p itinera toꝛtuosa atq; puersa. Et hoc sancta religiositas indicat p quam anima impia pctã grauia et reliquẽs. onꝰ aꝺ ozose penitẽ reassũit.

De hac iam cõfessiõis religiositate. 3ª marie in confessiõe necessaria cõtẽplemur. Primũ cõfessiõis ꝓpatiõm. 2m cõfessiõis discretiõez. 3m confessionis integrationem. Que gꝺ 3ª p ordinẽ ps tãgit in p's. 75 dicẽs. Cogitatio hominis confitebꝝ tibi. Nã cõfessiõis ꝓparationẽ exprimit cũ dicit. Cogita discreti onẽ vero adiungit cũ ait hominis. hõ enim ẽ animal per discretionẽ rõnale. Integratiõez vero subiungit cũ ingt cõfitebꝝ tibi. i. sil'et integre fatebꝝ tibi. o misericors deus.

Ar2 primus de tribus modis se ꝓparãdi ad veram confessionem.

Rimo inquam con

templemur confessiõis ꝓparatiõem. Vleriqz em minimũ seu nullũ fructũ de confessione reportãt quia in preparati ad illam vadum. Cũ em ad confessionem tota vis sacramẽtalis penitentie reducatur, valde necessarium est vt cuz tota mentis preparatione conscientia discucietur. Difficilimuz nẽpe ymo. quasi impossibile est hoẽm in mũdialibus implicatũ multipliciter intricatum et maxime si absq; confessione steterit diu subito omniũ peccatoꝝ suoꝝm plenarie reminisci. Sed quod nequit fieri vigore subite recordationis fit ingemo solicite recogitationis teste. Ysa. 38. c. in vere penitentis perª ait. Recogitabo ti. oẽs an. me. in amaritudine ani. mee. In quibus sacratissimis verbis. trip. preparatio veri penitentis q̃ confessionẽz precedere debet per ordinem demonstrat. Prima preparatio est recogitationis ibi. Recogitabo tibi. Er hec ait segẽ 2ª scz recordationis. ibi omnes annos meos. Et hac sequit 3ª scz amaricationis scz ibi in amaritudine animemee.

Pria ꝓpatõ ad cõfessiõez fit p diligẽtẽ recogitatõez oĩm oĩssoꝝ et pissoꝝ. Em 1m

Rima quidem pre

paratio est recogitationis. ait cũ. Recogitabo tibi solicite. o domine deꝰ meus. Notanter ait dicit. Recogitabo tibi. i. iterum atq; iterum cogitabo contra multos vtiq; insensatos qui ad confessionem imꝑmeditati accedũt et de peccatis suis nullam vel remissimã solertiaz et recogitationem videntur hre cũ tamen in veritate illumiate anie constet hec maiora negotia debita esse q̃ quecũq; alia possit habere homo in presenti vita. Ista sunt tã ardua opa et negotia magna q̃ ꝓ eis deꝰ filiꝰ passus est obꝓbrobium mortis et dire crucis. Sunt etiam tanto examine digna q̃ ꝓ eo illis discutiendis veniet dñs ad iudiciũ cũ senatoribus terre vniuersamq; rõalem creaturam ad iã diiudicanda conuocabit. De ce angelos et sanctos de mundo bonos et malos. et de inferno demones et dãpnatos. Vnde Jath. 25. scriptũ est. Cuz venerit filius hominis in ma. s. et o. an. eius cũ eo tunc congre. ante euz omes gẽtes. O insensata mortaliũ cura inanis cum quanta solertia et diligentia annuatim rõnes suas reuident et pruident et calculant et discutiunt sc'i mercato. s. anime vero sue stolidi peccatores per pmos ãnos pctis obrute ac submerse rõnes cũ dño negligunt cum tanto periculo ꝓuidere. Duo marime sunt recogitanda aie que vultvera citer penitere. Primuz est beneficia recepta 2m mala cõmissa. Primo gdem recogitã

offites Jun 3z regis 2e

da sunt beneficia recepta scz beneficiũ creationis redẽptionis reconciliationis. Item cũctorum recepta beneficia spualia corporalia et tẽporalia. Et hoc sin diuersas conditiones et status. Naturale equidem est q̃ recordanti et recogitanti boni in intelligentia gnat luꝫ veri et quibus duobus satis faciliter prouocat amoꝛ ipsius bom magis q3 dilecto dãtis boni qui deꝰ est. Propter quod. 6. precepit dns dicẽs. Ignis in altari meo semp ardebit quẽ nutriet sacerdos subtilies ligna mane p singulos dies. Quid per ignẽ nisi ardẽs dilectõ dei. De quo luc. 12. Dominꝰ ait. Ig nem veni mittere in terrã et quid volo nisi vt ardeat. Veare sigdem. q. alta res altitudinem hũane cordis apte demonstrat. In illo semp ardere debet ignis diuini amoris. quez sacerdos. i. rõnalis intellectꝰ conseruat et fouet cũ ligna receptoꝝ bificiorũ per singulos dies recogitando quotidie magis ac magis i amoꝛe feruescit. 2º recoguanda sunt mala cõmissa et bona obissa et specialiꝰ ac cordialius et acrius et amaroza. Exceptis pctis delectabilꝫ et lasciuis in quorum cogitationi bus nequaq; diu immoꝛandũ est. sed cursim pcurranda sunt ne mentez sua inficiant labe. Nisi eccl'i. 3. ca. scriptũ est. Qui tetigerit picez. s. per tactũ cogitationis mozose quoinquinabitur ab ea. Talis nẽpe recogitatꝰ pectatoꝝ magis quotidie illuiat intem ad cognitiõem suaꝝ offentionꝫ apitur per eam malitia demonũ elneescit insup vanitas et periculum oĩm mũdanoꝝ et quibus omnibꝰ odii et deteste vite pterite gnatur. Propterea ad hoꝛtabatur penitentẽ dñs. Jhe. 2. Vide ne vias tuas in qualle. s. mẽtis hũiliate. Scito quid feceris curso leuis qui. s. tã ipmeditate curris ad confessionẽ.

2ª prepaꝛ fit per peccatoꝝ recordationem quam peccatoꝝ septuplici discutiõe cõsequi potest. Capitulum 2m.

Ecunda autem pre

paratio penitentis est recordationis que bene et recogitatiõe merito ortũ habet. Et de hac recordatione addidit. Omnes annos meos vbi artificiosuz vtiq; moduz exprimit recolẽdi sufficienter omniũ pcoꝝ qui em diu absq; penitentia maxime vera in criminibꝰ vitam durerũt. hoc recolẽdi artifiꝰ marime opus habẽt. Septẽ enim ingenijs poterunt omnium suoꝝ peccatoꝝ de quibus penitere tenẽtur facilit remisci. Quia ei ꝓphera ait oẽs ãnos meos. Preterea pentens. Primo discutiat vita sua ac q3 discurrat diuersas etates suas scz pueri adolescẽtie iuuentutis, virilitatis, senectutis. et ce. 2º consideret diuersos statꝰ scz virginalem viduale et mriomale et si aliquẽ docuit malũ aliquod vel indurit ad malũ. 3º. consideret diuersas fortunas. s. prosperitatis et aduersitatis sanitatis et infirmitatis. 4º cõsideret diuersa offitia que pleriqꝫ exercuit. 5º consideret diuersas societates cum quibus cõuersatꝰ est. cõsideret diuersa loca ciuitates castra villas et domos in quibꝰ fuit. 6º cõsideret diuersas culpas quibꝰ dñm offendit corde consentiendo. ore loquẽdo et ope adimplẽdo. Hec bis septẽ ingenijs satis cõuenienter et competenter inuenies hõ quicqd mali operatꝰ est in omnibus annis vite sue. quia vt ait eccl'i. 3. est ips spergendi lapides id est pctã in confessione et ips colligendi. i. pctã recordandi.

3ª preparatio añ confessionẽ fit p amaritudinem cõtriti cordis. Em 3m.

Ertia preparatio

ante confessionem ẽ amarica / tionis. vnde subdit. Ysa. in amaritudine aie mee. que quidẽ ad verã recordationem et recogitationem merito solet fieri. Hec ait anime amaritudo vera cõtritio est. sine qua precedẽte maris et vana est confessio sequens. Ad hanc amaritudinez. Jhe. 3i. c. hoꝛtabatur pcoꝛem di. Statue ꝺ. speculã pone ẽ amaritudies dirige coꝛ tuũ in viam rectã. Hac ante amaritudine senciebat ps cũ ait. Rugiebã a gemitu cordis mei. Et alibi fuerũt michi la. mee pa. die ac noc. dũ ꝺr mi quo. vbi ẽ deꝰ tuus. Et iter. Ysa. 38. i pa vere cõtriti cordis ait. Ecce in pace amaritudo mea amarissima. In pace nãq; est cũ amaritudine mẽs hũana q̃n ꝺ suis offensis cũvolũtateꝰ getoscie cruciat. atq; ꝺ ꝑfitis cl'pis cũ gaudẽ amaricat. q̃ ꝑpriꝰ gdẽ amara ẽ ex adeptõe eine pene. scz amatioꝝ ex assiõe eine cl'ie. scz amarissia gꝺ ẽ ex ipia ꝓpetratõe die offense.

Arº 2º ꝺ plici discõe nccia ad vã ꝺ fõez

Ecunduz i cõfessiõe

necm ẽ discõrio ꝺ qua ps sibit homis. Cũ em hõ sit anial rõale. rõez discõtois

Universidad de Deusto
Biblioteca

esse necessariã oñdit cũ dicit. homis non vti/ qs aialis indiscreti cõtra quosda: qui tanq; aialia absq; vlla discretõe ad cõfoẽs accedũt.

¶ Tripler nãq; discretio necessaria est vere penitenti/ 1ª est electionis/ 2ª solicitudinis/ 3ª modificationis. ¶ Quãta discretione debet eligi cõfessor bon⁹ qui de trib⁹ marie sit ornatus. l. sciẽtia: vita: t auctoritate. Cap. i^m.

¶ Rima ẽ discretio ele

p ctionis. s. vt sciat eligere necessariũ t sibi cõpetentẽ confessorẽ fm variũ cõfitentũ statũ. Tria nãq; sunt necessaria cõfessori: vt sufficiẽter possit cõfitentib⁹ prudere. ¶ Primu est scientia/ 2^m est vita/ 3^m est auctoritas. Nõ ſt q sciat velit t possit pctoríb⁹ in pnia subuenire. Aliter nõ ẽ sine piculo cõfessoris t penit ẽ. ¶ Primo eñ est ei necessaria scientia. Debet eñ habere claritatem cognitionis sicut dicit Aug⁹. de pe. di. 6. ca. i°. Caueat iudex spũalis vt sicut nõ comsit crimen nequicie: ita nõ careat mũere scientie. Oportet eñ q sciat cognoscere q debz iudicare. Judiciaria nãq; ptãs hoc expostulat. vt quod iudicare debet discernat. Sicut eñ in lege veteri officium sacerdotis erat iudicare de lep t vel nõ lep t de differẽtiis lepre. t vnusquisq; leprosus vel mũdus a lepra iudicabat arbitrio sacerdotis: vt dicitur Leuit. 13. Sic sacerdos euãgelic⁹ iudicare debet de lepra spũali. i. de pctis t de differẽtiis pctoꝝ. Sacerdos eñ sine scientia est sicut dux cecus in via: q2 sacerdos habet officium ꝓeundi t viã salutis aliis ostendendi. Vnde Jath. 15. dñs ait. Cecus si ceco ducatũ prestet ambo in foueã cadũt/ Jn. 2. pal. 19. pcipiens iosaphat iudicibus ait. Videte quid faciatis nõ eñ hois exercetis iudiciũ: sed dñi. t quodcũq; iudicaueritis vel iudicabitis in vos redundabit sit timor dñi vobiscũ. ¶ Advertãt aut cõfessores q nullus artẽ aliquam docere presumit nisi didicerit. Difficilior ãt ars nulla est regimie vtiq; aiaꝝ sicut ait gregor⁹ li°. i. pastoral. c. i. Nulla ars doceri presumit nisi prius intẽta meditatõe discat. Ab impitis ergo pastoralem magisterũ qua temeritate suscipit qñ est ars artiũ regimẽ aiarũ. Allie quidẽ artes liberales vel mechanice ꝓsumunt doceri sine periculo aiaꝝ t corꝑoꝝ. Ars vero medẽdi corꝑoribus t si quandoq; doceri valet sine periculo aiaꝝ non tñ sine periculo t corꝑoꝝ detrimẽto sed regimen aiarũ in cõfessionibus audiẽdis ab impitis exercẽri nõ valet sine periculo aiaꝝ tam cõfitentiũ q; etiã cõfessoriũ. Vñ Bre. vbi. ã. Quis cogitationuꝝ vulnera occultioꝝ nesciat esse vulneribus viscer t tamen sepe qui precepta spũalia nõ nouerũt corꝑis se medicos ꝓfiterinõ metuũt diuq; pigmentoꝝ seu cõfessionũ vim nesciũt, videri medici cordis nõ erubescũt. ¶ Cõfessor eñ quotiens se ingerit ad audiendas cõfessiones totiens se offert ad rñdendũ de quolibet t interõ de casib⁹ inopinatis t aliis nõ auditis. t cõnibus valde perpleris. qui tñ in scolis forte nõ auderet respondere de mima questione. Vbi si rñderet minus bene licet forte erubescẽdi cãm inde haberet nõ tñ sibi nec auditoribus periculũ aiarum vel corꝑoꝝ imineret. Si vero cõfessiones audiendo nõ recte iudicat seu docet/ seipsum t cõfitentẽ in foueam pditionis inducit. Propterea plura tenet scire ¶ Primo enim sacerdos tenetur habere scientiã. t si nõ eñ tenẽ saltẽ ꝓpetentẽ. Cõpetens aũt nũcupatur que necessaria est ad executiõem ordinis cuiꝰ cũqꝫ. ¶ Jam inq̃m est sacramẽtoꝝ minister scire tenetur que sit debita materia t forma cuiuslibet sacramenti. t modũ recte singula dispensandi. ¶ Jnq̃trum aũt doctor est tenet saltem scire fidei erudimẽta. ¶ Jnq̃trum vero in foro cõscie iudex est tenet scire discernere inf lepra ẽ lepra t iter nõ lepra t lepra saltem i pctis que sunt oibus notoria. Secũdo antez tenetur scire dirigere penitentẽ p viam necessariã ad salm fm statũ cuiuslibet q; in cõfessione suscipit audire. ¶ In aliis aũt de quibus etiã dubitat sapiẽtes plerũq; debet simpler sacerdos tantã discretiõem habere q saltim sciat de hmõi dubitare t q; nec ꝓcedẽdus est in eis sine supioꝝ consilio: ad quos debeat et possit remittere penitentẽ. ¶ Tertio debet scire que sint petã capitalia t que mortalia saltim in cõi t que venialia in genere. ¶ Quarto insuper debet scire fm Hosti. que ptinent ad dispensatões t absolutões t restitutiones illicite acqsitoꝝ ad bella pricipũ t cõitatũ ad talias t eractiones eoꝝ t ad tract⁹ mercatoꝝ. vtrum sint illicite vel liciti: vt per hoc sciãt vtrum ꝓhibere debeat confitentem vel suspendere a communione: an licentiare: vel vtrũ ille teneat ad restitutiõem vel nõ. Nã cũ sit ꝓceptum semel in anno assumere corꝑus

rĩ si confessor ꝓhibeat illũ cõmũicare qui peccatũ mortale nõ dz quia forte iudicat illi cinũ eẽ qd licitũ est vel si licẽtiat nõ licentiãdũ q; forte iudicat licitũ quod illicitũ ẽ. tam cõfessor q; cõfitẽs in foueã cadit nisi forte ꝓ babil⁹ ignorantia excuset illũ. Nota q; hũt doctorẽ aliquem auctẽticũ t famosuꝫ cuius inuĩt opinĩ. Et his patz q; si confessor nõ est erpt⁹ in caibus ita q; ꝓcipsum nesciat iudicare nec etiã nouerit dubitare cũ erĩsso periclo capitis sui. i. aĩe audit i pnia ꝓfitẽtes sibi. Jmlup ẽt illi q; sciũt impitiã eius cũ illo pereunt nisi iterato ꝓficant. hõi qui i huiusmodi nosc at ꝓsciaz iudicare. Cõtra quosdã qui q̃runt medicos spũales. i. cõfessores ignaros vt de ẽterna dãpnatiõe optineat melius fozũ. Vnde Augu. de pe. di. 1 ¶. quẽ penitet ait. Qui cõfiteri vult pcã vt iuuenat grãm querat sacerdotẽ scientẽ ligare atq; soluere. ne si negligens extiterit circa se. negligat ab eo qui eũ misericordit monet t petit ne ãbo in foueam cadãt. Scõm eñ alexã. ó al'. in. 4 Scire ligare t soluere est scire oñdere illi q requirunt ad absolutionẽ a pctõ et ligare ꝓnia cõpetẽs. Et ꝓmissis etiã ps q; qui non ordinantur nisi ex deuotione vt missas celebrẽt sicut gdam deuoti religiosi q; nõ hñt aiarum curã nec audiũt ꝓfessões ad hmõi sciẽd non sunt astricti. Sed qui curã recipit aiaꝝ et tenet cõfessiões audire vel se ingerit eis. ¶ si hẽat sciam cõpetentem vt dctm est mortaliter peccat audiendo confessiones. et qui cũm instituit amplĩ⁹ peccat t institutuꝫ mistrare ꝓmittens. etiã mortaliter peccat si sua interest hmõi ꝓhibere. Hec omia in suia sentit. Durandus t cũ eo cõmuniter omes doctores. Scõo necessaria est confessori vita. sciz qua velit sine sui dispendio aliis salubria remedia ꝓuidere. ¶ Tantã nempe debz habere puritatẽ affectionis vt sit dign⁹ mister dñi nostri ihũ xpi et fidelis dispensatoꝝ ministeriorũ dei. vt ait Apostol⁹. i. cor. 4. Et i. pe. 4. Sicut boni dispensatores multiformis grẽ dei. Debet eñ confessor iustus esse multiplici rõne. ¶ Primo quidẽ iustus esse debet misterio cuius iustificant impii recõciliantur rei. sanant infirmi. illuminant ceci. mundantur leprosi t mortui deniq; suscitantur. ¶ Scõo autẽ iustus et purus debet esse qui vicem xpi gerit et ꝑsonam ei⁹ repsentat in terris. qui dum arbiter et medi⁹ existit inter peccatores et dñm. gegd pronunciat in pnie foro clauẽ vtiq; non errante de⁹ ipe in celi cõsilio auctoritate sua ꝓfirmat. sicut ipse dñs. Jath. 16. testat dicens. Quodcũq; ligaueris sup terram erit ligat. t in cel' et qdcũq; solueris sup t. ram erit solu. t in celis. ¶ Certio dz esse confessor iustus. i. sine mortali crimine. Aliter mortaliter peccat sacramẽtũ penitentie ministrando indigne nisi vtus peitat cũ ꝓposito ꝓfitendi ẽcito oportunitatem habebit. a^m ad hoc de pe. dist. 5. ca. i. vbi Augusti. ait. Sacerdos cui omis ꝓfitor offertur t añ quez statim omnis languor in illo eoꝝ iudicandus est q; in alijs iudicare ẽ ꝓfitus iudicans eñ alium q; iudicand⁹ est seipsuꝫ condempnat. Nec ¶ Mi tales deteriores dici possunt. etiam phariseis q; summa sapiam insidiis sũ capere cõtendẽtes cũ mulierem adulterã adduxissent ad ihm. Jo. 8. et ille rñdisset eis. Qui sine pcõ est vestrum ꝓmus in eam lapidez mittat: oẽs se recognouerunt pctoꝝ propter a null⁹ eam lapidare ꝓsumpsit. ¶ Quarto insup debet nõ tm esse iustus sed etiam in iustitia firm⁹ t solidatus. Nã ex auditis in ꝓfessione nonunq; incitant i cõfessore cõcupiscentie mot⁹. Nã s^m gregorium. Difficile est fontez nõ turbari vbi abluunt sordes. sed in bonis et fortibus sacerdotibus. scõm alexan. de al'. hec ipsa turbatõ meritoria est dũ viliter cõtradicunt. Jn malis aũt t fragilibus mortifera est dum mentaliter ingnantur t attrociter vulnerant. vñ Be. sup cantica sm̃one. 18. ait. Tu super omnia firma charitas nũõ ẽ sed a deo tenera t arudinea vt omni flatui cedat qua fronte aliẽa vulnera curare aut ambis aut acquiescis. Noli esse nimis iustus sufficit tibi si diligis ꝓximũ tuum sicut teipm. Non eñ salutem proximi debes grere in salutis ꝓprie detrimentum. Et in^a. Quãobrem si recte sapis concham te exhibebis nõ canalẽ hec siquidẽ pene sil' recipit et effundit illa vero donec impleat expectat et quo supabũdat sine suo dãpno cõmunicat. ¶ Sũt tñ pleriq; qui no cõsiderantes fragilitatez t impitiã suam in audiendis ꝓfessionib⁹ seipos ꝓcipitant sub pallio charitatis seu vt recti⁹ dicã. ipie charitatis. Nõ eñ charitas ẽ q; ꝓpriaz destruit charitatẽ. Jomis charitas in hoie incipiat a seipo. Et si aliquãdo talos cã alioꝝ videantur esse salutis id quoq; facile nõ credit discret⁹

Universidad de Deusto
Biblioteca

et doctus sciens q̄ nō pt̄ pctōrē dirigere p vi
am salutis qui illā minime nouit. Sed dicet
aliquis. Quid faciā cū non repiātur tales vt
dicis ꝓfessores iusti et docti. Cui confitebor.
Ad ergo cōfessionē dittā. C de pe.di.i.cir
ca finē penl'.ca. Ridet Aug.oi. Qui ergo
animo cōfitetur sacerdoti meliori q̄ pōt cōfi
teatur. hec ille. Si etiā p multa miliaria de
beret ire ꝯ illū, q̄rend⁹ ē tal' nec ap̄li⁹ negli
gend⁹ est solus q̄ mortale corpus p quo sa
nando lon et grauia itinera assumūt. De
mū cū o talis vt dctm est repiri non pos
sit. tūc dō est q̄ qn̄ pōt id fieri qō vis. id
velis qō possis dū⁹ talis eligat cōfesso: qui
ab eccl'a aliqua cā ñ sit p̄cisus nec q̄ er ta
li cōfessiōe maior ꝛ na sequat. Propterea
m'tū cauere debent iuuenes mulieres ne cō
fiteant lasciuis iuuenit atq; ꝓfessoribus
mal' ꝛ marime cū infedas luxurias lapse ſt.
Iurta cōsiliū eccl'. 4. qui ait. Nō cōfunda
ris ꝓfiteri pctā tua hic cōfessio suadet. c
addit et ne subitias te omi hōi pro peccato
i. ne cōfitearis indifferent omi sacerdoti hic
aūt cautela indicitur. Et itez. 27. ca. Ad cō
siliario malo serua aiam tuā. ⁊ est necca co
fessori auctoritas qua possit absoluere pei
tētes. Et ls mu hic dicēda circa hoc cēnt
tū brenitatis causa so⁹. hoc notādum est q̄
cū sacerdos nō soluat nisi ligādo ad aligd fa
ciendū, ille sol⁹ absoluere pōt qui p impium
pōt ad aligd faciēdū ligare. iō opoꝛtz q̄ hō
cōfiteat ꝓprio sacerdoti nisi in gbusdā casib⁹
quib⁹ alibi differemus. Alienus aūt eum
nō pt̄ absoluere vel ligare. De pe.di. 6. pla
cuit. Propterea vo sacerdos quo ad hoc in
telligitur oīs ille qui illius ordinariā curam
haber. sicut pō legatus eps prochial'. sed nec
prochialis ab oibus absoluere pt subditum
suum vbiq; siue intra territoriū prochie sue
siue extra. cū pnīa de iurisdictione volūtaria
sit. Nā et de loco nihil erpllū est. Dis vsus
q; secus. in ca. extra de pe. ⁊ re. hec ⁊m Tho.
iii. 4. di. 17. Predicatores aūt et munores
olim cōfessiones poterāt libere audire et pri
legio. Quidicti. ii. qō incipit inter cūctas
qō hodie vacat. Ad hoc ergo q̄ nūc possint
confessiones audire oꝛ q̄ magr̄ vel pincia
lis p̄dicatorū vl' eoꝛ vicarii. et gnālis vel p
uinciales ministri aut custodes mio ri⁹ ac
cedant ad pnīam ordinariorū per se vel per
alios frēs. et petāt vt frēs qui electi fuerint
in eorum dioces vel l'nitatibus cōfessiones
audire valeāt. et pnīas imponere et peniten
tes absoluere. Post hec dicti prelati ordi⁹
eligāt psonas ydoneas ⁊ rēpsentēt vl' faciāt
pūtari dictis plātis eccl'as vt de ipsoꝛ licē.
et grā possint audire cōfessiones. Qui tū pā
tati non tū, ppter hoc poterūt audire in alio
ēpatu. Et debēt ipi electi esse in mūero. p̄out
vniuersitas cleri et popl'i hoc exigit. Et si p
lati licētiā cōcesserint tūc p̄dicte p⁹ dictū of
ficium exequāt. Et si dicti plāti quicq̄ de pā
tati non admiserit loco ei⁹ ponat alium. Si
vero absolute lniam dare recusauerint con
cedit eis licētia auctē aplica: Tales tū non
ꝓpter hoc possunt absoluere plusquam
prochiał'sacdos nisi plati eccl'aꝛ oare vellēt
Hec in clem. de sepl'.c. du dūnec p hoc q̄ ꝛ
mittitur sic datur alicui lnia q̄ alienos pro
chianos valeat audire fit pūdi⁹ ꝓpto sac̄
doti eo q̄ iurisdictōis ptās alicui non ē com
missa in fauoꝛe suuꝫ sꝫ in plebis vtilitatem ꝛ
ad honorem dei. Et ideo si supioꝛib⁹ plātis
videbit expedire ad plebis salutez et dei ho
noꝛē q̄ aliis ꝓsittat in nullo inferioꝛibus pla
tis pūdi⁹ fit nec tenet itez subdit⁹ petere li
cētiam a ꝓprio sacerdote q̄q̄ glo. in c. Dis
vtiq; ꝛus h⁹ dicat q̄ ꝓ cle. 4⁹ tāq; oio
fla dapnata fuit in quodā pūilegio idulto
p̄dicatoꝛib⁹ et mioꝛib⁹ qō incipit. Quidam
temere In quo pūilegio determinatū fuit q̄
illi gbus a supioꝛibus cōmittit. tūs licē⁹
fessiones audiendi; possit audire etiā cōtra
ducētib⁹ sacerdotibus prochialib⁹ et inuitis
Et h⁹ tz. Jo. an de pe. et re. Si eps li⁹. 6. Et
cōfessus sacerdoti hñti ꝓmissoem a supioꝛi
vt dictū ē. nō tētur confiteri ꝓprio sacerdo
ti illa pctā q̄ tā ꝓfessus fuit cui ea sint dimissa.
sicut pꝫ in extrauag. Jo. 22. que incipit vas
electōis. Sed ppt statutū eccl'e de cōfessiōe
facienda ꝓprio sacerdoti semel in anno debz
eodem⁹ se hre sicut ille q̄ hz venia⁹ so⁹ et il
la confiteri vt gdā dicūt vel ꝓfiteri se a pctō
mortali immūē. Quata solertia pctōr ad
ꝓfitēdum dz captare cōuenīes tempus.

Capitulum 2⁹.

Ecunda discretio

e quam in cōfessiōe hō tenere debz
est solicitudis. ſ. pueniēdo tēs an
quadragesimā vel saltē in principio. 4°. sic
puer. 18. c. sep. est. Justus in prin°. ſ. 4°.

accusator ē sui. Et itez ps ait. Preoccupe⁹
faci. ei⁹ in cōfessione. Multi q̄q̄z laborem
toti⁹. 40°. pdut ppter negligētiā vl laborē
vni⁹ horе qua possent ꝓfiteri. Pol⁹ etenī va
let vni ieiunū in grā q̄ cētū i culpa. Si aūt
obiittat hoc posse fieri p cōtritionem. Ridet⁹
q̄ h⁹ securi⁹ sit p cōfessiōem in qua q̄q̄z fit
hō de attrito cōtrit⁹. Qui autē plongāt vsq;
q̄z ad finē. 40°. sūt. q. q. lauāt man⁹ nō an
q̄z ad finē. 40°. sūt. q. q lauāt man⁹ nō an
mensā ſz cū iā. q. sumpserit cibū. Stult⁹ egō
est q̄ tūc arua ꝓterita segete purgat cū iam
messuerit maiorē prē. Stult⁹ insup est q̄ añ
pegrinat q̄ cōfiteat. Addatur ēt q̄ ita ō die i
dies dites more cozui cras. cras. cras. confes
sionē ploncāt vt vsq; ad vltimā. 40°. septi
manā. et ille⁹ septiane vlt⁹ diē pniam et dei
q̄z fugētes ad diē paschatis. veiūt atq; die
i°. sani corpore et egri mente. euadētes deuz
aiam ꝛ dina. piciētes p⁹ tergūt vsq; ad seqn
tē annū in eādā dementiā redeūt ruituri ꝛ sic
vsq; ad vltimū vite i cōsūl insania pseuerāt.

De diuerso et discreto m⁹ confitendi va
ria genera pctōrum. Capitul⁹ 3⁹.

Ercia discretio quā

oportet habere in cōfessiōe est mo
dificationis. hoc ē discretū hre mo
dū in dicēdo pctā. Sūt enī q̄dam pctā leuia:
quedā vero grauia. q̄dā aūt horribilissima et
grauissima. Sic in modo dicēdi ſ⁹ grauita
tis pnīciāda sunt vba dolozis ꝛ displi
cētię. Sūt nāq; pl'imi q̄ mag⁹ meroze leuia
grauāt. ac sceleratissima ꝛ horrēda quadam
ſfecibilitate ꝛ inbertia. q. fabulā manifestāt

Ar⁹ 3⁹ q̄z integra dz esse cōfe⁹ peniten
tis ex tribus consistit.

Ercum in cōfessiōe

nec⁹ est integra°. Et de h⁹ ps. sub
dit. Cōfiteor tibi. Cōfiteri est siml'
fateri. Tria siquidē ſt ex quibus cōfessio red
dit dimīta. q. tripler defect⁹. i⁹ est malitie.
2⁹ est circōstantie. 3⁹ est negligētie.

Dō non est integra ꝓfessio cū pctōr ta
cet aliquā mortalē culpā nec illi indulget dō
marie ppter tria. Capitul⁹ primum

Rimus defectus est

malitie cū. ſ. hō malicioſe aut ex
vecūdia aliqō ꝛcim mortale sciē
ter celat contra t'lem Osee. 13. Absconditū ē
pctm̄ eius dolores pturiētis veniēt ei. ſ. troz
quete ill⁹ et mordēte ꝓscia mala. Et sicut te
stat Be. qō ꝓdest si tō ciuitas custodiatur et
vnū foramē p qō hostes itrāt relinquat. y'er
rū quid q̄diu vulnere est nō, pfūt vnguēta
Quid em ē al. pctm̄ celare q̄ ignem in sinu
portare. Sz vti, puer. 28. sēptū est. Qui ab
scōdit scel'a sua ñ dirigēt q̄ at ꝓfessus fuerit
et reliq̄rit ea miaz ꝓsequt. Sz fo mirat̄ur
quisq̄ quare nō pcit ds pctōri saltē pctā illa
q̄ ꝓfitet. Cui rndet q̄ de h⁹ trip ꝛ pt̄ō assi
gnari. 1⁹ ꝛ rōe diuine bonitatis. 2⁹ de dine
puritatis. 3⁹ rōe diuine veritatis. Primo
quidē rōe diuine bonitatis. Vnde aug⁹. Ira dei bonitas venīa nō dicit. Nā aut
to⁹ aut nl'. ꝓpiciādo dat. Egdē suma inig
tas est ab eo qui ē bon⁹ dimidiā ſpare venia.
2⁹ rōe diuine pu atis. Nō el' dimittit⁹ mor
tal' culpa nisi adueniēte ſps sancti grā q̄dig
exgrit gnālē mditiā in hoſpi⁹ suo. Iz dyabo
lus ꝛ tāq; infernal' ꝛ cupid⁹ poze⁹ ptic'ari imō
ditia cōtēt⁹ sit. 3⁹ rōe diuine veritatis. Reti
nere nāq; i cōscia aliq̄d mortale cm nichil
aliō est q̄ ꝓditoꝛe ꝓpr⁹ retiere i do⁹ sua. vt
ispato eū tradat in manib⁹ inimicoꝛ suoꝛ.
Deo siquidē displicet ꝛ abhōinabl'e est cohi
tare cū ꝓditoꝛe amicoꝛ su . Nā de talib⁹
criminib⁹ occl'e retētis sapi⁹. 3⁹. sp̄ē. Tra
ducēt eos ex aduerso iniquitates eoꝛū. Tles
vtiq; nō ꝓfitentur. q̄ cōfiteri sic dctm est. est
sil' omnia fateri. ꝓfitēt cm sed non cōfitent.

Quas pctōꝛ cōstantias rēt penitens
confiteri de nc̄itate ꝛ quas nō. C⁹ 2⁹

Ecundus defectus

ē circōstātie q̄n sez aliqua circō
stan⁹ grauis culpe in confessio
ne non dicitur. Sicut enim fieri
solet ignis ad comburēdū, non solū ex arbo
ris truco sed etiā ex eius ramis. sic gehēnali
igne cremari pōt anima ex circōstātiis pctō
rum sicut ex principaliꝛibus culpis. Sz ad
uertendū est q̄ circonstantiaꝛ que actingūt
peccatū tria sunt genera. quedā alleuiantes.
quedā in aliud gen⁹ trahētes. quedā vero a
liquom⁹ aggrauantes. Pcie quidem cir
constantie alleuiates nō sūt ꝓfitēde nisi ꝓpt
h⁹ vt sactificatiat hō aliene ꝓscien⁹ vl' ingsti
tōi. vt q̄uideat ei⁹ scāda⁹ ꝛ pbatōi vt p o
te si tiēret ꝓfessoꝛēr ex h⁹ accipere occōnē ad
malū vel ēt si tm̄ diminuat vt sit in genere ve

male. sicut ppt ifirmitatē in. 4 ø. comedere carnes ita tamen q̄ a latere nō sit gulositas aliqua. Et ratio huius est q̄ in cōfessione nō debet peccator se excusare sed accusare. De cūde vero circunstantie sūt tm̄ in alio genus trahētes. et hec scōm Bonauēturā. et Alarandū. de al'. sunt de necessitate cōfitende vt cognoscere diuersitatem vl' cōsanguineā tenetur em̄ quis pcti exprimere. Certie circūstantie sunt aliquomō aggrauātes. et hec fm Bona. et t.ho. nō sunt de necessitate cōfitende sed de bono et equo. fm tm̄ guil'. antis. si circūstantie non sunt. notabiliter aggrauantes vt scia et ingratitudo et sic'ia cōfiteri nō est necesse. Si vero notabiliter sint aggrauantes tūc debēt confiteri: Nō em̄ sufficit ei qui mille marchas rapuit dicere ego rapui aliena. q̄ posset verificari si duos solidos rapuisset. ita nec sufficit illi qui vulnerauit alium gladio dicere pcussi primū. Multas odem circūstantias aggrauantes tāgit. Aug. de pe. di. h. c. i. q̄ a doctoribus in his tribus versibus cōcluduntur. Quis? Aggrauat ordo. loc' persona scia tps. Etas cōditio nūs mora. copia. cā. Est modus in culpa. status altrus. lucta puſilla. Que oia sic intelligi pnt. Primo aggrauat ordo. i. si est subdiaconus diaconus aut sacerdos. 2° loc' si est sac'. 3°. pter hoc ē si est matrimonio copulata. 4° scia q̄ nō ingnoranter fecit. hoc tempore. scz sacro 6° etas. 5° conditō scz vtrum nobilis fultus fecerit. 8°. nūs: s. quoties peccauerit in luxuria. 9° mora. i. si steterit in peccato. 20. ānis q̄ h° dicēdo sit cōfiteri saltē. 4 ø. pctā mortalia q̄ cōmisit infra illud tps q̄ non obediuit precepto eccl'e ō semel cōfitēdo in anno cōmunicando sīc copia. i. cōtū abstulit vtrū mlt' tus vel paucū. cā. i. ex qua causa cōedit in. 4 ø. carnes si ppt gulā aut ppt ifirmitatez. 12°. est mod' in culpa si manifeste peccauit aut in luxuria modū naturalē nō seruauit. 15°: si ato' alic' si religiosus vel religiosa vl' plat' 14°. lucta puſilla. q̄ pua tētatiōe stimulat' sine nulla sed illā pueit. De duplici obliuiscentia culpe et q̄n in tali an tenetur quis iterū confiteri. Capitulum 3m.

Eraus defectus in

confessione est negligēti. Ad cuius intelligētiā q̄ri pōt vtrū qui i confessione obliuiscitur. alicui' pcti et ad tē p' recolit illō an teneat de necessitate iterū confiteri. Ad q̄ dō. 6m Ricar. in 4. di. 17. q̄ hec oblio culpe. aut fuit ex insufficientia aut ex negligentia. Dico aut̄ fuit ex insufficiētia. q̄. s. pctor obliuiscitur alicui' mortalis culpe et tm̄ adhibuit debitam diligētiā. prout de cōmuni lege pmittit hūana fragilitas. nec tm̄ vlteri' alicui' mortalis peccati potuit remisce. non credo q̄ tēte necessitatis teneat illō confiteri sacerdoti priori. obliuiscat tm̄ illud confiteri illi vel alteri sacerdoti. Si vero fuit tālis ignorantia ex negligentia vidz quia cōfitēs fuit ignorans ignorātia affecta vel crassa. credo q̄ priori sacerdoti tēte necessitatis illud confiteri si illū cōmode reperire pōt et nō sit ab illo postea soluēdi aut torpitas interdicta. Aut predictm̄ pctm̄ et oia alia mortalia priori sacerdoti cōfessa prout recolere pōt cōfiteat alteri sacerdoti. In distinctiōe. Aūt. 27. l. 72. ar°. addit q̄ q̄ per talē negligentiā obliuiscit alicui' mortalis et pe. si hoc modo suscipit corp' xpi peccat mortaliter. Et hui' sñie est scot'. Qui ergo hac pparatione solicita discretione attēta et integratiōe cōpleta sicut predictm̄ est vacuit confessus fuerit pctā suā. spare dz idulcissima mia dei q̄ ab eo mīam cōsequtur et veniā et grā in qua pseuerans vsq̄z in finē ad gl'iam puniet sempiternā quā nobis concedat dñs ihūs xp̄s qui cū p̄re et spū. s. vi. et reg. in scla scōrum amen.

Sabbato post p̄imam dñicam in. 4 ø. de sacra religione. Ser° 16°.

Esumpsit ihūs pe

trum et iacobū et iohānem frēm eius et duxit illos in mōtē excelsum seorsum. Mat. 17. et in euāgelio hoc. Et vera vtiq̄z cōfessiōe nō tm̄ hūana mens a maculis criminū emūdat. vex et ad maiora illustrat luce veritatis. Hinc ds. ad talez hominē ait. Cōfessionē et decorē induisti ad mict' luce sicut vestimento. Hoc est p̄fessionē expurgatis mackis pctorum induisti virtutū et grāz decorē atq̄z p lumen dei atticis atq̄z spūs malitias carnis demonū atq̄z mūdi. hac etenim arte deludunt deōr hoiem infelicem. Mā p bona tēpalia et mūdana seducūt carnē atq̄z per carnē finaliter deludunt mentē. Dō pcipiēs anima p cōfessionem a viciis eūdata mūdana despicit carnē

afflgit. demonibus virili aio resistit. et aliqñ ad religionē confugiēs sicut ad vere tutissim locū illū assumit. Vnde ad maiorē itelligētiā periculoli status mūdani et status religionis securi notandū est q̄ in tribus cōsistit sapiētia limo demētia seu malicia mūdi. videlz in superbia. luxuria: et auaricia. Prima in mente spūali. 2a in substantia corporali. 3a. vero in admiculo tēporali. Hec mala sunt fundamentū totius edificii criminosi et mūdialis. teste. Jo. qui. i. 2. c°. ait. Omne quod est in mūdo concupiscentia carnis est et cōcu. o. et superbia vite. Sic sunt triabis cōtraria que sunt fundamentū totius edificii spūalis. s. obedientia. castitas et paupertas. Elongant em̄ nos nō solum a malo: sed etiā ab oī cā mali que in illis tribus petis consistit. Hec tria fundamēta. p̄s oñdit cū i. p̄a. 97. ait. Deus in loco scō suo. Oñdit aūt primo castitatē dices. Deus in lo. s. est. Locus em̄ continēs est. Ecce cōtinentia siue castitas. Hāc docuit xp'. Mat. 19. Sunt enuchi qui se castrauerūt ppter regnū celoz et subdit paupertatē dices. Sanctus em̄. q. sine terra dicit. Ecce pauptas que merito dicitur sctā: quia cōsistit in abdicatōe oīs pprietatis. De qua Mat. 19. Si vis pfectus esse va. et ven. oīa que hēs et da pauperibus et habebis thesaurū in celo et veni et sequere me. Et luc. 17. Qui nō renūcieuerit oībus que possidet nō pōt esse meus discipul'. 3° de obedientia. ppheta subdit dices suo. Fit em̄ locus aie vere dei p obedientiā purā. De qua obedientia. ps. inquit. Voluntarie sa. tibi. De hac etiā dñs. Mat. 16. ait. Qui vult venire post me ab. se. ip. et tol. cru. s. et sequat me. Per obedientia em̄ aia subiicitur deo: vt vere dicere possit. Fiat volun. tua sicut in ce. et in terra. Per castitatē caro subiicitur imperio rationis. Ad gal. 5. Ap's ait. Fructus aūt spūs castitas. Per pauptatem totus mundus corpori nro subiugatur. Vñ Deut. ii. Dis locus quem calcauerit pes vester, vester erit. Calcare em̄ despicere ē. Qui vniuersum mundū despicit totius mundi dñs est. Religio igit̄ est locus quē dñs elegit in habitaculū suū qui mistice per mores transfigurationis in verbo ppositō mōstratus est cū dicit. Assumpsit ihe. pe. et ia. et io fratrē eius et duxit il. in mon. er. seorsum. In quo octaua. i. regularis religiositas demonstrat. Quid p hūc montē excelsum nisi eminentia et celsitudo religionis a limosis

valibus mūdialiū elevate. Hic est mons dei mōs pīguis mons in quo beneplacitū ē deo habitare in eo. Nam dñs habitabit in finē. in hunc montē assumit dñs tres discipulos suos. hoc est tres euāgelia vota et dñi pfecta cōsilia. Primum est obediētia que in petro demōstrat. Petrus Symō etiā nūcupat. Symon nēpe obediens interpretat. 3m castitas in iohāne virgine indicat. 3m vero pauptas que designatur in iacobo qui supplantās festinanter interpretat. Judas em̄ p temporalia aiam nititur supplantare. Qui g° vult diam̄ superare. Scōm Brego. vestimenta abiiciat: ne succūbat. Assumit aūt istos tres discipulos seorsum. i. separatim a turbis: q̄ hec tria vota in locis sepatis a turbis melius obseruantur. Sed recte in vāgelio subinfert. Respōdens aūt petrus. i. obediens verus dicit ad ie sum. Dñe bonū est nos hic esse. s. in religiōe. Rationes aūt et cās quare melius est esse in statu religionis q̄m̄ seculi exprimit deuot' bernardus cū verbū hoc ad hūc sensum exponens dicit. Bonū est nos hic esse videlz i religione. q̄ in ea homo viuit purius: cadit rarius. resurgit veloci'. Incedit cautius quiescit securius. Irrorat frequenti' purgat citius. morit cōfidētius et premiat copiosius. scz q̄m̄ in mūdo. In quib' sententiis mirabiliter breuiter et egregie ber' exprimit nouē rationes quare in religione melius sit esse q̄m̄ in statu seculari. Hax aūt rōnum tres prime maxime cōcernūt religionis ingressum vel initiū. et tres religionis processum. tres vltime religionis terminum.

Articulus p̄im' continens tres rationes pertinentes ad religionis initiū quare melius sit in religione quā in statu seculi cōuersari. Prima ratio est: q̄ hō ibi purius viuit purius: et maxime propter tria.

Prima ratio quare

p melius sit in sancta religione q̄m̄ in statu seculi cōuersari est: q̄ homo viuit purius et maxime ppter tria. Prio propter obediētiā. 2°. ppt castitatē. 3°. ppt paupertatē. Prio ppt obedientiā. Obediētia enim eradicat radicē cūctoz malorū q̄ est voluntas ppria. ppri' amor. de q̄ radice. i. thi. 6. Apo. ait. Radix oīm malorū cupiditas. i. ppri' amor fm Aug. et affectio ppie voluntatis et q̄ cūcta mala oriūt̄ hūt. Sz hāc iniquitatū ra

dicē cū suis sequelis sctā obediētia arefacit. In hui⁹ misteriū. 4. Reg. 5. ð. Helyse⁹. i. p̄cipiēs plat⁹ ad naamā syr. i. ad obedientē subdictū. Vade ecce obediēs sctā ⁊ lauare septies in iordane. i. si obediēs ...eris lauaberis ab oi culpa⁊ labe. Jordanis ēm riu⁹ iudi cū iterptat. Ille nēpe septies i iordāe lauat q̄ p lumiosā ⁊ discretā obedientiā ab oi culpa mūdat. Et sequit testⁿ. Descēdit ergo. i. hūiliter subdi⁹ obediuit ⁊ lauit iuxta ꝼmōez hoīs dei. ...plati qui est loco dei. Et restituta est caro ei⁹ sicut caro ...ueri paruuli ⁊ mūda ta est a lepra. q̄ p obediētia fit hō sicut puerulus humilis atq̄ pur⁹. Prop̄tea dñs Jsa. 58. ait. Nūquid ...erit fur ...is glo. s. ab elatōe et efficiamini sicut puuli. i. hūiles ⁊ innocētes nō intrabitis in regnū ce...

Secūdo viuit hō puri⁹ ꝓpter castitatē. castitas ēm purificat atq̄ pulcrificat hūanā carnē ab oi inquinamento carnali. sicut sapiē. 4. c. scrip. est. O q̄ pulcra est casta generatio cū claritate. 3° viuit hō puri⁹ ꝓpter pauptatē que purificat ab oīb⁹ tremis trāsitoriis mūdi atq̄ ad simplicitatē colubinā adducit ⁊ ad prudentiā serpentinā. Jurta p̄ceptū dñi. Mat. 10. Estote prudētes sicut ...ent. ⁊ sim. sicut colūbe. Hō aūt p pauptatē mēs ad ista cōscendit. vndit. Apo. qui 1ᵉ ad cor. 8. c. ait. Altissima pauptas eor abundauit in diuitias. Ecce prudentia ꝑsentina que diuitē facit. sensibus īmōsis simplicitatis eor. Ecce simplicitas colūbine ...mūdat ab oībus crimiosis. Ait ecōtra ꝓpter diuitias cumulandas multa sclera p petrant. Prop̄tea dominus vt p̄dictum est. hec tria ꝑsi.⁸ principalia dedit cōtra supbias: luxurias. ⁊ auaritias mūdi. intelligēs q̄ illecebris ala in seculo ingnat sū p hec tria vota. peccādi occasiones non fugit.

Secūda rō est: q̄ hō in religione cadit rari⁹ ⁊ marie ꝓpter tria. Cap'm 2m.

Ecūda ratio est q̄ in

gio ne hō cadit rari⁹ ⁊ marime q̄ ibi fugit tria que cōiter ducunt ad casum. fugit ēm 1° vitiosas occasiones. 2° vitiosas cōuersationes. 3° vitiosas consuetudines. 1° ap̄li⁹ q̄ in sclo in religione fugit vitiosas occasiones iuxta ꝑsilē sū qui Jaī 13 ait. Si ocul⁹ tu⁹. i. res a te dilecta tanq̄ ocul⁹ tu⁹ scādalizat te erue eū ⁊ pice. abs te. expedit ēm tibi. i. necessariū ē. vt pcat vnū mēbroꝝ tuoꝝ q̄ totū cor⁹ tuū eat in gehennā. 2° amplius fugit vitiosas cōuersationes. Hinc ꝑs. inquit. Cū sctō sctus e. ⁊ 2 vi. inno. innocē. eris: ⁊ cū electo elec. eris. ⁊ cum puer. puerte. Et iter dicit. Si ꝰple in seculo videbas furē currebas cū eo. Ecce auaricia ⁊ cū adulteris por. t. ponebas. Ecce luxuria. q̄ er hīis occasiōib⁹ mīt in crīā talia ruit. Eccle. quoq̄. 13. c. ait. Qui cōicat supbo. id est mūdo indut supbiā. Ecce supbia. Tertio amplius fugit vitiosas cōsuetudines. s. mēdi. decipiendi: fallificandi: luxuriādi: sitiendi. iurādi: ⁊ piurādi. ac de faculo ola spbemādi. ⁊ sīlium inquitatū que in seculo sine magna difficultate euitari nō p̄t. etiā si hō velit Hinc ad ꝓuersantes in seculo. Jer. 13. c. ait Si p̄t ethiops mutare pellē suā an pd⁹ varietates suas: ⁊ vos poteritis bñfacere cū discitis malū. Prop̄tea ad tales. Ap⁹. epho. 4. ait. Induite. s. in religione nouū ho. q̄ sc. cre. est. Et quidē ad hoc in religione gra mirabiliter opat: vt q̄ hoc a mēdatus ⁊ piurius ⁊ luxurius ⁊ cōsuet⁹ abstinere nō potat. cras religionē ingressus illoꝝ viciorū amplius minime recordabitur. q̄ hec est mutatio dextre excelsi. Nā dextera dñi fecit virtutē. Hinc d religione ꝑseuate ab his trib⁹ malis plicitantibus seculares. Eccl'i. scrip. est. Religiositas custodiet te. s. ab occasionibus malis. ⁊ iustificabit cor tuū. s. a societatib⁹ pauis. ⁊ cūditatē videlicet exteri⁹ atq̄ gaudiū intrabit. s. vitiosis. cōsuetudinib⁹ seculi a te expulsis. In seculo ēm hō nō p̄t effugere blandientes occasiones attrahētes cōuersationes nec ipellētes cōsuetudines. Propterea in corruere necesse est. Sic de talibus Prophet⁹ ait. Fiāt. i. fuāt vie illoꝝ tenebre. Ecce p̄m. ⁊ lubricū. Ecce 2m. ⁊ angel⁹ dñi ꝑsequēs eos. ecce 3m. Sed de his latius ſmōe. 50. ⁊ ar. 3. agendū est. 3ª rō q̄ in religiōe hō resurgit velocius ⁊ marime ꝓpter tria. Cap. 3m.

Ertia ratio est q̄ in

t religione resurgit hō velociꝰ. licꝫ tanq̄ hō q̄nq̄ cadat. Tria aduto ria in religione magis q̄ in seculo iuuant ad resurgendū. Primū est lectio. 2 exhoratio. 3m exemplatio. Primū ād resurgendū aditoriū est lectio quotidie cm̄ legūtur librorum sanctōr atq̄ doctoꝝ lucida documēta. q̄ tidie audiūtur in mensa ⁊ extra mensam. quo tidie ꝓcipiūtur p̄teritoꝝ resurgentiū manifesta ex⁸. Hic merito de verbis dñi. Prophēta ait. Declaratio ſ. t. illūiat. s. ad resurgendū ⁊ intelle. dat puu. 2m aditoriū est exhortatio. s. ꝓm ⁊ socioꝝ qui exhortāt ad resurgendū ⁊ ad sinceritatē imaculate vite. Tā ta est ēm gra societatis bone vt firmeciuita/ ti merito ꝓpetur. Hinc salo. Prouer. 18. ait Frat q̄ adiuuat a fratre. q. ciuitas. i. ciuiū vnitas firma videlz. q̄ vn⁹ alter tenet firmit ne cadat vel si ceciderit adiuuat vt resurgat. 3m aditoriū est exēplatio. Plus ēm mouēt exēpla q̄ verba. Prop̄t exēplū ēm bonoꝝ patrū ac fideliū socioꝝ hō continue resurgere ꝓpulsat. Ait ecōtra sicut eccls. 4. De sole exit⁹ q̄: cū ceciderit nō hēbit subleuantē se. Et vere sol⁹ est imo in maiori piculo ē male sociat⁹ q̄ solus. Et hmōi est qui seculi ꝓsperitiū habet. Nā si ꝑdicationes: iciunia: orōnes: ⁊ similia bona hō frequērat plerūq̄ ab aliis deridet. ⁊ ypocrita reputat despicit ⁊ ꝓ nihilo estimat. Et econuerso sicut ꝓpheta ait Laudat pctōr in de. a. s. ⁊ iniquus benedicit. Exhortatores multos habet ad malū qui in hoc obsequiū se p̄stare ō certissime arbitrātur. Exēpla quoq̄ mala atq̄ innumerabilia alia atq̄ de oi gñe musicoꝝ quotidie imo cōtinue velut nolit coram oculis ingerūtur.

Articul⁹ 2⁹ de tribus aliis rōibus ptinēbus ad religionis ꝓcessum. Dª est q̄ hō in religione incedit cautius ⁊ marime ꝓpter tria. Capitulum primum.

rima ratio est quia

p in religione hō incedit cauti⁹ Nec mir. Nā religio est vere sapientie scola in qua discit hō sapientiā dei. p quam cautius incedit in via sua. Per tria ēm hec sapientia spūalis acquiri p̄t. que marime i religione exercitant. Dº a deo p orōem. 2° a ꝓximo per instructōem. 3° a scipo p experimētōem. Dº ēm acquirit hec sapiētia ad cautius incedēdū a deo per orōez. Nā p eā mens eleuata in deū purificat. serenat: ⁊ illumiat. ad cognoscendas necessarias virtutes. Unde Bern. ad frēs de monte dei. Sol illūiat ⁊ cōfortat. Nulli ēm suā grām q̄tum in se est denegat deus. Et quid est gra in humana mente nisi cecitatis lumē. quod sic spūaliter dirigit eā sic materiale lumē dirigit cor⁹. Et hoc de note orātibus datur. Dñi Augs⁹. ait. Deli⁹ soluūtur dubia orōe q̄ inquisitione. Hinc tob. 4. c. ait. Si tēpore bñdic dñz ⁊ pete ab eo vt vias tuas dirigat. quod quidē ꝓfecto ꝓfuit. 2° acquirit sapiētia a ꝓrio p instructiōem: quia in religione quotidie homo pie a maioribus in sapiētia educet: sicut ecclē. 18. c. scrip. est. Qui miam. s. aīaꝝ habet docet ⁊ erudit. q. pastor 3°. acquirit sapiētia a seipso per experimentatōem. ...altaꝝ tentationū atq̄ pugnarū. Nō quidē auditu atq̄ narratione bellicoꝝ gestoꝝ sed experiētia pugne fit hō doctus in bellica arte. Sic etiam in spūali pugna. Vñ ...ecl'. 34. scrip. ē. Qui nō est tentatus quid scit. Vir in multis exptus cogitabit multa ⁊ qui multa didicit enarrabit. s. per experient... intellectū. Qui n...n est exptus pauca recognoscit. Nulla nempe maior experien...a in pūri militia hmōi acq̄ri p̄t q̄ in cāpo ⁊ lucta religionis. Illuc ēm oēs malicie atq̄ versucie atq̄ vires demonū effundūtur In seculo aūt quasi in egypto qui tenebre interpretat mētes a dīno lumine aliene. ignoranter hinc inde oberrant. In maliciis instruūtur atq̄ nullū experimentuz sumūt nisi oprū impioꝝ.

Secūda rō ē q̄ hō i re...gione gesit securi⁹ ⁊ marie ꝓpter tria. Capitulum secūdum

Ecunda vero ratio

s est: q̄ ibi hō quiescit securi⁹ Non ēm molestat a tribus pericul: q̄ sicut experientia docet infestāt hoies seculares ⁊ eoꝝ cōscientias turbant atq̄ irremediabilib⁹ periculis plena sunt. Primū est stat⁹ ⁊ regimen seculare. 2m amor parentalis. 3m aūt occupatio mundialis. Primū periculū est status ⁊ regimē seculare. O q̄ exprimi posset q̄ta mala ꝓpter talia regimina ꝓpetrant. Quis in talib⁹ ꝓstitutus ꝓtimere se vult scit ⁊ p̄t. q̄n p bono cōitatis sue. seu diuini sui cōsiliis aut in officiis cōtra iusticiā agat. Nemo seipsum fallat. Nullus carioꝝ amicū fallere potest q̄ seipsum. Velit nolit huiusmodi necesse est ei in iusticiam fouere. innocentes oppzimere. sectas ⁊ parcialitates imitari. impios exaltare iniquis condescendere in iusta ...ella sectari: leges iniquas condere: vel seruare ꝓpt̄ ꝓsurarios publicos: sicut Infra Sermone. 34. capitulo primo. Et. s. 4.

videbit vel ꝓpter alia patrata cōtra ecclesiā
sticā libertatē grauissimas excōicatōes subii
re ac ꝓpter plura de ꝑdictis ad satisfactōem
impossibilem se reddere obligatuꝫ. vt verifi
cetur qđ eccl'. i3. scrip. est. Qui tetigerit pi
cē coinquinabit ab ea. 2m periculum est amoꝛ
ꝓtat' marie vroꝛ ꝫ filioꝛ ꝓpt quos multi
vt abundant diuitiis iocūdent in deliciis: ef
fundant in luxurijs: exeltent in magnificētijs.
ꝓ se oblioni tradūtur nō tantū vitā eterna
lē: sed etiā vitā tēporalē. vt verificetur quod
Jsai. 10. ñs ait. Inimici hominis domestici
ei⁹. Tertiū periculū est occupatio mūdialis.
quē multipliciter distrahit ꝫ lacerat atꝫ con
quassat mētē neqꝫ sinit eā ad salutē necessa
ria meditari. Nūc enī capit eā insaciabil' spes
lucroꝝ nūc doloꝛ ꝫ meroꝛ de amissione bono
rū. Nūc gaudiū. qꝛ obuenit ꝓcupita. nūc ti
moꝛ amittēdi optata. nūc decepit. nūc decepit.
nūc alienā substantiā rapit. nūc alieni rapiūt
sibi suā. nūc in mūdialib⁹ exaltat. nūc deiicit
ꝫ hūiliat. nūc torquet suspitōib⁹. nūc cru
ciatur cōquestionib⁹. nūc molestat in domo.
nūc extra domū. nūc in ciuitate. nūc ꝯ. in ru
re. nūc ab amicis. nūc ab inimicis. nūc ex ne
gotiis. ꝓpriis. nūc vero ex alienis. nec vnq̄ si
nitur alia quiescere ad salutē. ꝓpriā exquiren
dā: sed semꝑ in mūdialib⁹ cogit fluctuare. ꝓ
pterea ad eā trenī. 2. Jer. ait. Dilata ve/
lut mare cōtritio tua. Tertia ratio est: qꝛ
in religione hō irrozat frequētius. ꝫ maxime
ꝓpt tria. Capitulum tertium.

Ertia aūt ratio ē qꝛ

t hō ibi irrozat frequētius. Tota
em religionis vita aiam ordinat ꝫ
disponit ad gratiā acquirendā. Tria sunt qui
bus tota vita religiosa instituit. ꝓpter q̄ mens
disponit atqꝫ ꝓparat ad grām acquirendam
videlicet. Primū est hūilitas i intellectu. 2m
est puritas in affectu. 3m est veritas in effec
tu. Primū est hūilitas in intellectu. Totum
em religionis exercitiū ad hūc ꝓperat finem
vt hō ꝑ multiplices hūliatōes ad cognitio/
nē suiipius puenire cogat. Quanto em in ho
mine maioꝛ erit cognitio sui tanto maioꝛ in
funditur grā dei. Unde Jaco. 4. ait. Sup/
bis deus resistit: hūilib⁹ aūt dat grāz. Sicut
em magnes attrahit ferꝝ sic hūilitas gratiz ad
se trahit. vñ Luc. i. Jubilādo cantat beata
virgo. Quia respexit hūilitatē an. s. ec. ei. er
h° b. m. d. o. g. Secūdū est puritas in affectu
Semꝑ em religio ad puritatē mētis ꝫ corꝑis
elaboꝛat vt grām ꝫ gloriā mereaī adipiscī
sionis diuine. Iurta siiam saluatoꝛis. Jsa.
5. Mti mūdo corde. q. i. d. videbūt nūc. i. per
grām demūqꝫ ꝑ gloriā. Tertiū est veritas in
effectu. Cū em mens in religione oi simulatione
abiecta incedit ꝑ itinera veritatis currit cō
tinue ꝑ munere obniā oim bonoꝝ largitoꝛis
de cōdig° quodāmō cogēs eū ad grās largie
dū. Propter ea. ps. ait. Veritas de terra oꝛ. e. i.
de hoīe adhuc pigritante in terra ozta ē. z iu
stitia de celo ꝓspexit. s. ꝑ grē infusionem. Et
iterꝝ dicit. Justia ꝫ veritas obuiauerunt sibi.
Justia quidē ex pte dei vt munera afferentis.
ꝫ veritas ex pte hoīs dona suscipientis.

Articul⁹ 3° cōtinēs tres vltimas rōnes ad
religionis terminū ptinētes, i°. rō est: qꝛ hō
in religione purgat citiꝰ: ꝫ maxime ꝓpter
tria. Capitulum primum.

Prima rō est quia ho

p mo purgat citius. Nemo em in p̄
senti seculo neq̄ immunis viuit a cul
pa saltem veniali. Unc. i. Jo. i. c°. de se ꝫ de
coapostolis suis ait. Si dixerim⁹ qꝛ pctm nō
habem⁹ ipi nos seducim⁹ ꝫ veritas in nobis
nō ē. Quomagis ceteri qui tali grāz copia nō
sunt dotati. Quilibet ergo de culpis suis in
diget expurgari. Sed qui cōsiderat sacre re
ligionis statū nō solū ad merita cumulandā
verū etiā ad criā velociꝰ expurgāda digno
scere poterit ordinatāqꝫ ꝓfectōem penitētie:
in se ꝓhēdit. Dñi nec est tam graue crimē ꝑ
cui⁹ satisfactōe religionis assumptio hōi non
possit iponi. qꝛ religionis statꝰ oēm aliā sa
tisfactōem trāscēdit. Dñi. 33. q. i. c. admonere
stulto qui ꝓpriam vroꝛē interfecerat de in
gressu religiois. q. lem⁹ zmeli⁹ ꝓsiliū dat alio
gn ei durissima pnia assignat. Tria sigdē sunt
exercitioꝛ gña in religione cōiter frequētata
que aiam purgāt. quedā spualia. quedā cor
poralia. quedā tēporalia. Primo em frequē
tant in religione. quedā exercitia spualia: vt
puta officiū diuinū. oratio primata a qualiꝫ
dicta. videre ꝫ adorare sepi⁹ sctissimū sacrm
dñica ozō. Credo. missaꝝ frequētatio. medita
tio xpi passi. tuīlo pectoris cū contritōe ꝫ devoti
one itrare ecclesiā cōsecratā. celebrare missas
cōicare deuote. cōfessio sacramentalis: cōfes
sio gñalis ꝫ silia. Secūdo frequētant quedaꝫ

ercitia corporalia: vtputa nō se expoliare i le
cto ieiunia. itinera. vigilie. castitas. discipline.
in nocte surgere ad matutini: ꝫ cuncta cōsimilia
sionis diuine. Iurta siiam saluatoꝛis. Jsa.
5° frequētant quedā opa tēporalia vel exer
citia vtputa lucrari idustria sua victū. elomo
synas mendicare. exercere cognā. gubernare
canapā. laborare in orto. facere sacristiā. ꝫ cō
silia exercitia monasterii vel cōuentus. Hec
oia in religione fiūt ꝑplius q̄ in seculo facili
oza securioza. ꝫ vltrioza. Jo quidē fiūt fa
cilioza: ꝫ maxime ratōne societatis. Equi em
leuioꝛi labore graduntur in via insil' multi q̄
pauci vel soli. Sic in religione vn⁹ exēplo al
teriꝰ aiatus in bono leui⁹ opatur. 2° fiūt se
curioza q̄ in seculari statu. qꝛ bona opata in
societate multoꝝ min⁹ ab inani gl'ia molestā
tur. Jlā secularis si bene fecerit solus int' mlt'
tos apparet virtuosus ꝫ iustus. min⁹ q̄ extra
religionis castra cōtra aduersarios munitus
est. In cōgregatione aūt si vn⁹ ieiunat ꝫ cete
ri ieiunāt si vigilat siue ozat ꝫ ceteri hoc etiaꝫ
operant. Ex quo fit vt nō facile hō sibi appe
at singularis min⁹ q̄ patentē ingressum ha/
beat ad eū ipa gloria vana. 3° quoqꝫ fiūt vti
lioza: qꝛ. q. oia opa suprādicta cū merito obe
dientie exercent. Propterea sicut infra pate/
bit magis meritoria fiūt. Et predictis patent
apparet qꝛ hō multiplici rōne in religione ci
tius q̄ in seculo expurgatur.

Secūda ratio est qꝛ hō in religione moriꝰ
confidentius ꝫ marie ꝓpter tria. Cap. 2m.

Secunda ratio est qꝛ

ſ hō moriꝰ cōfidentius hanc aie cō
fidentiā tria ꝓstāt. 1m multipli
catio bonoꝝ. 2m paucitas maloꝝ. 3m raritas
impedimentoꝝ. 1° ꝓstat fiduciā moziēdi.
multiplicatio bonoꝝ. s. obseruantia nō solum
ꝓceptoꝝ scōꝝ: verū etiā ꝓfectoꝝ ꝓsiliorꝝ. Experi
entia virtutū: multiplicatio donoꝝ btitudi
nū: coloꝛ sacramentoꝝ: fauoꝛ: societas nō so
lum angelicoꝝ virorꝝ: verū etiā ipoꝝ angeloꝝ
sctoꝝ qui obeūti fauoꝛabiles astāt sicut pro
pheta ait. Preuenerūt principes cum. psal.
in me. tuuā. timpanistriaꝝ. Ubi em xpi pas
sio in cōtinuato amoꝛe. spesqꝫ de mia ei⁹ ad
memoriā renouatī sibi exhortatio ad phase.
id est pascha glorioſum cū angelis celebran
dum. 2° ꝓstat fiduciam moziendi paucitas
maloꝝ. Venit em princeps huius mūdi insi/
dians calcaneo hoc est sini mulieris. i. anime
sponse xpi nec inuenit aliquā mortalē culpaꝫ
in ei⁹ volūtate. ꝓpter obedientie humilitatē. no
in carne. ꝓpter purissimam castitatez. non in
substātia hui⁹ mūdi. ꝓpter sanctissimā paup
tatē. 3° ꝓstat fiducia moziēdi raritas ipedi
mentoꝝ. Religiosus em in tali extremo non
reperit se imerium ꝫ intrincatū in hoc secu/
culo neq̄. nec est alligatus vroꝛis temeritudi
dine. nō filioꝝ amoꝛe. nō ꝓpassio/ nubiliū fi
liaꝝ. neqꝫ affectione diuitiaꝝ. nō testamentoꝝ
violenta dispositiōe. nec insup creditoꝝ vexa
tione ꝫ ꝓturbatione. Nouerca de/ uere ī pa
ce nullo testamento / ce lassal mondo cōme
giace. Et legēte ꝓcordate. Ecce quō moziatur
cōfidētius. Dñi ī pa veri religiosi moziētis.
Job. 29. c. ait. In nido meo moriar sicut
palma multiplicabo dies meos. s. i gl'ia sem
piterna.

Tertia rō est qꝛ hō in religione ꝑmiatur
copiosiꝰ ꝫ maxime ꝓpter tria. Cap'm 3m.

Ertia ratio ē qꝛ ho

t mo ꝓmiat copiosius cui⁹ ꝑmia/
tionis rō triplex est. Prima rōe ꝓ
ceptoꝝ 2a rōe ꝓsiliorꝝ 3a rōe votoꝝ. Primo
quidē rōe ꝓceptoꝝ. Nam in religione meliꝰ
seruari possunt precepti q̄ in seculo ceteris ꝑibus. Propter q̄ perfectiori precepto
rum obseruationi maiꝰ ꝓmiū ꝓparatur.
2° rōe cōsilioꝝ que maioꝛis meriti sunt q̄ ser
uare precepta. Jlā precepta separant nos ab
illicitis: sed consilia a concessis. Per pre/
ceptū em declinam⁹ pctm: sed per cōsilia oc
casiones peccādi. Ille ꝓ precepta maxime ne
gativa penas fugim⁹ sz ꝓmiiꝫ ꝓsiliū cumu
lam⁹. 3° rōe votoꝝ. Amplius em meretur qs
cū aliqd fecit ex voto q̄ si faceꝛz sine voto. qđ
quidē triplici rōe oñdi ꝑt. Primo rōe dona
tionis. 2° rōe multiplicatois. 3° rōe ꝓfirma
tionis. Jo° quidē rōe donationis. Scōm em
Greg. sup ezechielē. hoc inter sacrificiū et
holocaustū distat: qꝛ oñe holocaustū sacrifi
ciū est ꝫ nō oñe sacrificiū holocaustū. In sa
crificio em pars pecudis in holocausto vero
totū pecus offerri ꝓsueuerat. Cū ergo aliqs
suū aliquid deo vouet ꝫ aliqd nō vouet sacri
ficiū est. cū vero oñe qđ habet. omnipotenti deo
vouerit holocaustū est. qđ quidē implet per
tria religionis vota. Per sacrificii em oblati
onē fm antiquē legis mādatū ꝑ pctis satisfa
facere oportebat sicut in Leuit. scrip est. vñ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ps. cū dixisset q̄ dicitis in cordib⁹ v. t i cu. v. ꝑpūgimini statim de satisfactōe subifert. Sacrificate sa. iustie. i. facite opera iusta t recta post penitētie lamenta. Vt exponit glo. Sic ergo holocaustū sacrificiū est pfectū ita per hec tria sctissima vota aia s⁹fecte sacrificat deo cui t de exteriorib⁹ rebus t de corpore ꝓprio t de ꝓprio spū medulosius holocaustū offert. Sicq3 astrictio hec nō solū de pfectione minuit: sed culmen pfectōis indurit. q2 de nostro facit diuinū. Dū nō soluz actū: sed etiā volūtatē dedicās deo totū illud quod est offert t redigit sub iure t dñio dei. Hoc est em illud sacerdotale officiū oim p fectox in quo nō est distinctio iudei t greci. masculi t femine. fui t liberi. q2 omib⁹ volentib⁹ perfectos esse p⁹mittit illud quod. i. pe. 2. Anchono⁹ scriptuz est. Vos eltis gen⁹ elem regale sacerdotiū gēs sctā pl's acquisitōnis vt virutes eius annūcietis qui de tenebris vos vocauit in ad mirabile lumē suū. Vnde terea Aug. tractās illud. ps. Sicut turauit do. vo. uo. deo ia. ait Quid vouem⁹ dño nisi vt sim⁹ tēplū dei. Nihil em grati⁹ possumus deo offerre q̄ ꝙ dicamus illud. ps. Possidet nos. Hec Aug⁹. Sigit pfectius possidet qui possidet quo ad ꝓpzietatē t quo ad vsum: q̄ qui q̄ ad vsum tantum perfectius deo sacrificat qui deo se offrt t quo ad vsum opis: t quo ad arbitriū voluntatis. Sicut etiā patēter oīdit Anselm⁹ in l° de similitudinib⁹ ponēs sensuale exēplū de duobus quox vn⁹ tēpore suo offert dño arboris fructū: sed arboris retinet ꝓpzietatē. Aliter volarg⁹ t vtrūq3: t h° t h° donū scdi t oblationē tanq3 liberalius offerentis dicit merito pferēdā. Ac p hoc iurta hmōi similitudinē op⁹ vouētis deo acceptabili⁹ esse q̄ nō vouentis Et iam dictis patere pt ꝙ qui facit aliquid sine voto dat ei solū qđ facit ꝓpter ei⁹ amorē. Qui em nō solū facit sed etiā vouet nō tm dat ei qđ facit: sed etiā potentiā qua illud facit. fecit em se nō posse q̄n faciat quod prius non facere licite poterat. 2° meret religiosus amplius ꝓmiari rōe multiplicatōis siue adūctionis. Nā quodlibet bonū iunctū cū annumeratōe alteri⁹ boni mai⁹ ē. Nulli em dubium esse dz q̄n ipsa ꝓmissio boni sit aliqđ bonū. Nōne q ad hmōi aliquid ꝓmittit bonū aliqđ ei iā ipēdere se oīdit. In hmōi licū quibus aliquid ꝓmittit grās agūt. Votum nēpe est quedā sctā deo ꝓmissio sicut patet ꝙ illud qđ Eccl. 4. scrip. est. Si qđ vouisti deo ne moreris reddere. Displicet em ei infidelis t stulta ꝓmissio. Ps° rōe ꝓfirmatois. Ad laudē em opis boni ptinet ꝙ voluntas cōfirmet in bono: sicut vtiq3 ad grauitatē ptinet culpe ꝙ volūtas sit obstinata in malo. Est aūt manifestū ꝙ qui aliqd vouet voluntatē suā firmat ad id quod vouet t sic cū implet quod vouerat op⁹ bonū ex firmata voluntate ꝓcedit. Sicut igit ad grauamē culpe ptinet ꝙ ex ꝓpposito firmato aliquis opet malū q̄ cū h⁹ ex malicia peccare: ita ad cumulū meriti ptinere apparet ꝙ aliqs op⁹ bonū operetur ex voto. Et his tribus rōnibus clarescere pt ꝙ qui ex voto aliquid opatur pl⁹ deo donat plura dona multiplicat: atq3 firmi⁹ in bono opere se cōfirmat ceteris paribus plus meret t sic p ꝓmiss in celesti gloria coptolius ꝓmiatur

Hec aūt dixisse velim de religione t religiosis seruātibus ꝓfessionē suā nō aūt de dissolutis t sceleratis. Ex ꝓdictis nouē rōib⁹ bti Bernard⁹ lucidissime patet q̄nta differēta sit inter vitā seculi neq3 q vitā religiosam angelicā t diuinā que vere dici pt celestis vita: ac quelibet ꝓgregatio fuox dei, ꝓfessionē suam seruantiū quodāmō pua paradisus appellari pt in terra. Hāc aūt sctām religionē a lōge ꝓphā ptēplans. ps. 132. cōgratulanter ait. Ecce q̄ bonū t q̄ io. h. f. in v. qđ quidē pt esse the⁸. in occurrēti ſmone vbi pfectio religionis quo ad ei⁹ celestē vitā ac q̄ntum ad ei⁹ triplex votū aptius demostrat⁹. quo ad obedientiā ibi Ecce q̄ bonū. 2° quo ad castitatē ibi t q̄ io. 3° quo ad pauptatē ibi habitare frēs in v. Que oibus illa desiderātib⁹ plene t pfecte fruare cōcedat initiū caput t rector ac ꝓmiū oīm religionū ihūs xps t dñs noster qui cū p. t. s. s. v. t reg. in secula seculox amē

Dñica. 2ª. in. 4. o⁸. de mane ordo dicēdorum per hebdomadam sequentem.

Sciat vnusquisqz vestrū

suū vas possidere in sctificatione et honore. i⁸. thc. 4. c°. Silua seu viridariū rōiane religionis quā huc vsq3 ingressi sum⁹ iam ptcularius cōtemplātes ad secūdam occurrentē septimanā hui⁹ sctū quadragesime feruētiori aīo inflāmemur. Quam em incipiūt incalescere corda nra. iam emulatōe feruētiori aī nīi vt video ad meliora carnis

mata reminiscēt. Jam em rems trāsijt rymber abiit t recessit: flores bellatrioz sctox appa/ruerūt in terra nra: tēpus putationis adnemt t vox turturis audit in terra nra: tēpus putationis adnemt ꝓpterea ad feruētius inflāmandū corda aliās octo reliq3 ioſitates addam⁹. Prima ōr mōnialis. vbi videlicet de honestate sacramentalis mīmonii. i. quid liceat t qđ nō liceat in actu mīmonij disserem⁹. 2ª vo pudicitia mīmonii velari seu abscondi oſz. 3ª pōderabil' dicitur. 4ª ē clericalis vbi ecclesiastica dignitas declarabit. 5ª dicit ꝓfectudinalis vbi oīdem⁹ puersitatē cōsuetudinis male t remedia contra eam. 6ª nūcupat iudicialis vbi demōstramus qualiter ꝓga dantur malis. 7ª notat verbalis in qua detractōis malignitas describit. 8ª pmialis est dicta vbi euāgelii de puero Jesu filii ꝓdigi moraliter exponem⁹.

De ꝯiugii honestate: t primo ponitur insituatio quedam ad duos hodiernos sermōes

Sermo septimusdecimus.

Prima autē religiosi

tas matrimonialis meret dici. Et p de hac vbi s. Apo⁹. ait. Sciat vnusqz v. v. s. p. in sct. t honore. Quia q° hodie tractaturi sumus de sctimonia ꝯiugali cū mīmonii alis actus. q. odāmō in predicatōe cōtingere scīs nescio quandā ipudentiā sonat. iō no parū necessariū puto insinuatōe prudēti op⁹ cē t ante ingressum sermonis hunc tractatui q̄dam necessaria ꝓlibare. Hec aūt tria sunt. videl3 veritas honestas t fidelitas. Hoc est dicere veritatē seruare t habere fidelitatem. Predicator nēpe opus est circa hanc mīaz. oportuno tēpore veritatē dicere. nec quoq3 mīa⁹ necessariuz ei puto in verbis t modis honestatē seruare. Jdē quoq3 existimo audi toribus in auscultādo patientē felicitatē tenere. Dico igit ꝙ cū precectū de correptione sua sit ꝓceptū affirmatiuū obligat veritatis annūciatorē saltē ꝓ loco t tēpore hāc materiā pro annūciare. Est nēpe ſm Aug⁹. in 4. de doc. xpiana doctorꝭ officiū illūiare delectari: t tandem flectere mētes audito rū siue crudire exhortari t arguere. q. qdam sol. sicut eccle. 42. c. scriptū est. Sol illuminans p oīa respexit. Tūc nāq3 solaris doctrina ꝓdicatōis illuiantis p oīa respicit cū scelera que in sacro mīmonio fuit ab eo prudētissime nūciant. hoc em ex officio sibi incūbit. Dñs Bernar. ait. Nō licet tacere cui ex officio incūbit peccātes arguere. Ve igit ꝓdicatori absconditi hmōi veritatē. quod intelligens Apo. 1. cor. 9. ait. Ve mihi si nō euangelizauero. Obligatur namq3 quilibet ꝓdicatoz si absq3 rōabili causa hanc precerit veritatem circa hoc de populo dño reddere rōem tam de cōmissis preteritis q̄ etiā de ꝓsentibus t futuris cū sua culpa t insanoſilētio, aie redēpte xpi sanguine ꝓcioso piclitētur. Nec intelligit quidā: qm vt. ps. testat. Veritaté requiret de⁹ t retribuet abūdanter facientibus supbiā. Sic v. q3 sunt tales de q⁹ ps. 56. c. ait. Canes muti nō valētes latrare. Videt ignorātia siue ex iniqua vita aut ex putrida fama siue ex aliqua alia irrationabili ca. Jd nāq3 tenet dño reddere rōez de hmōi preteritis culpis. de q⁹ infelices pctōres t oci mūne qnq3 cōfessi sunt. Et horribilius est corpus dñicū ralib⁹ sceleri⁹ nō purgari sūsceperūt de quibus si fuissent edocti multi cōfessi essent. 2° habebūt reddere rōez de hmōi ꝑtibus culpis in quib⁹ in mīmonio cōstituti absq3 ꝓscia t quadā supba ignorātia se immergūt sicut sus in volutabro luti. a quibus illūiati plurimi abstinuerūt qui bestialiter errantes putāt quecūq3 impetuosus libidis furor iperit licēter agere posse. Ps° quoq3 reddituri sunt rōem de ꝯbuscunq3 crimib⁹ que ex eox taciturnitate ipostea ꝓmittūtur ꝓ quib⁹ omib⁹ Et de hoicidio i. c. Sicut dicit. f. 3. Nō caret scrupulo: pcessionis occultaq3 manifesto facinori desint obuiare. Ad idē. 86. di. in. c. facient. vbi scriptū est. Si faciens culpā. culpā hz qui quod pt corrigere negligit emendare. Et iteram negligere cum possis perturbare peruersos nihil aliud est q3 fouere. Secundo obligantur predicatores in hu⁹modi sermonibus nullomodo pretermittere honestatem. Debent enim hec ab eis tractari primo prudenter, secundo caste, tertio sobrie. Primo namq3 debent hec dici prudēter: hoc est ne taliter predicentur: ꝙ multa enormia que in matrimonio perpetrantur: ignorata a multis, discantur a plurimis cautelosq3 verbis cooptis vtendū est vt nō videtes nō videāt t inerpti in talib⁹ ceci fiāt. 2° dñt

dici. caste ēt. Multa nāq; nequaq; pñt caste fieri q tñ pūt caste dici. neq; tñ ꝓhibet veritatis doctor inhonesta ꝙ̄ in hōeste loqui. minusq; malū eēt talia cuꝫ silicio ꝑterire ꝙ̄. cumpplī scādalo ꝓdicare. Sᵒ dꝫ hoc ꝑtinere ad prie et moderate et ꝯtū sufficit ne quid aplī. neq; qđ minꝰ ne videaꝫ taciturnitate damnū et nimitate scandalū oriaī sic dicit Ro. 12. sēp tū est. Nō plus sapere ꝙ̄ oportet sapere sed sapere ad sobrietatē. Nō ad paucitatē siue ad nimietatē. Sᵒ insup obligamur. ppᵒ hoc fideliter audire ne erret. nā et hec peccātes nō excusat ignorantia non negligentia nō ēt malitia. Imo nāq; nō excusat in talibus ignorātia. Nā quilz de necessitate salutis tenet scire q̄ tenet ad statū suum de necessitate dñi scitur ꝑtinere. Aliter per ignorantiā erraī ia 2ᵃ. fm thomam. 22. q. 42. q2 qui errat ignorantia iuris cōz. deo mīme excusat. sicut si errat iudex per ignorantiā cōz que ad officium suuꝫ spectāt. ꝓmulge q3 ignoranter sentētiā falsam. obligat quid illi hōi q̄ inde ē lesus ad interesse. et sic de singulis. ēt ō iuris. et damp. da. c. Si clꝰ passic in ꝓposito errans in fidē mīonialī p ignorātiā nō excusaī. Cum quilz in mīonio cōstitutꝰ teneaī se informare et discere q̄ ad mīonii sacramēti ꝓmēt honestatē i quid in copla carnali. ilz. et qđ nō ilz. q3 in talibꝰ nō ꝓmptilz q̄cūq; ilz. Sed qz inuēcle sunt in hmōi in expte debēt hōeste doceri a ꝑtibus vla confessoribus suis vl a quibuscūq; fidelibꝰ et discretis. iō in maē anteq̄ tradaī puella iuueni ad carnal' copla cōsummatiōem. debēt iuuenis et puella hūi lite confiteri et deuote assiiere corpus xpi et nuptialē bñdictōem a sacerdote suscipere. ꝓpter cuius reuerentiā ꝓsiliū ab ecclia daī q̄ ꝓma nocte sicuti post sacramēta bñdictionē et carnali copla vtiq; debeāt abstinere sicut ps 23 ca. spōsus. vbi dr. Spōsus et spōsa cū bñdictōi sūt a sacerdote a ꝑtibꝰ suis vel a paniphis offeraī qui cū bñdictōem acceperint eaō nocte ꝓpī reuerētiā ipsius bñdictiōis in virginitate ꝓmaneāt 2ᵃ in hmōi non excusat negligētia cum nō curēt discere qđ eos statui scire necē est q2 abutēs mīonio ignoraī peccat mortaliter. Quod autē talis ignorantia siue negligētia non excuset. satis apte patz ex de inu. et dap. da. c. Si clꝰ pa vbi dr. Si culpa tua datū est dāpnū vel iniuria irrogata seu aliis irrogantibus ꝙ̄ forte tulisti aut hec impicia tua seu negligē tia ēt inerint iure. sup his sanctꝫ facere te dz nec ignorātia te excusat si scire debuisti et facto tuo iniuriā similiter posse contingere vel iacturā. Sᵒ quoq; z mīlium. excusat eos malitia que gō manifeste apparet in illis q̄ cū ꝓdica toꝫ ꝓnūciat aliquo die determinato hanc materiā se tractaturꝫ nō solū remanent aduisari venire. verūētiā ꝓpias vroꝝ vel alios mīlr impedire conant ne et ipsi audiāt tā necias virtutes. qđ vtinā non fiat vt licenter z absq; rebellione mīra possint circa hec scīa ꝑtrare. ꝓtra hmōi. ꝓphā ait Mo luit intelligere vt bene ageret. Jurāt quidā insani. et ignorantes hec ꝓdicari sed non mirant hec ꝑperari. Quāpl' in hmōi ingrā tur. magis hec tā necias veritates audire dignant. horrēt salubria dicta et non horribilia facta. Pudet abluī et non pudet inquinari. Stulta malitia z ꝓniciosa negtia mutare z detrahere sermonibus veritatis z fauere opibus ꝓuitatis. Mone omnia hec que tractaturi sumus ponit z tradit scriptura. sacē et magni doctores non tm̄ antiqui verū etiam moderni sicut hi qui zelotes fuerunt salutis animaꝝ. Non equidē despicerēt auarum destercoꝛ ertrahētes pecuniā. z despiciunt ꝓtoꝛ de luxuriaꝝ stercoꝛe erigentē animā. Mone inquinaī sol cōtingēs quecq; corruptā. nec mens zelotis ꝓtoris hōeste tractātis aliqua impudica. Possiūt em̄ tales portēs assimilari qui amplius delectantur in rebus cognosis q̄ in odoriferis rosis. Sic illis plus placet porcinꝰ amor et fetoꝛ q̄ ꝓtiis decoꝛ et odoꝛ. nullū namq; effrenate luxurie euidentius signū est q̄ de hmōi sermonibus indignari vel dedignari. Vlcerosus. oē qđ tangit eū asperum putat. Scabiosus rasorem horret. fur lucez puer ꝓceptoꝛē frēneticus ligamētū. adultera sponsū. z ol stīnatus luxuriosus hmōi documētū. vnde eccl. 21. sēp. est. Verbū sapiens qđcūq; audierit sēnus laudabit z adiciet. Audiuit luxuriosꝰ et displicebit ei. z ꝓiciet illud post doꝛsuꝫ suum. Cū em̄ ergo tangit marcidum doꝛsum recalcitrat. et rugit porcus cum ei auferturꝫ opra eus cib'. Cōtra tales etiā Ber. ait. mirabilis insania trascimur sanāti. et nō irascimur vulneranti. Et Boe. Egra mēs ꝑ cationem nō sustinet. q2 tacto vulnere dolet. cōtra quos ꝓuer. 12. Qui odit increpatōes in

stipiens est. his itaq; neciō iam ꝓmissis. ꝓtia ꝓcepm̄ aplī redeamus. aut em̄. Sciat vnusquisq;. v. v. p. s. in s. et hōre. Vult vtiq; vās. est vroꝝ illius et ecōuerso. teste petro ap̄lo qui ꝓme cāti. ca. 3. ait. Infirmioꝛi vasculo. i. vroꝝ honorē impertientes. Cūc aut. quilz eoꝝ suum corporis vasculm̄ recte possidet cū illud fm̄ indm̄ recte rationis frenando regit. Sᵒ q2 apost. i. coꝝ. 7 ait. Mulier sui corpis ꝑtātē non habet sed vir. similiter autē z vir sui corpis ꝑtātē non habet. sed mulier. Erant ad clarioꝛem declarationem tria.

Ad ip̄m sub titulo ōstionis de ꝑtāte quā habent ꝓiuges i cōpari suo q̄ ad debitū ꝓiugale

Primo namq; quera

tur an hmōi aplicatiua ita intelligat q̄ vnusquisq; cōiugum teneatur cōpari suo debitū reddere quotiēs cunq; et quocūq; et q̄cunq; petierit illud qđ prima facie sic intelligendum esse videt. ad qđ fm̄ doctores dōm̄ est q̄ circa debitū mīonio male. tres veritates considerāde sūt. s. q̄ in eius vsu. Dz esse tēpantia modata. Sᵒ obediētia ordinata. Sᵒ prudentia discreta.

Quia tria frena rōnabilit refrenari dz debitum ꝓiugale. Cap̄m ꝑtm̄.

Prima nāq; veritas

p est q̄ reddi vel exerceri dz mīonio male debitū cū tēpantia moderata. Tria siquidē frena teneri circa hoc debēt in rōis manu. Primum vtiq; frenū est q̄ nō solum ius sit ibi ꝓprietatis. vt non nisi cū ꝓpria z legitima vroꝛe fiat. verum etiā q̄ stet infra limites matrimonii veri. Vidz q̄ etiā cum illo si nō esset vroꝛ hoc munꝰ faceret. Nam̄ augu. z alex. de al'. si excedit limites mīonii veri. scz q̄ etiam si nō esset vroꝛ hoc idē faceret tūc matrimōial' actꝰ semp mortale petm̄ ē. vñ. Jhero. et hēt. 32. q. 4. c. ozigo sic ait. Ozigo qđē amoris honesta erat. scz causa vitande fornicationis sed magnitudo deformis. Nihil autē iterimet ex qua honesta cā quis ifamiat. vñ et sertus in sinu. Adulter est inquit in suā amatoꝛ ardētioꝛ. In aliena q̄ppe vroꝛe omnis amoꝛ turpis est. in sua ꝓnus. Sapiēs indoꝰ debet amare ꝓnugē. iō affectu. non regnet in eo impetꝰ voluptatis nec ꝓceps feratur ad coitū. Nichil est fedius q̄ vroꝛē amare. q. adulteraz hec Jhero. Secm̄ frenū est q̄ nō fiat tpe menstruo rū cōiter cōtingem̄. q2 fm̄ Jhero. ꝑ. li. ethy. est in pleriq; menstruoꝝ conceptiū. et vltra hoc qđā horrēdam. et. q. insaciabile seu incontingēdā z merito ablegēda immūdiciā secum gerit. Vnd ꝓsumit affectus tunc cōuenientiū ad carnale immūditiā. nisi esse ꝓclives. vñ leuit. 19. morale ꝓceptū est ad qđ etiaz obligamur in noua lege vbi dr. ad mulierē q̄ patitur menstrua si accedas vbi glo. necessario tunc vtriq; cor netia indicitur. Et ezech. 18. Ad mulierē menstruatā nō accesseris vbi glo. ꝓcipit vt non solū in alienis sed ēt in suis mod et tempa. Sent. vnde fm̄ Bona. i. 4. di. 3. Tps menstruoꝝ aut est scom̄ naturā cōmunē. s. semel i mēse. aut ꝑter naturā ꝓmune. Et si sic q̄ris eoꝝ pt petet et exigere si nimis dum q2 filii tūc non generāt et ideo non est plem̄. Si autē sit scz naturā aut gr̄a. aut violenter. aut exigit ignoranter. et tūc excusaī. aut reddit libent et ꝑtit sciens. et tūc peccat mortaliter quia facit contra ꝓceptum morale fm̄ Aug. d. al'. Exigere scienter et petm̄ mortale. Reddere autē petēti cui nō licet ꝓbabiliter plerūq; fornicatōis est petm̄ mortale. Reddere nūi petenti cuius timet plem̄ ꝓbabiliter non est petm̄ mortale. Quare aut reddere debitum tūc nō sit mortale sicut exigere. fm̄ bonauen. rario est q2 exigere est in ꝑtāte hois ymo in voluntate hois. Reddere āt in necitate vitris. Non em̄ ꝓcepit deus in veteri lege non reddere sed non exigere. Exigere aut contra dm̄ ꝓceptū manat a lege carnali. Reddere āt vt ꝓcm̄ est manat ab obedia mīmonialī. Tho. aut addit q̄ mulier ꝑ passionē suā nō ē ꝑ tutū viro ꝓpio indicare ma rime si sodomiticō petō est infectus ne erm̄ ei vroꝛ abhoībilis fiat sicuti talibus fieri solet. Si āt vroꝛi de viri ꝓuidē et bonitate constat. tūc ei hōeste reuelare ꝑt. Hec etiā cū mīra discretione in pulpito al' pulpito tractanda sūt. et ꝓtius mulieres horrāde sint dulcit ne erubescant de his q̄ absq; petō ministrat natura. sed de his q̄ non caret mortali culpa. Solent nāq; mulieres inīum erubescere talia audire nisi mlrū caute et discrete tāgant et sobrie. Sm̄ frenū est q̄ modus coeundi contra naturā nō fiat. Dupl'r aute fit contra naturam fm̄ tho. in 4. Mīoꝰ q̄ ꝑmittitur ya. debitū. 2ᵒ si ꝑmittit debus mod'

Universidad de Deusto
Biblioteca

a natura statutꝰ q̄tū ad sitū. In primo gdē semper mortale pcm̄ est qz pies sequi no pt et sic totalr̄ intenꝯ nature frustrat. In 2° ut nō semp̄ ē mortale vt dicūt quidā. pot tn̄ q̄nq̄z eē signū m. vtal' concupiscētie ⁊ eēt pcm̄. Cui aūt q̄to amplꝰ a dispositi nali recedit tāto grauius est. Quinq̄z aūt pt̄ sine pctō esse vt cū alterū modū non patitur dispositio corpalis. Quodq̄z excusari pōt ꝑm guil. si ꝓpter egritudinē vel ꝓpter pic'm suffocādi fetū in vtero manētē aut ꝓpter aliā rōabilē cām fi. Quātū aūt pcm̄ sit cū ꝓpria vroꝛ peccare cōtra naturā oñdit. aug. 32. q. 7. c. Adulterii malū di. adulterii malu vicit fornicatione, vincitur aūt ab icestu. peius est cm̄ cū mr̄e q̄ cum aliena vroꝛe concubere led ⁊ hoꝛ oim̄ pessimum est qđ cōtra naturam fit. Et sequit̄ sus q cōtra naturam execrabiliter fit in merētce. execrabili⁹ in vroꝛe. Quot indicibilꝰ et execrabilꝰ quot incredibilibus modis viri abutunt vroꝛibus suis, quis vmq̄z exprimere honeste posset. nō vtiq̄z videt copl'e ꝯiugales ſz abusiones portune ⁊ vltra q̄s bestiales. Et ſz vroꝛes q̄nq̄z sint male contēte tn̄ quoq̄z mo aſſentiunt nō effugiūt tā horrendum facinus. qđ scelestius fit q̄ peccare cum ꝓprio patre. Mori⁹ deberēt ꝓprio patri cōmisceri, scōm naturā ſz cū marito cōtra naturam sicut ex Aug. ꝛbis clarius patꝫ. Nolet nūc mulier q̄ libēter assentiret in hoc ꝓprio patri. Vir autem cōsideratoꝛ q̄m scelꝰ si t cū mr̄e mulcet grauiꝰ hoc noscat ꝓpria vroꝛe abuti.

Qua obedie⁹ sunt communes inuicē obligati quo ad debitū comugale. Cm 2m

Ecunda veritas est

q reddere debitū cōiugale ds esse cuꝫ obedie⁹ ordinata. Duplex obedien⁹ distingui pt. s. r'laris ⁊ cōugal'. Regularis quidē p votū astricta est. et tn̄ nullus subdit⁹ obedire tenet prelato suo in his que sunt contra articulos fidei vel cōtra p̄cepta vel ꝓhibitiones dei vl' contra generale statutū et cetera hmōi. vñ xi. q. 3. c. nō ei semp̄ vbi dr. Nō em̄ semp̄ malū est non obedire ꝓcepto. Cū em̄ dominꝰ iubet q̄ deo cōtraria sunt tūc ei obediēdū nō ē, vbi dic glo. q inferior nō solū obedire nō ds cū ꝓcessu⁹ est iniustū ſz etiā cū est inhonestū 2ª est obedientia cōiugalis q̄ quidē cū carnalibus cōcupiscētiis est nccio cōmixta. qua ꝓpter i credibile est q talis obedie⁹ strictioꝛ et limitatioꝛ sit q̄ obedientia r'laris. Cū em̄ obediētia euāgelica ⁊ r'laris iuxta mensā ꝓprie cōfessionis, ꝓpriq̄z salutis limites certos habeat sibi ꝓpros. indubitāter ꝓbabi est dicere q obediētia coniugal' sit tā artās ō oēs limitē sobrietatis, ꝓpriq̄z salutis q cōmunē solū semp̄ ſz ad semp̄ obedire teneat cōpari suo. Mali q̄q̄ aptē dicat q si erigat hꝰ ꝑ semp̄ in luto degere teneat semp̄q̄z in i° agitari vt porca. Absit q scitas cōiugal' ⁊ sacra cōiugia ꝓli dei et mēbroꝛ xpi ad talē rabiē et sordiciem sint astricta. Quā ꝓpt tenendū est q null⁹ cōiugū obedire tenet alteri i cōmertio coniugali sub quocūq̄z q̄ nimis fortiter nimiq̄z aptē et periculose disponat et inclinet aim obedientis ad precipiū mortalis pcti, et in notabilē ac pricꝫ discipationē virtual' honestatis et pudicie. nete ſpūaliq̄s vite et charitatis in dñ ex pcepto hūde. Impossibile enim est q hmōi obediētia dī iure trāscendat limites charitatis diuine aut q obliget ad aliqd qđ cōtrarium est salutiſaie ſue aut pudicitie sancte et honestati sic etiā ſpūal' ⁊ xpiane vite qua hō teneť carnē ſpm̄ subiugare. Dñ sic nemo sane mentis diceret q vroꝛ debeat obedire cōpari suo ad cōcubēdū in sacro altari vel in alio sancto loco. sic nec dicere debet q ad cubendū die noctuq̄z et quasi infancies sibi debeat obedire. qz esset homo vtiq̄z maioris impudēcie q̄ incarnine.

Qua ꝓdentia se debēt inuicē comunes regere quo ad mr̄ionii actū. Cm 3m.

Ertia ventas ē quot

t circa mr̄ionale debitū ds esse ꝓdētia discreta. In oib⁹ nāq̄z officiis et actib⁹ vtuosis vna omiss⁹ nequaq̄z potest poni mēsura sicut ꝑ in esu ⁊ potu qz qđ erit nimiū vnserit alteri parū. et cib⁹ et pediens vni nori⁹ fiet alteri. Sic vtiq̄z incōmertio matrioniali vna omiss⁹ nequaq̄z pt poni mēsura sed nccē est attēdere diuersas et singulas circōstantias ꝓsonaꝝ et marie q⁹ ad triaſi⁹. quo ad corpales eoꝝ dispōnes. ſ. iuuentutis ⁊ senectutis debilitatis et fortitudinis sanitatis et infirmitatis. ⁊ sic de cōsimilib⁹ 2° quo ad mētales eoꝝ cōditōes. hic est modestus alter discolus. nūc discretꝰ alius. alius tēperatus. alius imoderat⁹. vn⁹ fatuꝰ. alius rōabilis. alter bestial'. vn⁹ castus alius. luxuriosus. et sic de cōsimilib⁹. 3° quo ad dīnos ꝛ aſſ influxus et ſpūales visitatōes. quidaꝫ enim cōiugū sicut ego tā pluries repi adeo q̄nq̄z immunit. tātus carnaliū horroꝛ. tātus q̄z ſpūalium deuotiꝰ et gustuū appetit⁹ q̄ abſq̄z summo horroꝛ ⁊ magna difficultate neāūt debitū reddere ꝯiugale et tūc de⁹ ⁊ in parte ad redditionē huius debiti ꝑ ſpūsci ꝓmuarā legē que cōi legi ꝓiudicat videt aliqualiter ipe dirꝰ ad p̄fligendū tn̄ in singlā ri mensurā huiꝰ obedien⁹ ne mēs declinet ꝑ deuia latitudinis carnis vel conscie scrupulose tres virtutes ſpūliter consulēde sūt que marie ꝛ mulierib⁹ dici pōt tres cōsiliarces. ſz discretō. cōscia. et charitas. Hoc ē consuleda est ꝑ mētis ꝓsideratione vt⁹ ꝓprie di sponat et inclinet aim obedientis ad preciū mortalis pcti, et in notabilē ac pricꝫ discipationē virtual' honestatis et pudicie. nete ſpūaliq̄s vite et charitatis in dñ ex pcepto hūde. Impossibile enim est q hmōi obediētia di iure trāscendat limites charitatis diuine aut q obliget ad aliqd qđ cōtrarium est salutiſaie ſue aut pudicitie sancte et honestati sic etiā ſpūal' ⁊ xpiane vite qua hō teneť carnē ſpm̄ subiugare. Dñ sic nemo sane mentis diceret q vroꝛ debeat obedire cōpari suo ad cōcubēdū in sacro altari vel in alio sancto loco. sic nec dicere debet q ad cubendū die noctuq̄z et quasi infancies sibi debeat obedire. qz esset homo vtiq̄z maioris impudēcie q̄ incarnine.

Qua ꝓdentia se debēt inuicē comunes regere quo ad mr̄ionii actū. Cm 3m.

Ertia ventas ē quot

t circa mr̄ionale debitū ds esse ꝓdētia discreta. In oib⁹ nāq̄z officiis et actib⁹ vtuosis vna omiss⁹ nequaq̄z potest poni mēsura sicut ꝑ in esu ⁊ potu qz qđ erit nimiū vnserit alteri parū et cib⁹ et pediens vni nori⁹ fiet alteri. Sic vtiq̄z incōmertio matrioniali vna omiss⁹ nequaq̄z pt poni mēsura sed nccē est attēdere diuersas et singulas circōstantias ꝓsonaꝝ et marie q⁹ ad triaſi⁹. quo ad corpales eoꝝ dispōnes. ſ. iuuentutis ⁊ senectutis debilitatis et fortitudinis sanitatis et infirmitatis. ⁊ sic de cōsimilib⁹ 2° quo ad mētales eoꝝ cōditōes. hic est modestus alter discolus. nūc discretꝰ alius

fatuꝰ. alius tēperatus. alius imoderat⁹. vn⁹ rōalis. alter bestial'. vn⁹ castus alius. luxuriosus. et sic de cōsimilib⁹. 3° quo ad dīnos ꝛ aſſ influxus et ſpūales visitatōes. quidaꝫ enim cōiugū sicut ego tā pluries repi adeo q̄nq̄z immunit. tātus carnaliū horroꝛ. tātus q̄z ſpūalium deuotiꝰ et gustuū appetit⁹ q̄ abſq̄z summo horroꝛ ⁊ magna difficultate neāūt debitū reddere ꝯiugale et tūc de⁹ ⁊ in parte ad redditionē huius debiti ꝑ ſpūsci ꝓmuarā legē que cōi legi ꝓiudicat videt aliqualiter ipe dirꝰ ad p̄fligendū tn̄ in singlā ri mensurā huiꝰ obedien⁹ ne mēs declinet ꝑ deuia latitudinis carnis vel conscie scrupulose tres virtutes ſpūliter consulēde sūt que marie ꝛ mulierib⁹ dici pōt tres cōsiliarces. ſz discretō. cōscia. et charitas. Hoc ē consuleda est ꝑ mētis ꝓsideratione vt⁹ ꝓprie di sponat et inclinet aim obedientis ad preciū mortalis pcti, et in notabilē ac pricꝫ discipationē virtual' honestatis et pudicie. nete ſpūaliq̄s vite et charitatis in dñ ex pcepto hūde. Impossibile enim est q hmōi obediētia di iure trāscendat limites charitatis diuine aut q obliget ad aliqd qđ cōtrarium est salutiſaie ſue aut pudicitie sancte et honestati sic etiā ſpūal' ⁊ xpiane vite qua hō teneť carnē ſpm̄ subiugare. Dñ sic nemo sane mentis diceret q vroꝛ debeat obedire cōpari suo ad cōcubēdū in sacro altari vel in alio sancto loco. sic nec dicere debet q ad cubendū die noctuq̄z et quasi infancies sibi debeat obedire. qz esset homo vtiq̄z maioris impudēcie q̄ incarnine.

Qua ꝓdentia se debēt inuicē comunes regere quo ad mr̄ionii actū. Cm 3m.

Ertia ventas ē quot

t circa mr̄ionale debitū ds esse ꝓdētia discreta. In oib⁹ nāq̄z officiis et actib⁹ vtuosis vna omiss⁹ nequaq̄z potest poni mēsura sicut ꝑ in esu ⁊ potu qz qđ erit nimiū vnserit alteri parū et cib⁹ et pediens vni nori⁹ fiet alteri. Sic vtiq̄z incōmertio matrioniali vna omiss⁹ nequaq̄z pt poni mēsura sed nccē est attēdere diuersas et singulas circōstantias ꝓsonaꝝ et marie q⁹ ad triaſi⁹. quo ad corpales eoꝝ dispōnes. ſ. iuuentutis ⁊ senectutis debilitatis et fortitudinis sanitatis et infirmitatis. ⁊ sic de cōsimilib⁹ 2° quo ad mētales eoꝝ cōditōes. hic est modestus alter discolus. nūc discretꝰ alius

Universidad de Deusto
Biblioteca

ne quis arbitretur. Et ex de vsuriis.c. Sz eo docidē sentit Augu. sup. ps. exponēs illud verbū ps. Perdes oēs q̄ lo.men. Et etiā gre go. idē exponēs. ps. verbū in. 18. moraliū. c. 2 ex q̄b⁹ oib⁹ p3 q̄ mulier nō tenet. ꝓuitāda fornicatōe in marito ꝓpter. vel alio malo in corpore suo aliqd facere qđ sit in euidēs periculū salutis ꝑ.an in euidētem offensam alicuius dīni ꝓcepti cū sm apo. Ro. 3°. Nō sūt faciēda mala vt eueniāt bona. Nec miret q̄s si viro negā q̄d sui iuris esse videt. Nā cū contra rōem debitū postul nō querit sibi de iure debitū sed iniurioſe querit rapere alienum.

Propterea iuste z meritorie sibi poterit denegari. Sn sicut dño i firmāti vel furibūde trascēti z ab ancilla ꝓpriū vinū vel gladium postulanti ab ācilla licite z iustifere denegatur. imo etiā de tal⁹ dñi mai⁹ aliq̄n licit⁹ amouet. Et z illi dño tūc displiceat. tñ ad rectam rōem cōsolat. Sic viro petēti cōparis corp⁹ tanq̄ suū ꝓt. z q̄nq̄z dz in ipius petētis salū alū pie z licite denegare. Et tūc marie poterit fieri q̄n ꝓbabilit ſpat q̄ nō ex h⁹i fornicatōem ruer: sed potius a ꝓcupiscētie vitio magis ac magis ex hoc sanabit in futurum ad diuinūq̄z amor ac spūalē societatē cū cōpare suo in dñi hūdam plenius pducetur q̄uis ꝑ tēpore ex suo vicio molestet. Precipue ettā tūc salutifere z q̄n alter cōiugū scit hoc ita discrete z rōnabiliter denegare q̄ mod⁹ ip se subterfugiendi siue negandi in altero stimul⁹ libidinis ꝓprimit z caste cōscientie stimulū acuit augetq̄z in ipso reuerentiā in negante z piā deuotionē in creatore.

Qō ꝑ triplicē prudētiā ꝓt q̄libz cōiugū ef fugere debitū reddere cōpari suo. Cap̄z 2m.

Ecundū notabile est

q̄ sicut de scriptissima elizabeth z de quibusdā aliis scriptis femis legim⁹ multis scriptis z honestis modis pñt pudice. et deuote mulieres, suor viror carnales aspectus cōcupiā z amplex⁹ z quoscūq̄z ꝓcubit⁹ prudēter subterfugere. tam ꝑ salute ꝓpria q̄s etiā ꝓ salute z vtilitate viror suor. qđ quidem variis z prudētib⁹ modis fieri pōt primo ꝑ exēpla scriptatis z deuotōis z oīmode honestatis abiciēdo a se oēm ambitiosam pōpam vestimentor z vanitatū. Nā in mōstrādo se velle honestatē cū opare suo gustodire, vanitatesq̄z z pōpas corā aliis oīstare nihil aliud est q̄ suā fictōem oīdere. z de se suo viro se lotipiā generare. 2° ꝑ multiplices suaues rōnales z pias suasiones sicut q̄n ex eor corde ꝓcedit nouerunt facere in optatis mulieres prudētes. 3° ꝑ cautas z quidas dissimulationes. sicut vxor surgere de mane: bona hora de sero tarde ire dormitū. z sic de ꝯsimilib⁹ quas cauta z circūspecta prudētia docz. Per hos eteñ modos sepi⁹ factū est q̄ tales mulieres deuote z sapientes tanq̄ scriptissime z castissime a viris ꝓpriis sunt dilecte z maria reuerentia venerate. Sepi⁹ eñ est ꝓbatū his modis carnalē vir ꝑ castā ꝯiugē scrificatū eē z ecōuerso. Per q̄b⁹ indiciis p3 q̄ hō reddere debitum non tenetur. Capitulū 3m.

ertiū quoqz notabile est q̄ qñ alter ꝯiuguz longa ex

periētia didicit q̄ frequēti z prō pta redditōe debiti su⁹ ꝓpar nullomō ad melioza disponit: nec a carnali ipietate retrahit, nec ipostez ꝑ hoc retrahēdus ꝑsumit gn poti⁹ sp ī se pseuerat durus in primū ipius. et omnino a deo sepat⁹ z alien⁹. Nūquid caste ꝯiugi tātope ē curādū vt sp ad votū satisfaciat libidini indurati cordis z obstinati. Ē ꝯcipue vbi diuinor carismatū vberē pūctuz er hoc sibi subtrahi aptissime experit. Puto eñ q̄ omis diuinitus instigat⁹ z accensus ad altioza dona si in consili casu talis ꝯiugis ponerēt aliter udicaret. Nā lucta carnaliuz z pugna cū spūsctō z detrimentor erpetientia ꝓprobata ipm tūc exꝑimentalius z efficacius edoceret nō ex his aliquō intendo gn ꝓfatū debitū inq̄tū debitū ē nō ꝺbeat sp reddi.

Articul⁹ 3⁹. sub titulo qōnis q̄ in duobus casib⁹ quilibz moralit peccat nō reddēs debitum compari suo.

ertio est querenduz

t ꝓpter idē apostolicū verbū. Mulier sui corpis po. nō habet z c°.

An obediētia mariōmal' act⁹ ad ꝓpz suū ita sit arta q̄ oīs nut⁹ seu simpler pet° h⁹ debiti ad obediēd tāq̄ ex necitate. ꝓcepti ī pictz mortalis petī astrīgat. ad q̄ dicend q̄ nō. ꝺ h⁹ē q̄ si ad h° astrīgeret h⁹ obia lōge strictior eēt q̄ obia eccl'iast⁹ vel rl'aris q̄ so⁹ astrigit ad mortale petīm qñ exꝑsse manifestat ꝓ vocē vl' ꝑ lras vl' ali qđ aliud cuidēs z niaifestm signū complextñ pt eē cā siue rō d necessitate saluris obli

gans ad mortale si matrimoniale debitum non reddatur.

Quod cū discretione exact⁹ si non red dit debitū mortaliter peccet. Cap⁹ 1m.

Prima est exactio si

ue vrgēs petitio q̄ i petēte mt' tū differt imuta° simplex vel petitio a veratione ꝓceptoria vel cogēte. Dūnitio q̄ signa quecūq̄z sufficiēt appareat q̄ pcise et cogēter petēs, intendit debitu sibi reddi non obligat comparē ad reddēdū ex necitate ꝓcepti. Magna tñ est diferentia inē verationes et ꝓcepta q̄ obligāt ad debitū reddēdū protestet il⁹ q̄ obligāt viros. q̄ euidētiores veratiōes expectare possunt coniuges q̄s mariti. Cui⁹ tripler potest esse rō°. q̄ mulieres verecūdiores sunt ad petendū q̄s viri. 2° quiatalis petī⁹ vilior et ignominiosior ē mulieri q̄s viro. vñ f⁹ naturalē instinctionē curfum potius hñt rōem patientis et suscipientis q̄ exigētis et stimulātis et rōem subditi plusq̄ dñantis. Et tō petitiōis ipobitas magnorem impudētiā sapiter turpi⁹ stat in eis q̄s in viris. 3° rō est q̄ mulieres magis sūt sub regimīe viri q̄s eccō

Quando hō non exact⁹ tenetur redde re debitū compari suo. Cap⁹ 2m.

Ecunda obligās ad

reddendū debitum cōiugale ē eui tatio imminētis pricl' fornicatōis vel alteri⁹ carnal peccati in compe suo. q̄ vt euidēter apparet debet alter alteri debitū reddere et non regitus. Et maxime in hoc astringitur vir vroz. plusq̄ ex° ꝓpter has tres rōes immediate pretactas. Et p̄dictis igitur pat⁹ pt. q̄ta diligentia ꝓceptū apl' conseruandum sit. Vt sciat vnusquisq̄z vestrū suū vas possidere in sanctificatione et honore. cum sit matrimoniū tante sanctitatis. Quod obsuare p suā gra z vobis ꝓcedat legitimus sanctissim⁹ ac pudicissim⁹ aīaz sponsus dñs noster ihesus rōs qui cū patre et. s. s. vivit et regnat in scla sclorum Amen.

Dñica 2ª in 4 q. infra die de pudicitia cōiugali. Sermo. 18⁹.

ciat vnusquisq̄z ve

strū suū vas possidere ī scificatiōe et honore. Itez vbi supra quippe est necitas hac ꝓnda vtilitas in hac materia explicāda vt et dicēdi discret⁹ audaci dilectōe in discreto ymo pniciosō silen⁹ silem ponat. Car⁹ siquidē nis ē i terra huius cemodi ymo rarissie pdicat⁹. Nec piget honestatis, pudos amatores nec vtiq̄z sup fluūt putāt multa q̄ intacta b° mane relicta sunt pleni⁹ ho° explicari cū ad noctitiā hoz non in docte. Apl's iterū vos moneat et ad horū intelligentiā iterū exhorter dicens. Sciat vnusq̄sq̄z v. v. s. pos. in scti et hōze. In quib⁹ verbis solerti aīaduerit. e pensād est q̄ ois porcina coi. iatō in tā nobili sacm ēto ex trib⁹ cāis euenire solet. Prio ex ignorantia. 2° ex fragilitate. 3° ex carnalitate. Et carnali volūtate. ne contra oia pdct. Apo⁹ tria ꝓcepta monit. Primu cōtra ignorantiā. d. sciat vnusquisq̄z vestrū. Al quo ex variis causis nullus excimit q̄ oms tāgit ꝑm in diuersos grad⁹. 2m cōtra fragilitatē di. suū vas possidere. 3m cōtra carnalitatē ibim sanctificatiōe et hōze. Et in his ꝓceptis 2ª. i. pudicitialis religiositas indicata est. que vtiq̄z obseruat cū mōniale ꝯiugiū ꝑ scificatōz pudicitie hōrat. ꝓpter hāc igit religiositatē itez queri pt. An exercens op⁹ coniugale solum ꝓpter voluptatē aut i. tem principali⁹ ꝓpter ipsam sic tñ q̄ nullomodo hoc ageret nisi cū legitīa sua vroze nec insup m° ſtima/turali peccet aut mortalē peccare possit. Ad qđ dicend q̄ in matrimoniali actu etiam cū ꝺdictionib⁹ supdictis pt intervenire mortalis culpa. Et hoc marie ꝓpter tria. Prin ꝓpter inordinatā affectōē. 2° ꝓpter nimiam frequentatōem. 3° ꝓpt circūstantē cōditionem.

Pr⁹ primo q̄ inordinata affectio in actu mōniali ꝓpter tria signa cognosci pt.

Primo quidem in

p predicto casu pt esse culpa ꝓpt inordinatā affectionē. Cū enim Augu. rl'ariter diffiniat mortale petīm. s. qđ est spreto in cōmutabili bono bonis cōmutabilib⁹ adherere. sequit q̄ quicquid supra dñ et plusq̄ de⁹ amat nō careat mortali culpa. vñ idē aug.li° de bono cōiugali iquit. Si magis in sua cōiūctione diligit qđ hōestū est q̄ qđ hōestū. i. qđ est nuptiarū q̄ q̄ nonest nuptiar. h° auctore Apo°. eis scōm veniā cōcedit. Si vero equipetur vel ꝑferatur do

Universidad de Deusto
Biblioteca

est mortale peccatū hoc idem p ihero^{m} ps i predicto ca. Origo: 32.q.4. Hoc idē ēt ex^{o} patere pt. Sic ēn qs pt seipm aut suas possessiões vl' pecunias diligere. s. deū sic ēt pt ꝛ proxē ꝓpriā ꝛ carnalē plerūq; diem ei^{9} ipsiusq; deliciositatē ꝛ ei^{9} carnalē coitū s. deus amare, qꝫ ꝫ sic diligēs eā ab omni alie^{a} mlīere sibi ꝓperet firmit' ꝓcauere. Propēea dato q^{p} aliqs ..oi firmit' caueat ab omni illicita cōrectatōe aliene rei. et de vino ꝓpriō se ingurgitet' inebriet. et de carnibus a se iusticiē simē emptis p ingluvi^{ē} peccet. vl' in aliqua alia re ꝓpria p excessiua auaricia cōquescat et plusqs in deū in ardēcat. ita q^{p} to^{m} cor eius sit ibi. quis dubitat talē peccare mortaliter ꝛ meritū animā suā dāpnare. Vñ apo^{9}. i. thes. 4° c. ait. Nō in passione desiderii. s. cōmiscēri deberis. loquit ēn ibi cōmercio cōiugali. Et subdit sicut et gētes q̄ ignorant dm̄. Et iterꝫ Aug. ait. De vroze nō lz dicere facio qđ volo ō meo cū ipa ñ sit sua sz capitis sui xp̄i. Tria nempe sūt signa inter ꝓiuges inordiate affectionis. Primus signū est zelotipia. 2^{m} meretricalis ornat' 3^{m} absqs rōnabili cā dare vt filios aliis ad nutriendū.

Quod zelotipia inter cōiuges est sig^{m} inordinati affectus. Capitulū primum

Primum namqs sig

p nū est zelotipia in altero cōiugū vel in vtroqꝫ contra zelotes virū. eccle. 9. c. ait. Nō zeles mlierē sin^{9} tuu. Mala ergisipus q^{p} herodes ex nimia dilectōe ꝓpriā vrozes occidit fetus amēs nec credens eā esse mortuā alloqbat'. vt vinā. De zelotia etiam muliere eccl'. 16. scp. est. Dolor cordis et luctus mulier zelotipa. Si āt ambo sunt zelotes adiuuet eos deus.

Quod meretricalis ornat' in muliere ordinati affect' ē signū. Cap^{m} 2^{m}

Ecundum signum

s inordinati affect' ē meretrical' ornat'. qui qñq; ꝓuenit ex cōcupiscentia mlieris qz tūc se feliciorē putat cūrabidius inordinati' ꝛ amēti' cōiūr. diligit illā vltra oēs limites hōestatis. Ad cui^{9} incētu^{m} se facar colorat ornat vanitatē meretricias repit et sectar. ꝛ qđ pei^{9} ē in pfessōe s. paliat ꝫ se h^{o} facere vt so^{m} placeat viro suo. q̄ if cōiugē et vroze neḡat eē inordinat' ꝛ crimosus: affect'. Cūqz vt supflue diligant a viris nō sufficiūt ornat' ꝛ fuca^{a} currūt ad magas freḡtāt malicias mltiplicāt nephanda remedia. q̄ qñqz si immoteſcerēt viris ꝓuidu^{e} cū anime pclōso dispēdio ēt corpal' interīrē. Ad tres ēt demēcias ꝛ pctā potissi^{e} prōcio hñt mres q̄ se et filias tāto felciores putāt qto diligāt bestiali^{a} maritis ꝓdolaqꝫ eorū fiāt spreto dō. Qñqz ēt er viro ꝓuenit in vrozē supflu' ꝛ meretrical' ornat' ꝫ ipiosqꝫ dicit. Volo te fucari soleoqꝫ decore ornari. et qđ mirabili' risuqꝫ dign' ē. quid vrozes suas ꝓpias ꝓhnephas pingūt colorāt ornāt opeqꝫ studētes illas amittere quas forte iā ꝓdiderūt. Qñqz tal' iordiāt' ornat' ꝓuenit ex vtrozūqꝫ fatuitate. Vñ Jhero. 3 iouinia^{m}. li^{o} i^{o}. cca fi. igr. Refert Sene^{a} se cognouisse q̄nō ornatū homiēm q exitur' in publicū cū vrozis fascia pect' colligebat ꝛ ne pūcto quidē hoze p^{a} eius carere poterat. Motiōemqꝫ nullā nisi alii' tactā labiis, vir et vroz auriebāt. A^{a} deinceps ñ mun' inepta facientes in q̄ in ꝓuida vis ardētis affect' erūpebat: Vñ dare filios mlieb' ad lactandū sit licitū an non. Ca^{m} 3^{m}.

Ertum quoqz sig

nuꝫ inordinati affect' ē absqꝫ rōnabili cā dare filios nutricib' ad alendū. qđ vñ hūerit i plūmis ortū atqꝫ seqlā clare demostrat Aug in c. Ad ei^{9} in h. 8. d. Dum ât ꝓsuetudo i ꝓiugator mozib' ꝓrerit vt fi, quos gignūt mulieres nutrire contempnant eosqꝫ aliis mlieribus ad nutriendū tradūt, qđ vꝫ ex sola carnis in cōtinēcia videt inuētū qz dū se cōtinere nolūt despiciunt lactare quos gignūt. Hoc itaqꝫ q̄ filios suos ex pua cōsuetudine aliis ad nutriēdū tradūt nisi purgationis transferit tps viris suis non debent admiscēri. Sz ercusant se qđ dñtes. h^{o} facere virosqꝫ suos hocvelle vt nō lactādo facili' possint alios filios ꝓcreare. 2ª quas Aug^{9} in ꝓdicto ca. ad ei^{9} ingt. Ad ei^{9} vero cōcubitū vir su^{9} accedere ñ dz quousqꝫ qui gignit ablactēt. Et lz cōtra h^{o} agēdo nō forret mortale pctm̄ tm̄ in plūmis satis cuidēs ꝫ iuditiū dei vt q ad lactandū aliis t...os tradūt pauciores minoresqꝫ vite filios hēāt q̄ mlieres cetere ꝓprios filios nutrientes. Et qđ mirabili' est si vinūt cū sint filii nutriti a nutricib' viciosis lz hēāt ptes mltis dois

et virtutib' decoratos de generāt qñqz itm̄ q^{p} alii' ꝓgenici foze sepi' suspicēr. Jā nutris lacte ouiū edis tenerioz capill' efficit. Algmis vero si capris lacteñ vellera durioza fierī ꝓtum est. Jn arboribus ēt hūoris et gleri ꝓtum est. Jn arboribus ēt hūoris et gleri ꝓtum est. Jn arboribus ēt hūoris et gleri

per vxore vncta misereatur cū ea inter eius amplexus extinct⁹ est. Nec mirꝫ legim⁹ enim Thobie. 6. angelū dixisse thobie timēti. sarā accipere in vxorē eo q̄ septē eius p̄cedētes viri a demone necati eēnt. Audi me et oñdā tibi q̄ sit q̄b⁹ p̄ualere demon. Jn eos qui cōiugia ita suscipiūt vt deū a se et a sua mē te excludāt et sue libidi ita vacet sicut equ⁹ et mul⁹ q̄ ⁹ nō est intelectus. hꝫ sup eos demoniū ptātem. Cu ergo cū accepis eaꝫ in gressus cubicl'm p tres dies continēs esto ab ea et nichil aliud nisi ꝺ orationibus vacabis cū ea q̄ Arᵍ 3ᵒ de tripli circonstātia per quā quis peccat in actu debiti coniugalis.

Ertio etiam cuꝫ prę

dictis condictionib⁹ matrimonialis actus p̄ esse mortalis ꝓpter circonstantē cōditōem. Tri ex nāꝫ circōstiās reddit mortale pctm̄ tale actū. Primo circō stantia modi. 2° circōstantia loci. 3° circonstantia temporis.

Ex quibus modis circōstātibus culpabile redditur debitum cōiugale. Cᵐ iᵐ

Primo quidem red

p ditur vlpabilis mr̄ionial' act⁹ ex circōstātia modi. i. cū ibi ꝺcurrit quidam effrenati et libidinosi nimis ac meretricales abusus. qui q̄ nis non sint directe cōtra naturā nō tñ erunt absq̄ꝫ mortali culpa de q̄ibus a pñs tres abusiuos explicemus modos. Primꝰ est in visu. 2ᵍ est in ore. 3ᵍ est in tactu. Primꝰ quidē in visu. s. cū nimii nimisq̄ꝫ cōtinuati libidinosi abusus imūdoꝝ aspectuum quibus omnia turpia et verenda nō dico imminēte nctate vel casu sed cum omni p̄tia et erec⁹abili cōplacētia speculantur. Quedam pñt cū hōestate contingi q̄ nō possūt cū honestate studiose videri. Quis dubitat esse effrenatū et i honestū affectū vltra limites sacramēti xp̄iani se valle videri. vel pati videri pudet dicere nudos. Hic q̄ pe est occl's qui te scandalizat a te vtiq̄ꝫ p̄iciendus dñe dño. Math. 5. Si oc'lus tuus scādalizat te erue eū ꝑ̄ice abs te. Et zacha. 5: Vidit zacharias amphoꝝ et dicit angelus. hic est oculus eorum in vniuersa terra. Nieri quoq̄ꝫ i q̄ p̄ceptū est tribus n. a se quātur cogitatōes suas per res varias fornicatōesq̄ꝫ magis meōres ꝓceptoꝝ dñi faciāt

ea sintq̄ꝫ sancti dño deo suo. 2ᵍ abusuᵍ mundus est in ore cū intueniūt ibi nō solū verba et sermōes cocubit⁹ ⁊ pudēdoꝝ sordes abhoiab'les exp̄imentes. verū ēt abusus obscuros libidiosⁱ ⁊ abhoiosissime frequētatoꝝ. 3ᵍ abusionis mod⁹ ē in tactu q̄n ſcꝫ ibi cōcurrūt nimii nisq̄ꝫ libidiosi ⁊ cōiūcti abusus cōtractuū quib⁹ nō solū faciē sed etiā diuersa corpis loca ⁊ q̄ turpius ē pudetq̄ꝫ dicere ēt ⁊ pudēda impudētissime cōtractēt. ā quib⁹ indubitant sunt euidētissima signa p̄ctīe impudētie et potius scoꝝtoꝝ et meretricū q̄ in sacro cōiugio cōiunctoꝝ. Absit q̄ vir viro iuncta matriōnio sctō teneat. ad hmōi euidētis impudē⁸ meretricia blādimēta. Sūt tñ quedā blādimentoꝝ genera q̄ sub debito moderamine p̄t licite exhiberi ⁊ ꝺcipue vbi ad hoc potius instigat pietas ⁊ sacra in cōiugem charitas q̄ libido carnal' ⁊ vbi ab oīda recusatōe taliū euidenter apparet cōiugē in graues discordias vel immūdinas ꝺcipitari. Muto etenim cōiunx tūc cōtra charitatē cōiūgi debitā faceret nisi forsam ex frequ⁸ mīta vel m° petendi bel erigendi ad immoderātiā verterent. Cū cñ hmōi actus ad iustū cōiugale non spectēt ⁊ de facili in p̄tes immoderātias vergāt plusq̄ꝫ q̄nq̄ꝫ talia inflāmēt ad malū q̄ ipse coniugal' cōcubitus sine his omibus simplicit cōsummat⁹. Dis mēs pudica et casta secure potest in talib⁹ facere conscīaꝫ strictā. Actū p ea que dicta sunt nequaq̄ intendo qui vxor rēat viro ad casta ⁊ decētia signa aicitievere. Nā quilꝫ socii aut domestici vel concīues ymo etiā vniuersi fideles ſm̄ ꝓportōes statuū suoꝝ tenentur ad charitatis signa sibi inuicē exhibēda. sed certe charitas nō augeri sed plus infici solet ex his carnalibus blādimentis in q̄bus chorro facile insolescit.

Quo loco ꝓhibitum sit exercere cōiugalē actū. Capitulū 2ᵐ.

Ecundo culpabilis

ſ redditur mr̄ionial' actus ex circōstantia loci. Nā ſm̄ bonauāturaꝫ et aleran. de al' cū tho. Lꝫ debitū reddendū sit omni tp̄e sicut iā p̄dictm̄ est ⁊ i⁸ dicit. nō tñ reddendū est in omni loco q̄ loc⁹ pollui p̄t reconsiliatiōe indiget. nō aūt sic tps. Nūqd ēt ex sola ꝓpria intentōe carnalis concubitus in eccl'a vel in altari cōplet⁹ non includeret in

se mortalē irreuerentiā in diuina. Quis enim hō audeat dubitare. Si etiā alibi fieret in oculis p̄lū: nōne enormē i pudicitiā p̄mōstrāret ⁊ necessariū velamen debiti pudoris excluderet. Nulla nēpe possunt honeste fieri: que nō p̄nt honeste videri. Propterea tenēdum est q̄ debitū reddendū est salua sp q̄ in talibus exigitur honestate. Vñ graviter rep̄hensibiles sunt multi parētes qui filiis ⁊ filiabus aliisq̄ꝫ nūctis no longe manētib⁹ sed cōiugibus ⁊ intelligētib⁹ reddūt vel exigunt quod deteri⁹ est debitū cōiugale. Et quo sepius multi pueri ⁊ puelle lꝫ fingāt se nō intelligere: factū tñ irritant ad enormia ⁊ malū exēplum ⁊ scandalum inde sumunt.

Quo tēpore illicitū sit cōiuges insimul cōmisceri. Capitum tertium.

Ercio redditur culpa

t bilis mr̄imonialis actus ex circūstātia tēporis. Triplici nāq̄ tēpore illicitū est exigere debitū cōiugale videlicet. p̄ tēpore oꝛōnis. 2° tēpore solēnitatis. 3° tēpore cōioniꝭ. Nāq̄ nō lꝫ exigere debitū tēpore oꝛōnis. Nā in dieb⁹ processionū ⁊ ieiniorū ab ecclīa statutoꝝ cōuenire nō debent. Vñ i. cor. 7. Apo. ait. Nolite fraudare inuicē nisi forte ex ꝓsensu ad tēpus vt vacetis oꝛōni. Nā etiā a licitis abstinendū est vt facilius impetrari possit q̄ petit vt ꝺr i. c. Xpiano. 33. q. 4. Scōm aūt Alex. de al'. in. 2. d. Qui nulla necessitate ducit. sed cā faciāde libidinis tēpore debito oꝛōm petit instanter copulā carnalēm cā p̄creādi talis mortaliter peccat. Et ꝺr de tēpore solēniter instituto ab ecclia. Aliter aūt esset si peteret cā vitāde fornicationis in se vel in altera p̄sona. Reddēs autem tali tēpore ſm eundem p̄t nō peccare si reddit quod alienū est ⁊ cū amrietate aī. ꝓpter illud q̄ est ibi de morbo ꝓcupiscētie. Scōm autē Ray. eratus debꝫ reddere nisi caute ⁊ sine periculo posset differre ſm Bona. i. 4. di. 32. eccl'a instituit dieb⁹ p̄cessionū ieiuniorū ⁊ solēniū festoꝝ abstinere ab vsu carnali ad carnis repehensionē ⁊ mēris elevatōem. vt ſm Augu. vbi. s. facilius ipetrem⁹ Intendit aūt eccl'a illi diebus vsum carnis dissuadere: sed non totaliter ꝓhibere. ⁊ iō illis dieb⁹ reddere cū displicentia nō est pctm̄ mortale exigere aūt ꝓpter carnis infirmitatē nō est mortale sed graue veniale exigere aūt ex ꝓcepto: ⁊ cū irreuerētia tēporis pctm̄ mortale est cōtra Ray. cū cꝫ nō lꝫ exigere debitū in tēpore solēnitatis ⁊ dieb⁹ festiuis. Vñ Aug⁹ 33. q. 4. c. quotiēscūq̄ꝫ ait. Quotiēscūq̄ꝫ dies natalis dñi aut reliquę festiuitates aduenerit nō solū ab infidi ā ꝓcubiaꝝ consortio. lꝫ etiam a ꝓpriis vxoribus abstēte. Cū de petēt⁹ ⁊ reddēt⁹ eodēmō tenendū est sicut de tpe oꝛōnis ſm allegatos doctores distinctum est. Atq̄ꝫ facit Ambꝛosius. 33. q. 4. c... cā vbi i quit. Si cā ꝓcreādoꝝ filioꝝ ducit vxor non multū tēpus videt ꝓcessum ad ipsum vsum. qz ⁊ dies festi ⁊ dies p... onis: ⁊ ipa rō ꝓcep⁹ ⁊ partus iuxta lege cessare vsum carnis his tēporibus debere demonstrat. que quidē ler. Leuit. 2... ⁊. 18. c. inuc tur. 3° cessandum est a mr̄imoniali ꝓmercio tēpore sacre cōionis. Jn lege em̄ vet ...exo. 19. que ad tantaꝫ scitatē ⁊ mūdi ā n... stringebat sicut lex nouа iubetur ꝑplus ꝓpius a dño talib⁹ diebus abstinentiā ab vxoribus sctificari. vt digē parati essent ad suscipiēda mādata dei ⁊ ad videnda mirabilia ei⁹. Item aūt. i. Reg. c. 21. Anteq̄ Abimeleth sacerdos sctm̄ panē ꝓpositionis dare vellet ipi dd. a saul' facie fugienti ait. Non habeo panes laicos ad manū sed tantū panē sanctum. si mundi sunt pueri. ⁊ maxime a mulieribus manducent cui dauid respodit. Si de mulieribus agit continuimus nos adheri ⁊ nudinsitius quado egredieb⁹ amur ⁊ fuerūt vasa puerox sctā. Ad hec 33. q. 4. c. Sciatis vbi dicit. Sciatis frēs kmi q... quicūq̄ꝫ vxori debitū reddit, vacare non p̄t oꝛōni. nec de carnibus agni comedere debꝫ. Item si panis ꝓpositionis ab his qui vxores suas tetigerant comedi non poterat q̄to magis panis ille qui de celo descendit nō potest ab his qui cōiugalibus paulo ante adhere re amplexibus molari atq̄ꝫ contingi. verba sunt Je. Et de conse. di. 2. c. Omis vbi dicitur. Omis homo ante sacram cōmunionem a ꝓpria vxore abstinere debet tribus aut q̄tuoꝝ aut q̄nq̄ꝫ aut septem diebus. Verba cñ sacri consilii sunt. Et licet glosa dicat hoc esse consilium non ꝑceptum tamen aliisecus dicunt. Unde. Guil'us de cremona epūs papiens in. 4 ⁊ n ti de eukari' sacramento circa finē arti. primi aut. q̄ in crastinū cōicatur debet ab actu matrimonii continere propter tria. Primo quia mens multū distrahitur a deuotōe debita q̄e requiritur in sacra co-

Universidad de Deusto
Biblioteca

munione. 2° q2 talis actus multū distrahit a debita reuerētia huic sacro. 3° ga talis act⁹ obnubilat aciē intellect⁹ qui ibi limpidissima debet esse. Poeterea talis abstineret a tali actu in morte filii z similiter patris. ergo ꝓueniens est q⁹ etiā abstinent in hoc casu nō soluz a petendo debitū: sed etiā a reddēdo sm eum. Brego. aūt. 33. q. 4. c. vir ait. Si quis vero sua cōiugē nō cupidine voluptatis raptus. sz solumō creandoꝝ liberoꝝ gra vtitur. pfecto iste sine ingressu ecclie seu de sumēdo dñici corporis sanguinisq3 misterio. suo est iudicio relinquēdus. q. d. nobis ꝓhiberi nō debz recipere qui in igne posit⁹ nescit ardere. Sz quis est hic z laudabim⁹ eū. fecit em̄ mirabilia in vita sua. Erubuiset em̄ quilibet scientiā suam. nec decipiat quis⁹ seipm : q2 deceptus erit. Sz de exigentib⁹ debitū debitū tpe facte cōmunionis videndū sicut de ozis tēpore z dieb⁹ festiuis a doctoribus distinctū est circa debitū cōiugale. Jam igit deo dante iurta apli documentū p ea que dicta sunt scire poterit vnusquisq3 vestrū suū vas possidere in sctificatione z honore. Dō z velle z pficere vobis cōcedat misericors de⁹ q3 in trinitate pfect⁹ gloriosus viuit z regnat i secula seculoꝝ. Amen

¶ Feria secunda post dñicā in quadragesima de duodecim penitentie impedimentis.

Sermo nonusdecimus.

Oriemini in peccatis

vestris. Jo. 8. In multis siquidē erraſſe dīna gra inſpirāte iam nouit charitas vestra et circa illa q̄ in die p. cedēti tractata sunt que licet omniter inter coniuges grauia videri debeant. graviora ac pnciosiora censeri hīt quando talia impudica atq3 horrenda extra statuz matrimonii facta reperiūtur. Nec hmōi atq3 alia scelera perpetrasse nosse sufficit ad salutem : nisi condigna penitentia subsequatur. Solent nēpe demōes multiplici via ipedire peccātes: ne ad penitentiā reuertantur. Quandoq3 blandiciis. quandoq3 malicijs: z quandoq3 violentijs. Per blandicias em̄ infigunt imundalibus voluntatem . Per malicias obtenebrant intelligētiā in peccatis. Per violentias debilitant facultatē: vt per hoc miſelir peccator volendo nolit: cognoſcendo ignoret: z conando nequeat ad penitentiā z viā salutis redire . In huius aūt misterij ꝓpheta in ps. 68. in persona talis aie infelicis ait. Infixus sum in limo . Et in hoc vicioꝝ tenacitas idicat. Et adit profundi . Et in hoc cecitas demōstratur. Et subdit z non est substantia. In quo debilitas nūciatur. Quod quidē verbū ꝓ pñti materia ꝑt esse the⁹. De his deniq3 tribus simul hoc est dē infirmis execatis z obstūatis. Jere. 23. c. ait. Polluti sunt z in domo mea inueni malā coz. dicit dñs. ideo via illoꝝ erit. q. lubricū . Ecce pmū in tenebris impellētur. ecce 2m. z corruent in ea. ecce 3m ad hoc ergo in propositoverbo dirigitur terribilis sno xpi cū ait. Poenitemini in peccatis vestris si impenitētes sup̄ple pseueraueritis in sceleribus vestris. In quo vtiq3 verbo exprimitur. 3a religiosiras que pōderabilis dicta est : quia valde ponderanda sunt verba hec cum sint prolata ab oze infallibilis veritatis. Causa aūt mistica q̄re tales moziuntur in peccatis suis. Benef. i 4. posita est vbi dicitur q⁹ valis siluestris habebat puteos multos bituminis . Quid per vallē siluestrē nisi pñs seculū nec̄ exprimit. quod quidē ad similitudinē vallis siluestris ē locus exilii. lacus contagii z lapsus periculi. Propterea i Jo. 2. scriptū est. Nolite diligere mundū nec ea que in mundo sunt. Nec quidē mundana vallis multos puteos habz bituminis: quia intea sunt multi ꝓfundi z bituminati casus in quos peccatores ruentes difficilime resurgere valent. De quibus duo decim subiungamus per ordinē sm q⁹ duodecim sunt que impediunt confessionē z verā penitentiā facere de cōmissis. De quibus quatuoꝝ pertinent ad tenacitatē quatuor ad ecitatē z quatuor ad debilitatē impenitentium peccatorum.

Articulus primus de quatuor impedimētis penitentie que impediunt voluntatem penitere vellit. Articulus primus.

Rimū quidem qua

tuoꝝ abissales putei bituminis infernalis ad tenacitate correspondentes subdantur. Primus est a. or peccādi. Secundus horroꝝ satisfaciendi. Tertius nimia verecundia. Quartus consuetudo mala. Primū penitentie impedimentum ne penitere velit peccator est amor peccandi.

Capitulum primum.

Rimū est amor pec

candi. Cū em̄ in talibus caro spūi dominetur tamq3 sensus aie carnales effecti subdantur sensibus carnis ope/ratione propter amoris qui in hmōi regnat. ideo necesse est vt amor peccandi cotinue crescat z mundanis oblactamētis affectus quasi in sua beatitudine conquiescat. Nec tamen hmōi insensati aduertunt q⁹ sicut Brego⁹ ait. Temporale est quod delectat eternū vero qd cruciat. Et eccle. 3. ait. Qui amat periculum in illud peribit. Periculum quippe ē neglectis ecclīs adherere terrenis eternis tēporalia corpus spūi z propter amorē dilectionem eterni dñi anteferre . Jurta quod ꝓuerb. i. scriptū est. Stulti ea que sibi sūt nocia cupiunt. Recolunt em̄ miserabiles peccatores delectationum quas in preterito experti sūt q3 sine illis nō possint ducere vitā suā falsa z nequam iudicio ymaginātur. Amant magnificentias. amant delicias. amant diuitias. retinent aliena. Et sic in his non finē habere anrie concupiscunt: ita nequaq3 habere credunt. O infelicissimi z stolidissimi peccatores sicut ps. ait. Filij hominuz. vsq; c. vt. q. di. pa. z que. mendacium. De hmōi genere erat diues ille qui oblito deo totum affectuz posuerat in peccatis. De quo dñs Luce. 16. ait . Homo qui erat diues ecce auaricia qui induebatur purpura z bisso. ecce superbia z epulo⁹ spēdide. ecce luxuria. Sz z subdit Mortuus est diues z sepul. est in inferno. b° est in sarbane cimiterio. Ecce primum salutis impedimentum. videlicet peccandi amor. Cum quo iste vixit cum eodem obediens etnaliter peremptus est. Hic est bituminis puteus primus. de quo apoc. i. scriptum ē. Vidi stellam. i. luciferum de celo cecidisse in terram. hoc est in terrenum sensum. Et data est illi clauis putei abissi. quia concessa est illi libertas propie voluntatis ad seipsum magis q̄ dei intelligendum. Et aperuit quia priuspalam fecit puteum abissi. i. amoreꝝ peccādi. qui merito puteus dici potest . quia sicut qui in puteum cadit per seipsum ide resilire non potest. sic qui in peccandi amorem ruit cum sit anima spūs vadens z non rediens per semetipsum nequaq3 euadere valet. Abissi q⁹/q3 puteus dignissime nominatur . quia sine ipsa bonitate diuina amoz peccandi manz testante Job. 28. c. qui ait. Dicit abissus non est i me. s. per gratificantem gratiaz bonitatis dei.

Secundū aūt impedimentum voluntatis male satisfaciendi est horoz.

Capitulum secundum.

Ecundus autem pu

teus bituminis est horoz satisfaciendi z restituendi . facile namq3 est ruere in puteum offensionis sedi in hmōi putei bitumie implicatus . videns satisfaciendi difficultatem stupet z horret z in damnationis statu animā apprehendere liquit. Audit nempe vel pensat q⁹ si vult confiteri dimittiq3 penitere necesse est illi. aliena restituere sicut vsuras. rapinas.. symonias z furta. z omnia mala lucra. Item oportet q⁹ satisfaciat de illatis dāpnis restituat ablatas famas. indulgeat inimicis parcialitatibus renunciet vniuersis maxime gibelline z guelfe sine qua renunciatione fieri corde z ore z opere nullus vnq3 absolui debet vel potest. sicut in tractatu contra parcialitates latius ostensum est. Iterum necesse est q3 renunciet omnibus sectis z omnibus officijs parcialiter assūptis: vel datis. Item videt sibi necesse satisfacere omnibus emissis votis et requi testamenta quibus oze hoc est promissione siue instrumento obligatus est. Item mercantias non plus propter dilatuz tempus z terminū vendere q3 sine illo lucrumq3 tam acquisitum exinde satisfacere plene cum sit vsura in conscientie foro sicut patet Ex de vsuris. c. Cōsuluit. Iterum se videt obligatum satisfacere vsuras. rapinas. aliaq3 iniquitatis lucra : q̄ sui predecessores sibi dereliquerunt Insuper horret satisfacere publice sicut publice peccauerunt. quia sic tenetur Ex de pe. z re. c. ii. Horrent etiam potissime mulieres amouere a se superfluas vanitates z vestes. sumptuosa iocalia adulterinos: capillos diabolica suffocata spectacula z choreas que omnia peccatorum multorum occasiones sunt quas omnino si hō ve penitere vult a se amouere tenetur. Nam vt scribitur de pe. di.

3.circa primū. Penitētia est petōrum causas excidere:nec eaꝝ suggestionibus aditū indulgere. Arta nēpe hoc tēpore pctōribus apparet via que ducit ad vitā. Arta qppe māxime restituere aliena.cū ramen vt dicitur in regula pctī extra de regulis iuris li°.9°. Et in.c.Si res.i4.q.9. Nō dimittit peccatū nisi restituat ablatū. Hic igit satisfactionis horror puteus bituminis est.de quo puerb. 23.dicit. Puteus angustus aliena. s.satisfacere. Propterea. Je.8.c.ait. Attēdi t ascultaui nemo quod bonū est loquor nullꝰ est qagat pniaꝝ sup peccato suo.d.quid feci oēs cōuersi sunt ad cursum suum quasi equus ad impetū suū vadens ad prelium.

Tertiū impedimentū penitētie impediens voluntatē est vē cōcordia secreta. Cap.3m

Ertus puteus bitu

t minis est nimia verecūdia. Inf

su bmergūtur multi ꝓpocrite t ꝓperbi defortis cupiētes apparere hoibus virtuōsi t sani cū intus sint viciosissimi t infirmi

Hec verecūdia inordinata ne vere penitcāt plurimū mulieribus obest marie circa opera carnis. Sed in[illegible]s t cōsimilibus fecit drabolus pctōrs sicut fur cani i cuius os ꝓcuit carnes ne latret. Hec verecūdia puteus ille est. de quo samaritana. Jo.4.ad dñm ait. Puteus altus est.i.ꝓfundus. Profunda nāq nimia verecūdia est in quā qui cadit nō f[illegible]enadit:qz puteus bitumie plenus: hoc est multo ruboze aiam a pctis enadere nō pmittit. Sed veniet vtiq veniet dies veniet in tps de quo dñs. Sopho.i.ait. In tēpore illo scrutaboꝛ ihesuralē i lucernis t visitabo super viros defixos in fecibꝰ suis. Et.ps. Dñe a paucis de terra.i.a iustis diuides eos in vita eoꝝ de absconditis tuis.i.tibi in iudicio reseruatis.adipletus est venter eoꝝ.cōtra quos Bern̄. ait. O insania nimia hominuꝫ pudet ablui t nō pudet inquinari.pudet sordes abstergere.t nō pudet cōtrahere.abstergiē. caliga t ptēpnitur aia. Et eccle. 4. Non ꝓfundaris ꝓ aia tua dicere vez. Est em ꝓfusio ad ducens pctm:t est ꝓfu.adducēs gloriā t gratiam.

Exemplū penitētie impedimenti impediens voluntatē est malicia male consuetudis

Capitulum quartum.

Uartus puteus est

bitumis est cōsuetudo mala. Cuius enim Jo.8.dñs dicat. Qui facit peccatū seruus est peti. Necesse est vt qui p cōsuetudinē mala diu sub iugo iniquitatum subiectus fuit sine magna difficultate nequa ꝙ resurgere possit. Jn quoꝝ ꝓsona Jeremie.i°.ait. Vigilauit iugū iniquitatū meaꝝ in manu eiꝰ.i.ꝓsuetudinis male.ꝓuolute sunt t impposite collo meo.infirmata est virtꝰ mea.de dit me dñs.s.pmissiue in manu de qua non potero surgere. Hoc ē iugū de quo ecclesia. 4ō.scrip.est. Jugū graue sup filios adam Hic est laꝛis q Jo.ii.Lazare sup positus erat.vbi glosa. Difficile surgit quē male cōsuetudinis pmit. Hic quidē est labor quo filii israel duris opibus paleaꝝ supbie:luti luxurie t lateris auaricie pmiabant sub pharaonica seruitute sicut ptz Exo.i°. Cuius rō nē assignat Hugo de scto vic.sup rlām Augu.di. Cogitatio prava pit delectatiōem. Delectatio ꝓsensuꝫ. ꝓsensus opationē. opatio cōsuetudinē. cōsuetudo necessitatem. necessitas cogit. Et sic fit quasi irremediabilis morbus. quasi in ossata gutta t incurabilis lepra. De quo Eccl. i. Peruersi difficile corriguntur. Et Je.13. Si mutare pt ethiops pellē suā aut pardꝰ varietates suas:t vos potestis bñfacere cū didiceritis malū. Similis nāq est mala consuetudo puteo q in ꝓfundo est lacus t in ore artus. Propter quod difficilius homo inde egredi pt. Propterea Ben̄. 29.scriptū.est q nomen putei illius est latitudo. qz lata ē via que ducit ad pditōes t multi i grediūtur per eā Et Jere 48. Fertilis fuit Moab ab adolescētia.s.t requieuit in fecibꝰ suis. Ecce quatuoꝛ bitumis putei miserabili tenacitate infiscātes hoīs voluntatē ne salubriter velit t valeat penitere.

Articulꝰ secūdus de aliis quatuoꝛ penitētie impedimētis que impediūt intellectum ne sciat veraciter penitere.

Ecūdo alii quattuoꝛ

s putei bitumis ptinētes [illegible]ecitatē aie subitūgant quoꝝ ꝓmꝰ est incredulitas. 2º ignorētia. 3º erēplū delinquendi. 4º spes diu viuēdi. Vm pnie impedimentū impediens intellectū est incredulitas.

Capitulum primum.

Rimus puteus bitu

p minis est incredulitas siue defectꝰ fidei. Plurimi nēpe cōsiderantes religiosoꝝ t cleri scelerata vitam ex hoc vacillātes imo multoties deficiētes in fide non credūt a tecto supra. Nō erstimantes ꝙ illa que de nra fide sunt scripta sint vera: sed ꝙ scripta fuerint nō diuino spiramie:sed humana et deceptoria intentione non credentes dīnis scripturis neq doctoribꝰ sctis:sic de pn̄tis tpis de infidelibꝰ xpianis ꝓpheta testatꝰ ē di. Nec fideles hīti sunt in testamento eius. Hinc et em cōsequens est ꝙ clauium virtutem nō creduūt ecclīastica sacramēta despiciunt aiam esse nō putār. vitta nō euitār virtutes non reputant. Non horrent inferos celestia mime concupiscunt: sed transitoriis cordialiter adherentes hoc seculū sibi statuunt paradisum. Hia em hec ab vno infideli tatis fonte pcedūt. Nescīūt nēpe distinguere inter prelatoꝝ t sacramentū gradū t vitam Licet em̄ vita multoꝝ clericoꝝ sit crīmibus plena.auctoritas tn̄ in illis est sancta t venerāda.sicut in sermone sequenti patebit huiusmodi em̄ infidelitas cōfessionē impediēs: t ꝓpter erēpla mala clericoꝝ auctoritatē cōtēpnens.est illa plūbea massa qua os āphore.i.terrene cōsciente obstrusum est.t mulier que impietas dicitur in āphora est cōclusa. quia impietas male volūtatis p ipenitētiā in ꝓscīētia cōclusa est. De quibus patet. Jac. 5.c. Talis incredulitas primꝰ cecitatis bitūminosus putꝰ est. De q̄ .ps. ait Tu vero deus deduces eos. s. incredulos in puteū interitus. Hoc est infidelitatis ignorātia. Vnde habeāt eternaliter iterire.

Secundū impedimentū impediēs intellectum est ignorantia ceca. Capitulum 2m.

Ecūdus puteus bi

t tuminis est ignorantia ceca Jgnorat em̄ infelix peccatoꝝ suū miserū t miserabilē statū. Non em̄ intelligit quē offendit.s.deū quid ꝓmisit.s.peccatū cui fuiuit scz dyabolo q̄tum tēpore perdidit quod recuperare nō potit ineternū. Jgnorat etiā qd perdidit quia paradisum quantā pulchritudinem amisit.scz anime sue quid incurrit.scz acerbissimā penā inferni sic̄ puer. 7.scriptuz ē. Jgnorat stultus qō trahit ad vincula donec transfigat sagitta iecur eius neq. Insuper de talibus.ps ait. Nescierūt neq intellexerūt in tenebris ābulant mouēa fundamenta terre scz in pūcto siue dānose mortis. Hic puteus bitumie ille est.de quo.2. Ro.17. mistice dictū est q tulit mulier t erpādit velamen super os putei. Hec mulier cecitas ē. que tūc velamen super os putei ponit: cum ignorantia sui status in aiaꝫ pctōrs inducit. sed vt testat Apo.i.coꝝ.i4. Si quis ignorat ignorabitur. Et ps ꝰ de illis ꝓcit. Deniar. id est veniet illi laqueus quē ignorat. Et ꝓuerbi.2i. Jmpingetur ad laqos mortis quos ignorat. Et psa.7. Nisi crediderīs nō intelligetis.

Tertiū impedimentū pnie obtenebrās intellectū est peccantū multitudo. Cap.3m.

Ertu z puteus ē exē

t plum delinquendi. Cōsiderat enim hō pctōz q multi sunt qui male viuunt sicut t ipse t qnq peius quoꝝ quidam eo sapientioꝛes fuit in scia t natura. nobiliores etiā in ꝓgenie t in fama celebriores Jn fideliterq interrogat t mirat di. Nunquid tot t tanti dānari debent. Cōtra quos eccle. 32.scriptū est. Nctōz hō. itabit cozrectōēz t fm voluntatē suā inueniet cōparatōēz Et eiusō.c.7. Non pecces in multitudine ciuitatis.i.exo multitudinis ꝓprie. Rōem vero assignat Augu. 2.q.1.c. Julti. ō. Non ergo illi quos monemꝰ agere pniam querant si bi cōites ad supplicia:nec gaudeāt quia p[illegible] res inueniūt sibi similes. Mā propterea nō minus ardebunt imo etiā magis.quia q̄to plura in igne sunt ligna tanto magis inualescit ignis. Quod naturali quodā instinctu intelligens diues ille epula. Luce.16.rogabat abrahā vt mitteret Lazarū in mundū quiq fratribus suis quos in mūdo relinquerat penitentiā ꝓdicare. Et in hoc nō est verū qō scriptū est. Solaciū est miseris socios habere penaꝝ. quia q̄to plures in inferno dānant tanto amplius accidētalis pena augmētat in eis. Hinc puer. 2ō.c.scriptū est. Mondus t pōdus t pondꝰ mēsura t mēsura cōsidera secū alios pctōres vtrūq abhoīabile est apud deū. Hinc quidā sapiēs ait. Si oēs deberēt saluari dēpto vno timerē ne fozē ille t si oēs deberēt dānari excepto vno laborarē ꝙ eēm ille. Hic est in mistico sensu puteus ille. De

Universidad de Deusto
Biblioteca

quo.i.mac.6.scriptū est quosdā de popl'o mactauit ⁊ in puteū magnū ,picit.

Quartū impedimentū pnie intellectū of/fuscās est spes longioris vite. C'aplin. 4ᵐ.

Uartus puteus est

q spes diu viuendi:cōtra quos.ps. ait. Viri sanguinū ⁊ do.nō di.dies suos.s.q. anta est falsa spes qua diu viuere credūt sic cōcupiscūt q̄ lz centū ⁊ amplius viuerē nisi adhuc nō dimidiarent dies suos.sm Aler.de al' .s.cupuit nunq̄ mori. Unde si viuerēt etiā mille annis nunq̄ dimidiaret terminū cōcupitū. Addat q̄ Ja c.4: c.ait. Que est vita vestra vapor ad modicū parēs.⁊ deinceps exterminabit. Et Job.13. ait. Hō natus de mu.b vi.tē.reple.multis mi.e.q.flos e.⁊ cōteri u.v v.⁊ nunq̄ in statu pma.Et.c.29. Laus impioꝝ breuis ē. ⁊ gaudiū ypocrite ad instar puncti.Si ascenderit vsq̄ ad celū superbia eius ⁊ caput eius nubes tetigerit.q.sterquilinio in finē pdetur.Et qui eū viderant dicent vbi est velut somnium volans noninuenieť transiet sicut visio nocturna.Et.ps.etiā ait.Vidi ipiū sr eral.⁊ ele.s. ce.libam ⁊ trā. ecce nō e.q̄ eū ⁊ nō est inuēt locus eius. Et iteum Jr.13. Vigilate. Nescitis enī qñ dñs dom⁹ veniat sero an media nocte:an gallicātu:an mane ne cū venerit repēte inueniat vos dormiētes. Hic est puteus de q̄ Gen.26.dicit q̄ ysaac appellauit illū puteū inimicitia.q̄ hec vana ⁊ falsissima spes:quotidie inimicitiā inter deū ⁊ aiam augmētat. In hūc puteū ciderat ⁊ pēptus est diues ille.de quo Luc.12.scriptū est.qui ait sue dicebat. Ania mea habes multa bona reposita in annos plurimos. requiesce comede ⁊ bibe ⁊ epulare. Dixit aūt illi deꝰ.Stulte.hac nocte aiam tuā repetūt a te: que autē parasti cuiꝰ erūt. imo tu qui pasti cuius eris Hi sunt quatuor putei ad intellectus tenebrositatē correspōdentes in quibus defixa intelligēti obcecat.vt nesciat ad pniaꝝ viā reuerti. Articulꝰ tertius de vltimis quatuor ipedimētis pnie. impedientibus facultatem peccantis ne valeat penitere.

Ertio quoq̄ sit alii

t quatuor putei bituminis pnietes ad facultatē videlicet ne q̄ valeat penitere hoiem peccatorē Primꝰ est pigritia.2ꝰ est timor recidiuandi.3ꝰ presumptio. 4ꝰ desperatio. Primū pnie impedimētum ne hō penitere possit negligēs pigritia nūcupat.

Primum capitulum.

Rimus aūt puteus

p est pigritia.s.qua homo differt de die in diē penitere ⁊ cōfiteri. Nil enī hōi scipo vilius est Plusq̄ seipm negligit q̄ aliquid suoꝝ cōtra qō puer.19. Qui negligit vias suas mortificabit. Sūt namq̄ plerīq̄ qui pcōr sarcina grauati ⁊ crimiꝰ plem expectāt quadragesimā.Ecce iam venit putationis tēpus. Jam trānsiit ebdomada pa venit 2ª.iam.3ª.⁊ 4ª recedit q̄ abeūte 5ª ⁊ 6ª. ad septimā iam venimꝰ. Ecce igit iam nūc tēpus acceptabile ⁊ nibilominꝰ ad cōfessionē nō venit.Vt verificet qō de talibus ysa.28.scriptū est. Jāda remanda remanda remanda.s.tu deus inspiratōes sanctas.expecta reexpecta expecta reexpecta.s. de anno in annū.de die i diē q̄ reuertatur ad pniam.modicū ibi modicū ibi.hoc est modicū reuertūtur ad pniam ertra quadragesimā ⁊ modicū in quadragesima vt vadāt cadant retrorsum.i.semp deteriorētur.⁊ cōterantur scz in naturalibus bonis ⁊ illaqueant criminibus multis ⁊ capient in eternis supplicius Sūt nēpe quidā similes anciptri pingui vel saltis siluestri qui nō vult venire: nisi cū nos rubee oñdantur.Sic tales negligentes ⁊ pigri ad confitendū nō vadūt: nisi die veneris sancta.quibus vtinā valeat pnia illa de qua valde timendū est. tū quia impremeditati accedūt tum quia multitudim tūc ad cōfessionē currenti paucitas nō sufficit cōfessoꝝ.tuz quia rari sunt cōfessores intelligētes ⁊ zelum aiaꝝ habētes.Propterea sequitur:q̄ i tribꝰ verbis pcōr erit ipedⁱ⁹ nolo dicere absolutⁱ⁹⁷ expeditⁱ⁹ab eis.⁊ sic defiorīs pditōis demū reuertetur pcōr q̄ prius esset.cū se credat fuisse cōfessum ⁊ nō est: imo forte per mortale peccatū sinī cōfessorē secū ad inferos trahit. si in tali officio negligēs ⁊ insufficiēs fuit. Ecce ergo pīculū secū portat negligentia ista. Hic est ille puteus de quo Luce.i dñs ait Cuius vestrū asinus aut bos in puteū cadet nō cōtinuo.i sine dilatōe extrahet illū. Hinc de hoc pigro dictū est ecclē.22. De stercore bonū latidabit piger.

Secundū impedimentū pnie etiā impedicu facultatē est inanis recidivēdi timor. Ca.2ᵐ

Ecundus puteus ē

timor recidiuādi. Dicit enī intra se insensatus pcōr. Quid mihi ,pderit cōfiteri.quō potero in bonis iceptis perseuerare: cum arta sit via q̄ ducit ad vitam vt dr Mat.7.Quō me potero a luxuria ipostea retinere.silliter ab iniustis lucris.a mēdaciis.a blasphemiis ⁊ piuriis.a ,pcatōibus: ⁊ vanitatibus a ludis chorcis ⁊ golositatibꝰ quō potero iciunia ecclesie obseruare ⁊ festa. quō effugiā parcialitates ⁊ officia parcialit data ⁊ cōsilia.quō potero effugere versutias draboli.cui sunt nocendi mille modi: vt dicit 16.q.2.c.visis.Quō etiā euadā laqueos mūdi q̄ alicit decipit ⁊ trahit ⁊ nos fragiles ad relapsum conducit.Nec aduertit pcōr q̄ ex assumpta pnia hostis debilior factus est cōfususq̄ discessit. Uñ ⁊ si iterū reuertar mihi me timendus est. Nā vti Jero.ait. Marū timendꝰ est hostis qui nō pt vincere nō volē tes. Insup er depositōe peti ⁊ er secure ,scie libertate hō robustior est cōtra insidias eius: tanq̄ fortis armatꝰ ⁊ a carcere liberatus. q̄ pnia armatura dei ē.De qua ephe.6. Apo. ait. Induite vos armatura dei vt possitis stare aduersus insidias draboli: ⁊ etiā insup aduersos habet oēs cetū iustoꝝ: q̄ i mistico corpore rpi per grām manēs priceps sit oim aliorū membroꝝ. Propheta testāte qui ait.pticeps ego sum oim timentiū te ⁊ cu.mā.tua. Preterea nōne etiā dñs illuminatōe ,prectōne ⁊ saluatōe ,ppinquior ē.ps.eteñ ait.Dñs illu.mea ⁊ s.me.q.timebo Dñs ,ptector vite mee a quo trepidabo.Et Job.17.Pone me iuxta te ⁊ cuiusuis ma.p. ꝫ me. Et Ro. 8.Si deus ,p nobis quis cōtra nos. Hic est puteus iuramēti. De quo Gen.46.scriptū est.Venit ad puteū iuramēti.Nā qui in hūc puteū ruit quasi trepidādo iurat per penitentiam nunquam reuerti. Er quo consequens quod dominus q̄ si peccatorem dominus nō penitebit nūq̄ miam ,sequet. Jurauit ⁊ nō penitebit eū.

Tertium impedimentū penitēdi debilitans facultatē est presumptio de mia dei.

Tertium capitulum.

Ertius puteus bitu

t minis est presumptio: scz de mia dei.videlicet q̄ male viuendo deus misereatur ⁊ in dulgeat peccatori.quod est dominuz iudicare iniustū ⁊ p dñs quodāmō plasphemare eū sicut in tal.ō ,sona.ps.xlv. Non vidēbit dñs nec intel. deus iacob contra quos ecclē.4. Ne dicas miseratio dñi magna est. Nā vt Bre.ait.Jam dei debemus erubescere ⁊ iusticiā ei⁹ nolim⁹ formidare. Insuper. Jero.ait.Jagna mia dei i no maioꝝ q̄ credis sed nō mioꝝ iusticia.Cōtra hāc presumptōem exclamādo.eccle.37.ait.O presumptio nequissima vñ creata es .ꝛz a deo. q.dicat nō sed es opus demōis qui sp in vita male agētibus hanc ,sumptōez inspirat ne pniam agant. Quibus cōminat dñs Luce. 13.Nisi pniaꝝ egeritis .s simil' peribitis. Et eccle.2.Si pniam nō egerim⁹ incidemus in manū dei ⁊ nō in manus hoim. Hic est puteus de quo oicitu. .Be. 26. q̄ nomen putei ab eo qō acciderat vocauerunt calūniam q̄ magnā caluminā imponūt deo de iusticio taliter presumētes.

Quartuz ⁊ vltimū impedimentū pnie impediens facultatē est desperatio ō mia dei.

Capitulum quartum.

uartus ⁊ vltimus pu

q teus bituminis est desperatio.scz ō mia dei etiā penitere volēdo.qō est reputare deū impiū ⁊ crudelē.sicut fecit cayn qui Gen.4.c.ait.Jaioz est iniqtas mea q̄ vt veniā merear.Et iudas qui dū dñz ,didisset abiit ⁊ loqueo se suspēdit.Jathei 27.Sūt etiā quidā qui desperātes de sua ,p pria salute criminibus se imergūt sicut Apo. ait.ephe.4. Desperantes semetipsos impudicitie tradiderunt contra quos .ps.ait.Hi sericordia domini ab eterno ⁊ vsq̄ in eternū. super ti.eus. Idē quoq̄ gl's virgo maria ait Et misericordia ei⁹ a progenie in progenies timentibus eum.Et eze.18.Cum auerterit se impius ab impietate sua quam operatus ē. ⁊ fecerit iudicium ⁊ iusticiā ipse aīmā suam iustificabit.Et leo papa.26.q.6.ait.Dic,ait. Misericordie dei nec miserias possimus ponere nec tempora diffinire. Hic est puteus de quo liberari orabat.ps.ō. Non absorbeat me profundum neq̄ vrgeat super me

puteus os suum. Quod exponẽs Aug. ait. Puteus est ꝓfunditas hũane iniquitatis in qua si ceciderit nõ claudet sup te os suũ si tu nõ clauseris tuũ. Satage igitur petrꝰ hũiliter penitere atqꝫ ad cor redire ne sis ꝺ illis quibꝰ dñs supꝰ ait. Ezechielis in pec catis vestris. Confide fidenter et cũ ꝓpha humiles funde preces dicens. De profundis clama. a ꝑ do. do. er. vo. me. ꝛc. Et sic tu qui eras in ꝓfundo limi defixus corde con trito. ore confitendo et opere satisfaciendo meberis miaꝫ dei impetrare. Quam nobis concedat dominꝰ il xps qui vi. et reg. in secula seculorũ Amen.

Feria 3ª post scõam dñicam in. 4ºª

Ꝑta veneratione h or ri debẽt eccliasti. gradus et sacra. Sermo 2ºª.

uper cat ꝓcedrã moy

si sederũt scribe et pharisei Dia ergo quecumqꝫ dixerit vobis ser vate et facite ſm vero opera eorum nolite facere. Jath. 23. vbi em grauius piculum imminet ibi maiori solertia succurrendũ ẽ tãtoqꝫ negotia graui⁹ põderanda sunt qꝫ to inde maius picm cernitur iminere potissi cũ malũ induit allitũ bonitatis aut ignorã tia ꝓpit p itinera flitatis Hmõi aũt sunt q dam que vel põdicatões intacta siue in discus sa relinquunt· pel peccãtes populi audire re nuunt. aut magne impietatis hec mala esse non credũt. ymo qõ picl'osius est in his de ibus hoc agimꝰ sunt aliqua in quibꝰ gra uiter offendendo quidẽ deo arbitrãt se ob sequium põstare. Nec aduertũt qꝺ dñs p ꝓ ca. ỿmiat dicens. ve vobis qui dicitis ma/ lũ bonũ et bom malũ ponãtes tẽbras lucẽ et lucẽ tenebras ponẽtes amaꝫ in dulce et dulce in amaꝫ. Cuiusmodi esse noscũt qui nec scã reputãt nec sacris deferunt nec in mkis de ferendũ esse intelligunt. Hinc sequit qꝺ int marima et picl'o'issima impedimenta pnie diffusiusqꝫ tractanda qꝫ in precedenti seroe fecerimꝰ cõuieranda sunt. Hꝛopꝛea in xo do ꝓposito dñs ait. Super ca. moy. se. scri. et pha. ꝛc. Ad ĩram em. quia in cathedra se dent. põtifices doctores qñ docẽt et põdicant populo mandata dei. ideo p cathedrã regẽ di et ꝓcipiendi atqꝫ docẽdi auctoritas oesig nat. q. dicere velit dñs. In hac cathedra au ctoritatis ecclˈiastice dũ deo permittente et ecclesia clerici pseuerant. omnia q̃cunqꝫ dixe rint vobis scꝫ ad cathedram. i. ad eorũ offi ciũ spectantia seruate. s. in corde p memoriã et volũtatem bonã. et facite. i. satagite opere adimplere. ſm vero opera eorũ. s. si mala sꝫ nolite facere. q. d. Auctoritati dei que in eis resident parẽ curate. opera vero que vtiqꝫ sunt illorũ nõ dei cũ mala sunt omnio imi/ tari cauete ſm qꝫ glo. intellmealis ait. Doc trinã tenete non vitã. Et de hac dña dignita tis seu ptãtis et psonarũ tenẽtium illam ẽt Jagr sen. in 2º. d. vlt c. pe: discutit diligen ter. Cri. quoqꝫ ait. Freqnter de homie malo doctrina bona ꝓcedit. Ecce terra vilis pre ciosius aurum ꝓducit. Nunqꝺ ꝺ ter terrã vilem preciosum aurum ꝓtẽpnit. Nõ sed sic aurũ eligit et terra relinquitur sic et nos de bemus doctrinam accipere et mores relique re. Nam apibꝰ herbe necessarie non sunt. sꝫ flores herbaꝝ. Flores colligunt et herbas relinquũt. Sic et vos flores doctrine colligi te et conversationem derelinquite. vbi sit inu tilis herba. In quibꝰ verbis 4ª. i. clicalis religiositas et auctoritas indicat qua sit vt er ꝓtĩ ꝓcepto dñi quilꝫ dignitati eccle pa/ rere debeat que nõ peccat clericiqꝫ crimina fugiat qñ peccat. Ad plẽiorem atqꝫ vtilio/ rem intelligentiã dicendorũ circa veneratõ/ nem sacrorũ et ecclˈiastice ptãtisꝫ dignita tis tria ad pñs considerem⁹. iº sacrum locuꝫ 2º sacrũ gradũ. 3º sacrum preceptum

Arꝰ iº ꝗta veneratione sunt digna ec/ clesiastica templa seu ecclesie.

Rimo autem con

P sideremus circa veneratõeꝫ sacro rum ipsummet sacruꝫ locum et templũ. quod quidẽ reuerẽtia dignum esse ꝓbatur septuplici ratõne seu respectu. iº ꝓpter pñtiam dei. 2º ꝓpter presentiaꝫ dñi ci sacramenti. 3º ꝓpter assistentiã angelo rum. 4º ꝓpter diuĩa beneficia ibidem nob donata. 5º ꝓpter maiorũ exempla et sgna. 6º quia sunt ibi res sacre. 7º qꝛ ibi diua officia celebrantur.

Quod eccˈia reuerẽtia digna ꝺ quia ibi est pñtia dei. Cm im.

rimo quidem tẽplũ

dei reuerentia dignũ ẽ ꝓpter pñ tiã dei. Relucet siquiꝺ in tẽplo

sancto pñtia dñi sabaoth sicut ps. testatur di. Dñs in tẽplo sancto suo. et iterum idẽ ait. Deus in loco sancto suo. Hinc oĩs fidelis hortat alibi di. Adorate dñm in atrio sanc to eius. Quod in pſõa fideliũ tꝺ facere spo pꝺit di. Introibum⁹ in tabernacm eius a do. in lo. vbi ste. pe. ei⁹.

Quanta sit templis dei reuerentia er hibenda qñ ibi est pñtia dñici sacramenti.

Capitulum 2m.

Ecundo est templi

S dei reuerentia exhibenda ꝓpter pre sentiã dñici sacramẽti qꝺquideꝫ in hoc seculo est super oĩa veneranꝺ. O cum ꝗta reuerentia ac modestia circõspecta in/ gredimur et moramur in aulis dñorum ac i pñtia magnatorũ ne qꝫ irrisione dignũ aga mus seu loquamur. Quãtomagis in pñtia eius qui est rex regũ et dñs dominantium. Hinc ibero. ad palmachiũ et occeanũ i. 2ª epla inquit. Timeo ne qñ p risum introim⁹ eccˈiam sic de nobis rideat deus sicut scp. est Qui habitat in celo. ir. e. et dñs subsa. eos. ꝗ ta igitur in dignatione turbat dñs ꝓtra illos qui aspectibꝰ impudicis et ꝓcationibus ef frenatis sacra dei tẽpla et edes tamꝫ pu⁽ᵃ prostribula meretricũ prophanãt. Qua in sup iustitia contra mres et cõsanguineas ira scetur seueritas dei que tamꝫ meretricˈias eromatas ꝓstituunt filias et puellas corꝫ oculis procatorum in templis sacris ymo i cõspectu dñici sacramenti et dum diuina mi steria celebrantur. Qua deniqꝫ snia puniẽt quicunqꝫ ibidem turpia atqꝫ sacrilega opã tur. O insensatũ hoiꝫ genus contra nos 2ª cor. 3. Apostolus acerrima ꝓclamat con dẽpnatione. Si quis templũ dei violauerit disperdet illũ deus. Hinc etiam ad litteram fortꝫ qñqꝫ hmõi mulieres disperdunt in p tu. cõtra huiusce modi. apoc. c. vl. scriptũ est Foris canes et veneficiˈi Hinc mirat et in dignat p psa. c. i. dñs di. Cognouit bos pos/ sessorem suũ et asinus ꝑsepe dñi sui israel aũt i. ppˈlus rẽanus me nõ cognouit et ppˈls me us nõ intellexit. ve ergo gẽti peccatrici ppˈlo grauiꝫ iniquitate semim neꝫ filiis sceˈratis. Discant igitur homines insensati ab irratio nabilibus creaturis ꝗta veneratione sit dig num dñici sacrm atqꝫ cũ ꝗta reuerentia et trõe cõuersari debẽt i ecclesiis. vbi cõtinue habetur hostia consecrata. Notent exẽplꝫ de rustico quodam cupido et auaro qui cuꝫ cuperet diuitijs hũdare maleficũ consiluit fiduciaˈiter querens qua via ditari posset Cui maleficus cõsiliũ dedit qꝺ cũ in palcha te susciperet corꝑ xpi illud secrete ex ore ex tractũ seruaret in manu atqꝫ in apũ alueo collocaret et sic cũcte vicinozu apes ad melli ficandũ ad eius alueolos cõuenirẽt Quo sancto mirabile dictu. Apes rustici antedic ti cũ apibus vicinozum ecclesiũcˈam cũ al tari de ipa cera sanctissimo sacrameto mirã do artificio construxerũt trahendi itaqꝫ mellis de alueolis cõsummato iã tẽpore. ve nit rusticus mel querens in eis t vasa repe/ rit vacua. Jiratiqꝫ deuolat ad alueolũ in quo posuerat dñici sacramentũ. Audit a/ pes mirabilibus melodiis circũquaqꝫ in ae re resonãtes. Cuꝫ appropinquaret ad lo cum vbi erat dñicũ sacramentũ subito quo impetu vindicãti omes ipes irruerunt in cũ aculeis suis illũ cunctis viribus suis affligẽtes. Sentiens itaqꝫ in hmõi dei tutẽ subito se cedit a loco. Currẽsqꝫ ad pro prium sacerdotem. apperit scelus suum et miracm dei patefecit Congregatur ppˈlus inditõ sacerdotis. Currit vndiqꝫ gẽtes et de bitis solẽnis cõcurrũt ad locum vbi erat lo catum dñi sacm. Quibus appropinquan/ tibus. de alueis eleuantur apes mirabilibus melodiis et ꝓcinantibus choris in aere ibi lan Sacerdote itaqꝫ reuerenter prospicien te in alueolũ antedictum cernit in eo eccleſ unculam cerã cũ altari miro. artificio ab a pibus fabricatã et super altare residere dñi cũ sacramentum Stupet sacerdos cunctiqꝫ astantes admiranti deuotione replenˈ. Er/ trahentes deniqꝫ ꝓdictam eccleſiã cum dñi co sacramento et debita deuotione ad eccle ſiã transferẽtes ꝓ summis reliquis seruaue runt. Ex his manifeste apparet qua reuerẽ tia et tiõrosa deuotione assistere habent oĩs in ecclesiis in quibus adest dominicũ sacra/ mẽtum. Hꝛopꝛea statutum est de conse. d. 2. c. presbiter. qꝺ semper pro infirmis habe at eucharistiã in ecclesia ꝓparatam quam in loco honorabili locare oportet cum lãpa de accensa semp astãte. De pnia autem ma/ le custodientis eucharistiam sacrã hẽtur in c. subsequenti ibidem.

Quod venerãda sunt dei templa quia

Universidad de Deusto
Biblioteca

ubi aſtant multitudines angelorū. C^m 3^m

Ercio venerāda sūt

t templa dei ꝓpter aſſiſtētiā angelorū. Vnde a^ꝰ^ſus.i.cor.ii.ait. Debet mlier velamē habere sup caput suū ꝓpt angelos. Ō tripl'r exponit Magr sen. sup hunc paſſū in glo. super epl'as pauli Prio ꝓpter angelos. s. quia ad custodiā cu cuſq; anime vn' bon' angel' deputat' est. Vñ ihcro. ait. Magna ē dignitas aiarū vt vnaqueq; hēat ab ortu nativitatis in custodiam sui angelu deputatum. 2° etiā ꝓpt angelos qui aſſiſtūt in eccl'a dñico sacramēto. Vnde grego. Quis fideliū dubiū habere possit in ipsa immolationis hora ad sacerdotis voces celos apiri et in i° xpi misterio angelorū choros adesse summis pma sociari vnā quid exinuisibilib' et visibilib' fieri. Hec in 4 sen. d. ii 3° vero ꝓpter angelos l. ꝓpter eccl'aſticos sacerdotes q angeli ꝛcupātur. Ne. s. er seminar laſcivo aſpectu scandalizent ma rime dū occupantur in officiis sacris. Et his manifeste claresc it q oēs angli ineccl'ia erūtes cū viderint per mulieres coā dñic sacramēto aīas sibi incustodiā datas multipliciter auferri ꝓtra eas acriter indignant. sil'iter contra quoscūq; quocū q; modo offendētes in eccl'ia.

Quod eccleſie venerāde sunt quia in eis suſcipimus multiplitia beneficia dei

Capitulum 4^m.

uarto sunt honoran

q da dominica tēpla ꝓpt dine/ sa beneficia nobis in eis data. Ibi em ꝓio baptizamur et ab originali, cul pa curamur et quo efficimur dilecti filii di. sed sicut Ro. 8. apoſtol' ait. Si filii et heredes. heredes qdē dei coheredes aūt xpi. ibid' etiam 2° confirmamur. s. vt stabiliores sim' in gra dei. 3° quoq; ibidē p pniam et cōfeſsionē recōsiliamur ꝛ ō lepsu atq; relapsu cōſequimur mīam dei. 4° etiā in eisdē ad diuersa officia spūalia ordinamur. Hoc insu per ibidem audimus diuina officia et sacra 6°. in eisdem suſcipimus multiplices indulgēcias cōmiſſor. 5° quoq; ibi s'scipim' sanctiſſimum sacramentū p quod saluati et liberati sum'. Et merito quilz debet de tot beneficiis ibi receptis laudare deū ꝛ cum ꝓpheta iubilando decātare di. Suſcepim' de us mīam tuā. s. ml'tiplicē in medio tēpli tui. Er ꝓdctis igr ꝓz q merito his beneficiis indignū se reddit qui ibidē aliquid indignū agit. Hoc quoq; addendū est q cito sciat locus est tanto ibi cōmiſſa grauior est offensa

Quod in nullo xps sic ferendum zelum oñdit sicut ꝓ honorādo dñico tēplo. C^m 5^m

uinto dominica tē

q pla honorāda sunt ꝓpter maiorū exempla ꝛ signa. Et vt exor diū suām' a xpo. considera mēs devota q̄ta reverētia honorauit dñs ihesus xps iero solis tēplū dei. Vā cū ihs'm intrabat solit' erat stati viſitare tēplū. illō quoq; suis officiis et beneficiis honorabat. Ibi em cōiter predicabat. ibi orabat. ibi quoq; miracla frequēti' faciebat. Deiñ ad oīm nīm inflammāda corda ad zelū dīni cultus in templis si maiorē zelū oñdit contra inhonorātes dñi cū tēplum q̄ cōtra suos crucifixores duros aut quoslz alios sceleratos nec alicui alteri sceleri corrigendo legimus posuisse manum nisi ꝓtra inhonorātes dm in tēplo suo. ꝓpt hoc em vt scribē Mat. 21. intravit ihesus i templū dei ꝛ eiiciebat oīs vendētes ꝛ emētes in tēplo et mēsas nūmulariorū ꝛ cathedras seu ſedilia vendētiū colūbas evertit ꝛ dicit eis. scrip. est. ysay. 56. Dom' mea do' oīonis vocabī vos aūt fecistis eam spelūcā latronū. Quod verbū p̄ in toto pñti articulo eē alīō thē. Jo. quoq; .c. 2. scrip. est q cū ihesus fecisset. q. flagellū de funiculis omēs eiecit de templo oues quoq; et boues et nū mulariorū effudit es ꝛ mēsas subvertit. Et his qui vendebāt colūbas di. Auferte ista hinc et nolite facere domū patris mei do' negotiatiōis. Scribit quoq; orosius in cronicis suis q cum pompeius .22. orientales expugnasset reges sempq; in rebus bellicis trīmphasset. Ad vltimum iherosolimam veniens obsedit templum cōfugientesq; ad illud cepit et intremit. alii quoq; scribunt q etiam in templo collocauerit equos. Er quibus omnibus divino iudicio factum est vt qui ante m omnibus victor erat post h^c infeliciter victus fuit.

Quod dignum est honorare dñi templa cū ibi sint mlta. divina et sacra. C^m 6^m

Exto honorāde sūt

l eccl'e dei quia in illis sunt res

sacre vt pote reliquie sanctorum. paramēta sacra. calices sacri. verba sanctiſſima. oratio alta. pdita. imo de corde xpi egressa. sicut de verbis scriptis evāgelii p̄z. Hic monuit dñs fratres' suos potiſſime ad reverētiā dei ꝛ verborū scr̄or ꝛ marie nominū dei. vnde tiā verborū scr̄or ꝛ marie nominū dei. vnde ait ad insinuādā in nobis nīa altitudinē creatoris ei in ipo nīam debitā servitutē debem' vasa et officialia custodire q̄ cōtinēt sanctiſsima verba sua. ꝓpterea moneo frēs meos et omnes in xpo. conforto quatin' vbicūq; inuenerit scripta dīna verba sicut possūt venerētur. a^d^ q̄tū ad eos spectat. et si inhōeste iacēt seu dispersa recolligāt ꝛ reponāt in honesto loco. In sermonibus quos locut' est domin' deū hōrantes multa em sanctificāt per verba dei et virtute verborū xpi altaris conficitur sacramētū. Vnde propter hec omnia ob reverētiā sacrorū et devotionē antiqui p^s^ canes et porci aues et falcones et q̄cūq; consilia de hōestan^a^ sacra dei p̄ erosissas ō ecclīs pellebant iuxta qō Mat. 6. dñs ait. Nolite sanctuz dare canibus et margaritas nolite ꝓicere ante porcos. lz iuxta altiorem sensum eiiciēdi poti' sint canes. i. veris predicatoribus detrahentes atq; porci hoc est in eccl'ia ꝓcatores quib' margarite sacrar' rerū merito denegande sunt

Quod in eccl'ia fuit officia paradisi iō est celebriter honoranda. Cap^m 7^m.

Eptimo et vltimo

honorāda sūt dei tēpla q̄ in eis dīna offi^a^ celebrant q̄uidē oīa officia sunt āg'or sicut cantare. ꝓre. legere. orare. ꝛ dīm laudare. q. q̄lz eccl'ia sit pul' padisus. ibi em sic ꝓphā testat sūt principes coniūcti psallētib' in medio innūer'ar' tym panistriar'. Tales principes gaudēt de ecclesiasticis officiis atq; laudib' sicut fac aōro sa mr cū audit filiolū suū cāture et balbettare. Er oibus igr iā ꝓdictis manifeste apparz q̄ iurta sniam Augusti. Nemo in oratorio aliquid agere dz nisi ad qō factū est vnd et nom accepit. Ꝺropt h^c^ oīa statutū ab eccl'a emana^ta^ cē de immunitate ꝛ c. decet domuz dñi scitudo Li°. 6° vbi scrip. est. Decet domū dñi scitudo decet vt cui' fci' est in pace loc' ei' cult' sit cū debita veneratiōe pacifice. Sit itaq; ad eccl'as hūil' ꝛ devot' ingressus. sit in eis geta puersatio deo grata. inspicientib' placida q̄ ꝓsiderātes vl' circonstantes non sol^m^ ustruat lz ēt reficiat. Et segr Attēdent in locis eisdē intēte ꝓcordis sacra solēnia. devotis oīoib' insistat null' in locis eisdem in gb' cū^p^ re ꝛ gete vota ꝓuenit celebrari seditionē exitet cōcl'atoz moueat impetū nō mitat. Cessent in illis vniuersitatū et sōciatū quoz lz cōsilia cōciones et publica plamenta. cessent vana et multiloqui' de da ꝛ ꝓphana colloga cessent confabulatiōes q̄libet. Sint postremo q̄cunq; alie q dīnū possent pturbare officiū. ut oculos dīne maiestatis offēdere ab ipsis prorsus extranea. ne vbi est peccatorum venia postulāda ibi peccādi det occasio aut dep^r^dāt peccata commicti. Cessēt in eccl'is cartūq; cimiteriis negociationes ꝛ pecc^u^nie mundinarū ac fori cuiuscūq; tum^ul^tus oīs eis scl'arīi indiciorum strepit' conquiescat nulla inibi cā p laicos criminalis per marie agitet. Sint loca eadē laicorū contagionibus aliena. Ordinarii locorum hec faciant observari suadēda sua deā. Interdicta huius canonis aucte compescant. Ad hoc alios etiam in ecclesiis ipsis magis assiduos et ad premissa ꝛdoneos deputando et nichilominus processus indi cum secularium ac specialiter ꝓlate suie in eisdem locis oīno careant roboze firmitatis hec ibi. Quicunq; ergo omnia ꝓdicta vl' ignorauerit vel etiam nō digna aīadue/sione pensauerit corde ore et opere attestetur ac cum iacob ge. 28. quasi euigilās fatetur ꝛ dicat. Vere dominus est in loco isto et ego nesciebam pauensq; cū eodem addat. q̄ terribilis est locus iste nō est hic aliud nisi dom' dei ꝛ porta celi.

Ar' 2° in quo ostendūtur septemplic ratione q̄ta reverentia persone eccl'iaſtice digne sunt.

Ecundo consideremus circa venerationem sacrorum sacrum gradum scz sacerdotalem et per oīs maiorum. Licet em multa in precedentibus in honorē materialiū eccl'iarū sint tacta q̄dō i hōrē ꝓpriar' eccl'iaſticar' satis apte tēdūt p^m^. q. 2. mach. c. 5. scp. ē. nō ꝓpt lo^ca^ gētē sz ꝓpt gētes locū elegit dom' Clarius tn atq; vtili^s^ de dignita^te^ eccl'iaſtica disseram^s^ cū nccio h° exposcant infelicia tpa nostra in quib' vicianorum pestifera et he

resis insurrererit. atqꝫ in tāto roboze dīno in
dicio in tam puo tēpoze vires sumpsit. Pro
tuēda igit catholica veritate firmiter tenen
dū est q quilibꝫ sacerdos dū ab ecclia tolle
ratur. Iꝫ nō sit iustus vt dece. oz ab oībus ho
nozari. Et hoc septuplici rōe seu respectu
rōne dignitatis 2° rōne medialitatis 3° rōe
principa' atis 4° rōe vtilitatis 5° rōe nobi
litatis 6° rōne erēplaritatis 7° rōe ptātis.

Nō debent sacerdotes honozari quia
vicem ei tenent in terris. Cap. primum.

Rimo enī honoran

p di sunt sacerdotes rōe dignitatis.
Sunt ei n vicarii dei in terris vt
aīas xpi sanguine redēptas seruent curent
marime spualiter pasc it. In cui misteriū
Jo. 21. ait dns petro. Simo i. his amas me
dicit ei petrus. dne tu oia nosti: tu scis quia
amo te. Dicit ei dns. Pasce oues meas. E
ce q petro in persona alioz sacerdotū pmis
sa est a dno aiaz cura. Magna igitur est di
gnitas sacerdotis qui vicē dei in aīabus pas
cendis atqꝫ regendis gerit in terris. Propte
rea eccle. 7. Ad hoz honorē hortaī dicens.
In tota aīa ti.a time deū sacerdotes illius
sanctifica. Honoza dnm ex tota aia tua: et
honorifica sacerdotes. Et cōtra spnētes: vel
inhonozātes in sacerdotibus eccliasticū gra
dum. Luce. 10. Dns ait. Qui vos spnit me
spernit. Dū recitat magister hystoriaz q
Alexāder capta gaza iret i'rm Jadus oza
bat pro gente sua. Cui dns ait. vt cōsideret
ciuitatē sertis oznaret: etiā pontificalibus
dutus obuiam pergeret Alexandro qō fe
cit cū sacerdotibus ciuiū multitudine ma
gna. Quē alexander videret pontificalibus
indutū sup sudariū laminā in qua erat scri
ptū nomen dīi tetragramathon. Descendit
de equo solusqꝫ adiit nomen dīi adozauit
atqꝫ pōtificē venerat est. Petētib aūt qua
re pōtificē iudeoz adozasset ait. Non hunc
adozaui sed dnz cuius principatū sacerdoci
tenet. Nā p somnū deū in tali habitu vidi. q
mihi principatū psaz se daturū in visione p
misit. Honozādi sunt sacerdotes cū habe
ant angeloz officiū inter ppl'z ipos deū. c. 2m

Ecūdo hozādi sunt

f sacerdotes rōe medialitatis. Sunt
em mediatozes inter ppl'm ipm deū. Cum
em sacerdos publica sit psona atqꝫ totiꝰ ec
cl'ie sit. q. os que quidē est vnū corpꝰ propꝫ
vinculū caritatis. Id circo nō soli sacer
dotis ozō sanctissimi sacramenti oblatio at
qꝫ sumptio ipi sacerdoti proficit sed totum
corpus ecclesie dz vegetare. Hinc malac. 2°.
Angelꝰ dīi exercituū nūcupaī. Sicut em an
gelus medius est inter deū ipam aiam: seu
pp'm. sic sacerdos huiꝰ medialitatis offici
um tenet atqꝫ exercere debet. Hinc dicit sa
cerdos quasi sacrū dans. qz a dño sacra susci
pere debet que ipse pp'o suo dispenset. Et
Iꝫ ipe pcōz sit grām tamen in alios ipse trans
fundit. p sue officio dignitatis. Vt pōt Ma
gister sen. in. 4. di. 19. c. 3. vbi Augusti. ait.
Dictū est a dño inuēris ad moysē aaron
sacerdotes. Vos ponite nomen meū super fi
lios israel. ego dns bñdicā eos. vt grāz tradꝰ
p misteriū ozdinati transfundat hoibus. nec
voluntas sacerdotis obesse vel pdesse possit
sed meritū bñdictōe poscentis. Hec ille.

Nō sacerdotes honoze sunt digni quia
sunt capita populoz. Capitulum tertiū

Erto sūt sacerdotes

t etiā honozandi rōne principalita
tis. Officiū nāqꝫ capitis in popu
lo habent quod mēbris vitā sensum con
tinue adminisrāt. Sic sacerdos sensuz dei
vitā grē populo suo dispensat. Propter ea
cerdos dicīt. q. sacer dur. Et Iꝫ vex sit q quā
do caput dolꝫ ceca mēbra laguēt. nichilomi
nꝰ icōpabiliter maiꝰ malū est cappo mozo
bꝫ cappo rocto vt vulgariī dici pt. hoc ē dice
re q deterius est hoi hēre caput pcisuꝫ bꝫ ca
put vulneratū vel fractū. Sic vtiqꝫ incōpa
biliter pplis xpianis periculosius dānosius
est. Iꝫ vsiam heretici cōtrariū dicāt nō habe
re moderno tpe malos religiosos sacerdo
tes bꝫ illos hēre. si in multis iusticie adver
santur. Quid em modernis tēporib sequ
reī si cessaret in pplis vbū dei qō hodie a mī
tis nō iustis i eccl'ia pdicaī. Quid si cessaret
psules pfessores celebrātes ceteraqꝫ eccliasti
ca sacra ministrātes. Dic. 16. q. 6. c. Si fortas
sis dictū ē q etiā platis i vtilib tōbita re
uerētia exhibēda. Nā ad mēbra nō ptinet ea
put ledere vel ipugnare. Iꝫ a lesione ptegere
defensare seqꝫ p eo ne ledaī exponere leso
qꝫ sanitatē oi diligentia peturare. sicut natu
raliter hec agunt corpozalia membra.

Quod sacerdotalis dignitas honozan
da est ppter vtilitatē quam er ea populi cō
sequūtur. Capm 4m

uarto est sacerdotū

q honorandum ratione vtilitatis
Sacerdotes nāqꝫ ppm 1° pabso
lutionem a machs purgant et tanqꝫ spuales
medici a varijs lāguoribꝰ sanāt. Dic eccl'.
38. scrip. est. Honoza medicū ppter necita
tem eteī creauit illū dns. Sz quid tāqꝫ fre
netici cōtra medicos spuales insaniūt cosqꝫ
detractionibus dilacerāt et discerpūt. 2° vo
in grā p sacramēta cōfirmāt. 3° quoqꝫ per
auctoritatē celū reserant dnte dño. Mat. 18
q̄cūqꝫ alligaueritis sup terrā erūt ligata et i
celis q̄cūqꝫ solueritis sup terrā erūt soluta
et in celo. q vtiqꝫ claue nō errāte intelligi
debēt. Nec a tua vtilitate retrahat quozū ō
clericoz deformis vita cū nō despicias i tua
ncitate candelam alios quidē illuminātem
seqꝫ consē cōsumētē. Nec insuper despicis
crucem in cōpito vie iter i monstrantē. Nec
tī scipsam inde mouentē nec quoqꝫ despici
tur ipsa cāpana ad ōdicationē alios vocās.
nec tī ipsa q̄qꝫ ad ptionē descendens. Vir
vtiqꝫ discretꝰ et prudens a quolꝫ si quod bo
nū crēplum ꝓbet impio relinquēs impieta
tem suaz quia vt scribīt puer. i. frustra ia
citur retbe. s. exemploz malozū ante oculos
pmatoz. i. ante oc'os virtuosas mētes ho
minū sensatoz. Et ad hoc dns Lu. 16. hoz
taī di. facite vobis amicos de māmona ini
quitatis. Et 6m apost. Ro. 12. Noli vinci a
malo. s. cr° Iꝫ vince in bono. i. in discreta edi
ficatione boni malū scz primi rui.

Quod nobilitas sacerdotal' gradus red
dit honorabiles sacerdotes. Cm 5m

Unto sacerdotali

q gradu est reuerētia exhibenda
rōe nobilitatis. Sunt etem re
ges et regis eterni filii ppter gradū sicut p
phā ait. Ego dixi dij estis et filii excelsi. omes
In cuius signū tōsurā. q. cozonā in capite
gestant. Cur deniqꝫ non dicī merēt reges cū
illi seruiant cui seruire regnare est. Dic aūt
eccl'. 10. scriptū est. Sup faciē scribe. i: cunus
Iꝫ sacerdotis imponet deꝰ hōzem suum. Hꝰ
lumie illustratus glorioſus franciscus asse
rere solitus erat q si obuiaret angelo simul
et sacerdoti. prius reuerentiam debitam fa
ceret sacerdoti qꝫ angelo dei

Quod exꝰ maiozū et marie ihesu xpi
a cūctis iunt bōzabiles sacerdotes. Cm 6m.

Exto honozādi sūt

f sacerdotes ratōe exemplaritatis
Sumant obsecro minores exā
maiozum. legī enim q constātinꝰ fidelissimꝰ
imperoz cū sacerdotū cōsiliuz in ecca con
uocasset nec primuz locuz ausus sit tenere
nec se presbiterozum cōmissere consortib Iꝫ
sedem nouissimā occupauit. Sniae vo quas
ab eis approbatas audiit ita veneratus est
ac si eas de dīne maiestatis sensisset emanas
se iuditio. Theodosiꝰ quoqꝫ imperoz mag
nus ob meritā norā no n eatenꝰ graue a
sacerdote incōsolabi ambrosio a regalium
vsu et insignibus in suspensus ē i dctā
sibi pniam homicid.. pacienter et solemnit
egit. Cur tī p multa vagamur. Nōne i do
inꝰ ihesus xps adhuc in tenera erate dum
staret in medio doctoz et transgressoz i le
legis mī eū qrenti rīdet. Luc. 2. Quid ē q
me querebatis nesciebatis q in his que pa
tris mei sunt oz me ē. In hꝰ manifeste oīdēs
q esse in medio doctoz adhuc tī Iꝫ pec
cantiū tenentiuz locum dei in terris amplius
erat esse in his que patris sui erant qꝫ sta
re in cohitatōe materna considerata figura
carnalis generationis quā ipa tenebat. Vo
luit nichilominꝰ etiā spuālē affectum car na
li reponēdū esse manifeste docere et q in
carnali affectione nequaqꝫ sit cultus et re
uerentia summi pris.

Quod sacerdotis potestas est infinita
et q cunctoz creatoz supat prātē Cm. 7m

Eptimo est hono

randus gradus sacerdotalis ra
tione potestatis. qz soli hñt ptā
tem corpus dñicum cōsecrare q quidē ptās
tāta est q gl'ose. Primo superat ptātē de
monū. 2° superat ptātez angelozū. 3° sup
at ptātē archangl'ozū. 4° supat ptātem vir
ginis. Primo inqꝫ supat ptātem oīm demo
nū qui quidē hñt incōpabilē ptātem p res
pectū ad qualibet ptātem huiꝰ mūdi. sicut
Job. 41. de demōe testa. di. Nō est sup ter
rā ptās que ei cōpeī. Sz maioz vtiqꝫ est sa
cerdotis ptās. Nā cū dēones toto studio ac
conāmine nitāī. p inigrates pcoribꝰ claude
re celū sacerdotes sacramētū pnie mistrādo

Universidad de Deusto
Biblioteca

plusq̄ illi claudere possunt celū confitentibus seu penitentib⁹ a perire. In cuius misterio cuz sacerdotes ab epo ordinātur potestas clauium eisdē cū sacerdotali caractere ministrat. sicut hētur in 4. sen. di. 19. c. i. 2°

Sacerdotalis ptās supat pi[illegible]. etiā angelorū licet em vn⁹ angel⁹ possit vnū celox mouere iarta sitiam doctox in 2° sen. tñ mimeꝓt vnū ipsox celox ō celo ad terrā t ācito trālferre sicut radij sol emittit ab ipso sole. Sacerdos vero suo ministerio transfert verissimum. corp⁹ xpi de empireo celo ad ipm altare sacrū. Et hoc tāta tpis brevitate seu tācito sicut est diffu⁹ solaris lucis quēadmodū in 4. sen. di. ii. phibet. 3° q̄nq̄z sacerdotal' ptās supat ptā. z archāgelox quēadmodum em archāgēli ad trā pūt mittere angelos sicut habet de angelis ierarchia sic sacerdos pt eos vocare ad [illegible]rran. cū dignissima celebrat sacramēta teste grego° in ome⁸ pschali q ait. Quia fidelium dubiū hre possit in ipsa imolationis hora ad sacerdotis vocē celos apiri et in i° xpi misterio āgelox choros adesse summa t yma sociari vnū quid er inuisibilib⁹ atq̄z visibilib⁹ fieri. que recitat magr in 4. sen. d. ii. sicut itez ad aliud ꝓ positus allega. Est supra 4° quoq̄z supat ptātē virginis gl'iose et[illegible] creatox. virgo aōzosa et bñdicta excusa me apō te q̄z non obloquox cōtra te cū veritatē quā dixit se esse filius tu⁹ fateox cozā te et sacerdotiuz sic supdictm ē in tēplo ipe ptulit ō te. in quatuꝝ quib⁹ excedit sacerdotis ptās. virgis ptātem Primo in brevitate. 2° in maiozitate. 3° in immortalitate. 4° in replicabilitate. Primo quidē excedit in brevitate. Si quis em bret clauēq̄z quinq̄z revolutionibus apiret serā Nōne potētior teneret q̄ ea q̄ eandē serā in octo revolutōibus apiret Lingua nēpe virginis clauis extitit padisi et i octo distintōib⁹ tanq̄ in octo lingue q̄t clauis revolutiōib⁹ aperuit celi. Nā cā angelo nūciāte. Rūdit octo verba. Primo ait. Ecce nec fuit celi resata sera. Nec insup cū 2° supadiunxit ancilla. Nec 3° qm dñi ait. et sic de reliquis verbis virginalis consensus per que omnia simul sumpta et completa celi ianua patefacta est atq̄z virtute illox verborū. Verbum caro factuz est t habitauit in nob⁹. Sz hōge maior est in hoc sacerdotalis dignitas et ptās cum per quinq̄z consecrationis xba ianuas aperiat daradisi atq̄z de celis ad terram xpm trahat. Nec nichilomi⁹ sacra cōsecrationis verba tante sunt dignitatis atq̄z virtutis vt silētio nūc potius q̄ elogo venranda sint. Solū primū et vltimum ꝓtilitate fidelium reservabo. ait em sacerdos in consecratione corporis xpi. Hoc et per istud ✠ bū non apitur celū nec conficit dñicū sacrm sed inde iam reliquis ꝓlatis cuz vltimū supaddit qō est meū tunc in instanti celi ianua aperit t in manib⁹ sacerdotis corp⁹ dñi ipse creatur. Et sic excedit sacerdotalis ptās xpis ptātem in brevitate seu paucitate verborꝝ q̄z i⁸ in octo sacerdos vero in quinq̄z refat pdisum. 2° excedit ptātē virginis in maiozitate. Nam cū xps in vtez virginis venit carnemq̄z assumpsit tāta benignitate circōadiectus ē vt si iam ꝓcept⁹ in virgine positus fuisset sup papirum vel palmam man⁹ vis cuz buman⁹ oc'us percepisset. Iz dīnitate et anima et corpore atq̄z omib⁹ interiorib⁹ et exteriorib⁹ membris et lineamētis pfecte cōpletus esset. vt verificaret q ysa. 19. et apost. Ro. 9. de xpo testati sunt. Verbū abbreuiati faciet dñs sup terram. Et qō in xpi psona ēt pās. ait. Ego aūt sum vermis t non hō. Sed ad sacerdotis platione verborū dñi xpus tā magnus in manibus eius sicut in altissimo celo regnat. 3° excedit virginis potestatem in immortalitate. nā in ventre virginis mortalis fuit in altari vero est impassibilis et immortalitate dotatus. 4° quoq̄z ptātē virginis antecellit in replicabilitate. Nam beata virgo replicasset mihes. i⁸ sui consensus verba scz. Ecce ancilla dñi fi. mi. se. vertu. filius dei nūq̄z amplius de i⁸ sumpsit carnem. Nam sicut impossibile est patri producere aliud verbum ꝓ eo q̄ verbū sui genitum sit per sanctissimū totam q̄z potentiaz generandi exhausit in patre. ita impossibile est matri posse parere alium filium vnigenitū dei cum per xpm in sua conceptione po⁸ concipiendi dñm q̄ f[illegible] corpulentam substantiam ab adā in virgines dūdit per lomboz patrum. ita exhausta sit q̄ impossibile esset virgini alium dei filiū generare. Sed sacerdos totiens quotiēs scōm ritum quem [illegible]net ecclesia consecrat corpus xpi totiens descēdit de celo filius dei. Et his que dicta sunt manifeste apparet q̄ sacerdotis potestas superat omnem aliam ptātem cuz sit infinita. q̄

f[illegible] omnes doctores finita virtus non suffi/ceret ad perficiendū eucharistie sacramēt ū. Et quo sequitur q̄ potestas sacerdotalis est sicut potestas personarum diuinarū quia in panis translatōe tanta requiritur virtus q̄z in mundi creatione sicut notatur in preallegata distinctione quarti senten. Hanc ergo ptātem volens extollere scōm hunc sen[illegible]sum Apostol⁹. 13. capi. ad Hebre. ait. Habemus altare de quo edere nō habent potestatem qui tabernaculo seruiunt qui sunt angeli cum omnes celestes spirit⁹ simul nō possent cōficere corp⁹ xpi. qō conficere habet potestatē sacerdos. Nec ergo considerans gl'iosus franciscus suis fratribus ait Audite fratres mei. Si beata virgo honoratur vt dignum est quia filium dei portauit in sancto vtero suo fuit baptista bñs cōtremuit et nō audet contingere setīn dei xticem. si sepulcrum in quo per aliquod tempus latuit tanta reuerētia veneratur ēt tum debet esse sanct⁹ et iustus t dignus qui iā non moritur sed glorificatum et ineternum victurum in quem desiderant angeli prospicere et contrectat manibus corde atq̄z ore assumit et aliis quoq̄z porrigit ad sumēdum. Quapropter sicut super omne hoim genus propter hoc misterium deus vos sacerdotes honorauit ita et vos eum super omēs diligere reuereri et honorare curate.

Articulus 3⁹ ostenditur septemplici via ēte culpe ac periculi sit detrahere personis ecclīasticis atq̄z prelatis.

ercio considerandum

t circa venerationem sacramētox ipsum sacrum ꝓceptū scilz quo ꝓcipit dominus psonas ecclīasticas honorare nec quemq̄ detrahere illis. Huic ero. 22. precepit dāmin⁹ diis non detrahes. Dii aūt sunt sacerdotes. In cui⁹ misterium. 2. q. 7. f. de his ver. Item legit scriptū esse. s. 7. Ro. 6. q dū archa dñi reduceret de gabaa in iherusalem bob⁹ recalcitrātib⁹ archa in clinata est. Et dū oza lenites manū adhibere[illegible]vt eā erigeret a dño percussus iteriit Per archā a[illegible]plati intelliguntur per ozam subditi Per inclinatiōem arche casus intelligūtur prelatox. Per pri[illegible] qui manū adhibuit intelliguntur reprehendentes vel accusantes vitaz dictorum qui a dño pensti inteunt. s. cum id faciunt detrahēdo et charitatis ac reuerē[illegible] ordine nō seruato. Et. 1. q. i. c. Multi gregoi. ait. Multi sclarū hoīn cum pl⁹ sacerdotū vitā q̄z suā discutiunt in magnū contemōnis dīnorum sacramētox crimen incurrunt Magna em trabe vulnerator habētes oculos eamq̄z negligentes. festucā tenuē i alioz conspiciunt ocl's q̄z dū in caute festinat euellere errozis in foueā cadunt. Janus quidem considerantes q̄ non cos sacerdotū vita lederet si ipsi humilit bonis sacerdotū admonitionibus aurem accomodarent. Sed dum ypocritax more plus illozum in mam q̄z propriam vitam vel [illegible]te negligentias diiudicant spernūt scā inoita et spualia dōa. Propmrea precipitur xtra de priuilegiis et exemptiombus. c. religiosi i cle. Quod cauendum est religiosis et ꝓzibus ne in suis sermombus et predi[illegible]tōibus prelatis eccle siarum detrahant. Quod quidē dignū merito et rationabile est. Et hoc ostendi potest septēplici via. Prima est exceptuatio nullorum. 2ª exempla maiozū. 3ª admonitio sācrorum. 4ª indiscretio reprehensorum. 5ª obstinatio clericorū. 6ª experientia. sctōrum 7ª deterioratio populorum.

Quod predicator in gnali reprehendere debet. Cap[illegible] i[illegible]

Prima inquam via ē

p exceptuatio nullorum quia quā do predicator vitia reprehendit sicut nullum notare debet nec etiam inculpare sic nullum exceptuans cum inuehit contra superbiam. contra luxuriam. contra auaritiam et cetera hmōi de prelatis t sacerdotibus et religiosis intelligi habet sicut ymo amplius q̄z de ceteris quibuscūq̄z quia maius pondus et piculum incumbit eis q̄z alijs vnde hinc apō. i. ad gal. 6. vnusquisq̄z onus suum portabit. Multiplici ps ex[illegible]tra plati reuerē⁸ dign. sūt. Cap[illegible] 2[illegible]

Ecunda autem via

est ex⁸ maioz. Et i° ex°. ibero. q. 16. q. i. c. Si electas igt. Nō ē hūilitatis mee neq̄z mense de mistris eccl'ax sinistrū quippiā dicere habēt illi ordinē suū t gradū. Ite ex°. cōstantini de quo. 96. d. c. i scripturis. Inscripturis repit scr[illegible]pt. cōstātinū dixisse. Vere si ꝓtiis oc'is vidisse sacerdotē dei aut aliquē cozū q̄ mōastico hitu circūamictu sūt peccātē clamidem meaz explicarem t coopirem cum ue

Universidad de Deusto
Biblioteca

ab aliquo videretur. Et.ii.q.i.c.sacerdotib⁹ dicitur Eccā* tellat ilstoria q cū pie meō rie constantio principi scripto oblate accāti ones contra epōs fuissent. Libellos quidem accātionis accepit et cosdem qui accāti fue rit epos conuocās in eoꝝ cōspectu libellos quos acceperat incendit dicens. Ite et inter vos cās vras dispoite quia dignū non est vt nos iudicem⁹ deos. In hoc siquidē manife stans q reuerentia veritus sit prīm crimia vel conuicia publicare. Et cain reprobi filii male[illegible]tōnem incurrere q pīis verenda nō terit vt scribit ge.⁹ Que facta et vba sep ih casibus silibus [illegible]bēs cleāri⁹ refere ba

Quod illuminati sci semp indurerunt ad reuerētiā eccā[illegible] dignitatis C^m 3^m.

Tercia via est admo

nitio sctoꝝ Omnes nēpe illumia ti spūs atq; sancti ad hanc reue renciā ecclastici gradus indurerunt. Inter quos maxime clarescere pt er admonitio beati francisci qui in plimisq; eplis suis su os admonebat frēs ne obloquerēt cōtra cle rū dum ab eccla tolerāt di. Si cōtra feceri tis hēbūt sacerdotes amicos et adherentes suos et detrahent vobis et dctis vīis.et vbi querebatis aiaꝝ fructū atq; salutem totū v tet in scandalū et cōfusionē. vñ cum esset se mel in lombardia et a quodā heretico accu saret sibi sacerdos qdā statī in cōspectu he retici cozā sacerdote genu flectēs manū eius obsculatus est. Qō sacrilegiū sit [illegible] ecclē pu[illegible] increpare. C^p^m 4^m

uarta via est indiscre

tio reprehensoꝝ. Si em̄ in quolibz peccatore corrigēdo charitatis et discretionis ordo seruari dz q Jac. 18. precepit dns m̄to ampli⁹ in quolz prelato et sacerdote atq; religioso. qz ex tali in dis cretione maiora mala sequunt. Propkea i ter sacrilegia nūar. vñ. 24.q.3.c. Nō iper petuum. Raban⁹ ait. Non imperpetuū dāp namur cū iniuste iudicamur dnīte ps. Nec dampnabit illuz cū iudicabit illi. Multi sa cerdotaz culpā zelo dei se psequi profitent. sed dum in discrete hoc agitur sacrilegii fa cin⁹ incurrūt et dum precipites. q[illegible] emēdandum ruunt ipsi quoq; magis deteri⁹ ea dunt. Quod et in discreta correctione non corrigī sz deteriorat clerus. C^m 5^m

uinta via est obstia

q tō clericoꝝ qz cler⁹ sic publice fusus contra ordinē charitatis et iuris deteriorat. et 6^m sniam xpi vbi ē de fraena correctione iogitis correctionis finis esse debeat correctio pctoris hinc manifeste appar et sequi deteriorationem eius. Nam ab iecto ruboze tkes insanūt cōtra oēm manife stissimā veritatē. Et nisi p̄dicatoꝝ sit cautus cū a sclaribus vt fieri solet impingit detra here clero de facili in scandalū ruet. Nā pri mi sclares qui ad hoc agendū eos impellent suadente eis aliquo cōmodo tpali totū con trariū agent. ymo ipsis sacerdotib⁹ adhebūt

Quod p experientiā patz q̄ periculi sit prelatos corripere indiscrete. C^m 6^m.

Exta via est experi

entia factoꝝ. Nā oīdit hoc ex perientia manifesta qz nūq; vidi ex tali indiscreta correctione cōiter nisi scā dalum sequi et obnublationem. ymo qnq; cō fusionē vitatis et fine salutis. Nam cū pdi catoꝝ eremerit gla^m cōtra clerum ozta iam contētiōe et pugna que ō facili fieri solz po puli sceta ō necitate facere oportet. Plaz cū vsurarii sodoite sacrilegi ercōicati ceteriq; celesti se senserint tangi. vbi p^e suadebant ō dicanti publice reprehendere cleruz ipsi primi adhēbunt clero et sic oio cessabit in vtriq; dei honoz et aiaꝝ fruct⁹ de quo expert⁹ Jhero ait. Frustra niti et nichil aliud q odium q̄rere extreme dementie est. Dec il le in prologo super esdram.

Quod populi longe deteriores fiunt cum predicatores ecce prelatos redarguunt indiscrete. C^m 7^m.

Eptima via est dete

rioraō pploꝝ. Nā ex hac indiscre ta pdicatione seu detractiōe pec catores ppli deteriores fiunt. Predicz qui libet gratus verbo dei et redarguat scelera grauia pctoꝝ intonet contra errantes fulgu ra emittat contra graues iniquita[illegible] infle rat aliqd qō tangat clez. statim que grauissi me tangit pctores scelatos obliti sunt. So la meōria remanet eiꝰ qō tetigit sacerdotes Illud quasi faba vsaī in oze vulgi illō per

petua memoria retinetur. imo qō ridiculosi⁹ est si ppl'us in sermone tedio caloze seu frigo re cruciatur et p̄toz ō sacerdotes et prelatos seu religiosos verbulum ,pferat aut ānūciet se dicturū statim euigilāt dormiētes. affecti te pio hylarescūt caloze inisp estuantes aut fri goze cruciati in auditu talis oblocutionis ī rozē eis vertitur caloz in tēperiē estus z ī ve ris amenitatē horzendū frigus. fames quo qz z sitis a memoria euanescūt. z quod dete rius est sceleratissim pctores respectu cleri cozā ,ppriis oculis fiūt iusti z sci. Dec autē Jo.puidens affuturū. Apoc. 9. in serto sigil lo qō tempus presens sicut alibi oīsum est de hmōi ait. Qui dicūt mōtibus z petris ca dite sup nos. Brani⁹ sequidē est qz peccare peccatū excusare. qō tñ coiter fieri solet: vt q libet cōium pctoꝝ pctīm suū excusare velit p cōpatōem ad peccata superioꝝ. Quasi enim montes super inferiores se cadūt cum ruine magnoꝝ boim inferioꝝ culpas. q .nullas in oculis ,ppriis faciāt apparere. Vñ Je.3.c. ait. Justificauit aiam suā aduersatrix israel ꝓparatione ꝑuaricatricis iuda. Aduersatrix siquidē israel est peccatrix cōitas xpianoꝝ: q deo peccādo cōtinue aduersat. Dec aūt nō si pliciter iusta dicīt nec a deo quidē iustificata sed seipam iustificasse narratur in cōpara tione ꝑuaricatricis iuda. Nemo quippe cozā deo ex hoc innocentioꝝ siue melioꝝ est. quia se peioꝝ alius inuenitur. tñ seipm iustū repu tat quilibet inferioꝝ cū peiozē se attēdit quē libet superioꝝ. quoꝝ status per ꝓuaricatio nē iuda cōgrue designatur. Juda em̄ confes sio dicitur que magis debet statui prelatorū eo q xām doctrina z virtutū exēplis coram multitudine ꝓfiteri tenēt. Sed tu o insensate pctoꝝ qua temeritate audes aiam tuā exem plo sacerdotis impii seu prelati aut cuiuscun q; religiosi mali inceruū iteritū dare qui exē plo illius nolles tuā adhuc florentē vineam vidumiare. ymo nec denariū perdere. Nunqd etiā si videres phisicū in interitū ire ex potōe quā tibi offerret volūtarie sumeres illā. cre do certe q nō. Quō igitur hmōi clericoruz exēpla sponte sequeris imortali in tuā perdi tionem [illegible]rnā. Addatur quoq; q etiam sepe merito plebis ex diuino iudicio fit ne appare at monstrū in populo atq; ponatur in vtreve teri vnū nouū z disrumpatur. vt impio po pulo eis cōsimilis ꝓferatur. sicut Osee.c. 4. ait. Erit sicut populus sic z sacerdos. Dec aūt latius dixisse velim nō vt per hoc maioꝝ crimina defen dantur. sed vt gradus ecclesiastici cōseruentur z defensentur. Qui libet amotis perit xpiana fides q̄q; omnino fatendū sit q q[illegible] exēpla mala multos igno rantes z fragiles scandalezent in ecclesia dei Scripsi etiā latius supradicta vt plerisq; pec catoꝝ zelū quidē habentes sed nō semper sm scientiā. a zelo precipiti preseruent. atq; dño operante in clero et in populo per prudentē z circūspectā discretōem vitia extirpē tur atq; virtutes z grā ꝓserātur. Nemo igi tur dubius esse debet q reuerentia ꝓpter de um circa predicta sacra z mentē insoliditate fidei firmat z deo bun[illegible] atq; subiectū ser uat nec nō et diuinā grāz ipetrat sicut eccle. 32. Ꝛro reuerētia accedet tibi bona gratia. Quā er obs[illegible]uam. i predictoꝝ nobis largi ri dignetur benignitas saluatoris. Qui cum ꝑa. z f.s. vi. z regnat insecula seculoꝝ. Amen

Feria quarta post secundā dñicā in qua/ dragesima. De consuetudine mala z de reme diis contra eam. Sermo. 2i⁹.

Rincipes gentium

p dñantur eoꝝ z q i maiores sunt ptātē exercēt in eos. Non ita erit inter vos. Jac. 2ō. Persermo quidem ser mone vtilia tractata sunt quibus z rō ꝓsonat z conscientia dictat atq; ad ea omīs scriptu ra artat z exhortatur sed multa quidē predi ctis prestant impedimenta z marime inuet rata z impia cōsuetudo peccādi. Magnas si quidē in his z in oibus. malis suscipiunt vi res crimina cū ex consuetudine sumpserint principatū. Quod verbū ꝓpositū mozaliter intellectū indicat xps cū ait. Principes gen tiū dominantur eoꝝ z qui etiā. Per gentes nēpe in tota scriptura sacra crimina z pctā sicut per populū dei virtutes z gratie mozali ter denotantur. Vaz siquidē principes dñan tur cū in quolibet vicio hominū mala cōsue tudo obtinet principatū Atqz tūc in eas ma iozes exercent potestatē cum in varia vicia ruere cogunt peruerse consuetudines. Sed non ita erit inter vos prudos z discretos: z xpianā religionē sectantes ait dns z magi ster. J.. quibus verbis 3ª sez cōsuetudina lis religiositas demonstratur. Circa quā tria misteria ad presens consideremus de consue/

tudine mala. Dm criminosam dnationez ibi p.g.d.e.2m imperiosam coactoem. ibi q.m. sunt.p.ex.in.e.3m virtuosam liberatoem.ibi nō ita e. inter vos. Et de his tribus pōt exponi illud quod scribitur ti 's.6.in persona aie lamētātis de mala cōsuetudine ac dicentis. Inueteraui inter oēs inimicos meos. discedite a me omēs qui operamini iniqtatem Dō in á mates pōt eē aliud rhe. Inueterauí.i.factus sum membrū veteris hois .ppt pctā ꝓsuetudinē Ecce primū. Inter oēs inimicos meos.i.inter demones ꝛ pctā Ecce 2m. De his barut.b.3m. Quia e israel qm in terra inimicorum es. inueteraſti in terra aliena cum mortuis deputatus es cū descendētib⁹ i infernū. Discedite a me oēs qui ope.inig.i.cōsuetudinē malā. Ecce 3m Articulus primus de septē officiis que exercēt in hoīe cōsuetudines male dum in aīa dominantur.

Primū misterium c

Pca malā consuetudinē pertractandum est cōsiderare ei⁹ criminosaz dnationē iurta quod dns ait principes gentium dnantur eoꝝ. Quis em qui facit pctm seruus est pcī vt dicit dns Jo. 8.ideo aduertendū est qm gradatim septē officia exercēt cōsuetudines male dū in homie dnant. Primū em eaꝝ officiū est aiam interimere. 2m a bono retardare.3mm culpis catenare. 4m corda indurare. 5m dyabolo subiugare. 6m hoiem vilificare. 7m prescriptōm generis. Dō propter malā cōsuetudinē multa venialia in mortalia ꝓuertunt. Capm primū

Primū officiū mala

Prum ac dominantū consuetudinū est aiam interimere. Multa siquidem sunt pctā que venialiter cōmittuntur si non consuetudinarie fiunt: sed postq̄ in consuetudinem transierunt mortaliter perpetrātur. Unde.23.d.c Unum ozarium. ſ. Alias ea demū scrip.est. Multa em ex deliberatione procedunt que nisi sepius iterata ꝛ in consuetudinem fuerint deducta q̄uis grauēt post mortē non tamen eternaliter perdunt. ergo er hoc videtur qm si in consuetudinē trā seunt mortalia fiunt. Et de multis talib⁹ de Augu. sententia in eodem.c. Sustingitur vbi ait qm si ebrietas assidua sit inter mortalia cōputatur. Et similiter de multis aliis minutis culpis quas ibi emerat di. Quoties aliquis accipiat in cibo aut potu plus accipiat q̄ necesse est ad minuta pctā nouerit pertinere quotiens plus loquitur q̄ oporteat: plus tacet q̄ expedit. quotiens pauperē importune petentē exasperat. quotiens cum sit corpore sanus aliis ieiunantibus prādere voluerit quod intelligitur de ieiunio non precepto. sequit aūt somno deditus tardus ad ecclesiam surgit suple vbi missa sit debita ex cepto. sequit quoti. excepto filioz desiderio prozē suā cognouerit quotiens in carcere positos tardus inquisierit infirmos tardius vi tauerit. si discordes ad cōcordiā reuocare negleuerit. si plus aut primū aut ozē aut filium aut seruū exasperauerit q̄ oportet: seu cuiq̄ persone maiori: aut ex voluntate aut ex necessitate adulari voluerit ꝛ multa cōsimilia ponit ibi que ex cōsuetudine mortalia fiunt.

Dō mala cōsuetudo ad bene operandum reddit hoiem ponderosum ꝛ graue m.

Capitulum secundum.

Ecundū officiū eius

s est a bono retardare qđ iuste sequitur ex precepto. Reddit em hoiem ponderosum ꝛ grauē ad opa virtuosa. Dic Jere.13.c.ait. Si mutare potest ethiops pellem suam aut perdus va. suas ꝛ vos po.be. facere cū didiceritis malū. Et ps.in p⁹hmōt ait. Dim iniquitates mee.s.p consuetudinem inueterate. sup gresse sunt p dominationem caput meum.i.fortitudinem mentis mee: et sicut on⁹ graue grauate sunt super me. Visus cito inflectit naturā sm Ambro. de officiis. Et de hoc satis supra. Smonc.19.ar°.i.c.4. dictum est.

Consuetudo mala in peccatis hominem ligat atq̄ incathenat. Capm tertium.

Ertiū officium eius

t est in culpis ligare ꝛ in cathenare quod ettā ex precedenti merito solet equi. Ligatur enim homo ex ma a quidem consuetudine sicut de sansone. Jud.16. mistice scriptum est. Dō primo septem nerueis ꝛ adhuc humentibus fu s ligatus est. 2° funibus nouis. 3° litio septem crinib⁹ capitis circumplexo ꝛ clauo in terra defixo circunligato. 4° vero post capillorum abrasionem captus excecatus. vinculis ferreis ca

thenatus ꝛ icarceratus ad voluendū molam loco asini deputatus est. Sic moraliter cuenit peccatori Primo enim ligatur per rem afm mentis. 2° operis nostrate. 3° iterationis compleriōe. 4° vero rasis capillis cogitationum bonaruz intelligētia erecatus vinculis malarum consuetudinum cathenatus ponitur in carcere obstinationis p uersē ꝛ ad molam frequentatarum impietatum tanq̄ bestia ligatus est. Et de talibus. ps. ait. In circuitu. sez malarum consuetudinum impij ambulant sez de malo in peius. De hac enim cathena. ysa. 58. ait. Si abstuleris demē. tui cathenam.i. consuetudinem malam. ſ. saluus eris. Jn idem quoq̄ miserium. Jo.ii. Lazarus quatriduanus ꝛ fetens institis circunligatus erat. Hinc etiam Bernar. ait. Voluptas habitat libenter repetitur repetita blanditur consuetudo ligat. ratio cum sopitur. Facit enim consuetudo sicuti recentes nuces quibus coinquinate manus multis lotionibus non mandantur.

Jndurat vtiq̄ corda consuetudo puersa. Capitulum quartum.

Uartū officiū eius

q cōsequens ex pretactis est corda indurare. Sicut enim aqua ꝓstricta gelu lōga consuetudine cristallus efficit sic ꝛ humana corda peccetozum gelu per lōgam consuetudinem constringuntur ꝛ indurantur. Unde eccle. 43. Frigid⁹ vēt⁹ aglo flauit. id est tēptatio dyaboli inualuit ꝛ gelauit cristallus ab aqua id est mollia corda facta sunt dura sez per consuetudinem longaz Et iterum. Job. 41. scriptum est. Jndurabitur coz eius quasi lapis. sez er consuetudine mala. ꝛ confringetur quasi mallearoris incus que quanto plus percutitur tanto ap⁹ induratur. Hinc est q̄ hmōi mēs sit senioz ac neqnior in flagallis. ꝛ vñ er aduersis debebat humiliari ꝛ flecti inde in maiorem neqtiam ꝓualescit. Jn cuius misterio apo. 13. scriptum est. Et vidit vnum de capitibus eius occisum in mortem. id est vnum de septem crimi alibus veniente causa emendandi. Et plaga mortis eius curata est hoc est inemendabilem esse conspexi. Propter hāc eandē cām. ps. ait. Fiat .i. fiet e scilicet peccatum er consuetudine mala sicut vestimentum quo operitur. ꝛ sicut zona qua semper precingitur. scilicet ne coz dilatetur. Dicec.23. indisciplinate loqle ne assuescas os tuū sequitur homo assuetus verbis ꝓperti dicebus omnibus vite sue non erudictur. scilicet quia indurat um est coz eius sicut lapis Seruum dyaboli facit hominem consuetudo mala.

Capitulum quintum

Uintū quod ad vre

q cedentia sequitur officium eius ē aiam dyabol subiugare. Miseri miserabiles homines non aduertunt q̄ per malam consuetudinem dyabolus in tantam seruitutem ꝛ insanie deducit eos: vt dicere possit eis ꝛ facere sicut.i. Ro.ii. naas amonites viris Jab ꝛ facere volebat quib⁹ ait. Jn hoc feriaz vobiscum fedus vt eruaz omnium vestrum oculos dextros ponamq̄z vos obꝓbrium in vniuerso israel. Tunc naas id est dyabolus oculos dextros eruit sibi consideratis cum intentiones ꝛ affectiones ad derteram eterne glozie dirigentes. per consuetudinem malam ad turpia ꝛ vicios sa quasi sinistra diuerit: vt vere licet sine lucro subiugando se tales dicere possit illud. ysa. 28. Percussim⁹ fedus cum morte ꝛ cuz inferno fecimus pactū quasi dicant. Jam⁹ nostras posuimus in manus dyaboli et omagium facientes numq̄ recedendi ab eius operibus nec aduertimus nostram temporalem ꝛ eternam sub imperio tam impij domini seruitutem.

Reddit consuetudo mala hominem despicabilem ꝛ abiectum.

Capitulum sextum.

Extuz officiū conse

s quens ad predicta est hominem vilificare. Facit enim hominem despicabilem abiciens ab eo omnem dignitatem nobilitatem atq̄z honorem. Unde eccl. 41. De talibus scriptum est. Filij abhominationum fiunt filij peccatozum: id est impiarum culparum ꝛ qui conuersantur scilicet p malam consuetudinem cecus domos impiorum.i. abhoiationū filij sunt fiūt filioz pctō rū p.bi hereditas. ſ. si malas consuetudines a parētib⁹ sumāt ꝛ cū semie illoz assiduitas obꝓbrij. ſ. er eadem mala ꝓsuetudine erit. De patre impio conqueruntur filij quoniaz

Universidad de Deusto
Biblioteca

propter illū.i.propter malas consuetudines quas didicerūt ab illo sunt in obprobrūs scz temporali z z sempiterno.

Sub dño demonū p̄scribitur hō ex cō suetudine mala. Capitulum septimum.

Eptimuz quoqz ofsi

ū ei⁹ post oia supradicta est p̄z scriptōem generare. Secūdū eniz q̄ h[illegible]etur Ex de p̄scriptōe.c°. Vigilanti, Prescriptio nō in fauorē male fidei possess[illegible]nis.sed in penā re[illegible]uā ,p̄sequi negligentis introducta est. Inde iusto iudicio fit: vt post q̄z hō aliquā pacifice possederit p longū tēpus ex diuīnitate t[illegible]oris impetuū fiat sua licet eā p̄ius contra iust[illegible]ciā possederit. Nec em̄ demū facile recupa[illegible]r possessio quā tue tur antiqua p̄scriptio. Sic p[illegible]scriptio aiaz sub dño antiq hostis iuste a iustissimo deo introducta est: vt ex mala cōsuetudine long fiat pctōz ippetuū diaboli seruus. Iz antea u lum diabolus cōtra iustitiā possideret. In huius misteriū Exo.5. Pharaon per quem diabolus mistice figuratur filios israel. i. animas pctōz iure p̄scriptōis possidere vo/lebat di. Nesci[illegible]ōm̄ z israel nō dimittā.

Articulus secūdus de septuplici tyrānide quā exercet in hoīe cōsuetudo p̄uersa.

Ecundū misterum

S circa malā consuetudinē p̄t ac[illegible]dum est cōsiderare ei⁹ imperiosaz coactōem. De qua dñs subdit. Et qui maiores sunt.s.ad inclinandū ad mala p̄tātem. violentam exercēt in eos.s.in sibiobedientes. Per septē tyrannides seu violentias gradatim precipitant aiam̄ in infernū. Consuetudo em̄ mala primo pctā grauiora facit. 2° minuit naturalia bona. 3° reddit p̄ptū ad mala 4° precipitat in pctā. 5° peccare cogit. 6° in vltimā desperatōem inducit. 7° eternaliter damnat. Ex maloz consuetudine lōga nō leuiora: sed grauiora peccata reddūtur

Capitulum primum.

Rima tyrannis seu

P violentia consuetudinis male est: q2 pctā grauiora reddit. [illegible]uget eiz crimē cōsuetudo p̄uersa ex diuīnitate lōgeua sicut ps. 24.q.1 in. c. scisma. z ex de symonia.c. Nō satis. Et ex de cōsuetudine. c. vltimo. imo q̄to longioz ē cōsuetudo irrationabilis z p̄uersa. tāto grauiora pctā reddūtur. Irrōnabilis aūt cōsuetudo ab innocētio ex tūnatur que reprobat a iure sicut satis notatur Ex. d. cōsue. c. fi. Ex hoc ps̄ igitur q̄ cō suetudo cauday in vestimentis. manicay tāta imoderātia eplay. capilloz mozuoz. iocaliū imoderatepcioso z multoz consilū q̄to longioz est z tāto nequioz rōnabiliter reputatur. imo taliū nō cōsuetudo sed abusio nūcupāda ē nec min⁹ quā corruptela pniciosa pitarī dz sicut ps̄ di. 8. c. Quia vbi dr. Quia cō suetudo nō min⁹ q̄z pniciosa corruptela vitāda ē q̄ nisi citi⁹ radicitus euellatur in p̄iudiciozum vis ab ipiis assumit. z incipit p̄uari catōes z varie p̄sumtōes celerrime nō oppresse ,p̄legibus venerari: z ,p p̄ceu legioz more ppetuo celebrari. Et ibidē. c. veritate. Augt ait. Nemo cōsuetudinē rōi z veritati ponat. quia cōsuetudinē rō et veritas sp excludit Et seqnti c Bze. ait. Aduertēdū est q̄ dñs dicit Ego sum̄ veritas. nō d Ego sum̄ consuetudo. sz veritas. Et in. c. Frustra. Augu. etiā ingt. Frustra quidē qui rōne vincūtur cōsuetudine m nobis obiiciūtur quasi consuetudo maioz sit veritate aut nō sit in spūalibus sequēdū qđ melius a spūsancto revelat. Hoc plane verum est: quia rō z veritas consuetudini p̄ponenda est. sed si cōsuetudini veritas suffragetur nihil oportet fir mus retinere. Et. c. consuetudo btūs cyprian⁹ ait. Consuetudo sine veritate vetustas errozis est. Sz d hmōi corruptelis z abusionibus maxime mulieres dicetur infra. Dō per malā consuetudinē paulatim consumunt in hoīe q̄tie gratis date. Capitulum secundum.

Ecūda tyrannis est

S q2 diminuit naturalia bona z marie bonos mozes paulatiq̄z cōcidit deuozat z consumit. Propterea eccle. 12. c. ait Non ē ei bonū qui assiduus est in malis. Et Je. 48. c. ait. Fertilis fuit Moab. s. in donis mozibus ab adolescentia sua z requieuit in fecibus suis ,p̄pter consuetudinē malam. Et sequit̄ ,p̄sternēt eū. s. demōes z ,pctā z vasa ei⁹ exhauriēt. i. virtutes z opera gratuita atq̄z bonos mozes exhauriendo consument Hec est. 4ª bestia que Dan. 7. describitur terribilis est z fortis nimis habens dētes ferreos z vngues: quedā comedens quedaz cōminuens et reliqua pedibus conculcans. q2 consuetudo mala bona gratuita atq̄z bona spūritualia acquisita vt puta scientiā et virtutes consūit atq̄z bona naturalia cōcalcat z attert. Seu dicam⁹ q̄ comedit bona gratie cōminuit bona nature et cōsumit bona fozmentē ingreditur per consuetudinem malaz in multitudine sez reiteratoz malozum. Et addit grauī quia graue damnū anime infert et graviter cōscientiā premit. Dine ecclesia. 12. ca. nos admonet dicens. Memento creatozis tui in diēb⁹ iuuentutis tue et anteq̄ veniat temp⁹ afflictionis et appropinquent anni de quib⁹ dicas. Non michi placēt aut anteq̄ tenebrescat sol z lumen et stelle z luna et reuertatur nubes post pluuiam. Licet em̄ iustificās gratia subito et tota simul homie scavertēte a deo illi auferatur dona tamē z gratie gratis date per consuetudinem malā paulatim decrescūt. et hoc ex euidentissima dispensatione iusti ie et mie dei vt ex ea parte qua per iusticiam gr̄e minuunt homo ad penitentiam moueatur. Atq̄z ex alia parte qua per miam gratie nondū sunt omino ablate ad perficiendā penitēciā adiuuet. Periculosissimum est quidez per malā consuetudinem senescere in peccatis. sicut exemplū de salomone habem⁹ q̄ cū sapientissim⁹ cēt dū per malam consuetudinē perseueraret in cultis sic paulatim infatuatus est vt ydola sequeret. sicut 3. reg. 12. c. scriptum est. Iuuē tus ergo ad conversionē z bonam vitam apt̄ioz repertur cū naturales gr̄e vigent atq̄z gratuita dona que per subiuncta significant nondum oīo sunt ablata et consūpta. Quid igitur p̄ solem qui splendens et vigens atq̄z calens est nisi in iuuentute intelligentie p̄spicacia splēdens memoria vigens atq̄z voluptas serpens significatur quid per lumen nisi lumiosa ratio demonstratur. Stelle siquidez sunt sensus in iuuentute splendidi i corpore quasi stelle in celo fire. Luna equidem est ipsa mutabilis caro que sepi⁹ influxu lune tamq̄z luna mutatur. Atq̄z modo palescit modo erubescit modo albescit. Iodo ignorancia est coniuncta iuuentute est plena in senectute reuertitur corrupta et curua. Hec omnia tunc per malam consuetudinem tenebrescūt cū in senectute inueterata vicia regnāt et gratie reuertendi ad dēz amittēt consumpte sunt. Et quod periculosius est lumine contemptoris obscurioz cecitas generat quāto precedentium gratiarum fuerit abundantia maioz. Et hec est nubes que post pluuiam reuerti dicit. In iuuenibus nam pe ymbribus spūsioz atq̄z obscurioz esse solet nubes que posterioz est. Sic etiam q̄to ingioz ymber gr̄e irroxerit mentem tanto dino iudicio cecitatis nubes spissioz et obscurioz in homine erit que cōtemptā gr̄am per malam consuetudinem subsequetur.

Quod per malam consuetudinem reddūtur homines [illegible]mala p̄ompti et p̄ni.

Capitulum 3m.

Ercia quidem con

t suetudinis male tyrānis est quia reddit hominē p̄ronū seu p̄ceptum ad malum. Tales eniz sunt sicut pelues in aqua vel gallus supra pinnaculū domus aut molendinum ad ventuz vel sicut sine remige nauicula est in mari aut puluis in via vel in platea lanugo. Sunt etiaz hi similes nubibus sine aqua aut nebulis turbinibus agitatis vel fluctibus serui maris que a quocunq̄z temptationis agitantur in pulsu sine carne sive demonis sive etiā mundi illuc ducuntur et impelluntur. Vnde per fluctuationem quatuoz ventoz signātur. sicut dan 7 scriptum est. Quatuoz venti. i. quatuoz affectiones pugnabant in mari magno scilicet humane mentis. quia videlicet tales animē modo inaniē gaudent modo sine moderamine contristantur. modo extolluntur spevana modo vero inani timoze villescūt et pusillanimes fiunt. Ratio autē quare tales sic reddūtur ad malū p̄roni est ignorantia peccati et delectatō peccandi que ex peccatoz frequentatione generari solent. Vnde Cesari⁹ in sermone. Habet hoc infelix consuetudo peccandi vt q̄to amplius quisq̄z peccauerit tanto minus ipsa peccata intelligat et tanto plus eum peccare delectet. Et p̄fidoz in sermonis. Assiduitas mozes facit magnos vsq̄ in naturā se vertit. Dō facile mala p̄suetudo occipitat hoiez d̄ peccō i [illegible]etūm.

Capitu[illegible]m 4m

F. 92 c Dor

uarta tyrannis ē qz

q precipitat in pctā. Non enim aliud uertit vel pōderat homo cū etiam in minimo peccat q̄ per con etudine longa decidet in maiora. sicut eccle. 19. c. scriptū est. Qui spernit modica paulatim decidit. Vñ Jaf. 26 habetur q̄ petrus primo xp̄m negauit. 2°. christum iurauit. 3° vero detestatus est. 7 iurauit atqz anathematizauit dñm iheſum .p̄n. Hinc ecclē. 23. cauet d. Jurationi nō assuescas os tuū multa enī casus in illa. Et iterū in eodē. c. ait. Indisciplinate loquele nō assuescas os tuū est enī in illa verbū peccati. Sicut exemplum patet de quodam bubulco qui cum summo mane comederet pira interrogatus a quodā religioso si iam dixisset ad deū laudē Pater noſter. iuramento respondit se illud nescire. Cuiqz de iuramento increpanti iurabat iterū atqz iterū 7 sepiꝰ nō iurasse. Quiqz diuersis iuramēto firmaret iurabat se nō iurare. Propterea attēte considerēt artifices 7 mercātes q̄ si in frequētatione iuramētoꝝ 7 mēdatioꝝ decipere primū suū intēdunt vel si absqz tali intentione mendatia 7 iuramenta frequentant mortaliter peccant ſm Hoſti. Cum quo concordat Ri. 7 tho.

Quanta violentia mala cōsuetudo hoiez quasi inuitū peccare cogit. Capitum 5m.

uita vero tyranis est

q qz peccare hoiez cogit quasi sczvolit no'it ſm adeptā cōsuetudinem cessare ncēe ē illi. Scōz em Wer ad frēs de mō e dei. Cōsuetudo secūda natura est. Quot etiā sunt q̄ de plano fatētur se nō posse cōtinere a contagione mulierū 7 consimilibus. Et vñ hoc nisi quia hec tyrānа consuetudo ad hoc cogit. Virgula tortuosa. faciliter q̄pe erigit q̄ quod i veteri ligno mime fieri valet. Sic mentibus inueteratis contingere solet. Dic Hugo de sancto vic. sic al' allegatus est ō. rlām Augu. ait. Cogitatio praua parit delectatiōem delectatio consensum. cōsensus operatiōem. operatio consuetudinē. consuetudo necessitatē necessitas cogit. Necessitas autem non excusat: sed potius accusat sicut superius dictū est. Ad hoc exēplum patere potest de phō qui ex suoꝝ grauitate morum electus in regem cuiusdā notabilis ciuitatis unum ciues hortaretur nutrire filios sub moꝝ debita disciplina atqz illos auertere a prauis consuetudinibus vitioꝝ nec ciues huic virtuose monitioni oīno parerent nutriri fecit duos optimos catulos ex optimis parentibus ortos. Vnū in coquina cum omi pinguedine 7 ibercia corpulenta. Aliū vero in oi experientia laboriosaꝝ venationū. Ad tēpus vero ppl'o conuocato in publico 7 de supradictis moribus illis reiterato sermone amboꝝ canibus imbi p̄paratis in me populi apponi fecit sartagiēs papsides incisoria 7 consimilia coquinalia pinguedine plena. Atqz leporē in prato dimisit. Factoqz signo ſm q̄ p̄monuerat seruos suos q̄ dimitterentur subito canes. Canis venationibus assuetus insultu primo dētibus lepozem rapit. Alius vero canis in coquina nutritus oībus circunstantibus ad lepozē exhortantibus eū. statim cucurrit ad papsides pingues 7 ad cetera consueta. Quo quidā memorando exemplo ipo misteriū reserante didicerunt astantes q̄rum sunt violente vires consuetudinis male 7 dē

Dō mala consuetudo in peccatoꝝ profundum 7 in vltimam desperationem ducit.

Capitulum sextum.

Exta tyrannis eius

s est quia in vltimā desperationem perducit. Vnde Wernī. li°. i°. de consideratione. Quid nō mutat consuetudo quid non assiduitate duretur. quid non vsu cedat. q̄tis quod p̄ amaritudine prius horrebant vsu ipso in dulce conuersum est. Primū tibi ipozrabilē videbitur aliud processu tēporis si assuescas iudicabis nō adeograue paulop̄ 7 leue fetice paulopost etiā delcābit. Ita paulatim in cozdis duriciē vertitur 7 ex illa in aversionē. Et hoc est profundum peccatoꝝ de quo .puerbio. 18. c. scriptuz est. Peccator cum in profundū peccatoꝝ venerit contēpnit. sez propter desperatōem resurgere a petis. Quod verbū exponens glosa inquit. Qui longius petōꝝ tenebris inuolutus ē cū semel despat ex desperatione peccādi sibi frena relarat sed obprobrii future dānationis non cuadet. hi sunt de quib's .ps. ait. Sicut vulnerati dormientes in sepulcris quoꝝ non es memor amplius 7 ipsi de manu tua repulsi sūt. Vulnerati sūt sigdē ex lōga consuetudine petōꝝ multoꝝ. Hi dormiunt in sepulchris conscientiarum malarum

plusqz glis qui p̄ sex menses dormit in foramine muri. Isti vero dormiūt p viginti vl' trigita vl'. rl. ānos. Noꝝ siquidē nō est meōr deus ad miserandū. quia obliti sunt dñi creatoris sui. sicut alibi. p̄s. ait. Et hec est longanimitas qua peccatoꝝ se a dño elongat quia longe a peccatoribus salus. Necnō cuz de manu dñi repulsi sunt. Manus enim dominī valida est 7 fortis ideo quos a se proiicit manu sua longe repulsi sunt. Manifestissimū signū huiꝰ loginquitatis est inuerecūda publicatio peccatoꝝ que ex consuetudie peccatoꝝ originē habet. Vñ Augu. in enchiridion. 8 ō. c. inquit. Metā q̄uis magna 7 horrenda cū in consuetudinē venerint aut parua aut nulla esse creduntur vsqz adeo vt nō solum nō occultanda verū etiā predicanda difamadaqz videātur. Et hic est clamoꝝ sodomoꝝ 7 gomorreoꝝ. De quo Beñ. 18. c. scriptū est. Clamoꝝ sodomoꝝ 7 gomo. multiplicatus ē qz ipsi sodomite scelera sua absqz erubescentia imo cū gloria publicabāt. Huius impudētie rōem assignat Eze. super Eze. dicens. frontē cozdis in ipudentiā atterit culpa frequēs vt quod crebrius conuertitur eo minus de illa cōmittētis animꝰ vere condat

Dō mala cōsuetudo finaliter eternis cruciatibus damnat. Capitulum septimum

Eptima tyrannis est

s qz eternaliter dānat hinc nos admonet spūs vitatis. Leui. 18. c. dicit. Iurta consuetudinē terre egypti nō faciatis 7c. 7 sequit. Qui fecerit de abhoiationibꝰ eorum quippiam peribit. Merito enī perire debet qui per cōsuetudinē egyptiacā. i. tenebrosam se a deo elongat. Hinc .ps. ait. Qui elongāt se a te peribūt. Licet enī deus vbiqz sit atqz Je. 23. c. dicat dñs ego cuicino eꝰ sū 7 nō deꝰ a longe. Longe tamē ē ab imptis per gratiaz licet eis sit de prope per iusticiam. Vnde notanter .ps. ait. Qui elongant se a te nō te a se cum omibus sit semper prope. Justis p̄ gratiam malis autem sicut dictum est per iusticiam peribunt inquit. Merito quidem perit qui se vera vita per malā consuetudinem elōgādo recedit. Dicit etiā ecce quia cito venit perditio eorum. Sapientie. 6. Horrendē 7 cito apparebit vobis quoniā iudicium durissimū fiet eis. Et q̄to iurta p̄s. verbum tales per longiorem consuetudinē prolonga uerunt iniquitatē suā tanto quandoqz propinquiorē 7 semper accerbiorē experient iustitia dei.

Articulus tertius de septē remediis quibus homo a mala consuetudine liberatur.

Ertiū principale mi

t steriū circa malā consuetudinē cōtemplandū est cōsiderare eius virtuosam liberationem Cum dñs subiūgit. Non ita erit inter vos sez ipsos atqz prudētes qz 7 vestro conamine 7 dei auxilio liberabimur a consuetudine mala. Septē sunt remedia q̄bus cum dei adiutorio mala consuetudine aia liberatur. Primū est remediū preuisionis. 2m invocatōis. 3m ꝝo elongationis. 4m abhhmiationis. 5m despectionis. 6m oppositionis. 7m conversationis.

Dō in principio 7 marie in iuuētute male consuetudini obuiandū est. Cap primū.

Rimū enim contra

p consuetudinē malā est remediuz p̄visionis vt. s. in sua nouitate 7 matrime i iuuentute consuetudo mala tollatur. Tenella virgula facile ad recti flecti pōt transplantata altas radices figit. Paruula auis ex ipso nido excepta melius q̄ alie domestica fieri solet. Agnus pullus cito dissuat deponere quedam vitia que antiquitus nunqz relinquere solet. Dici etenim alio let. Asino vechio tardi muda ambia dura. Noua etiam plica de facili ad partem antiquam vel contrariam verti potest. Testa recens facile sapozem malum perdit. Sic consuetudo nova de facili imutatur antiqua vero difficilime aut nunqz nisi cum diuino q̄si miraculo amouetur. Dic Jeroꝰ i grecoꝝ hystoria. Narrat Alexmoꝝbis doctm 7 morbus leonidis pedagogi sui non potuisse carere vicusqz quibus adhuc paruulus infectus erat. Et merito quidem: quia vbi senilis est morbus frustra. adiungitur medicina. Antiquus rinulus alneum suum de facili non dimittit. Sic accidit de consuetudine mala. Hinc Brego. in registro. Si prave rei addatus anteqz innalescat non clauditur sit latior 7 erit consuetudine licitum quod ratione constat esse prohibitum. Et Wern in epla

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad fratres de monte dei. Dis animus malus postq̃ induruerit malicia emollirī nō ꝑt q̃ induruerit desperādus est. Necnip si iā dicta consuetudo mala cum difficultate aliqua removeatur. tamen ad totū conamie elaborandū est. Nam sicut Ber. in quadam epa ait. Subito ꝓcedēti de umbra ad solem de ocio ad laborem grāue esse cernitur omne quod inspicit. sed cum ab his dissuescere: et ad illa paulisper assuescere ceperit vsus tollit difficultatē inuentq̃ facile esse quod ante difficile putauit. sicq̃ fiet i amonitōe cōsuetudinis male.

Qō invocandū est adiutoriū dei atq̃ sanctorum. t marime virginis glorioſe ad malā consuetudinē amouendā. Capitulus 2m.

Secundū remedius

t invocationis. Qui cū a superiori premitur potestate que conat illū imperpetuū redigere seruitutē si prudenter agat in suū adiutoriū aduocat fortiorē. Tanta siquidē est ptās aduersarij nostri subiicere nos conātis. vt Job. 41. dicere audeat Nō est potestas super terrā que cōparetur ei. Aqua ptās cuius meminimus p malam cōsuetudinem ꝓssi cum eius potestati resistere nō valentes superior seu suprema est diuina potētia invocanda tenet fideliter et corde cū ꝓpheta exclamandū. Deus in adiutoriū meū intende. Domine ad adiuuandū me festina. Et iterū Deꝰ in nōe tuo saluū me fac. Et sicut Luce. ii. c dīs ait. Cum fortis armatus id est diabolus custodit sua per malā consuetudinem atrium suū. i. hominem ꝓtis in pace viq̃ mala sunt ea que possidet. Si aūt fortior illo quod est adiutoriū dei fideliter invocatū superueniēs vicerit illū ipm scz de anima expellēdo t malam consuetudinem amouendo vniuersa arma eius in quibus confidebat que sunt iterata peccata aufert. s. per penitentiā verā. t spolia eius que sunt omia supradicta mala que ex consuetudine generantur. distribuet scz per reformationem condignam t viram immaculatam. Plurimum quoq̃ valet aliquid vouere in honorem virginis glorioſe marime si sit contrarium male consuetudini sue.

Quod amouende sunt occasiones peccandi: vt male consuetudines emendentur
Capitulum tertium.

Tertium est remedū

t elongatōis. Inter enim consilia xpi vnū celeberrimū est t quasi oīs religionis fundamentū est euitare seu fugere pcōr occasiones. Hinc Ysai. 5. c. dīs ait Si oculus tuus dexter scandalizat te erue eū t proiice abs te expedit em tibi vt pereat vnū membroꝝ tuoꝝ q̃ totū corꝰ tuū eat in gehennā. Oculus quidē dexter plerunq̃ sunt lubricis suspecta consortia. Quarū pta substātia elatis fama t gloria. gulosis delicata: cibaria t magna cōmixta. t hec de singulis que maxime nō pugna sed per abscisionē separatōem t elongatōem ab homie separātur. Quod ꝓpheta intelligens ait. Ecce fugavi fugiens t mansi in solitudine. scz vt fugerem occasiones peccādi. Hinc etiā. i. cor. 6. Apo. ait. Fugite fornicationē. O ira hoim insania. q̃ fugiunt laqueos t retia aues. fere pedicas. Mamos t retia pisces. t q̃ mirabilius est asinus vbi semēl ceciderit nunq̃ amplius cadit. Solū est insanū hoim genus pꝰ multos iteratos casus multiplicataq̃s ruinas ne iterū cadat lubricos aie pedes p remotōem occasionū stabilire t figere nescit. ignorans q̃ hmōi occasionibus in animā paulati male cōsuetudines surgunt.

Considerāda sunt oīa icōmoda atq̃ mala q̃ er mala ꝓsuetudine veniūt: vt contra illam odium generetur. Capitulū quartus

Quartum est remedium

q abhoīatōis. Abhominatōem enim male cōsuetudinis sue t pctōrum suoꝝ facile inuenit hō si ꝓfiose discutiat t ponderose examinet oēs ipoꝛtunitates t suspitiones. oēs feditates omēs angustias: t labores oia scādala t obꝓbria oēs infamias. oia pericula atq̃ mala. oia pcā oia dāna oēs dolores atq̃s merores quos miserabiliter patitur ex cōsuetudine mala Verbigra. Penset que de supradictis euenire solēt. Nota de sodomia atq̃s quadrūq̃s luxuria: de vsura: de parcialitate: de ebrietate t gulositate: de alearū ludis de vanitatibꝰ fornicationibus. ludis fu catōnibus: ceteriq̃s pompis. de blasphemis mendaciis t iuramentis: t consimilibus. Exemplo illius qui se vsono. 24. volens repudiare vxorē omēs eius describebat importunitates t feditates que oīa predicator vtilis t discretus examinator ꝓ prudentiā suā discutiat diligenter.

Qō per magnanimitatē t aī nobilitatē ꝓpter quā supantur consuetudines male.
Capitulum quintum.

Quintum est remedū

q despectōis. Nobilis atq̃s magnus animas designatur cū se aduertit hmōi vilissimis nō dico cōsuetudinibus: sed abusionibus t corruptellis tam viliter conculcari. Unde in dño magnificans t nobilitans semetipm magnanimitē ac viliter hmōi cōsuetudines abusiuas despicit t contēpnit. Unde de talibus ꝑs. dicit. Qui videtes sic. scz malas cōsuetudines tales incurrisse admirati sunt. scz de imprudentia sua cōturbati sūt videlicet cōtra malas cōsuetudines suas tremor. scz dīni iudicii. apprehendit eos. q̃ nec talē timorē a mente remouere valēt. Qui dolores scz contritionis cordialiter t displicentie mentalis: vt pertinetis extra. scz venereis mentis hmōi consuetudines prauas in spāvehementi. i. in virtute dei t in vigore spūsancti a malis consuetudinibus mentē vehemēs cōterens naues thars. Nauis plurimos gerit in aquis t transuehit de loco ad locū t de portu ad portū. Et designat malas consuetudines que per mare presentis seculi neḡ transeūt huius pereuntiū multitudines ad portū eterne dānationis. Nam vt scribitur. eccle. 43. Qui nauigant mare. i. qui considerant mundi consuetudines malas vere enarrant pericula eius que innumerabilia sunt t magna. Et sicut naues varij generis variis nōibus nuncupantur. vt ille galee ille naues ille berganti. alie burchia. alie ciacte. alie fusta. alie galiones. t sic de singulis. Sic in mari ꝓsentis vite contingit malas consuetudines. t varias reperire. Illi ex consuetudine sunt mendaces. illi carnales. alij incantatores. alij blasphematores. alij luxores. quidā vendunt suum in mercantiis. quidam in oī ꝛbo iurāt Alij murmurāt. alij sunt gulosi. alij ebrei. alij partiales. alii detractores. Ille femine deaurate ille alate. ille machagnonate. Alie fucate alie c ill'ate. alie depillate. t sic de singulis abusionibus mundi Qui oībus his cōsuetudinibus unpiis per vitā pūtis seculi nauigās ad portū eterne dānationis. velociter currūt. O nequissima t ferocissima bestia consuetudo mala. O mūdi cecitas insana. O pditio animaꝝ quis ex versutiis tuis cautā in quo q̃s statu t conditione euadet nisi qui in spiritu vehementi conteret naues thars. Thars em dissipans speculatores solet interpretari. Per quod aperte ꝛ. atur. quod qui malas consuetudines euadere cupit ne pereat dissipare. i. discipantia cognoscere debz t a se removere speculatōr exēploꝝ malorū ex quibus vt plurimū male consuetudines generant. Exemplo magdalene que vt scribitur Luce. 7. ꝛ. retro secꝰ pedes dñi iesu lachrimis cepit rigare pedes eiꝰ t capilli capitis sui tergebat t oscula bat pedes eius t vnguēto unguebat. In q̃bus verbis aperte monstratur q̃ in spū vehementi. 7. i. oēs suas co egit consuetudines malas sicut patebit. Infra sermone. 38 ai°

Qō ad appom consuetudis male q̃q̃s etiā ingenioſe in nare se debet homo. Cap. 6m.

Sextum est remedius

i oppositionis. vt. s. homo in contrariam consuetudinē t si nō statim. saltē se paulatim inclinet. sicut solet fieri de virgula tortuosa que incontrariū flectit flexaq̃s tandiu tenetur donec ad debitū rectitudinis reuertatur. t nisi teneat reflexa diu in contrariā partē ipetuosius reuertitur ad curuitatē suā. sed magno ingenio t arte in cōtrariā consuetudinē quozūdā natura flectenda est. Qō intelligens btūs Ber. cū quendā nobilē cardinalē ad pniam inuitaret. nec ille acquiescere vellet ait illi. Si non vis facere cū deo pacē ad minus cū illo fac treugā. At ille. q̃dim: Cui btūs Bernar. ait. Abstine tribus diebus ꝓ dei amore ab oī illicito. sic aūt ille fecit. Quibus expletis illi etiam ait. Tribus aliis diebus abstineas ꝓ amore virginis glorioſe quod etiā fecit. Addit b. b. Aliis tribus diebus etiā abstineas ꝓ amore aliorū sanctorū. quod etiā ille perfecit. Cuiq̃s btūs B. hoc illū recipere vellet tūc cardinalis respōdit. Nolo amodo cum dño treugam facere sed veram pacē. Deus rem mihi est t suaue de cetero abstinere a malo. Sic luxuriosis t ieiunare nolentibus t mendacibus t t iurantibus t blasphemis cōsulendum est

Qō conuersari inter iustos atq̃s intrare in religionem optimum remedium est contra malam consuetudinem.

Capitum septimum.

F. 9. 2c. 3a

Universidad de Deusto
Biblioteca

Eptimū est remediū

f conuersationis. vt.s. hō cū iustis et virtuosis hoīb⁹ conuersēt quia etiam sin phū ex ꝓiectu formant mores. Et iterū ps. ait. Cum sancto sanct⁹ eris Et subdit. Et cum peruerso peuerteris. Nōne legiſ .Ro.ix.q saul etiaz ꝓphetaret cum⁹ veniret in cuneo ꝓphetarum. Nonne etiaz ꝯ bone maiori discit arare minor. Solet em vitis erecte ⁊ bozi alligari vt nouellam rectitudinē sumat quā indurata iam relinquere nescit. Quibꝰd um quoqz tutissim⁹ et perfectissimum remediuz est ponere se in muda. sicut de anicp⁹ fieri solet cum liber in cappia clauditur ⁊ nutet pēnas. Et dū hinc inde in cappiaz aduolat decidunt antiqz penne et in alteraz quodāmodo renouat auez. Sic veterem hominez exuere cupientes collocare se debent in cappia alicui⁹ sāc te religionis ac religiose congregatiōis vbi quasi absqz labore ymo quasi sine aiaduersione mirabiliter dediscet et obliniscetur quorumdā malorū morū de quib⁹ a natura cū labore multo victoriā nūqz adeptus est qō intelligēs. Apostō. adhoc hortabat Ephe. 4. c. cuz dicebat Renouami spiritu mentis vestre et induite nouum hoīem qui scōm deum creatus est in iustitia et scitate veritatis Quod nobis omnibus concedere dignetur ihesus xp̄s qui cū patre et spiritu sancto ⁊ glorioſus et benedictus in secula seculorum Amen

Feria. 5. post 2ᵃᵐ dñicam 4ᵃᵐ. quare ꝓspera pctōrib⁹ a deo tribuūt. Sermo. 22⁹

oztuus est diues et

sepl⁹ē i iferno. lu.16. Sicē em malas consuetudines habet mundus atqz mundani vt ex precedentibus pater. Sic quibusdam insanis ⁊ desperatis quasdaz malas cōsuetudines apparet qꝺ habeat deus. Et maxime in hoc qꝺ sepe ymo sepius peccatorib⁹ et scelestis ꝓspera tribuuntur. In quorum ꝑsona ps. inquit. Ecce isti peccatores et abūdantes in seculo obtinuerunt diuitias. Et diri ergo sine causa iustificaui coz meū et laui inter innocētes manus meas. Contra tales in 2°ca. inuehit malachias dicēs. Laborare fecistis dom̄ in sermonib⁹ vestris in eo qꝺ dicitis .Omnis qui facit malū bon⁹ ē in conspectu dñi et tales ei placent aut certe vbi est deus iudicii. Et.3.c. Lamentabiliter dñs ait. Inualuerunt sup me verba vestra et diristis. van⁹ est qui seruit deo. Et quod emolumētuz quia custodiuim⁹ ꝓcepta ei⁹ et ambulauim⁹ tristes coram dño exercituū Ergo nūc beatos dicim⁹ arrogantes. Siquidē edificati sunt faciētes impietatem et tētauerunt deū et salui facti sunt. Nec aduertūt hmōi infideles quem finē et q̄ breui tēpore tales impii consequuntur: Aꝺ quod innuendum in euangelio hodierno. parabolam ponit dñs de diuite epulone ac eius dolorosum sinē demonstrans verbū ꝓpositū ait. mortuus est diues ⁊ sepultus est in inferno. vbi contemplare. Primo iudicialē sublimitatez quia diues. 2° iustitialem benitatem quia mortu⁹ est. 3° eternalē penalitatez quia sepultus est in inferno. In quo 6ª.i. iudicialis religiositas demonstratur. per quam vere fideles addiscūt qꝺ iuditia dei abissus mlta. Talia nempe iudicia fideles anime cōtēplantes et in eis stupendaz dei sapiām speculantes diuinis splendoribus illustrant atqz cum ps. quilibet coruz dicit. Cognoui domine quia equitas iu. tua. Sed qz tales anime in talib⁹ iudicijs iocundantur sicut ps. ait. Exultauerunt filie iude ꝓpter iuditia tua domine. Ideo dño inspirante rationes hyus iuditii ostendemus ad presens quare ꝓspera dātur malis. Et ad hoc .9. possunt rationes p ordinem assignari. Quarū ꝓme tres pertinebunt a malos alie vero ad peiores. Vltie vero tres hominibus pessimis poterunt conuenire. licet oēs oib⁹ iptis hoīb⁹ quadaz cir conuencssione possint artificialiter adaptari

Ar⁹ ꝓm⁹ in quo per tres rationes ostēditur quare ꝓspera dantur malis.

Primo siquidez ꝓo

p spera dantur ꝓpter triplicez rationem. Primo ꝓo signo attractiuo. 2° ꝓo signo satifactiuo. 3° ꝓo signo exemplativo.

Dantur ꝓspera malis vt ex triplici ex⁹ dei discamus cū nīs aduersarijs conuersari. Capitulum ꝓm⁹.

Primo autem ꝓsꝑa

dant malis ꝓo signo attractio. Cū em

tria apptoriate concideremus in deo sum mam sapiam. summā clemētiā et summam potentia. Hinc est qꝺ vt ad se tripliciter trahat malos dat eis tēpozalia videlicet 1° vt eos illuminet per sapiētiaz. 2° vt eos allectet per clementiā. 3° vt eos flectat per potentiā. Primo vt eos illuminet per sapientiaz ostēdens qꝺ misericorditer sit ꝯportare ad tēpus humanā impietatez ac cuiuslibet vult nonnit tpalem tribuere potestatē. qō non intelligentes hmōi pctōres putant talia habere ex prudentia sua. et verificatur in eis quod de quolibet eorum ꝓphā ait. Auferuntur iudicia tua a facie eius oīm inimicoz suoz dñabitur licet impie viuat. 2° vt eos alliciat per clementiam dī beneficus est etiā aduersantis suis. vnde Matth.5° pluit sup iustos et iniustos. et iob. 38. Quis est pluuie pater et decus vtero egressa est glacies que. s. multis etiam pctōribus vtiles sūt. 3° vt eos flectat per potentiā ostendens qꝺ apte est qꝺ vt ps. testatur. Dauperē facit et ditat humiliat et subleuat. De tribus simul Mat. 5. scrip. est qꝺ deus facit oriri solem suū sup bonos ⁊ malos. Et licet ad ꝓmam hoc vez sit tñ 3ᵐ missi cum intellectum in solis splendoze sapientia in eius caloze clementia in ei⁹ vero vigore dei potenᵗ denotatur. quib⁹ et bonis et malis tempozalia bona dispensare nō cessat vt omnes alliciat ad se ipsum. Nec tamē malozuz lapidea corda per hmōi beneficia illozum recognoscūt amant vel timent largitorem vt verificetur qō ps. 28.c. ad dom̄ ait. Mandata remāda remādā. s. corpalia et tpalia bona. expecta reexpecta. expecta reexpecta. s. qꝺ pctā relinquāt et mutentur virtutes. modicū ibi. et modicū ibi. nichil ex hoc mali relinquunt et nichil boni sequuntur. vtvadant et cadāt retrozsum. i. semp deteriozes. ⁊ cōterentur. s. ex grauissimis culpis et illaqueantur consuetudinibus malꝰ. et capiant̄ scilz sub tyrānide demonis

Dātur triplicia bona qñqz malis ꝓo quotidā suoz bonozū. remuneratōe. Cᵐ 2ᵐ.

Secundo dātur ꝓo

s spera malis ꝓ signo satifactiuo. Cū em 5ᵐ augu. Nullus bonū sit irremuneratū. vult deus ꝓo satifactione qꝺ rūdā bonozū que impii operant̄ in terra dare eis hic terrena bona sciens qꝺ non debeat eos eternaliter premiare. q. dī. tli hōi illud Math. 20. Tolle quod tuum est et vade. s. ad incēdia sempiterna. Dūt aūt eē implicia bona que faciūt mali ꝓpter q̄ remunerātur a deo. quedā tpalia. quedā corporalia. queda spūalia. Tempozalia bona contingit facere illos sicut dare elemosinas ō bene acquisitis pascere famelicos. potare sicientes. colligere peregrinos. vestire nudos. seruire ⁊ ꝓuidere infirmis et visitare calceratos et etiam hijs similia. Propterea tales remunerat deꝰ tēpozalibus bonis. vnde de talibus ps. inquit. Eruue me de manu filiozū alienozum quozū os locutuz. est. va. der. e. de. iniquitatis quoꝝ fi. sicut no. plā. i iu. s. filie eozū cū cir. vt si. tēpli. Prompt. e. p. ern⁹. ex hoc in illō. Oues eozū fe. a. in e. suis bo. e. crasse. Nō est ruina macie neqꝫ tran. neqꝫ cla. in pla. eozum. Bñm dī. p. cui hec sunt btūs po. cuius dom⁹ ds eius .2° agunt ādaz bona corpozalia sicut ieiunia pegrinationes abstinētias. disciplinas. Propterea dat eis quādoqz sanitatem vitā longā filios et filias et consimilia corpis bona. 3° operantur ādem bona spūalia sicut sunt orationes et deuotiones. consolari tristes docere ignorantes. consulere dubi tanti. corrigere delinquentem. supportare infirmos parcere offendenti: orare pro omnibus et his similia.. Et michilominus sum in mortali culpa vel alias in mala vita. propter quā tribuit eis aliqua spiritualia bona vt verificetur in eis quod dñs Math. 6. ca. dic. Amen dico vobis receperunt mercedem suā

Dat deus tempozalia bona malis vt ex hoc tripler suāmus ab eo exēplū. Cᵐ 3ᵐ

Tertio dantur malis

t a deo tempozalia bōa ꝓ signo exē platiuo. Tripler namqz exemplum de se ex hoc nobis tribuit deus. Primū bōitatis. 2ᵐ benignitatis. 3ᵐ largitatis. Primᵐ exᵐ ē bōitatis qz vt dī Marci. 10. Nēo bon⁹ nisi sol⁹ deꝰ. Et ps. itez ad dñm ait. bon⁹ es tu ⁊ i bo. t. d. me. iu. tu. q. d. bonus es tu qz ls petōres opēt pl⁹ mala tribuis ñ eis tēpozalia bona. 2ᵐ exᵐ est benignitatis. Tāta ē ei benignitas saluatoris i largiendo mal' tpalia bona vt emollire deberet coz coz/da lapidea. Et michiloꝰ magis q° tl' idmāt. vñ 3 hmōi hoīem Ro. 2°. apoꝰ. ait. Ignoras qz benignitas dei. s. q̄ tibi bona tempalia

Universidad de Deusto
Biblioteca

bonat ad pniam te adducit .i. adducere debet 3^{m} er^{m} est largitatis quia non tm̃ sua bona tribuit bonis verũetiã iimicis suis Et tm̃ tales quotidie deteriores fu.. Vnde p̃ pphetã dominus lamentatur. d. Retribuebãt michi mala p bonis hec enim tria exempla tribuit nobis is vt er his discamus in diligẽois iimicis eũ imitari qui i se pficit illud qõ no b.. ipit obſuãdũ. d. Jt. 5. Diligite ini. v. be. b. qui o. vos et o. pro p̃ et calũ. vos. q. o. Diligite inimi.. vros exẽplo mee bonitatis benefacite his qui oderũt vos exẽplo mee largitatis. Et orate pro persequentib⁹ et ca. vos exemplu.. nec benignitatis. Et addit de hoc rõne d. vt sitis filii p v. qui in celis est quia vt ait apost. Ro. 8. c. Si filii et heredes heredes quidẽ dei coh.. edes autẽ xpi..

Ar⁹ 2⁹ in quo per tres alias rationes ostenditur quare hoibus peioribus ꝓspera tribuuntur.

Ecundo pro peiori

s bus tres alias rationes principales possim⁹ assignare. Prã er. p spera ꝛ tpalia bona dant. i° p signo despectiuo. 2° p signo exercitatiuo. 3° p signo punitiuo.

Quod ꝓspera hoibus peioribus tribuũt est triplex ꝓtẽptibilitatis exemplũ. C^{a} i^{m}.

Rimo enꝫ talia bo

p na peioribus tribuunt. pro signo despectiuo et cõtẽptibilitatis exemplo sꝫ sine delecta. Dño tangꝫ vana. 2° tangꝫ piculosa. 3° tagꝫ despecta. Primo dãtur eis tangꝫ vana. vñ ps. velud somniũ surgentiũ dñe in ciuitate tua ymaginẽ ipsorum ad nichilũ rediges. i. sicut cũ cũ quis somniauit se esse in mltis delitiis diviciis et honoribus quando de sõno euigilat intelligit q̃ nõ hẽbat. illa in veritate sed somnium et vanitas erãt. Sic mũdani ꝓsperantes q̃ m° dormiũt in tpalibus bonis in morte ꝓpient q̃ in veritate dites non fuerunt sed sicut dormientes somniauerũt. vnd̃ alibi ps. ait. Dormierunt somnũ suũ et nichil inuenerũt et cet. Ymaginem ipsorũ. ait c.. gloriam tẽporalem que sicut ymago apparet in isto sõno. sꝫ hãc exercitiet euigilatio mortis. Quis em̃ nõ despitiet diuitias tẽporales cũ plerũq̃ cernatur q̃ eas sectãtes exeũt nullũ repor

sent fructũ. vñ Jere. 48. Date florẽ moab quia florens egredietur. q. d. qz in eis non hẽbit nisi florem. 2° dant tangꝫ piculosa. Nam sicut. i. thimo. 6. Apost. ait. Qui volunt diuites fieri incidũt in temptationẽ ꝛ in laqũ d⁹ aboli. Quis em̃ exprimat picula diuitiarum delicia⁹ et sublimitatum. Quod intelligens Ber. ait. Mundi pictũ probat transeuntis paucitas et pereuntium multitudo. Nam vt dꝫ eccle. 43. Qui nauigant mare. i. mundana amara et fluctuosa enerrant pericula eo⁹ et marime cum in inferno eternaliter cruciãtur. Sicut patet exẽplo huius diuitis eplonis qui de se ait. Cruciꝫ in hac flãma. 3° dantur tangꝫ despecta siue delecta. Temporalia em̃ bona sunt quasi ossa commiti peradi si in mundũ etiã sepe malis diuitibus et magnis hominibus quasi cambus proiecta. Et tamẽ sicut canis non daret os q̃ rodit p imperio vel papatu. sic impius diues non daret bona tempalia p tota gloria sẽpterna. Et nichilomin⁹ iurta sñam saluatoris. Jath. 16. c. Quid prodest hoi si vniuersum mundũ lucretur. anime vero sue detrimentũ patiat.

Quod prospera peioribus dantur pro triplici exercitio virorũ iustorum. C^{m} 2^{m}

Ecundo dãtur pro

s signo exercitatio. i. vt p potentes malos boni exerceãtur. Propterea in psona fragilium miranꝫ Abacuch. c. i. inquit. Quare respicis contẽptores et taces conculcãte impio iustiorẽ se ꝛ tacens homines quasi pisces maris et quasi reptilia non habentia ducem et factũ est iudiciũ et contradictio potẽtior. ppter hoc lacerata est lex ꝛ nõ pueuit vsqz ad finẽ iudiciũ quia ipius p̃ualet aduersus iustum. Et eccle. 3. c. Vidi calumnias que sub sole geruntur et lacrimas innocẽtium et neminem cõsolatorẽ nec posse resistere eorum violencie cunctorum auxilio destitutos et laudaui magis mortuos q̃s viuẽtes et feliciorem vtroqz diri qui nondum natus est. Nichilominus aduertendum est q̃ iusti in pr̃senti vita indigent tribus. Manifestari. Primo promoueri 2° perfici et 3° in eis virtutes.

Propterea permittuntur iniusti regnare et potestatem super iustos habere triplici ratione. Primo ad iustos promouẽdũ. s. in do⁹

Promouentur autem cum accedunt ad si/ multitudinem rpi. quodquidẽ in viris iustis fecit malorum persecutio et tribulationum multiplex quadratura. Vñ tribulator est in sti artifice in eo sculpẽs et formãs ymaginẽ ihesu rpi vt mereat in celesti edifitio collocari. Est optim⁹ faber qui ei fabricat cozcari. Est optim⁹ faber qui ei fabricat cozcarnã de lapide pcioso. Est quoqz malleus q° mens iusti quasi calix a dño fabricat vt in eo vinum glie collocet. Tm̃ sepe fit vt talis malle⁹ tandem morte subitanea et cõfusibi li confringat vnd̃ ihere. i. de cõl. ait. Quomodo cõfractus est malleus vniuerse terre. 2° aũt regnant mali ad iustos pficiendũ qz potẽtes mali iustos psequunt et ꝓpter in patientia pficiũt. Sicut scrip. est Jacõ. i. Patientia opus pfectũ hz et maiime quia ad verã innocẽtiã pducit mentes. Nõ em̃ ex h° vere innocẽs quisq̃ est eo q̃ declinet malũ et innocẽtibus nocere nõ velit nec etiã si bona facit. sed hec vera innocẽtia est si iusti⁹ declinans malũ et faciẽs bonũ patienter sustinet mala ꝛ nocentib⁹ sibi non indignetur sicut de se ps. testat. Cũ his qui o. pe. erã. pa. cũ lo. il. impu. me gratis. i. sine causa. sed hec innocentia sine ꝓsperitate in⁹ minime pfici posset qui habeat p aduersa facere bonos. 3° aũt ꝓsperãt mali ad iustos manifestandum. Cũ enim mali bñt prãtes et dñia mundi exercent iustos per illos deus ostẽdit aliis bonorum humilitatẽ patientiã fidem spem caritatẽ quas in tribulationib⁹ habẽt etiã in eozũ hostes iurta ꝓceptũ dñi. Jath. 5. Diligite inimicos vestros bene. b. q. odevos et orate p̃ ꝓse. et ca. vos. Et iterꝫ in eoẽ ca. Luceat lux vestra co. ho. vt vi. b. o. vra et glo. p. v. qui in celis est. Quomodo em̃ scõs hos habuisse virtutes noscere poteramus nisi mali aduersitatibus illos tangꝫ quas in tribulationum tozellari precissent.

Quod peioribus ꝓspera concedũt vt per eos mali tripliciter puniãt C^{m} 3^{m}.

Exto dantur pro si

s gno punitio. Nam de⁹ per potẽtes peiores punit alios malos iurta qõ scrip. ẽ ysa. Vindicabo me de inimicis me. cũ inimicis meis. Sicut mistice ps 9. a/po. 9. de locustis ꝛ in. c. 6. in 2° sigillo de exterminatore. Sicut enim non decet q̃ rex p appium filium semp malefactores puniat ꝛ

suspẽdat quin potius conuenienti⁹ est q̃ ad hoc deputet aliquos viles et crudeles seu duras et austeras personas. Sic in ꝓposito. Non em̃ decet q̃ deus viros angelicos aut alios sanctos qui. debẽt insignia summe humilitatis ꝛ clemẽ. et summe suauitatis et patientie coram omnib⁹ clare ꝓferre faciat cõtra impios insenire. Et ideo infe.. res illi et imperfectiores sunt ad hoc merito deputãdi. Et fiunt tales manigoldi de dño. vñ e. 39. ait dñs. Cõfortabo brachia regis babilonis daboqz ei gladiũ in manu sua. Et iob. 34. Regnare facit hoiem ypocritam ꝓpter pctã populi. Tribus namqz bonis peccatores abutunt in ce.. tumelia summi dei. s. tpalib⁹ corpo.. lib⁹ et spũalibus. Et 5^{m} hoc ergeris et aduersitatibus quas. inferunt impii mali.. vt sic dicam tria bona sequuntur in vindictã malox scz bonũ tpale. ..num corporale et bonũ spũale. Si ex aliquo respectu liceat dicere bona ista. Pri^{m} bonũ est tẽporale. Nã denarii quos cumulauerant qdã auari i stipẽdiariis effundũt et coicanꝫ multis qui vni quodãm° nocui erãt qz cumulauerat eos cupidie multa et p mltos iniquos modos vestes superfluas et varias atqz vanas quas immanitis crugni et tineis dampnabiliter seruabat depredant isti pendiarii vel vendunt ꝓ solucdis stipẽdiis Possessiones arua vinee et viridaria spec.. a destruũt in vindictã impii vsus earuz Dom⁹ vero de rapinis erecte vsqz do celũ iusto iuditio supra domos cadũt. vñ ysa. i. c. ..relinquerũt dñm blasphemauerunt scm̃ israel. ab alienati sũt retrorsum sequit. Terra vestra deserta ciuitates vestre succense sunt igni regionẽ vestram coram vobis devorant alieni ꝛ desolabr̃ sicut in vastitate hostili et derelinquetur filia syon vt vmbraculũ in vinea et sicut tugurium in cucumerario et sicut ciuitas que vastatur. 2^{m} qõ inde sequitur est bonũ corporale. Nã occiduntur mali et minuitur nũs puerorum qui si viverent corrũperẽt mltos iustos. Propterea iusto iudicio dei ille suspenditur ille mactat ali⁹ cõburitur. alius suffocatur. quidam precipitatur. quidam ingulantur. quidam assantur. et sicde singulis. hec autem nullomodo fieri poterant per iustos viros. 3^{m} quod sequitur inde est bonum frũale quia pautiores dampnantur ex tali aduersitate q̃

Universidad de Deusto
Biblioteca

er prosperitate. Unde in ps. 90. Cadet sez in damnationem eternam a latere tuo .i. ex aduersis mille. decē millia a dextris tuis. i. ex prosperitatibus mundi huius.

Arg 3g in quo per tres vltimas rationes oñduntur quare hoibus pessimis prospera tribuuntur.

Ertio pro pessimis

tres alias principales rones possum⁹ subinferre. Dant em prospera pessimis viris. 1° pro signo intricatiuo 2° ꝑ signo confusiuo. 3° ꝑ signo dāpnatiuo

Dāt pessimis hoibus tēporalia bona vt tripliciter immūdis alibus intricēt. C^m i^m

Primo enz dantur

pro signo intricatiuo. vñ aug. epistola. 5. Nichil infelicius felic tate peccātiū qua pēlis nutrit inigtas et nulla voluntas interior roboratur. Judicijū em dine iracundie hoc pmittit q reprobi in istis inferioribus inuoluātur demergant illaqtur et intricentur iurta illud apo. 22.g in sordibus est sordescat ad huc. Permittunt em submergi in tribus. in quib⁹ tot⁹ mund⁹ infect⁹ est vidz in diuitiis et auariciis. In delicijs t luxurijs. In magnificencijs et superbijs. Prio in diuitijs et auariciis. Unō sap. i 4. Creature dei in odiū fcē sunt et intētatōem anime hoiz .s. mūdanorz atqz ꝓuorum. qui ex auaricia se implicant infurtijs. rapinis. vsuris. symonijs. contractibus malis et consimilib⁹: 2° in deliciis t luxurijs vt inuoluant in eis sicut sus inuolutabro luti videlicet in impudicicijs et i iocis tibus. in adulterijs et fornicatōibus. in sacrilegijs t in sodomijs et cōsimilib⁹. 3° in magnificentijs et superbijs. in vanitatibus atqz pompis. in tyrannijs et violētijs impcialitatib⁹ et dissonib⁹ in sectis et ꝓfessib⁹ istis. Unō ad hmōi hoiem inquit in 27. Te. Fac tibi vincula et cathenas t pones eas in collo tuo et mittes eas ad regem edon et ad regem moab et ad regē filiorū amō t ad reges tyri⁹ et sydonis t etiam vt innuat q magni viri et dñi sepius his vinclis colligantur. et multi propter talia in inferni patibulo suspenduntur.

Dantur pessimis tpalia bona vt tripliciter confundantur. Capi^m 2^m

Ecundo dātur pessimis tēporalia bona pro signo cōfusiuo. Pessimi nāqz hoies permittente deo vtūt. ꝓsperitate in tria. s. in mūdanas superbias. in mundanas diuitias. in mundanas glias. sed hoc pmittit deus. 1° vt deuciant. 2° vt crucient. 3° vt confundātur.

Primo namqz pmittit deus tles erigi in superbias et capite eleuari vt deiciant. vnde Job. 15. de tali ingt. Currit aduersus deū erecto collo et pingui ceruice armat⁹ est. sz sicut qui cū hoie luctat eleuat eū. dat ei gabethā vt fortiꝰ ad terram illū ꝓsternat. sic deus tales exaltat vel exaltari pmittit vt erecciozi loco grauius ruant et ꝓsternant. vnō ps. verūtn ꝓpter dolos po. e. dere. e. de alleuarent. Et. i. Jach. 2. Ne timueris a verbis viri pctōris quia gl'a eius sterc⁹ et vermis est ho⁹. ertollit et eras non inuenietur quia cōuersus est in terrā suam t cogitationes eius peribūt. Et iterum ps. ait. Vidi impiū superalratū et ele. sicut ce. li. Transiuit ec. nō e. g. e. et nō est inuē. lo. ei⁹. Et iter idez ingt. In ignē deijcies eos in mi. nō sub. Et ie. i 4. c. ait. Elenati sunt ad modicū et nō subsistent. Et 30 c. iterum inquit in ꝑsona ist⁹ elevati et consternati. Elevasti me et quasi sup ventū ponēs elisisti me valide. 2° pmittit tales in mundanis deliciari vt graui⁹ crucientur. vnde ihere. 2. c. Obtinuit de⁹ cōfidentiā tuā. sez quia vis de vita ꝓsenti facere paradisum. sequit et nichil habebis pro spū. Hinc etiā ps. ingt. zelaui super iniquos pa. pec. videns qz nō est rel. mor. eoz. i. quia nullus respicit finem eoz. Et vere pauci cōsiderant illuz. 3° permittit deus tales in mūdialibus gl'iari vt in hmōi cōfundantur. vii eccle. 9. Non zeles gloriam t opes peccatoris. Non em scis que ventura sit illius subuersio. Propterea ō talibus ps. inquit. Deriit memoria e. cum sonitu. id est sicut perit turpiꝰ sonus qui de ventre hominis egreditur fetēs quia tales et morte re[illegible]ntina et fetenti infamia subito ab oculis hominum elabuntur. Sicut patz erēplū de aman h. 5. qui vocauit amicos suos et exposuit illis magnitudinem diuitiaꝝ et filiorꝰ turbam t cū q̄ta gloria super omnes principes et seruos eius rex eleuasset eum et q regina cum rō cū rege ad cōuiniū conuocasset. et ni. 7. .c. iudicatur q suspensus est aman in ligno.

Dantur pessimis tempoalis bona vt tripliciter dentur in domus reprobum sensum. Cap^m 3^m.

Ertio dantur prospera pessimis pro signo damnatiuo. Nam per ea mali efficiuntur i° ceci. 2° ingrati. 3° derelicti. Ideo tēporalia dīno iudicio dant eis: Primo ad cōplementū iniquitatis. 2° ad incrementū ingratitudinis. 3° ad testimoniū derelictionis.

Primo dantur eis ad cōplementum cecitatis. Et hoc est caliduz prudentis sterc⁹ quod erecciant tobiā. i. ditem malū. Hinc q amicūt cognitionē dei sui et mundi. sic contigit illi diuiti qui luce. 12. Dicebat anima mea habes multa bona posita in annos plurimos requiesce cōede bibe et epulare. Sed audi qd sequit. Dixit autē illi deus. Stulte ac nocte aīam tuam reperunt a te. que autem parasti cuⁱ⁹ erūt. Unde Bzego. 8. l' 6 morum. Quasi per amena prata ad carcerem venit qui ꝓ pūtis vite prospera adunte ritū currit. Et puer. 5. scriptū est. Prosperitas stultoz pdet eos. 2° dant ad incremētum ingratitudinis. Quāto em maiora donа reprobis dant si inde fiunt ingrati tanto a deo seuerius et iustius condemnant. vnō Augu. ep^a: 3° Si pollere deus pmittit iniquos imprōsperitate tūc indignatur grauiꝰ sed si impuita permittit tunc punit infestiꝰ 3° et predictis sequitur q talia eis dant. vt ostendantur ad testimoniuz derelictionis qz a deo derelicti sunt. Unde Bzego. Difficilius malū corrigitur quod ꝓsperitate fulcitur. omnis qui a deo aduersit et prosperat tantomagis pdictioni fit proximus q̄to a disciplina magis est elongatus. Et idem cōtinuus fusseffus tempoaliū eterne reprobationis certissimū est inditium. Unde sicut fulgur tonitrua portat. Ita prosperitas supplicia sempiterna prenunciat. Ex ho patet q in presenti vita nichil sentire aduersi signuz est diuini odii et q summ⁹ medic⁹ operam suam circa tales frustra expendere dedignatur. sicut medicus prudēs in desperato egro non adhibet medicinas. vnō in ps. Desiderium eorum ait. e. non sunt frau. a de. suo. Et Osee. 4. Non visitabo super filias vestras cum fuerint fornicate. Et tales vt ait ps. in labore hominum non sunt et cū ho. non flagellabuntur sicut demonibus. Datur enim porco bene ad comedendū vt pinguior fiat ad familie pastuz familia autem in morte eius facit magnum festum. ps. Letabitur iustus cum vi. vindictam ma. s. lauerit i sā. peccatoris. Et Job. 21. Quare impii viuūt et sublimati sunt confortatiqz diuitijs. sem. eorum permanet eozan[illegible]s ꝓpinquozum turba et nepotum in conspectu eorū dom⁹ eoz secure sunt et pacate et non est virga dei super illos. bos eorum concepit et nō abortiuit bacca peperit et non est priuata fetu suo. Egrediuntur q̄si greges parvuli eorum et infantes eorum exultant lusibus. tenent tympanū et cytharam et gaudent ad sonitū organi. Ducunt in bonis dies suos et in pūcto ad inferna descendunt. Unde legitur ad hoc exemplum q btūs ambrosius cum peregeret rōmam atqz hospitaretur cum diuite quodam. vt quidam aiūt ad septem miliaria ꝓpe senas iuxta abbaciam ad insulaz. Et ille et apperiret conditorium et statum suum di. Bratias refero deo quoniā habeo filios et filias boues et iumēta. domos et predia et omnia michi ad votum succedunt nullamqz passus sum quandoqz aduersitatem vel tribulationem. Tunc beatus Ambrosius ait. Jultum timeo de statu tuo nec hospitabor aliquomodo tecum.

Cumqz inde statim cum sua comitiua abiret domus diuitis cuz omni familia sua in profundum demersa est. Et sicuti quidam aiunt factus est ibi locus qui ad presens etiā astat in testimonium iudicii dei.

Non igitur miretur infideliter homo si pro tot et tantis causis summus artifex deus tempoalia bona peccatoribus misericorditer largiatur cum in obliuionem finaliter non sit ei iustitia sua. Sicut patet in hoc diuite epulone de quo premisimus q mortuus est diues et sepultus est in inferno. Ad cuius consortio nos liberet omnium bonorum largitor deus. Qui in summa diuinitate trinus et vnus viuit et regnat in secula seculorum Amen.

S. 9. 2c. Doc

Universidad de Deusto
Biblioteca

Feria.6ª post secūdam dñicaz in 4.9ª
De pestifera detractione .sermo.23º

lapidez quem repro

l bauerunt edificantes hic factº est in caput angu' Ado° factum est istud. Jaț. 21. et ps.ii 7° Hui siquidem qui in precedenti sermone diuinis opibus detra hebant mirantes quare prospera dētur malis m to. Amplius detrahere pris er consuetudine hñt iuxta verbum dñi. Jat.12. Nluc homo de malo thesauro cordis sui pfert mala.i.detractiones iniquas.quod gō contra rpm faciebant pharisei t scribe sicut verbū pallegatū manifeste oñdit. Cū dicit. Lapidē quem reprobauerunt e. hic fa.est i ca.a. Ad .f.est istud Lapidē.s.rpz cuiº virtus et veritas est sol a velud lapis quez reprobauerunt.i.per detractionem reprobabile oñderunt edificantes.i. lacerdotes scribe et pharisei. hic factus est in caput anguli ñ tñ qz iudeos et gentiles in vna eccliam congregauit sed multoampliº qz in vione dine glie angelos et hoies copulauit. Et vere a dño factū ē istud. Et i hoc. 5ª.i. Nbalis seu refrenalis religiositas demonstrat.quia aliō est inditū detractionis quo indi detrahere rpo, argz aliud est iudicium simi dei.quasi per hoc nos admoneat dñs di. illud sapi.iº. Al detractione pcite lingue qz lapidem.q.re.c.hic factº est in caput anguli Ado.f.est istud. Cęta autē sit nequitia detractorum. Apoc.9. mistice demonstrat vidz Vidi equos in visione et qui sedebāt super eos habebāt loricas igneas et iacinctinas t surphureas et capita equorum tanqz capita leonū erant.et de ore eoz pcedebat ignis fumus et surphur. Et ab his tribus plagis occisa est tercia ps.hoim. In quibus sacratissimis vbis circa detractiones.triplex misteriū demōstratur. In primo oñdūtur eorum venenosa corda. In 2° coz venenosa verba. In 3° eorū venenosa opa. De quibº p ordinē prophā in ps. 7 7° ait. Cogitauerūt Ecce primū et locuti sunt nequitig.ecce 2m iniquitatē in excelso.s.operati sunt.ecce 3m qō pt esse aliud thes.in presenti materia.

Ar9 iº q er multiplici' cru'.in cordibº hominū detractio ge ratur.

rimum misterium

indicāt detractorum venenosa corda. Tria namqz radicalia pctā sunt er quibus in detractorum cordibus detractio generatur. Primū est crudelis superbia. 2m crudelis stulticia vl' amentia. 3m crudelis invidia.

Quod radix vnde detractis hz ortū est crudelis superbia. Capm 1m.

rimum autem radi

p cale peccatum er quo detractio generat est crudelis supbia. Et hec idicat io.d. Vidi equos in visione. Equi emm cū st animal superbissimū et crudele mētē exprimit detractorū quia er eorū crudeli superbia eoruz detractio originem habet. vnde eccl'ia.io. Initiū omnis peccati superbia et qui tenuerit illā adimplebit maledictis.i.detractionibus impiis et obloquētibus pessimis. Et sicut equi portāt capita eleuata sic superbi detractores contra deū et primum corde inflant et eleuant. Propterea ps.ait. Supbia coz q te odit ascēdit semp

De crudeli amencia vnde detractio et hz ortum. Capitulum 2m.

Ecundum autem ra

s dicale pctm er quo detractio generat et crudelis stulticia seu amencia. Vnde de tal corde. puer.15. scrip. est. Coz fatu ebullit stulticiam .quia scilz fatuitas cordis per detractionem ebullit in stulticiam oris. Nā teste do°. Jar.12. Ex abundancia cordis os loquit. Nec mirum si stulticia regnat in animo detractoris cum a demone q stulticie caput est pdūctur. vñ iusto iudicio zach.3. ait dñs. Percutiā omēz equum in stupore t ascēsore eius in amentia Et de hoc Jo.subdit. Et qui sedebant sup eos. Cum em cetera vicia vnū demonē habeant in prelatum. sola crudelitas detractoris a multis demonibus possidetur. In cuius misteriū. Jar .5. demoniacº ille qui habitabat in monumentis qz sepulcrum patens est gutur eorū legionē demonum in se habuisse refert. Hinc est q er detractionibus inūera mala sequunt sicut er sequētibº apparebit.

Quod er invidia etiam detractio ortuz habet et quibus vitiis armantur demones ne expellāt de mētibº detractoz. Em 3m.

Ertiuz vero radicale

t peccatū vñ detractio generatur ē crudelis invidia qz paruulū occidit invidia. vt dicit Job.c. Et hec est que in detractiōez erūpit Cū dyabolus in homie per invidiā regnat facile inde per dei verbum eici posset nisi aliis crimibº armaretur. t muniretur. Vñ pro tali munitione t armatura qua dyabolus armatur in multitudie detractoz eccle. 43.c.de aquilone quo pādit oē malū scriptū est. Sup omnē congregationem aquaz requiescit t sicut lozica induit se aqua Congregatio nēpe aquaz super quā requiescit aglo infernalis detractoz est multitudo qui per detractōem sicut aque in terrā quotidie dilabuntur. nec vltra surrsum ad deuz per pniam reuertuntur Quod maxime cōtigit in illis qui ex prava malicia excecati in alterius bonis decipiūtur in tantū q de illo quod de se est apertissimū bonū nullo° possunt sentire bonū quodq; dez é peccare in spīmsanctuz t operibus rpi credentes se institissime operari. In his.malignus spūs nō solū p tempm t duriciā requiescit. verūctiā eos induit.q. loricā cum eos efficit detractionū suaz sibipsis t alis excusatores t defensores Vnde tria sunt vitia q muniūt dyam ne de cordibº taliū detractoz expelli possit Primū est similatio zeli. 2m apparentia boni. 3m abhominatio odii. Et de his tribus per ordinē Jo.subdit. Habebant lozicas igneas iacintinas : et sulphureas. Primū est simulatio zeli. Cum em hō per turbulentā malicia detrahendo insurgit contra fraternā grām clarā t manifestam nō pt in se spūalē habere quietē. Propterea semp pungitur aliquo stimulo internali. Hunc aut stimulū seu remorsum. quia malicia superat talē mentē affectio iniqua t inordinata totis viribus mortificat t extinguit et transit finaliter in similatū zelū quo firme t fire absq; conscientia cōtra iusticiā t veritatē obloquitur t operatur. Talis autē conscientia est illud atriū a dyabolo custoditum De quo Luce.ii. dñs ait. Cum fortis armatus custodit atriū.s.in pace vtiq; mala sunt omnia que possidet. Et licet tales semp sint in aliqua fatuitate ac detrahendo loquātur stulta. semp se tamē palliant t cooperiūt sub lipeo ardentis zeli. Et hec ignea est lozica: de qua hic. Jo.subdit q habebant loricas igneas Sicut em lorica cōiunctis inuicē anullis ferreis st munitiuū corporis indumentum sic excusatiōes palliate aliquo iusto zelo ad excusandas excusationes in peccatis munitionez t lozicā efficiunt dyabolo talium detracte t ne diuino lumine expellātur. Hac lozica armatus erat dyabolus decipiens iudā cū Jo. 17.c.detrasit xpo t magdalene d. Quare hoc vnguentū nō venit trecentis den is t datū est egenis Dicuntur etiā ignee he lozice propter igneū in apparentia zelū sicut d zelo domini Deuto.32.c.scriptū est. Ignis succensus ē in furore meo 2m vitiū munens dyam in mentibus detractoz est apparentia boni. sez sm intentōem suā quam tales quandoq; fulciunt rationibus palliatis t simulatis qn qz etiā scripturis sanctis male vtiq; intellectis Realiter tamen nihil habent vigoris vel firmitatis. sicut patet ex oppositoibus iudeorum detrahentiū dño ihesu xpo. Et hoc signatur in iacinctinis loricis Jacintus em celestis ē color per qua boni apparētia designatur. Nititur em talis malicia etiā propzie mentis videri celestis cum tamen directe celestibus aduersetur Alii tamen rectus pro loricis iacintinis lozicas fumeas habent Fumus em aspicientibus blauū colorē pfert. ex quo manifeste indicatur apparentia boni Quod autē in altū consurgens cito oculis euanescit bene signare potest q talis apparentia boni nihil in se continet veritatis sed in nihilū reuertitur sicut fumus 3m vitium munens dyam in mentibus detractorum est abhominatio odii. De non dilectis enim difficiliter dñs sentimus quia vbi regnat affectio perit omne iudicium. Tanta enim odii peruersitas in quibusdam mētibus regnat contra proximi sui bonum, vt illud abhominentur tanqz horridum malum quod quidem omnino fieri non potest nisi ex summa peruersitate malicie per quā talis homo peruertit suum propriū sensum: vt merito dignus fiat illa maledictione dīna. De qua ysa.5. Ve qui dicitis malum bonum t bonum malum: ponentes lucez tenebras t tenebras lucem. ponentes amarum in dulce t dulce in amarum. Et hec est dyaboli lozica sulphurea atqz fetens qua talimē tenetur dyabolus communis. Vt verificetur de illa quod Job.18.c.scriptum est. Aspergatur in tabernaculo illius sulphur.i. aspe-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ra est ⁊ repleta conscientia talis fetore ⁊ hor
rore de verissimis bonis. Mas igitur loricas
immundi spūs habere dicuntur. quia se i sua
potestate quam habent in hmōi detracto
rum cordabac triplicis peccati defensione
tuentur.

¶ Articulus scōs de triplici generali mō cru
delis detractionis.

Secundum mysteriuz

¶ referat detractoruz venenosa ver
ba que grediūtur de eor veneno
so corde. Et de hoc Jo. subdit. Et capita eo
rum sicut capita leonū erant. Leo enim cum
feteat ore atqz sit vorax dente. sententia detra
ctorum atqz vorāc ora designat. Unde de
detractore Eze. 19. scriptum est. Leo factus
est. didicit rapere predam ⁊ comedere homi
nes. Et iterum de eisdem pro. 30. Salon
dicit. Est generatio que pro dentibus gladi
os habet ⁊ mandit molaribus suis: vt com
dat inopes de terra ⁊ pauperes er hominib⁹.
Job quoqz. 19. ait. Quare persequimini me
sicut deus ⁊ carnibus meis saturamini. Un
de mor. 4. Bzego. inquit. Di sunt qui alie
ne vite detractiōe pascuntur ⁊ aliena proculdubio carnibus saturātur. Unde Apo⁹. gal'. 5. Si invicem mordetis videte ne ab invicez consummamini. Tante namqz crudelitatis sunt detractores: vt nemini parcāt nec amico nec consanguineo nec maioribus nec minoribus omnes devorant, nec tempori parcunt nec gradui, nec i quadragesīa seu feria sexta aut in aliqua vigilia apostolorum vel virginis. Comedunt vnico morcello vnū episcopum siue archiepiscopum vel cardinalem. imo qn qz etiam vnum papam seu vnum conuentū religiosorum aut totam vnam religionem: vel ciuitatem, aliqn etiam patrem suum vel matrem. Unde Je. 19. vnusquisqz carnem amici sui comedet. Et eze. 5. Patres comedent filios suos. imo quod mirabilius est. nec quandoqz parcunt detractores longo tē pore iam sepultis quinetiā erhumēt ⁊ devorent illos dum detrahunt eis. Hec etiam p/cunt quibuslibet iustis ne dum carnalibus viris. Propterea canibus similantur qui non tantum comedunt carnes sed etiam insuper ossa devorant. idest homies sanctos ⁊ instos. Scēm etiam Cassiodorum super. 3. ps. Dentes dicti sunt a demendo. ideo pulchre ligue detrahentiuz dentes vocant nr. quia sicut illi cibozum partes demunt. ita ⁊ isti opiniones hominum corrodunt. Propter hec omnia prouer. 25. c. Salon admonet di. Noli esse in conuiuiis peccatorum nec in comessatoribus eorum qui carnes conferunt ad vescendum. Ubi glo. Carnes ad vescendum conferre est in locutione derogationis vicissim proximorum vicia dicere. Jo. 4. 4. c. Conticia pōtifa sua. d. Quisquis amat dictis absentum rodere vitam. Hanc mensam indignam noverit esse sibi. Quidam quoqz de sanctis patribus ait. Helius est comedere carnes ⁊ bibere vinum qz vituperando comedere carnes frm. Quidam educauit ⁊ domesticum fecit lupum: ⁊ illum ad ouium custodiam ordinavit. quo dormiente venit siluester lupus ⁊ omnes iugulauit oues. Et cui gilāsqz domestic⁹ lupus in pugna occidit eum ⁊ omnes ingulatas oues congregauit super caput eius. sic quandoqz detractor totam vnam religionē detrahendo occidit. Tripler est tamen detractio venenosa que egredi solet er ore crudelium detractorum. Prima dicitur dissimulatoria. Secunda replicatoria. Tertia erbucata vel effrenis aut apertā. Et hoc ē qd Jo. ait. Et de ore ipsorum procedebat ignis: fumus ⁊ sulphur.

¶ De crudeli dissimulatoria detractione que decipit sub pallio pietatis.

Primum capitulum.

Prima namqz gene

¶ ralis detractio venenosa dissimulatoria nuncupatur: que fit cum homo ex pietate ostendit se loqui cum detrahit aut aliquo sancto et bono zelo aut er alia qua causa multum consona rationi. Vollicies nempe solet habere spina in suo ortu. dum tamen crescit induratur: ⁊ quandoqz etiam venenose pungit. Sic etiam nōn detractor quandoqz in principio vngit: sed demū pungendo venenum detractionis in auditum montes infundit. Unde Ps⁹ supcan. 56. 24. ait. Detractores autem quodam sllāte verecundie fuco conceptam malitiam quam retinere non possunt ad vmbrare conantur. Videas a detractore alta premitti fu spiria: sicqz cum quadam grauitate ⁊ tardi/tate vultu mesto demissis supercilliis ⁊ voce plagenti egredi maledictionem. ⁊ quidem tā to persuasibiliorem qnto creditur ab his qui audiunt corde inuito: ⁊ magis condolentis affectu qz maliciose proferri. Doleo inquit vehementer pro eo qd diligo euz satis. ⁊ nūqz potui ō hac re corrigere euz. ⁊ alias bene mi bi compertum fuerat de eo istud. sed per me nunqz inotuisset. Ut quoniam per alterum patefacta est res veritatem negare non possum. Dolens dico. Reuera ita est. Et addit Brāde dānū. Nā alias gdē in plūribus valet ceter in ista parte vt vez fateamur excusari minime potest. ¶ Et hic est ignis pestiferus de ore leonum. detractorum procedens. Hoc nempe igne conātur ad odium corda audientium contra aliquos inflāmare. Ipsi vtiqz prius atqz ardentius inflammati. Ad quos ysa. 50. ait. Ecce vos accēdētes ignem accincti in flāmis scilicet estis. De hmōi etia Job 41. c. ait. Et ore eius lampades procedunt quasi tede ignis accense. ¶ Unde assimilari possunt huiusmodi homini tanta dementia stulto qui vt vacuam vicini domum combu rat suam plenam incendit.

¶ De detractoribus qui crudeliter referūt audita in proximi detrimentum.

Capitulum secundum.

Secunda detractio ve

¶ nenosa replicatoria nominatur.

¶ Hec quidem illoruz est qui ne os in detractionem effrenetur. aliquo ruboze vel rationali causa detinentur: sed mor vt alu detrahere ceperint ipsi quoqz drabolice symbolizant ponēres. imo potius decerpentes q libet bolum seu morsellum suum de crudis carnibus proximorum. Et autem symbolo proximi insania dilarātur. oculi audientiū excecantur: ⁊ ad tempus veritatis noticia obfuscatur. Et hic dicitur fumus qui de ore leonino egredi dicebatur. Sicut enim er ore clibani vel fornacis fumus teter egreditur er quo nigrescunt parietes: ⁊ in aere dilatatus obscurat illum: sed finaliter euanescit. Sic er fornaceo ⁊ ignito atqz per odium ardēti corde detractoris egreditur teterrimus detractoi fumus qui proximi famaz denigrat audientesqz a veritatis cognitione obscurat. sed demū erit tempus quando talis infamia atqz infamans finaliter euanescent sicut ps. inquit. quēadmodum fumus deficient. Et ysa. 65. Isti fumus erunt in furore meo. Et Osee. 13. Erunt sicut pulvis turbine raptus ex area ⁊ sicut fumus de fumario.

¶ De crudeli infamia a parte ⁊ iuerecunde detractionis.

Capitulum tertiu...

Ertia venenosa de

¶ detractio er[illegible]ccata vel effrenis aut aperta solet nuncupari: hec em illoz ē qz effrōte atz iuerecūde sic ad buccā venit fetorem detractionis coram audiente evomunt. Propterea de talibus. ps. inquit. Sepulchrum patens est guttur eorum. Patens enim sepulchrum paratum est ad suscipienda cadauera. Et licet nihil recipiat tamen de corruptione quam habet proximum aerem inficere solet. Sic vtiqz detractor fetentia ora suspenso corde ⁊ expectanti animo atqz patula bucca, continue sunt parati capere aliquod verbum vel factum ex eo quē odiunt. vt per illa fetorem detractionis effundant. Similes scribis ⁊ phariseis de quibus in pleriqz euangeliis locis est dictum qz ipsi observabant rpm. Unde tales ex hoc assimilantur cambis macellariorum. qui licet multe bone carnes resideant in macello nihil tamen de illis capiunt vel asportant nisi aliquid fetidum vel immundum aut aliqō o[illegible]. De huiusmodi genere solent esse plurimi regulares qui cum religiosis vel sacerdotibus vel aliis seruis dei amplius qz discretio postulet intrinsece ⁊ domestice conversantes nihil exempli boni licet multa videant er eis asportant: sed si quid fragilitatis conspererint aut ociosum verbum vel risum aut consimile factum inde scandalizati recedunt. illud perpetua memoria retinentes. Propterea prudentissimum est omnino se a conversatione talium absentare. Propterea sicut sepulchrum patens: licet nihil recipiat: tamen aerem vicinum corrumpit. sic fetidi detractores: licet nullum malum exemplum verbo vel facto datum sit eis: tamen eorum corda ⁊ ora corrupta semper in detractoria verba prorumpunt. Qui habet amaram buccam spuere non potest dulce:

Ideo propheta statim subiungit Linguis suis dolose agebant venem as. sub la. eorum idest in corde quor os maledictone t amaple. est. Aliu quidē ora sunt sicut foramina sentina latrinar p que fetores exalant. Nic prouer. 24. c. scriptū est. Exhalatio hoim detractio. Propterea critio cōparant. de q dicitur q sic fetorē exalat ex foramine superi ori sicut inferiori. Ideo de detractionibus Sen inquit. Non refert aut superius aut inferius in onet magis em superius fetet. In hius aūt mysterii Nume. 19. scriptum est. Vas quod non habet operculū immūdū erit. Quia igitur ex ore detractorū tantus: t sic inficiens mentes egreditur fetor. iō Jo. subdit q de ore illor quor egrediebatur sulphur. id est detractionē velut sulphureus fetor. Sed heu utantū hs corruptis tēporib9 vbiq detractor invaluit fetor q nedū inter seculares. sed etiam inter multos non parui nomis regulares minime sentiatur. q cōit oēs fetent. Vñ Ber. ait. Vbi cōiter oēs fetidi sunt, vnus fetēs minime sentit. Et Jero. ad celatiā inquit. Raru inuenies qui irrepzehensibilē vitā suā exhibere velit. vt is non reprehendat alios. Tantaq huius mali libido mentes hoim invasit. vt etiam qui procul ab aliis viciis recesserint in istud tamen quasi in extremū laqueū diaboli incidant. Et iterum ad candē inquit. Nulli vnq oino detrahas. t alior vituperatione te laudabilē videri velis. magis tuā vitā ornare disce q alienam carpere. ac semp memor esto scripture dicentis. Noli diligere detrahentes ne eradicēris. Nauci em sunt cui huic vicio renuncient. Et inde ad rusticū monachū ait. Incōgruū est corpore latere t linguā p totū mundum vagari. Ne em detractionis species. s. dissimulatoria replicatoria t apta. Dañ. 7. Vider tres ordines dentiū qui erant in ore ys si congrue denotantur. Dicitur em ibi. Et ecce bestia alia scā scōa similis vso in parte stetit t tres ordines dentiū erāt in ore ei t in dentibus eius principes tres t sic dicebant ei Surge comede carnes plurimas. Visus enim licet in quibusdam membris videatur. homo. crudelissima tamen bestia est cōmorans. in abditis inquieta t vorax. Sic q libet detractor crudelis bestia est sicut ex precedentibus patet. Nic in abditis cōmoratur. quia sicut in ps. i nquit. Insidiatur in abscōdito. s. cordis. q. leo in spe. sua huius semper inquieta est mens t lingua eor detractionibus assuetus modo cū vno modo cū alio modo de vno modo. de altero capit morsus. Insuper vorax ē imo crudelissim9 devorator amplo9 q infernus. Infernus namq3 devorat solus malos. detractor autem bonos t malos. Vñ de eccle. 28. de tertia lingua detractorum ait. Vilis infernus potius q illa. Nec autē de ista in parte stat cū se iustu ceteros vero existimat peccatores. Sic faciebat detractor ille phariseus Luce. 18. qui apud se dicebat orans non autem apud deum. Gratias tibi ago dñe: quia non sum sicut ceteri hominū raptores iniusti adulteri velut etiā hic publicanus ꝛc. Ecce detractio facta impie coram deo. Tres etiam dentium ordines habz propter triplicem speciem detractionis iam dictam. Et in dentibus eius principes tres ī sunt demones tres ad predictas tres detractiones homines inducentes ac dicentes cuilibet detractori. Surge per superbiā inanem t odium. comede. id est devora carnes plurimas id est detrahe cunctis devora omnes nulliq3 lingua tua maledicta parcat.

¶ Articul tertio de tribus quibus audientia detractiōem quorum vnum id est credentes periclitatur.

Ertum autem miseriuz aperit detractor venenosa opera. quia multi er hac pestē eternaliter perimuntur. Et de hoc Jo. subdit. Et ab his tribus plagis occisa est tertia pars hominū. Tria sunt hominum genera que audiunt detractores. Primi refuantur. Secundi defensantur. Tertij contaminantur.

¶ De septēplici remedio ne homo er auditu detractionum contaminetur t corrumpatur

Capitulum primum.

Unt enim quidam audientes detractores qui a contaminationibus loquentium preservantur. t detractationibus nequaq3 credunt t licet audiant corpore ob audientiam mē te. Ad quod perficienduz septēplici remedio vtendum est. ¶ Primum dicitur cōtristatio Scōm elongatio. Tertiū reprehensio. Quartum humiliatio. Quintū recordatio. Sextū stabilis. Septimū compassio. ¶ Primū aūt remedium contristatio nominatur. Debet enim homo cum audit detrahentem tristem ostendere vultum. Unde. 6. q. i. c. Et merito dicitur. Nono iusto auditori libet refert Et prouer. 25. Ventus aquilo dissipat pluuiam t facies tristis linguam detrahentem vbi as t facies tristis linguam detrahentem vbi glo. Si hylari vultu detractorem audieris: tu illi das fomitē detrahendi. si autem tristi dixerit non libenter dicere quod didicerit non libenter audiri. Et Jero. Ad rusticum monachum ait. Sicut sagitta si mittatur contra ferrum materiam nonnunq in mittentem reuertitur. t vulnerat vulnerantē ita detractor cum tristem faciem viderit audientis imo nō audientis. sed obturantis aures suas ne audiat iudicij sanguinis illico contorescit. Pallet vultus. crent labia. saliua siccatur t per consequēs a detractione desistit. 2m autem remedium ē elongatio. i. a conspectu detrahentis se elongare. Et si sine magno scandalo fieri potest statim abire. Jurta consilium sapientis. puer. 4. q ait. Detrahentia labia procul sint a te. Nam fm ie. Si deest auditor deest detractor. Et alibi idem ait. Non minus auribus q lingua fugias detractionem. Nam detractor dum viderit te non libenter audire non facile potest detrahere. 3m remedium est discreta reprehensio vel si licet obiurgatio exemplo xpi. Jo. 12. qui contra iudam t alios discipulos contaminatos per iudam ac detrahentes contra magdalenā q fudissz libraz unguenti nardi pistici preciosi ait ihesus. Sinite illam ꝛc. Item propter eandem causaz eisdez. Mat. 26. ait. Quid molesti estis huic mulieri ꝛc. Exemplo quoq3. dō. qui de se ait Detrahentē secrato. p. s. hunc persequebar. Exemplo etiā Job qui etiā. 29. c. de se ait. Cōtrebam molas iniqui. i. detractoris t de dentibus illius auferebam predam. 4m remedium est humiliatio per quam homo recurrat ad archana conscientie sue atq3 reminiscatur cogitando q multa cōmisit. ex quib er gra dei infamiā non incurrit. vt ex consideratione p priorum peccatorum que tangunt eum, t pūgunt conscientiam suam peccata non ponderet nec consideret aliena. Unde Ysidorus in synonimis. Numq detrahes aliis si te bene p specueris. Quis inq foret qui si acutis spinis in auribus pungeretur attenderet detrahenti. Brauius enim debēt mentem pungere p petrate culpe q carnem punguentes spine. Unde per eccm. 28. c. Precepit dominus. Sepi aures tuas spinis. idest pungentibus conscientie tue stimulis t noli audire inguā neq Quintū remedium est recordatio. cuiz q de alio vel de te mlta mala fuerunt. dicta de quo certissi... es q erat oino oppositū. vel incōparabiliter minus malum. Sic pensandum est q in hoc casu similiter esse potest. Non enim parui crimins est p ua sentire de rectis. Jo. i. coz. 13. Apostolus ait. Caritas non cogitat malum. Sextum est stabilitio. scilicet ne homo de facili credat. Ni mi vt dicit eccl. 19. c. Qui c...o credit leuis ē corde. Jero quoq3 ait. Si esset in nobis diligētia ne passim obtrectatorib9 crederemus, tam omnes detrahere timent. Ysidorus quoq3 libro 3o de summo bono. Et. ii. q. 3. c. Non solum inquit. Non solum i re. est qui falsuz de alio proferet sed is qui cito aurem crimini bus prebet. Septimum est compassio qua scilicet homo compatitur his quibus detrahitur iniuste. imo si homo certus esset de malis de quibus proximus infamatur: compatiendum est ei. Ac per hoc homo induit viscera pietatis ne scandalizetur ex proximorum malis. Exemplo quidem membrorum compatiendum est proximis Unde. i. coz. 12. Si quid patitur vnum membrum compatiuntur ei omia membra. Et i petri. 3. Estote inimicem compatientes fraternitatis amatores.

¶ De his qui non t si moraliter saltem venialiter detractionibus in mente contra nantur.

Capitulum scōm.

Ecundū hominum genus a detractationibus defēdant t hi sunt qui licz detractoribus nihil determiate t temerarie credant. tamen aliquomodo in fide vacillant t aliqualiter infirmantur erga illos quibus detrahere audierunt. non tamen omnino credendo iudicāt illos. Aliqua tamen de illis suspicio mentē eorum ingreditur. Hinc scōm glo. super illud i. coz. 4. Nolite ante tempus iudicare, t si suspitiones vitare non possumus quia hominem sum. iudicia tamen idest diffinitivas sententias continere debemus atq3 cum suspitio pulsauerit mentem orandum ē cum p pheta qui ait. Imputa opprobrium meum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

q.ſ.ſum.q3 m.tua iocunda. Licet enim homo non credat que audit mala peccatum. tamen eſt veniale ⁊ graue libenter accomodare aures ad audiendum de proximo ſuo maluz

Poſſet etiam quandoq3 eſſe mortale. tanta in detractione cum placētia eſſe poſſet. ⁊ ſemper magnum periculum ſaltem eſt. Inde vbi non cōcurrit mortalis culpa in hoc. 2° genere hominum cum numerari poteſt.

Dō in participatōe detractōis homo tripliciter peccat et q detractōe innumerabilia oriuntur mala.

Capitulum tertium.

Etiam genus ho

t minum eſt qui ex detractionibus contemnantur ⁊ p[er]eunt. Tripliciter quidem peccare poteſt audiens detractorem. Primo ſi taceat. 2° ſi delectat. 3° ſi inducat. Primo inquā audiens detractorem peccat ſi taceat. Poteſt tamen contingere q homo taceat ex triplici vario reſpectu. Primo ex timore. 2° ex negligentia. 3° ex verecundia. Propter has enim cauſas non reprimere detrahentem peccatum eſt nihilominus multūminus q3 detrahere ⁊ plerumq3 eſt veniale. Poteſt etiam hoc eſſe mortale propter tria maxime. Primo quia alicui incumbit ex officio ſeu gradu corrigere detrahentē nec hoc facit. Cōtra quos [illegible]ar. Non licere tacere cui ex officio incubit vitia redarguere. Secūdo propter aliquod periculum quod ex illa detractione ſubſequi poteſt. Tertio propter radicem: qua timor humanus quandoq3 poteſt eſſe mortale peccatum ſicut alibi patet propter hec tria ſcriptum eſt 86.d.c. Facientes. Non caret ſcrupulo conceſſionis occulte qui manifeſto facinori deſinit obviare. Secundo autem modo peccat homo ſi delectat: ſcilicet audire detractionem. ⁊ hoc propter odium eius cui detrahitur. Et talis non minus peccat q3 ipſe detractor: ⁊ quandoq3 etiam magis propter maiorem delectationem. Unde Ber[nardus] ad eugenium. Velle audire ⁊ detrahere quid horum damnabilius ſit non eſt facile diffinire. Et iterum ad eundē ait. Detractor ⁊ auditor [illegible]ens auditor vterq3 diabolum habet ille in lingua. ille autem in aure. Et quo quodaz modo poteſt ſequi quotquot detractiones audis tot in auribus demones recipis. Et Augu. Non accomodes aures tuas ad percipienda vba detrahentis ne accipias morte in anima tua. Detrahenti enim ⁊ audienti animo vtriſq3 eſca mortis eſt detractio. Et ii. q. 3.c. Non ſolum ſcriptū eſt. Non ſolum ille reus eſt qui falſum de aliis profert ſed etiaz qui autem cito crimibus prebet. Et Iero. Non licet tibi vituperationem alterius patienter audire. quia nec ab aliis optas recipi tuam. Alius quoq3 ait. Quem delectat audire turpia loqui prouocat. Iero⁹ etiam ad nepotianū igt Caue ne lingua ſaures hēas pruriētes aut aliis detrabas aut aliosaudiaſ detrahētes. Tertio quoq3 peccat homo ſi ad detractionem inducat. Et talis plerūq3 amdliius q3 detractor offendit quoniam hoc ex maiori iniquitate vel malignitate procedit. Et talis oīm moloū que ex cauſa ab eo data procedunt coram dño habet reddere rationem. Unde ex de illu. ⁊ dam. da.c. Si culpa ſcribitur. Qui occaſionem damni dat damnum dediſſe videtur. Omnes igitur illi moraliter ex auditis detractiōibus peccant. Tertia pars. De qua hic Jo. ait. Et ab his tribꝰ plagis occiſa eſt tertia pars hominū. Quanta autem ſit hec tertia pars oſtendit glo. ſup illud prouer. ⁊ 4. Cum detractoribus ne cōmiſcearis: quoniam repente conſurget perditio eorum. Unde ait hoc ſpecialiter vicio pereclitatur totum pene genus humanū. Hec eſt illa. 3ª. maledicta lingua De ecclē. 28.c. ait. Lingua tertia ſcz detractoris que tertia nuncupatur non tantum propter cauſas in alio quadrageſimali ſermone. ⁊c. expreſſas. ſed etiam quia tertia eſt ab illo cui loquor ⁊ de quo detrahit multos commouit ſcz ad credulitatem malorum auditorum ⁊ diſperſit illos de gente in gentem ciuitates diuitum deſtruxit ⁊ domos magnatorum effodit virtutes populorum ſcz ei credentium excidit. ſcz vinculum caritatis ſoluendo. ⁊ gentes fortes diſſoluit. ſcz ab obedientia ſuperiorꝫ Lingua tertia mulieres veritas. i. verecundas. Et dicitur veritus ta.tus.a vereor eris. quaſi verecundiam timens. Alii habent viratas exeit. ſcz de domibus virorum ſuorum ⁊ privavit illas laboribus ſuis q reſpicit illam ſcz ei credendo non habebit requiem nec amicum in quo requieſcat. Flagelli plaga. liuorem facit. ſ. exterius plga aūt ligne

cōminuit oſſa. i. virtutes quia vulnerat mētem interius. Secūm igitur rectum iuditium rationis qui bene conſiderat omnia mūdi ſcelera omnes iniquitates ⁊ quaſi omnes hereſes ſcilicet ⁊ impietates ex tertia lingua oriūtur habent. O igitur lingua nequā lingua tertia detractoris. O crudelitas infernalis. O impia odij ⁊ invidie proles. O peſtifera lepra. Tu es que diſcordias ſeminas. Tu ſola conculcas bonos. Tu diffamas iuſtos. parit ſcandala. periuria. teſtimonia falſa. occaſiones iniquas multiplicare non ceſſas. Tu lingua ſeua pumis inſontes inter cōuinges ſcandala ponis infamas viduas. deflorat virgines. tu pias ⁊ ſacras religiones confundis. ſimplices conſcientias turbas. Tu rancores. tu iurgia. tu liuores ⁊ iras. cōtēciones et riras. contumelias ⁊ ſciſſuras ſuſcitare non ceſſas. diviſiones ⁊ parcialitates nutris ⁊ lactas. tu ſola proditiones generas. incendia fomes homicidia patras. tu fricidia. pricidia ⁊ miſricidia ⁊ ceteras credulitates virulenta impietate committis. tu ſola federa frangis. in conurationibus occuparis. ſeparas amicos multiplicas inimicos. Tu ſola diſſipas ciuitates. deſtruis regna. confones tyrannias. Tu caritatem extinguis. deprimis iuſtos. magnificas impios. fidem deſtruis. ſpem quoq3 confringis. ceteraſq3 virtutes impia crudelitate perſequeris. tu omnia ſcelara vinificas ⁊ extollis. Quid plura? Tu angelos in demones convertiſti atq3 de celorum regno in eterna ſupplicia deiecisti: ⁊ profundaſti primoſq3 parentes noſtros ac cū eis totum genus humanum de paradiſo deliciarum ad temporales ⁊ eternas miſerias deſtinaſti. Demum q3 dei filium tu ſola in crucis patibulo affixiſti. Sed lapidem chriſtum quem reprobaverunt. ideſt per hanc detractionem edificantes ſcribe ⁊ phariſei hic velint nolint factus eſt in caput anguli. id eſt ſuper omnes in gloria ſempiterna. Cum quo regnare nos faciat ipſe benedictus deus trinus ⁊ vnus: qui vivit ⁊ regnat in ſecula ſeculorum. Amē

Sabbato poſt ſecundam dominicam in quadrageſima. De filio prodigo vbi moraliter euangelium declaratur.

Sermo viceſimusquartus.

ater peccaui in celuz

p ⁊ coram te iam non ſum dignus vocari filius tuus. Luce 15. Sicut enim ait Criſoſtomus in omelia. Omnis malicia confunditur aliquotiens ratione veritatis, corrigitur autē nunq3 maxime eorum qui propoſito malo ⁊ non ignorantia peccant. ſicut ſunt peſſimi detractores. De quibus in precedenti ſermone dictum eſt. Qui autem ex ignorantia peccant leuius miſericordiam conſequuntur: ſicut de ſe. i. thimo. i. Apoſtolus ait. Miſericordiam conſecutus ſum. quoniam ignorans feci. ſcilicet perſecutionem eccleſie dei ⁊ nominis ihesu chriſti. Similiter filius prodigus ex fragilitate ⁊ ignorantia peccans miſericordiā adeptus eſt cum ad patrem reuertitur humiliter d. Pater peccaui in celo ⁊ coram te iam nō ſum dignus vocari filius tuus. Sic moraliter cum peccatore ad cor reuerſus humiliter coram domino ſe proſternentes ait. Pater miſericordiaz ⁊ deus totius conſolatōnis Peccaui in celum propter conceptum tue maieſtatis omnibus preſidentis. ⁊ coram te propter contemptum tue veritatis omnia ſpeculantis. Jam non ſum dignus vocari filius tuus propter contemptum tue bonitatis omnibus providentis. Et in hoc. 8. i. pniaꝫ religioſitas aperitur per quam homo peccator penitens humiliter petit ⁊ impetrat miſericordiam dei. Sed quia in occurrenti euangelio moraliter intellectus hoc mirabiliter demōſtratur tota preſentis ſermonis ſeries in eius expoſitione ⁊ declaratione decurrat. In quo euangelio tria myſteria per ordinem declarantur. Primum ruinantis culpe. Secundum reſurgentis gratie. Tertium indignātis invidie. De gbꝰ pphā in. ps. 48. Dō cum in honore eſſet non intellexit compar. eſt iu. inſi. ⁊ ſi. factus eſt illis. hec via il. ſca. ip. ⁊ po. in ore. ſ. complacebunt. Primum ruinantis culpe tangitur ibi hō cū i h. nō intelcompa. eſt iumen. in. ⁊ ſimi. fa. eſt illis. Secūduz reſurgentis gratie ibi. Poſtea in o. ſ. cōplacebunt. Tertium indignantis invidie. ibi Hec via illorum ſ. ipſis. Et poteſt eſſe in ꝑſenti materia aliud th[illegible].

Articulus primus de triplici peccatoris ſtatu, vnde per nouem gradus deſcendit in peccatorum profundum.

Universidad de Deutso

¶ Rimum mysterium est ruinantis culpe. i. Nunq̄ enim plenarie anima per culpam ruit, nisi cum omnibus suis viribus. i. intellectu voluitate ⁊ memoria a bonorum oim largitore se auertat et ad mundi vana et transito[a] se conuertat. Quod et fecisse hunc filium p̄digum per quez pctōr penitens designat ipsa euāgelice series manifestat. Nam gradatim descendit peccatoris anima per tres status. ¶ Primus est mundane excecationis. 2⁹ vane delectationis. 3⁹ oine obliuionis. Primus ptz ad initium. 2⁹ ad processum. 3⁹ ad terminum peccatorū quo status per ordinē. ps. exprimit di. homo cū in honore esset nō intellexit. s. propter mundanā excecationem, comparatus est iu. inst. s. ppter vanam delectationem et filis. f. est illis scz propter diuinā obliuionē.

Quod per tres cecitates anima pctōris a deo incipit separari. Cap^m i^m.

¶ Rimus est status mundane excecationis et hoc pertinet ad initium peccādi. Et habet tres grad⁹ scōm q̄ in tres cecitates anima ruit. Primus gradus est libertatis petitio. 2⁹ libertatis receptio. 3⁹ est libertatis abusio. Primus gradus est libertatis petitio. quod quidē omniū peccatorū initium est. Et de hoc dominus ait. Homo qdā. i. de⁹ habuit duos filios. s. iustos et pctores et dicit adolescentior ex illis. s. deuīs per pctm. Pater da mihi portionez substancie que me cōtingit. Nec substancia p̄ris dei est ome bonum quod bz hō siue nature siue gr̄e. Bonum tñ nature est quod tā iustis q̄ pctōribus contigit et dat. Talis namq; petitio nihil aliud est q̄ dicere. Dimitte me fm̄ ppriā voluntatez meis naturalibus vti de tua gr̄a nihil curo. fm̄ aut Alex. de al. Talis substātia admin⁹ in quinq; consistit que omi homini tā q̄ neca cōcessa sunt. Primum est rō ad cognoscendum bonū. 2m̄ est tps ad pficiendum bonū. 3m̄ est tps faciendi bonū. 4m̄ matia se exercendi in bono scz. p̄spera et aduersa. 5m̄ est instrumētū quod est corpus p̄ quod operetur bonū. Et hec sunt quinq; talenta. ¶ Jath. 25. que etiam ponūtur per ordinez. ¶ Prouer. 5. vbi dr. Ne des alienis. i. huius mūdi sensibilib⁹ honorē tuū et primū ⁊ annos tuos crudeli. i. demoni. ecce. 2m̄. Ne forte impleatur extranei quatuor affectiones mā dane viribus tuis. Ecce. 3m̄. et labores tui sint in domo aliena. i. in mundo. Ecce. 4m̄. Et gemas in nouissimis quādo consumpseris carnes tuas et corpus tuū. Ecce. 5m̄. Et sequitur. Et dicas cur detestatus sū disciplinā et increpationibus non acquieuit cor meum q. d. sed volui sequi voluntatē meam. 2⁹ gradus est libertatis receptio. Et de hoc sequit. Et diuisit illi substantiā. Ad litteram dedit illi possessiones armēta superlectilia denarios ⁊ consimilia. Jozalit etiam dixit illi substantiā quia vt dicitur Eccle. 5. De⁹ abiutio constituit hoiem ⁊ reliquit eum in manu consilii sui. et sequitur. Dñi hominem vita et mozs bonū ⁊ malū quod placuerit et dabitur illi. Et Je. 21. dñs ait. Ego do coram vobis viam vite ⁊ viā mortis. 3⁹ gradus est libertatis abusio. Et de hoc subdit. Et non post multos dies. s. a libertate arbitrii congregatis omnibus ad litteram. i. in denarios omnib⁹ reductis et coadunatis ariequis linireris geometris sociis famulis emptis ⁊ procuratis. Jozaliter congregatis oibus. scz viribus suis ⁊ supradictis naturalibus bonis ⁊ in illis confidens adolescentior filius peregre pfectus est non locū mutādo extra dm̄ qui vbiq; est sed aim separando. Vnde glosa. Qto quis in prauo opere plus delinquit tanto a dei gratia plus recedit. vñ ps. ait. Longe a pctōribus salus. in regionez longinquam. i. in viā latā et spaciosam pctis seculi neq; que hominē a deo elongat et finaliter eum damnat. Vel regio longinqua est ignorantia dei et sui. Nam sicut prophēta ait. Nescierunt scz deum neq; intellexerūt scilicet se in tenebris ambulant. Iter autem huius regionis sunt diuitie ⁊ delicie et magnificencie mundi huius per quarum abusum homines excecantur.

¶ Quod per tres gradus prave delectati oīs prolabitur anima in multitudinē ruit peccatorum. Capitulum 2^m

¶ Ecundus est status vane delectationis et hoc partz ad peccandi processum qui etiaz tres alios habet gradus ad descensuz in peccatorū profundum. Primus est vilis carnalitatis. 2⁹ vilis paupertatis. 3⁹ vilis insaciabilitatis. Primus gradus est vilis carnalitas. Et de hoc subditur et ibi viuendo luxuriose. Ad litteram in somnis iocis choreis balnidiis comessationibus meretricibus seu scortis curialitatib⁹ et societatibus festis ⁊ solacijs. Jozaliter aut luxuria exhaurit ⁊ enecrat omnes corporis et animevires. sic tetigit Job. 31°. c. d. Ignis est scz luxuria vsq; ad consumptionem deuorās et omnia eradicans germina. 2⁹ gradus est vilis paupertas. De qua subditur. Dissipauit omnez substanciam suā. i. quinq; predicta bona. s. rationē temp⁹ facultatem materiam et corpus cū ḡbus sunt bona. Vel dissipauit omnem substantiā suam. s. rerū membrorum et mor. sicut prouer. 29. scriptū est. Qui amat sapientiam lerificat. patrem suum qui autem nutrit scortum perdet substantiam. Et in ei⁹ persona lamentabiliter prophēta i quit. Infirmus sunt in limo profundi et non est subsistentia. 3⁹ gradus est vilis insaciabilitas. vñ subditur. ⁊ postq̄ omia cōsummasset scz tā naturalia q̄ corporalia atq; temporalia hōi abutendo facta est fames. i. Ad litteraz et etiā spūaliter valida. i. penuria et defectus oim bonorum operum ⁊ virtutuz et insaciabile desiderium luxurie creuit in regione illa scilicet erilitet dissimilitudis et vmbre mortis. sicut ait ois dñs Amos. 8. c. d. Jittā famē super terram. Et ipse cepit egere. sed etiā infra deterius indigebit. Et merito gaudet vt dicitur. prouer. 19. Anima dissoluta esuriet. Et iterum. 13. Egestas et ignominia ei q̄ deserit disciplinam. Que omnia etiam ad litteram intelligi habet.

¶ Quod per tres gradus descendit anima in profundum diuine obliuionis. Capitulum. 3^m.

¶ Ertius est status diuine obliuionis et hoc partinet ad peccandi terminū. Et tres etiā habet gradus qui omnes inducunt et includunt de obliuionem. ¶ Primus gradus est miserabilis subiectionis. 2⁹ miserabilis occupationis. 3⁹ miserabilis defraudationis. ¶ Primus autem gradus est miserabilis subiectionis. Et de hoc subditur. Et abiit scilicz sponte et adhesit. scilz iam illaqueatus vni ciuium regionis illi⁹. ¶ Quando enim famelica concupiscentia cum appetibilium insufficientia et penuria peccatoris cor vehemēter angit tunc violēter impellit ⁊ precipitat eum vt cum quibuscunq; principibus vl'dinibus huius mūdi illa sibi querat atq; procuret propter quod se eis seruiliter subiicit et deseruit. Et quia tunc quocunq; procurandi q̄tumq; criminoso se mancipat ideo tunc dnio ⁊ suggestioni dyaboli qui est caput et principium ciuiuz regionis illius singulariter subicit semetipsum. 2⁹ gradus est miserabilis occupationis. Et de hac subditur. Et misit illum scz tanq; seruum et mancipium in villam suaz. i. mundi voluptatib⁹ subiugauit. vnde Luce. i 4. ..ius de vassallis dōmonis ait. Villā em̄ ⁊ necce hēo exire ⁊ videre illam. Et subditur pascere porcos. i. demones animaz propriā dando eis in cibū quodquidem tūc fit cum voluntas eorum in omnibus adimpletur. Sicut enim cibus xpi est vt faciat voluntatem patris sicut ipse ait Jo. 4. ita cibus demonū est animam volūtatem sui principis adimplere. vnde glo. ait Porcos pascit cum ea quibus immundi spiritus gaudent, anima operatur. Vel vt pasceret porcos. i. porcinos homines seu porcinos sensus. vt verificet in. i^o. qd sapi^t. 15. scptum est. Luto viltor est vita illius atq; tactus est vt sus in volutabro luti sicut ait petrus in. 2^a ca^a. c. 2. 3⁹ gradus est miserabilis defraudationis. vnde subditur. Et cupiebat implere ventrem suum de siliquis quas porci manducabant. Silique enim fm̄ glo. ambro. est quodda genus leguminis sonoris floribus et vacuis quod magis ventrē onerat q̄ reficiat. Per quo denotatur ventosa ac onerosa vacuitas appetibilium huius mundi. Vnde glo. Nihil satis est prodigevo luptati quia voluptas semper famē sui habet. Ideo sequitur. Et nemo illi dabat. quia quāto ā plus dantur tantomagis desiderant. Vnde de auaro dicitur Eccl. 5. Auarus nō implebitur pecunia sic etiā nec lubricus luxuria. Vnde Jero. Libido transacta semper relingit penitudinem. nūq̄ saciatur et extincta semper reaccenditur. Similiter etiam ambitiosus non saciatur seculari gloria. Nic gal. 5. hortatur Apo⁹ di. Non efficiamur inanis glorie cupidi. quia vt dicitur Ysay. 40. Omnis caro fenum et omnis gloria

eius.q.flos agri.Exsiccatum est fenum et ce/cidit flos quia spus domini sufflauit in eo.

Ar° 2° de triplici gratia cum qua.p.9 gradus reconsiliatur deo anima peccatoris:

Ecundum misteriū

est resurgētis gratie/per triplicē eniz grām dei gradati resurgit homo.p[er] [illegible]undo lacu et deluctо fecis omiz peccatorum suorum. Prima ōr gratia prevenien. 2ª gratia consequēs 3ª vero grā subsequens/De qu[ibus] Aug[ustinus] Ber.in li° de grā e. li.ar°.ait. Deus tria hec scz bonum cogita re velle z pficere operatur in nobis.1m sine nobis/2m nobiscu 3m propter nos facit. Siquidem immittendo bonam cogitationem nos prevenit/inspirando etiā bonam voluntatē nos sibi per cōsensum cōitigit/ministrā do etiam.cuz consensu facultatem seu facilitatez foris per apertum opus nostrum intrinsecus opifex īmoletscit.

¶ Quod per gratiam p[re]uenientez tria in peccatoris anima ingeruntur et inspirantur

Capitulum primum.

Prima autez gratia

p[re]ueniens qua mēs resurgit de miseria pec catorū dicitur gratia p[re]veniēs et per hanc illuminatur ratio vt cognoscat conscientia statuz suū.hoc lumen mentē recogitans ad scipsam cōtinue ingerit illi.illūs angelicū Jath.6. Intra in cubiculū [illegible]um anima mea z clauso ostio scz ne per alie na vagetur ozа.i.sensuz subleua oculos mē tis tue.ad montes illos eternitatis vnde tibi auxillium porrigetur/Talis gratia tria lumina secuz portat quibus facit animā tria repensare quasi sint tria officia ipsius gratie p[re]venientis/Primū mala que cōmisit/2m bona que amisit/Tercū damna que incurrit. Primū eius lumen ostendit atqz recogitare facit mala que cōmisit.Et de hoc subditur. In se autem reuersus.i.respitiens z rediens ad considerationē interiorum suorum quod marime prodest anime peccatrici vt reuertatur ad dom̄m. Propterea Ysa.46 ca.oēs cōsimiles peccatores hortat dī.Redite p[re]uaricatores ad coz.q[uo]d si consen[illegible]it mēs humana paratus est dom̄s illi lumen infundere veritatis. Vnde de tali anima osee.2. promittit dñs di.Ecce ego lactabo eam.s.p gratiarum atqz donoz̄ et virtutum cōplacentiā z ducam eā in solicitudinez.i.reducā illā ad considerationē peccatorum suorum. Vnde oī diuina gratia,sua cōscia,solitaria facta est et loquar ad coz eius.q.d :Dicam illi Anima mea dilecta quid tibi et huic fetido mundo.quid tibi et vili luto.cur delectaris invanis me spreto. In quo delectaris bonū est momentaneuz.meū autem est eternum.hoc vile.meū nobile.hoc est modicum meū vero magnū.hoc est cōe animalib[us] qz sensuale.meum cōe.angelis quia spuale.hoc est plenum tribulationib[us] meū est plenū cō/solationibus.hoc est piculosum et dubium meum vero securū et certum. Hoc pōt tol/li.meū autem nunqz potest auferri. hoc in mundo dimittitur.meuz vero in altero seculo perficitur. Hoc finaliter dānat.meumve ro eternaliter saluat/Quod igitur aīa mea in amore huius seculi mozaris quid queris quid concupiscis anima mea dilecta.cur in hac vilissima petōz fece amplius immoraris.tu aūt fornicata es cum amatorib[us] multis tū reuertere ad me z ego suscipiam te e misericors deus. Reuertere reuertere sunamitis re.re.vt intueamur te. Considera dilecta mea.aia qz dulcissime te invito.amantissime te desidero.benignissime te expecto.vici sci.oio contra scel'a tua dissimulo. vt ad me redeas te affligo.dulcedine te attrahо.amaritudine te impello.gaudentem te suscipio.redeuntē admitto.magno desiderio te expecto omēm offensam tibi dimitto grām liberaliter dono .ipsam multiplico et conseruo et finaliter vitā eternam p[re]mitto/Quid igitur amplius immoraris.quid aliud ḡris. cur aliud diligis anima mea dilecta/2m lumē huius gratie operatur qz anima recogitet bona que amisit.Et de hoc subditur qz dicit in se reuersus. Quanti mercēnarii in do.pa. mei abundant panibus. Hoc autem cuz quodā suspirio lugendum est mercemarios autem vocat illos qui pro remuneratiōe mercedis eterne seruiunt deo.q.d.ḡti mercennarii.scz qui future mercedis intuitu digna sarcuit operā[illegible] abundant panibus.i.spūalibus [illegible]eramē tis et refectionib[us] sanctis vel fide.spe et charitate. De quibus panibus Luce.ii. Amice accomoda mihi tres panes/3m vero huius gratie lumen etiam aiam considerare facit damna que incurrit.Et de hoc subdit.Ego

autem hic fame pereo/Ponderandū est qō liber verbum. Unde scdm Crisо.Ego autē non alienus sed filius boni patris et frater vtiqz obsequentis./Ego liber et generosus factus sum miseriоz mercennariis.q.d. Eo fulcitus dimitis et nutrit[us] in deliciis sed nūc lapsus in tantis miseriis. Dic ad litteram.s. in miserabili loco inter porcos et pulices in loco filuestri.solitario fetido.et cenoso et oī solatio destituto.fame scilicet in trinseca. n̄ mīa miseria extrinseca pereo. Non tm̄ crutior q.velit dicere .illō Re.4.Jeli[us] fuit occisus in gladio qz interfectis fame/que omnia ad spūales intelligentias applicanda sunt. Nam considerans diligenter peccatoz omnia mala que incurrit dolens corde z rugiēs oze cuz propheta iquit. Afflictus sum z humiliatus nimis rugiebam .i. rugiui et rugio a gemitu cordis mei.

¶ Quod per gratiam consequentem tria bona in anima generātur. Cap[u]m 2m.

Secunda autem gra

tia releuās a peccatis gratia cō sequens nominatur. Et hec illuminat et inflammat ad dei cognitionem et dilectionē/Nemo vtiqz ex se habet vt ad diligendum deus conuertatur nisi ab ipso deo suscipiat gratiaz qua eius dilectoz fiat. propter a Job.15 rō suis discipl'is ait:/Non vos me elegistis sed ego elegi vos. Si enim peccatoz ex ipso conuerteret ad xpm p[ri]o ipse elegisset xpm qz xps elegisset eum. Sz hoc sine gratia petōris habere n̄ potest vt fiat dilectoz xpi./Ideo per grām xps p[ri]oz elegit eum vt postea ipse per dilectionez cōuertatur ad ipsum et eligat euz/Tria autē bona per hāc grām bone voluntatis in anima generātur.1m est sperās dilectio/2m cordis contritio/3m mentis humiliatio/Primū enim bonuz qō per talez gratiam i anima generatur est spes dilectō. Nemo em̄ cognito suo malo ac cordialiter spreto posset ūi diuinā miam sperare nisi p gratiam suam deus ad sue bonitatis cognitionem et dilectionē peccatoris aiaz illustraz.vnde eccl'.24.c.sapientia dei ait. Illuminabo oēs sperātes in do° .i.illuminatione mea faciaz vt in dño sperēt omnes qui suam miseriā et dei miam recognoscunt. hoc luie illustratus et inflammatus peccatoz ait.Surgā quia iaceo in peccatis z ibo quia longe recessi ad patrez meū. quia principi tenebrarum adh̄ est./2s Item q[uo]d variis et cōtrariis cogitationibus mens huius miserabilis conquassabatur/hinc desperationis dolor.illinc redeundi ad patrē timoz/inde a moz paterne et fraterne dulcedis aliūd spes benigne recep[illegible]is/altera p[re]vecūdia mādi.ex alia tioz.scz inedia et necessitate morien di.hinc longitudo itineris/illinc debilitas famis/que omnia indicāt multiplices cogitatōnes quib[us] petōris aīa anxiat redeūtis ad deum vt vere cū. Job.c.29.dicere possit. Cogitationes mee vastie succedūt sibi et mens mea per diuersa rapi[illegible]r. Tandē de mīa dī confidens ait. Surgā et ibo ad patrē meuz scz pro mīa impetranda/2m autem bonū qō per hanc grām genera[illegible] est cordis cōtritio. Et de hac subdit. [illegible]t dicā illi.s.quez tm̄ offēdi. Pater a cuius generositate per peccatuz recessi. Peccaui in celum quod amisi peccando ad te. vide.ps. Quid enim mihi est in celo z a te quid.i.qz vile et transitoriū voluptuosum super terrā/Peccaui in celum quod impleui peccati clamoze gen.18. Claoz sodomoz et gomorruz multiplicatus est/Peccaui in celum quod infeci peccati fetore. Apo° .9. Ascendi fumus putei abissi sicut fumus fornacis mag'/Et hoc non quasi te absente vel non videntе sed et coram te/3m bonū quod per hanc gratiam generatur est humilia°. Et de hoc subdit. Jam non sum dign° possi tanta mala,vocari filius tuus ideo fac me sicut vnū de mercennariis tuis .q.d./Adhuc vtiqz maximum donum est q[uo]d hoc agere z generis/Peto tamen vt sim saltem de vltimis familie tue.q.cum propheta dicat. Libera me quia egenus et pauper ego sum.

¶ Quod per gratiam subsequentem tria bona in aia.generantur. Cap[u]m 3m

Tertia autem est gra

tia subsequēs qua mēti p[re]cedz vt bo[nu]m n̄ frustra velit.'qui eiquod vellet n̄ posset ope adiplere ianis et vana cēt volūtas z desiderii ei°.sz boā volūtas a deo data h° et meret ab eo vt subsequ[illegible]ns grā odoētur p quā bn̄ faciēdi facultas adipleat/Hoc grā em̄ boe volūtatis dat a bo gratia virtuose fac[illegible]tis.sic iob.i.c.ait. De primordio ei° oēs accepim° graz p[re]o grā.i.p grā p[re]uenienti gratiā consequētē z p[re]o grā consequenti grāz subsequentem. Per hanc enim gratiam tria bona opa i aia gnāt/im̄ ē op° refatōis

Universidad de Deusto

Sermo xxiii

2m est opus confessionis 3m est opus conuersationis ⁊ emendationis. Primo enim ex hac subsequenti gratia generatur in anima opus reseratiõnis scz cum affectu. Et de hoc subditur. Et surgens scz per affectum operis virtuosi venit ad patrem suũ. Cum aũt ad huc longe esset vidit illum pater ipsius. Ad littera squalidum pallidũ scabiosum emortuum ma..llentũ consumptũ. discalciatũ pilosum seu hirsutũ claudũ vestegz dilaceratũ ⁊ quasi ..udis mẽbris ⁊ capite inclinato vultu. mesto confusione ꝛ perfuso gradientem. gressuqz nutantẽ ⁊ vix arundine sustinere se valẽtẽ omnoqz a pristina effigie alienatũ ab oĩbus pretereuntibus incognitũ. Videns inqz illũ pater ipius scz tam miserabilẽ ⁊ afflictum. tam vilissimum ⁊ abiect..m tanta miseratione condignum misericordia motus est. Et accurrens cecidit super collum eius ⁊ osculatus est eum. O magnitudo dulcedinis dei. O suauitas misericordie eius. O inenarrabilis pietas quã benignissime dñe super effudis super animã redeuntem ad te, inuiscerasillam in te, pascens illam de te ac tranquillãs. ⁊ pacificans illã in te qui es delectatio ⁊ pax exuperans om..m sensum. Joraliter autez tria santimẽta de ipso dulcissimo deo dãtur tunc anime peccatrici. Primum est sentimentum fidei illustrantis. Secundum est sentimẽtũ ..et roborantis. Tertium est sentimẽtũ caritatis certificantis. Primum autẽ ẽ sentimẽtũ fidei illustrãtis q̃ ita credit deũ ih..misericordit per approbantẽ predestinatiõnẽ videre. Et de hoc subditur. Cum autem ad huc longe esset. i. cũ propter peccata sua. recognosceret se longinquum esse a deo. Vidit illum scz oculo predestinationis. Pater ipsius id est per fidem intellexit sibi gratiam et gloriam misericorditer preparatam: qua misericordia motus est. Non quidem q̃ sit motus in summo deo qui stabilis manens dat cũcta moueri. sed quia sit in anima a deo motus feruentis fidei: vt digna fiat compassione ⁊ subuentione ⁊ gratificatione ac susceptione diuina. 2m est sentimentũ spei roborantis: qua homo peccator sentit per vigorosaz spẽ sibi dñm currere ad misericordiã largiendũ. Et de hoc subditur. Et accurrẽs. ..per feruidam festinantiam spei cecidit. s. per pfundam ⁊ humilimã condescentõez sũ super collum eius. i. super robusta ⁊ pregustatiua desideria eius dando ei quoddam nouum sentimentum familiaris confidentie sue iõm filiorũ suauiter astringens. 3m est sentimentum caritatis certificantis. Et de hoc subditur. Et osculatus est eum. Sup quo verbo Beda in glo. ait. Rediens osculũ caritatis a patre accipit dũ per gratiã certificatur de indulgẽtia. i. dedit ei altius sentimentũ ⁊ gustũ sue reconciliationis ⁊ familiaritatis pacis immo quod est ponderandũ sicut Petrus rauẽnas ait. Non dicit vnde venis vbi fuisti vbi sunt que tulisti quare tantã glorã in tantã turpitudinem cõmutasti. sed statim indulget ⁊ suscipit ⁊ primã stolã indui iubet. 2m aũt opus gratie subsequẽtis est opus confessionis. Vñ subditur. Dixitqz ei filius pater peccaui in ce m. ⁊ co..te iam nõ sũz dign9 vocari filius tuus. Hec addit sicut proposuerat ante. fac me sicut v. de mercẽnariis tuis. q2 sm glo. susceptoosculo patris sumptaqz fiducia iam dedignatur mercẽnarius fieri cum iam videat se in filiũ dulcissimũ ⁊ dilectissimũ restitutũ. Iz tanta gratia reputet se indignũ propter quod adhuc dicit. Jam non sum dign9 vocari filius tuus volens se per gratiã facere dignum. dum per meritũ fatetur se indignũ. Et in hoc manifeste apparet q̃ prefata condescẽtio deus mime ad superbiã inflat. sed potius illuminat ⁊ ascẽdit ad sue iugtatis ⁊ idignitatis plenioꝛ cognitionẽ. 3m opus gratie subsequentis est opus conuersationis ⁊ emendationis. quod quidem moraliter tria perficiunt. Primum est nuptiale ornamentũ. 2m nuptiale conjugium. 3m nuptiale concordium. Quo ad se. Quo ad deum. Quo ad proximum. Primum quod perficit opus conuersationis est nuptiale ornamentum quo ad se. Et hoc subditur. Dixit autem pater ad seruos suos. id est ad angelos suos. Cito proferte stolam primam. id est precipuam scilicet innocentiam: ⁊ immortalitatem propter peccatum amissaz ⁊ indnite eum. id est scõm glo. certificate eũ de immortalitatis securitate ⁊ hereditate. et date ei anullum scilicet fidei per quam christo anima desponsatur in manu eius. id est docete q̃ in eo per opera clarescat fides ⁊ per fidem opera confirmentur. quia sicut. 2. c. Jac. ait. Fides sine operibus mortua est. Et calciamenta in pedes. que sunt sanctorum exẽpla vt regl'arius istituta: q̃ sic se hũt ad effectũ atq; processus hũanos sic se hũt calciamẽta

de filio prodigo vbi euangelium declaratur.

ad pedes que sic vtiqz pedes artãt q̃ tñ eos ad iter expeditiores reddũt munũt atqz ornant. 2m q̃ perficit cõuersatiõnẽ est nuptiale cõiugium quo ad deũz. Et de hoc subditur. Et adducite vitulũ saginatum. i. xpm virtutibus fortẽ et gratiis impiguatũ et occidite. occisum .p illo. vt intelligat sagacite et studere atqz ad sumendũ dñicum sacramentum inducite. De quo vitulo non tñ redempt9 homo sed etiam angelorũ cet9 cuz tota scissima trinitate edunt et epulantur. Propter ea subditur. Et manducemus et epulemur. sicut. i. cor. 5. hozat apostꝛ. Pasca nostrũ immolatus est xps. itaqz epulemur. ad hoc conuiuiũ hortat dns can. 5. ca. d. Comedite amici mei et bibite et ebriami ..mi. Et huius conjugij ratione adiungit di. quia hic filius meus mortuus erat. s. per pctm et reuixit per penam perierat. s. per amissionẽ iusticie et inuentus est. Et iuxta pceptum patris ceperũt epulari. vbi nota 5m Bedam q̃ non solum filius pro quo vitulus est occisus reficitur. sed etiam pater et serui eius quia refectio dñi et seruorum est salus peccatorum. 3m qõ perficit conuersationis opus est nuptiale concordium quo ad proximos. s. symphonia et chorus. Et de his subditur scõm euangelij tertium in parte. 3a et principali. Est em symphonia 5m glo. collectio et concordia quorũdam sonorum et designat leticiam q̃ prouenit er concordia animorum sicut Actuũ. 4. ca. scriptũ est. Multitudinis autem credentium erat cor vnũz et anima vna. Chorus autẽ est collectio vocum ⁊ signat letitiam q̃ prouenit er concordia vocum in predicando et laudando deum. Jurta illud. ps. Laudate dñm in tympano et choro.

Pro 3o de inuidia arrogantiũ iustorum contra magnos peccatores cũ cõuertuntur ad dñm.

Ercium est misteri

um indignantis inuidie scz maioris fratris redeuntis de agro. Circa qõ tria consideremus. Primo la mara inuidiatione. 2o molestam indignationẽ. 3o patiẽtã satisfactionem.

De tribus occasionibus vnde talis inuidia oritꝛ habet. Capitm primũ

rimo cõsideremus

huius senioris filii amaraz inuidiationem. Et tribus enim occasionib9 hec inuidia orta est. Primo ex laboꝛe sublato. 2o ex gaudio audito. 3o ex beneficio paterno. Primo habuit oꝛtũ er laboꝛe sublato. Et de hoc subditur. Erat aũt filius eius senioꝛ in agro. s. circa negocia rei familiaris solicite occupatus et maxime circa ruralia que vt plurimũ grauioꝛa sunt. 2o hũit oꝛtum ex gaudio auditu. vnde subditur. Et cũ veniret et appropinquaret domui audiuit symphonia ⁊ chorum. i. multiformẽ concordiaz ..ũ consolationũ et iubilationum inter quoldam qui iã fuerunt demij peccatores. 3o hũit oꝛtum ex paterno beneficio. Et de hoc additur. Et vocauit vnũ de seruis et ..erogauit que hec essent. i. qua de causa fierent. Jlliqz dixit illi frater tuus venit ..lzper humilitatẽ pmitentie et occid.. pater tuus vitulũ saginatuz scz per refectionẽ gratie gratis date. quia saluti illũ recepit scz per recuperationẽ gratificantis iustitie. Tres cause palliate quare arrogãtes iusti contra dñm indignant. e m 2m

Ecunduz consideremus

s m9 hui9 senioris filii indignationez. Et de hoc ..bditur. Indignat9 est autem et nolebat intrare. scz in patris domũ et ad charitatis conuiuium quod manifestissimũ signũ est cordis inuidi et animi indignati. Hinc vtiqz factum est q̃ pat illius egressus cepit rogare euz. Egredit autem ad homines de9 pater per omnia illo..q̃ que eis suas voluntates et monita manifestat. quando etiã manifestatio eius se offert vt piam ac inductiuã et beigne persuasiuam tunc rogare dicitur de9. Demiqz subungitur. At ille rñdẽs dicit patri suo: Vbi considera q̃ tres causas assignat indignationis sue. Prima causa est sua iusticia. 2a patris nequicia. 3a fratris luxuria. Primam cãm sue indignationis assignat propriam iusticiã. Et hoc scõm duas partes iusticie principales que sunt facere bonũ ⁊ declinare a malo Jurta illũ. ps. Declina a malo et fac bonũ. Que duo more presumptuosi et superbi collocat in supremo. Prima autẽ iusticie pars est facere bo m. Et de hac addit pri. Ecce tot annis ..ruio tibi. q. d. Jam multis annis est semper ab initio seruio scz tanqz laboriosis ⁊ seruilibus obsequiis quasi mãcipiũ occupa

Universidad de Deusto
Biblioteca

tus tibi nõn mihi nec meis obsequiis vel cõmodis sed solũ tuis. 2ª iusticie pars est declinare a malo. Et de hoc subdit. Et mãdatum tuum nũq̃ preteriui. q.d. Omia plenissime adimpleui. 2ª̃ causã assignat patris nequiriam. Et de hac subdit. Et nũq̃ dedisti mihi eduz. ne dicam vitulum saginatum vt cum amicis meis epularer. q.d. Nec hoc fecisti mi. Si propter me nec ꝓpter amicos meos. i. nec er aliqua causa minima consolatione ibi dedisti. Et in hoc aduertendũ ẽ q ipsa presumptuose simulatio dñi se iactat se ipsam confundit et vilificat cum se ostendit semper fuisse ab omni consolatione divina vacuam et iñanẽ. ac per hoc estimare patrez non sibi fuisse libe. dalem et ptiũ sed valde tenacez z durum. Dũq̃ unjorem ꝓ tẽpore preterito vituperat ipsuz pro statu presenti vehemẽt laudat z cõmendat. d. q ad patrẽ venit et summũ gaudiũ et festuz recepit. Et vere hec est natura oculi inuidentis quia cũ Ium cui inuidet ertimat se superiorem et feliciorem et propterea de ipsius felicitate torquetur. 3ª̃ causam subdit fuisse fratris luxuriã. vnde subdit. Sed postq̃ filius tuꝰ hic Considera q̃ ꝯta nausea et displicẽtia d fratre loquatur dñ nec suum fratrem noiare valet sed ait filius tuꝰ hic. q.d. quez propter sua flagitia etiã fratrem nolo q̃ deuorauit substentiã suam cũ meretricibus. et sic est ira z punitione dignus tanq̃ ꝑdigus fetidꝰ et immũdus venit occidisti illi vitulũ. saginatum. i. dedisti p deuotionẽ gustare rpm et alias consolationes spũales habere. sicut prodigo filio apostolo paulo dino mũere cessom est qui de se gal. 2. c. ait. Quod autẽ viuo in fide viuo filii dei qui dilexit me z dit semetipsum pro me.

¶ Tres rationes quare arrogantes iusti gaudere et erultare debent de pctorum conuersione. Capitulũ 3ᵐ

Ertio cõsideremus

t patris satisfationez vbi ad placationẽ ipsi⁹ tres roes assignat q̃ dꝰ bet gaudere. Dnio propt cordialẽ vnionem. 2° propter vniuersalẽ dñationem seu possessionẽ. 3ᵉ propter viscerale cõpassionẽ. Dnam rõnem assignat ꝓpter cordialẽ vnionem. vñ subdit. Ait ipse dicit illi filii tu semp mecũ es q.d. pro sũmo bono hre debuisti q̃ meã presentiam et omia mea exhibui tibi tanq̃ filio et heredi et q̃ᵐ in me est ei iã exhibeo ꝺ ꝑti ¶ Nota ad lram q̃ta redoleat hec responsio dulcedine charitatis. Nõ cñ redarguit filii de sua indignatiõe superba aut de sua inhumanitate ꝓterua ne amplius perturbet sed pie blandit. ac perturbatũ eius animũ lenit. Jurta illud ꝓuer. 15. c. Responsio mollis frangit tram. 2ª ratio est propter vniuersalẽ dñationez. Et de hoc ait: Et omia mea tua sunt. q. d. Et ego z omnia mea tua sunt autem q̃ si in preterito hoc petisses dedissem tibi. et nunc darem et in futuro paratus sum dare. quodquidẽ longe amplius ẽ q̃ q̃ hucusque cerum fratri tuo. Et vere ꝑm ite. mozalẽ omnia sunt cuuslibet iusti vel in re vel in spe. Nam cũ non sint nisi tria genera rerum. scz superioza equalia et inferioza. Superiora sunt vriq̃ viri iusti ad fruendũ sicut prophe ta ait. Deus cordis mei et pars mea deus ineternum. Equalia sunt viri iusti ad adiuuandũ sicut sunt angelici spũs. Vnde hebr. ca. 1. Aposto. ait. Omes sunt administratorii spũs in salutem. Inferioza sunt viri iusti ad vrendum et dominãdũ sicut ps. ait. Omnia subiecisti sub pedibus eius et ce 3ª rõ est propter viscerale compassionẽ vnde subdit. Epulari autem et gaudere oportebat. quia charitas facit iurta illd Apo. Roma. 12. gaudere cũ gaudentibus et flere cum flẽtibus facit z viri de scandalo iurta illud. 2. cor. xi. Quis scandalizatur et ego non vror. Similiter etiã facit letari et refici de alieno remedio. Propterea subdit q̃ hic frat⁹ mortuus erat. deum deserendo. et reuixit sc̃z penitendo. perierat per mortalem culpã. et inuentus est p dei gratiam. Aduertẽter autez considera quãto pondere in hac responsione singula verba sint a patre expressa vt ad fratris compassionem animũ eius emolliat et reflectat. Ait cñ. Epulari autem gõ. est delectabiliter gaudere quod ẽ desiderabile opponebat q̃ iusticiale. Et rõez oñdens addit quia hic demõstratiue z impsñe. frat dilectie tuus trãsforatiue mortuꝰ erat cõpassiue et reuixit cõgratulatiue perierat afflictiue et inuẽtus est iocũdatiue. vt quodlibet verbũ cum admirabili et efficaci sensu dictũ esse intelligatur. Et merito quidem gaudere oportet quia vt dicit Luce. 15 gaudium est pastori de ouicula reinuenta et gaudiũ est mulieri ꝺ

inuenta dragma. Et gaudiũ est angelis dei super vno peccatore penitentia agente. Cũ quibus nos eternaliter epulari et gaudere faciat dñs noster ihesus xps q̃ cum patre et spũ. s. est et futurus est cõsummatũ gaudiuz oim bonorum. p infinita scla sclorũ amen.

¶ Dominica 3ª. in. 4ª de mane ordo dicẽdoꝝ p totã septimana. Sermo. 25ª

nne regnũ in seip

o sum diuisum desolabitur et domus supra domũ cadet. Luc. ij°. fauente dño ihesu xpo qui rpiane vite dux et via veritas et magister. finiũ ac vita mortalium viuen. ipsius rpiane religionis non tm intelligentius vestris prudentibꝰ et discretis est cũ songo atq̃ gratus verumetiã affectꝰ et desideris animũ vestrum vt cerno quotidie feruentius incalescit. Suscipienda et hũliter amplectenda est igitur gratia' vobis data atq̃ elaborandũ est vt iurta voluntatem dei quotidie suscipiat incrementũ. Quod q̃dem vt melius fieri possit alias octo religiositates addamus. Prima ait est religiositas vnionis et er hac isto mane de impus parcialitatibus fructibus diceremus. 2ª est religiositas cõsignationis in qua declaraq̃ ur noue ydolatrie cultꝰ qui in insignijs que pcialitatẽ distingunt a parcialibus celebrat. 3ª est religiositas remotõnis in qua ostendentur. xii. rationes seu impedimenta quare homines vere fidei non credunt et lumini veritatis. 4ª est religiositas dimissionis in qua declarabitur q̃tum quilz omnes dirtere iniurias obligatur et libenter ꝓcre inimicis. 5ª ẽ religiositas honorationis in qua palã fiet in q̃bus et quomodo debent parẽtes a filiis honorari. 6ª est religiositas reformatiõis i qua declarabitur q̃tam reformationẽ in anima peccatoris dini timoris gratia operatur. 7ª est religiositas vere locutionis in qua aperiemus q̃ta sit mendacii pernicies venenosa 8ª est religiositas rectitudinis vbi de duplicitate impia disseremus.

¶ Contra guelfos et gibellinos z quascuncz alias diuisiões et ꝑtes Sermo. 25ª

nne regnuz in seip

s sum diuisuz desolabitur ẽ domꝰ supra domum cadet. Iterũ vbi supra. Fraterni odii cõsiderantes impietatez et dire parcialitatis destructiones. rememorantes et quas nostris temporibus perspeximus ac pertractauimus crudelitates et mala flere potius cogimur q̃ aliqd dicere. Quis cñ tam uritie cor lapideũ absq̃ lachris continere valeret si que vidimꝰ et audiuimus que certa noticia experti sumus in regionibus ytalie et marime in partibꝰ lõbardie nouissent. Quis fari posset quot impietates crudelitates ꝑdatiões incẽdia ꝑditiones homicidia et his similia in ꝑticis tẽporibus patrata sunt. Quis deniq̃s perugil oculo damna rez corpozũ et animarum que er dissẽsionibꝰ ptiũ subsecuta sunt absq̃ lachris et cordis si ltu pẽsare posset vt vere tã docente experientia quilibet nostr sciat q̃ vera sit snia ũ rpi in ꝓallegato verbo dicentis. nne regnũ in seipsum di. de. et do. ꝺ. domũ cadet. Que snia onio indicat atq̃ clamat. z clausis oculis manifestat ꝑti nam religiositatem que dicitur vnionis esse inter rpicolas amplectendam tenẽdã seruandã omniq̃s cognamie perquirẽdã. qꝺ quidez pficiendũ experimentalis noticia malorum que er parcialitatibus subsecutꝰ apertissime manifestat. Quid cñ aliꝺ ... parcialitas nec q̃ nisi iusticie interitus guerrarum suscitatõ et fomentum destructio ꝑiarum stultitia sũma et consummata iniqua crudelitas pestilens malũ multiplicatio scelerũ fidei abnegatio et ꝑditio contra rpm impenitẽs culpa damnatio sempiterna priuatio ecclesiastice pulture et silentium eccliastice orationũ in qua quidem descriptione impie parcialitatis. xii. amarissimi fructus notari possunt vt de parcialibus manifeste verificetur quod Jath. 7. ca. Dominus ait. A fructibus eorum cognoscetis eos. quod verbum potest in presẽti materia esse aliꝺ the. Nos autez xii. fructus per tres quaternarios distiguamus. Et quilibet fructus in quadam conclusione apertiꝰ reducatur et declaretur.

¶ Aꝰ i° in quo quatuor primi parcialitatum fructus impii declarantur. et primus est q̃ vbi parcialitas regnat rectitudo iustie nequaq̃ seruari pot.

Capitulum primum

Universidad de Deusto
Biblioteca

Rimus autez fructus parcialitatis est iusticie interitus. Vnde elitiatur conclusio i terra parciali cui sit ibi extincta nequaq̃ pōt recta exerceri iustitia. Ratio quidē est quia propter parcialitates affectio mutat̃.et ratio execatur. mutari aūt a recto affectus solet quac. aplici affectōne mentali que sunt amor et odiū spes ⁊ timor. De his Dañ.7 script. est. Quatuor venti pugnabāt in mari magno sc̃z mentes iudicis parcialis. Difficile quidem est q̄ cui⁹ interest iusticiaz recta lanceā tenere aliqua istarum affectionū ad iusticiam nō flectat̃. Nam amor affectuz trahit ad suū parciale et amicuz odium ab aduersa parte repellit. Et dilectis em̃ difficilit̃ male sentimus sicut de non dilectis difficiliter bene. Offendit amicus culpa magna extimatur parua. Deliquit aduersarius offēsa pua sentitur. magna seruit dilectus sup sidera exaltatur fidelisq̃ pleis fauoribus prēdicatur. Alter contrarie partis maxima prestat comoda impendit magna seruicia puipenditur. eiqz detrahit̃. Et quacunqz causa patratur crim pro suo prociali quilibet supplerorat culpā minuit aut ipsam negat aut pro mia istat pars vero aduersa offensā grauat iusticiaz postulat. Adest spes sue pti inherens et timor contrariā partem pauens. Judicantis aūt intellect⁹ his mentis turbinib⁹ cōquassatus discernere verū nescit. Ar vult et si fas est dicere nequaq̃ potest. Jmō consequens est q̄ re⁹ iustificatur et innocēs condēnat̃. Vnus hētur p spurio. alter pro legitimo. bon⁹ dicitur malus. malus dicitur bon⁹. verus dicit̃ falsum. falsus dicitur verū vt demū mia p iusticia ⁊ iusticia p mia impiissime pputet̃. Vnde psidorus de sum⁹ bo Et hr̃.ii.q.3.c.q̄tuor mōis. vbi dr̃ q̄tuor mōis hūanū iudiciū puertit̃ tiōre duz metuptātis alicui⁹ veritatē loqui pertimescimus. Cupiditate duz premio alicui⁹ aim corrūpimus. Odio dū contra quēlibet aduersariuz molimur. Amore dū amico vel ppinquo p̃stare contēdim⁹. Sequenti ca. scriptum est: Cuiusq̃z aut consanguinitate vl aīcicia aut hostili odio vl̃ inimicitiis in iudici. o ducitur peruertit iudiciū rōi qđ est iusticia et fructū illius vertit in dāpnationis amaritudinē Et

Iterū. Amos. 6. his iniuste iudicantib⁹ domin⁹ dicit. Conuertistis in amaritudines iudiciū et fructum iusticie in absinthiū. Item Ysa. 7 c. Qui recessit a malo prede patuit iz. testatur. Par par ⁊ non erat pax cuius rationē. ysa. 48.c ponit dicens. Non est pax impiis dicit dñs. Qua em̃ rōne pacē habere potest remanens parcialis in corde cum continue cui oipotente habeat guerraz cui super caput continue pendet euaginatus gladi⁹ iusticie dei qui in domo conscientie litē habet. ⁊ qui onus dyaboli qui est secretus habitus odij cōtinue portat quē etiā cetera vitia quasi spine continue pungunt ⁊ lacerant contra quos. ps. ait. Contritio ⁊ infelicitas in vi.e.⁊ vi.pa.nō cō.nō est ti.dei ante o.eoz sc̃z cordis cū cordis diuisiones nō abiiciant ⁊ cetera crimina quibus repleti sunt non relinquant. Jdeo contra tales zelans prophe ta dicebat ps. 72. Zelaui super iniquos pa: pec. videns. s. ⁊ intelligens q̄ nō erat pax illa vera sed similata ⁊ ficta atq̃ mo^co tpe dura tura qz vt dicitur prouer.13. Inter supbos sicut sūt pciales semp sūt iurgia. Sed solū vt ps. testatur. Par multa. di. le. tu. ⁊ nō ē illis scā. Nō vt dicit glo. colloc̃. Par sine caritate esse nō potest. imo quod mirabilius est cū multi demones in vno demoniaco in pace simul ⁊ quiete mozēt. sicut Jaī. 5. De demoniaco legionario patet. ⁊ etiā quotidie experientia docet neq̃z seipsos pellant stupenda q̄dem res est q̄ duos partium principales vna terra vel vna ciuitas ⁊ pria simul non poterit in pace continere q̄mo vnus alteruz de terra ⁊ patria insuper si fas erit per necē de toto seculo ppulsabit: vt vere ex hoc detur intelligi q̄ in talibus hmōi hoies quia sunt demones incarnati ipis demonib⁹ sunt peiores. Et sic clarissime patet q̄ partialitates sunt guerraz suscitatio ⁊ fomentum.

Tertus fructus est q̄ ex parcialitatibus sepius terraz ⁊ priaz exterminia sequi solēt.

Capitulum tertium.

Ertus fructus partialitatis est destructio patriaruz

Cuius conclusio sit q̄ talis terra vel patria diu sine magno exterminio nō pōt stare. Ratio huius ex precedētibus satis patet. Naz partibus incipientibus ebullire peccatis exigentibus dyabo operante et diuino

firmat̃. Hic siquidē ē q̄ si quādo inter hmōi parciales par fiat non vtiq̃z est par vera. qz radices partiū remanserunt in cordibus partialiū pcōz: sed dici pōt paciotola sicut Eze. iz. testatur. Par par ⁊ non erat pax cuius rationē. ysa. 48.c ponit dicens. Non est par impiis dicit dñs. Qua em̃ rōne pacē habere potest remanens parcialis in corde cum continue cui oipotente habeat guerraz cui super caput continue pendet euaginatus gladi⁹ iusticie dei qui in domo conscientie litē habet. ⁊ qui onus dyaboli qui est secretus habitus odij cōtinue portat quē etiā cetera vitia quasi spine continue pungunt ⁊ lacerant contra quos. ps. ait. Contritio ⁊ infelicitas in vi.e.⁊ vi.pa.nō cō.nō est ti.dei ante o.eoz sc̃z cordis cū cordis diuisiones nō abiiciant ⁊ cetera crimina quibus repleti sunt non relinquant. Jdeo contra tales zelans prophe ta dicebat ps. 72. Zelaui super iniquos pacem videns. s. ⁊ intelligens q̄ nō erat pax illa vera sed similata ⁊ ficta atq̃ mo^co tpe dura tura qz vt dicitur prouer.13. Inter supbos sicut sūt pciales semp sūt iurgia. Sed solū vt ps. testatur. Par multa. di. le. tu. ⁊ nō ē illis scā. Nō vt dicit glo. colloc̃. Par sine caritate esse nō potest. imo quod mirabilius est cū multi demones in vno demoniaco in pace simul ⁊ quiete mozēt. sicut Jaī. 5. De demoniaco legionario patet. ⁊ etiā quotidie experientia docet neq̃z seipsos pellant stupenda q̄dem res est q̄ duos partium principales vna terra vel vna ciuitas ⁊ pria simul non poterit in pace continere q̄mo vnus alteruz de terra ⁊ patria insuper si fas erit per necē de toto seculo ppulsabit: vt vere ex hoc detur intelligi q̄ in talibus hmōi hoies quia sunt demones incarnati ipis demonib⁹ sunt peiores. Et sic clarissime patet q̄ partialitates sunt guerraz suscitatio ⁊ fomentum.

Tertus fructus est q̄ ex parcialitatibus sepius terraz ⁊ priaz exterminia sequi solēt.

Capitulum tertium.

Ertus fructus partialitatis est destructio patriaruz

Cuius conclusio sit q̄ talis terra vel patria diu sine magno exterminio nō pōt stare. Ratio huius ex precedētibus satis patet. Naz partibus incipientibus ebullire peccatis exigentibus dyabo operante et diuino iudicio pmittēte vna pars alterā pellit. Vbi dantur illius bona edificia destruūtur siue sunt arua. vinee precidūtur ⁊ consumuntur quiescūt artes ⁊ mercantie pecora ⁊ cetera aialiū diuersi generis armenta vocantur. Adolescentuli parētibus pulsi egestate ppulsi vadunt ad soldū. efficiūtur fures. hic suspēditur ille necatur. hic perit in bello. alius alterā infelici morte miserabilē tam finit. iuuenes pulsi non sumūt vxores. sed cum prece dentibus similē vitā sortiūtur nē. Puelle nubiles morātur inupte vel per mundum vage fiunt meretrices. Adulti aūt viri odia paupertate tristicia ⁊ multiplici miseria consumabescunt ⁊ miserabiliter hinc inde vagantur. Deficit inde religiosis obseruantia regularis ⁊ clericis modestia clericalis. iuuenibus ⁊ docus scientie disciplina. Fiunt patrie latronum spelunce. prophanantur templa. destruunt̃ mores. populant̃ ipi viduas ⁊ denique cūcta tēporalia bona simul cū corporalibus ⁊ spūalibus flebili miseria destruunt̃. Sed nundū malox est finis. Adhuc restant anni quinq̃. Nā cū purgata fuerint crimina expulsox ⁊ expellēm fiunt scelera manifesta vel consumata fit vox ⁊ tonitruus iudicii dei in mundani status versatili rota. Et redeūtes expulsi regnātes pellūt crudeliq̃ seruicia vindicātes pro omni b⁹ receptis iniuriis vicē reddūt. Et si quid remāserat destruendū ad sue consumptionis properat finē. Tunc quidē dñi vera sñia reperit̃ qua Luce. ii. d. Sme regnū in seipm diuisum. de so. ⁊ do. supā do. cadet Et iterū ysa. 28. Jam da remāda. māda remāda. expecta reexpecta expecta reexpecta. modicū ibi modicū ibi vt vadāt ⁊ cadant retrorsum ⁊ pterānt ⁊ illaqueantur ⁊ capiant̃. Jandat em̃ expellēdo pars vna partem alteram illaq̃z reuersa demū remandat alterā propulsando. Expulsus aūtez expectans expectat. sc̃z posse reuerti domum sic etiam postmodū altera pars expulsa. Demū vero de bono tēporali aut corporali seu spūali. modicum ibi sc̃z ex parte vna ⁊ modicum ibi. s. ex parte altera. Et sic semper vadunt ⁊ cadunt retrorsum. de malo in peius. vtraq̃z pars ruendo: ita vt finaliter cōterant̃ supplicijs miseriis ⁊ tormētis ⁊ illaqueant̃ semper grauioribus culpis ⁊ capiantur in morte infernalibus penis vt verificetur quod scribitur. Je. 46. Fortis ipegit in fortē ⁊ ambo

Universidad de Deusto
Biblioteca

scz modis predictis pariter conciderūt. Vallos duos quādoqz vidi dura longaqz pugna bellātes se ore z vngulis sanguinātes z vndiqz discerpentes. Cumqz pugnandi in vtroqz defecisset vigor nō defecerat ☐ crenerat indignationis ardor. Sic nouꝰ parciales multos vt sic dicā exp̄nazatos quibus cū ꝓpter ptes consur[illegible]serint fomia bona sua nihil eis remansit nisi rabies partis sue.

Quartus fructus q̄ ista stulticia sit parcialitates impias sequi. Capitulū quartum.

Uartus fructus par

q cialitatis est stulticia summa z cō summata o quo conclusio sit q̄ nō videtur esse sub celo gens stultitior illa. Rō est qz hmōi scelus est in appetitu stulti z dānosi mali. Delectatur quis in ꝓbus carnis z gule. Dānabiliter quidē errat. Oblectatur alius in turpi lucro z insaciabili cupiditate rerum errat absqz duº in mortali. Alī insuper itumescit in pōpis z gl'iosa fastu letatur: nec dubitandum quin criminaliter peccet z sic de multis consimilibus culpis. Sed omnes isti errant quidam tamen in appetitu boni transitoria delectatione illecti z decepti z er finali in pnia condemnandi. Hi autem parciales. o dementia stulta z insensata tales inq̄ peccant ex appetitu z desiderio mali dum partem z diuisionem affectant ponentes in periculo ꝓpriam substantiam temporalē cor p. z filios parentes consanguineos et amicos z illorum temporalia bona. immo quandoqz ad totius patrie etiam discrimen. Quid enī boni ex parcialitate lucrātur. penit⁹ ignoro Nisi forte putent lucrū hec picula experiri z cū his oībus eternis supplicīs cruciari. Vñ de parciali stulto. Eccle. 22. scriptum est. Super blumbuz aggrauat z qō illi aliud nomen q̄ fatuus Arenā z salē z massam ferri facilius est ferre q̄ hoiem imprudentem z fatuum z impium que omnia continet parcialis stultus. Propterea possunt freneticis cō parari qui ratione priuati pericula omnia sibi z aliis patrant. Similes etiam sunt cuidaz stulto qui cum baculum gestaret in via. z ante ipsum precederet vmbra sua putauit alterum hominem vmbram suam Cucurrit stultus post vmbram quasi cum homine pugnaturus. fugit illa sequētē. continet stultus gressus stat insup vmbra. Alterū agit cōtra illā insultum. Iterum fugit vmbra. Deniqz cum diuerteret a via z vmbra quasi homo cum similitudine baculi videret erigi cōtra murus timens stultus posteaqz audacia maiori resumpta rapido ipetu impingens in murus caput fregit. Sic parciales stulti pugnātes cum vmbra nois parcialis finaliter aie z corporis frangunt caput. Ecce fructꝰ stulticie summe.

Articulus scōs de scōis quatuor pernicios fructibus nequissime partis: z primus est de horrendis crudelitatibus que ex parcialitatibus fiunt. Capitulum primum.

Rimus fructus est

p inqua crudelitas. Cuius conclusio est q̄ non est gens saltem inter xp̄ianos magis impia z crudelis. Ratio huius est quia habitum odij semper habent cōtra omnes ꝑtrarie partis ꝑ cognitos z ignotos contra presentes preteritos et futuros aduersus infantes z senes z sepius aduersus consanguineos z parentes. Insuper aduersus eos qui sibi z suis multipliciter seruierit Vnde dici potest hoc oim homicidia. sicut i. Jo. i. c. scriptū est. Qui odit fratrē suū homicida est. Hi aūt odiū parcialitatis per habitum semp in corde ferunt: sicut in septimo tractatu vbi agitur de cordis consensu ad ptes latius visum est. Sed vltra hoc odiū cordiale quis exp̄imere valeat sevicias z īmanes crudelitates quas extra aduersarios operantur. Non pcunt etati non sexui non ꝓsanguinitati. non generi. nō amicitie. nō fidei. nō religioni vl' sanctitati. sed vsqz ad deuotatio nē xp̄iane carnis ꝑtīm scelerata crudelitas impiox z in alias scredibiles sevicias profūdātur. Propterea merito rabido cani poterunt compari. sicut in quadragesimali de seraphin contra detractores fmōe. 29. arº. i. c. 2. latº visum est. De ceteris crudelitatibº satis vbi supꝰ est tactū sermone. 25. arº. 3. c. agitur de operibº parci. circa sermonis finē.

Sextus fructus q̄ pestiferū malum sit diuisio parcialis. Secūdum capitulum.

Extus vero fruc

f tus est pestilens malū cuius cōtusio est q̄ nullū est magis pestiferū malū q̄ diuisio parcialis. Occasio huiº mō

163

tipler esse potest. Cum enī homo sit aīal irascibile offensusqz z indignatus naturaliter se vindicare z inimico obesse conetur nisi rō irā frenet z tuōr mentis in parcialibus sit obstaculum rōis. ideo in se hac peste corrupti secū alios cōuersantes inficiunt adiuuāte natura inclinata ad irā z culpa obscurante itel ligentiā in vtrisqz. duōqz inter homines ex aliqua occasione oriūtur offense sanguis currit ad cor z ire atqz furoris accenditur ignis. focuetur hic ignis quasi aridis lignis multitudine peccatoꝝ. Animi eꝝ peruersatiōe simꝰ quodā modo confricantur z demones ad scandala tērationes vndiqz sufflant flāmescit ira cundia. ignitur corda flāmescunt verba ignita monstrātur. nutus z opa z quasi quadā spirituali simul z corporali pestilentia aer cum tota patria cōaminātur sicut Apo. 9. c. scriptus est de parcialitatibº q̄ de ore eox procedebat ignis fumus z sulphur. z ab his tribus plagis occisa est tertia pars hoīm. i. ipenitentes. sicut supꝰ de detractoribus declaratū est. Pō. eccle. 13. scriptū est. Qui cōicat superbo induet superbiā z qui tetigerit picē coinquinabitur ab ea. Nam vt testat Exe. 2. Parciales increduli z subersores sunt z cum scorpionibus habitas. s. tu qui cū parcialibus pueraris. Et. i. cor. 5. Judicū fermentū totam massam corrūpit Insup eccle. 17. discede ab iniquo. s. parciali z deficiant mala abste. Et ꝑs. de se tam sctō testatur. cū hoibus opantibus iniquitatē. sic sunt parciales z nō cōicabo cū electis eox. i. cū capitaneis partū. Et alibi. Non adhesit mihi cor prauū sicut vniq̄ parciale declinantē a me malignū. i. parcialem nō cognoscebā. s. tanta cōuersatione elongatus morabar ab illo. Et alio loco ait. Cuz peruerso. s. parciali perverteris. aperte Jarime si impfectus z fragilis eris. Nam vt testatur. Grego. super ezc. li. 1º. omel'. cōtra ifirmi pranox debēt societatē declinare ne mala que frequēter aspiciūt z corrigere nō valent imitari delectētur. Et huiº exēplū adit q̄ si cut aer malus assiduo flatu tractꝰ inficit corpus. ita peruersa locutio assidue audita inficit aīan. Aplō taste qui. i. cor. 15. aut. Corrūpūt bonos mores colloqa prava. Et Wernar. addit ꝑtomagis opera prava. Sz in terra partiali non solum sunt verba sed etiam opera impia ex parcialitate peruersa. Propterea quasi impossibile est in terra partiali: et

um parcialibus conversari quin homo aliquomodo inficiatur. Propter quod omnino fugiendi sunt. z etiā essent cuz omnia sua videantur infec[illegible]. z pestilentiale virus alius communicare probentur. immo tactus vsus alitus sermo vestigium verba domus z parcialium cuncta videnī pestifera z infecta. iō non deberet homo bibere cum eius crator nec dormire in eodem lecto. immo nec morari sub eodem tecto nec habitare ꝛ parciali terra tanto solicitius fugiendus est aer parciali q̄ pestilencialis qnto parcialitas est non solum pestilentia corporalis. sed etiam temporalis z spiritualis. vbi pestis est solummodo corporalis. forte n[illegible]antur quidam q̄ taz acerrime loquar contra huiusmodi partes q bus respondeat experientia ipsa. Pestis seua ingreditur ciuitatem obeunt plurimi: sed remanent multi. immo pro maiori parte euadunt. Pars autem guelphalis gelbellina aut quecunqz altera ingreditur ciuitatem: mirum namqz marimum erit si poterit euadere quisq̄ qui saltem lapsu temporis parti non adhereat vel adhere putetur sicut ego stupens z dolens experia[illegible]ia certus sum immo quod fiendum est etiam qui videntur timere deum: ita efficiuntur amentes z insensati marime circa partem guelphan z gebellinam q̄ in eisdem ita secure viuunt quasi hec sit professio sanctitatis. similes generis Loth qui vt patet Gen. 19. ita insensibiles in sodoma facti sunt q̄ Loth predicāti z suadenti recessum credere noluerunt: sed videbatur eis quasi ludens loqui. vt dicitur ibi. Ideo cum ceteris perierunt. Propterea Apoº. 18. Zelantibus salutem anime sue vtiqz dictum est. Exite de illa populus meus ne participes sitis delictox eiº z ð plagis eiº accipiatis quoniā peruenerūt peccata eius vsqz ad celum. Et eccle. 13. Si communicabit lupus agno aliquando sic peccatox scilicet parcialis iusto que communicatio sancti hominis ad canem scilicet partialem. Ex his satis patet q̄ pestilens malum sit impie parcialitates.

Tertius fructus de multitudine scelerum z malorum que ex parcialitatibus subsequentur.

Tertium capitulum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ertus fructus est

multiplicatio scelerū. Conclusio vero est ista q[uo]d [illegible]ctū est de quo tot scelera oriātur sicut ō parcialiū ipietate. Rō aūt ponitur Job. 31. quia parcialitas ignis est vsq3 ad consumptionē deuorans ⁊ oīa eradicans germina Inde em̄ oriuntur tēporalia corporalia ⁊ spūalia mala. Primo tēporalia sicut sunt saccomāna rapine incendia domoꝝ agroꝝ ⁊ [illegible]oꝝ destructio prediōꝝ. desolatio ciuitatū: terraꝝ ⁊ patriaꝝ extinctio: scientiaꝝ ⁊ artiū ⁊ aliū ⁊ consimilia multa. In quibus o[illegible]s pensanda sunt scelera ⁊ pctā que inde sequunt. 2° mala corporalia: sicut sunt virginū d[illegible]orationes mulierū violatiōes: horrenda homicidia [illegible]eroꝝ crudeles neces carcerationes seue. tormenta. oī maiestate plena. quidā occiduntur fame. alii cōburunt igne. quidā in stercore suffocantur humano. alii precidunt mēbra. lingua. digiti. manus: ⁊ verēda ⁊ infelices boies ipimet coguntur comedere. illa precipitant per altissimas turres quidā alii fluminibus pimūtur Alii dantur canibus ad vorandū. alii mortui relinquūtur. lupis quidaz assantur viui ⁊ ad odorē illoꝝ aliqui comedūt panē doloris. vēduntur hoies sicut boues ⁊ multa cōsilia. De quibus in seraphin fmone. 2 ꝯ. ar°. 3. ꝓtactū est 3° mala spūalia. O quis enumerare sufficiat ex his oib⁹ pctā fiunt: tū in opando. tum in consentiēdo: tum in fouendo. In precipiendo. in nō obstando. i impacienter illatas dāna. ferendo i ꝑticipādo verbisq3 multipliciter offendendo ⁊ consilibus. Propter ea glo. preallegata. i. cor. ii. ait. Ex dissentōe oia mala oriūtur vbi em̄ dissen° est nihil rectum est. Ideo clamat contra parciales ysa. c. 1. Vegenti peccatrici populo graui iniquitate semini neq3 filiis sceleraris Ecce multiplicatio scelerū ⁊ iniquitatum.

Quartus fructus est fidei abnegatio et proditio contra xp̄m quia esse parcialē est negare fidem ⁊ prodere xp̄m. Capitulū 4[m]

Uartus fructus est

q [illegible] fidei abnegatio ⁊ pditio [illegible] ꝯ. 2° q[uo]d oēs parciales xp̄iani sunt regnati ⁊ pditores cōtra xp̄m ⁊ p cōsequēs primoꝝ suoꝝ. Cui° rō est quia lz forte in parcialibus oriātur. imo licet omēs ꝓpter originale pctm̄ nascātur filii ire. Nihilō⁹ in bap°. renūciamus maliciis dyaboli ⁊ oibus pōpis mūdi patriniq3 illos suscipiētes de sacro baptismate fō te pro illis spondent ⁊ quodāmō tūc scribuntur ad soldū ⁊ ad militiā xp̄i. De quo de cle. di. 4. c. i.. Adulti aut fati tenentur ad ea que ꝑ ipis offerētes spoponderūt. De cōse. di. 4. c. Paruuli. In cōfirmatōe vero preparatur homo ad pugnā ꝑ fide xp̄i. De cōse. di. ꝯ. c. Spūssctūs Allapa pcutitur: vt discat q[uo]d ꝑ patiētiā vincit militia xp̄i. In fronte ungitur vt a recipiēte fides xp̄i sine erubescentia p̄dicetur. De cōse. di. ꝯ. c. Cum aūt in baptismate partialibus hō renūctauerit. ⁊ demā ad vomitū redit ꝑdit xp̄m fidemq3 illius negat. Dño ipo testante qui Lu. ii. aut Qui non est mecū. s. in militia mea aduersum me est. quia in militia dyabolica. Et qui nō colligit mecū. s. spūalia tēpora: ⁊ corporalia bona dispgit vid3 i[illegible] ⁊ in psenti seculo ⁊ in futuro. Qui aūt dño extiterit infidelis quomō suis prorimis pt esse fidelis. Ex hoc pciales faciles fiunt proditores.

Articulus terti° de vltimis quatuor amarissimis fructibus negssime parcialitatis. et primus est q[uo]d pcialitas ꝑnitens malū est cū rarissimi corde ore ⁊ opere pcialitati renūcīet sicut debent. Capitulum primum.

Rimus fructus est

p [illegible] impenitēs culpa vel malū. Ad h° conclusio est q[uo]d nullus pcialis absolui potest nisi corde ore ⁊ opere renūciet ꝑ cialitati. Rō est quia ꝑsentire parcialitatib⁹ corde vel se pcialem cōfiteri ore ⁊ multo amplius pcialitatis opera exercere mortalia fuit sicut latius patet in quadragesimali de seraphin sermone. 2 ꝯ. ⁊. 26. Et licet quidā confiteātur q[uo]d pcialitates exercuerint ope. rarissimos vnq3 vidi ⁊ quasi nullos sensi qui doleant ⁊ ofessi sint sefuisse pciales corde ⁊ ore iō nō penitent vere. q3 vera penitētia est preteri ta mala plangere ⁊ plāgenda iterū nō perpetrare. De pe. di. 3. ꝟ. i. ꝟ false aūt penitē[illegible] nūq3 venia datur sicut p3 vbi ā. ꝟ. [illegible]fi. imo falsa pnīa irritat deū vbi ā. Propter ea cauenant confessores qui publicos parciales quelfos ⁊ gibellinos vel qui pro defensione ⁊ fauore ptis dant vel suscipiunt iuramēta sine/alios parciales absoluunt quia teste dño. Iaſ. i ꝯ. Si cecus ceco ducatū prestet am/

bo in foueam cadūt. s. infernalem. Vnde an neq3 eos absoluant faciāt q[uo]d hmōi renunciēt omni parti pleno corde aperto ore et efficaci opere. i. q[uo]d disponant se nunq3 nominare p ciales neq3 officium pro parte assumere vl aliquod opus vnq3 partialiter exercere qa tales ptiales eccl nunq3 de talibus faciunt conscientiā. ymo sicut expertus sum in quibusdam qui bene videntur sapientes et timētes dñi salti partialitatem cordis et oris nō possunt intelligere esse mortale. Propterea partialitas est impenitens culpa.

2° fructus q rari partiales consequunt salm̄ licet apparenter pnie signa demonstrēt Capitulum 2[m].

Ecundus fructus ē

ſ [illegible] damnatio sempīna. Terribilis cōclusio sit q[uo]d rarissimi partiales etiam si appareāt in fine confiteri saluant. Maxime si vsq3 in finem pseuerauerunt in partialitate iniqua. Ratio est quia ad hoc multa habent impedimenta. Primū ē ignorantia quia vt pretactum est. Multi ignorant q[uo]d partialitas cordis ⁊ oris sit pctm̄. Sz ignorantia iuris diuini de dilectione fraterna cordis oris et operis ⁊ de aliis que necessaria sunt saluti non excusat adultū ⁊ nō ne vti valentem s[illegible] alex. in 2°. ca. 9. q. Alia quoq3 impedimenta pretacta sunt in precedēti. 19. sermone

3° fructus q publicus partialis sine signis pnie decedens priuatur ecclīastica sepl' tura. Capitul[m] 3[m].

Ertus fructus est

t [illegible] priuatio ecclīastice sepulture, Conclu° est q[uo]d null⁹ in mortali peccato decedens si notorium est dz ecclīastica sepultura sepeliri. sicut patz. phitz. i3. q 2. quib⁹ et. c. nō estimemus ⁊. c. pro obeuntibus Et hoc intelligendum est nisi fuerit ecclesie reconciliatus vel ostenderit pnie signa ex. de sepl'. parrochiano. Excipiūtur publ[illegible]ptores extra de raptoribus. c. super eo. vel moriens in toncamento. extra de tornamentis. c. i. qui si etiā signū pnie ostenderint sicut alibi dicetur debent ecclīastica sepultura carere. Parciales ergo cū sunt notorii si decedunt absq3 pnie signis. qui sepelit eos in loco sacro mortaliter peccat quia facē contra predicta ecclīastica iura. Ecclie aūt non obedire peccatū ariolandi et paganitatis est. 18. di. Si qui sunt. Ex his ⁊ etiā. phi/bitionibus [illegible] patet q[uo]d partiales qui impē tialitatū furoribus occiduntur sicut canes ad fossam proiici debent iuxta probicū vaticinium. Jere. 22. Sepultura asini sepelieē sz impenitens partialis qui [illegible]gnū pnie non ostendit in fine. Et si aliter ibi sepelianē ad cumulum est damnationis co[illegible]3 q. 2. cuz grauia et. c. gb⁹. [illegible] si ibi sepulti fu[illegible] omnino sunt exhumandi vbi eoꝝ corpora possūt ab aliis secerni. extra de sepul. c. Sacris est canonibus institutū Et cimiterium siue ecclesia est reconcilianda. extra de conse. ec. consuluisti. Racio hozū est quia officiū deuote sepultare est bone fidei testimoniū. 13. q. 2. c. Non estimemus ante fi. Propterea ne clerici sint falsi testes ipio parciali et cui cunq3 tali in mortali notorio impenitenter decedenti ex de rap. c. 2. statutum est. ne tali um intersint sepulture nec tunc suscipiāt eleemosinam ab eis. Ex hoc satis euidenter colligi potest q[uo]d qui partialem impenitentez tradit vel sociat ecclīastice sepulture vel ad hō prebet auxilium vel fauorem a labe falsi testimonii non est immunis sed iurta illud Proner. 19. Testis falsꝰ non erit impunitus

Quartus fructus q[uo]d non debēt orationes et oblationes fieri pro partiali qui sine signis pnie iam decessit Capm 4[m]

uartus fructus est

q [illegible] silentium orationum ecclīastica rum de quo conclu° sit q[uo]d ꝑ parciali impenitenter decedente orationes et oblationes non debent fieri quia mortale est. Rationem autem huius s[illegible] bonauanturaz in 2°. d. 43 Non. Jo. infra Jo. ꝯ. c. dicēt Est pctm̄ ad mortem nō d° vt pro eo quis roge pctm̄ ad mortē est finalis in pnia qua iusto iudicio dei sepe plectuntur partiales. Vnde peccat qui dicit vel dicere facit scienter missas aut offitia siue aliqua alia ecclīastica bona pro illius partialis anima sicut qui hoc faceret pro impio iudeo vel sarracino. [illegible]ra de statu mo. c. i. ⁊. c. sup quadam. extra de fur. c. 2. ⁊. i3. q. 2. ꝑ obeūtib⁹. In quibus omnibus locis ab ecclia iinhibet q[uo]d pro impenitente defuncto orationes nō fiant siue oblatiōes. Vnde in misterium Jat. 2

Universidad de Deusto
Biblioteca

scriptū est. Vox in rama.i. in excelso audita est rachel plorans filios suos parciales i pec cato defunctos ⁊ noluit cōsolari.s.ozōnibus ⁊ oblationibus xp̄ianoꝝ p[ro] ozantū. qz non sunt.s.in statu salutis sed eterne damnationis. Et p̄dictis ergo patet dilectissimi fratres q̄to odio abiicienda abhozrenda ⁊ persaquenda sit crudelis ⁊ criminosa diuisio parcialis ⁊ corde ozē ⁊ opere renuēda ⁊ oīo a toto populo extirpāda: vt illa supernali ⁊ amorosa vnione gaudeatis. ꝯ qua.p̄s.ait. Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ io.habita.fra.in vnū. Quā nobis concedat corda in vera caritate copulās et conseruans dñs ihc̄s xp̄s q cum p[at]re ⁊.s. s.v.⁊ regnat in se.seculoꝝ. Amen.

Dñica tertia i quadrage[sima] infra die[m] extra insignia distinguētia inter p[ar]tes. Sermo. 26.

Um fortis armatus

custodit atriū suū in pace sunt oīa que possidet Luce.ii. Magna quippe res est ⁊ periculis plena ignorantia veritatis. Nam sicut ysidorus ait. Mat̄ est ⁊ nutrix oīm viciorū. Quid sit dānum culpe nō sentit insipiēs quotidie p[ec]cat ⁊ ignorat. Et iterum 38.d.c. Ignoⁿ.scrip.est. Ignorantia mat̄ ē cunctoꝝ errorū. ⁊.c.qui ea. Bre[vi]⁹ in morꝝ.ait Qui ea que dei sunt sapiūt a dño sapiuntur. ⁊ qui ea que dei sunt nesciunt a deo nesciunt Apo⁹ attestāte qui ait. Quicūq stultus ē in cr[ea]ꝯa sapiens erit in pena.i.per penaz.s. sempiternā. Et iterū Ysa c.5. Captiuus ductus est populus meꝰ.s.ad supplitia eterna: quia non habuit scientiam. Ignozata eteī culpa mīme emendatur quēdmodū ignorate infirmitati remediū adhiberi nequaḡ potest. Et in hoc ceteris vitiis ignorantia deterior ⁊ piculosior est. Sed sicut initiū mortis aie ē ignorantia de peccato finis vero gloriaⁿ in peccatis sic salutis initiū peccati cognitio est finis vero confuⁿ de peccatis. Magna quippe quete quieseit dyabolus in corde peccantiū: qñ per ignorantiā patratur culpa. Vnde Job 40.de tali demone scriptū est. Sub vmbra sez ignorātie dormit.sez pacificus ⁊ quietus in secreto talami. t.in mente vacua lumine veritatis ⁊ plena ignoranticcecitate [in] locis humentibus.i p̄ceps ex ignorantia ad quēcunqz casum hmōi sunt oēs qui parcialitatū insigniatenent in domibus vel super ecclia do mor aut in meniis altis ⁊ turribus aut pa[r]a ciis suis aut in ciuitatū portis vel quarūcum qz terraꝝ. Ō quidē manifestissimū signum est q̄ dyabolus partiū caput est Apo.9.exterminatoz dictus est in locis illis ⁊ in malis conscientiis inhabitantiū ibi pacifice cōmorātur Et hoc manifeste indicat infallibilis veritas xp̄s ihesus in verbo p̄allegato cū ait. Cum fortis ar.cu.a.s.in pa.sunt oīa que pos[sidet]. Quis est em̄ hic fortis armatus nisi dyabol⁹.de cuius fortitudine Job. 41. Non est potestas super terrā que coparetur ei. Hmōi autem arma quibus armatus est sunt concatenatiōnes ⁊ cōfederatōes cordiū cūctoꝝ qui parcialitates sectātur. Vnde aquilone a quo pā ditur oīe malū.i.de exterminatore producto Eccle. 43. scriptū est. Super oēm congregatōem aquaꝝ requieſcit ⁊ sicut lozica induit se aquisci.parcialibus populis qui labuntur vt aque. ⁊ facile tanḡ aque a demone diuiunt. Atriū vero eius quid conueniēti⁹ indicat q̄ locū ⁊ domū in qua talia insignia parcialiū collocātur. Hūc nēpe locū vel potius parciales habitātes in eo demō oī vigilātia custodit ⁊ marie a lumie veritatis sicut dñs ait Jo.3.c. Qui male agit odit lucē. Cum ait a tali lumine aīa custoditur tunc in pace sunt oīa que possidet.s.ipe demō.eo q̄ nullo remorsu conscīētie de talibus molestat.quia tanta cecitate obscurat ⁊ obscuratas sarnat mentes habitantiū ibi ⁊ diligentiū illa.vt nō intelligāt q̄ talia insignia sint arma ⁊ manifestissima signa q̄ loca ista cū talibus habitatoribus a deo sunt tradita in demonū ptāte Et q̄ ab exterminatore pacifice possident. Habet em̄ aduersarius noster quoldā modos sinuandi seu simulandi opera dei: vt quod deꝰ operatur in bonū ⁊ in aīaꝝ salutē demō ipse operat̄ in malū ⁊ in aīaꝝ perniciē. Dicerat em̄ q̄ Apo. 7.c. scriptū ē. Vidi alterū āgelū .i. xp̄m ascendentē ab ortu solis.i.a lumiosa ⁊ solari doctrina habentē signū dei viui.id ē gratiā gratificantē in ihesu noīe designatum qua suos signat ⁊ salvat electos.sicut. Mat. p[ro]. c.scriptissimo ioseph angelus ait. Vocabis nomē eius ihesum ipse em̄ sal.fa.po[pulu]m a p[ec]cīis eoꝝ De qua grā in electoꝝ persona. p̄s.ait. Signatū est sup nos lumen l. v.t. dñe de. Lin corde meo. Et statim Jo. addit Et clamauit per refrenans imperiū potestatis quatuor angelis quibus datū est nocere terre ⁊ marīs dicens. Nolite no

cere terre ⁊ mari neqz arboribus.i. bene agere incipientibus.p[ro]ficientib⁹ ⁊ perfectis quo vsqz signemus seruos dei nostri in frontibus ideſt in mentibus eoꝝ. Et iterꝝ Jo. subdit Et audiui numerū signatoꝝ centū. 44 oz milia signati q̄ quē nūerū ōs electi mistice designāt sic alibi oriūz ē. sic ex aduerso dyabol⁹ habet signū reprobatōis eine quo reprobox cetus apertius ⁊ euidentius per insignia partiū continetur quod ⁊ ipse p̄pheta p̄uidit i spū cum in. 73.p̄s.ait. Posuerūt signa sua signa ⁊ nō cognouerūt sic in ex.sup summū. quod esse potest aliud th[eo]. Et idē est dicere q̄. Cū for.armatus cu.a.s.in pa.sunt oīa que possidet sicut ex tam dictis atqz dicendis clarescere pōt. Per predicta igitur 2ª religiositas indicatur. que consignationis est dicta per quā fidelīū aīe a mortis ⁊ rasis insigniis ip̄iaꝝ diuisionū salutaris noie consignantur. Ad quod perficiendum inrta sensum dñi nostri ihesu xp̄i p tres conclusiōse verbū p̄pheticū declaretur. Prima conclusio est q̄ parcialitatū insignia sunt manifeste ydolatrie signa. Et de hoc.p̄s.ait. Posuerūt signa sua signa. 2ª conclusio est q̄ habere p̄cialiū signa est continue ⁊ impenitenter ad inferos p̄properare. ⁊ de hoc tangit.p̄s. d. ⁊ nō cognouerūt sicut in eritu. 3ª cōclusio est q̄ tenere insignia partiū est continue aīas se cū ad eternū interitū trahere. Jō subdit.p̄s. super summū. Propter hec tria ter clamat aquila volās ⁊ dicit Apo.8. Ve.ve.ve.habitantibus in terra.s.p̄ciali. Et potest esse etiam aliud th[eo].

Articulus p̄imus q̄ tenere insignia partiū distinctiua sunt manifesta ydolatrie signa.

Rima conclusio est

p q̄ partialitatū insignia sunt manifesta ydolatrie signa: quia posuerunt signa sua signa. Ad cuius intelligentiaz consideranda sunt tria signa que ostenduntur per ista parcialitatum insignia. Primum est imitationis. Secundum adorationis. Tertium vero vindicationis.

Quod malitia demonum antiqua ydolatria parcialitatum insigniis renouatur.

Capitulum primum.

Rimū autez signuz

p per hec insignia dmōstratū est signū ydolatrie imitatōis. de prima ydolatrie adiuctōe sapie.i4. scri.ē. idolū male orctū est ipm ⁊ qui fecit illud. Similiter sunt deo odio impius ⁊ impietas eius. Acerbo enim luctu dol[or] pater cito sibi rapti filii fecit ymaginē ⁊ illum qui tunc quasi homo mortuus fuerat nunc tanḡ deum colere cepit ⁊ ūstituit. Inde orta sūt inter suos sacra ⁊ sacrificia. Deide inuenēte t[em]p[or]e ⁊ pualescēte iiq̄ p̄suetudie. hic erroz tanḡ lex custodit ⁊ tyrannoꝝ imperio coluntur fi[gu]menta hos quos in pal[am] hoies hōzare nō poterāt propt hoc q̄ longe essent. Longinquo figura eoꝝ aliata euidentem ymaginem regis quem honorare volebant fecerunt vt illuꝝ qui aberat tanḡ p̄sentem colerent sua solicitudine et multa mirabilia ibidem circa hec. Et de his plenius supra sermone.19. dicta sunt. Necjam tem ydol[atr]ia postḡ cepit ita in crementum sumpsit tantumqz per orbem terrarum diffusa ost vsqz ad xp̄m q̄ nunḡ potuit deleri etiam in solo populo iudeorum Sed postḡ euāgelīū xp̄i per vniuersum orbem apostolorum predicatione diffusum est in vniuerso orbe error ydolatrie expulsus ⁊ exclusus manifeste apparet intantum q̄ nun[quam] licet multa hominum genera oberrent in cultu vnius dei tamen quasi nulla gens reperitur in orbe que nunc p̄prie ydolatriam imitetur quod ab initio legis vsqz ad xp̄m nusq̄ legitur esse factum. Predicantibus igitur apostolis ⁊ discipulis sanctissimum nomen ihesu christi er ydolis demonia fugiebant in puluere[m] redigebantur simulacra ⁊ per sanctorum miracula omnis abolebatur ydolatrie pestifer cultus. Sed eadem inuidia qua introuit mors in orbem terrarum frigescente fide in cordibus christianorum eadem ydolatria sed occultioꝝ modo inter eos maxime ytalia renouata est quasi in despectum christi et ecclesie sue vt vbi regnabat romanum imperium ⁊ principalioꝝ mundi ydolatrie fauor. ⁊ ibidem orante christo facta est non deficiens sedes petri ibi operante dyabolo reuiuiscat ydolatrie cultus quod quidez fit in parcialium insigniis. Ideo Apposto. hoc in spiritu p̄uidens in mysteriuz romanis scribens qui sunt in ytalia et ytalie caput ⁊ petri.i.c. sedes ait de tempore innouate ydolatrie qō nunc est. Cum cognouissent deum non sicut deū glorificauerunt aut grās egerūt sed

euanuerũt in cogitationibus suis ⁊ obscurata est insipiẽs cor eor. Dicentes eñ se esse sapientes stulti facti sunt ⁊ mutauerũt. i. mutabũt gloriã incorruptibil' de similitudine ymagis corruptibilis hois ⁊ volucr q̃drupedũ ⁊ serpentiũ. Pretereo que sequuntur hec aũt q̃tus ad litterã q̃ sint vera ipa experiẽtia manifestat. Nã in insigniis distinguẽtibus int' ptes quidã habet hoiez ptis sue caput. quem plus q̃ deũ imitãtur ⁊ colũt ⁊ se ꝑ illo q̃ ne quaq̃ ꝑ xp̃m egerẽt pr̃opt̃issime morti tradũt ⁊ tale caput nõ equide est sed similitudo ymagis corruptibil' his. i. dyabol⁹ incarnatus. Volucres etiã quidã ꝑ insigniis habent vt aquilas diuersi colores sine alias aues diuersas distinguẽtes ptes q̃s vti ydola nutriũt viuas. qdã vo ymagines q̃drupedũ ꝑ in signiis ⁊ ydolis suis portãt. Habet leonẽ natiũ colozis i⁹ albũ iste rubeũ hic vero perdũ ⁊ sic de ceteris. Alii serpẽtes colũt non tñ q̃ nobiliũ ⁊ cõitatiũ inq̃tum nõ distinguũt partes arma vel insignia dãnẽ. qz taliter insignia vel arma ferẽtes pñt nõ peccare si ordinata caritate amẽt illa. Sed magna ps taliũ vertitur in abusum ꝓpter qõ vel fuit vel reputãtur ꝑciales sicut exꝑimẽtũ. Aquila inq̃tuz dignitatẽ notat impialẽ gibellina nequaq̃ est ⁊ tñ in ytalia ꝑ gibellina reputat. Propterea quidã pro ī gibellia parte cordialiter affecti: vel vt veri⁹ dicã infernaliter ⁊ bestialiter insanati sup arma exꝑãsam aquilã portant. Leones aũt si infra sua arma vel iũctã cũ eis gestãt qz priuilegiũ imperii esse solet. Insup insini quidã ecclãm autumãt esse guelfaz et similiũ regales frãcoz. Sed sicut experientia docet guelfi cõtra ecclesiã ⁊ gibellini contra impium sincẽ fuerit septies in die ꝑ comodo proprio aduersant. Nã teste Apo. phil'. 2. Oẽs tales querũt que sua sunt nõ que iesu xp̃i imo qõ nõ solũ demẽcie est sed risu dignũ aliquẽ scñ faciũt guelfum ⁊ alterũ gibellinũ Sed etiam q̃ execrabile ⁊ horrendũ est etiã audire dñm dñi maiestatis regẽ glozie ⁊ eterne pacis cõstituũt ꝑcialẽ quasi cũ nequiuerit sarbanas per demones ꝑcialiter regnare i celis qz a michaele expulsus ẽ. conẽt ꝑ dyaboli eos ꝑciales reagrere celeste regnũ. Iz mẽtita ẽ iniquitas sibi. qz vtriq̃z eternaliter damnabunt Addũt etiã quidã stulti alias insanas risu dignas inter arbozes ponẽtes ptes inter oliuã qrcũ salicẽ ⁊ alias arbozes. int' rosas albas ⁊ rubeas. inꝺciatos in ꝑtione alei pyri ꝑfici et cõsimiliũ fructuum ⁊ ne multis imozer tales tenẽtes se esse sapiẽtes ꝑsimiles demẽtias innumerabiles habent. Excedit tñ sapientia illoz ⁊ eoz defectũ oio suplet. qz tales parciales distinctões in pane: in vino: in carnibus: in caseo: ⁊ in cõsimilibus nequaq̃ ponũt qõ quidẽ obtabile esset ne talibus vterẽtur. Ecce demoniũ cult⁹ in renouata ydolatria immutatus.

Qõ tenere insignia partiũ distinctiua est corde ⁊ ore ⁊ opere dyabolũ adorare. Ep.⁹

Ecundum autem si

gnũ per h̃ec insignia demonstratur est signũ ydolatrie adoratõis. Vñ de hoc sapie. i⁹. scriptũ est. sed ⁊ alia misserimi colũt. s. adorãt. Scõm tñ etbym. Adorare est toto corde adherere. Nã tunc adoramus deũ cũ toto corde adherem⁹ deo. Adoratur vtiq̃z ydolũ cũ totũ cor ydolo aplicat. Nemo quidẽ ãplius deo corde adheret q̃ q̃ pro eo libenter corꝑalem mortẽ sustinet teste dño q. Jo. i⁹. c. ait. Maiorẽ hac dilectionẽ nemo habet q̃ vt aiam suã q̃s ponat ꝑ amicis suis. Qõ ⁊ sancti martyres ardentissime ꝑ dño impleuerũt. Sed heu heu ⁊ iterũ dico heu quia intantũ corde herent parciales insigniis suis imo demonibus qui sunt in eis q̃ xp̃iani labiis tñ sed facto ydolatre pessimi qui mimã alapã nõ sustinerẽt pro rõe audacissime ⁊ prõptissime mortẽ sumãt pro insigniis ⁊ noie ptis vt demonibus qui in talib⁹ insignibus regnãt ⁊ extermiatozi qui capitaneus est eoz vere dicere possit illud ꝑs. qõ martyres xp̃i solebãt dicere deo. ꝓpter te mortificamur tota die estimati sum⁹ sicut oues occisionis. Ecce maior adoratio que possit fieri deo vel aduersariis eius. Propterea libamina ⁊ sacrificia que hmoi insignibus inhabitis vitozũs fiũt sicut balneare vino in simulacrũ oza leonũ ⁊ ꝑsimilia stulta. Qõ aũt habere talia insignia sit dyabolũ adorare corde ore ⁊ opere ꝑ xp̃m patet Amulus in mulieris manu signũ ostendit q̃ ꝓmissam fidẽ vult tenere marito corde ore ⁊ ope. signũ mutue ꝺẽ vellẽ agere ꝑ ꝓria sua hoiem iudicat. Signum quoq̃z theologie ostendit etiã theologũ corde ore ⁊ opere velle defensare fidẽ. Sic etiaz ꝑcialitatis ysignia signũ manifestũ sunt q̃ cor de ore ⁊ ope ab homie dyabolus adoretur.

Qui merito cõtra tales ꝑs ait. Confundant cõsimiliũ fructuum ⁊ ne multis imozer tales tenẽtes se esse sapiẽtes ꝑsimiles demẽtias innumerabiles habent. Excedit tñ sapientia illoz ⁊ eoz defectũ oio suplet. qz tales parciales distinctões in pane: in vino: in carnibus: in caseo: ⁊ in cõsimilibus nequaq̃ ponũt qõ quidẽ obtabile esset ne talibus vterẽtur. Ecce demoniũ cult⁹ in renouata ydolatria immutatus.

Qõ tenere insignia partiũ distinctiua est corde ⁊ ore ⁊ opere dyabolũ adorare. Ep.⁹

Ecundum autem si

gnũ per h̃ec insignia demonstratur est signũ ydolatrie adoratõis. Vñ de hoc sapie. i⁹. scriptũ est. sed ⁊ alia misserimi colũt. s. adorãt. Scõm tñ etbym. Adorare est toto corde adherere. Nã tunc adoramus deũ cũ toto corde adherem⁹ deo. Adoratur vtiq̃z ydolũ cũ totũ cor ydolo aplicat. Nemo quidẽ ãplius deo corde adheret q̃ q̃ pro eo libenter corꝑalem mortẽ sustinet teste dño q. Jo. i⁹. c. ait. Maiorẽ hac dilectionẽ nemo habet q̃ vt aiam suã q̃s ponat ꝑ amicis suis. Qõ ⁊ sancti martyres ardentissime ꝑ dño impleuerũt. Sed heu heu ⁊ iterũ dico heu quia intantũ corde herent parciales insigniis suis imo demonibus qui sunt in eis q̃ xp̃iani labiis tñ sed facto ydolatre pessimi qui mimã alapã nõ sustinerẽt pro rõe audacissime ⁊ prõptissime mortẽ sumãt pro insigniis ⁊ noie ptis vt demonibus qui in talib⁹ insignibus regnãt ⁊ extermiatozi qui capitaneus est eoz vere dicere possit illud ꝑs. qõ martyres xp̃i solebãt dicere deo. ꝓpter te mortificamur tota die estimati sum⁹ sicut oues occisionis. Ecce maior adoratio que possit fieri deo vel aduersariis eius. Propterea libamina ⁊ sacrificia que hmoi insignibus inhabitis vitozũs fiũt sicut balneare vino in simulacrũ oza leonũ ⁊ ꝑsimilia stulta. Qõ aũt habere talia insignia sit dyabolũ adorare corde ore ⁊ opere ꝑ xp̃m patet Amulus in mulieris manu signũ ostendit q̃ ꝓmissam fidẽ vult tenere marito corde ore ⁊ ope. signũ mutue ꝺẽ vellẽ agere ꝑ ꝓria sua hoiem iudicat. Signum quoq̃z theologie ostendit etiã theologũ corde ore ⁊ opere velle defensare fidẽ. Sic etiaz ꝑcialitatis ysignia signũ manifestũ sunt q̃ cor de ore ⁊ ope ab homie dyabolus adoretur. Vñ de hoc ꝑs. ꝓpheta intendat. d. Posuerunt signa sua signa. s. huius triplicis sq̃ti. videlicet ydolatrie ymitationis dyaboli/ce adorationis ⁊ demoniace vindicationis. vel. q. venerent. d. Posuerũt ipi parciales signa sua nõ dei. Iz ibi qñq̃z ponant signum crucis. qõ cum fecerit si ꝑ eã distingunt partes non crucem sed dyaboli. ⁊ illa sinistri latronis indicanda est. Nec insup dicit signum in singulari sed in plurali ait. Posuerunt signa sua signa quia mltiplicib signis ytũtur parciales ad distinguendũ partes. Et hoc est primũ ve quod aquila volare ymat.

Ar iculus scdꝰ tenere parcialium insignia ẽ continue impenitẽter ad inferos ꝓperare.

Ecunda conclusio ẽ

q̃ tenere parcialitatũ insignia ẽ continue impenitenter ad inferos ꝓperare. Et de hoc. ꝑs. subdit. Et nõ cognouerunt sicut in exitu. Quid eñ est. Non cognouerũt nisi qz ī vita de h⁹ ceci fuerũt. Et ideo ad inferos impenitẽter continue cucurrerũt nõ cognouerunt inquit. s. in vita sicut in exitu. i. in morte suple cognoscũt vel cognoscẽt. Nec imerito quia in vita vixerũt ceci. sed in morte aperiũtur eis oculi ⁊ mala que ex parcialitatibus ⁊ talibus signis fecerũt cum penitere non possunt tunc intelligunt ⁊ cognoscunt. Sicut talibus cõminatur dñs. Deut. 32. d. Occurrẽt vobis mala in extremo tẽpore. ⁊ tunc quidẽ territ⁹ per experientiã talis dicet Torrentes iniquitatis ꝓturbauerũt me. Nec per ignorãtiã quia talis ignorantia est supina crassa ⁊ affectata. Propterea de hoc ꝓphet a ait. Noluit intelligere vt bene ageret. Et sapie. 2°. rõ huius excecationis apertius declaratur. Excecauit eos malicia eorum. Imꝓnam autez eoz Joã. Apo. 9. clare demonstrat. d. Neq̃z pñiam egerunt de operib⁹ manuum suaz vt non odorarẽt demonia ⁊ simulacra aurea ⁊ argentea ⁊ erea ⁊ lignea ⁊ lapidea que neq̃z videre possunt neq̃z audire neq̃z ãbulare ⁊ nõ egerũt pñiaz ab homicidiis suis neq̃z a veneficiis suis neq̃z a fornicatõe neq̃z a furtis suis. In qb⁹ oñdit tria gña hominũ impenitentiũ ex his ꝑcialib⁹ signis eternaliter interire. quorum primi sunt opatores Secundi adoratores. Tertii vero imitatores

Contra artifices quecunq̃z insignia parcialium inpenitenter sculpentes pingentes vel aliter agentes. Capitulum primum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Rimi impenitētes

sunt operatores hoc est qui pīn
gunt et scul[illegible]nt et aliomodo
faciunt talia signa sicut sunt p[illegible]tores aurifi
ces er ligno vel er lapide seu ere vel aliomo
do sculpentes qui cū oim malorū que ex ta
libus signis [illegible]quuntur occōne presentent. De
omnibus culpabiles fiunt sicut patet extra
de iniu .c[illegible]amp.da.c.Si culpa vbi scrip.ē
Qui occōnem dāpni dat.s.efficacē dāpnū ō
dixisse videt. Enuēret ergo q hec oppat que t
quot mala inde sequant et in omnib⁹ illis p
ticipē se esse cognoscat. Sed q̄ hoc rari a
nīm aduertūt vel cre[illegible]t iō nūq̄ de hoc peni
tent propfea Jo. de talib⁹ ait Neq̄ pniam
egerunt de operib⁹ manuum suar̄ q.s. sunt
talia insignia. Et iz ad lram vere possint dici
opera manuū suar̄ actū altiori sensu veriori
q̄s si iz dici intelligentia opera manuū suarū
non dei appellari pñt. Nā sicut bona opera
non nra sed dei sunt q opat in nobis velle t
perficere p bōa volūtate. vt dicit Apo⁹ phi.
2.c. Sic et mala opera sicut sunt talia insig
nia vtiq̄ ho[illegible]m o[illegible]ra dici debent quia talia
drabolus per eos nunq̄ efficere posset nisi
ei tales volūtarie consentirent.

Contra novos ydolatras impenitenter
drabolū in isignis partiū adorātes. C[illegible]m 2[illegible]m.

Ecūdi impenitētes

sunt a deoratores q in talib⁹ insi
gniis tāq̄ in ydolis malignos sps
colūt. Et de hoc dicit vt non adorēt demoic
sicut ex p̄cedentibus patet et sil'acra aurea
argentea et erea et lignea t lapidea q̄ omnia
ad litteram a pictoribus et scultoribus t cō
sil'ibus operariis fiunt. tūc cū talia adorāt
cum ab impia mēte plusq̄ de⁹ amat et vene
rat Signū autē huius adorationis manife
stū est. Nā si percuterēt imago xpi vel bea
te virginis aut alterius sci de hoc satis ne
gligens aut nulla ingitio fieret. Si autem p
cuterent hmōi ydola demonū hoc est insig
nia pcium ciuiū vel dnōrum tanta diligens
offendentis perscrutatio fieret per dirupta
montiū t concava vallium per flui[illegible] et ma
ria ciuitates et castra vsq̄ dū captus et cru
ciat⁹ mōrti irrevocabiliter tradētur. Et ga
tales hec insignia collentes eis sil'es fiunt. iō
subditur que neq̄ videre pñt ab effectu ga
taliū adorationes fiunt cēci nō hntes scien
tiam veritatis sicut .ps ait. Oculos hz sila
cra habēt et non videbūt. Neq̄ audire q
surdi fiunt per inobedientiam sicut .pphēta
ait. Aures hnt et non audiēt. Neq̄ ambu
lare nec dicit q̄ sint claudi sed q nō pñt am
bulare. q. exprimere velit q fuit immobiles
per boni operis efficatiā. ppter qō p̄ophā
ait. Fiant immobiles quasi lapis. vñ apostō.
Roma. i. cū prius dixisset Et mutauerunt
gl'iam incorruptibil' dei in sil'itudinē ymagi
nis corruptibilis hoīs et volucrū t quadru
pedū et serpētiuz post in eodē .c. ait. Propē
quod tradidit illos de⁹ in reprobū sensum vt
faciāt ea q̄ non p̄ueniūt replectos omni iniq
tate malitia. fornicatōe auaritia. plenos. inui
dia. hoicidiis p̄cēpt ōe dolo malignitate sus
fratiōes detractores dō odibiles p̄tumeliosos
supbos inflatos inuentores malor̄ pentibus
non obedientes insipientes incōpositos sine
affectione absq̄ fedre sine mia. Qui cū iu
stitiaz dei cognouissent nō intellexerunt qm
qui talia contēptibilia adorant. et etiam hic
enumerata agūt digni sunt mōte non soluz
qui faciūt ea sed qui consentiūt facientibus

Contra impenitentes partialitatibus et
capitib⁹ ptium adherentes. Cap[illegible]m 3[illegible]m

Ercu vero impeni

tentes sunt imitatores qui ptiali
tatibus principaliorib⁹ adherēt
sicut infra dicet. Et de his Jo. subdit. Et n
egerunt pniam ab homicidiis suis que p a
liis ad lram patrauerunt .neq̄ a veneficiis
suis etiā ad litterā qb⁹ pl'ios venenauerunt.
neq̄ ad fornicatione sua quam etiam multā
cōmiserunt. neq̄ a furtis suis qbus domos
suas impte repleuerunt. Nam quos bonum
petōr tāpestiō rēpe nolūit penitere divino
inditio tanto amplius indurantur quanto
diutius in ciſdem voluptatib⁹ delectāt. Et
horuz oim. ps. ponit rōnem. Quia non cog
nouerūt h⁹ in vita sicut in exitu mortis vti
q̄s cōprehendēt. Ecce. 2[illegible]m ve. qō agla volās
clamat hitantibus in partiali terra.

Ar⁹ 3[illegible]o de multitudine eor̄ qui damnā
tur ex pcialitatum insignijs.

Erta conclusio est

q tenere insignia ptiū ē cōtrme
aia secū ad eternū interitū tra

here Et de hoc subdit a ps. super summū.
Quod pot exponi f[illegible]m triplicē ite[illegible]m. p2⁹ ē lra.
lis. 2⁹ moral. 3⁹ ē spūal'.

De triplici malo qō segt er aspectu insig
nio rū distinguētui inf partes. Ca[illegible]m 1[illegible]m

Rimus est litteralis

super summū. Ad lram q̄ insū
p mis palatiis et turribus et poz
tis t mūris ciuitatū et castror̄ arq̄s villarū
ponūt vt a plīs⁹ videri et ꝓspici possit. Vā
tria mala inde solēt trahi. p[illegible]m q̄ talia colpi
entes insignia nō itelligentes prius qō desi
gnēt. scat ignorare solent cēter pueri fozē
ses er auditu vel interrogatiōe hmōi discūt
et cēter mente inclinātur t cōtaminā vm⁹
aut alterius ptis amore ex visis signis. vnde
sicut ymagies xpi et scōrum et⁹ ab eccl'ia in
troducte sunt ad animē excitationē q̄ p eas
intellect⁹ excitat ad talium repitatorum con
sideratiōnē affectus ad eorū deuotionē t me
moria ad eor̄ recordationē. Sic drabolus
adinuent hec ydola nona vt nesciem[illegible]m inte⁹
eccl'iam ad partes affect⁹ applicent ad illas
et memorie irrevocabl'iter adhereant illis
corde quoq̄s per affectionē orē per collocuti
onem et opēre p malor̄ patrationēz semp in
ptialitatib⁹ perseuerent. Jn cuius mustē⁹
ero. 22. Cū aarō conflassēt pplo aureū vitu
lū et altare feri isset direrunt israhelite. Jsti
sunt dii tui israhel. Et si f[illegible]m apost. i. cor. 15.
Corrūpūt bonos mores colloquia prava f[illegible]m
Ber. in homagis er[illegible] prava. Ad hoc etiā
i. q. 6. c. Et merito vbi dicit. Deteriores sūt
qui vitā moresq̄s bonor̄ corrūpunt his qui
substātias aliorū predaq̄s diripiunt. Ecce
iam datū scādalū ignorātibus er quo fit q
pueri vir egressi decumabulis in terris vbi
talia signa vigēt iam cor⁹ ō orē et opere affici
untur ad ptē. 2[illegible]m malū quod inde subsequi
tur est q̄ si q̄s videt in signia ptis sue conn[illegible]
bituat sibi ptem hitūq̄s fomētat et nutrit vt
indurat⁹ nūq̄ deleri vel saltē difficilie possit.
Ad quos Jere. 15. ait. Si mutare pōt ethy
opes p[illegible]'le suā aut pd⁹ varietates. s. et vos po
terūs būfacere cū didiceritis malū ptiū vz
et per tātā bituationē. 3[illegible]m malū q̄ō seq̄r indō
est q̄ aspicētes talia signa sibi aduersa intrin
seco odio et q̄ñq̄s despectio vbo t facto in p
sonas itatū igne foueāt t nutriūt. vñ ad supbuz
bolem vel pplm q bec i signia nutrit p Je.
sai. c. ait dns. Ecce ego ad te mōs pestifer q
corrūpis vniuersā terrā. s. tuis partialibus
signis. Et digne supbia taliū signiorū mōs pe
stifer nūcupat[illegible]. sīe lōgua experientia didici
ciuitas vl' patria nll'a ē in qbus ista ptialia
signa regnēt qñ ibi crudeliori mō partiali
tas viget. ymo si q̄ñq̄s videat ecclesia leui
cā et auxilio infamiorū drabol[illegible]nsufiante et
dño pmittēte subito reuiuiscūt t ecōtra vbi
talia signa non patent

De inflata supbia eorū q in altioribus
locis ponūt quasi vexilla demonū partialia
signa. Capitulum 2[illegible]m.

Ecundus itellectus

est m[illegible]alis summū est supbia p
tialis super quā ponūt insignia
quasi vexil[illegible] demonū. Nec mir. Nā pphā
ad dnm ait. Supbia eor̄ q te oderūt ascēdit
semper quia nō solū sunt signa superbie sed
sedm vulgare nrm sūt signa archi superbia
sicut qdā nō solū se vocāt guelphos hz archi
guelphos. i. vltra q̄s valeat dici guelphos.
Et hoc ē dicere sup sūmi. vz q̄ tl'ia insignia
sunt supbie spuma hz quia ī in eis gl'iētur. q.
in regali corona. Ad quos loquit Ysa. 28.
c. di. Conculcabit corona superbie ebrecorū
effraym t erit flos decidēs gl'ie exultatiōis
eiº q ē sup vticē vallis pinguium.

De superbia t abusiua insania ac teme
ritate eorū qui etiā super quecūq̄s dina insi
gnia ptiū ponere nō verētur. Ca[illegible]m 3[illegible]o

Ercus quoq̄s intel

lectus est spūalis. Sūmus quō
est dns deus nr̄ de quo .ps ait.
Quis sicut dns de⁹ nr̄ qui ī al. ha. t. hu. re. in
celo et in terra. Sup hūesūmū. O demētia
indrabolata sup hūc inq̄s sūmū in ecclīs in
calicib⁹ in pamētis in altaribus et cōsil'ibus
locis cōstituūt hec dya[illegible]a signa quasi ptiales
dya[illegible] audaciā p̄sūmerit q̄ p̄sūat ascendere. s.
deū qui aīi ruinā suā cōtēpt⁹ erat esse equal'
deo. vñ. ysa. i 4. c. sathanas ait. In cel[illegible]m ascē
dā sup astra. celi. i. sup āgl'os exaltabo soliū
meū sedebo in mōte testamēti in latcrib⁹ aq
lonis. a[illegible]ēdā sup altitudinē nubiū sil'is ero al
tissimo. Martiales autem pro sathana am
plius q̄s ipemet opari conāt. quia arma dya
boli t ipm dya[illegible]m cōstituūt, super sū[illegible]m. Sz au
diāt qd in ysa. in mediate sequatur. Verūtn

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad infernū traheris in pfundū laci tu .ſ. cū
partialitatibus tuis. Ex his que dctā ſunt
ſatis patere poteſt q̄ hec talia parcialita
tum inſignia tenere v[illegible]t manifeſta y/
dolatrie ſigna. quia poſuerū ſigna ſua de hō
ſigna. qq3 hoc ſit cōtinue impenitenter adi/
feros ꝓparare q2 non cognouerunt in vita
ſicut cog[illegible]ſcent in exitu. ſic etiā cōtinue ſecū
aias ꝓpter corruptiuum ex[illegible] ad eternū inte
ritū tra[illegible]re quia ſup ſummū. Quapꝓpt
videte dilectiſſimi [illegible]tres videte pickm .cō
ſiderate petrn. penſate et timete diuinum iu/
diciū et oīo amonete vndiq3 hoc ſcādalum
Radantur hec dyabolica ſigna de muris de
ſepulcris de eccl[illegible]ſ. de domibus ⁊ de por
tis. ſicut deute. 22. c. p[illegible]ceptū eſt ydola cō/
minuite. vt poſtq̄ verificatū [illegible] in malū qō
dñs ait. Cū fortis armat⁹ c. a. i. in pa. ſunt
omnia q̄ poſſidet. ſic verificetur in bonū qō
ſtatim ſubdit. Si aūt fortior illo ſicut ē d[illegible]
minus noſter ihēſus xp̄us et nomē eius ſup
veniens vicerit cū vniuerſa arma eius. i. oīa
inſignia ſupradicta auferet in quibus confi
debat. ſ. poſſe regnare per illa in pcialium a
nimabus et ſp[illegible] eius. i. aīas iam pcialita/
tes ſectantes diſtribuet. ſ. variis cōfeſſorib⁹
qui de p̄teritis illos abſoluant et de futuris
illos admoneāt. Sempq3 ſonet in auribus
xp̄ianoꝝ vox illa terribilis ꝛolentis agle p
mediū celū ac dicentis. Vę. vę. vę. hitantib⁹
[illegible] terra. ſ. vbi ſunt talia ſigna. vę ſubſtā[illegible]
vę pſonis. vę aīab⁹ eternaliter crucſandis
A quib⁹ vę nos liberet deſtructor malor[illegible]
et mortis triumphator dñs nr̄ ihūs xp̄s qui
viuit et regnat in ſc̄la ſc̄lorū amen.

Feria. 2ª poſt tertiā dñicam in. 4ō. m
qua ponūtur duodecim occōnes ſeu impedi
menta quare hō credēda non credit. fº 259

uanta audiuimus

facta in capharnaum fac et hic i
patria tua. ait autem Amen di
co vobis nemo propheta acceptus eſt in pa
tria ſua. Luce. 4. Mzona quidē eſt hūana
natura ad lapſum puoq3 obſtacl⁹ impedit
ne ad ſalutaria dirigāt. et marie in his que
ſunt marime neceſſaria ad ſalut[illegible]ſicut fuit
opera fidei orthodore. Ecce compatote dñi
noſtri ihēſu xp̄i qui ei plus ceteris credre te
nebant er infidelitate et animo contradicēdi
et detrahendi ⁊ cōtēpnendi dicūt ei. Quāta
audiuim⁹ facta .ſ. a te ī ca. f. et hic in. p. tua
quaſi dicere velint. Niſi aliqua magna mira
cula feceris fama tua videtur falſa. et ideo
non tibi credemus Ad hec ſram em̄ multa mira
cula in capharnaū operatus eſt. Illā ibi labe
rauit demoniacū. Mar. i. et luce. 4. Cura/
uit cēturionis ſeruꝝ. Mat. 8. ſanauit regu
li filium. Jo. 4. et petri ſocū. luce. 4. De
ore piſcis ſoluit denarium. Mat. 17. et mul
tos oppreſſos a variis longoꝛibus curauit.
ait autem. amē dico vobis q2 nemo p[illegible]ſcū
in patria ſua. Naꝝ et ioſeph. ge. 37. a fratri
bus venūdat⁹ in egypto. ab egpſiis honora
tur geſi. 41. Moyſes quoq3 a m[illegible]ria et ab a
aron cōtūelias patit. Mlieri. 12. atq3. i. Re.
25. de dauid oꝛpectiue eſt dictū. Quis eſt
dauid et quis eſt filiꝰ pharaonis. Sed quomodo
veꝝ ē verbū xp̄i cū moyſes et pharaonis fuerint
in magno honoze et culmine apd ſuos. Et ſi
militer multi alii ſancti vt pote btūs franci
ſcus apud aſſiſium et magnus anthonius in
egypto atq3 ſcūs hylariū in paleſtia. Ad qō
dicēdum q̄ verbū xp̄i vt frequentius intelli
gendum eſt et forte in principio qñ ſancti ⁊
apphete ſurgūt cōtēptibiles reputāt. ⁊ mari
me ſi in principio fuerūt de ſimplici ſtatu vꝛ
gente. Eſt tñ aduertendū q̄ nomine pphe hic
potius intelligitur dom⁹ et familia cuiꝰ qua
eſt hō familiariter nutritus ⁊ conuerſat⁹ q̄
gens vel terra in qua homo eſt nat⁹ ſed mini
me conuerſat⁹ licet etiam ſepius de patria
verificetur ſnia xp̄i. Ex his⁹pꝫ q̄ m̄ris ſcia
apphetis quib⁹ credidit deus ſacra miſteria
et eloquia ſua ymo ipſi filio dei ihēſu xp̄o
in patria ſua m̄ri nō crediderit nec etiā nūc
multi credere volūt cum ipſe ſit via veritas
et vita atq3 admirantur infideles interroget
dicens. Johan. 8. ca. Si veritatem dico vo
bis quare non creditis mihi. Quod etiam
poteſt eſſe thema in matia ſequēti ſi pro do
minica de paſſione hoc dicere neceſſitas po/
ſtularet. Quid igitur mirum ſi ea que de
partialitate tacta ſunt in p̄terita die et mul
ta conſimilia que quotidie leguntur et pedi
cantur quidam minime credun[illegible] Si quis
autem miretur et querat quare et ex quibus
cauſſis talis infidelitas in hominibus perſe/
ueraret poſſumus reſpondere q̄ multe ſunt
cauſe. Et vt fructuoſior ſit hō noſter per or/
dinem diſtinguemus cauſas ſeu impedimēta
quare hoies fiūt heretici vel aliter infideles

a qz non credunt his que vere fidei ſunt ſi/
cut ſacris ſcripturis ſanctis doctrinis eccle
ſiaſticis ſacramentis articl⁹ fidei eccl'ie in
ſtitutis dñicis p̄ceptis et ceteris que de ne
ceſſitate ſalutis quilz credere obligatur. Et ī
hoc demonſtrat. 3ª religioſitas q̄ remotiōis
religioſitas nūcupat. Per quā ipedimēta ⁊
cāe quare aliqui non credūt a quolibet deſi/
derolo ſalutis cognoſci poterūt vt toto cog
namine cuitentur. diſtinguamus aūt in tres
quaternarios has duodecim infidelitatis
cauſas ſiue fidei impedimenta.

Ar⁹ p̄im⁹ in quo ponūt quatuoꝛ p̄i
me cauſe ſeu impedimēta quare homo non
credit que ſunt de neceſſitate ſalutis

Rio ponuntur qua

P tuoꝛ p̄ime cauſe ſeu impedi
menta quare homo non credit ea
que ſunt ad ſalm̄. Prima cā eſt ignorantia.
2ª ſubtilitas. 3ª diſtantia. 4ª malitia.

Cā. 1ª quare hō nō credit eſt ignorātia
quam qua ſit menſura intelligentie et capaci
tatis humane. Capitulum p̄imū.

Ima quidem cau

P ſa ſiue impedimentum eſt ignorā
tia menſure et capacitatis intel
lectus humani. Qui em̄ intellectū ſuuꝫ om
nia capere exiſtimat credit ex neceſſitate nō
eſſe q̄quid ī intellectu ſuo non venerit. quēz
admodū ſi quis crederet infra circulū vel ce
lum lūe eſſe omnia ncēe haberet credere nō
eſſe q̄quid intra ipſum non inueniret. Sic
etiā qui credūt non poſſe eſſe ſciētiaz de ma
gnitudine ſolis et lune et ſtellaruꝫ et ſiluum
quia ipſi non habent illam. hecigiſ cā ē p/
pter quā quicquid intellect⁹ eoꝝ nō ca
pit non eſſe credunt. Tu ergo diligenter ad/
uerte et crede intellectū humanuꝫ menſura
tum et limitatū in ſua capacitate a deo crea
toꝛe ſuo qui poſuit et terminos quos tranſi
re nō poteſt tribuens ei que ⁊ quot et q̄ta
capacitate ſua capiat naturali multa ſibi re
ſeru[illegible] ſecreta reuelanda cui et quādo ſue
placuerit volūtati. Ad hoꝛ igiſ ignorantiaz
cōfundendā ecle. ii. c. ait. Quomodo igno/
ras queſit via ſpūs et qua rōe cōpinganꝫ oſ
ſa in ventre p̄nantis ſic neſcis opera dei q̄
fabricator eſt oīz. Quia ergo intellect⁹ hu
manus in hmōi reb⁹ tā p̄ cec⁹ et oīo inſci⁹
eſt qui eo duce in his ambulare p̄tendūt ce
cū ſibi ducē ſtatuerūt. Mropterea ñ ē mir̄ ſi
in errorū pfunda ꝺſipitia ruūt. Sic̄ter qui
ipſuꝫ cōſulunt [illegible] reb⁹ dño reſeruatis cū
horū oīo inſc[illegible]inſipientiſſm in pic'oſiſſi
mis reb⁹ cōſiliariū habent ⁊ ducē. Oſeritto
ergo pnicioſe errant et pericula coꝛ erroꝝ
nō euadūt ſicut dñs Mat. 15. c. [illegible]. Cec⁹. ſ.
intellectus ſi cceo ducatum p̄ſtet ambo in
foueā cadunt.

Quod ſubtilit[illegible] credendoꝛ ī cauſa
eſt quare a turbidis [illegible]ulis non videantur ⁊
non credantur. Capitulum 2m

Ecund[illegible] cauſa ē ſub

ſ tilitas [illegible] credēdoꝛ q̄ turbido mē
tis ſ. oculo et groſſo itellectui viſibi
lia nō app[illegible]ēt. Quēadmodū em̄ ē q̄q3 ali
quis viſus a deo groſſus et turbid⁹ vt eo pi
l⁹ nequaq̄ poſſit videri atq3 ē viſus quo pi
lus et pilo gracili⁹ videri facil'r valet. Sic⁊
in intellectib⁹ hoim ſimilē differētiā et cōpa
tionē eē cōtingit. Nec etiā capit viſus hūa⁹
quod capit intuit⁹ aquilinus. Quēadmoꝺ
igitur hoies groſſi et tur[illegible]diviſus pilū non
videntes vbi eſt et cōtēdu[illegible]et monſtrā ipſuꝫ
non ibi eſſe ꝓpter eius ſubtilitatē et gracili
tatē ipſum nō videntes. et de ipſo videntib⁹
credere nolētes. Sic ea q̄ ex fide quam diri⁹
credenda ſunt ꝓpter ſua ſubtilitatē groſſi/
cies et turbiditas intellectus vulgariū et in
doctoꝝ hoim non capiēs ea non eſſe et c[illegible]
dit et contendit ⁊ q̄q3 deierat. contra quos
[illegible]ſa. 7. ca. ait. Niſi crediderit is non intellige
tis. Ad h⁹ quoq3 24. q. i. c. Nō turbaꝝ vbi
in fine dr̄. Licz et mens diuina neḡat hūana
plene rōnis inueſtigatione ꝓhendere fidi
tñ plenitudo cōplectiꝫ. qz. ſ. illa ſuplet quod
humana ratio non cōprehendit.

In experiētia et in exercitatio in cre/
dendis in cā ē quare m̄ri nō credūt. Cm 3m

Ertia cauſa ē diſtā

t tia ſeu ī erpiētia et lōgingtas mē
tis ab ipſis credendis rebus. hec
aūt lōginquitas impitia ē et ī exercitatio ī
eiſdē [illegible]ā ſic ēt ariſto. atteſtaꝫ ſpiti veluti lō
ge diſtantes ſpeculāt. Qui em̄ inſenſibl'ib⁹ x ſā
tur. aut in aliis que longe ſunt a credēdis aſ
ſidue ꝓmoꝛāt longe vtq3 ſunt abillis ꝓp
terea illa necquaq̄ videre pñt qz nec ſtudio

Universidad de Deusto
Biblioteca

nec exercitatione ad illa approximāt vel appinquat sed sicut cecꝰ est corpe qui solē istū corporeū atqꝫ visibilē videre nō ꝑt. sic cecꝰ est corde ꝙ intelligibilē solē corde videre nō prevalet. Ceci ergo intꝫ [illegible] sunt ḡtuꝫ ad spūalia omnes hmōi erronei et infideles quare nō aliter de spūalibus disputāt vel loquuntur q̄ de visibilibus coloribꝰ ceci qua propter olim assertio et contradictio ē cecoꝝ de varietate colorū. Propter ꝛ Wern. sup can. ait. q[illegible]m lux, in cassū circūfundit oculos clausos vel cecos ac animalis hō nō percipit ea q̄ sunt spūs dei. Et iterū augu. ait. Deus lux est non corporū sed mentiū. Hanc autē lucē q nō videt ē quasi cecꝰ in sole. ad hoc ait Brego. 24. 4. i. c. quia. vbi dicitur Nisi quis fidei soliditatē meruerit diuinā presentiā nō agnoscit. Et i 4°. dyalo. tali ifidelitati remediū pbēs. Iterū ait. Cuiusq incredulitate inuisibiliū solidꝰ nō est debet procul dubio maiorū dictis fidem prebere eisqꝫ p semsem inuisibiliuꝫ experimētū habētibꝰ credere. Nā stultus est puer si matrē existimat de luce mentiri qꝫ ipse nil aliud q̄ tenebras carceris nouit.

Nō multi minime credere valēt qꝫ aduertūt mētis oculos a credēdis Ca^m 4^m

Quarta causa est malitia

q[illegible]tia qua homo maliciose auertit intellectum ab eis que credenda sūt quēadmodū em̄ qui oculos auersos hꝫ ab ei. q̄ videnda sunt et conuersos ad alia videnda videre non potest in ista auersione. Sic qui intellectū aduersuꝫ habet ab eis q̄ credenda sunt et conuersum ad alia non credenda credere nō potest in illa auersiōe. Hi sunt qui tanto amore amplectunt fantasmas errores atqꝫ opiniones suas et sectas vt de contrariis nedū audire sed nec cogitare velint. tanto qꝫ odio auersi sunt a contrariis errorū suoꝝ vt ea nec respicere quodammō possint sed quia idē est cogitare qꝫ corꝺ sine intellectu itueri atqꝫ respicere. Et qꝫ ēt aōr est cōuersio ad amatū et odiū ē aduersio ab eo qō odiē. iō hac malitia auersionis ibuti lumē veritatis nequaqꝫ suscipere pñt. qō et ipse conuersiones et auersiōes corporales indicant et demōstrāt velut vmbre et similitudines q̄dam interioꝝ siue spūaliū conuersionū et aduersionū. Magnificstū est igr propē gd hmōi hoies ea q̄ credēda sūt credere seu videre non pñt. Nō ei hoibꝰ datū est scire post tergū neqꝫ videre sine intuitu vel aspectu. Vñ hi sunt de gbus. ps a r. Nolunt itel ligere vt bene ageret. Nolūt tales audire vt credere dictis doctorū vel scripture sacre q̄ omnia sunt verba dei. O infelix malitia et cecitas proterua et insensata. Ai ceco de via credit catulo et de profunditate fluuii bacculo et de aīarū salute non creditur ꝛpo et do

Ar^o 2° continēs alias quatuor causas quare homo nō credit que sūt credenda.

Addantur alie quatuor

a[illegible]or cāe seu impedimēta quare hō credenda non credit. quaꝝ 1ª est negligentia. 2ª curiositas. 3ª culpa. 4ª superbia. Non credit homo qꝫ negligit ḡrere adiutoriū ad consequendū fidem. C^m 1^m

Prima causa est negligentia

p[illegible]gligēntia. s. qua tales dimū adiutoriū ad ista credenda ñ regrūt seu qō cūqꝫ alioꝺ qō dine gre viā oñdat sicut scriptura pdicatōis doctine consilii et cōsiliuꝫ. Veritoto nēpe iustissimoqꝫ iudicio dei adiutorium perdit qui illud negligit obtiere. Veritoēt lumē diuine gratie ad illustrandū coꝝ illoꝝ ñ ingredit qui fenestras eius et ostia et aditus troitus negligit aperire. Est em̄ talis negligentia quidā cōcēptꝰ. Contēptoribꝰ aut nūq̄ deꝰ largit spūalia et sublimia dona. contēpnens sume abuti ea ꝛ ab eis se elongat ꝓpterea illa suscipere ñ mereī. Fides em̄ nō naturale sed gratuitū donū est et electōe bonitatis dine. Nā vt dicit. De cōse. di. 4. c. gra. Bra nō ē liberi arbitrii tñ sed donū dī Si em̄ fides naturalē ēt eadē esset apd oēs et vbiqꝫ In eis em̄ q̄ naturaliter fiūt i hoibꝰ nō inuenit diuersitas seu cōtrarietas. Quia igitur tāta est circa fidem dissēcio tanta circa ipsam cōtradictō. tāta demū eius ignorantia pene in maiori hoim parte qꝫ nūdū venit ad largissimā barbariā occidētalē et aquilonarem cū casu esse non possit. manifestū est ipsam esse ex diuine bonitatis electe et [illegible]ꝺ dei gratuitū donū datū tñ ḡrentibus eā. Iō solerter a deo petenda est fides sicut Jaco. 1. et Luce. ii. scriptum est Petite et dabit vobis. sicut faciebat ille q Marci. 9. ad dñm ait. Credo dñe adiuua incredulitatē meā Et

Syria 2ª. 3ª. dom.ª

ad Ephe. 2. c. Apostol. ait. Gratia saluati estis per fidē et hoc non ex vobis dei enim donū est. infra ēt Jo. c. 3. Dedit nobis sensum vt cognoscamus deū vez. Sic ei sol non videt nisi ex luie suo. sic sol intelligentie deꝰ non videt nisi in radio lucis sue. Nō em̄ omi bꝰ cādelis in toto mundo accensis sol materialis ōdi posset. Sic nec oēs hūane scie deū ostendere valent sed solū fidei lumē a dō nobis infusum. Deo fidēr ingrat deus infundit fidē. sicut sapie. i. c. attestat di. Jn simplicitate cordis q̄rite illum qm̄ inuenit ab his q̄ ñ tēptāt illū. Apparet autē eis qui fidē hñt in illū. Infundit aūt septus mediante auditu verbi dei sicut Ro. 10. apo. ait. Fides āt ex auditu auditus aūt per verbū xpi. Vnd Jere. 3. c Dns ait. Querite si inuenatis viz querētem fidez et propinquꝰ ero ei. Solicite ergo ac deuote ꝛ vigilāter ac pseuerāter audiēdū est verbū dei qꝫ facile p illō aia rationalis cōsequit fidē. Nō credūt quidē qꝫ sūt curiosi q̄rētes de fide. pbatōes. Ca^m 2^m

Secunda causa ē curiositas

r[illegible]riositas. s. in ingressione. pbationū ad intelligentiam tñ hoc distinguit hugo de. s. victore li. i. in pte. 3ª. c. 24 q̄ circa credēda quedā sūt ex roe vt necca q̄dam p[illegible]rōm vt. pbabilia q̄dā supra rōnem vt mirabilia. quedā cōtra rōnē vt incredibilia. Duo extrema fidē non capiūt. Que em̄ sunt ex ratione oīo nota sunt et credi nō pūt q̄m sciuntur. que autē sunt contra rōnē sibi credi nō pñt qꝫ eis rō nō acquiescit ergo que p[illegible]rōm sūt. et. 3. tm° fidē suscipiūt. Et in 1° quidē ḡre fides adiuuat rōe. rō fide pcipit. q̄m p[illegible]rōem sunt q̄ credunt quoꝝ veritatē ꝛ si rō nō cōprehēdit fidei tñ illoꝝ non contradicit. Jn his aūt que. s. rōnez sūt non adiuuatur fides rōe vlla. q̄m nō capit ea rō q̄ fides credit. sed ex diuina reuelatione prodita sunt hec ille. Jstis igr pnotatis aduertendū est qꝫ aliter querere curiose. pbatōes impedimētū maximū ad fidē prestat. Tales em̄ pbatōes veluti scala sūt quibꝰ attingit ad pbata. Quia vero ad ea que fidei sunt scala hmōi nō pingit. q̄m nō hñt aliquas. pbatōnes aliquales vtiqꝫ vellēt. iō deficit eis scala vel ōino vel eius saltē ali[illegible]ndinis q̄ hmōi res attingat hi g[illegible]tanꝫ deficient escala. altitudine al'ēdendi ēoparabiliter breuiori ad ea nullatenꝰ pertingere possūt eo qꝫ sosas ꝓbationes scalā qua illuc cotingat ascēdere opinār Sed hi vtiqꝫ errāt qꝫ i^m oamasce^m. li. 4. c. 3. Fides [illegible] nō iquilit? vl' inscrutat? sensus sīmo [illegible]ensus. manifestū est em̄ qm̄ nō solū sol in luie suo et ex luie qō intūdu a videntibꝰ videt sicut ꝓdictū est sed etiā omnis alia res et ḡtū ad eiꝰ exteriora ḡtū ad itel lectū materiale ḡto fortiꝰ ncēe ē vt iustitie atqꝫ intellḡtie sol ñ videat nisi luie ꝛ ex luie qō ipse vidētibꝰ supinfundit ꝛ hoc gratuita atqꝫ liberali ffusione ñ i rōali atqꝫ naturali qual' est effusio luis a soleꝰ calozis ab igne. quoruꝫ potētie irrōnales atqꝫ seruiles merito nolant. Irrationales quidē quia absqꝫ discretione et ē tinctione eque bonis et malꝫ et ad bona et ad mala opant. Sol em̄ eq illuīat equitatumē suū effundit rapientibus ꝛ occidentibꝰ ceteraqꝫ malefitia ppetrātibꝰ sic pie agētibꝰ. Seruiles vo qꝫ natura opatur per modū seruientis cuius non est aliꝫ vel aliud facere q̄ acceperit in mādatis. Nō em̄ bꝫ ignis in ptātevt alicui ab adustione pcat vl' vt vnū licet aliud magis aut minꝰ calefaciat sed totum operat ex [illegible]ēitate nature nihil autem ex ꝓpria libertate. vtrumqꝫ autem ab altissimo deo longe et in vltimo elogationis. Et ꝓpter hec omnia bona que ex ipso sunt nobis dona sunt largitatis ipsius nō ex curiositate humana.

Non pōt hō credere et intelligere que fidei sunt ꝓpter multitudinem peccatorum ꝛ malam vitam. Cap^m 3^m

Tertia causa est culpa

pa seu impia vita merito nem[illegible]pe lumen diuine gratie que est fides corda illorum ad illustrāduꝫ nō ingredit qui obicem illi opponunt multitudinem peccatorū. Que mad moduꝫ em̄ ꝓpriis manibus lumen visibilis solis quidaꝫ qñqꝫ ab oculis suis abscondunt. Sic vtiqꝫ peccatores suis operibus malis radios inuisibilis solis hoc est gratiaꝫ dona atqꝫ virtutuꝫ a cordibus suis declinant atqꝫ auertūt. q̄ em̄ sunt m[illegible]nus interposite inter solem et aclos ad eos obturandos hec sunt opa mala int solē intelligentie atqꝫ iustitie ꝛ cordis oclos ad eos obtenebrādos ꝛ obnubilādos. vñ iob 24. de tribꝰ sīp. est. Jsti rebelles fuerunt

Universidad de Deusto
Biblioteca

lium.s. fidei nostre. Sicut enī terra et nube vel luna interposita inter aspicientē et solem nō contingit aspicientē ad solē videre nisi interpositū.sic z omnes hmōi erronei et infideles cū inter eos z salutē veritatē interposita sint infidelitatis sue mendacia aliaqz peccata ideo non est possibile eos videre nisi ia. Interpositis enī prohibētib⁹ non quenit aspectus eoꝝ ad ipsam veritatem sicut testat salomō dicens.18.di. Non recipit stultus verba prudentie nisi ea direris q̄ versantur in cozde eius. Et qm̄ impossibile est ab intellectu materiali atqz possibili aliquid videri seu cognosci nisi irradiatione sua super illū et appitione forme sue in illo quoniā ipse est velut specl'm intelligibile et nobile oim formaꝝ intelligibilium hic est in quo resurtare et pingi quodāmodo habent oēs forme intelligibiles resurtatione et pictura sui cōuenientibus. Ideo manifestū est consequēter qm̄ nec in crassato intellectui nec indeclinato .nec interpositionem phīto lumen fidei illuscere pōt.quēadmodū nec in specl'o dispositionuz seu compationū istaꝝ. Manifestū est ergo q̄ intellectu heretico et decepto cū loco trisonis z punitat habeat crassitudinē et imūditiam loco directe oppositōnis ad virtutez salutarē habeat declinationē ab ea et contrariā aduersionez loco libere vie seu transitus habeat interpositum phibens ab eo irradiatōnē ab ipsa veritate salutari hinc elucescit q̄ impossibile est in hmōi intellectu fieri descriptionē seu apparitionē huiusmodi veritatis.

Superbia et tumoꝝ mētis ne homo credat magnum prestant impedimentum.

Capitulum 4m

Uarta causa est superbia

quia.s.hō non vult credere nisi sibi vel nō vult credere expertis et probis viris. Hec superbia interioris faciei gdā tūoz et inflaō est. Vñ Aug. 7. confōnū de seipso ait. Tumoꝝ meo seperabar a te z nimis iflata facies claudebat oculos meos. Et Ber. sup cātica supbo oculo veritas non videtur. Et item grego. Tuōz mētis obstaculum est veritatis. Et Ie. 49. superbia tua et arrogātia cordis tui decepit te vbi glo. Omnis hereticus est arrogans qz superbia facit hereticū ñ ignorantia. et item Augu. Superbia meret illudi. Unde qua. 83. 2. c. scriptū est. Quomodo vnū potest decipit sic erit superbus vir. Et gregorius. Tāto a dei luce lōge sunt q̄to apud se būles non sunt.

Ar⁹ 3⁹ in quo continent alie quatuor cause seu impedimenta quare hō nō credit.

ubiūgamus vltiaꝝ

quatuoꝝ causas seu impedimēta quare homo credenda nō credit quarum.ia est stultitia. 2a insania. 3a est bestialitas. 4a est affectio inordinata.

Non credūt quidā qz stulte horrent fugiunt videre fidei solem. Capm iam.

Prima causa est stulticia

p Assimilantur hmōi boles vespertilionibus z oīb⁹ audax lucifugis q̄ quidē solē videre contēpnunt et ipsum totis viribus fugiūt dū neqz ortū eius expectant neqz aū eiꝰ occasum emigrāt. Sic vtiqz isti solē intelligētie et iustitie deum et omni pte fugiūt et abhorrent. Ortum siquidem eius non expectāt dū nec miraculis nec sacroꝝ eloquiorum testiōtis nec sacroꝝ doctoꝝ persuasionibus quib⁹ oīb⁹ volut quibusdā radiis illuscere posset eisdem attendere nolunt imo ab ipsis tanq̄ a iacit fugunt sicut et oēs lucifuge anes solē. Sic sol iste luciosissimus a tēpore sue infidelitatis eis occidit. Propterea frustra eum videre contēdūt post suum occasum. quiquidē non est nisi casus eoꝝ donec eis illucescat dies et oriat eis iustitie lumē cui⁹ actū ortum cotinue fugiunt et abhorrent

Quod quidam credere non valent qz tanq̄ insani per tenebras querunt videre lumen: Capitulum 2m

ecunda causa est ma

s Sania quia hmōi infideles et iceduli per tenebras volūt videre lucem. Quemadmodū cū lumen visus solū mō est ad visibilia cognoscenda. Ad ea vo que per ipsum cognosci non possūt idemvisus tenebra est. sic hūan⁹ sensus et intellect⁹ ad ea que per ipsos cognoscibilia huius sūt ad ea vero que per ipos cognoscibilia non sunt tenebre dici pñt. Cū igitur ea de quib⁹ loquimur p parte magna per sensum et intellectum humanum cognosci non possunt.

F. 2.º 3.º 8.º

Hmōi verū erronei nō aliter q̄ p sensuz z intellectū hūanū volūt ea cognoscere vel videre. ōmanifestū est q̄ p tenebras solas volūt illa cognoscere. Nec est igit eoꝝ mira insania vt cū talia eis ꝓponūtur intelligenda vt cognoscenda ad solas tenebras hūani sensus z intellectus recurrūt: vt cū eis ea videāt z cognoscant quod nihil aliud est q̄ clausis oc'is velle cū calcaneis iudicare d sole aut d varie tare coloꝝ. Dō quidā nō credūt qz bestialiter querūt fidē. Capitulū 3m.

Ertia causa est bestialitas.

Assimulant etem tales hiis qui videre volūt de nocte solē vel qui solem nō esse ꝓtendūt p eo q̄ nunq̄s est ortū eis. i. qz nunq̄s illū viderūt. Sed quēadmodū nor est vbicunqz iste sol visibilis nō relucet. sic vtiqz nor spūalis est vbicūqz sol intelligētie qui est fides nō refulget z in oī cordis regiōe quāf nonilluſtrat quēadmodū igiur nō ante possibile est videre hūc visibilē solem q̄ nor ipa discedat. Sic añ nō possibile ē videre solē intelligētie idē fidē q̄ nor infidelitatis a mē te recedat. z sic hi soli vidēt solē apud quos illucesit dies: sic soli vidēt intelligibilē fidei solē quos dies spūalis sua ꝓpria fidei illuratione illustrat. Decigit z alia multa sunt insana z stulta heretice pūitatis z brutalis infidelitatis deliramēta er q⁹ magis ridēda z irridēda apparet eoꝝ bestialitas q̄ disputatōe sit digna cū i eis q̄ dei sūt oīno sint bestiales propter a aliter seu brutaliter z bestialiter de ipis latrātes z pueroꝝ insanie tiū more aut egroꝝ aliena loquuntur instar qz ceco: vt dictū est de his q̄ nunq̄s viderūt deliramiū somniāt fantasias. Dō varie affectōes inordinate in cā sunt quare hō non pt fidem rectā habere. Capitulum 4m.

Urta cā est affectio

inordinata. Cū em̄ deueniūt ad statū qō vti.pōs.ait. Trāsierūt in affectū coꝝ is. Dia credūt ad que trāsit affectus eoꝝ nihilqz credūt cui illoꝝ affectio ꝓtradicit pala faciam⁹ p ꝓtiā que cōiter tāgūt multitudinē pctōr. Septē quidē affectionibus ad cōtraria vere fidei plurimi attrahūt. s. amore odio. desideriis. spe. tiōre. gaudio z doloze. nazcā res trāsit in effectū perit ōe iudiciū. Da q dē affectio ipedies fidē est inordinat⁹ amoꝝ seculi hui⁹. Nā amoꝝ diuitiaꝝ ipedit ne hō credat q̄ in mercātiis vēdere terminū z alios ꝓtract⁹ vsurarios parū sit pctm̄. imo pluri mi nec intellig nec capere pñt. qz vsuraruz ꝓauitas tm̄ sit detestabile scel⁹. Et sic de his qui habēt satisfacere testamēta vel sunt heredes raptoꝝ vel vsuratoꝝ. Iz tales in male lucrādo nō fuerit i cl'pa z de. Amoꝝ deliciaꝝ etiā fidei nō paꝝ ōstat ipedimētū. Facit em̄ q̄ mulieres vane nō valēt intelligere. nec credere q̄ vanitates sint ta... gue scel⁹ z q̄ ide tot crimia causent. nec credūt pctm̄ ee inmundi abusionē z sic de aliis. Amoꝝ magnitudinū et altitudinū sl'iter mentē cecat ne hō pcialitates guelfoꝝ z gibel'inoꝝ z ceteraꝝ prūz z sectaꝝ credat esse dānabile crimē z sic d aliis mūdi fastib⁹ z pfluis pōpis. De his z ꝓsilib⁹. puer. 21. c. scriptū est. Lucerna ipioꝝ pctm̄ s. auaricie. luxurie z supbie. vñ Jo. 3. dñs ait Quō credere potestis qui gl'iam ab inicē recipitis glo. z gl'iam q̄a solo deo ē nō queritis. Ut oēs vti.pōs. testat. Oc'los suos statuerūt dc. in terrā non in celū. vñ eis lumen celi oriri nō pt. 2a affectio ē odium sicut de platis maifeste p3. Sūt nāqz plerīqz qui ꝓpt odiuz qō hñt ꝓtra illos deo nō hoi obediendū putāt. Et ꝓpt eoꝝ qcūqz vicīū indiscrete dei d piciūt gradū iustificatqz seipsos in ꝓpatōe defectuū clericoꝝ. sicut Je. 3. c. de talib⁹ scriptū est. Justificauit aiam suā aduersatrix israel in ꝓpatōne ꝓuaricatricis iuda. 3a affectio ē desideriū. Facile em̄ vbi desideriū regnat credit z spat hō qd optat. Et qz sicut ꝓphā de dño ait. Desideriū eoꝝ attulit eis nō sunt frau.a desl. suo. Jō nisi qd optāt nihi aliud credere valēt. 4a affectio ē spes. s. ꝓsumptuosa de mia dei vel cōmodi tpalis. s. hoꝝ delectationū. lucroꝝ. diuitiaꝝ z ꝓsimiliū. Et de talib⁹. ps. ait. Nō crediderūt in deo nec spa.i.s. suo. Sed in fine dicet cuilibet tali Ecce hō q̄ nō posuit d. ad. suū sed spa. in ml'. d. s. z pua. in va. sua. 5a affectio ē timoꝝ. Hic nēpe ml'tos retrahit credere in xm̄ eo q̄ hi q̄ illi credebāt extra synagogā fiebāt vt scribit Jo. c. 9. atqz ꝓtēpnebātur. Sic plime mulieres nō abiici* pōpas z vanitates timētes ōspici a maritis z c. Sz iuxta Ambro. Dū metuūt maritale iudiciū pdidere suū. 6a ē gaudiū. s. tē poraliū ghus intm̄ afficiūt mēs hūana vt sepe nō credat aliā esse vitā z ex hoc pñs scl'm

Universidad de Deusto
Biblioteca

sibi cōstituat paradisuꝫ. Et iuxta illud Job 21. Tenēt tympa^m ⁊ cytharā ⁊ gaudēt i sonitu organi ducunt in bonis dies suos ⁊ in pncto ad inferna dñdūt. ℣a [illegible]olor. s. infirmitatū ⁊ malitiaꝝ sibi factaꝝ ve[illegible]aꝝ. ꝓpterea recurrūt ad incātatrices ⁊ ariolos ⁊ dinos non tm̄ ꝓ se sed ꝓ filiis atqꝫ aliis consanguineis suis. ⁊ cū ꝓhendunt ⁊ eis oppomē scripturā sacrā cūcta despiciūt. Sed audiāt quicquid cōm[illegible] eos scribit ꝓuer. 3o. Delm̄ qui subsannat patrē. i. deū ⁊ despicit partū mris sue. i. determinatōes [illegible]lie ⁊ doctoꝝ suffodiāt ideſt suffodiēt eū. s. ꝓ infidelitatē cozni de tozrentib⁹. i. demōes infernales ⁊ comedant. i. comedēt eū filii agle[illegible]st pñtem vitā a demonibus eternaliter puniēt[illegible]. Qui g^o ꝓcipiscit catholice fidi adherere [illegible]in illa pseuerare h^c 12. infidelitatis ⁊ erroꝝ fomē[illegible]cās a se repellat oppositiqꝫ adhereat. qz sic ait Aug. d ꝛbis dñi. Nulle maiores ditie. nulli thesauri nulli hōres n̄ria h⁹modi maioꝛ ē substātia q̄ fides catholica que pctōres saluat. cecos illuminat. infirmos curat. cathecumminos baptizat. fideles iustificat. penitētes reparat. iustos augmentat ⁊ martyres cozonat. Cū quibus per hanc sa[illegible]tissimā sidē nos saluos faciat. Dñs ihesus rps q cū p. ⁊ s. s. vi. ⁊ re. in se. seculoꝝ. Amen.

Feriat tertia post tertiā dñicā in quadragesima ꝙ quilibet teneꝫ indulgere seu dimittere inimicis. Sermo. 28.

ñe quotiēs peccabit

ℌ in me frater meus ⁊ dimittā vsq̄ septies. Dixit illi ihesus. Nō dico tibi vsqꝫ septies sed vsqꝫ septuagies septies. Ysa. 18. Mira siquidē est benignitas saluatoris q̄ semp nouis periculis noua remedia ne periclitētur aīe prouidere nō cessat. Plurimi em̄ hesterno sermone intellexerunt cās quare in multis infidelitatib⁹ permāserūt. iā qꝫ crepusculū dieꝝ lumis apparꝫ in eis iōqꝫ nox recedit ⁊ dies incipit ꝓpinquare. Nec in eis ver⁹ sol iustitie exortus est si i tenebris ambulant rācoꝝ ⁊ odioꝝ nec parcere volūt inimicis ⁊ aduersariis suis. Corde supplici quidā ozāt ad dñz vt dimittat eis errores suos atqꝫ alia scelera sua. Nec tñ aduertūt ꝙ [illegible]nsozibus suis dimittere nolūt etiā mīmas offensas. Dic mirātur eccle. 28. c. ait. Nō hoi seruat irā ⁊ a deo querit medelā in hoiem similem sibi nō habet mīam ⁊ de petis suis deprecat. Ipe cū caro sit seruat irā ⁊ ꝓpitatōem ꝑtat a deo. Mropterea precepit dñs Luce. 6. d. Dimittite ⁊ dimittemi. quod pt ee aliud ꝙ in pñti materia. Hac impūtia adhuc laborabat petrus cū dño ait. Dñe quotiēs pec. in me fr me^o ⁊ di. ei vsqꝫ septies. Quod verbū legit Jero⁹ sub duplici interrogatōe. d. ꝙ p^o eus quesiuit. Quotiens pec. in me frater me^o di. ei. Et post interrogatōem ꝓtulit sniam dicēs vsqꝫ septies. Ad^o cū quesiuit si totiens quotiens siue semp dimitteret ei. 2° an vsqꝫ septies dimitteret illi. Dixit illi ihesus. Nō dico tibi vsqꝫ septies sed vsqꝫ septuagies [illegible]pties. per quod sm̄ oēs intelligitur ꝙ sp seu infinities nō dꝫ parcere. primo suo. Est em̄ modus loquendi exagerativus quo etiā in cōsimilibus vulgariter solemus vti. Et in hoc extra religiositas que dimissionis religiositas notatur ostenditur. In qua clarius innotesceꝛ quanta necessitas cogat in se peccantibus indulgere. Circa aūt dimittenda religiositatem triplex lex seu regula ostendatur. Prima est ꝙ si primo tuo non dimittis. nec deus dimittet tibi. 2ª est ꝙ si ꝓrimo tuo dimittis ⁊ deus dimittet tibi. 3ª est ꝙ ꝗto largius ꝓrimo tuo dimittis tanto largius deus dimittet tibi.

Articulus primus in quo ostenditur ꝗta sit necessitas dimittendi ⁊ indulgendi ⁊ ꝙ ad hoc tria nos inducunt.

Prima lex est seu re

ꝓgula ꝙ si primo tuo nō dimiseris nec deus dimittet tibi. Plane dominus noster hac circa nos conditione ⁊ spōsione ꝓstringit. vt sic nob̄ ditti debita ꝓsulemus sm̄ ꝙ ipi debitoribus nostris dimittim⁹ scientes impetrare nō posse quod ꝓ peccatis petimus nisi ⁊ ipsi circa peccatoꝛes nr̄os pariā faciam⁹. vñ ⁊ Augu. In manib⁹ nr̄is ⁊ in nostro arbitrio posuit deus vnde saluemur ⁊ damnemur. Dimitte ⁊ dimittetur tibi. si nō dimiseris nec deus dimittet tibi. Ineffabilis est dei clementia que neminē vult perire viamqꝫ breuē saluteꝫ inuenīdi [illegible]it. Et Cypria⁹. Excusatio nulla tibi [illegible]de inditi cū sm̄ tuā sniam iudiceris ⁊ quod feceris hoc ipe patieris.

Triaduncunt ⁊ cogunt ad dimissionem offensionum.

Primum capitulum.

de in gen̄i. inimicoꝝ feria 3ª. 3ª. dom^ca

F. 3ª. 3ª. dom^ca

179

quomō quis tenetur indu^lgere seu dimittere inimicis.

t autem queratur

q̄ ad hāc idultionē maxime nos inducūt. Do^m ꝙ tria ad h^o nos artūt. P^o precep^o. diāl. 2° retributio eterna lis. 3° offensio fraternalis 3^m est honestum. 2^m est vtile. 3^m est delectabile. P^o ad dimittendū inducit ꝓceptio diāl. qz hoc deus ꝓcepit. Mropterea est honestū dño obtēperare iubēti. Vñ Ysa. 6. dñs ait. Si nō dimiseritis hominibus pctā eoꝝ nec pater vester dimittet vobis pctā vestra. quod cōsideras Augu. ait. In pctis dimittēdis ⁊ si nō moueat nos aōr offendentis saltē vel moueat auctoritas admonētis. q̄ graui censura sine rigore puniat nō pcntes ostēdit ipe. Ysa. 18. in seruo q p⁹ dimissam sibi a dño oīe debitū in carcere relegatur quia indulgere noluit conseruo suo. ⁊ quod sibi a dño idultū fuerat amisit dicente dño. Serue neq̄. o. de. dt. tibi. q. rogasti me. Nōne ergo op. ⁊ te. mi[illegible]ſeruo. si. ⁊ e^o. tui miſertus sum. Et irat⁹ dñs ei⁹ ta. e. tor. q^o ad[illegible]ul. red. vniuersum debitū: Sic ⁊ ꝑ vr cete. fa. vo. si nō remiseritis vnusquisq̄ fratri suo de cordibus vestris. 2ª ad hoc nos inducit retributio eternalis ⁊ q̄qꝫ immo sepius etiam ꝛpalis ⁊ hoc est vtile. Vtile quidē est ꝙ si dimittis deus tibi dimittat. Vtile ē er hac dimissione gloriā consequi sempiternā. Vtile insuper est. ꝙ hō pacifice viuat ne grauis⁹ offendatur: quia vindicari desiderās ⁊ vindictā exquirens spuale: eternale ⁊ tēporale dānum ⁊ sui ⁊ suoꝝ inspato q̄qꝫ incurrit. Ac eq^o sm̄ Beda. Si ꝓmū nos offendentē placamus deū nob̄ reconciliam⁹ siqꝫ sit ꝙ ꝓ malo quod leuiter dimittimus mag^m bonuꝫ a deo largiē recipim⁹. Et si qs de hac dissione stulte deridet. cogita ꝓceptū. cogita ꝓmodū ⁊ ecōtra si nō seruaueris cogita dānum. Ysa. Memoꝛ qz esto ꝙ puer. i3. c. scrip. est. Detestanē stulti eos qui fugiūt mala ⁊ per ꝑās noli credere stultis. 3° ad hoc inducit nos offensio fraternalis. qz sepius alterutrū offendimus ⁊ ꝓ cōsequēs tu qui parcere nō vis multos etiam offend[illegible]i ⁊ veniā optas ⁊ veniā postulas. vñ Jero⁹. Si quis te offendit facile dimitte ei. conscius em̄ tibi es ꝙ ⁊ alios multoties offēdisti. Et Bzego. Nos cōtra nos illata citi⁹ a corde relaxamus si nostra cōtra ꝓmos errata cognoscim⁹. Vñ per leonē eccl. 7. c. dicti est. Cunctis sermonibus qui dicūtur ne accōmodes cor tuū ne forte audias fuū male dicēte tibi. Scit em̄ ꝓscia tua qz ⁊ tu crebro maledixisti aliis. Dū em̄ pensam⁹ quales erga alios fuimus ess[illegible]a nos tales alios min⁹ dolemus quia [illegible]ena iustitia in nobis vindicat quod in se iuste nostra conscientia accusat. Et sic indulgere efficitur delectabile.

Si homo peccat vel nō qui[illegible]o dicit ozō nem dñicam ⁊ non parcit.

Capitulum secundum.

urca hoc autez potest

c etiam secundo quert an non idulgens ꝓxim[illegible]iniuriam sibi factā pecceꝛ i ozatiōe dicendo. Dimitte nobis debi. no. sicut ⁊ nos dimi[illegible]. debi. nostris. Et videt ꝙ sic. Ydm̄ qz deū cōtra se ꝓuocare videt cū dicit dimitte mi. sicut ego dimitto alus qz sm̄ rē ꝓ idē est ac si dicat nō dimittas mi. sicut nec ego dimitto aliis. 2° etiā Augu. ait. Si nō dimittis iniuriā que tibi facta est nō ozōnem ꝓ te facis: sed maledictōem sup te inducis cū dicis. Dimitte nobis de. n̄ra ⁊c. Ad h^o dicendū ꝙ hec petitio ꝓt triplicit sumi. primo mō ꝓcōmunicatiue. 2° mō causatiue. 3° mō satisfactiue. P^o mō ꝓt sumi ꝓcōicatiue. vt sit sensus ꝙ dū ozās hec dicit peccat nō qz dicit sed alio pctō. Et hoc mō ois perseuerās in aliqua mortali culpa peccat dū dicit ⁊ facit aliqua bona non quia illa dicere vel facere sit sibi peccatū. ſz qz nō recedit a pctō a c[illegible]o tenetur exire. ⁊ etiā ad semp ⁊ ꝓ ipe ꝓ quo habet sufficientē vsum liberi arbitrii ad inde exclusandū. 2° mō sumi ꝓt causaliter seu causatiue tūc nō peccat hō quādo hoc dicit nisi ꝙ ꝗto aliqua circūstantia spālis dini contēptus ex ipsa dictōe vel subozit vel in ipa formaliter includit. P^o dico subozit cū ex eo ꝙ talia dicendo remeōrat daī sibi stimul⁹ vel occasio faciendi qō dicit ⁊ negligit vel ꝓtēpnit se qui illū stimulū seu occasionē. 2° dico inclusdit cū ꝓpter petīm in quo ē indign⁹ solēne officiū ozātis in ecclia sibi assumere sicut facit sacerdos officiando in chozo vel in altari et consimilia faciendo. 3° autem siquis ozat satisfactiue. i. vt soluat ozōnis debitum ad qō tenet[illegible]ⁿ ⁊ non sunt ibi contemptus predicti tunc non peccat immo meretur quia per op⁹ quod deus fieri mandat se disponit ad bonum tam humiliando se deo ꝙ ꝙrendo

bona grāy q̄ incitando coꝛ suū ad hoc bonū amandū quod ozando dicit ⁊ petit q̄uis hᵒ meritū nō sufficiat ad salutez si hoc dicitt in moꝛtali culpa. Qñ ⁊ olꝰ mereꝫ vel demereꝫ ddᵒ. dsiicā ozōem se offendenti non ꝓcat. Capitulum tertium.

Ꝯ vero tertio quera

r ar an qñ ē ibi aligs ꝓdictoꝛ cō
tēptuū peccet plus vel mereatur
dicendo nō ddᵒ. Moꝛesť dici q̄ si bona sue
ꝓis ꝓpōderāt ꝓ ui sibi ānexo tūc plus
meretur sic ozādo. Sic aūt plus teneť ad sol
uendū hāc ozōem q̄ ad vitandū illos ꝓpꝰ
tūc plus peccat nō q̄ ddᵒ. Aliter est ecō
Et hᶜ diffiᵒ hz locu oꝝ ex bono ⁊ malo
cōmixtis ad ea que in coꝛ rariū ponūtur in p̄
cedenti. cᵒ. ddᵐ ē ad pᵐ. q̄ cū g icit dimitte
nobis de. no. s. ⁊ n. di. de. nr̄is nō intedit petere
q̄ si ipe nō dimittit deus sibi nō dimittat aut
q̄ deus nō plenius sibi dimittat q̄ ipe aliis d.
mittit: sed solū intendit insinuare formā dimit
tendi ⁊ indulgēdi quā deus exigit a nobis ad
hoc q̄ deus indulgeat debita nostra nobis.
Intendit etiā alia que supius dicta sunt Ad
2ᵐ. s. ad dictū 2 gu. ddᵐ q̄ illud intelligit
esse verū. s. q̄ hoc petēs inducit sup se male
dictōem nō benedictōem ꝓ q̄to sunt ibi cō
tēptus de quibus supza dictū est. Si etiam
queratur an liceat demere illud verbū Sicut
⁊ nos di. de. nr̄is ⁊ solū dicere dimitte nob
nostra quod ⁊ de facto quidā inspiētes no
letes ꝓcere amouēt. Ddᵐ q̄ hᵘ facere licet il
lis qui credūt in sapiētia sua. sapiaz dei ci
uenīēdo decipere. Sed quidā adhuc insipien
tiozes nolētes parcere forte dñicā ozōem nō
dicēt qđ erit signū stultitie ⁊ malicie ꝓsūmate

Articulus 2ꝰ q̄ qui ꝓximo suo indul
get ⁊ deus indulget sibi

Ecunda regula seu

l ler a dño cōstituta est q̄ si ꝓmo
tuo dimittis ⁊ deꝰ tua pctā dimit
tit. Ad clariozē intelligentiā huius legis tria
possunt queri. vtrum deus indulgeat idulgē
ti. Capitulū ꝓmū.

Rimo quomō ⁊ve

p rū q̄ indulgēti dñs indulgeat cum
multi iniurias sibi factas remitte
re ꝓñt. cū tñ ipi nequaq̄ sint constituti in cari
tate. Ad quod ddᵐ q̄ tam hic q̄ alibi est re
gulariter obseruandū q̄ ꝓpositōes seu leges
que de actibus virtutū seu viciozꝫ dantur q̄
sunt sub debitis circūstantiis obseruande in
telligende ⁊ assūmēde. vñ hec ꝓdicta ꝓpō est
intelligēda de indulgēte aliis ꝓpter deū. ⁊ sic
q̄ ꝓpter eū grauia crimīa vitet. Alias nō est
verū nisi de ꝓgruo ⁊ dispositie. Nā absq̄ duᵇ
tenēdū ē q̄ in moꝛtali errās indulgēdo alia
multū ad se trahit miam dei ⁊ seipm ad cari
tatē vehemēter ꝓpat ⁊ disponit. Quare
indultio pctoꝝ qua deus pctōibus ꝓcurꝫ ꝓ
ifti indultōis actui tribuať q̄ ceteris actibus
virtuosis. Capitulum secundum.

Ecūdo quentur qua

r re hoc plus attribuit actui isti in
dultionis q̄ ceteris actibus virtu
osis. Nōne magis hoc dz attribui actui ozō
nis vel cuiusq̄ actui caritatis deo immedia
te vnitiuo. Ddᵐ q̄ licet caritas ꝓspectum
ad oēs actus sibi necessarios hāc remissionez
impetret seu hoiem vinificet. xp̄s tñ attribuit
ei ⁊ ꝓ respectū ad ꝓdicte mie actū. Et hoc tri
plici rōe sicut patet fmōe. 6. ar. 3. c. 6. Qui
bus ⁊ qñ lz petere sua. c. 3ᵐ.

Ꝯ autez tertio quera

r tur qñ licet vel nō licet repetere
sua distinguere possumꝰ fm cantu
ariēsez qui sic distinguit dicēs. Sūt quidā ꝓ
fecti quos cōtemplatiuos dicumꝰ q̄ oibᵒ oino
positis mudi nūdū sequūtur rōm ⁊ est sūma
ꝓfectōis coꝛ habere moꝛtē in desiderio et vi
tā in patientia sicut sunt alii perfecti. s. ꝓfati
maiozes quoꝝ sūma perfectionis est patos es
se moꝛi si necessitatis articulus supueniat an
teq̄ ꝓcliteť fides subiectoꝝ Sūt ⁊ alteriᵐo
di perfecti miozes sacerdotes in sacris ordi
bus ꝓstituti quoꝝ sūma pfectōis ē votū cōti
nentie seruare. Sunt ⁊ pfecti coniugati quo
rum sūma pfectōis est reſuare sibi necessaria
⁊ supflua ꝓ paupibus erogare. Notandū rur
sus q̄ in lege erat talio benefactoꝝ ⁊ talio
iniuriaꝝ. Dñs gᵒ ꝓma fronte exclusit talio
nē iniuriarū ⁊ reseruauit gᵒ talionē ꝓfactoꝝ
⁊ ad cumulū docet ⁊ ꝓcipit cumulare bene
fctā vt sez iniuriis lacessiti dñfacta reddam⁹
Iniuria aūt est tripler. s. cordis oris ⁊ opis.
Et iniuria opis dividit in iuriā ꝓpriā corpis
⁊ in iuriā reꝝ. Et iuria reꝝ dividitur in iu/

riā rez necessariaꝝ ⁊ rez supfluaꝝ. Iniuria
ergo cordis est odiū cui debeť dilectio cordis
cū exhibitōe bñficii exteꝝis et hᵒ tā a pfcō q̄
ab ipfcō qz tā pfectꝰ q̄ ipfectꝰ ꝓpter odiū imi
mici nō dz cessare ab exteꝝi bñficio Alii itel
ligūt hoc de ipfecto nō simplicit sicut de pfe
cto sz loco ⁊ tpe. Iniuria oris est detractio
sue ꝓximi cui dz duo pfectꝰ. s. bñdictione et
oꝝonē. vt desistāt a malis. Iniurie āt coꝛpis
debetur pacientia sine vlcione q̄tū ad ꝓmi
tuos pfectos ad quos spectat illud Luce. 6.
Qui te pcusserit in vnā maxillā ꝓbe et alte
ram. ⁊ ab eo qui aufert vestimentū tuū ⁊ tu
nicā noli ꝓhibere. Si aūt petēti te tribue q
aufert que tua sunt ne repetas. Perfectis
aūt hui⁹ tēpoꝛis vt dicunt licita est vltio in
iuriaꝝ ꝓpriā coꝛpoꝛis. Alioqin mime ꝓmitte
retur hoc tēplariis ⁊ hospitalariis q̄ sunt vi
ri religiosi. Sed indistinete hoc intelligere de
quolibet pfecto valde videtur difficile. De
iuria rez supfluaꝝ nemo perfectꝰ ꝑt aliquez
ipetere. De iniuriis rez necessariaꝝ adheren
dum est verbo Apli dicētis. Oia mihi licēt.
sed nō oia expediūt. Cū itaq̄ nullus hodie
ſt pfectoꝛ apl̄ō oibus generaliter licet sua re
petere. sed quibusdā nō expedit. Sic ergo di
stinguunt perfectis miozibus. s. sacerdotibus
⁊ nūgatis licet sua repetere sub iudice ⁊ ex
pedit tñ nō cū lite ⁊ cōtentione. Melatis lz
repetere sua etiā sub iudice sed non expedit.
Potius em̄ debēt vacare instructioni subdi
ctoꝝ ⁊ contēplationi Speculatis licet sua re
petere sed non sub iudice nec eis ita expedit.
Ita distinguit Carturiens. Articulꝰ 3ꝰ
ē triplici latitudie seu gdu indulgēdi iimicis

Ertia lex seu regula

t est q̄ ēto largiꝰ ꝓmo tu dimit
tis tāto largius deus dimittet tibi
dicēte dño Luce. 6. Eadē mēsura. s. caritatis
qua mēſ fueritis remetiet vobis. Caritas. s.
eternalis. Nā caritas pñtis tpis funiculus ē
distributōis i terra ꝓmissionis. s. in gl̄ia sem
piterna. Nōt aūt tripler gradꝰ hoc ē tripler
indulgē. a assignari. Pᵐ est larga ⁊ bōa. 2ª
largioꝛ ⁊ melioꝛ. 3ª largissima ⁊ optima.

De indulgētia seu dimissione que est suffi
ciēs ad salutē. Capm̄ ꝓmum

Rima inquā indul

p gēª ē larga ⁊ bona intñ q̄ ē suffi
ciēs ad salutē. Et hoc ē cū offensus si ei in
dulgentia requirať libere ⁊ letāter indulget
corde oꝛe ⁊ ope. Sz qđ si aliquis cōsentit idul
gere corde ⁊ oꝛ uersario suo in arta ne
cessitate dispēsus est ꝓuenire ope. tñ non
vult cū inimico colog oꝛe. Et ad clariozem
intelligentiā huiꝰ ⁊ ꝓsūs actꝰ. qz an oēs tene
antur ad signa dilectōis inimici exhibenda
Et videť q̄ sic qz xp̄s Mt. 5. ait. Si saluta
ueritis fratres vꝝos tñ qđ amplꝰ facietis?
Nōne ethnici hoc faciūt. Vbi velle videtur
q̄ hoc nō sufficit ad salutē. Ad qō dicendū z
q̄ est aliqđ signū sine quo nō ꝑt exteriꝰ inno
tescere actus dilectionis etim. iº. ad quam
oēs tenemur qz in eiº modā negatōe ꝓten
ditur signū ire seu lti cordialis. Mmōi autē
signū videť salutatio aut ad aliqua inꝛogata
aliqualis rnio. Vñ qui oīno inimico suo ne
garet verbū aut q in eiº pñtia semper auertit
faciē vel subito fugit signū oñdit odii cordia
lis atq̄ moꝛtalis nisi ex cā valde rōnabili hᵒ
agat: vtpote si ꝓbabiliter timet ex hoc aliqđ
peius accidere. q̄ q̄ ⁊ rōem ⁊ intentionē sancti
sui debeat intuētibus ꝓpter vitatōem scāda
li ꝓpalare si bono mō hᵒ facere ꝑt. Ad reliq̄
vero signa nō tenetur nisi in casu necessitatis

De quadruplici gradu pacifice conuersati
onis qui in dimissiōe libera ēmianť. Cap̄. 2ᵐ

Ecūda indulgentia

l largioꝛ est ⁊ melioꝛ ac magis me
ritoꝛia ad salutē videlicet cū o. m
sus subito coꝛde oꝛe ⁊ ope iimico ⁊ iniuriāti
ibi indulget. lz ab eo indulgētia mime regra
tur. Hinc Hugo de claustro aſe lº. iº. dicit.
Quidā ꝓbus viro bono necesse est quatuoꝛ
hēre. Pᵐ vt omēs sibi amicos faciat. 2ᵐ vt
si nō ꝑt amicos facere nō faciat iimicos. 3ᵐ
vt si ñ id suppetit discedat. 4ᵐ vt si gs discedē
tem ꝓsequeť nō vindicet se. Vñ Apo. Ro. 12
c. Si fieri ꝑt quod ex vobis est cū oībus hoī
bus pacē habētes si aūt nō ꝑt fieri nō discoꝛ
dias faciatis. Ideoq̄ addit. Nos vos defē
dentes kr̄i. 3ᵐ vero vt discamꝰ tāgit cū dicit
date locū ire. 4ᵐ vt vidictā do ꝓmittamꝰ tā
git vbi ait Mihi vidictā ⁊ ego retribuā. s. tibi
idulg . De triplici pfectissimo signo aoꝛose
dimissionis ⁊ de diuersis gradibꝰ eiꝰ. Cap̄. 3ᵐ

Ertia indulgētia lar

t gissima ⁊ pfectissima ē cꝰ pfectio

Universidad de Deusto
Biblioteca

nis euidētia gradatim patet p triplex signum
Primū est pfectū ⁊ magni meriti. 2m est p/
fectius ⁊ maioris meriti. 3m perfectissimum
⁊ excellētissimū meriti. Primū quidē signuz
largissime indulgētie ⁊ [illegible] meriti est q̄ of
fensus nō expectet q̄ ab offendente indulgen
tia requiratur sed preueniat offendentē ⁊ ab
eo humiliter corde ore ⁊ hūili genuflexionis
signo veniā postulet. Et de hoc Crisostomus
inquit. Queris si tibi iniuriatū est a fratre
vtrū debeas ei⁹ amicitiā querere. Et respo:
de q̄ sic vt dnplicē [illegible]az cōsequaris. s. q̄ iniu
riā passus es ⁊ induciasti. ⁊ q̄ prior rogasti
Sed nūquid qui prorimū suū secrete in cor
de odio habuit tenetur ei veniam postulare
Ad hoc rñdet Crisostomus Jē. regulariter. d.
Qualis aūt precessit offensio talis debet seq.
reconciliatio si cogitatu offēdisti cogitatu re
conciliare si verbis offendisti verbis reconci
liare. si opere offendisti opē reconciliare. oē
peccatū quomō dmittitur comō ⁊ de ipso pe
nitentia agatur: Et in hoc plurimi errant q
cū solo corde oderint hoiem veniā ab eo po
stulant id iprudenter manifestātes ore quod
erat occultū in corde. 2m signū atq; pfectius
⁊ maioris meriti. Et si dimittis substātiā. Nā
debitores sunt nō solū qui fecerūt iniuriā sed
etiā qui nobis intulerunt damnū vel damni
occasionē seu pecuniā vel alīā substātiā absu
lerunt. Nam si perfectus es ⁊ velis dimitte
re illi cum hoc tibi petit magni imo maioris
meriti ē apud deū. Si aūt es imperfectus il
lic repetere potes si ille vnde restituat habet
Si aūt ad hoc impotens est ei dimittere obli
garis fm Alexan. In illatis aūt damnis fm
Nicol'. de lyra duo pensanda sunt. s. iniuria ⁊
offensa. Iniuria quidē quia cōtra prorimū
peccat qui occasionē scandali ei prebet Et b°
dimittere, primo oino est necessariū ad salu/
tem quia oēs ex caritate diligere obligamur
Offensa consideratur in re ablata: ⁊ hoc vt
dictū est licet dimittere non sit necessitatis est
tamen superogationis ⁊ maioris meriti ⁊ p/
fectionis. Hanc perfectionē seruauit quidā
senex cuius monasteriū quidā latrones ingre
dientes diripuerunt ei. Dia que in cella tua sūt
tollere venimus. At ille ait. ḡtum vobis vi
detur filii tollite. tullerunt ergo quicquid in
venerūt in cella ⁊ abierūt. oblīti aūt sunt sa/
culū qui absconditus erat in cella. quē senex
tollens secutus est eos clamans ⁊ d. Filii tol/
lite quod oblīti estis in cella. Illi vero admi
rantes patientiā eius restituerūt oia ⁊ penitē
tiā egerūt dicentes. hic vere est hō dei. Idez
iuditiū in multis casibus haberi pt de ablata
fama. Slō. aūr Jē. ℈. distinguit q̄ in trib⁹
aliquis iniuriā sustinet. Primo in cruciatu
corpis. de quo dicit dñs Jē. ⁊. Si quis te p
cusserit in dexterā maxillā prebe ei ⁊ alteram
Sed si quis obiciat q̄ xp̄us in passione hoc
opere nō seruauit cū in maxilla percussus ē.
Respōdet Augu. sup Jo. omel'. 48. Dñs
in passione sua percussus i gens non prebuit
aliā demonstrans illa magna precepta patiē
tie in ostentatione corpis sed in cordis pre
paratione facienda. 2° in dāno rex de quo do
min⁹ subdit. Et ei qui vult tecū in iudicio cō
tēdere ⁊ tunicā tuā tollere dimitte ei ⁊ palliū. 3°
i āgariis. Et de hoc dñs dicit. Et quicūq; te
angariauerit mille passus vade cum illo alia
duo. 3m signū est pfectissimū ⁊ meriti maxi
mi quod est si maxime vltra predicta iniuriam
tem corde diligis ore grām p eo a dño oro
ne deposcis ⁊ opere etiā extra necessitatē vti
liter ei deseruis. Iuxta consiliū dñi Jē. ⁊. c. ait. Diligite inimicos v. bñfacite bis q̄ode.
vos ⁊ orate p̄ persequētibus ⁊ ca. vos. Vb
cōtra tres actus inimicitie ponit tres act⁹ ca
ritatis. Vo contra inimicitiā ponit dilectōz
d. Diligite. s. cordiali affectu inimicos vros:
nō eoz vitia sed naturā. Et maxime ppt ma
Vo propter deū. q̄ oia dilecti diligenda sūt
nō tantū filii sed ⁊ canes. 2° propter scipos.
quia filii dei sunt licet insani ⁊ infirmi qua
propter indigent magis diligi. 3° propter nos
quia deus est faber ⁊ ipsi sumus malleus siue li
me vt nos in caritate dilatent ⁊ a rubigie pec
catoz purificēt. 2° contra odium ponit bene
ficentiaz d. benefacite bis qui oderunt vos.
Ad quod Bernar. ait. Amare amantē se na
ture est non amantem vero beneficii. cogere
ad amorem. s. per beneficia. seruicia ⁊ opē
ra bona perfectionis est rpi. 3° contra male
ficentiam seu apertam violentiam ponit oōz
nem. d. Et orate pro persequentibus. s. aperte
⁊ calūp. vos. s. occulte vel persequentibus
scz factis ⁊ calūp. verbis. Cōbinat autem
dñs hos tres act⁹ per hūc ordinē duplicī rōe
Primo quia ordinando amoris actus ad in
imicum. primo voluit ponere illos per quos
magis absolute ferē in eū. ⁊ vltimo illuz per
quem pro eo accidit ad alterum rogandum ⁊

supplicandum. Actus vero oppositos enu/
merauit fm cōem ordinē exitus sui. quia sic
er actu amoris sequitur actus boni deriderii
⁊ post hoc actus operis beneficii sic per op/
situm in oppositis. 2° vt innuat q̄ ad omēs
actus oppositos nobis debemus oēs actus
caritatis exercere. Propterea diuersimode
cōbinauit illos. De hac ergo indulgētia seu
dimissione perfecta distinguēs Ber. ait. Est
homo pacatus qui bona pro bonis reddens
ḡtum in se est nemini vult nocere. est alius
patiens qui nō reddit mala pro malis potēs
est etiaz sustinere necessitatez. est ⁊ pacificus
qui bona pro malis reddens in prōptu habz
prodesse nocenti. Primo ḡtum in ipso est pa
cem habet. 2° pacem tenet. 3° pacem facit.
Primo parvulus est ⁊ facile scandalizatur
2° in pacientia possidet aiam. 3° malorum
animas lucrifacit. Et iterū in sermone quid
tribuam idem ait. Vide quid facias prori
mo ⁊ quid ille tibi. Si ille tibi bonum fa/
cit ⁊ tu illi bonum reddis malus non es. Si
ille malum tibi facit ⁊ tu illi reddis malum.
malus es. Si ille tibi malum facit ⁊ tu illi bo
num reddis bonus es. Aliter tamen distiguit
hos gradus. Crisostomus super Jat. Pri
mus est non incipere iniuriam. 2° est postḡ
incepta est equanimiter tollerare ⁊ non vin
dicare. 3° est non facere verum hec que pas
sus es sed quiescere. 4° est retribuere seipsuz
in paciendo mala. 5° est amplius tribuere q̄s
ille vult qui iniuriam facit. 6° est nō odio ha
bere eum qui operatur hec. 7° est diligere.
8° est benefacere. 9. ē deū orare pro ipso. Ad
hanc igitur dimissionē ⁊ pacem hortatur gre
gorius nazāzenus. d. celum terra mare ⁊ ele
mēta donec inter se i pace sunt ⁊ quiete natu
re sue terminos seruant nec vnum aduersus
alterum insurgit stat mundus in pulchritud
ne sua ac decore prefulget nec quicḡ alindi
erequi pōt q̄ splendori eius equari queat.
Si autem a pace vel a quiete destiterit proti/
nus etiam mundus esse desistit. ⁊ ex ipsa ele
mentorum seditione solvetur. Hunc ergo in
tuere totius mundi ordinem pacis quo celū
atri lucem ⁊ terre prestet calorem. Aer ve
ro ymbribus terram foueat ⁊ se animanti/
bus cunctis vitam tribuat respiratus. terra
vero fructus ⁊ victus super eam viuentibus
materno quodā prebet famulatu Quid āt er
go oportet ex his intelligi nisi q̄ pax ⁊ vna
nimitas per hec omnia humano generi pre/
dicentur. vt scilicet corde ore ⁊ opere seu si
gno dulcissimi amplexus in osculo pacis q/
libet presens ⁊ absens omnem offensam per
cat omnem iniu[illegible] dimittat omne damnuz
indulgeat mi[illegible]cordiam ⁊ indulgentiam a
prorimo suo deposcat pacem reddat pacem
teneat in pace viuat ⁊ pacem diligat. quam
nobis concedat rex pacificus ⁊ [illegible]erne pacis
⁊ glorie dispensator dominus ihesus christ⁹
qui cuz patre ⁊ sp'ritusancto viu[illegible] ⁊ regnat
in secula seculorum. Amen.

Feria quarta post tertiam dominicam in
quadragesima de honore parentum.

Sermo vicesimusnonus.

onora patrem tuuz

h ⁊ matrem tuam ⁊ qui maledixe/
rit patri vel matri morte moria/
tur. Jē. 15. Exodi vero. 20. Sicut patet
in prophetia hodierna textus ait. Honora
patrem tuum ⁊ matrem tuam vt sis longe/
uus super terram quod potest esse aliud tb⁹
Cum enim dominus intendat hortari ad
hoc preceptum dominicum observandum:
vt ostendat quantum dominica lex huius
precepti eragerat transgressores subdit pe
nam quam statuit alibi dominus. scilicet Le
uiti. 20. c. dicēs. Et qui maledixerit patri vel
matri morte moriatur. vt discant rebelles fi/
lii quanta seueritate a divina iustitia plecti
debent si parentibus suis humilitati non fue
rint plusq̄ eterna punitione damnantur qui
se offendentibus sicut hesterna die patuit nō
indulgent. Sit ergo dominus honora patrez
tuum ⁊ matrem tuam. In quo precepto se/
cundum Alexan. de alis in 3° d. 24. Omis
honorationis necessitas cuilibet exhibenda
generaliter continetur. Et in hoc apparet
℈. religiositas que honorationis religiositas
est dicta. De qua tria consideremus ad pre
sens. Primo obiectum preeminentie quod
est patrem tuum ⁊ matrem tuam. Secundo
actum reverentie. De quo dicit. Honora
Tertio premium vite cum addit vt sis longe
uus super terram.

Articulus primus quia quilibet secun
dum statum suum honorand⁹ est: et de septez
parentibus honorandis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Primo cõsideremus

p circa hoc preceptum obiectũ pre
eminẽtie. qz dicit patrẽ. t. et mrem
t, circa quod est notãdũ ꝑm alaz de al' vbi. s.
q hõz est pteſta° pen[illegible] in aliqua ex
hibitione reuerẽtie illi qui h[illegible]ozaz Oꝛigit
hõz õdeꝫ respectu ꝑeminẽtie septẽ dici pñt pa
tres q digni honoze sunt qui diuersis respec
tibus preeminẽtias hñt quozũ ꝓmus dr cele
stial'. 2us corꝑoralis. 3us spũalis. 4us tpalis. 5us
doctrinal[illegible]6us antiqualis. 7us virtualis. Ad
quozũ itelligentiam ꝑm aleꝛ. vbi. s. duplex est
ꝑeminẽtia increata. i. ꝛ creata. Pria autez
attendiꝛ circa ꝑemnẽtiam principii creantis
sapientie gubernantis et bonitatis cõseruan
tis. Et hec preeminẽtia excedit i infinitũ quã
libet preeminẽtiam creatã. Inde est q pri
mus honor õbetur ꝓrio pri q est celestialis cui
conuenit infinitus honor qui ẽ honor latrie
qua homo ꝓtestatur deũ sicut suum condi
torẽ. De hoc patre Iat 6 Pater noster q
es in celis. Et Iat. 23. Unus est pater vr
qui in celis est. Et. 31°. c. deut. Ipse est pr tu
us. qui possedit et fecit et creauit te. Et ad
ephe. 3. A quo oĩs paternitas in celo et ĩ ter
ra nominatur. 2a [illegible]eminẽtia est creata que
extriplici participatione oꝛiginem hz vidz ex
participatione principii et sapiẽtie et bonita
tis dei.

Quod ex participatione diuini princi/
pii pentes corꝑorales et spũales atq; dñi tpa
les honore sunt digni Capm im.

Inter participatiões

i prima est participa° principii hu
ius aũt tres sunt participationes. Primus
ad esse naturale. 2us ad bñ esse spũale. 3us ve
ro ad bene esse tpale. Primus nanq; est par/
ticipans ad cẽ naturale et sic est pater corꝑo
ralis. Nã vt dicit glosa. ephe. 6. Sicut deus
principiũ ẽ homĩs primo sic pater 2ario. Et
ratione istius preeminentie est pr corꝑoral
honorãdus. Unde Iero. de honore parẽtũ
Honorãdi sũt parẽtes qz nobis ꝓrimo sunt
causa nascendi. Itẽ eccle. 7. honora patrez
tu. et genitr matris tue ne obliuiscaris. Me
mento q nisi per illos non fuisses. Ecce q a
parentibus mariꝰ boꝰ recepimus. s. cẽ[illegible] est
fundamentũ oĩs nature gre et glie sicut me
lius alias oñdeꝫ. 2us ꝓticipãs est ad bene esse
spũale. Et rõe istius ꝓticipatõis prelatus est
honorãdus. i. quilibet spũalis pater milti nã
qz dicũt spũales patres vz sancti patriarche
et patres veteris testamenti. Io. 8. Si filii
habraahe essetis opera abraahe facite. Item a
postoli sancti. i. coꝛ. 4. Apostol. ait. Nã fide
cẽ milia pedagozum habeatis in xpo sed nõ
multos prẽs. Nã i xpo ihũ per euãgelũ ego
vos genui. Itẽ papa qui dr admirabilis pr
Itẽ. i. 6. d. c°. 6. Synodus. Patres dicũtur
epi necnõ et sacerdotes procliales qui etiaz
dicũtur paterni quasi paꝛ a patribus minus
Insup qui tenet ad baptismũ q vnus solus
esse debet. sicut pz de conse d. 4. c. Nõ plu
res q̃q̃ sĩ p̃lres sint oĩs sũt cõprẽs. sicut patz
eꝛ de cog. spũali. c. q̃uis li° 6. Et idẽ de con
firmatione sicut ibi patet. Ad quid autem te
neant ur tales vide. de. consecra. di. 4. c. vos
añ oĩa vbi scribiꝛ. vos ante oĩa taz viros q̃
mulieres q filios in baptismo suscepistis mo
neo vt vos cognoscatis fideiussores apud
deũ exitisse. p illis quos visi estis de sacro fõ
te suscipere. Ideo semp eos admonete vt ca
stitatem custodiãt iustitiã diligant charitatẽ
teneãt ante omĩa symbolũ z oꝛonẽ dominicã
et vos ipsi tẽte z illis quos excepistis ostendi
te. z sunt Augustini vba. Idẽ etiã dicit Hu
go de sacto victo. li. i. pte. 7a. c. 12. Predica
toꝛ etiã et cõfessoꝛ z quilz sacerdos pr est. i.
tbi. 5. presbiteri duplici honore honorandi
sunt. s. spũali et tpali. n. q. i. sacerdotibus. 3us
quoq; ꝓticipans est ad bene esse tẽporale. Et
ratione istius participationis est honorãdus
pater tpalis vtrer. Et similiter quilz aliꝰ do
minꝰ re gimẽ tpale hñs ꝑm diuersos gradus
vnde. i. petri. 2e. Deũ timete regem honorifi
cate. Et talis dicitur pater tpalis.

Quod ex ꝓticipatione diuine sapientie
docti et senes sunt honorandi. Cam 2m

Ecunda autez ẽ par

s ticipatio sapie. Rõe cuiꝰ honorã
dꝰ est. prio quilibz doctoꝛ siue in
theologia siue in iure canonico z cuilz aut i
medicina aut in quaq; alia scia et doctrinali
cita et ho nesta. vtputa in grãmatica logica
rethozica et consimilibus. Et quilibz talis
õz pater doctrinalis. De quo glo. sup illud
leuit. 19. Honora psonã senis. s. etate vel sa
pia. Oĩs eñ sapia a dño deo est vt dr eccl.
1. 2° honorãdus est senex qz vt õz iob 12. In
antiquis est sapia et in mlto tpe prudentia.
Nã in eis multa experiẽtie discretõ est. vnde
Deut 32. scriptũ ẽ. Interroga pẽm tu. et
annũciabit tibi maiozes. t. zdicẽt tibi. Et. ps
Quãta audiuimus et cognouĩ. ea et patres
nostri. nar. nobis. Et talis est pater q õz anti
qualis de quo dñs pcepit Leuit. 19. coꝛã ca
no capite consurge et honora psonaz senis.

Quod er pticipatione die bonitatis in
ſti z quodam[illegible]mali hõzãdi sunt. Cam 3m

Ertia est particpa

t tio bonitatis Rõe cuius hono
randꝰ est vir iustus et sanctus.
Et hic est pater qui õz virtualis de quo a
postolꝰ phi. 2. Necessariũ aũt existiani epa
froditũ frem meũ et coopatoꝛẽ z cõmilitonẽ
meũ. vestrũ autẽ aplm et ministruz necitatis
mee mittere ad vos. Et subdit. Recipite ita
q3 i[illegible]cũ oĩ gaudio in dño et eiusmodi cũ ho
nore habetote q̃m ꝓpter opus xpi vsq3 ad
mortẽ accessit tradẽs aĩam suã. Insuper ẽt
aduerẽdũ est q etiã ratione participationis
bonitatis ꝑm aleꝛ. vbi supra oĩs honorandi
sunt. Et nõ dupler ẽ pticipatio boitatis. vna
ꝑmactũ sicut debemus extiare nobis meliozẽ
iuxta illud apli phil. 2. Suplores sibi inuicẽ
arbitrantes. 2a est ꝑm potentiã qua mali pñt
fieri meliozes q̃ nos sumus rõe cuiꝰ possibi
litatis z fozte diuie ꝑdestinationis ad pfectõ
nem maiozẽ. etiã illi qui mali sunt honozãt
ꝓpterea i. pe. 2. scriptũ est. Oĩs honorate
Et. c. 12. ad roma. honore inuicẽ pzeuenietes
E ille pz q ꝑm trinã participationẽ seu pẽmi
nẽtiã quẽlz honorare oportet.

Ar9 7° de triplici honore quo spũales
pres et carnales honozãdi sunt z de septẽ ob
ligationibus filiozũ ad eos.

Ecundo pricipaliter

s ꝑsideremus actũ reuerenc qz dicit
honoza. Dupler autẽ ẽ honoꝛ q
debeꝫ parentibus corꝑoralibus et spũalibus
sc3 corꝑalis et spũal. vñ sup illõ ephe. 6. ho
nora pr̃em tu. z mrem ingt. glo. Honorare
patrẽ est [illegible]reuerẽtiã exhibere z necia mistra
re quod ꝓbat. Aleꝛ. vbi. s. Prio õ patꝛ coꝛ
ꝓrali dicẽs. q̃uis filius accipiat cẽ corꝑora
le a patre efficitur. tũ ex hꝰ in debito duplici
obligatus. qz illõ corꝑorale qõ accipiꝛ est de
corꝑore patris sũptũ et transfusum virtute

anime et opatõe iõ filius efficiꝛ debitoꝛ ho
noris patri. tũ rõne corꝑoris paterni. tuz ra
tione aie qz anima et corꝑ9 cocurrũt in patꝰ
vt sit pncipii filii. Ratione ergo corꝑis pñi
est debitũ sustentat[illegible]is ꝓprie. rõne aie debi
tũ reuerẽtie. M[illegible]a non indiget sustẽtatiõe
nec corꝑus est reuerendũ. 2° vero de patre spũ
ali. spũalis ratio reuerẽtie est ꝑeminẽtia pote
statis. vnde ad Ro. 13. Dis aia p[illegible]tib9 sub
limioribus subdita sit. ratio vero sustẽtatõis
est dispẽsatio instructionis. Vñ gal[illegible]aplus
ait. Coicet is qui catheziꝛaꝛ vbo ei qui se ca
thezizat in oĩbus bonis. Amplius debetur
honoꝛ reuerentie et sustẽtationis z patri coꝛ
porali z spũali. Nã quia vterq3 pncipium
est ideo debetur reueren[illegible].quia vtero vterq3
indigẽs est õbeꝫ sustẽtatio. qz quelibet res di
ligit salm̃ sui pncipii. Unde hõ per rationez
ordinãtem tenẽtur diligere sui pncipii salm̃
Propterea si indigeat q̃cunq3 pertinẽt ad sa
lutem ꝓcurare tenetur. Prib9 ergo spũali
bus z corꝑoralibus sil' iunctis in septẽ obli
gatõnib9 tenẽtur filii exhibere honorez. qua
rũ quatuoꝛ prime ptinẽt ad reuerentiã spũa
lem et tres vltie ad sustẽtationẽ corꝑoralem
Primo eñ tenẽtur illos dil[illegible]re. 2° eos time
re. 3° illis obedire. 4° reuereri. 5° cõsolari.
6° seruire. 7° subuenire.

Quãtũ filii parentes suos diligere obli/
gantur. Capitulum primum.

Prima obligatio est

p q predicti filii parẽtes tenẽtur di
ligere. erem° xpi qui Jo. 14. de
se[illegible]it. Ut cognoscat mũd9 qz diligo ꝓrez. Et
Iero. de hõre parentuz filio. de parẽtib9 di
cit. Sit tibi grata vita ipsoꝝ quibus carioꝛ ẽ
vita tua q̃ ꝓpria. Redde amoris vicem colẽ
de pietatis. Scõm eñ aleran. Amoꝛ patris ĩ
filios totus est gratuitus quia filii sunt a pa
rentibus. et intenditur amoꝛ iste per naturã
sensualitatis. Unde Iero. de honore paren
tum. Memẽto parẽtũ esse quia talis es quo
rum manibus incrementa sũpsisti. Amoꝛ aũt
filiozuz in parẽtes marie debitus est quia ac
cipiunt a parentibus eẽz educationem. ꝓp
terea debẽt se illis. Unde Iero. Exsolue fi
li quod d[illegible]bes z officia debita qualiciq3 ex
hibe famulatu quia parẽtibus nemo potest
reddere quod debet. Et hmõi amoꝛ intendiꝛ
per viam rationis non sensualitatis. Si aũt

queratur quare non est mandatū de honore filiorū sicut de honore parentum dō^m q^p natura satis inclinat ad hoc de quo Criso. ex^m ponit de arbore dicēs. hr^m oz ascendit de radice ad ramos sed a ramis [illegible]adicē nō flectitur. Sic naturaliter amor a parentibus ad filios ascendit ⁊ non reuertitur. Propterea ad amorē parentū inclinare debet. ratio excitata per considerationē debiti ⁊ precepti. Similr non est preceptus de amore sui quia ad hoc sufficienter natura inclinat. sed de amore proximi. Potest e[illegible]z alia ratio subiungi quia omnis honor theologic^o est respectu p̄ eminentie sicut ex supradictis patet. Mater autē eo q^p est princi[illegible]m filii preeminentiaz hz respectu illius ⁊ non ecō^o. Si autē vlteri^o queratur si propter necessitatem parentū dimittendus sit ingressus religioi[illegible]. Rndet aleran. vbi supra q^p aut fili^o potest secure manere in seculo sine detrimento salutis. Et in tali casu dicūt quidam q^p non debet intrare sed patri ministrare. Aut videt sibi immine re periculū salutis ⁊ lapsum i pctm in tali casu nō teneť. vñ Jero. ad elpodor. Si pater in limine iaceat. Si mater vbera quib^o te lactauit oñdat pcalcatum pgē p̄em per calcatā perge matrē ⁊ siccis oculis ad vexillū crucis euola. Sūmū genus pietatis est in hac re re eē crudelē. Vñ mat. 8. ⁊ Luce. 9. reprehēdit dñs inuenē qui non statim volebat eū sequi intuitu sepulture paterne Poterat eī [illegible] Criso. ait per alios sepeliri. Luce ēt. i 4. c. dñs ait Si quis venit ad me ⁊ non odit patrē suū ⁊ matrem ⁊ vxorē ⁊ filios et frē et sorores ad huc aūt ⁊ a. s. non ꝑt meus esse discipul^o. Aduertendū est tamē q^p cum hoc preceptum de honore parentū sit morale ⁊ d̄ lege nature ⁊ cōsistat in pluribus non soluit obligatio exhibitionis honoris per introitū religionis sed solvitur obligatio quo ad debitū sustētationis q^z quo ad illam solutionē moriť. qui moritur mūdo. sed exhibitio spūalis in reuerēdo ⁊ cōsolādo ⁊ in orando ñ solui^r ymo sub obedie^a magis augeť h' Aleť.

De timore quē debēt habere filii erga parentes suos. Capitulū 2^m.

Ecundo deben[illegible] filii

f [illegible]parentes tiere. qō vt efficere possit paterna diligentia solicite observabit ne dissoluta letitia ex in ordiato affectu conuersetur cū illis eū iam gradiuscli sunt. sed reuerenda maturitate ⁊ timorōso amore ac grauitate discreta et exēplari semp sit ante eos insolētes etem fieri solēt filii et nimia letitia ⁊ leuitate pentum perdūtq^z ga cos reuerētiā et timorē. Cūq^z tā cerutez erereruntcōtra patrē et matrē trāgunt flagellis deteriores q^z fiunt q̄q^z ex disciplina. Sapiens ergo pater pl^o aspectibus oculorum et verbis venerādisq^z exēplis q̄z durissimis disciplinis. filiū in tenera etate erudit. Plus timere facit sapiēs pater filios ꝑ vios p̄ suos aspectus q̄z stultus filios suos per flagellorū ictus. vñ eccl'. ii. In filiis suis agnoscit vir. Et si necē est dz filiū suū castigare nō illi in crimin^b suis arridere. 5. q. 3. c. Nō oscule' ecc. 7. Filie ē sunt serua corpus illarū et nō oñdas facie tuā hylarē ad illas. Dis morib^o nutriť filii ad patrē in amore piet ⁊ timore iuxta q^p Jero. de honorādis penib^o hortať di. prebeat parētib^o amore mixta formido. In quibus filii parētib^o obedire obligantur. Capitulum 3^m.

Ertio debent filii pa

t rētibus obedire. iō apostol. eph. 6. c. ait. Filii obedite parentib^o vestris in dño. hoc em iustū est erem^o rpi qui Jo. i 5. de seipso ait. Ego ꝓcepta patris mei seruaui. Et ad phil'. 2. de xp̄o Aplūs ait humiliauit semetipsum factus obe. vsq^z ad mortē mortē aūt crucis. Sed qrit in qb^o debz filii^o parētib^o obedire. rndet aleť. vbi. ā. q^p gradū supiozitatis est mod^o obeditionis. qa sicut Ro. 13. c. Apl's ait. Dis ptās a deo est et dis aia ptātib^o sublimiozibus subdita esse dz. Est aūt triplex superiozitas constituta sc̄z in spūalib^o in tpalib^o ⁊ infamuliarib^o. In regimine spūaliū preest spūalis prelat^o. In regimine temporaliuz ꝑtum ad rēpublicam preest prelat^o secularis sc̄z rex vel princeps In regimine temporaliū ꝑtuz ad ꝓpriam familiā preest pater. Sicut ergo determiat obia prelati spūalis in his in quibus preest scilicet in spūalibus. et prelati secularis in tēporalibus reipublice. Sic est obia deota patri in dispositione reifamiliaris. Et q^m hoc dicitur q^p filiusfamilias tenetur obedire patri in omnibus probabiliter pertinentib^o ad necessitatem vel vtilitatem reifamiliaris. et sic intelligendū est dictuz. Apostoli ad col. 3

filii obedite parentibus vestris in omnib^o scilz pertinētib^o ad dispositionē rei familiaris. Et hugo de sācto vic. Parētes nostros honorare debem^o obediendo eis in omnibus exceptis his in quib^o patris dei dilectō offēdatur. Item tenetur filius patrisfamilias obedire patri in disciplina morum ⁊ maxime in his que sunt necessaria ad salutem videlz in cōfitendo in audiendo missam in preceptis dei et cōsiliis. in cōmunicando in audiendo verbuz dei et cōsiliis. De reuerentia quā debent filii parētibus exhibere Ca^m 4^m

uarto tenentur filii

q parētes reuereri sc̄z assurgendo ⁊ consilia faciendo. Hoc em modo accipitur honor. Roma. 13. vbi dr̄ Cui honorē. hōrē vbi glo. Reddite. vt assurgere et hmōi suple que sunt signa honoris. exemplo xpi qui io. 8. c. ait. Ego honorifico ꝓtēm meum. et non solum patrē eternalez sed putatiuum ⁊ temporalez. Vnō Luce. 2. scriptum est Et erat subditus illis. Quod exponens ambros^o inquit. Filius dei honorauit Joseph non debito sed pietatis officio. Ex his que dicta sunt patet q^p filii in his quatuor obligationibus tenētur spūalem honorez parentib^o exhibere. s. i affectu illos amādo ⁊ timēdo i effectu ill' obediēdo i sig^o eos reuerēdo.

Quibus modis debēt filii cōsolari parentes. Capitulum 5^m.

unto obligatur pa

q rentes cōsolari sc̄z verbis. Ad qō hortatur Eccle. 3. c. d. fili suscipe senectam patris tui et non contristes eū in vita illius. si defecerit sensu venian da et ne spernas eū in virtute tua. Mōderanda sunt plurimū hec verba. Primo dicit. suscipe. s. amoroso affectu dulcoroso affatu grōso aspectu et gaudioso osculo ⁊ amplexu que omnia i tua puericia tibi tradidit pater tu^o ⁊ mater. Itaq^z redde illis in senectute sua iuxta consiliuz ecc. c. 7. qui ait. Retribue ill' quomō et illi tibi. 2° subiungit senectā. multū quidē alius sc̄. amplius sibi laboriosā tediosam doloroſam ⁊ suspitiosaz. Tob. 5. vocat mater filium baculum senectutis sue q^z in senectute filius debet esse sustentatio parentū suorū 3° addit p̄ris tui nō canis nō extranei nō inimici sed patris tui genitoris tui. nutritoris tui. instructoris tui. et cordialis dilectoris tui vnde Jero. de honore parentum. Foueat parentuz senectus et factis eorum vicissitudo reddatur vt videāt liberi vestri quid faciant vicē vob[illegible]n redditurī. qrto ēt ap te subinfert. E[illegible]no cōtristes eū in vita illius Non inq̄z contristes factis non signis nō modis non insup verbis. vñ Jero. vbi. s. Nēo patrē asperis verbis ledat affec[illegible]sonet qquid lingue direrint filiorū hec omia loquātur q̄ parētes delcānt audire. qui[illegible]az dic̄ Et si defecerit sensu. i[illegible] recte fecerit aliq[illegible] vel direrit ridicl'a siue puerilia siue iracūda et stulta. Memā da. nō in properiū ñ ignomiā nō vindictam. vñ J[illegible]o. vbi. s. Dz enim quādam senectus infan[illegible]ā. q. d. Recole puerilia infancie tue et [illegible]ecole in eis patentiam ymo gaudiū morū gemitorū. 6° cōcludit Et ne spuas eū in virtute tua. Dultas nēpe naturales virtutes iuuentus hz que in experta nalis illos quos sibi concessis bonis priuatos conspicit facile despicit ⁊ cōtēpnit. ꝓpter ea dicit Et ne spernas eū in virtute tua. Ne spernas tu iuuenis illū senē tu sanus cum infirmū. tu fortis illū debilē. tu iocundus illuz tristē. tu delicatus illū un[illegible]nduz. tu vigens sensibus illū secū surduz fetidū et priuatum dentibus. quia eccle. 8. c. preceptum est. Nō spernas eū in sua senectute. Et puer. 16. Corona dignitatis senectus.

Quomodo filii parentibus seruire debent. Cap^m 6^m

Exto tenentur filii

s parentibus seruire in omnibus eis necessariis ⁊ opportunis iuxta qō ecc. 3. c. scriptū est. Qui timet dñm honorat parētes et quasi dñis seruiet his qui se genuerūt in opez sermone et omni patie^a Eramnāda sunt verba hec. ait eñ. i. Qui timet dñm nō solū morigerat^o s^m mūdū honorat parētes. s. maxime seruitiorū honore. 2° subdit et quasi dñis seruiet his q se genuerunt. Et notanter quasi dñis dic̄ Nam sicut sup ius patet parentes ita sunt dñi suaz domoz sicut dñi principes et barones suoz dñi oū in[illegible]ō regendi. Qui ergo cupit parētib^o seruire dig^e ꝓsideret quomō seruiāt famli dñis suis. 3° subdit triplicē modū. s. opis oris et co'dis. i° quidē opis. In omi opere dic̄. vñ

Universidad de Deusto
Biblioteca

Pero⁹ vbi.ꝫ. Exsolue fili quod debes ⁊ offi
cia debita qualicunqꝫ exhibe famulatu quia
parētibus nemo ꝑt reddere quod debetur. ꝓ
pterea discat filius pa[illegible]bus esse obsequio
sus. Primo nāqꝫ in mane [illegible] de lecto surgit
pater consideret si ei aliquid necessariū sit. ſ. ca
lefacere ei in hyeme pannos si alget: siue
senex siue [illegible]malidus est iduat iuuet subleuet
⁊ sustēret si opus est. Patri aūt egredieti do
mū filiu[illegible] ex latere se iungat intrantēqꝫ eccle
siam cōitetur mariu[illegible] diebus festis. Cū illo
assistat missis ⁊ officiis sacris pariterqꝫ attē
tus morigeratus ⁊ grauis lipido intellectu
patuloqꝫ affectu sitiapiat verbū dei tenaci/
qꝫ memoria saltez a[illegible]quid reseruet sibi quod
cū parentib⁹ referat humilitate seruata. Si
aūt pater domū reuertitur b⁹neatus pedi
busqꝫ lutosis lassus sudoribus madefactus
siue algore frigescens inter filios filiasqꝫ mⁱ
tas felicioꝛ sit qui aliis otius p̄cucurrit. Ja
defactis pedibus siccis vestibus sudoriḃ⁹ vel
frigoribus subuenire Si tēpus refectionis in
stat solicitiqꝫ sint filii licet etiā intersint fa
muli parentibus prepare mensaꝫ. haurire vi
nū manibus min[illegible]rare aquā erectiqꝫ coram
mensa ⁊ morigerati illis tanqꝫ dñis seruire.
Cū vadit dormitū pater filii iumiores discal
cient illū. Cūqꝫ res exposcit ei calefaciant lec
tum. lauent radant ⁊ purgent pedes vngu
las tondant. Si vult equitare pater sint ꝑpe i
[illegible] filii solicito famulatu semp in predictis ⁊
in cōsimilibus parentes suos plusqꝫ dños pu
tent. Filie aūt in oibus laboribus iuuent ma
tres ⁊ tanqꝫ famule seruiant illis infantulos
leuent mane illis caput lauent. vesteſqꝫ dissu
tas ⁊ laceratas discāt resarcire gaudeant sco
pare domū purgare pānos lauare ⁊ fastiare
infantes. Non pudeat frequentare coquinā
lauare scutellas. superlectilia ordinare ⁊ cete
ra rei familiaris discreto ordine dispensare.
Retentur etiā si diuitū ⁊ magnatoꝛ filie sint
in predictis solerti prudentia ⁊ quadā emula
cōcertatione famulas supare. multoqꝫ āpli⁹
matres maxime cū grauide sunt. 2ᵐ modum
seruiendi parētibus qui est ozis. Eccl⁹. subdit
d.⁊ ꝓmone. Debent eīm filii ad iterrogata pa
rentibus respondere dulciter loqui reuerenter
affari illos dños nominādo dicēdo missier si
missier nō tanqꝫ sui dñis suis vt decet iuꝛ illō
[illegible]Ro.i. Loquere dñe quia audit seruus tu⁹
Et exēplo pauli Actuū. 9°. Dñe quid me vis
facere. 3⁹ mod⁹ subditur ⁊ omī patiētia. ſ. cor
dis. Hoc eīm est dicere qꝫ in multis seruitia
parentibus supimpensis in patia nō frangan
tur reprehensionibus in properiis iniurijs et
disciplinis eoꝝ nō turbentur nō dedignentur
imo cōtra se turbatos parentes humili paciē
tia repacificare contendāt. Sic eīm facere et
ga dños serui solēt. sicut puer. 2 ꝫ. c. scripturꝫ
est. Nacientia lenitur princeps. Turpatus ē
pater vel mater sua vitate verboꝝ placenē.
Nam vt dicitur puer. i ꝫ. Responsio mollis
frangit irā ⁊ lingua eucharis in bono homie
abundabit.

In quibus filii tenentur parentibus sub
uenire. Capitulum septimuꝫ.

Eptimo obligantur

ſ filii parētibus subuenire videlicet
in necessitate in infirmitate ⁊ i an
tiquitate. Primo quidē debēt illis subueni
re in necessitate. ſ. eis alimenta ⁊ alia necessa
ria ministrando. Ipi nāqꝫ receperūt a paren
tibus nutrimentum ⁊ spāliter a matre in quo
non possunt equalia parentibus ministrare.
Nam parentes nutrierunt filios de propria
carne. i. propria substantia. filii vero de sub
stantia aliena. Propterea Ambrosius super
illud Luce. 18. Honoza prēm tuū ⁊ matrem
tuam ait. Si paueris matrem non reddidisti
ei cruciatus quos pro te passa est. non obsc
quia quibus te gestauit non alimenta que tri
buit tibi non pietatis effectus immulgens la
biis vbera: non famen quam pro te ipsa tol
lerauit ne quicquid tibi norium esset conde
ret ne quicquid lacti noceret hauriret. Tibi
illa ieiunauit. manducauit tibi. tibi illa cibuꝫ
quem voluit non accepit tibi quez noluit ci
bum sumpsit tibi vigilauit tibi fleuit. Et tu il
lam egere patieris. illi debes quod habes cui
debes quod es. Propterea qui in necessitati
bus parentuꝫ non subuenit moztalissime pec
cat. non minus quem qui eos iniurijs mole
stant. Hinc prouerbioꝝ. 28. c. scriptum est.
Qui subtrahit aliquid a patre suo ⁊ a ma
tre ⁊ dicit hoc non esse peccatum particeps
homicide est. Secundo debent parentibus
subuenire in infirmitate ⁊ maxime tempoze
pestis. Nulla nēpe ingtitudo maioꝛ nulla nē
quioꝛ nulla deniqꝫ diuinna vltōne dignioꝛ q̄

peruersorum filiorum quando parētibus
post tot beneficia suscepta. post tot diuina
precepta. post tot multipliciū legum. ſ. natu
re et scripture et grate strictissima vincula
in tam artis. necessitatibus non succur
runt contra quos. i. tbi. 5. Apo⁹ ait. Si qs
suoꝝ et maxime domesticoꝝ curam nō ha
bet fidem negauit et est infideli deterior. vis
enim videre cui seruire debes ne perdas ser
uicium cū amico. Conspice iuuenē parenti
bus suis ingratum multo amplius erit tibi
maiora nempe suscepit a parentibus. q̄ a
te quibus si est ingrat⁹ amplius erit tibi te
ste dño qui luce. 16. c. aut. qui in modico ini
quus ē et in maioꝛi iniquus erit. Dñs enim
Jath. 24. contra eos qui extraneis in suis
necessitatib⁹ non subuenerunt dicꝫ. Discedi
te a me maledicti in ignem eternū qui pa. est
drabolo et ā. eius. Esurui eīm et nō de. mihi
mā. si. et non de. mi: bi. hospes erā et nō col.
me. Nudus ⁊ non co. me. infirmus ⁊ in car.
et nō visitastis me. Queso igit qd dicturus
est filiis ingratis semī neqꝫ et crudelibus in
parentes. Quid inqꝫ dicet his qui parentib⁹
fameścentibus panez claudūt et cibum ne
gant. Quid his q sitibūdis parētibus potū
vetāt. quid his qui eos de propriis laribus
pellūt et nudo frigore mori sinūt infirmoſ/
qꝫ veluti canes mori derelinquunt et in car
cere diu cruciari permittūt. 3⁹ debēt filii pa
rentibus subuenire in antiquitate sua et anti
qua natura. Etem natura nostra in princi⁹
et in fine hoc est in infātia et in senectute de
bilis est ⁊ multis infirmitatibus et miseriis
atqꝫ necessitatibus plena. Quapropt quod
parentes illis faciunt in etate puerili hoc fi
lii debent eisdem rependere in etate senili.
Solerti igitur aiaduersione nutriāt illos ele
ctis cibis et potibus foueant eos meliozeſ/
ꝫ stratis atqꝫ delicatas sufficientes et mū
das vestes submistrent illis. Discant a cyco
nijs diligentes filii q̄ ꝑm amb. in exameró. o/
melia. 5. parētes senes nutriūt in nido pro
priisqꝫ pennis parentes nudatos tegmine a
lar su[illegible]lciter eos fouent. quapropter
romanoꝝ vsu auis pia vocata est. et sic ꝑ
quomodo parentibus exhibere debent coz
poralem honoꝛē in tribus scꝫ verbis conso
lando. corpe fuiēdo et substā[illegible] subueniendo.

Ertio consideremuſ

t premiū vite qō. ſ. parētes hono
rantib⁹ [illegible]io nūciat cū addit vt
longeuus sis su[illegible]ram hec siquidē longe
uitas ñ tm̄ ꝓmittit in pñti sed ēt in futuro. hic
i. tbi. 4. c. Apostolo. ait. Pietas. ſ. q̄ in omni/
bus demonstrat. ad omnia valet [illegible]nullionē
bis vite que nūc est ⁊ future. Vt ergo hāc
duplicem vitam quilꝫ nīm sertur[illegible]sequa
tur coram parentibus suis. etiam si cun⁹ eēt
humiliter genu. flectēs [illegible] irreuerentiis ino
bedientiis ⁊ iniurijs. erga parentes oñsis cum
emendationis proposito dicat lacrimabiliter
culpam suā eozūqꝫ par[illegible]es tales filios sic
humiliter ꝓstulan[illegible] veniam cozde oze et
opere suscipiant et amplexent in visceribus
charitatis et [illegible]sculo dulcissime pacis. ymo
si parentes sepulti essent qui eis exturbāt re
belles et inobedictes dū ipsi parētes viuerent
ad eoꝝ sepulcris ipsoꝝ se prosternant ab os
sibus et cineribus eoꝝ cuꝝ irriguo lacrima
rum veniā postulantes. vt omnes per hanc
humilitatem consequantur a parentib⁹ ve
niam a deo grām et in futu[illegible]gliam sempi/
ternam Quam nobis concedat pat̄ miaꝝ ⁊
deus tocius consolationis. qui cum filio et
spū sancto vi. et. re. in sec̄a sec̄oꝝ Amen.

Feria. 5ª post 3ª dñicam in. 4 ō. de
timore dei. sermo. 3ō⁹. 29

tans super illam in

ſ peraunt febri ⁊ dimisit illam. Lu
ce. 4. Sepe eīm ex vna gratia cū
humilitate suscepta dignatur mia saluato/
ris et. i[illegible]am multiplicare et alias super adde
revtyndiqꝫ cognoscāt affluere bonitas dul
cedinis eius. Vnd̄ Jo. i. c. ō plenitudine ei⁹
oēs accepimus grām pro grā. Hinc est qꝫ q
in humilitate hesterno die suis parentibus
dixerunt culpā suam parati omino imposteꝝ
eis humiliter obedire. Jam amplioriḃ⁹ gra
tiis diuinit⁹ visitati et adornati in alterā vi
tam a preterita transferūtur. Cōfirmet h⁹
deus qō operat⁹ est in multis ⁊ multiplicet
grām suam benignitas eius. Quod quidem
efficere [illegible]let et maxime per timozem cū per
eum conscientie imperare videtur. qꝫ ab ea
cuncta crimina expellantur. qꝫ et verbum ꝓ
positū moraliter indicare videt cum de dño
ihū ⁊ de febricitāte socru btī petri euāgelista

Ar⁹ 3° ō ꝓmio hozātiū parentes suos

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicat q̄ stans sup illā iperauit febri. Quid per febrē nisi crimina et peccata conuenientius designant̄ per socrum sinonis conscien[a] egra signari potest super quam dominus tā q̄s imperator stat et mit[tit] deus atq; p timorem imperat febri.i. criminibus et peccatis que per verā cōtritionē dimittāt illam Et in hoc 6[a]. religiositas indicatur que religiositas reformationis est dicta. Per quaz sicut p dictum est diuino imperante timore a mina feruicitans liberat. Tripliciter em̄ quasi triplici febre corr[u]mpit ois vita modesta et actio virtuosa. Primo p audaciā. 2° per ignorantiā. 3° p stulticiam. Primo em̄ corrūpitur per audaciā que.s. peccatoz mala cōtra conscīam suam audet perpetrare ac per hoc summū opificē ad iustitiā irritare. Hic Job.15.c.ait. Currit aduersus deus erecto collo. Quid per erectū collū nisi audaciaz superbia peccantiū designat. per quā aduersus deū temerarie currit qui eum audacter offendere non metuit. 2° autem corrumpit per ignorātiam.s. diuinoz pleriq; et em̄ sūt qui eo audatius pctā multiplicant quia diuine circonspectionis et iustitie ignari sunt. Hic .1.cor.15. posto. ait. Euigilate iusti z nolite peccare. Ignorantiam em̄ dei quidaz habent. q. apost. innuere velit q̄ idcirco plurimi audaci[9] peccāt nec tamen peccando ad iustitiam euigilant quia ignorantiam dei habent. 3° vero corrumpitur per stulticiā q̄ peccator habet in propria actione nesciēs discernere a malo bonum. Sicut igitur audacia corrumpit voluntatem et ignorantia dei aufert intellectum sic et stultitia peruertit actionem et opus bonum. Vi sunt cōtra quos Ysa. 5. ca. ait. Vevobis qui dicitis malum bonum et bonū malū. Hoc dicit q̄tum ad actionem ponētes tenebras lucem et lucem tenebras. hoc dicit q̄tum ad mentis cecitatem. Ponētes amarus indulce et dulce in amarus. Hoc dicit q̄tum ad voluitatis corruptionem z subuersionez. Triplici nāq; timore febricitantis. id est peccatoris anima reformatur. Primus dicitur timor conscientialis. 2[9] vocatur timor iustitialis. 3[9] vero nuncupatur timor inditialis. Ho namq; triplici timore reducit diuina gratia animā ad statum salutis. Vnde Jo. 16.c. ait dñs. Cum venerit ille spūs veritatis arguet mundum de peccato quod peccator omnisit. Et de iustitia quam homo non timuit. et de iuditio quod non expauit. Quod etiam potest esse theu[a] in occurrenti materia. De his tribus timoribus. Apoc. 19. misisse scriptum est. Vidi angelum fortem descendentez de celo admittum nube et yris in capite eius et facies eius erat vt sol et pedes eius tanq̄ columpna ignis et habebat i mann sua libellum. apertum. Hoc partz ad timorez primū Et posuit pedem suum dextrum supra mare et sinistrum super terram. et hoc quo ad timorem 2[m] et clamauit voce magna quemodū cum leo rugit. et hoc quo ad 3[m].

Ar[9] i[9] de conscientiali timore per septem gratiam animam reformante.

Primus quidem timor

p mor mentē peccatoris reformās est timor cum scialis cum enim peccator diu in sceleribus perseuerat a deo peccatorum caligine obscuratur vt ad propriam conscīam recurzere non valeat et videre in quo deum offendat. Est equidem mēs humana vt dr̄ in ps. spūs vadens et non rediēs ad grām. videlicet a seipsa. Et ideo primum opus grē p̄euenientis est humane mentis pādere sua mala vt ex his dñi peccati vltorem timere incipiat et de illius seueritate tremere. Hinc em̄ vt ait dominus spūs veritatis arguet mundū de peccato eo q̄ peccatū conscientie ostendendo facit hominem seipsum arguere de peccato. Septem namq; gras se cum portat hic conscialis timor ad conuertendū aiam peccatoris ne per audaciam pereat. 1[a] est grā firmans. 2[a] gratia humilians 3[a] est gratia lachrymans. 4[a] est grā tiorans 5[a] est grā serenans. 6[a] ē gratia inflāmās 7[a] est grā declarās. Que gratie in serie huius angeli manifestantur. Quid em̄ per angelum nisi hic conscialis timor per angelum inspiratus a deo cuius officium est in ipsam conscientiam introire omēmq; eius angulū intellectuali lumie visitando timorare.

De gratia que aiam firmat ne vlterius prosequatur in malis. Ca[m] 1[m]

Prima igitur angeli

p huius gratia. dr̄ firmans et malos gressus anime ne vlterius in crimina ruat sistens. Que nāq; sunt iustitie partes. q. duo anime pedes. s. declinare a malo et facere bonum. ps. attestāte qui ait. Declina a malo et fac bonum. Vi mali nāq; declinatione iustitia fuit et ordium vt pes qui ante huius gratie aduentum faciliter ruebat in secula post eius aduentum anima ad semetipsam reuersa figat et firmet gressus proponat vltra nō adicere mala stabiliq; p posito se disponat ante mortē subire q̄s mor taliter offendere creatorē. Et ideo dicit hic angelus fortis eo q̄ mentem roboret et fortificet contra cognita mala ne iterum cōmittantur. Vnde Jo. ait. Vidi angelum fortē hic est ille fortis armatus de quo Luce. ii. scriptū est. Cum fortis armatus. i. diabolus custo. a. suum. i. conscientiam peccatoris. in pace sunt omnia que possidet a diuino timore non propulsatus. Si autem fortior illo superueniens vincerit illum. s. diabolum vniuersa arma eius aufert in quibus confidebat. que sunt ignorantia dei et sui. amor mundi. consuetudo mala. consumptio gratiarum amissio temporis. malitie criminuz. cetereq; cordis. oris et operis contra deum contra primum inimicum. Et spolia eius distribuet quia animas de ptāte diabili ausulsas per varia gratiarum merita ad diuersos iustitie statu[9] adipiscendos distinguit.

De gratia que mentem illuminās humiliat ad veram sui cognitionem Ca[m] 2[m]

Secūda est gratia hu

s miliās. hec est gratia q̄ inter humane mentis tenebras lucem p̄stat vt in cōsideratōe z vera cognitōe crimi nū cōmissorū et clara conscie discutōe humiliet aia cora deo. De hmōi huiliationis occasione Zicb. 6.c. ait humiliatio. i. tua occasio humiliationis tue in medio tui. i. in conscia tua multis sceleribus irretita. Cū autez peccator coram deo humiliter intelligit culpam dignatur dominus in eum infundere mltipliciter dona sua beato Jacobo teste qui 4.c. ca. nice sue ait. Deus superbis resistit humilibus autem dat gratiam. Propterea de hoc angelo subdit Jo. descendentē de celo eo q̄ de celo superbie mentē descēdere faciat per veritatis lumen in abissum suarum offensionū. In cuius mysterū ero. 3.c. scriptum est q̄ dñs ait. Vidi afflictionē ppli mei qui est in egypto. Et post pauca. Et descēdi vt liberarem eum de manibus egiptioz. Egiptii nempe in seruicio luti z lateris populum dei premētes sit[ibi] ces q dura z crudeli seruitute peccati gracias i quoslibz opprimit peccatore quā afflictionez durissimam diuina misericordia de celo prospectās ad aie peccatricis liberationē hoc lumē humanis gracie mittit quo lumine illustrata egrediatur egiptum. i. despiciat mundum in[ter]pnie desertum. et manna celi[este] hoc est diuina gracia nutriatur. De gratia que adveram cōtritionē z lachrymas mentem inducit.

Capitulum t[er]tium

Ercia autem est gra

tia lachrymās. Cum enim humāna mēs hac gra[tia] a visitatur ad celum oculos leuat considerans bonitatez beignitatem lar[gi]tatem. longanimitatem patientiā dei miratur conpungitur dulcoratur et lachryma biliter lamentatur cum. ps. d. Fuerūt m. lac. m. p. die. ac. nocte. d. di. m. co. vbi es. de. tu. g. quem sic ipie offendisti mirabiliter in pugnasti z stultissime abiecisti [in]ter h° dicit. io. istum angelum aictum nube. Jubes nanq; naturaliter pluit Qui per nubez nisi mēs humana de tenebris suozū pctōrū p hanc grām illustrata Vō que gre lumē est intelligere se nescire et dei suiq; et mūdi cognoscere ignorantē. Ex hac nube lachryme fluūt cū ex dolore tāte ignorantie lachryme inundant. sicut magdō. Luce. 7. scriptū est q̄ stans retro [se]pe. dñi la. ce. ri. pe. eius. z ca. ca. s. f. z oscupe eius. et vn. vngebat. Sed notāter aduertandū est q̄ ait hunc angelū nube eē amictū Quid nāq; per hunc nubeū amictū nisi hit[9] hui[9] lachrymārū gre ōnōstrat. has lachrymās non ficta et cogens violēcia p̄emit non hypocrita ostētatio fundit nō naturalis inclinatio sogit sed hitus gre hui[9] ad veras lachrymas irretentibilit cogit. De his lachrymis ait dñs. Jath. 5. Vti qui lugēt q̄ ipsi cōsolabūt. Hac gratia visitat[9] cū. ps. dicere pt Lauabo per singulas noctes. i. p singula peccata. Lectum meū. i. voluntatem meam sicut lauatur [in] cedida cutis vel lectum meum. i. cōscientiā meā. lachr. me. stratum me. rigabo. id est cumulum peccatorum per lachrymarum ymbrez rigabo vt ind̄ crescat noua mes sis virtutum et gratiarum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

De gratia que timere facit hominem ꝛ de obmissis. Capm 4m

uarta est gratia tiō

q rans. Timor nempe verus non solū timet ex malis commissis sz etiam ex bonis omissis. Vnō eccle.i. scriptū est. Sa ia. s. quo ad relinquendū mala ꝛ disciplina. s. quo ad faciendū bona timor dñi. Et ec ..7. ait. Qui timet deū nihil negligit. Et. c. i 5. eccles inquit. Qui timet deum faciet bona. De hac gratia btūs Jo. subdit. Et yris in capite ei9. yris arcus celestis est per quem timor moraliter demonstratur Vnde gen. 9. ait is ad noe et ad filios ei9. Arcū meū ponā i nu b9 et erit signū federis inter me et inter terram. Arc9 in nubib9 dei tiōr est inhumanis mētib9 qu. pro eo signū federis nūcupatur. quia q̄diu in humanis mētibus timor dei viguerit. tam diu a diluv diuine vltionis tutus erit. yris ergo in capite est hec gratia timorans regnans in humana mēte.

De gra qua conscientia serenatur que totā hois ap ia a prioꝛib9 mutat. Cm 5m

Quinta est gratia

q serenās. Jira quidem letitia te stimonium bone conscie est ita vt quodammodo dici queat participatio paradisi. Apostolo teste. qui. 2c eor. i. ait. E ria nostra hec est testimonium conscientie nostre. Ipsa equidem reformata tota hois cōuersatio reformatur. Jutanē homis ꝛ stus variatur sermo. Ipsa insuper vos vultus incessus aspectus intuitus elatus vertit ceteriq3 corporis gestus in alium et nouum hominem transformantur iurta sniam salvatoris. Jar. i2. dñis Bon9 homo de bono thaūro cordis sui pfert bona et malus homo de malo thaūro pfert mala. Quis autem est hic thaūrus cordis bon9 vel malus nisi conscia bona vel mala. Et quibus ex9 per exemplū vel signū ea proferuntur possidentur interius. Serenata nanq3 conscientia serenataz extra oñdit vitā. Jñ horatabatur Apo9 titū. 2. c. d. Jn or bus teip sum exhibe ex9 bonoꝝ operum in doctria in integritate et grauitate. Et dñs. Jat. 5. c. precepit. sic luceat lux vestra. et cete. Quid namq3 hi preceptores in his ꝑceptis intēdūt

Nunquid extrinsecā et ypocritalem ostentationem et non magis cōscientialem edificationem. vñ demū exemplū bonū prozumpat. pterea Jo. de hoc angelo subdit. Facies eꝰ erat vt sol. Quid nempe facies hominis nisi appentiam eius apercius monstrat. Per faciem principalius cognoscitur vir. Vñ meri to apparentiam notat. tūc ait facies hominis est vt sol qñ per exemplum bonū relucet sapientia viri in fidei splendore. in spei vigore et in chartiatis dei et proximi ardenti calore Propterea prouer. i7. c. scrip. est. Jn facie prudentis relucet sapia. ps. quoq3 idē testat di. Qui timēt te videbūt me et letabūt. Sol per quo magister in glo. inquit. Prior videns lupus vocem aufert. basiliscus si prius videt occidit. si pri9 videtur occiditur. Que ergo virtus in oculis iusti qui cuz fide videt qui cum sit ymago dei ab omnibus honoratur eius q3 oculorum radii virtutem quādaz videnē infundere his qui fideliter eum videre desiderant. Est cm incitum bonis vt virtutes suas in aliis amēt pfectionibus ergo iusti aspectus leticia est plerisq3 vero correptionis amonitio est. verba sunt. Augu. Vnde Jalac. 4. dictum est. Dirigitur vobis timentibus nomen meum sol iustitie. Ecce q yris. i. dei timor precedit in mēte quasi signū spiritualis serenitatis in corde vnde demum sequatur splendor solaris exēplaritatis i cōuersatōne.

De gratia que humanas affectiones ad dominum inflammat. Capm 6m.

Exta est gratia ifla

s mans. quoniā aūt anima in qualibet parte corporis est iō necesse est vt amor mentis redundet taliter in affectionis ardorē vt nedum sit ardens per dilectionem. sed etiam constans per fortitudinez vnō de illo angelo subditur. Et pedes eius tanq3 columpna ignis. Pedes siquidem spirituales sunt quatuor affectiones. videlicet timor. spes. gaudium et dolor. Vis pedibus anima. q. animal dei de statu ad statum pficiscitur sicut de loco ad locum pedibus ambulamus. vnde sicut post pedes remanēt vestigia sic post affectiones quibus in bona vita anima promouetur remanēt virtutum et gratiarum exempla. Vi sunt pedes quos scimus. Job. ca. 29. optabat butiro lauari.

Quis mihi inquit tribuat vt iurta mensēs pristinos. Et post quando lauabā pedes meos butiro. Tūc nāq3 pedes butiro lauantur quando affectōes devotionis vbertate ipinguantur. Vis pedibus Jf. 15. Currebat Cibanaea post rpm. Et Jo. 20. Petrus et Jo. ꝛ illa feruentissima magdalena visitare sepulchrum. Vi pedes sunt tanq3 columpne ignis vt i colūpna que firma ꝛ sursum erecta est cōstantes affectiones ꝛ in dei directe denotentur ꝛ feruor amoris demōstretur in ligne. De gratia cuius lumīe liber ꝑscientie aperitur ꝛ declaratur. Capitulū 7m.

Septima ē gratia de

s clarans. Vnde a. Jo. subditur q hic angelus habebat in manu sua librū apt̄i. Quid per librū apertū nisi illūiata conscientia designatur. Sicut enim in libro multe sunt carte ꝛ colūpne sic in conscientia clarent pcta in multis annis ꝛ tēporibus operata. Jn vno eodēq3 libro sepe distincti sūt varii libri variis materiis subdistincti. Sicut in conscientia patent peccata scripta diuersar etatū puericie adolescentie ꝛ iuuētutis diuersoꝝ statuū virginalis vidualis ꝛ mrī moialis. diuerse fortūe. pspe ꝛ aduerse infirmitatis ꝛ sanitatis diuersoꝝ officioꝝ que in vita hō exercuit. diuersar societatū in gb9 fuit diuersoꝝ locoꝝ ꝛ prar quas frequētauit. diuersar offensionū quas patrauit. s. corde ore ꝛ ope. Habet igitur hic angelus conscientie librū apertū in manu sua q3 in libertate homīnis est dño inspirante ꝛ mentē illumināte in qbuscuiq3 deū offenderit se digna discussōe examinare. Et his ergo septē gratiis formatur in anima hic primus conscientialis timor sc3 qui mūdū. i. mundanā conscientiā arguit de peccato sc3 ml̄tiplicit in ea cōperto.

Articulus secundus de timore seuere iusticie dei quo etiā timorantur insti ꝛ cōuersi.

Secundus aīe timor

s iustialis dicitur. Cuz cm ꝑscia divino lumie illustrata se ꝑspicit deū tam suiter offendisse ꝛ er hoc cepit iā timore nunc ad diuinā iustitiā maiori lumine irradiata mentales oculos lenans lucidius incipit cōtemplari quō a deo vnicuiq3 redditur fm opera sua. vt dicit Jf. 16. ꝛ R. ꝛ Jero pter quod licet sit reformatus tamen maiori

Universidad de Deusto
Biblioteca

belū peduz meoz. Dē enī in spūalib⁹ viris qui celū dicūtur ꝓpter mētis clarītatē z vite altitudinē requiescit qui tñ terrā.i.terrenos affect⁹ z de dño ꝓsumēres timore iustitie sue ꝑmit. Congrue ergo āgelus ꝯ dextruz pedē super mare ponit qui quoslibz de dei mia despātes spe diuine mie ꝓsolatur. Pedē vero si nistrū super terraz ꝓstituit qui de diuina mia ꝑsumentes timore diuine iustitie moderatur. De his duob⁹ ꝑsa. xxix. scrip. est Quis ābulauit in tenebris.s.peccatoruz z nō ē ei lumē. sez tremende iustitie ꝓsperet in noīe dñi et inītatur super dñm deum suū. ꝑs.quoq3 ait. Spera in dño hoc cōtra desperātes z fac bonitatē hoc cōtra ꝑsumentes inquit. Patet ergo ꝑ predicta quomō hic iusticialis timor mundū arguit de iustitia.

Articulus iij⁹ q̄to timore mētis etiā iusti cōcutitur ne cū aliqua culpa graui inueniat in vltimo fine z de triplici clamore xp̄i.

Ertius quidē timor

t iudicialis appellatur. Cū em̄ mēs deū grauiter offendisse se cōspicit: licet penituerit lachrimas fuderit z cōscientiam suā oī diligen...a lauerit. tñ iudiciū extreme mortis ꝓsideras terroze ꝓcutitur. timēs ne seueritas ei⁹ iudeis tunc aliqd in ꝓscientia cernat qō oculos sue maiestatis offendat. Vnde Job. xxxi.c. scrip. est in ꝑsona hmōi. Sēp em̄ quasi tumentes sup me fluctus timui deuz z pondus ei⁹ ferre nō potui. Mozpkea a Jo. subditur. Et clamauit voce magna. s.angel⁹ ille quēadmodū cū leo rugit. Angelus autez iste nūc vere xp̄s est qui vtiqz clamauit in vita clamauit in morte: clamat etiā nūc consecuta victoria z triūphali resurrectōne. Quibus clamoribus viuens xp̄s terruit peccatores. Capitulum primum.

Rimo enī in vita cla

p mauit cū apparens in hūana carne circuibat diuersas partes infra Elitici regn. ad hoc tantū vt voluntatē ꝓis oībus in salutē publice nūciaret. Vñ Jē. iiij°. scriptum est. Circuibat ihesus totam galileā docēs in synagogis eoz z ꝓdicās euāgeliū regni. Sic peccatores ercitās ad salutē vt ab eis audiret clamabat. Jo. vij.c. docēs in templo. Si quis sitit veniat ad me z bibat. Et luce. viij. clamabat. Qui hz aures audiendi audiat. Quis enī dissimulare potit terroz illi⁹ clamoris quez xp̄s ad passionem vadēs emisit Luce. xxiij.d. Filie irlm nolite flere sup me sed sup vosipas flete et sup filios vestros. Hoc dicebat ihesus vt illas z ceteros ꝑ eas mitteret in timore futuroz maloz. Inter q mala quedaz tēporaliter z queda eternaliter ventura esse prenūciauit. Vñ de tēporalibus subdit. Qm̄ ecce venient dies in quibus dicent beate steriles z vētres que nō genuerūt z vbera que nō lactauerūt. Tēpore nāqz vltiōis z tribulationū z spāliter in mūdi fine sic erit vnusquisqz cōparative loquendo qui nec filiū nec filiā nec aliquē sibi ꝓpinquū hz vt per eū dupliciter crucietur. Vnde qui solitarius fuit simplex miseria erit illi. Jor. xx. malis eternis que pctoribus eminēt subiungit.d. Tunc incipient dicere montibus cadite super nos z collibus operite nos. Apparēte aūt iudicio dei quod pctoribus⁹ terribiliter imminebit vnusquisqz peccator vellet tūc pro fidium vnius vel mimi beatoz quos in hoc mūdo oderat meruisse vt per merita eorum tunc valeret a facie dei latere. Vñ z signum de se ꝓponit eis q̄ horribilis dei ira sup peccatores tunc imincbit.d. Quia si in viridi ligno.i.xp̄o hoc faciunt cuius foliū nunq̄ defluxit hoc est ociosum verbum nunq̄ dixit z tñ tales innocens sustinuit passiones. quid pctores gd flagitiosi. quid etiā celestes q̄ sunt quasi aridū lignū ignibus eternis aptissimus ꝓpōibus suis merito sustinebunt. Ecce clamores horribiles z pauēdi quos impii peccatores nisi oīno surdi sint timere debēt z a peccato caucre ne incidant in illud tremendū iudiciū dei qui ꝓpzio filio suo innocentissimo agno pro alienis criminibus non pepcit.

Qō suo clamore moriens ihesus xp̄s terruit totum vniuersum. Cap'm tertium.

n morte quoqz quod

i mirabilius est clamauit voce magna. Debilitauerant aūt z' fluxerant corpus ihesu que passus iam fuerat tormenta inumera sanguinea sudor in orto et agonia stupenda vincloz dure ligationes. rabide attractiones z percussiones. lassitudines. itinez. sputa. alape. barbe z crinū auulsiones. corona spinea vsqz ad cerebruz penetrans. flagella durissima. onera crucis in via. angustia z agonia mīmi aspectus: tota in illa nocte nulla sumpta requies. clavoz dire affixiones z vitalis sanguinis quasi totī⁹ effusio z totius corporis pendentis in cruce cōtinuo mortali dolore. z tamē taz terribili ac magna voce clamauit. ꝙ vt tradunt euangeliste ad clamorē eius dicentis. Deus meus deus me⁹ vt quid dereliquisti me terra mota est. petre scissē sunt. monumenta aperta sunt. cōuersus est latro. sol oscuratus est celuz est apertum. infern⁹ quoqz quos captiuos tenebat ad ei⁹ imperiosam vocē non est ausus tenere.

Qua terribili clamore in puncto mortis dño ihesus xp̄s condēpnet aīam peccatoris. Capitulum tertium.

Uo igitur clamore z

q voce magna clamabit nunc vir gloriosus z triūphans in celis sup aures aie peccatricis in puncto mortis cum non solū voce magna sicut in vita. nec solum clamore valido sicut in morte: sed etiā quēadmodum cum leo rugit. i. resuscitatus i gloria potestatē habens celi z terre z infernoruz contra aīam peccatricē sniam eterne dānationis leonino rugitu z quasi tremendo z terrendo tonitruo ꝓmulgabit. d. Discedite a me maledicti in ignem eternū. Ad ignē eternum. ad ignē eternū. ad ignē eternum. Jō ꝑsa. xxxix. de dño tunc contra aīmā furenti ait. Ardēs furoz eius z grauis ad portandum. Quantū Tantū vtiqz ōtum grauis est ad portanduz ignis eternus. Vnde hebreo. x⁹. Horrenduz est incidere in man⁹ dei viuentis. Ecce q̄ clamoz angeli.i. xp̄i tunc leonis rugitui cōparatur. Cum nāqz leo rugit omēs audientes bestie timent z tremunt. Sic omis aīa peccatoris tremorē illum quē in puncto mortis patietur iam pertimescere debet. Vnde amos. c. iij. Leo rugiet quis non timebit. Et iaz dictis patet q̄ tripler est timor dei quo tota anima refo latur. videlicet conscientialis. iusticialis z iudicialis. Propter hec ergo veniēs in mundum spiritus veritatis arguet mundum de peccato cum timore. Primo de iustitia. cum timore. Secundo z de iudicio cum timore. iij°. Per hos igitur tres timores dominus in conscientia imperat febri criminose vite z dimittit illam reformans eam per gratiam in presenti z per gloriam in futuro. Quod nobis concedat ipse dominus ihesus christus qui cum patre z spiritusaucto viuit z regnat in secula seculorum. Amen.

Feria sexta post tertiā dominicam in qua dragesima. Demendatio execrando. Sermo xxxi.

Unc quē habes nō

b est tuus vir. hoc vere diristi. Jo. iiij.c. Vulgariter dici solet q̄ qui verum dicit non laborat ac ēcontra de mendacibus euenire sole. ¿ necesse est sicut experienti docet at..z doctores illuminatissimi attestantur. Vnde Brego⁹. xij. moraliuz ait Qui relicta vitate mentiri desiderat vt audientes fallat magnum laborem subit custodiendo solicite ne eius fallacia deprehendi queat. Ponit quippe ante oculos quid sibi a scientibus veritatem respondi queat. et cum magno cogitatu pertractat quomodo per argumenta falsitatis documenta veritatis superet hīc inde circ...iregit z ꝓtra hec vbi deprehendi poterit veritati similem responsionem querit. Qui si vellet dicere verum vtiqz sine laboze posset per plana quippe est veritatis via z graue est iter mendacii. Vnde Je. ix. Docuerunt linguam suam loqui mendacium: vt inique agerent laborauerunt. Quia igitur hesterno timore animus correptus est iam consueta mendacia derelinquit. iam in mendaciis sicut solitus erat laborare renuit. iamqz per plana itinera veritatis incedere se disponit. exemplo huius Samaritane que abiecto rubore veritatem fatetur. d. Non habeo virum. Cui dominus ait bene diristi non habeo virum. quinqz enim viros habuisti z hunc quem habes non est vir tuus. hoc vere diristi in ea commendans facilem z liberam veritatem. Et in hoc exprimitur. Septima religiositas que vere locutionis nuncupata est. ꝓ qua affectualiter assumenda vt in amplerum veritatis curram⁹ atqz omne mendacium detestemur de ipo mēdacio diceramus: vt cognita execrabili malicia eius z derelicta. longeqz abiecta veritatem sectemur illi adheream⁹ atqz eā oī solertia z totis visceribus diligamus. Tria igi r

n z

Universidad de Deusto
Biblioteca

mysteria siue tres cōsiderationes de ipo mē/
dacio distinguamus. 1° de illi⁹ criali varia/
tione. 2° de illius radicali corruptione. 3° de
illius generali punitōe. De quibus oibus in
b° .ps. .ppheta ait ad dñm Perdes omēs
qui loquuntur mendacium. Cū em ait oēs qui loquuntur
ponit mēdacii criminalē variationē cū vero
addit mēdaciū tāgit ei⁹ radicalē corruptōez
Cū vero dicit perdes exprimit ei⁹ generalē pu
nitionē. Quibus pt eē th^a in pnti materia.

Articl⁹ primus qp tripliciter mendacium
variatur.

Rimū igitur myste

Primum seu cōsideratio circa men/
dacium el illius criminali va
riatione. fm enim Aller. alis tripl'r mē
dacū distingui pt. 1^m est mēdaciū ozis. 2^m
est mendaciū opis. 3^m est mendaciū criminis.

De differētia que est inter falsitatē mētiri
z mendacium. Capitulum primum.

Rimus est mendaci

Primum ozis. z sic mendaciū ppzie sūp
tum est. Aduertendū tm est q diffe
runt inter se ista tria falsitas. mentiri z mē
daciū. Nā falsitas est solū in ore. Mentiri so
lum in corde. mendaciū vero vtrūq; cōplecti
tur quia ore z corde ppetratur quod nos uz
vulgare dicim⁹ mētiri p guttur. Primo em
est falsitas quādo solū verbū est falsum: sed
nō dicitur cū intentione fallendi. Nō ois di/
cens falsum mentitur. sicut manifeste ponit.
22.q.2.c. Is aūt z.c.btūs. z.c. si quelibet. Ÿ
Abrahā. Et ab hoc patet exēplū de illo qui
miatur ad dānū suū. Et de scriptore qui errat
i scribendo. etiā propziū libū. Quando autē
talis falsitas sit peccatū distinguendū est. q
si hō adhibuit debitā diligentiā non peccauit
Si aūt nō adhibuit sine damno primi vel
iniuria dei falsitas asseratur veniale est. q
vt dicitur. 22.q.2.c. Noles. Rea ligua nō
facit nisi rea mens. Si aūt cū iniuria dei vel
offensa primi pferatur tunc mortale est. q
in pniciosum mendaciū transit. 2° aūt menti
ri est qp dicitur contra mentē quia turpa ethi
mologiā vocabuli. Mentiri est contra men/
tem ire. lz etiam homo dicat verū sicut est
si quis cōtra mentē dicat. In tali loco ista no
cte pluit. quod tamen nō credit z nichil⁹ ve/
rum est vel dicat talis est in domo qō tamen
nō credit. z tū est ibi. talis semp peccat vt po
nit Augu. 22.q.2.c. Is aūt. Quādo aut in
mortalit̄ vel venialiter peccet distinguēdus
est quia si ex tali mentiri dei iniuria vel pro/
ximi damnū subsequatur mortale est finaliē
est veniale. Bernar. aūt supq can^a. sermone
17. In hoc etiā distinguit. d. Est qui dicte
pfert mendaciū nec mentitur z est qui verita
tem affirmat quā nescit z mētitur. Nā z ille
nō quidē qō no est esse: sed qō credit credere
se dicit z vez dicit etiā si hoc ipm verū nō est
alius vero vez nō dicit etiā si verū sit qui qō
nescit asserit. Igitur nec manifesta debet
adduci in dubiū nec dubia temere firmari
Et his igitur patet q̄ta differētia sit inter mē
tiri z dicere falsum. Nā sicut Breg. 8. moz
ait. Nonnūq; pius est mendaciū meditari q̄
loqui. Nā loqui plerūq; precipitationis est.
meditari vero studiose prauitatis. Claret ei
am ex predictis qp ois mentiens dicit falsum
sed non ecōuerso. 3° aūt est mendaciū quod
quidē cōmittitur cū corde z ore cōtra veritā
tem dicitur sicut si tu mutuasti cuidā centum
ducatos ad terminū vnius anni pterito autē
anno tibi denegat illos mendaciū dicit. Et fm
hunc sensum. 22.q.2.c. Ille ergo mendacium
sic diffinitur ab Aug°. Mendaciū est falsa
significatio vocis cū intentione fallendi. Vn
go aūt. l°. i°. pte. i2.c. i2. etiā supaddit dicens
Mendaciū est falsa significatio vocis cū vo
lūtate fallendi vel que principaliter adest vt
postea aduenit. Nam si quis promittat a
alteri se aliquid daturū habens voluntatem
fallendi cū promittit. postea vero mutata volun
tate dare nō vult mendaciū est. nō quia in p/
missione coz dupler fuerit: sed quia penitens
coz postea duplicauit. hec ille. Potest etiam
clarius dici qp propter duo contigere potest: qp
homo promissa nō seruat. 1° quia promittit
aliquid alicuius ipotare z nō intendit serva
re seu adiplere. Et hoc quidē est pernicios⁹
mendaciū z mortale. sicut quotidie facere so
lent artifices z mercatores qui promittunt ali
qd facere vel soluere z satisfacere in termino
tali quod tamen adiplere posse nō credunt nec
id seruare intendunt. Potest attamen es p
missa tam vilis esse z inocua illi cui promissio
nō seruatur. qp nō erit mendaciū mortale nisi
forte propter scandalū vel malū exēplū. 2° mō
cū promisit cū intētione iplendi. z tūc dicendū
fm tho. 2.2.q.ii 6. qp talis nō mentitur q nō

loquit contra illud quod gerit in mente. Si
aūt nō faciat quod promittit tunc infideliter
agit q b° qp aīm imutauit. Potest tamen du
pliciter excusari. 1° si promisit i d quod ē ma/
liste malū. Nam. 22.q.4.c. In malis pmissis
dixi inquit. In malis promissis rescinde fi/
dem in turpi voto muta decretū. 2° mō si cō
ditiones mutate sunt. Nam fm sen. de benefi
ciis Ad hoc qp homo teneatur facere quod
promisit requiritur qp oia imutata pmaneāt.
Vñ fm glo. z cox. i. Maul⁹. d. se vēturū co
rumpit nō fuit mentitus: lz nō venerit qz non
erat de intentōe sua cū illa dixit aliter facere.
Ibidē. 4.q.z.c. btūs Maulus. Ex predi/
ctis igitur patet qp quodcūq; mendaciū sem
per est peccatum sicut ponitur. 4.q.1. in fine.
Sed quādo sit mortale vel veniale. In qua/
dragesimali de seraphin sermone monstratur
est. De mendacio operis z inter mendaciū
operis que differētia sit. Capl̄z secūdū

Ecundū mendaciu

Est operis z sic mendaciū sumitur
pro pctō duplicitatis z simulatōis
seu ypocrisis. s. cū vnū in mente z aliud mali
ciose sumatur in opere. Vñ pphā de talibus
ait. Mendaces filii hoim in stateris vt deci/
piant ipi de vanitate in idipz. Mēdaces nem
pe sunt tales in stateris. quia plus eorum o/
pera plus ponderare videntur q̄ in veritate
ponderis habeant. Sed aduertant hmōi qō
puer. i5. scriptū. Spūum ponderator est z
minus. Et ad talē mendacē. Dan. 5. c. dictus
est. Appensus es in statera z inuentus es mi/
nus habens. Quare aūt sint tales in stateris
mendaces subditur vt deci. ipi de vanitate in
idipm. i. in eo qp mentūtur se habere equam
staterā occultātes vanitatē. De hoc igit mē/
dacio opis. 22.q.3.c. Sancte Ambr. ait. Ca/
uete fratres mendaciū qz oēs qui amant mē
daciū filii sunt diaboli. Nō solū in falsis ver
bis sed etiā in simulatis opibus mēdatiuz est
Mendatiū nāq; est rpianum se dicere z opa
ri non facere mēdatiū est epm sacerdote vt
clericum se pfiteri z ptraria huic ordini ope
ri. Et hoc fm glo. in predicto capitulo trahi
tur argumētū qp factis mentimur sicut z ver
bis z factis nēgam⁹ rpm sicut z verbis. ii. q.
3. c. Ertimāt. Dicit etiā Augu. de vera reli/
gione inquit. Ille mentitur qui vult videri
qō non est. Dis igitur cōsideratis mulier va
lde in qua a planta pedis vsq; ad verticē oīb⁹
singillatim consideratis nihil nisi simulatū re/
periri pt: quid reputari d; nisi mōs seu cumu
lus mendaciorz z falsitatū si cōsideretur etiaz
qōlibet exercitiū siue ars in quolibet statu
in quolibet gradu z in quolibet sexu totū mu
dum duplicitatibus z his mendaciis repertū
plenum ita vt nulla alia mercantia maior in
hoc mūdo decurrat vel valeat reperiri. Sic
Si aūt queratur quod grauiⁿ peccatū sit mē
tiri facto vel verbo. Dicendē fm Tho. in q°
libet q cū eadem sit intentio fallendi facto
vel verbo in vtroq; vterq; peccat equaliter
Verbū em z factus vt instrumentū fallendi
assumitur ab homie. Propterea nihil refert
q̄tum ad peccatū mendaciū vtrū verbo vel
scripto aut nutu aut quocūq; alio facto a/
qs mentiatur sicut quātū ad peccatū homici
dii nichil refert vtrū aliqs interficiat hoiem
gladio vel securi. Potest etiā dici z nō indo
cte q pernicios⁹ est mendaciū in simulatio
ne bone vite q̄ in verbo falsē doctrine. vnde
primū mendaciū fm includit. Creditur enim
falsē doctrine ppter apparentiam bone vite.
Vñ Apo. 2. cor. ii. periculū i falsis fratrib⁹
cūnumerat inter pericula grauiora.

Qō oīe peccatū mendaciū est. Cap. 3^m

Ertiū aūt mendaciū

Est criminis est. z tunc mēdaciū sumit
cōsiliē sicut dicit glo. sup illud. ps.
Delectasti me dñe i factura tua vbi ait. Dē
peccatum est mēdatium qz est ptra leg. z ve
ritatez qō quidē p tāto dicit qz a vero bono
elongat z verā delectatiōem quā pmittit non
donat. Sic aūt sumitur Jo 8. Diabol⁹ duz
loquitur mendaciū ex ppriis loquit qz men/
dax est z pater eius. s. mendacii. fm glo. Naz
sicut ge. 3. c. patet. Ipe fuit qui primus men
daciū adiuenit cū eue iniquit. Nequaq̄ mori
emini. Et itez. ps. ait. Dis homo mendax. i.
peccans. Propterea oīs pctōr filius diabo/
li est. Hinc Jo. 8. indeis dñs ait. Vos ex pa
tre diabolo estis z desideria p.v. vultis face/
re. Et iterū. Brego. ait. Dme mendaciū in/
quitas est z ois iniquitas est mendaciū: qz p/
fecto abequitate discrepat quicquid a veri/
tate discordat. imo sicut Anselmus in desimi/
litudinibus inquit. Homo plerūq; plus lo/
quitur facto q̄ verbo. Sicut patet exemplo
medici cū berbā quandā diceret egroto sa/

tiferā esse nec ex ea comederet. Aliam vero mortiferā esse ꝛ ipse ex ea gustaret. Plus ei actu q̄s verbo diceret. qz plus ei hanc actu q̄s illā verbo ꝓsiderandā suaderet. Cū igitur qd piā quis agit tūc dicit ꝛ cogitat ꝛ sic esse agē dum dicendū cogitandumq; ꝛ mōstrat quod si ita est verū actu mente verboq; log tur. Si vero nō est eisdē oibus ecōtra mentu tur. Unde o peccatū mendaciū esse ꝓbat. quia nō nisi cogitatōne locutione ꝛ opatione peccatur q quotiens peccamus deo ꝛ hoibus mentimur.

Articulus secundus de septē causis qua re mendacium nunq̄ aliquo casu licet.

Ecundꝰ mysterium

seu consideratio circa mendaciuz est de illius radicali corruptione. Circa quod queri pt. Utrū aliq casu lice at dicere mendacium. Ad quod dicendū ſm Augu. li° de mendacio. q̄ nullo pacto. nullo ne. nulla dispositione hūana vel diuina. pōt licite mendaciū dici. Et in hoc cōiter cōueni unt oēs doctores. Rō aūt quare non liceat vnq̄ est. quia est pctm̄ in se ꝛ ſm se. Ad cuꝰ intelligentiā notand est q̄ dupliciter dicitur aliqd esse malū. aut ex genere seu ex malicia actus ꝛ operis. aut ex deprauata intentione. Primo quidē ex genere seu ex malicia actꝰ ꝛ operis. dicitur aliqd esse malū. ꝛ hoc cum actus super materiā indebitā transit. contigit aūt transire actū sup indebitā materiā dupliciter respectu dei. 2° respectu primi. Pꝰ quidē transit sup materiā indebitaz respectu dei: ꝛ sic dicitur esse malū in se ꝛ ſm se nec ali quoꝰ potest bene fieri sicut deum odire blas phemare periurare ꝛ cōsimilia. 2° mō transit super materiā indebitā respectu primi vt no cere primo: ꝛ sic est malū in se nō tñ ſm se. vñ potest aliquo fine bene fieri. quia pōt ibi recta intentio ac bona superuenire. Sicut contingere potest officiali qui hoīem ad mortem condēpnat propter iustitie debitū atq; zelum 2° potest esse aliqd malū ex deprauata intention ꝛ tunc siue sit respectu dei siue respectu proximi est simpliciter malū: ꝛ nullomō pōt fieri bene quia dicit priuationem debiti fi/nis. Tale aūt est mendaciū. quia nō tantū dicitur malū ex hoc q̄ transit sup materiam indebitā: sed etiā qz habet intentionis maliciā vnde Raban° super leuit. ait. Mendacium quia iniustū est ideo ꝓhibitū est nō ideo ē iniustū. quia ꝓhibitū Ex hīs igitur ꝑz q̄ mendaciū est malū in se ꝛ ſm se ꝛ q̄ nunq̄ aliq casu licet. Cuiꝰ etiā rō ꝑt sumi ex septēplici respectu. Pꝰ ex respectu ad exemplar. 2° ex respectu dicentis. 3° ex respectu dicti. 4° ex respectu audiētis. 5° ex respectu ad cōpactum. 6° ex respectu voluntatis ad suū actuz 7° ex respectu ad cōuersa oēm cōem seu cōmunionē hoīm quotūcunq;.

Non licet hoī aliquo modo mentiri cum p° exēplari quod ē deus teneatur ꝓtinus conformari ꝛ illi inseparabiliter adherere ei ꝑm.

Rimo enim menda

cium est oīno illicitū quod potest ostendi ex respectu ad exēplar ꝑmi quod est veritas prima ꝛ summa. De q° impossibile foret blasphem a dicere vel sentire ipm ſm se esset in aliquo mendosuz seu falsum. aut q̄ eius verbū aut quicq̄ contentuz in ipo verbo mendose seu falsē exprimeretur imo q̄ tam mirabiliter diligit deus veritatē id est seipsum qui veritas est q̄ ſm glo. cōz i5. Nozrendū est aliquid falsi dicere de deo. etiam si ad laudem eius videatur prouenire: qz non minori sed maiori fortassis scelere in deo laudatur falsitas q̄s vituperetur veritas Cum Job. i3. c. dicat q̄ deus non indiget nostro mendacio. Constat aūt q̄ rōnalis seu intellectual creatura imm talis est ei ymago cuius eius expressiua significatio aſſignatiua expressio est ymago illius verbi facta ꝛ creata ad hoc vt primā veritatē cuius ymago ē sp attēdat sp ipse trāscribat atq; inde ꝛ ceteri semp exprimat. ꝛ ſm illā regulā in omibus se ipsam dirigat atq; oīa faciat ab eadē nulla/tenus deuiando sed eā in oībus considerādo: amando: seruando: venerādo. laudādo ꝛ magnificando. Sed mendacium non est aliud q̄s macula infectio corruptela ꝛ depuatio oīm p dictoꝝ. Ex quibus patet q̄ mendatium ex se ꝛ ſm se peccatū est. Hic ſm Anselmū. Dꝰ potest facere q̄ furtū non sit peccatum sed de mendacio nō potest. quia non pōt recte ꝛ a veritate cum sit ipse veritas sed de furto pō dispensare q̄ non sit peccatum quia dñi ē terra ꝛ plenitudo eius.

Odē nunq̄ licet dicere mendacium quia in eo nequiter voluntas hominis depraua-

Capitulum. secundum.

Ecundo ex respectu

f dicentis ad obiectū volitū ꝛ intētuz

Constat enī q̄ mentiens vult falsitatē ꝛ alterius deceptōem a se manare sed voluntas cōformatur suo formali obiecto ergo infra ipsum est vis seu defectus illius falsitatis ꝛ fallacie ita q̄ vere potest dici voluntas fallax ꝛ falsitatis amatrix seu volitrix falsuz aūt ingtum falsum cōtradictōem includit: quia ꝓtēdit rē esse aliter q̄s ipa sit ergo ipsa est amatrix cōtradictionis ꝛ discoherentie. Sed hoc cōtrariū est rationi ꝛ equitati naturalis legis. ergo oīs mentiens scienter voluntatē sua fallificat ꝛ deprauat atq; scienter eaz applicat ꝛ cōglutinat falsitati ꝛ contradictōi mendacii.

Odē in mendacio abutitur homo verborum signis. Capitulum tercium.

Ertio ex respectu

t cti seu verbalis signi ad suū direc tum vsum. rectitudo ꝛ eteñ signū ingtum signū atq; eius rectus vsus est signa re verū ergo qui eo vtitur ad significādū falsū scienter ipm obligat a rectitudine sua. Omnis liquitas aūt in moralibus idē est q̄ peruersitas Constat aūt q̄ voluntaria significatio actꝰ est moralis: ꝛ hoc intantū q̄ totū suū esse accipit a voluntate ꝛ intentōe significātis. Nic 22. q. 7. c. Is aūt Augu. ait. Verba ꝓpterea sunt instituta nō vt per ea se inuicē homines fallant sed vt eis quisq; in alterius noticiam cogitatōnes suas ꝓferat verbis: ergo vti fallaciā nō ad quod sunt instituta pctm̄ ē. hec ille. Odē quilibet naturaliter appetit a nemine mendacia falli. Capitulum 4m.

uarto ex respectu au

q dientis quilibet enī ad dicentē naturaliter hz appetitū nunq̄ velle falli sed semp velle sibi dici verū. Odē ꝛ aug. asserit li. 10. cōfessionū. d. Multos erpo suz q̄ fallere vellēt. qui aūt falli nemīe: q° oīs mentiens sp facit cōtra naturalē rectitudinē voluntatis audiētiū ac per ꝓsequēs ꝛ sue ipsius est audiens aut aptus natꝰ audire.

Odē mendaciū est cōtra cōem institutōem signorum a cōitate hoīm institutam.

Capitulum quintum.

uinto ex respectu ad

q cōe pactū seu ad cōem legē ꝛ institutionē signoꝝ. Infringere enī cō mune ius aut cōez legē ꝛ pactū illicitū est saltē illi qui subditus illi pacto ꝛ illi cōitati. Quantū aūt lex ꝛ pactū maioris est infirmitatis cozradicabilitatis necēatis ꝛ vtilitatis tanto peius est infringere illud. Sed pactū signorū de quibus nunc loquimur est hmōi. Est quadā enī naturali ꝛ cōi inspiratōe atq; concordia gētiū manauit ius ꝓtiomatū ꝛ liguaꝝ

Odē dicere mendaciū nunq̄ licet cū voluntas in eo sit ctraria actui significādi. Cap. 6m

Exto ex respectu vo

f luntatis ad suū actum significandi seu formandi signū sub rōne signi

Constat aūt q̄ omis defectus per se manans a causa potius est in causa a qua manat q̄s in suo effectu sed falsitas significatōis p se manat a mentiente imo vir pōt esse aliquid reale in signo mere voluntario sed solū in significante ergo aut ipsa mēdositas significatōis ē in ipo mētiente aut alia maioz illa. ergo mentiens est formaliter mendosus ꝛ causa mēdacii sed neutrū hoꝝ ꝓ habere rōem boni aut recte volibilis ergo quicūq; hꝰ vult nō solū ē mendosus sed etiā peruerse voluntatis. ꝓpter ea Jē. 12. dñs ait. Bonꝰ hō de bono thesauro cordis sui ꝓfert bona. ꝛ malꝰ homo de ma. the. cordis sui ꝓfert mala. Vñ manifestissimū signū bone voluntatis est tinere se a mendaciis: a iuramētis: ꝛ a blasphemiis sicut ecōuerso frequētatio predictoꝝ malevoluntatis indicium est. Odē tota cōicatio hoīz ex mendacio suscipit cozruptelā ꝛ de inumerabilibus malis q̄ ex mendacio subsequūtur.

Capitulum septimum.

Eptimo ex respectu

f ad ꝓuersationē cōez seu ad cōionē hoīm quotūcunq;. Cōstat nēpe q̄ tota cōicatio hoīm adinuicē instrumentaliter consistit in actu significatōis. Nullus enim potest alteri cōmunicare aliquid sui cordis nisi per aliquod intermedium signuz. Jn qbꝰ signis vox obtinet principatū. gꝰ cozruptio significatōis que ex mēdacii ligua ꝓcedit ē cozruptio totiꝰ cōicatōis hūane. Unde videmꝰ

n. i.

er hoc sequi q ex multitudine mendaciorum et hominū g sunt: mendaces nullꝰ quasi alteri credit iurta illud Jero. Jēdaces faciunt vt vera dicentib⁹ non credāt sine mutua aūt credulitate. nulla est fida societas. nulla in aliquo fides. nulla spes et co[n]fidentia firma. nulla amicitia vera. nulla pietas. nullū fedus vel pactum. nulla concordia. nulla par. nulla d[e]q3 in aliquo bono firmitas eē pōt. ergo mendatiuꝫ cā est inūerabilium scelerū ꝛ ma[l]orum. Nam est radix omis illegalitatis ois fraudis. omnis astutie. omnis duplicitatis. omis derr[i]sionis et murmurationis omnis falsi testimonii. omnis piurii omnis inique accusationis omnis ypocrisis omnis ꝓditionis ꝛ imm[u]erabiliū aliorūma l[u]. Tolle mendatiū et cess[a]bunt omnia supradicta et regnabit in mūdo veritas pura fides clara. spes firma. charitas n[a]tua. simplicitas scā. societas bona: amicitia vera. cō cordia certa et pax atq3 tranquilitas in con[s]cia ꝛ inter homines vita immaculata. Er quibus appte patet q mendatiū facit de mūdo dei mūdum dyaboli.

Arꝰ 3ꝰ de triplici punitione qua a dño puniuntur mendaces

Ertium mysterium

t seu consideratio circa mādatium est de illius gñali punitione. Triplici namq3 punitione a iusto iudice deo puniuntur mendaces. 1° punitione spūali. 2° punitior. corporali. 3° punitione eternali.

Quod mendaces puniuntur etiam in p̄senti spūali pena. Ca[p]m i[m].

Rio puniūtur men

p daces punitione spūali. quia sic decipere querūt sic deceptos et inanes se inuenūt. Jñ eccl'. 34. Vana spes ꝛ mendatiū insensato viro. Et iterum contra eos qui per mendatia ditari querūt. 12. c. ait. Oseas. Effraym. qui crescens scz in diuitiis interpretatur pascit ventū et sequit estuz scz incalescentis cupiditatis vel etiā ad litteram tota die mendatium ꝛ vastitatem multiplicat. Et de fructu taliū prouer. 19. c. scrip. est. Qui initur mendatiis hic pascit v[e]tos. Propterea eccl'. 30°. c. ait. Oblectatiuꝫ neq3 in homine mendatiū sequit. Potior est fur q̄ assiduitas viri mendacis. Et addi pō. q etiam potior est homo luxuriosus q̄ hō mendax. vnde quidam episcopus ait. Jallē habere meum nepotē luxuriosiuꝫ q̄ mēdacē quia mendatiū cū senio crescit luxuria vero decrescit. Sepe cū plura mendatia multipli cabit seragenaria vetula per vnū diem q̄ puer decē annorū per integrum annū. Propter ea admonet eccl'. 4. c. d. Non contra dicas verbo veritatis vllomodo. ꝛ de mendatio in eruditionis tue cōfundere. Nam vt dr sapie i. Os qō mentitur occidit animam.

De corporali punitione et morte qua puniuntur mandaces. Cap[u]m 2[u]m.

Ecundo puniūr

s mendaces punitione corporali: sicut patet de anania et saphira. Actu. 5. Nam dixit petrus anania cur tētauit sathanas cor tuū mentiri te spūsancto ꝛ fraudare de precio agri nō es mētit⁹ hominibus sed deo. Audiens aūt ananias hec verba cecidit et expirauit. Jactū est autem post spaciū quasi horarū triū ecce vxor eius nesciēs quod factū fuerat introiuit. Cui petr⁹ Dic mihi mulier si tanti agrum vendidistis. Que ait etiam tāti. Cui petrus. Quid vtiq3 conuenit vobis tētare spm̄ scm̄ dñi. Que cōfestim cecidit ad pedes eius et expirauit. Idē quoq3 ponit clemens. i2. q. i. c. dilectissimis. Dañ. quoq3. 13. scriptū ē. q̄ duobus senibus luxuria rabidis iniq3 accusantib⁹ sanctissimam susannā ac mendaciter testificantibus contra eam daniel primo illorū ait. eic sub qua arbore videris eos colloquētes sibi. qui ait. Sub cyno. dicit āt daniel. Recte mētitus es in caput tuū. Et 1° amoto iussit venire alium. et ait. Dic sub qua arbore cōprehenderis eos collocātes sibi. qui ait. sub pruno. Et ait daniel. Recte mētitus es in caput tuū. Veritate deniq3 patefacta in zelo populi lapidati sunt.

De supplitiis et cōfusione quibus mendaces cruciabuntur. Cap[u]m 3[u]m.

Ertio puniūtur mē

t daces punitōe eternali. Nā si. p̄uer. 20. scrip. ē. Suauis est homi panis mēdatii. s. in pūi p⁹ea. i. in altera vita implebit os eius calculo. i. durissima punitōe Et iterꝫ Apoc. 21. Omib⁹ mēdacibus. pars illoꝝ in stagnū ignis et sulpburis. Jgnis ꝛ

notat aduersitatē et iraz. Jurta illud deut. 32. Jgnis succēsus eis⁹ in furore meo. Sul phur terra vrens ꝛ fetens est et denotat prosperitatem et cōcupiscentiam. vt inuatur q̄ sicut in pūi mendatiis vsi sunt vt euaderent aduersa et acquirerēt pspera. Jta in infernō duas patient ex hoc afflictiones ꝛ penas scz ignis q̄ corrideat aduersitati et surphuris que corrideat prosperitati. Quanta autem confusione in die iudicii replebunt mendaces oñdit ꝓpha di. De execratione et mēdatio annūciabuntur in consummatione in ira consummationis ꝛ non erūt ꝛ sciēt q̄ deꝰ dñabit iacob ꝛ fi. terre. Ait cū de execratiōe quā super seipsos inuocabant dicēdo Si res ita se non h⁹ maledicar e⁹ a deo. vel dyabo p⁹ bēat aiam meā. et mendatio quo alios deceperunt annūciabūt. s. oib⁹. i. notabiliter apparebūt qñ. s. vt dicit. i. cor. 4. Veniet dñs qui scz lumine veritatis sue illuminabit abscondita tenebrar. i. mēdatia et mendaces manifestabit consilia cordiuꝫ. i. oñs duplicitates ꝛ simulatōes in cōsummatione. i. in fine mundi in ira consūmationis. i. in cōsummata et plena iracūdia dei. Dī aūt ira consummationis ad dñam ire purgationis. De qua Jich. 7. c. dictū est. Jram dñi portabo. Jra nāq3 purgationis portari potest sz non ira cōsummationis. vnde in pson̄a dam/natoꝝ idem ꝓpha ait. Defecimus in ira tua. Propterea hic subdit et ñ erunt q̄ non poterūt sustinere ꝛ tñ sustinere necesse erit. Erit cū ibi defcūs sine defectu sicut Augu. ait. Et sciēt tūc tales execratores ꝛ mēdaces q̄ deꝰ dñabitur. iacob i. veratiū luctar qui. s. in pūi sc'o continue in lucta erant a dextris et a sinistris ne ꝓpē pspera vel aduersa mēdatiū loquerentur. et finiū terre. i. eorū qui cū iustis finibus ꝛ termnis dilexerūt transitoria et terrena nec voluerūt mēdatiis vti ne amitterent vel lucrarentur tpalia. et mūdana inter quos hostes mendatii ꝛ veritatis zelotes nos cōumerabiles reddat ipa diuina veritas xp⁹ ihūs hic per gatiam ꝛ in futuro per gloziam in secula seculorum Amen.

Sabbato post tertiam dñicam in. 4°ᵃ de duplicitate. Sermo. 32ᵘˢ.

Oc autez dicebāt ten

b tantes eū vt possent eū accusare. 10. 8. mira est em̄ malitia iniquorum vt quēadmodū fluuius seu lacꝰ si vna ex parte erutus ostruatur ex altera quis parte erumpat. Sic em̄ mēdax eē cōuincitur. aut in mendatio deprehendi timet hō pnicio sus. Audito die p̄cedenti sermone q̄ta sit mēdatii corrup[t]cla ad duplicitatem refugiū hz Ecce scribe et pharisei mendatiis ꝛ malitiis plenū cōmentū fingunt duplicitatibus cōmunitū atq3 retia expandunt vt d[e]n capiant in sermone. Nā sedēte eo in tēplo corā simpliciuz turba vt illos doceret de r[e]gno dei adducunt ipsi scribe ꝛ pharisei mulierē in adulterio deprehensam ꝛ statuerūt eaz in medio. s. ppūt ad magis xp̄m publice confūdēdū si reprehensibiliter rn̄deret. Et direrunt ei. culpā illius exaggerētes. Magister hec mlier mō scz recenter. q. dic[e]rēt Non est verisīle q̄ de hoc pniam egerit deprehensa est scz de fcō qa nō pt aliqua tercōmersatōe celari in adulterio quod execrabile est. Jn lege aūt moyses mandauit. s. ex p̄cepto dei hmōi lapidare atq3 illū ad p̄cipitū ꝓuocātes aiūt. Tu ergo quid dicis hoc aūt dicebāt tentantes eū vt possent eum accusare. s. si diceret cōtra legem. Videbāt em̄ supra modū eū mansuetū et piū ac publicanis ꝛ p[e]ccatōribus condescensiuum. ꝓpterea duplicitatē machinati sunt intra se dicentes. Si illā direrit absolnēdaz ac cusabimus eū corā populo et pōtificib⁹ nīs tanq̄ hereticū et cōtrarū legi. Si autem asseret illaz lapidādā reddemus eū ppt⁹ odio sum et quasi de mendatio notabim⁹ eū quia semēdose ꝛ ficte hactenus simulauerit mansuetū ꝛ piū. O malitia neq3. Jnsequit puer sitas rectitudinem falsitas veritatez. stultitia sapiam corruptio integritatem pfectā. atq3 duplicitas simplicitatez dinā. Sed mentita ē iniquitas sibi. cū de ipso ꝓpheta decanter Propter veritatem et mansuetudinem et iustitiaz et de. te mira. dextera tua. Nā et veritatem protulit et piam māsuetudinez demōstrauit ꝛ iustitiaz non offendit. quia fuit veritate clarus mansuesudine pi⁹ et iustitia rectus. Et i hac 8ª. religiositas ꝓprehendi pōt. que quidē rectitudinis dctā est per quā duplicitas radicitus extirpatur ꝛ amoz rectitudinis complātat. Ad hanc igit religiositatez mentus inserendā. Triplex duplicitas distingui potest. prima ē cordis. 2ª oris. 3ª operis. Et quelibet cōmuniter prohibetur sicut scriptū est. Omnis duplicitas est peccatur

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quod etiam potest esse aliud theuma i materia occurrenti que etiā tripliciter distin gui pōt. Ar⁹ i⁹ ō tplici cordis duplicitate

Prima iquam est du

p plicitas cordis que etiam tripliciī distingui potest. Prima comittit erga deū. 2⁰ erga seipsum. 3ª vero erga p ximum. De duplicitate cordis que com mittitur erga deū. Capm 1m.

Prima cordis dupli

p citas est erga deuz contra qō consulit eccle.1.d. Nō sis incredibilis timori dñi et ne accessus ad illū duplici cor de. Et.3. Re.18. Usquequo claudicatis in duas ptes.si deus est dñs sequimini eum si aūt baali sequimini cū quia vt dr Mat.6. Nēo pōt duob⁹ dñis seruire. Baali interpretatur ascendētes hōtes t denotātes t designat mū danos tria principalia vitia imitātes. Nā sūt ascendentes per superbiā.hōtes per luxuriā et denotantes p auaritiam. Et tm inani ymo poti⁹ stulta fide deo placere querunt.

De cordis duplicitate que cōmittitur er ga seipsum. Capitulum secūdum.

Ecunda duplicitas

f cordis est q̄ committitur erga seipsuz Homo em̄ qui vult placere vl' pa rere mūdo t deo nūq̄ bñ in aliquo psperat Vnde.3.Cor ingrediēs duabus viis nō hēbit successus. Tales em̄ in oīi opere vel sunt vl' ōi vel mūdi inconstātes sunt atq3 in anes. Vñ Jac.i. vir dupler aio incōstans ē in omnib⁹ viis suis. Proptrea idē.c. 4. ad tales ait. Purificate corda vestra duplices a nimo. Et eccle.2.c.ingt: We pctōr terrā in gredienti duab⁹ viis.s.mūdi t dei.

De duplicitate cordis ad primū suuz fallendum. Capm 3m.

Ertia duplicitas cor

t dis est erga primū. De qua pro pheta ait.loquūtur pacē cuz pri mo suo.s.pacifice salutātes.et ōdam exterio ra dilectionis signa pmōstrantes. Mala aūt in cordib⁹ eor q3 fere glibet pr̄m suū cipe re concupiscit t q̄rit. Vnde Jere.c.9 ait. In ore suo pacē cū amico suo loquitur t occul ponit ei ilidias. Proptrea i eodē.c.premo nēs oēs ingt. Vn usq3q3 a prio suo se custo diat t in omni fratre suo nō hēat fiduciam. q3 ois frat suplantans suplantabit t ois ami cus fraudulenter incedet. Tales marie sunt adulatores t blanditores.vñ grego.ait. Ha dices spinaz molles sunt sed ex ipsa radice p ferūt vñ pūgunt. Et hmōi sunt oēs adula tores. Et iterū thero.ingt. Ille demū in au dientib⁹ aculeū relinquere potest qui nō pū git. sed vngit. Et de tali adulatore ppheta ait. Mollti sunt sermones eius, super oleū et ipsi sunt iacula.

Ar⁹ 2⁹ de triplici duplicitate, ostendet per q̄ possit cognosci mistica t scā duplicitas ab iiq

Ecunda est duplici

t tas oris. Circa quā prenotādū est q̄ duplicitas semp de se in malum sonat. Includit em̄ in se mēdatiū cū quadā dolositate ac cū quadā ymagine veritatis p latū. Vtitur em̄ verbo multiplicis sensus ex intētione fallendi ita q̄ pl⁹ intendit falsum sēsū q̄ verū qui cōiter cadit in exceptione au dientiū. Ad intelligentiā tm̄ dicendorū notādū est q̄ ad hoc q̄ platio sermonis equiuoci fi/ ue multiplicis sensus in se habeat rōem du plicitatis predictē rl'ariter attendenda sunt quiq3. Pm̄ est intentio. 2m affectio. 3m vti litas seu necessitas. 4m auctoritas. 5m etiā modus. Pñ em̄ primo intentio est dupler ñ simpler et recta. 2° affectio est carnalis et p uersa. 3° fit absq3 utilitate seu necessitate. 4° fit absq3 auctoritate ei⁹ qui h3 auctoritatez mutandi cōmunē sensuz t communē acceptiōz verborū seu signorū. 5° quoq3 stat⁹ ,pferen tis aut vita aut gest⁹ nō exhibet hōi aliquā ymaginem aut subietatez pdictē mutationis signorū seu significationū tunc est plene du plicitas. Aduertendū est tm̄ q̄ quocūq3 etiaz modo interfint aliqua ō predictis duplicitas ibi dici dz. Pñ aūt interfūt omia pdictis his quinq3 ptraria ñ duplicitas sed actio seu locutio figuratiā vel ppbetica aut mistica ap pellatur his igit tā premissis triplex ons duplicitatem distinguamus. Prima sanctaꝝ inspirata. 2ª pmissa. 3ª vero prophibita.

De mistico mendacio sanctorū vbi mē daciū iacob ,pfūdū misteriū declarat. Cm 1m.

Sacro. 3. doc. 203

Prima autem oris

p duplici as ōr̄ scā vel ispirata seu mistica t figurata. Iz ipropzie du plicitas dici possit. Et talia fuerunt mēdatia maiorū scōz et maxime veteris testamēti i quib⁹ semp cōcurrebāt omnia pdicta quiq3 quevt clarē elucescāt ex⁹ ponā de vno no tiori mēdatio inter alia qō fuit illud iacob.ō quo.27.q.2.c.Si quelibet. Et Beñ.27.c. scriptū est q̄ ysaac patri suo interroganti et dicēti . quis es tu fili mi rīdit iacob. Ego sū esau primogenitus tu⁹. In quo sancto t misti co mendatio notandum est q̄ iacob. Primo mot⁹ est intentione simplicissima cuz adhuc inuēcul⁹ eēt et purus atq3 de simplicitate et mētali quiete ante pdictū verbū in textu fue rit multum laudat⁹. 2° etiā mot⁹ fuit affecti one spūali et dina. In cui⁹ testionū pf illi⁹ postq̄ ō hoc ppēcit ptra ipz ñ ē scādalizatus nec turbat⁹ nec benedictionē infregit quam ei dederat sed confirmauit t a deo confirma tā asserit .d. Bñdixi ei t erit benedict⁹. Si em̄ se a iacob illusum vidisset tanq̄ illusorē maledixisset. Et esto q̄ hoc non fecisset hoc tñ fecisset iustissimus deus. 3° mot⁹ est ex ne cessitate obedīētie q̄ dei voluntas inuoluit sibi per scissimā matrē suā t p intrinsecā lumē atq3 instinctū sibi facta est nota. In cui⁹ misteriū etiā ipso in principio cōceptiōis sue i ysagio cōcertationis iacob et esau diuinit⁹ est oñ sum q̄ minor maiori diuinitus est plat⁹. Sp⁹ alia quoq3 vtilitas ,primi q̄z er h⁹ opere de eligere intēdebat monuit etiā eū. 4.° mot⁹ ē et auctoritate spūs sancti qui p vtilitate lo cutionibus trāslatiuis seu figuratiuis cū ipe non alligef. legib⁹ ydiomatū nec statutis aut pactis hūanis sicut nec ēt. rps. Vnde Jat. ii. de iobāne baptista ait. Ipse ē helyas. vñ sīc erūt vere ilte ,ppositiones. Nō fū helyas. s.in psona. Et ipse est helyas. s.fm officiū. Si militer scōm augu. qñcūq3 in veteri testamē to dicā. dñs fuisse locutū moysi vl' alteri cui cūq3 non loquebat dñs sed angel⁹ loco eius Et ī angelus dicit. Ego sum dñs. Nec mē tiebat qz nō dicebat se esse psonaz dei sed so'ū gerentē vicē dei. Sic iacob vere dicit se esse esau nō scōm psonā sed iure t dignitate ptogenite sibi diuinit⁹ tradite t iā prius sa crabili emptiōe ,pmerite. q. d. Ego sū ille cui debet ozmogenita ex diuina electiōe. Hui⁹ suie ē Augu.16. de ciuitate dei.c.37. vbi di cit q̄ hic fuit dolus simplicitatis t fictio nō mēdetis t ,pfundū misteriū veritatis. de h⁹ etiā vide. 22.q.2.c.q̄rit. ℣. Sed oppositur. h⁹ mot⁹ est hoc agere sub modo licito t hōesto Cū em̄ ei⁹ vita t stat⁹ talis cēt q̄ statim post hoc factū scriptura enarret quomō iacob fu it ab ipso deo claris appitōibus t ,pmissiōi bus singulariter direct⁹ t visitat⁹ et vsq3 in finē etiā ,plecutus. Hinc est hoc plene at tēdens atq3 discernēs poterit apte perpende re q̄ vir sic sanct⁹ t simpler minus hoc attēptasset nisi sub certa rl'a veritatis t solī de virtutis. Aliter em̄ si hoc nō fuisset factū inspiratiōe prophetica t auctē dina nō soluz nō posset excusari a simplicitate mēdosa t p dicriosa in ,ppriū frēm sed ēt sacrilegiū cōmi sisset in deū q2 in re sacra scienter immisce re aliquod fl'm est sacrilegii et prophanum Cōstat aut q̄ datio t susceptio hui⁹ benedic tionis erat sacrabile opus. Aliter quilibet pater potuisset filiis suis benedictionē equa lis virtutis t utilitatis conferre. ymo alia supsticiosum t auguriosuz fuisset credere q̄ propter bñdictiōnē primā solū huāni⁹ factā obtineret qs impostex bona tpalia t eterna Propterea cū hec benedictio sola fide dare tur facile erat intelligere q̄ in hoc casu do/ l⁹ apō deū nihil valuisset sed poti⁹ obfuisset Plurimū qdē oīa pdicta cōfirmāt q̄ iacob vn⁹ de trib⁹ est qui tāto preconio exaltātur Di em̄ tres sūt abrahā ysaac t iacob q̄ tez per sacrā scripturā pconizantur Exo.3. Deus se glorietur in eternum vocari dñs a/ braham Ysaac et Jacob. Joyses quo/ q3 vbicunq3 deū vult fortiter adiurare hos tres assumit in adiutorium suum sicut fecit ero.32.di. Recordare abraham ysaac et ysrahel seruorum tuorum quibus iurasti et ce tera. Arq3 idem fit in aliis prophetis. In ps. quoq3 his tribus singulariter prenomi natis tanq̄ dei specialibus amicis subditur. Non reliquit hominem nocere eis et cor ripuit pro eis reges. Nolite tan. christos meos et in prophetis meis nolite malignari. Hos etiam christus similimodo commendauit. Luce.13. et.16.et Mathei.8. et Jo: 8. Et similiter Aposto. ad Hebre .ii. vbi ir cete ait. Nō cōfūditur deus vocari deus eor pauit ei eis ciuitatē. Predecē igr. ℣. in gñali sēp sūt attēdēda i oīb⁹ scripture locis ī q̄bus dei ,pphē videtur mēdose aut dupliciter e

locuti hoc aũt dixisse latius velim qua quos dã delusores pure simplicitatis sacre scripture q dicere assolent q nos a mendacio z pec cato excusamus quos volum⁹ z quos volumus accusamus nõ intelligẽtes nõ ex nro sensu sed potius ex verissimo sensu scripture has solidas veritates atq3 intelligentias su/scipimus z p̃bamus.

Quõ oz duplicitas in quibusdã casibus est licita z permissa.

Capitulum secundũ

Ecundo ozis duplicitas est permissa quia est licita et honesta z qñq3 etiã debita verũ/tamen pro hmõi clarioꝛi intelligẽtia potest queri an vadens in aliquẽ locũ vt ibi aliqua cũ aliquo tractet z ad hoc celandum vult ibi ozare vt.g. si interrogetur possit dicere. Ego iui illuc cã ozandi. An.s. talis hõ dicendo mẽtiatur z p̃hibita duplicitate vtatur. Et dd̃m q abslq3 duplicitate z mendacio vere hoc fieri z dici p̃t z precipue q hoc fit intentõne sancta z diuina. ne det pestiferis causa maligna/di. Vñ sub tali modo loquendi licitũ est occultare innocentẽ ne impie occidatur. Et hꝰ quidẽ triplici rõe p̃bari p̃t. Pa ẽ qz principalis causa z finalis p̃t vere z licite subticeri: quod p̃batur. Nam nullus dicti sui tenet semp exprimere oẽm veritatẽ: z precipue illã quã debet valde celare sicut tenetur celare in nocentẽ qui queritur ad necẽ quẽ si sic leuiter ne mẽtiretur in tali periculo reuelaret: licet diceret veritatẽ qñq3 reꝰ homicidii fozet: qz vt dicitur. 86. di. c. Facientis. Nõ caret scrupulo concessionis occulte qui manifesto faci nozi desinit obuiare. 2a aũt rõ quia causa nõ finalis vere causa dici potest. huius eñ rõ est quia sunt multa genera causaꝝ quibus vere cõpetit nomen cause. Vñ vere dicit q ignis cõflans fuit causa cãpane. z sil̃iter q modulus fuit causa eius: z tamen neutrũ horꝝ fuit principalis causa eius. sed solũ instrumentalis Veruetiã dicitur metallũ fuisse causa eiꝰ z tamen nõ fuit causa efficiens sed mat̃ial̃. Causa etiã scdaria vere dicit causa. licet non sit cã prima. 3a rõ est quia qui in dicto erroꝛ significari cãz principalẽ ipse seipsuz fallit potius q̃ fallatur. Nã si ex virtute mei dicti aut ex sola subticentia alicuius veritatis meo dicto annexe attñ nõ ex debito iuris dicende quis fallatur nõ fallitur per se sed solũ per accidẽs a predictis. quia nullũ ꝑm in q̃m 2m habet per se fallere. Vñ ille potius fallitur ab effectu ꝓprie sue extimatiue per quaz extimat aliud cõtineri i dicto q̃ ꝓtineat. Nã ꝓpre directũ z principale significatũ loc nõia m'ta sunt ibi per cõsequntiã significata z ꝓnitia nõ est aliquãdo necessaria sed solũ ꝓbabilis. Et ideo si quis tũc sumat ꝓbabilẽ ꝓ necessaria aut tale cõsignificatur pro primo z ꝓpio significato seipsum fallit potius q̃ fallatur. Patet hoc etiã exẽplo sanctoꝛ imo etiã ipsi dei. Cũ eñ deus nihil mẽdosum cũ ipse veritas sit et mẽdaciũ vbiq3 ꝓhibeat nihilq3 ap probet duplex aut fraudulentũ. tñ vt dicitur 1. Ro. 16. misit Samuelẽ in bethleẽ ad vngẽdum in regẽ z dicit ei q sacrificaret ibi. z q postmodũ diceret se ad sacrificandũ venisse ne Saul posset scire q iuisset illuc ꝓpter dõ inungendũ. Item exo. 5. dicitur q moyses z aarõ dixerũt pharaoni. Hec dicit dñs deꝰ Dimitte ppl'm meũ vt sacrificet mihi in deserto. Et paulopa. Deus hebreoꝝ vocauit nos vt eamus viã triũ diez in solitudine z sacrificem⁹ ei ne forte accidat nobis pestis aut gladius. Constat aũt q ipsi non intendebant solũ ire in desertũ aut p solas tres dietas nec causa principalis recedẽdi ex egypto fuit vt ibi sacrificarent sed potius vt abslq3 reditu in terram promissionis irent. Sed deus voluit primũ pro causa eundi reddi ne pharao credeꝛz q abslq3 reditu de egypto vellent exire. Si quis aũt contra predicta obstet. d. Id quod nullo addito dicit simpliciter dr̃ sed iste abslq3 additione alicuius determinationis dicit se iuisse vel ire cã eundi ozandi: ergo ex modo dicendi signat q hoc fuit simpliciter z principaliter causa eundi. hoc autem est falsum ergo mentitur. Ad hoc dicendum quod non omne quod simpliciter dicitur de aliquo dicitur summe z principalissime de illo. M. qui cunq3 diceret ego video eñs non posset hoc vere dici nisi de summo ente. Causa etiã secundaria potest dici causa simpliciter quia respectu principalis non sit ita simpliciter causa sicut iꝰ. Secundo etiam si quis obstet q illud quod nullo modo mouit voluntatem illius ad eundum immo subsecutum est post plenam voluntatem eundi. z per eam subintroductũ ad celandũ causam eundi nõ fuit causa eundi ergo mentitur qui scienter dicit hoc esse causam eundi ad quod dicendo primo q voluntas eundi non fuit plena nec plene motꝰ ad eundũ abslq3 cã scdaria subintroducta sicut patet in exẽplo de samuele quia ipse timebat ire vslq3quo habuit cãz scdariã. Istud aũt hz locum congruentio rẽ z magis ordinariũ. qñ cã scdaria ꝑm rectũ ordinem habuit primo poni in opere ad cãz finalem principalem debite efficiendã. Et sic fuit in premissis exemplis samuelis et moysi Nã dd cũgruẽti⁹ est mẽtus in regem sacrificio p̃cunte q̃ abslq3 sacrificio. Hoplis ẽt israhel debuit per solẽnia sacrificia deũ colere in deserto et dei legem suscipere et per illa a multis periculis liberari anteq̃ promissionis terram ingrederetur. 2o. etiã dicendus q sicut eadem conclusio potest credi duplici ratione. prima necessaria et altera probabili aut per duas probabiles aut per duas necessarias et vtraq3 abslq3 altera põt reddi pro causa credendi conclusionem sic est de duabus causis finalibus seu de duabus rationi bus motis. Sciendum etiam q qñ dicit Ad sacrificandum dño veni non oportet intelligi q hec sint causa veniendi. sicut nec cũ ozat. ad locum istum veni põt esse sensus veni. et sic meus aduentus processit ad hoc opus tñ hec significatio non est sic ꝓpria sicut prima 3o posset etiam quis obstare di. Cõe et simpler vulgus cõem et simplicẽ intentionẽ verboꝝ accipit. sed in tali locutione cõe vulgꝰ simpliciter intelliget illud fuisse cãm absolutam et principalem et aliã significationez reputaret duplicitatẽ et fraudulentiam z cũ arte versute caliditatis dictã ergo rẽ. Ad q dicendũ q cõe vulgus hz aligd simplicitatis pure et recte et aligd fatue et asinine. Et vbi fit contra primam male fit. sed non vbi contra scdaz. Et qñ ex hac scda indicãt aliquid callide et male fieri qõ fit per rectam et cautã discretionem eoꝝ stolide fatuitati contrariam potiꝰ dz argui q sit prudẽter et recte q̃ fiat maliciose z dolose. Et tali nam/q3 duplicitate prudenti et veritas preseruat et innocentia defensat sicut latius oñsum est intractatu de seraphin et articulo. 1o vbi septez ponũtur remedia quibꝰ homo licite et debite vti põt ꝓ liberatione innocẽtis si quera tur ad mortem.

Quod duplicitas ozis propter tria cul pabilis est. Capm 3m.

Ertia duplicitas est prohibita. q2 semper pcm est et cũ si habet aliquid bonũ trium. Primo si fit consuetudinarie. 2o si fit ex cã leui. 3o si fit dolose. Primo si fit consuetudinarie qz hoc manifestũ indicit q mens iã induit habitũ duplicatuz iuxta illud ꝓphẽ Fiat ei sicut vestimen. quo op[illegible] et sicut 30. qua semper precing[illegible] 2o si fit ex causa leui quia signũ etiã est q talis mẽs duplicitatibꝰ plena est qñ taz facile duplicitatem euomit Dñe dño Jath. 17 malus hõ de ma. the. sauro cordis. s. pro. 12. Et luce. 6. Ex abundanti cordis os loquit 3o si fit dolose puta ad fallendũ in marcantia et in quocunq3 cõtractu. vt iurta sniam prophẽ decipiant ipsi de vanitate in idipsum. Ad fallẽdũ in iuditio vel ad subticendũ veritatem quam ibi dicere obligaꝛ. Insuper in quocũq3 alio negotio. Ideo admonet apl'o. 1. Thessa. 4. ne quis circumueniat in negotio frẽm suum qñ videꝛ est dñs. De hoc triplici vsu duplicatum prophã ait. Tota [illegible]e in iustitiaz cordis tua sicut nouacula acuta fe. dolũ. Primo eñ cum dicit. Tota die oñdit consuetudinez duplicatũ. 2o cum addit iniustitiam cogitauit lingua oñdit celeritatem. Nam cũ lingue nõ sit cogitare sed cordis vt oñdat ex leui cã duplicitatem promi addit iniustitiaz cordis tua. vt ex coniunctione istoꝝ duoꝝ. s. cordis et oris exprimat q q̃cito cogitatio oritur in corde tãcito exprimitur ore. Sicut de talibꝰ eccl. 21. scrip. est. In ore fatuorum cor illoꝝ Et iterum. 19. idem ait. A facie verbi pruriit fatuus. 3o vero cum subdit sicut nouacula acu. fe. dolũ. notat duplicitatis dolositatem. Et equidem pulchre. Nã sicut nouacula inter alia hz tria. primo eñ abscõdit aciẽ i manubrio. 2o affilat super lapidem oleo vnctũ. 3o leuiter secat et radit. Sic etiam lingua dolosa. Primo occultat maliciam prane intentionis. In cuius mysterium. 2. R. 20. Joab qui inimicus interpretatur tenuit manu dextra mentum amasę q. osculans eum. Porro amasa non obseruabat gladiũ quez habebat ioab. qui percussit eũ in latere et effudit in terra eius in terram et mortuus est 2o aũt affilatur super lapidem oleo vnc[illegible]

Universidad de Deusto
Biblioteca

cum ante dolū p̄cedit adulatio quedā iur
ta illud ꝓpheticū. Dolliti sunt sermo. eius
super o. et ip. sunt iacla. 3° leuiter secat et ra
dit sc3 tpalia bona. vñ. q. contr' malitia cor
dis suggerit menti p̄aue illud Ezech. 3. Su
me tibi gladium accutum rac[illegible]item pillos.

Ar° 3° ō triplici operis duplicitate qñ
est licita et qñ illicita.

Prima est duplicitas

t [illegible]peris que etiam simulatio appel
lat. Et hec etiam tripler est ꝑia
cautele. 2ª doctrine. 3ª fallacie.

Quod simulatio cautele qñq3 licita sit.
Capitulum primum.

Prima est simulatio

p cautelē sicut fuit i iheu qui se fin
xit cultorē baal vt haberē. 4. Reg. 10. et. 22.
q. 2. c. vtilē simulatōez. vtilē simulationē ꝛi tpe
assumendā iheu nos docuit ex[illegible] qui sacerdo
tes baal interfecit se fingēs ydola velle cole
re. Et dō mutauit faciē spā cozā regeteth.
i. Re. 21. S3 f[illegible] al' ꝛ bonaueturā. Jero. lar
ge vtit nomine simulationis ꝓ quacūq3 fraude
nec oportet iheu excusare a culpa vel men
dacio quia fuit ma[illegible] vt pote ab ydolatria le
robōā nō recedēs. Laudat tñ ꝛ tpaliē remu
nerat a deo nō ꝓ simulatione sz ꝓ zelo quo
baal cultū destruxit Quod ad doctrinā
simla° licite ꝑt fieri qñ sūt gnqz ca[illegible] 2[illegible].

Secunda autez simu

s latio est doctrine. Ad cui° intelli
gentiam notādū est ꝙ qñ fictio hz
in se et er se. 5. Dzio veritatē altā ꝛ vtilē in
sua significatione. 2° sūmā sinceritatē in intē
tione. 3° auctoritatē celebrem in actōne. 4°
pietatē in affectiōe. 5. alias decētes cōgruen
tias in m° agēdi. tūc decētissime currit et ipsi
met cui fit mirom° cōplacet cū fit sibi post
modō immorescit. Et hoc° fuit i multis ꝑdictō
sis operib° ꝓphaꝝ iuxta rām supius in pri°
scōi articli in. 5. declaratā. qz sicut ibi de du
plicitate verborū ita hic de duplicitate opez
idem iudicium est ipse quoq3 de° simulauit
se voluisse immolationem ysaac quam pre
ceperat et postea prohibuit sicut patet gene.
21. Et. 22. q. 2. c. Si quelibet sicut enim vba
figuratia hñt veritatem ꝓ sensu ꝓ quo fiūt
nō quem faciunt sicut de iacob predctm est.
Jta facta figuratia sūt mirabilia pro sen
su pro quo fiunt. Talis aūt simulatio fuit i
r°. Luce. 24. qñ finxit se longius ire. Si
aūt queriē quare xps hoc fecerit pōt tripler
rō assignari. Prima propter honestatē ne
importune et improbe se videretur ingerere
hospitio et comestioni illorū simulq3 vt pan
peribus daret formam se non improbe inge
rendi. 2ª ꝓpter vtilitatem vt illi ꝓ inuitatio
nē fierent digni eius receptōne ꝛ tandez cla
riori manifestatione. Vnde etiam ꝑt esse q
xps decreuerat non intrare cum eis nisi ipsū
tanqz pauperem misericorditer inuitassent. ꝛ
si hic fuit tūc fictio illa mi° hūit de rōne fic
tionis. 3ª propter exemplaritatem. s. hospi
talitatis docens ꝙ hospites sunt traben
di atqz cogendi. atqz per hoc oñdatur ꝙ ꝓ
opera mie perueniturad plenioꝛem et fami
liariozem notitiam dei et sapie sue. De hac
simulatione doctrine ait Augustī. in quest
onibus euangelistarum quando fingimus
Illud qō nihil significat mendatiū est. cū aūt
fictio nostra significat. aliqd non est menda
sed figura veritatis. Et dat predictum exem
plum de dño fingente se lōgi° ire ad significā
dum ꝙ ipse erat longe ab eorum fide vt gre
go. ait. Beñ. quoq3. 2i. dicens abzaham fa
mulis posteq̄ adorauerimus reuertemur ad
vos f[illegible]ambrosium prophāt quod ignorabat
quia per eū dñs locutus fuit.

De simulatione fallacie mala q̄ triplicit
fieri solet. Cap[illegible] 3[illegible].

Tertia est simulatio

t fallatie seu malitie et hec habet
rationem mendacii et non fit si
petō tantoq3 grauioꝛ culpa est quanto pro
ximis infert grauius damnū atq3 perniciosꝛ
est intentio fallendi. Triplex aūt in tali simla
tione intentio dici potest f[illegible] ꝙ tripliciter in
ea depranatur intentio. Prima est intentio
vana. 2ª est intentio cupida. 3ª est intētio do
losa. Prima est intentio vana Et hac dupli
citate et simulatione a capite vsq3 ad pedes
plene sunt quedam mulieres vane que quot
vanitatibus indebite abuntur tot delict
talibus onerantur. quod marime in magnis
solemnitatibus seruare solent contra precep
tum dñi. Jere. 17. qui ait. Nolite ponderā
portare in die sabbati. Ad talem aūt mulierē
vt ait augustī. 4°. de doctrīa xpiana. Amb.
ait. Quem iudicem o mulier veriozem regni

mus deformitatis tue q̄ teipsam que videri
times. Si pulchra es quid absconderis. si de
formis es cur te formosam mentiris nec me
cōscie nec alicui grām erroris habituraꝛ. Jn
talibus mulieribus omnes cozporis locus ꝛ
membrū contra rōem ornat° conti' mētitur
Quid dicemus de duplicitatibus et fuffu
rāis de quibus imbuit matres filias suas
vt eas nuptui tradant et aliquem inuenem
decipiant i pecuniosissima marcatura vel mar
cantia. cum vroꝛe capienda et quod deterius
ac nequius est cū de vroꝛe deceperint aliquē
inuenem medū conscia non cōpungitur. ymo
putant magnum obsequiū se p̄stare. Cū his
associari possint omnes ypocrite et virtutez
quam nō hñt simulantes. qui vt dicit Jac.
23. omnia opera sua faciunt vt videātur ab
hominibus. Et iterum in eodem contra eos
dñs ait. ve vobis qui similes estis sepulcris
dealbatis intus autem plenī estis ossib° mor
tuoꝝ et omni spurcitia. et Job. 8. Spes,
pocrite peribit nō placebit deo vecordia sua
sicut tele aranee ꝙ fiducia eius imitetur sup
domum suam et non stabit et fulciet eam et
non consurget. 2ª est in duplicitate intentio
cupida. Hec duplicitas et fallatia committi
tur in fixitate ponderū et mensurarum et cō
mixtione rerum sanaꝝ ꝛ corruptarum in p
mixtione vilium et preciosarum. ꝛ in consimi
libus mendaciis et fallatiis quibus plenus ē
mundus. 3ª intentio est dolosa que qñq3 ēt
sit sub pallio et appentia zeli et equitatis. co
tra quod aug. super. ps. Simulata equitas:
egras nō est equitas sed duplex iniquitas et si
mulatio. Et iterum. i2. q. i c. Certe idem ait
Jd ilū est cadere a proposito sed peius simu
lare propositum. Jdcirco etiam intentione do
losa fiunt omnes proditiones inique. Vnde
tot innumerali a mala sequuntur. Ex predic
tis igitur patet que sit duplicitas cordis oris
et operis atqz que licita et que illicita sit vt
quilibet iam cauere possit omnem duplicita
tem et simulationem iniquam cum omino
aduersetur veritati ꝛ bonitati divine atqz
ver[illegible] rectitudinem cordis oris et operis ā
pleretur cum can. 1°. scrip. sit. Recti diligūt
te. Quam rectitudinem omni conatu. toto
nisu ac viribus totis complecti nos faciat
rectissimus ihesus xps qui cum patre et spū
scō vi. et reg. in scla scloꝝ Amen.

Jncipit tractatus de restitutionibus a
lienozū scdm eundem scm fratrem barnar
dinū ō sens. Et primo domica. 4ª. i 4°ª
ozdo dicendozum per septimanam sequentē

Sequebatur cū mul

s titudo magª Jo. 6. c. et in euāge
lio hodierno. Jnter cetera que
ad xpiaṅā religionez nccia dignoscūtur hoc
apprime necessarium extiatur, videlicet re
stituere aliena. sine quo omnis xpiana religio
atqz omnis pnia ina[illegible] et pacua reputanda
est. vñ. 14. q. 6. c. si res. Augu. ait. Si res a
liena ꝓpter q̄ pcm est reddi potest et non
redditur. pnia non ag[illegible]tur sed simulatur. Si
autem veraciter agitur non remittitur pcm
nisi restituatur ablatum; Que sntia ꝓ regu
la statuitu[illegible] xtra ō re. iu. li. 6. pcm. vt ergo
disponere vos possitis oēs ad veram pniam
et ad sacram cōmunionē. in pnī septimana
de alienozū restitutione agemus. De qua. s.
8. quasi octo religiositates considerare primi
paliter necesse est. primo qs restituere obliga
tur. 2° qd. 3° q̄m. 4° qñ. 5° quibus. 6° quo
loco. 7° quomō. 8. quare restituendus sit. vt
in octo quasi hec materia distigatur plenius.
Hec tñ curabim° in septiana presenti sermo
re talē ozdiem ꝙ quolibet fmōe ꝛ die. religio
sitas via tractetur. cū gravitas aliquarū ea
rum maturiozē et lōgiozē postulet discussio
nem Aliqua vero leniozem et breviozem.

De restitutionibus dominica a[illegible]cta
de mane. Et primo quis restituere obligat.

Sermo. 33°.

Sequebatur cuz mul

s titudo magna. Jterum vbi ꝑ pri
mo cuiz considerare necesse est qs
restituere obligatur. Licet cñ multi multi
pliciter aufferant, videlicet si saluari volunt sic
predictum est iuxta posse restituere obligen
tur. nihilominus maioꝛ est numerus eoꝝ
qui cuz principalibus damnificatoribus ad
restitutionem participes fiunt q̄ sint hi qui
iniuste obtinent aliena. Vnde de quolibet q
male adeptus est substantiam alienā, atqz d
illis qui cum eo male participes fiunt intel
ligi verbum prealegatum moraliter intel
lectum cū dicitur. Sequebatur eum scilicz
reruz malū damnificatozē, et adquisitozē mi
rando magna scz cum illo participantiū

Universidad de Deusto
Biblioteca

impie adquisitis. Ad horum tñ intelligentiã. ptemittenda est quedam regula generalis q̃ talis est. Omne damnuz quod quis dat. aut causa efficiens est q̃ detur. satisfacere obligatur. Et qua quidem regul[a] dici potest q̃ tria sunt hoim genera qui concurrere possũt in alienis iniuriis siue damnis. Primo sunt quidam of[fen]sores. 2° sunt quidam consentientes. 3° sunt quidam participantes. Vel aliter dici p[ote]st q̃ primi sunt qui dant offensionem. scõi qui dant offensionis occasionem. tertii qui dant offent[io]nis causam efficacez. De quibus omnibus ps. 49. propheta ait. Si videbas furem. Ecce offensores. Curre bas scz cu voluntat[e] furtum. Ecce consentientes. Et subiungit. Cũ 3. s. dãdo ei ad furtum cãm efficacẽ. Ecce participãtes. Quod verbum põt in pñti materia de ..stitutiõe p theumathe poni. In furto enim omne illicite adquisitum. quia ero. 2 ø. c. oñe tale in decalogo prohiberur cum dicitur. Non furtum facies sicut habetur. i 4. q. 5. c. penale. vbi augu ait. Furti em̃ nomine bene intelligitur omnis illicita vsurpatio rei alieng. Et cũ hac sñia omnes d[oc]tores concordant.

¶ Articulus primus de his qui principales sunt ad infereudum tẽporalia damna.

Rimi igitur qui inferunt damna possunt nominari offensores. et ad presens de triplici g[e]ne disseram⁹ sub qb⁹oñs alii consimiles cõprehendantur. Primi sunt raptores. secundi sunt fures. tertii sunt vsurarii. Et hi omnes fm̃ regulam superius datam de illatis damnis satisfacere obligantur. quia ipsi principaliter inferunt damna.

¶ Quomodo raptores satisfacere obligãtur. et quid fiendum de inuentis rebus.

Capitulum primũ.

Rimi autem sunt raptores. Inter quos connumerari possũt incẽdiarii. Predones atq; pyrate. cũcti que consimiles qui gd deteriozes sunt q̃z ipsi fures sicut patet. i 4. q. 5. c. penale. vbi augusti. dicit. Nemo est occulte auferre. multromozis pene est visibiliter eripere. Tales autem quicquid in bello iniusto rapuerunt vel combusserunt aut d[e]populati sunt. seu aliter destruxerunt vel damnificauerunt restituere obligant. Dic q̃z habetur in. l. duobus. ff. si quis iurauerit ff. de iu. iu. et in. l. si te. C. q̃ met⁹ causa. Interrectores aut inuentores aliquarum rer cõnumerari pñt. vñ. i 4. q. 5. c. si quid inueni sti augusti. ait. Si quid inuenisti et non reddidisti rapuisti. q̃ potuisti fecisti quia plus ñ inuenisti. qui alienuz negat si posset tolleret. deus coz interrogat non manu. s. lo⁹. Et in c. mlti. Hiero. inquid. Vult sine peccato putant esse si alienum quod inuenerit teneat et dicũt deus mihi dedit. quid habeo reddere.

¶ Discant ergo hoc pectm̃ simile esse rapine si quis inuenta nõ reddit. vnde. ff. de furtis. l. finali. al' falsus. s. qui alienũ. Qui alienum quid facẽs in terra lucrifaciẽdi causa fustulit. furti astringitur siue scit cui⁹ sit siue ignorauerit. Et hoc quidem rationabile est. quia er quo sit rem non esse suã. suponere debet cũ de iure ad aliũ ptiere. vt. l: ifra. c. de thauris. i. i ø. De rebus tñ inuentis distinguendus[e] scõm rich. z tho. 2ª. 2æ. q. 66. Nam quedaz sunt q̃ nunq̃z in bonis alicuius fuerunt sicut lapilli z gemme que sunt in littoze maris. et non domestice aues z pisces maris z cõsimilia. Et talia quia iure naturali statim inuentoris fiunt. ideo ab occupãte licite retinẽt. Eadem quoq; ratio est de thesauris sub terra antiquo tempore occultatis quozũ non ẽ alicui quis de iure possessoz nisi q̃ fm̃ leges ciuiles inuentoz medietatem tenetur dare dño agri.

¶ Intellige si iuenit in alieno non data opera. sed si data opera inuenit id. tũc totum dño reddere obligatur iusti. de rerum diuisiõe ff. Item lapilli et. ff. thesauros et. C. de thesauris. l. i. li. 10. ff. de adquire. re. do. l. si is in principio. Quedã vo res inuente fuerũt o p prio. alic⁹ hois ø. ppiq⁹. et tũc si gs accipiat eas ñ aio retinẽdi sz restituendi dño cui⁹ erãt non committit rapiam. aliter sic. sicut patet in capitulis superius allegatis. Concordat aleran. de al' in 3° in. 7. preceptos et ideo dicit bal. in ru[br]. ff. de re. di sone q̃ si aliquis in fundo suo reperit pecuniã in forma thesauri vt repositam in quodaz vase sub t[er]ra ab sconso. tunc habet locum id quod dicitur q̃ adquirit sibi. vt l. i. C. de thesauris. Secus si reperit pecuniam sperſam quia tunc tenetur illam indistincte restituere. Sed quid faciet inuentoz hui⁹ rei. dicendũ q̃ talis scõm scotum rem inuentaz alicui publice persone

custodiẽdã tradere debz z sine aliqua fictione cõperiendi q̃ am dare vt reperiat eum qui rem amisit vtputa p preconẽ faciendo publicare. pclamari vel aliter sicut expedit fuerit. Et si illũ reperiat. z q̃ ille fuerit per circũstãtias certus fiat restituet illi. sed si talis nõ reperiatur debet fm quosdã ab inuentore pauperibus erogari pro aia illius cuius res fuit. quia fm̃ scotũ cui non potest tẽporaliter reddi debet et spãaliter fatisfieri. vel si ipse ingens fuerit eã rem retinere potest. Et hoc secundũ quosdã auctoritate penitẽtiarii sui vel diocesani si forte sibi retinuerit auctoritatem alia dispensandi.

¶ Duo tenẽt satisfacere fures z q̃ñ hoi licet furando satisfacere sibiipi. Capl'm 2m.

Ecundi sunt fures qui restituere obligãtur iurta omnem modũ fm̃ quẽ raptores obligati sunt. sicut in precedenti. c. de raptoribus dictũ est. Sed qui de eo qui non potest rehabere rẽ suã z debitũ suũ. vel quia ipotens est cum thaioze contendere: vel quia non potest iura sua probare. aut quia in iudicio iustitia minime ministratur: seu quacunq; alia causa homo nõ possit rehabere sua. Nunquid poterit sibiipi soluere per occultũ furtũ. Ad hoc respondet Henricus de gandauo in quo libet suo. d. q̃ talis nõ peccat. nec in modo recuperandi. nec in retinendo sibi rem recuperatam. quia licet regulariter propulsare iniurias z cõpellere ad restitutõem nõ debeat fieri per personã singularẽ. sed per publicũ iudicẽ. bono modo põt per eum fieri in casu tamẽ q̃ hoc fieri mime posset p iudicẽ. tali modo singulari persone intelligitur esse concessum tanq̃z ministro legis z iudici regulari. Et sic in tali casu licet singulari persone iniuriã p/pulsare z p seipm̃ rem suam recuperare. Et sic est in proposito q̃z ponitur iste ppter potẽtiã detinentis. p mysteriũ alicuius iudicis nõ posse recupare rẽ suam. iõ nec in recupando nec in retinẽdo peccare videt. Et hui⁹ sñie Thom. videt. i 4. q. 5. c. nõ sane vbi ait. Nõ sane geqd ab iuito sumit iuirioſe auferẽt. Nã pleriq; nec medico volũt reddere bõze suum nec operario mercedẽ suã. Nec tñ hec q̃ ab iuito accipiũt p iiuriã accipiũt. Licet em̃ ꝓdicta possint aliquo saluari. pñt tñ circa hec pla pricula iminere. ppterea discretius z securi⁹ fm aliquos distinguendũ est q̃ is cui debeẽ i duobus casib⁹ de reb⁹ debitoris sibi ipi restituere pt. 3° q̃ñ rep ipius debitoris efficitur dispẽsator. 2° q̃ñ res aliqua debitoris vel sua ad ipz per aliã licite venit: vtputa q̃z fur deponit rẽ furtiuam apud illũ a quo eã sustulit z ꝓsilia. Alr aũt mime sibiipi satisfacere pt. Et marie. ppter hec pricula z mala q̃ inde supuenire pñt. 3° ppẽ piculũ scãdi fraſni. q̃z prio inocẽtiꝑ furto ipoi possit. 2° ppẽ pic[u]lz ppzie infamie. q̃z gs fur de facili posset credi. 3° ppter piculũ ppe[r]cussione. q̃z si hoc per restes efficaciter ꝓbaret tanq̃z fur iuste puniri posset. 4° ppter piculũ aie quia si daret sibi iuramentũ si habuisset ablatã aut sciret q̃ eã clãmolo recepit de facili piuriũ incurrere posset. hoc quoq; illicitũ est. ppter ꝓceptũ iuris poſitiui manãs ab ordie diuini iuris. q̃z talis sibi vsurpat publicã ptãtẽ. s. ne quis in cã. ppria iudicet. l. vnica. Quapꝛ quatuoz em̃ ne gs satisfaciat sibiipi iustissime inhibitũ est. 1° ne liceat vnicuiq; raptoꝛi vel furi dre. Ego nõ rapui. sed gõ mihi debebat tantum mõ mihi solui. 2° ne discordie nascerent si preter ordinariũ iudiciũ suprꝛis de rebus alteri us vnusquisq; sibiipi solueꝛe posset. 3° quia vnusquisq; in sibi soluendo preciũ rei sibi debite plus debito de facili extimaret. 4° etiaz faciliter extimaret min⁹ debito rei precinz a se accepte de qua satisfaceret sibi. Quapꝛtea Deut. 16. scriptũ est. Iuste gõ iuste pseqꝛis. Talis aũt licet iustũ faciat tamen iniꝛ do q̃tum erat sibi alius obligatus nõ in hoc exequitur iuste. Si gs aũ dicat q̃ etiã in duobus casibus ꝓdictis nõ posſit hõ satisfacere sibi cũ lez gñaliter dicat q̃ nemo sit iudex i p pria cã. Dicendũ q̃ talis lex intelligẽda ẽ. p respectu iudicũ ordinariũ z cois. 2° in dubio vbi meritõ sñia supꝛioris requirẽda est. Is q̃ñ dispẽsator alic⁹ dñi siue rei. soluit sibiipi sicut z aliis debita q̃ suus dñs sibi dz nõ facit hoc tanq̃z impius dispẽsatoꝛ. Ille vo ad quẽ licite res deuenit facit hoc tãq̃z derẽctoꝛ vsq; quo suũ debitũ reddatur sibi. Si quoq; inſetur q̃ dispẽsatoꝛi ꝓbabiliꝛ ostat dñz dispensatoꝛ. solutõis talis debiti sibi mime omisisse dicendũ q̃ nisi illã interdicat expresse põt ex cõi iure pſumere z sentire sibi esse omissaz ex quo certũ est q̃ ex diuino iure atq; hũano res sibi soluenda debeẽ a dño suo. Aduertendũ est ꝛ sic recipiẽs vel accipiẽs cauere dz ne sibi

suis heredibus itenum restitutio fiat. Vro/ pterea informare opter de h° heredes suos ne recipiāt gcq̄s si p tpe vellet qui obligat° fuerat aliquid eis dare. Cōclusionaliter igitur tenendū est q̄ in septē casibus nemo sibimet satisfacere p̄t. V° q̄n aliū vl iuriose hō p̄t rehfe suū. 2° in iudicio ordinario z cōi in quo nemo p̄t iudex esse in propria cā. z similit in casu sequēti. 3° in dubio i quo supiozis fnia merito requirēda ē. 4° si verisimile est q̄ ex h° primo i. nocenti scandalū oriat. 5° si immi net periculū ꝓprie ruine. 6° si iminet periculū ꝓprie psone vel vite. 7° si iminet periculū ꝓprie aie z mortalis culpe. Sed quid si hō hec nō considerās sibimet soluit. nunqd peccat aut restituere obliga..ir. Dicendū q̄ nisi i p̄dictis duobus casibus hō hoc sibi satisfaciēs sp peccat. Vlr. cē. de cle. er. ministrāte illud. Et ō tali petō priam facere dz. satisfacere aut nō tenet nisi sibi plus debito e solutū set. vel nisi in nō satisfaciēdo vnū vel plura de quatuoz predictis periculis immineret. Vlr. ad hoc cē. de noui ope. nūci. cū ex iceto. ꝙ. sup eo. Nō predictoz est quia qui sic retineret vel contra ꝓmū vel cōtra seipm peruerteret iusticiaz naturalē cū ꝓpter hoc tpalē postponeret rem maiorē. s. fam. i. vitā. z suā aiam.

Quō vsurarii satisfacere obligant z q̄n licēat retinere fructū q̄ ex fructib° fenoris sumpsit incrementū. Capitulū 3m.

Ertu sunt vsurarii et

t bi restituere obligantur quicqd ex ꝓpietate vsuraria extorserūt. 3z mūquid teneātur restituere quicqd ex reb° vsurarii lucrati sunt. Ad hoc dimissis variis opinionib° dicē dū ē. q̄ res ab vsurario ꝓ vsuris recepta. aut est de sui natura lucrosa. aut nō est lucrosa. 2° si res accepta est lucrosa sic fuit dom°. vi nec. agri z vsilia. tūc nō tm res ipe sed etiā eaz ꝓuent° restituēdi sunt fm scotū z rich. Nō ē q̄ tales fruct° sunt fruct° rei quaz alius est dom°. p̄t tm̄ inde deducere expēsas z forte etiaz suas opas moderatas. 2° aūt si res ꝓ vsuris soluta nō est lucrosa. q̄ s. fuerūt denarii. frumentū vinū vel olei z silia tūc sufficit restituere q̄d receptū est. Vñ fm Ale. lōbar. z tho. z ray. si vsurari° ex pecunia vsuraria negocia. est z lucrat° vel inde ꝓdia emit. z fruct° ꝓcepit. nō tenet hoc restituere z hoc maxime ..ter tria. V° q̄ tale lucrū nō est pecunie fruct° sed hūane industrie act° atq̄ possessio de tali pecunia empta. emētis est z no cuia quo vsura accepta fuit. 2z sit ei debite obligata. 2° etiā cū ius pecunie p vsuras extorte vel possessionis inde empte ip de iure ad ꝓculū vsurarii currat. z lucrū q̄d ex tali re amissibili capitali ꝓcedit. ei cui sublata pecunia fuit. mō vsurario ꝓueniēs est. q̄ si vsurarius cū denariis illis nihil fuisset lucratus nō teneretur nisi ad illud q̄d ex vsuris ꝓcuniret ad eū. nō aūt amplius eo. Distinguit tā circa hoc Alex. lōbar. q̄ dānū q̄d accidit in tria passo dupliciter euenire p̄t. 1° p accidēs z indirecte. 2° p se z directe. ab vsurario dānum inturiā passo. tūc vsurarius satisfacere obligat. Verbi gra. Massius est aliquis dānum ꝓpter pecuniā p vsuram sibi ablatā. q̄ ex ea volebat emere sibi necessaria ꝓ sustentatione nature. vel soluere debita siue empta z in expoliatōe talis pecunie incurrit dānum: q̄ necesse fuit sibi vendere possessiones vel accipere ab alio pecuniā subveniris: vel q̄ domū suā ꝓpter hoc vilis vēdidit aut aliā cōduxit z silia. tūc in tali casu vsurarius hoc dānum restituere obligat. Cōcordat cū hoc tho. sco. rich. z ray. Nō huius est sicut infra. 3z articulo appebit. q̄ vsurarius dāno illis efficacē cāz ꝓstat. 2° nō dat vsurarius dānum inturiā passo ꝓ accidēs z indirecte. s. q̄ nō ꝓsecutus est hō lucrū q̄d ex pecunia intendebat vel consequi potuisset. Et ale dānum nō restituere tenēt. q̄ pecunia de sui natura nō hz ꝓ. Quibusdā vero non ipz dēt videt. aliū eē dicendū ne facilis aditū beat ad fen°. Nā cū solutio ꝓ vsu nō fiat cōter nisi de rebus infructuosis sicut sunt denarii frumentū vinū z silia. si lucrū ꝓueniēs vsurario ex vsurario lucro nō sit restituendum. multi conabūtur lucrari ꝓ vsurariā ꝓuitatē. Cūq̄s cumulauerint magnū lucrū artē fenoris dimittētes cū denariis ex fenore acquisitis conabūtur lucrari ꝓ licitas mercationes z artes spātes paulati satisfacere vsuraria lucra. z sic diuites remanere. z aiaz suā saluare. vel potius multis deceptionib° z multis irretire. Cōstat em̄ q̄tū fieri p̄t esse periculis obuiandū. Solet em̄ ecclia nō solū petā omissa punire. sed etiā cōmittēdis aditū. ꝓhibere. sicut patet. 22. q. 5. hoc videt. z. 23. q. 4. impietas. cē. de cognatōne spūali. c. tua. Hinc etiā cōtra delinquētes ꝓ leges apponūtur ꝑ

22. q. 5. 23. q. 8. cē. de cognō spūali

ne vrpeccādi audacia reprimat. Propterea tuti° dicendū q̄ si res ꝓ vsuris soluta nō est lucrosa z cū tali vsurario lucro. lucretur vsu rarius ꝓ alios cōtract° licitos z honestos. de tali lucro. tres debēt fieri ꝑcs. quaz ꝓria remaneat apud vsurariū. Filia aūt det ei qui solvit vsuras. Tertia vero tangz incertū ero ꝑ pauperibus. Prima inq̄ ps vsurario det ꝓpter industriā z laborē suū fm iudiciū bōi viri q̄ad modū si lucrat° fuisset cū pecunia aliena. Dign° est em̄ mercēnari° mercede sua. Secūda vero pars detur ei qui solvit vsuras. Et hoc rōe sui quodām° interesse q̄z res sua detēta est vñ potuisset lucrari. 3a vero tangz incertū pauperibus dispēset. Cui° rō est quia apud vsurariū remanere nō dz ꝓpter rōem onis. Nec ei q̄ solvit vsuras restitui dz cū ei deat. tū cōtra eā fm quosdā plurimū obstat ꝓsertim cōis. q̄z nunqz vidim° aut legimus vsurarios ad restituendū cōpulsos nisi vsurariū in crementū. Preterea lz pactū de danda vsura sit de se z absolute inuolūtariū ex parte mutuū accipiētis. nihilomin° ex conditōe voluntariū dici p̄t. ꝓpterea nō simpliciter ab vsurario accipit z tenet cōtra volūtatē illi°. z ideo ad nullū dānū sibi ꝓueniēs pcēdz ad ad solā vsurā restituendā vsurari° obligat. rē est etiā fm sco. vbi. 3. quia recipe fructū ꝓueniēnte de pecunia sua ꝓ industriā alteri° vsurariū est. ꝓpterea tuti° mihi videt q̄ ille qui dedit vsurā nihil recipiat vltra pecuniā suā z ꝓcipue q̄n iste q̄ dedit vsurā er hoc nō cēt dānificatus. Si aūt notabiliter dānificat° esset. er carētia talis pecunie quā ali° sibi retimuit nō video quin vsurari° ille nō teneat ad int esse. Hec sco. Et hec fnia verioz esse videt.

Articulus scōs de his qui sunt fautorabiles malo lucro. sed nō dant ad hoc cām efficacem principi.

Ecundi principales

s in primoz offensione sunt ipsi cō sentientes. s. qui dāt offensionis occasionē lz nō efficaissem. Et hi etiā in triplici genere distingui p̄nt. Primi sunt qui occasionē dant rapinis. Scōi qui dāt occasionē furtis. Tertii qui dāt occasionē vsuris. De quibus p ordinē subiūgamus.

De his qui sunt principes in rapinis. nō tm dant i eis cām efficacē atq̄z de his subditis q̄ suis dñis obediūt in iniusto bello. Cm p̄m.

Imi autez offenso

p res dici p̄nt qui dāt occasionē rapinis. Nihilomin° etiā sine illozum fauoze ꝓmitteret rapina. vtputa cū quis gaudens de destructōe aduersarioz suoz lz dellum nō sit iustū. oñdit letitie signa de malis que inferūtur illis obloquit. cōmendat in cōi colloquio ad hmōi eroz. Nihilomin° nō er hoc vsile est q̄ mali dānum sit illis illatum. Nā tales lz m..taliter peccēt. nō tenent tm̄ ad satisfactōem ipl̄e. lz ad satisfactionē spūalē merito obligētur sicut de hoc in 9mo ne. 36. z ar°. p°. atq̄z in. c. 7. plenius appare/ bit. Quid si multi ad rapiendū cōcurrunt nec aliquē habēt capitanei supza se nec vn° aliū noīat magister q̄z ali° eū sed simul cōue/ nerūt ad rapinā. Ad hoc dicūt quidā q̄ quilibet solū ꝓ pte sua satisfacere obligat. ita tm̄ q̄ eoz extimatio habeat qui magis strenuus fuit ad malū z maiorē aduersarius iculsit timoꝛē intelligatur amplio° obligat°. Secōm ār Hosti. tutius atq̄z veri° est q̄ quilibet in solidū obligat° intelligat. q̄z ad rapinā cōcordes fuerūt. Sed vt hec clari° innotescāt distinguendū est fm Augu. z ray. q̄ si dominus mouens bellū ꝓ dño sibi mandate aut credit bellū esse iustū aut iniustū. aut dubitat. In primo casu cū credit esse iustū. q̄z habet rōez hoc credendi non tenetur restituere ea que accipit ab hostibus nisi fm edictū dñi sui nec peccat nisi eozruptā habeat intentōem. s. per cupiditatē. odiū vindictā z silia que ponūtur. 23. q. 1. quid culpatur. In 2° vero casu cōscit vel ꝓbabiliter credit quia rōem credendi habet bellū esse iniustū restituere obligatur. quia tenetur plus deo q̄z hoibus obedire. in 3° aūt nō tenetur. Excusatur em̄ ꝓpter obie bonū licet forte peccet dñs cōtra deū. 23. q. 1. quid culpatur. vbi bene de hoc Augu. agit. Secōa aūt rō. si subditus a dño suo vocatur ad bellum contra suū hostem mouendum cōtra quē nō licet ꝓpria auctoritate pugnare. si dubitat vtrū dñs ei° auctoritatē habeat ab eo qui potest ei tribuere potestatem obedien

q̄ excusaꝫ ꝑpter obie bonū sicut Aug. in pal
egato.c.ait. Et sil'r de aliis causis bellū ē iu
stum siue iniustū. Scōm tn Hosti. talis sub
ditus excusaꝫ qn̄ ḡrum potuit inquisiuit ⁊ pi
tiozes ꝓsuluit. ⁊ tn̄ sp dubi⁹in se mās. Alio
quin tn̄ affectator ignozātie f nec exps. sci
entie punieꝫ ex de clan. spō. cū inhibitio. ſ. si
quos vero Nec excusaꝫ timore incurrēdi ali
quod tēpo e dānum. 32. q. 5. ita ne. Cum
etiā auctoritas iuris vel iudicis requiraꝫ ad
hoc q̄ bel st iustū. merito dici p̄t q̄ vbi au
ctoritas iudicis habeꝫ etiā si iudex errauerit
ad puguātis tn̄ ꝓscia satis est. Et hoc ca
su p̄t habere locū dicta distinctio cū ꝓscie fo
ro. secus in ꝓtentioso vbi error detegeretur
tēpore suo hec Ho n̄. Sed sicut ait roō.
nō sic excusant stipendia siue cogn ti atq;
amici iniuste ꝑdicto mō iudicētes bellū cū nō
sint subditi ei⁹ nec excuſ eos o bo⁹ nec se
ꝓmittere discrimē debēt in iudiciū alteri⁹ p
tis. i 4. q. 5. deniq; vbi Ambrosius ait. Dem
q̄ si p̄t alii subuenri nisi alter ledaꝫ ꝓmodius
est neminē iuuari q̄ grauari alterū. Sz quid
de mercatore in frācia exñete q venetias ma
licioſe scribit q̄ merces quedā lōge plus ibi
q̄ venetiis valeāt tn̄ mendaciū scribat. vt
venientes littere ad manus aliquoꝝ merca/
toꝝ quos ipe odit cū dāno eoꝝ illuc suas trā
smittāt merces q̄ illi verū esse credētes cū mꝛ
to dāno suo illuc trāsmittūt eas. Nūquid tal
deceptor in cōscie foro satisfacere obligatur
cū quidā mō det occasionē ꝓri sui dāno. Di
cen q talis mortalissime peccat nō tamen
obligaꝫ ad satisfaciendū. Cui⁹ rō est q tles
illius trās recipiētes. eis credere mīme tene/
bantur. Imo iuste egerūt incipiētes trās il/
las si directe nō erāt eis. Alii tn̄ dñt ⁊ forte
melius q̄ tales restituere obligaꝫ.

¶ De his q furtis diuersimode ꝓticipes fiūt.
Sz ad hoc nō dent cām efficacē. ⁊ de his q ali
oꝝ ipediūt futurā vtilitatē vel fructū c. 2m.

Eciam quoq; offen

sores etiā dici possunt q furtis oc
casionē ꝓstant. de quib⁹ idē dicen/
dū est sicut in precedēti. c. de raptoꝝ fautori/
bus dictū est. Sed quid si ego ipedio aliquez
ne aliq̄d beneficiū cōsequaꝫ vel cuidā ꝓtu
ro equū vel castrū ego dissuasoriis verbis aī
q̄ facta sit, ipedio hmōi ēptionē aut si alicui
cui testatoꝝ vult sua bōa vel ei⁹ partē lega
re vel dare. ipedio legare vel dare nūq̄d te/
neoꝝ ex hoc aliquid restituere sibi q̄ eius etiaꝫ
hoc a me maliciose sit factū cū videat quasi
furtiue. primo mō dāni ꝓstare occasionē. Ad
q̄d dicendū ſm Tho. 22. q. 62. q. aut talis
impediuit eū iuste. vt si intendēs honorē dei
vel vtilitatē ecclesie. ꝓcuret q̄ detur alicui
digniori ⁊ tunc in nullo teneꝫ. Aut impediuit
iuste puta si intēdebat nocumentū illius ꝓ
pter odiū vel vindictā ⁊ hmōi ⁊ tunc si impe
dit ne deꝫ digno dico anteq̄ firātū sit q̄ deꝫ ei
teneꝫ qdē ad aliquā reꝑsatōz pēsatis ꝑdict
bus ꝓsonaꝝ atq; negotioꝝ nō tn̄ teneꝫ ad eā
le q̄ ille nondū fuerat adeptus ⁊ ꝓ fat mul
tipliciter ipediri. Si vero ipedit ne deꝫ postq̄
determinatū est tā q̄ deꝫ ꝓcurās indebite re/
uocari tenetur ad restitutionē equalē fm suā
facultatē. Et idez iudiciū est de eo qui ipedit
aliquē a consecutōe cuiusq; muneris q̄ bo
neste reciꝑt. hec Tho. Rich. quoq; in. 4.
d. 15. circa hoc distinguit. q̄ aut hō hoc fa/
cit intentōe dāni fiendi alii aut cōsulendi ꝓ/
ꝓie vtilitatis⁹ aut si hoc facit intētione dam
nificādi aliū. tūc q̄uis nō teneaꝫ ad restituēdū
valoꝛē beneficii eo q̄ nō est equalis valoris
habere bonū in actu ⁊ esse ꝓpe hīe. marime
q̄ ipediri p̄t. teneꝫ tn̄ ad infesse ipi dānificato
ad arbitriū boni viri. 2°. aut si faciat rōe con
sulendi ꝓprie vtilitati nō teneꝫ ad aliquā re/
stitutōem si beneficiū illud ꝓcurauit ꝓ se ꝓ
uiā licitā ⁊ honestāq̄ quid exēplo patere p̄t.
Sīc si ꝓcido venas infundo mō ꝓ quas deri/
uabaꝫ aqua ad alterius puteū. ⁊ hoc intentio
ne sibi nocendi teneoꝝ sibi ad restitutōem illa
ei dāni. Si aut hoc facio absq; fraude inten/
dens cōsulere vtilitati mee vtpote quia mi/
hi multū vtile est facere mux. Nec p̄t funda
mentū cōuenienter fieri sīne prędictarū vena
rum precisione. tunc non teneoꝝ ad aliquam
restitutōem. quia tunc iniuste nō dānifico eū
eo q̄ ius h̄eam faciendi vtilitatē meā in fun
do mō. ff. de aquā pluui. ar. l. si in mō ⁊ l. pro
culus in fine. ff. de dam. infec. Et sicut dicitur
ff. de re. iu. Nemo dānum facit nisi qui id fa
cit quod facere ius non habet. iste h ius
ꝓcurandi sibi beneficiū fuatis circumstātiis
iustis atq; honestis huius ſnie est etiā Sco.
eadē di. Alii aut dicunt ꝓ regula tenendū
q̄ dānificatio in eo quod numq̄ erat suū aut
sui iuris. nō ē illud necessario sibi restituēdū.
Cuius ratio est quia per hoc non abstuli sibi

aliquid suū nec feci aufferri. ¶ Iulto etiam
mīꝰ teneoꝝ ei quē ipediui ne sibi ꝓbenda ec
clesiastica traderetur aut cui eam absq; falsi
criminis impositōe feci iam datā aufferri per
eum per quē fm iura canonica ⁊ diuina ve/
stituere quicquid per illa dñs posset esse lu/
cratus. sed solum ea que per hec probabili/
ter lucratus esset er eo qui iam erat actualit
ad lucra hmōi ordinatus ⁊ dedicatus sicut su
ꝓa. 3. c. articli ꝓximi dictum est. Nec in ꝓ
posito restituere oblig ur ea que posset esse
lucratus. Si vero dicas q̄ ille truncatus iā
erat lucris mecanicis ⁊ officiis mancipatus
tunc oportet dicere q̄ vel truncatoꝝ ei resti/
tuere obligatur q̄tum ponderat probabilitas
talis lu. i. aut q̄ sicut aīt dictum est cōis cō
suetudo ipm de hoc non restituendo excusat.
Talis nāq; consuetudo forte ꝓpterea intro
ducta est quia vt frequentius huiusmodi ꝓ
babilitas ꝓ tota vita truncati est nimis in/
certa antiq; ponderis seu precii q̄ vir resti/
tui posset saltem a vulgi cōmunitate. Ad q̄d
autem alicuius membri truncatoꝝ remaneat
obligatus dicet infra fmōe. 36. arti. 2°. c. 2.
¶ De his qui aliquos ad fenerendum indu
cunt vel ad hoc eis denarios prestant seu ad
fenus eorum socii sunt. Capitulum 3m.

Ertu autem offenso

res insuper dici possunt quidam q
ꝓ usurariis aliquod patroc ñ ꝓ
stant. non tamen dant eis ad usurarium in/
crum causam efficacem. verbigrātia. ¶ Qui/
dam consuluit cuidam amico suo q̄ fenerare
tur vel ei gratis pecuniam mutuaret vnde il/
le exerceꝫ usuras. ¶ Ad hoc dicendum
q̄ de hmōi casu sunt diuerse opiniones sm
Alexā. lom. ⁊ guil. Quidam enim dicunt q̄
qui alios ad fenerendum inducunt qui fene/
raturi alias non fuissent insolidum restitue
re obligantur. Si autez alias feneraturi erāt
tunc illos debent minime obligari nisi in⁹tuz
peruenit ad eos. Alii autem ⁊ rationabiliter
moti dicunt q̄ in neutro obligantur casu iii
si in⁹tum peruenit ad eos. nec insuper in du
obus aliis casibus vtputa cum quis societa/
tem contrahit cum aliquo ad exercendum fe
nus vel cum quis usurario pecuniam dat. ꝓ
lucro participando. ¶ Iouentur autem tales
ad hoc sentiendum ꝓpter differentiam q

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

est inter primam rapinam ⁊ furtum ex vna parte ⁊ vsurā ex alia parte. ⁊ penes voluntariū ⁊ nō voluntariū. Ex qua quidā differentia ortū habet. quia in his casibus potior est ꝓditio vsurarii q̄ raptoris vel furis. Nā in rapina ⁊ furto restituere obligatur qui p̄stat aliquomō cāz efficacē etiā si nihil perueniret ad eū sicut de hoc inſequēti articulo plenius apparebit. Et hoc quia rapina ⁊ furtus cōtra voluntātē dñi perpetrantur. Non sic aūt in vsura vbi interuenit voluntariū mixtum. Propterea in rapina ⁊ furto iura spoliatis tribuunt actiones contra eos qui rapinā ⁊ furto dederūt occasionē efficacem licet ad eos nō peruenerit quicq̄ de tali impietatis lucro. Nec tale dat vsurario occasionez vsuras accipiendi sed mutuandi. quod quidē in se est bonū. Ex predictis igitur patet primus principalis articulus ⁊. 2. vbi sufficiens oñsum est quo ad predictos duos articulos quis restituere obligatur. Quod intelligere vobis memoriter retinere atq3 opere adimplere largiri dignetur dñs noster ihesus xp̄us qui cum patre ⁊ spūsctō viuit ⁊ regnat in secula seculorum. Amen.

¶ Decima quarta ⁊ quadragesima infra diez q̄s etiā restituere obligatur. ⁊ spāliter de his q̄ in alienis dāpnis p̄stāt cām efficacē. ⁊ quōcunq̄libet eoz insolidū restituere obligāt quod est articulus 3us p̄sentis sermonis.

Sermo tricesimusquartus.

Equebatur eum multitudo magna. Iterum io. 6. c. Jām igit̄ sufficiēter ꝑtractatis duobus principalib⁹ articulis huius prime religiosratis que ē quis restituere obligatur iam ad discutiendū. 3m descendam⁹ qui talis est sm regulā in principio precedentis sermonis datam q̄ sunt quidam qui in dāpnis dant causaz efficacem siue verisimiliter p̄sumi pt q̄ tale dānum nō contigisset iuxta quod scriptū est. ex. de inuī. ⁊ dāno da. c. si culpa vbi dicitur Qui occasionē dāpni dat dānum dedisse videtur. Quod verbū sm predictū sensum intelligendū est. Et sm hunc intellectū tales cooperatores taliter p̄stantes causam efficacem insolidū restituere obligant. Tenentur inq̄z nisi per reliquos cooperatores iuxta ꝑportionē siue cooperationis restitutio fiat. Et si tota fiat ab vno. s. de oī dāno incōmodo. expensis. ⁊ interesse. tunc sm sco. ⁊ hostien. qui liber alius cooperator tenebitur ei ad tantū q̄tum sua parcialis cooperatio parcialiter ⁊ ꝓporcionaliter satisfacere obligabat. Item sm Tho. si principalis in facto soluit. omnes alii. s. qui fuerunt ab eo inducti ad faciendū dānum liberati sunt. Insuper notandum est q̄ si hō nō est cooperatus in toto sed solū in aliquā partem non tenetur restituere nisi tantum illam partē. Et sm ray. ille cui sic satisfactuz est q̄tum ad conscientie foꝛum potest ⁊ debet cedere actōem illi cui sic qui totū solūit nō quidē vt ab vno exigat totū nisi forte a principali dānificante. sed vt a singulis parciliter ⁊ proporcionaliter petat. hostien. antē huic sniē in aliquo contradicit. Et bene quia er tali cessione agi non posset cū sit secretum sed alij cum ei sint obligati sunt efficaciter inducendi q̄ satisfaciantilli cum negociū eoz vtiliter fuerit executus. Et sic iterū intelligi potest verbū ꝓallegatū. s. sequebatur cum scz auaricie vel exterminii demonē multitudo magna videlicet currentiū ad infernum. nisi pniam agant. quia. s. in dāpnis dāt cāz efficacem. Multipliciter aūt possunt homines in dāpnis cooperari dando cām efficacē rapine. furto atq3 vsure. Sed dimissis his qui dant causam efficacē vsure ꝓ sm one sequens solum de his qui p̄stant causam efficacē rapine ⁊ furto diuersos quaternarios distinguimus.

¶ Primus quaternarius de his qui rapinis ⁊ furtis dant cām efficacē. Primū c⁹.

Primus quaternarius p̄ Dicit sic. Si quis de his q̄ dant causam efficacem rapinis ⁊ furtis. 1°. s. auxilio siue facto. 2°. scripto. 3°. consilio. 4°. statuto. 5°. quidē auxilio seu facto. vñ si quis rapinā: iussit nec aliquid rapuit sed cum raptoribus iuit vt ꝑsonas rapientiū liberaret. Talis inq̄z restituere non tenetur nisi forte raptor nullatenus iuisset si cōicatū alterius nō haberet. Nā in casu isto sp tenet. q̄z ⁊ si verbo dissuadeat tū facto ⁊ auxilio opem ꝓbet. hec sm inno. ⁊ hostien. cx de homicidi. c. Si dignū in principio. 3 tex quoq3 si multi cōiurauerint ad rapinā seu denastatōez bonoꝛum siue ad defendendū eos ne ledi possent vel vt aduersarios cōpescerent si vel lent ꝓhibere rapinā seu vastatōem tales sm inno. ⁊ hostien. vbi sup in foro conscientie nō tenentur nisi de ea rapinā quā quilibet fecit vel que eoz auxilio facta est. Non si multa alii ꝓcipales raptores rapuerūt ⁊ destruxerunt sine illoz auxilio. Iz hi cū illis cōitati sint in nullo tñ isti tenētur. quia nec ipsoz facto nec cōsilio rapinā vel vastum principales fecerunt. Non tenentur inq̄z nisi de illis dānis que facta nō essent si tales non iuissent cum eis. Nā tunc tenetur in virilem portōem si coꝛ fauore alij rapuerunt. Et hoc apparet diuersitatis rō inter auxiliumt aq3 consiliū quia consiliū restringitur solū ad illa in quibus auxilium datur. Consiliū vero extendit ad oia damna que vigore talis consilii data sunt. Tenentur etiā si aduersarii crederent q̄ illi in auxilium raptorum venissent ⁊ ꝓpter hoc rapinā defendere nō auderent. Idem quoq3 de illis sm eos vbi sup dicendū est qui pacificandi cā vadunt nisi hoc significent aduersarijs. quia alias rapine videntur p̄stare causam efficacem cum illi timoꝛe eoꝛ suas res defendere nullatenus ausi essent. Queri etiā ꝑ vtrum ille qui habet iustū bellū satisfacere teneatur dāna que aduersarijs suis per incendia fecit: vel effracturas aut per arboꝛ ⁊ vineaꝛ incisiones ⁊ cōsimiliū. Ad quod dicendū q̄ talis de illis dānis nō tenetur que intulit bona fide. Si qua tamen crassanti aīo ⁊ malicioſe intulit seu fecit cui alias sibi cōmode cōsulere posset tenetur ⁊ cōputabuntur illa dāna cū dānis sibi ⁊ suis datis ab hostibus eius scz vsq3 ad q̄stitates ꝓcurrentes. ⁊ de eo quod sup erecurit tenebitur satisfacere illis quibus intulit dāna. 2us aūt dat quis dāno ꝓximi cām efficacē scripto: vtputa si ꝓpter falsum testamentū seu aliq̄ instrumentum vel ꝓpter aliā scripturā falsam seu falsificantē in libris mercatoriaz seu alioꝛ pactoꝛ quis dānificet iniuste. ille qui scripturā falsificauit insolidū satisfacere obligatur. quia ad hoc dānum dedit cām efficacem vt. l. i. ff. de ingrātibus conueniendis ⁊ in. l. qui tablās. ff. de furtis. Tertio quoq3 dat quis cām efficacem consilio vt qui p̄stat consiliū ad rapinā ⁊ furtū. aut cū quis dat consiliū q̄ homo non restituat aliena vel quocūq3 aliomō in confessione seu iure ad ꝓximi damnum consilium p̄stat: siue quo consilio talia non fuerent fiebant. a simili ex tꝛnia ercō. c. nuper i glo. Cōcordat rich. Notissime quoq3 insolidum obligantur qui aliqua que eueniunt in ꝓximoꝛum damnum deliberanda cōsilijs anteponunt. siue sint consilia dñoꝛ siue ciuitatum seu aliquoꝛum officioꝛ. Quam ꝛ etiam dat quis ad hoc causam efficacem statuto. De facientibus statuta grauia siue leges iniquas aduertendum est q̄ si sint contra ius naturale quod in lege ⁊ in euangelio continetur ipso iure non tenent di. 8. Ne contra moꝛes. 32 q. 7. Fl̄ icia. ⁊ de. Iuris non repetendis vel iuramentis non seruandis ex. de iure iuran. contingit ⁊ c. sequenti li. 6. Inno. ex. de immu. eccle q̄ ꝓpleriq3 sine. Tales etiā ꝓditoꝛes iniquoꝛum statutoꝛum legum atq3 heredes eoꝛum sm duranō tenentur restituere totum illud damnum quod ex illis statutis ⁊ legibus damnificatis contingit. Insuper omnes predicta statuta ⁊ leges seruantes sm eum restituere obligantur omnia illa que occasione obseruationis eoꝛum facte per eos alij iniuste lucrati sunt. Idem est si layci talia statuta condant in ꝓtudicium ecclesiarum ex. de consti. que in ecclesia ⁊ c. ecclesia. Et obligatur insolidum illi qui induxerunt conditoꝛes ad talem legem constituendam. Statutarii ⁊ eoꝛum heredes. consiliarii scriptoꝛes. iudicantes ⁊ ea seruantes vel exequentes tenentur insolidum ⁊ delere tenentur ex de sententia ercō. c. nouit ⁊. c. grauem. ⁊ ex de vsu. in clemen. ex graui. Obligantur etiam vicarii. ⁊ alij officiales quando ipsoꝛum potestas et capitaneus aliquid iniustum facit nisi ipsi cōtradicāt ⁊ resistant vt. l. Quoniam lar⁹. C. de appella. Et bal. hoc ibi firmat. Idem etiam est si fiat contra ius positiū ad pauperes oppꝛimendos ⁊ iusticiam impediendaz extra de immu. eccle. quia nonnulli. Et. c. quoniam. ⁊ sequenti hec Rey. ⁊ Hostien. in summa de condentib⁹ leges iniquas. Item omnes condentes statuta contra ecclesiasticaz libertatem et scriptoꝛes eoꝛum. ⁊ potestates. ꝓsules. rectoꝛes: atq3 ꝓsiliarij loco ꝓ vbi talia statuta siue consuetudines edite sunt

vel seruate: ⁊ qui ea fecerint obseruari: ⁊ qui iudicauerint ſm ea: vel in publicā formā redegerint iudicata ipſo facto excōicati ſunt. extra de ſen.excōi. nouerint. ⁊.c.grauē. Satiſ ad hoc facunt q dicunt infra ſmone. 35. ar. 2°.c°.2°.ſ.3.⁊4°. Cōtra aūt hmōi legeſ cōdētes. Iſaias. 10. pclamat d[icens] Ve qui ꝑdunt leges iniquas: ⁊ ſcribētes iniuſticias ſcripſerunt. vt opꝑimerēt in iudicio pauꝑes: ⁊ viz facerent c[etera] humiliū ppli mei: vt eēnt vidue preda eoꝝ: ⁊ pupillos diriperent. ⁊c. ibi mira Scōs qu[od] narius de eodem. c. 2m

Ecundus quaterna

rius eſt de his qui ēt dānis aliorum dāt cām efficacem. Primo iuſſione ſeu preceptōe. ſ° cōmi[ſſione] ſ° detractōe. ſ4° adulatione. Primo qui iuſſione ſ[ua] ꝑceptione. Ille quippe q iubz fieri ꝑdor ⁊ ꝑncipalior cā eſt qz executor preceꝑti. ⁊ ꝑ ꝑns plus influit: ex quo quidē fortiꝰ obligatur. Ad hoc. xi.q.3.c. iulianus. ⁊.c. ſi is qui peſt. Scōo cōminatiōe. ſ. cū quis verbis ⁊ modis cōminatoꝝ iuſ inducit aliquē ad inferendū dānū qō al'r non dediſſet. ſ° detractōe vel infamatōe: vtputa cū quis dicit aliquē erſpoliatione dignū ⁊ ſil'ia[ter] ſ3 detractōe inducit tyrānos ſiue regentes ſeu potētes aut quoſcunqz alios ad inferendū alteri dānū. Tales inqz ſatisfacere obligant. Quarto adulatōe. ſ. ſiñ qua tale dānū nō fieret: vt cum quis laudat malefactorē quaſi bñ agere: ꝑpter qō ille ad dānificandū mouet. ſ Talis inqz ad nocumentū ꝑ[ſ]tat cām efficacē: q2 vim hz cuiuſdā cōſenſus. ad hoc. 93. di. ſi inimicus eſt ipe. circa medium. ſ Tertius quaternarius de eodē. c. 3m

Ertius vero quater

narius ē de his q dāt cāz efficacē alioꝝ dānis. ſ Primo falſa ad nocatiōe ſeu ꝑcuratione. ſ Scōo falſa ſniatōe. ſ Tertio falſa accuſatōe vl denūciatōe. ſ4°. ſ4a teſtificatōe. ſ Primo quidē falſa aduocatiōe ſeu ꝑcuratōe cui. ſ. aduocat⁹ vl ꝑcurator cāz in iuſtā deffendit. Vñ hz Ray. teneꝝ ad reſtōez oīum q illi ꝑtra quos aduocabat vel ꝑcurabat ꝑꝓ illi⁹ ꝓcinū amiſerūt iniuſte: ſeu dānificati fuerūt. Vñ ſi ꝑꝓcauillatōem ſuā abſtulit aduerſario cām bonam vel ēt ſ[ua] grauauit ſupfluā dilatōem petendo vel allegando falſum ꝓtra ꝓſciam: vel faciendo cauſſoſam poſitōem aut inſtructōdo falſum tpē ſiue inſtruendo clientulā de negādo veritaē aut ꝑcaciꝑocificatōe impediendo ꝑceſſum qō quidē fieri pōt ſicut pz. 3. q. 4. in loco. 3. q. 7. ſi quis a deo. Jn oībus his ⁊ ſimilibus aduerſario teneꝝ ad intereꝛ non ſolū ex⁹ ſed ēt iuris. nā teneꝝ ponere ꝑtem iniuſte oppreſſam in ſtatu ſui ꝑimi iuris. ſ Aduertendū eſt tñ ſm Tho. 22. q. 71. q° aduocato deffendēti cām iuſtam licitū eſt ꝑudēter occultare cauſam quib⁹ impediri poſſet ꝓceſſus ei⁹: non tñ licitum ē ei vti aliqua falſitate. ſ2° falſa ſniatōe. Talis enīz ſniatio tripliciter fieri ꝓtingit. aut malicia: aut ignorantia: aut metu: ſicut pz. ii. q. 3. quattuoꝝ. 2. q. 1. ꝓmis. Primo fit malicia puta ꝑ cupiditatē: odiū: vel amoꝛem: Et tunc ſi cā eſt ciuilis teneꝝ ad reſtōnem dāni ⁊ punit in triplo. Si aūt eſt criminalis: reſtituit dāna ⁊ ꝑfiſcatōem patitur tm⁹ ſubſtātie ſue. vt in aut. vt litiga. ex ordi. Linteuentia tunc punit ex quaſi delicto arbitrio iudicis ſed nō inſolidū. l. fi. ff. de vari. ⁊ extraoꝛdi. cogni. ⁊ inſti. de obligat. ex quaſi delicto. i ꝓin. Et hoc ponit Jo. an. in. c. cuz eterni tribunal. in verbo dānamus. extra de ſen. excō. ⁊ re iudi. li. 6. ſ Tertio fit ꝑ metuz: ⁊ tuncſi cadat in ꝑſtantē viruz peccat mortaliter: ſz nō teneꝝ ad reſtōnem niſi tpe accepti officij vl cōmiſſionis. dubitaſſet de inferendo metu: q2 tē nō excuſatur a reſtōne dānoꝝ ſm Bal. in l. fi. C. de pena iudi. q male iudicat. Fla ſ[ua] noꝛe: cupiditate: odio: vl amoꝛe: vel alt⁹ inque ſniam tulit: ad plenariā reſtōnem faciendā tenetur leſo. xi. q. 3. quattuoꝝ. 2. q. 1. in primis. Sz quid de illo ꝑ quo ſnia iniuſte lata ē nūqd reſtituere obligat. Dicēdū ſm oēs doctores q ſi būit malā ꝓſciam dū pendebat liti gium: reſtituere obligat: nec ſnia eum deffendit. ſicut dī de ꝓſcriptione. extra de ꝓſcript. c. fi. Vel ſi ꝑ falſos teſtes vel falſa inſtrumenta: vel falſas allegationes ſciēter obtinuit: teneꝝ ꝑ ꝑpetuz. vt hētur. l. i. C. ſi ꝑpter falſas allegatiōes. Sed ſi ante ſniam non būit ꝓſciam malam: ſed poſtea ⁊ nō appellauit ſēntia ipm deffendit. vt notat Hoſti[enſis]. de ſen. excōi. ff. 2. in fi. Et idem de ꝓſcriptiōe completa. dicunt Ber. ⁊ Hoſti. extra de ꝓſcripti. vigilanti. niſi hꝛet cōſciam remouēdē qz remouere non poſſet: q2 tunc reſtituere obligaꝝ. extra de ſimo. per tuas. ſ°. Theolo-

gi vero dicunt ⁊ bñ q ēt poſt ꝓſcriptionem ſi hz vel incipit hꝛe ꝓſciam q res fuerit aliēa reſtituere obligaꝝ: de quo p Bar. in extraua ſanct. ad reꝓmendā. in verbo. ꝑ denunciatō ſicm. ⁊ ꝑ Bal. in aut. ad hoc eſt de vſuris. Et hoc ēt exꝑeſſe ꝑ Bar. inſti. de excep. ſ. ⁊ tē ſi in iudicio. Sed hoc plenius in libro de caritate. ſermone. 32°. arti. 2°. per totum. Et hoc hz Jmo. extra de immuni. eccle. q2 pleri q3 Sed ibi diſtinguit de ꝓſcriptiōibus: an ſit exceptio odioſa: vt in macedoniana no. ff. ad macedo. l. i. tunc teneꝝ reſtituere: aut fauoꝛa bilis. Certio falſa accuſatōe ſeu denunciatō ne de quib⁹ quidem tenendū eſt: q ſi calūmoſe hec opati ſunt teneꝝ ad dāni reſtōnem et graniter puniendi ſunt. vt not. extra de calū. c. vlti. ſed ⁊ tenentur ꝓniam agere: ſi ad hoc ex odio ꝓceſſerunt: q2 ex caritate hoc ꝓcedere debent. 23. q. 5. ꝑdeſt. Quarto falſa teſtificatōe. ſi enim ꝑ dcm falſoꝝ teſtiū aliqua ꝑſona amiſerit cām ſuam: teneꝝ reſtituere totum dānum ei qui dānificatus eſt. ar. i. 4. q. 4. ſi quis in atrio. i 4. q. 5 non ſane. 2. q. 1. nota ſit. Quidaz tñ circa hoc diſtinguūt dicentes q ſi teſtes fuerunt diligenter examinati: hz mortaliter ꝓccauerint: q2 fecerunt cōtra ꝓceptum dei ⁊ inſup: q2 ſunt periuri tñ ad reſtōnem non obligant: q2 ſi diligēter fuiſſent examinati. forte diriſſent veritatē: vel eoꝝ falſitas patuiſſet. ¶ Quartus quaternarius etiam de eodem. 4m. cm.

uartus quoqz qua

ternarius ſupaddendus eſt etiam de his qui alienis dānis dant cām efficacem. Primo non defendendo ſeu nō ꝓſeruando. Scōo non obuiando. Certio non manifeſtando. Quarto nō iuſte grauando. Primo inqz non defēdēdo: vñ ſi quis ex officio ſuo teneꝝ a dāno alterum defenſare ⁊ ꝓſeruare. non tñ ſi ex malicia: verūetiam ſi ex notabili negligentia vel incuria aut impicia officio ſuo notabiliter indebita. ꝓtingit illum dānificari cui ſic tenetur: totum illud dānum reſtituere obligaꝝ. verbi gratia. ſ Sūt quidā qui ex aſſumpto officio tenentur pupillos ⁊ viduas defenſare. Jmōi etiam ſunt dñi qui cum redditus dñij habeāt ex officio tenentur ſubditos ſuos tueri. ſ Stipendiarij etiam qui ex officio obligant defenſare eos a quibus in bello iuſto ſtipendium habent.

Judici etiam coꝛporum ⁊ animaruz ⁊ maxime confeſſores ignari ⁊ negligentes notarit qui neſcunt condere inſtrumenta: vñ mlti perdunt iura ſua. Judices ⁊ acceſſores q er incuria vel ignorantia iniuſtas ꝓferunt ſententias. ꝓcuratores ⁊ aduocati qui ex eiſdem cauſis aſſumunt cauſas iuſtas. atqz conſilia dantes. his etiam poſſunt annumerari ſuper nante ⁊ architectores ⁊ ſimiles omnes Tales inqz ſi ex eoꝝ impitia negligentia quidam dānificantur: ſatisfacere debent. Cuius ratio triplex eſt. ꝓma q[uia] tenentur talia ꝓecauere. ſecūdo quia ynuſquiſqz tenetur ſufficienter ſcire ⁊ exequi diligenter artē quam ꝑfitetur maxime quando vergit in periculum alterius erroꝛ. ſ° Tertia quia ex eorum impitia ⁊ negligentia habent quandam cālitatem efficaciā dānificationis illoꝝ iuxta modū q[uo] ꝓpinatio eſt cā ꝓpinatōis. Sōd etiam talis ignorantia ſeu negligentia nō excuſat. ꝑz extra de iniur. ⁊ dā. da. c. ſi culpa. et i. q. i. quicquid. Quid ēt de cuſtodibus qui non eos acculant quos reꝑiunt ꝑ ciuitatem euntes poſt ſtatutum cāpane ſonum: qui ſcz ꝓdemnandi eſſent ad ſolum eoꝝ verbum. Dicendum q ſi tales hoc inꝛauerunt ⁊ tranſgreſſoꝛes negligunt accuſare. periuri ſunt: ⁊ grauiſſime peccant: quia erat ſtatutum. Non tñ tenentur ſoluere ſtatutam penam quam tranſgreſſoꝛes incurrere merebantur. Ratio quia nondum contra offendentes ſententia erat lata: cū nullus obligetur ſoluere ſniam anteqz iuſte ſit lata ⁊ iure: ſicut latius dicem[us] ſermone. 37. arti. 3. ⁊.c. 2. ſi vero tales cuſtodes aliquid inde lucrantur: tenentur pauperibus erogare. Si tamen videant fieri dānum ⁊ non reclamant potiſſime cū tali cuſtodia ſalarium habent: de ſuo ꝓꝓio ſatisfacere obligantur: ⁊ ſi a damnificante aliquid acceꝑunt: debent pauperibus diſpēſare. ſ Idē per omnia dicendū eſt de his qui ex officio poſiti ſunt ad cuſtodiam vinearum atqz poſſeſſionum ⁊ eoꝝ officium ꝓdictis modis iniuſte agunt. ſ Secūdo non obuiando. ſ. malis ⁊ primoꝝ damnis. Et hoc quādo homini de iniuria conſtat ⁊ obuiare poteſt ⁊ ſibi ex officio competit ⁊ incumbit: ſicut cōpetit diſtrictis et multis officialibus. ſ Et ſm Scotū tale obuiare intelligi habet quando eſſet ad bonum reipub. ⁊ ſine periculo ꝓꝓie perſone. Tales inqz non obuiantes inſolidum reſtitu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ere obligantur. Unde. 86. di. c. faciētis. scriptum est. negligere cū pueros possis turbare nihil aliud est q̄ fouere. nec caret scrupulo cōcelationis occulte. qui manifesto facinori deest nit obuiare. Et tn ad hominis officiuz nō exspectat: z malis seu alioz dānū cū n̄ possit obstat: lz mortaliter peccet: q2 non diligit primuz sicut seipsum: nō tn satisfacere obligat. Insup q̄is homīis officium pertineat obuiare. z vergeret ad reipublice malū seu euidens ppi vsone periculū imminere: nō obuians nec satisfacere teneē: nec insup ex hoc peccaret si obuiare in corde parat9 esset: quā do predicta non impedirent. Insup est notādum q9 si quis capitaneus multos stipendiarios habet: ad restōn tenetur de oīi damno q̄ inferunt iniuste sui. Iuti sui si obuiare potest: z non facit vt tenet Cyn9 in. l. q̄n multa facinora. C. ad. l. iuliā. de vi. Certio non manifestando. z hoc fm Sco. cuz quis requisit9 in iudicio. vbi sentētialiter res furto sublata: vel aliter iniuste detenta posset restitui dño suo: z tn veritatem dicendo nō imminet sibi periculum. status seu persone sue. Talis inq̄s non manifestando: omne dānum q̄ inde sequitur: leso satisfacere obligatur. Ad hoc extra de furt. qui cum fure. ri. q. 3. quisquis. Et his patet q9 negans in iudicio testimoniuz phibere in alterius detrimentū ad restitutionem recepti damni obligatus est. Vñ fm. Bal. in. l. presbyteri. C. de epi. z cleri. non solum fallus testis est ille qui loquitur falsum. sed z qui veritatem nouit si tacet cuz interrogatur q̄ optime in tertio dicte legis patuit. Quarto non iuste gravando: vt puta quidam dns seu eoes commissi cuidam ei ui imponere quandam certam collectā super subditos suos fm cuiusq3 facultatem. Ille nūt. hic aūt alleuians quosdam amicos suos. reliquos iniuste grauare necesse est. Talis in q̄s qui scienter alleviat eos citra valoreꝫ rez suarum: tenetur ad illata damna satisfacere lesis si eos reperire pōt: z quicqd inde lucratus est pauperibus dispensare. Si aūt reperire non potest leso: dz oīa pdicta pauperib9 erogare.

Quintus quaternarius ad idem. c. quitū.

Uintuz quoqz qua

ternarium subiungamus. s. ō his qui ēt dant furtis z rapinis cām efficacem. Primo receptatione. Secūdo cōservatione. Certio ne reddatur. Quarto impeditione. Quinto emptione. Primo inquā q̄ quis predictis dat cām efficacem receptatione. s. q̄n damnificans recursum habet ad illum sicut ad prestantē patrocinium ad premi nocumentū z damnū: qd aliter non daretur. Ad hoc. xi. q. 3. qui consentit. vbi dicitur Qui consentit peccantibus: z defendit aliuz delinquentem. maledicē9 est is apud deum z hoīes: z corripietur increpatiōe seueriſſima. z subditur Si quis peccantē defendit acriꝰ q̄ ille qui peccant coerceat. Secōo furti. vel rapine p̄seruatione: vbi. s. ex tali cōservatiōe res sua a dño hī non possit: quia tunc talis conseruans tali damno dat cām efficacem: z per consequēs satisfacere obligatur. Certio furti vl rapine ne reddatur impeditiōe: q̄ maxime contingere solet vrozibus raptorum et furum. q̄n in moderatis expensis vltra recep tas dotes maritos ad restituendum faciūt inpotentes: z sic de cōsimilib9. Nō intelligi bz sicut patet in sermone. 39. arti. 1ē 2. circa principium. vbi loquitur de rebus habitis ab vsurario. Quarto furti vel rapine emptione.

Circa autem talium emptōem distinguendū est: quia aut hō talia emit mala fide: aut bona fide. Primo aūt si emit mala fide ēt ista iterum distinguendum: quia aut sciebat z credebat esse rapinā: aut non. pbabiliter credebat esse rem iustā: aut de hoc nihil cogitabat. Primo aūt si sciebat z pbabiliter credebat esse rapinā tūc ser modis grauatur. Primo q2 semper rem restituere obligatur. nec liberatur vendendo: vel qualitercūq3 alienando nec amissione vel morte rei: nec si auferatur violenter: aut isciēter de vsu cadat seu quacūq3 alio interueniente casu gn restituere teneatur precium. sicut infra patebit. Vñ emēs furtum semp teneē de casu fortuito: nisi in vno casu: puta si rem do9 tempore z loco cōgruo obtulisset: z ille recipere noluisset: tunc quidem emptor purgasset moram. ff. de conditō. furti in re furtiua. Secōo q2 tenetur restituere omnes fructus perceptos. z q̄ intermodo percipi potuerunt. extra de resti. spoli. grauis. Et fm Ray. intellige fructus qui supsunt ductis expensis illis que fiunt gratia fructum querendoꝫ congregandoꝫ z ꝑservandorum q̄ deducuntur tam a male q̄m a bone fidei possessore. ff. de peti. here. si a patre. Ter

tio q2 restituenda est res fm optimum ei9 estimatiōem: puta si tempore sue emptōis vel venditionis siue intermedio tēpore plus valuit tunc ta illud precium restitui dz. extra de resti. spolia. vbi de hoc. z. ff. de pdit. fur. in rem li. grauis. vbi de hoc. z. ff. de pdit. fur. in rem furtiuam. ff. de fur. l. in re furtiua. Hoc tam intelligendū est fm quosda: qn̄ res non habetur: sed si res habetur dicunt sufficere q9 restituat eque bonam: sicut erat q̄n fuit ablata. Sed fm Ray. si res melioz facta est postq̄ illam alteri vendidit: tenet ēt ad restōnez plurium. ff. de pdi. fur. l. in re furtiua. Et hoc etiam intellige de. 2do z tertio z vltra emptore male fidei. Quarto q2 non pōt a dño rei, repetere precium q̄ de re dedit: postq̄ deph̄dit rem esse ipsi9. C. de fur. in ciuile. Nec potest se defendere rone statuti super hoc editi. cū tale statutum sit ꝓtra deum. 8. di. que contra. 32. q. 7. flagicia. Quinto q2 non pōt agere ultra vendītōem de precio sibi dato. Ob stat enī sibi turpitudo sua z hoc nisi expresse cauerit. 19. q. 2. hoc ius: in fi. C. de rerū vend. Si mancipium fm in Alexā. de alis in 4°. talis pōt rem emptaz restituere vendēti vt recipiat precium q̄ de illa dedit: magis enī potest sibi. putare q̄s alii. Dz tn inducere furez ad hoc vt restituat eam vero dño rei. Secūdo quia perdit expensas suas voluntarias. maz talis ꝓtractando rem alienam furtum cōmittit. z fur semper est in mora. C. de fur. l. 2. z ff. de pdi. fur. l. si p fure. Et fm hoc equ9 furto sublatus q̄tūcūq3 z q̄tiscūq3 expēsis a fure melioratus restituendus est. Quibus tamen satis discrete apparet: q9 licet in forinseco iudicio z cuili sicut dictū equus talis sit taliter restituendus. tn̄ de equitate naturalis iuris z bone conscie videē dicendum q9 iste restituere debeat furi interesse rōnabilium expensarum per quas equ9 melioratus est. nisi p quanto p ciuile iudicium esset inflictuz furi illi in penam idem quoq3 de ꝑsimilibus videē esse dicendum. Concordat Ray. Secōo aūt si rapine emptor non pbabiliter credebat ee rez iuste cū precedentibus in pdictis sex sociād9 est. Vestigia. Fuit ductus ignorantia iuris vl ignorantia facti. Ignorantia iuris. s. q2 licet crederet rem esse raptam. non tn credebat q9 illam emere peccatum esset. Et talis ignorantia non excusat. Nec etiam excusat ignorātia facti crassa z supina: vtputa cum quis tpe belli emit a quodam stipendiario calicem vl missale z panenta: z consimilia. ꝓpterea omnes tales in foro cōscientie restituere obligātur. ar. extra de cleri. excom. mi. apostolice. 12. q. 2. qui et humanis. 19. q. 1. si cupis. Certio si de hoc. il cogitabat: z hoc ꝓpter fatuam ac temerariam simplicitatez: in foro cōscientie etiam satisfacere debet. hec fm Hos. z Ray. Idem quoq3 dicendum est si d hoc dubitabat. quia in dubijs securior pars eligenda est fm Alexandū de alis. Secundo autez si emptor emit bona fide: z tūc ē distinguēdum: quia aut predam emit: vt eam dño satisfacere posset: aut. s. vt p commodo suo haberet. primo inq̄s vt eam dño redderet scilicet recepto precio z interesse suo: cum als dns rei eam nullo modo recuperare posset. vl saltem non tam faciliter re haberet. Tunc cum vtiliter gesserit negocium domini rei: ideo totum poterit recuperare precium z interesse suum. Et si res sine culpa sua amittatur vel pire contingat: tunc non tenetur. Et breuiter quid sibi adest er illa re vt pensio: merces fructus vel simile restituere obligatur. Et quicquid sibi abest vt precium moderate expense repetere potest: vel cum quo ex impensa re sibi aduenit vsq3 ad concurrentem quantitatem poterit merito compensare. Si autez talis emptor posq3 fecit diligenter inquiri non potuit reperire cuius res erat: tunc quicquid res illa valet vltra id quod emptor ipsi debetur p anima illius cuius extiterat [illegible] erogandum est. Consulendum est. fm Ray. q̄ hoc publice fiat: vt omnis suspitio euitetur: z sic liberatus erit: quia in hoc illius negociuz vtiliter gessit. ar. 12. q. 2. quattuor. Wilel. Hosti. z Ray. Secundo autem modo rapinam erit sez vt p̄o commodo suo haberz. Et tunc si probabiliter non credebat rem illam fuisse raptam: vtputa quia omnes vicini vel maior pars ita credebat. nec aliud verisimile extimari debebat: tunc hec bona fide: quatenus sibi bona confert. Primo quia durante bona fide z conscientia non decepta, rem illam restituere non tenetur. Sed si postea nouerit rem illam fuisse raptam: vl quia bellum credebatur iustum z reperitur [illegible]m: tunc restituere obligatur. C. de furtis. l. 2. Tenetur etiam existentes satisfacere fructus. De consumptis autem non tene

Universidad de Deusto
Biblioteca

tur ꝓpter vnã fidē vt.l.fructꝰ ⁊ l.si ex aduer so. ff. de rei. ven. Scdo qꝫ ꝑt rem vendere ⁊ alienare bona fide duráte. sed si aliqꝺ lucrū ex venditione rei cōsecutus est debet illud restituere dño venienti. ff. de ꝓdi. indebiti l. nã hec natura. Tertio qꝫ no tenet restituere in fortuito casu, durante. s. bona fide. Si eñ interueꝛ ꝓierit sine culpa sua in nullo tenebitur dño rñdere. Quarto qꝫ post restitutionem rei ſ ã fecerit iudice sniante de ꝑtio qꝺ dedit contra venditoꝛē agere ꝑt vt ipm fuet indēpnem. 12. q. 2. vn. erane. Aliter aũt mime pōt. Vñ dicat ēptoꝛ dño rei qꝺ ipsum ad iudicium trahat ⁊ postq̃ fuerit citatus denũciet venditoꝛi qꝺ cōueat atqꝫ defendat rem ipam. Et si res tũc ab ipo euincaꝫ venditoꝛ tenetur de emptione. nisi tēpoze dande inie emptoꝛ ꝓ ptumaciã fuisset absens. vel nisi ꝓ iniuriam iudicis fuisset snia lata eꝛ ꝺ emptione ⁊ vendi. c. fi. Si aũt ad sacerdotis preceptuꝫ hoc fecerit in cōscientie foꝛo. in eodē quoqꝫ foꝛo venditoꝛ inducēdus est: vt ipm cōseruet indēpnem. Ar. eꝛ de emptio. ⁊ ꝓditio. fi. Si qs aũt pleniꝰ de talibꝰ ēptoibꝰ licitis ⁊ illicitis satisfaciēꝺ vl nō ſ isfaciēdis itelligere cupit recurrat ad ea q̃ dicta sunt. ſ. ar. 2. c. pº i distinctōne de subito ad iussioꝫ dñi sui iuste vel iuste bellantis quia i bello iusto hita licite vēdi ⁊ emi possunt q̃uis melius ⁊ tutius sit ceteris paribus non se de talibus ꝑdire. Sed quid si quis dubitat vtrū res sit de rapia. Dice. ut fm Aler. de al. in. 4. hoc de alienis rebus semꝑ regulare esse qꝺ hō talem rem semper restituere obligaꝫ qꝺ conscientia ditat qꝺ sit aliena seu cū dubitat esse alienã siue obtinuerit ꝑ dationē siue ꝑ emptionē. debet autez illã restituere dño cū conscia furis qui eã furatus est. s. vt liberetur vterqꝫ.

Sextus quaternariꝰ tendit ad idē. cm 6m.

Extū quaternarium

cum predictis addamꝰ De his qº qꝫ qui dant cām efficacem alienis dānis. ℣º signo indicatiuo. 2º signo inductiuo. ℏº dicto incitatiuo. 4º facto animatiuo. ℣º quidē signo indicatiuo sicut sepe contingere solet in ꝑtitionibus ⁊ in guerris iniustis quando i certo loco aliquis constitnitur: vt dato firmi seu caputeꝝ vel alterius rei signo ꝓcedentes ad ꝓdã parate currant ingrediantur ⁊ ꝓdentur ciuitates vel castra. Scdo mō inductio. scz cum aliquis aliquid operatur: vt ꝓditio vel aliquod malū ꝓpetꝛet in cuius tate vtputa cū ignē i aliqua domo accēdit vt cū gētes ad extinguēdū ignē currūt ꝓditio cō seqꝫtur effectuꝫ aut cū vnus in capta ciuitate vel tra ad saccomanū icipit ponere vnã domuū vel eã incendit vñ idē opari alii inducuntur ⁊ sic de consimilibus. Tertio dicto incitatiō sicut sepe contingere solet qñ gentes deficientes animo non audent quedam impia perpetrare ⁊ aliqua dāna dare. nisi ab aliquo verbis incitatiuis inducãtur. Vñ talibus aũt fm Hostien. ⁊ inno. incitationis efficatia considerāda est. Nam ꝯto in aliquo efficatioꝛ fuerit inductio ad malū tanto amplius satisfacere obligatur. Quarto facto aĩatiuo sicut euenit his qui in guerris iniustis instrumentis bellicis solent vti. Nam si tube ⁊ alia instrumenta in talibus nil valerent ad quid ponerentur ad illas. Sed quia plurimū valent ad aiandum ⁊ ad dirigendū equos ⁊ gentes propterea nō imerito vtens i iusto bello talibus instrumentis tantū restituere obligatur quantum ad malū efficaciozē dedit occasionem

Septimus quaternarius de eodem.

Eptimuz quaterna

rū supaddamus de his etiã q alienis dānis dant cām efficacē ℣º tacendo. 2º consentiendo. ℏº obuiando. 4º ꝑticipando. ℣º quidē tacendo. verbigra. Quidã videt ꝓmū dānificari iniuste ⁊ credit qꝺ solo verbo sine ꝓiculo suo auriliū ꝓstare possit iniuriã pacienti ⁊ tacet. talis quidã ℏº dānū satisfacere obligaꝫ si tali mō obstare ⁊ obuiare eꝛ officio tenebat. vñ ꝓuerb. 24. c. scriptū est. Erue eos qui trahunt ad mortē. ⁊ eos qui trahuntur ad interitū libera/re non cesses. Si aũt talis eꝛ officio non tenetur licet mortaliter peccet non obuiãdo malis sicut dictum est. non tamen restituere obligatur. Ad clarius veritatem ꝓcipiendam ponatur in ꝓctica casus. In quadam ciuitate tractatur de imponendo collectas cleri/cis vel aliquod simile contra ecclesiasticam libertatem ꝓponitur hoc in consilio deliberādum. quibusdã displicet hoc tangi iniuste factum. ⁊ ꝫ non consentiant non tñ audent cō tradicere manifeste. sed tacent. Quid ꝙ iuris. dicendum est qꝺ si nō timent ꝓiculum vite vel

status sui aut alias incurrere aliquod grãde malum publice contradicere obligãtur. Qꝺ si fecerint licet eoꝝ contradictio nullum soꝛtiatur effectū sed collecta clericis impoãtur. tunc nec tenẽtur restituere nec etiaz peccant. Non tamẽ ꝓpter leuem timoꝛē excusabiles fiunt sed tunc quando magnū periculuz imminet ⁊ ꝓest grauare multos. Si vero homo ex ꝓsillanimitate non audet publice obuiare ne ceteri ciues ciuitati et statui eum reputent infidelẽ si tali iniustitie non consentiat licet mortaliter peccet. Non tamen sẽm quosdam satisfacere obligatur. Alii vero et ꝓbabiliꝰ ſ nt hoc verū non esse in hiis qui ꝓbibere possunt et nō ꝓhibent neqꝫ in his qꝺ deꝛ hoc ꝓuenit comodū singulare seu burꝺ fale qz tunc efficaciter consentire videntur. 2º consentiendo qꝺ intelligi habet quando sine tali cōsensu talis damnificatio ꝓsecuta non esset. Ad hoc eñ. 2. q. c. notū. ſit in fi. vbi scriptū est qꝺ faciẽtez ⁊ consentiẽtē par pena constringit. Quod ſumptuz est ex sniapauli. Ro. 2. c. vbi dicitur. Nõ ꝓsolū eos qui talia agunt. sed qui consentiũt facientibꝰ. qꝺ tñ intelligitur de consensu de quo loquũtur humane leges vbi cooperationis affectus in opere demonstratur ſm inno. et hostiẽ. Idē quoqꝫ dicendum est si aliquod damnū illatuz sit nomine tuo et tu hoc senciens habes ratum in solidum obligaris ſm rarmō. ii. q. 3. qui consentit et duobus capitulis sequentibus. et extra de restitu. spo. cō ad sedem in fine. quia ſm sco. talis dictus est consensus interpretatiuus. Tertio obuiãdo. s. ne homo adquirere possit qꝺ acquirere expectabat ⁊ erat i via hñdi talis autem ad restitutionez tenetur non tamẽ eꝛ eq° quia minus est hꝫ in potentia et esse in via ad hñduz q̃ habere in actu. Vnde damnificans hominem de seminato agro puta semina fodiendo non tenetur totū restituere ualorẽ future messis q̃ nũ q̃ nisi in potẽtia bita fuit: ⁊ dubiũ erat qualiter fructificaſz ager. Tenetur igitur tñ restituere ẽtum fructꝰ agri in illo dubio potuisset ve :hoc tz Aler. Lō. ⁊ tho. Idē quo qꝫ dicẽdu est qꝺ tenẽs mutuū seu aliquod debitū vltra legitimū tps a dño ꝓcessum te netur ad totū interẽ dāni. eꝛ tunc creditoꝛ ꝓpter hoc ꝓuenientis: nō tñ ad totum lucrū quod eꝛ tũc illi ꝓbabiliꝰ ꝓueniſſet: si eum habuisset. immo dz iñ subtrahi tñ q̃tum dubietas ꝓditionū in mercatōibus vel emptōibus ꝓtingentiũ rōnabiliꝰ est pẽsanda. ⁊ ꝓtoꝛ iudicio ꝓbabiliꝰ extimanda. Ad hoc tñ interesse dico illū taliter obligari: vbi defectus ipse soluendi ꝓuenit ex culpa sua: qz vbi absqꝫ oñi culpa fit impo ad soluendū: non sic stricte loquendū est. Unde ꝓ est notãdū qꝺ si creditoꝛ ex illa pecunia nil fecisset: nec ſupponitur fuisse factuꝝ: vñ lucrū aliquod ꝑce otuisset: vtpote qz ꝓ certo ſupponitur qꝺ ea simpliꝰ expendisset vel seruasset in archa: d nullū interesse lueri sibi obligetur. Quid de notariis qꝺ ꝓcio sine ꝓece tella destruunt vel occultãt: vñ nõ soluũt legata ad pias cãs: nec alia debita: nec fiunt restones de mle ablatis certis siue incertis. Dicendꝰ qñ a notariis seu a quibus qz aliis tã raꝰ destruũtur: qꝺ nũ q̃ repiri pñt: tenẽtur ad restōnem oium ꝓdcorũ. Si aũt solũ occultant illa seu occulte cō/seruãt: grauissime peccant. nec absolui pñt: nisi illa publice vel ꝓuate reuelent. non tñ credo illos ad restōnem teneri cō hrdes creditoribꝰ ⁊ legatariis sp remaneant obligati. Qꝺ aũt diri de talibꝰ restatis idē quoqꝫ intelligẽdū est de quibuscũqꝫ aliis scripturis siue mercatoꝝ siue vsurariꝝ libe ⁊ ꝓsilibꝰ. Quarto ꝓticipãdo: q de rapina eunt vl dono: aut alr recipiunt oñia restituere obligant: qꝺ tñ intelligendū est fm Hosti. nisi ꝓsumpta esset anteq̃ intelligerent illa de rapina fuisse. C. ꝺ re. vendi. certū est. Dis. 7. quaternariis sufficienter oñsum est qꝺ q rapine ⁊ furto ñt cām efficacem: restituere obligant: vt quis rito noscere possit qualr a ꝑdcis caueat i futuꝝ: ⁊ de ꝓteritis ꝓdictis satisfaciat iuxta posse. Qꝺ ⁊ velle ⁊ ꝑficere nobis ꝓcedat. misericordia saluatoris: q cū ꝑre ⁊ spiritu sancto viuit ⁊ regnat in scla scloꝝ amen.

Feria scda post quartã dñicam in quadragesima qs ẽt restituere obligat. vbi declarant qnqꝫ quaternarii hoium qui vsuris dãt cām efficacē. Sermo. 34º.

Cum feciſſz flagellum

quasi de funiculis oñs eiecit de templo. Jo. 2. c. Jam in ꝓcedenti ser/mone declaratū est qui sunt hi q rapinis atz furtis nt cām efficacē ⁊ quō restituere obligantur. Huc aũt in ꝑñti sermone tractandū est de his q scom rlam in ꝓncipio. xxxiij. ser/monis datã vsure ꝓstant cām efficacē ⁊ in

Universidad de Deusto
Biblioteca

qđ ēt obligat. Ñ ad pñs nō de ipsis vsuris sed tm de his q predictā cāz efficacē vsurarius pstant dicere intēdum⁹ ne de eis ꝟificēt ꝟbū allegatū: qđ Jo. ait. Cū fecisset. s. dñs Jesus xps. quasi flagellū de funiculo cēs eiecit de tēplo. ꝙ mystice innuat qđ cēs tales de regno celoꝝ qđ est tēplum dei nisi penitentiā ad deū eiiciendi sunt in tenebras exteriores ⁊ in īcendia sempiterna. De talib⁹ aūt distinguere possum⁹ dicentes: qđ triplex est hoium genus pstantiū viuere cām efficacem primi sunt vsure adiutores. scđi ei⁹ acgstores. tertii ei⁹ retentores seu ne restituāt impeditores. Articulus primus de his q prestant vsuris cāz efficacem ad lucrum vsurarium adiuuantes.

Primi autem sunt vsure adiutores. s. q ad acgrendas vsuras pstant cām efficacē sine qua nō acquireret tale vsurarium lucrum: ⁊ de hoc duos quaternarios distinguamus.

¶ De primis quattuor generib⁹ hoium qui ad lucrū vsurarios qñq3 efficaciter iuuant. capl'm primum.

Primus autez quaternarius quattuoꝝ genera hoium q vsurarios iuuāt in se ꝓhendit. Quorum primi sī ad vsurā mutuū accipientes. sic/cūdi sunt carratarii seu sensales. tertii vō sūt scribe seu tabelliones. quarti aūt vsurarii ipsi mutuū accipientes.

¶ Primi sunt ad vsurā mutuū accipientes. Circa q đ aduertēdū est qđ duo sunt necessaria ad hoc qđ sine mortali cās hō tale mutuum suscipe possit. primo qđ hoc mutuū prestat non inducte ab alio. sed a seipso. ad tale mutuū dandum paratus sit. 2° qđ q mutuuz suscipit ad hoc ob legitimā cām ex necessitate cogatur. vno istoꝝ defficiente sp accipiēs mutuū sub vsuris mortalr peccat. de quo pōt triplex rō assignari. Primo qz hō dat illi. q iste accipe mime pōt. ⁊ coopat mutuanti ad iniustitiā exequendā. cū rota vis ꝓtractus. ex vtriusqz ꝑcordis ꝓsensu manifeste ꝓcedat.

¶ 2° qz velle qđ primus mortalr peccet vt ipe suā expleat inordinatā affectōem prauū ⁊ impiū ee videt. ⁊ maxime si ad hoc illum instātia sua inducat. Nā ⁊ si hō eēt in necessitate extrema: mortale pctm esset aliquē renitentē in ducere dare mutuū ad vsurā: imo potius licet ret necessaria. p ꝓfuāda vita illi rape violēter q̄ illū inducere ad tale mutuū erbibēdū. Cū ius rō est qz in extrema necessitate oia sūt cōia. ff. ō le. radi. l. iii. ff. ū in eadē. in ter. ⁊ in glo. ꝓterea talr accipiens inime peccat: sz talr inducere ad mutuū dandū sine mortali culpa fieri pōt fieri. Jō tenēt hō potius velle incēdia mori q̄ primi velle aīam interire. Quare aūt hmōi hoibus cum duaꝝ ꝓdictaꝝ ꝙditōnibus hoc licitū sit: pōt ꝓbari rōne. Nā sicut eadez actis respectu agentis pōt vniq3 esse mala ⁊ respectu patientis ⁊ ꝓsultis bona ⁊ meritoria. qđ scz non ꝓsulit eā nisi inq̄tum ē bona vel ꝓ bonū. Sic recipe mutuū ad vsuram pōt ee licitū: sz pstare sit malum. Ydōt. n. recipiēti p se ⁊ absolute displicere illa vsura. Et pōt ꝙsentire in illā ei⁹ solam reddītōem absqz hoc q ꝙsentiat in acceptōem vsure inq̄tum videz ē vicioſa. Et sz ꝓtract⁹ tal' mutui fiat ex vtriusqz ꝓsēsu ē tn a ꝓsēsu istius inq̄tm ē vicioſus nisi p accidens solū. Scđo quoꝝ aucte ꝓbat. Nā teste Aug. Aliud est bn vti malo. Aliud est male vti bono. Ñ itaqz vti malo nō est pctm sed bonū cū ēt deus agat dū permittit cōmittimala: ⁊ inde elicit iusticie bonū. Sed male aūt vti bono pctm est: quapropter bn vti malo vsurarii bonū est. vtiq aūt hō illo bn̄o dum ꝓ sua necessitate mutuū querit ⁊ absqz vsura hōe non vz. non illi⁹ vicio delectat⁹: sz solum sua necessitate coact⁹. Nono q̄ta aūt necessitate hoc licitū sit nō facile diffinit: cū illud pl⁹ doceat vncio caritatis ⁊ ꝓscia bōa q̄ ars seu scia acq̄sita: non tn necesse est expectare extremā necessitatē. Ex hoc aūt manifeste appet qđ cū tale mutuū suscipit ad voluptates explendas in vanitatib⁹ lasciuis atqz ludis ⁊ ꝓsilibus vel vt hō lucret ampli⁹ atqz diteſ sp mortale pctm est: qz malo illi⁹ non vtitur bn. 3° quoꝝ monstrari pōt exēplo. Nā fm Aug. in epl'a ad plebicolā. Aliud est inducere ydolatrā non solū vt iuret sed ēt vt per ydola iuret: atqz aliud est recipe turamentuz p ydola fctm ab ydolatra nolente alit iurare. aūt aliud iuramentū firmū nō reputante pro mūdem illicitū est. 2m aūt sz: qz hō tūc vtitur malo bn̄o. Ꝺoptere alicite pōt cōpellere iudex hoiem infideles vt iuret p falsos deos vel indeū vt iuret p fidem suā vel legē de xi tate dicenda: si non pōt alr creditoz suā pecuniam rehēre. qz tunc hō ēt vtitur bene. Concordat Richar. in. 4°. di. 15. q. 3. in fi. Silr quoqz est fm Tho. de eo q̄ incidit in latrones cui ꝙ eis manū. stare ⁊ dare bona q̄ h3 ne. s. ff. ō le. radi. l. ii. ff. ū in eadē. in ter. ⁊ in glo. occidat q̄ tn bona ipsi latrones diripiendo. ꝓterea talr accipiens inime peccat: sz talr inducere ad mutuū dandū sine mortali culpa fieri pōt fieri. Jō tenēt hō potius velle incēdia mori q̄ primi velle aīam interire. Quare aūt hmōi hoibus cum duaꝝ ꝓdictaꝝ ꝙditōnibus hoc licitū sit: pōt ꝓbari rōne. Nā sicut eadez actis respectu agentis pōt vniq3 esse mala ⁊ respectu patientis ⁊ ꝓsultis bona ⁊ meritoria. qñ scz non ꝓsulit eā nisi inq̄tum ē bona vel ꝓ bonū. Sic recipe mutuū ad vsuram pōt ee licitū: sz pstare sit malum. Ydōt. n. recipiēti p se ⁊ absolute displicere illa vsura. Et pōt ꝙsentire in illā ei⁹ solam reddītōem absqz hoc q ꝙsentiat in acceptōem vsure inq̄tum videz ē vicioſa. Et sz ꝓtract⁹ tal' mutui fiat ex vtriusqz ꝓsēsu ē tn a ꝓsēsu istius inq̄tm ē vicioſus nisi p accidens solū. Scđo quoꝝ aucte ꝓbat. Nā teste Aug. Aliud est bn vti malo. Aliud est male vti bono. Ñ itaqz vti malo nō est pctm sed bonū cū ēt deus agat dū permittit cōmittimala: ⁊ inde elicit iusticie bonū. Sed male aūt vti bono pctm est: quapropter bn vti malo vsurarii bonū est. vtiq aūt hō illo bn̄o dum ꝓ sua necessitate mutuū querit ⁊ absqz vsura hōe non vz. non illi⁹ vicio delectat⁹: sz solum sua necessitate coact⁹. Nono q̄ta aūt necessitate hoc licitū sit nō facile diffinit: cū illud pl⁹ doceat vncio caritatis ⁊ ꝓscia bōa q̄ ars seu scia acq̄sita: non tn necesse est expectare extremā necessitatē. Ex hoc aūt manifeste appet qđ cū tale mutuū suscipit ad voluptates explendas in vanitatib⁹ lasciuis atqz ludis ⁊ ꝓsilibus vel vt hō lucret ampli⁹ atqz diteſ sp mortale pctm est: qz malo illi⁹ non vtitur bn. 3° quoꝝ monstrari pōt exēplo. Nā fm Aug. in epl'a ad plebicolā. Aliud est inducere ydolatrā non solū vt iuret sed ēt vt per ydola iuret: atqz aliud est recipe turamentuz p ydola fctm ab ydolatra nolente alit iurare. aūt aliud iuramentū firmū nō reputante pro mūdem illicitū est. 2m aūt sz: qz hō tūc vtitur malo bn̄o. Ꝺoptere alicite pōt cōpellere iudex hoiem infideles vt iuret p falsos deos

ris mutui fz quoslā. ⁊ enī placet qđ aūt alr tenentur in iudicio. ratio est. qz cozū instrumētum est efficaciter coopatum ad hoc vt vsurario talis solvatur vsura. Nō nota vl instrumento est expressa mentio de vsura tunc si quidē. n tenet: qz efficaciter tunc nō coopatur: qđ tamē intelligē nisi vbi ēt cōsuetudo p talia instrā in iudicio cogere debitores ad solucēdas vsuras: qz tunc quomodo pdicto obligarent. Addit ēt Hosti. qđ tales notarii puniri sunt: qz cū crean⁹ iurāt. ꝙ talia nō conficient instrumēta. ergo nec de cetero testificari pñt: nec publica ꝓficere instrumēta.

¶ Nā periurus testificari non pōt. q̄tūcūqz penitentiā egerit. extra de testi. ⁊ attestationib⁹ ex pte. ⁊. c. vltimo. Et hoc ēt sunt infames q bus sunt omnes actus legitimi interdicti. extra de testi. licet ex quadā rubrica primo. hoc idē Archidia. di. 46. in. c. sicut. Quarti sūt vsurarum testes q̄ si scienter vsurarios instrumētis consenserint esse testes. ⁊ peccant ⁊ satisfacere obligant fm distinctōem que de notariis facta est: cum constet instrumentum sine testib⁹ nō obtinere robur. Unde fm quosdam huic impio lucro prestant cām efficacez.

¶ De secundis quattuoꝝ meribus hominū qui vsurarios ad lucrum efficaciter iuuant. capitulum secundum.

Ecundus quaternarius quattuoꝝ alios hominum genera continet: qui ad lucrandum vsuras etiam efficaciter operantur. Quorum sunt socii vel factoꝝ. Scđi sunt famuli vsurariorum. Tertii sunt seruitores eorum. Quarti sunt tutores filiorum vsuriorum.

¶ Primi aūt sunt socii ad vsuram vel factores stantes ad mutuum dandum in vsurariorum persona: ita qđ apd eos residet quasi principalis auctoritas dominorum suoruz: ⁊ tales nisi principales restituant satisfacere obligantur fm Biral obdo. Et hoc quia ad hoc efficacem causam prestant. Secundi sunt famuli vsuriorum seu mercatorum qui pro eis in mercantiis ⁊ contractibus vendunt tēpus vel alias pro eis male lucrantur. Et hi etiam ad restitutionem tenentur. Et hoc fm Rod. si ꝙ ipsona principal' id agunt: cum ad huc impio lucro prestēt etiam causam efficacē. Tertii sī seruitores qui si ad solam actualē

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝛ manualē traditōem mancipati sunt. ita q̄ ipſi non tarant ꝓcium vſuraꝝ aut ꝓtractuum impioꝝ. Nec cū eis pactū ꝓtrahit de vſuris ꝗbus ipſis ꝑtibus ꝛ pecuniā tradēdā fiat. Tales inq̄ ſp in his mo[rt]a peccant: nō restituere nō tenent niſi ſolū illa q̄ ſibiipſis de vſuris retinuiſſēt. Iſtos aūt intellige nō teneri ſi absq̄ oī inductione tradunt ipſam pecuniā ad vſura. Nec poſtea coactiue exigunt eam. Alr aūt tenerent ſicut infra arti. 2. ꝛ i fine primi. c. apparebit. Quarti ſunt tutores ꝛ curatores vel mres ꝛ quicūq̄ alii q̄ ſine mandato gerendo negociū alienū. ꝑ aliis feneranť. taleſ inq̄ ad reſtōnem tenenť ſcōm Aler. lon. ꝛ rodo. q̄ talium ꝓtractuū fuerūt miſtri ꝛ auctores. Et ſic ad tale lucrū ſtiterunt cū effica/cē. Dōt ēt hic queri. Numquid pupillꝰ pōt dicere tali tutori. tantū ipſe habuiſti pecuniam meā ꝓpterea peto ꝑ ea licitū lucrū. vſuras aūt nolo q̄ intereē meū. tñ ꝑdictum lucrū dī ſe velle retinere cū ꝓteſtatōe prefata. Nunq̄ hoc licite pōt fieri. Dicendū q̄ talis pupillus facta ꝓteſtatione predca reſtituere non tenetur: q̄ tutor niſi vſuraria quātitas excederet moderatū lucrū intereſſe. tunc. n. ſupfluus lucrū retinere nō poſſ: ſed id reſtituere dē tutori: qui tutor reſtituere dē vſuras: ꝛ ſibi imputet imprudentiā ſuā. Si aūt pupillꝰ recipiat predictas vſuras ſine ꝓteſtatōe ꝑfata: predictas vſuras reſtituere obligat: ſed ꝓtra tutorem agere pōt: ac ab eo ſuū petere intereſſe. Si vero tutor pecuniā pupillo reſtituat: nihilq̄ ei dicat q̄ lucrū ꝑdictū vſurarium ſit. demūq̄ lapſu tpis pupillo dicit illud fuiſſe vſurariū lucrū. tūc pupillꝰ ei credere nō tenetur: nec id reſtituere obligat ſcōm quoſdā. rō eſt q̄ pupillꝰ nō approbauit q̄ ille fecit: nec de vſuris aliq̄d dicit tpe quo debebat. ꝓterea tutor ipſe tale lucrū reſtituere obligat. Sed nunq̄d oīs predicte quatuor generatōes ſc̄z ſocii vſurariaꝝ famuli: ſeruitores ꝛ tutores: acq̄libet alii vtputa filiusfamilias q̄ ꝑ patre vſurā fecit ꝛ alia quatuor genera hoium de ꝗbus in ſequēti capīo ꝓ ſimiles ꝑnt inuitis illis accipe pecuniā ad ꝓtitatem acq̄ſte vſure ꝛ reſtituere his q̄ habere debēt. Dicunt q̄dā q̄ ſic. q̄ tales non cōmittūt furtū cū pecunia illa vſuraria non ſit illoꝝ. ſed cū ꝑ efficacem cām ꝑdcōr. ſ. ſocioꝝ ꝛ ſimiliū ꝛ ꝑ inter/mediū illoꝝ tale iniuſtum lucrū deueniat ad manus vſurariorꝝ ꝛ ad reſtōnez obligati ſint ꝑ ſe vel ꝑ filiis recipiunt. vel exigunt in iudicio vel extra iudiciū maritorum ſuoꝝ vſuras. aut lucrū ꝓtractuum impioꝝ. Iſte quoq̄ reſtituere obligant cum taliiniuſto lucro ſtent efficacē occaſionem. Tertii ſunt ſocii impioꝝ lucroꝝ ſicut ſunt venditores termiorum ſiliū: qui ēt reſtituere obligant non tm ea que ꝑ ſe acq̄ſierunt: ſed ēt quicquid in iudicio vel extra iudiciū ꝑ ſocios ſuos exigūt vel recipiūt: cū in his ēt preſtent cām efficacem. Quarti ſunt factores vel famuli q̄ per ſuā coactiua vſuras exigūt: vt lucra contractuū impioꝝ. Tales enim oīum que operantur. acquirunt. de talibus ad reſtōnem tenentur. q̄ in talibus efficaciter cooperant. De ſecūdis quattuor generibꝰ hoium qui etiā ad reacquirēdas vſuras efficaciter fauent. c. 2.

Secundus quaternarius

ris ꝓprehendit alia quattuor hominū genera qui ēt ad regrendas vſuras preſtāt cām efficacem. Quoꝝ primi ſunt aduocati ꝛ ꝓcuratores. Secūdi mutuū gratuitum impedientes. Tertii ſunt cōitates ad vſuram mutuantes. Quarti reges ꝛ principes vſure fauorē dantes. Primi ſunt aduocati ꝛ ꝓcuratores quoꝝ patrocinio ꝛ fauore ſcienter in iudicio vel extra iudiciū vſure reacquirantur. Et ſ ſcripture q̄ eis porrigunť appellate ſunt ꝛ non de ꝓtractibus vſurariū: tñ qz de talibus fallacijs ſunt ꝛ debēt eſſe experti ꝛ auiſari iō in talibus eoꝝ cōſciēcia requirēda ē. Nā ſi cū cōſciēcia q̄ tales ſint cōtractus vſurarii hmōi lucris fauent: ſeu ad talia reacquirendū vel defendēdū cū effectu laborāt reſtituere obligant: qz ad hoc dant opam efficacem. Quicq̄ agant hoies intētio iudicat oīs. hoc ſentit Inno. ꝛ Oſtiē. in. c. michael. extra de vſur. ꝛ Archi. in. c. ſi quis obliti. 14. q. 4. Secūdi ſunt impedientes. ſ. cuꝰ ſunt alij qui cuidam volunt mutuare pecuniam gratis. ꝛ alū hoc impediūt ꝛ inducunt illam dari mutuo ſub vſuris: ſeu ēt aliquis q̄ vult ꝓtractum facere cū quodā ꝛ licito mō. tertiꝰ vero hoc impedies reducit factum ad ꝓtractum vſurarium atq̄ iniuſtū. Tales inq̄ impedientes ſm Roō. reſtituere obligant: qz impediunt indebite. primi vtilitatē impediēdo: ne mutuū gratis detur aut q̄ ꝓtractus licite fiat ꝛ ſic in talibꝰ ꝑſtant cām efficacē ad impiū lucrū. Tertij vero ſunt ciuitates ꝛ terre ſeu quecūq̄ collegia q̄ recipiunt vſuraꝝ emolumētum ꝛ fructu: de quibus querit Oſtien. in ſumma de ꝑnia. ſ. fi. ver. quid de ciuitatibus. vtrū ad receptaꝝ vſurarū reſtōnez ſinguli teneant: ꝛ dicit q̄ ſic. Iz vniuerſitatis cā nō ſit ſingulorꝝ. 12. q. 2. qui manumittit. Rō huius eſt. qz ꝗtum ꝑtinet ad dicta. oīs hi qui ſunt cōſentientes: ꝛ puniunť ꝛ ſingli obligātur: non quidā tanq̄ vniuerſitas que nō ē. nec tanq̄ vniuerſi. ſed tanq̄ ſinguli extra ō vſur. cōqueſtus. 7. q. 1. ſicut vir. 24. q. 3. ſi habes. ff. qđ met. ca. l. ctum. ff. aduertendo. Et hoc intellige vez in his quib⁹ hoc placet ratūq̄ hñt atq̄ conſentiunt: vel ꝓhibere pñt. ꝛ non faciunt: eē de ſen. cō. ꝗte. Noctamē intelligūt qdam ſolū deregentibꝰ ꝛ ꝓhibere valentib⁹. ſecꝰ aūt de aliis non principalibꝰ gubernatorib⁹ ignorantib⁹ vel aliis: nec ꝓhibere valentib⁹ niſi ꝓticipauerūt cōmo dū ſingulare ſue burſale: qz tunc efficaciter conſentiunt. Idē quoq̄ Archi. in. 2. c. 47. di. ſentire videt dicens. q̄ oēs ſingulares ꝑſone tenētur quaꝝ auctozitate atq̄ conſenſu id factū eſt ꝛ in ſtatu dānatōis ſunt. Idē quoq̄ dicēdū eſt ſi collegiū aliqđ accipiat vignus i caſu nō ꝓceſſo. extra de vſur. ꝙqueꝛ. ar. 7. q. 1. ſicut vir. 24. q. 3. ſi hēs. ff. qđ metus ca. l. metum.

Idē quoq̄ ſentire videt Jo. an. ꝓ Alla. in. c. cōqueſtus. Cū his ēt ꝓcordat ray. ꝛ alii plures. Tertii ſunt reges ꝛ ꝓncipes: atq̄ alii terraꝝ dñi. de quibꝰ: extra de vſur. poſt miſa dile ſcriptū eſt: Judeos ad remittendas ꝛ pmis vſuras ꝑ principes ꝛ ptātes cōpelli ꝓcimus ſckares. Allerā. tñ lom. air: q̄ tales dñi q̄ in terris ſuis vſurarios tenēt licz mortaliter peccent: tñ nihil reſtituere obligant: ſi nihil ad eos de bonis eoꝝ puenit. Hec eſt ſim'le de auctozibus mali q̄ efficaceꝫ cām ꝑſtant: ꝛ de his qui ſunt mali cā ꝑ accidens: puta qz tale malum in pñia ꝓſeruet. vel libere fiat. Si autem predicti dñi cogant debitores dare vſuras ſm Roō. tunc ad reſtōnem tenent ēt ſi nihil ad eos puenit: tñ hoc in fine ſequentis articuli plenꝰ diſſeremus. Iz forte melius ſentit Guil. d. q̄ tales q̄ cum poſſint nō cōpellūt. ad reſtituendū vſuras tenent, ēt ſi nihil pue/nit ad eos. Cuius rō pōt eſſe: qz ſicut ſupra dictum eſt hñt hoc ab eccla in ꝓceptū: ſal tem de iudeis: q̄ ſi nō obſeruent eſt ex eoꝝ officio incumbat eis. interꝓtatum ꝓſenſum ſe hñe de monſtrā: iuxta illud. Non caret ſcrupulo cō

Universidad de Deusto
Biblioteca

cessionis occulte qui manifesto facinori destinat obuiare.extra de homi.sicut dignū. ff.3. q.3. Arti.3° de his q̄ stant cām efficacem ne vsure valeant satisfieri.

Ertii vero ..nori

stant cām efficacem sī vsure reten/tores seu ne restituat impeditores q̄ s.modis ..rtis stant efficax impedimentuz ne fen° satisfieri possit. De quibus diuersos quatern..os subiungam°. Primo quatnarius est impedim..ū ne vsura valeat satisfieri.capl'm primum.

Rimus quaternarius

quātuor genē.. hoium in se ꝓbendit q̄ impediunt ne satisfiat vsura.

Primi sunt vsurariorz vrores. Scōi vsurarioz filii z familiares. Tertii vero sunt vsurarii filia nupta z maritus q̄. Quarti aūt sūt vsurariorz heredes. Primi sunt vsuriariorz vrores. De quib° distinguendū ē q̄ aut mulieris marit° est solvendo: aut nō. Primo autē si est solvendo ꝺz Alex.lom.tunc si sunt ibi aliqua bona de ..o z sepata sunt: de ill'z expendere seu vivere pōt. Si aūt sunt ibi aliq̄ bona de iusto: sz ita mixta cum impie acqsitis q̄ discernere mīme pōt. adhuc expendere potest de illis. cū tñ in mente hēat vivere de iusto. ꝺcordat Rod. Idem ēt addit q̄ z si talis vroz ō one vel bone fen de quacūq̄z alia habita ō vsuris comedere nō possit extra cām necessitatis sicut infra patebit. si tñ fit ēmpta de vsura pōt inde comedere ēt sine casu necessitatis extreme. Cui° rō ē fm quos dā: q̄z cū in vsura dñium transferat nō est necesse restituere rem habitā ꝑ vsura: sz solum vsurariū ad satisfaciendū nō facere impotentē. Scōo aūt si vsurari° nō est solvēdo: puta q̄z nihil hz nisi ō vsuris: vl' q̄z oia bōa sua ꝑ vsuris restituēdis merito obligata sunt: lz de bn acquisitis hēat quedā: tunc ꝺz Beral. ob ēt distinguendū est: q̄z si talis vsurari° hz alia q̄ non sunt ēpta vel hita ō vsuris: z dos vroris fuerit ibi. p° q̄s ꝓdicte vsure pōt z debet iñ solui ēt dato q̄ vir eius nō hēat sufficientiā ad soluēdas vsuras. si vero non sunt ibi nisi ēpta vel hīta de vsuris atq̄z predicte vsure ibi p° fuerūt q̄s plus vrozis dotes: tūc ipsa restituere obligat̄ q̄ggd ꝑ victu suo: seu quocūq̄z alio° accepit iñ: q̄z ei ad non restituendū pstat cām efficacē. sed oia supradicta intellige nisi in casu dū cām expoliator agit. s. monēdo z inducendo ꝑ posse ad restituendū q̄z tūc non teneī de his q̄ erpēdit seu ꝑsumpsit eo tpe quo circa ei° emēdatōem fuerit laborauit ēt si restō non sequat. ar. ii.q.3. q̄s multos. extra de sen.ex.inter alia. Pla q̄ vtiliter negociū gerit ēt absentis z ignorantis facte recipit expensas. non tñ de talib° fm Ro. pōt viuere per totū annū ꝓp vnā āmonitionem vel ēt ꝓp duas: sz q̄s diu ꝑtinue instat ꝓpositis horis. ꝺcordat in hoc etiā Ho. Si aūt de correctōe vsurarii nō remaneat l.. s z in vrorem suā crudelis ē: z de impie acqsitis cā vivere cogit: quid agere hz tal' vroz? Dicendū ē ꝙ tripler remediū hre pōt fm Raym. Hosti. mū q̄ sibi victū aliunde ꝓcuret: vl' ab amicis vel a ꝙsanguineis suis: aut ꝑ alios manib° latorando siue alio° honesto si oporteret ēt mē dicare: dū mō sine honestatis piculo fieret.

Scōo vt denunciet his q̄ ꝓdesse ꝑt: vel si ꝓbari pōt ēo vt cōpellat cū pascere vrorz suā de insto. 2.q.i. si peccauerit extra de iureiur. quēadmodū. 22.q.5. hoc videtur sz fz Ho. hoc remediū inane ē. si talis mulier hēt marītū crudelem: vt ꝑz extra de his q̄ vi metus. ne cā fiunt. c.i. Tertiū remediū vbi aliud non possit agere: vel p clamosynas honestas rere. nec alio mō licito inuēire: er quo ita arcta ē poterit inde comedere: nec restituere teneī: q̄z tpe tāte necessitatis ēt a furto excusa reī in totū. Necessitas. ii nō hz legem. de sde. di.c.sicut. z di.3. discipulos. extra de reindq̄. nō ē. Si aūt periculuz mortis nō imineat manifeste aliq̄ petūm cōmittere videt: ꝓpter rea aliqua pēna ci inīūgēda est ad cautelā: ne gu. extra de fur. si qs ꝑ necessitatem. extra de homi.c.2. Quicūq̄z tñ talia fiūt cuz magna pcitate sūmere obligat̄ z inter im dolere ꝺz atq̄z ꝓponere in mēte sua q̄ cito poterit restituet ggd inde erpēdit: z hoc satis securuz est. Quartū remediū pōt addi q̄ talis vroz licito° res dom° augmentet atq̄z ..ruet. q̄ hoc ēt cedit i creditorz vtilitatē. ..ntū quo q̄z supaddat q̄ si vir ei° hēat plura incerta: vbi sufficiat ad satisfaciendum certis pōt tali vroz ꝑ eōm ꝓuideri ar.di.72.§. generaliter. c.eps. Oīb° aūt subditis remedia pōt vtī vroz vsurarii si de vsuris hēat dotē z vir nihil hz nisi restōni obligatū sicut ꝺcm est in q̄

De locatio ff. z vsurarijs.

pī cām pācto teneī vroz reddere debitum viro suo z ei° nisi subsit aliud impedimētū. 33. q.3. ſdicat. ꝺcordat aūt i his bo. z alii plēs.

Ecundi sunt filii et fi

lie z familia vsurariī q̄ vivūt de vsuris. de quib° est distinguendū ꝺz Beris. de quib° est distinguēdū ꝺz Be. ob.q̄ aut vsurarius ē soluēdo aut nō. Primo aūt si est soluēdo z hēat alia vltra ea que tenet soluere z satisfacere obligat̄. de illis vivere pōt cū distinctōe in ꝓin. b°. c. deillicite adue mentib° hīta de vroz. 2° aūt si non ē solvendo: quicūq̄z de familiā ei° q̄ quid ꝑ suo victu vel quocūq̄z alr accepint: satisfacere obligant̄ q̄z illuz ad satisfaciendū faciunt ipotētes: z ad hoc pstant cām efficacē. excusari autē tales z ꝑsimiles pōt gg quinq̄z. Primo gg. ꝑ curatōem. 2°. gg recopensationem. 3°. gg restauratōem. 4°. gg ignorantiā. 5°. gg necessitatē. Primo inꝺ excusari pōt hō in hoc gg. Secundō. hoc ē si cām expoliator agit. i. vult petere fidei cōmissum. Tertio fiat: sicut de vre supra in hoc. c. dcm est. 2°. gg recōpensationem. i. si se restauraturū. ꝓponat. z ad hoc faciat̄ se hītur. ꝙ bile credat. 4°. ggd ignorantiā: q̄. s. nesciat rem ee talē: nec cām hēat hoc sciendi illū videlz ee talem. 5°. ꝓpter necessitatē puta q̄tū ad hoc q̄ filioli in tali etate ſi q̄ alr cōmode vivere non pōt. extra pōi ea pot ēt quer si dū vixeret ticii pr. erpēdit. Io. o. lib in studio ꝑ filio suo vt doctor efficeret. Cūq̄z de vsuris būisset mille p° mortem nō dimīt filio nisi. Io. o. lib. querit vtrū ō ill' Io. o. tici° ad restōnem sit obligat°. Ad q̄ dicendū q̄ si pr ticii non erat soluēdo q̄n filiuz in studio mittebat: tunc distinguendū est. Naz si tunc credebat q̄ pr suus sibi de licitis bonis ꝓuideret: rōne bone fidei de reb° tā o. supp tis satisfacere non teneī sed solū de ertātibus. Si aūt amisset suū pr̄em de vsuris oia possidere. ꝓ.. scīam lesaz quā hēbat in vtēdo alienis reb°: ꝺz illas. Io. o. lib. restituere fm ꝺminū ius. z sic de ꝙsiliis idē iudicium fieri pōt. Tertii sunt filia vsurarii nupta atq̄z maritus eius: de q̄b° notandū est q̄ si q̄s accepit filiā vsurarii in vrorem q̄ nihil tunc tpis hēat nisi reddendū. tūc fm quosdā dotē q̄s iñ accepit cū filia reddere nō teneī: si nō crassa sz ꝓbabili ignorantia ductus fuit: q̄z. s. ꝓbabiliter credebat socerū non ee vsurariū: aut ꝑter illā dotez hre sufficientiā ad soluendū. Veri° tñ cū distinctōe ꝓ..endū est q̄ q̄ñ pater dotauit filiam: aut nō erat soluendo: aut erat soluendo. ꝺz si pater non erat soluendo: tunc fm Be. obd. alios q̄s solēnes docto. Talis gener er quo scit q̄ dos accepta q̄ñ cā accepit erat necessaria ad soluendū ēt iam alit..bita reddi ñ ꝺz: nec pōt talē dotē cū bona ꝑcia retinere si certi sunt: hi quib.. talia debita debebant. Cuius rō est: q̄z de alioz rebus, nullatenus fm deū potunt illa dotari. Si tū vsurarii filia talem dotē vult re..tui: z ei° marit° obstat: culpa erit mariti nō vrozis. Et hoc si illa ꝓponat dotē illā satisfacere: si vir eius añ illā obiret. si aute.. ecōverso vir eius vult illam ſtituī sz vroz ei° obsistit: nec patī illā reddi. tunc forte sufficit illi q̄ ipe non ꝑcipiat ō bona illius: z ꝓponat q̄ñ posset restituere illam. Si vero vterq̄z in nō satisfaciendo er mala voluntate ꝺcordant: ambo in statu dānatōis viuūt. ñ remediū tñ piculi dici possit. q̄ si pat talis vrozis seu eius hrdes hñt sufficientiaz ad satisfaciendū certa: tum. talis dos si pua ē in totū: si aūt magna in ꝑtem. De certis dio cesan° cū tali muliere posset fm discretum iudiciū dispensare. Consulendū est ēt tali muli eri de bonis vsure certis hñti dotem cuz sibi aliter nō pōt ꝓuidere: q̄ si eā ..tingeret ōmori piro. in fine ꝺz vocare vir z filios si illos z ..os ꝑtestetari dotem suā de vsuris fuisse cōscīās z ēt obtestans quatin° restituāt eaz q̄z illā nullo° ꝑt licite retinere: q̄ si non fecerint: non ei sz illis imputabit. Sed qd si pater vsurarius dotauit filiam suā eo tpe quo ēt remanebat soluendo: z ꝑ ꝑis nō ꝓpter dotes illas factus est impotens ad soluēdum. dic sicut patet in fm̄e: 29. ar. i.c. 2. circa pin ci. Quarti sunt vsurarii hrdes. de quib° fm Archi. z alios cāi. dicendū est q̄ lz alr fm leges distinguat: tamen de iure canonico heredes tenentur ad omnia debita defunctorum in quorum loca succedunt siue heres sit filius siue extraneus siue raptoris siue alterius: siue talia dicta fuerint ex cōtractu. siue ex maleficio vel quasi: siue res puenerit ad hrdez siue non. i6.q.6. si cōm. extra de pignori. ex pītum. in fi. de solu. c. i. de vsur. tua nos. de raptori. in lris. de sepl. c. fi. vbi plene de hoc habe

Universidad de Deusto
Biblioteca

tur: ꝛ de sen. exco. q nobis. Et hoc intelligas si hereditas sufficit. Si aũt hereditas nõ sufficit ad oĩa debita soluenda fm Ray. in iudicio aie ẽt si heres non fecit inuẽtarium nisi ꝙtum sufficit hẽditas non tenẽt: secꝰ aũt in foro iudiciali fm Jo. an. inno. ibi. ubi dic̃ q si fec̃ inuẽtariuꝫ non tenetur vltra vires hereditatis. quo aũt ad iudicium aie illud indicẽte asserat. Ad hoc gdẽ addendũ est q talis heres vltra hereditatẽ tenet in iudicio aie ad oĩa predictꝰ vsurariꝰ p eo erpendit. si illa suscepit mala fide. Rõ est: q2 ad ñ restituendũ pstitit cãm efficacem. Et hoc intellige si talia hũit ex tpe quo erat vsurariꝰ non soluendo. Sz quid si de duobꝰ hẽditibus vsurarii alter factꝰ est nos. solvendo. Dicendũ fm Hosti. q alter insolidum obligat: hoc vsq3 ad ꝙtitatem ꝙ de hẽditate ei eum ꝙuenit. Rõ est: q2 succedit in crimẽ: ꝛ ẽt q2 oms res hẽditarie obligate sunt. extra de vsur. cuz tu. ff. fi. Secꝺs quaternarius eoꝝ qui ẽt efficaciter impediunt ne satisfiat vsura. c. 2.

Ecundus quaterna

rius quattuoꝝ ẽt in se genera hoiz cõpreh. it q efficacem cãm pstat. ne vsura valeat satisfieri. Dzimi sunt vsurarioꝝ famuli. Secꝺi vsurariꝰ consanguinei. Tertii vsurarioꝝ seruitores ꝛ mercennarii. Quarti aũt vsurariis denarios mutuantes. Dzimi sunt vsurarioꝝ famuli qui. s. non ad exercẽdũ fenꝰ. sz i domo vl in aliis negociis seruiunt eis de quibꝰ dicendũ est sicut ꝺ vrore vsurarii. in hoc ar. c. et. i. dictũ est. q2 si vsurarius non est soluẽdo. nullo de bonis vsurarii viuere pñt. nec insup salarium suum ab eis suscipere. z nisi duo ibi occurrant. primuz q ibi sit aliqd de licite acqstis non ẽpta. vel habita de vsuris. scꝺm q tale salariũ prius fuerit ibi ꝙ vsure. Dis aũt duobꝰ occurrentibꝰ pdictum salariũ suũ fm aliquos suscipere pñt. et dato q vsurarius non bñt sufficientiam ad soluẽdas vsuras. De bonis aũt illi viuere eis nequaq̃ z: al' darent ei ad nõ soluẽdũ cãm efficacem. vbi vsurariꝰ non ẽ soluendo. Secꝺi sunt consanguinei seu amici domestici socii: ꝛ quicuq3 alii: qui de bonis ipsiꝰ vsurarii comedũt ꝛ bibunt siue domo siue quocunq3 alioꝰ recipiunt: vel in alienos vsus ꝙuertunt. ꝺe quibꝰ notandũ est q si vsurariꝰ nõ ẽt soluendo. i. q oĩa bona ꝙ b3: non aut vix satisfactioni sufficiunt: z hẽat aliqua de licite acquisitis. Tales inq3 gegd pdictis nõis subiscipiunt satisfacere obligant: q2 ẽt ad non satisfaciendũ pstant cãm efficace. Sz quo aũt de hoc dubitat ꝛ res adhuc ertat satisfacẽ obligatur ne. p re rpali in dilcrie aiam suaz ꝓcedenti fmone ar. 3. ꝛ in fi. arti. 3. Certii sũt vsurarii seruientes ꝛ mercennarii de quibus dicendũ est q si vsurariꝰ qcuq3 b3 obligata sunt. p vsuris seu nõ est soluendo. tunc distinguendũ est: q2 aut illi seruiũt in rebꝰ licitis ꝛ honestis: ꝛ tunc si pp diminutõem subẽ vsurarius nõ fiat magis impotens ad soluendũ licite pñt suscipe cõdignaz mercedẽ: ꝛ hoc q2 vtilitas quã inde ꝙsequit vsurarius tal ẽ ilꝏ opꝰ ẽt cũ mercede merito cõpensat. ꝛ ꝑpter mercedẽ mercennarius datã pauperi impune dici põt cũ loco mercedis hẽat cõmodũz oparum. Idẽ quoq3 dicendũ est de his q vendũt vsurario suas merces: q2 si recipiunt denarios de vsurarũ lucro: ipsi quoq3 eiusdẽ valoris rependunt merces. vñ nisi alia cã subsit: ñ faciunt eũ ad satisfaciẽdum amplꝰ impotẽtẽ. Solet ẽt dici fm Aler. lom. q illi quibus debeꝫ aliqd ex ꝓtractu vel ꝙsi aut ex malefício. vel quasi pñt recipe qõ sibi debetur ex huiusmodi rebꝰ dum tñ rẽ vsurariã furtiuã vel raptã non recipiãt in spẽ sua q quidẽ in vsura est verꝫ fm illos q tenẽt q in vsura dñus non transferẽt. Cuiꝰ opionis fuerunt Alexã. de alis bonaẽ: Ric. sco. in 4° di. 15. Hu. ꝛ Ray. in titu. de dec. ꝛ Ber. extra de dec. ẽ transmissa. lz hoc non dicat erꝑsse. ꝛ glo. 14. q. 4 si quis. ꝛ Tho. Secꝺm vero primã opinionẽ ñ debẽt recipi res vsurarie i spẽ in solucionem. q2 põt debitor q eas dedit ꝛ ꝓtradicere. ꝛ illas repetere creditoꝛi. Aut tales fuiẽtes ꝓsumunt vsurario in illis in quibꝰ eũ ad satisfaciendũ dũ recipiunt salariũ faciunt impotentẽ. ꝛ tunc lz si seruiãt ei in rebꝰ licitis ꝛ honestis nõ peccent: ũmo qñq3 apud deũ plurimũ mereant. tñ salariũ siue ꝓcium suscipe mimẽ pñt fm quosdã: cũ ex hoc ad satisfaciendum eũ faciãt ipotentẽ: atq3 ad hoc ꝑstẽ. ãz efficacẽ: hmõi sẽ medici barbitonsores ballie ꝛ cõsules. Et licet tales ab vsurario salarium acceptare nõ possint. tamẽ in extrema necessitate illis subuenire tenent amore dei ex ipa lege nature ꝛ ex ipso dei ꝓcepto. Lu. 10. vbi ait. diliges ꝓximum tuũ sicut te ipz. Quarã

aũt denarios vsurarii mutuãtes de quibꝰ distinguit Bul. q2 aut bona fide creditoꝛ vsurario pecuniam mutuauit vt ex illa commodum suũ faceret et licite lucrando forte ex ea se liberaret. ꝛ tunc recipe põt qõ liberal'r mutuauit: ẽt si al's ille non sufficeret ad soluendas vsuras. aut alia ꝛ nõ iusta cã illam mutuo ei dedit: puta ad ludendũ in alea: aut ad meretrices vel hystriones ꝛ ad ꝑsũa dispgẽdũ: tũc nõ põt debitus recipe ab illo q al's nõ est soluẽdo. Certiꝰ quaternariꝰ ẽt de his qui efficaciter obviãt ne reddaꝫ vsura. c. 3m

Etus quaternarius

de eodẽ subdendꝰ est in quo primi sẽ vsuraꝛ elemosynas acceptãtes. Secũdi oblatões recipientes. Certii pochiales Quarti aũt sunt ꝓlati subscribẽtes. Dzimi sunt eccl'nas acceptãtes: de gbꝰ distinguẽduz est q si vsurarii ꝓpter hoc efficianẽ nõ soluẽdo ꝛ hoc intellige de certis: tunc q recipit ꝛ tenetur obligaꝫ. secꝰ aũt si hũt alia ꝓter vsuras: seu q hoc ad satisfaciendũ certa impotẽtes nõ fiat. scoꝛ. Bul. Insup est notanduz q ẽt si vsurarii eẽnt nõ soluendo erecusanẽ religiosi ꝛ ꝓdicantes q vadunt vt ad pñiam et ad satisfaciẽdũ illos inducãt: si comedant de vsuris: ꝛ hoc marime si apud ãos cõmode inuenire non pñt siue inducãt illos in ꝓdicatione generali: siue ẽt in pñsione spãli: extra de sen. exco. cũ voluntate. ff. i. Qõ quidẽ fm Ray. verꝫ est si de correctione spes ꝓbabiliter hẽatur: ꝛ si ẽt ꝓpter eoꝝ erpensas nõ subtrahaẽ vsurario restituẽdi facultas in toto seu in magna pte: ar. 2. q. 6. anterioꝝ. ff. illud. cõ coꝛdat Ray. Archi. ꝛ Hosti. Secꝺi sunt oblatões recipiẽtes: nã qui recipit eas ab vsurariis manifestis: ꝛ qõ accepit reddere obligaꝫ ꝛ donec satisfecerit ad arbitriũ epi sui ab officii sui maneat erecutõne suspensus: extra de vsur. q2 in oib⁹. in fi. Caueat gꝰ ne interiz celebret: al's fiat irregularis: hec est snia Jo. sed fm Archi. decretũ illud nõ est late snie sz ferende. Ray. aũt dicit q si sunt vsurarii manifesti. iure sunt excõicati ipso iure ad ea q ponunt in predicta decretali. q2 in oib⁹. ff. io q3 Si cui tal' oblatio reddenda ẽ dicendũ fz quosdã q epo dz dari ꝛ fm ꝓuidentiã eius illi restituaꝫ a quo est hita si inueniaꝫ: alioquin pauperibus dispenseꝫ: ar. 7. q. 3. ꝑstituit fm vero aler. lom. ꝛ Wil. restitui dz illi qui dedit ꝛ hoc ꝓ in obꝛobriũ sui. extra de homici. si ẽ dignum. ff. eos. 2° vt illi satisfacere possit a quo accepit: ar. extra de vsur. cuz tu manifestos. Et hec snia melioꝛ ẽ videt qui aũt sint vsurarij manifesti fm Hosti. duplr demonstraꝫ ꝓ. p notoziũ iuris. 2° per notozium facti. ꝓ quide notoziũ iuris dicunt vsurarii manifesti qñ sunt p epm in ecclesia publicati. secꝰ aũt si ab epo tolleranꝫ. scꝺo aũt p notorium facti. i. p euidentiã manifestã. s. cũ tenẽt patã mensã ad pecuniã mutuandã cuilz subvsuris: sicut meretrix i ꝑstibulo cuilz stat para. ita hẽ in. l. palã. ff. xb. sig. ꝛ p Bar. in. l. 2. ff. de fur. Si aũt sunt solum manifesti per famã nõ tñ notozii fm Bran al's grauiũ al's garsian hãc penã non patiunt. Certii sũt pochiales qbꝰ plebs m[illegible]ã ꝓcessa est ꝛ de aliabus vsurariꝰ cui hẽ debent atz illos monere ꝛ coꝛ[illegible] obligant sicut plenꝰ infra ꝛ mone. 53. ar. i. ꝛ c. 3. dissꝛem. Quarti sunt ꝓlati q subscribunt atq3 sigillant sedulas vsurarioꝝ: de quibꝰ fz Jo. dõm ẽ q si ꝓlatꝰ nõ legit tenoꝛẽ vel ẽt si legit ꝛ vsura nõ appeat ibi: q2 forte maioꝛ ꝙtitas ibi posita ẽ qz fuerit mutuata: atq3 ipse ꝓlatꝰ non diligenter ꝑsideret: fatue facit sz tñ i vitate nõ ꝓsentit. si vo legit ꝛ ꝓcipit vitate [illegible]iceps ẽ ꝓcti ꝛ non cõmodi vsuraꝝ. nã subscriptio in mlt̃is ꝓbationẽ inducit: extra ꝺ sen. ꝛ reꝏ. cũ inf nos. idẽ quoq3 gof. sentit. Quarꝰ quoq3 quaternariꝰ adiungaꝫ ẽt ꝺ his qui efficacit opantur ne ꝺ vsura satisfactio fiat. c. 4.

Uartus msuper de [illegible]o

dẽ quaternariꝰ subiungaꝫ. Dzimi quoꝝ sẽ domos ad exercendũ fenꝰ locãtes. Secꝺi mãifestos vsurarios ad ꝑsessionẽ indebite admittẽtes. Tertii sẽ notarii ꝛ testes vsurarioꝝ testis indebite assistẽtes. Quarti aũt sẽ manifestos vsurarios sepeliẽtes. Dzimi sẽ domos ad exercendũ fenꝰ locãtes. vel quocũq3 accomodãtes seu vẽdẽtes. vñ extra de vsur. vsuraꝝ vozaginẽ. li. 6. gratis snia lata est vbi ꝓcipit q nullũ collegiũ vel vniuersitas ꝓmittat aliquos alienigenas: vel aliquos nõ oriundos de finibus eoꝝ q publice vsuras exerceꝫ volũt. ad hoc domos i terris eoꝝ ꝓducẽ aut al's hiare sz oẽs hmõi manifestos vsurarios ifra tres menses de tẽ[illegible]s suis erpellãt. neo ill' ad exercendũ fenꝰ domos locet vel al's quocũq3 tu. ꝓcedat. q ꝓtra fecerit si pso sint eccl'astice pñarche epi vel archiepi suspẽsi si inferiores aũt his q singulares excõicati sẽ. collegiũ vel.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vniuersitas alia interdĉi sniam ipso fcō icur
rit quā si p menses sustinuerit aio indurato
terre eox q̄dm ibi vsarii cōmorant ecclĕsti-
co subiaceāt interdcō. si aūt laici fuerint p su
os ozdiarios p censurā ecclĕsticā ꝑpescant.
Circa hoc tñ aduerm ē q̄ recĕtib⁹ vsura
rius ill' cessabit infcdm fm io.an. ℔ nūgd hi
q vendūt eis dom os incurrūt hāc penā. dm
fm archi. vul. z io.an. q̄ sic. q: hic dr quocū
q3 ti. g̃ nec ꝺcare nec gtis ꝓcedere nec eis rē
der possit. si ad fen⁹ nō ꝺducūt illas ꝙ ad
alia opa sua dm hoc nō esse ꝓhibitus i du°
aūt ꝓsumit ad hoc ꝺ. cere illā si ꝓsueuerūt
exercere vsas. ff. de acti. si ribi. Queri ĕt pōt
si tenent restituere luc̃m pēnōis qui locāt ad
fen⁹ vsariis domos dm q̄ ℔ ꝓncipes sint
o'm pctōx q̄ in ea ex fenox ꝓpetrant. mihi o°
rōe ꝓtract⁹ locatōis i quo luc̃ trāsfer. dnus
in locātē: pnt tale luc̃m nō illici.. retinere nisi
vsurari⁹ tē impotēs ĕt restituere acquisitas
vsas: q: nō posset recipe pensiōem nisi pri⁹ de
bnsℓ hr̄e. Scdi si manifestos vsarios ad cō
fessionem idebite admittētes siue absoluctes
de qb⁹ extra de vsu. c. q̄ nḡ. li. vi. scriptū ē. nul
l⁹ manifestox vsariox testis interst: aut eos
ad ꝓfessionē admittat siue absoluat: nisi de v
suris satisfecerint vel de satisfaciēdis ꝙ vsa
rū virib⁹ facultatū ꝓsent: vt ꝓmittāt idone
am cautōem. Testā quoq3 manifestox vsari
ox al'r fcā nō valeant ℔ sint irrita ipso iur̃
nungd ad salutē sufficē vsa° q restituere h3 q̄
in piclo mortis ertg cōdat testm sup restōne
ma..ox ablatox dm fm alex. tō. oio q̄ n ō q°
dupler rō pōt dari ꝙ: testm ē vlti. snia volu
tatis nr̄e de eo q̄ ꝙ mortē suā qs voluit fieri
cū. n. testās h° velit fieri ꝙ mortē z ꝙ mortē
loc⁹ pñie nll'a sit sin̄ q̄ nll'a vsari⁹ absolui pōt re
stat q so'm tl'e testm ꝺcs i statu salutis mīme
ē possit. ꝓpea oz q̄ i vita ĩstituī velit. al'r n̄
dimittit pctm nisi restituat ablatū: sicut dr ex
tra de reg. iur. li. vi. Scda rō est: q: iustitia ōi
regrit: vt i' satisfaciat q peccat. vñ sicut vsa
rius ē qui offendit: sic ipse dz satisfacēr in q°
offendit: nō vtiq3 h° facē si relingt in testo q̄ ꝙ
alii fiat. Si igit satisfacere cupit: ita q̄ eis
mittat pctm quattuor eū obſuare oz ꝙ° si pe
cuniā h3. vñ restō possit fieri priusq3 moriat.
restōni illā eroonat ꝙ fidelē amicū. ꝙ sub
voce ōconia faciat sokēniter ꝓclamari q̄ ocs
a qb⁹ ꝙ se vel ꝙ alium pecuniā extoꝛsit plenā
integrā satisfactōem vemāt recepturi. z h°
quidē tū vt his q debēt hr̄e pleni⁹ inotescat.
vt venire possint recipe sua: tuz vt scandalū
qō in publice exercendo vsas mlt̄is ab eo ex
hibitū est hac quasi in publica pnia deleat et
emendet: q: vt dr extra de pe. z re. c. i. Ioan
da: q̄ si tal' vsarius nō publice fecerit fm ale
xā. lō. non debet sibi facīm nec eccl'astica se
pultura. Tertio si vsax h3 aliqua inl̄a: cre
ca casset ꝙ pub̄m instrm vel redigat ad deb̄m
vitatis. Quarto si aligd deficit explicādū vt
debite obligandū faciat fieri pub̄m instrm atz
debitā cautōem sic exprimī in pdcō. c. quōz
z fm magnos vtriusq3 iuris docto. ci⁹ fidei
so: integralr z insolidū obligat ad restōnem
oium vsax certax z incertax ac ĕt male ab
latax ꝙ vsariū ex toztox q̄tū vires pdicte
hēditatis se ertendūt: z hoc hīto respectu ad
tōs pdicte cautōis. Sla ℔ ipe pstite cautōis
principal' ĕt soluendo: demuz ei⁹ facultates
erhauste eēnt al'r q̄ in restōnib⁹ supdcis: m
hilomin⁹ fideiussor remanebit ad oia obli
gat⁹: z ℔ pstit inopie exceptio principali non
tñ fideiussori ei⁹ in dco casu. Ad hoc. n. que
ri pōt ō eo q se spōte obligauit ad vsax restō
nem credēs bona vsarii ad h° sufficere: z q
nō sufficiunt postea adimplēt. nūgd tenet sa
tisfacere de ꝓprio suo dm q̄ aut ꝓmisit z ob
ligauit se distincte. puta si tm̄ hret debonis ō
functi: z tūc non obligat nisi ꝙ tāto q̄m mue
nit de bonis ei⁹ aut obligauit se indistincte et
tūc si op⁹ est teneī de suo supplere: ita q̄ inte
gre soluat. Rō h° est. q: seipz ꝓprias verbis
obligauit. ℔ si hoc in intētōe hāt: nec tñ ver
bis id exprimit: nūgd excusat dm q̄ nō q: stē
magis obligatōi exprasse q̄s intētōi occulte q̄
si explicite non exprimit sibi iputet: q: non dēbet
pp stultitiā suā creditores suo fraudari iure.
Item q̄ri pōt vtrū q recipit ꝙ publi⁹ instrm
cautōem de restituēdis vsis z male ablatis:
ad voluntatē suā posℓt sine pctō illi relaxare
hāc ꝓmissionē z instrm cautōis reddere vel
cassare dm q̄ si ille qui se obligauit cōpos ē
sue mentis z h° postulet iporte cū sal⁹ aī ō
beat eē in manu sua: nec teneat hō salutē aīe
ei⁹ cū suo scandalo ꝓcurare. nec insr ꝓpter
h° a vinclo debitox reāneat absolu. pōt sine
pctō instrm h⁹ obligatōis cassare. Ista so
dicas si tal' eēt obligat⁹ ꝓlato fuo. Intup aduer
tendū ē q̄ si vsarius nō pōt hr̄e fideiussorē nec
pignora ex io. an. iuret i° nō posse hr̄e z iuret
se facturū qō cauet: z sufficē maxime si h° ꝓ
mule ē ex de do. inter vi. z vxo. ꝙ lras his q̄

lā ꝓmissis dēt ei pnia z nō pri⁹ sicut ꝓdr i. d. c.
quāq3 si al'r qs absoluerit cū thesaurizat sr
se mdi deī: z aliam illi⁹ ꝓcipitat in ꝓfundū
nec ignoā exculsat sic ꝓz. extra de iiu. z dā. da.
c. si culpa. nec video q̄re a tali sa' possibili ex
cusēt: cū sic ex ꝓce. ꝓz ipse sit cā efficax tato
malogrtii. Et notari ii z ꝓdcox vsarox testes
q̄ extra pdcs dcc. qs ℔. inter fuerint testis. naz qc
q̄ntra ꝓdcs dcc. qs ℔. inter fuerint testis. naz qc
gd notari⁹ in lucra⁹ erit restituēr obligat. z
Ep inobiam peccāt oēs tali testō ꝓsentiens z
iam vsarii z suas i ifer̄m demergūt. Quarti
sē mālestos vsarios sepelieēs. tales. n. eadē
pena plectūt sic ō recipiēt⁹ eox obl'ones i ꝓ
clem. i. extra de vsur. ℔ gd ō his q̄ n̄ sepelūt
vsa̅ ℔ silant sepelire: puta q: i ferc° ponūt
sūrarii coz dm ℔ io. an. z alios doc. q̄ sub
iacētib⁹ pēis. Ocs igr tales pdcis mōis sepelie
tes nō pōt absolui nisi pri⁹ ad arb̄m epi satisfe
cerit cōpeteter quocūq3 ꝓtuo nō ob. ex ō
pul. eos g. in cle. in his ĩcludunt ĕt mlēs. qui
ĕt quattuor. Sraddēd. ē ō ipedientib⁹ ne satisf
Dixit z vlti. quaternari. Fiat vsa. c. 5.
ua ĕt subiūgat de eis ō q ipediūt ne vsa
valeat satisfieri. Primi ax unt eos si ad pñs
testox vsariox executores. Scdi hrdm vsario
rū ofensores. Tertii xo piax domox guberna
tores. Quarti rei ēpte de pecūia fenebri retēto
res. Quinti si vsariox testox execu. sepe. n. ꝓtin
gere solz vt relca vsarii boa n̄ plenē sufficiāt
ad satisfa dā cer̄a. z nihil⁹ ne vsarii fun
careat eccl'a. sep. cū ex⁹ ō certa q̄ pe. p ic
tus ꝓciat execu. qua q̄ ꝓte amota reliqua v
fariiboa n̄ sufficiūt ad satisfa plene certa.
Execu. igr tal' cū det cām efficam q̄ q debent
hr̄e certa de bōis vsarii nō valeāt rehr̄e ō. p
prius ĩsoliū obligat satisfacer̄: ℔ ō h° ifra. f.
39. ar. 3. c. i. Scdi si hrditatū vsariox defēso
res ipedictes. s. ne satisfiāt vsē sic ꝓcu. z aduo
cati z q̄nq3 sint alii. oēs inq3 tl'es to dm satisfa
cere obligant: ad qō ne redderēt dederī cām
efficacē. Tertii si piax domox gubernatores. si
ne rec. siue sint religiosi z ec. ꝓso. siue sint scl'a
res q̄q3 sub pallio pietatis atz cōis z ma
lozis bōi: passim vsariox bōa suscipiūt ipedie
tes z efficacē cām dātes ne certa certis valeāt
satisfieri. Sto dm id ad qō talē cām ꝓstitert sa
tisfacer̄ obligant. Quarti si rei ēpte ō pe. fene
bri retētores. pōe q̄ vsari⁹ de vsē pe⁹ emit e
quū siue pdiū aut do dm. z h° alii dōat demuz
efficit nō soluēdo. tē fm ray. debitor q vsas
soluerat rē illā ꝓt petē a poss. z i' eā satisfacer̄
obligat. i tl'i cāu nēpe res lo° ꝓcu succedit sic
ex° ꝓcium loco rei. ff. de pe. hr̄. si rē. ex ō vsu.
cū tu vbi ꝓpr vēdi pos. q̄ empte fuerit ō v
surisℓ h° tm vuil. vex eē intell'e qñ rē talez
hūit ex cā lucra. see si emisset l'a nō lucra
tiua cā z bōa fide hūisset. cui h° ꝺcorꝺ. gos. z
hos addūt q̄ si res i. ex cā lu. a postea ad
a̅m ex silti cā ꝓuēre ꝓtingat: z ille vltim⁹ fuit
i' q vsas soluerat seu repetē p. t i' cui pri⁹
res data fuit liberat. vt ꝓta cui ñ possit agi
ff. ō ac. z ob. l. oēs debitores fm ēt ho. si res
empta de pe. fenebri ptertia psonā pueīt ex
cā lucra. ad i̅m q̄ dedit vsas. vsurari⁹ mīme
liberat. ff. de ver. sig. x stipulāte. De qbus
dā q̄ nō so'm v. satisfacere obligant ℔ ĕt
maioze exc. tōem icurrūt eo q̄ vsis efficax
V Sto aūt vltra oia cit fauent. c. 6.
q̄ in pñti fmone dca lr attenti⁹ anota
ri: z ꝙ vltimo. c. supaddi q̄ sunt qdā
qui sup oēs pdcis trib⁹ mōis fauētes vsuri
culpabiles ertimant. Quoz q̄ pena plectunt
q̄s ipsi pessimi vsarii. Ma quoz culpe eccl'a
sca deteriat ex efficacit autēticare vsas q̄ ra
pe ꝙ vsas: vñ eccl'a v. os ercōicat ercō. mi
noz. ex de vsur. in pleriq3 capl'is. efficaciter
aūt autēticates vsas ercōicat ercōi. maioz:
pñi ex de vsur. c. ex q̄i. Clem. sex ponunt ex
cōicatōes maiozes ꝓtra pdcos efficaciter au
tēticātes vsas. Ma sic ibi dr ercōicati si q̄ po
testates: capitanei: rectores: iudices: ꝓcōsules: vicarii:
ꝓsules: z quilz alii officiales: qui deliquunt i
cāib⁹ infra scriptis. Primo est si statutū face
re de cetero: scribere: vel dictare ꝓsumpsit:
q̄ vsure ab vsariis exigi possint. Secundo est si
ad soluendū vsas debitores ꝓpellunt. Tertio est
si quis iudex q̄ vsariis soluant vsē ꝓsumpsit
iudicare. Quarto est si quis de pdcis opaz dederit
q̄ solute vsē nō repetant. Quinto si statuta hacte
nus edita in vsurax favorē qui hoc facē pñt
infra tres mēses nō deleuerint de libris cōis
tū. Sexto si ipsa statuta seu ꝓsuetudines effectuz
vsurax hītes ꝓsumpserint obseruare. Et licz
iste ercōicatōes fm iudiciū eccl'e gūlime cl'
pe z pene sint. tñ fm iudiciū scl'are oēs in pfa
to c. ptacti: qui fm tritolicē modū in tribus
articulis h⁹. fmonis oñsuz offendere gū⁹ pu
niunt cū olbigēt ad satisfactōem oiuz vsarū
q̄s vsarii sr lucri nisi ipi vsarii restituāt vsas
pdcas: sic de h° pleni⁹ in pcede. fmo. c. i. c.

Universidad de Deusto
Biblioteca

finē pz Ira quidē insania populoꝝ qui in blasphemiā dīne ac ecclīastice legis impossibile putāt posse ppl'os stare sine vsurarus publicis.ꝛ a cōtratib⁹ꝛ dñus auctētice approbatis.cū manifeste clarescat sicut ex ꝓdictis apparet qꝫ vsuras efficaciter appꝛobātes.ꝛ graui⁹ puniūt:ꝛ ad restitutōez graui⁹ ḡ ipi vsurarii obligātur cū restituere teneant sicut ꝓdictū est q nō ioi sz vsurarii occōe eoꝝ ipte rapuerūt. Quāt igit ex ꝓdictis quō diuersimode plurimi ſuris prestāt cām efficacē. ꝛ qui restituere obligātur ac qua pena plectunt vt merito ipm vsure scelꝰ mib⁹ inhorrescat.et ad restitutōem illi⁹ obligati satisfacere se disponāt:vt ꝛ aiam suā liberēt ꝛ diuitias sempiternas acquirāt p mīam filii dei ihesu xpi q cū.p.ꝛ s.s.coe.ꝛ glo.vi.ꝛ .in s.s.Amen.

¶ Feria. 3ª post 4am dñicā in. 4ꝭ . quid ꝛ qtum homo restituere teneat..r. f°.56.

olite secunduz faciē

iudicare sed iustū iudiciū iudicate Jo.7.c. In pcedētib⁹ trib⁹ fmonibus satis sufficiēter iusū est qui satisfacere obligat⁹ sit. Jā ad 2m et 3m principale.s.ad ꝛ qtum ptractendō vrigam⁹ fmonē. Sz attente circa hec ꝓsideranda sunt verba dñi salvatoris admonētis ꝛ dicentis. Nolite fm faciē iudicare.s.quid ꝛ qtum restituendū sit. sz iustū iudiciū iudicate.s.fm inferius declaranda. vñ cū ābe simul iste due religiositates cōiter ꝓcurrāt de ābabus insimul disseram⁹. Ad quē intelligentiā resumēda est regula in prīcipio tricesimi tertii fmōis ānunciata q talis est. Omne dānū qđ quis dat aut est cā efficax qꝛ det, satisfacere obligat. Ex qua regula elici ōt qꝛ tripler est dānū qđ primo iferri solz. Dm est dānū spuale.2m est dānū corporale. 3m est dānū tpale. ¶ Circa primū de triplici dāno spuali qđ prīo solet dari.

Rimū dānuz quod

p prīo dari solet est spuale.2m cm scotū in. 4. di.15. Nullꝰ ōt in naturalib⁹ bonis aie alteri inferre damnū cū talia naturalia bōa incorruptibilia sint sz ōt hō dānificari in bōis moꝝ l' acqsitis eꝰmōi sūt gīa ꝛ virtutes q̄ corrūpi valēt. vel acgren⁹.qꝛ p bona opa acgri debēt quoꝝ acqsitio racile impedit p pcta em ꝛ vicia iā acqsite vtutes corrūpunt ꝛ tandē viacia cōfirmāt.ꝛ q dāt ex bōis oꝛib⁹ gīari impediūt. In his quoq3 nō ōt aliqꝫ aliquē dānificare directe. Cū em gīa ꝛ virtutes nō ꝓdant nisi p vicios⁹ actꝰ. Hec etiā eoꝝ acqsitio nisi p coīdē valeat impedire. ꝓcm atq3 viciū adeo volūtariū est.fm Aug. de ver. religiōe.qꝛ si nō fit volūtarie nō est pctm. Insuper quisq3 possit directe in actū alteri⁹ volūtarie ꝛ p ꝓns nec in pctm ei⁹. iō ꝓns est qꝛ nec ablatōem hoꝝ bonoꝝ quisq3 directe facere.nec ēt p ꝓns aliū in his dānificare valet. Indirecte aūt ꝛ dispositive ōt qs aliū dānificare. sīcut cendo eū ad viciosos actꝰ. qb⁹ꝛ virtutes corrūpūtur ꝛ vicia gīant. Quatuz aūt malū sit aias inducere ad peccandū satis patere ꝓt cōsiderāti dām int bona spualia corpalia atq3 terrena. Ad hoc aūt. 6.q.1.c. ex merito dicit Deteriores sūt qui vitā morelq3 bonoꝝ corrūpūt his q subtātias alioꝝ ꝓdiaq3 diripiunt. ꝛ eaꝺ.q.c. sūt plīmi grego. ait. Multa dānā moꝝ. a dānis tpaliū distāt. Concor. rich. Talis aūt inductio ad pctm triplicif ōt fieri Dº scādalizādo. 2º ad malū inducēdo. 3º mandi erēplū dādo. Dō triplicif hō. primū scandalizat ꝛ quō restituere obligat. Capl'm 1m.

Rimo quidē indire

p te.prīo infert hō spuale dānū cum scandalizādo. Triplicif aūt ōt hō primū scādalizare. Dº xbo. 2º facto. 3º signo. Dº quidē scādalizat qs xbo. Et hoc triplicif fieri possit.tm ad prīs dissera⁹ cū sit hoc verbo iniurioso sicut pz Ihē. 5. vbi dīs air. Vis qui iracif fratri suo reꝰ erit iudicio aut direxit fatue reꝰ erit ꝓsilio aut dixerit fatue reꝰ erit gehēne ignis.pm est actꝰ ire interioꝝ nullo signo exteriori exprīsus.ꝛ h° scādalizare ñ ōt cū mīme videat.qm idē actꝰ ꝓfuso signo exꝓssus. sicut dare interiectōes solemꝰ cū sumꝰ infirmi ꝛ qñ emittꝰ gemitꝰ ꝛ vlulatꝰ ꝓfusos.2. ppt hoc dr. Qui aūt dixerit fratri suo racha. Racha em fm Augm interiectio est significās ire sine indignatōis motū ac ꝓtēptꝰ ei⁹ in quā iracunur. Et hoc quidē quoq3 scādalizare ōt audētes. Tertiū actꝰ manifeste declarās prīo iniuriā dici. Et h° etiā magis prīmū scādalizat: qꝛ manifeste demōstrat prī sui ꝓtēptū cū .atuus notāt. Fatuꝰ em dr q neq3 qđ ipe neq3 qđ alii fant intelligit. Quis trib⁹ trees penas corrūdentes gdati ānectit qꝛ fm Augm. Iudicio adhec dat locꝰ defensioni. Ad 2m. Iplatio sme ptinere videt qñ s. iudices int se ꝓferūt q' supplicaꝰ reꝰ dānādꝰ ē. In gehēna xo ignis dā

natio certa ē. Et si hec tria ire ꝛ odii plēo cō sensu fiāt sp mortale pctm q̄ ꝓferre ēt in pri mo xbo iniurioso. Sz subita ira mortal' ēt cui pa indicat. Tales inq̄ qñcūq3 ꝺ. prm supdcta iniuriosa verba ꝓtulerit satisfacere obligāt p se vl' p inpositā psonā dō hūilit culpā suā vl' saltē sig̃ expolētia demōstrare. 2º prigit. prm tōem hoc bonoꝝ quisq3 directe facere.nec ēt p ꝓns aliū in his dānificare valet. Indirecte aūt ꝛ dispositive ōt qs aliū dānificare. sīcut cendo eū ad viciosos actꝰ. qbꝰ ꝛ virtutes corrūpūtur ꝛ vicia gīant. Quatuz aūt malū sit aias inducere ad peccandū satis patere ꝓt cōsiderāti dām int bona spualia corpalia atq3 terrena. Ad hoc aūt. 6.q.1.c. ex merito dicit Deteriores sūt qui vitā morelq3 bonoꝝ corrūpūt his q subtātias alioꝝ ꝓdiaq3 diripiunt. ꝛ eaꝺ.q.c. sūt plīmi grego. ait. Multa dānā moꝝ. a dānis tpaliū distāt. Concor. rich. Talis aūt inductio ad pctm triplicif ōt fieri Dº scādalizādo. 2º ad malū inducēdo. 3º mandi erēplū dādo. Dō triplicif hō. primū scandalizat ꝛ quō restituere obligat. Capl'm 1m.

Rimo quidē indire

p te.prīo infert hō spuale dānū cum scandalizādo. Triplicif aūt ōt hō primū scādalizare. Dº xbo. 2º facto. 3º signo. Dº quidē scādalizat qs xbo. Et hoc triplicif fieri possit.tm ad prīs dissera⁹ cū sit hoc verbo iniurioso sicut pz Ihē. 5. vbi dīs air. Vis qui iracif fratri suo reꝰ erit iudicio aut direxit fatue reꝰ erit ꝓsilio aut dixerit fatue reꝰ erit gehēne ignis.pm est actꝰ ire interioꝝ nullo signo exteriori exprīsus.ꝛ h° scādalizare ñ ōt cū mīme videat.qm idē actꝰ ꝓfuso signo exꝓssus. sicut dare interiectōes solemꝰ cū sumꝰ infirmi ꝛ qñ emittꝰ gemitꝰ ꝛ vlulatꝰ ꝓfusos.2. ppt hoc dr. Qui aūt dixerit fratri suo racha. Racha em fm Augm interiectio est significās ire sine indignatōis motū ac ꝓtēptꝰ ei⁹ in quā iracunur. Et hoc quidē quoq3 scādalizare ōt audētes. Tertiū actꝰ manifeste declarās prīo iniuriā dici. Et h° etiā magis prīmū scādalizat: qꝛ manifeste demōstrat prī sui ꝓtēptū cū .atuus notāt. Fatuꝰ em dr q neq3 qđ ipe neq3 qđ alii fant intelligit. Quis trib⁹ trees penas corrūdentes gdati ānectit qꝛ fm Augm. Iudicio adhec dat locꝰ defensioni. Ad 2m. Iplatio sme ptinere videt qñ s. iudices int se ꝓferūt q' supplicaꝰ reꝰ dānādꝰ ē. In gehēna xo ignis dāfers mu.t.ad al.ꝛ ibi re.fu.qꝛ fr t. Noie frīs os exprimit hoies marie tm̄ cūq3 fidelē. hz aligd aduersuz te.2m ät Aug. tūc hz aduersū nos si nos cū in aliq° lesim⁹ nos aduersus illū hēm⁹. si ille neglesit relinq̄ ibi munꝰ tuū ãte altare ꝛ vade prius re. frī tuo. s. ab eo veniam postulādo ꝛ tunc veniēs offeres munꝰ tuū. Sz nūqd ad lrām hoc fuari dz dm fm Aug. qꝛ si fr̄ sit pns nō hoc differre debuit dē tū subtrahere munꝰ tuū añ altare relinq̄re. Ad 3m trāz hoc dicit vt inuitet qꝛ tal' satisfactōem mittēdā loci opi q̄m cūq3 spuali ꝛ vtili sic devote oblōis donū l' sacrificium. Et vt ex hoc ꝛ demōstret qꝛ ofo l' sacrificium inhil ꝓdest nec dignꝰ exercet ab illo q ꝓ posse ꝛ fm qꝛ dz ñ satisfacit ei quē lesit. Si at prīus ñ ē ꝓns vtputa q vltra mare abēdum ē credere fm Aug. munꝰ relinq̄nd qđ pꝰ maria pagra offert. 3 dō. ꝓpea dicit qꝛ i pfli casu motib⁹ aī au recōsiliatōes prī pgend ē. vt. s. hūili affectu te ꝓsternas in ꝓspectu dī tui munꝰ tuū oblatus. Et gr̄ fnia aug. qꝛ vbi bonoꝝ ꝓ prīus ōt adiri ercioꝝ satisfaꝰ pire dz vbi xo ñ ē optūtas adeūdi ōt differri iteri, sufficit affectu sibi hūiliari ꝛ recōsiliari cū ꝓpōito id opere adiplēdi q̄ citiꝰ fieri potit bono. Dō triplicif inducit hō. prm suū ꝛ malū ꝛ quō restituere obligat vbi simul oñdit q̄ sint q licite ꝛ illicite artes. Capitulū 2m.

Ecūdo autē idirecte

ifert prīo suo spuale damnū eū ad malū īducēdo. Triplicif em hō inducit. prm suū ad malū. 2º locutōe. 2º opatōe. 3º n. ꝛatū iuētōe. hoc quō iducif hō. prm s. ad malū locutōe. Et hoc quō multiplicꝰ docēdo. 2º flecten do. 3º ptaminādo. 4º corrūpēdo seu spualit venenādo. 5º retrahēdo ꝓpe quō docēdo. s. rationes carnales ꝛ ad lasciuia ꝓuocātes. l' docēdo vultū fucare ꝛ se ornare ꝛ ꝓstitia opari. 2º aūt flectēdo ad mala puta ad vsurā ad furtū ad rapinā: ꝛ ad pcialitates ꝛ hoc quō cōsiliis iuga l' psuasiōib⁹ fris. aut ꝓmiatōib⁹ seuis seu pceptōib⁹ i iis ꝛ ꝓsilib⁹. 3º xo ptāmādo. s. i carn alitatib⁹ q lasciuas cātilenas ꝛ cat⁹. vñ 92.di.c.in scā scrip.ē. Deū morib⁹ stimulat q ppl'm vecib⁹ delectat. aut p hoc honestos delectat⁹ ꝛ libros. Ihē i sodomiis p pestiferas blādic. s ꝛ seductōes. i luxuriis p ipias vetulas ꝛ mediatores in sacrilegiis p diabolicos ꝛ pphanos ō qb⁹ scriptū ē. Morīf arrept⁹ mōacha qcūq3 potif. 4º corrūpēdo seu spualit venenādo. s. detractōe seu detractia ꝓdica-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tõe vt hereticā seu ptāiata doctrina siue docē
do ifirmitates incātare ꝓdemões inuocare seu
p incātatões furta ⁊ amissas bestias repire si
ne breuib⁹ ⁊ aliis auguriis ⁊ sortilegiis atq3
ꝓsilib⁹ fidem dare. ℌ retrahēdo. ſ. ne hō re
stituat aliena vel ne amoue[at] supfluitates ⁊
⁊ vana aut ne veris ꝓdicatōib⁹ ⁊ salutifere
doctrine credat seu ne p ingressum religionis
mūdū rel[in]quat. Circa hoc vltimū notāduz
est ſm scōm di. 15. q. 2. q. 9 subtrahit a religi
one aliq[uis] obligatū pfessionis voto teneť
p virib⁹ laborare. vt ad religionē redeat: vt
hoc mō tam sibi q3 religioni plenarie satisfa
ciat. Si aūt ille intrare voluerit ſm giral'. ob
videť q9 eu3 religioni subtrarit fuit ydonea
psona ⁊ habilis rel[igio]ni ad intrādū q9 ipe eā
intrare teneť. vt sic intrādo satisfac[iat] ordini.
⁊ bñ viuēdo ⁊ orādo p alio[s] ꝓfect ad ei⁹ cō
uersionē. Si aūt non subtrarit aliquā sic obli
gatū: ſ3 volentē intrare tm. tūc etiā distinguen
dū est q3 aut hoc fecit aīo nocēdi ipi religio
ni. ⁊ tūc obligat ipi religioni. ſ3 q3 mltū inter
est inf esse in religione et ꝓpe esse. nō tantum
obligaſ sicut i primo casu. ſ3 teneť ad aliqua
lē restitutōem puta ad aliquā inductōez alte
ri⁹ aliqualiť equ[iv]alentis ad ingressum illi⁹ reli
gionis. Aut fecit hoc aīo ꝓsulēdi sibi puta q3
erat magister su⁹ ⁊ in studio cū eo victitabat.
⁊ tūc si sine frade hoc fecit. nō credo cū illi re
ligioni in aliquo obligatū. Teneť tñ in p° et
2° casu p[er]sone subtracte i psuasionib⁹ ⁊ aliis
ſ[ecundu]m ꝓsilib⁹ bonis ad equalētiā bonis illis in qu
bus retrahēdo illū dānificant. Cōcor. giral.
⁊ rich. cū sco. Qui vero aliis quoq3 ꝓdictis
ꝓsilib⁹ bonis aliquē cozrūpit ⁊ ad peccādū in
ducit ſm sco. teneť mō possibili restituere dā
nū. Et hoc triplicit p° eū de vitate docendo
seip3 ꝺ ꝓdictis accusando atq3 illū ad pniaz
⁊ ad virtuosos act⁹ efficacit inducēdo. 2° aut
si sola inductio sufficere ñ vř. q3 facili⁹ ē hoiez
puertere q3 puertere. teneť p eo orare ⁊ alioz
orōes sibi fideliť pcurare quib⁹ a ꝺo sua cō
uersio pcurēť. 3° quoz p alios efficaces psua
sores pcurare ei⁹ uersiōem dū tñ illi⁹ pccñ
occultū nō pdat. Et his aūt maifeste appet
q3m piculū sit ad malū solicitare quēq3 ⁊ idu
cere ad peccādū. q3 vir ꝑ restituere signe cū
volūtatē iā ad pctā illectā vir possi[t] psuasio
nib⁹ ⁊ aliis multiplicib⁹ viis reducere ad vir
tutē. Addat quoq3 q9 ſm Augn. p° retracta
tionū. Cū virtutū bona maxia sint pl⁹ dāni/
ficat qui in istis dānificat q3 in quibuscunq3
aliis ⁊ p ꝺñs pl⁹ ſm iusticiā obligat ad resti
tuendū. ꝓio tale bonū q3tum sibi possibile ē
hec est ſntia sco. giral. ob. ⁊ rich. 2° inducit
hō ꝓmū suū ad malū opatōe. illicita exer
citatōe ⁊ arte. Querūt doctores quid de his
qui facūt vel vēdunt venenū aut torcūla. seu
balistas. arc⁹. sagittas. quadrellos. lāceas ⁊ si
milia ad hoies occidēdos vel faciūt deciosa.
tabularia ad ludenduz ad alcas. carticellas.
seu marbos ⁊ sīlia ad ludēdū ad fortuitos lu
dos. aut faciūt magdaguones ꝓ capitib⁹ mu
lierū vel fucamēta ad ornādū seu ad infardā
dū vultū ea3 vel aurifrigia. rach[amatura]s.
seu bozdaturas. cozonas flozidas ad lasciuia
,puocandā. picturas varias atq3 lasciuas in
cameris atz lectiis ⁊ q3uscuz aliis locis. ⁊ cu
cta ꝓsilia q9 nihil valēt ad vtilitatē hūanam
ſ3 tantū ad interitū aīa3. videť cū q9 nullus
labor nec aliq3 officium debeat approbari n
si valeat ad ꝓmodū hūane vite cui gen. 3° di
cat dñs. In sudore vultus tui vesceris pane
tuo. quasi dicere velit. Nō laborēs neq3 debe
des nisi in ope illo q3 valeat ad faciendū pa
nē tuū. h° ē ad sustentatatōem vite tue. Ad
q3 dicendū q9 in triplici gñe pñt distingui ar
tes ⁊ manuales opatōes. ℌ° sunt quedā ne
cessarie. 2° sunt quedā indifferētes. 3° quedā
pniciose. ℌ° cū sunt quedā artes necessarie
ad hūanū vsum. ſ3 hoies illis abuti possint ⁊
sepius abutāt⁹ sicut sunt agriculture. lanifi
cia ⁊ ars architector. sutor. textor ⁊ cōsimi
liū. Secdo sunt quedā artes q3 multū sunt in
differētes q3 his vt plurimū abutūť ⁊ quedā
vti possunt eisdē bene. sicut sunt gladii lācee
balliste ⁊ sagitte quib⁹ hoies vtūtur ad bellū
iustū atq3 iniustū. Silr etiā quedā venena q
bus hoies ad sanitatē corpis vti pñt. Insup
etiā ad hois necē. Silr fieri pñt aurifrigia et
rachamature ⁊ cōsimilia ad mūdi vanitatez
⁊ ad ecclesiastica ornamēta. Silr taberne et
hospicia ad pniciē ⁊ necessitatē ⁊ sic de aliis
In oīb⁹ supdictis in p° ⁊ 2° casu ⁊ cōsimili
bus eis ad intentōem faciētis ⁊ vendētis re
curredū ē ⁊ in hūusmōi distingu[en]dū quia
q3q3 hō non peccat. q3q3 peccare pot. q3q3
aūt peccat. ℌ° cū si hō credit hoc alicui ne
cessariū fore vel vtile vel ai[a]m habuit indiffe
rentē seu de hoc nihil cogitabat q3 rōem id
cogitādi nō hēbat. nō peccat etiā si illo talis
abutatur. 23. q. 5. de occidēdis. vbi Augu.

ait. Absit vt ea que ꝓpter bonū ⁊ licitū faci
mus aut habemus si quid ꝓpter hoc preter
nostrā voluntatē cuiq3 malū accideret nobis im
puteť. alioquin nec ferramēta domestica ha
bēda sunt ⁊ agrestia neq3 ex eis vel se vel aliū
interimunt. nec arbor est plantāda ne quis i ea
se suspēdat. 2° aut hō peccare posset si ei con
scientia dictaret q9 ille hoc ad abusum requi
rat. vel hoc dicrare deberet rōne requirentis
persone. Ad hoc. 3. q. 7. c. nō ois Aug. ait.
Mali⁹ esurienti panis tollit. si de cibo securus.
iusticiā negligebat. q3 esurienti panis frāgitur
vt iniusticie seduct⁹ acquiescat. 3° vero ma
nifeste hō mortaliter peccat si hoc sciēter fa
cit vel vēdit vel quomōcuq3 aliter alienat: vt
alius abutar. ⁊ oīa mala que inde sequūtur
imputāt⁹ ei ar. 2. q. 1. Notū ii. q. 3. ꝓcipuech3
q. 6. c. i. ad fi. vbi scriptu est. Nō nñ attēden
da sunt que fiāt q3tum quo aīo fiāt ap[osto]l⁹ re
spicit de⁹ ad cogitatōes ⁊ spōtaneas volun
tates. q3 ad act⁹ qui per simplicitatē aut ne
cessitatē fiūt. ℌ° aūt sunt quedā artes ꝓnicio
se q3 ad nullū vsum hūanū vtiles sunt: nisi
ad pniciē corpoz ⁊ aīa3 sicut sunt quedā ve
nena mortifera ⁊ ad nullū hūanū vsuz vtilia.
facture supflue ⁊ sumptuose cozdinaz lintea
minū ⁊ camisiaz que in triplo pl⁹ valēt q3 to
ta camisia. decii. tabularia. tabulle. carticelle
seu narbi. maghagounes. seu mitre ꝓ capiti
bus mulier. fucamēta ea3. corone flozide ⁊
lasciue picture ad vanitatē seu luxuriā in/
citātes. 2 sīlia. ⁊ē mortalissime peccāt talia
ererōces: faciēdo. tenēdo vēdendo. donādo.
vel quomōcuq3 alienādo. ⁊ oīa pctā ⁊ mala
que perpetrātur illaz rez occasione. cis īpu
tātur. ⁊ oīm aīaz pereūtiū illoz malo[rum] occa
sione rei sunt apud deū. ii. q. 3. precipue[re]. de
fin. ⁊ dan. da. c. fi. Ad hoc etiā optime facit
ler distinguēs inter venenū bonū ⁊ malū di.
q9 flagicīose rei que nullomō p adiectōem al
teriꝰ rei siue materie ꝓt esse vtilis vsui hūa
no. nec ēptio nec mandatū. nec socictas vale
re ꝓt. ff. de otraben. emp. qui vene[n]m. his con
cor. ray. innocē. ⁊ hosti. ex ne cle. vel mo. c. i°
⁊ si q̄n ꝙ raro cōtingat q9 aliqua ꝓdictaruz
aliqa ad licitū vsum reducere possit: tñ ſm
Criso[st]m. vt refert tho. 2ª 2ᵉ. q. 169. ar. 2°. in
fi. tales artes nō sunt tollerande. vñ dicit. Si
opibus alicuius artis vt pluries aliqui male
vtēr[en]tur. q3uis de se nō sint illicite sunt p offi
cia principis extirpande a ciuitate ſm docu
menta platonis. Non est aūt necesse extirpa
re a citate ea q̄ venalia sunt ſ3 q̄ fiūt in aiarū
⁊ populi detrumentū sicut ducesi fortuiti ⁊ p/
nicioſi ludi. superflue vanitates. curiose inuē
tiones ⁊ cōsimilia. Hec supradicta per igno
rantiā excusa[n]tur. ex quo sciunt q9 cōiter ꝙ
maiori parte ꝺomines talibus abutuntur.
ꝓpterea quilibet obligatur scire de arte cū
qua victū lucratur vtrū sit licita vel econuer
sa. In hoc quoq3 multū debet vigilare con
fessor cum penitens venit ad eū ſm tali exer
citio vel officio: siue arte sit in quo possit sal
uare animā suā. alite[r] ex ignorantia vel ne
gligentia nō excusatur ipe confessor si penitē
tem per absolutōem reddit securū cū exerceat
arte in qua aīa sua pericl[it]atur. Et de iniu. et
dā. da. si culpa. Ex multis ꝺomibus accidit q̄ dns
Hie. in. ait. Et si ceco ducatū prestet ābo in
foueā cadun. Tertio inducit homo ꝓximū
suū ad malā nouitatē iuentiōe. Vñ tho.
22ᵉ. q. 169. in fi. scdi articuli ait. q9 artifices
ornamentoz peccant inuēiendo aliqua sup
flua ⁊ curiosa. vñ Criso. super Hie. omel.
49. inquit ab arte calceoz sutoz ⁊ textoruz
multa abscindere oportet. Etenim plura ad
luxuriam dedurerunt ne[gligen]tiratem eius coz
rumpentes. artem male arti commiscentes.
Cum hoc concordat Alexan. de alis. Quo
modo autem ⁊ que fieri debeat restitutio om
nium que in opesenti. c°. dicta sunt non pōt
sigillatim facile diffiniri. sed iudicio boni viri
atq3 confessoris discreti in quolibet partien
lari casu prudenter determinanda est. Hec
sure poli spiritualia q3 temporalia ⁊ cōporā
lia damna minus ertimanda sunt sicut supe
rius in principio primi articuli presentis ser
monis demonstratum est.

¶ Tripliciter enim homo per malum
exemplum scandalizat proximum de illoruz
restitutione condigna.

Capitulum tertium.

Ertio infert hō dire

t cte. prio suo spuale dānū ei malū
exēplū dādo. vñ lamētabiliť de talibus dr̄a
p ꝙpl[ēt]m ait. Facti⁹ sum tanq3 vas pditum:
q̄n audiui vituperatōem multoz cōmoran/
tium in circuitu. Ait enim de ecclesia chri
stus. Factus sum tanq3 vas perditū. i. perfo/

ratū:quasi dicat. Jam ablata est a me fides spes ⁊ charitas:qz nullus vult p spem se pi icere iā in me.imo ⁊ qui de corpe meo erant de materia effluūt fide sic i vase pforato vbi nll's liquorē reponere iā phibit: ⁊ qui ponit in tus subito foras fluit.⁊ tale is p sequens non amat. Predictor aūt rōem ⁊ signū subdit:qm̄ audiui vitupatōem multor cōmorā/ tiū in circ in circuitu nēpe cōmorant hr/ tici:gētiles ⁊ iudei: Nec ad centrū dn̄i nr̄m Jesum xp̄m q in me° ē eccl'e pp exēpla mala accedere voluit istor pe vitupatōem audi/ re xp̄s nō cessat:qz pp multos xp̄ianos mala exēpla xp̄i fides a dictis ptinne blasphemat vñ ⁊ multi ab ea retrahunt:⁊ qō deterius ē. multi q iā credidera cessūt ⁊ ad vomitū reuertunt:in circuitu quo cōmorant q su is malis exēplis pri suū i lizant.mūdo dediti ⁊ a via vitatis alienati.nulli.n. in hoc circuitu mūdanor.⁊ trāseuntiū tpaliū nō mo ranf:dū terrenis tm̄ necessaria sumūt. ¶Jali ro ē.t si pauper rebus sint in eis corde. ore: ⁊ ope manent. De trib⁹ enī principaliorib⁹ ma lis tales maxime primū scādalizant. 2° de auaritia 2°.de luxuria 3° de superbia. 4° na qz impij p malū e pr̄m scandalizāt de ava ritia hmōi sc̄ vsurarii manifesti scelerati ⁊ ap ti lusores lusor in locis ⁊ aliis locis manife sti receptatores impiissimi raptores ⁊ pximi/ qsta aūt detestatōe digni sint q lusorib⁹ recep tacula pbant oñdūt ēt humane leges:cū. C. de lee lusu ⁊ alea. l.i. i pnn. scriptū est. sīgs eū apd quē in alea lusū ē dicet vulnerauē rit:dāmne ei dederit siue qd eo tpe furto si latū est:iudicio non dabo in eū in qua lege sm̄ Bar. de sacrofer. apte notari pōt q tpe lu di qui retinet ludū sine tpali pena liberari pt. fur quoqz si pbabit q furat sit ab eo q reti nebat ludū in domo atqz eo tpe quo ludebat impunis erit publici atqz obstinati raptores sm canō.multiplici ēt plectuntur pena. 3° enīz raptor ercōicat ab illo cōo in c° diocesi rapinā fecit extra de rapto.c.i 6.q:3 placuit. 2° vero nisi ablata restituat:vel plenā secu/ ritatē de reddēdo faciat:⁊ habeat vñ possit. pnia ei denegat. 3° aūt si eūz restituere posset noluit satisfacere ⁊ distullit pniam qz ad mortē.⁊ tunc satisfacere mīme pōt:ū pniam ⁊ viaticū petit dabunt ei.tm̄ priabit eccl'asti ca sepultura nisi hēdes seu pning p eo satis/ facere velint.qō qdē statutū ē ad alior terro rē si vero impenitēs ipse decedat.⁊ viaticum ei nō dabit.⁊ priuabit eccl'astica sepultura ꝑ sbyteri vo q ptra dicta fecerint ipm̄ sepelidō ⁊ hmōi ab officio deponēdi sunt:ꝓia supradi cta hñtur.extra de rapt.in.c.sup.eo.⁊ in.c. ex lris. 2° aūt impii p malū er pr̄m scandali/ zant de luxuria:sicut publici pcuratores aīa/ m̄les ornatu meretricio incedētes.⁊ maxime cū in sacris tēplis hmōi pphana fiunt.quor fetor ⁊ horror ascendit:ascendit vsqz ad au/ res dn̄i sabbaoth in hor mysterium extra de iniu.⁊ dā.da.c.si egressus.⁊ sumit ō exo. 22. c.vbi ait. Si egressus ignis apprehenderit acer uos frugū siue stantes segetes in a ne:reddā dānū qui ignē succēdit.q verbū si ad lras ob seruare quilz obligat qto magis si hoc succē sio fit in segete aiarum:nōne de vobis o mali eres vane.isa. 50.c.ait. Ecce vos accedētes ignē accincti in flāmis.qz dn̄ in vanitatib⁹ ve stris in hoib⁹ ignē luxurie accēditis. volmet ipsas eisdē flāmis accingitis atqz cōburitis. qs aūt ita insan⁹ est vt nō credat eē petīs pe pare venenū ad hoies occidendos. Et si cul pā existimas eē occidere corpa mortua.q/ to cēsere debes occidere aias dei ymagine in signitas ⁊ ppetuo duraturas:sz de hoc in ser mone. 46.et 47.pleni° disserem°. Nec suf ficere video q talis m'r satisfaciat ꝓdcēter āmouendo superfluas vanitates si ꝓdictas ges serit aio:ad luxuriā ⁊ ad cupiscentiā sui ho mines ꝓuocādi:sicut nec sufficit vsurario ces sare ab impio lucro nisi restituat:tā impe ac gsita.vt g talis satisfaciat plene necesse ē ei tāta honestate fulgere:q qui ex sua occasiōe scādalizati sunt: er ei° honesta conuersatōe red dant edificati manifestū quoqz er malū de luxuria pstant in publica fornicatōe seu adul terio cōmorantes: ⁊ qlz publice meretices. Et qō horrendū est ēt audire qdam si quasi publici sodomite:quidā ēt puellar ⁊ puerō seu mulier raptores atqz violentatores. Ter tio vo impii p malū er pr̄m primū scandali zant de superbia. Inter quos cōmerari pnt tme tes inimicitias nolentesqz pcere inimicis pu blici ptiales:⁊ q inter ptes capita sc̄ia illā gnia unt ptes distinguētia manifeste tenētes se ptiales publice pfitentes publici homicide.si militer letantes de malis que fiunt in iniusto bello atqz laudantes illa publici incātatores similiter ⁊ hi qui per incantationes querūt vt recipiūt furta ⁊ publice faciunt pximilia mala

Omēs aūt sup̄ producti ⁊ consimiles eis qui per opera auaricie luxurie ⁊ superbie proxi mū scandalizant excōicati sūt excōicatione minori sicut patet sermone. 25.c penul. ⁊ vl timo. vt ergo vere eos peniteat. tanū bonus tremplū de sua cōuersione phibere tenentur q qui de eor malis scandali habuerunt occa sionē de eor vera conuersione hēant ꝓia edifi catione ꝓsam sicut dicitur extra de pnia ⁊ re c.p. Jam.est a pctā non sūt occulta cor/ rectione purganda.imo sm glo.ibi. Qui pu blice peccant publice corrigant. 7.q.1.si pecca uerit.⁊ de consc.di.2.ego berengarī° in fi. Et hoc siue sit gravia siue leuia vt sedetur scan dalum populor publice fieri debet:

Articulus 2° de triplici corporali damno. quod proximo inferri solet ⁊ de debita satis/ factione illorum.

Ecundū aūt damnū

quod proximo inferri solet est cor porale quod etiā sm regulaz supe/ rius datam restitui debet: Tripliciter em̄ ta le dānum dari contingit. 1° vulnerādo. 2° mutilando. 3° occidendo. Et licet homo resti tuere nō valeat membrū vel vitā ad restitu endū tñ alia bona necessario obligatur com pensata qualitate lesi ⁊ quātitate damni. atqz posibilitate ledentis sm rich. ⁊ sco. in. 4. di. 15. Ad quid satisfacere obligatur qui vulne rat proximum suū. Capitul primū.

Rimo quidē homo

p infert dānum proximū vulnerādo Et hoc sc̄z remediabilimo. Et ta lis in restituendo ad tria remanet obligatus. Primo quidē tenetur ad expensas in medi cos quas ille in suor vulner sanatōe fecisset. Vide de iur. ⁊ dam. da. c. si rirati. ⁊ sumitur ab exo. c. 22. Si rirati fuerit hoies ⁊ percus serit alter primū suū ⁊ ille mortuus nō fue rit:sed iacuerit in lecto.qui percusserit. opas cius. l. amissas sm glo. ⁊ impensas in medi cos restituat. Secūdo tenetur ad illa que vul neratus occasione talis lesionis amisit. puta si homo deditus erat alicui labori corporali. vñ verisimiliter credi ꝓt q inde lucratus fuis set. ad talē satisfactōez obligat° ē sicut dicit i prallegato. c. glō. Tertio ad satisfactōez et placatōem ipius lesi de iniuria data. Cū enim bonor inter exteriora bona sit maximū bonū. nō videtur q inferri possit alicui iniuria gra uis per quā detrahitur multū. quin ille obligē tur ad talis honoris restitutōem. Certum est m̄q talia alicui inferre est notabiliter illi iniuriari. Sc̄m em̄ tho. 22. q 62. ar. 6. qui percutit aliquē tenetur recōpensare iniuriam passō ita vt nihil remaneat apud ipm̄. Et h° ad arbitrium boni viri.

De satisfactione illor qui mutilant ꝓri mo suo aliquod membrū. Capitulū scd̄m.

Ecundo aūt homo

infert dānum ꝓximū mutilando: quod quidē irremediabile dānum est:puta quia abscidit ei manum seu trūcauit pedes. aut hoīem excecauit. Pro tali em̄ of fensione sm sco in. 4. di. 15. q. 3. cōiter in ec clesia nisi pecuniaria restitutio nō inueniē sta tuta. Scd̄m em̄ ciuilia iura trūcator tenetur ad ēstimatōem operum futurar ꝓ toto tem/ pe vite trūcati. Insti. de obli. que ex quasi de. nascūtur. ff. hoīcff. de his qui deiece. vel effu. li° fu. In quinqz aūt sm sco. vbi supra talis mutilās obligatur sm eū Pro ad expē sas appositas rōe illius sicut dictum est supra in. c. rirati. 2° ad satisfactōem ipediti lucri ꝓ toto futuro tempore quo vsur erat illo mēbro abscisus. est sm quod supra fmōe. 33 ar. 2. et. c. 2. plenius est declaratū. Tertio ad satisfactōez afflictionis illius mutilati que sibi ꝓpetua ē. cū viuere sine oculis aut sine ma nu tristabile sit ⁊ maxime onerosum ꝓpter ea tenetur ad aliqua alia super impēdenda ex q us possit onera ⁊ tristicias quas ex tali lesio ne incurrit cōsolabilius atqz leuius ferre. Ex vno tñ respectu plus ponderanda ēmuti latio pauperis q̄ diuitis si magis egebat par te abcisa ad necessariā victum. qz vsus fuisset plus parte illa ad necessaria pcurāda. Ex al tero vero respectu est in diuite alia conditio ponderanda. s. dignitas ipsius persone. sed ni hilomin⁹ paruz est quo ad primū respectum Quarto aūt trūcator diues tenetur alere a se truncatos si alioūde egent. Quinto obliga tur ad satisfaciendū consanguineis illius mu tilati puta si ille. s. cui manus est ablata se et suos alēbat videlicet vxorem ⁊ filios patrez ⁊ matrē vel alios quod nūc implere non po test. Talis damnū inferens ad equalia obli/ gatur sm iudiciuz boni viri.

De his que restituere obligatur impius

homicida.

Capitulum tertium.

Etio vero infert hō

oānum ꝓmum occidendo. Tali aūt occisori fm sco. 4.di.15.q.3. Tria nēcia sūt ꝙ Dō em exīmit ei ꝙ eripiat vitā suā in causa iusta: vtputa contra inimicos ecclesie vel contra hereticos, seu cōtra alios infideles & hoc ordinādo laborē et periculū suū satisfactione illius quē occidit ipse. vt sic cū nō ꝓt in corporalibus satisfaciat in spūalibus bona. quod si nec tantas restitutōem facere velit. nō ꝓt oīno a restitutione esse immunis cōtra quosdā fatuos ꝓfessores homicidas leuiter absoluentes, non oīa pendentes eis restitutoem necessario incumbēte quasi facilius transire ꝑ sit impius homicida ꝙs vt ita dicaz canicida q̄ homicida.

Mā si quis occidisset bonē ꝓmi sui vel canem nō absolueretur sine restitutōe & tamen leuiter absoluitur de impio homicidio ꝓpetrato. Quantū aūt homicidiū dīs detestet: qñ dauid qui tñ occiderat iuste qz mlt̄ humani sanguinis effusor fuerat tēplū sibi edificare ꝓhibitus est deo. Si igitur occisor iustus non acceptatur ad cultū dei. Iniustus occisor vbi pebit/ hinus sine est scotus. Secūdo aūt fm giral. ob. obligatur si predicti casus nō occurrerent homicide. totā vitā suā in ozōe & pniā ordiare ad illō vtilitatē quē ipe occidit.

Tertio quoq; fm sco. & giral. si interfectus aliq̄s sustentabat. s. patrē vl matrē. aut alios quos sibi ꝓpinquos seu pauꝑes. obligatur talis interfector oībus illis ad tantā restitutionē ꝙtam illis abstulit per interfectionem illius. Nō hoz oīm est qz damnum passo, est restitutio facienda. Et his elici pōt ꝙ si quis rei pūblice necessarius erat, siex huius morte dānū ē passa. occisor ad ꝓdignā recōpensationē ei redditur obligatus. Seruus etiam dño suo occisus debet restitui. s. ꝓ alterius serui equivalētis datōem vel emptionē aut ꝑ precium ꝓperens emptioni. In oībus igitur istis to hoc 2° articulo dictis in quibus damnū neqz in se neqz in equivalēti restitui potest ꝑ recōpēsatōes fiēdā boni viri cōsilio restitui dz fm rich. tho & guil.

Ad 3° de tpa dāno qō prio dat & ad pñs sufficit agere & tripliciter fame restitutōe fz ꝙ hō tripliciter diffamat

Ertiū aūt dānū ꝓxi

mo inferri solet. s. ꝓpale qđ quidem restitui dz tuū principalē rōnem supius datam. Interior aūt ꝓpalia bōa bō nomē & bōa fama obtinet principatū sicut ꝓuer. 22. c. scriptum est. Nomē est nomē bonū ꝙ diuitie multe. Ꝓpter rea de restitutōe tēporaliuz ꝑ presens sermone ceteris ꝓtermissis, de fame restitutione quasi quodammodo rebus ꝓpriis adherentis plenius disseramus.

Dauus aūt ē bonū qō in nobis ꝙs quod est ex nos. tē poralis nāqz substantia extra nos ē bona autem fama est intra nos. Vñ. 6. q. i. c. deteriores anacletus. ait. Deteriores sunt qui bonorum vitā moresqz corrūpunt. bis qui subas alioz ꝓdiaqz diripuit ipi em ea que extra nos sunt: ꝓ nra sint auferūt. nostri quoq; detractores & mox corruptores nōs ꝙsue qui aduersus nos armātur. ꝓprie nosipos decipiūt. Tripliciter em fm scotū in. 4° di. 15. q. 4. bō ꝓmi sui diffamat. Dō manifestando occul/ 2° negando verū. 3° imponendo falsum.

Quid satisfacere obligat qui ꝓmum diffamat manifestado eī occultū malū. c. m

Ecundo aūt ꝓxi

mū suū diffamat negando verū occultum. Sez cum crimē verū sed occultum. in publico tñ sibi impositū negat. qz in hoc negans notat in iudicio de calūnia imponentez eo q accusator vel denūciator falsi criminis est infamis sicut patet per ea que dicunt ex. de calum. c. ꝓ. et 2tñ taliter negans non retractare negatōem suā. qz nullus tenetur in iudicio confiteri se reūmondū conuictus. c. non dico. de pe. di. i. Et ad hoc etiam facit. ꝙ scribitur in sermone. 37. ar. 3. c. 2fm anthom de Butrio. Tenetur tñ ꝑ que dam sobria verba sicut in precedenti. c. dictus est illi accusanti restituere famā qū notauit de calūnia indirecte. vtputa dicēdo. Nō habeas em ꝓ calūniatore. quia forte in ꝓpondendo habuit bonā intentōem vel forte credidit se ꝑbare intētū suū. sed deceptus fuit. Dicūt tñ dicunt & bene q talis in nullo tenetur quia si talia verba diceret condēpnare tur ad mortē. Sed contra hoc tria dubia seu difficultatēs remanere videntur. Prima autem est an qui tale crimen in publico sibi ꝓpositum negat mortaliter peccet. Videtur eum ꝙ sic. Primo quia mentitur & mendacio reipublice pernicioso. Nam respublica ꝓpter mendaciū eius publicū impeditur a punitōe ei⁹ iusta. Et etiam qua nocet ꝙsone accusanti cum per hoc de calūnia infametur, dicendū ergo ad primū ꝙ sicut deūtonomii. 16. c. scriptum est. Iuste quod iustū est persequeris. Nec quaqz̄ em respublica oia mala punire debet. sed ea que cū hoc ꝙ sunt. punienda sunt. & talia potestas iuste ꝑt punire. Talia aūt sunt q̄ cozā iudice reipublice possunt sufficienter probari. Preterea non leditur respublica si diuinum iudiciū ereedat iudiciū eius. vt. s. ali qua reseruentur iudicio dei sup quo non potest reipublice iustū iudiciū cē. quia sicut ꝓmi. R. 16. haberur. homo videt ea que patēt deus aūt intuetur coz. Et ꝑ hoc patet Rn⁰ ad ꝓmū. 2° aūt cū dicitur ꝙ tale mendaciū est pernicioſum cōtra accusantem. dicendum q̄ nō est pernicioſum cōtra cū sed ipe sibiipsi pernicioſus est. dū eomō. ꝓponit quo mūme ꝑ ponere dz. qz cū nō deberet. ꝓponere sibi imputet si aliqua infamia ei subsequat cū ipe de hoc cā sit. nō aūt ille negās. Mā defendit inocentiā suā in publico vbi equidē nō est nocēs nec habend⁹ ꝓ nocente donec fuerit ꝓuictus.

2° etiam remaneat difficultas si talis peccat mētiendo ꝑ se. Dō em videt durū q̄ gliz ab vno accusat⁹ in publico. teneat de necessitate salutis id ꝙ quo est accusat⁹ in publico cōfiteri statī. & sic statiz in iudicio sanguinis patibulo se exponere. Secūdo etiā hōdo occulū nō tm ad penā sed ad honest. & inhonestū non videt ꝙ ille honeste & fm rōem debeat cozā tali iudice cōfiteri. qz ipe plusq̄ quicūqz alius singularis accusans sibipi auferret famā. quia in iudicio cōfitenti creditur cōtra se. nec tñ mētiri videt fm landulfum: qz rōnsiones accipiēde sunt fm interrogatōes. Nō em quelibet rōnsio cuilibet itrogātis sufficiens. sed ꝓpler q. aūt fm quo quis rndere ꝓt. scie. & iudiciale. ad interrogatōem factā in foro cōscientie. non est rōnsio ex foro iudiciali. Nec ad illā iudicialē est rōnsio in foro cōscientie. cū ergo iste nec in foro iudiciali crimen qō non est notū nisi in foro cōscientie nō mētū. Quid ergo faciendū. Rndeo ꝙ tūc dāda est rōnsio iuristar. Nego. ꝓposita vt ꝓponūtur. Et b⁰ quidē in ꝓposito sine iudicio dici possunt. qz ꝓponūtur in publico & vt publica & vt publice ꝓbanda. Sic aūt ea negare ꝓt qui scit ea in publico nō posse ꝑbari. ꝙ si iudex vrgeat eū vt ꝓpositus fateatur vel vt publice neget. Rndere vtiqz ꝓt. ꝙ ipe sufficēter ad accusatōem rndit. & sicut est moris rndere iuris peritis. Nec declinare vult ab illa rōnsione. fateat iudex erga accusantē ꝙ iuris est. Tertio quoq; remanet difficultas. s. si talis ꝓdicta negans intendat tñ negare illud vt ꝓpositum est ibi vz vt publicū sicut facit sacerdos dicēs de cōfesso. Nihil mali scio ihū fecisse. qz loquit vt in publico iudiuit aūt vt in alio foro. Nunquid iste negās de illa negatōe penitere tenet. dicendū ꝙ bonaz quippe mentiū est etiaz ibi culpā agnoscere vbi culpa nō est sicut in. c. ad ei⁰. 5. di. gre. ait. Multo quidez amplius vbi dubitat. an sit ibi culpa. & qualis. etiā culpa bone mētis est culpā agnoscere. ꝓpterea in tali casu turū est post talē negatōez penitere indistincte de hoc tanqz tali quale est vtpote sub tali distinctōe. si mortale est tāqz de mortali. si veniale tanqz de veniali.

Quid restituere obligātur hi qui ꝓmū suum infamant falsa imponendo. aut autā narrando.

Capitulum tertium.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ertio quidã homo

primũ suũ diffamat imponendo sibi falsum crimen. ⁊ hoc dupliciter contingere ꝑt aut narrando malũ a se inuentũ. aut narrando malũ ab alijs auditũ. Ho quidẽ narrando malum de se inuentũ. Talis nempe dr restituere famã retractando simpliciter verũ suũ ⁊ quod sibi imposuit. ⁊ hoc ita in pub 'co sicut publice diffamauit. alias non seruat iusticiam in reddando primo suo quod suũ ẽ. talis aũt me restitutio ſm ray. tali modo fieri debet. ſ. q vbi homo cõtra primũ dixit per se vel per aliũ vel per cantilenam. aut per libellũ mosum. vel per detractionẽ ⁊ obloquutiõem ⁊ in locis alijs in quib⁹ sentit illũ diffamatũ dicto vel facto recognoscat suũ errorẽ ⁊ dicat q mentitus est p guttur suũ. ar. eẽ. de purgatõe canonica inter solicitudines. ſ. precipias. Quod quidẽ ita intelligendũ est niſi ex tali recognitiõe aperta. diffamat⁹ infamaret Nõ dicat ergo. Ego de tali facto diffamauerã talẽ specificãdo pctm̃. sed ſi dicat in generali. Ego infamauerã talez de eodẽ quo inter os est diffamatus. sciatis q hoc ego inueni ⁊ mendacũ est quicquid õ hoc diri. Non dicat illud fuisse falsum: sed mendaciũ eo q contra mentem dicebat. primũ infamando: ⁊ tm̃ ꝑt esse verum quod ip/se dicebat. Et niſi rõnabilis causa instet ſm Ray. ⁊ ho. tenetur talis infamans ab infam..o veniam postulare. ar. 14. q. 6. c. i. 3. q. i. quidã. Videat ergo quilibet ꝗtum difficile sit restituere ablatã famã ⁊ ꝙ rari reperiantur qui hec seruent ⁊ nihilominus innumere quotidie grauissime infamie sine satisfactione ponũtur. Si aũt obiiciatur q homo magis tenetur ꝓ ꝓpria ꝙ ꝓ aliena fama ze/lare. nec posset ꝓrorimo reddere famã. suum retractando verbum niſi seipm turpiter diffamaret. Dicendũ ſm sco. vbi supꝝ q sicut dicit in sermone. 38. ar. 1. 7. c. 2. Bona corꝑis atq3 exteriora minime diligenda sunt niſi in ordine ad aie bonũ ⁊ ad ipm deũ. hoc aũt nõ est niſi vt iuste cõpetere possit ipſi. ſ. diligenti. ꝓpterea sicut ibi de dilectione corꝑalis vite subditus dicetur. Ita dico hic de di..tõe fame ꝓprie quia quilibet cui cõpetere potest fama. magis debet sibi diligere illã iuste ꝙ alteri cui non ꝑt cõpetere niſi iniuste. Si autem talis fama sibi non posset cõpetere niſi iniuste alteri aũt iuste magis debet diligere illã alteri cui iuste cõpetit. ꝙ sibi cui iniuste. Et sic ẽ in ꝓposito nostro. Falso cm̃ de crimine accusato iuste cõpetit fama. accusanti aũtẽ ꝑ talẽ accusationem fama non conuenit iuste non solum quia in accusando mẽtitus est. sed qz radicaliter diffamauit directe igitur posteo ñdens innocentiã alterius cui tenetur in b⁹ ⁊ indirecte nocentiã sui non tunc ꝓprie se diffamat. sed tantũ amonet a se laudẽ falsaz Mateat hoc ⁊ per exemplũ Quidã tribus videntibus fornicaz. Illi postea accusantes crimen non vtiqz diffamant illũ ſz ipse in publico illo facto seipm diffamat. quia publice cõmittendo quodcunq3 crimen lesionẽ sue dignitatis incurrit. Et sic ꝗtum est in se famaz amittit. Nec postea publicatio illa ꝑ quam talis lesio nota fit auffert sibi famã. sed tantũ mõ facit magis in publico deuenire id quod tñ ꝑius er natura cõmissi actus simpliciter publicum erat. Secũdo aũt homo primum suũ diffamat narrando malũ ab alijs auditũ Verbigra. Quidã non imponit alteri in publico tale crimen sed de illo ſm audita murmurat vel indiscrete cuiuscũq3 vel corã multis alicubi narrat. nõ tm̃ tanqz sibi certũ. ſz sic audisse testatur. nũquid talis restituere obligatur. Dicendus ꝙ rara fides ideo qz multi multa loquuntur. Propterea dicens ea se audisse niſi er modo ipo dicendi aliquã maior rem certitudinẽ ꝗ er cõi relatione oñdat et natura actus in illoz oppositõe non auffert isti famã: qz si firmiter illi concipiant eum de quo est sermo forte crumiosus leues vtiqz sũt sicut eccle. 19. scriptũ est Qui cito credit leuis est corde. Verũtamen qz a scandalo pusillorum cauere necesse ẽ iuxta illud pauli i cor. 8. Si esca scandalizat fratrem meũ non mãducabo carnes in eternum. Et multi sunt tales pusilli leues ad credendum subito mala ideo periculosum est valde er aliorum relatu. eis audita talia referare. Quo⁹ quidez si fit aliquo malo aſo ledendi illum de quo ẽ sermo non est facile excusare. quin contra caritatem fiat ⁊ per consequens mortalis sit culpa. Si aũt er i consideratione talibus corã fiat. durum est q creat genus venialis culpe cum humana lingua in lubrico posita sit. ⁊ sicut iaco. 3. scriptuz ẽ. Qui non offendit i ver

bo hic ꝑfect⁹ est vir. Et his g⁹ ꝙ dicta sunt in pñti sermone ꝑz quid restitui dz de dãno illatis sine ſpũalib⁹ aut corꝑalib⁹: aut tpalib⁹ quo ad famã: q̃ lz gratia videant: tñ suaſſim⁹ amor dei ꝑ gram hec ꝑfuare volentib⁹ facier oi⁹ leue: ꝓsiderata felicitate eterna ad quã ꝓpare creati sum⁹ vt regre possim⁹ in ea cũ dño nro Jesu xpo. Qui cũ ꝑe ⁊ sancto ſpũ triũphali⁹ gloriosus regt in scla seculoz amẽ. Feria 4ª p⁹ 4ª⁹ dñica in quadragesima de restõne tpalium rez qõ ꝓhebdit sub quid ⁊ ꝗtum restituendũ sit. c. 37.

Ynt vor quando nẽo

poterit opari. 10. c. 9. dignũ nẽpe est alaciter ione atiẽta xbũ dñi saluatoris marime his qui aliẽa restituere obligãt. aut. n. venit nor. ſ. corꝑal⁹ ⁊ forte impzomise ⁊ subitance mortis qñ nõ potit opari. ſ. pñaz debitã ⁊ restõnem ꝓdigna quasi ⁊ a⁹ sensu di cat restituere satage dũ san⁹ es: dũ vales: dũ hoc lu⁹ scie tibi dictat. qz venit nor. ſ. ereca tõis meralis. qñ nemo poterit opari. Et hoc vsqz erecabit te mala tua ⁊ indurabit corꝑ tuũ iniquitas tua. vt g⁹ quilz vim dũ viuit õ bita restoem ope adimplere possit. pactis his ꝙ ad restinez fame ptinere videnr cũ sit tpale. bonũ de reliquis tpalib⁹ bõis restituendis disseram⁹: de qb⁹ possum⁹ distinguere tripler debitũ qõ restitui dz ꝑm dici põt musũ 2m aũt turpe 3m vo illicitum sine alienũ Primi/culꝰ primꝰ qõ oẽ tpale qõ iuste retineri ñ potest restituendũ est.

Rimum quidez de

bitũ qõ restitui dz: dici põt iniustũ qz iuste ẽ hitũ vel iniuste detentũ: ꝑ ꝙ talis est rla dãda. De alienũ vel qõ de iure alij debet sine licite sine illicite hituz fit. restitui dz. Ad cuius rle intellectũ notam ẽ ꝙ quarmor restitui debẽt ꝗtum ad hãc rlaz spectat. Jmo oẽ alienum licite acgsitũ. 2o oẽ alienum nõ licite acgsitum. 3o oẽ licitũ acgsituz qõ alteri debet. 4o oẽ nõ licite acgsitum qõ alteri debet. Nõ oẽ alienum lz sit licite acgsitum restitui debet. c. i.

Rimo quidez restitui

dz oẽ alienũ licite acgsitũ: hmõi sunt res in vltima volũtate ad pauplb⁹ di spensandus. vel ad quascũq3 cãs pias. res ad ꝓfrandũ recõmẽdate res quoq3 obliuiõi tradite. restitui quoq3 debẽt oĩa mutuata: oĩa õbita ꝓtracta: oĩa iuste ꝓmissa: oĩa depositã: q quidẽ ñ subtrahant sine recipientis culpa: sa/tisfacere nõ tenẽt. ⁊ si deposita remanẽat i natura depositi x̃ ſ. ñ dñium remanent apõ dãtẽ. sec⁹ aũt si cũ sua mag culpa amitteret depositã rẽ ſm tho. 2. 2. q. 62. ar. 6 pone aũt fz sco. q quidã q̃ mercat in fracia alteri⁹ pecunia crẽs ibi mutuũ accipiat nomie dñi sui. ignorãte tm̃ dño ei⁹ ⁊ lucret de ta.. pec⁹. qrit qd iuris. Rõdm ſm eũ q ꝑ quiet reddere fructus dño principali sic de pec⁹ ꝓpria. Nã eodem mõ träſit dñium vsus tal⁹ pec⁹ mutuo accepte in dñm principale: sic ẽt ptinet ad eũ dñium vsus de pecunia p⁹. Tenẽt tm̃ dñs principal⁹ ꝓuidere ꝑbi de industria sua: atq3 de alius laboribus suis. Ex quib⁹ tm̃ rõ intelligi bz qñ sic esset q dãnũ tal⁹ mercatoris cederet in detrimẽtũ dñi principal⁹. puta qñ⁹ qui mutuo accepit: paup eẽt: ⁊ non posz restituere creditoribus si ꝑderet illã pecuniã. lz qd si eẽt diues ⁊ non intẽderet ee dãno. ꝓuenire dãnificari dñz ad ꝓpriũ principale. lz ꝓpria acceptit manũ sub noie dñi sui. qz sub noie suo tale mutuũ mime repiret. tunc odm q in tali cãu r tuere nõ obligat: qz tẽ vsus talis pec⁹ nõ träffert dñiuz in dñz principale: niſi tm̃ noie ⁊ nõ re. hec Sco. ꝙ dã tractatu suo. Circa hoc ẽt qrit Archid. in 44. di. vtrũ clerici obligẽt restituere illos fruct⁹ quos voluptuose ꝓsumunt: nõ facientes seruiciũ vel faciẽtes lz nõ debito⁰ cũ sint in mortali culpa. Et rndet q sic: ⁊ h⁰ quadruplici rõne. 1ª rõne dati. 2ª rõne furti. 3ª rõne sacrilegii. 4ª rõne odii. 1ª rõne dati. qz bona ia⁹ ob cãm eccl'is oblata sunt. ſ. vt offerant ꝑ ipsis offerentib⁹ ⁊ in pauperes alerentur. qz igr talis h⁰ nõ facit ⁊ fructus recipit infidelis ẽ: niſi aliqua iusta cã impediat. 13. q. 2. qui oblatões. ⁊ c. sequẽti. 2ª rõne furti qz comtit furtum: eo q subtrahit amico qõ obtulit Non. ñ. obtulit isti sed illi q deberet seruiciũ facere. 3ª rõne sacrilegii eo q defraudat to/tã eccl'am cui ꝓdesse dz in suis opationibus. ⁊ oblationibus vt in pallegato. c. q oblatões 4ª rõne odii: qz cũ is q displicet ad interce dendũ mittit irati. aius ad deteriora ꝓuocat sicut Greg. ait. 49. di. c. i. q sibi ꝓscius ẽ. Et auditis det ipse solonem ſm ray. qui ita scribit in ſũma rustica de aposta in fi. ſ. lz nunqd Certe iudicio meo ex dcõ Piero. solo h⁰ c.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nis elici pōt. s. q̄p ad restōnem tenent cū dicat
pmissum victū de bonis altaris ⁊ nō abusus
hec Archi. Ōd restituēdū ē oē alienū non li
cite acquīsitum. c. 2.

Ecundo restitui dz oē alienus
ñ licit acqsitū. hmōi
sunt vsure: furta: rapie. Ad b° ēt ob
ligati sī ꝓdētes mētas. vel ipsas bol
sanātes: q̄ quidē fit cū a leuioribꝰ exigunt
ḡuiores: v a fundāt vel plꝰ cāpsoribꝰ vl fu
soribꝰ ve lit. De his sī ēt q̄ merciarū termi
nis vendūt crescētes i ris ꝑcium pp ter[m] plon
gatū: ⁊ quicas mul plꝰ q̄s sit iustū ꝑciꝰ vē
dunt vel minꝰ emūt: vel diuersas fraudes in
artib⁹ ⁊ mercātūs ꝑmittūt vtiūt i falsis pōde
bus: in malis mēsu in medaciter nūeratis
in diuersimode falsificat aut fraudulenter
cōmixtus. ⁊ in ꝓtractib⁹ vl huiusmodi. Si
aūt in talib⁹ ꝓtractib⁹ hō q̄rat q̄m satisface
re obligat. dō[m] q̄ in ꝑsiderando q̄tū reddi dz
seu q̄tū i ꝓtractu seu mu° fuit vsura: sp fcur
rendū ē ad tps: in q° fuerūt fcī ꝓtract⁹ illi. ꝑ
ut refert ad tps solonis. ꝑ quo. s. fcā est: xbi
gr̄a. In paschate tradidi tibi modium bladi
fm ꝑciū q̄d valebat in pētecoste. q̄ traditō
tpe plꝰ in pētecoste. pbabl r credit valuisse
Tūc si q̄dē quicqd plꝰ accepo vsura° mō q̄s
valuerit tpe traditōis reddēr debeo: ⁊ nō am
pliꝰ neq; minꝰ: ⁊ hoc siue plꝰ q̄s accepo vale
at: siue minꝰ valuerit in ipsa pētecoste. Ōd
restitui dz oē licite acqsitū q̄d alii debēt. c. 3.

Ertio restitui dz oē licite acqsi
tū q̄d alteri debetur, sicut
instra vel carte scribax vel alioꝝ
testā: libri mercationū. sil r q̄ relicta
vel data sī ꝓ paupibus: aut ꝑ ecclīs: mona
steriis. hospitalib⁹: ⁊ puc l nuptui tradēdis:
seu ꝑ ḡbnibus q̄cūq; aliis dispensanda: aut q̄
cūq; aliis de iure succedūt. Illē debent restī
tui atq; dari decime ⁊ tributa seu eractiōes
debite ⁊ hōeste dicēte dño. mat. 22. Reddite
q̄ sī cesaris cesarī: ⁊ q̄ sī dei deo. Sed de his
⁊ maxime decimis alis plenius disseremus.
Ōd oē non licite acquisitū q̄p alteri debetur
restitui debet cap'lin quartum.

Arto autem restitu
dz oē nō licite acquisitū. q̄d a cui de
bet: sicut sunt bona q̄ alteri succedūt ō
vsuris furtis atq; simoniis: rapis ⁊ ꝑsilibus.
Iz tales nō sint illi ꝑ quos sī talia ipie acq
sita: tñ q; ad eos res i[e] iniuste puenisse. quos
dā° pluſq̄ hi q malc illa acqsierunt restituere
obligant cū bona i[a] ad eos trāsire videantur
cū onere pctōx suorum: ⁊ sepe cū obligatōe
diuersax ꝑmissionū. Cū circa hoc Jo. an.
⁊ Ost. necnon ⁊ alii pleriq; docto. extra de
vsu. c. tua nos. q̄rūt en rles hīdes tenent ex p
sōa illox q̄b⁹ succedūt. an ex psona ꝑpria ad
q̄d distinguēdo rident: q̄p si tales in extremis
extītes penitētes ⁊ absoluti decesserūt. tenent
ex psona illox: si sī decesserūt ipenitentes: te
nent ex psona sua de eo tm q̄d ꝑcutiēdo tot
ad hoc ēt facit q̄d no. Jo. an. extra de sepul
tu. c. pochiano. Articls. 2[us]. de mun. plicitur
pi lucro: ⁊ q̄d restitui dz: ⁊ q̄d non.

Ecundum autem de
bitum q̄d restitui dz dē turpe lucrū
Ad itelligēdū aūt q̄d ꝑp̄e illi turpe
lu[m] fm quosdā notādū est q̄p ꝓtract⁹ pōt esse
dupl'r vitiosus ⁊ nlls. s. aut in sua matia: aut
in sua forma. Ō° enī est ꝓtract⁹ vitiosus et
nlls in sua materia seu cā motiua vel effecti
ua: non tñ in sua extrinseca forma. sicut mere
tricium solutax: hystrionat⁹. lenocinū: duellū
exercitiū pugnantiū in arena ⁊ ꝑsilia. Sed q̄x
aūt ē vitiol⁹ ꝓtract⁹ in sua forma: sicut ꝑs in
ꝓtractib⁹ vsurariis factis sub tit. ⁊ pallio de
positox emptionum: seu ꝑmutationū: aut lo
cationū ⁊ ꝑsilium ꝓtractuū licitox. sin ꝑdictis
igī ⁊ ꝑsilibus aduertendū ē fm quosdā q̄ nō
oīs vitiositas ꝓtract⁹ obligat ad restōm sed
solū q̄ aufert ius adinuicē ꝓtrahēdi. sic ꝑs in
eo q̄ clādestine vel er ꝑus intētōe ⁊ volitate
ꝓtrahit cōingiū vl homagiū cuꝝ aliquo rege
Alii vo dicūt q̄p dupler ē turpe luc[m]. v[m] in
quo cōpetit repetitio. 2[m] i q° repetitō mīme
cadit. Ō[m] est in q° cōpetit repetitio ⁊ dūmz
nō transferī: sicut ꝑs in rapina: furto ⁊ ꝑsili
bus: vel trāsferī dñium. cōpetit tñ repetī. q̄
sicut fm quosdā in vsura otingit. sīl cōpetit
repe lz forte dñium trāsferat in his q̄ hō lu
crat in ēptōib⁹ ⁊ venditōib⁹ ⁊ aliis cōtracti
b⁹ ꝑ menda[a] piuria: circūuētōes: ⁊ falsas cō
mirtiōes: seu lucrat cū ponderib⁹ ⁊ mensuris
falsis ⁊ cōsilib⁹. Ista r l are est q̄p q̄cūq; ex p
te accipiētis tm ē turpitudo: repe° cōpetit. ff.
e. t. l. idē ⁊ si. Et talia restituēda sī eis q̄b⁹ il
latū ē dānū: si res alic° valoris sunt d mūni
aūr fieri dz sīc dicēt in. i. c. se[m] vo est turpe
luc[m] in q° non cōpetit repe°: ⁊ trāsferī dñiū

sicut ꝑs in meretricio: lenocinio ⁊ cōsilibus.
Nā ēt r are est q̄p q̄cūq; taz ex pte dātis q̄s
ex pte accipientis turpitudo cadit: non ꝑpetit
repetitio: sz de hoc plenius infra. s. mone. 39.
ar. 2. et. c. vlti. dicemus. In his igī in q̄bus nō
cōpetit tal' repetitio. distinguunt q̄dā q̄ aliq̄
sunt ꝓhibita: q̄ mala. Aliqua vo sunt ma
la. q̄ ꝓhibita. in. c. ex pte. i. extra de offi. et
pote. iudi. deleg. in glo. Primo. n. in his que
sunt ꝓhibita: q̄ mala: etiam distinguendum
Q̄q̄ quedā sunt que puniunt a iure ciuili so
la infamie pena. Quedam vo grauiꝰ puniū
tur a iure. Primo. n. sunt q̄ puniunt a iure
ciuili in sola iudicii sola infamie pena: sicut
hystrionat⁹ exercitiuz illox qui in arena pu
gnant siue ēt in duello: ⁊ opus meretriciū so
lutax ⁊ cōsilium in talibus aūt turpiter acq
sita retineri pōt in acquirentium vsuz. Secdo
sunt q̄daz que grauiꝰ puniunt a iure. s. p coz
porālē penam: vel p extorsionē ipsox turpiuz
lucrorum: sicut contingit in piparis ⁊ azar
dis. Et taliter acquisita retineri non possunt:
sz in pios vsus eroganda sunt: nisi forte iam
restituta sint vl' restitui velit ill' a q̄b⁹ hīta sūt.
Secdo aūt sunt quedam mala: q̄ ꝓhibita sīc
torneamenta. ex de torneamen. p totum. Ne
gociatio clericis interdicta ē ne cle. vel mona.
c. i. ⁊ de vi. ⁊ hone. cle. c. diocesanus. in clem.
Ite notandum q̄p fm aluar. vendere cari
us q̄s emat ut cupiditatis cā dī turpe lucrum
14. q. 4. q̄cūq;. ꝓptereā dz paupibus eroga
ri. Idem est fm quosdā mercari in locis sa
cris. 88. di. ciiciens. ⁊ lucruz aduocatiōis vel
medicine in casibus nō ꝑcessis: ex in tit. de po
stu. p totum. ⁊ emere bladū vel vinum ab eo
qui hoc non habet ꝑ sua arte. sed q̄q̄s hoc
agit vt postea carius vendat: ⁊ facere ⁊ ven
dere fuca[a]. zē. quibus vane mulieres iniu
ste se ornant. Et etiam quecūq; alia que ꝓhi
bent ꝑ iusta statuta ciuitatum. sicut mulierū
pompe atq; ornat⁹. Item lucrū illicitax ēp
tionū ⁊ venditionū tēpore interdicto ⁊ feria
to fm quosdam est turpe lucrum. extra de fe
ri. c. i. ti. Totum igī lucrum oīum ꝓdicto
rum fn. quosdam est paupibus dispensandū:
sed hec nō tenent. q̄ aūt faciendū sit de turpi
ter acqsitis ⁊ q̄bus restituēda sint: copiosius ⁊
seriosius. vide in sermo. 39. ar. 2. per totum.
His igī iam de turpi lucro ꝓmissis ad clario
rē ēt intelligentiam ōdictox ponam⁹ quattu
or dubia circa materiā istam. Ō[m] de cōmu
tationib⁹ ⁊ aliis ꝓtractib⁹. 2[m] de meretrici
bus. 3[m] de lusoribus. 4[m] de vsurariis mēta
libus. De restōne eox que qs quottidie i cō
mutatōibus ⁊ in aliis cōtractib⁹ turpiter lu
crat modicū nimis vēdendo vel mul⁹ emen
do. ⁊ sic de ali. c. i.

Rimum quidez dubi
um ē de cōmutatōib⁹ st aliis cōtra
ctib⁹ circa q̄s q̄ri pōt. vtrū q̄s cōiter
in ꝓtractib⁹ aliq̄d diminuit seu ex. dit ꝑciuz
iustū sit. fm dōs seu dis iure illi⁹ a q° fuit illi
cite acqsitū: aut restitui sit necesse. dō[m] fm ge.
⁊ alios doc. q̄p nō oīs excessus seu diminutio
iusti ꝑcii est illi⁹ a q° est bitus ⁊ accept⁹. nec
pōt vēdicari a dāte. ⁊ h z nō auffert ius ad
inuicē p rabēdi. q. 3. non sane. q̄s quidem
ad pīs q̄drup ōne. ꝓbari pōt. Ō° roe pa
cis ⁊ salutōis. 2° rōne dīne ꝓdescentōis. 3°
rōne mutue cōcordationis. 4° rōne humā
estimationis. Primo quidem rōne pacis ⁊ sal
uatiōis. q̄p enī ex ꝑsensu ⁊ statuto cōi: ⁊ ꝑ cōi
oī vtilitate. ꝓcedit. eo ipso obtinet equalitatem
⁊ robur cōis iuris. sz cōis ꝑsuetudo ac r cta ⁊ di
screta ꝑsuetudo vult q̄p nō oīs excessus i tali
b⁹ restitui sit necē q̄d quidē ap l'r ꝓbari pōt q̄
expedit. s. tēpali paci. 2° spūali saluti. Ō°
aūt expedit tpali paci: q̄ alīs infinite q̄rimōie
⁊ litigia ⁊ hmōi orirent. 2° spūali saluti. s. cōi
tatis ⁊ ptiū ex. q̄ cū difficil[m] sit ab hmōi ꝓtra
ctuū excessib⁹ se tot' r depurare. ⁊ max[e] i hōi
b⁹ ipfectis in hīātib⁹ lucris ex q̄b⁹ ⁊ in q̄bus
maior ꝑs cōitatis hoium ꝑsistit. ꝑcl'osi[m] u ni
hil hmōi excessi[m] sibi vēdicare ⁊ retinere lice
ret. 2° rōne dīne ꝓdescēsionis. quidē[a]. n. dei
humanei firmitati ꝑ lapsuz ꝑrimi hoīs i ꝑli
bus cōdescēdit. nec exigit ab ea q̄ gd ē ꝑfcē ⁊
ītegerrime ac rectissime eq̄tatis rēcta. n. rō do
cet q̄p al'r ē regēd⁹ ac ducend⁹ infirm⁹ ⁊ al'r
san⁹. ⁊ h° est q̄p oē viciū in hmōi de⁹ nō ipu
tat ad mortale. ostat aūt ex decalogo ⁊ ex ali
is diē scripture locis: q̄p oīs rapina ⁊ furtū: ⁊
oīs electia ⁊ deliberata vsurp° alie[e] re inuito
dño nobis ē mortal' cl'pa. q̄ excessus i hmōi
ꝑciis xe nō ē rapina vel furtū seu vsurp° alie
ne rei. 5° rōne mu[e] ꝓcordatōis. ꝓpria nāq;
form⁹ ⁊ rō ꝓmutatiui ꝓtract⁹: ex vtriusq; p
tis libero ac pl° cōsensu inchoat ⁊ ratificat.
ta q̄p ēptor vult sbi pl° rē ēptā q̄s ꝑciū ei⁹ et
vēditor ep°. vtq; ēt ex ple° ꝑsensu alienare a
se intendunt. ꝓpriū dñiuz rei sue id totali

Universidad de Deusto
Biblioteca

altex transferēdo. Et si in aliquo ꝓter intētō
nē ⁊ extimatōez ꝓpriā defraudaꝛ: citra tñ ex
cessum enormē lege dīna vel humana ꝓhibi
tū, vult nihilo⁹ ꝓtractū eē ratū ⁊ firmuz: ei
am si libere ⁊ exꝓsse oī tali legi remiciaret ꝓ
ꝑto: ꝓ sua tꝑali indēnitate ꝛ facit. aliꝫ sibi
nihil iñ reddere obligaꝛ: qz ꝛa non ē ibi enor
mis: ⁊imo forte nec vil⁹ excessus: qz sicut po
tuit totū ꝛ qz oī ꝑcio donare: sic potuit ꝓ se
mipleno ꝓ vendere seu dare. Quarto rōe
humane ꝛ imatōis: q̄ quidē icerta est ad me
re illa ꝑcia ꝓtarand⁹ ⁊ ad ꝑcise discernen
dū excessus ⁊ defect⁹ illi ꝑciꝫ ꝓpter qđ lz i
aliq⁹ ꝑcium mīnuaꝛ sīū excedaꝛ: nihilo⁹ nul
li ꝓprio aut cōi iudicio censeꝛ aut censeri dz
ꝓ enormi: nec sic re⁹ ctus iudicii nīi recedit
a moderantia ꝑcii iusti⁹ cōpetēt⁹ latitu
dine mensurādi: gn nīra i⁹ equaliꝫ inclu
daꝛ: sicut mustū vel vīnū acerbū: seu aliqua
liter accetosum: sic nō recedit a spē vini ī
cludaꝛ in ipsa. ꝓpterea ēt ſm Sco. in. 4. di.
35. q. 2. equalitas cōmutationū ⁊ ꝓtractuum
nō ꝓsistit in indiſibili me⁹. ⁊imo in me⁹ i⁹ qđ cō
mutatiua iusticia respic⁊ magn. latitudo ⁊ ī
tra illam latitudinē nō attingēdo indiſibilem
punctū equalētie ⁊ rei: in quocūqz gdu ci
tra extrema fiat iuste fit: qz quo ad hoc com
mutantes ⁊ ꝓtrahētes. attingere me⁹ indiſi
bile quasi ꝓssibile eēt. Quc aūt sit ista lati
tudo: ⁊ ad q̄m se extendebat dupl'r ꝓz ꝫD° ex
lege ꝓsitiua. 2° ex cōsuetudine approbata.
ꝫD° enī ex lege ꝓsitiua. q̄ qdez ꝓtractū resci
dit. vbi ꝓtrahēs decipiꝫ vltra medietatē iusti
ꝑcii. ⁊ Nihilomīn⁹ infra illō si ex a° appeat in
iusticia ſm ꝓsciam dz fieri restō corrīdens.
2° ex ꝓsuetudine approbata ex qua relingꝫ:
q̄ñqz ipsis cōmutantib⁹ vt ꝑsata mu⁹ neces
sitate reputēt sibi dare mutuo equivaleꝫ hinc
iñ ⁊ accipe. Duru⁹ est n. inter hoies ꝓtractus
eē in qb⁹ ꝓtrahētes nō ītēdāt aliqd de ia indiſi
bili iustitia remittere ſibi mu⁹ vt ꝓ tanto oēz
ꝓtractū aliqua donatio ꝓcomitet. ⁊ Et si iste ē
mod⁹ cōmutantium quasi fundat⁹ sup illud
legis nature. hoc facias aliis qđ tibi vis fieri
satis ꝓbabile ē ꝙ qñ mu⁹ ſt ꝓtenti: remitte ſi
bi volunt qcqd defuerit ab ia iusticia regsita.
hec Sco. ⁊ Siqs aūt obstaret ⁊ diceret ꝙ qcq
đ in ꝓtractib⁹ est illicitū ⁊ ꝓhīb: ꝓtra ius di
uinū eē vī. ⁊ sic nll'm robur ab eo obtiere me
reꝫ immo ꝓti⁹ oppo⁹ ꝓpter qđ nll's illicit⁹ er
ſtus ꝑcii pōt a iuꝛ dīno acgri peccanti in i⁹
dd⁹ ꝙ in hmōi ꝓtractib⁹ ſ ꝓpo ꝓcipue arti
p⁹ intrinseca affect⁹ of 2° extrinseca actio seu
opatio. ꝫD°. n. attēdēda est intrinseca affectio
ꝑ ꝙto vult scient in ꝓp⁹ aliqua inequalita
tē vr. s. in hmōi ꝓtractib⁹ melioꝛē ꝓtē bēa ꝑ
ille ꝓ tanto aliqd de iustitia h3: q̄ si non ē mor
talis sufficit aut ꝑ strictōem ⁊ ꝓnialē satisfa
ctionē ⁊ purgatoem: aut ꝑ purgatoꝛiū ignem
sīc ⁊ cetera venialia expiari 2° aūt attēdēda
est extrinseca actio seu opatio ⁊ cōmutatio:
lz ſm iudicā extimatōem ꝑcii sui ꝓtinēat ali
quātulā inequalitatē in respēu tñ ad cōe sta
tutū ⁊ odescensiuā dei legē: ⁊ ad libez ꝓsūꝫ
ꝓtrahen⁹ nō h3 inequalitatē: ⁊imo ꝓtē bene
gnā ⁊ ꝓcessoꝛiam et salutiferā egrare. ⁊ Et iō
q̄tū ad h° tā dīno q̄ hūano iure robur obti
net firmitatis. aliꝫ ois hmōi illicit⁹ excessus
ꝑcii eēt in acgrentib⁹ mortaꝫ culpa: qz eēt ve
surpatio rei aliene inq̄tū ali q̄ teneret ēt qlz
venditoꝛ siue ēptoꝛ oēm talē exce⁹ restituēr
⁊ sic oēs q h° non restituerēt dāngrēt. qđ qui
dē negsūmū ac duri⁹ ē pēsare. verūtā ꝓp ꝓxi
tatē humani affect⁹ ad hec tpa⁹ inclinat: ac
ꝓpter inequalitatē talui cōmutatōnz. securi
us ac iusti⁹ eēt oēm talē excessum sciēter fcz
si alic⁹ q̄titatis appciabil'r forz sanſfaceꝛ frau
datis: aut si ꝓ valoꝛis sī: ꝓ aiab⁹ illoꝛ pau
ꝑibus erogare: qz in h° pl⁹ ꝓficeret franda
to missi ⁊ ipe ꝙ in opia laboꝛaret. hec tñ ꝑdi
canda sī cū magn discretōe: qz ꝓbli ad dilatā
dū ꝓsciam ꝓni sunt. ¶ De turpi lucro ꝙ me
retricium acgsito ⁊ cōmīlib⁹ illi. c. 2.

Ecundum aūt dubiū est ō me
retricib⁹ solutis. s.
vtrū restituere obligēt. ¶ Ad qđ dō
q̄ q̄uis m ꝓtractu mercedis ꝙ mere
tricio sit materia meretricii vitiosa: ⁊ volun
tas ad meret⁹ ⁊ ad ꝓtractū mercedis mouēs
forma tñ ꝓtract⁹ h3 in se aliquid vi iuris: qz
meretrix ꝓcedit coꝛꝓ⁹ lenoni ꝓsonal'r ⁊ natu
ral'r ac ciuil'r suū. sic ēt i⁹ ꝙ carne meretricis
sibi ꝓcessa dat aliqd ve suū. si aūt mihi lic⁹ ē
daꝛ rē mēā ḡtis: multomagis licitū est mihi
dare aliud ꝙ a° mihi ꝓcesso: q̄uis illō mihi ꝑ
pie ꝓcedaꝛ ⁊ marᶜ ex q° aliqua tp⁹ utilitas
siue ve siue ſm ei⁹ iud⁹ ⁊ bn̄placitū in ꝓxi
at dantis. si g° iure dīno aut hūano nō auferꝛ
alicui iurid° vel prās dāti aliqd meretrici p
locatōe sui corꝑis: ant hystrioni ꝙ suo hystri
natu: ⁊ sic de aliis non oz ex aliis supanneris
viciositatib⁹ sui iuris q̄dā equalitatē ānīa

De meretrib⁹.

Sciēdū est. n. ꝙ cōtra legē dupl'r acgri solz ꝓ
qz lex ꝓhibz tale luc⁹. sīc in rapia furto: ⁊ v
sura ⁊ ꝓlīb⁹ alio° qz lex ꝓhibz nō ipz lucrū
fz tñ eiz lucri licut i lenocio ⁊ meretricio cō
tingere solet. pis aūt ꝓcor. tho. d. q. aliō ē illic⁹
acgsitā: non qđē ꝙ ipsa acq° illicita sit: fz qz il
lud ex q° ē acquirit illu⁹. ⁊ in his trāsferꝛ dñi
um⁹ repcti⁹ nīme cōpetere ꝓt sīc ꝓz de eo ꝙ
mīr ꝙ meretriciū lucrari solet. Et ferꝛ hr̄ de
hⁿ in. l. 4. in. ꝑ. i. ꝑ. fz qđ meretrici. ff. de ꝓdi.
ob tur. cām. ⁊ hoc qđē turpe nuncupaꝛ ꝓprie
lu⁹. tal. n. mīr turpit agit ⁊ cōtra legē fz i eo
qđ accipit nō agit iniuste nec cōtra lege. ꝓpt
ea qđ accipit ⁊ retinere ꝓt ⁊ in el'rās paupi
b⁹ dispēsare obl'onē aūt publicā ad altar mi
me offerre ꝓt qđ aūt restituer obligaꝛ ⁊ cui
vide in fmo. 39. ar. 1 ci. circa me⁹ ⁊ arti. 2.
t. c. 3. vltra me⁹. De restōne coꝛ q̄ quis lu
craꝛ in ludis cap'lm .3.

Ertium vo du⁹ est ō lusoꝛib⁹
circa qđ aduertendō
q ſm Ri. de mⁿ villa in 4. di. 15. ar
q. 3. q ita ff. ꝓhibiti qđā ludi. ꝙ tñ restitui n
ꝑcipit q hō lucraꝛ ſm legē illi⁹ ludi: sicut fiit
tozne⁹ ⁊ ff⁹s ludi. q nō innituntᵉ fortue fz. tñ
ꝓhibiti sī: ꝓptereā q tali luc° lz peccet cū fa
ciat cōtra ꝓhibitōem eccl'e: non tñ restituere
obligaꝛ. Sūt ēt alii ludi ꝓhibiti ita ꝙ ē luc⁹
coꝛ ex ꝓcepto dz restitui. cuiusmōi sī ludi ta
rillor ⁊ aleaꝝ. ꝙ aūt tales ludi ꝓhibiti sunt:
ꝑz di. 35. cēs. ff. de alea. ꝙ to⁹ in aut. de san.
epi. ꝑ. interdicim⁹. ex de vi. ⁊ ho cle. clici of
ficiū. in ter. ⁊ glo. nō tñ ꝓhibitū ē ludere si
fit ex cupiditate: nec cū fit ꝙ cōi qui faciēdo
qz sicut de. ff. de alea. l. ylti. ꝙ in quinio vescē
di cā ponit in eā rem familia ludere ꝓmittit:
h⁹ tñ nō ē ꝓdicanda cōsiderata in hoib⁹ ꝓuita
te ⁊ ꝓnitate ad malū: ⁊ visis impietatib⁹ q̄ se
cunt ex ludo sicut ꝑz ifra. 42. fmo. ꝙ ēt lu
crū ludi tarillor ⁊ aleaꝝ atqz cōsilium initē/
tium ipsi fort⁹ hō restituere teneaꝛ ſm ꝙ ꝓhi
bitū est: hr̄ di. 35. cēs. in glo. ⁊. ff. de alea. l. yl
ti. eē de vi. ⁊ ho. cle. clici offiñ. in glo. tñ circa
hⁿ qⁿ drupler opio repit. hⁿ ēt dicē⁹ iura p
dicta. ⁊ glo. eos artare ad satisfactōez q ad
satisfactōem ꝙ iudicē cōpellunt: si aūt ꝙ iniaz
iudicis nō artant. restituere nō tenent. Rō ē
qz talꝛ restō ꝓcepta ē in pnā lucrātiū tali lu⁹
nec iura ad hec alla dicūt ꝙ tales teneant re
stimere ipso iure fz ꝙ ab eis de iure repeti ꝓt
qñqz. n. hō aliqd licite retinere pōt añqz ꝓ sē
tētiā reddere cōpellat: qđ tñ ꝙ sniam iuste la
tā satisfacere neēe est. electio. n. excōicati exe
mi. non est irrita ipso iure: ⁊ tñ irritāda est ēē
de cle. exco. mi. si celebꝛet. interficiens quoqz
hoiem ꝓtra iustitia iuste ꝙ sniam hr̄ditate ꝓ
uari pōt. fz tñ añ sniam nō teneꝛ dittere eam
sīc pleni⁹ in s⁹ r. c. 2. appebit. 2ª aūt opio ē
cōioꝛ ⁊ securioꝛ. hec aūt fz ꝙ eo° ꝙ luc⁹ ale
aꝝ. ꝓhibit⁹ ē. eō⁹ teneꝛ hō ipso iure ad resti
tuēdū qđ ex eo lucraꝛ: qz non tñ hr̄ lud⁹ ta
lis fz ēt c⁹ lucri acq° fz° quoqz opio coꝛ
q. ꝓbabl'r dicūt ꝙ qz talꝛ restō pc⁹ta nō ē per
ius canoñ. fz tñ p ius ciuile nō vī ꝙ ad hāc re
stitūtōem sint de nec⁹ate astricti nisi q de iur
legib⁹ impialib⁹ sī subiecti: nisi alibi talꝛ restō
sit p ꝓsuetudinē approbata. 4ª ēt opio ⁊ ꝓ
babilioꝛ ē. ⁊ va ind⁹ r⁹ ō ꝙ talis restō iplicē
in iure ⁊ non. de⁹ ē: qz leges impiales non
ꝓtrarias iur⁹ o: nec p ius canoñ. aut p rōa
bilē ꝓtrariā ꝓsuetudinē abrogatas eas obſuā
das iura cano. decreuerꝛ: sīc di. 10. de cap'lis.
⁊. c. qs aūt. ⁊. 2. c. imme⁹ seq. ꝑz. fz de restoib⁹
acgsitoꝛ in ludo plem⁹ agem⁹ in f. 42. ar. 3
c. i. ¶ De restōne turpis lucri mētalis vſa. c. 4

Uartum vo du⁹ ē de vſis mēta
lib⁹. qđā. n. dicūt tripli
cē eē vſā p⁹ai⁹ volsgni fa⁹ q⁹qz
pactiᵒ qđ vſa ē q ai. s. otigit cū hō dat mu⁹
ꝑncipal' ꝓp spē lucri. n āt si sc̄ario vtūta qz
ei mutuat ꝑncipal'r ꝓp caritatē sc̄a⁹ tñ qz sē
tit se illi natural'r obligaꝛ l' spat al's i sua ꝓfi
idigē⁹ subuenīr. talꝛ inq̄ q ꝑncipal'r mutuat
ꝓp spē lucri in lud⁹ aie restituere obligaꝛ sīc
testaꝛ vrb. ex ō vſu. ꝓsuluit. vbi ait q⁹ l⁹ i iu
dicio aiaꝝ vt restituaꝛ iducēdi sunt. qz faciūt
ꝓtra legē ꝛpi lu. 6. d. ¶ Ju⁹ date mihi iñ spā
tes: qđ vbū exponit gl'. sicut ꝓdcm est. qđā tñ i
ter quos fuit sco. in. 4. z ale. lō. i tracta. suo
de vſur. dicūt talē vſaz ai mētalē lz cū cul
pa mortali fiat. nihilo⁹ ad restōem mīme ob
ligare. ad qđ ꝓbandū adductū ex⁹ ō furto di
cētes ꝙ si aligs ḡtis ⁊ liberal'r in do⁹ recipit
qđ affectabat ⁊ itendebat furari: q̄uis tale fu
reꝫ mēte nō tñ ope ita ꝙ ad restōnem merito
obligēt. g° a sīl'i si qs lucrari intēdit ex mu° qđ
ꝓcedit: ⁊ tñ a debitoꝛe suo nihil exigit: nec cū
p aliqđ pactū cōpellit. fz gratis ⁊ liberal'r ab
eo aliqđ recipit: q̄uis sit vſari⁹ mēte: nō tñ eē
send⁹ ē vſari⁹ ope ita ꝙ satisfaceꝛ teneaꝛ. ad
qđ rñdit ¶ Jo. an. i mercu. ⁊ sup rl'a pactū di.
ꝙ inter casum furti ⁊ mutui mar⁸ diſſ. Quido
ē ꝓbaꝛ. nā fz donatari⁹ in cāu furti hūeri ꝛ
tētōem coꝛrūpīā ad furtū. non tñ

donatio cātur abeis⁹ facto: nec annera ē illi i tentōi corrupte: c⁹ p̄rium in mu° cadit qz cuz er bono caritatis gratis deberet fieri fit p̄tin ritat'r ex spe lucri cui gdē vicios spēi effect⁹ ꝓsequit' qō ē luc^m: & iō talis ad restōnem tene tur. Hō aūt h⁹ fm quosdā ēt ec pōt eē: qz si cui qō tradit ex intēcōe donandi sortit' vam rōnem domi & amittat rōnem mutui: sic si mu tuet ex inte ne & spe lucri: amittit coipo rōez mutuiti gratuiti: & sortit' rōem mutuiti vsura rii. Et quo ꝓz qz luc^m ipm sub tali itēcōe re ceptū: vsura^m est & restitui dz. Et hec opio ē vera fm inno. & ho. & an. archi. & ray. Cui restitui debeat: vide infra fmo. 39. art. 2. c. in 2ª ꝓo vsa est siam cū videt nō expressum iter uenit pactū sz qda m. ifesta signa vt puta cū mutuans insinuat p aliq. hūi vel ne^m qd alr nō mutuaret nisi in hret aliq. luc^m seu cū p⁹ mu^m negat ter^m vel denegat relaxatōem iura mēti ei q iurauit nō se abstare: & his sīlia. tal'. non tm restituere obligat: qō in accepit. ym ēt vt qd restituere debeat ei q mu^m tali° rece pit nisi aliud obstet sic ponet infra fmo. 39. ar ti. 2. c. 3. & in 3° casu. M⁹ rō est: qz nō refert qd ex eqpollētib⁹ fiat: & an ꝓbo vel signo seu demōstratōe vel ali. alatōe aliud oñdat'. ter ō ꝓsan. & af. tua nos. ff. si cer. pe. l. certū. ē. 3ª at vsa est pactū. l. cū sit pacto exp̄sso de acgrendo luc^o vltra sortē. & hec oino ꝓhibita ē tā in lege nature q̄ in lege scripture q̄ ēt in lege gre. sīc alibi pleni⁹ oñdi hz. ꝓpterea c ē ei⁹ lu crū restitui dz sīc i fmo. 39. ar. 2. 3. c. dimit tit tu⁹. Sz circa vsam alde q dām supi. dixi pōt vt^m si nō fuit intētio creditozis aligd ex mu° recipe: sz debitor postea aligd dat: an ad restōnem creditor teneat. Ad qō dō^m ē q ex p te remuneratis. i. debitoris in remuneratōe cre ditorē triplex inte° distinguit pōt. p^a ē tio: osa 2ª ē gfosa. 3ª amozosa. M⁹ aūt dr inte° tio rosa: qz. l. debitor vel timet displicere credito ri: vel crediti^m velle remunerari: aut timet ab eo sibi mutuū aufferri: seu tiet ne idiscret⁹ csti met i tm q i^m l'a^m ñ repiret ō ceō mutuātē. & si q a^a alis occurrat cā: i hmōi cāib⁹ si cre ditor h° credit vel ꝓsūlr credet dz. restituet obligat' tm ñ restituet obligat' bona fide ꝓsupta sz vtil. Iag^m ē nihilo° arg^m. p credit⁹ of q debitor mere & liberal'r donat si tpe q aliud vltra sortē solui debm sortis extinctū ē a° nō dato: sz si durabat p̄sumitur metu repeti. dis sortis id actū eē. 2ª dr inte° gfosa: q ē qñ in remuneratē alicis respect⁹ interuēit recō pēsatōis: non tñ pz principal'r pp id sz magis er gra facit. Et tc si creditor h° credit restitu ere nō tenet. 3ª ē inte° amozosa: qz ex sola ca ritate debitor donat aligd creditori. vñ si cre ditor tal'r datū credit restituere nō tenet. et si otrariū p⁹ receptōem muneris ꝓbalet. nā v sura fm gof. ē gegd accedit sorti inte° ꝓcuiē te vel pacto. h° nō interuēit hic nec ēt tpe re ceptōis nisi tal' credulitas prima crassa atqz supina foret. Articlus 3° q multa reditus debet q̄ sz ñ sp sint illi^s acgsita: tñ illi^s retinent.

Ertiū

aūt de^m qō hō restituet ob bligat luc^m illicitū siue alie nū dici pōt: qz. s. illi^s deteriet cuz ali^s sit qdruplici. n. rōne ēstū ad pñs spectat tenet hō satisfacere tale illi^m luc^m. p° rōne erroris 2° rōne ꝓdēnatōis. 3° rōne donatōis. 4° rōe incertitudis. Dō acgsita p errorē restituēda. sunt. c. p̄imum.

Rimo

cni tenet hō illi^m luc^m seu alienū satisfacere rōe erro ris. p q° tal' r'a dāda est. oē acgsitū a dāte per errorē p̄sone cui dat restitui dz. p⁹ declaōe notandū ē q tripler ē error q obligat ad rest/ dendū. p̄im⁹ ē error ꝓsonē. 2⁹ ē error fortune 3⁹ ē error ꝓditōis apposite. Prim⁹ ē error p sone. q. s. dās credit alteri dare. tē illō restitu endū ē dāti: vl' illi^s ad quos ite^m dāris ferebat vtputa si sol' infirmis hospital' scti anto. siue alteri⁹ loci: siue p̄sone ti ende dat dare: nō aūt ēstozib⁹: sz est ill' infirmis restituēdū & paupi b⁹. Verūtn qz nil⁹ tenet. ꝓpris stipēdijs mi nistare nec ēt gerer cās alioz ad esp̄las suas di° q tales vīuere p̄nt sup ēstis qs faciunt & pōt eis moderatū sala^m ōputari. si tñ tles ēstio rii dicūt se eē sacerdotes & nō sz: & p impijs & ceptōes. p̄missiones & mēd^a multa lucrati sunt tē emit ēstā illā. p certa pec^a ēsti'. Et tunc id qō ill' impijs mōis lucrati sz: ē turpe luc^m. to tū dz paupib⁹ erogari. aut sūt sub obedia ho spital'. p q° ēstū: & tūc dīa hospital' nihil eis dimitte dz ꝓter oēm victū alioz ꝓtin: sz tota dz vsui pauperum applicare. & sal'r faciat ip'e dīa peccat. de his ēt vide infra f°. 40. ar. 2. & c. 1. 7° ē error fortūe vt puta qz is c. . dat a dāte paup estimat cū tñsit diues. talis aūt id reddere dz dāti vel alicui paupi: nisi i^l interes paup fiat: qz tūc retinere gt. vñ sco. ait vīcit trusatores illi q. s. dites exīte: tāq egēi cīvis recipiūt ne iniuste oia hmōi recipiāt' qz non ē ibi in dāte volūtariū. pp ꝓditōis ignorātiā ēs respicit in donādo. 3° est error ꝓditōis appo^e vl putacū is cui dat' credit eē scēs vel bonus cū ñ sit aut missam celebrat⁹ qō nō fa ciat. tūc si receptori ēstat de pcīa inte^e dantis q. s. nil⁹ alr daret ad reddendū obligat'. ym quosdā aut ad sufficiēter supplēdū p se vel p a^m fm dātis intētōem. quoz um rō est: qz cuz res in illā nō trāseat nisi eo° q° dās trālferre intēdit: si ꝓditio nō existit in ipz res mime trās ferr'. Ialu vo dicūt q ex q° illi ꝓsone simpl'r dat & dare intēdit: ēstus ñ subsit cā pp quā da re intēdat: mihi lo° donatio manet nisi cā i^a nō fo^m eēt moria cā siue final'. sz ēt ꝓdi°dandi vt p̄ris sui ēstus fm vtatē nō sit vel fuerit nō te net per^o restituere: & tñ tenet si dans diceret do tibi cas si tu es vel fuisti amic⁹ me⁹: & nō al'. ꝓdictis. p. 2°. Bl. obj. Primi aūt dicunt b° nō iz illi. qz in p° casu dans itēdebat dare deo & cultui ei⁹ potiꝰ ēstus hoi intendebat ē. q b° libi & suis ꝓcurare spūa^a bōa. a qb⁹ qdam fraudat' intuste vsq; quo i^a bōa spūa^a sibi sup pleant vel restituant fm aūt imo. & ho. hy pocrita q noie boni ac deuoti viri ml'ta ēstuit restituere obligat: qz i^a bona p fraudē adep t'ē. 4. q. 3. c. si. sz forte nō tenet restituer his q i^a oderut: qz ia mercedē suā ꝓsecuti sunt. sz ea alis deuotis viris seu alīs pauplb⁹ di spēsarēde b° ēt in sequēti. 3. c. tangit. q. p dē natōes & pene iuste a iudice ſlnante solut siue restitui necessario debent. c. secundum.

Ecundo

tenet hō satisfacere luc^m illi^m: siue alie^m rōne ꝓdēnatōis. qz. s. fur. & raptor & gz illis: nō in tenent satisfacere male ablam sz ēt ꝓdēnatōes ex i^a debitā. p quo pōt tal'r r'a dari. Dis pēa iuste a iudice ſniata sub restō ne dēb⁹ soluenda est. q intelligenda q nō est soluēda q̄n nō est ſniata: nec antez̄ sit ſniata nisi ex cā alīs ōberet: aut nisi iur ēēt simpl'r sta tutū cā solui ēstus a n° spāl'r iudice ſnia ēct la ta. al'r. n. pene postrini iuris nō intelligunt sim plic^r inflicte: sz solū ordinate vt p iudices iu dicia° ordine infligant. alias gz homicida ēs tūciq; occult⁹ mortal'r peccaret nō restituē do curie oīa sua & nō offerēdo se iudici ad sup plicia qō leges statuūt homicidis. et circa h° aduertendū ē fm ray. q⁹ in h° cāu pēa vni⁹ nō liberat a^m. 17. q. 2. cū deuotissima. ex b' g° r'la

elici pōt qd dō^m sit in diuersis casib⁹. Obiga. de homicida. qdā. n. homic^m ꝓpetrauit p° co tingere pōt q ipse nō ē capt⁹ dōa sua. nec ēt bōa sua. & aūt euēire pōt q ipse ē capt⁹ sz ñ dū ꝓtra eū snia iuridice lata ē. 3° accidere pt q ꝓtra eū & snia sua iuridice snia data ē. p° ci ꝓtingere pōt q tal' hō^a fugiēs non capit nec sua bōa. tal'. n. licē fugere pōt & bōa sua alīa re seu alibi asportare si ꝓtra eū aut sua bōa snia data ñ fuit. 2° aūt si tles h^c ia captia t⁹ ē pp h° tē distinguit ant. de b^a qz aut pctm ē occultū aut ma^m. h° si est occ^m fugiēdo nō peccat: qz nlli dō^m ē se ꝓdat imo. ñ tibi deo de pñ. di. i. 2° ät si pctm est mani^m tunc mor tal'r peccat fugi°. p h° facit gl. i. di. in. c. iusgē tiū. q dic illū capt^m p̄care q fugit a dño suo si bellū ē iustū: l. & tug° peccet: tñ mime se restituere obl. qz iur ꝓdictā r'am snia cō tra eū nōdū ē lata. ff. de do. l. post ꝓtractuz. & l. dōatōes. ff. vlt. 3° ꝓo si cōtra eū & ꝓtra sua bōa snia data ē tc nec se dēfēdet: nec fugere pt nec sua bōa alīēare a māib⁹ iudicātis: qō si fe cerit i^a bōa tpa^a satisfacere obligat ipe: & qcū qz aufferret ea fro at ꝓdco z ē: qz luc^m ē iudici ei resistētē ipugnare. 23. q. 3. nō putes. cū seq. & Beligt g° q ex pte dicis sit iusta bellū & ex pte hoicide iustū. hic roma. 13. c. apls ait q ptāti resistit dei ordiatōi resistit: & ipe sibi dā natōem acgrit. ri. q. 3. q resistit. & lz ho natal'r ternet ad r esistēdū iferentib⁹ ei mortez: tñ qz data ē rō vt ea ad q̄ natura icliat ñ passim sz fm ordinē rōis executōi domādet. ꝓpterea nō ois defē sui lic^a ē: sz q fit cū beb^o mo. leraie rōis b° ēt sentit bal. de pu. i. l. vt viz. ff. ō iust. & iu. gdā ēt credūt q̄ iuste ꝓdenat⁹ si fugit se ipm restituere & i māib⁹ iudicis se tradere ob ligat. q gdē satis dux eē vr ad h° aūt ꝓbāō allegāt apls & dec^m sēpdem est ꝓp h° ēt fac glo. in. c. pastoral' ō de iud. i. cle. q dic q si cap tiu⁹ ad penā vl' a pic; mortis relaret vt ō re dendō ad carcerē p̄stito iuramto tē distiguēō ē. qz aut mors erat iniuriosa: aut ñ sin p° casu nō tenet redir: qz iuramētū ē ꝓtra legē natur & ꝓtra bonos mores i r'a ñ ē. de re. iur. li. vt. gsqs g° firāuerit iuramto aligd se factur. q cōꝓal' seu spūal' adimat sal⁹. vel cū q° vtra qz sal⁹ repari vl' saluari ñ posset fidē ꝓbibet fu... ē. ꝓmissam. 22. q. 4. ff. vlti. ff. gsqs in 2° cāu dic glo. q redire tenet. eadē enīrōe cogeī vī snia iuste lata sic iuramentū lic^m. p rōnem p̄allegatam: & per dictum apostoli de reti

Universidad de Deusto
Biblioteca

sicut supius p3 Licet aũt ei nõ liceat resistere morte tali inferenti.tñ fm tho.7 archi.nõ tenetur facere id vñ sibi sequatur mors/ Ideo/ pterea si quis sit dãnatus 7 sic q̃ moriat fame.non peccat si sibi cibum occulte ministratum sumat. quia non sumere 7 seipsum occidere quod vtiq3 minime licet. 23.q.5. Si non licet. Hec est sñia archi. 23.q.5.cũ homo ab hoi occiditur 7 tho.22.q.69. Archi.quoq3 i.c.9.homo.23.q.5.de hoie cõ dẽpnato.7 ler etiã distinguit quia aut ẽ dãnatus iniuste.7 tunc fugere licet nisi scandalum oriatur. Aut iuste tunc fugere minime licet:7 tunc de debito redeũdi nihil dicit. Et hac regula patet q̃ iuste condẽpnat9 ad mortem se redimẽdo pecunia corrumpendo iudicem moztaliter peccat. men si se redẽmendo proponit atq3 promittit. atam sñiam cum accusante poterit concordare.patet etiã si procurator vel aduocatus vel quicũq3 alius per cautellas 7 malitias iuuat malefactorem ne condẽpnetur licet moztaliter peccet tñ si sñia nundũ est lata satisfacere nõ tenet.quia vsqueq̃ sñia data est cõtra nõ acquirit.ius imo post sñiam restat dãnato appellatõis beneficiũ vsq3 ad tẽp pretaratũ a iure. Ad9 aũt illõ tps liberas malefactorẽ cõitati. satisfacere obligatur. 7 quicquid inde acceperit pauperibus erogandũ est. Et hoc etiã patet q̃ si quis condẽpnatur p3 furto vel p rapina.siue p3 quocũq3 alio.nõ tñ ablata restituere obligatur.verũ etiã condẽpnatõem pecuniariã penã quã sibi index iniuste infligit 7 h° p9 q̃s sñia lata ẽ.hec ex3 tho. 22.q.62.ar.3. Ro aũt quare pene siue bãna nõ dñt solui nisi post q̃s sñie late sunt fm quosdã est q2 predicte pene nõ sunt ex dño iure.ex3 er bulana ĩstituõe.

Qõ restitui d3 oẽ acquisitũ a dãte nõ habente legittimã auctoritatẽ. Capm 3m.

Ertio aũt tenetur hõ

t satisfacere lucrũ illicitũ siue alienũ rõne donatõis. Ideo quo etiã3 regula talis p̃t dari. Oẽ acquisitũ a dãte nõ hñte legittimã auctoritatẽ dãdi restitui debet Rõ hui9 rle est q2 fm sco. nõ est iustitia si dona nõ mere liberaliter donat.atq3 null9 p̃t ius in alterũ trãsferre quo ipe caret. Et hoc multa reduci pñt q̃ libertã donatõem impedire videtur.7 marie tria. Ad° cũ donat ex ignoa/ 2° cũ donat ex violẽtia. q2 sicut p3 ex 3° ethicox ignoãtia 7 aliqualis coactio relũtariũ excludit. 3° cũ donat. phibẽte iureẽm cũ donat ex ignoãtia. Ilõ enim mere liberaliter donat qui ex ignorantia donat sicut donatu furiosi.frenetici mẽte capti. morti pinqui.s.cũ iam in eis nõ regnat liberũ arbitriũ 7 tñ ope 7 malicia alicui9 cũ dicit testamẽtum quod quiõ cozã deo nullũ obtinz robur. Et hoc sequit fm sco. q̃ deceptus de eo cui donat q̃tum ad illã rẽm ppterq3 donat nõ simpliciter donat.7 ideo si alicui tanq3 proquo donat q̃ tñ nõ est ppinquus.nõ simpliciter donat.sil'r si alicui egeno qui nõ est egen9 donatur ex violentia. Ilõ.n.libere illud donat: qõ cõtra volũtatẽ alicui9 a quo depẽdet in donãdo donat sicut p3 ĩ casu.i° de quo ẽrde sensi.li°.6.c.exigit vbi precipit restitui: qõ visitatatõis ca iniuste receptũ est. Nec ẽt illa donatio valet.que ex quacũq3 necessitate 7 nõ a mere grata 7 gratuita voluntate procedit. 3° aũt nõ valet donatio que fit phibẽte iure.iõ nõ p̃t donare furiosus q2 parat infanti.i 5.q.i.merito ex de hoici. si furiosus Sil'r nõ valet qõ doat fu9 aut filiusfamilias q̃ n̄ h3 peculiũ castrẽse l'ẽgi.ff. ad macc.l filius ff.de peculio.l filius. Nec valet quod donat vxoque nõ habet res patrimales. ff.de dõa int virũ 7 vxorẽ.l.gnt9. Nec qõ donat monach9 claustral' ar. 12.q.1.nolo.7.c.nõ dicatis. 24.di. abbti ex d sta.mona. cũ ad monasteriũ. Nec qõ donat bonox ecclĩasticox admiratox.nisi bõa ecclie moderate donet 7 pẽnis honestis q2 pauperũ bõa sunt.16.q.1.c fi. Aliter raptox ẽ. Nec qõ donat qui minores sunt ãnis.25.C.si maiox.fa.ra.huit.l.fi/ Et multomin9 si donat pupill9 qui alienare nihil p̃t sine auctoritate tutoris.ff.de acquiran do.l.pupill9. Nec quoq3 donatio p̃dicti ff.d cura.furi.l.iul'. Dia igit supdicta 7 alia talib9 bita 7 donata restitui dñt nisi phabili presumat q̃ talis donatio placeat illis qui super hoc hñt ptãtẽ. Cũ his ꝯcordat sco.

Do restitutõe icertox fm varias opiniões

Capitulum quartum.

uarto tenetur homo

q satisfacere lucrũ illicitũ siue alienũ rõne incertitudis. Sunt ẽm que dã incerta 7 vaga quox nõ reperiũtur etiã si diligent querãtur expoliati seu ignoãtur olo

Et talia ipias cãs dist ibui debent 7 maxime in alumonias pauperũ 7 in redẽptione miserabiliũ captiuox. Rõne quoq3 hui9 oñdit sco. di.q qui no p̃t tpaliter reddi.ei spualiter satisfiat. Redditio aũt spual' maxie fit cui p illo pauplibus dispẽsat. Et in hoc omẽs ꝯcordãt Sed q̃s hec dispensatio debeat fieri est tripler oppinionũ varietas inter doctores/ puta est ray.7 hosti.qui dicũt q̃ hoc fieri d3 de cõ silio 7 auctoritate illi9 epi aut pniarii v'l capellani i c° dyoc° bita fuit illa. 87.di.dine. 88.di. epi.12.q.1.cõcessio.et.c.qtuor.6.q.3 c.si ex.d rap.c.i.hoc.licẽ. etiam ait q̃ restitutio male ablatox fit vir de casibus ad epm pertinẽs sicut patet p cui ex de iudeis 7 sarracenis. c°. cũ sit.7 ex de vsuris cũ tu. vbi late psequitur materiã illã. Et in summa de pnia. ff. vltio iuncta fi. Et facit ad hoc. 12.q.1.peccãt. Addunt etiã alii rõem.q2 cũ hmoi incerta sint p̃ alias eox quibus debẽtur fideliter dispẽsanda ac p̃ns eo ipo sunt ad diuinum cultus 7 ad sustentatõem pauperũ ozdinaria solus aũt ecclesiasticus prelatus sit rector 7 moderator diuini cultꝰ 7 pater pauperũ 7 dispẽsator rerũ multis aliis cui9 supius cũ p̃dicto allegatis. ideo fm ei9 iudiciũ sunt incerta debita dispẽsanda p cui9ũp addi p̃t q̃ hodie de cõi cõsuetudine pape 7 eox videt hoc ex iuris põtificũ preceptũ seu statutũ. ppterea null9 cõitere se intromittat de incertis absq3 cõmissione ipsox. Et ito fm io. an equa videt ex ordinatione eox qui cõiter per statuta sua in incertis sibi reseruãt nõ solũ absolutõem pcti verũ etiã dispensatõem eox. 2a ẽ opinio archi. qui ait sñiam ray.7 hostiẽ. esse verã in hoc casu et in alijs q̃s null9 est deputatus qui hoc exse quatur.12.q.2.de laicis in fi. Et nõ ex d xbo signifi. cũ ti. in glõ. que incipit nõ intelligas. Sed vbi certa p̃sona a testatore deputata ẽ illa nõ exequi debet. vt dicto.c°. de laycis 7 c° de cleric. nulli 7 ex de testa. tua et ex Johẽs. imo credo q̃ ipe raptor bona incerta que debent pauperibus dari sine lnia epi vel alt9 iudicis ecclĩastici p̃t dare sicut satisfacere bene collt ex de vsuris ad tu. ff.i.v.bis h° eqdẽ innuit etiã satis clare ex d hoici. c.sicut dicit. ff. cos in glõ. q2 nõ. Nec obstat extra d iudeis ts. cũ sit. Illa decretalis illa non loquit de xpiano sed de indeo cui9 auctoritas 7 dispensatio quo ad pauperes xpianos ab ecclesia merito suspecta habet.7 ideo iuste dicit fm prouidentiã dyocesani ẽ. Et etiã quia ille ad hoc arrabat unus9. Talis aũt suspitio in xpiano fideli merito quiõ cessat. Et sic nõ dubito q̃ epus nõ habet se intromittere de talibus nisi in defectũ v'l nisi vbi agere in iudicio ptra nolentẽ pauperibus dare. hui9 sñie est inno. in c°. q̃s. h° 6. h° etiã clare innuit ioh. ex d imu. ec.q2 p̃liq3.v.fi. Si aũt illi ital' negociantes facias vel alias inuiste aliud que sacerdos insligere debet et vt in bonos vsus expendat puta pauperibus erogãdo vel ecclesie seu i aliis causis pijs. ar.17.q. quis roipetas. Ideo test hoc etiã rõne probari. Nam l3 sicut supe rius dictũ est in pleriq3 causis crimis decer/ tox prelati dispensatores sint rerũ data ecclesiasticaꝝ nõ tñ sunt propter hoc q̃ dispensatores sint que fm deũ sunt in diuinũ cultũ 7 pauperes erogãda. 7 sunt p tanto ordinata in diminũ cultũ. Nam fm hoc esset dispensatores olim illox supfluox que diues ex diuino precepto tenẽtur pauperibus dispensare.7 itex olim q̃ quis apud se voluerit pauperibus.qõ quidẽ a nullo concessum est. Ideo aũt in. 4. di 15.q.2.nõ longe a fine ait. Si q̃ras p man9 cui debeãt ta a pauperibus dispẽsari. Rñdeo q̃ nõ iuxta quis ncõio determinat9 sit mediator in ista pauperibus dispẽsando. qui dã aũt doctor ait q̃ pfessor vel aliqs alius ca dispẽsare d3 de cuius fidelitate ille confidat.

Mihi autem videtur q̃ ille per seipsum cõsilio nihilomin9 boni viri p̃t hoc pauperibus erogare. quia tali mediatori ad dispensandũ alicui possit de cui9 fidelitate p̃sumeret. 7 tñ sibi appropriarz vel in alios vsus cõuerteret q̃s deberet. Dũ vbi lex diuina seu ecclesiastica persona nõ ligat. sequẽda est rõ naturalis. Illa aũt dictat q̃ hõ q ad hoc teneꝝ magis restituat pauperibus per seipm q̃s per alium. nõ excludendo tñ consiliũ boni viri. sed potiꝰ includendo. hec est sñia sco. Tho. quoq3. 22 q.62. Inquit. Si ille cui restitutio debet fieri sit oio ignotus debet sibi homo restituere sicut patet. s. dando in elemosynas p salute eius siue sit mortuus siue viuus. premissa tamen diligenti inquisitione de persona illi9. Et ibi de auctoritate epi nihil dicit. Tertia opinio q... q3 est ambas precedentes quadã p3 denti discretione cõnectens que dicit q̃ epus habet dispensare incerta illa in quibus dñiuz nõ trãsfertur. vel si trãsfertur. cõpetit eozu

sem. Insuper in his incertis in quibus nullus ad eor dispensatoem deputar est. Ad declaratoem vero huius opinionis erat anda sunt verba illicita. Dicit em p° q eps habet dispensare incerta illa in quib dniuz nō trāsfertur. sicut sunt rapta furti ⁊ similia. Secūdo etiā addit. vel si trāsferet ⁊ cōpetit repetio eorundē sicut est in vsura secundum eos qui dicunt q in vsura dominium transfertur. Tertio q..oqz subditur. Et in his incertis in quibus nullus ad eor dispensatoem deputatus est. Ad ecōtra p° in illis male ablatis ⁊ incertis in quibus transfertur dnium sicut sunt ea que mercatorie hō lucrat in aliqua tuli plus vendendo vel minus emēdo sicut in precedēti ar ⁊ c dictū est. Similiter ⁊ lucrū iudicis vēdentis u.. iudiciū ⁊ testis vēdentis testimoniū verū ⁊ ..ratoris mental meretricis ⁊ hystronis. de quib .14.q.3.nō sane. In talib inqz archidiacon ⁊ sequētes eū sntia vera est. qz sine auctoritate epi ab eo qui fore fecit in pias causas dispēsari pt. rō est quia in talib ius dnī hz licet iniuste ppter rea pt facere de suo per se vel per aliuz velle suū in pias causas dispēsando sicut dicit. c. nō sane. Cū h° cō ..dat io.an.i c.2.de testa. li°.6. Scdo aūt in illis in quib dniū nō trāsfertur sicut in rapina ⁊ furto: ⁊ si trāsferetur cōpetit tñ repetitio eorundē sicut in vsura cōtingit. In illis inqz est sntia vera hosti. atz sequentiū eū. s. q talis dispensatio pertineat ad epm. Rō est quia tunc fore factor nō hz ius d..i super illa. vel si habet nō tamen perfecte habet sicut in vsura patet. quia de illis cō tit repetitio spoliato. vel hēredibus suis. pro pēa nolunt iura q si tales erpoliatos vl eorum heredes non reperiri contingat in pias causas pro eor aīa dispensari. Et hoc quidē nō per eū qui ad restitutōem tenetur cum sit suspect i h° atz extraneus sit ab eo cui debeat restitutio fieri nec nō a pauperibus quibus illa distribuenda sunt: sed talis restitutio debet fieri per epm qui est pater pauperū ⁊ ordinarius iuder dyocesis. sue sicut supra dictum est. Et sm hanc distinctōem io. an. sensisse videt: dum dicit in. 2. c. de resta. li. 6. q vtraqz predictar opinionū. s. prime ⁊ sede cōtinet equitatē. ⁊ ibi addit rōes. Scdm etiā quā licet hec distinctio vera sit. tamen si fore factor nō seruata supdicta distinctione iam de facto restituit. certa certis. ⁊ incerta dño cultui mā

cipauit prout alabus eor quibus debebāt erpediens erat. nō tenet iterū restituere illi. ad h° nec pt cogi per confessorē vel alium superiorē: nisi quatin pt ab eis p petō suo digna pnia sibi ipom q tñ pret id qđ promissum e nō debet hec amplius pecuniaria esse q in ceteris culpis. s. auaricie vel boīcidii. aut simili petōr. Potest tñ platus cogere sic restituentem vt certificet eū de debita restitutōe certorum ⁊ incertor p eū facta. Et h° si fore facta illius erāt publice nota. Alias in foro sacramentalis confessionis seu sciētie contra se ⁊ pro se confitenti credendū est. Sic aūt in illa incertis in quibus null dispensator deputat est. cōiter sm omēs doctores eps dispensandi auctoritatē hz ⁊ ad eū illa pertinet dispensare sicut archi. superius probat. Insuper sicut ibidē subdit eps se intromittere habet vbi oīt restitutōis defectus vel vbi deessent executores. ⁊ etiā vbi in iudicio ageretur cōtra nolentē talia pauperibus dispēsare. In quo autem loco talia incerta habēt pauperibus dispensari dicet infra in sm one. 40. ar. p. et. c. 3. in fine. Satis igitur ex prēdictis pz quid ⁊ quātum hō restituere obligat. ⁊ per diversas distinctiones ⁊ casus quibus dicere pōt. quibus lūb° circa hāc materiā in salutis viā dirigi oz. vt ⁊ voluntas bona inuet lūbus veritatis. ⁊ facultas. imo ⁊ oīa ad idē perficiendū fulciātur auxilio diuine largitatis. Donāte hec ⁊ oīa bōa dño nr̄o ihesu xpo q cū p. ⁊. s. i trinitate pfecta regnat p īfinita s. s. Amen.

Feria quinta post quartā dñicā in quadragesima qñ hō restituere obligat. sm. 38.

Dolescēs tibi dico

a surge Luce. 7. c. Festinentiā ad restitutōez indicant. hec sacratissima verba cū adolescenti qui naturaliter tenacitatē ⁊ auariciā nescit dñs ait. Adolescens tibi dico tibi surge sed ad alienā restituendū. Quanto igitur ex obliquo incitat redarguēs. frigidos ac tenaces senes. quōz corrupta ⁊ vitiosa natura q̄to plus deficit ⁊ paucioīb op habet tanto ap̄lius transitoria con ipīscit. ⁊ q̄to propinquioz est vno īstanti cūcta relinquere. tanto tenaciori affectu tpalia stringat. Dēs g° in hac ārta religiositate q est de qñ hō restitnere obligat admonet. oīb etiā omnat ne restitutōis trāseat debitū tps. ppterea visis iā trib principalib. s. ⁊ qs obligēt ad re

stitutōem ⁊ qd ⁊ q̄tuz restitui dēat. iā 4m pī expediens erat. nō tenet ulterius restituere obligatus videndū est. vz qñ hō restituere obligatur. Ad cuius declaratōem triplex regula ponēda est. Ar 1a q nō lz rem alienā nāto dño aliquo tpe detinere nisi in aliquo casu

Rma aūt regula se

p cundū scotū vbi sup ponatur que talis est. Nō lz alienum inuito dño aliquo tpe detinere nisi circa hoc in iudicio dñs erret. Circa regulā hāc vt melius capiat tria nōdilia iudicēmus. 2a 3m 4m. 2a de acquisitis iuste. 3m de necessitate. licētie. 4m de acquisitis iniuste.

Dō vide stricte quilibet obligat statiz satisfacere alienī certū illicite acquisitū. cm pm.

Rmū aūt notabile

p de acquisitis iniuste tale est q debita acquisita ex impio lucro non posse soluenda sunt. huiusmodi em sunt. rapine furta. vsure. symonie. ⁊ cōmissa. De hoc etiā ptripler rō datur. 1a quidē respectu dei. 2a respectu primi. 3a respectu sui. 4a aūt ratio est respectu dei qui. s. hoc p̄cipit. Secōm em tho. alea. io. ⁊ sco. hz affirmatiua p̄cepta dei nō obligent ad sp. tū ad hoc obligāt p̄cepta negatiua. quib etiā p̄cepti de restitutione fienda sm formā videatur affirmativū tñ sm veritatē iplicat negativū quo quis prohibetur detinere alienū. Et hō sm scotū. sicut aufferre alienū est cōtra p̄ceptū dei negativū. Non furtū facies ita ⁊ alienū tenere. Et ideo sicut necessariū est seruare p̄cepta negativa. Ita necessariū est nō tenere alienū dño suo inuito. ⁊ per consequens vel actu statim reddere si potest vel si nō pt. velle reddere cuz fuerit oportunū. Secda rō est respectu primi. Cū em in petō p̄tractationis aliene rei. q̄diu res sic tenetur. semp sit actus atqz reat ipius culpe cū tū in ceteris culpis sm aug in lib de baptismo paulo ⁊ trāseat act ⁊ remaneat reatus sp est in ledendo primuz qui sic tenet alienā rē donec restituat eā. sed hō sp tenetur nō ledere eā. ac p oīs sp ⁊ statiz ex p̄cepti necessitate restituere obligat. Addi etiā pt sm alerā. lom. q eadē iniuria est. ⁊ rē alienā iuito. ⁊ dño retinere sicut eā inuito dño aufferre. ut de resti. spo. c. sepe. v. vltio glō. ait. q in ra pro eodē reputat aufferre ⁊ detinere inuste. ar. et ad hoc. 16. q. 1. de crimie. Tertia rō est respectu sui. Nā sm sco. vbi sup. vt hoīes vere penitere possit statim cessandū est ab actu cuiuscūqz mortalis culpe. nō tantū exteriori: sed etiā interiori iuxta illud eccl. 21. Quasi a facie colubri fuge petm. Alter sm aug ex de re. iu. li°. 6. nō dimittit petm nisi restituat ablatū. Tenetur aūt hō se ponere in tali statu iuxta posse q dimittat sibi petm. Vñ sicut tenēs adultera nō est capax penitētie sed irritor. ⁊ si talis ad penitētia venit petm petō addit sm sco. vbi sup. sic ⁊ detinēs alienū voluntate. ⁊ facto. partis pnie nō est capax. Ex his que dicta sunt clarescere potest q de necessitate restitutio fieri debet ante absolutionem si fieri potest: ⁊ su.. male ablata ⁊ certa alias quidē est minime absolutus. Et q ante absolui nō ōbeat ꝓbari pōt q̄druplici ratione. p° ppt continuatōem. 2° propter obduration̄. 3° propter ..catoem. 4° propter anticipatōem. 5° propter .. Insuper sicut nullus absolui potest q̄diu est in continuatione mortalis culpe sed talis accedens ad sacramentū simpliciter factus est. Nam qui iniuste possidet alienū semper est in continuatione peccati donec reddiderit alienam rez si reddere potest. 2° propter obduratōem quia cōstat q qui potest ⁊ non vult statim restituere. non est vere contritus ⁊ quodāmō induratus. Nam vere contritus recedit ab omni mortali culpa. Nullus autem absolui potest sm Conauen. quem constat non esse contritum: ergo nec talis potest absolui. ⁊ si absolvatur absolutio nulla est: ⁊ grauiter peccat absolvens. quia decipit confitentem in penitētie sacramento. Tertio propter ligationē. qz obligatus ad restitutionem semper ligat manet sm iudiciuz dei. ergo quātūcunqz absolvatur a sacerdote absolutus non est. Nullius enim est absolutus quem deus non reputat absolutum. Quarto propter anticipationez quia restitutio sicut in sermone. 40. ar. 3. c. 1°. non est pars satisfactionis sed preambulū ad eam. Satisfactio enim fit deo absolutione sacramentali per applicationez meriti xpi ergo restitutio necessario precedere debet absolutionem. Proinde cecus est oīs sacerdos qui alīq quēcūqz absolvit ⁊ ad restitōem obligat eū cuz experientia patēter claret q tales oī anno pmittunt restituere ⁊ rarissime pmittu.. pfessori seruant. Et de talib pfessoribus Ric. 4. dñs ait. Cec sī ceco ducatū pbet ambo i fouea cadūt. In q° casu ⁊ si vtriqz imicet piculum. maior tñ imminet confessori. Si quis igit ad confessionez accedit. atqz aliena restituere

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝓponit, tale ꝓpoᵐ non sufficit ꝑ futuro ex quo in ꝑñti restituere pōt: sicut ad iustificatōnem mime sufficere pōt ꝓpᵐ ꝓtritōis. ſ. de futuro: qz pctm quo ad reſtōnem teneť lz ꝓteri/tū sit. eſt tñ in actu manens ⁊ donec reſtituat. sp ēt tñ nisi cū eo ꝑcordauerit cui obligatᵘs est. Et hoc ſm modū qui in duob⁹ capl'is sequē tib⁹. ⁊ ēt in 2° sequēti ar. appebit. ponunť ēt plura ad ꝓtinentia in ſmone. 4 ꝓ. ar. 2. c. 3. ⁊ ēt ꝑ tū illum arti. colligi pōt. Quauis insup sit inde digna ꝑsona in hᵒ nō ei credendū est: qñ ꝓmittit se restituere ō futuro ⁊ hᵒ ꝓp multa picula atqz impedimēta. q̄ circa tēporalia venire solēt. ⁊ si ēt ei credendū essz nō dz tñ absolui donec ꝓstet de reſtōne actu ō facto cōpleta: aut cui⁹ celebranda: ita q̄ iam ille cui res ē restituēda illā t[illegible]. ⁊ ō sacerdos racter sit securᵘ. ꝓterea qñqz eccl'a sustineat q̄ a testatore mandet hēdi reſtōnem fieri: hoc tñ sicut dicet in ſmōe. 4 ꝓ. ar. 3. c. circa fin. nō sufficit ad salutē nisi rōnabl'r ꝓbabl'r ꝑsumatur q̄ meli⁹ possit ꝑ ipm here dē expleri. qz nec eccl'a hoc approbat seu docet. lz tñ recipit mīn⁹ ꝑfectuz ab hoibus qz ab eis hꝛe non pō[illegible] qō ꝑfectuz ē: sic aliq̄ fecerunt aliqui sapientes: q̄uis nūc videant hᵒ eē simpl'r omittenduz: er quo obligatᵘ a piculo aie sue mō non liberať. hinc. 4. q. 6. c. si res Aug. ad maced. ait. Si res aliena ꝓ quam pctm ē reddi possit ⁊ nō reddit: pēna nō agit lz sit aſ[illegible] ⁊ i fi. capl'i ait. Nolētes aūt reddere q[illegible] nouim⁹ ⁊ male abstuliſſe. ⁊ vñ ēddāt hꝛe argum⁹: increpam⁹: ⁊ obtestamur: quos clā. quosdā palā: sicut diuersitas ꝑsonaꝝ diuersaꝝ videť posse vel velle medicinā accipere. Ro ēt predictoꝛ est q̄ q̄ hz de impie acgstis ⁊ restituere non vult: cū possit sp pctm auget duz stat in pctō. Adde hic qō ponit supza ſmone 34. ar. 3. c. 4. ſ. 2. ꝑncipali. Inter oēs grauissimos offensoꝛes in hᵒ ertimā dicunt q̄ relicta ad pias cās nō restituunt vt teneńt. contra quos terribl'r tria ꝓphēta clamant sicut ꝑz Is. 59. 2 in. c. q obl'oñes. cū duob⁹ cāis q̄ sequūtur. Ad debita ex licitis cōtractib⁹ fcā debito tpe discrete tñ iterpatato restitui debēt. c. 2

Ecundum notabile est de acgstis iniu[illegible] in quibus quidē restituendis attendende sunt circūstantie ꝓtractū vel pactoꝛ aut inuenientium iuramentoꝛ ꝓfigentiū certū tps. in talib⁹ eni⁹ non sic stricte debitoꝛ obligat' vsq̄ ad necessitatē extremā seu mor oībus est poliare vendēdo centū ꝓ. xxv. vel decez sicut obligat' in primis. nā fz sco. vbi supꝛ. vbi festīs nimis notabl'r est dānosa ⁊ non teneť hō ad statim restituēdū lz sufficit q̄ saltē affectū restituat statim. Rō hᵒ est: qz nō est ꝑsumendū q̄ benignitas iuris ⁊ eqtatis impie velit inter ꝓtari: aut nimiū dure mutui vel emptōis ꝓtractus ⁊ ꝑsl'um negocioꝛ q̄ ꝓ vtilitate mutuū recipientis: aut ꝓ vtriusq̄z cōtrahentis commoditate ordiata sunt. si aut obiciat q̄ restituere ē actᵘs negatiui ꝑcepti in nō tenēdo. ſ. alie[illegible] ꝛ ad obseruatōem ꝑcepti negatiui sp ⁊ ad semp glz obligat: sicut supi⁹ dcm est. ꝛ[illegible] q̄ hoc rñdebit in fi. sequētis. c. ſm sco. In his tñ regul'r tenendū est q̄ par necitas vel dānificatō creditoris pari vel minori necitati seu dānificationi debitoris sp ꝓferenda est. hoc. n. dictat atqz erigit beneficii ⁊ gratitudinis. ō quidē distrctio seu bnfactoꝛi debetur: ⁊ ēt b⁹ dictat eqtas ꝓtra vtriq̄z iustum ē ex suis sibi debitis dñm poti⁹ atqz prius sustētari q̄ aliuz ex eisdē. De triplici ſnia q̄ necessaria ē his q̄ non debito tpe restituunt aliena. c. 3ᵘ.

Ertium quoq̄z notabile est de necessitate ſnie. tripler. nāqz est dnia debitoꝛ. Quidā lz possint satisfacere aliᵃ. tñ ꝑplexioꝛi grauamine suo solōnis termiᵐ vellent. qdā cū magna difficultate ptē debiti soluere pñt. qdā quoq̄z absq̄z magᵒ scandᵒ satisfacere mime valent. sic aūt ſm hāc triplicē dniam debitoꝛ tripler ſnia necessaᵃ est. pᵃ dē obtenta. 2ª aūt q̄sita. 3ª vo interpatata denotāt vt betres ſnie ꝑdictis trib⁹ debitoꝛib⁹ ꝓ ordinem hēant rñdere. Dª aūt ſnia primis debitoꝛib⁹ cōrñdens dē obtenta: qz hi qui hñt vñ debita soluāt nisi eis ꝓlongādi notabl'r vltra tps debitū libera ſnia a creditoꝛib⁹ petita ꝓcedatur: sol'onē ⁊ satisfactōem talē licite differe non possunt: quia uxta ꝓfatam regulam Scoti. non licet alienum inuito domino alicui⁹ seruare notabili tempoꝛe detinere. Si vero queras que licentia libera censet fieri dicendum q̄ illa vere libera dici potuit que his quattuoꝛ caret. Primo timoꝛe. ſ. de pudore. tertio desperatōe grto vel spe. Primo timore. i. q̄ talis licentia non detur ex timoꝛe. secūdo non detur pudoꝛe. i. q̄ non detur ex verecundia atqz q̄ mediū alicui⁹ cui creditoꝛ ꝓra dicere seu illā erubescat negare. Tertio nō dei dē

paratione. ſ. quia aliter creditoꝛ non posſit rehabere suū. Quarto vero non detur spe lz alicuius seruicii tēporalis. Quo aūt debitoꝛ nocere possit si absq̄z his seu absq̄z alio coꝛ a creditoꝛe ⁊ libera ſnia tribuatur. vide in ſmone. 4 ꝓ. ar. 2. c. 3. quia sicut ibi il la intelliguntur de vera indulgentia debitoꝛi facta. Ita hi intelliguntur ea de licētia libere acquisita. Scda vero licentia secundis debitoꝛibus cōrñdens nūcupat questra. Illi qui cum magna difficultate parte debiti satisfacere possunt. dilationis licentiā petere debent si qō possint ꝓpter incommodū statuz soluere nolent. Done casum q̄ debitoꝛ multū indigēs ⁊ creditoꝛ etiā nō est dives nec tñ valt cōcedere dilatōem questā. qd q° faciēdū. Tunc ſm alexan. lom. distinguendū est. quia creditoꝛ plusq̄z debitoꝛ est indigens. aut credit oꝛ ⁊ debitoꝛ equaliter sunt indigētes. aut creditoꝛ nō multū indiget. In p° ⁊ 2° casu restituere obligatur sine dilatione quia nullus dz facere profectū suū de re aliena cū dāno illi⁹ cuius est inuito eo. In vltimo aūt casu si debitoꝛ tñ indiget q̄ si creditoꝛ sciret indigenti am eius ſm rectā rōem ⁊ caritatē fraternaz non deberet sibi claudere viscera pietatis sed eadē ne caritate deberet ei dilatōem seu facere illi remissionē in toto seu in parte cū consilio boni viri ⁊ discreti. debitoꝛ restituōnez differre pōt etiā si creditoꝛ dilatōem negaret. Rō huiⁿ ē q̄: tūc hz dilatōis ſniaz i terpatā: sicut infra patebit. Ad ecōtra si debitoꝛ nō tñ indiget q̄ si creditoꝛ sciret talem indigentiā eius. ex fraterna dilectione non teneretur sibi dare dilatōem in toto seu in parte. quia indigentia non est tanta q̄ non possit ei restituere in toto vel in parte. In tali casu si creditoꝛ debitoꝛi negat dilatōem solutionis: ipse debitoꝛ tenetur ei soluere statim. Et q̄uis alii aliter dicant. hec tñ videtur ſnia vera. si autē sunt plures creditoꝛes. ⁊ vnus non vult dare dilatōem sed petit q̄ debitoꝛ cedat bōis. tunc ſm ray. stand est maioꝛi parte. Maioꝛ aūt pars dici debet vbi maius debitū. ⁊ foꝛtius ei[illegible] Si vero par sit debitum. maioꝛi creditoꝛ numero standū est Si aut em omia paria sunt. eligitioꝛ ſnia eligi debet. ſ. de dan/da dilatione. C. de cess. vo. l. fi. Tertia autem licencia tercii debitoꝛibus cōrñs notatur interpretata. Nam hi qui absq̄z magno inconuenienti satisfacere non possunt dum tale incōueniens imminere videtur. differendi satisfactionem licentiā habēt interpretatā. si tamē habent voluntatē restituendi quando oportunitas erit. Nam ſm Scottum vbi supza in casibus aliquib⁹ q̄nq̄z lz differre restitutionē exteriozē posita ex parte interioꝛi. ſ. voluntate restituēdi cum occurrerint circunstantie oportune. illi aūt casus ſm eum sub hac maxima cōtinentur. Licet detinere rem alienam[illegible] ille eā detinere rationabiliter debet velle. [illegible] hoc. ꝓpie dicitur licentia interpretata. In [illegible]bus autē casibus non debet homo velle statim sibi reddi rem suā. quando. l[illegible] alterat in notabile dānum sui vel populi aut ꝓximi. 3° quando resultat in euidens ⁊ notabile damnū sui: sic pater de illo qui habet [illegible]diū ab eo qui i furiam versus est. [illegible]nc gladiuz satisfare nō tenetur. licet [illegible] esse paratus aio illū reddere in tēpoze oportuno. Simile contingit de muliere honesta. que licet marito debitū reddere obligetur. tñ quando id petit inordinate ⁊ non tñ contra animā. sed etiā contra ꝓprii corporis sanitatē. satisfacere nō tenetur. imo grauiter peccaret si ei in illo pareret. Sed de hoc latius dictū est supza sermone. i. ⁊. ar. 2. per totū. Et idē de simili [illegible] dicendū est. 2° qñ statim restituere alienā resultat in euidens ⁊ notabile damnū populi. Scōm cui scotū vbi supꝛ ⁊ giral. ob. si debitoꝛ est ꝑsona notabilis ⁊ reipublice necessaria multū. ⁊ creditoꝛ pōt sine re illa transire. talis debitoꝛ ꝓ tunc rem illā satisfacere non tenetur lz obligetur. restituendi voluntatē habere ex[illegible]cito poterit. [illegible]q̄s ipublice dāno. Si aūt status ille ad quem conseruandū res ista necessaria est. reipublice necessarius non videtur credo q̄ statim restituere teneatur. Insuper si iste cuius res est sine illa transire non possit. credo eā foze restituendā. dato q̄ esset alii necessaria ad conseruandum statum vtilem ⁊ necessarium reipublice. Et tunc debet talis ad rempublicaz habere recursum vt statū suuz conseruet ex quo ei necessarius est. 3° quando statim restituere alienā resultat. in eudēs ⁊ notabile dānum ꝓximi. quia. ſ. ex hoc euidenter aliqd vel plura ilioꝛ quatuoꝛ euenirent ei vel suis. videl[illegible]t aut infamia grauis seu scandalum plurium vel paucoꝛ suę periculū mortis aut mortalis culpe. Rō aūt ſm sco. quare talis differre ōt est quia huiⁿ creditoꝛ debet magis velle q̄ maximū incōmodū restituētis

rimi euitetur in illa modica restitutõnis dilatione q̃ modicũ incõmodũ suũ vel nullũ Si aut obiciat q restituere sicut supi⁹ dictũ ē act⁹ est negati p̃cepti. q̃z nõ tenere alienũ. Et ad obseruatõem negatim p̃cepti semp ⁊ p semp quilibet obligatur dicẽdum ſm sco. q alienũ iniuste ⁊ inuito dño. retinere simplicit̃ phibitur ꝓpterea sp ⁊ pro semp isto mõ id necesse est nõ retinere. Sed q̃n quis habz voluntatẽ restituendi ꝓ tẽpore oportuno. ex tũc debet dñs rei volẽte. i. velle debẽte Vult autem h⁹ dñs rei ⁊ si nõ actu elicito tñ actu debito ⁊ hõesto. q̃z vellebet q g suũ habet id teneat quousq̃z possit reddere oportune Si iterũ dicas dñs rei hoc agit inuite quia non vult q per ẽtrũcum ; tẽpus teneatur suũ. dicendũ etiã ſm sco. q dñs ale ⁊ iordinate vo elnre statim rehabere suu . r consequens contra rectam rationem nolente proximum tenere suũ. tamen tenens nõ est detẽtor iust⁹ Nam ⁊ depositũ de cui⁹ redditõe stricti⁹sima ler hr̃. l. fi. C. de depõti iuito dño volẽte iordiare pt̃ licite retineri. Ad 2ᵐ q hõ tũc aliẽa satisfacere ñ tenẽt qñ res tpal⁹ pt̃ restitui absq̃ euidẽti periculo dãni incõparabiliter prevalẽtis

Ecunda autem regu

la pro secũdo articulo est ista q̃ cumq̃z res tẽporalis nõ pt̃ restitui absq̃ euidẽti periculo dãni debite restincõparabiliter prevalẽtis tũc hõ restituere non tenẽt Rõ huj⁹ regule est q̃z si ſm apl'm ro. 3. Non sunt facienda mala vt veniãt bona. sic multo min⁹ facienda sunt bona vt eueniãt mala. Bonum quidẽ est restituere aliẽa: sz vbi creditori vl' reipublice aut debitore ide incõpabiliter pnales sequat malũ rẽtã rõnõ exposcit q tũc tal' rest.° fiat Nã ẽm supi⁹ in p̃cedẽti. c. mentio fctã ē q satisfactio licite differri pt̃ occurrẽte lnia inuetata ad pñs iurẽ pdictã rl'az dm est q eadẽ lnia sp pseuerãte hõ restituere nõ tenẽt. qõ est dicere q durãte sp grauj periculo infamie grauis. seu scandalo plurium vl' paucor siue periculo mortis iant mortalis culpe sic supi⁹ dictũ est hõ ad satisfaciendũ rẽ tpalẽ nõ obligat Sub hac q.° rl'a m'ti obscuri ⁊ periculosi casus possunt satis faciliter declarari. de quib⁹ triplicẽ dãm subiungam. Quãdã aũt principaliter ptinẽt ad vitãdũ dãn̄ tpale ⁊ marie infamiã ⁊ scãdalũ Quidã aũt ad vitandũ culũ corpale ⁊ marie casũ mortis Quidã vero ad vitandũ periculũ spuale. s. mortale cul pe. Nõ hõ nõ tenẽt restituere res tpales qũ er hoc visibiliter sibi vel suis infaia magna vel graue scandalũ oriret. Cm pm.

Rimo quidẽ secum

p dum predictã regulã hõ rem tpalem satisfacere nõ tenẽt vbi er hoc sibi vel suis graue scandalũ seu infamia verisimiliter oriret. ꝓpterea si q̃s er falsa accusatõe vel testificatõe. fecit aliquẽ perdere pecuniaz siue agrũ ⁊ nõ hz bona vñ satisfacer̃ e possit. nec per cõtrariaz testificatõem pt̃ illi reddere sua quin a pte subeat periculũ magni aut quin iñ graue scandalũ paucor vel plurium subsequat. nõ mortaliter peccat hoc nõ faciendo. Solũ eñ plene doleat de cõmisso. ⁊ insup de hoc q nõ habet facultatẽ ꝓdoneã ad reddendum ⁊ firmiter proponat satisfacere si vnq̃ possibile erit Idẽ quoq̃z iudiciũ est de eo q non põt restituere oia sine notabili periculo ꝓstitutionis filiaz suaz aut evagationis larro cinie filior. oibus circũstantiis mẽsigeratõis eor diligẽtius ꝓpensatis. Talis eñ in iudicio ⁊ moderamie sapiẽtis ⁊ boni viri pt̃ aliquid cũ dolore animi retinere Sed talis casus nõ est ppr̃ie predicand⁹ sed in cõsiliis dãdis sepe necessarius est ⁊ cũ multa discretõe practicari d⁹ Ad rem tpalẽ hõ satisfacere nõ tenetur si er eo ipe vel sui verisimiliter incurrũt mortẽ vel corpis notabilẽ lesionẽ. Cm 2m.

Ecundo iuxta pcfa

s tã regulã i casu hõ satisfacere nõ tenetur rem tpalẽ qñ ipe vel sui er hoc verisimiliter incurreret mortẽ vel corpis notabilẽ lesionẽ. Verbigr̃a pone q si debitor satisfaciet fame pibit. ⁊ forte idẽ otingit in creditore nisi sibi reddat suũ. Quid q⁹ faciendũ Distinguendũ est ſm rich. ⁊ sco. vbi. ō. q̃z ad extremã necessitatẽ aut ꝓius deuenit debitor aut ꝓius devenit creditor. aut simul deuenerunt vtriq̃z sp̃ Si ad extremã necessitatẽ prius devẽit debitor ⁊ creditor hz aliud citra extremã necessitatẽ. Tũc res illa fit debit. ꝓius poli. quo iure ad ꝓuidendũ sustentatõi nature in extrema necessitate decẽtis via omibus est cõcessa. Nã extrema necessitas omia facit cõia. ff. de. l. rodia. l. 2. ſ. 9. in eadẽ tertia et in glo. Et iterũ ad hoc et. de verbo. sicut dicit qui se li°. 6. Nec etiã rẽ illa tenẽt debitor red

dere creditori. durãte illa necessitate extrema etiã si creditor ad eandẽ necessitatẽ interi deueniret. q̃z cessant oĩum ei⁹ in re illa. Et facta ẽ debitoris iure poli. pdicto 2° vo si ad extrema necessitatẽ ei⁹ creditor deuenit ꝓius dz ei dupli iure reddi. Ad 3° q̃z antea erat suum 4° q̃z in ista necessitate tiex factũ est iniuz 5° aut si ad extremã necessitatẽ ãbo ⁊ debitor ⁊ creditor deuenerit. tũc creditori restitui dz q̃z nunq̃z cecidit a dño rei sue Si aut obiciat q quilibet magis se diligere dz q̃ ꝓximum as q̃ quilibet magis se diligere dz q̃ ꝓximum sui. ⁊ p dño magis vitã. ꝓpriã corpalẽ q̃ proximi sui. ⁊ ꝓter istã rẽ simplr̃ necessariã sibi ponẽ rem ꝓximo q̃ ꝓrio dicẽdũ q quilibet magis dz diligere vitã suã ordiate. sicut diligibile est ad eternã vitã. ⁊ ita magis ꝓpriã vite quã iustã. q̃ ꝓpriã vite iustã. ꝓpriã vite sue ꝓpriã vite iniustã ꝓpriã vite. ꝓpri sui. Nõ tñ magis diligere dz vite sue ꝓpriã vite iniustã q̃ ꝓpriã vite. ꝓpri sui iustã. sic dz magis latere suspẽdiũ sustinere q̃ vt cuadat occidere suspẽdẽtẽ Rõ hui⁹ ē q̃z dilectio corpalis vite custodite iuste nõ ē dilectio ordinata. q̃z nõ est ad dilectõem aie neq̃z dei. isti⁹ aũt debito rie in vltio casu de re aliena custoditio vite ẽ iniusta. ⁊ cũ hoc etiã ẽ hoicida q̃z iniuste occidit aliũ cũ subtrahit ei necessariũ q̃ ei debẽt hoc sco. vbi. ō. Nõ nõ tenẽt hõ restituere rẽ tpalẽ si verisimiliter ipe vel sui incurrũt mortalẽ culpã. vbi declarat quid cõsulendũ sit mulieri de adultrio filiũ gñanti vel filiũ alienum supponenti. Capitulum tertiz

Erno quoq̃z secum

dũ rl'am datã hõ rẽ tpalẽ satisfacere nõ tenẽt si er hoc verisimiliter incurreret ipe vl' sui dãnũ spuale. i. mortalẽ culpã q̃ quidẽ er in volutõe multor piculor quasi euenire solet sicut vbigr̃a sepe otingit de vroze cui⁹ adultrin⁹ filiꝰ de bõis mariti nutrire ⁊ hereditar. cui⁹ uli neq̃z dz q̃ illõ reuelz marito suo. p⁹ potẽ ibideri pt̃ Et 6°. ppr̃ septẽ picla a doctor⁹ assignata. 1°. ppr̃ piculũ infaie. 2°. ppr̃ piculũ scãdali. 3°. ppr̃ piculũ mortis. 4°. ppr̃ piculũ ꝓbabilitatis. 5°. ppr̃ picl'm maiozis cõfusio marit⁹. 6° propter picl'm maiozis dãn̄ ci⁹. 7°. ppr̃ picl'm rubozis legrie. plus ꝓpp picl'. ifaie. s. m'lieris q̃ h⁹ rl'ẽ revelãdo cũ ẽt antea bõe fame sciẽz pessime ac ꝓfusime diffamaret. qõ q̃s est mag⁹ picl'm m'lie ris. Nã ſm q̃ puer. 22. scriptũ ẽ. Icl⁹ ẽ nomẽ bonũ q̃ ditie multe. Iz itelligat d̃ viris. tñ

1 Vroẽ, nõ dz hoc revelare viro sui⁹ filiũ adultm.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſic per oia ſe habet pater ad filiū ſuū ſicut ad
eūneum ⁊ ecouerſo. Dentur deniq3 duo viri
quoꝝ vnus credat firmiter atq3 credatur eſ
ſe pater dicti filii ⁊ non eſt. Alt vo n⁹ credat
nec credatur ⁊ tamen eſt. Nūc queritur quis
illoꝝ duoꝝ plus boni gaudi[illegible] preſidentie ac
iuris habebit in prefato filio. Et indubitāter
veraciter experimur q̄ incōparabiliter plus
habet pat[illegible]putatiuus q̄ verus. Nam ⁊ fili
us etiā ſm deū non tenetur obedire ac filiatio
nis reuerentiā exhibere patri vero ſed puta
tiuo. Nec inſuper pa[illegible] ⁊ verus filiū talem di
ligere obligatur. nec eū habere pro filio ſuo.
Putatiuus aūt ad hmōi obligatur. Videſ
igitur q̄tum bonū vroꝝ reuelans ꝓpriuꝝ cri
men auffert putati[illegible]patri vtiq3 fere tantuꝝ
q̄tum ſi aufferret ſibi ve[illegible]lium ⁊ pro vero
reputatū. Septimo ꝓpter pl[illegible]lū ruboris legi
time plis. Multū nēpe illi ex hoc detrahere
tur cū infamia matris plurimū vergat in il
lā plis. Sed contra hoc etiā queri potest h
vnq3 hoc marito vel aliis extra confeſſionē
debeat mulier reuelare. dicendū q̄ ſic ſi hec
tria concurrant ſimul. 1° ſi apud maritum
⁊ alios. p° ſuper hoc grauis ⁊ fortis ſuſpitio
impreſſa eſſet ⁊ occaſio taliter ſuſpicandi. 2°
ſi ex certis ac ſufficientib⁹ cauſis poteſt ⁊ de
bet vehementer ⁊ valde probabiliter credi q̄
nihil de tribus primis periculis ſupradictis
hic ſubſequeretur aut creſceret ſed poti⁹ mi
nueretur. 3° ſi firmiter preſumatur q̄ filiꝰ bo
nis mariti voluntarie cedet. his aūt trib⁹ cō
currētib⁹ reuelari deberet ⁊ poſſet. Sed vi
iſta concurrūt ⁊ rariſſime preſumendū eſt q̄
cōcurrant. Inſuper dici pt ſm quid. q̄ etiam
reuelare pōt ſi non timet maritū vel aliud im
munere periculū. Sunt vtiq3 quidā viri ſcient
vroꝝ adulteriū ſuſtinentes vel etiā conſentiē
tes. imo quandoq3 ad hoc vroꝝ ſuas artā
tes. vel quia ꝓprios filios non poſſunt habe
re. vel alta quacunq3 pudenda occaſione. Et
nūquid mulier talis debet reuelare crimen ſu
um filio ſpurio ⁊ inducere eum ad dimitten
dum hereditatē vero heredi. Ad hoc dicen
dū ſm ſco. vbi ſupra. q̄ aut filius creder3 ma
tri aut non. Si aūt crederet: non tamen pro
babile eſt q̄ propter hoc dimittere dictā he
reditatē. Nam paucos reperire contigit qui
ita perfecti ſint q̄ propter conſeruandā iuſti
ciam in foro dei dimittant magnas poſſeſſio
nes quas retinere poſſunt iure exteriori ⁊ ve
lint ſpurii reputari. Nec hoc mater preſume
re ꝑt niſi ana multū fuiſſet experta de bona
voluntate filii ſui. Non igitur debet ſe expo
nere certo periculo diffamationis apud filiū
propter incertā correptōem illius. Si vero
nō crederet tūc ſequeretur duplex malum.
1m quia ipa diffamaretur. 2m quia hereda
tas ab eo ſicut ana poſſideretur. Si quis aūt
obſtet q̄ tali filio debeat reuelari ne. ſ. forte
ignoꝝter copularetur per matrimoniū ſoro
ri ſue aut alteri propinque ſeu alia ſacere q̄
a iure ſpuriis prohibita ſunt. dicendū q̄ ta
lis ignorantia dum perſeuerat oīno excuſat.
cum ſit ignorantia facti. Si tamen aliqñ fac
tum veniret ad lucē talem matrimoniū dirimē
dum eſſet. Si vero queratur an dato q̄ talia
filius ex verbis matris ſe ſpuriū credat tenea
tur ſatisfacere bōa que habuit a marito ma
tris. ceteris filiis aut aliis heredibus predicti
mariti dicendū q̄ ſi dubitanter hoc credat et
rōem credendi illud habet tenetur ſm deum
non tamē humano iure. Si tamen non habꝫ
ſufficientem cauſam ⁊ rōem credendi. tūc nō
reddere tenetur ex quo per ſe vel per alterū
ſibi claret q̄ non habet ſufficientem cauſam
ſeu condignam rōem credendi. Sunt autem
inter cetera. quatuoꝝ ſigna que reddūt ſuſpec
tam talem matrē ita q̄ ei hoc de facili credi
non debet. Primū eſt amoꝝ. 2m eſt odiū. 3m
ſtultica. 4m incertitudo. Primū eſt amoꝝ. i.
ſi prediligit aliā prolem viri ſui. 2m eſt odiū
videlicet ſi preſumitur ipſum vel eius vroꝛē
odire. 3m eſt ſtulticia. quia. ſ. mulier fatua ac
leuis eſt. ſ. pertinacis ſenſus. 4m incertitudo
cum non conſtet ipam eſſe vel fuiſſe certam
q̄ hunc conceperit de adulterio aut de vro.
Non enim hoc cum omni viro ꝑt ſemp adul
tere eſſe certum. Sed qd remedium tali mu
lieri exhiberi debet. Dicendū ſm ſcotū vbi ſu
pra tripler remedium dari poteſt. Primū eſt q̄
inducat filium intrare religionem. ⁊ tamē ta
lem q̄ poſſit profeſſionem ſuaꝫ ſeruare ne. ſ.
incidat i illā cupiens vitare caribdim. 2m eſt
q̄ clericus fiat. vnde valeat tamen ſecūdum
deū eccleſiaſtica beneficia acceptare. Et his
quaſi ſufficientibus. merito iam contētus di
mittat hereditatem alteri fratri larco inſecu
lo remanenti. Si tamē p nullā perſuaſionem
honeſtam cōr talis filii mater flectere poteſt
vt hereditatem dimittat. non videtur q̄ de
beat ſe prodere illi cum non certa ſit q̄ talis

ab ea impugnabilis in aliis tā licitis ⁊ hōeſtis
flecteret ex illo: immo forte tenaci⁹ retineret
ne ſpuri⁹ putaret: cū talē notam multū caue
ant male nati. Tunc demū tertiū reme[illegible] addē
dū eſt. ſ. q̄ ſaluo iure humano ⁊ abſq3 infa
mia ſua pōt ⁊ dꝫ de dote ſua ⁊ ceteris bonis
q̄ laborib⁹ ac ſudoꝛib⁹ ſuis indēne facere vi
rū ⁊ legitimā eius. plē. Obligaf. n. ſatiſfacer
viro de ſumptis ab illegitimo filio: ſꝫ talis
filiꝰ ſatiſfacere nō teneꝫ. q̄ ꝓſumpſit q̄diu bōe
fidei fuit. De hereditate aūt mulier obligaf
hrēdib⁹ viri ab inteſtato: vel hrēdibus ſcriptis
vel ḡbus veriſi[illegible]r credit q̄ reliquiſſet hrēdita
tē. q̄s ſi neſcit de pauperibus erogari. teneꝫ in
q̄ſm cōrnidentiā iuſtitie. Non n. dico q̄ te
neaf ad reſtituendū equiualēs toti hrēditati:
q̄ ſicut ſupi⁹ dictū eſt plurimū quidē differt
inter hēc ⁊ ꝓpe eē. Sed q̄ iſte legitim⁹ hrēs
nunq3 fuit hereditatē l3 ſm iuſtitiā fuerit. p
pe. ꝓpterea min⁹ q̄ equiualēs hereditati ſi
bi ſufficit. p reſtōne facienda. illud aūt min⁹
determinē ſm arbitriū bom viri. Videt tn̄ q̄
ei debeat ꝓuidere de victu atq3 veſtitu hone
ſto ſi fuerit hereditas pinguis vt ſufficeꝰ poſ
ſit ad duplā ſiue triplum iſti⁹. Dō ſi negꝫ hoc
et fieri pōt: p tunc nō obligaf. Tenebit tamē
cū ḡnerit ad pinguiozē fortunā. ertra de ſo
lu. c. odoardus. Si vo talis mulier nō hꝫ vn
reſtituere poſſit: tūc ſicut in articulo ſequenti
appebit: ex impotentia excuſaf ſi hēat ſatiſfa
ciendi ꝓpoſitū cū deuenerit ad pinguiozē fo
tunā. Inſup attēte notandū eſt q̄ ea q̄ dcā ſunt
de adultera quo ad reſtōnē eadē dicēda ſunt
de alia ſm quoſdā. Cui⁹ rō eē pōt. q̄ ad pa
cta dāna cū adultera prefata dedit cāꝫ efficā
cez quā qui dat ſp reſtituef obligaf: ſic in ſer
mone. 34. in ꝓin. pꝫ de ſupponēte ſibi alie[illegible]
ptum idē dicit docto. qd de adultera q̄ filiuꝫ
de adulterio generauit. Plaꝫ vbi talia picula
euenire ꝓingat: predicta remedia adhibenda
ſunt ⁊ iuxta ſupius dicta reſtō facienda eſt.
nec ē tali mulieri ꝓnia deneganda ſed debita
ſatiſfactio inūgenda. ſi ut nec predicte mulie
ri filiū de adulterio generanti: extra de peni. ⁊
remiſſ. officit in quo. c. mulier ſupponēs alie
nū ptum: in hoc ſociaf cū muliere filium de
adulterio generāti. Tertiꝰ articulꝰ de varia
difficultate reſtituendi.

Erta autem regula

ꝓ tertio articulo iſta eſt. q̄ ad impoſſibile nemo teneꝫ. Poſſum⁹ tn̄ diſtinguere tri
pliceꝫ impoſſibilitatē. Prima ē vera. 2a eſt ip
fecta. Tertia eſt ficta ſeu falſa. Dō oīmo
da impoſſibilitas reſtituēdi hoīem oīno non
excuſat. c. i.

Ꝛta autem impoſ

ſibilitas reſtituendi eſt vra: q̄ vere nl̄
lomō hō ſatiſfacere pōt. ſ. rem ſpūalē vel coꝛ
pozalē ſeu tpalē. vbi aduerten[illegible] eſt q̄ oīmo
da impoſſibilitas reſtituēdi ho[illegible]n ſimplr ex
cuſat: iurta illud qd extra de ſolu. c. odoard⁹
⁊ de reſti. ſpo. c. 2. ſ[illegible]ptū eſt. inanis eſt actio
quā inopia debitozi excludit. Tn̄ requiritur
d̄ neceſſitate ſalutis q̄ hō hēat plenū ⁊ firmū
ꝓpoſitū de reddēdo ſi poſſet ⁊ ſtatim cū poſ
ſet. i 4 q. 6 ſi re[illegible]. de ceſ. bo. l. i. Ad qd obli
gaf q̄ vſq3 ad [illegible]dā tps reſtituere n̄ pōt. c 2.

Ecunda vero impoſſi

bilitas dī impfecta. ſ. qñ ad tps hoi ꝑ
dicta tria ſeu aliqd eoꝝdē reſtituere
impoſſi[illegible] eſt. ⁊ talis impoſſibilitas ad tps ex
cuſat. ſ. cū ꝓfato ꝓpoſito ſtatim reſtituēdi cuꝫ
poſſibile erit. ⁊ ſic ītelligēda ſunt q̄ dicunt ſu
pza ſmone. 38. ar. i. c. 3. ⁊ infra ſermōe. 40.
ar. 2. ⁊. c. i. De his q̄[illegible]tisfaciēdo l3 nō plene
reſtituūt aliena. tn̄ ſm varios grad⁹ aliq̄ reſti
tuēdo diume miſicoꝛdie appꝛopinquāt. c. 3.

Ertia autem impoſſi

bilitaſ ficta ſeu falſa merito noīatur
eo q̄ hō er inordinata affectione ad
tpalia bona ficte ſeu falſe iudicat no[illegible] poſſe
ſatiſfacere id qd̄ pōt ⁊ q̄tum pōt. Tales ſem
p ſunt in ſtatu pditōis manent dū reſtituunt
iurta poſſibilitatē ſuā: niſi hēant illam ſiniꝫ
primā: de qua dcīm eſt ſupza ſermōe. 38. ar. i.
c. 3. Tn̄ ne tales in baratrū deſperōnis ſe de
mergant meꝛalis ſſitudo notāda eſt. q̄ eniꝫ
in tali hoīum genere diuerſi ſunt grad⁹ hu
iuſmodi cecitatis. ac p ꝓnis grauioꝛis piculi
vni⁹ q̄ alterius eſt ſtat⁹: ad grauioꝛa diſcri
mina euitādum pūt tales aſſimilari gnq3 ho
minib⁹ trāſeuntib⁹ in nauicula magnū ⁊ ſo
litariū ⁊ rapidū atq3 piculoſuꝫ flumen: dūq3
impꝛouide ⁊ ꝑſiderate tranſeunt illud ſubito
ce[illegible]ꝫ nauicula ī fluuiū reuoluta eſt: ⁊ ipſi oēs
piter in aquā ſubmerſi ſunt inter eos aūt vn⁹
natādi ſcia ignar⁹ ad ripā deueniens euadit
piculū moꝛtis totuſq3 madefact⁹ egredit flu

mẽ. 2º vero ignorans natãdi artem dũ ducit aq̃ impetu applicat se arido ligno qõ fluuio: casu repit imminẽt. ibiq3 clamãs: nullũq3 cõsp̃iciens: auxiº celitº pæstolatur. interim trãsit quidã fortuito casu t nauicula liberat eũ. 3º vero fluuiis impetu tractº nũc in aqua dẽscendẽs: nũc vero reascendẽs ficillime ramusculo arboris tandẽ applicare se põt: liberatorẽ dñm t magnis clamoribº postulãs t expectãs. interq̃dã casu trãsiẽs audito clamore currit. et ingã lanceã illi porrigens ad litº eũ attrahit liberatũ. 4º insup a flumine raptº: longoq3 spacio tractº. t iam ẽt neci p pinquº ruboꝝ natura se innate adheret sepe sepiº submergẽdº fluctibus. Tandẽ casu tñ trãseunte cũ canibus omũ multarũ pastore ex latratu canũm t mugitu boũ atq3 lamẽtis hominũ hois: didicit ille pauper hoiem emersum in fluuiũ: tãq3 mortuũ ppinquũ. statimq3 ad illũ piectº fune t illo se ei applicãte: sub/mersum trahit liberatũ ad ripã semineces t aq̃ nimetate repletũ: ac mõis oibus gbº valẽs valitudinẽ in eo repare ꝓtendit. 5º vero oĩ auriº destitutº supatus ab impetu aq̃ violenta morte necat. hi oẽs diuersos indicãt statº hoium valentiũ ꝛ ad plenum nolentiũ restituere aliena. Quidã annuatim restituunt bona ꝓtez quidã vero minorẽ. alii aũt adhuc minorẽ. itez alii mĩmã portiõem. quidã vero nihil restituere volũt: hi nẽpe vltimi tanq̃ õ sperati viuẽtes. nllm sibi remm ꝑ mortis hora relinquũt. vñ diuino supcos iudiº irruente: palã cozã oculis oĩum in hora mortis manifestãt signa oñdunt ad incẽdia sempiterna se interire dãnatos. sittuoz vo ꝓcedẽtes illos oñdunt q t si nõ plene restituant q̃ de necessitate salutis tenẽnt: tñ q̃to amplius satisfaciendo aligd debito iusticie approp̃inquãt. tanto amplius diuinã misericordiã eis se approp̃inq̃re t maxime in hora mortis demõstrãt: sicut Jaco. 4º. c. scriptũ est. Approp̃inq̃te deo t ipse approp̃inq̃bit vobis: q̃ t vobis t nobis ꝓcedere dignet dñs nr̃ Jesus xps q̃ est bñdictus in secula seculoꝝ amen. Feria. 6ª post ãr/tam dñicam in. 4º. cui hõ restituere obliga tur sermo. 39.

Oce magna clamat la

zare veni foras. Jo. ii. c. Hõ in alienis implicitus: in retinẽdi duricie obstinatus de vsuris rapinis t furtis multipl'r diffamatus: in lazaro mortuo manº t pedes ligatis in sepulcro lapideo tumulato: atq3 olẽti fetoze q̃tridiano mistice designat. Cui clamore valido t lachrymis opus est vt restituendo aliena: p gr̃am a morte culpe resurgat. sed qz ad talẽ resurrectõnem: nec hõ sine deo: nec deº sine hoĩe opatur: hõ ex pte dei donat: ad hº vitas q̃ illustrat: caritas q̃ inflãmat: et ptãs que roborat aĩam peccatricẽ. Veritas monstrat in voce: caritas demonstrat in magna: ꝛ ptãs in clamore valido ꝛditur. Ex pte aũt peccatoris vt a culpa resurgat t restituat aliena necessaria ẽ societas. s. cũ voluta te diuina viuacitas in ꝓpria aĩa: t nouitaꝰ in spuali vita. societas in lazaro q̃ interitaꝰ ad iuitº. viuacitas inueni: ꝛ nouitas in fœtoꝛ spiritualr demonstrat vt innuat esse vez: q̃ ait aurelius Augº. Qui creauit te sine te: non saluabit te sine te. Ad hãc aũt resurrectõ̃ ꝺo irradiante vt oñdamus viã. quintã religiosta declaremº ad pñs: que ẽ cui hõ restituere ligat: ne dãdo cui ñ ꝺz dari hec restitõ: inanis fiat vt gº clarius intelligat cui oẽ debitũ sine iuste sine iniuste acgsitum sit. restitui ꝺbeat: tria in ipso debito restituẽdo ꝓsideranda sunt. Primo. s. titulus. 2º pctm̃. 3º vero tps.

Articulus primus de triplici titulo quo oĩa tpalia possidentur.

Primo nempe in debi

to restituẽdo ꝓsideandº est titulº. s. quẽ hz dñs in re sibi vel alteri restituẽda qui ẽt põt tripl'r distingui. Nã dñium rei quidaz cũ iusto titulo t recto. quidã cũ iusto titulo t non recto: qdã vero nec cũ iusto titulo nec cũ recto. Quibº restitui debẽt res hite ab his q̃ eas iusto t recto titulo possidebãt. c. i.

Primo enim sunt qui

dam qui in rei dñio hñt iustum titulum atq3 rectũ sicut haberi solet in rebus licite acquisitis: quibº restitui debent de quibº tripler varietas q̃ in eis cõtingere põt ꝓsideranda est. nã in re q̃ homi restitui ꝺz aut ipse verº est dñs: aut solũ est dispẽsator. aut legitimus heres. Primo enim si ipse est verus dominº rei a quo res fuit habita vel sublata sp sibi restitui debet. 3. q. i. reintegranda t fere per totam questionem. t extra de homicid. c. sicut dignum. s. eos. Et hoc nisi iusto bello seu iusto edicto imperiali siue ecclesiastico

ille cui res est sublata iure rehabẽdi ꝓuare/tur simplr vel ad tempus. nã qui cõtingeret hoc puta q̃ tanq̃ hereticus ꝓdemnatus ẽt vel in crimine lesemaiestatis ꝓuictus in quibus casibus omnia cõfiscant per sniaz super hoc data nõ sibi. s. fisco debẽt oĩa sua applicari: ẽ here. ercõicamus. in. i. s. si vero. t de homici. p humam. li. vi. Et hoc etiam legitur q̃ si fur ingreditur domũ meã: atq3 persecutus fugit t pallium suũ dimittit: ratõne sui delicti priuatur iure suo: quia in damnum alterius venichat. Et licet hoc non debeam retinere: tamen possum id pauperibus erogare: siue furem illum agnoscam siue non. insup notandum est q̃ si dñs rei nõ habet sufficiẽtem notam tatem dispensandi res suas: debet tunc reddi tutoꝛi seu curatoꝛi illius: aut cuicũq3 incumbit i hoc casu gerere curã. Secundo aũt si est solum modus dispensatoꝛis. s. principalis. sicut sunt dispensatoꝛes hospitalium ecclesiasticoꝝ bonorum t aliarũ piarum dotum t consimilium. tunc si vivit sibi restituẽdet aut suo legitimo successoꝛi. De prælatis autem notandum est q̃ fm Alexan. lombar. t Tho. 2ª 2ª. q. 62. ar. 5. q̃ possunt res ecclesie surripe tribus modis. Primo si prelatus surripit rem ecclesie non sibi sed alteri deputatam: vt puta si eps sibi rem capituli vsurparet. Et tũc vtiq3 planũ est q̃ illam rez restituere debẽt: eam ponendo in manus eorum ad quos de iure pertinere videtur. Secundo mõ si persona ecclesiastica rem ecclesie sue custodie deputatam in alterius dominiuz transfert: puta ꝓsanguinei vl' amici seu meretricis mimi vel hystrionis t consimiliuz personarum. t tunc si ꝓpter favorem seculi aut ꝓpter peccatum qõ committit: seu ꝓpter carnalitatem hoc facit: mortalr peccat. 86. di. donare. Et vltra hoc si ꝓpriam habet: equipolentem rem in vtilitatem ecclesie restituere debet: aut sub sua cura habere vl' alteriꝰ se curiosꝰ vt queunte possit ad successoꝛem. Si autem qui talr acceperunt omnino restituere obligantur. 9. q. i. Et tenentur illa tamẽ sine mandato dantis restituere successoꝛi vl' ei⁹ superioꝛi: que expendat in ecclesie vtilitatẽ: ar. 17. q. 4. si quis in atrio. extra de offi. ordi. iudicis. cum vos. Sed aduertendum est q̃ si hi qui receperunt restituunt sciente eo qui ꝺdit ipse dans restituere amplius non tenetur: si vero causa elemosine seu sustentatõnis hanc re eis tribuat: non peccat: quia vicium non est fouendi sed natura est sustentanda. nec tunc restituere obligat: dummõ ab eoꝝ abstineat culpis. 86. di. pasce. 12. q. 2. t si illi. t. c. gloria. Et maxime ꝙz hoc hospitalitatis causa: quando tales casu fortuito supuenire cõtingit nec alꝰ ad comẽdũ faciliuer ꝺuenire. ar. 42. di. quiescamus. 24. q. 4. duo ista. q. 3. quoniam multos. in fi. Eidem dicendũ si erat bene meriti t honesti viri ꝑsonã qui tã ecclesie seruitium impenderãt defendendo seu patrocinium in eã p̃stando aut elemosinas cõferendo. t hoc qz tenẽbus tenẽt ecclesia signis gratuitis respondere. 12. q. 2. quicũq3 suffragio. t. c. ecclesiasticis. Tertio aũt nõ põt prælatus seu ercõicatus alius rem ecclesie surripere aio solo: dicit. s. accipit aĩum possidendi rem illã vt sua. non ecclesie noie. Et tũc sufficit talem rem restituere aĩum deponendo.

Tertio vero si est legitimus heres sibi bona p cedentis oñi debent restitui. 3. q. i. reintegranda. t fere per totum questionem. t extra de restit. spoli. fere p totũ. t ꝙz Ray. si heredes sunt plures vnicuiq3 fm ꝓportiones sue hereditarie portiõis restituenda sunt. si aũt hereꝰ in aliqua q̃titate determinata constitutus sit: puta in centũ vel etiã in domo t non plus: tunc restõ non ꝺz fieri heredi: sed illi vl' illis quibus testatoꝛ reliqt dispositionem bonoꝝ suoꝝ: insup aduertẽdũ est q̃ si defunctus in morte legauerat pauperibus seu aliis piis locis oĩa bona sua: tũc sicut p virtutẽ testamẽti prædictis pauperibus seu aliis piis locis gbº legata sunt acgsita ius in bonis ipsiº defuncti pauperibus t patriꝰ: ita quoq3 illis acquisitũ est ius in his que iure debent ei a quocũq3 iure. t hõ in hoc casu pauperes quibº oĩa sua legauit restõ fieri ꝺz. Quibº debẽt restitui res habite ab eis q̃ illas possidebãt iusto titulo ꝙz nõ recto. c. 2.

Secundo sunt quidam

qui in dñio rei habent iustum titulum sed nõ rectũ sicut contingit in vsura q̃ intrã sup acgsitam vsurã hz titulũ verũ: inq̃tum ei volũtarie. volũtate tñ coacta exhibita est. ꝙz ꝑptera nõ hz rectum: qz satisfacere obligatur. si ergo res qdam ab vsurario hita. fuit dono seu quocũq3 alio lucrativo: de q̃ vsura ꝰ ẽstat q̃ qdqd hz ẽ de vsuris t q̃ totũ ẽ necem ad solvẽm. tẽ dicm q̃ si id hitũ ẽ q̃n satisfacẽ potẽs erat. t pea ipotẽs ẽffectº nõ

satisfacere teneť recipiens qđ recepit: qz cum vsurarius dedit ver⁹ dñs erat ⁊ sine ipso satisfacere potēs erat: ppterea non dedit ei recipiens ad nō restituendū occasionez efficacem. si aūt impotēs postea fact⁹ est: nō ē culpa recipientis. Idē quoq3 de dotib⁹ mulieribus assignatis cū tali distinctōe dicendū est. Et sic intelligi h3 qđ de talibus dotib⁹ supius dictū ē sermone. 35. ar. 3. c. i. ℣. 3. Si aūt tale datū restituendū est eidē restitui d3 nisi p superiores iudices resideēnt restitutioni iā sentētialr iudicate. quidaz tn de reb⁹ vsurarii distinxerunt dicentes qđ si res hīta p vsurā extat adhuc eadē specie atq3 numero apud eū cui ab vsurario tradita ē: puta equ⁹ ⁊ silr: qđ tūc nō d3 eam reddere vsurario sz ei cui⁹ res illa fuit: si illū nouit. si vero ignorat est eadē numero d3 vsurario reddi cui⁹ opinio sunt hodie tenēt qđ in vsura dñium transfertur. Sed hoc tn sniē potius ad heredē puto. ⁊ hoc ꝓpter triplicez rōnem quā vsura differt a rapina ⁊ furto.

Primo rōne voluntarii. Scdo rōne mutui. Tertio rōne exprimenti. Primo quidem rōne volūtarii. naz qđ in vsura accipit vltra sortē: nō est simplr violentū nec p vim factū dño rei. nec est ēt oīno voluntariū: sz voluntariū mixtū: non sic tn in rapina ⁊ furto. nā qđ accipit p violentia accipit ⁊ ꝓtra voluntatē dñi eius. ꝓpter qđ iure poli equ⁹ furat⁹ sp restituend⁹ ē idē numero in cuiuscūq3 man⁹ trāsierat: non sic aūt de eq⁹ hīto p vsuram: qz sufficit qđ tn p̄cii ei⁹ restitutio fiat. Secundo rōne mutui qđ quidē cōcurrit. in ꝓtractu vsure. cut. n. ꝓtingit in mutuo: qz necesse nō ē qđ accipiēs mutuū reddat mutuāti eadē numero sz sufficit qđ restituat equalens p̄cio. sic eodē mō videť eē in ēmtia que rōe mutui cōtingere solet: qz nō ē necesse qđ recipiēs lucrū idē numero reddat: sz sufficit qđ reddeat equalēs p̄cio. Tertio rōne exprimēti: qz ille a q⁰ vsurari⁹ rem hūit p vsurā ēā sibi auctoritate reaccipet sola. ꝓpria: puniret hodie tanq3 fur siue raptor: qđ nō fieret si nō transferret dñi/um in vsura. si tn ꝓtrariū ius vel ꝓtraria ꝓsuetudo eēt in regiōe vel regno: tūc ꝓfato vsurario nō eēt restituenda sz illi a quo hūit ēā si sciretur vl inuestigari posset. si qs aūt obstet qđ si vsurario rēstituať forte nunq3 satisfaciet eam. dabit alis ad vsuram: ⁊ sic dāmificabit illum. g solvit eā: ⁊ vsurario dabiť quedā occasio delinquēdi: ⁊ hoc mō sequeret⁹ duplex malū. Aut si non vsurā⁹ restitueret: sed ei g illā eidē solvit cūc duplex iñ sequeret bonū. primū qz vsura rius erit ab illa satisfactōe alleuiatus ⁊ liberat⁹. 2ᵐ qz ille qui p̄i⁹ vsura⁰ solvit vsuraz erit de tali satisfactōe iustissime recreat⁹. dicē dū qđ si qs talem vsurā satisfaceret ei qui illā solvit: ⁊ hoc cuz ꝓscia ⁊ lnia p̄fati vsurarii vt a tali satisfactōe se nosceret liberatū: prudenter ⁊ caritatiue ꝓtroq3 agere videretur iudicio meo. tn qz si nō fieret caute: forte reꝓteret vsurari⁹ pfatus pecuniā seu rē suam in foro ⁊ iudicio seculari. ⁊ sic bis solueret cogeret q incaute tal⁹ reddidisz. ppterea vt tale piculū euiteť: pōt talis restituens adire ep̄z qui v3 vsurarios ad satisfactōem arctare. lnia et obedia sua restituat: id qđ h3 bis qui dānificati sūt ab vsura⁰ illo. Et tūc si talis restituens ab vsurario de ꝓdicto molestabitur corā iudice scl'ari: eps mandare poterit. qđ de hoc iudex nō se intromittat: qz iā fecit nego⁰ hoc de foro suo dū mandauit tali restituenti. Rōnem pfatā: sz pone qđ aliquis talē vsurā creditorib⁹ reddiderit. nō timens ab vsurario itez cogi. nūquid itez restituere obligat. dicē dū qđ non: qz cuius eo inuito. tn velr cām suam gessit ⁊ ēt sine sua ratihabitōe vsurarius de illa ēntitate absolutus: ⁊ si a non culpa qz nō ꝓterit de peccato. ꝓdicta aūt de vsura⁰ q⁰ ad titulū codē mō intelligenda sunt de quocū qz qui sm humana iura rōnabr edita iustū titulū dñii h3 in rebus: sz non rectū cuius tn vel amplⁱ debeat in aliis. verbigra. Quidā cui⁹ est qdam dom⁹ sm rectā rōnem molesta/ r in iudicio. p̄ia domo a quodā qui ꝓtēdit ē hre ius sup illā. Tandē p allegata ⁊ ꝓbata ī iudicio ipse molestās recipit illā domuz iusto titulo sz nō recto cū sm rei veritatē dom⁹ erat illius qui eā antea possidebat: sz qz i ꝓbatōibus defecit: vel qz aliud impediēs supuenit: possidēs amisit in domo illa ius sm̄ dom̄ locať cuidā q de hoc vitatē nouit: ēritur nūc cui iste sm rectā ꝓsciam tenebiť de pensione rndere. Et dicendū qđ illi q iusto tit. sz nō recto possideat eā. rō est; qz ab eo iusto titulo possidēť: sz sm ꝓsciam rectā talis possidēs h⁰ titulo domū: non tn pēsionem sz ipsam dom⁰ restituere obligeť. ⁊ sic de ꝓsilibus dicendū ē. hec ē snia Jnno. in. c. qđ sicut. extra de clec. de illo aūt qui iusto titulo sz nō recto acquisiuit in iudi⁰ domū. vide in sermone. 34. c. 3. ar me^m. qđ bona hīta ab aliis qui in eis non hīt

tustum titulum nec rectū non eis sz veris dominis restitui debent. c. 3ᵐ.

Ertio autem sunt qui

dam q in dñio rerum non hūt iustuz titulum nec rectū: qz in eis non transferť dñium: sicut sunt raptores ⁊ fures: similes qui nullo iure in rebus titulum iustū nec rectuz dñii ꝓsequunť. Unde res habite a ꝓdictis non sunt eis restituende: sed vero illaz dño cuius erant: excepta simonia de q dicetur in articulo sequēti. c. 3. in fine. Qua excepta sm quosdā cuiusq3 illorum si ve furi siue raptori hō restituat minime liberat⁹ est. si aūt vero dño restituatur p psonam religiosaz vel aliā caute fieri d3 suppresso nomine furis: ita qđ furtū fecerit nō intelligať. Articulus scds quib⁹ restituenda sunt q cum peccato dant siue accipiuntur.

Ecundo autem in d

bito restituēdo ꝓsiderandū est pcm... qđ interuenire contingit in lucro qđ quidē sz Aler. ló. tripl'r distingui pōt. nā res ipsa turpit male accipit. aliqñ culpa accipiētis ⁊ non dātis. aliqñ cū culpa dantis ⁊ non accipientis. aliqñ aūt cum culpa vtriusq3. s. dantis ⁊ accipientis vt sic tripler turpitudo dicatur. ⁊ de hoc est textus. l. i. ff. de condi ob tur. cau. Cui restitui dēbēt res q cū culpa ⁊ turpitudine accipiētis ⁊ dantis habita sunt. c. i.

Rimo enz res restitu

enda: aliqñ accepta fuit cum culpa turpitudine accipientis. ⁊ nō dantis ut cut p3 in rapina ⁊ furto ⁊ vsura. ⁊ tunc restituēda est illi cuius res fuit: qz non amisit dominiū suum. vñ. i. 4. q. 5. nō sane. in fi. dictus elb. vero ꝓta ius societatis humane furtis rapinis calūnis oppressionibus inuasiomb⁹ aliqua abstulerint: reddēda potius q̄s donanda consemus zachei publicani exemplo: g. s. dirit Luc. 19. Si quē defraudaui reddo qdrupl̄. Tn qñq3 ꝓtingere posset qđ dans amisit dñium rei date: ppterea eā minime rehre debet. neq3 tn recipiens retinere pōt. Et de hoc sub dāmus aliqs casus. Primus est de eo qui mutuat nūmos cuidaz cū pacto qđ ille teneať ire ad suum molendinum siue factoriuz vel furnum: aut ad scolas suas ⁊ aliter non mutuaret. Talis. n. sm doctores vsuram committit qz ex pecunia cōmodum ⁊ vtilitatez suscipit que pōt pecuniam estimari. non tn dico de ꝓmio qđ talia mutuans ꝓsequiť ex labore: sz de cōmodo qđ ꝓsequitur. qz ⁊ molendinū ⁊ scole ⁊c. maiorem habēt concursum credituz ⁊ sequellā que possunt ⁊ debēt pecunia estimari iudicio bom viri: hec sentit Jo. an. in regula pcm̄. extra de re iudi. li. vi. Si vero quēratur cui tale restituendū restitui debet. dicēdū qđ d3 pauperibus erogari. Ratio huiⁱ est: qz qui iuit ad molendinum ⁊c. ne ꝓtulit aliqđ lucruz intuitu mutui: qđ nō est antea illi seu alteri contulisset. ⁊ sic non potest se reputare ac p ꝓsequens nihil sibi restitui debet. Et ille cuius est molēdinū ⁊c. aliqđ appreciabile cō modum rōne mutui ꝓsecutus ē qđ tamen retinere non pōt. Propterea est in ptas eās dispensandus scds aliis est de vsurario mentali. nā ⁊ ille qui dedit mutuū principalr pp lucruz mentalem vsuram cōmittit extra de vsur. c. consuluit. ppter qđ ea que erinde recepit retinere non pōt: quia ptra legez dñi fecit. Ult. 6. qui ait. Quum date nihil inde spantes in sup ⁊ ille qui ꝓpter mutuum pmium dedit: rehre non d3. quia id a se voluntarie abdicauit: ppterea pauperibus erogandum est. ad hoc extra de homi. c. sicut dignuz. ⁊ de vsur. cum tu. ⁊ in. c. non sane. i. 4. q. 5. Cui restituēda est res habita cū culpa ⁊ turpitudine dantis ⁊ non accipientis. c. 2ᵐ.

Ecundo vero restituen

da res aliqñ fuit accepta cuz culpa et turpitudine dātis ⁊ nō accipientis: puta qz mala itētōe dedit tn accipiens bona intentōe accepit: sicut sepe ꝓtingit de furibus ⁊ raptoribus ⁊ vsurariis q ex vanitate ⁊ pompa faciūt elemosinas ⁊ ostiuunt ⁊ dotant capellas ⁊ sīlia de impie acquisitis certa nō faciendo certis rē. de hmōi aūt datis distinguēdum ē. nā si id qđ ertitit datū fuit in ptāte dātis: cū. s. dans hīs potestatē dandi dedit. ꝓ luxuria vel alia impia cā: sz acciptens recepit ī tentōe bona. tunc recipiēs retinere pōt. si aūt non: qz alienū dedit. vel id sup quo non hūit potestatē dandi: tunc reddendū est illi cui⁹ est qui h3 ptātem in eo qđ datū est. qui anteq̄ sint il.. qui donare pñt vel non pñt: dictū est supra sermone. 37. ar. 3. c. 3. ⁊ ibi videť potes qui b⁹ res tē restitui d3: hoc sp intelligendo qđ id sine scandalo donātis fiat. ꝓ aūt alr acceptū

Universidad de Deusto
Biblioteca

reddendū sit: ꝑ3 ꝑ Aug. in ꝓdicto. c. non sane. i 4. q. 5. in fi. ⁊ ibiō in. c. forte. item dicit, fort aliqs cogitat ⁊ dicit. multi sunt rpiani diuites: auari: cupidi: non hēo peccatū si illis abstulero: ⁊ paupibus dedero: vñ enī illi nil boni agunt: mercedē hre potero: sed cogitatio hmoi ei diabolī: calliditate suggerit. nā si to⁹ tribuat qō abstulerit: addit potⁿ peccatū qꝫ minuat ⁊ iter in. c. nolite. Aug. de verbis dñi inquit. nolite elemosynas facere de fenore ⁊ de vsu. ⁊ in. c. imolantes. idē uerū3 asseverat. Cui restitui dꝫ res habita cū culpa ⁊ turpitudine danti accipientis. c. 3ᵐ.

Ertia autem restitue

da res aliqñ accepta est cū vtriusqꝫ culpa ⁊ turpitudine. s. dantis ⁊ recipientis, vñ regr tenendū est q̄ illi er ipia cū aliqd danti qō ab eo cui dat reddi non pōt licite ꝺꝫ id ipsi satisfieri si ei cui ōdit impietas innotescat. Rō huiⁿ est. qr sua impietas reddit ⁊ oñdit ad id cū indispositum ⁊ indignum. Tale igr datum cū vtriusqꝫ culpa dupr cōtingere pōt. aut sine iniuria aliena: aut cū iniuria aliena. ꝓ⁹ aūt acquirit res cū vtriusqꝫ culpa ꝙ sine iniuria aliena. Et de hⁱ subdamus aliquos casus. primus casus ē cū iudex siue accessor hūs certu salariū vendit iustum iudiciū: ⁊ testes vel testimoniū: qr vendit aduocatⁱ iustū patrociniū: ⁊ iurisperitus vel ꝓsilium. Illi. n. inter vtrāqꝫ ptem ad crāmē exhibentur: isti ex vna pte ꝓsulūt. Talis igr iudex vel testis seu accessor quicqd iñ accepit restituere obligat: qr rōne sui delicti amisit ius agrē di dñium in tali dato: sicut oñdit Aug. in ꝓdicto. c. nō sane. arg. ēt ad hoc extra de vi. ⁊ ho. cle. cū ab oi. Sed alii inferiores officiales puta nūcii siue missi ⁊ hmōi si quedam ertor quēt iurta morē illius terre: vt puta denarium siue obolū vel aliud certū qd ꝓ immoderatā ꝑbitatem: ad restōnem nō obligant nisi certū salariū recipiant. 23. q. i. miliarē. ꝙ debent illa paupibus erogare. vt in palle. c. non sane. hoc aūt no. Jo. an. ⁊ Arch. in illo. c. no sane. ii. q. 3. qui recte. ⁊ Inno. cē de imu. ec. qr pleriqꝫ insup Ray. ⁊ Jo. in summis eorum. Sꝫ bus satisfacere dꝫ ꝓdictⁱ iudex siue accessor dicendū sm Alex. lom. q̄ aut dat illa dat bona ecⁱ intētōe. s. vt ius sibi ⁊ equitatē cōsernet: ⁊ tūc ipsi dāti reddi pōt. aut eo aīo dat vt iudicis aīum corrūpat ⁊ sibi inclinet ⁊ tūc sicut dctm ē. nec recipiens retinere pōt: qr rōne delicti amisit ius acgrendi dnium. nec restituēda sunt dāti. qui q̄tum in se fuit rem datā a se voluntarie abdicauit. hinc in ꝓdicto. c. nō sane. Aug. de dāte ait. Je tū solet male ablata sibi pecuniā repetere q iussū ind. cū emit: qm venale cē nō debuit. ⁊ sic dē de rebus ꝓcipiente circa capitulū finē isti facili⁹ ea q hoc mō acgsierunt tanq̄ sua paupib⁹ largiunt. q̄ eis a quib⁹ accepta sunt tanq̄ aliena restituūt. ex quo ꝙ paupibus debēt dari. seu illi in cui⁹ iniuriā data sunt si iniuste sit indicatū. 2ᵒ casus est de his qui pecuniā recipiunt ab accusatis de crimie ꝓtāti seu ab alijs carceratis anteq̄ ꝺ eos sniā ꝓferatur: ⁊ ꝓtās ad illoꝝ intercedentiū ꝓces liberat eos. de q̄ dicendū est q̄ si tales accusati vl carceran sūt innocētes: tunc ēt distinguēdū est: qr aut illi intercessores sunt officiales salariati a cōitate vel dño: ⁊ tūc non pñt recipe eam: ꝙ si recepe

mutuū fuisse acceptum: qr vbi talia nō apparent sunt nota lucrū de mutuo dātibus illud restituēda sunt dāti. qui q̄tum in se fuit rem datā a se voluntarie abdicauit. hinc in ꝓdicto. c. nō sane. Aug. de dāte ait. Je tū solet male ablata sibi pecuniā repetere q iussū ind. cū emit: qm venale cē nō debuit. ⁊ sic dē de rebus ꝓcipiente circa capitulū finē isti facili⁹ ea q hoc mō acgsierunt tanq̄ sua paupib⁹ largiunt. q̄ eis a quib⁹ accepta sunt tanq̄ aliena restituūt. ex quo ꝙ paupibus debēt dari. seu illi in cui⁹ iniuriā data sunt si iniuste sit indicatū. 2ᵒ casus est de his qui pecuniā recipiunt ab accusatis de crimie ꝓtāti seu ab alijs carceratis anteq̄ ꝺ eos sniā ꝓferatur: ⁊ ꝓtās ad illoꝝ intercedentiū ꝓces liberat eos. de q̄ dicendū est q̄ si tales accusati vl carceran sūt innocētes: tunc ēt distinguēdū est: qr aut illi intercessores sunt officiales salariati a cōitate vel dño: ⁊ tūc non pñt recipe eam: ꝙ si recepe

rint tūc illis a quibus recepant restituēte obligant. si vero tales intercessores nō sūt officiales salariati: tūc pñt tenere eā: nec satisfacere obligant: imo si hoc cū pietate ⁊ auctoritate fecerint merent ēt apud deū: qr obseruāt qō ꝓuerbi. 24. ꝓcepti est. Erue eos q ducunt ad mortē ⁊ q trahunt ad interitū liberare nō cesses. fortē. n. tales adiuuari nō poterant cū brent aduersarios potētes ⁊ diu in carcrib⁹ pstitissent: ⁊ plura insup erpendissent ac multas alias veratōes fuissent passi: vnde ⁊ eis suā veratōem licebat redimere: ⁊ intercessores ꝓ suo labore poterant cōmodū reporare. Insup tales intercessores ꝓ hmōi dñia obligant. ꝓ tali liberatōe benigna si aūt tales accusati ⁊ carcerati culpabiles sūt ⁊ merito ꝺēnati: tunc hmōi intercessores talē pecuniā retinere nō pñt ꝙ est paupibus dispēsanda: qr illi culpabiles iniuste ꝺcerūt. ⁊ intercessores turpiter accepunt: ⁊ vltra hⁱ grauissimā ab eis peccatū ꝓpetrati est: qr iustitiā impedientes eā quodā mō ꝓsequūt. Tertⁱ casus est nec his q recipiūt mutuū sub vsuris: aut ꝓ cāz malā non qdem ꝓ necessitate: ꝙ vt ludent luxurient ⁊c. obligant ꝓpter se vel vt magis ludentur: aut nolentē mutuū dare sub vsuris ex cōscia vel mūdano rubore inducunt illum eis sub vsuris mutuū dare. Ambobus istis peccantib⁹ seu altero eoꝝdem lucrū de mutuo iam accepti: non dꝫ restitui eis sed paupibus dispensari. ⁊ hoc q̄ mutuanti innotescit ta debet. Sc̄o aūt recipitur cū iniuria plurius sicut contingere solet de officiali alicuⁱ dñi seu cōitatis cui si certū salarium statuat: ⁊ ꝓ administratōe officii sui. ⁊ ꝙ statuta dñi seu cōitatis aliqua recipit: restituere dꝫ ipsi dño seu cōitati: qr in eius iniuriā talis pecunia recepta est. ver. gra. Cōitas ipa Senar emit totū ciuitatis frumentū statuens psonas que ipm frumentū vendant ponens pretiū frumento ⁊ salarium ipsi vendēti: mō vendēs frumentum ꝓcium augeat: qritur cui tale lucrm restituere dꝫ. Dicendū q cōitati senar: qr rei vendite dño est: cui ⁊ dānum ⁊ lucrm puenire dꝫ: ⁊ ille qui vendit limitatū mandatū hꝫ. vnde non potest tale lucrum sibi retinere nec aliter dispēsare: sed cōitati restituere dꝫ a qua salarium ꝓ suo labore hꝫ. insup qr ipsi cōitati iniuriam facit. si ille ꝺ sensali cui trado lucrū vel vestem meā ad vendendū ꝓ decē libris: ipse vendit ꝓ duodecim datq̄ mihi decē libras. ꝓ se vero reliqs tꝫ. differentia autē ⁊ dissilitudo in his casibus pꝫ: qr vendēs frumentū cōitatis merⁿ nunci⁹ est: ⁊ hꝫa dño iniunctū mandatū non vendēdi plus vel minꝰ. Et hoc cōiter iurat venditor vero istius limitatū mandatū hꝫ a dño non vendēdi minus q̄ decē: vñ rem q̄si ꝓ vendita hꝫ. ꝓpterea in toto intentōem dñi implet: qr dat rem ꝓ ꝓtio ab ipso posito ⁊ statuto: ꝙ non hꝫ mendacium q̄ non accipiat plus si pōt hre. Similiter si aliq aliciant aium alicuⁱ ꝓ fraudem ⁊ cōmentum auaricie ducti vt monasteriū intret q̄ꝫ eius bona in iniuriā mōasterii sui accepta. tū qr in hoc defraudantur heredes q̄ potius erant post illū: tō heredibus debent reddi. ⁊ sic intelligit. c. constituit. 20. q. 3ᵒ q̄ qꝫ ꝓtingere pōt q̄ res accipit cum iniuria ecclesie tm ⁊ non alterius: ⁊ tunc distinguendus est: quia si pecunia data est ꝓ ingressu monasterū: ⁊ ille qui dedit vult mutare vitam in melius: sed non potest sine auxilio pecunie vl rei date: tunc debet restitui ei qui simoniace dedit abbati vel abbatisse. ⁊ hoc vt aliud monasterium intrare possit: vt qui habet onus habeat emolumentum: extra de simoni. c. veniens. Si tamen talis vellet in seculo remanere: sibi restitui non debet: sed in pias causas extra monasterium illud dispensandum est. Si vero alias in ecclesie iniuriam data est: tunc illi ecclesie dari debet in cuius iniuriam est recepta. extra de simo. de hoc aūt

vbi mandat pecunia dari ecclesie que symoniace recepta est. Idē quoq3 probat ibidem in.c. audiuim⁹ ⁊ in.c. cōsulere. Itē. i7. q. 4. si quis in atrio. 27. q. 1. si quis rapuerit. Secundū etiā quosdā qui accedūt ad infideliū ciuitates tpe guerre seu tpe treuge cū mercibus phibitis quia peccauerūt cōtra xpianam religionē lucrū quod inde habuerūt restituere obligantur. Et sm quosdā in pnia iniūgendum est eis q̄ illud distribuāt in subsidiū eorum qui inter infideles capti sunt, vel in subsidiū eor qui pugnant p fide. aut ipimet expediant in eodē subsidio si ad hoc sunt ydonei corpaliter laborare. ar. i7. q. 4. si quis mīci. alias si quis in atrio. In sm alios hoc consim est nō preceptu. scz q̄ talia taliter dispensantur licet restituere teneātur. s. t. de lucrū cōuertēdo in pias causas.

¶ Articul⁹ 3⁹ quādo res vni p[ro]pas q̄s alteri restituenda sit.

Ertio vero in debito

t restituendo, ꝓsiderandū est tempus scz q̄n vni prius q̄s alteri restituendum est de quo sunt tres regule declarande. 1ª est de incertis, 2ª vero de certis, 3ª aūt de ipa priozitate tpis.

Qō prius certa q̄s incerta restitui dēt. c. p[ro]m

Rima aūt regula est

p de incertis que talis est prius q̄s restituant incerta restitui debēt cer/ta. Qō ꝓbari pt triplici rōne. 1° rōne successionis. 2° rōne obligationis. 3° rōne similitudinis. 1° rōne successionis. q2 nō succedit in pauperibus ipe xps nisi q̄n nō reperiūtur p sone certe quibus restitui debent certa. vt q̄si p̄ substitutionē succedere videatur. ac si deberet ipe testator. facio meos heredes tales ⁊ tales. ⁊ si eos cōtingat non reperiri substituo unde rōm in pauperib⁹ suis. 2° rōne obligationis, quia pauperib⁹ nō tenentur heredes nisi vnica rōne videlicet in foro dei: sed in creditoribus tenētur duplici rōne. scz in foro dei ⁊ in foro mūdi. quia heredes p̄nt a creditoribus in iudicio conueniri. Tertio rōne similitudinis. Ad similiem considera de ipo simplici voto quod quidē nō obligat quo ad deū sicut illud quod est solemne. Nam solemne votū nō solū impedit matrimoniū cōtrahendū: sz etiā dirimit iam cōtractū. Simplex aūt votū solū impedit contrahendū sed nō dirimit iam contractū. Et rō huius est quia in simplici voto vnū vinculū solū ligat. in solēni aūt duplex. Sic in ꝓposito dici pt. Et his aūt intelligi bz erroz qui quotidie practicat circa restituēdas vsuras seu rapinas. Ad cuius intelligentiam ponatur casus, ⁊ detur vnus qui decem milia habuit de vsuris vel rapinis inf q̄ quinq3 milia reperientur certa: ⁊ quinq3 milia incerta sint. tū in morte de his bonis istius nō inuenit nisi tria milia. ⁊ sic nō sufficiunt ad satisfaciendū solū certa certis. Tūc manifeste appa ret q̄ si quid ꝓ satisfactione incertoz accipit: vt paupibus seu in pias causas dispensetur totū nouū rapina est. ⁊ quodāmō facere rapinā erōm in pauperibus suis. ꝓpterea quicunq3 h⁹ intelligit atq3 nouit. Iz paup sit vel pauper dispensetur, si quicq3 inde accipit. ⁊ rapinā cōmittit ⁊ satisfacere obligatur his qui debēt habere certa. Qō tū cōtrariū quotidie intelligimus fieri.

Qō male ablata ꝓiusq3 alia debita restitui debent. Capitulum 2m.

Ecunda regula ē de

s certis que sm Alexā. lom. talis est Male ablata certa ꝓiusq3 alia certa debita restitui debēt. Ad intellectū tū regule huius notandū est q̄ sm triplicē voluntatē creditoris contingit debitorē habere substantia eius. 1ª est voluntas violētata. 2ª conditionata. 3ª vo dr cōformata. 1ª aūt voluntas cōcurrit in rapina ⁊ furto ⁊ consimilib⁹ 2ª vero in vsura. 3ª vero in reliquis cōtractibus iustis. Et sm hūc triplicē voluntatis gradum. homo varie ꝓius ⁊ posterius restituere obligatur. 1ª aūt est voluntas violētata hoc aūt contingit q̄n aufferatur homo sua voluntatē suā vt dixi per rapinā ⁊ furtū. propterea talia ꝓius restituenda sunt q̄ vsura ⁊ cetera debita alia quod ꝓpter tria contingit. 1° ꝓpter offensionē. 2° ꝓpter exꝓpriationē. 3° ꝓpter cōpulsionē. 1° inq̄ ꝓius restitui debet certa rapina ⁊ furtū q̄s vsura ⁊ alia debita iusta. Et hoc ꝓpter offensionem. Nā in eis maior iferr iniuria q2 illa pōna sit inuolūtaria. vsura vero in aliquo est volūtaria. scz voluntate cōditionata. ꝓpterea de sui natura minorē iniuriā in ꝓmū sapit. Alia vero debita sine iniuria fiunt. q2 voluntaria sunt. ⁊ ideo rapina ⁊ furtū ꝓius restitui dēt

q̄ ipa vsura ⁊ alia debita licito mō contracta. Ac cadē rōne ꝓius rapina q̄s furtū restitui debet quia etiā grauior iniuria rapina q̄s in furto vi olenta ⁊ iniuria ꝓmo irrogatur. Secundo ꝓpter exꝓpriationē. Nam in rapina ⁊ furto sm oms doctores dnium nō trāsfertur ma rime si ertāt habita bis modis. Et ideo talia nūq̄s fiunt taliter possidentis. In vsura vero sm doctores multos dnium trāsferri videtur. Tertio ꝓpter cōpulsionem. Magis enim debitor compellitur ⁊ artatur a iure restituere que extorsit per rapinam ⁊ furtum q̄s que habuit per vsuram. Nam ad restituendū vsuram cōpellitur omino ⁊ ecclesiastico iure. sed ad restituendum rapinam ⁊ furtū artatur in re diuino ecclesiastico, ⁊ humano siue ciuili. Et insuper aduertendū q̄ si debitor nō potest in solidum restituere qd extorsit p rapinā ⁊ furtū ⁊ etiā quod habuit p vsurā. tenetur in solidū restituere ꝓ⁹ quod habuit p rapinā ⁊ furtū. quod habuit p vsuram. Et hoc manifeste ostenditur duplici ratione. 1ª amor voluntatis concurrētis. 2° rōne iuris coarctantis. 1° rōne voluntatis cōcurrentis. Nam ille qui per vsuram spoliatus est: sicut supra dictum est sua voluntate concurrente spoliatus est. Qui aūt spoliatus est per furtum atq3 rapinā contra voluntatē suā dicitur spoliatus. Sed restitutio illius qui spoliatus est omino cōtra voluntatē suam impediri non dēt et per restitutionem illius qui spoliatus est consentiente voluntate sua. Secundo rōne iuris artantis. Aperte nempe conspicimus q̄ a iure ciuili homo cōpellitur ad restituendum i solidum p rapinā ⁊ furtum, tamen non obstante q̄ hic talis non potens reddatur ad plene restituendum vsuras huius sentēcie est magister Bitar. de senis de ordine heremitarum. Secūda aūt voluntas dicitur condicionata. que cadit scz in vsura. In hac igitur q̄ non cadit voluntas libera sed quadā conditione coacta. ideo ꝓius tenetur homo restituere que habuit per vsurā q̄s que habuit per alios contractus voluntarie factos huius aūt rō est sm Alexan. lom. quia in restitutione debitor solū iusticia obseruatur. sed in restitutione vsure ⁊ quorūlibet male ablatorū nō solum iusticia obseruatur: sed etiā iniuria deo facta ⁊ ꝓximo amouetur. ꝓpterea talis restitutio preferenda est. Si quando tamē cōtrariū obseruetur. quia scz talia debita iusta. in satisfactione preponantur male ablatis. ad uertendū est q̄ in duplici casu hoc fieri potest. 1° scz quādo debita sunt talia ⁊ manifesta ⁊ restitutiones vsure ⁊ male ablatarum non sic. sed sunt vtriq3 inquirēde. quia obscure sūt. Sed sic in precedentibus patet clarum semp precedit obscurum in humano iure. Secūdo quando res que debetur determinate est. ver bigra. Quinquaginta vel centum. ⁊ male ablata restituenda non sic sunt determinata. scz in iure determinatū precedit indeterminatū inq̄tum hmoi sicut etiam ex precedentibus patet. Hic etiā ordo de quo nuper hic diximus in restitutione multotiens non seruatur quia non semp preponitur clarū ⁊ determinatū obscuro ⁊ indeterminato quia quod iuris ē a paucis obseruatur. Et ert aūt voluntas dicitur confirmata q̄n in licitis contractibus voluntates cōtrahentiū insimul conformatur. ꝓpterea habita q̄ tali voluntate ꝓcedētia restitui debent. In restitutōe etiam taliū aliqua ꝓius restituenda sunt. Nam ꝓius restitui debent quecunq3 certa debita q̄s quecunq3 ad pias causas relicta atq3 donata. Cuius rō est quia donatio. ⁊ legatoꝝ ad pias causas largitio. sunt ex supererogatōnis consilio. vel sunt forte bona incerta. Restitutio aūt male ablatoꝝ seu aliorū debitorum certoꝝ sunt ex obligationis ꝓcepto. Prius em restitui debent que sunt sm necessitatē ꝓcepti. q̄s que sunt sm supererogatōem consilii. huic sniē concordat archi. in c. non sane. i4. q. 3. huic etiā Ray. ait q̄ si creditores vel legatarii simul veniant ad heredē 1° est creditoribus satisfaciendū: sed si veniant separati liberabit heres soluendo ꝓ ordinē cuilibet venienti siue creditori siue legatario dum tamen nihil in dolo: vel fraude ꝓcretur. Verūtamen. si legatarii preueniunt creditores ⁊ accipiūt. vel posteriores creditores. priores ⁊ potiores in iure pueniunt creditores postmodū venientes. heredem inquietare nō debent nisi de hereditate remanserit ei vñ possit ad hoc satisfacere illis. sed habēt tanq̄ potiores ius suū saluum ⁊ tra legatarios qui ꝓmo acceperunt. Similiter ⁊ creditores anteriores contra posteriores q̄ acceperant. 1° idem quoq3 guil ait. Et addit q̄ si heres scit vel credit hereditatē vltra debita non extendi siue ex contractu. vel quasi siue ex maleficio vel quasi. nihil legatariis debet dare. Si vero q̄titatem debitorum nesci

debet creditoribus satisfacere. Primo ꝛ si le/
gatarii primo vel insimul cum creditoribus
legata petant. etiam creditoribus potioribus
primo soluendū est. Si autem nihil de here/
ditate rem anet solutis debitis legatariis non
tenetur. Si hunc ordinē mutauerit heres.
Mo scz soluēdo legatarius seu cūdariis cre
ditoribus prauſq̄ prioribus in foro conscien/
tie minime liberatur nisi hoc faciat ignorant
raputās he itatem sufficere. s. ad omia sol
uenda. vel ens hunc creditorem pocio/
rem esse. Dis aūt cōcordat etiā hostiē.

Circa contractus li os cui homo prius
rstituere obligatur. Capm 3m.

Ertia regula ē de ip

sa prioritate is que talis est
q̄ ceteris prioribus qui prior est in
tempore. potior est in iure. vt i qui prior.
et de re. iu. li 6. huius regule nō est ex prioritate obligationis ꝛ debiti. Posteriora tria
debita in soluendo anterioribus preferuntur
aut propter pignus a creditore habitū aut p
pter actoem priuilegiatā quod etiam debetur
rone tutelle vel depositi prius soluendum est.
q̄ id quod debetur ex aliis actionibus nō pri
uilegiatis vbi aūt sunt priuilegia paria scz p
sonarum vel actionuz insimul ꝛ equaliter sa
tisfaciendū est nisi de aliquo illoz probetur
q̄ alteri preferendus sit fm legem pacti vel
scripti seu vsus approbati hec aūt notari so
lent: C. de bonis auctoritate iudicis possiden
tis p debito. Ad plemorē aūt intellectū pre
dictoz ponatur talis casus. Campsor quidaz
qui cambii tenebat rapetuz rupit ꝛ auffugit
qui etiam mercator erat. Modo autem veni
unt deponentes ꝛ petunt deposita. veniunt
vendentes ꝛ petunt venditos pannos aut pre
cia eorundem. Veniunt ypothecarii et
petunt se preferri. veniunt pro dotibus vro
res ꝛ nurꝰ. veniunt ꝛ alii simplices cyrogra
farii. veniunt ꝛ alii simplices priuilegiarii. om
nes isti veniunt simul. Queritur modo quo
ordine ꝛ quibꝰ prioꝰ satisfaciendū sit dicendus
fm bal de pn. C. pro debito de bonis auctori
tate iudicis possidendis q̄ talis ordo seruan
dus est. Primo enim satisfieri debet dñis re
rum. Verbigra deponenti si extat dep um
vt ff. de priuile. cre. le. fi. s. in h o. ti. 2e
satisfit merciū vēditori si extant merces hꝰ
est ipse merces ei restituuntur tanq̄ singularit
er precio obligate. Si autem plus valeret
id plus redderur ad cōmodum aliorum cre
ditorum. vt. ff. de actionibus empti. Iulianꝰ
s. offerri. Si aūt iste merces non extant: sed
vendite sunt ꝛ loco earum alie subrogate ta
les subrogate nō redduntur loco earum quia
non sunt precio obligate: vt. ff. de iu. rē. ipso.
l. quedam. vbi de hoc notabilis tertus ē. hu
ius aūt rōem assignat. quia precium ex re illa
redactum. obligatum non erat. ergo nec etiaz
res que emitur ꝛ badetur er eo. Idem quo
qz in permutatione dicendum est. qz vbi spe
cies in obligatione est non succedit alia loco
alterius: vt notatur. ff. de verbo signi. l. labeo
ꝛ supra de rei vendi. mr ak. mgr. Tertio ceteris paribus prefertur vroꝛ quia ypothecam
habere censet ideo prefertur ne dum pretēdē
tibus personalem obligationem sed etiā pre
tendentibus tacitam ypothecam vt. l. assiduis
C. qui potiores in pignore habeātur. Non ta
men prefertur creditoribus anteriores ꝛ expē
sas habentibus ypothecas. Fiscus quoqz si
mile priuilegium habet cum muliere. C. de
priuile. fisci. q̄uis. de hoc etiam habes ex de
pigno. ex litteris in glō. qm̄ inf. Quarto post
ypothecas veniunt deponentes scz si non ex
tat depositum. ff. depositi. l. si hominem. s. fi.
hoc autem priuilegiū cause depositi datur p
pter frequētiam ptractuum depositoruz. Ta
mē sicut in. l. predicta pz tali priuilegio nō gau
dent qui sub nomie depositi mutuant vsuraz.
ypotheca aūt potioꝛ est quia pertinet ad rem
ipsam. ff. de pactis rescriptum. Quinto veni
unt simplices priuilegiarii. id est habentes pri
uilegia personalia non realia. 6. ꝛ vltimo ve
niunt omnes cyrographarii pro rata non ob
tenta priorietate contractuum. quia licitum
est debitori propter cumulum creditorum fa
cere deteriorem causam priorum creditoruz
non tamen dominium neqz ypothecam. nec
priuilegium habentium. vt ff. de separati bo
norum. l. i. s. ꝓtrario. Et ista est ratio quare
in cyrographariis creditoribus non attendi
tur tēpus. que quidem ratio notanter ueni
recōmendanda est. Item fm Ray. ndū
est q̄ ante omnia heres deducere potest expē
sans quas fecit in necessarias causas hereditatis sue siue in funere siue in testamento vel
inuentarii confessione. vel similia. Et breui
ter sicut debitis totam hereditatem exhauri
entibus a lucro debet esse immunis. ita etiam

a grauamine. probantur hec. C. iur. de li. s
cim°. s. et si prefatam. h. ꝛ sequentibus. Ide
dicunt. guil. ꝛ hostiē. hec breuiter de quin
ta religiositate sunt dicta vt quilibet sufficiē
ter noscere possit cui satisfacere debet ꝛ co/
gnitum valeat opere adimplere. quod ex mu
nere suo cuilibet vestrum restituere obliga
to largiri dignetur misericordissimus ihesus
xps. qui cum patre ꝛ spiritusancto vuit ꝛ re
gnat in secula seculorum. Amen.

Sabbato post quartam dominicam in
quadragesima quo loco ꝛ quomodo ꝛ qua
re aliena restituenda sunt. Sermo qua/
dragesimus.

Jego iudico iudicium

meum verum est quia solus non
sum. Jo. 8. C. Verdua quidem fo
rte in aliquibus videntur que in presenti ma/
teria dicta sunt atqz dicentur. Quod quidē
in plerisqz efficere solet difficultes virtutū
ꝛ facultas viciorum. quia facile est recipere
sed durum valde restituere aliena. Et ad hoc
etiam mamona iniquitatis operam suam ꝑ/
stat. his siquidem quibus hoc videtur pro
merespondet veritas ipse christus qui in ver
bis propositis ait. Si ego iudico. scz in mate
ria ista. meum iudicium verum est in talia iu
dicando. quia solus non sum. sed multitudo
solemnium doctorum atqz veracium est me
cum. vel vt verius ego pro meipso dicam imi
tatoꝛ sum ego solemnium doctorum a quibꝰ
vt patet ꝛ dicta ꝛ dicenda habita sunt atq
per eos secundum communem opinionem ve
ritas christus locuta est. Iurta igitur pre
ostensum ordinem tres vltimas religiositates simul ordinemus sermonem. de quibus vi
dendum est. Primo quo loco res aliene re
stituende sunt. Secundo quomodo. Tertio
vero quare. s. restitui debent.

Articulus primus de loco in quo res alie
nē stituende sunt.

Rimo autem viden

dum est quo loco alienum restitui
debet. De quo tripler discretio
observanda est. Prima in precio. Secunda
in consilio. Tertia in incerto.

Quid faciendum sit cum ille cui res resti/
tui debet longe distat.

Primum capitulum.

Rima discretio ob

seruanda est in precio. s. q̄ pro re
stitutione ponendum est. circa
quod sciendum q̄ si ille cui res restitui debet
tantum distet q̄ reddens plus expenderet in
faciendo rem deportari q̄ valeret. ita q̄ res
finaliter nō perueniret ad illum cui debetur.
tunc non oportet eam mitti. ꝛ maxime si ynū
vel plura de his tribus concurrant. Primo
si res reddenda parui precii sit. Secundo si p
viam licitam fuit habita vel accepta. Tertio
si debitor non fuit in culpa de reddendi mora.
sed si contra hec vel aliquod eorum fac
rum ali ter sit. Inquirendum est. Et autem fm primum modum esse
contingat triplici remedio tuto restituens po
test vti. Primum est q̄ expectetur persona.
cui res restitui dz si quando credat habere vel
si spes est q̄ per nuncium possit ei transmitti
etiam expectandum est. Secundum remediū
est q̄ interim dum expectatur predictus rem
illam sigillatim apud alium a se in aliquo tu
to loco deponat: vtpote apud parentes: seu
alios fidos amicos reddēdā illi si venerit aut
mittendam si fine immoderatis sumptibus ei
transmitti poterit. hoc autem pro tanto tuti
est pro quanto homo apud seipsum ꝛ etiam
apud proximum suum certioꝛ fit q̄ absq̄
dolo firmum ꝛ indilatum propositum ha
beat ad id reddendum. ita q̄ quantum est
ex se satisfaciendi nullatenus est in mora.

Pensande sunt tamen circumstantie rei.
Nam fm Suik. tam parua posset esse quā
titas ipsius rei reddende ꝛ tam diues ꝛ largꝰ
ille cui restitui debet. q̄ ei transmitti nō opoz
teret sed esset pro illius anima pauperibus di
spensanda. Tertium remedium est quando
multum probabiliter creditur creditorem nō
esse a modo redditurum. nec de cetero esse
amplius oportunitatem mittendi seu redden
di. debet dispensari pauperibus pro salute ip
sius: vt postq̄ non potest sibi reddi bonum
temporale. reddatur ei iam conuersum in spi
ritu e. Et hoc nisi reddens timeat q̄ si
creditor ipse rediret posset in foro iudiciali
id ab ipso repetere et rehabere. Si ta/
men creditor propinquos habere debet

Universidad de Deusto
Biblioteca

illa satisfieri eisdem fm Scotum: quia presumitur lege nature q talis magis vellet restitutionem propinquis suis q̄ aliis fieri. Cuius consilio mittens rem alienam stare debet. atq; quas circunstantias circa hec pensare debet qui de talibus consiliu' prestat. capitulum secundum.

Ecunda discretio ob

ser nda est in ꝓsilio. Nam ad ꝓsiliū bo... t discreti viri stand̄ est ō his tribus q̄stum ad pñs spectat. p° quis occurrentes erpēsas in mitten.. facere obligat. 2° q̄tas. 3° vero si millas. ℣° quidē dans in h° ꝓsilium: pensare dz gs erpēsas in mittendo facere debeat. ℣n fu... tractor dū se absentat a loco t ap sona a q̄ sub.. ntiā rapuit ipse in culpa est: ꝓpterea suis erpēs... vem furto vel rapina sublatā vel ei⁹ valorē trāsmittere obligat. ar. extra ō rap. c. i. t. c. sup eo de vsuris aut distinguendū est. nā si vsurarius se absentaut a loco in q° exercitauit vsuras: tunc suis sumptib⁹ vsuras illas transmittere obligatur creditorib⁹ suis fm ℣o. t Joā. an. in. c. cū tu. extra de vsur. Si vero tales creditores se transtulerint de l... o vbi soluerūt vsuras ad habitandū in a° loco: tunc sumptib⁹ cre/ditor⁹ debēt ad eos tales transmitti vsure. et sic intelligit glo. in supradēo. c. cū tu. Scdo pē sare dz q̄tas expensas teneat gs facere ꝓmittendo. Circa qō ponderare ac pensare dz maxime hec tria. ℣° ꝓportiones rei mittende. 2° Qualitatem futurarum expensar⁹. 3° ꝓbabilitatē occurrentiū seu vsimiliū pericl'oz⁹. In hoc tñ iudicio qz creditori differt solutio rei sue. sp preferre dz eius dānificatiōem t incommoditatē dānificatōi t in cōmoditati creditoris q̄ secutur⁹ est in faciēdis expensis. 3° autē tale ꝓsilium pōtans pensare dz si nulle erpēse in talib⁹ faciende sunt. nā si ex cōi iure. seu ex priuato pacto. hō non obligat re... vel censum redderet. nisi in tali castro vel terra: tunc nō teneē id longi⁹ mittere ad suas expensas.

¶ De loco in quo incerta dispēsari debent t de triplici genere incertorum. c. 3.

Ertia discretio obser

uanda ē in incerto. Circa hoc ..ūt q̄ri pōt an debita vel forefacta incerta. quo ad ꝓsonas seu hr̄des eaꝝ: non autē quo ad loca ipsoꝝ vnde fuerūt rapta seu al'r̄ habita debeant pauperib⁹ dari. seu ecclesiis aut monasterijs siue in alijs pijs cāis solū in illis locis. t dicendū q̄ tripler pōt ee incertum. ℣ni mū dr̄ cōale. 2m criminale. 3m vero ꝓticulare. ℣m añt dr̄ cōale. nā si res rapte erāt cōtente illi⁹ loci: tūc quodā° ꝓsona scitur: qz talis cōmunitas gerit vicem q̄si ꝓsone certe. Et hoc autem patet q falsificantes monetas seu grossiores nummos a debilibus erigentes vel eos fundant: aut pl⁹ fusoribus vel cāpsoribus vendant: reipūb. satisfacere obligant. dānum: qō inde euenit ei. Si aūt nascitur q̄ de cōmunitas dannificata sit: est pauperibus erogandū ꝓ cōmuni bono: aut diuino cultui mancipandum. Tales autē falsarii dici pñs t tanq̄ falsarii puniendi ēēnt. 2m autē incertum dicit criminale: qz si res rapte ad singulos singulariter spectabant t ptinebant: sic q̄ eōs vl' maior pars loci illi⁹ fuerit dānificati sicut in sacomanno ciuitatis vel maioris partis ei⁹ consilium: si non reperiantur persone quarum res ille fuerunt adhuc restitui debēt cōmunitati. nā communitas cōsistit in toto vel in parte maiori: ac per talem discretū modum res iustius restitui potest. Tertiū vero incertum dicit particulare. nām si tale incertum sit ad singulos spectabat q restituendo cōmunitati quasi inchoant modicum ipsis ꝑdesse ꝓsumitur: aut eorum heredibus: tunc lz congruum sit dari in pijs cāis in loco illo ꝓ salute illorum: non tñ necessarium est vbi eque bene aut melius t certius dari pōt alibi ꝓ salute illorum. quin potius si alibi datū plus animalibus illorum ꝑdest melius est alibi q̄ in illius loco. ꝓpio dare licet quidā aliter dicant.

¶ Articulus scōs de discreto ac prudēti modo aliena restituendi vt sine scandalo fiat.

Ecūdo autem conside

randum est quomodo restitui debent alienum. Et quia angelus tenebraꝝ quandoq; se trāsfigurat in angelū lucis. iō prudenter agendum est hoc tam necessarium restitutionis bonum: quia non sufficit omnia agere nisi bene agatur igitur tres p... dentie maxime necessarie sunt in modo restituendi: ℣rima in periculis. Secunda in remedijs. Tertia in indulgentijs. ¶ Quid faciendum sit quando imminet periculum aliena restituendo. c. p^m.

℣rima prudētia vtē

p dum est in periculis. ℣ro q̄ prudētia tal' regula dāda ē. q̄ quicūq; debitū nō ꝓt reddi. nō ipo ꝓsciente absq; magno periculo tunc sufficit q ei reddat inscio illo. Que aūt sint pericula illa supra sermone. 38. articulo. 2°. pater. s. piculū ifamie grauis. scandali plurīū vel paucoꝝ. aut corporalis mortis seu mortal'. quādo scz vnū si/ue plura illoꝝ piculoꝝ imminet in reddendo. hec tñ habent intelligi fm ea que dicta sunt supra sermōe. 36. ar°. 3. c. 2°.

¶ De multiplici remedio quo homo vti debet vt in restituēdo scandalū vitet. Capl'm. 2.

Ecūda aūt prudētia

r vtendū est in remedijs. Nam si in reddendo predicta quatuor pericula aliter vitari nō possunt triplici remedio in restituendo hō ꝓt vti. scz. p° restituere p seipz 2° per intermediū. 3° vero per donū. ℣° re... creditoris capsaz vel domū caute t prudēter rem sibi ablatā vel tantū de suo q̄stum erpotulat satisfactio iusta. ita tñ q̄ verisimiliter credatur q nō veniet ad alterius manus. Secundo remedio vtendū est. s. q̄ satisfacere ꝓ intermedijs ita tñ caute q̄ creditor nesciat debitor⁹ nec etiā cām pro' quo sibi id restituatur. Talis aūt intermedius ꝓt esse cōfessor qz crimen est sibi in cōfessione detectū si tñ est fid⁹. Nam si debitor talia restituenda tradiderit alicui de ei⁹ fidelitate presumit vt ea restituat creditoribus suis. t tñ ille nō restituat: sed sibi retinet illa debitor talis nō est absolutus. Nā dānificatus semp remanet domin⁹ rei sibi ablate. propterea suuz est de sua re ordinare. Nō aūt debitoris qui rem abstulit. vñ tādiu obligatio manet q̄diu res nō est reddita debite dānum passo. hinc quidē multū cauendū est ne tales restitutōes incaute cōmittantur: sed taliter prudenter fient q̄ in talibus debitor sciat quid de illis agatur. hoc sentit giral. ... hinc autē notanter aduertendū ē q̄ si verū aliter presumeretur q̄ questores. seu portitores elemosynaꝝ que dantur infirmis pauperibus hospitalis sancti anthonii vl' alicuius alterius. tales elemosynas non redderent predictis pauperibus quibus sunt date. Tutius est q̄ elemosynę ꝓ furtū vel aliā viā pauperibus prefatis sublate t debite ꝓ alios fideles nūcios trāsmittantur quia questores vel portitores non sunt sic generales t potestatū dispensatores elemosynaꝝ illarum sicut sunt rectores ecclesie super res ecclesiasticas. vel sicut abbas sup̄ res monasticas. ideo stā dum est prefi... intentioni dantium elemosynas illas. t etia standū est expresse questoribus voci qui nō querunt illa sibi dari sed infirmis pauperibus talis hospitalis q̄nis ꝓro quāto in hoc fideliter ꝓro pauperibus ... bores portant: possunt inde sibi sumere nec...sarium victū. non tamē vltra m...surā sui laboris aut dantis r'latam intent...ē. De hoc etiā plen⁹ supra sermone. 37. ar°. 3. et. c. p°.

¶ Tertio remedio vtendū est quod est satisfacere ꝓ donū. Nam si predicta peri... a aliter vitari non possunt. sufficit q̄ satisfaciat ei per donum. sic tamen q̄ ex n...o ipo donandi debitor⁹ nullā grām inde reportare intendat. quin pocius si aliter posset preeligeret id reddere per modū solutionis. Aliter ēm nō sufficit ei satisfactio talis doni.

¶ Que necessario requiruntur ad hoc vt male ablata liberatio. valeat cozā deo. c. 3.

Ertia prudentia vtē

t dum est in indulgētijs. Circa quā ꝓro regula aduertēdu est fm quos dam q̄ oīe debitū quod a creditore libere indulgetur vel datur. ꝓro reddito vel soluto habetur. Ex hoc igitur patet q̄ si tales indulgētie non habent debitas circūstantias nihil valent. Septē vtiq; requirūtur ad hoc vt ..mis...io ... indulgentia de rapinis. furtis: atq; vsuris t consimilibus grata sit apud deū. Quorum tria sunt ex pte indulgentiā postulātis t quatuor ex parte indulgentiā largiētis. ℣rimo ēm ex parte indulgentiā postulantis. hec tria necessaria sunt. s. q̄ iuē posse creditori satisfaciat. corde. ore. t ope. ℣rimo q̄ ei satisfaciat corde. i. dz cordialiter iuxta posse satisfacere velle. Nā t cor qō grauat ex volūtate aliena hr̄di t possidendi vl' retinēdi. alleuiatur ex voluntate aliena satisfactiendi sicut crisosto. ex de regulis iu. p°. c. ait. Omīs res per quascūq; causas nascitur per easdem dissoluitur. Secundo quod ei satisfaciat ore. id est per se vel per interpositam personam a p te se offerat satisfacere iuxta posse. Tertio q̄ ei satisfaciat opere. id est iuē posse t sine ali/

qua fictione rem restituendā ponere debet in manibus creditoris. Sed pōe q̄ vsurari⁹ siue fur aut raptor offert opere totā pecuniā i manib⁹ creditoris oñdēs sibi plenā habere voluntatē satisfaciendi cū trī in veritate nō habeat quia si crederet q̄ ille acciperet non offerret. Creditor trī cū nō videat eius ꝛ dimittit ei liberaliter magnā partē vel totū nūquid tal' satisfecisse dicetur. dicendū fm egi. iquolibz. q̄ tal' a pctō rapine nō dī absolutus. q2 peccatum per pn̄m ꝛ confessionem deletur de absolutione aut a debito satisfaciendo distinguendū est. Nam si cred'tor libera voluntate dimisit. amplius restituere nō tenetur. q2 satisfecit proximo sed non deo. Et ideo sufficit sibi sola contritio vt satisfaciat deo. Si vero talis creditor alite. est ꝛceptus seu ꝓpter vnū de his quatuor sequēnoꝝ prin̄paliter ad remittendū est motus talis remissio nihil valet hoc tamen magis pro occurentibus casibus potius est nocendū q̄ sit in publico predicandū. Pone etiā q̄ post predictā remissionē vere ꝛ libere factā vsurari⁹ mandat in testamento suo reddi vsuras. Nunquid quod semel remissum est restitui debet. dicendū fm federicū de senis in one suo consilio. 79. in fine. q̄ circa hoc distinguendū est. quia aut talis testator locutus est per verba transferentia se ad factū vtputa quia iubet vsuras restitui his quib⁹ eas restituere dz ꝛ qui probarent se eas soluisse. ꝛ tunc non obstante remissione tenebitur satisfacere heres. Et hoc casu loquit'r c̄m ad nostram. 2° cr. de iu. iuran. Aut per verba se ad ius transferentia nō ad factum vtputa quia iubet eas restitui q⁹ debet ꝛ tunc secus dicendum est. Secūdo autem quia quandoq3 imo vt plurimū remissiones ꝛ indulgentie tales fiunt coacte seu inuite ꝛ ideo nihil valent. propterea ad hoc q̄ libere fiant ꝛ valeant apud deum quatuor sunt necessaria ex parte indulgentiam largientis. seu remissionem facientis. Primo q̄ non fiant ex metu. 2° q̄ non fiant ex verecundia. 3° q̄ non fiant ex desperatione. 4° q̄ non ꝓpter aliquam temporalem spem. Primo q̄ nō fiant ex metu sicut indulgere atq3 remittere solent subditi domins terrarum aut quibuscunq3 potentibus quos creditores timent dant si ad petitōem eorum eis non remittant debita sua. 2° q̄ non fiant ex verecundia si/cut plerūq3 vsurarūs fieri solet. Nam vel ipsi vel aliis mediatores vel confessores sub pietatis ac discretionis pretextu. creditoribus talibus vtuntur verbis vel modis q̄ illi ex verecundia moti atq3 coacti non ex libera voluntate. partē vel totum remittunt. quod coram deo vtiq3 nihil valet. Tertio q̄ non fiant ex desperatione. Nam pleriq3 indulgent ꝛ remittunt partem vel totum quia de satisfactione atq3 solutione desperant. Quarto q̄ non fiant ꝓpter aliquam temporalem spem. vtputa quia ab eo cui remittitur sperat ꝓcari aliquod mutuum simpler vel vsurarium. vel aliquod aliud temporale seruicium sibi fieri vt igitur debitor sit apud deum de hmōi remissionibus bene tutus debet sic solutōem exsequi quantum scz est ex parte sua. aut se ad illam ita disponere q̄ sibi constet tam de suo firmo proposito ad reddendum si creditor remittere nollet q̄ de debiti vere libera ꝛ gratuita remissione seu datione facta ab eo cui debetur. Et ad hoc clarius intelligendum. cognoscendum quinq3 modi dantur secundum quosdam. Primus est cum sine malicia ꝛ fictione libere ponitur pecunia in manib⁹ creditoris. Et talis perfectus est modus atq3 securus. Secundus est cum homo pecuniam habere non potest si sufficientia pignora tradit. 3° quoq3 est cū nec pecuniā nec pignora conuenientia habens instrumentum obligatorium ꝛ cautionem condignā facit. vt i postea tā ipe q̄ sui heredes satisfactionem debitam compelli possint quando venerit ad pinguiorem fortunam. Quartus est cum mediante sacerdote vel aliqua alia religiosa persona fit voluntaria ac libera concordia inter debitorem ꝛ creditorem. ita q̄ nulla de quatuor precedentibus conditionibus assit. propterea talis mediator semper creditori ostendere debet posse ꝛ velle liberum debitoris. Quintus est cum aliter debitor reddere non potest de consensu ꝛ mere ac libera voluntate creditoris ponit aliquam possessionem in manibus alicuius viri honesti: vt ex eius fructibus processu temporis omnia debita solu/antur ac postea possessio redeat ad credes vel ita remaneat in perpetuum si debitor voluerit pro incertis. Licet autem predicta a pleriq3 doctoribus asserantur. tamen secundum magistrum Bisal. de senis de ordine beremitarum in aliquibus licet quasi ad idem redeat aliter dicendum est. Cuius opinio est

q̄ habens male ablata per viam remissionis aut per aliam viam a sua obligatione liberari non potest nisi reddat aut sufficienter cautionem faciat. vnde secundum eum probari potest q̄ talis obligatio tolli non potest. 1° per viam remissionis. 2° nec per viam satisfactionis. 3° nec per viam liberationis. 4° nec per viam translationis. 5° nec p donatōis. 6° nec p viā renunciatōis. 7° nec p viam conuenientie ꝛ discretois. Primo enī probatur q̄ talis obligatio sine redditione vl decita cautione non potest tolli per viam remissionis. Ratio est quia id quod necessario tollitur antecē remissio fiat non potest tolli p viam remissionis. Alioquin necesse est debere q̄ remissio tolleretur antecē essz. quod quidem impossibile est. Nec etiam obligatio ista. Altera talis alienorum detentor satisfacere obligatur. necessario tollitur antecē ei remissio fiat quia tali obligatione adhuc stante nō potest talis detentor veram recipere remissionē. ergo non potest tolli per viam remissionis. Confirmo autem rationem quia nullus remissionis est capax nisi prius a peccato desistat. Talis autem habens rem male ablatā q̄diu ad eam reddendam obligatus manet. tamdiu non dicitur desistere a peccato. ergo stante talis obligatione talis nō est capax huius remissionis. ac per consequens obligatio sua tolli non potest per viam remissionis sed tolletur necessario per aliquam aliam viam ꝓcuā remissioni Et hic quidem videtur esse intellectus ꝓprius illius regule Aug⁹ēē de re.iu.li°.6. que dicit. Non dimittitur peccatum nisi restituatur ablatum. Nam sicut ex verbis huius regule patet restitutio per quam obligatio amouetur remissioni quidē ꝓcuia est ꝓpter quod non videtur remissio fieri nisi per restitutionem prius obligatio dicta tollatur. propterea notanter regula ait. Non dimittitur peccatum ꝛc. Si enim remissio in malis ablatis posset precedere obligationis remotionem quemadmodum fit econtrario ꝛc vtiq3 sicut ait q̄ non remittitur peccatum nisi restituatur ablatum. ita etiam econuerso dicere posset q̄ non restituitur ablatum nisi remittatur peccatum. quod patet esse falsum. Et ideo concludo q̄ dicta obligatio non potest tolli per viam remissionis. Secundo etiam non potest tolli per viam satisfactionis. Nam satisfactio minime fit nisi cum deciditur ipsum peccatum. Vnde de penitentia. di. 3. circa principium scriptum est q̄ satisfactio est dum peccati causa excluditur ꝛ eius suggestionibus aditus non aperitur. Constat enim q̄ vsurpatio ꝛ detentio alterius rei. causa ē peccati. ꝓpterea nisi causa ipsa peccati: scilicet detentio rei alterius decidatur per oppositum suum: scilicet per redditionem ꝛ restitutionem non videtur posse satisfactio fieri quantūcunq3 creditor ipse acceptet. Et confirmo etiam rationem. quia cum satisfactio sit quedam emenda necesse est q̄ per eam reparetur non solum proximi amicitia. sed etiam equalitas ꝛ iusticia. Equalitas autem ꝛ iusticia reparari non potest nisi prius hoc quod fuit inequalitatis causa ꝛ iniusticie auferatur. Et quia acceptio alterius rei in aliena auferentē est causa inequalitatis ꝛ iniusticie. ideo necesse est hanc causam. ꝛ suum oppositum tolli scilicet per restitutionem ꝛ redditionem si debeat per satisfactionem iusticia ꝛ equalitas reparari. Et quo immediate apparet q̄ ad satisfactionem ꝓ re aliena male ablata non sufficit acceptatio creditoris sine redditione ꝛ restitutione debitoris. Nam reparatio equalitatis ꝛ iustitie que fit in huiusmodi satisfactione non per ipsum creditorem fieri debet: sed per ipsum debitorem qui equalitatem ꝛ iusticiam violauit. Tertio quoq3 non potest tolli per viam liberationis. Nam sicut habetur extra de re. im.c°.1°. Crisostomus ait. Omnis res ꝛ omnis obligatio per quascunq3 causas nascitur. ꝛ easdem dissoluitur. Nunc autem talis obligatio talis iniusti detentoris per solam eius depravatam nascitur voluntatem: scilicet in vsurpando vel detinendo rem alienam. ergo dissolui non poterit nisi per eandem voluntatem rectificatam in reddendo. s. ꝛ restituendo iniuste ablata seu iniuste detenta. Et ex hoc immediate manifeste apparet q̄ voluntas illius cui restitutio fieri debet ad soluendum talem obligationem sufficiens non videtur. q2 nullo⁹ ipsius cā fuit. Quarto insup nō ꝓt tolli per viam translationis ꝛ acquisitionis dominij si dicamus primitus de vsura tenendo oppositionē q̄ in vsura dominium nō trāsferatur. Nam vsurarius in vsura. ante ipsam restitutionem dominium minime acquirere potest. ac per ꝓsequēs nec ille cui dz restitutio fieri ꝓt i vsurariū tale dominiū trāsmutare q̄ āt vsurari⁹ nō ꝓt acqrere dñiuz iyfis añ

Universidad de Deusto
Biblioteca

reddat seu restituat eas. leuiꝰ patet. Naz anteꝯ ipsas vsuras reddat iniusto titulo possidet eas. z ideo non põt per dñii acquisitionez sibi iustus titulus aduentre nisi prius auffertur iniustus titulus per vsurax reddtionem. Et er hoc manifeste appar q dicta obligatio nõ põt tolli nisi per vsurax redditionẽ. Et his igitur talis regula formari valet. Nulli põt in re detenta iustus titulus aduenire nisi prius iniustus titulus aufferatur. Nam iniustus titulus põt tolli absqꝫ eo q iustus titulus acquiratur z e conuerso igitur erit alia actio p quã iust⁹ titul⁹ tollit z p quã iust⁹ titul⁹ acgrit. nulli g⁹ aduenire potit iust⁹ titul⁹ p aliquã actõem nisi ei aufferatur iniustus titulus per aliã act. em. Sed illi qui acquirit dñium in re detinenda. aduenit titu' is iustus per dñii acquisitõem. ergo p. us habuit iniustum titulũ per rei aliene illicitã vsurpatõem z detentõem oportet q dictus titulus auferatur per eiusdẽ restitutõez ante dñii acquisitionẽ. Et er hoc imediate apparet q ẽ tũcum qꝫ iste cui restitutio fieri debet velit transferre dñium vsurax in vsurariũ quia ille nõ est capax talis dñii añꝫ eas reddat. ideo nõ põt per hoc dissolui obligatio sua. Si aũt hoc in vsura nõ põt fieri multomin⁹ possibile est in rapina z furto in quibus fm omnes doctores dñium nõ tranffertur. Quito isuper non põt tolli per viã donationis. Ratio est quia nec ille cui debet restitutio fieri donare põt priusq̃ ipe sit restitutus. Nec ipse iniuste detinens aliena anteꝯ ea restituat certificari põt de li donatione vtrũ sit donatio vera. Ad cuius probatõem suppono q nõ donatio libera sit. nõ est donatio vera. vt. ff. de adimendis legatis. l. rem legatam. Iste aũt qui taliter donat anteꝯ restitutus sit. non libere donat: qz illud solum quod quis libere habet libere quidem donare põt. Ille nẽpe qui nundũ est plene restitutus non libere habet id quod sibi restitui debet. ergo nõ põt libere id donare. Si autez dicatur q restituendus libere põt habere. ac per consequens libere põt donare quia alienox iniustus detẽtor patus est reddere talis instantia vel valet quia restituendus certificari non põt q talis habens male ablata sit paratus ad ea restituendũ nisi ea statim duz põt reddat vel pro eis reddendis sufficientez cautõem faciat. Nam z si videantur aliqua signa per que appareat esse paratus ad satisfaciendũ restitutõem. illa quidẽ ad xp̃m minime sufficere probãtur. quia quibuscunqꝫ talibus signis ita põt vti ille qui nõ habet intentõem restituendi sicut ille q ad hoc rectã habet intentõem per eandem quoqꝫ viã apparet q talis alienox detẽtor iniustus cui talis donatio fit ante restitutõem. nõ põt cã vtverã donatõem cũ bona conscientia acceptare. quia certificari nõ põt vtrũ ei libere fiat sine nõ. quia eisdẽ signis atqꝫ eisdẽ verbis vtiste qui non libere donat. z ille qui libere donat. Et oibus his põt talis regula dari. sez. Voi nõ põt esse libera donatio. Ibi nõ põt tolli obligatio per viã donationis. Sed anteꝯ restitutio fiat nõ põt iniuste detinẽti libera donatio fieri: sicut ex precedentibus patet. Et sic manifeste patꝫ q talis obligatio ante restitutõem nõ põt tolli per viã donationis. Serto quoqꝫ tolli non põt obligatio talis per viã renũciatois. rõe cuius vbi renũciatio nõ põt esse. ibi obligatio non potest tolli per viã renunciationis. sed anteq̃ male ablatox restitutio fiat nõ potest ille cui restitutio fieri debet renũciare. ergo obligatio detinẽtis aliena iniuste per viã remissionis nõ põt tolli. Quod est nota. Imoꝛ aũt pbo. Naz renũciatio illa quẽ fit a spoliato ante restitutõem sibi factã decernitur ẽ nulla sicut patet. 3. q. i. epis. et ẽ. de resti. spo. i. c. sollicite. Et hoc quidẽ rõnabile est qz remunciatio libera debet esse. Illa aũt que fit ante restitutõem presumitur non libere fieri. propterea alerã. in predicto. c. ait q non est verisimile q sponte iuri suo renũciauerit qui renunciauit spoliatus. Sic ergo in proposito videtur dicendũ esse q si quis renũciat vsuris z aliis male ablatis que ei restitui debent. nõ videtur sponte renunciare. imo potius videt renũciare coactus. Nam eoipo quo talis renunciatio fit ante restitutionem. potest provenire ex vna aut ex pluribus quatuor causax. s. aut ex metu siue ex verecundia vt̃ sicut supꝫ in presenti. c. dictũ est. Et quibus manifeste apparet q talis renunciatio nõ est libera iudicanda. Septimo eadẽ cõclusio potest vera per viã conuenientie z discretionis. Supponoenim per supradictã regulã de re. iu. li. 6 q nõ remittit pctm̃ nisi restituatur ablatum. propterea obligatio illa qua iniustus alienox detentor obligatus est ad restituendũ necesse est q vel tollatur per viã restitutionis: vel q

aliam viã q restitutõt possit expollere seu eqparari. Querit g⁹ que sit illa via q restõni valꝫ obtineri: z que talẽ obligatõem tollere possit. Si aũt dicat q talis via sit ipsa remissio seu donatio: de quib⁹ maxime videt cadim⁹ in q tuor inconuenẽtia magna. 3m inconueniens qõ sequeret ẽ q nõ solum hns vñ restituat: sꝫ ẽt non hns restituere possit: qõ quidẽ pz esse falsum p id qõ hẽtur. i. 4. q. 6. c. si res. Nam sicut ibidẽ pz p Aug. restõ necessaria ẽ ad remissionẽ peccati vbi reddere possibile ẽ: sꝫ ei cui non est possibile restituere: non possuꝫ dicere vt restituat fm Aug⁹. ibidẽ. er quo relinquit manifeste q solũ hns vñ reddat restituere pt: z tñ ꝑstat q ita ꝓseq pz remissionẽ iste q nõ hꝫ sic q hꝫ. vñ reddat si g⁹ remissio q fit ante ipsam restõnem equipollet restõni videtur necessario sequi q ẽt non hns vnde reddat: restituere valeat: qõ est oino absurdum. 2m inconueniens qõ inde sequit ẽ q dicti põt aliqꝫ restitutus: z tñ in possessiõe mime possitus est qõ quidẽ pz esse falsum p illud quod hẽtur. ff. de ver. signi. l. plus est. dr̃. n. ibi q restituere ẽ non solũ pñtam rei pbere: sed etiaꝫ possessiõẽ facere: fructusqꝫ reddere: quapꝛopter nil⁹ videt dici restitutus nisi in possessione fuerit ꝑstitutus. z tñ cõstat q si remissio q fit añ restõnem equipoleat ipsi restõni: q etiã non possit in possessione dr restitui⁹: qz talis remissio non põt creditorẽ in possessione. 3m quoqꝫ inconueniens sequit inde qz exhibitio maiorẽ efficaciã qꝫ restõ obtineret: qõ quidez pz esse falsum p legẽ supius allegatã. ff. d v. signi. vbi dr q plus est in restõne qꝫ in exhibitione si tñ ponat q remissio q fit ante restõez equipolleat restõni. sequit q plus sit in exhibitiõe qꝫ in restõne: qz maiorẽ efficaciaꝫ hꝫ exhibitio quam illa remissio que ponit restõni equipollere. si q ita sit manifeste appet. Constat nãqꝫ q remissio vel donatio q fit añ restitutõem nõ est act⁹ illius q restituere dz: imo est actus illi⁹ cui restõ dz fieri. Exhibitio autẽ hꝫ esse act⁹ istius q restituere dz ac p ꝑns põt e magis satisfactoria exhibitõ qꝫ remissio: qꝛ satisfactio dz esse act⁹ illius qui restituere obligat. si aũt exhibitio magis satisfactoꝛ est qꝫ remissio: relinquit vlteri⁹ q sit ẽt magis satisfactoria qꝫ restõ. qz fm istam viam remissio z restõ equipollẽt. si aũt exhibitio magis satisfactoria est qꝫ restõ. sequit necessario q habeat maiorem efficaciã: qõ est absurdum. Co firmo ẽt hoc rõne: nã si eatur ad intentõez legis allegate: videt q restõ se hẽat per additõem ad exhibitõem. Et iõ fieri dz p restõnẽ. bonuz qõ fit p exhibitõem z aliqd plꝰ p exhibitõem aũt pbet rei pñtia cui exhibitio fit sic pz ex prehit⁹ lege: g⁹ per restõnem z p ꝑns p remissionem que ei equipollet preberi dz pre sentia rei restituende ei cui restõ faciendа est. dz insup aliqd fieri plus: z tñ cõstat q remissio illa que fit sine restõne nõ pz et rei restituendẽ pñtiam: qz non est act⁹ illius q illaz rem hꝫ z tenet: nec hꝫ qui dz recipe eam. Si autẽ remissio non põbet pñtiam rei restituẽndẽ multomin⁹ facit illud pl⁹ qõ addit restõ sup exhibitõem. 4m quoqꝫ inconueniens etiã sequitur tñ q talis remissio ue fit sine traditione rei restituẽde magis satisfactoria erit qꝫ sit solutio q ipsa. idẽ pz esse falsum: qz remissio est vtiqꝫ creditoris actus cui dz satisfactio fieri. Solutio aũt est actus debitoris ad quem ptinet satisfacere. ꝓpterea talis remissio vel nullo⁹ satisfactoria est: vel saltẽ min⁹ est satisfactoria qꝫ solo ipsa. Si tñ ponat q remissio talis possit talem debitorẽ iniustũ ab illa obligatõe liberare: sequit q ipsa apparens sit, vt demus nãqꝫ q solo illa quam creditoꝛ nõ ponitur in plena possessione nõ liberat debitorẽ sicut patꝫ. ff. de solu. z liber. l. qui sic solvit: dicitur enim ibi q ille qui sic soluit. vt recuperet non liberat. q quidẽ non videtur eẽ ꝓpter aliud nisi qz p talez solonẽ creditoꝛ non ponit in plena possessione. Cuiꝫ g⁹ remissio que fit sine rei restituẽde traditione nullo⁹ ponat traditõem que possit liberare detentorem iniustum. necessario sequit q ipsa magis satisfactoria sit qꝫ solo ipsa: q tñ euidenter est falsum. Et oibus rõnibus istis pz q quicunqꝫ hꝫ rem male ablatam: liberari non põt ab illa obligatõe q obligatus est ad eã restituendã nisi antea illã restituat si potes est vel vacem. p illa reddẽda faciat cautõem. Posset circa hec etiam queri vtrũ in passib⁹ ciuitatũ atꝫ traꝫ possint relaxari illata dãna ex vtraqꝫ pte. Ad qõ dicendũ q sic. tũ ad bona laicorum. nec ẽt obstat si ꝓsensus oiũm non ꝓcurꝛat. qz tñ est bonum pacis q eam facere pñt ipsi dñi: seu regentes terras cũ ꝓsensu maioris pris. sed de dãnis illatis clericis mime remissionem facere pñt sine ꝓsensu eoꝝ: qz non sunt de eoꝝ foro. pñt tñ hoc facere maiores prelati. s. epi ciuitatũ: vel maiores: z h'

Universidad de Deusto
Biblioteca

psensu cleri g er guerra sustulit dãna. Intelligit tñ relatio talis de dãnis datis in rebꝰ cõsumptis. Sz res ertantes sicut sunt arma: eg: libri: pãni ⁊ consilia: illis satisfacere obligant quoꝝ prius fuerunt. Et hoc si eos repire pñt. Si aũt eos repire nõ poterunt debent tales res siue valorẽ earuꝫ pauperibus erogare ꝓ salute aiarum illoꝝ quoꝝ res ille fuerunt. Insup est notandũ q supdicta remissio posꝫ libere facta ... m Ray. postea er pña revocari non p... Quid ẽt si guerra iter duos prĩcipes fuerit: vñ hinc inde multa illata sunt dãna: demuꝫ inter eos ce... undit par cum remissione dãnoꝝ: nunqd remissio hec extendit ad subditos eorũdẽ fecerint quidã q non nisi de p̃sensu illoꝝ: pac illa ... a. ar. C. de transacti. l. i. ⁊. l. transactõis. er... de mato ⁊ obe. c fi. vl nisi fossitan par alr reto... ari no posset ⁊ tñ vniuersalr pacis negocui ꝓ vtraq parte geritur. ff. de pac. quentionum. Alr dñs satis subditis satisfacere teneret: qz nõ põt ius sui subdĩti remittere: sicut nec posset ẽt ab eo tñ ertorquere sine cõmissione rapine. Articulus tertius quare sit homo restituere aliena obligatus.

Ertio ⁊ vltimo consi

derandũ est q̃re sit alienũ restituendus. De hoc tria videnda sunt vt clarꝰ possit intelligi q̃re hoc debeat fieri. 1ᵒ obligatõnes. 2ᵒ deceptiones. 3ᵒ inductões seu ad restituendum suasiões.

Primo enim vidende

sunt obligatões. s. q̃re alienũ restitu... bꝫ dei hoc satis supra ꝫmone. 38. ar. 1. ⁊. c. i. dictum est. Sed nihilomin9 vltra illa aduertendũ est ꝫm Sco. vbi supꝫ q nõ ẽ talis restõ facienda. 1ᵒ tanꝫ pars satisfactõis generalis. 2ᵒ et non tanꝫ ps satisfactionis spalis. 3ᵒ modo tanꝫ obligatio diuinalis. Primo inq̃ non est restitutio talis necessaria facienda tanꝫ pars satisfactiõis generalis. Nam satisfactio generalr accepta, reddit equivalens ei in quẽ peccatur. non sic aũt restitutio ista. quia absq̃ oĩ redditõne ꝓ peccato posset reddi. primo suo qõ suum est: sic in mutuis redditur creditori absq̃ oĩ ... illa cti̇one ptinente ad peccatoris reconsiliationem. Et sic de ꝫmilibus cõtractibus euenire põt. Sed aũt non est talis satisfactio necessario facienda tanꝫ pars satisfactiõis specialis que sc̃z est tertia penitẽtie ps: qz de congruo requiritur restitutio ante omnem penitentie ptem, siue voluntate vel actu: siue facto cessatio a peccato. Sed satisfactio que ẽ tertia ps penitentie: non requirit ante alias duas penitẽtie ptes: immo sequitur ꝓfessionem ⁊ contritionem vt iniuncta a sacerdote. 3ᵒ autez modo bene necessario artat. s. tanꝫ obligato diuinalis. nã restitutio non iniungit a sacedote: sz a diuina lege: sicut latius patet supꝫ in pcalle/gato ꝫmo. 38. ar. 2. c. ... isse quoq̃ est in aliis culpis. Nam si quis teneret fornicariã magistrum vero adulteram restituendo cã viro suo: non est nisi cessare a culpa seu a trãsgressione huius p̃cepti. Non mechaberis ⁊c. Et hoc omnẽ ptem penitẽtie antecedit ⁊ sic de aliis.

De septẽ deceptionibus quibus demones excecant eos qui aliena obligantur restituere. capitulum secundum.

Ecundo vero videde

sunt in restituendo aliena deceptões. Septẽ nẽpe illaqueat deceptionibꝰ illaqueat diabolus peccatores ne faciant restitutionem condignam. 1ª prima dr plongatiua. 2ª inflatiua. 3ª placativa. 4ª excecativa. 5ª diminutiua. 6ª distributiua. 7ª dãnativa. Prima aũt deceptio dicitur plogativa. Nã quidã ⁊ si intendant restituere aliena tñ illam restitutionem differunt q̃tum pñt auctoritate ꝓpria dilationem sibi accipientes. Vira ignorantia, volunt absq̃ mora gratia eis ablatam sibi reddi. ⁊ tñ pauperi restituere nolũt. id, ꝓpter qõ gratia sunt priuati. cum tñ prius pauperem spoliauerunt substãtia temporaliꝫ spoliati fuerunt gra spirituali. 2ª aũt deceptio dicitur inflativa. Nam debitores g per illicitos cõtractus absq̃ vsuras aliena occupauerunt: vbi de culpa sua debuerunt humiliari ⁊ de iniuria illata a creditoribus venia postulare. ecõtrario quadã inflata arrogantia dum iacent in lecto infirmitate granati dicũt eis. Si ego non fuissem perisses tu ... ilia tua fame: sed si deo placuerit cito ... ales ... quasi dicere velit. Si me liberare deo placuerit: faciam qõ ei grauiter displicebit. s. q̃ mun q̃ restituam aliena: immo quidã mente inflati ad iniuriam sibi deputant, q creditores eorum in vita seu in vltimo mortis repetunt si di restitui sua. quibus gratias agere debẽt

mencias: tanꝫ his qui sunt adiutores salutis sue dum repetunt sua. Tales q iniuste retinent aliena, similes sunt ei super quẽ cecidit magna moles: qui cũ se iuuare non potest, ꝓ auxilio amicos vocat. sic tales. ones amicos vocare deberent: vt ad modem alienorum bonorum amouendam ⁊ restituendam eis auriem ꝓcurarẽt. 2ª vero deceptio dr placatiua. hac fallacia decepti sunt hi qui cuꝫ debeant restituere aliena pacificant solũ clamores eorum. De clamore aũt conscientie ꝓprie, q eis ꝓpinquior est ⁊ illos sequit vsq̃ ad iudicem sempiternum nil curantes. Si q̃ tamen de alienis remordeat eos conscia sua, ex quo creditores nihil ab eis petunt: illis satisfacere mine curant. 4ª insup deceptio excecativa denotatur. Sunt nãq̃ plerique qui cum grauiter infirmantur, ꝓponunt restituere aliena si eorum mori. non aũt si a morte euadẽt. huiusmodi eni taliter pacem cũ deo inire volunt: q si eos mori contingat amplius eum infestare intendunt. secus aũt si euadent. sicu tales pro certo noscant q deus siue moriantur siue viuant cũ eis mime facit pacem: sicut Ysaias. 57. c. testatur dicens. Non est pax impiis dixit dñs. 5ª quoq̃ deceptio diminutiua nuncupari potest. Nam sunt nonnulli qui iuxta posse creditoribus non soluũt integre qõ tenentur: sed certam pecunie summaꝫ p̃tigunt. vnde eoꝝ male ablata restituantur alr q̃ zacheus qui Lu. 19. dño ait. Si quid aliquem defraudaui: reddo quadruplũ. 6ª autem deceptio distributiua dicenda est. Magna quidem insania est quorundaꝫ quibus non sufficit q cum multitudine peccatorum aliena sumpserunt vel rapuerunt: sz cũ multis aliis culpis illa relinquere. sanctissimum ac pissimum arbitrantur: dũ illa q̃ certis personis restituere obligantur: volunt impias causas dispensare: vel erigendo vel dotando capellas cũ insignijs suis: vel multiplicando calices vel planetas: seu nuptui pauperes tradendo puellas. q quidem nihil aliõ est ... peteritis culpis ꝓtrans. in vita velle quodammodo addere perpetuitatem etiam culparum perpetrandarum post mortem: et quodammodo peccare in spiritum sanctum: dum ad impossibilitatem restituendi debita certa quadam inani gloria seu pompa se arrogant. contra qõ Ecclesia. 24. c. scriptum est. Qui offert sacrificium de substantia pauperis: quasi qui victimat filiuꝫ in conspectu patris sui. Sed de hoc plenius supꝫ sermõe. 7ª atq̃ ar. 1. ⁊. c. 4. dictum est. 7ª vero deceptio dãnativa nuncupari non potest. vnde nõ tanter aduertendum q non sufficit ad salutẽ alteri committere restitutionem: ei qui potest facere eam. Qõ quidem ꝓbari potest septupliciter. 1ᵒ ꝓpter ꝓprietatem. 2ᵒ ꝓpter mutilitatem. 3ᵒ ꝓpter ... epiditatem: 4ᵒ ꝓpter infidelitatez. 5ᵒ ... into ꝓpter dolositatem seu improbabilitat... 6ᵒ ꝓpter cupiditatem. 7ᵒ ꝓpter crudelitatem. 1ᵒ dixi mo inq̃ ꝓpter ꝓpri... tatem. qz sicut supra ꝫmone. 38. ar. c. i. dictum est. Ille per se ad restitutionem tenetur qui intulit damnum. 2ᵒ ꝓpter inutilitatem q... cum restitutio ad satisfac... nem preambula sit, non est vere ⁊ sufficienter pe... ns: nec absolutus qui potest eam facere ⁊ non facit. 3ᵒ ꝓpter tepiditatem qz q hoc alteri committat: cui id per se facere possit: aut est ex falsa ⁊ ficta voluntate restituendi: aut est ex defectu ⁊ imperfectiõe. alqz voluntatis tepiditate: cũ quando erire posit in actum sibi debitum ⁊ necessarium non erit. Talis igit non habet veram voluntatẽ restituendi: imo aperta ... aresci q si plus vixeret adhuc est in habituali ꝓposito retinẽdi rem illã: als statim se expediret. Quarto ꝓpter infidelitatem: quia constat heredes ⁊ executores eẽ ad hoc vt plurimum infideles. nõ curant de hoc post testatoris mortem: immo plus zelant vario ex despectu, vtuentiuꝫ ⁊ remanentum ꝓsperitatem: puta prolis ... d sui ... etiam aliorum quibus illa bona remanere debent quã animam ipsius defuncti. Quinto ꝓpter dolositatem: quia multi modi dolositatum per quos talis aliena acquisiuit iniuste ⁊ multe persone que hoc ꝓbare non possunt sibi soli plenus noti sunt: de quibus certꝰ est q per executores atq̃ heredes nunq̃ ad elucidationem venietur: cum tales querãt testificantes atq̃ ꝓbationes quas in huiusmodi fraudibus frequenter est impossibile dari. 6ᵒ talis scienter hꝰ piculũ videns. manifeste ꝓtẽnt aie sue salutem. Item ꝓtingere põt q multi sũt pauperes q ꝓbare nõ possent: nec credere eis ... infidelr ꝫ aias suã agit q restõez suã ordi vel executori dimittit. qñ eaz põt facere p seipsum. Non. n. credibile est q alius sit ei fidelior q̃ ipsemet. 6ᵒ ꝓp cupiditatem. qz tales executores sunt quãdoq̃ valde ... di

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝛ amari ad sibi talia retinendū: vel leniter aliquo supficiali mō: cū his quib⁹ restō fieri dz p transeundū: vel saltē ꝓtelandū ꝛ differendū ꝛ repellendū paupes qui restōnem petunt.

¶ Cogitent insensati pentes quā in cōpassione ac duritiā habituri sunt filii erga eos p⁹ mortem eor: vir. n. semel in anno illor memores erunt ad anniuersarium celebrandū. ¶ Desent vtiqz in seipsis qs pauca bona faciant ꝓ pentibus suis. ꝛ ⁊r non dubitent sibi fieri. sic Lu. 6°. c. dns ait. Eadem quippe mensura q̄ mensi fueritis remetiet ꝛ vobis. imo recipient ml⁹ tominus. qz teste dño Eccl. 24. c. Qui habundabit iniquitas: refrigesceret caritas multorum. 7°. ꝓpter crudelitatē. qz hec est vere ꝺceptio dānatiua. s. sui ⁊ suor heredū: qz tal' suba filius derelicta: non ti. est cā sue dānatōis sed ēt filiorum suor: sicut Ecclee. 9. c. ait. Effrayn q interpretat crescēs: ducit ad interfectoem filios. ¶ Iunis nēpe insipiens dici pōt q non potius aliq̄ pecunia vitā eternaz sibi ꝓcuret qs hrēdibus suis supplicia sempiterna.

¶ Octō septē sunt que inducūt hoiem satisfacere aliena. c. 3m.

Ertio autem vidende

sunt suasiones seu rōnes ꝛ inductōes s. ad faciendū ipsam restōnem. Septē nempe restituunt hoi aliena iniuste detēta restituenti ⁊ q inducere debent ad aliena restituendū. ¶ Primo enim restituit sibi de⁹ 2° anima sua sibi. 3° restituunt ei merita sua. 4° oīs sp⁹ales fratres. 5° ecclesiastica bona. 6° restituit sibi bona fama. 7° acquritur ab eo regnum glorie sempiternū. ¶ Octō eni talibite restituenti restituit sibi de⁹. ꝓpterea diabolice suasioni mūme credere dz q suggerit sibi dicens. si aliena restituas eris paup ꝛ mendicus. ¶ Quō. n. pauper eē pōt qui deū hz. Et ve nimis auar⁹ est cui nō sufficit de⁹. Aug. ꝛ eni ait. Satis diues est rpiana religio q̄ in possessore oium ꝓia possidet. qz sicut ꝓpheta ait: dni est terra ꝛ plēitudo eius oz. ter. ꝛ vniq hi. in eo. Qui. n. hz deū. hz oia q̄ sunt dei. 2° restituit sibi ipsi aīa sua. ipse ēt tot⁹ ipse. ꝓpterea saltem tm restituere dz q̄tum dimittez si captus eēt a suis capitalib⁹ inimicis. cū etiā in negotiis mamb⁹ cōprehēsus sit: qz in vngulis demoniorz. 3° restituunt ei merita sua q̄ aīi vsuram vel aīe rapinā lucrat⁹ est. nā bōa facit in grā mortificanē p ꝓītem culpam: sz reuiuiscunt ꝓ recuperatam grām. sicut scriptuz est. Sepe reuiuiscunt q̄ mortificata fuerunt. ¶ Quarto restituunt ei oīs spūales fratres quos quidē amiserat: dū iniuste retinunt alie na. vii Ecclesia. 24. c. ait. Que cōcatio scti ad canem. Vere vtiqz cāis ē iniuste rapiens ꝛ retines aliena. ꝓpterea non hz cōsortium cū aliquo viro dei: sz cū restituit iniuste detenta amici dei fiunt illi⁹ dulcissimi fratres. 5° restituunt sibi eccl'astica bona: qz pticeps sit oīum bonor q̄ in eccl'a fiunt: sicut in ꝓlona tal' ꝓpheta ait. Particeps ego sum oīum. te. custo. mā. tua. 6° restituit sibi bona fama. que sup multas diuitias ertimānda est. sicut Salom. puer. 22. testat dicens. Melio⁹ ē nomen bonū q̄ diuitie multe. Et sic apta ꝛ clara facie ꝛ absqz ruboze postq̄ restituit aliena ſt non tm cora deo: sed ēt corā oībus hoibus cōperes. 7° aut acquirit regnū glorie sempiternum. vbi sunt diuitie infinite. ꝛ eternal⁹ dura. ¶ Diuitie ꝛ. n. tpales si non restituunt ēi ꝑ pnā: ꝓ mortē saltē sel' relinquēde sunt. Et tūc ꝛificatur qō Eccl'a. 10. ait. Cū mortui hō berediabit serpētes bestias ꝛ vmes. Ista ꝛ. ii. tria didunt sibi bona occupatis impie aliena. ¶ Dī⁹ serpentes sunt malicioſi ꝓsanguinei siue amici q serpētina malicia bona tpalia impie acqsita sibi multipl⁹ ꝛ marime in morte dui tis occupare cognant. Et hi serpētes merito nuncupant: qz sicut serpēs ꝛ comedit terram ꝛ malicioſum aīal est. Beñ. 3. Serpens erat calidior cūctis aīantibus terre. sic tales ꝓ malicioſam auaricīā uncorporāt sibi tpalia bona. 8° aut bestie q̄ a vastando noiate sunt: dicuntur tales infernales. sicut ps. ad dñm ait. Ne tradas bestiis aias cōfitentes tibi dñe. Et bestie rapiunt illi⁹ mali ditis aiam. 3° vero vermes rodūt atqz ꝓsumunt corp⁹ ꝛ quilibz horz cū ptem suam ꝓ altis duab⁹ ptibus nū q̄ darent. ¶ Igr sicut mat. 16. dns ait. Quid ꝓdest hoi si mundū vniuersum lucret aie vero sue detrimentū patiatur. ¶ Recollectō. Diligēter igr ꝓudens lector aduertat que circa restitutionē dicta sunt. i. qs restituere obl⁹ at: ꝛ qd ꝛ q̄tum: qñ: ꝛ quib⁹ quo loco: ꝛ quom⁹ non ꝛ quare restituendū sit. vt ꝓ sua ꝛ aliena rum salute. necessaria cognita vitate se ꝛ alios dirigat in tā grauī materia ꝓ itinera salutionis eterne. Quam er misericordia sua immensa nobis donare dignetur ille qui omniū predictorum luminū extitit inspirator. ¶ Oium

sanctarum voluntatum est dispēsator. ¶ Oium actionū bonorum est optator sine quo nullus lumen illustrat: nulla voluntas bona inflam mat: nulla iusta operatio ꝓseuerat: qui demū oīum bonorum ꝓmium donat. benedictus dñs Jesus rp̄s qui cum patre ꝛ spiritu sancto vivit ꝛ regnat in secula seculorum amē.

Explicit tractatus de restitutionib⁹ alienorum fm sanctum fratrē Bernardinuz de senis ordinis minorum ꝛc̄.

Dñica quinta in quadragesima. s. de passione in mane ordo dicendorū ꝓ totaz septimana sequentem.

Emonium habes. Jo.

8. Dira nempe est in largitate misericordia dei que dū eius dona suscipiunt: audi⁹ acceptantur: humili⁹ atqz gustātur suaui⁹: tanto copiosius clargit. iuxta illū Jo. i. De plenitudine eius oīs accepimus ⁊ grām ꝓ gratia. ¶ Pro gratia enī ferventis voluntatis q̄ data est nobis grām subsequentis opis dignabitur misericorditer mīstrare: atqz occurrentis septimane futuri sermonis operante dño mīam ꝛ auxilium ꝓparabit. ¶ Propterea alias octo religiosītates subdamus. ¶ Prima religiositas dī blasphemata in qua de horribili blasphemie peccato intēdimus ꝓtractare. 2ª dicitur lapidata in q̄ ō male licitis ludi quib⁹ dns lapidatur ꝛ a populo ō patria ꝓpulsat. hodie tractandū est. 3ª dicit inamorata vel sitibūda. i. affectata: in qua tractabimus de amīa illi dñi amoris. 4ª dicta est ostentata vbi ꝫ mundi ꝓpaticas curiositates vanitates ꝛ superfluitates fmo diligēter rendus est: ꝛ quid vnicuiqz statui in talibus licitū ꝛ conueniens sit. 5ª noiabitur ꝓiurata vbi de periurio disserentes. 6ª dicitur ruinata in qua de multitudine peccatorum atz maloz que cer vanitatibus oīum hūr tractandū est. 7ª deformata debet meritō noiari in qua comonstra vanitatum capitis mulieruz ꝛ earum ꝛ certaz earum vanitatum apiendua est sermo. 8ª dicitur reformata: in qua domina honesta i. honestate christiana omni veritate decora mirabiliter describitur.

Dominica quinta in q̄dragesima de horrendo peccato blasphemie ꝛ de impietatibus eius sermo quadragesimus.

Emonium habes. Ite

rum vbi supra fm eni sentētiam Augusti. triplex est blasphemia contra dēum. quarum ꝓma dicitur affirmativa. scōa negativa. terti⁹ vsurpativa. Affirmativa est cum deo attribuitur quod ei non convenit. ꝛ in hoc fm Alexan. de al'. Laudatur falsitas quod est contra misericordiam. Negativa ē cum a deo remouetur: quod ei communiter ꝛ in hoc vituperatur veritas q̄ est contra iustitiam. Vsurpativa est cum creature attribuitur quod dei est. ꝛ in hoc falso attribuitur creature qō solius est creatoris: qō est contra maiestatem diuinam. Affirmativa ergo blasphemia est cum deo ꝛ ribuitur illud qō ei non conuenit sicut verba despectiua ꝓtra deū ꝛ verba male dictōis: siue quelibet ꝓtumelia ꝫ eū: ꝛ marime cum aliquis tratus de domino vindicare se volens: vel de virgine matre nostra aliqua verba inhonesta ꝓfert: vel aliqua membra nominatur inhoneste vt viscera. ꝛ quedam alia que etiam cogitare horrēdum est. Idem quoqz iudicium est si hec dicantur de sanctis. nam fm Aler. de al'. Omnis blasphemia dicta est in deum: quia blasphema facta in sanctos siue increaturas etiā cōtra deum fit: quia in illis blasphemetur deus conditor creature ꝛ sanctitatis earum dator. Subdit etiam directe vel indirecte oīs blasphemia est in deum. Cuius ratio est: quia si blasphematur aliquis sanctus ꝛ marime gloriosa virgo blasphematur etiam in ipso sancto deus qui in eo est ꝛ marime in virgine. non enim potest blasphemari homo quin blasphemetur anima que in eo est. Dimissis ꝓ nūc blasphemia negativa ꝛ vsurpativa. s. scōa ꝛ ꝛtia: de hac ꝓma. s. ō affirmativa tractandum est: de qua in verbo ꝓallegato Jo. ait. ꝙ iudei blasphemantes dominū Jesum rp̄m direrunt. Demonium habes in quo verbo. ¶ Prima religiositas que dicitur blasphemata. quia dñm blasphemauerunt: merito ō monstratur: Sed audi quid contra eos ps. in ps. 20. inquit. Fructum eorum de terra pdes ꝛ semen eorum a filiis hominum: quoniam ō clinauerunt in te mala. Ō ēt iam potest esse aliud thema. In quibus verbis tres maledictionum species annunciat ꝓpheta omnibus blasphemantibus ex ore dei. ¶ Prima est maledictionum eternalium. vbi frūctum eoru.

Universidad de Deuste
Biblioteca

de terra pdes. 2ª maledictionuꝫ tpalium: ibi ꝛ semen eoꝝ a fi. hoium. 3ª maledictionū spi ritualiū ibi: quoniā decli. in te mala. Que oīa ꝓpter hoc ad lr̄am sup iudeos missī deꝰ iu ste eni tales ꝛ consimiles sceleſti homines tot maledictionibus replenī a do o: qz vt dr̄ in glo. sup illo verbo Jsai. 18. Ad ppm̄ terribilē. Oīne peccatum blasphemie compatū leuiꝰ ē. Vt autem horrende impietates huꝰ peccati ma ste sint distinguemus duodeciꝫ eius horribilitates in tribꝰ quaternariis. Et primo ponanr̄ prime q ttuor: quarū prima est horribilis intentio. 2ª horribilis delectaª 3ª horribilis cōprehensio. 4ª horribilis of/ fensio. Addanr̄ alie quattuor quaꝝ prima est horribilis malignatio. 2ª horribilis vilificatio. 3ª horribilis ingratitudo. 4ª horribilis distinctio. Supaddende sunt alie quattuor. pª est horribilis stupefactio. 2ª horribilis maledictio. 3ª horribilis punitio. 4ª horri/ bilis obligatio. Articulus prim̄ de q̄ttuor primis horribilitatibꝰ blasphematoꝝ: ꝛ pri de impia intentione eoꝝ c. pm̄.

onamus primas qua

tuor horribil ates blasphematorum quaꝝ prima est horribilis intentio.

Opatio enī humana depraua ꝛ mala red/ ditur maxime ex mala intentione: iuxta illud Jsai. 6. c. Si oculus tuꝰ neq̄ fuerit totum corpꝰ tuū tenebrosum. erit p oculuꝫ eni intē tio designatur q̄ si neq̄ fuerit totum corpꝰ. i. opus tenebrosum fiet. Sz in oībus aliis pec/ catis que fuit ꝛ maxime ꝫ primum nullꝰ in tendit diuinā offensam: neqꝫ intendit se vin/ dicare de deo siue cōmittat homicidium: siue furtū: siue adulterium aut aliud consimile crimē immo potius cuperet hō hmōi operari: ita q̄ non offenderet deū: blasphematoꝛ aūt intendit directe offensam dei: ꝛ de ipso se vindica re qui nullā cōmisit neqꝫ cōmittere pōt culpā est tñ ī intentōe blasphemie varietas duplex Mā quedā est impia: quedā vero impiissima Impia intentio in blasphemia est cuꝫ hō ex subito impetu ire deū blasphemat vl aliquē sanctum: ꝛ hic ꝓprie appellatur blasphe/ mus: qui. s. ex lapsu lingue blasphemat. Qui vero ex consuetudine mala ꝛ habitu impiccatis blasphemat blasphematoꝛis sortitur nomen qui merito designatur ꝑ coccineā bestiam ō qua Apo. 17. c. scriptū est. Vidi mulierē se/ dentē sup bestiam coccineaꝫ plenam nois blasphemie. Nec mulier impiissima blasphe matoꝛis intentō est que malicie habitu super talez sedet. Coccinea aūt dicta est ꝓpter blas phemie crudelitatē. Merito etiam nominibus blasphemie dr̄ esse plena ꝓpter blasphemā di ꝑnuum vsum ꝛ impium. De impia dele/ ctatione blasphematoꝛuꝫ ꝛ q̄ blasphemia ē peccatum in sp̄m sanctum. c. 2m.

Tcunda est horribilis

delectatio. Peccatū eni tāto maiꝰ ꝛ grauius est q̄to minus motuū hēt sicut si iuuenis ꝛ senex adulterium ꝑpetrat ēt plus in hoc peccat senex ꝛ sic de similibus ī quibus minꝰ motiuum sit. Jn ceteris autem peccatis aliq̄ō est motiuum ad peccandū in/ ducens: sicut in supbia excellentia dignitatis in luxuria delectatio carnis: in gula delectaª alius: in auaritia delectatio pecunie ꝛ sic de aliis. Jn blasphemia autem nullū est mo/ tiuum ad peccādū inducens: quia nulla est ibi delectatio ad blasphemandū inducens. ꝓpte rea Ric. de. s. vi. ait. Sceleratissimum genus peccati est q̄ quis in dei vituꝑium delectaī. Quid ē aliud spūs blasphemie nisi affectaō ꝛ desiderium vituperationis diuine. Nonnt aūt doctoꝛes differentiam inter blasphemiaꝫ ꝛ spiritum blasphemie. vnde Alexan. de al. inquit. Oō blasphema aliq̄n fit ex coactiōe aliq̄n ex deceptione: ꝛ aliq̄n ex malignatione q̄n aūt fit ex coactione: tunc peccat in partez cū aūt ex deceptione: tunc peccat in totum. Vtroqꝫ aūt mō hz in se aliquo modo causaꝫ excusatōis lz insufficientissime: ꝛ ꝓpter hoc dicitur peccatū remissibile: quia secu hz illaꝫ animeram cām motiuam misericordie dei ad remissionem. Cum autem peccatoꝛ ex mali/ gnitate vel ex certa scientia ꝛ amoꝛe blasphe mie dei blasphemat dr̄ spūs blasphemie q̄ō peccatum irremissibile nūncupatur. nō qz nō possit remitti: sed qz non hēt secum cām mo/ riuam ad remissionem. Et dr̄ hoc spū blas phemie loquitur dñs. Jsai. 12. dicens. Omne pec catum ꝛ blasphemia remittitur hoī. sp̄us aūt blasphemie non remittitur. Et quicūq̄z ver/ bum ꝫ filium hominis direrit remittetur ei q aūt direrit contra spiritum sanctum verbuꝫ non remittetur: neqꝫ in hoc seculo: neqꝫ in fu/

turo. Propterea Hugo de sancto Victore de hoc peccato loquens ait. Eo q̄ hoc ma lum nihil habet vnde excusationis non me/ retur habere executionem remissionis. Oō blasphemia omnia mala in se comprehendit ꝛ super excedit. c. 3m.

Erta est horribilis

cōprehensio. Comprehendit enim in se multa ꝛ horribilia mala: sicut enīz bonum tanto melius est q̄to plura bona i se comprehendit. bonum enim est esse sed meli/ us est esse ꝛ viuere. ꝛ adhuc melius si addat sentire ꝛ melius si ꝛ intelligere. Sic er oppoſi to in malo: qz malum tanto deterius est q̄to in vnum plura mala concurrunt. Sz in blas phemia ꝓsuppōitur infidelitas quod ē ma/ rimum peccatorum: quia tollit fundamentuꝫ edificii spiritualis. ꝓpterea Joā. 3. dñs ait. Qui non credit iam iudicatus est. Sed blas phemus sup infidelitatem addit detestati non voluntatis. sm Tho. 2ª 2ᵉ. q. 13. adart etiam sup hereſim. Nam hereticus illa ō deo dicit que vera esse credit q̄uis erret sed blas phemus illa de dño dicit que scit oīno non es se vera neqꝫ dicenda. Deteriozes sunt etiam ipsis indeis quibus ex consuetudine erat q̄ audita blasphemia sibi aures obturabāt. vn de super illud actuū. 7. Continuerunt aures suas glo. interlinearis dic̄. Ne blasphemiā au direr in signum quoqꝫ doloris scindebant ve stimenta sua cum audirent blasphemantem Oō blasphemia immediatius q̄ cetera vicia offendit deum. c. 4m.

uarta est horribilis of

fensio. Opus enim tanto grauius pec catum est q̄to immediatius offendit deum. Deus enim sm Tho. sentētiam a ma lis variis modis offendi solet. Primo q̄tum ad suas creaturas. s. in homicidiis furtis ad ulteriis ꝛ consilibus. Secō quātū ad suam familiā specialem 3° quantū ad personā ve/ lat. 4° quātum ad naturā assumptam. 5° q̄tum ad naturā diuinaꝫ. Qui enī furat fo/ nicatur vel etiā homicidiū patrat quantū ad suos subditos ꝛ seruos offendit deū. ꝛ oīa er suo genere mortalia sunt peccata. q autez occidit martyres apostolos ꝛ alios sanctos qui deo per gratiā familiarissimi erant: gra/ uius peccauerunt. Qui vero corpus Christi acciperet: ꝛ pedibus conculcaret: adhuc gra/ uius deum offenderet q̄s precedentes. Qui vtiqꝫ rōm crucifixerunt oīnibus precedenti/ bus scelestius crimen cōmiserunt. sed qui of/ fendunt deū quantū ad naturā diuinā grauis/ sime peccant: q̄ quidē facitnt ipsi blasphemi nam blasphemia est peccatū immediate in ō um cōmissum: ꝛ ideo i gravitate cetera pecca ta in hoc excedit: ꝛ per cōsequ etiā excedit homicidiū cū ponaī in primo g adu. blasphe mia: q̄ autem grauioꝛ culpa sit q̄s homi/ cidium expresse declarat Thom. 2ª 2ᵉ. q. 13. de quo ponit rationeꝫ dicens. q̄ blasphemia que est peccatū directe in deū ꝓpōdcrat ho micidio quod est pec ū in primum. Alexā. de al. ia in 2° suo dicit. Peccatū blasphe/ mie est cont preceptū prime tabule: pecca/ catī vero homicidii est cōtra preceptū 2ᵉ ta bule. Sed maius est preceptū prime tabule q̄s scōe. ergo maius est peccatuꝫ blasphemie q̄s homicidii. Tertia rō addi potest qz saltez spiritꝰ blasphemie est peccatū in spiritū san/ ctū: homicidiū vero non. Quarta ratio est: quia homicidium quandoqꝫ licet sicut iudi/ ci occidere delinquen , ꝛc blasphemare au tez nunq̄ aliquo modo licet. Ex predictis igit tur patet q̄s graue peccatum sit blasphemare deum: cum illum blasphemando lingua bla sphemātis efficiatur quasi gladius cor dei pe netrans ꝛ ensis vtiqꝫ deum scindens. nam si deus pati posset: tot vicibꝰ gladiaretur: quot vicibus blasphematur. ꝓpterea ps . Et gladius in labiis eorum: quomā quis audi/ uit. Et q̄ deus sit immortalis: nihilominus er parte malicie eorum non deest causa ꝛ co natus ad occidendum deum gloriosam atqꝫ dulcissimam virginem quos tam impie ꝛ ine que blasphemando dilamant. ō quibus psal mista ait. Filii hominum. i. demoniorum dē/ tes eorum arma ꝛ sagitte ꝛ lingua eo. gl. acu tus. Vnde glosa super illud Jsai. 18. Ad po/ pulum terribilem ait. Nihil horribilius blasphemia que ponit os in celum. O si pos sent quidam nequissimi eorum in celum ponere manus ꝛ deum ꝛ beatam virginem suis scindere manibus sceleratis et male/ dictis hoc vtiqꝫ attentarent sicut manifesta indicia clamant in percutientibus crucifi/ xū et vulnerantibus dulcissimam matrem

Universidad de Deusto
Biblioteca

nostrā virginē gliosam ⁊ effodiētib⁹ oculos eius ⁊ rabidi canes. ⁊ dyaboloci hoīes ⁊ incarnati demones. o anime maledicte. o prēuitores ⁊ occisores maiestatis diuine ⁊ virginis matris dei. Quis docebit vos fugere avē tura ira. ⁊ reges terre ⁊ prīn pes orbis terrarū. o dūi terrar ⁊ ciuitatum ⁊ vniuersi rectores vbi iusticia vbi fides vbi iusiurandum vbi zelus honoris vestri non dicam⁹ dei vulneratur figu a rpi ⁊ beate virginis. Extra/huntur cum. tama confusione fidei xpiane eorum oculi ⁊ aliorum sanctorum. ⁊ q nulla de hoc manifesto imam⁹ scelere inquisitio fiat. ⁊ incredibilis vesania ⁊ insensibilitas maledicta. ob nescimus quis hoc fecerit. velle/mus vtiq3 nosse sed _no..amus Ignoratis vtiq3 ignoratis: q2 de xpo ⁊ de virgine nō curatis. o si percuterentur insigni. ⁊ arma vestra. o quot inquisitiōes quot examinationes quot perscrutiones ⁊ subtiles coniecturatōes fierent. Si mare si alpes germanicas vel hibernicas transisset oras duceretur in lucem vt inueniatur dūs testis ver⁹ ⁊ Iē. 9. q vbi ē thesaurus tuus ibi est ⁊ cor tuum.

Articulus secūdus vbi alie quatuor horribilitates blasphema. ..ium superadduntur. Et primo q̄ta malignitas in blasphemantibus regnat. Primum capitulum.

Uperaddamus ali

as quatuor horribilitates blas/phemantium quarum prima est horril..lis malignatio hoc enim scelus est in celestem patrem ⁊ ideo dignum eterna morte sicut ⁊ Iē. 15. c. scriptum est. Qui maledixerit patri vel matri morte moriat. Sūt ei blasphemi illa generatio. De qua prouer. 30. c. scriptū est Est generatio que patri maledicit ⁊ que matri sue non benedixit. Propterea blasphematoz assimilatur impiō cham filio noe qui verēda patris fratrib⁹ ostendit. g. p. c.

De despectiuo contēptu blasphemantiuz ⁊ de blasphemia directa ⁊ interpretata.

Secundum capitulum.

Ecunda est horribi

lis vilificatio. Tanto enim ma/ior est vilificationis culpa q̄to maior est persona in quā p̄mittitur hec offensa. sicut patet in dño rpali: offensa quidē est contra facere in ciuē huius regis sed maior cuz fit in aliquē militez eius nobilē amplius gra uis est cum fit in aliquē consiliarium ei⁹ gra/uior insuper cum fit in filium regis sed gra/uissima cum fit in eius propriā personā. Sic in proposito est de peccato blasphemie. In aliis peccatis contra proximū fit comicum aduersus creaturam sed in blasphemia fit cōtra ipm creatorē. Sed quantū creator excedit alias creaturas tantum blasphemia excedit cetera peccata. Propterea dicit ē de be. .c. vergen. Longe grauius est eternam q̄ temporalem ledere maiestatem. Vnde ecc. 22. Sicut lapidem in volatilia deiciet illa. sic ⁊ qui conuiciatur amico dissoluit amicitiam ad amicū. ⁊ si produxeris gladium ne despe/res. est enim regressus ad amicum. Si aperuerit os tuum ne timeas. est enim concordatio excepto conuicio ⁊ in properio ⁊ superbia et mysterii reuelatione. multo amplius in conuicio sancto in oim creatorē. Figurabat blasphematores semei qui mittebat lapides contra dauid ⁊ contra vniuersos seruos eius cōuicians eis. 2. Re. 16. Semei interpretat⁹ nomen meum. Est tamen aduertendum q̄ hec conuiciosa blasphemia dupliciter solet fieri. videlcet. directe ⁊ interpretatiue. Directe cuz quis mala deo appropriat vti in precedentibus dictum est. Interpretatiue vt cum quis crucem xpi tractat irreuerenter. Nemini enim licet signum saluatoris in terra vel in sliee vt in marmoribus humi positis insculpere vel pingere ne pedibus conculcetur. Qui autem in terra posuerit vel positū nō leuauerit morte mulgetur. Nemini licere. l. i. Sed quid dici potest de puellis nouiter coniugatis: ⁊ de parentibus earūdem que die earum nuptiaz cum procedunt ad coniugis domū in calcia/mentis suis portant denarios quosdam in gbus sepe sculta est crux ⁊ sancta virgo maria vel aliqua nomia dei vel scriptura alicuius sancti. que omia veluti sues conculcant pedibus. in earum pessimā horā ⁊ maledictaz diem in iudicium mali anni. ⁊ inter ipsos viros infelicissimam semper vitam. ⁊ blasphematores imo quod horrendum est dicere ⁊ audire conculcatrices crucis sctissime ⁊ sacratorum nominū dei ⁊ gloriosissime virginis matris dei ⁊ aliorum sanctorum. ⁊ nephandissimum scelus. o iniriuz ⁊ materia anorum malorum huius matrimonii maledicti ⁊ in nomie centum milium demoniorum

iniciati. Quid mirū si immemorabiles infelici/tates inter viros ⁊ proxes obueniunt cū im/tium sumpserint nuptiarum in dei blasphemiis ⁊ virginis benedicte ⁊ in noie demonis maledicti ve vobis. ve vobis. ve iterum dico vobis. ⁊ insensati ⁊ facinati parentes q non solum hec ⁊ similia agentibus consensistis sed hec ⁊ nephādiora ꝑpetas filias edocētis. Sz hec ad alia transeamus.

Quāta sit blasphematoz ingratitudo.

Capitulum tertium.

Ertia est horribilis

ingratitudo ꝯtitudo cm̄ videl cē il/lud petm̄ ꝓpter quod iterū mrede/rint dimissa peccata. Iurta verbum domini Iē. 18. dicentis ad ingratū. Serue nequam oīe debitum dimisi tibi. q̄m regasti me. Non ne ergo oportuit ⁊ te misereri cōserui tui sicut ⁊ ego tui misertus sum. Et iratus dūs eius tradidit eū tortoribus. scz propter ingratitudinem. Et hoc quo adusq3 redderet vniuersum debitum. Est enim ingratitudo ventus vrēs ⁊ desiccans fontē pietatis ⁊ fluenta gre dei. Sed quis magis ingratus est deo de beneficio spāliter sibi collato pre ceteris creaturis scz loquela ⁊ lingua q̄ blasphematoz nomis dei qui cum debeat dicere cū prophera. Bñ/dicam dūm in omni tēpore. semp la. eius in ore meo. Demū suo ore fetido maledicit. omnes eteū creature ⁊ quelibet suo m⁹ solicite laudit dei ⁊ bndicūt potētiā sapiētiā ⁊ clemētiam saluatoris siue melius creatoris. Sicut omnes spūs beati aque celestes sol ⁊ luna celi virtutesq3 celorum ymber grando glaci/es nix pruina ⁊ omēs venti. lux ⁊ tenebre noctes ⁊ dies: terra ⁊ omia que in ea producūt germina. montes ⁊ omēs colles. fontes ⁊ maria cum piscibus suis. volucres celi ⁊ terre bestie. homines ⁊ omnes alie creature nunq̄ cessant a laude creatoris. excepto blasphematore maledicto qui ōmnibus aliis creaturis repug..t linguāq3 suā iniquā contra deum relarat. Ingratus est de imēso beneficio īcarnatōis. Nam mēbra illa hūane infirmitatis que p salute hūani generis assumpsit dei filiꝰ blasphemus notat ad contumeliā eius dicēs Per viscera per anteriora ⁊ posteriora dei tē. quasi non satis affectus fuerit xps ꝑ sua ⁊ aliox salute ab impietate iudaica. ꝓpterea cōpleat contumelias eius. Ex quo nequior iudeis efficitur. Nō quia illi cum occiderūt ⁊ contumeliis affecerunt mortalez ⁊ infirmū ⁊ in statu humilitatis. sed iste imortalē ⁊ regnantē in celis. Vnde Aug⁹. Non min⁹ peccant qui blasphemant xpm regnantem in celis q̄s qui crucifixerunt ambulantez in terris Cuius rōem assignat Maler. de al. in 2°. d. quia sit maior iniuria rōe maioris statꝰ. Status aūt regnantis in celis est maior ꝯ ipius patientis in terris. 2° quia iudei hoc fecerunt ex ignorantia. Iurta illud ap. i. coz. 2. Si cognouissent nunq̄ dñm glorie crucifixissent. phasphemus aūt tam credens hoc perpetrat er malicia. 3° quia iudei nō promiserant ei. fidē blasphemi aūt iam baptismate promiserunt ⁊ in crism confirmauerunt. propter qō contra eos inuehit ysa. c. i. d. Ve genti peccatrici populo graui iniquitate semi neq̄ filius celeratis. Delinquerunt dūm blasphemauerunt sanctum israel ab alienati sunt retrorsū. De his etiam eccl. 29. Bona verba promissionis. s. i confirmatione sibi ascribit peccator ⁊ ingratus sensu delinquit liberantē se.

Qō ex blasphemia filii dyaboli cognosci possunt. Capitu' m quartum.

uarta est horribilis

q distinctio. In hoc enim distin/guī possunt filii dei a filii demonū Nazvi filii dei tollare nō possent q̄ verus pater eorum ita inociter a blasphemantib⁹ sagittetur. de quo filii dyaboli mime curant. ⁊ cor lapideum ⁊ ferreum imo durius omni d..rissimo adamāti tollare posse blasphemias dūi dei nostri ihesu xpi. Vis nosse hāc distinctōem filiorum dei ⁊ dyaboli. Audi exēplum ad hoc propositum valde notabile.

Habuit quidā ex propria vroze iuxta qō estimauit filios tres. Quadam autem die cū viro suo mulier conturbata in contumeliam eius inquit. Ex his tribus filiis quos putas esse tuos duos habui ex altero viro ⁊ vnus tantum est tuus. Requisita autem mulier a viro quis illorum trium erat suus ꝓprius nullomodo voluit idicare. Casu moritur mulier veritate non patefacta. Post parum temp..as vir infirmatus ad mortem de certo nesciens cui tanq̄ legitimo illorum filioz deberet reliquere suum fecit testamentum in determinate relinquens omnia vni illorum filiorum trium qui erat legitimus filius suus

Universidad de Deusto
Biblioteca

mortuo patre oritur contentio inter fratres quilibet se asserit legitimū illuz filium quē de functus pater derelinquit suum heredē. Fit ante iudicem contentio magna. Pdudēs aūt iudex precipit eorum patrem ad arborem alligari ⁊ quelibet illorum fratrum sagitta impetere patrem vt noscere possz er iactu quis verius filius eius esset. Forte memor fuit iste prudentie Salomonis. ℨ. Re. ℨ. de meretricibus cozam eo contendentibus tam mirabiliter ex inclinatione naturalis amoris vertta/tem coniecturantis ⁊ iustissime iudicantis. Pdim⁹ illorum fratrum sagittā iacit rectissime ꝯm sapit in cadauer patris defuncti. Secundus toto conamine nititur superare Pdm Cū ad ℨm puenit⁹ cōcutiuntur omnia viscera eius titubare incipit eius animus ⁊ cor tremuit. Negat natura filii vulnerare propriaz carnem patris. horret facinus pauet vulnus stupet spūs ⁊ demū ipius nature vinculo tractus preelegit potius hereditate patris naturalem dilectōem ꝙ eius substantiā temporalē Virqz iudici. Date hereditatem cui dare libet quia potius eligo illam amittere ꝙ meuz licet mortuum vulnerare patrem. Noscitur rei veritas ⁊ palam fit per naturaz quod absconditum erat per culpam. Manifestatur hic esse filius verus ⁊ tota hereditas eius in manib⁹ libere relaxat. Sic in ꝓposito. Quis vnqz filius verus pati potest blasphemias ⁊ contumelias eterni patris Quis deuotus virginis filiꝰ sufferre potest tot obprobria quot a sceleratissimis linguis hoīm impiorum per ista spurcissima ora contra gloriosam virginem fluunt. Quis corde sensatus ⁊ in deiz lo vnius cum sciunt deū vel virginem blasphemari non confodiatur gladio doloris intrinsecus ⁊ si non valet manu vlcisci dominū non clamet corde ⁊ ore clamore valido ⁊ lachrymis vsqz ad celū. d. tanqz. immo vere ex blasphemia vulneratꝰ in corde heu me heu me. heu me. Cum quotidie per. Je. ℨ. c. conqueratur dñs dicens. Posuerunt me sicut signum ad sagittam dicit dñs.

Articulus tertius de vltimis quatuor horribilitatibus blasphematorum. Et primo qꝫ ler blasphemia cognoscuntur infernorum cives. Primum capitulum.

uperaddamus vlt

mas quatuor horribilitates blas/phematorum quarum prima est horribilis stupefacio. Solet namqz homo ex qua patria sit ad loquelam cognosci. Tres autez regiones possidet deus celestialem mundialem ⁊ infernalem. Quelibet autem harum habz linguaziū suū vnde cognosci possit. Regio celestialis habet pro linguagio semper deum benedicere ⁊ laudare teste prophetа qui ait. Beati qui habitant in domo tua dñe in sc̄l. laudabunt te. Vis autem noscere quis sit iam in terris celestis ciuis. Considera hominez in angustiis positum paupertate penuriis infirmitatibus ⁊ aliis aduersantibus conquassatum ⁊ in his omnibus semper laudantem ⁊ benedicentem dominum. hic celicus ciuis est. Ermo indicat lauspz dei manifestat. teste dño Jē. 12. Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bona. s. dei gloriam ⁊ bonorem. Mundialis autem regio suos etiam ciues habet ex sermonibus cognoscendos. Superbi enim loquuntur de fastu seculi ⁊ de honoribus mundi luxuriosi de vanitatibus ⁊ lasciuiis ⁊ carnalitatibus. Auari de lucris de thesauris ⁊ consimilibus. teste Jo. ℨ. canonice sue. c. 4 de mūdo sunt. ideo de mundo loquuntur. Et Jo. ℨ. Qui de terra est de terra loquitur. Infernalis aūt patria etiam nūc in mundo multos conciues habet. Sermo infernalis nihil aliud est nisi blasphemie maledictōis dei ⁊ virginis oimqz sanctoz sicut Apoca. 19. c. scriptum est. Blasphemauerūt deū celi pro doloribus ⁊ vulneribus suis. Et ysa. 8. Cum esurient irascentur ⁊ maledicēt regi suo ⁊ deo suo. Blasphemi igitur quia tam scripti sunt in libro eterne perditionis iā iam assinescunt loquele officii quod facturi sunt in inferno. Cognoscuntur galici ex loqla sua. alemani ex sermone suo decernuntur. ytalici ex ydiomate suo. Sic ⁊ repobi homines ex blasphemiis suis. O homines infernales. O tartarei cives. O consortes inferorum. Cuilibet vestrū dici potest qđ Jē. 26. dictum est petro. Vere tu ex illis es. nam ⁊ loquela tua manifestum te facit.

Omnes namqz blasphemorū linguas demonum fistule vocalia sunt. De quibus ps. ait. Quorum os maledictione ⁊ amaritudie plenum est.

De duodecim maledictionibus que blas

phematoribus dātur. cm 2m.

Ecunda est horribi

lis maledictio quā per os ps. ifligit dñs sicut patet in. ps. 68. qui scipit. Saluū me fac deꝰ quoniam intraverunt aque vsqz ad aiam meam. Et subdit blasphemis. 12. maledictionez quarum prima est. Fiat mensa eorum. i. cibus ⁊ potus transeunt per illud maledictū os ⁊ gulam corā ipis in laqueū. i. suffocatōis ⁊ culpe 2ª ⁊ in retributōem. i. creature omēs eis maledicant. s. celestes terrestres ⁊ infernales insensibiles et sensibiles ac rationales. quia. s. hi suo creatori maledixerunt maledictione. ℨª ⁊ in scandalum. i. cōtumeliam suorum vel omnium celestium qui indignantur ⁊ scandalizantur qꝫ ciuis vel potus creature dei transeat per illud inquū os. 4ª obstruentur oculi eorum ne videant. s. spūalia ceci mente neqz corporalia ceci corpore. 5ª. ⁊ dorsum vbi sunt renes. i. affectus eorum semp in curua. i. in peccatorum ruinam 6ª effunde super eos iram tuam videlicet sicut effunditur super porcos aqua feruens vt euellantur pili ⁊ radātur. et alibi in ps. 78. Effunde iram tuam in gentes que te non noverunt ⁊ in regna que nomen tuum non invocauerunt. sed blasphemauerunt. 7ª et furor ire tue comprehendet eos. quia scilicet sicut fur comprehendentur. Vñ de ecc. 13. Quasi pullus equinus fugabitur ⁊ vbi non sperabit comprehendetur. Sicut enim pullus equinus dum pullus est libere vagatur quocunqz vult. sic blasphemi dū vivunt. sed subito morientes vbi non sperauerant apprehenduntur. scilicet inter angustias desperate mortis sicut pullus inter murorum angustias. Vnde tre. i c. Omnes persecutores eius apprehenderunt eam. scz blasphematoris animam inter angustias ꝙs inter duos muros. Sunt autem isti muri murus peccatorum ⁊ murus infirmitatis. murus peccatorum arcet eum ab ingressu celi. murus autem infirmitatis arcet eum ab hoc mundo siue a corpore. Et in hac angustia apprehendunt eum demones ⁊ in infernum demergunt. 8ª Fiat habitatio eorum deserta. Ad litteram: quia moriantur ⁊ relinquent aliēs domos: ⁊ divitias suas Mona ⁊ in taberuaculis eorum non sit qui inhabitet. quia scz moriātur filij ⁊ omnes generis sui. Et horum causas reddens subdit. Qm̄ quem tu dñe percussisti scz in passione. Jurta illud ysa. 53. Pro, pter scelus populi mei percussi eum dicit dominus. Persecuti sunt scz blasphemis ⁊ super dolorem vulnerum meorum addiderūt videlicet vt prolixum est grauius offenden/do ꝙs iudei qz isti blasphemant eum iam in celis regnantē vbi illi occiderunt eum in terris peregrinantem De quibus ipse conqueritur Job. 16. Concidit me vulnere super vulnus. 16. Appone iniquitatem super iniquitatem eorum. i. permitte omne vt ruant de iniquitate in iniquitatem. Et de blasphemia in blasphemiam. ⁊ de malignitate in malignitatem. sicut alibi. ps. ait. Fiant vie illorum tenebre ⁊ lubricum ⁊ angelus domini persequēs eos. Vnusquisque nō intrent in iusticiā tuam id est amittant omnia bona spūalia. 12ª. deleantur de libro viventium. id est deleti appareant in celo de libro vite. Et cum iustis non scribantur.

De septemplici punitione blasphemantiū

Capitulum tertium.

Ertia est horribilis

t punitio. Septem nempe punitoresꝫ contra blasphemiam ordinati reperiuntur. Primus est legalis. Secundus imperialis. Tertius municipalis. Quartus spiritualis Quintus infidelis. Sextus diuinalis. Septimus infernalis. Primus quidem punitor legalis est. Vnde Leuit. 24. Educ blasphemum extra castra: ⁊ imponent illi qui audierunt manus suas super caput eius ⁊ lapidet eum omnis populus: Secundus punitor est temporalis seu imperialis. Nam secundum leges decapitandus est Vt in autentica vt non homines luxurientur contra naturam Col. 6. ff. 2° Circa mem. Tertius punitor est municipalis. Leges enim municipales ⁊ communitatum statuta contra blasphematores multipliciter ordinata sunt sed in execcutione hodie sopita videntur.

Quartus punitor est spiritualis. extra de maledictis. c. Statuimus. vbi Gregorius nonus ait. Statuimus vt si quis contra deum et aliquem sanctorum suorum. Et

Universidad de Deusto
Biblioteca

marime contra beatam virginez linguā blasphemiam publice relaxare presumpserit per cōm suum pene subdatur: inferius annotate videlz. vt septē diebꝫ dñicis prefozibus eccle ſie in manifesto dū agunt missarum solemnia blasphemus existens: vltimo illozum die dñi co palliuz ⁊ calciamenta non habeat ligatꝫ coz rigia ad collum serrisqꝫ precedentibus feri/ is in pane ieiunet ⁊ aqua ecclesiā nullatenus ingressurus. Nota ꝙ maiora delicta maiori/ bus penis ſint punienda: ⁊ in delicto eōli ꝓ/ ximas eē penas. i aut. vt fratre filii col. 3. ff. fi. Et qō grauius pur[illegible]r grauius cōmissuz itelligit. 24. q. i. nō affectamꝰ. i fi. qlz quoqz pdcōz diez tres si potit aliogn duos reficiat pauperes siue vnum. Et si nec ad hoc suppe/ tant facultates id in pena[illegible]m commute/ tur. Cui etiam si renuerit rec[illegible]re ac perage re penitentiam supradictam ecclesie interdica tur ingressus ⁊ in obitu ecclesiastica careat se/ pultura: qz qui peccat in deum: peccat in eius ecclesiam ⁊ ecōuerso. vnde priuatur eius in/ gressu. sic. 12. q. i. de viro. i 7. q. 4 frater. ar. qi vna iurisdictio per aliā iunatur. 10. di. quo niā idem 26. di. cum ad veruz. 18. di. nec licu it. extra de offi. ordi[illegible]. iudi. quoniam in ple/ risqꝫ. in fi. Ver tpalem preterea potestatem coactionem si necessaria fuerit epi diocesani ad habitam ꝫ eam. Blasphemus si diues fu erit. 40. solidoz. aliogn. ꝫ 0. siue: 20. Si ad id non sufficit quinqꝫ solidoz vsualis mone/ te pena plectetur. nullam in hoc misericoz/ diā hītur. glo. nec dz eis pena remitti: qz in deū peccant: sed di. salomitane. 23. q. 4. si i/ qui. 6m canones clericꝰ dz deponi. laicꝰ [illegible]cōi cari. 22. q. i. si qs p capilluz. huiꝰ est infideles Dni. 3. Nabuchodonosoz viso miraculo trū pueroz. s. qꝙ in fornace ardēti nō fuerunt ꝓsumpti: decretū edidit ꝙ quicūqꝫ locutꝰ fu isset blasphemiā ꝫ deū coz dispiret: ⁊ domus etꝰ deuastaret. idē. 9. di. c. qcūqꝫ. Jachome tus infidelissimꝰ canis in suo alcharano pre cepit: vt quicūqꝫ deū ⁊ rōm vel ēt beatā vir/ ginē blasphemaret medi[illegible]ꝰ diuideret. Retu/ lit mihi gdā frater de ordine nr̄o ⁊ socꝰ no/ str̄ vnū saracenū grauiter fuisse pūitū in ter ra sancta ab officiali pagano eo ꝙ verbū in honestū ꝫ virginē ꝓtulisset. Ad barba[illegible]i offi cialium ⁊ aliozum infidelium rp̄ianoz. 6. huius peccati pūitoz ē dīnalis. qz deꝰ hoc pu[illegible]t spiritualr. nam vt dr̄ Jat. 12. Spē blas/ phemie non restituit. iō vocatur peccatuz ad mortem. Jo. 5. Est peccatuz ad mortem nō dico: vt ꝙ eo quis roget. i. quilibet: qz necesse ē vt magni meriti sit q huius sceleris remissi onē impetrare valet. Cuiꝰ ratio est: qz in tan ta cecitate obtenebraf mens talis: maxime in/ dicio dei in puncto mortis ꝙ petiōn suum nul lo mō recognoscere pōt. vnde ad verā pñaz pducire possit. teste Eccles. q. 20. c. ait. Qui maledixerit pr̄i. i. rp̄o ⁊ deo. vel mr̄i. i. virgi/ m: vel gl̄ie aut ecclesie triumphanti extingue tur lumē eius in medio tenebroz. i. in puncto mortis. 7ꝰ punitoz est infernalis. Refert. n. Brego. in lib. 4. dialogoz. c. 18. ꝙ rome qui dā puerulus. v. annoz blasphemiis assuetus maxime cū aliqd eius obstaret aio: cū teneret diligeretur a pr̄e quadaz die in brachiis cum teneret cepit pauore magno clamare dicens: mali hoies veniunt: q me tollere volunt. qꝰ dicto nomē dei blasphemat: statiqꝫ diabolus eius infelicē aiam rapuit: ⁊ in incēdia eterna submersit. qz fm Hosti. tanti intellectꝰ ⁊ sen sus extitit ꝙ rōnis vsum hūit: vñ ōmereri po terat ⁊ meri. Miles quidā in diocesi remensi cū quadam die ludendo in cena blasphema/ ret deū statim ꝑcussus caduco morbo coram astātibus cadens ꝙ totāqꝫ sequentē diez hor ribiliter se disserpens ⁊ ad terrā allidēs ⁊ er ore spumā enomens miserabilem aiam erpi rando diabolo recōmendauit. Nauta quoqz q blasphemauit deū cū in natādo exptus ēt subito submersus est quē frater eiꝰ inuenit i littore illeso coꝛpore ſꝫ radicitꝰ auulsa ligua ⁊ ꝓsumpta. iurta qō sapie ii. c. scriptum est. Ver que quis peccat: ꝙ hoc ⁊ torquet. Alius quoqz in diuersis mēbris virginē gloriosam blasphemās ⁊ mēbra illa in coꝛporꝫ suo amit tens: demū despatus ventre crepuit: ⁊ sic infe licē aiam in manꝰ diabolo exalauit. Patz ēt in hoc punitoz infernalis. Nam iusto iudicio dei nostris ēt tpibus plures a diabolo in ani ma ⁊ coꝛpore ad inferos arrepti sunt: sicut de aliquibꝰ extra ponā in secreti fmone ꝫ alea/ tores. De multis qui in peccatis t spe/ mie participes fiunt. c. 4m.

uarta est horribilis ob

ligatio. non est solum blasphemi ꝑ/ dictis mōis plurimisqꝫ aliis sunt cul pabiles apud deum: sed etiam illi qui cū pos sint ⁊ teneantur huic sceleri ꝫdicere ⁊ obvia

re non curant: sicut ēt de hoīci. c. Sicut di gnum. ff. 3. scriptū est. Non caret scrupulo concessionis occulte qui manifesto facinoꝛi desinit obuiare. Et. 89. di. c. ꝑfaciēris dr̄ faciē tis ꝓculdubio culpā. habet ꝙ qō potest coꝛri gere negligit emendare. Scriptum quippe est Non solū qui faciunt sed etiam qui consen tiunt participes iudicantur: ⁊ sequntur negli gere cuz possit deturpare peruersos nihil ali ud est qꝫ fouere ⁊ subditur. Primus inocē ne gradus est odisse nephanda. Propterea blasphemoꝛ in culpa consocii iudicari pos sunt. Dᵒ blasphemantū genitoꝛes qui non corrigunt filios in tantā iniquitatē larantes Duos si quandoqꝫ dei iudicio perdunt nec mirꝫ cum eos nutriant ad vtroꝛuqꝫ perditio nem cum eos nō corrigant in hmōi scelerib delinquentes. 2° sunt in hoc participes blas phemare in domo propria permittentes. O nephanda crudelitas creatoꝛē nostrum ⁊ dei matrē in laribus propriis sinere illis linguis maledictis sic crudeliter laniari. Quis nam/ qꝫ sapiens ac timens deū permitteret cum p turbare posset alicui sancto viro contumeliā fieri in propria domo. ꝗtominus deo ⁊ salua toꝛi nostro ⁊ sanctis iam cum rp̄o btis Quis inꝫ sustinere posset ꝙ coꝛā eo aliquod conui cium vel vituperiū contra ꝓpriū patrē impī geretur. Non cū possunt ꝓprios dños diligē tes de eis aliquid audire sinistrū. ꝗtomin[illegible] su stinere debent de dño dñoꝛ ⁊ rege regū. 3° p ticipes sunt prelati ⁊ aliaꝛ rectoꝛes. qui si in correctione huius sceleris sūt negligentes in deis sunt deteriores qui audita blasphemia lapidabant blasphemantes. Et si hoc agere nō poterant aures obturabant. ⁊ in signū coꝛ dialis doloris ꝓpria scindebāt vestimēta. 4° in hoc scelere participes sunt deū ⁊ regimia ciuitatū de correctione huius vicii nō curan tes. Quid cū si in terra sua ydolatriā sustine ret. Nōne estimaretur horrendum ⁊ tamen blasphemia in hoc deterioꝛ. quia ydolatria honorē si deo auffert. sed blasphemia vltra hoc contu[illegible]eliā deo infert. O quot denarios lucrari possent puniendo blasphemos cum dei ⁊ sui magno honoꝛe ⁊ lucro sanctissimo ⁊ benedicto. Teneo namqꝫ certissima fide ꝙ nullū tēporale lucrū in coꝛ manus obuenit gratius deo qꝫ ex solicita ⁊ iusta punitōe huius sceleris. Nam si nō obviando cuz possint quilibet eius criminis ptícipes fiūt vti proba tum est quare nō ecōuerso in obstaculo tanti mali nō tantū meretur apud deū in bonuz qꝫ tum in permissione eius demerentur in malū Non cīm minoris precii est iusticia in ꝓmo ꝓcurata qꝫ culpa in dānuz de eius malicia ꝓsentita ⁊ sustentata. Dignum est cīm vt iusti cia nō sit minoꝛ in bono qꝫ nequicia sit in suo malo genere. Ponderent igitur dñi dānum in huiꝰ peccati pmissione ⁊ lucrū in ꝓhibitio ne. hoc fiūt in hoc ptícipes ciuita[illegible] ⁊ terraꝝ rectoꝛes ⁊ ptātes qui ꝓmittūt statuta terraꝝ obseruare ⁊ iurant. J[illegible] quibus cōiter statui tur pena contra blasphematoꝛes dei ⁊ sanc toꝝ quaꝛpropter totiens periuri sunt apud de um quotiens negligunt [illegible]c extirpare vel re frenare petīn. Q[illegible]do si fecerit sicut de dñis di ctum est ex hoc [illegible]ō rabiliores ⁊ famosiores redduntur apud deū tam copiose merenē cre do pluſqꝫ dñicū adire sepulchrū denariosqꝫ ex parte eoꝝ benedictos copiose lucranē. O sanctissimi denarii ex huius sceleris punitio ne acquisiti. O stabile lucrum ⁊ a tota celesti curia benedictū. O denarii iusti ꝓer quos tā ta iniusticia ⁊ iniquitas refrenatur. qui si cō miscenē nūmis per iniusti[illegible]ā acquisitis iniu sti per iustos a iusto deo quodāmō obseruan tur. Juste quidem pensari pt ꝙ gloriosa vir/ go ceteriqꝫ sancti celestes apud deū pias ef fundunt preces ꝓ solerti officiali contra blas phemos. cum tīm horreant deū ⁊ sua nomia blasphemari propria denariis quos ex puni/ tione blasphemoꝛ officiales lucrātur. mi[illegible]o n[illegible] iniquitatis nūcupari possunt. Ad quos lu crandu hortatur dñs. Luce. 19. ꝙ facite vo bis amicos. s. celestes sanctos de māmona ini quitatis. i. Condempnate blasphemos vt dent vobis denarios ex sua patrata iniquitate. Nec mirꝫ si vt dictū est ex sanctoꝝ oꝛōni bus hoꝝ subsistātia cōseruaē cum quod mari mū est eis quodāmodo eterna gloria ꝓmitraē quia a dño subinfertur vt cū defeceritis. s. p coꝛporalē mortē recipiant vos superna tabernacula regni celoꝝ. 6° ptícipes fiūt in hoc blasphemātibus assistētes si nō ob uiāt huic sceleri ꝗtū possūt licite ⁊ ꝗtū expo stulat regula discretōis ⁊ caritatiue correctōis Vñ ieru[illegible] in epla air. Sicut ad ꝓprias uiuri as patiētes esse debem[illegible] ita si aliquē viderim[illegible] erga deum oꝛe sacrilego blasphemātē illi te nere paciētiā nō debem[illegible] sed resistere sacrilego ⁊ os blasphemū veritatis responsione dānare

Universidad de Deusto
Biblioteca

Modereti igiturglibet tāti cris īmanitatem t obligatōem suā ne de tonto scelere pticeps fi at. A q̄ pticipatione nos liberet t ab oīb⁹ ma lis magnificus t laudabilis ac amabilis libe rator dñs ihesus rps qui cum patre t spiritu sancto viuit t regnat in secu seculoz. Amē

Dominca supradicta intra diem contra aleaz ludos. Sermo quadragesim⁹ 2⁹.

Ulerūt lapides vt te

t erent in ihesum Jo. 8. Magna siquidē iniquitas impioz quilibet non sufficit de malo t.esauro cordis sui per ora enomen crudelissima verba sed etiā eoz impie manus properant erecrabilia opera p/petrare. Ecce mar etissimi ihesu famā. iu/deozum turbe t principes dot̄ non tan tum blasphemis sicut in pc ti sermone di/ctum est. maculare t inficere satagebant. ve/rūetiā lapidibus eius vitā extinguere conabā tur. sicut Jo. in verbo prosito manifeste ost dit. d. q̄ Tulerunt la. vt ia. in ihesum. Haru nēpe impietatū crudeles imitatozes prothdo loz se foze manifeste ostendunt impii alearuz lusozes quoz opera nequā nihil aliud ꝓsus merito estiman t nt nisi lapides quilibet ip sum dñm maiestatis t gre t glozie largitorez lapidare atq; eius fidē t mozes de mentibus fideliū propulsare ꝓtendunt. Hroptercа 2ª hec religiositas lapidata merito nūcupatur. quia per ludi impietates omēs rpiani mozes exterminātur t corrūpuntur. Hroptercа ad luc. aleaz t tarilloz maiorē detestationē tri plex mysteriū distingamus. Hm est m terā inuētionis. 2m offensionis. 3m obligatoris. De quib⁹ ꝓpheta. 2 ꝯ ps. ait i ꝓsona dñi. Odini eccl'iam. Ecce pm malignantiū. Ecce 2m. Et cum impius nō sedebo. s. per placatam miam Sed erectus ero per paratā t tratā iusticiam Ecce 3m quod in pñti materia potest esse ali ud th⁹.

Articulus prim⁹ de ecclesia malignantiū: que est lusoz atq; de ludi dyabolica inuētōe.

Rimū aūt mysteriū

p est de ludi inuentione. Jnuentoz oīm maloz lucifer infernalis hu/manī generis inimicus nocendi cupidus atq; de aiaz perditione solicitus nouitate impie/tatū rpiane fidei semp indefessaq; procurat destructionē. Hñ machinatōem quā diu exco gitauerat opere adimplere desiderans convo catis tubicinis suis iubet per eos ante se vni uersos demones conuocari sub pena placita sue terrifice maiestatis. Qui statim obedientes per orbem vniuersum cuiusquaq; diffusi ci/tant coram principe tenebraz omēs spūs infer nales. Currunt omēs ꝓcito gressu turmatim q; coram herebi rege se ꝓstant. Quibus sic lo qui exoꝛsus est. Dilectissimi supbie filii infer ni primipes t ceteri milites t satellites tene/braz rebelles dei t aduersarii rpi. Noui ia diu impietas vestra mee nature ac officii esse nouas malicias inuenire vt alias possim de/ducere ad tartara regna nostra. Quapropt impietate mentiū vestraz conferā que in dei offensiōem t animaz perditionem nuper ex cogitaui. vt vestro auxilio vestroq; cona/tu perficiā hoc admirabile iniquitatis opus. Noui em relatu vestro aduersarium nostrū xpm vnā ecclesiam iustoz constituisse in ter/ris in salutē animaz. At ego excogitaui eccle siam malignantiū ordinare in animaz perni/ciem: Et quecūq; ille ordinauit in ecclesia sua in bonū ego deordinabo in ecclesia mea in ma lum. Sed quia delectabilia magis alliciunt hoīm mentes q̄ que ꝓma fronte aspera esti mantur. Jō sub noīe t titulo ludi cogitaui animaz innumerabiliuz stragē per incredibi/lia scelera procurare. Et vt nequis⁹ per inor/dinatū ordinē res ipa ꝓcedat tria vestro con silio t auxilio de ipsa malignantium eccle/sia que est lusoz per nostrā consummatā ma liciam ordinētur. Hm officia t beneficia. 2m ecclesiastica instrā t pamēta. 3m missarū so/lēnia et sacrificia. Cunctis t emonibus sermo placuit antioq; affectu postulant excogitata ope adimpleri se offerentes omnem suaz im pietatem executioni mādare.

De officiis t beneficiis a sathana lusoz/ibus datis. Hrimum capitulum.

Rimo quidem ī no

p mine meo t oīm vestrum erordiū sumā ecclesie ce officii benefi/cia dispensare assumāq; ego libens tanq̄ eis impietatū origo t caput officii summi pont ificatus atq; dignitatis papalis: vt sim omniū lusoz t iniquitatū coz dñs t magister. Cete ra vero ꝑm nequitias vestras ordinabo vo/biscū si placet irreuerentiis vestris. Omnib⁹ deniq; immundis spiritibus respondentibus magno clamore placet: placet: placet. Satha nas ad cetera se disponit. Rursumq; ait. car/nales tanq̄ dilectissimos fratres meos me/cum omnino habere volo qui per vos ac p homies sceleratos meas impias sanctiones executioni demandent. Nec dignioꝛes valet mea consummata nequitia reperire q̄ dños t officiales atq; quosliber magistratus. Ipsi potestates habent scelera approbandi de fendi t impunita seruandi cuiq; omni po tentatu fauendi. Ipsos igitur meos dilectis/simos cum iniquitatum auctoritate mearum atq; vestrarum ex nunc eligo cardinales. ex legatos constituo per presentes ad vē dendum baratarias ac ad exemptiones im/punitatis t libertatis blasphematoribus: t operantibus impietates immisericoꝛditer t libere concedendum. Episcopatus meos: ecclesias cathedrales in ciuitatibus: villis castris statuo foze nostras sacratissimas ba ractarias que q̄to nequius fieri potest statuā tur iuxta catholicas ecclesias t maxime ca/thedrales t principales atq; secus meos epi/scopatus moze sanctarum ecclesiarum que canonicos habent prostibula statuantur cuz meretricibus t ruffianis quoꝛum sacri labo/res ac sudoꝛes a predictis meis cardinalibus precio venundentur moze distributionum ec clesiarum sanctarum his meis episcopatib⁹ t ecclesiis tmentes baractariarum capellas episcopos prepono t statuo atq; statutos de nunto per presentes quoꝛum vicarii ac suf/fraganei opere vestro constituantur per eos lusores fallaciissimi dicti berte t barri. Vole/bes autem ecclesie mee statuo esse tabernas. si ibi fiunt ludi ac receptantur lusores. Ju/beoq; ibi esse diuersi generis guiosos t ma/rime assatos bolos siue morcellos tanquam incensum in odoꝛem suauitatis. His autem plebibus statuo tabernarios esse blebanos: hac tamen conditione adiuncta q; nunquam predicationem audiant nec alique occasione intersint misse aduersarii nostri rpi alias pri/uatos plebe eē denuntio p presentes esse proclamatoꝛem seu denunciatoꝛem vini: ac potitoꝛem viremis rami per ciuitatem nec/non et seminatoꝛem pulueris rubei esse de/nuncio. Ecclesias parochiales cum anunarū cura t cum iusticie incuria statuo esse paten tia receptacula quedam vbi congregantur noctes ad ludendum t maxime diebus festis quibus propositos t curatos. statuo omnes tales domos habentes t huiusmodi lusoꝛuz receptatoꝛes eisq; ꝓ seruicio mihi impenso eterne damnationis stipendium repꝛomitto. Ecclesias autem sine cura iubeo esse quoꝛū cunq; ciuitū d os in quibus maxime in na tali ad matus dedecus nati rpi parentes t a/mici pueris t puellis encenia seu denarios a/lias donarios donent atq; cum eis tempoꝛe tali missas meas celebrent hoc est ludant in contumeliam dei. Hinc etiam animo vestro dilectissimi fraudes sumant exoꝛdia t diuna tio pueroꝛum t puell im impudicitie mul/te. Oratoꝛia autem esse volo barbitonsoꝛum t quoꝛūdam aliozum artificum apothecas vbi clam iuuenes con gati ludos t mul ta enoꝛmia ruan is deniq; meis ecclis prophanis t m dictis iubeo per vos ꝓ/curari maioꝛes ac feruentioꝛes populoꝛum concursus q̄ sint in ecclesiis ihesu rpi.

De ipsius ecclesie malignantium instrumē tis t paramentis.

Capitulum secundum.

Ecundo autem per

s ordinem disponamus ecclesiastica instrumenta t paramenta. Vnde sic volo t sic iubeo q̄ altaria ad liberius cele brandum tabulas non parata in ecclesias me is sint tabularia ad ludendum vbi ex latere i quolibet fiat vacuitas quedam fercassera ac clause munita ad recondendū. q. reliquias al i sacros lusoꝛum nūmos. Missale vero tarill m seu decium esse volo qui quidem et contractabilioꝛ t durabilioꝛ atq; continen/tia non erit minoꝛ q̄ sit missale ipsius christi: cum in eius missali solum alphabetum. hoc est viginti vna littere comꝓhendantur. ac totidem puncti in decio concludantur. Sed quia in rpi missali diuerse sum per anni circu lum sanctoꝛum misse in eoꝛum gloriam t tri umphum ideo ne videar mihi omnia erroga re. Diligo enim vos ex abundantia canitatis mee multis de vobis imperioꝛ quasdam so/lemnes missas si per vestras nequitias de his poteritis triumphare. Tibi dyabolo qui di/ceris te ..concedo vnam. sbaraglio. aliam miꝛect⁹ aliam Tibi q̄ sequentia nominaris. aliam superaddo. Aliā quoq; concedo tibi q̄ spagnolo riuerso vt plurimum nuncuparis.

Tibi vero adhuc vadalas aliã dono. Tibi quoq3 rapello aliã presto. ☩Jissa3 quoq3 del so3o volo esse oi3 demoniũ cõe3 missa3 missã no de 3aro.q.dñicalẽ p mea ipia maiestate re seruo. Anthiphonaria vero nolo dzesse in ecclesia mã p missis ⁊ officiis cãtãdis ⁊ discãtãdis q̃ iubeo eẽ aleas tali ar[illegible]icio ordiatas q̃ possint.q.libri apiri ⁊ claudi at3 hinc iñ vsq3 ad villã deportari habeãtq3 tabellas.q.in cã tu notas quax hinc inde mutatis atq3 sonus sit in nostris missis ⁊ officiis cantus atq3 discantus. ☩Hec deficere volo officiis meis atq3 eccl'ia[illegible] breuiaria n[illegible]nã ⁊ diurna q̃ eẽ iubeo carticellas seu naibos in quibus varie figure pigantur sicut fieri solet in breuiariis rp̃i que figure in eis mistica malicia prefigurent vtputa denarii auarici. [illegible]li stulticia seu canina sentcia calices siue cop[illegible]zbiete[illegible] ⁊ gula3 enses odiũ ⁊ guerrã.reges a[illegible]q3 regine preualentes in nequitiis supradictis.milites etiam inferiozes ⁊ supiozes luxuria ⁊ sodomia apta fronte ꝓclamant. Et idem de consimilibus fiat. ☩Presbyteros ⁊ presbyteraz innumerabilem multitudinẽ esse volo.vñ admittant pusilli ⁊ mgni femine ⁊ masculi piti ⁊ ignari sapientes ⁊ stulti. Sed q̃to erunt nequiozes tanto erunt mihi [illegible]riozes. ☩Oz aũt sacerdotum ordinatozes sint eoz ad ludendũ erudi/tozes sed super oẽs parentes filios ludere e/docentes erunt mihi gratiozes.his sacerdotibus quando-tẽpore ⁊ loco tet[illegible] missa3 nostrarum sacrilega solẽnia celebrãtur. ceroferari/os oẽs cum luiaribus ad esse volo quos esse sta[illegible]o oẽs ad ludũ luiaria conferentes. Cantantes vero in chozo sint suarozes ⁊ de[illegible]anos prestantes in ludis. ☩Populos vero ad nostra solẽnia concurrẽtes esse descerno oẽs lusoribus assistentes ⁊ ludũ aspiciẽtes atq3 sceleribus lusoz cõicantes. Sacerdotalia vero pamenta sic esse statuo per p̃ites ☩Amict[illegible] qui superponitur capiti sacerdotis in signũ q̃ velatos oculos in passione habuit rp̃s ignorantia sit oim maloz que ex ludo oziri solent. Alba sit ex ludo perdendo oia infeliciter remanere in camisia. Cingula lũbos stringens sit inordinata affectio ad ludũ trahens cogens et tenens. ☩Manipulus in sinistra manu captio sit in furto ex auaricia. Volo quoq3 [illegible]lũ habere stolã i.capistrũ quo suspẽdatur per gulam. Casula aũt vel planeta ex vtroq3 latere patula ⁊ apta sit gloria[illegible] in malis aptis que ex ludo sequuntur vel ad litterã sit ipa ribaldoz gioznes.

De ordine misse ipiissimi ludi. Cap[illegible]

Ertio autẽ ad missa

t rum solẽnia trãseamus sacerdole quidẽ officiũ cum incipit Introibo.cum clerico rñdente sit ipa lusoz inductio et concordia ad ludendũ. Introitus q̃ cãtum altius intonatus ⁊ pnũciatus sit laudẽ[illegible] strepitus atq3 rumoz.Kyrie'.plurics replica tũ contẽ[illegible] ludentiũ sit atq3 execratio quedam qua alienati asserant atq3 dicant. Renegem ego deũ si nõ sic est Cãtus meę glozię in ecclesis sint execrãde blasphemię ꝺ sanctos ⁊ amplius cõtra excelsum deũ virginis aũt gloria sit eius seua blasphemia. ☩Dzo dñs vobiscum zara qõ interpzetat oziens a meo sacerdote pnuncietur vt nomen meũ clarius exprimatur sicut ps'a.i4.c.me vocat dicens. Quomo[illegible] cecidisti lucifer qui mane oziebaris.⁊ ls mihi impzoperet de celo casum illũ tamen intelligo nõ fuisse viscũ. Orõ alte pnũciata sint alta suspiria de corde anulsa. Imitiũ epse talis pnuncietur vt nomen meũ clarius exprimatur sicut ps'a.i4.c.me vocat dicens. Quomo[illegible] cecidisti lucifer qui mane oziebaris.⁊ ls mihi impzoperet de celo casum illũ tamen intelligo nõ fuisse viscũ. Orõ alte pnũciata sint alta suspiria de corde anulsa. Imitiũ epla boni pabuli appositi. Ad ebzios knũ. Ebzii estote ⁊ manducate ⁊c. Braduale sit ex ludo gradati rucre in pcta Euãgeliũ.s.q̃ bonũ nũciũ pro nobis inpzetatur sit cum dicitur a lusoze pde ⁊ socius quasi clericus dicit vico. Credo sit in lusoribus credere nunq̃moz. Offertoriũ atq3 hostie consecrande sint in ludo ablatio argenteorum grossoz. Aurea vero patena sint ducati vel flozentin copia. Calix aure[illegible] sit cratus splẽdidus lot[illegible] ⁊ optimo mero plenus. Oõ vero secreta sit in lusoribus intrinseca rodens ira. Cruces in missa mea sepius iterate sint manus in tarilioz percussiõe ex iracõdia p[illegible]o rate.prefacio vero sit cum videlicet in ludo perdens lamentabiliter ait. ☩Deu mihi iã tantum pdidi. Alter vero rẽspondeat pficiat ti bi ☩Hostie pdidiyini ⁊ trãslatio sit substãtie vnius in alterũ translatio. ☩Hostie ad populũ ostensio sit tarillor eleuatio p pñs meglor qui astant rp̃o cõsecrato sit pñtia ⁊ melior qui astant cuicunq3 lusori scelerato. Tres partes hostie in perditio corporis aie ⁊ substantie. Cõicatio sit denarioz inburlatio. Cõmunionẽ anñciare sit ad tabernã post ludũ inuitare. ☩Host coio sit crapula ⁊ inebriatio. ☩Ñdicam[illegible] dño sit desperatio dei ⁊ medi/

quod dominus mysterium.

cio. vel si dicatur. Ite missa est. Intelligit q̃ alia cuiuslibet ludẽtis in nñis manibus data est.☩Meritũ astantium misse nre sit cumulo peccatoz. Cruq3 oibus astantib[illegible] in fine finis ⁊ ⁊ clari[illegible] innuat:q̃ oẽs ludentes atq3 astãtes vt clari[illegible] innuat:q̃ oẽs ludentes atq3 astãtes si impenitẽter decesserint eternis cruciatibus dãnabunt. Hoc igit ⁊ oia iubet mea treñ da maiestas a vobis oñibus p totã xp̃ianitatẽ obseruari atq3 p vos sub pena mee indignationis inolabilit[illegible] obseruari.hec ait. ⁊ statim oẽs demões infernales se ꝓmptos corde:ore ⁊ ope ad obediam obtulerũt ac factis efficaciter cõpleuerunt. Et hinc eccl'a malignanti[illegible] ⁊ i.lusoz erozdiũ sumpsit atq3 successu3 obtinuit ꝺ ecclesiã rp̃i. ꝓterea in psona dñi ꝓpheta ait. ☩Odiui ecclesiã malignantium. Et hoc de primo mysterio principali. Articl's 2º de.15.malignitatib[illegible] impiissimi ludi.

Ecundum mysterium

est offensiõis. Nã lusores malignãtes a ꝓpheta denoiantur i5.eni malignitates egrediunt de ludo q̃ oẽs sũt mortales cl'pe.ocoz. Acer.de al'in.4.vbi ponit.9. prias de quib[illegible] p[illegible] ponant.⁊ ☩d[illegible] est desideriũ alienа lucrandi.2ª voluntas spoliãdi.3ª vsura marima.4ª multitudo mendaciorũ.5ª blasphemie fons atq3 piuriozu3. Addant alie gr̃a.prima est corruptio ⁊ deuiatio inuẽtutis ꝑ scandalum iustoz viroz.3ª potentus ecclesiastice ꝓhibitionis.4ª amissio tpis.quinta fraudes ⁊ falsitates. Et a[illegible] quinq3 supadditur.prima est ire ⁊ rixe.2ª despatões insane.tertia adoratio stulta est.quarta ocii nutrimentũ.quinta infamia ⁊ turpis. De primis quinq3 malignitatibus.c.p[illegible].

Rimo ponantur quĩ

q3 prime malignitates: q̃z prima est desiderium lucrandi atq3 vincẽdi. Tãto nempe q̃ꝫ q ludum ad auaritiã desideriũ flagrat:atq3 tanto ardoze coz ludẽtis ac conditi ad ludendũ vt incredibilce stultitias ⁊ impi[illegible]tes patret:vt denarios hẽat ꝓ deside rio su[illegible] Didici nãq3 fide digno relatu quendã dum cetera amisisset in ludo quodã lusisse ⁊ pdidisse dentes atq3 sibi extrahi cũ paciẽtia fatuisse:Aliũ quoq3 bis i ludo lusisse ⁊ pdidisse vrozẽ illã quoq3 voluisse tradere vicẽti nisi custodita fuisset a ghusdã mulieribus timoze dei.nec mirũ q̃ tales dementias excupidine opantur cum ap'ls p[illegible] thimotheũ 6.c. dicat. Radix oium maloz cupiditas. Et ad hoc idẽ. 47.d.c. bonoz. 2ª malignitas ẽ vo lũtas spoliãdi. Ecce rapina i5 domestica qdẽ nã si ad p̃dões:ad p̃dões ad p̃dões aliquis ꝓclamaret:m[illegible]ius lusor fugeret: q̃ est domest[illegible] cus p̃do.q̃ vt verius dicã ꝑdatorie hec ꝓpe trantur rapina.nã simul bibẽdo ⁊ comedẽdo quandoq3 cõmitti solet.q̃ta aũt crudelitate cõmittatur rapina talis ludentio mãifestat.⁊ sepius ipsuz opus. Conat enim lusor socium spoliare v[illegible] ad camisiã atq3 bracas q̃s non facerent mutrotiẽs ipi predones. vnõ quo ad deũ qui scrutator est cordiũ atq3 re/num rapina reputat[illegible]nde.i4.q.5.c. si quid dr.deus inter[illegible] co[illegible]nõ manũ.s.solã. Tertia m[illegible]gnit[illegible] est vsura maxima q̃ non solus attendit in anno vel in mẽse sed ẽt in codẽ die vñ extra de excess.prelato.c.inter dilectos.cõdẽnatur quid ẽ qui.xl.denarios mutuarat in ludo. Quarta vero malignitas ẽ multitudo pniciosoz mendaciorum ⁊ ociosoz verboꝝ atq3 nugax que in talibus ludis frequentãt. de quib[illegible] in puncto mortis ⁊ in die iudicii ludentes habẽt reddere r[illegible]nes.vt.22.q.5.c. q[illegible] tiens. Nã vt dicit ☩Jsa.i2. Oñe verbũ ociosum q̃ locuti fuerint homes reddent inde rõnem. Quinta aũt malignitas est: q̃ ludus blasphemie fons est atq3 origo piuriozũ. O quot ⁊ q̃ impie blasphemie egrediunt de maledico ac maledicto ludentiũ dzo ꝺeus ⁊ cõtra beatã virginem ⁊ alios iam beate quot etiã seua periuria.quot etiã exe[illegible]randa opera v[illegible] ad passionem ⁊ exclamatiõe imaginũ Jesu rp̃i ⁊ virginis matris eius ⁊ aliorũ sanctoꝝ.ex quo ludus heresis dici põt:cui sit ars seu opus in quo illud exercitantes in hec scelera ruunt.ad hoc extra de male.c.statuimus Quid igit est baractaria nisi beccaria in q̃ frustratim illius inciduntur mẽbra:qui proꝓrio sanguine nos redemit ac dulcissime matris eius omniũq3 sanctoꝝ.ꝓptera dteriores sunt iudeis qui Christus crucifixerunt:quia illi saltem corpus eius integrum seruauerũt. quantum autem scelus blasphemia sit in precedenti sermone monstratum est periuriu3 etiam f[illegible]at homicidium vt ponit in suo quolibet Thomas.

De aliis quinq3 malignitatibus que oriũtur ex ludo.capitulum scdm.

t

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ecundo addantur de

ludo alie quinq malignitates: qua/
rum prima est corruptio t demato iu
uentutis t etiam aliorum indiscretorum qui
ad ludum inspiciendum er mal consuetudi
ne aftant. Propterea in oñb9 in quibus lu
sores corrupti sunt: t ipsi similiter corrũpitur
sicut.i.ad corin.i5.c.apls ait:. Corrumpũt bo
nos mores colloquia mala. Cui Bernar. ad
dit. Sultomagis opa prava.et.6.q.1.c:er me
rito scriptum est. Deteriores sunt qui vitam
moresq3 bonorum corrumpunt: bis q substã
tias aliorum prediaq3 diripiunt. Secũda est
scandalum virorum iustorum qđ.s.er prece/
dentibus t sequentibus malignitatibus eue/
nire contingit. contra qđ Isa. 18. Qui aũt
scandalizauerit vnum de pusillis istis qui in
me credunt er. ei vt suspen.mo.asi.in col.ei9
t demer.in pfun.maris. Ad hoc idem extra
de renun.c.nisi. s.p graui. Tertia est cõtent9
phibitionis sancte matris ecclesie: cui quidq
non obedire peccatum ariolandi atq3 paga/
nitatis patrare é. vnde di.82.c. si qui scriptũ
est. Pctñ ariolandi est non obedictie t scel9
idolatrie non acquiescere. peccatũ igitur pa/
ganitatis incurrit quisquis dum xpianus se as
serit sedi apostolice obedire contẽnit. hec ibi.
q autẽ ludi tarillorum t alearum prohibiti
sunt: habetur.35.di c.episcop9. extra de vi.
t hone.cle.c.clerici.in ter.t in glo. sunt ō ale
ator.p totũ in autẽ.de sanctis.cpis. s.interdi
cimus. Ludus autem alee cõmuniter intelli/
gitur oñis ludus qui innititur fortune vicib9
sm Rodo. Quarta est amissio temporis atq3
oñium bonorum que in illo tempore facere
posset. nec aduertunt tales temporis precios
tatem brevitatem t irrevocabilitatẽ. Tanta
est enī preciositas temporis q parvo in tẽpo
re lucrari posset homo veniam: gratiã: t glo
riam. Propterea Berna. ait. Jarima est
iactura tpis duq illuã. o. homo perdis qđ ad
diuinam gratiam promerendam augmentan
dam t conseruandam: miseratio diuina tibi
concessit. Et addit q sicut nec capillus de ca
pite: ita nec momentum peribit de tempore ō
quo scilicet non oporteat reddere rationem.
Sed sicut Job. 24° ait. Dedit homini locũ
penitentie: deus in presenti t ipse abutitur eo
in superbiam. Breve siquidem est tempus
presentis vite. Vnde Job. 14. Breves dies
hominis sunt. Tam vtiq3 breues q minus
q̃ instans videtur fuisse in morte. vnde Au/
gustinus Omnia tempora eternitati compa
rata: quasi punctus sunt: irrevocabile est tem
pus: quia tempus quod in preteritum transi
iam vltra in perpetuum non redibit. Ergo
iuxta illud Apostoli ad galatas. 6. Operam
bonum. non dicit ludum dicit tempus habe/
mus. Quita est fraudes t falsitates sicut ma
xime patet in barris: de quolibet horum t cõ
similium. Jereni. 9. c. ait. Loquitur pacem
cum proximo suo: t in occulto ponit insidias
Innitat ad tabernam t potum vt inebriati
spolientur denariis suis cõtra quos Abacuc.
2°. Ve qui potum dat amico suo miscẽs fel
alter alterum circũuenit t decipit: vel falsas
monetam ponit que omnia mortalia iudicam
tur. 23. di. s. criminis. et extra de fur. per to/
tum. Plurimi quoq3 ludunt cum falsis ta/
xillis contra quos extra de crimi. fal. c. super
er. t. c. ad audientiam. Propterea Jereni. 9. c.
merito ait. Vnusquisq3 a proximo suo se cu
stodiat: t in oñi fratre suo nō habeat fiduciã

De vltimis quinq3 malignitatibus nequis
simi ludi. c^m. 3^m.

Ertio subdantur vlti

me quinq3 malignitates de ludo qua
rum prima est ire t rixe t inde sepius
homicidia subsequuntur. nam primo incipi
unt inter eos ire t rixe verba: er quibus sepi
us sequuntur verbera demũq3 inde veniunt
ad homicidia sicut relatu fide digno discurrẽ
do per italiam diuersis in locis sepius audiui
Secũda est desperationes insane. qđ autem
audiuimus er ludo etiam in nostris tempo/
bus desperatos. t vt de multis aliqua subdã
In mutina q̃ est ciuitas lombardie tria mi/
rabilia audiui a quodam fide digno sacerdo
te qui hec oñia per experientiam nouit. Re/
tulit enim mihi nouisse virum qui ex amissi
one denariorum in ludo ter semetipsum suspẽ
dit: sed primis duabus vicibus quibusdam fi
bi succurrentibus mortem euadens. in tertia
suspensione damnatus iterut. Alium quoq3
se vidisse ait qui ex eadem causa desperatus
misit in sero dezmitum vrozem cum filiis et
filiabus suis: demũq3 in inferioribus domus
sue lignorum multitudine congregata po/
suit ignem vt vrozem t filios ac filias t om
nem substantiam domus sue atq3 se cum ea

in simul contremaret: sicut demum confessus
est. qđ t factum fuisset nisi cãu viro quoda3
transeunte per viam ad remediũ contra ignẽ
totam vicinam conuocante diuina miseric0r
dia succurrisset. De alio quoq3 dixit q cum
er desperatione consimili animã diabolo tra
didisset: paucis iam elapsis diebus missus est
vno sero iuxta patrie morem vt ciuitatis mu
ros ascenderet ad custodiam ciuitatis. Qui
cum iussa implere curaret t ad pedem scale
murorum iam appropinquaret subito adest
ei demon in grifonis effigie atq3 terribili insul
tu arripiens eius scapulam eam crudelibus
vngulis transfoxauit. Territus igitur ac tre
mens a domino auxiliũ postulabat: nec gra
tiam impetrabat. Demum recolens q er de/
speratione animam diabolo tradidisset dolẽs
t gemens: t er hoc misericordiam petens q
eum demon dimitteret: a deo misericordiam
impetrauit. Statimq3 adiens sacerdotẽ qui
hec mihi retulit rem sibi per ordinem patefe
cit. In cuius testimonium scapulam a demo
ne nuperrime vulneratã: ac importabili ostẽ
dit fetore olentem: ei non modicum miranti
ostendit. Subitoq3 confessus inde ad duos
dies er hoc mundo migrauit. Tertia vero
malignitas est idolatria stulta. Lusor enim lu
dum facit deum suum eo q illum in amore
preponit ipsi altissimo deo. Nam illud ab ho
mine colitur qđ in amore pre ceteris honora/
tur: sm glo. super illud apostoli ad philippẽ.
3. Quorum deus venter est: plus insuper ho
noris defert lusor tribus tarillis q̃ ossibus
Jesu christi qui in ludo sepius vituperando
blasphemat. propterea p psal. dñs ō talibus la
mentabiliter ait. Foderunt manus meas t pe
des meos dinumerauerũt omnia ossa mea. s.
varus contumeliis afficiẽdo. Vis lusoris stul
ticiam rationabiliter ponderare. considera q
largitur ad preceptum tarilli qđ non largi/
tur ad preceptum dei feruentius paret de/
cii iussum quã paruerit beatus Martinus
pontifex christi. Nam vbi beatus Marti/
nus pro Christo dedit pallii medietatem iste
ad decem missionem tribuit pallii integritatem
quandoq3 etiam tunicam t camisiam t om/
nem suam aliam facultatem t nudum domi
num suum diabolum sequitur nudus. Et qđ
mirabilius est largitur etiam quandoq3 qđ
non habet scilicet mutuo sub vsuris suscipiẽ
do vel furando vt ludat. Dat etiam aliquan
do vrozem vt in precedentibus patet. Quia
ergo pro domino eternali vel temporali tot
t tanta etiam tam faciliter largiretur. Vis
etiam audire dementiam stultiorem cum se
reputet sapientem voluntarie iudicio illi9 se
subiicit qui nunq̃ iuste iudicare nouit. Taxil
lus enim alteri lusorum tribuit q illius esse
omnino nescit. nec tantum lusor iudic0 ac sen
tentie Joan an. aut alterius cuiuscũq3 fama
tissimi doctoris sine appellatione staret quãtu
iudicio ac sententie domini deum paret. Vis
etiam audire stultitiam consummatã. ad tan
tam dementiam luxurie venit q postq̃ malicia
diaboli ac domini sui nouit vbi deberet illuz
t omnia sua penitus abnegare: deum suũ ve
rum post negare nil nocuit ei. immo in/
super omnia sua dedit atq3 de illo se vindi/
cat qui peccare nō nouit. Quarta malignitas
est ocii nutrimentum. Sub pallio quidẽ ocii
fugiendi lusores ocium imitantur t fouent:
sm Ricar. de med. villa in. 4°. Julta enim
maliciam docuit occiositas. sicut Eccles. 33
c. ait. t proverbio. 12. scriptum est. Qui aute3
sectatur ocium stultissimus est. t Ezechiel.
16. c. Hec fuit iniquitas sodome sororis tue
superbia saturitas panis t habundantia ipsi9
t ocium eius quasi oñium malorum pre/
cedentium radix. Quinta t vltima malignitas
est turpis t infamis vita que er ipsa expri
entia paret. Efficiuntur enim tales sicut psal
mista ait. Obprobrium hominum t abiectõ
plebis. quia. s. fiunt ribaldi t poltroni atq3
infames: t per consequens eorum vita tur
pis er quo leditur primum preceptum iuris
scilicet honeste vivere rer pacificus. ff. tõq3.

Articulus tertius de duodecim generibus
hoium qui pticipãt impietates ludi.

Ertium quoq3 myste

rium supaddatur qđ est obligationis
duodecim. n. sunt hoium genera qui
diversimode obligant er impietatib9 ludi cuz
qb9 oñs nisi eos digne penituerit misericorditer
nō sedebit. fz illos erect9 p iusticie rectitudiez
pdẽnabit: sicut ps supius ait. t hi p triplicem
ẽternariũ distinguũt. t p° ponũt primi ẽtuor
obligati er ludo. primi. n. sũt ipi lusores. scdi
lusores. tertii filii t vrozes. ẽrti domos t
loca ad ludẽdũ accõmodãtes. alii ẽtuor sub
dantur. primi autem sunt participes er ale
is. secundi ex taxillis vel tabulariis. tertii e-

particellis seu naibis.quarti ex denariis mutuatis iusup vltimi quattuor subiungantur. Primi sunt ludi inspectores.scdi baractarias vendentes. Tertii baractarias emētes. qrti vero ludere permittentes. De quattuor primis pticipantibus ludi impi[illegible]ates.c.p[illegible].

Primo autē declaremus

quattuor primos.primi nāq; qui obligantur ex ludo sunt ipsi infelicissimi lusores:nam ad quo grauissime obligant. Primo ad vere penitendū z satisfaciendū de ipis malignitatibus iam pdictis.2° ad satisfaciē dū de impiis lucris in ludo factis. Circa qō aduertendum sm Bonauen. Inno.Mo. et Ray.qp circa restōnem eop que venunt ex ludo distinguendū est.qz aut l[illegible]or voluntate z ex cupiditate lusit:z tunc si amisit: repetere nequaquā pōt.Si aūt lucratus est saltē in iudicio aie satisfacere obligatur.:aut lusit inuitus z tract[illegible] p vim z nimiā alteri[illegible] importunitatē factā verbis vel factis:siue facta fuerint in prin° vel in me° ludi cuius ille desistere vellet.sm Ayo.Et tunc si amisit pōt repetere si aūt lucratus est nō tenet pdenti restituere eo qp restō non petit[illegible]i.Et hoc in vindictā peccati: sed debet pauperibus erogare.ar. ad hanc distinctōem.i4.q.5.c.nō sane. z extra de simo.dilect°.2°. nec obstat si lusor dicat lz ex cupiditate luserim non tñ iniuriam primo meo feci:qz ipse hoc idem fecit z voluntari° accessit.cū certum sit qp ipse inuitus z dolēs amisit.[illegible] homo sm quosdā id vicisse qō in fine cuiuslibet ludi fecit:recedendo reportat.Si aūt altero die vl altera vice cū eodem ait cū altero id qō vicerat ludēdo amittit nō min° qō erat dandū paupibus etiā dari dz qz ille non bona paupum sed sua amisit ludendo Insup aduertendū est qp ille q fraudulenter ludit restituere obligat lz Tho.Et intelligas siue fraudē cōmiserat ante: puta qz fingebat se qsi de ludi arte z qsi hoiem qui de facili dicipi posset:lz tñ cū intentōe decipiendi veniret: sicut faciunt bari.siue cōmiserit fraudē in ipso ludo sicut submittendo tarillos falsos seu etiam veros male tamen z fraudulenter iactando seu mendaciter dicendo qp obtinuisset seu male pecuniam numerando z sic de aliis p dictis:etiam addendum est qp ille qui vicit ei qui rem alienare non poterat restituere obligat:quia ptra ius diuinū lucratus est. Nullismodi aūt sm Tho.z Ray.sunt furiosi.p/ digi:impiores.2 [illegible].annis.z maxime pupilli me te capti.surdi:muti:ceci:morbo ppetuo laborantes:quia tales rebus suis ppter qō dandi sunt eis tutores qtum ad pupillos:vel ꝓcuratores qātum ad alios supradictos. Idem videtur de seruis ō contractibus de claustralibus z filiisfamilias qui non habent peculium castrense,vel de vxore que non habet parafrenalia z de administratoribus ecclesiasticarum rerum que sunt pauperz z sic de consimilibus. Qui igitur talibus vicit restituere obligat non tamē ei qui illa ꝓdidit sed tutori ꝓcuratori domino monasterio patri marito siue ecclesie,si tñ ille qui rem perdidit correctus esset z rōabl[illegible]r crederet vsus debitos erpēsurus illi restituēda esset ad scādalum euitandum qō semper ēt in casibus supradictis euitandum est.Scdi autem qui in ludo atq; in eius malignitatibus participes fiunt:sunt lusorum parentes.z maxime si in eis concurrunt tria. Primo si sunt permittentes z non ꝓhibentes.secdo si sunt participantes.tertio si sunt impatientes. Primo nāq; si sunt permittentes z non ꝓhibentes cum sint obligati filios a scelerib⁹ cohibere. Aliter ō omnibus eop culpis ptícipes fiūt:sicut scriptum est.86.di.c.facientis.vbi dicitur. Non caret scrupulo pcessicis occulte q manifesto facinori dissimulare.sed nedū obuiant illis immo ad hoc eos inducunt:z eis in natali ō narios tribuunt ad ludendum.secdo si sunt participantes vt fieri solet.nam quandoq; quod illi in ludo vicerint:in vsus erpendunt familie z parentum qui ões cuncto[illegible] sceleris que in tali ludo patrantur participes fiunt z bona participata restituere tenentur:iuxta illud quod scribitur extra de iniuri.z dam. da. c. si culpa.vbi dicitur. Qui occasionem damni dat damnum dedisse videtur.3° si sunt impatientes. solent .n. filii lusores z male nutriti pentes multipl[illegible]r infestare z cruciare z multotiens verberare. Auferunt eis bona vt ludāt cūq; perdiderint turbati redeuntes domum quandoq; ad tantam insaniam er turbulēcia rapiuntur vt etiam non vereantur scelerates manus inicere in parentes. O impietas abhorrēda. O iniquitas punienda:o temeritas erecranda.o genimia viperarum quis docebit vos fugere a ventura ira. de quibus omnibus si parentes fiunt impatientes perdunt

er cēpa sua pūtē vitā pariter z futuram. Ter tii vero ludi mala ptícipātes sunt filii z proxi res. Primo quidem vxores que vel maritos non monent vt a ludo abstineant vel de ludo participant z non resistunt vt tenentur: vel quia verberibus z molestiis maritorum lusorum fiunt impatientes. Secundo participantes filiorum quia imitantur parentū mores.tum quia participāt illa iniqua lucra vel si ad inopiam veniūt ex impio parentu3 ludo cogente paupertate vel furantur: z finaliter suspenduntur: vel ad stipendium currūt z sepius perimunt. Tertio vero in magna periculo ruunt lusorum filie infelices.tum ex participatione talis impii lucri:tum ex familiaritate impiorum lusorum suspectorum:tuz qz quandoq; ex inopia coguntur effici meretrices:que omnia ipsa experientia autentice p/bat. Quarti vero omnes malignates ludi pticipantes sunt domos atq; loca ad ludendū accōmodantes qui omnium malignitatum q ibi fiunt causa efficacissima dici possunt . qō attestantur ipse iustitie leges quas ediderunt zelotes imperatores in penam eorum p quos ad ludum domus accommodantur. Hā hospes lusores tenens priuatur actione iniuriarum.vt.ff.de aleato.l.i.statuitur qp si quis cū apud quem est in alea lusu3 verberauit z dā nificauerit siue ei aliud quādo ludebatur sub tractum dolo fuerit iudicium nō datur.qp sm Ayo.intelligi habet de eo qui consuenit lusores alee causa sui emolumenti retinere:secus si incidenter apud aliquem luderetur. O igitur fons tot iniquitatum periuriorum z blasphemiarum maledicta baractaria. O dom⁹ propleana z omni scelere plena. O nūmi impietatis z cōsummate iniquitatis que er tua locatione procedunt que horrenda iudicia p sentia z futura tuis locatoribus prepārātur

Alii etiam quattuor participant ludi malignitates capl'm 2m.

Ecundo quoq; super

addantur alia quattuor hominum genera que obligantur ex ludo.primi sūt qui ex tabulariis participes fiunt.nam z facientes z vendentes accommodantes atq; illa donantes omnium scelerum que vnq; cuz illis homines operantur efficacē causam prestant z in tremendo dei iudicio habebunt satisfactiuam reddere rationem.nam sicut prędictum est.Qui occasionem damni dat damnum dedisse videtur. que enim z qīta culpa putaretur.si quis scienter gladiu3 fabricaret aut venderet seu accommodaret siue donaret vt per aliquos malos innocentes vel iustissimi viri occiderentur inique.quanto aūtē incomparabiliter maius scelus reputandu3 est huiusmodi operari in tabulario cum quo. innumerabiles contra deum z sanctos z proximos blasphemie z impietates in toto durabilitatis sue tempore committeretur. Et idem iudicium est sicut de tabulariis ita z de tabellis.Secundi vero participantes sunt qui fiunt participes ex tarillis.quia omnes eos facientes vendentes accommodantes seu illos donantes:siue [illegible]fa[illegible]endum eos ossa vendētes ex causis[illegible]e tabulariis assignatis omniu3 malorum [illegible]de tarillis egrediuntur:efficax causa reputatur. O infelix z miserabile lucrum pro tam vili precio perdere celum duz tale opus exercitatur:de quo nihil egreditur nisi malum. Quis enim tarillorum fructus: nisi blasphemie periuria scādala z cetere malignitates superi° annumerate. ergo sicut dominus Ysai.9.c.ait.A fructibus eorum cognoscetis eos. Tertii autem participātes sūt qui fiunt participes ex naibis seu aliter cartellis.de quibus innūerabilia mala egrediūtur. Propterea ex eisdem causis iam predictis omnes etiam illas facientes z vendētes z quomodocūq; alienantes omnium malorum que inde egrediuntur participes dici debent. Et idē iudicium fieri d[illegible] aliis instrumentis que exercitantur in ludis in quibus fortune homines immittūtur.quia omnes huiusmodi ludi ex legibus prohibentur: z p consequens etiam instrumenta cum quibus fiunt. Quarti vero participantes verissime dici possunt omnes ad ludendum denarios mutuantes vel alio modo fauentes: sicut sūt vendentes aut prestantes lumen z consimiles omnes:quia sicut ex precedentibus patet ad predicta mala causam efficacem prestant.

De vltimis quattuor participātibus malignitates ludi. capl'm 3m.

uperaddantur vltima

quattuor hominū genera que participant ludorum mala.primi sunt ludi inspectores.Quis enim erit pro[illegible]i nuz iam qui non calefiat.ait enim Eccl'asti.c.13 [illegible]i

Universidad de Deusto
Biblioteca

retigerit picem coinquinabitur ab ea. ⁊ addit Qui cōcat superbo induit superbiam. gs aspiceret fornicantes ⁊ mortaliter non ingnarē tur. Quis dubitat q̄ grauiora ingnamenta incurrat q̄ tales nephandos aspicit ludos q̄s q̄ respicit carnaliter commiscentes cum omnia ibi scelera perpetrata transformentur in cruciantes sicut pphēta ait. E ū peruerso perverteris. qō aduertens Thobi. 3. ait. Nunq̄ cū ludētibus miscui neq̄s cū his qui in lenitate ambulant participem me tribui. Argumentum aūt ad hoc q̄ ludi inspectores mortaliter peccent: habē in a... de sanc. epi. ff. in perdicimus. vbi ponitur q̄ clerici inspectores ipsius ludi tribus annis a ministerio arceri debent. Secūdi sunt baratarie vēdentes siue hoc per se siue per alios fiat. V... q̄s enī sūt tot scelerum efficacissimi fautores. q̄ in illis execrabilibus habitatōnib⁹ fuit. iuxta verbū sepius allegatū Qui occasionem damni dat damnum dedisse videtur. Satis hinc inde repensor: nec hucusq̄s reperire noui in seculo isto lucrum tot impietatib⁹ ac maledictōibus plenū sicut illud qō quidam domini aut cōmunitates ex venditis baractariis lucrantur. Judas enīm vend... do Christū ex prōditione vna. 30. argenteos lucrat⁹ est. Isti autem vendendo baractarias videntur satis pro viliori foro tot impietates ⁊ blasphemias venidare: quod in predictis baractariis p̄petrant impune: nec videtur vna horrenda blasphemia pro vno solido vendi. O denarii infernales... rum maledictionibus plenū. o tremēda iudicia propter tales denarios sic per vniversa illorū bona iustissime preparata: sicut ego de quibusdaṁ docēte experiētia vidisse credo. q̄ sunt testimonia credibilia facta nimis. Tertii sunt baractarias cmentes. O miserabile hominum genus: o pernicies animax. o impie ⁊ seue mētis: quot iniquitatū vos statuit loco sui diabol⁹ auctores. Nū quid finem habebit scelerum multitudo quā p̄ miserabili lucro quotidie ꝓcuratis. quot animas sanguine Christi redemptas a domino rapientes in explicabilibus viciis prodiabolo laqueatis. cum scitis illorum scelerū fautores: atq̄s eorum perditionis operatores: qā de vestris sceleribus per vos fiet sufficiēs penitudo: quando in vobis erit tantorum scelerum sacrificio iusta: cum omnium iniquitatum que in baractaria patrantur constituerit vos emptores: ⁊ per consequens ad infe/ros coram diabolo porritores. Quarti ⁊ vltimi sunt ludere permittētes ⁊ ꝓhibere ac castigare valentes. Sicut sunt omnes dñi ⁊ ciuitatū ⁊ terrarū rectores ⁊ potestates ⁊ omnes qui vel ex officio vel ex iuramento siue ex alitero debito: tenent punire lusores ⁊ remouere ludi occasiones posūq̄ inde tot scelera oriuntur. Scriptum est enī. ⁊ 6. di. c. facientis. facientis proculdubio culpā habet q̄ nō potest corrigere negligit emendare. Et additur. Negligere cū tu possis dirimere peruersos nihil est aliud q̄s fouere. ⁊ ꝓhat odisse nequam q̄ condēnat errantes. Et subditur nihil prodest alicui non puniri ꝓprio q̄ puniendus est alieno peccato. Et si tantorum scelerū predicti non corrigendo cu...pabiles fiunt: q̄ntū erit meriti apud deū huiusmodi punire ⁊ refrenare Non enī minoris gratie est iustitie zelus per correctionem exercitatus q̄s criminosus sit in stitie torpor ex insensibilitate subortus. qua/ propter perspectis ludi malignitatib⁹ ⁊ quot et q̄ta mala ex illo sequantur vos dñi ⁊ officiales ad quos ptinet talibus ꝓdere exci tate intelligentias ⁊ statuite non solū cōtra lusores sed etiā contra oēs tabularia taxillos ⁊ carticellas ⁊ similia facientes vendētes ac tenentes: ⁊ diligenti execūtiōi cōtra talia mādārur iustissime sanctiones. Et vt tantū bonum melius sortiatur effectū er gratia ab obus vobis ꝓ munere peto mihi per fidos nūcios transmitti oīa talia instrumēta consueta ad talem fortuitū ludū sicut sunt tabularia taxilli ⁊ carticelle siue naibi ⁊ consimilia cuncta vt adunata insil' cū licētia dñi episcopi mihi cōcessa publice cōburantur. q̄ q fecerit pricipem esse volo oium missarū quas in toto presenti anno dicturꝰ sum. ꝑsec q̄s q̄s se ab hoc iustissimo opere retrahere debet: ⁊ maxime triplici ex respectu. Primo respectu dei. 2° respectu sui. 3° respectu ꝓximi. Primo respectu dei vt videlꝫ sicut cū talibus instrumētis ludi ac p eius malignitates publice ꝓfusus est deus sic p illor cōcremationē publicā laud⁹ ⁊ crimina eius cum suo imic... dei abolo confundant: sm q̄ scriptum est contra de peni. ⁊ re. c. i. Manifesta peccata non sunt occulta correctione purganda. 2° respectu sui. s. vt ludendi occasiones q̄ sunt instrumēta ei⁹ remoueant: quia vt dō extra de pe. ⁊ re. c. cū infirmitas. reniota cū removetur ef/

fectus. 3° respectu ꝓximi vt videlꝫ sicut per ludos atq̄s per ludi scelera mediantibus talibus instrumētis contaminatus ⁊ scandalizatus est ꝓxim⁹. ita per ludi ⁊ instrumentorum ei⁹ combustionē ⁊ confusionem ꝓximo⁹ edificetur ⁊ contra ludū animet. nec ex auaritia debet quis q̄s aliq̄ horum ⁊ maxime tabulas reseruare suadente diabolo q̄ ī aliquā dom⁹ vsitatē talia conuertantur cū vere penitens ac rectus peccati horroꝛ abhominet cuncta q̄ que diuina immensitas est offensa. nec ꝓbat se dilexisse patrē qui libenter seu patiēter vitur gladio: cū quo pater eius pemptus est. p predicta igitur ecclesia malignantiū destruet: lusores diuina fauente gratia corrigent. ⁊ iudi scelera cū eorum demonib⁹ confundentur ⁊ se virtutes ⁊ gratie in populo suscipiēt incremētū. Ad nobis ꝑcedere dignet mia dulcissimi saluatoris q̄ cū ꝑe ⁊ s.s. in tri. p. vi. ⁊ reg. in. s.s. amen. Feria 2ª a post dnicam ō passione de mādato dine dilectōis smo. 43⁹

Jquis sitit veniat ad

me ⁊ bibat. io. 7. c. larga ē mia dī q̄ne minē spnit neiꝫ respuit neiꝫ adiuuat ꝓtēnit oēs aduocat: oēs dīderat: oēs i...salua re delectat. ꝓpterea sicut Joan. ait. In no/ missimo die magno festiuitatis stabat xp̄s Jesus. Et vt mentes audientium excitaret tot⁹ amore feruens clamabat dicens. Si q̄s sitit veniat ad me ⁊ bibat. Si quis sitit sc̄z me toto corde amare veniat. s. currēdo affectib⁹ amoris ad me fontē diuini amoris: ⁊ bibat atq̄s rebibat: ⁊ iterum tm̄ bibat: q̄ omnino inebriatur. Imitat ergo ixstos ⁊ peccatores iuitat meretrices atq̄s lusores: inuitat denīq̄s oīs forte se vocare magdalena peccatrix in templo: tunc ad litteram audiuit. ꝓpterea sicut in futura q̄nta feria ostendet. ad fontem aquoris sicut ouis alias auis sitibunda cucurrit bibit atq̄s rebibit ⁊ vsq̄s ad ebrietatem puenit. foꝛte etiam hanc inuitantis vocem publicanus ⁊ forsitan lusor ad litteram audiuit atq̄s auria humilitas siti ad bibendum currendo per nem. cum Luc. 18. ait deus. Esce fons viuꝰ amoris. Propitius esto. Ecce aqua sitis mi hi peccatori. Ecce anima sitibunda: tantūq̄s bibit q̄ iustificatus remansit. Venite ergo o lusores ⁊ ceteri peccatores ad fontem viuentis aque. Omnes sitientes venite ad aquas vt dicitur. Isaie. 55. Bibite ⁊ inebriamini carissimi vt dicitur canticoꝛ. 5. quia omnes vos vocat dominus Jesus christus cum in verbo ꝓallegato ait. Siquis sitit veniat ad me ⁊ bibat in quo verbo. Tertia religiositas demonstratur que inamorata vel sitibunda nuncupa... potest. ꝓ cuius pleniori intelligentia ꝓceptum de hac potatione exponamus: sicut deutero. 6. c. scriptum est. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo: ⁊ ex tota anima tua: ⁊ ex tota fortitudine tua. In quibus sacratissimis verbis tria in hac potatione necessaria per ordinem exprimūtur. primum est dilectio... ꝓceptum ibi. Diliges secundum dilectionis obiectum ibi dominum deum tuum. Tertium dilectionis modus ibi ex toto corde tuo ⁊ ex tota anima tua ⁊ ex tota fortitudine tua.

Articulus primus q̄ mandatum de diuina dilectione dicit maximum triplici rōne.

Primo ostenditur dilec

tionis. i. potatiōis ꝓceptum cum dicitur. Diliges. vbi notandū est q̄ mādatum de dilectione dei dicitur mandatorum. vnde Jsaie. 22. cum dominus diceret. Diliges dominum deū tuū ex toto corde tuo ⁊ ex to. aīa tua ⁊ ex to. mente tua statī subiunxit. Hoc est maximum ⁊ primum mādatum. dicitur autem hoc ꝓceptum maximum triplici ratione. Primo rōne excellentie. 2° ratione efficatie. 3° ratione indeficientie.

Quod dilectio dei in tribus ceteras virtutes excedit. capl'm p^m.

Primo enim de dilecti

tione dei maximum mādatum est ratione excellentie: quia excedit omnes alias virtutes ꝓpter tria. Primo q̄ est act⁹ nobilissim⁹. 2° q̄ est act⁹ sufficientissim⁹. 3° q̄ est act⁹ suauissim⁹. P°. n. diligere deū est actus nobilissim⁹. q̄ dilectio vita est: que est act⁹ nobilissim⁹ subsistentie viuētis. ⁊ de hac vita intelligi pōt: q̄ō deut. 30. c. scrip. est. Elige tibi vitā vt tu vinas: ⁊ semē tuū. Diligas dñm. Vñ Aug. de scō Ti. Scio aīa mea: q̄ maior est vita tua. ꝓpterea q̄ caret dilectione vita spūali caret: q̄ō p^e Jo. 3. c. testat. Qui nō diligit manet in morte. 2° antē diligere ē actus sufficientissimus: ⁊ hoc quidē intm q̄ de plenitudine ei⁹ virtutes accipiāt vniuerse ⁊ ō habūdātia ⁊ diuitiis ei⁹ in ceteras cop... sis

sime effluat ⁊ infundat Iuxta quod Ad ro. 15. Apo⁹. ait. Plenitudo legis est dilectio. Et. i. cor. 13. Si linguis hominum loquar et angelorum caritatem aūt non habeam fact⁹ sum velut es sonans aut cymbalum tinniens Et ad gal'. 5. Fructus autē spūs e⁹ caritas: vbi glosa. Sine qua cetere virtutes non reputantur virtutes. quia sicut Grego. ait. Non habet aliqd viriditatis ramus boni operis si non manet in radice caritatis. 3° diligere est actus suauissimus. qm̄ dilectio ita cor amantis quadam indicibili suauitate respergit q̄ animā facit liquescere in sc̄am. Vnde cant. cor. 5. Anima mea liquefacta est vt dilect⁹ loquutus est. Et quid mirū cum vox illa sit omni dulcedine plena si ⁊ experiebatur. ps. cum ait. q̄ dulcia fauc⁹ tuis. i. e. t. sup. m. auri meo. Nec solum est ihesus in voce dulcis sed totus desiderabilis in persona. Propterea cor amantis sic vendicat sibi totum vt non liceat ei iam amplius vacare alteri q̄ ipi diuino amori. Vnde B⁹. ait. Quem tuus amor deinebriat nouit quid ihesus sapiat felix gustus quem faciat non est quod vltra cupiat. Et dyonisius de diuinis nominibus. c. de amore sic ait. Et amor diuinus extasiz faciēs ⁊ non sinēs suiipsor esse amatores sed amandor. Propter quod paulus magnus in conscientia diuini amoris factus diuino parici/pās ait. ad gal'. c. 2. Viuo ego iam non ego vi/uit vero in me rp̄s tāq̄ amati viuēs vita val. de diligibili. hec dyon⁹.

Sō dilect⁹ dei ceteris virtutibus efficacior est in tribus. Capitulum secundum.

Ecundo dicitur man

datum de diuina dilectione maximū rone efficatie quia pre ceteris virtutibus efficax est in tribus. 1° plus roborat subiectū. 2° plus eleuat affectū. 3° plus attingit obiectū. 1° em̄ plus roborat subiectum qm̄ dilectio est sicut cibus interius ⁊ sicut refectio mentis que non diffundit se exterius sed penetrat interiora huāni cordis atq̄ ad intima se profundat omēs virtutes anime recolligēs interi⁹ vt eo sint fortiores quo magis reperiuntur vnite in caritate. Et hec forte est ratio illius verbi quod consueuit cōmemorari. Nihil impossibile est amanti. Nam veri amantes robustissime operantur. Propterea. Jo. i 4. c. dns ait. Si quis diligit me sermonem meū seruabit. i. operibus adimplebit ⁊ comprobabit. vbi Greg. ait. Amor dei nū q̄ est ociosus. Operatur em̄ magna si est sine ro operari renuit amor non est. Sunt etiam validissimi ad patiendam sicut in martyrib⁹ patet qui pro nihilo rozmenta ducebant. vnde B⁹ ait. Magna vis prorsus amoris animas martyrum rapuerat: qua ita tormenta corporum contemnere valuerunt. 2° dilectio plus eleuat affectum qui sc̄z cum sit recurvus per naturā ⁊ obliquatus per culpam sp̄m q̄tum est de se ad inferiora deflectitur ⁊ dilatatur ad terre⁸. Sed dilectio dei cum sit ad superiora semper erigit ad superna. Propterea qui diligit deum nihil querit nisi deum. vñ de cā. 3. Sponsa inquit Nō quē diligit aīa mea vidistis. Nam cum ad vocem sponse q̄rentis dilectū in lectulo suo per noctes se dilectus non permitteret inueniri vt magis in eo desiderium creſceret ⁊ eius probaretur affectus ⁊ negotium exerceret amoris impatiens de dilecti absentia ⁊ se amplius continere nō valens prorumpit exterius in clamorez dicēs Nō quē diligit aīa mea vidistis. Sic ⁊ Jo. 20. Magdalena que circa sepulchrū querebat dilectū ⁊ amoris eius igne succensa cunctis recedentibus non recedebat. d. illud can. 3. Adiuro vos filie iherusalez si inueneritis dilectū meum vt annuncietis ei quia amore langueo Jo Languischo p aōre di ihesu mio redēptore. Sic nō sēto il suo dlcore tuta quanta dilinquisco. 3° dilectio plus attingit obiectū qm̄ cū relique virtutes viuāt suis obiectis sm̄ spē hec aūt viuit sm̄ rem: quia vt scribitur. i. cor. 6. Qui adheret deo vnus spiritus est. Adhesio aūt hec sit per dilectionem que est virtus vniens coherentia vehementi ⁊ indissolubili cordis adhesione. Propterea can. 3. ait. Sponsa inueni quem diligit aīa mea tenui eum nec dimittam. Et iterum in p̄sona eius Ber⁹ inquit. Sequar quocunq̄z ieris mihi tolli non poteris. Ihesu laus nostri generis cum meū cor abstuleris. Et hic q̄ apo⁹ Ro. 8. c. ait. Quis nos separabit a caritate rp̄i tribulatio an angustia an p̄secutio an fames an nuditas an periculū an gladius. Et sequit. Certus sum q̄ia neq̄z mors neq̄z vita neq̄z angeli neq̄z principatus: neq̄z virtutes neq̄z instan⁸. neq̄z futura neq̄z fortitudo neq̄z altitudo neq̄z profundum neq̄z creatura alia poterit nos separare a caritate dei

que est in rō ihesu dño nostro.

Sō in regno celorum dilectio dei ceteris virtutibus permanentior est in tribus.

Capitulum tertium.

Ertio dicitur māda

tum de diuina dilectione maximū rone indeficientie quomā deficientib⁹ quasi a ceteris virtutibus sola dilectio remanebit in p̄ria. Et maxime quo ad tria. 1° q̄tum ad habitum. 2° q̄tum ad actum. 3° q̄tum ad modum. 1° enim dilectio dei q̄tum ad habitum perpetua remanebit. Vn de. i. cor. 13. Caritas nunq̄ excidit neq̄z sc̄z in presenti seculo nec in futuro. Nam hic incipit sed tbi perficitur. Propterea ysa. 31. c°. scriptum est. Dicit dns cuius ignis in syon ⁊ caminus in iherusalē. Nam si credendo et sperando diligimus deum quem non videm⁹ nec tenemus q̄to fortius amabim⁹ cum quē facie ad faciem cognoscemus ⁊ possidebim⁹ eternum. Huius igitur caritatis in sc̄a presentis vite ignis est sc̄d in il'm superne patrie formar est. Nō durabilitatis diuini amoris est: quia cum dilectio sm̄ Aug^m sit vita amantem copulans cum amato vbi maxime copulabimur deo maxima erit hec copula. Hoc autem erit mp̄ria quando sic Apo⁹ ait. i. cor. 13. Deus erit oīa in omnibus sc̄z glorioſus. Secundo remanebit dilectio dei in patria continua quantum ad actum quoniam affectus noster tunc sine interruptione amoris indesinenter ferretur in deum sicut nec erit amoris interruptio illius ad nos. Et licet ille sine motu affectionis amet non tamen cū affectione amabimus incessanter. ⁊ continue sine motu affectionis amabimus eum. Vnde cāti. 7. Ego dilectio meo ⁊ ad me conversio eius. Et iterum Ber⁹. ait. Tua ihesu dilectio grata mentis refectio replens sine fastidio dans famen desiderio. Tertio remanebit in patria ptime dei dilectio perfecta quātū ad modum. Modus autem huius p̄cepti secundum Augustinum in hac vita impleri nō potest huius ratio est. Primo ex parte cognitionis. Secundo ex parte affectionis. Ex parte quidem cognitionis quoniam cum nihil diligatur nisi cognitum. Sicut non nisi ex parte cognoscimus Ita non nisi ex parte diligimus sicut dicitur. Jaſ. in 3. sen. di. 37. Secundo ex parte affectionis. quoniam q̄diu in hac mortali carne sumus lex corporis repugnat legi spūs vt non extoto feratur in deum.

Articulus secundus triplex ratio quare mandatum de diuina dilectione seruari debet.

Ecundo principali

ter oñditur dilectionis obiectum cum dicitur dñm deum tuum. Ex quibus verbis elici potest tripler ratio quare hoc mandatum debeat obseruari. Prima est timor punitionis ibi. Dñm. Secunda est spes retributionis ibi Deum. Tertia est vtilitas impletionis ibi tuum.

Sō timendus est dominus propter triplicem punitionem.

Capitulum primum.

Primaratio ē timor

punitionis quia dicit do^m quē ē nomen p̄stuum cuius est delinquentes punire ne per impunite trangressionis exemplar ceteri prouocentur ad noxam. Propterea de dño. ps. ait. Deus vltionum dominus. Et ysa. 47. Vltionem capiam ⁊ non resistet mihi hom. Et iterum naum. p°. Deus emulator ⁊ vlciscens dominus. vlciscens dominus ⁊ habens furorem. vlciscens dominus in hostes suos. Vbi exprimit triplex vlciscendi verbum. Primum vt vindictam timeamus sicut in persona huius timentis. Abac. 3. dicebat. Audiui ⁊ conturbatus est venter meus. Secundum vt [illegible] dicta sernozum domini non dubitemus. Vnde deut. 32. Reddam vltionem hostibus meis ⁊ his qui oderunt me retribuam. Tertium vt vindictam nobis non vsurpemus. De quo eze. 25. Hec dicit dns. Et ad Ro. 12. Mihi vindictam ⁊ ego retribuam. Et iterum Deut. 5. Ego sum dominus deus tuus emulator ⁊ reddēs iniquitatem patrum i filios. Timor autem qui ex hac cōsideratione generatur in anima amorem gignit. Eccl. 25 c. scriptum est. Timor domini initium est dilectionis. Propter tria enim timendus est deus. 1° quia est infallibilis. 2° quia est inflexibilis. 3° quia est infugibilis. 1° enim timendus est quia est infallibilis. Quis enim potest eius fallere sapientiam cum sit inextinguibile lumen illius. vt dicitur Sapientie. 7. Ideo vt dicitur ysa. 29. Deribit sapientia a sapiente. sc̄z in iud

cio quoniam vt dicitur Job.12. Ipse nouit & decipientem & eum qui decipitur. Secūdo quia est inflexibilis. Quis enim potest eius flectere iusticiam. Unde prouer.6. Zelus et furor viri.t.xpi non parcet in die vindicte nec acquiescet cuiuscūq; precibꝰ nec suscipiet pro redemptione dona plurima. Tertio quia infugibilis. Quis enim potest eius fugere vindictam cum nullum malum ab eo sit impunitū & ipse omnipotens sit ad puniendum. Unde Ysa.3. Jo. xpiª ad perseuerantes in peccatis ait. Quis vobis demonstrabit fugere a ventura ira. scz iudicis perturbati. Et iob.9. cº. Deus cuius irenemo resistere potest.

Tria sperare debent diligentes deum que ab illo eis permissa sunt.

Capitulum secundum.

Ecūda ratio est spes

Spes retributionis quā subdit cum dicit Deum cuius est promissa fideliter & stabiliter obseruare. Unde nume.23. Non est deus vt hō vt mentiatur nec vt filius hominis vt mutetur. Propterea solicite & frequenter pensandum est qꝑ deꝰ tria premia sit diligentibus se. Primo amotionem oīm malorum. 2º associationem omnium sanctorum 3º impletionem omniū desideriorum. Primo enī promisit amotionem omnium malorum Unde apoc.7. Non esurient neq; sitient amplius nec cadet super illos sol neq; vllus estus scz in tremendo iudicio. Et sequitur. Et absterget deus omnē lachrymaz ab oculis eorum. Deus [illegible] omnem lachrymam ob oculis eorum absterget quos gaudii & felicitatis sue securos reddet. Ideo Jo.ibº dicit. dominus de ouibus suis. Oues mee vocem meam audiunt Et poº. Et ego vitam eternam do eis & non peribunt inceternum nec eas rapiet quisq; de manu mea. 2º promittit associationem omniū sanctorum quam promissionem considerans propheta exultando dicebat. Ecce qꝫ bonum & qꝫ iocundum habitare fratres in vnū. 3º promittit impletionem omniū desideriorum in seipo qui fons est & finis omniū bonorum tantumq; est bonum quod excedit omnē petitionem. omne desiderium omnē estimationem & nos tanto bono dignos reputat si diligamus eum super omnia & propter se. Unde ad thio.i. In spē vite eterne quam repromisit deus qui nō mētitur. Et ysa.66. Super omnipotentem delicijs afflues ab oī moda gloria eius.

De tripliti vtilitate quam anima consequitur in celis ex diuina dilectione.

Capitulum tertium.

Ertia ratio est vtilitas

Tertia impletionis que aditur cum dicit. tnū. Quod vtiq; est possessiuū pronomen per quod aperte signatur qꝫ deus seipm dabit in possessionem & premiuz glorie sempiterne. his qui diligunt eum. Propterea gēn.15. dñs ait. Noli timere abrahā ego protector tuus sum & merces tua magna nimis: Quod exponens Augº ait. Deus omnino me non saciaret nisi seipm promitteret. Domine promisisti omnia bona si amē te. da te solum & sufficit mihi. Oculus non vidit deus absq; te que preparasti diligentibus te. Et quid est illud par super pacem indeficiēs exultatio flumen leticie torrens voluptatis diuine. Et quid ditius fide non attingitur spe nō apprehenditur charitate non capitur desideria et vota transgreditur acquiri potest erariari non potest. In tribus enim consistit vtilitas ista. Primo in dei visione. 2º in dei possessione. 3º in dei dilectione. Primo enim videbimus eum sicuti est. vt i. Jo.3. dicitur. 2º possidebimus eum certe. Propterea nos hortatur Apoº. i. cor. 9.d. Sic currite vt comprehendatis. 3º diligemus eum perfecte Unde Job.22.c. ait. Tunc super omnipotentem deliciis afflues. Sed de his latius in sermone. 62. arº 3º. agendum est.

Articulus tertius qꝫ deus dulciter prudēter & fortiter amari debet.

Ertio ostenditur dulcis

Dulcedinis seu potationis modus: cum dicitur ex toto corde tuo et ex tota aīa tua & ex tota fortitudine tua: qꝫ scz tria debet in corde nostro habere amor noster ad deum vt sit quasi triplex fons diui amoris. Primo debet esse dulcis 2º prudens. 3º fortis. Unde Ric. super can. & hoc idem. Bernº. ait. Discę xpiane a xpo amare xpm. Alma dulciter ama prudenter ama fortiter. Dulciter ne illectus. prudenter ne deceptus. fortiter ne depressus ab amore domini auertaris. Et hoc triplici bibendi modo anima tota inebriatur.

Ex consideratione triū dulcescit i aīa amor dei

Capitulum primū.

Rio debet esse amor

Primo dulcis. hoc est diligere deum ex toto corde. Ad hanc dulcedinez possunt trahere animam nostram tres considerationes. Primo indulgentie. 2ª gratie. 3ª glorie. Primo consideranda est indulgentia quia sepe sepius dimisit dñs peccatoruz nostrorum multitudinem magnitudinem & tarditatem. Dic. ps. ait. Suauis dñs vniuersis et miserationes eius super omnia opera eius Et alibi dicit idem. Plena dñi plena est terra. Et Luce.7. dimissa sunt ei peccata multa. qm dilexit multum. 2º consideranda est gratia. scz beneficiorum tēporalium corporalium & spiritualium que deus contulit & confert continue nobis Et omnia talia sicut ps. ad dñm ait Plenorilā abundantie suauitatis tue eructabunt & iusticia tua exultabunt. 3º consideranda est gloria. hoc est gloriosum regnum celorū De quo ad dñm propheta ait. Regnum tuū regnū omniū seculoz. In eo ei dabitur noctis tripler gloria s. substantialis consubstantialis & accūtalis. Gloria em substantialis cōsistit in premio anime: sicut in precedenti. c. dictum est. gloria consubstantialis consistit in premio corporis quod omnibus lucidirate impassibilitate: subtilitate & agilitate. Nam corpora nostra tanqꝫ sol qui has quatuor conditiones seu dotes in se continere apparet. Unde dñs Mt. 13. Fulgebūt iusti sicut sol in regno patris eoz Gloria vero accidētalis cōsistit in gaudio quod de proximo & cōmuni actiuo & passiuo amore inter beatos eternaliter generatur. De quibus omnibus latius agetur in sermone. 63.

Triplici prudentia indiget qui concupiscit diligere deum. Capitulum secundum.

Ecundo debet esse

Secundo amor prudens quod est diligere deum ex tota anima. In tribus oīb debet esse amor prudens quasi tres prudentie sint necessarie in amore. Primo est insidias prouidere. 2ª est insidias euitare vel precauere. 3ª est in his strenue perseuerare. Primo prudentia est insidias prouidere scilicet. quas nobis preparant aduersarii nostri demones. scz caro & mundus. Et hoc vt qꝫ concupiscētia carnis qꝫ concupiscētia oculoz & superbia vite nobis laqueos innumeros tendentes. Unde ps. In via hac qua ambulabam. s. preientis vite. ab. la. mihi. Et. 2. cor. 3. Ut non circumueniamur a sathana nō em ignoramꝰ cogitationes eius. Et inti. 7. Passus tuus. i. discretio sicut turris libani. Turris custodia est Lira nus cādor interpretatur. hec est custodia mūdicie & candoris que respicit cōtra damascuz id est contra insidias dyaboli. Damascus em potus sanguis interpretat. Et significat dyabolū qui semper sanguinē. i. carnalem & mundialem delectatōez in peccatoribus optat. vñ in mascharis seu strēgibis immittit sitibundā rabiez bibendi sanguinem puerorum quod & se facere credūt. licet minime verum sit sicut sanctum consonum attestatur. 26. q. 5. Episcoporum. Ideo dyabolus & tales indēotate meritio assimilantur draconi qui multrum humanuz sanguinem sitit. Et hic est draco a nobis illudendus. De quo propheta ait. Draco iste quem formasti ad illudendum ei. Secunda prudentia est insidias. scilicz que iam preuise sunt euitare vel precauere. Unde prouer. 2º Recti id est intellectus rationalis qui sedet in solio iudicii id est qui tranquille & luminose prospicit varios tentatores. Dissipat omne malum intuitu suo id est per rationem omnes tentatiōes a quibus cuncta oriuntur mala superat & effugiat. Et eodem. cº. Solem ait. Dissipat impios id est malos motus. rex sapiens. id est ratio mentis illuminata. prudentiam circumspectam.

Tertia prudentia est in duobus predictis strenue perseuerare. Unde sapientie. 8. cº. Sapientia vincit maliciam attingit a fine vsqꝫ ad finem fortiter & disponit omnia suauiter. Triplici fortitudine indiget amor dei

Capitulum tertium.

Ertio debet esse ardor

Tertio fortis. Et hoc est diligere deum ex tota fortitudine. Tripler enim fortitudo necā est ad deū diligendū. Primaque expellat timorē. 2ªque appetat laborē & dolorē. 3ª que repellat pudorē. Primaū aūt fortitudo que vincat & expellat timorem. scz mundi mortis & iferni. Jo. 4. Charitas foras mittit timorem. Et. ps. Dominus illuminatio mea & salus mea q. timebo. dominus protector vite mee a quo trepidabo. Si consistāt aduersum

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deuusto
Biblioteca

me castra non timebit cor meū. ꝛ Job.i7.c. ad dñm in hmōi persona ait. Done me iurta te: ꝛ cuius vis manus pugnet contra me. Se cunda fortitudo que vincat ꝛ appetat labo/ rem ꝛ dolorem scz corporis: mētis: ꝛ mortis: exemplo ꝓphete qui de se ait. Ego ait in fla gella paratus sum. ꝛ Job.6. Quis det vt ve niat petitio mea: ꝛ qđ expecto tribuat mihi ō us ꝛ qui cepit ipse me conterat: soluat manū suam: ꝛ succidat me: ꝛ hec mihi sit consolatō vt affligens me dolore non parcat: nec contra dicam sermonibus sancti. ꝛ cantico. vltimo. Fortis est vt mors dilectio: dura sicut infer/ nus emulatio: lampades eius lāpades ignis atq3 flammarum. Aque multe non potuerūt extinguere caritatem. Tertia fortitudo que vincat ꝛ repellat seu non fugiat pudorem. con de ō hoc psal. ait. Propter te sustinui oppro brium. operuit confusio faciem meam. Vide igitur anima mea huius dilectōis seu potati onis ꝓceptum obiectum ꝛ modum. Et con sidera ꝓceptum quod est honestum: obiectū quod est delectabile: ꝛ dulcis mod⁹ qui vtilis perhibetur: ꝛ bibe de hoc dilectionis fonte tā tū q3 bibe q in presenti inebrieris per gratiam ꝛ in futuro per glorie. q nobis largiri di/ gnetur ipse fons vite qui ad bibendum nos vocat dominꝰ Jesus xps q cum patre ꝛ spi/ ritu sancto viuit ꝛ regnat in scla seculorum. amen.

Feria tertia post dominicā de passi one contra mūdanas varietates ꝛ pompas sermo quadragesimꝰ quartus.

Vesta te ipsum mun

do. Jo.7. Vira quidem est pu[illegible] a i presenti peregrinatiōe vt quemadmo dum a superis sicut in precedenti sermone pa tet. vocamur ꝛ inuitamur ad amorem dei sic ab inferis inciremur ad amorem mundi. Spi ritus quidem er desiderio naturali superiora petit caro vero ad inferiora trahit. sicut pro uer. 2 ꝯ scriptum est. Celū sursum ꝛ terra de orsum. Celū. i. celatus spiritus sursum. s. ten/ dit. ꝛ terra. i. caro de terra facta deorsum ru/ it. Spiritū iuuant superiores: carnem vero in feriores. Spiritū iuuant viri sancti: carnem vero carnales amici ꝛ ꝓpinqui. Caro ad car nalia carnem trahit: spīrtus ad spiritualia mentē rapit. hinc Jat. 26.c. dñs ait. Spiri tꝰ qdez ꝓpte ē caro aūt infirma. Et ad gal. [illegible].c. apls ait. Caro cōcupiscit aduersus spū ꝯ spūs aduersus carnē. hꝫ. n. sibi inuicē aduer lant videte ꝯtra carnali ꝛ mūdiali affectōe ad mūdialia trahere conabantur sui ꝯsanguinei ipsum filium dei Ihesū cū dicunt. Manife sta teipsum mundo. i. fac opera tua in mani/ festo vt sic possit tua magnificentia nota fie/ ri vniuerso mundo. Jundani erant. munda na diligebant: ꝛ ad mundanam gloriam indo cebant. de his consimilibus totus repletus est mundus. Seculū ad secularia trahit vir in hoc inuenitur amicus fidelis. vir consangui neus: vir confessor vel consiliarius fidus. his malis temporibus omnes ꝛ maxime consan/ guinei ꝓximo suo dicunt. Manifesta te ip/ sum mundo. i. quere fastus sectare pompas dilata glorie tue famam vt verificetur quod Jat. iō. c. scriptum est. Inimici hominis do mestici eius. ꝛ in hoc quarta religiositas que ostentata dicitur demonstratur. qz oēs car/ nales amici ꝛ ꝓpinqui insuper ꝛ filios suos parentes ad mundanos fastus incitant ꝛ in uitant. Sed viri iusti ꝛ docti hec ōspicientes alios ad contemtum talium consiliis ꝛ docu/ mentis inducunt intelligentes in quantū dei odium ꝓcipirent illa. vanas mentes sē psal mi. 3ø. psal. testatur ad dominū. d. Odisti ob seruantes vanitates supernacue. q potest cē aliō thema. In quibus sacratissimis verbis ostenditur triplex odium dei contra triplices pomparum ꝛ vanitatum culpas. Primum odiū est contra mūdanas curiositates. ibi odi sti obseruantes. i. curiosos inuentores ꝛ secta tores. Secōz cōtra mundanas vanitates. ibi vanitates. Tertium contra mūdanas superfluitates ibi supuacue. i. superflue. Articlis primus ꝫ tres curiositates quas dñs odit.

Primum odiuz dei est

ꝫ mūdanas curiositates: iō ꝓpheta ait. Odisti obseruantes. Non. n. de quocūq3 peccato hoc scriptū est. Is omne pec catū sit in odiū dei. grauior vtiq3 cla est dā q sic scriptura hō testat ad dom. d. Odisti ob/ uanti. obseruare gdē i malū sumptū nihil aliō est q3 cū solerti ꝛ vigilāti attētōe vel [illegible]ndē vanitatibꝰ inſuire sic ꝯ in bonū. ad phil. 3°. apls ait. Imitatores mei estote ꝛ obseruate eos qui ita ambulant sicut hē is formā nram sumit aūt hic in malū cū dicit. o dñe tu odi/ sti oēs obseruātes vanitates. Tres sunt in viris ꝛ mulieribꝰ circa ornatus curiositates

obseruate ab eis quas dñs odit. Pma est curio sitas in materia. 2a est curiositas in forma. 3a est curiositas in diligentia.

De triplici prudētia per quā homo discre te iudicare pt que ornamenta cōueniāt vni/ cuiq3 sm statū suū. Primū capitulum.

Prima curiositas est

P in materia cū sc3 in vestibus est p/ cios as magna quia sunt serice vel deaurate vel descarbeto nec talia competunt statui talis p'sone. Sed pleriq3 allegant i hu iusmōi consuetudines patriaꝝ nescientes dis/ crete inf cōsuetudinē ꝛ abusum. Vñ p clario rē intelligētia oīm que dici possunt circa ma teriā istam curiositatū ꝛ vanitatū ꝛ superflui tatū atq3 oīm consilū notandū est q qui vo/ lunt recte discernere ꝛ iuste iudicare in mate ria ista. Et quando talia sunt consuetudo siue corruptela atq3 abusus aut quādo in talibus ſt culpa mortalis vel nō mortalis ante oc/ los mentis sue ponat q tria specula ad co/ gnoscēdū lucide vitatē ꝛ prudētie lumē. Pm speculū ostendat ꝓteritū. 2m ostendat pre/ sens. 3m vero demōstret futurū. Pm specu/ lum demonstret ꝓteritum. Et in hoc re spiciat peccato: vanus cōfessor fidus ꝛ pdi/ cator verus. Et videat si talia idumēta ꝛ pre cios ornatus sint de illicite acquisitis ꝛ de san guine pauperū atq3 per malos contractꝰ ra pinas vsuras. furta. symonias ꝛ cōsimilia ma la. Talis iq3 vestis est illa vestis leprosa que Leuit. 13. concremari iubetur. Et ysa. c. 9. scriptū est. Vestimentū admirtū sanguīe pec catī erit in cōbustionē ꝛ cibus ignis. i. inferni. Audite o vos qui fertis amplas manicas et preciosas vestes de illicite acquisitis. Ad quē libet talē Je. 2. c. ait. In alis tuis inuentꝰ ē sāgnis animaꝝ pauperū. Nec ē vestis cocci nea qua illusus est xps. Nec a mysterio va/ cat. q luce. 16. de dānato diuite scriptuꝫ est q induebatur purpura que sanguine solet tin/ gi quia forte de sanguine pauperū facta erat ꝛ ō ipis lucro. 2m speculū oīdat tēpus pre/ sens. i. in talia preciosa vel curiosa ꝛ vana cō ueniant statui persone que vtitur illis. Nam sic ꝓle cor. i5. Ap. ait. Stella a stella differt in claritate. Sic vtiq3 quod vni ꝓuenit alte/ ri negāri licet. Nec ex superba ꝛ falsa extima tione se decipiat quisq3 quia sicut apos. Ad gal. 6. testatur. Deus non irridetur taliterq3 deceptus decipit cariorem amicū quē habe re possit in mundo. i. seipm. Nec dicat hoc requirit status meus si de impie acquisitis fa ctus est diues ꝛ potens. quia talis non stat⁹: sed pociꝰ caꝰ dicendꝰ est atq3 talē p prophetā increpat deus. d. ps. 51. Quid gloriaris in ma licia qui potens in iniquitate. Et falsa nempe extimatione qua quisq3 se reputat nobiliorem ꝛ digniorē alijs se ꝛ vxorē ꝛ filios in pompis extollit ita vt in talibus nullum terminꝰ ne q3 finis nisi quē expēdēdi ipossibilitas ipsa co git. imo quod deterius est quidaꝫ ꝓ se ꝛ vxore sua ꝛ filijs preciosis vestimentis ador nādis in dispendium vltimū domus sue mu/ tuo denarios accipiunt ad vsuram. Et in hoc aperte apparet q[illegible]xcedunt statū suū. 3m spe culum respic[illegible]is ad futurū est considerare ad quas futuras expensas ꝛ per consequēs ad que mala lucra talia preciosa ornamenta et vestes inducunt. imo quasi necessario cogūt talia facientes ferentes ꝛ tenentes quia si cut ps. testatur. Abyssus abyssum inuocat. Abyssus malarum expensaruꝫ inuocat abyſ sum malorum lucrorum. Oportebit namq3 cum instabili atq3 variabili mundo vestium ꝛ ornatuum atq3 ceterarum vanitatum cō/ suetudies variare mutare addere dstruere cū dāno vēdere ꝛ cum pereunte seculo p iniusta lucra atq3 rapinas animam suā. quasi ex ne cessitate in baratrū eterne damnationis ꝓ/ cipitare. O infelix stulticia mundanorum. o cecca amentia vanitatum. O incōsid[illegible]ra de mentia ꝓpter hoc pereuntiu[illegible]animarum. Fiet quas vtinam. vtinā. ꝛ iterum vtinam pleriq3 non sint participes confessores ꝛ alii ignoranter vel carnaliter consulentes ꝛ predi cantes non intelligentes nec aliqui eoꝝ intel ligere volentes que intelligunt doctores de mulierum ornatu iocalibus atq3 vestitu. Cū dicunt q licet mulieri se ornare: vt placeat viro suo ꝛ tanq3 imprudentes non considerāt nec recte ponderant predicta tria. De talib⁹ dñs. Is. i5. c. ait. Ceci sunt ꝛ duces cecorum. Cecus si ceco ducatum prestet ambo in foue am cadunt. Hec tria specula contemplans illuminatus Apos. i. thi. 2. c. ait. Volo mulie res ornare in habitu ornato cum verecundia ꝛ sobrietate ornantes se non in tortis crinib⁹ aut auro aut margaritis aut veste preciosa: sed quod decet mulieres promittentes piete tem per bona opera. Considera diligenter fm

Universidad de Deusto
Biblioteca

tria predicta speula quid prohibeat ⁊ quid concedat. Et petrus in illa can⁹. c. 3. hoc eo dem lumine illustratus ait. Mulieres subdi te sunt viris suis. Et sequitur. Quarum nō sit extrinsecus capilatura aut circundatio auri aut indumenti vestimentorum cultus sed qui absconditus est homo cordis i incorru ptibilitate quieti ⁊ modesti spūs. Super quē locū Cyprianus in glo. ait. Femine serico ⁊ purpura indute xp̄m non possunt induere Auro aut margaritis aut monilibus eroma te ornamenta cordis ⁊ corporis perdiderunt Quor oīz dicta sunt ad ea predicta specu la referenda ⁊ cū magna animaduersione pē sanda ⁊ spūaliter non carnaliter ruminanda ne sub pallio cōsuetud[illegible]is corruptela sumatur ⁊ abusio obtineat principatum.

De variis abusionibus curiositatum vana rum. Capitulum secundum.

Ecūda est curiositas

forme que non conuenit honestati ⁊ statui psone talis differentis. Si cut hodie sunt giomee que sunt habitus pro prie militares nec sine mortali culpa conuenit mulieribus prohibente domino. Deut. 22. c. Non inducetur mulier veste virili. Et iterum 30. di. c. Si qua mulier. 2° scriptū est. Si q̄ mulier suo proposito. s. malo. vtile iudicās vt virili veste vratur ⁊ propter hoc viri habi/ tum in[illegible]ur anathema sit. Ve autem giomee non[illegible]i sūt viriles s; stipendiarioz ⁊ meretricioz eozū. imo quibusdā; meretr bus sunt inhoneste. Nec conueniunt etiā sta tui mercatorum ⁊ mozalium ciuium cuz sint vestes saccomanozum ⁊ armigerozum. De incisuris autem ⁊ frapis tam immoderatis ⁊ magnis tantarum expensarum ⁊ precioso; pannozum cum de precioſioribus pannis fi ant sicut moderno tempore currunt saluo me liori consilio sentiendum credo q̄ mortaliter peccēt. Et illas facientes portantes ⁊ phibere valentes cuz ibi manifesta appareat perditio ⁊ destructio tam precioſozum pannozum at⁹ damnosa prodigalitas ⁊ curiosſtas vana. Nam nullus absq; graui culpa posset i[illegible]ē proicere duo vel quattuoz vel octo vel duo decim brachia panni precioſi licet proprius ess[illegible] ⁊ suus cum sint vtilia ⁊ comoda ⁊ quo[illegible]nmodo necessaria quondoq; humane vi te multiq; sint indigentes ⁊ pauperes qui/ bus talis pannus vel eius valor necessarius esset. Vnde. 47. di. c. Sicut in fi. Ambrosius ait. Nudozum indumentum est quod tu re/ cludis miserozum redemptio est ⁊ absolutio pecunia quam tu in terra defodis. tantozum ergo te scias invadere bona q̄ntis possis pre/ stare quod nolis. Quomagis displicet deo: et grauioz est offensa tantum pannum tot inuti lib⁹ i scissuris confringere ⁊ omnino inuti lem reddere nisi quod⁹ valet ad offensas dei multiplicandas cum conuertatur ad vanita tes ⁊ lasciuias ad corruptionem ⁊ scandalū aliozum. Et sic prohibuit dominus Iosue. 2. Scindite corda vestra ⁊ non vestimenta vestra quia illa ypocrita[illegible] scissura vestiuz in veteri testamento culpa erat q̄tomagis i no uo prohibetur diuino iure. Nec multiplica ta abusio que non ad modicum tempus sicut illa sed continue. Non illa cum tanta corru p[illegible]ne lasciuiarum ⁊ aliarum culparum mi tarum. De quibus infra dicetur sicut sta. Non cū tanto dispendio vtil'rei sicut hec fie bat. Consimilis abusio ⁊ indiformitas mole uit in manicis suffultis vario aut syndone p cioſa quibus alis non ad superos sed ad infe ros gentes volant. Quid etiam dicemus de fastidioso obprobrio caudarum quas tantuz dilatauit drabolus per ytaliam tempore meo vt neq; vilissima mulierecula iam sit que nō erubescat si absq; cauda meedat. De quo tē pore Ieremias prophetauit dicens Iulie es in cessu serpentes ficut ⁊ omnis gressus earum superbia replebitur renouabuntur ca stra veneris nec cessabunt sagitte cupidinis. De quibus caudis credo q̄ omnes ⁊ portan tes ⁊ portari facientes atq; non impedientes si ad eos pertineat mortaliter peccent. Nisi forte eas excusaret altitudo status sui: sicut forsitan excusantur vxores magnozum domi norum ⁊ principum. atq; per consequens et maiozum. Sz de his caudis latius dicemus in fra. Consimilis etiam abusio inoleuit vt om/ ni 3° die aliqua noua vanitas ⁊ vana[illegible]/ tas a mundana spurcitia reperiatur in vestib⁹ in caligis in capuciis ⁊ aliis vestituris. Vt iam aperte verificetur quod dominus per prophetam. ps. 80. ait. Dimisi eos sm desi. coz. eozum ibunt adinuentionibus suis In talibus autem adinuentionib⁹ felix po

ff. 3vo doce de pñe.

tatur qui maiorem ac bestialiozem adinuenie rit vanitatem: que omnia apertissima signa sunt q̄ sapientissimus medicus dominus no ster ihesus christus de talium ifirmitate dif fidit cum sm desideria sua eos dimittat. Sed veniet. veniet: veniet uq; etiam in presenti tē pore tempus cum verificabitur quod domi nus per sopho. c. i. minatur dicens. Visitabo super principes ⁊ super filios regis ⁊ super omnes qui induti sunt veste peregrina. Que enim sunt huiusmodi nouitates ⁊ tam curio se adiuētiones ⁊ vanitates nisi quedam cuiſ cratio ⁊ vomitus carnalis ⁊ mundani affec tus qui his corruptis temporibus in homini bus inoleuit. Dicente domino Ysaie 12. Ja lus homo de malo thesauro cordis sui pro/ fert mala. Secundum enim q̄ interius va fert ⁊ carnale est coz sic extra in corporis a/ mictu profert thesauros vanitatis. Nam plerumq; homines estimant de signis signa/ ta. De circulo tabernam. ⁊ de signo furi es mūt furem. Meretricis habitus signum est meretricii actus. sic habitus monialis monia lem ostendit. Et sic de singulis. Contemplare hominem sine mulierem ab extra ⁊ satis cla re intelliges quid communiter sit intra. Teste ecclesiastico. 19. c. qui ait. Amictus corporis ⁊ risus dentium ⁊ incessus hominis indicant sibi. Harum omnium adinuentionum va narum curiosiores ⁊ culpabiliores inter alios sunt sutores ⁊ alii artifices consimilia adin uenientes ⁊ facientes qui cupidine lucri at/ q; sequentes in huiusmodi vigilant tota men te nouas quotidie adinuentiones reperientes ⁊ innouantes qui omēs participes ⁊ culpabi les fiunt omnium mortalium peccatorum: que ex talibus subsequuntur sicut scriptum est extra de in iu. ⁊ dam. dato. c°. Si culpa. vbi dicitur. Qui occasionem damni dat dam num dedisse videtur. Sed de hoc latius feria 4ª dicetur. Aduertant autem ppti ces ⁊ insensati quanta perditio ⁊ dinitiarum atq; terrarum ⁊ ciuitatum. ex hac sepe reite rata variatione ⁊ variata reiteratione vesti/ um ⁊ vanitatum destructio ⁊ dispen[illegible] subse/ quitur de quibus potissime in causa sunt su/ tores in vestibus saltē ⁊ alii sm vanitatuz diuersitates ⁊ reperient si hoc diligenter pen sent q̄ tantum perdunt de vestibus iaz in po pulo vsitatis propter nouam inuentionem: quod illud estimare mirabile esset. Adda/

Erta ē curiositas di

ligentie. Quanta mundi diligē/ tia circa exteriora. ⁊ quanta ne/ gligentia erga interiora resonat oculis. qui lumen habent tē[illegible]ibus istis. Considerentur capite mulie[illegible] in vanarum q̄ta diligentia de corentur. Transeamus iteratas sepius ablu tiones Quis exprimat quanto laboze quāto q; sudoze quedam destruunt sibi caput in esti uo caloze sepe sepius i die quibusdam aquis ⁊ liquoribus directo capite erga solem sibi balneando verticem ⁊ capillos ipsosq; in no cte calamistro apposito contendunt reddere annulatos ⁊ crispos quasi conentur confunde re xp̄m infallibilem veritatem qui Ysai. 3. c. ait. Non potes facere capillum vnum al/ bum aut nigrum. Et ipsa conatur ⁊ studet nō tantum capillum vnum sed omnes capillos sui capitis dealbare contra quas ait Cypria nus vt refert Augustinus. 4. de doctrina xp̄iana. Dominus tuus dicit. Non potes fa cere capillum vnum album aut nigrum: et ea ad vincendam dei tui vocem vis te esse po tiorem audaci conatu ⁊ sacrilego contemp tu capillos tuos inficis malo presagio futu/ rozum. Capillos iam tibi flammeos auspi/ caris. Ex quo Aleran. de al. argut ⁊ conclu dit hoc esse mortale peccatum sicut in sermo ne. 47. patebit. Sed in talibus grauius q; alii peccant matres que ad hec ⁊ similia filiz as inducunt vel cum patientia portant. Vide tero solertā diligentiaz quā vane femine ha bent circa capitis ornamenta de quibus dif/ fusius in sequentibus sermonibus dicturi su/ mus. Sed consideremus quanta diligentia vestimenta curantur. Animaduerte diligen/ tiam in componendo. rugando. depilando. de plumando. discutiendo. ad aerem recentem marime in die sancti Iohannis ne rodanē a tineis dilatādo ⁊ vētilādo. Psidera q̄ta custo

dia obseruatur ne oleo vel quacunq3 macula inficiantur. Si casu q deus auertat icautum vel quodcunq3 aliud turpe pciosum sordidauerit vestimentu. O ꝗtus dolor t meror t ꝗta tristicia cordis ad remediu currut pedes veloces t delicate ad prandiu ꝑcurr manus tota aduersione cor apponitur vt absq3 macula redeat vestimentum. Nisi purgatum esset nō auderent inter hoies cōparere. O ꝗta diligentia erga exteriora. O insensata mortalium cura. O inconsiderata demencia circa interiora. Sordidatur anima multitudine peccatoꝝ inficit multitudine criminū t multiplicatione horribiliū scelerꝝ quotidie inquinatur t de remediis nulla est cura. nulla memoria: null ei hic aīa duertētia pōderat neq3 aliq3 vecūdia v ore erubescit coꝝ celesti rege t vniuersoꝝ io cōparere. Sed qui hanc supfluam t fastidiosam diligentiā habent circa indumenta exteriora interioribus ornatibus iam neglectis audiāt dm Jē.6.c.hmōi arguentē. De vestimentis qd solici.estis.q.d. Nisi quia ornamenta aīe negleristis t perdidistis. Sicut t btūs hermes testatur.d. Vanū coꝝ vanitatis notā libenter corpori ingerit exteri um supfluitas interioris vanitatis indicium est. mollia indumenta animi molliciam indicant nō tantū quereret corporis cultus nisi esset neglecta mens inculta virtutibus. Et glō. super illud. Luc.16 De diuite epulone qui induebatur purpura t byssō ait. Si cultus pretiosarum vestium culpa sermo diuinus nō tam vigilāter exprimeret q dines purpura t byssō indutus apud inferos torquetetur.

Artitulus secundus de triplici ratione ꝗre deus odiat vanitates.

Ecundum dei oduz

est contra mundanas vanitates. Propterea. ꝑs domino inquit. O disti vanitates. Tripler est rō vel causa quare mundanas vanitates eternus dñs odit. q̄ prima respicit vanitatū principiū. Secunda mediū. Tertia vero terminū. odit dñs vanitates. 1° ratione intentionis. 2° rōe habitus tionis. 3° ratione conclusionis.

De vanitatū mala intentione propt quā dñs illas odit. Capitulum p̄m.

rimo eteni dñs odit

mundi vanitates ratione intentionis. Et hoc respicit principiū vanitatū. Sicut em augustinus testatur. Quicquid agant hoies intentio iudicat oēs. Et dñs Jē.c.6. Si oculus tuus. sc3 intentio simpler fuerit totū corpus tuū. s. opus lucidum erit. Et si oculus tu ne ꝗs fuerit totū corpus tuū tenebrosum erit. s3 quia plerūq3 vanitates t superfluitates atq3 curiositates ne appareāt victose multiplicitate t fallacia ac iusticie honestate in vasa mentibus palliant ideo prouida circumspectione ad predicta tria specula recurrenda est ne quis ꝗ suo proprio laqueo suspendatur. q si contra predictoꝝ speculoꝝ regulas aliqs deuiare cernatur facile conuinci pt de vanitatum intentione s3 ab eo qui est a vanitate deluſus hoc nequeat intelligi vel comprehendi Et contra tales Greg. ait. Nemo preciosas vestem nisi ad inanē gloriā querit. videlicet vt honorabilioꝝ ceteris videatur. Nemo vult ibi pciosis vestibus indui vbi a nemine ꝑ vi Sunt tñ plereq3 mulieres que licet cum alienis nolint peccare: tamen ab aliis delectant concupisci q̄ quidē mortale esse p Augu. manifeste apparet qui ait. Non soluz appetere sed etiā appeti velle criminosum t. Et sunt alie quedam que vanitatibus abutūt. vt in pulchritudine supent cunctas: vel ne in pulchritudine ab aliis supentur aut quadz inam gloria. s. vt de pulchritudine laudentur. o ipietas vipaꝝ quis vos docebit fugere a vētura ira que tanta cupidine vane laudis obcecatas geritis mentes vt non cōpatiami infelicibus aīabus rpi pcioso sanguine redēptis dum magis concupiscitis vane laudis nomen ꝗ multaꝝ aīaꝝ salutē. Sunt t alie pleres que ad excusandas excusationes iii pcia dicūt se hoc agere vt placeāt viris suis ne i alia detestabilia ruant vt quasi quodā rete vanitate vtantur ad proprios retinendos viros ne ab aliis cupiditatibus capiātur. Sed quo respōde mihi o mulier habitacula vanitatis quare hoc rete ibi expādis vbi non est virtus. Cur potius te exornas cum in publici prodis ꝗ cum a viro tuo in secreto clamo de propinquo videris. Ibi quasi quedam regia cōpares hiesu cū ciāsarda quasi quodā carnispreuii monstrū appares. Ibi nequa ꝗ s3 alteri viro placere velle. hic vero licitū est cū moderamine honestatis ob legitimam causam mariti grām querere. Sed similis ea

295

ghuſdā qui dū se fingūt siluestres colūbas c aues capere velle domesticis vt eas capiāt inanes capē volunt. Sed si mulier timet pdere virū filias ponit. Sed si mulier timet pdere virū suū cur vir eius nō magis timere dz amittere vxorē suam. plerūq3 murileg⁹ pulcher et pelle t pillo decor⁹ amplius furto pz ꝗ quicūq3 deformis. Sunt ēt alie plures q̄ dicunt sic vult vel sic ꝑcipit cōiunx meus parere ne ceisse est. quib⁹ rōnabl⁹ rñdetur q̄ si hoc placet o mulier viro tuo non tñ placet hoc dño deo tuo. Audi beatū Petrū quid actu. 5.c. ait. Obedire oz vel placere deo magis ꝗ hominib⁹. Sed t audi tu vir vanus t ercors si non vis tuā plugem esse meretricē cur vis illā meretricē videri. Si aūt forte illam amittere cupis: placeat deo tuo q illā iam nō amiserit

Universidad de Deusto
Biblioteca

nitatū. Ysaie.18 ait. Ante mortē totus efflo/
ruit s.p durā infirmitatē ⁊ ī matura perfectō
germinabit. s. fructū in morte dānatōis eter
ne: hoc fuit in mane. Sed aduerte qd in vlti
ma senectute sequat. vespe. s. frigide senectu
tis decidat. s. per mortē. i. deorsū cadat in ba
ratrum infernale mēs in vanitatibus inuete
rata induret corp⁹ in cadauer: ⁊ aresc̄at in pl'
uerē. Siue induret. s. spūs p eterna tormenta
⁊ aresc̄at geh̄enali igne ⁊ pena etna. hec oīa
sunt cōpleta in diuite epulone. Lu.16. Floru
it qppe in mūdo: qz induebat purpura ⁊ byſ/
so. Vespe decidit qz dies mortuus est ⁊ se/
pultus est in inferno. Indurauit ⁊ aruit cum
ad refrigeriū aque guttā petiit: nec aliqualiū
impetrauit: de talibus [illegible]. Defecerunt in
vanitate dies eorum ⁊ anni eo[illegible] cū festinatōe
Sed qz cū mulier grauiter infi[illegible]na decubat ī
lecto: pponit se emendare: nō ps subdit. Cum
occideret eos q̄rebant eum. Demū vero sana
ta oblita ē sui creatoris dñi: ppterea idem ad
dit. Et dilexerunt eū in ore suo. s. tm. ⁊ lingua
sua mentiti sunt ei. Cor aūt eorū non erat re
ctū cū eo: nec fideles habiti sunt in testō ei⁹
pterea Ysai. 49. c. ait. Vor dñi facta ē mi
hi predicatori. d. Cla[illegible]a. Et dixi. Quid cla
mabo. Omis caro fenum ⁊ oīs gloria ei⁹ q̄si
flos agri. Exsiccatū ē fenū ⁊ cecidit flos. O
vetule mulieres q̄ totū vestrū tempus in va
nitatibus consumpsistis: quē fructū hūistis:
tunc in illis. s. vanitatibus in q̄bus nūc erube
scitis. nā finis illorum mors est. vt ait ap'lus
ad ro[illegible] Articulus tertius q̄ ppter
tria dñs superbitates odio habet.

Certum dei odium est

contra superfluitates mundanas. Et ō
h° ps subdit supuacue. i. odisti oēs ob
seruātes ipas superfluitates: p̄ tria sup sub
stantialitates dñs odit. 1° ppter additōem
2° ppter abusionē. 3° ppter multitudinē seu
multiplicatōem. Odit dñs superfluitates. p
pter eas falsas additiones. c. p[illegible].

Primo odit deus super

fluitates ppter additōem eoz que fm
rectū iudiciū non conueniunt statui mu/
lieris: sicut in prima pte simonis breui de/
scr[illegible]su: ⁊ a vertice vsq; ad plantā pedis: nullus in
ea reperies signum nisi sui ⁊ suoz perditionis
et [illegible]me. Intuere p° caput ⁊ ptemplare quan
ta sint ibi addimēta ñ nature sz culpe. Ibi se
pe plurium mulier emoztuarum seu suozum
quos respuit ipsa natura. pspicies arte deau
ratos crines ⁊ coronas aureas fabrefcans oi
artificio ⁊ decore mitras vel magbagnones
seu vesicas inflatas ⁊ magnas ⁊ serico ⁊ mi/
ra arte depictas. Discriminalia gerlādas flo
ridas ⁊ iocalia p̄ciosa seu gemmas sup. faciē
aut frōtē pendētes cincinios ad tempora ⁊ in
aures p̄ciosas. i. In facie intuere frontez igne
min⁹ latā subtractōe pilox artificialr dilata/
tam. Supcilia arte extensa ⁊ iuncta forpice
separata. ⁊ in tenuē deducta giruz atq; ppetua
nigredine tincta. Dentes vero casu subiatos
eboze reformatos ⁊ fuscatos pigmentis gum
miq; in albedinē pristinā reuocatos. Criti vi/
tro quos alr cape nouacula negt e facie al/
batos pilos: cutis quoq; grocissiem arte mi
tiplici delimtā: decoloratam facie ⁊ pallentia
labia venusto ruboze atq; candoze mutataz
transpenti: atq; tenuissimo velo paululuz in
a[illegible]ā dimisso: arteq; neglecto vultū respicies
insignitum. Vt his ⁊ cōsilibus additamentis
femina quā natura formositate priuauit i al
teram venerē diabolus videas reformasse.
Prospice collū ⁊ psidera ibi diuersaz vani/
tatuz varietates nunc plarum circulos aut
aureos torques seu cathenas nunc mure/
nulas vermiculatas argēto. Nūc aureos pa
ter noster siue ambreos coloz varietate distri
ctos quib⁹ non ad deū sz ad symia diaboli ad
sathanā mulier p̄ces fundat. Vis oībus ⁊
consilibus talis aīa demens sicut fur q̄ suspē
dit funē nouo inaniter gloriat. Scapule quo
q; ⁊ meretricia vbera palliolo ⁊ sindone at
q; monili pudicitiaz mentiunt. pectus iunct
i medijs lumis rachamaturis seu bozdaturis
lasciuis ⁊ p̄ciosis iocalibus diuersisq; vanita
tibus decorat. Brachia q̄si alas ad vfcros
p̄uolantes manicas gerunt innaturalr pfo/
ratas ⁊ multiplici vanitate atq; carnalitate
depictas. Quid aliud manus ille multitudie
p̄ciosarum gemmax ⁊ anulox depicte olfar i
olo ⁊ sudariolo: atq; cum tps adest curiosis/
simis cyrothecis mūite nisi luxuriā cl[illegible]nant
Quid erit taliuz cozrigias speculari. Tergo
quandoq; versas amplas sericas argente/
as deauratas colozibus variatas figuris ce
laturis sculpturis ⁊ mira fabrili arte confe/
ctas. Stultum quidem est ventrem saccum
stercoruz tot sumptibus honorare. Nec las

dabilioz erit asinus tuus: si zona aurea fuer
cinctus. Quid est videre in muliere caligas
solearas. ⁊ quandoq; saccomanozum moze
dilatas: ⁊ ad nates tractas ⁊ lōgas. Sotulares
rubeos aureos perforatos roitratos decoris
catos atq; colozum varietate depictos. quid
amplius facient meretrices de alitissimis trā/
palis seu cipell' mira arte ac duplicitate et
simulatione confectis. Quid dicemus. Nō/
ne mirabiles expensas vestibus addunt duz
de longitudine ⁊ latitudine tanto plus adde
re sit necesse. Nonne talibus abutētes ex cer
ta scientia cum intentione fallendi corporis
magnitudinem mentiuntur: atq; in errorem
inducunt. q⁹ quidem esse mortale testatur.
Aleran. de al', sic in sermone. 47. apparebit
Preterea in predictis additionibus multa q̄
diligens indagator poterit reperire. sed in su
pradictis satis est sufficienter addiscere q⁹ in
mercantia mulieris vane incōparabiliter ma
ior ⁊ forte melior est additio q̄ nummata si/
cut in nostro vulgari dici solet. Magior [illegible]a
gionta che la derata. vel sic Che e piu la giō
ta che la derata. Qō dñs odit superfluita
tes multiplicium abusionum quibus vtūtur
ciues in domibus ⁊ magnates. capl'm 2^m.

Secūdo odit dominus

perfluitates ppter abusionem. Quā
ta nāq; abusio non tantum in palaci
is magnatorum sed etiam in edibus commu
nium ciuium reperiatur. q⁹is facile exprime
re possit. Ingredere eorum aulas triumpha
les ⁊ vtinam non de pauperum cruore con/
structas intuere picturas ⁊ monstra que om
nia vanitatem abusiōem ⁊ luxuriam clamat
non singula perquiramus. Intra eoruz tha
lamos ⁊ cubicula ⁊ contemplare ibi non so/
lum lectricarum triumphalium structuras at
q; tarsias. Veruz etiam picturas manifestis/
sima signa carnalitatis ⁊ luxurie presignātes
considera lectorum magnitudinē atq; molli/
tiem. ibi repertes lintheamina serica ⁊ byssi
na auro atq; miro artificio circundata: co/
operturia preciosa lecto pendentia stupenda
arte conterta vel acu consuta ōpicta ⁊ ad lu
xuriaz inductiua. Puluinaria preparata vn
diq; in lecto iacentia p̄ciosis picturis racha
maturis aureis terruris futuris atq; lapidi/
bus preciosis ornata. Coztinarum deaurata
rum atq; pictarum precium ⁊ valoreꝫ quis
exprimere posset. O artitudo ⁊ aspitas cru
cis Christi. O penalitas crucifixi. O insipiē
tia filii dei quare oportuit pati dominuz. Je
sum Christum: ⁊ sic intrare in gloriam suam
si homines serui cum tot deliciis cum tot va
nitatibus atq; cum tot lasciuiis ingredi pote
rant gloriam alienam. O quanta complac/
tia quiesceret deus cum filiis hominum si cū
tanta diligentia cubile conscientie exornarēt
atq; cum propheta per singulas noctes lectū
suum lauarent. O sepulchruz cubile ⁊ lect⁹
premeditandus q̄ amara est mēoria tua vbi
inrta illud Eccles[illegible]. 9. Homo hereditabit p
pentes bestias ⁊ vermes. Vbi qui pridie ful
gebat in aula: hodie iacet in tumba. ⁊ qui he
ri glorioſus splen[illegible]eb[illegible] in palacio: hodie de/
colozatus ia[illegible] in tumulo. Et qui heri tot ve
scebatur ōli[illegible]s incubiculo: hodie denoratur
a vermibus in sepulchro. O horrendum cu
biculum infernale q̄ amara erit experien/
tia tua. O delicata caro delicioſi viri vl' mu
lieris ⁊ anima in tot deliciis enutrita: consi/
dera lectum qui te expectat: sz hoc nequaq̄ cre
das. vbi vmbra mortis ⁊ nullus ordo sed sē/
piternus ho. inhabitat. sicut Job. 10. c. atte/
statur. vbi p elatis [illegible]gnificētiis vilitas con
fusibilis: p effrenatis deliciis penalitas inter
minabilis: atq; p cumulatis diuitiis pauper
tas insaciabilis tribuetur. sicut Ysaie. 14 c.
scriptū est. Detracta est ad inferos superbia
tua: concidit cadauer tuum. subter te sternet
tinea ⁊ operimentum tuum erunt vermes. ve
ergo vobis qui dormitis in lec[illegible]neis ⁊
lasciuiis in stractis vestris v[illegible]scribitur Ami.
6. c. Contra multitudinem vanitatum ⁊ su/
perfluitatum quibus vtuntur ciues quas do
minus odit. capl'm. 3^m.

Tertio odit dominus

superfluitates propter multipli/
cationem seu multitudinem. Cir/
conspice thalamos predictorum: contempla
re ibi superfluitates vestium virorum ac mu
lierum: ibi pro feriatis diebus: ibi pro medio
cribus festis: ibi pro maioribus solennitati/
bus. ibi pro celebrioribus cunctis quarum p̄/
ciosiores in manticis consumuntur. Et quan
doq; a mulieribus insensatis pro filiab⁹ ⁊ fi
liis inaniter: immo criminaliter reseruantur.
Ibi reperies vestimenta serica quedā aurea
quedam vidia. quedam rubea ⁊ scarelta: [illegible]e

Universidad de Deusto
Biblioteca

dam grisea quedam rigata: quedam depicta ⁊ rachamata:quedam celestina:quedam rosata:quedā frapata:quedā estiua sicut terrestria subtilia atq3 stricta:quedā hyemalia: q̄dā ruralia:quedā ciuilia:q̄dā pluuia[a]:q̄dā nocturna:quedā diurna : q̄dā retorta:q̄dam distorta:quedā stri .a: q̄dā lata: quedā curta seu breuia:quedā longa: q̄dā cū aliis magnis:quedā cū manicis stictis:q̄daz sine manicis vllis:quedā claudunt añ : q̄dam retro:q̄dā er tere:quedā sicut in iuuenū facies p3 tanta abhominabili breuitate certantur vt supra nates ⁊ sup ymbilicū ascendant dñm estiuo tpe supiora inducta deponunt in ppria domo vel alibi anteriora ⁊ posteriora iuuēculis atq3 aliis more cantū oñdunt. quot mutato[a] repies ibi:quot c.misias sericas vel bissinas: vel tanto sumptu ⁊ a e.sut a q̄ ta les facere vel tenere ampliusq3 illas gestare doctores determinēt eē mortale. Quot a[a] li[a] ⁊ supflua pānamenta q̄ nunq̄ vel raro ducūtur in vsum:quot vasa argentea ⁊ deaurata ⁊ arte mirabili fabricata ad gloriā ⁊ ad pompam seruata. Hec pfitia pfidera indeauratis ⁊ pciosis manticis reseruata. Circūspice cubiculi pietes carnalitat.s multiplici actu sepe depictos. vt verificē in oīmbus talib⁹ qō Eccle.i.c.ait. Vanitas vanitatū ⁊ oīa vanitas. Et q̄ oīa talia multitudine atq3 pfusione in pfessorib⁹ predicatorib⁹ ⁊ pfiliariis mun⁹ doctis minusq3 rectis ac min⁹ pfiderantib⁹ tria specula añdicta discretū iudicium licitū ⁊ illi citi ob .. ⁊ confundūt pleriq3 peccatū mortale i talib⁹ .. nō putant:sed quodlz bonuz circūq3 lz. Illi oīno licet illiq3 ñ lz q ad ⁹ marsupiū plenū vñcūq3 non h3:cuz talib⁹ sit ler ꝓ rōe volū.as. Propterea legē qō mat. i ỿ.c.dñs ait. Ceci sunt ⁊ duces cecoꝝ. cecus si ceco ducatū pstet ambo in foueā cadunt. sz vt dr Eccla.i ỿ. Qui timet deum faciet bōa ⁊ qui otinens est iustitie apphendet illam sez moderatā:⁊ obuiabit illi q̄si mater honorifi/cata.hic p gras ⁊ in futuro p gloriā. Ad quā nos pducat benedictus Jesus qui cū.p.⁊.s. s.vi.⁊ reg.in.s.f.Amen. ¶ Feria 4[a] p⁹ dñi cam de passione de iuramēto ⁊ piur⁹ f. 4 ỿ.

On perurabis in no

mine meo leuiti.19.⁊ i ppbetia bo/dierna. Cogit me charitas: vrgz ne ⁊ Ritas:⁊ zelus diuini honoris me coartat: vt post̄ elapsis diebus cū tanto aiarum fructu de cordib⁹ vestris ꝓpulsa est ēt piurium effugē.cū ex illo mala innumera[a] oriant.tā ti.n.piurium crimis est vt fm Tho.in quol3 videat homicidium supare.ait.n.sicut apl's i quit ad hebr.6.c. Homines p maiores iuos iurant ⁊ omnis controuersie eoꝝ ad confirmationem finis est iuramētū. Frustra aut homicidii cā iuramentū ꝓtroueršie finis esset nisi homicid[m] superet. Presumit enim q̄ q ma iorē culpā.s.homicidiu ppetrauit minorem p iurii cōmittere minime vereret. Propterea er hoc ipso q̄ in cā cuiuslibet culpe iuram[to] deferē.manifeste monstrat q̄ piurium p ma xima culpa hōdum est.nec imerito h⁹ estimā dū est cū peccare in noie dei:quedā diuini no minis neg⁹ iudicetur. vñ fm locū post idola/triā peccatū periurii tz q̄ qdem p3 ex ordine ꝓceptoꝝ:q̄ aūt homic[m] grauius in eccla puniatur. Rō est q̄ grauius nocumentū interdū hoibus infert etiā culpa minor . Apud tī i. Jicium dei grauior ct̄pa grau⁹ punet.q̄ igr periurare tam grauis culpa est. Jō in v. bo .Pposito ꝓcipit dñs.d.Non piurabis i nomine meo.in quo q̄nta religiositas indicatur que dr peierata. De qua religiositate tria ad pns considerem⁹. Dr iuramenti discretionez Secdo iuramenti abusionē.Tio iuramenti pumtionē. Articulus primus q̄ tripler discre⁹ habenda est circa iuramentū. Articul⁹.i.

Primo inquam consi

derem⁹ iuramenti discretionem. Triplex discretio hōda est circa ipsuz iuramentum. Ma .phibitionis.2[a] permissionis 3[a] distinctionis. Qō prima discretio circa iuramentum est .phibitiua. cap'm p[m].

Prima discretio circa

iuramentum habenda est .phibitiōis .phibet.n.iurar rps.Mat.ỿ.c.dicēs Audistis q̄ dictum est antiqs:non piurabis Reddes aūt dño iuramenta tua. Ego autē dico vobis non iurare oīno neq3 p celum:q̄ thron⁹ dei est:neq3 p terram:q̄ scabell⁹ est pedum eius est:neq3 p hierosolymā:q̄ ciuitas magni regis est.neq3 p caput tuū iuraueris: q̄ non potes vnū pillū facere albū aut nigrū Sic aūt sermo vr est ē non non: qō aūt hus habundantius est a malo est. Et Jaco.c.ỿ. Ante oīa fratres mei nolite iurare oīno . qō

pōt esse aliud thema. Et additur.neq3 p celū neq3 per terraz neq3 aliud quodcūq3 iuramē tum.Sic aūt sermo vester est:non non.vt nō sub iudicio decidatis.Qō tria intelligenda sunt circa sōam discretionem iurāmenti per missuam.cap'm.2[m].

Ecunda vero discreti

o circa iuramentū hōda est ꝓmissionis. Permittitur enim in multis casi b⁹ iuramentū.ppterea notandū est q̄ verba rpi.Mat.ỿ.et Jaco.ỿ.supius allegata:licz videant iuramentū taliter .phibere q̄ nullo iurare licitū sit simpl'r:tñ loquēdo hec .phibitio vlis non est ita:q̄ in nullo casu licitus sit iurare.sed fm Bonauen.sensus verboū est. iurare:sed non p qualibet cā:sz tñ p licita ⁊ honesta.ppterea pensanda sunt verba .phibitoris ꝓcedē ⁊ tria ibi sunt intelligēda. Primo q̄ sunt in aliquo ꝓceptoria. 2° sunt in aliquo ꝓmissoria. 3°quoq3 sunt in aliquo cōsultoria. Primo sunt in aliq° ꝓceptoria .phibitiua.q̄ non lz p qualz cā vel re iurare pp̄ periculū sepius piurandi.ppterea Eccles. 23.c.ait Vir multū iurans replebitur iniquitate i piurio ⁊ per ꝓns multis aliis malis: ⁊ illicitū est inramētum sepi⁹ iterare. 2° quo q̄ verba predicta sunt in aliquo ꝓmissoria. Nā talis modus .phibitōis nō est vlis sed particularis si ferat illud nō ante hoc aduerbiuz oīno.vnde cū dñs ait. Ego autem dico vobis non iurare oīno.i.nolite iurare in quol3 casu q̄ in aliquo casu.lz:pleriq3 enim ponit a rpo locutio vlis tñ non est vlis ad oēm materiaz verbiq̄a.Mat.ỿ.dñs ait. Qui irascitur fratri suo re⁹ erit iudicio. Et tñ non intelligitur de ira ỿ vicium que est p zelū que ēt fuit in rpo.vnde Jac.3.de dño scriptuz est. Circūspiciens eos cū ira contristat⁹ē super cecitate cordis eoꝝ. Et hoc patet q̄ iurare non .phibet in oīi casu sed in aliquo casu licet:q̄ aūt liceat exēplo:p3 p° exemplo dei q̄ in multis locis iurasse inuen⁹ est. vñ ad Hebre.c. 6.Volens de⁹ oñdere immobilitatē ꝓsilii sui interpo.uit iuramentū.2.c.7.ēt dicit q̄ iurauit dñs ⁊ non penitebit eū.⁊ p Jerem. 4.docens dñs iustum iurandi modū ait. Jurabis viuit dñs in veritate ⁊ in iudicio ⁊ in iustitia: 2° exēplo aplorz ⁊ ꝓphetaꝝ qui in scripturis exēplo iurasse leguntr.3° exē° ecclesie sēq̄ que vtit iuramēto pp illi⁹ multitudinē necessitatē ⁊ vtilitatē: vtputa ꝓ veritate firmanda vel ꝺclaranda ꝓ decisione litigioꝝ ⁊ cārum ꝓ amicitia ꝛhenda.ꝓ pace fienda vel reformanda: ꝓ fidelitate seruāda: ꝓ obedia recognoscēda ꝓ calūnia sopienda: ꝓ infamia purgāda:⁊ ꝓ plurib⁹ aliis.de quibus latiꝰ Alex.⁊ Archi. tractant.3° q̄ .oq3 verba xpi.⁊ Jac.sunt in in aliquo ꝓ ultoria.s.ne ex iurandi frequentia in piurium decidam⁹.vnde Eccli.23.ait Juratōi non assuescas os tuū multi.n.sunt casus in illa. Hinc quoq3 Aug. ỿ. ꝛ faustuz circa mediū inquit.q̄ piurare graue peccatū est. Jurare aūt sicut .are vez nullz longius aūt remot⁹ est a falsum iurando:q̄ nec iurare ꝓsueuit q̄ qui vez iurat.maluit dñs nos nisi iurantes non r.. a vero q̄ verū iurantes appropinquare piurio.itaq3 apls in ꝑ monib⁹ quos .isse narratur: nunq̄ iurauit ne iurādi ꝓsuetudine in piurii laberet:aliqñ vero nescim⁹. In scripturis aūt vbi est ꝓ de ratio ꝓpensior ⁊ maior plurib⁹ locis iurasse i uenitur:ne q̄s putaret ēt verum iurādo peccari. Hec Aug.⁊ alibi.in li° de menda° ait. Dicit dñs non iurare oīno:ne.s.iurādo ad falsitatē iurandi pueniat.⁊ ex facilitate ad ꝓsuetudinem:⁊ a ꝓsuetudine in piu[m] decidat. Et Jsido.2°. de summo bono c.3i. Sicut mēti ri non pōt q̄ non loquit: sic peierat non pōt q̄ nō iurat. Cauēda est igr iura° nec ea vtendū est nisi in sola vitate.non ē ỿ dei ꝓceptū iurare sed dū vsum iurandi facin⁹ piurii crimē incurrimus:nunq̄ q° iurat q̄ piurare timet.h° ille. Qō due sunt vles specie .. mē/ rum cap'm.3[m].

Ertia autem discretio

de iuramēto hōda est distinctōis. Due eniz iuramētoꝝ species a doctoribus distingui solent:nūcupari Primū est assertorium.2[m] vero ꝓmissoriū. Primū aūt pertinet ad tps preteritū. 2[m] vero respicit ad futurū.asserto[m].n.lz sit principal⁹ de preterito sic factū eē vel nō eē pōt esse:nihilomin⁹ de pnti ⁊ de futuro.s.asserendo sic eē vel non eē vellut iurando q̄ cras pluet vl' ninget ⁊ sic de aliis. Promissorium aūt fit ꝓprie de futuro vt cū q̄s iurat se aliq̄d datuz vel factuz vel dicturū esse°. Assertorii quoq3 iuramenti de bita materia est verum ⁊ non falsum. Promissorii vidē esse bo[m] ⁊ non malū.qui igit iurat malū obligatur quidē ad pcm male iu

Universidad de Deusto
Biblioteca

rando:sed non obligat ad illud qđ male iura uit implendū:sicut lat⁹ infra patebit. Et ī his duab⁹ spēbus iuramentoꝝ oīa iuramenta ꝛ pīnia ꝓcluduntur. Articulus 2⁹ de septēpli ci peierandi mō.

Ecundo cōsideremus

iuramenti abusionē. Septē.n. sunt iu/ramenta corrupta ꝛ abusiua in qbus scz dei nomen vitupatur. p⁹ o⁹ diminutū. 2⁹ falsum. 3⁹. ꝛactū. 4⁹ fractum. 5⁹ incautū 6⁹ dubium. 7⁹ inductū. Qđ tres comites hr̄e debeat iuramentū ī diminutū. c⁹. p⁹.

Rimum dicitur dimi

nutū. vt.n. integrū non diminutū iu/ramentū fiat tres comites hr̄e dz scz veritatē iudicij ꝛ iustitiā. đ q ⁹ Jer. ni. 4. Jurabitis viuit dñs in veritate ꝛ in iudicio ꝛ in iustitia. extra de iureiuran. si xp̄s. et. 22. q. 2. aia duertendū est. vbi Hieron. ait. Aliad uertendū est ꝙ iusturandū hos hēat comites veritatē iudicij atqz iustitiā. si ista dſerint ne quaq̄ iuramentū erit sed piurium. Aller. vo đ alis sequens. glo. scđam interlineale sup p̄/dicto verbo. Hiero. ait. Veritas. n. dz esse in ꝓscia iurantis vt ita eue credat sicut iurat vt in iuramento assertorio: ꝛ ita facere ꝓponat sicut iurat vt in iuramēto ꝓmissorio. Justitia eē dz ex pte ei⁹ qđ iuratur vt sit lici⁹ ꝛ hone stū. Judiciū vero eē dz ex parte circunstantie vtriusqz vz vt diligenter attendat ꝛ cā ꝙ q̄ iurat ⁹ modus. Si. n. deſt cā deest iudiciū di/scret⁹ in c⁹ ustātijs iuramēt. hoc ē ꝙ iura mentū sit vez ꝫ falsitatem cautū ꝛ discre ꝫ temeritatē ꝛ leuitatē. Jnsup ꝛ iustū ne sit de re illicita: nec fiat ad fouendā iniquitatē. ho rum rōiem ponit Bonauē. in. 3. di. 39. sup lram. d. Juramentū. n. cōpat ad tria. đ ad veritatē a q̄ ꝓcedit: ꝛ sic debeꝫ sibi iudiciū. 2° ad rem de q̄ fit: ꝛ sic debeꝫ sibi x̄itas vt sit ad eāt̄io sermonis ꝛ rei. 3° ad cām ꝓ qua fit ꝛ sic đbeꝫ sibi iust⁹: vt. s. ꝓ cā iusta q̄ fiat. Et qz oē iuramentū hos tres hz respect⁹ iō oē iuram tuz hos comites hr̄e dz. Sermo. n. noster du blus est. vñ Sapie. 9 Cogitatōes. n. mortaliū timide sunt ꝛ incerte ꝓuident⁹ nr̄e. Jō vt ſmo noster ꝓ dinaz x̄itatē ꝛfirmetur indiget .om tib⁹ ipm regētib⁹ ne sit dissitus x̄itati. hec bo nauē. Qđ iura⁹ tripl'r dr̄ falsum. c. 2⁹.

Ecundum iuramentū

dr̄ falsum qđ est ꝫ p⁹ iuramēti commi/tē q est x̄itas. Qđ qđē tripl'r fieri ꝓ/dī. 2° cū iurat falsum sine intētōe fallēdi. 3° cū iurat falsum cū intētōe fallēdi. ꝫ cū qs vez iurat cū intentōe fallēdi. q tres mō po nunt ab Aug. 22. q. 2. c. hoies. đ° qdem ē m ramētū falsum cū qs iurat falsū sine intentōe fallēdi: qz ipse fallit credēs dicere vez. ꝛ tūc ſm đ. distin⁹ ē: qz si adhibuit debitā diligē/tiam in iuramēto asserto⁹: tūc nō est piur⁹ qz vt dr̄ in fi. dci. c. hoies. Rea linguā non fac nisi rea mēs. sil'r ꝛ qñ iuramentū est ꝓmissori/um si impleri omittit ꝓp legit⁹ impedimētuz excusatur saltē a mortali. sicut ēt accidit apl⁹ 2. cor. c. p°. Qui ꝓmittēs corīthis ad eos ire legitime impedit⁹ nō seruauit ꝓmissum. sic ēt ſm đ. Si debito creditori iurauerit se in/certo termino solutuꝝ credens se posse solue re iu đicto termino tandē rōnabl'r impedit⁹ pōt nō est piurus. si aūt nō adhibuit debitā diligentiā ꝛ occasionē non hūit hoc credendi tunc piur⁹ ē: qz desinit vnū de cōtib⁹ iuramē/ti. s. iudicium. qz temere iudicauit. ſm Alu. vbi supra. ad idē. 22. q. 5. q. pīnat. 2⁹ est iuramē tum falsum cū qs iurat falsum cū intētōe fal lēdi: qz scz falsum est ꝛ falsum eē putat qđ iu rat: sicut qñ debitor iurat soluere creditori in certo termino: ꝛ tñ qñ iurat non credit posse soluere vel nō hz ꝓbabilem cām credēdi: tūc ſm Tho. in vtroq̄ casu peierat: qz in p° de/est x̄itas. in 2° aūt iudiciū. ꝫ qđ Aug. vbi sup Videte q̄ta sit detestabilis ista belua ꝛ de re bus humanis exterminada. Hic enī ñ solū ꝙ iurus ē sed ad oēm satisfactōnem illati dāni teneꝫ: extra de iuiur. ꝛ dā. da. c. si culpa. vbi dr̄ Qui occasionē dāni dat dānum dedisse vide tur. ſm aūt Bonauē. ꝛ Ric. tripler est iura mentū p⁹ est deliberatū ꝛ solēnizatum: sicut qñ testes iurant sup sacro scā euange⁹ in pn̄a iudicis. 2⁹ est deliberatū ꝫ non solēnizatū. ſ. qñ quis iura: ī occulto ꝛ iurat aliqđ ex vlte ratōe intēdēs illud ꝓ dine x̄itatis testimoniuꝫ ꝓfirmare. 3⁹ aūt est qđ nec deliberatū nec solēnizatū: sicut qñ quis iurat in cōi ſmone ñ attēdēs quē invocat ꝛ ad quid sed ex qđaꝫ cō suetudine. ꝛ ſm hoc piurium tripl'r cōmitti pōt p°° cū homo deliberat de dicto ꝓfirmando ꝛ de iuramēto p qđ ꝓfirmatur ꝛ piurat solēnit in pn̄a iudicis. Et tunc piur⁹ non tñ mortali

ter ꝛ enormiter peccat: sed ēt si ꝓ tali piu° rat ſnia diffam⁹ ꝫ eū i cā accusarōis ē infamis 6. q. 1. infames. Et qđ horribili⁹ ē cū tres di gitos supra scā imponit oīa sua in prāte dia/boli ponit scz aīam corp⁹ ꝛ oēm substantiam ꝛ qñ homa⁹ diabolo facit. vñ pueri. 6. De/fixisti apud extra⁹ manū tuam. 2°° fit iura/mentū nec solēnizatū nec liberatū sic non est peccatū mortale sed veniale eo ꝙ lingua in lu/brico posita est. ꝫ aūt mō fit iuramentū deli beratū sed non solēnizatū. in quo distinguen/dū est: qz aut deliberat đ dicto ꝛ de iuramēto vtrū sit dictū verum ꝛ vtrū iuramēto firmā/dū. ꝛ tunc si peierat mortal'r peccat: cū exprel se faciat ꝫ dei ꝓceptū. Lcui. 19. Jō pīurabis in nole meo: aut deliberat de dicto tm vtrum sit vez non tñ đ iuramēto supaddito. Et tūc pōt eē vēiale peccatū ſz graue veniale ꝛ mul tū appropinq̄t ad mortale: ꝛ iō oīno fugiēdū ꝫ fit iuramentū falsuꝫ qñ qs iurat vez tamē cū intentōe fallendi: qz credit eē falsum qđ ra/rat. vñ exōplat Augu. vbi sup̄. 62. et. q. 2. ho/mines. Dsuit in illo loco interrogas aliquē ꝛ dicat pluisse. Et ad nego⁹ illius cōpetit vt dicat pluit: sed putat nō pluisse piurus est: ad hoc ēt. 22. q. 2. c. i. Et hoc triplici iuramēto falso ſm Augu. breuius ꝓcludi pōt ꝙ aut est falsitas ex pte iurati tm̄: ꝛ hoc est p⁹ piuriuꝫ aut ex pte iurantis tm̄: ꝛ hoc est ꝫ⁹: aut ex p te vtriusqz ꝛ hoc est scōm. Qñ obligat iu ramētum coactū capl'm ꝫ⁹.

Ertum iuramentum

est coactū. Qñ multotiens cadit ho mo in piuriū: qz deficit iusticia in eo circa qđ queri pōt vtrū iuramentū coactum sit obligato⁹. Rūdet Bonauēt. in. 3. di. 39. ꝙ hec questio non hz locū in iuramēto asser totio: qz illud nō obligat ad aliqđ faciendū sz si falsum iurat dū obligat ad peccatū cōtūcū qz sit coactū: qz nulla coactione ē malū facie/dū. verbigra. si aliqs asserit falsum eē vez. sz locū hz in iuramento ꝓmissio⁹ non qđē illici/to: qz illud ēt si fieret spontaneū non eēt obli gato extra. 4. c. si vero. ꝛ qđ metus cā. Ald audientiā tñ qui sic iurat: pōt ab eo petere vt cogat illū absoluere a iuramento: extra. e. c. i. si hoc impetrare non potest solvat ꝛ postea repetat: qz ſz iurauerit soluere non tñ iurauit nō repetere: extra. e. debitores. ꝛ in dcō. c. ad audientiā. Qđ ēt si iurauerit non repetere tē denunciet eccl'e ſm formam euangelicam vt ecclesia ad restōem cōpellat. Si enī iurauerit ꝙ non denunciaret tale iuramentū est illicitū ꝛ non tz nec est seruandū: extra. e. quēadmodū. hec ſm Jnno. Wer. ꝛ Ray. Si enī iuram⁹ ꝓmisso⁹ lic⁹ ē tē aut talis coactio est que in ꝓstantem vitę cadere pōt: vt metu. s. mortis et seruitutis vel correctōis: ꝛ hoc in p⁹ ꝓpria vl in liberis ꝓpriis aut non. si nō tunc dicendus ꝙ hoc iuramentū est obligato⁹ i quo ad iudi ciū poli ꝛ quo ad iudicium fori: si sic tūc non est obligatorius quo ad iudiciū fori ne quis ō sua mali⁹ reportet ..rum sed tñ seruandū ē iure poli: qz min⁹ malū est sustinere dānū tē/porale qđ fidē frangere: ꝛ cū voluntas nō pos sit cogi de⁹ imp.. t.. ꝫ obligari. dr̄ tñ in re medi.. hu.. ꝙ supior requisit⁹ pōt ꝛ dz au ctoritate ca..nū relaxare hoc iuramentum. Si aūt queraꝫ quis in hoc iuramento vel in aliis hēat dispensare. Rñ° ſz Tho. 2ª 2ᵉ. q. 89. Alit. n. qđ illud qđ cadit sub iuramento p missorio aliqđ est manifeste peccatū vel malo ris boni impeditiuū: ꝛ tale iuramentū dispen/satione nō indiget. Aliqđ aūt dubium est an sit licitū vel illicitū ꝓficuus vel nociuus aut simpl'r aut in aliquo ..su. Et in hoc pōt quili bet eōs dispensare. Aliqđ ēt ꝓmittit sub ira mēto qđ est manifeste licitū vtile ꝛ honestuz ꝛ in tali iuramento muta° vel dispē° non vi deē hr̄e locū nisi aliquid melⁱ occurrat faciē dum ad vtilitatē cōem. Et h° maxime ptine/re videē ad ptātem pape: sicut ps. 15. o. 6. ali⁹. sil'r ad eum ptinere videē iura..o⁸ rela ..ionaz ad vnūquēq̄ ptinen. iura⁹ irritare qđ a subditis factū est circa ea que subdūtur ei⁹ ptāti. Sicut pr̄ pōt irritare iuramētū puel le. ꝛ vir vroris si non pōt impleri sine pr̄iudi cio viri. vt dr̄ numeri. 30. et. 23. q. 5. manife stū. ꝛ dñs iuramentū serui. di. 54. si seruus. Et abbas monachi. 20. q. 4. monachū. p°.

Qđ qđrupl'r iuramentū frangitur cⁱ⁹ 4⁹

Artum est uramen

tum fractū. vnde in piuriuꝫ cadit: qz deficit etiā ibi iusti⁸ qđ qđeꝫ qđrupl'r ꝓtingit fieri. đ° cū iura⁹ ē de re lic⁸. 2° cuꝫ fit re illicita. ꝫ⁹ cū fit de re que de sui na tura nec est licita nec illicita. 4° cum de re p tim licita ꝛ ptim illicita. Primo enim iura/mentū dicitur fractum cum stde eo quod de sui natura licet. Sicut cū quis iurat talē ei⁹

Universidad de Deusto
Biblioteca

mosynam dare peregrinari vel ieiunare ⁊c. Tūc peccat homo mortaliter si nō seruat legitima causa nō obstante. Qui aūt ex necessitate vel impa iuramentuz transgrederetur a pctō immunis esset. sicut patet ex de iu. querelā. 5.q.i.quiciqz. 2° fractū iuramentuz dicitur cum fit de re illicita vt cum quis iurat occidere hoiem. se pdicare ⁊ consimilia vel cū iurat se nō facturū quod fieri debz vl de sui natura bonū est sicut dare elemosynaz ire ad eccliam ⁊c. vel iurat nullū festū custodire. vel nō ire ad predicatōem: vel nō parere mandatis ⁊c. Tales no facto q iurant qz iniuste iurant periuri sunt. ⁊ seruando tale iuramentū mortaliter peccāt nec peccant contrariū faciēdo. Vñ dr habet. 22.q. 4° c°. In malis inquit. In malis promissis rescinde fidē ⁊ in turpi voto muta consilium. Et ibi 22.q.4.c.i.2.et.3. Sed quid si aliqs iuret q superflue comedet vel verba otiosa dicet ⁊ hoc fuat. Ad hoc Hugo nōuit. 22.q.4. Si aliqd q mortaliter peccat: quia facit contra illud.c. In malis promissis ⁊c. Sz melius dm fm radoñ. qz peccat venialiter quia illud.c. In malis promissis ⁊ cetera si intelligatur extēdi quo ad venialia ḡtuz ad illam nō est preceptū sed consiliū. 3° dicitur iuramē tū fractū cū iuramentū sit de re que de sui natura nec licita nec illicita est vt cum quis iurat q nolit ludere p poculento vel esculento ⁊ sic transgrediens hoc iuramentū mortaliter peccat Insuper fm Tho. 2.2.q.98. Hō excusat [illegible] mortali qui iocose periurat qz nō euitat diui[illegible] irreuerentiam. imo ḡtum ad aliqd auget. Itē fm eundē vbi supō. Qui ex lapsu lingue iurat si aduertit se iurare ⁊ falsum esse quod iurat a mortali nō excusatur. sicut nec a dei contemptu. Si autem hoc non aduertit intentionem iurandi non videtur habere: ⁊ ideo a crimine periurii excusatur. 4° dicitur iuramentū fractū cum sit partim de re licita partim de reillicita sicut cum meretrix iurat se seruaturā fidem suo lecatori. quia in tali iuramento fm Bonauenturā duo sunt vnū scz q adherebit lecatozi ⁊ hoc est malū ⁊ non seruandū. Alterū vero q nō alteri adherebit. ⁊ hoc est bonū ⁊ seruandus Vnde in hoc frangendo iuramentum grauius peccat ḡ seruando. quia dum seruat peccat fornicando sed non peierando. sed duz adderet adteri peccat vtroqz modo. Et hoc est quod Aug⁹ dicit q meretrix que iurat se seruaturā fidē lecatozi mala est ei adherendo. sz peioz fidem non seruando.

Qō tripliciter fit incaut iuramentum.

Capitulum quintum.

untum est uramen

q tum incautū quod ideo ī periurū vemit quia deficit ibi iudiciū cum scpevergat in exitū malū vel in exitū minus bonū. Circa quod dicendū est fm Bonauen in 3.di.39.q tripliciter iuramentū dicitur esse incautū. Primo° cum iuratur aliqd quod simpliciter vergit in detrimentū salutis vt cū quis iurat aliqd se facturū quod obseruatus includit in se mortale peccatū. Et istomō iuramentū non est licitū nec obligatoziū immo qui ipz obseruat peccat. 2.2.q.4.c.i.2.et.3 Et.c. Si aliqd vbi dicit. Si aliqd forte nos incautus iurare contigerit quod obseruatus peioze vergat in exitū libere illud salubriori [illegible]do mutandū nouimus ac magis instāte ne cessitate peierandū nobis q pro uando per iurio ī aliud crime grauius esse diuertendum 2° mō dicitur incautū iuramentū cum quis iurat aliqd quod vergit in salutis sue dispendium ⁊ perfectionis impedimentū. vt pura cū quis iurat se nunq̄ intraturū religionem vel q non fiet clericus ⁊c. In quo casu peccat quidem iurando quia ponit obicē spūsancto. tamen ipm obseruando non est peccatuz multo tamen melius est non ipler. Nam q mala sunt vel maiozis boni impedimentum sub iuramento cadere non possunt. 3° modo dicitur incautū iuramentū cum quis iurat aliquid in oēz euentū quod vno casu contingente vergit in salutis dispendiū ⁊ alio imperfectū. vt cum quis iurat se nunq̄ prelatōem recepturū. Et tunc in illo casu in quo vergit in salutis dispendium. puta si bona prelatura est sibi ⁊ alijs isto mō illicitū est ⁊ nō obligatoziū. Si aūt vergit in salutis prefectum quia est persona inutilis tunc licitū est ⁊ obligatoziū. Hmōi generis fuit iuramentū herodis. Jar.i4. Qui puelle saltanti iu. aut se daturū quod postulasset. Poterat enim a principio esse licitū intellecta debita conditione. scz si peteret quod dare liceret sed implecto iuramenti oīno illicita fuit. 22.q.4.ora offū concordat cum illo tho. Qō tripliciter in periurio vertit dubiū iuramentū. Capl'z 6m.

303

Ertuz est uramentuz

dubiū i q° etiā pcingit sepe eē periurū qz deficit ibi iudiciū quod q dem interuent cum quis iurat de quo dubitat ac si vez sit. Et hoc tripliciter pingere pt Jº cū quis iurat esse verū qđ dubitat ⁊ ex deliberatione hoc facit ⁊ ex ppōsito. Et hoc quidē mortale est. qz fm scotuz. Alterere verum esse quod hō dubitat mendatiu est. Sed hic sūpaddit iuramentū. Nam fm magistri diffinitōem in.3.sniar. Periurium est mendaciū iuramento firmatu. 2° cū qs iurat dubiū solēniter in pspectu iudicis ⁊ tūc grauius est mortale. 3° cū quis iurat incaute: et ex iocosa leuitate. Et tunc si ex consuetudine mala hoc facit mortale est. qz nō euitat irreuerentia dei. Si aūt non ex pfuetudine tuc est veniale. Quartū piculū sit aliis ad periurandū dare occasionē. Capl'm 7.

Eprimū dicitur per

iurū occasionatū. s. cū quis iducit ⁊ occasionē dat pprio pīrādi. De q° distingue fm Bonauē. in.3.di.39.et tho. 2.2.q.98.q hoc tripliciter pt fieri Jº quādo pson priuata nō publica recipit sacramentum. ⁊ hoc facit qz nescit sed dubitat de veritate Et sic fm Augu. nō peccat sed tantum humana tentatio est hoc eñ ex infirmitate hūane nature ꝓcedit. 22.q.5. Qui erigit. 2° qñ scit vel pbabiliter credit eū falsuz iurare ⁊ cogit iurare homicida est. Nā fm Augu. 22.q.5.c. Qui erigit dicitur infra. Ille eñ suo pīrio interimit sed iste manū interficientis ⁊ pcessit ⁊ ipcessit. Et. 22.q.5.c. Ille apertius declarans ait. Ille qui hoiem ꝓpter a iuratōem ⁊ scit eū falsum esse iuratuz vincit hoicidā qz hoicida corpus occisurus est ille aiam: imo duas aīas ⁊ eius quē iurare puocat ⁊ suā. Scis verū esse quod dicis ⁊ falsum quod ille dicit ⁊ iurare cōpellis. Ecce iurat ecce periurat tu quid inuenisti. immo ⁊ tu pīri qui de illius morte saciari voluisti 3° mō qñ erigit iuramentū tanq̄ persona publica fm quod erigit ordo iuris. Talis enim non vt esse in culpa siue sciat esse verū qđ iuratur siue falsum quia nō videtur ipe erigere sed potius ille ad cuius instantiam exigit iuramentū. Si tamen esset persona publica q̄ non vt pson publica sed vt priuata vel contra ordinē iuris erigeret iuramentū graviter peccaret. Alr. ad hoc. 22.q.5.c. Ille qui. Sz quid de illo qui audit aliquē falso iurantem ⁊ scit ⁊ tacet videtur eñ quod peccet. p° qz Leuit. 5.c. scriptū est. Alia que audierit vocem iurantis. falsum testisqz fuerit q aut ipse vidit aut conscius est nisi indicauerit portabit iniquitatē suā. 2° qz vt dicitur. 86.di. facientis. Nō caret scrupulo peccatōis occulte qui manifesto factori desinit obuiare. Ait eñ peccare videtur manifestādo. Jº qz fm Augustī. 2.q.1. Si peccauerit. Qui crimē occultum pādit nō errorē corrigit: sed pdit. 2° qz si pdiderit eū forte ille pumet in corpe vl occidet a iudice: vel etiā a pentibus illius cōtra quē periurare volebat. vel etiā ipe proditor piculū mortis facili incurrere posset. Dicendū q hanc questionē dicit Augu. esse valde difficilē ⁊ ppleram nichilominus sic soluit eā di. q ex quo Josues in predicta auctoritate leuit non expressit psonā cui hō indicandū esset sufficit illi vt se absoluat ad hoc peccati vinculo si indicet talibus qui magis possent pdesse piuro q̄ obesse siue eū corrigendo siue deū p eo placādo. vt sunt sacerdotes vel honesti ⁊ discreti parentes.

Articulus tertius de triplici punitione q̄ puniuntur periuri.

Ertio principaliter

t considerem⁹ periurii punitōem. Triplici nāqz punitōe puniūtur periuri. Jº punitōe spūali. 2° punitōe temporali 3° punitione eternali. De triplici spūali pena qua periuri puniūtur. Capl'm primū

Primo namqz puni

p untur punitōe spūali. Triplici nāqz pena spūali plectuntur periuri. Jda pena est odiū dei. vñ iac. 8. Juramentū mēdax ne diligatis. hoc eñ odit dñs. Josue quoqz 9.c. Ne cōtra nos ira dñi concitetur si periurauerimus eis. 2ª pena est derelictio in manu dyaboli. Est eñ nomen dñi refugiū omibus inuocantibus eū. sicut Joel. 2.c. dicitur. Omis quicunqz inuocauerit nomen domini saluus erit. Et iterū. ps. ait. Protegam eum qm cognouit nomen meū. Proverbio. quoqz. 18. Turris fortissima nomen domini Ad ipm recurrit iustus ⁊ exaltabitur hinc ē q periurus in noīe dñi periurās iusto dei iu.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicio diuina protectione priuatus in dyaboli potestate relinquitur. 3ª pena est ruina pcti Dñi ecclē. 23. Vir multū iurās replebit iniquitate. Experientia certa didici tria maxime esse bonoꝝ viroꝝ signa. scz verbū blasphemie in nullo casu proferre verbū sine mēdacio z assertio sine iuramento nisi vrgente necessitate sicut predictū est. At econtra. Qui hec solerti cura non vitat necesse est vt sine culpabili vita nō transeat. teste dño q Jſt. 12. c. ait. Homo homo de bono thesauro coꝛdis sui pfert bona. z malus hō de malo thesauro coꝛdis sui pferet mala. Idco eccle. 23. c. ait. Iurationi nō assuescas os tuū multi ēm casus in illa. s. potissime periurii quod facile inde sequitur sicut dicit de bubulco summo mane comedente pira qui interrogatus si refocillebat ita tēpestiue aiam cum pater noster sicut coꝛpus cū piris. Jurādo respondit per euāgeliū iurans. Ego nescio pater noster Et reprehensus de iuramento iurabat q nō iurabat. Iterū atq; iterū redargutus de iusiurando semp amplius iurabat se nō iurare.

De triplici foꝛo in quo puniuntur periuri:

Capitulum secundum.

Ecūdo punitur per

periuri punitione tēporali. Et hoc in triplici foꝛo. Primo in foꝛo penitentiali. Nam pena periurii est velut pena homicide. 22. q. 4. Inter cetera. licet circū soꝛdes circunstāciis magis vel minus aspera sit pcedentia imponenda. 2° in foꝛo iudiciali Nam infames periuri sunt infames. 6. q. i. infames. Nec permittuntur ad oꝛdines accedere sicut ibidē patet. nec ad mittuntur ad testimoniū. 6. q. i. c. quicunq;. 22. q. 5. paruuli non obstante q egerint penitentiam ex de testi. c. Testimonium z de presump. c. Literas. 3° in foꝛo diuinali. Vnde zaca. 5. Leuaui oculos meos z vidi z ecce volumen volans. Et dixit ad me. Quid tu vides. Et dixi. Ecce ego video volumen volans. longitudo eius viginti cubitoꝝ z latitudo eius decem cubitoꝝ z dicit ad me hec est maledictio que egredietur super faciem oīs terre. q; omnis fur sicut ibi scriptum est iudicabitur Et omnis iurans ex hoc similitur iudicabitur. Et ducam illud dicit dñs exercituum z veniet ad domum furis z ad domum iurātis in nōie meō mendaciter z cōmorabitur in medio domus eius z consumet eam in ligna eius z lapides eiꝰ. Refert Orosius li°. 5 q cum romani mississent legatos ad diuersas gentes quas ibi denoīat. Pdē quoq; cos recepisset in pace z data fide firmassent pacem Subita seditione z proditione irruentes in eos i suis ciuitatibus occiderunt. Factum est autem in periuri detestationem z propter violationem q panis per eos tractus sanguinaret per scissuras. Animalia domestica: z inter homines assueta mugientia z miserabiliter vlulentia ad montana z siluas fugerunt conuersationem quodā° hiom abhorrētia. Canes cum latratibus lachrymosis hoc idem facientes quēadmodū lupi per siluestra oberrabant. Dicti autem populi predatores diuino iudicio cum suo imperatore aluicio z pompeio oēs in cāpo victi z occisi sunt exceptis quatuoꝝ milibus qui accumulati ad magnum z altum montem confugientes dei iudicium non euaserunt. Nam ad modum lapidis congelati z immobiles facti ita obriguerunt q erecti stantes videbantur viri dētibus z oculis ab eis decidentibus super terram. Vt verificetur quod Sapientie. 5. c. scriptum est. Pugnabit cum illo oꝛbis terrarum contra insensatos. Legitur etiam de quodam vsurario qui in fine pnia ductus vocauit duos amicos suos rogans q essent sui fideles z veloces executoꝛes ab eis erigēs iuramentum q illi de suo restituerent quicqd ipe habuisset de iniusto lucro. Qui iurantes z iuramentū terribilit imprecatione firmantes diuinum iudicium super se invocauerunt dicente vno qđ nisi hoc adumpleret gehennali igni succenderetur. Alio vero subdente q nisi fidem promissam seruaret irremediabili lopza cruciaretur. Cum autem eo mortuo pecuniam retinerent: nec vt iurauerant obseruarent veluti sibi impzecati sunt diuino iudicio percussi miserabiliter perierunt

Qđ eterna pena periuri puniunt. Capitꝫ 3ū.

Ertio punitur per

periuri punitione eternali. Vnde Ezech. 17. Contra periurium domus ait. Juramentum quod sprezit ponam sup

caput eius. scz cum in hoꝛa moꝛtis ex periurio eternis suppliciis z manifestissimis signis damnabo eum. In cuius exemplum i hysto ria Karoli magni li°. i°. c°. p°. scriptum est. q cum Karolus hospitatus esset apud balenā procedens ad impugnandum sarracenos q dam miles nomine Romericus reliquit bone fidei commissarium consanguineum suuꝫ sub pacto iuramento suumq; equum dimisit il li clericis z pauperibus dispensandum. cuius pecunie centum librarum erat. Cumq; ita promisisset se esse facturū z eo iam moꝛtuo: vel egisset. Post triginta dies apparens ei cōsanguineum increpauit q dictam pecuniaꝫ sicut iurauerat pauperibus non erogasset ac serens q propter hoc per triginta dies stetere in tormentis. Insuper Scito inquit q eras videmus cunctis qui tecum erunt a demonibus rapieris. Ego autem ad celestia euolabo. Cum autem mane totus territus esset z audita alta retulisset supza se in aere cepit audire leonum rugitus vitulozumque gitus z luporum aliozumq; animalium z ferarum multiplices vlulatus. Statiq; raptus de me° socioꝝ per dies quatuoꝛ requisit9 nusq; inuentus est. Post dies autem octo iter faciente exercitus per terram nauernie extinct9 z precipitatus de supercilio montis iuxta sanctum facundum repertus est mei ito ergo p hibet dominus in verbo proposito periurium perpetrari atq; iuramentum etiam verum leuiter frequentari cum ex tali frequentatione periurium sepius committatur ac demum tot duris punitionibus a iusto iudice punitur. A quibus omnibus nos eripiat misericordia dulcissimi saluatoꝛis. Qui cum patre z spiritusancto viuit z regnat in secula seculoꝝ. Amen.

Feria quinta post dominicam in passione De multitudine maloꝝ que ex vanitatibus subsequuntur.

Sermo quadragesimus sextus.

Emittuntur ei pecca

ta multa quoniam dilexit multum Luce. 7. Naturale siquidem est vt ad que mens humana per dilectionem reflectitur siue terrena siue diuina per eadem multiplicet merita seu culpas atq; dilectionis radice remota illius etiam remouetur affectus. immo si ab vno dilectionis extremo ad oppositum deducatur extremitatis sue generat fructum. sicut de trāsitu boni ad malum testatur Apostolus dicens. Ad hebr. 6. c. Impossibile. i. difficilimum est enim eos qui semel sunt illuminati gustauerunt etiam donum celeste z participes facti sunt spiritus sancti gustauerunt nihilominus bonum dei verbum virtuteſq; venturi seculi z prolapsi sunt scilicet in graue scelus rursus renouari ad penitentiā at econtra si a mutua dilectione fiat perus z magnanimus transitus ad diuinum miro inebriantur amoꝛe. teste Apostolo qui ad Roma. 5. c. ait. Vbi abundauit delictum superabundauit z gratia. Hoc autem euenisse in maria magdalena euangeli hodierni tenetur hystoria. Et idem peryer bum in alio proposito demonstratur cum dominus de illa ait. Remittuntur ei peccata multa quoniam dilexit multum. Quenam fuerunt illius peccata multa et multa dilectione dimissa nisi curiositates superbe z luperflue vanitates quibus per malum exemplum z plurium coꝛruptelam multa perpetrauerat mala. Ignoꝛant siquidem multi sicut priusfecerat illa impietates innumerabiles que er his sequuntur. Ignoꝛant propterea penitere ex quibus necessarium est q eorum ignoꝛent misericoꝛdiam consequi delictoꝛuꝫ. Et i hoc merito ostenditur. Serta religiositas que dicitur ruinata quia ex talium ignoꝛantia grossa hodiernis temporib9 heu pene tota xpianitas in damnationis barathrum ruit. Propterea ad dominum prophetā. 39. ait. Odisti obseruantes vanitates supervacue. Quod etiam potest hic pro themate. Et licet superius dictum sit quas curiositates z vanitates. ac superfluitates dñs odit nihilominus ad presens ostendamus mala propter que talia dominus odio habet vt visis vanitatum odibilibus malis exemplo sanctissime magdalene amoꝛ vacuus atq; vanus in dilectionis plenitudinem conuertatur. Tria vtiq; sunt malorum genera que ex vanitatibus z superfluitatibus sequi solent. Ex quibus contra eas tale dei odium generatur. Prima enim sunt mala principalia. 2ª sunt mala specialia. 3ª sunt mala generalia.

Articulus prim9 de qtuoꝛ pris gñib9 hoiz

que dānatur ex vanitatibus mulierum.

Prima quidem mala

ppter que vanitates mulier dñs odit sunt mala pticularia. Particulariter n ex hmōi vanitatibus quattuor bonum ge/nera variū suscipiūt detrim^{m}. Primi sunt pentes. Scōi sunt piuges. tertii artifices. q̄rti adiutrices. Qō multiplr pentes dānant ex vanitibus filiarum. cap^{lm} p^{m}.

Primo inquam talis

vanitas atq; alie mulier superfluitates nocent pentibus. s. vētium illis. t vt a mūbus sumam exordium. quot crimina ppetras o mr infelix: vt filia tua placeat aspicientibus cum nimia. q̄ta solertia inuigilas vt vltra illa formosa que filie tue natura processit alia tua industria studeat. q̄q; ignoras cōsalis. in hac arte pictura mira saga/citate in illa resecans q̄ negat vicio superfua esse videnr: atq; industria stupenda reparans negat defect^{s}. Nam nimia macille^{a} tenuē pellā trahis ingrossiorē. in vicena pinguem in rectū aduersa ☩cōe dirigis curuaz. humeros demissos ertollis. de primisq; supbos: distrahiq; colli remissum: stigines vult^{s} t maculas oculor atq; alios corporales defect^{s}. galieno nec Hypocrate vocato ad formositatē decoras. Doces illā ornare caput pingues vultū cōponere gressum nouitates in vestib^{9} inuenire: choreas ducere: t amorosas canere cātilenas. quid multis immoror. Tu ipsa ad tuā filiam in omni mūdi vanitate es doctamagistra: t de pulchritudine eius aie nihil curas. O demētia ꝑsummata. ſz te o pr̄e te inq; allo quor. q̄ta affectōe ditaris quot furtis quot vsuris rapinis aliisq; impiis lucris satagis subāz cumulare vt filias oī vanitate t sumptibus plenas nuptui tradas: ac ample dotentur vt alte locent. Sed qd nequi^{9} in pentib^{9} est si filiā suā maritant mīime pensant si vsurario tradant seu raptori: sed in hoc tīmodo studēt vt diuiti detur vt ornatiorem atq; glorioſiorem videant illam. O pentes demētes iam ppter filias ad interitū damnatōis et ne currentes atq; illas vobiscum trahentes. O genitores carnis t pemptores aiarum vestrarum atq; illarum audite Jo. chrisosto^{m} in sermone de filiis zebedei: vbi de matre illorum ait. Non sentiebat illa sicut cetere mīes que corpus ornatorum suorum amāt: aiam autem contēnunt. Desiderant illos valere in seculo isto t nō curant quid sint passuri in alio. alii multitias filiis ꝓcurent: alii honores: t nē mo filiis ꝓcurent deum. Perditiōem illorum cū magno ꝓtecto cōpant t salutem illis: nec dono accipe volunt. Si. n. viderint illos paueres tristantur t suspirant. si aūt viderint illos peccantes nemo tristat: vt oīdant q̄ corpozum sunt pentes non aiaz. hec ille. Immo si casu mater ꝓspexerit filiā cui maritus vel ꝓscia duct^{9} vel pauptate artatus seu ex mo/destia moderat^{9} non satisfecerit pōpis non se euisceraverit in ꝓcurādis vanis de pace ont guerra nunq; cessabit pugna: nisi infelix mater nis satisfecerit sue ꝓlugis matri. O parentū ad filios immoderat^{9} amor: quot pentes precipitas in infernū. Triplr nocent maritis vanitates vroz suarum. cap^{lm} 2^{m}.

Secundo nocēt he mu

lieres cū vanitatib^{9} suis ꝓprios viros t h^{o}i oib^{9} bonis. s. i bonis aie t i bōis vite: in bōis tpalis substātie. Pe nocēt illis i bōis aie eo q̄ suis delictis. imo suis demētiis atq; fucationibus vanis in adulterinū amorem ꝓtrahentes illos spualiter interimūt eos. vnde Hieron. 32 q. 4. c. ozigo sic ait. Ozigo quidem amoris erat honesta: sed magnitudo deformis: nihil autē interest er qua causa quis insaniat. vnde t sert^{9} in sentētiis. Adulter est ingt in suā amator ardētior. in alia qppe vroze ois amor turpis est in sua nimis t sequit. Nihil est fedius q̄ vroꝛē amare tāq; adulterā. hec Hiero. Sed ad hunc amorem precipitant superfue vanitates. Quot ēt viri ꝓpter vrozes suas vt illis satisfaciant in pōpis t vanitatibus suis per vsuras rapinas atq; alia iniusta lucra precipitant animas propias in infernum. Secundo nocent maritis suis in bonis vite scilicet corporalis. plerigq; namq; ꝓpter inordinatum amorem ad suas vrozes eo q̄ sint immoderata vanitate laſcisne grauiter infirmantur. imo quidam ꝓpter illas amentes fiunt. vnde. 2° Esthe. c. 8. ait. Julti dementes facti sunt propter suas vrozes. Tertio nocent maritis in bonis substantie temporalis. Julier nāq; vana t vaga in ornamentis t pompis: lupa famelica et insaciabilis est. Jultis preciosis vtitur ad ornatum suum. Cumq; naturaliter talis

ff. Gᵘ. de Sᵗᵒ Jacobo. 307

muliercula sit vel inuenit vanitates vel vtiles adiumentis. Et in substantia que in mercantiis t artibus atq; possessionibus t aliis negocius possit esse lucrosa tamq; inutilis t mortua. imo cū magno detrimento seruatur. immo destruitur sicut infra patebit. Et predicte igitur patet q̄ frustrata sit in talibus vroribus vanis intentio dei. Aut em dñs cum genere. 2. c. Hoiem tam formasset. Non est bonum hoiem esse solum faciamus ei adiutoriū simile sibi. In adiutoriū inquit. s. spuale: corporale t tēporale. Sed dyabolus talē per vanitates deformat ad viri detrimentū in oībus illis.

Qō artifices vanitatū multipliciter peccant. Capitulum tertium.

Tertio nocent tales

t mulieres vanitatibus suis artifici bus laborantibus illas. Est enim in sacra theologia t in iure canonico regula generalis. q̄ cui dānū quod quis ꝓximo suo facit aut causa efficax est q̄ fiat satisfacere obligatur. In qua 2ª nō q̄ dicit. Omne dānū q̄ qs ꝓximo suo facit siue tēporale sive corporale siue spuale sit illud. Nam si homo obligatur satisfacere tēporale dānum q̄ to ampliꝰ spuale sicut aperte probat Sco. in. 4. di. 15. q. 3. et. 4. Ipa quoq; rō apte demonstrat et. 6. q. 1. c. Sunt plurimi manifeste ꝓbatur vbi dicitur. Julti dāna mor a dāmis rerū tēporaliū distant. et. c. Et merito iterum scriptū est Deteriores sunt qui vitā morelq; bonor praua moribus corrumpunt q̄ qui substātias alior ꝓdiq; diripiūt. Subditur quoq; in regula q̄ qui causa efficax est q̄ dānum quodlibet predictū fiat satisfacere obligatur. Efficax aūt causa tūc merito nuncupatur cum sine illa nō fiebat illud malum: nec dabat illud dānus. Et quibus aperte patet q̄ qui efficacē causam dat perditioni aiarum tot mortibus dignus est q̄ aiabus cām efficacē perditionis prestat. Prestant aūt efficacē cām mulierri in vanitatibus suis eaꝝ: vanitates t vana opa facientes vel vendentes aut quomōlibet alienātes sicut sunt q facium ꝓ mulieribus gigoneas vel magnas frapas aut caudas vel manicas nimis magnas: rachamaturas: vanas maghgonces magnos seu velicas altos trūpalos vel capillos mortuos vendunt aut ad faciē deglbandam vel colorādā aut decorandā aliqd cōficiūt t oīa consimilia operatores venditores t quōcūq; alienatores. Sed maxime talia t consimilia inuentores. quor oīm in explicalis est multitudo. Pro quibus oibus dant doctores regulā generalē q̄ quicūq; talia facit aut quōcūq; alienat tradendo illa alicui quem credit per talia abusuꝝ semp mortaliter peccat atq; reus est oīm malor que inde sequūtur qz vt supra dictū est. Qui occasionē dāni dat dānum dedisse videt. ex de iiu. t dāno. c. Si culpa. Ex his igitur patet q̄ mulier sicut recipit efficacem cām a predictis sic efficax cā est perditionis oīm qui faciunt aut vendunt aut aliter alienant quibus vtitur vanitates. de quibus quasi nihil diximus sed prudentibus mentibus relinquimus multa consimilia cogitanda t ad predictā regulā deducenda.

Qō adiutrices hmōi mulieres eaꝝ culparum participes fiunt Capitulū quartū

Quarto nocent tales

q mulieres adiutricibus suis sicut et ipse eis dum efficacē cām prestant illis in vanitatibus earūdem sicut sunt ille q̄ fucāt vel vane ornant alias mulieres seu docent illas se fucare aut vanitates inuenire vel imitari sicut solent esse sorores: aut propinq̄ socie vel vicine aut queq; sint alie rō huius ex precedentibus patet.

Articulus secundus q̄ quattuor aliis generibus hoīm nocēt mulieres cum vanitatib^{9} suis.

Secunda principalia

s mala ꝓpter que dñs odit vanitates sunt mala spālia. Nocent em aliis quattuor generibus hoīm. primo socianibus. 2° iuuenibus. 3° muheribus. 4° credi toribus indigentibus vel denotatis.

De pcō associantiū mulieres vanas.

Primum capitulum.

Primo inquā nocent

p tales mulierū abusus sociantibus illas: quia inuicem sunt sibi culpe hmōi sunt ille vel illi qui sociant illas ad spectacula t ad lasciuias solennitates t festa t ad consimilia vbi nō tantū peccant predicte mulieres vane: sed sicut aperte patet ex iam dictis t magis etiam patebit ex dicendis cul/

Universidad de Deusto
Biblioteca

pabiles sunt oim maloꝝ que ꝓcedunt ex vanitatibus suis hi associantes quia furantur dño multitudinē aiaꝝ sc̄z concupiscentium illas vel que scandalizantur ex illis. Ad hec pnicioſa furta ꝓpetranda atq; perficienda cū muliere vana currūt oēs illā ad talia sociantes. ꝓpterea ad q̄libet eius ciā ait ꝓpheta. ps. 49. Si videbas furē currebas cum ea ⁊ cum adulteris: sc̄z cōcupiscentibus illā portionē tuā ponebas. i. participem te reddebas. Scōm em̄ oēs theologos ⁊ iuristas q ad furē dum rem tēporalē sociat furē absq; qua ſocietate fur nō cōmisit furtū nō tantū est pticeps peccati. verūetiā si ille qui fecit furtum nō satisfecerit illū associans satisfacere obligatur ſm rām iam ꝓdictā. Qui occasionez dāni dat dānum dedisse videtur. Quātomagis qui sociat furē spūalē v. e tanta mala sequitur sicut infra patebit. Hec obstat siquis obiciat dicens. Non socio illā cum tali intētione. quia post q̄ intelligis q̄ si illā nō socias nec ipa illud pageret nec tēpoꝝ maloꝝ cā foret. tu associans illā vt predictū est efficax causa es tātoꝝ maloꝝ. Si aūt sine te siue cū altera societate iret elpa eēt tūc nō tua ſz sua ⁊ sociantiū illā. Ex hoc igitur patet q̄ talis mulier secum trahit ad inferos oēs suas vanitates faciētes eā in vanitatibus adiuuātes atq; illā in vanitatib⁹ sociantes. O mulieres spūales filias ꝓprias siue alias vanas associāres nōte verba signate mysteria atq; ex hoc eterna supplicia expectate.

Nō hmōi vanitates sunt iuuenū hoim fragilitatiū. Capm 2m

Secūdo specialiter no

cent iuuenibus ⁊ quibuscūq; qui ꝓpter tales vanitates in ea⁊ concupiscentiā inardescunt. vñ Iero⁹ gladius igneus est spēs mulieris. De quo gladio prouer. 5. c. scriptū est. Fauꝰ distillans labia meretricis ⁊ nitidius oleo guttur eius nouissima aūt eius amara quasi absinthiū ⁊ acuta lingua eius quasi gladius biceps. Biceps autē gladius dicta est quia interimit seipaz mulierē ⁊ iuuenē seu quia occidit corpus ⁊ aiam. Et ambrosius in hoc de carn ⁊ abel ita verū de tali muliere meretricia vaitate ornata sic ait Illa meretricio procax motu ⁊ fracto p deliciasincessu nutantibus oculis linīct bus iaculans aliasiacularis iaculās palpebris retia portas quibus preciosas aīas inuenatu capit. Oculus em̄ meretricis est laqueꝰ peccatoris quēcunq; viderit sensu dubio pretere untē in angl'o transitus domus sue sermonibus adorantur gratiosis facies inuenū vilare corda domi inquieta in plateis vaga ocpicta. Etem̄ quia verū decorē habere nō potest adulteriuis sucis affectate pulchritudinis lenociātur aspectū non veritatem. Nec ille. Et iterū Augu. In mulieribus tantus ē apparatus ⁊ pōpa vestiū tam subtilis ⁊ in ea cogitata tricatura criniū tam mirabilis varietas ornatuū vt incentiuū concupiscentie hauriant decepti oculi intuētiū tāq; astuti ⁊ dolosi sunt aspectus eaꝝ tam fraudulenti ⁊ fallaces sunt incessus eaꝝ vt mēbra q̄ castitate seruire debuerant incestus periculoz videantur coniurasse. Nec ille. Sepe nēpe iuuenis simplici intentione ecclesiam addit vel aliter gradit itinere suo. sz vt dicitur prouer. 7. Ecce mulier occurrit illi ornatu meretricio. ꝑparata ad capiēdas animas. Propterea tibi adlescenti dictū est eccl. 9. c Aduerte facie tuam a muliere cōpta. Et iterū in eodē. c. ait. Ne respicias mulierē multiuolā ne incidas in laqueū illius. Expādit em̄ libēter rethe vanitatū suarū vbi auicle. i. iuuenes cōuersantur. et cum viderit iuuenē delicatū in corde suo ait illud Eze. 12. Expādā rete meū super eū ⁊ capietur in sagena mea. Sed forsitan dicet. nō hac mala intentione me ornō. deus est mihi testis ⁊ scientia mea. Ad quā ego. Statuam⁹ hoc verissimū esse non tamen ex hoc excusabilis es apud deuz. nec etiā apud mundū. Si aliqs qui non prudenter precauens lapidem proiiciens hominem interficit. Nonne reus mortis legibus iusto iudicio cōdemnatur. Nonne fodiens cisternā nec etiam precauēs si bestia in illā ceciderit iuste exsoluet penam, sicut Exo. 12. c. in mysterium preceptum est. Siquis aperuerit cisternā ⁊ non operuerit eam ceciderit q; bos vel asinus in eam reddet dominus cisterne precium iumentorum. Cisterna quippe que aquas habet in remedium sitientis. occaꝰ tamē ruine in cautis esse potest. Sic vtiq; tu o mulier que viro tuo remedium esse potes fragilitatis humane. alteri incaute preparata occasionem prestas dānationis eterne Sic vtiq; vxor viro prouer. 5. c. nuncupatur vbi dicitur. Bibe aquam de cisterna tua. Sed talis cisterna incaute aperitur quando mulier cultu meretricio exornat. In illam vtiq; non opertam bos vel asinus cadit quando occasione indebite vanitatis aliqs per concupiscentiā ruit. In quo casu eius anima de mulieri vane manibus requiretur cum det ad hoc efficacem causam non precauendo ruinam.

Dō ex vanitatū exemplis cetere mulieres ad similia prouocantur.

Capitulum tertium.

Tercio specialiter no

cent aliis mulieribus. Quelibet enim mulier ad vanitatem est naturaliter ꝓna similisq; oni quo se precipitat vna. aliam in idem ruere necesse est. Nec inuidia mota licet generis sit minoris huic se in ornatu equiparare contendit. Que autez equalis est diuitiis atq; natu: si non superat in vanitatib⁹ istam nunq; mēte quiescit nec vnq̄ in pace maritum permittit. Alia autem nobiliozibus orta naralibus sublimis diuitiis mente inflata corpore elata si cunctas non superat in immensum magnam iniuriam estimat se facere creatori. Inuentiones ⁊ vanitates reperit nouas. Maritus quandoq; plusq̄ illa inanis ⁊ vanus illi in omnibus fauet depredari si opus est desiderat cunctos vt sanificat ei. Si casu. maritus talibus vanitatibus vel ꝓpter indigentiam seu ꝓpter auariciam aut ꝓpter conscientiam non assentit non satisfecit omnino non fauet. O intollerabile bellum. O diurna nocturnaq; inuincibilis pugna. O lachrime omni tristicia faciate lugēs iraq; lamentationibus plena est. Heu me infelicem nuptui tradita sum maledicta hora. Illa ornatioz me procedit in publico talis de ignobili genere honoratur ab omnibus. ego missella. Hem. hem. hem. despicior in consortio feminarum. Deniq; tot molestiis maritus deuictus ⁊ tedio si deberet illi satisfacere nō tantum ex suis sed etiam ex visceribus Ihesu christi necesse est illi condescendere postulatis mutuo accipere sub vsuris debita subiire grauia. Si demum mulier his molestiis obtinere non potest cuncta marit bōa deiciāt de omnibus que sunt in domo furatur cumulatq; denarios vt satisfaciat vano desiderio suo mendacioq; patrontum ⁊ suo operit furtum. Sed quod dolosius est quandoq; obtinent ab amasiis quod inficitur a maritis. Ecce quot malorū inter coniuges talis immoderata vanitas occasio est. Tanta igitur ad vanitates in mulieribus ꝓnitas est. Et ad hoc etiam dyabolus operatur vt si vna sola in quadam magna ciuitate sit vana omnes per illam trahūtur ad immoderantiam vanitatum. Facit enim auceps infernalis de muliere in vanitatibus obcecata sicut soleꝝ fieri columbe: que consutis oculis ponitur ab aucu, e intra rete. Cumq; alie columbe per illam tracte cum ea infra rete fuerint congregate vno funiculo tracto. cuncte ab aucupe capiuntur. Sic dyabolus per vnam vanam mulierem circa vanitatum rethia quasi totam ad se trahit ciuitatem. Sicut de eo Job. 40. e. scriptum est. Absorbebit fluuium ⁊ non mirabitur habet enim fiduciam q̄ iordanis influat in os eius. Fluuius a fluendo dictus denotat fluidas mulieres quas tunc dyabolus absorbet quando vna post aliam per vanitates in dyaboli guttur ruit. Iordanis autem riuus iudicii interpretatur ⁊ confessoꝛes atq; predicatores manifeste demōstrat qui riui luminosi ⁊ gracie iudicii esse debent vt mentes carnales rationibus luminosis refrigerent ab estuo caloꝛe carnalium vanitatum. Sed heu cum absorbeat fluuium iam in plerisq; fiduciam tenet qui non solida veritate sed tenebrosa carnalitate cōmunem et excusabilem consuetudinem putant quod est abusio manifesta. non prospicientes triā spem que in sermone. 44°. ⁊ articulo primo c°. i°. posita sunt. Sed ve cecis ducentibus cecos. quia sicut dominus ait. Mathei. 15. Cecus si ceco ducatum prestet ambo in foueam cadunt.

De seua in pietate in pauperes qui ex vanitatibus sequi solet.

Capitulum quartum.

Quarto nocēt paupe

ribus derobatis ⁊ deuoratis quilibet illa que expenduntur in pōpis ⁊ iocalibus atq; vanitatibus suis restitui debent. Deuorauit em̄ illos pater suus siue maritus per vsuras: rapinas: furta: symonias: aut etiā per quascunq; concus/

309

Universidad de Deusto
Biblioteca

siones. Pereunt illi fame: frigore ⁊ nuditate nubilesq; puelle expoliatoꝝ clausse ⁊ innupte retinẽtur in domo laceratis vestibus vir carnem operientes verecunde ⁊ timide vir cozã aliquo cõpentes. puuli panẽ petunt nec est q tribuat illis. Infirmi iacẽt in lecto pentes coꝝ aut in carcere cruciantur nec de propria substantia sua subuenitur illis. Et tu vanitatum insaciabilis lupa sanguinẽ pauperũ cuꝝ cauda pẽ errã trabis fastuosas põpas iactanter ostentas. alasq; magnas ⁊ sanguie plenas fastidiosa vanitate dilatas oñdens ẽta velocitate ad infernũ volas. Propterea dicte. Je. 2. c. ait. In alis tuis inuent⁹ ẽ sanguis aiaꝝ pauperuꝝ et qui defraudat illũ. homo sanguinũ est. Pec cogitat mulier vana: sed tantũ vt faciet effrenatã pẽ piscentiã vanitatum.

Articulus tertius de multiplicibus generalibus malis que veniunt ex vanitatibus mulierum.

Ertia pricipalia ma

la ꝓpter que odit dñs vanitates sunt mala generalia. Quatuor generaliũ maloꝝ ⁊ dꝰ oꝝ genera veniunt ciuitatibus ⁊ patriis ex multitudine vanitatum. Pº mala spũalia. 2° mala corporalia. 3°ma la tẽporalia 4° mala iudicialia.

De multitudine maloꝝ spũaliũ que ex vanitatibus ortũ habent. Capitulum primuꝝ

Rimo ex vanitatibus

p veniũt mala spũalia. sez in mebilis pcõꝝ excessus ⁊ multitudo: quod satis in quadragesimali de charitate. 4 ⁊. Smone atq; ex his que iam dicta sunt pater si cõsiderẽtur quot pctã ꝓpter falsas ex ornãdas parẽtes cõmittant. quot faciãt viri in ipsis lucris ⁊ pcupiscẽtiis effrenatis ꝓpter vrores suas quot etiã ꝓmittãt i vanitatib⁹ laborãtes mulieres ornãtes: ⁊ illas talia edocẽtes ⁊ sociãtes quot pcupiscẽtiis icedãtur homines illas aspicientes quot patrent ⁊ mulieres ꝓpter malũ exẽplum alias attrahentes ⁊ sanguine pauperũ abutãtes: quot repleantur criminibus hi oẽs quis exprimere ꝑ ss. Sz forte dicet aliqua. Quid vis nos agere. Detis aut queris nos oẽs facere moniales aut bizochas. Rñdeo. intellige errozẽ tuũ qz non monialis neq; bizoca es. putas tibi licere gc/ quid suggerit carnalis vita ⁊ ipudica affectio vanitatũ. Sed recordare quia non tamẽ xpiana te dicis. verũetiã honestã atq; pudicã vis ab aliis reputari. Propterea audi Augustinũ ad consimilẽ tui scribentẽ in li°. de vita ser est qui se eduocatum cum litteras nesciat audeat ꝓfiteri. quis tam insanus ⁊ excors vt ꝓfiteatur se militez qui nescit arma gestare. Nemo ẽm quodcũq; nomen sine cã sortitur. Sutor vt dicatur necesse est vt calciamenta conficiat. Vocetur quis faber vocetur ⁊ aurifex q ptiã artis ⁊ nouit ⁊ fact. Negocians nuncupatur. quid quod vilius emit carie⁹ detrahit. Et subdit Talibus erẽplis agnoscimus nullũ nomen sine actu sed oñe nomẽ ex actu causari. Ergo tu quo xpiana diceris in qua nullus xpiani actus apparet. xpiane iusticie bonitatis. integritatis: patiẽtie: castitatis: prudentie. humilitatis innocentie. ⁊ pictatis est nomen: ergo tu quo hoc nomen tibi defendis ⁊ vendicas. cui de tam pluribus reb⁹ nec pauca subsistunt. Pec Aug⁹. Sed adde. Vis dici hõesta cur inhõestatis ⁊ indecẽtie ꝓtendis signa. Vis nũcupari pudica. cur impudicitie ⁊ effrenate luxurie mõstras exempla. Mõne publici pstibuli meretricẽ in lasciuiis ⁊ inhonestatis vanitatibus supas. O infelicia tẽpora nostra. O pclitata in lasciuiis ⁊ vanitatibus generatio nostra. O babilonica vita q̃ta admiratio ẽtus horroꝝ mentibus pudicis atq; honestis videre eas que honestatis ⁊ pudicitie volunt habere nomen in lasciuiis vanitatis meretrices publicas superare. Sed audiat quelibet talis qõ dicitur Apoc. 18. Quãtũ glorificauit se ⁊ in delicijs fuit tm date ei tormentum ⁊ luctum.

Qõ ꝓpter supflua vanitatũ cessat pluri⁹ multiplicatio populoꝝ. Capm 2m.

Ecundo ex vanitati

s bus veniunt mala corporalia. O quot filii nascerent quoꝝ generationẽ ⁊ ortũ impediunt vanitates. Nam multi ꝓpter maximas erpẽsas quas in vestibus requirit vanitatũ abusus. vrores. vt nõ capiũt vel tardius suscipiunt eas cum sepe q̃ si oẽs dotes ⁊ amplius quãdoq; deuorent tales erpẽse. Similiter multi parentes qui non velent imensas dotes tradere filiabus in domo sterile nõ ꝓpter deũ retinent illas et vi

De multitudine maloꝝ que ex vanitatibus oriuntur.

nã virgines ⁊ pudicas. Et qõ crudelius ẽ si qñ tres vel ꝙtuoꝝ filias hñt aduocata nõ valentes dotare illas vnã vel duas formosiores ceteris dotant illas vnã vel duas formosiores ceteris dotibus maximis nuptui tradunt: reliquas vo dotes claudas seu cecas siue quocũq; mõ deformes q̃si spumã vel vomitũ sckm monasterio tradunt illas vtinã dño ⁊ non diabolo. Et his oibus manifeste appet q̃ cessat generatio filioꝝ. sed vtinaꝝ hoc° cessaret. Dimissis tandẽ femis iudi° dei ⁊ sui ad mares dirigat sermo: solutis iuuenib⁹ atq; viris nec ꝓpter pcdẽs cãs ꝓugio copulatis puellis q; grandeuis in demonibus male seruatis quot enormia sequant⁹ pcm⁹ eligo opi⁹ silen° q̃ apire fmone non solũ puelle sed nec relicte quã vidue neq; nupta quin vereꝰ: molestius cruciet: ãgustijs ⁊ importunitatib⁹ opprimatur ab his q̃ pseneratꝰ innupti: qd inde sequat transeo. Vnũ supest q̃ pauci filii manifeste appent: his moribus corrũpunt iuuenes atq; deuiant a moꝛib⁹ virtuosis: nec facile a dem⁹ is diligunt vrores iꝝ eis mũmõto copulent sed sup oia predicta horrẽda atq; detestãda sodo⁹ ex his generat nutrit ⁊ suscepit terribile incrementũ: iuuenes enĩ lasciui ⁊ in deliti is nutriti fragiles ⁊ indisciplinati ⁊ immodestiq; nec deũ timẽtes dũ insil⁹ puersantur ĩ quot impudicitias ruant: in quot immunditias: in quot nephãdas spurcitias diabolo suggerente decipient: quis exprimere posset. Cũq; capti fuerint iuuenes hac pestifera labe vix vllq; curanẽ vir ⁊ tarde vel nunq̃ ꝓugio se copulari pmittunt. Si casu vxorem suscepint vel illa abutunt: vel non diligũt eã ꝓpterea non generãt filios: vt verificet qd sapie. 3. c. scrip. est. Ab iniquo thoro exterminabit semen. Et his oibus clari⁹ palpari põt q̃ cum quotidie inualescant pestes: ⁊ hoc ꝓpter lasciuias: vt infra patebit. Pec ꝓpter vanitates filii in multitudine generẽt atq; iam nati subito moriantur q̃ necesse ẽ minui gẽtes: sicut his rpib⁹ in quib⁹ tm vanitates creuerunt mani° appet. ⁊ sic pq̃ta mala corporalia ex vanitatib⁹ sequuntur. Qõ diuitie tales in patriis ex supfluis vanitatib⁹ multiplic minuunt. c. 3m.

Ertio ex vanitatibus

venũt mala tpalia. Nam q diligenter aduertit ex multitudine expensaruꝝ q̃ in vanitatib⁹ fiunt. Pº cessant iusta lucra 2° crescunt tpalia dãna. 3° cogunt ad hec p̃/ dicta ꝓtimanda. Pº quidez cessant iusta lucra. nã pecunia que expenditꝰ in supfluis idumentis: in localib⁹: in annulis: in coronis in lapidibus pciosis atq; in aliis supfluis ornamentis mortua pseuerat quecdẽ posset eẽ lucrosa in mercaturis in possessionibus in aialibus in artib⁹ ⁊ in aliis quibuscũq; lucrosis: ⁊ sic p põs ad tporalem vtilitatẽ ciuitatis ⁊ totius patrie redundaret. 2° crescunt tam/ poralia dãna. nã precium qõ alibus vanitatibus possideꝰ cõiter semp diminuit siue ꝓ talium vanitatũ vsum seu abusum aut non vsum. Nã sepe vanitatum mutatõe rep talium pciũ minoratꝰ: immo indumentũ qõ hodie fit cras sine minoratione precii non potest vendi. ⁊ sic õ singulis. Addatur q̃ iuuenes deuiant non solũ cessant a iustis lucris sed etiã in scortis cõsumũt iusta ⁊ iniusta lucra: sicut ꝓuerbio 29. scriptũ est. Qui nutrit scortũ pdit substantiã. 3° cogunt ad hec supradicta contimanda. Nam postq̃ hõ predicta emerit vnde cessant lucra ⁊ crescunt damna non tantum vendit vel derelinquit illa: verũetiã ad consilia ⁊ cõrũdentia coartatur: inde sepius oriũt vsure rapie ⁊ cetera turpia ⁊ iniusta lucra. De variis flagellis que patrie patiuntur ꝓpter superfluas. c. 4.

Uarto ex vanitatibus

superueniũt sepe mala iudicialia q̃ sunt dei in flagella cum ĩ Jo. 2 scriptum sit. Omne qõ est in mũdo cupia carnis est ⁊ concupiscẽtia oculoꝝ ⁊ superbia vite. Si cut ꝓcedentibus pz in vanitatib⁹ tria ista oia cõprehendũt. nã nihil est aliud vanitas q̃ supbie fumus ⁊ ex illa oẽ luxuria suscipit incrementũ atq; fomentum. Et ad se quoq; ex necessitate auaritia trahit. iõ ꝓpter vanitates miromõ deus ad iracundiã puocat: sicut 3. Reg. 16. c. scriptum est. Pprovocantes deum in vanitatibus suis. Unde miserans dñs populoꝝ vanoꝝ mittit ad eos veritatis predicatoꝛes vanitatum: rẽhensoꝛes increpatoꝛes detestatoꝛes atq; illaruꝝ accerrimos cõfusoꝛes: necnon ad honestatem ⁊ modestiã miros exhoꝛtatoꝛes illumiatoꝛes ⁊ suasoꝛes vt reꝛtãtur ad ipsum. Sed qñ non pficiunt verba dñs procedit ad verbera ⁊ vanos ⁊ vanas ⁊ vanitates atq; mala que inde pceduntoccultis suis iudiciis iuste flagellat tantoq; maioꝛa multiplicat mala q̃to habũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

dantius ō vanitatib⁹ cumulantur peccata: sicut Deuterono. 25. scriptum est. Primo mensura peccati erit t plagaꝝ mod⁹. Tria sunt flagella quibus dominus castigat huiusmōi peccatores. s. guerre pestilentie t saccomani vel fames recte commensurate culpis condigne pene. Primo nāq; flagellat vanitatū superbiam p guerras. Vnde Isai. 47. ad talem ciuitatem vel terram vanā atq; lasciuā ait. Audi hec delicata habitans confidenter que dicis in corde tuo ego sum t non est preter me amplius non sedebo vidua: t ignorabo sterilitatem venīet tibi dubitanter subito in vna die sterilitas t viduitas. Sequit t dixisti in corde tuo. Ego sum t preter me nō est altera veniet super te malum ne[sc]ies ortus eius t irruet super te calamitas quam nō poteris expiare veniet super te miseria [su]bite quā ne scies. Et Ioel. i. dns inquit. Expergimini ebrii t flete t vlulate omnes qui bibitis vinū in dulcedine: quomā periit. i. peribit ab ore vestro. Gens enim ascendet super terram meā fortis t innumerabilis dentes eius vt dentes leonis. Nec est gens equestris t molares eius vt catuli leonis. Nec est gens pedestris posuit. i. ponet vineam [de]am. i. ciuitatē in desertum t ficum meā. i. delicios[i]tatem pomarij decorticauit. i. spoliauit. 2° flagellat vanitatum lasciuiam per pestilentias. vnde Psalm 3. Ve ciuitati sanguinū. i. carnaliū lasciuiarū t vanitatum. t sequitur. Corruent in corporibus suis ꝓpter multitudinem fornicationum. 3° flagellat vanitatum auaritiaꝝ p sacomanos t fames t sterilitates t consimilia. vnde Abacuc. 2. Ve qui congregat auaritiā malam domui sue: vt sit in excelso nidus eius t liberari se putat de manu mali. t Isai. 33. Ve qui predaris nonne t ipse predaberis. cū q3 his tribus plagis ciuitas fuerit flagellata verificabitur illud. Jeremi. 49. Omīs qui transibit p eam stupebit t sibilabit super plagas. Ergo iurta consilium spirit⁹ sancti. apls 18. Ne participes sitis delictorum eius t de pergis eius nō accipietis: q3 si non egeris penitētiam. O terra vel ciuitas vana tibi iudicium q3. Deut. 28. c. scribitur quidē p[ro]pa tum ē. Nam mittet super te dns famē t eiuriem t increpationem in omnia opera tua sequitur. Opprimeris violentia nec habebis q̄e liberet vrorem accipies t alius dormiet cum ea. edificabis domum t non habitabis in ea. Plantabis vineam t non vindemiabis eam. Bos tuus immolabitur coram te t non comedes ex eo. Asinus tuus rapietur in conspectu tuo t non reddetur tibi. Oues tue dabuntur inimicis tuis t non erit qui te adiuuet. Filii tui t filie tue tradentur alteri populo videntibus oculis tuis t deficientib⁹ ad conspectum eorum tota die erit fortitudo i manu tua. Fructus terre tue t omnes labores tuos comedet populus quē ignoras. Et quibus omnibus vos eripiat misericors dominus. Ecclesiastici. c. 6. Adest serto tempore ecclesie sancte vbi vtiq; scriptum est: Signum magnū apparuit in celo mulier infardata colore t caudata sub pedibus eius t in capite eius corona stellarum duodecim. In quibus quidem veridicis verbis tripler mysterium per ordinem declaratur. Primum mundane offensionis ibi sig[n]m magnū in celo mulier infardata colore. Secundum mundane abusionis ibi et cauda sub pedibus eius. Tertium mundane confusionis ibi t in capite eius corona stellarum duodecim. Articulus primus q̄ mulieres se fardātes aut adulterinos crines portantes ꝓpter ria mortaliter peccant.

Os nescitis quicquā

neq; cogitatis. Jo. ii. Tanta nempe est malicia vanitatum: tantaq; late infecit humanas mentes: vt cum transierint in affectum omne rationis iudicium perturbetur. Hinc tanta mētis cecitas: hinc tanta mūdo ad vana lubricitas. hinc etiam tanta ad illa diabolo impellente i mūdo creuit fragilitas: vt maledictio illa iusto iudicio ō celo fa per populos cecidisse clausis oculis videatur De qua prophecta ait. Fiat via illoꝝ tenebre t lubricum t angelus domini persequens eos: ꝓpter hoc etiam Jeremi. 23. c. de talibus populis plus pollutis t variis conqueritur dominus dicēs. Polluti sunt t in domo mea. i. in ecclesia sancta inuem malum eorū dicit dominus. Decirco via illoꝝ erit q̄si lubricum in tenebris impellētur t corruēt in ea Sed quis ceci peccatores hoc non cogitant: ac minime cognoscunt: ideo talib⁹ dom⁹ in verbo ꝓposito inquit. Vos nescitis quicq̄e neq; cogitatis scilz quanta sit ꝓpter vanitates deformitas animarum. In quo septima religiositas que dicitur deformata apertius demonstratur. Vt ergo talis tenebrosa cecitas expellat t quanta sit deformitas animarum vanarum accuratius cogitetur. Assumam figurā misticā Joannis euangel. Apocal. 17. vbi ait. Signum magnū apparuit in celo mulier amicta sole t luna sub pedibus eius t in capite eius coronam stellarum duodecim. q̄

313

potest esse in presenti materia etiā aliud theorema. Olim nempe visum est signum predictū a Joanne cum considerata est anima in celo militantis ecclesie omnibus virtutibus ornata. q3 quia describit eam amictam sole caritatis t habere sub pedibus lunam mundāe vanitatis t in capite habere coronam stellarū intellectualis luciditatis. Q3 heu hodie vix est aliud mirabilius signum sicut legitur in nona Apocalip. i. in reuelatione experientie manifeste. c. 6. Adest serto tempore ecclesie sancte vbi vtiq; scriptum est: Signum magnū apparuit in celo mulier infardata colore t caudata sub pedibus eius t in capite eius corona stellarum duodecim. In quibus quidem veridicis verbis tripler mysterium per ordinem declaratur. Primum mundane offensionis ibi sig[n]m magnū in celo mulier infardata colore. Secundum mundane abusionis ibi et cauda sub pedibus eius. Tertium mundane confusionis ibi t in capite eius corona stellarum duodecim. Articulus primus q̄ mulieres se fardātes aut adulterinos crines portantes ꝓpter ria mortaliter peccant.

Primum quidem my

sterium est mūdane offensionis. Vt enim signum magnum aparuit nō in celo sed in ceno. i. in mūdo: qui quidem omni spurcitia immundus est t cenosus: t q̄ sit illud signum commode subinfertur. Mulier infardata colore non amicta sole. Querit enī Alexander de al. in. 4. di. tractatu de eucharistie sacra. Vtrū se fardāres seu adulterinos crines siue viuoꝝ siue mortuoꝝ ad ornatū sibi vsurpantes debeant accedere ad sacram communionem. Et respondet q̄ tales mortaliter peccant: t indignas se efficiunt sacra cōmunione Et hoc eē dicit maxime ꝓpter tria quia inde sequitur. Primo offensio dei. 2° offensio primi. 3° offensio sui. Dō ex vanitatibus offenditur deus. capl'm p[ri]m.

Primo enīz sequitur in

dei offensio dei: vnde Cyprianus vt ponit Augu. in. 4. de doct. christiana ait Nam sinceritas perseuerat t veritas quando que sunt sincera polluuntur t colorum adulteriis t medicaminum fucis in mendacium vera mutantur. Dominus tuus dicit Matt. 5. Non potes facere pillum vnum albū aut nigrum: t tu ad vincendam domini tui vocē vis te esse peiorem audaci conatu t sacrilego contētu crines tuos inficis malo presagio futurorum capillos iaz tibi flammeos auspicaris. in quibus verbis non solum sinceritas summi opificis impugnatur: verūetiam verbum del contemnitur t infirmatur.

Dō ex vanitatibus offendit ꝓprim⁹. c. 2[m]

Ecundo sequitur inde

offensio proximi scz ficmo t mendacium inducens errorem ex certa sciētia. vnde Ambrosius vt refert Aug. vbi supra. Quem iudicem mulier veriorem requirimus deformitatis tue q̄ teipsam que videri times. si pulchra es q̄d absconderis: si deformis: cur te formosam esse mētiris: nec tue conscientie. nec [pro]lieni gratiam erroris habitura. Dō ex vanitatibus peccat homo in se ipsum. capl'm 5[m].

Ertio sequitur inde of

fensio sui: q̄ iniuriatur ꝓprie nature. vnde Ambro. vbi supra. Quanta hec est amentia effigiem mutare nature picturam querere t dū v[er]entur maritale iudicium perdidere suum. Proinde enim de se pronunciat que cupit mutare q̄ nata est. ita dnz alii studet placēr ꝓprius ipsa sibi displicer. Et sequitur: ac licz vilis mulier non alteri tamē sed sibi peccat tolerabilioza: prope modum in adulterio crimina sunt. ibi enim pudicitia hic natura adulteratur. Propterea dicendum ē [quo]s siue sint solute siue coniugate [pe]ccant mortaliter huiusmodi abutentes abusionibus: nō tamen nego quin coniugatis permissum sit ornare se honesto ornatu vestium ꝓpter maritos: dum tamen nihil falsitatis aut adulteri ne picture aut capillature vsurpetur. Sed dices hoc faciunt scz: quia se fucant t capillis talibus abutuntur vt placeant maritis suis dicendū q̄ voluntas hec placēdi maritis suis seu ipsa placē[n]ā nō excusat eas a peccato mortali: q3 modus p quē placent vel placere intēdunt nec deo placēt vt ex dictis p3: nec maritis. vñ Aug. de conse. di. vlti. c. fucare. sic ait. Fucare figmentis quo vel rubicūdior vl' cādidior appeat adulterina falla[x] est: q3 nō dubito ēt maritos se nolle decipi ꝑbus solum p mittende sunt femīe ornari sm veniā non sm imperium. Nam verus ornatus maxime

xpianorum non tñ est nullus fucus mendax verum nec auri qdem vestisq3 pompa sz mores bom sunt. Quidã tamẽ dicunt q3 si femina soluta vel ꝓiugata morpheã aliquam seu maculã hꝛet in collo vel in facie quam peplo velaret: ne. s. deformis appꝛet: aut si fluxum capillox patiꝛ aut tumoꝛẽ aut album quẽ capilli facere solebãt aut pãnic[illegible]s: aut rupis suppleret absq3 intentõe coꝛrupta: sz ne dfoꝛmitas eius appens risum videntib9 aut marito scandal[illegible] aceret: non peccaret mortaliter Simlr si ꝓiugata non vt laudeꝛ de pulchꝛitudine: vel ꝓuocet alios ad sui ꝓcupiscentiam: aut alia coꝛrupta intẽ[illegible]esz tñ ne marit9 et9 ꝓpter eius defoꝛmitatem scandalizat9 abhoꝛrẽs eã adulterium incurrat: aut tincturis aliquib9 vtereꝛ: aut ca[illegible]illi alienis non moꝛtaliter peccaret. Et hi dicunt q[illegible]Cypꝛianꝰ et alii hanc abusionẽ detestantes im[illegible]igũ o illis q hmõi faciunt intentõe coꝛrup[illegible]. Prima aũt diffinitio videtur mihi melioꝛ[illegible]ertioꝛ. hec Aler. vbi supꝛa. Articulus scds vbi ponit descriptio caudarum de. xii. abusionibus earundem.

Ecundum mysterium

est mundane [illegible]busionis. Vnde subditur. Et cauda nox luna sub pedibus eius. ꝙta aũt sit abusio que nr̃is tpibus marime in italia inolevit. in multiplicatõe fastidiosarum caudaꝝ: quis enarrare sufficiat. Sz vt meliꝰ intelligaꝛ qd caude ꝙ honeste poꝛtant mlieres significãt et impoꝛtẽt accipe caude descriptõem. Quid. n. est cauda mulieruꝫ ipsa expientia attestaꝛ: q nihil aliud est [illegible]multiplicatio expensaꝝ malaꝝ simlitudo bestie i hyeme lutosa: in estate ipulverata. scopa stulticie. thurribulum infernale: pãno in luto: domus blasphemie: superba rapacitas: serpes infernalis: q̃driga demonũ: et diaboli gladius cruentatus: in q̃ descriptõe. 12. caudaꝝ abusiões p ordinem demonstrant. De primis ꝙtuoꝛ abusionibus caudaꝝ. p[illegible] capl'm.

Rimo autez ponãtur

ꝓme ꝙtuoꝛ abusiones. Ma abusio est multiplicatio expensaꝝ malarum Mondera o caude ta infelix: quot expe[illegible]multiplicant ex caudis tuis. Prmo qꝛ maioꝛ ẽ expensa ex longitudine vestis. Scõo qꝛ caude fiunt cõiter in vestibus ꝓciosis laneis vl se ricis non in[illegible]illissimis pannis: qꝛ mundo que rẽ vel lutũ in exercitiendo vel ꝓficando atq3 purificãdo consumiꝛ vestis. Quarto ex pulueꝛe q per totã vestem diffundit et incoꝛporatur atq3 ex cauda que p terram trahit: ditruitur ocius vestimentũ vt tales caudas tra-
hentes potissime cũ sunt de male acquisitis et ꝺ quib9 guine paupeꝝ trahãt sup se maledictõem de qua. Isa. 5. c. ait. Ve qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis. Prmo tereo amissionem tẽpoꝛis et pditionem aĩe in predictis ꝺ quib9 tales nihil cogitant. 2ª abusio ẽ similitudo de stie. homo. n. atq3 mulier sine cauda a domino creati sunt. nã cuz sit sine cauda deus et futuri eẽnt sine cauda rps et mater eius voluit summus opifex ad imaginem coꝛ hoiz fermare. Sed diabol9 qꝛ hoiem fecerat p inobedientiã vt inuẽtum in memoriale gloꝛiã victoꝛie sue caudatis aĩalibus hoies toto coꝛpꝛe gnamie nitiꝛ conformare: caudãq3 posuit homini. s. spatã in vesteq3 caudam posuit multi eꝛ: vt p hoc maiꝛeste claꝛescat q3 vir et mulieꝛ et dei similitudinẽ pdiderunt: et aĩalitan ꝺdrupedum sibi facti sunt: sicut ꝓpheta ait. Nõ cum in honoꝛe esset non intellexit cõparatus est iumẽtis insipientibus et sibi factꝰ est illis. Sed mirabile ẽ qꝛ vir et mulier etiã aĩalia in cauda precellunt: cum illa non habeant nisi vnã. hi vero marime mulier hñt quatuoꝛ vel septẽ: vel q̃q3 etiam vltra bis septem. ꝓpterea inter monstra tales pñt annumerari cũ nec retineant similitudinẽ dei: nec quadrupedum seruent formã cũ bipedes sint et faciez erectam poꝛtent. Vñ mulieribus que caudas deponere nolunt et volunt videri monstra nihil aliud necesse ẽ nisi manibus et pedib9 reptare super terram et iam non monstra sz cauda data aĩalia apparebunt. Tertia abusio est in hyeme lutosa. Mirabile quidem est: q3 cum deus mulierem creauerat delicatam ipsa semetipsam contra naturam efficiat imboꝛdatam. Cum enim deus creauerit hominem de limo terre vt dicitur Geneſ. 2. Mulierẽ tamen formauit de costa viri. vide[illegible]a differentia fuit in vtriusq3 formatione. In huius inditium atq3 mysterium si mulier ac vir diligenter se lauerint manus et iterum subito laauerint illas et separatim lotionis aqua recolecta attente considerent in coequali lotione viri et mulieres mundioꝛ apparebit lotura

mulieris q3 viri. sed qꝺ ipsa natura concessit sibi vanitas denegauit: cũ se immundã effice-
ciat per caudam umbꝛodatam: vt iam verificat per caudam umbꝛodatam. vt iam verificet: qꝺ. 2. Pet. 2. apls ait. Quasi sus ꝺluta ad volutabꝛo luti. 4ª abusio in estate puluera-
ta: dũ enim mulier i estate caudã trahit: pulueꝛ quasi nubes inde consurgit. ex hoc cũ nõ tantum consumitur vestis dñe caudate: sed etiam omnũ sequentium illam. Nec hoc solum inde sequitur malum sed et sui et sequẽtium er pulueꝛe oculi excecantur: et exspiratione pulueꝛe plena pectoꝛa claudũtur. vñ si est aliqua mulier que sociat illam: vel alꝫ ẽ pectoꝛe arta grauius infirmatur: tussit: spuit: molestaq3 fit oibus domus sue. ꝓpterea dicant marime vetule vel illas nõ sociare vel tempoꝛe pulueris caudatam precedere et tempoꝛe luti cum purgauerit viam illam sequi p viam. De secundis quattuoꝛ abusionibus ꝺductarum caudarum. capl'm 2ᵐ.

Ecũdo addantur alie

quatuoꝛ abusiones quarũ ꝓma est scopa stultarũ Que amentia tali ꝓciosa scopa pulueꝛẽ scopare et lutũ. Prcioſa quidẽ est scopa ista sed in mũdũ est officium eius magisq3 immunda credẽda est aĩa gerentis illam. Saltẽ hoc ad litteꝛã euidens est q3 dum mulier scopa hac alia purgat seipsam infardat. Mannoꝛum lineoꝛum scopa mulier clibanũ purgat vbi coquiꝛ panis foꝛnariam se ostendit que caudam trahit. hac igiꝛ caude scopa iubente dño a diabolo in infernum scopabitur vultꝰ domine caudate: sicut testat Isai. 14. c. dicens. Scopabo eam in scopa terens dicit dñs. 2ª abusio thurribulus infernale. Cauda qdẽ thurribulũ est ecclesie infernalis: ẽ qua eccl'a clericoꝝ et sathana ordinãtur femine q̃ caudas poꝛtant sine trahunt. hec quidem cũ per pulueꝛẽ vadunt incensum infernale naribus eas sequentium tradunt. 3ª abusio pauo in luto. natura quidem culpanda est se quandoq3 illꝛare virtutes. sed duz eꝛ vã ꝓte mentiendo virtutes se esse demonstrant i sperã. er altera parte maliciam et stultitiaz suam aperte ostentant. scriptum est enim. In populo graui laudabo te. Ecce virtus gravitatis modestie laudanda. Hanc grauitatẽ mulier caudata in incessu mentitur tamen dum er vna parte indicat grauitatem. in altera discoperit leuitatem. sicut etiam pauo dum est in luto qui dũ gloꝛiatur caudaz leuat retro turpitudinem suaz monstrat. Sic mulier caudata dum per lutum transiens vestem et candã ne inficiatur eraltat vnam manum aĩ alteram ad nates retro necesse tenere habet. qui quidẽ leuitatis et imodestie act9 qꝺ aliud clamat nisi q3 re[illegible]is mulier vndiq3 luto sordo circũdatur. Et licet talia audiendo q3 etiam graues auditoꝛes non leuitatis causa sed veritatis pꝛouocentur ad risum quisq3 sapiens nõ miretur. Jere. cz3. io. c. ait. Vanum est opus et risu dignum. Quarta abusio domus blasphemie. plerũq3 tales domine caudate quãdo redeunt domum cum cauda lutosa seu inpulueꝛeta officium statuunt famularum suarum illam a luto et pulueꝛe depurare. ille autem sepe ex hoc quotidiano exercitio affecte tedio[illegible]nbut[illegible]odio turbate fastidio spꝛatẽtes aĩo dum hoc officium continue blasphemare non cessant. vnde etiam quandoq3 contingit vt quoꝺ[illegible]oant caude ercutiones: tot ingeminant domine sue maledictiones. Transeo de blasphemantibus pauperibus cuz in oꝛme frigoꝛe cruciantur: lutũq3 conspiciunt in dui vestibus ꝓciosis: carnesq3 suas et filioꝝ et filiarum seuꝝ impietate et dura in cõpassiõe caudataꝝ algoꝛe: frigoꝛe: fame: et siti toꝛqueri. Aperi aures tuas o domina cauda ta. Audi diligenter o mẽs obtusa auscultа et attende. O anima surda et audies voces lamentantium et vindictam clamantium ad deum suum. raram inuenies mulierem caudataz et vanam erga pauperes gestare viscera pietatis. in cuius mysterium Ezech. ie. 16. c. scriptum est. Hec fuit iniquitas sodome soꝛoris tue superbia saturitas panis habundantia et ocium ipsius et filiarum eius et manum egeno et pauperi non poꝛrigebat. vnde. B Clamant nudi: toꝛqueꝛntur frigoꝛe laboꝛantes atq3 famelici inueniit curiosi oculi quo delectẽtur et non inueniunt miseri quo sustententur: immo reperit lutum quod non querit operimentum et non inuenit pauper quod clamoꝛe perquirit sustamentum et indumentum.

De vltimis quattuoꝛ abusionibus caudaꝝ ipsarum. capl'm. 3ᵐ.

Erto addantur quat

tuoꝛ vltime abusiones. Prima est superba rapacitas. non omnia conveniunt cuicũq3. Nam qꝺ vni statui decens est

Universidad de Deusto Biblioteca

teri ad vicium reputatur. nec omnia corpora equalia creauit deus nec pari formositate ordinauit illa: sicut patet in celis t elementis. Et stella differt a stella in claritate. sicut p⁹ corin. i5. c. ap'l's ait. Et qđ mirabil⁹ est hec omnia nulla emulatione naturam murare contẽdunt: nec contra naturam conat vnum alterum superare: nec se superiori equiparare. Terra deorsum t celum sursum: t dominus permanet in eternum. In celo quoq3 sunt ierarchie gradu qui in secula perseuerãt. cur itaq3 est tanta superba rapacitas in qualibet mulierecula vili vt se vel equiparare in cauda vrozibus imperatorum vel regũ aut quoruncunq3 magnorum ducum. Quid est homo nisi superbia mons fetor? Nonne si auris vel nasus oculi locum mutarent abhominabile monstrum esset. nonne tales agnoscerent ne inhonorantur dum earum sexus surripitur contra apostolum dicentem Roma. i2. Honore inuicem preuenientes. Secunda abusio serpens infernus: de lucifero. Apoc. 12. scriptum est. Qđ cauda sua traxit de celo tertiam partem stellarum t misit eas in terram sed mulier caudata contendit nõ tantum serpenti se conformare: sed ipsum etiam superare dum ille vnam: hec vero quattuor siue octo quandoq3 duodecim vel plures caudas habet. In cauda serpentis maxime virus regnat t cauda mulieris maxime in causa culpam mortalem causat: cũ tot abusiones quer cauda causant non possint esse sine mortali culpa: nisi forte in mulieribus regũ vel ducũ aut baronum seu dñorum maiorum vt dictũ est. ppterea ỏ h⁹ tempore in quo quelz lis muliercula caudam portat: prophetauit Jerimus. d. Mulieres incessu serpentes fient t omnis gressus earum superbia replebitur renouabitur castra veneris: nec cessabit sagitte cupidinis. Tertia abusio quadriga ỏ mõnum. sicut enim boues vel equi quandoq3 quadrigam trahunt qua feruntur homines vel domini maxime tempore luteo t pluuiali ne luto inficiantur. sic demones quasi magni talium mulierum domini super caudam quasi quadrigam feruntur vt vere tales mulieres animalia demonij dici possint Sicut patet exemplo sancti zenonis episcopi Veronensis qui cum esset beati Ambrosii clericus t adolescẽtulus sanctus t purus beatus Ambrosium sequeretur per ciuitat. m

esset mo[illegible]m grauitate maturus insolitam leuitate risum fecit. Quod cũ aduertisset sanctus antistes t miraretur causam leuitatis quesiuit. cui innocens adolescentulus ait. Vidi pater demonem supra caudam illius mulieris que nos antecedit dormientem. duq3 illa ne in trãsitu illo luteo inficeretur caudam elevaret: demon dormiens in lutum deuolutus est. totũq3 coinquinatum compiciente. Qđ considerans sanctus Ambrosius mentem suo cognoscens deo gratias egit. seq3 talem perspicatiam in videndo demonem non habuisse humiliter recognouit: sed neq3 illos mulieres tantum vnum demonem super caudam habent: sed quot impietates denorans pauperibus iniustis lucris facte sunt: vel pietates neglecte: tot demones super caudam se cum trahunt. Quarta abusio diaboli gladius cruciatus. Considera o anima cecq quot anime sepius hoc gladio caude pereuntur. Homo occiditur anima tua. Secundo anima viri tui qui hoc imperat vel consentit vt non prohibet. 86. disti. facientis tc. Tertio sutoris anima que illam fecit: extra de muur. t dam. da. c. si culpa Quarto anime parentũ quia sepius talium superfluitatum causa sunt vel quia gerentes non corrigunt. 5° aie altarium mulierum q3 altera alteram imitatur. Sexto anime virorum qui molestus vrozum suarum caudas poscentium condescendunt: sepiusq3 de sanguine pauperum illas emunt. Septimo corpora pauperum qui extreme nuditate t frigore cruciantur: quorũ corpora t quandoq3 etiam ora ad dominum vindicram clamant dicentia illud Apoca. 6. c. Vsq3quo domine sanctus t verus non iudicas t vindicas sanguinem nostrum de his qui habitant in terra. i. cum impio corde per iter t per lutum caudam trahunt: nec memores sunt necessitatis nostre.

Articulus tertius vbi describitur vane mulieris caput t de duodecim stultitiis ipsius vanorum capitum.

Tertium mysterium est

mundane confusionis. vnde subditur Et in capite eius corona stultitiarum. 12. non stellarum. De duodecim stultitie sunt p quas describi potest vanitas capitis mulieris vnde si queratur. Quid est caput ornatu mu

lieris vane. Responderi potest q tumor pessime: babylonica turris: verillum diaboli: perditio: Ezechi: luxurie signum: duplicitas cordis: sanctificatio criminum: bubo siue lucifugia animarum: laqueus demonum: diabolicum monstrum: sedes sathane. t remuneratio pastorum. In qua descriptione. 12. stultitie varietates capitis mulieris per ordinem describuntur

De primis quattuor stultitiis capitũ mulierum. capitulum primum.

Primo ponantur quat

tuor prime. Prima stultitia dicit tumor superbie. propterea tam altam et magnam atq3 inflatam t ornatam pelicã seu magagnonem in capite portat. nec aduertit mulier superba t vana q3 sicut fumus in altum erigitur t dilatatur: atq3 in vltimo deficit. sic tumor t superbia capitis sui in breuissimo tẽpore euanescet: t ad spurcitiam fetidã redudet. vnde Job: 20. c. Si ascenderit in celum superbia eius. s. meritis t caput eius. s. corpus rale nubes tetigerit: q3si sterquiliniuz in fine perdetur. Et qđ deterius est quãto formosior ee apparet tanto vanior t fastuosior esse studet Sicut qdam ait. Fastus est in pulchris sequitur superbia formam. vnde. i. comi. ii. Apostolus ait. Non est creatus vir propter mulierem sed mulier propter virum: ideo debet velamen habere mulier super caput suum propter angelos. vbi Ambrosius vt ostendat mulier subiecta: quia preuaricatio per eam incepit. ideo debet eẽ humilitatis non superbie signum. Magna igitur abusio est q mulier de signo humilitatis t seruitutis siue corde t corpore intumescat: ac si gloriaretur furde manifesto signo sue deprehensionis: sicut ỏ bursa que ad collum eius cũ ducitur ad patibulum suspensa est. Propterea Gregor⁹ ait. Eadem stultissimum signũ reproborum superbia est sicut humilitas electorum. Secunda stultitia dicitur babylonica turris. Sicẽ enim Nebroth edificans illam magnam turrim erigi aduersus diuinum conabatur: sicut scribit Beñ. ii. Sic tales mente elate qdem videntur se extollere q3 dominum rebellare dũ caput munimunt otra eum. In hac si qdem turri propugnacula sũt: t baliste ire. pmpte supra fulgur capillorum auri t sericũ atq3 lapides preciosi: Ad. s. visus t oculorum artificiosus t diabolicus risus: in genis candor t fuc⁹: in fronte splẽdor inuerecundus. sicut Jeremi. c. 3. scriptum ẽ. Frons mulieris meretricis facta est tibi noluisti erubescere. Os cõpositũ cũ lingua pniciosa in cantilenis: cuius verba sunt sagitte potentis acute cũ carbonib⁹ desolatorijs. ad tempora ornati circini. i. pendẽtes capilli vel artificiose prorsi. Nero varius ornatus et decor. propterea ad talẽ mulierem. Ezechi. 16. c. dñs ait. Habens fiduciã in pulchritudine tua fornicata es. sequit ad oẽ caput vie edificasti sigm prostitutõis tue. sed audiant Isa. 9. c. 3. ait. Decalvabit dñs vertice filiarum syon. scilz oia auferẽdo t dñs crinẽ earum nudabit. s. i mortẽ. 3ª stultitia verillũ diaboli quasi sup capitis turrim. Dissecti atq3 seculari dño si videt verillum inimici sui in alq̃ ppria illius inimicia terra castro sed magis odio h3 si pspicit illud in propria ciuitate: sed in finem horret si amore suo videt illud sup ppriũ fortaliciũ citatis. intelligẽs inde q de i° de q° magis profidebat. pdi° facta sit Sic vtiq3 duplicez summo deo cũ in castro siue fortali° capitis mulieris pspicit verillũ diaboli: qđ quidẽ vana superbia est: atq3 verillũ humilitatis pñie qđ qui dẽ suũ est fuisse animal. hoc egdez sigm dei. s. sanctissime crucis in frõte suscipimus cũ baptizamur t confirmamur t i capite ieiunii nras capita cinere aspergimur. vñ Apoc. 7. clamat angel⁹ ascendẽs ab oriente q3tuor angelis quib⁹ datum ẽ nocere terre t mari. Nolite nocere terre t mari neq3 arboribus q° ad vsq3 signem⁹ seruos dei nri in frontib⁹ eorum t Eze. 9. Sig[illegible] tau sup frontes virorum gementium atq3 dolentiũ. Hoc aũt sigm salutis amouet mulier vana signũq3 perditionis apponit i fronte t in capite suo. Quarta stultitia derisio rpi mirabile equidem videt si mulier in morte spõsi vel patris ad missam pgeret: caput floribus ad ornata. Multo quidẽ mirabilius est si mulier sanguine Christi redempta summi patris filia ac sponsa ad missam vadit cum capite non tantum floribus sed auro t lapidibus pciosis fuco ac falsa capillatura ornata: cum quelibet missa celebretur in memoria Christi passi. Cuius corpus t sanguis domini nostri Jesu christi a sacerdote eleuatur. eleuatio christi in cruce continue memoretur. O vanitas mulieris que caput ornas tãta multitudine vanitatũ. Recordare illi⁹ dñi cominatis qđ est angelis tremebundis: quod pro tua

Universidad de Deusto
Biblioteca

vanitate purganda tanta spinaꝝ densitate vſq3 ad cerebꝝ temeritudinē configitur ꝛ sanguine cruentatur dum configitur spina. Tum vero quocunq3 vales decore ornatur. caput illud cozonatur spinis. tuū vero ornatur gemmis. Capilli eius sanguine cruentantur. capilli vero tui. imo alieni artificio dealbantur. gene illius spuris sanguine ac linozibus deturpātur. gene aūt tue fuco ac picturis variis colozantur. O oculi illi decozi quos conſplantur. angeli dei morte acerbissima obſcurantur. oculi vero tui ardorē libidis ꝛ flāmā luxurie scintillare vibrantur. Caput illud verendū imo ꝛ angelis venerendū ꝑ te tanta confusione deiicit tuū vero contra illud tanta elatione erigitur. Jnclinatur illud ad pacis ostulum porrigendū tuū armatur ad preliū conferendū Jlle te inuitat ad fletum gre. tu vero illū illudis per vsum culpe.

De secundis quatuoꝛ stulticie capitum mulierum vanarum. Capitulum secundū

Ecundo addantur

ſ quatuoꝛ alle stulticie quaꝝ prima est q̄ sunt luxurie signū in domibꝰ magnatoꝝ vbi intendit magnū accendere ac nutrire ignē. magnus fumi eritus solet fieri ꝛ illud quidē magni ignis futuri indicium est. Quid eīn nostris temporibus aliud clamant tanta capitū mulierū ornatibus ifflatura ꝛ multiplicatio vesicarum nisi q̄ in cozdibus aliquarum earum carnalitatis ꝛ luxurie magne vigeat ardoꝛ. Me tamen luxurie flamme magis time in oculis comprehendūtur sic Eccle. 26. c. ait. Fornicatio mulieris in ercellentia oculoꝝ ꝛ in palpebris eius agnoscitur. Sed forte diceret quedam. Non est sic in veritate non est sic. sed cum his oīnibus intendimus honestatem ꝛ castitatem. Quibus merito respondemus Si caste ꝛ honeste concupiscitis esse cur indicia carnalitatis ꝛ luxurie ꝓmonstratis. Amouete luxurie signum ꝛ cessabit carnalitatis indiciū maioza ꝛ efficaciora signa sunt exempla q̄ verba. Verba fatētur castitatem. opera pretēdunt carnalitatem. Si in domo tua non venditur vinum cur ibi ostendis circulum quod est tabernari signum. 2ª stulitia dicitur duplicitas cordis. Nam tales duplicem ostendunt faciem. Vnam nature. alterā vero culpe. Natura ostendit faciem nigram deco/ ratam rugis. culpa vero faciē dealbatam decozatā atq3 polita. cōtra preceptū ecclē. 4. Ne assumas faciē ꝫ faciē. tuaz ꝫ faciē cōtra faciē sumū quando ante ex natura apparet vetule retro vero ex arte iuuencule. Sicut ps. ad tales feminas ait. Facies peccatorum sumitis. Quidā a tergo videns mulierē quā dam ornatā valde credens illā decozā esse pulcram ꝓcupiscētia ductus est precedere illam vt eius vultū posset delcābiliter contemplari Quā cum ꝓsperisset nouit esse vroꝛē suaz Jlliq3 subridens ait. Es tu illa vetula resarcita. Tales nēpe. tales nēpe sites pellippiis sunt qui volentes vendere pelliceas vetes vt rusticos ignaros decipiant aliquo colore dealbant eas. Sed postq̄ per aliquot dies fuerint deportate manifeste apparet vetustas earum. Sic ꝛ hmōi vetule resarcite alias resarcinate al'infarcinate infarmate ꝛ ingessate. Tertia stulticia dicitur sanctificatio criminū. Sicut eīn scē canonizate habent diadema decozis. s. gre ꝛ glozie quia i mūdo portauerunt xp̄i galeam ꝛ nunc possident in celo xp̄i gloriā. Jurta a. p̄m. 2. tbi. 2. Non cozonabitur nisi qui legitime certauerit. Sic ille habent dyadema hozroꝛis. s. imense culpe et eterne pene. q̄ portent galeā contra xp̄m ꝛ sanctificate sint in inferno per eternū supplicium 4ª stulticia est bubo siue lucifuga aūt cineta animaꝝ. Sicut eīn oībus auibus lucifugis concurrūt alie aues. Ja rime cuecte cū resident iuxta viscū concurrunt libenter auicule parue quasi de capite illius tam magno mirantes nec tamen aduertunt quoadusq3 furim immiscate demūq3 ab aucupe capte ꝛ devozate. Sic hmōi mulieres cum grosso capite inflato ꝛ multipliciter adornato iuuenes quasi simplices auiculas post se artificiose attrahunt vsq3 dum earum libidine inuiscati capiuntur a demone ꝛ devozantur eterna damnatione. Vnde ꝓuer. 7. Ecce mulier occurrit ei. s. iuueni ornatu meretricio ꝓparata ad captendas animas garrula ꝛ vaga quietis impatiens nec valet in domo consistere pedibus suis nūc foris nūc in plateis nunc iurta āgulos isidiāe. Sequit in terra stati eā sequitur. q. bos ductus ad victimā ꝛ. q. agnus lasciuiens ꝛ ignorans q̄ ad vincula stultus trahitur: donec trāfigat sagitta iecur ei⁹ velut si auis festinet ad laqueū ꝛ nescit q̄ de periculo alc eius agatur. Et multa similia ibi.

Et eccle. 7. dicitur. Qui placet deo effugiet illam. qui autem peccatoꝛ est capietur ab ea.

De vltimis quatuoꝛ stulticie capitiꝫ mulierum vanarum. Cap. 3ᵐ.

Ltimo alie quatuoꝛ

stulticie subnectātur. Prima est q̄ talia capitis ornamenta sunt laquei demonū. Solent enim in quibusdā partibus pueri componere laqueos de candis ex quoꝛ ad captendas auiculas. Sic dyabolus laqueos facit de capillis mulierum ad capiēdas animas leues. Primo quia capit ipsas mulieres adulterinos capillos portantes seu ꝓpzios nimio studio adornantes ꝛ flaue/ scere facientes. Suspenditq3 illas sicut suspē sus est absalon ad arboꝛem que reus capillis suis: sicut scribit. 2. R. 18. Signū aūt manifestum q̄ sic teneantur est. quia cum infirmātur ꝓ recuperanda sanitate consentiunt me dicis ꝓpzios capillos abzadi. Pro recuperanda aūt spūs sospitate predicatoribus. cōfessoribus consentire nolunt alienos capillos a capite remoueri. Propterea muscipulis similātur que difficulter in capite decozantur. Quot igit vanitates mulier poꝛtat in capite tot loquelas habet dyabolus in eius coꝛde Jdeo i quolibꝫ amonēdo difficilem se reddit dum confiteꝛ quia continue a dyabolo per illum tenetur. Sed veniet tempus cū verificabitur quod Abac. 2. c. scriptum est Subito consurgent. s. demones qui mozdeant te. ꝛ suscitabuntur lacerantes te. 2ª stulticia dicitur dyabolicum monstrū. Sicut eīn xp̄s vnicum habet caput. Jurta illud Apo. i. coꝛ. ii°. Caput xp̄i deus. Sic tantum vnum caput homini fecit. Sed quia omne simile appetit suum simile cum dyabolus Apoc. 12. 7. capita habere perhibeatur. Jdeo quasi emendās deum ꝛ sibi mulierem conformans conficit sibi capita septem vt variis temporibus ꝛ diebus diuersa draconis monstretur. Nō autez aliud in presenti tempoꝛe restat nisi q̄ mulieres noꝛrent coꝛnua decem. sicut Apoc. 12. draconi phibetur habere. Jam enim in quibusdam partibus ad binariū numerū i mulieribus coꝛnua deuenerunt cū iam poꝛtent coꝛnua sicut animalia bruta. Jam tota ꝓtia caudatis mulieribus plena est: nihil iam restat agendum vt completa animalia videantur caudas ꝛ coꝛnua habent vt quod mulieri deus creando negauit dyabolus illi superaduntu vt vbi deus hominem prefecit animalibus cunctis dyabolus eis subiecit illum multiplicatis innumeralibus culpis. Tertia stulticia dicitur sedes sathāe plurime nāq3 sedes tres hat ent pedes illas vnq3 sustinētes. Sic nem. ꝛ humana mens cum tribus viribus suis sedes merito dici potest vbi residet vel deus per gratiam vel dyabolus ꝓ hominis culpam. Deus enim ꝓsidet in anima. q. sedens cum anima non tolum amat bonum per bonam voluntatem ꝛ scit verum p lucidam veritatem ꝛ etiam inter spiritum ꝛ carnem par conscientie regnat per mētis trāquilitatem ꝛ sic quasi in tribus pedibus id est anime potentiis un sive mens efficitur sedes dei. ps. 79. te qui ait. Celum mihi sedes est Dyabolus item humanam mentem vendicat sibi sede cum voluntatem primo ad malum inclin . Deinde ad opera iniquitatis peccatozem iducit. Nec ad hec in tali anima dyabolus conquiescit si ad hec lumen veritatis ac patrati criminis in intelligentia regnat Terretur enim dyabolus in humano coꝛde quiescere veritatis lumine propulsatus. propterea veritatis lucem ꝛaz toto cognamine nititur extinguere vt per hoc in baratrū cecitatis ꝛ ignorantie possit mentem humanam ꝓcipitare. Tūc nempe dyabolus quiete in anima sedet cum eū nulla lux veritatis propulsat. Et de hac sede Apoc. 2. c. scriptum est. Scio vbi habitas vbi sedes est sathane.

Et Job. 40. de dyabolo in tali mente obscura quiescente scriptum est. Sub vmbza dozmit in secreto talami in locis humentibus. In vmbza cecitas in calamo mali operis vacuitas. ꝛ praua ac carnalis voluntas In locis humentibus demonstratur in quibus oīb⁹ regescit dyabol⁹ ꝛ dominat. Hec aūt oīa se habere pretendit mulier que moderno tempoꝛe altum cimeriū seu amplam vesicam atq3 multipliciter decozatam in capite quasi triumphalem sedem ꝛ thronum sathane poꝛtat cum talia non solum in ea carnalem voluptatem. ꝛ opera carnis esse ostendant verum/ etiam cecitatem sue carnalis vite manifeste pretendant. 4ª stulticia dicitur remuneratio passionum. sc3 quibus ꝓpter peccata capitis puniuntur sicut Sapie. iii°. scriptum est. Per que quis peccat per hec ꝛ torquetur. Peccauerunt quidem dealbando ad solem

vel cum sulphure in capite crines seu fucaue
runt faciem cum sublimato vel argento viuo
z aliis fetidis z abhominabilibus ampla/
stris. Aut in capite portauerunt maximos
magagnones seu inflatas vesicas siue mozti
cinos capillos aut gemmas z lapides precio
sos in capite vel in fronte pendentes z consi
milia mlta. Propterea merito puniuntur in
quibus añs deliquerunt. Dolent z ferent z
decidunt siue nigrescunt dentes. Alitus olet
cecussiunt o cussiunt z spuunt tales ha/
bundante catarro. Rugantur illarum gene.
Mallescit in facie cutis Jamqz senescente
vultu earum corda desiderio z studio quoti
die iuuenescunt. Demū doloze vel alienatio
ne capitis conquassantur. Fiunt impatientes
z molestę ꝓpriis viris z omni toti inquiete
redduntur. Demum abhominabiles ceteris et
maxime si sunt sodomite. Dyaboluqz sep/
templiciter omnia abhomiabilia hec multi/
plicat in oculis z naribus mariti. vt ve
rificetur quod de tali muliere Ezech. 16. c. scrip
tum est. Abominabilē feciſti decozem tuum
scz cum tuis vanitatibus z multiplicibus
infardaturis propter quas cozpoze z mente
tā i pñti icipias participare infernū Ecce que
pertinent caudarum z crinium atqz totius coz
poris vanitates. Que igitur mulier tanta de
mentia laborabit vt velit propter hoc eterna
liter interire z in presenti etiam incurrere ta
lia iudicia dei. Ne igitur hec honeste mulie
res incurrant cōburant mortuos crines. vnt
nerse caude abscindantur manice vestium re
stringantur vascula tincturarum talium z vn
ctionum in latrinam proiiciantur frangantur
specula comburantur vesice z magagnones.
Mater noster vanā z preciosa iocalia distra/
hantur. Emendetur vanarum mulieruz vi
ta. Velint esse atqz videri vere christiane
pudicam z honestam sicut christiane ducant
conuersationem. Vt in presenti dei mere/
antur habere gratiam z in futuro gloziam.
Ad quam nos perducat dominꝰ ihesus xps
qui cum patre z spūsctō vivit z regnat in se
cula seculoz. Amē. Sabbato post dñicā
ō passione de dña honesta. Sermo. 48

Olumus ihesum vi

v dere. Jo 12. Non est peccator tā
impius qui si in veritate ad penitē/
tiam reuertatur respuatur a deo. Ecce mu/
lieres que in
vanitatibus sicut elapsa dile
ctus patuit olim immerse erant auditus z esse
ditis illarum grauissimis culpis ad vite ho
nestatem ꝓpositum mutauerunt. Et que tas
prius deū ac dña spernentes nihil desidera/
bant nisi mundum tam nunc earum intellige
tia illustrata antio desiderio poscunt z dicūt
Volumus ihesum videre. s. in gloria sempiter
na. id est volumus nos saluare. In quibus
gratiosissimis z desideratissimis verbis oc/
tana religiositas que dicitur reformata clari
us demonstratur quia per eam anima refor
mari potest. vt ergo talis reformatio hoc sal
uatōis desiderio plena in corde talium mulie/
rum efficatius inardescat ipa dña honesta. i.
qua hōestate fulgere debeat hōesta mulier z
quibus er causis a consorte suo amanda sit p
ordinem describatur. Pro quo recto ordine
non vtiqz supinato sicut in sermone hesterno. verba Jo. euangeliste assimam. Apoca.
12. vbi dñam honestam describens ait. Mu
lier amicta sole z luna sub pedibus eius z in
capite eius corona stellarum duodecim. In
quibus sacratissimis verbis describitur dña
honesta z tripliciter figuratur. Pº virtuti/
bus adornata. alia mulier amicta sole. Secū
do modestiis honorata ibi. z luna sub pedi/
bus eius. 3º gratiis coronata ibi. Et in capi/
te eius corona stellarum duodecim.

Articulus primus qꝺ dña honesta virtutibꝰ
theologicis mirabiliter est ornata.

Primo inquaz descri

p bitur domina honesta virtutibus
adornata. ait enī Jo euāg. Mu
lier amicta sole. hz enim sol splēdorē vigoꝛē
z calorē vt idicet eā vertutibꝰ theologicis or
natā vt digne dicere possit cū ꝓpheta. Domi
ne preſtitisti decori meo virtutem. Prima
namqz habet splendorem fidei. Dicitqz cum
Apl'o. i. coz. 13. Charitas omnia credit licet
nō oibus credat tantumqz credit ḡtum veri
tas contestatur. Dicitqz cum paulo. 2. thi.
2. Scio cui credidi. Hinc autem mittit di/
cit dñs Jſa. 15. O mulier magna fides
tua. fides tua te saluam fecit. Luce. 7. Hz
2º vigorem spei. Ideo dicit illud. 2. Ro. 15.
In deo sperans non infirmabor. Et ps. in
eius persona inquit. In te dñe speraui non
confundar in eternum. Et iterum ad idē ait.
Beatus vir cuius est nomen dñi spes eius

z non re. in va. z in sa. flās. Jnterum 3º ha
bet charitatis calorem flāmeicit namqz tota
in dei amorem z deuotionem. z quasi altera
magdalena lachrimas rigat pedes ihesu. De
hac eccle. 26. scrip. ē. O Julier diligēs bōe beatꝰ vir
Articulus secundus qꝺ domina honesta
vanitates mundi contempnit.

Secundo describitur

s dña honesta modestiis honorata
qz luna sub pedibꝰ eiº Plā mūda
na vanitas sub eiº affectibꝰ calcat. Quid plu
rā nisi mūdana vanitas dignius exprimi pt. hz
enim luna licet splendida videatur lucidita/
tem que premonstret z frigiditatem z mu/
tabilitatem. Hº namz luna ostendit lucidita
tem. Sic mundana vanitas z maxime que
mulieres molestat in pulchritudine vestibus
z ornatu. De quo eccle. 1º. Vanitas vanita
tum z omnia vanitas. Hec autem lucidi tas
tantum oculos inspicientiuz trahit vt p
nam eam pulchritudini anime z glorie pa
dūcenon z formositati superadmirabiliup
sius dei propter quod admiranter ꝓpheta
ꝺ talibꝰ ait. Vt quid diligitis vani. z que. mē
datum. 2º luna habet frigiditatem. sic qui/
dem mundana vanitas frigida est. frigidāqz
z omni charitate vacuam mentem facit. Vn
de Jere. 2 scriptum est. Ambulauerūt post
vanitatem z vani facti sunt. Propterea. 6.
c. ad Ro. Apoº. tam decrepitas z rugatas
interrogat dicens. Quem fructum habui/
stis tunc in illis scz vanitatibus in quibus
nunc erubescitis scz inuenientes vos vacuas
omni diuina dilectione. 3º habet luna muta/
bilitatem. sic z vanitas mundi. Vnde Job.
13. Homo natus de muliere breui viuens tē
pore repl multis miseriis qui quasi flos egre
ditur z conteritur z fu. velut vm. z nunqz in
eodem statu permanet. Et iterum ꝓpheta
Jsaie. s. puericie sicut herba transeat mane
scz adolescentie floreat z transeat. vepe scz
virilitatis decidat induret scz in senectute z
arescat videlicet in vltima decrepitate.

Articulus tertius de duodecim gratiis si
ue stellis quibus domina honesta honoraꝝ z
coronatur.

Tertio describitur ip

sa dña honesta gratiis coronata
Unde z Jo. ait. Et in capite eius corona stel
larum duodecim que sunt duodecim stella/
res gratie quibus dña honesta moraliter or
natur. Vt verificetur quod de tali mulie/
re ꝓuer. 12. scrip. ē. O Julier diligēs coronā ē
viro suo. Et quia sūt naturales trīa sunt ap
petibilia bona s. honestum. delectabile z vti
le. ideo vt mulier virtuosius diligatur a viro
suo. ostendemº qꝺ quatuoꝛ prime stelle perti
nent ad honestum. Quatuoꝛ alie ad delecta
bile. vltime quatuoꝛ pertinent ad vtile. De
quibus tribus bonis propheta. ps. 44. ait.
Vroꝛ tua Ecce honestum sicut vitis. ecce de
lectabile habundan ce quod vtile est. Oō
in his duodecim stellis potest esse aliud the
De q̄tuoꝛ primis stellis q̄ ptinēt ad honestū

Quatuoꝛ sunt bona

q in mō matrimoio q̄ ptinēt ad hone
s quia. ps. dicit vroꝛ tua Pm
oinalit ordi 2m sacramēta liter desponsa/
ta. 3m erem ariter amata. 4m virtualiter
appetiata.

De excellentia ſſci matrimonii i veteri z no
uo testamento ostensa. Capitulum pm.

Primum bonum ho

p honestum in vroze est quia diui/
naliter ordinata de quo in veteri te
stamento considerandum est de sancto ma/
trimonio. Pº a quo fuit ordinatum. 2º vbi
fuit ordinatum. 3º quando fuit ordinatum.
4º quare fuit ordinatum. Pº enim ordina
tum fuit a deo. Vnde ge. 2. Non est bonum
hominem esse solum faciamus i aduriozi
simile sibi. 2º autem fuit ordinatum in nobi/
liori totius mundi loco scz in paradiso terre/
stri sicut ge. 2. c. p5. 3º Xo fuit institutū añ lap
sus. Fuitqz nāqz tūc i offm tm nūc aūt pº lap
sus est in offm z remediū vt p5. 32. q. 2. Sic
ſſ. Dis. 4º fuit ordinatū ad ſplendū paradisū
vñ. ge. 2. Crescite z mul. z re. ter. In noua
aūt lege mrīo mēdaī etiā ḡdmplicit. Pº er
snia etiaī. Jſa. 19. Oō deº pūrit hō nō se/
paret. 2º er doctrina aplica. i coz. 7. Apoº.
ait. His aūt q in mrīo iuncti sunt ꝓcipio nō eº
scz dñs vroꝛe a viro nō discedere. 3º er pñta
auctoritate. vñ Jo. 2: Nuptie facte sūt cha
na galilee. z erat mr ihesu ibi. Vocatº est aūt
ihesus z discipuli eius ad nuptias. 4º. er o/
peratōe miraculosa. qz vt scribit Jo. 2. dñs
in nuptiis aquā i vinū puertit. De triplici

fide ad quam coniuges inuicem obligantur. capitulum 2m.

Ecūdum bonum ho

nestum in coniuge est: quia sacramē taliter oesponsata. que quidem fides in hoc attenditur: quia nec vir cū alia nec mulier cum alio misceatur. In huius mysterium a viro vroti anulus datur: vbi concurrunt tria. Primum quia anulus: nec excedit nec excedit̄ ad ei adequatur vt designet qđ apostolus. i. corin. 7. ait. Mulier sui corporis potestatem non habet sed vir. Et vir sui corporis potestatē nō h, ed mulier. Et nō p9 copulam carnalem nec religionem potest alter eligere altero inuito. nec continentiam p fiteri. sicut patet. 33. q. 5. c. 2. 3. 4. Secūdum quia alium digitum cap nō p est cū quo positus est. sic nec ille alia mulierē nec illa alium virum altero eorum iuente suscipere potest. 3m quia anulus po. ur in digito in quo est vena quedam sanguinis ad cor vsq3 peruenies: sicut dicitur. 30. q. 5. c. femie in fi. quod fit ꝓpter mutue t cordialis charitatis signum: vel ꝓpter id magis vt eodem pignore eor cord̄a iungantur: quasi in desponsatione concurrat triplex fidei signum. Primū cordis sicut patet de anulo dato in digito vbi est vena cordis. Secundum oris: quia ore vel signo capitis vbi est os exprimitur cordis cō sensus. Tertium operis: quia anulus ponitur in manu per quam inscriptura sacra exprimitur opus. que signa ostendunt qꝫ quilibz eorum alteri obligatur triplicem fidem tenere. s. cordis: oris: t operis. Quorum quodlibet violatur cum in quocūqz eorum cor consensu vel os affatu: aut corpus aliquo sensu cum altera a consorte carnaliter maculatur: teste domino qui Mat. 5. c. ait. Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam iaz mechat̄ ē eā in corde suo. Dō vror a viro diligi dz sic a xp̄o eccl'a sponsa ei9. c. 3.

Ertum bonum hone

stum in coniuge est: qz exemplr dilecta t diligenda scz exemplo xp̄i. vñ apl's Ephesi. 5. Viri diligite vrores vras sicut et xp̄s dilexit eccl'am t semetipm tradidit ea. vt illā sanctificaret. t in fi. c. subdit. Sacm hoc mag̃m est. Ego aūt dico i xp̄o t in eccl'a in hac sīl'tudine duo comprehendi pōt. Pm qꝫ vir salutē roris desideret t ꝓcuret oi intantia t labore: qz xp̄s ꝓsponsa sua eccl'a in cruce mori dignat̄ est. vñ. i. Pde. 2. Xps pas sus ē ꝓ nobis vobis re. ex̄m vt seq̄. ve. ei9. 2m qz si adulteret demūqz poeniteat cū minima fiscipiat eā. vñ Osee. 3. Dilige mulierē dilectā ab amico t adulterā sicut diligit dñs filios israel t ipsi respiciūt ad deos alienos. Et Jere mi. 3. Tu aūt fornicata es cū amatorib9 multis tñ reuertere ad me dicit dñs. ego suscipiā te. Quāto precio estimāda ē vror bōa. c. 4.

Uartum in cōuge bo

nestū bom est: qz virtualr appreciata ꝓbes vidi venerabiles t appreciabiles honestas pudicas t pulchras mlieres ab ingratis maritis cē despectas: virosqz eaꝝ fcos amētes t insensatos ex viciosissimis t turpissimis femis ꝛ quos. Prouer. 5. c. Ztare cū muliere adolescē tue: ꝛgre fili mi seduceris ab aliena t foueris in sinu alterius. t Eccl'a. 7. Noli discedere a muliere sensata t bōa quaz sortitus es in timore dñi. gra n. verecūdie et sup aurū. t itez Eccl'. 26. Bta sup gram mulier sancta t pudorata. Tāta nempe est gra mulieris bone vt nīl'n ornamenti tale possit eē in domo viri qđ cōpetur illi. nō vasa argenti: nō famis plurima t ornata: non supellectilia pulchra t alta q̄cūqz decora. nam omia ista sunt ās stelle t luna in eius domo. ꝛ eius virtuosa ꝓmr est ās sol teste Eccl'a. 26. c. sic sol oriens mundo: sic mulieris bone spes i ornamentum domus eius. immo vir cui talis ē mulier rer vtiqz potest dici cuius corona ipsa mulier est. De secundis quattuor stellis que ad delectabile spectant.

unt t alia quatuor bo

na in mrimo° q̄ ad delectabile spectāt pp̄ que vir tenet diligere vrorē. ō q° delectabili ꝓpheta subdit. Sic vinus q vtiqz arbor delectabilis ē. Pm bom naturalis delectio ē. 2m maritalis sola" 3m pentalis separō 4m spūalis delecta°. Dō int vir t vror naturalis est amor. c. p̄m.

Rimum bonuz dele

ctabile ē natural' dilectio: qz naturalr vir inclinat ad vroris dilectōem. ꝓptera nō fecit de9 eū de limo terre sic hoiez ꝛ dē costa viri fornata ē t dē9 carne vt vir eū amarz sic scipm. Quod intelligens adā Gen. 2 ait. hoc nūc os de ossibz meis t caro de carne mea. Et declarans Aps. ad ephe. 5. ait. Qui vrorē suā diligit seipm diligit. Addēqz ꝓceptum in eodē. c. ait. vnusquisqz vrorē suā sicut seipm diligat. Quāta ꝓsolatio sit viro vror bona. Capitulum secundum.

Ecundū delectabile

s bonū est maritalis ꝓsolatio Cū enī feciss9 de9 adā solū genē. 2. c. ait. Nō est bonū hoiem esse solū. faciam9 ei adiutoriū simile sibi. s. vt sit in cōsolatiuū adiutoriuz eius. quia vt dicitur eccle. 4. Ve soli qz si ceciderit nō habet subleuantē se. Non enī sunt soli illi qui cum deo ꝓtraxerūt matrimoniuz quoz aie per virginitatē vel pudicā castitatem spūali connubio ei quotidie copulate sūt Sed benesolitarii sunt t derelicti a deo qui in edibus suis publice tenent cōcubinas. Illā cum tales suas cōspiciunt meretrices desolationem vident potius q̄ solamen. Vident eā continue gladiū quo dyabolus interunit eos. Vident destructōez fame sue destructio nem domus sue t substantie sue. Nam vt dicitur prouerb. 14. c. Sapiens mulier. i. vror edificat domū suā. Insipiens aūt. i. concubina constructā manibus destruet.

Dō amore viri vror reliquit omnes ꝓpinquos suos. Capitulum tertium.

Ercū delectabile bo

t nū est parentalis separatio. Dulcis quippe in coniuge amor ad virū suū Admirabile vinculū charitatis t appreciabile nis puellā derelinq̄re lares suos obliuiōi tradere fratres sorores patrē t matrē t sepe aliā parentellā. Quandoqz egreditur de terra sua t de cognatione sua solam t quodāmodo peregrina inhabitare venit domū mariti. Quanta igitur charitate t humanitate suscipienda t amplectēda est talis mulier siue puella. In huius ꝑsona. Jere. 2. c. ait. Recordatus sum tui miserans adolescentiā tuā t charitatē desponsationis tue quando secuta es me in deserto in terra que non seminatur Quanta consolatio spūalis sit inter cōiuges virtuosos. Capitulum quartum.

uartum delectabile

bonū est spūalis delectatio. Sunt nēpe quidā quibus dñs delectatur: sed non mūdus sicut gratie t virtutes. Sunt t alia gbus mūdus t demonia delectātur t nō deus sicut sunt vicia t pctā. Sunt quoqz t aliqua que t mūdo t deo beneplacita sunt sicut ecclie. 2 ꝛ. c. testat9 est dicens. In tribus bñplacitū est spūi meo que sunt ꝓbata cora deo t hoībus oco. fratrū amor ꝓmor t vir et mulier sibi bene consentientes. Et merito ait sibi bene consentientes vt oēm inordinatū consensum excludat. Et sic ecō. rso ex his tribus ꝓtrarius offensa dei t scandalū ꝓximi sp oriri solet. Deinumis quatuor stellis que ad vtile respectum habent.

lia insuper quatuor

a bōa ... natrmoio ad vtile spe ... t: Ideo. ps. dicit. Abundans. Primū est uctus ꝓciositatis. 2m deffen° fragilitatis. 3 subuentio charitatis. 4m vnio contrarie is.

Dō preciosus est matrimonii fructus Primum capitulum.

Rimum vtile bonū

p est fructus preciositatis. O q̄s ꝓciosus fr tus est filiū vel filiam procreare quibus celi palatiū repleatur ꝓpter hoc cū principaliter contrahendū est vt dicitur. 32. q. 2 c. Nudor. Dicente dño genē. 2. Crescite t multiplicamini t re. terrā. Cognoscitur nēpe arbor ex fructus nobilitate. Que nēpe est arbor que patri ꝓducit t deototi progeniei filiū vel filiā nisi vror fetu abūdans. O fructus benedicte arboris sup oēs arbores preciosus. O fructus tam mire a deo dilectus. O mḡ fructus ꝓ quo redimendo filius dei est cruci affixus. nec oēs diuitie mūdi vni filio vel filie cōpantur. Propterea sicut Jē. 7. testatus est dñs. A fructib9 eorum cognoscetis eos. Valde est ergo tal' arbor amanda que tam preciosum ꝓducit fructum. dulciter regenda amicabiliter supportanda Jix equidē est. Salina plures frangit vasa domus stercore deturpat mensa m. clamat ꝓturbat domū cum fecerit ouū t tamen sustentatur amore inanis fructus. Et vxor que facit ita preciosum fructum si vltra beneplacitū viri dixerit verbū tota domus fu roze turbatur.

Dō matrimoniū i remedium fragilitat̄ s

Universidad de Deusto
Biblioteca

datū est post lapsum. Capitulum secūdum

Ecundū vtile bonū

est defensio fragilitatis. Vñ.32.q 2.c.Sicut.ſ. His infra scriptus est. Prima constitutio piugii in paradiso facta vbi esset imaculatus thorus ⁊ honorabiles nuptie. ex quibus sine ardore cupiscentie conciperent sine dolore parerent. 2ª ppter illicitū motū limitandū extra paradisum facta est vt infirmi[tas] ppta i ruinā turpitudinis honestate erciperetur coniugū. Vnde Apo⁹ 2.cor.7.c.ait. Propter fornicatiōem vnusquisq3 habeat vroꝛē suā ⁊ vna queq3 virum suū habeat. Ex hac itaq3 causa fit vt coniugati sibiuicē debeant nec se sibi negare possunt. Vnde Apo⁹ cod.c. Nolite fraudare inuicē nisi forte ex consensu ad t[em]pus vacetis orōni. ⁊ iterꝝ reuertimi in id ipsum ne tēptet vos sathanas h[oc] aūt dico ppter incōtinentiam vestrā. hec v[ero] sūp. Ecce q̄ vroꝛ in ea pte. i. in carne in qua vir infirmioꝛ est in ei⁹ defensionē venit. Dicente dño Ysa. 26. Spūs quidē prōptus est. caro aūt infirma.

Dō officiū vroꝛis est in oībus necessariis suis suo coniugi subuenire. Capitulū 3m.

Ertum vtile bonum

est subuentio charitatis. Charitate nāq3 ⁊ amanter quidē mulier adiuuat virum suum in prolis procreatione in eiusdē prolis laboriosa educatione Iuuat vir in hospicii diligenti gubernatōe in bonoꝛ conseruatōe ⁊ multiplicatōe. Propterea eccl. 26. scriptū est. Qui possidet mulierē bonā inchoat possessionē. Adiutoꝛium sin illū est ⁊ colūna ⁊ requies. Adiutoriū quidē in tēporalibus colūna aūt in corporalibus sed requies in bonis spūalibus viro suo est Adiutoriū nēpe est in tēporalibus rebus. Cōsidera mulieris bone in totius substantie domus solertiā. diligentiā: ⁊ solitudinē Nec nēpe blada ordinat ⁊ gubernat atq3 frumenta tuetur oleū salitas carnes in domo esse procurat ⁊ intactas a vermibus seruat. Telas lineas ⁊ quandoq3 pro familia laneas ordirī: ⁊ perfici opatur. Manos lancos ne rodā[n]t a tineis vemilat. lineosq3 lauari p necessitate pcurat dissipata ⁊. q. consumpta resarcit que q[uo]d[am] cuncta q3 residua ad dom⁹ vtile trahit. Quid plura peruigiles oculos mentēq3 p[re]sidentē ad oēm substantiam domus habet. Colūna insup viro ⁊ familie sue in corpalibus est. Infirmatur in domo quisq3 solerti vigilentia medicis ⁊ medelis die noctuq3 pro infirmi sanitate laborat. Si cau maritus languet cum infirmo grauius infirmat cibuꝝ nō sumit. Sōni oblita getē nescit mesta lāguida ācia lacriōsa totaq3 āgustiosa oēs viri sui dolores sētit ⁊ passiōes. Necnō ⁊ reges est viro in spūalib⁹ bōis Est nēpe tota deuota deo et ecclesiasticis sacramētis. tota pia pauperibus ⁊ egenis erudit filios totāq3 familiā i dei timore docet compositos moꝛes honestatē vite ⁊ oīe bonitatis exēplum. Denicq3 sagaci puritate conuersabilis cū bonis ⁊ malis grauio cūditate affabilis cunctis honestaq3 maturitate amabilis vniuersis deo ⁊ hoīb⁹ grata est. At ecōtra videas inuerecundoꝝ non deo cunctoꝝ sed taliū qualiū solutoꝝ dissolutoꝝ domus. Raro vel nunq3 ibi ignis accenditur pap[er]es ⁊ incisoria vix semel lauant in mense. Ollas ⁊ frixoria lauant linguendo cancrunq3 scopatur domus coquina totaq3 domus aranciis ⁊ imūdiciis plena est. Purgamenta fructuū quandoq3 in angulo cumulātur in muscaꝝ fomētū. Tonalie munꝺ de mēsa mouentur. Ibiq3 papsides ⁊ incisoria quadam porcina ⁊ festina sine aque lotione. imo ex confricatione purgantur. Lect⁹ linthea/mīnibus ibi vsq3 ad vltimā psumptōem dimissis fouea ⁊ canū cubiculū pet fractoꝛ vase funditur a cambus oleū nesciēte viro. frumē tum muribus ⁊ passeribus: vermibus vt plurima perit. effunditur e vegete vel in ea putrescit vinū panamenta linea vel lanea labe vel tineis consumūtur. Nescit ostiū qua hora debeat expectare dūm media nocte an gallicātu seu diliculo vel in meridie. quia nescit rediens seruare tēpus. Infirmatur deniq3 iudicio dei. Oh. quis exprimere posset quot ⁊ qb⁹ calamitatib⁹ ⁊ miseris cruciat. Naupes etiā ab ostio effugantur vt verificetur quod eccle. 36 c. scriptū est. Vbi nō est mulier ingemiscit egēs. Dei aūt opera ⁊ mādata memores q3 virtutū. ita ab hmōi edc expulsa sunt ⁊ alienata vt iudicare vix valeas si xp̄iani vl pagani sit domus. Et vt in sermone breui cūcta complectar in tēporalibus ⁊ in corporalibus necnon ⁊ in spūalibus cunctis talem hmōi miseriam ⁊ miserabilem vitam ducunt vt non

bominum sed animalium moꝛes merito d[u]ci sem igit vberē colligendā totam hanc vltimam septimanam ad deuotionem fructiferam ordinemus. Propterea vltimas octo religiositates subdamus. Prima dicitur religiositas nominis magnificati. Nam quia hodie incipit ecclesia agere memoriam passionis ⁊ in euangelio misse vel processionis Ysa. 21 dicitur. Osanna. i. obsecro salua nos benedictus qui venit in nomine domini Quod etiā potest esse aliud thema. Insuper quia in hodierna epistola. Ad phil. 2. Apo⁹ ait. In nomine domini omne genu flectatur celestium terrestrium ⁊ inferiorum. Ideo propt hec omia agemus hoc mane de titulo triumphali sanctissime crucis. In quo nomen regis ihesu triumphal[is] exaltatur ⁊ glorioſiſſime commendatur. Secunda est religiositas mundi contempti seu vilificati. In qua agemus de contemptu mundi. Tertia est religiositas spiritus illuminati vl illustrati vbi tractabimus quanta fecit deus anime nostre.

Quarta est religiositas ageli distrantis vbi angelica salutatio id est Aue maria per ordinez exponetur. Quinta est religiositas animi obligati vbi disserere intendimus quomodo quis obligatur tripliciter ad dominicum sacramentum. Sexta est religiositas fructus multiplicati. vbi ostendem⁹ duodeci fructus sctissimi sacramēti. Septima est religiositas xpi passionati vbi explicabimus dominicam passionez Octaua ⁊ vltima erit religiositas cordis preparati. In qua demonstrabimus modos gbus quilibet se preparet in die resurrectionis dominū ad sumendum sanctissimum.

Dominica olivarum in mane de titulo triumphali ⁊ magnificatione nominis glorioſi regis ihesu.

Sermo quadragesimusnonus.

Esus nazarenus rex

iudeorum Jo.19.c. Quia iam ad glorioſum diem palmarum cum animarum profectu atq3 ardenti affectu perducat nos gratia saluatoris. nunc tempore tā sacrato ⁊ tam deuoto quantum est septimana occurens remotis omnibus mundanis. ⁊ distractis soli deo ⁊ animarum saluti vacandum est quia vere de occurrenti septima. na. 2.cor. 6.c. Apo⁹. Ecce nunc tempus acceptabile ecce nunc dies salutis. Hoc enim totius quadragesime immo totius anni ⁊ forte quibusdā totius vite sue temporis vindemie atq3 messis. Ecce nunc verificatur quod dominus. Jo. 4 c. ait. Leuate oculos vros ⁊ videte regiones. quia albe sunt iam ad messem ⁊ qui metit in confessiōib⁹ mercedem accipit ⁊ congregat fructum scilicet animarum in vitam eternā vt ⁊ qui seminat. scilicet in predicationibus simul gaudeat ⁊ qui metit scilicet in confessiōibus seu in conuersionibus a via mala ad viam iustitie et salutis. Ad messem igit vberē colligendā totam hanc vltimam septimanam ad deuotionem fructiferam ordinemus. Propterea vltimas octo religiositates subdamus. Prima dicitur religiositas nominis magnificati. Nam quia hodie incipit ecclesia agere memoriam passionis ⁊ in euangelio misse vel processionis Ysa. 21 dicitur. Osanna. i. obsecro salua nos benedictus qui venit in nomine domini Quod etiā potest esse aliud thema. Insuper quia in hodierna epistola. Ad phil. 2. Apo⁹ ait. In nomine domini omne genu flectatur celestium terrestrium ⁊ inferiorum. Ideo propt hec omia agemus hoc mane de titulo triumphali sanctissime crucis. In quo nomen regis ihesu triumphal[is] exaltatur ⁊ glorioſiſſime commendatur. Secunda est religiositas mundi contempti seu vilificati. In qua agemus de contemptu mundi. Tertia est religiositas spiritus illuminati vl illustrati vbi tractabimus quanta fecit deus anime nostre.

Quarta est religiositas ageli distrantis vbi angelica salutatio id est Aue maria per ordinez exponetur. Quinta est religiositas animi obligati vbi disserere intendimus quomodo quis obligatur tripliciter ad dominicum sacramentum. Sexta est religiositas fructus multiplicati. vbi ostendem⁹ duodeci fructus sctissimi sacramēti. Septima est religiositas xpi passionati vbi explicabimus dominicam passionez Octaua ⁊ vltima erit religiositas cordis preparati. In qua demonstrabimus modos gbus quilibet se preparet in die resurrectionis dominū ad sumendum sanctissimum.

Dominica olivarum in mane de titulo triumphali ⁊ magnificatione nominis glorioſi regis ihesu.

Sermo quadragesimusnonus.

Esus nazarenus rex

iudeorum. Jo.19.ad laudem et gloriam nominis regis nostri ihesu christi tracturi de titulo triūphali tria circa hec ante oīa prenotem⁹. Primo titulatorem occasionem. Secundo litteralem variationem. Tertio dominicalē dispesationem.

Primo autem prenotemus titulatorem occasionem. Variis enim ex causis titu

Universidad de Deusto
Biblioteca

antiquitus formabātur. Hinc btūs Hiero⁹. exponēs illud ps graphi. Scripe me de inimicis meis dñe triplicē titulū ibi distiguit. Primū memoriale. 2ᵐ preconiale. 3ᵐ triūphalem. Memus aūt memorialis est dictus sicut sunt epithaphia posita super tumulos mortuoꝝ quiideo memorialis dicitur quia fit in memoriā eoꝝ qui ibi sepulti sunt vt oretur pro eis. 2⁹ vero preconialis titulus nūcupatur. Et hic scribi solebat portis ciuitatū seu in limini bus domoꝝ ad laudē z preconiū ciuitatis vl domus sicut ysa.19. scriptum est. In die illa erunt quinq; ciuitates in terra egypti z sequi tur. Ciuitas solis vocabitur vna. Similit de demonibus domus Virgilii z sic de aliis. 3⁹ vero titulus dicit triūphalis z hic optinet cāz z ordinē triūphi. Talis aūt titulus antiquitus scribi solebat in quibusdam locubus ciuitatū z adhuc patet in Roma. Scriptio igitur cause z ordinis illius triūphi dicebatur titulus triūphalis. Talis aūt fuit titulus iste ihesus nazarenus rex iudeoꝝ. Qui fuit positus a pylato. De quo titulo. ysa.19. Prophetatū erat. In die illa erit altare dñi in medio terre egypti. i. erit in medio habitabilis mūdi, z titulus dñi iuxta terminū eius. Et hꝫ principalius dici debeat triūphalis pt etiā nihilo minus dici titulus memorialis z preconialis. Dē em dici pt titulus memorialis quoniā nobis memorās xpi mortē cum causa sua vt sit sensus. Ideo ihesus crucifixus est quia rex iudeoꝝ erat. Et quia mirabili vita z doctrina cōprobauit se esse sup mundanū regē oim confitentiū esse deū. 2° pt dici preconialis. quia laudē continet sue dignitatis z regie potestatis z floride sanctitatis. 3° quoq; potest dici triūphalis qz de diabolo mūdo z morte triūphans regnū eternū. p omnibus confitentibus z laudantibus sanctissimum nomē ihesu victoriosissime acquisiuit. 2° considere mus litteralē variatōem. Scōm em Jo. in predicto. c. 19. Hic titulus erat scriptus hebraice grece z latine. Et hoc maxime ppter tria. 1° ppt singularē eminētiā. 2° ppt spālē noticiā. 3° ppter gñalē victoriā. 1° enim factū est hoc p ordinē singularē eminentiā. Nazarenus fm Augu. sup Jo. De lingue in mūdo singulariter eminebant Hebrayca quidē propt iudeos in lege dñi gloriātes. greca vero propter gentiū sapientes. latina ppter romanos tunc fere omnibus gentibus impantes. 2° p

r spālem noticiā. vt. s. monstraret qd legis mysteria mundi sapientia, z mūdana potentia atq; omnia mūdi regna ei seruitura erant. 1° in hebreycis. 2ᵐ in grecis. 3ᵐ vero in latinis litteris designatur. 3° ppter generalē victoria: vt innueretur qd sicut rps tunc proꝑ oibus patiebatur sic p oibus triūphabat in cruce. Et sic verificaretur qd 2°. c. ad Philip. 2° ait. Dis lingua confiteatur. quia dñs noster ihesus xps in gloria est dei patris. 3° etiā consideremus diuinalē dispensatōem. Occulta em sapientia z prudentia deimulta in gloriā suā facit per eos qui eius gloriā nō intendūt. Nam mirū equidē est qua intentione pylatus talē titulū voluit scribere z sup imponere cruci xpi z quare sic tribus solenuoꝝ linguis licet em specialis eius intentio non sit nobis oīno nota siue certa apertissime tn constat qd hoc factū est ordinatione dīna ad gloriam dñi nostri ihesu xpi. Et ītum ex factis z dictis pylati cōprehendi pt videtur qd quedam grādis hꝫ ꝓfusa estimatio xpi fuerit menti eius impressa. ex qua ipm multotiens liberare cognatus est. ex qua etiā tam nobilē titulū sibi solēniter scripsit et ex qua ad quācunq; instantiā iudeoꝝ aliud scribi petentiū qđ scripserat noluit retractare nec in aliquo variare. Vnde Jo. 19. subinfertur. Dicebant ergo pylato iudeoꝝ pontifices. Noli scribere rex iudeoꝝ: sed quia ipse dixit rex sum iudeoꝝ. Respondit pylatus. Quod scripsi scripsi. quasi. d. vellet. Sicut scriptū est sic stabit. id ē indelebilem titulum apposui quia indelebilis erit memoria eius sicut prouerbiorum. 10. c. scriptū est. Memoria iusti cum laudib⁹ z nomen impioꝝ putrescet. Est igitur diuina dispensatōe sanctus vt hic titulus triūphal' super crucem dñi poneretur. Ihesus nazarenus rex iudeoꝝ in quo titulo tota spes nostre salutis insinuatur fm qd tripler ē spes nostra.

1° Prima spes venie. 2ª gratie. 3ª glorie.

1ª spes venie indicatur cum dicitur Rex iudeoꝝ. ofitēm. 2ª spes gre ponit cuz dr. Nazarenus qui floridus interpretatur flos em spem fructuū euidenter designat. 3° vero spes glorie demonstratur in hoc sanctissimo nōie ihesus qui saluator interpretatur. Ipe em solus saluat in se spantes. Et hoc titulo p religiositas que dicitur nos magnificati apertius demonstratur. In qua quidē ostenditur nomē regis ihesu dulcoꝝosum gratiosum z

gtiosum dulcoꝝosum qdem pp spē venie gratiosum pp spem gre gtiosum pp spem glorie. Articulꝰ primus de quadruplici dulcedine que acgrit in spe nois regis Jesu.

Primo quidem nomē

regis Jesu dulcoꝝosum est. ppter spē venie: qz sicut predictū est rex iudeoꝝ i. confitentiū z penitētium nuncupat. Quadrupler eim dulcedo ppter spē venie de noie regis Jesu ab aia penitētis sentit. Prima est dulcedo remissionis. 2ª est dulcedo renouationis. 3ª est dulcedo ꝓsolationis. 4ª est dulcedo defensionis. Dō ppter virtutez nois Jesu peccatoribus crimia relaxant. cm pm.

Prima autez dulcedo

est remissionis. O magna qppe dulcedo est aie peccatrici in hoc sanctissimo noie Jesu sentire tantā cē virtutē vt in illo remittant sibi oia peccata sua. Audiamꝰ hoc attestante. Jo. ap'o. i. Jo. 2. Scribo vobis filioli qm remittunt vobis pcā vra pp nomen ei⁹. Sicut. n. grauiter estuanti z lōgo ītus ardore succenso: fons frigid? salubris z grat⁹ efficitur. Sic mēribus inigtate ꝓpressis nomen Jesu culpe grauedinē z peccati merorē expellit. dr enim Actu. 22. Baptizare z ablue peccata tua inuocato noie ipsius. s. ie/su. Dic ergo aia peccatrix. Et ego dñe Jesu nomen tuū inuoco. ppter qđ mihi assit peccatoꝝ remissio. O dulcissime Jesu vt adimplere digneris tui ꝓphetie preconiū: qz si hoc feceris. ppter nomen tuū dñe. ppiciaberis peccato meo. multū est. n. z ēt copiosum. Sic enī habemus in alia trasiatōe ꝓscriptum. Vere multum p omnem modum cui z si non parcere debeas rōne meriti mei. hꝫ ppiciare obsecro. propter sanctitatem nois tui. Et vere copiosum ē peccatū meū qđ cursu temporis defectu coꝝporis. ꝓgressu etatis non minuit sed auget. z nisi tua subueniat bonitas mea semper augebitur iniquitas. z iterum. i. Jo. 2. idē apl's ait. Filioli hec scribo vobis vt non peccetis sed z si quis peccauerit aduocatum habemꝰ apud patrem Jesum christum iustum z ipse ppiciatio p peccatis nostris. O consistorium mirabili ordinatione sancitum. Peccator penitens ploraꝝ: plorans postulat: filiꝰ impetrat pater condonat: z spiritussanctus mentem letificat. sed hoc p certo noscas tunc de peccato veniam percepisse: quando post culpe detestationem z gemitus coꝝ tuum nequaq; sensueris viciorum illecebris z imaginatōe perstringi. vnde quidem prudenter ait. Tunc demum nobis preterita viciozuz contagia remissa credenda sunt: cum fuerint de corde nostro presentium voluptatum desideria pariter passiones depulse. Dō ex virtute nois Jesu christi hominibus renouantur mores. capitulum 2ᵐ.

Secūda est dulcedo re

nouationis que remissionem sectatur. Similia nempe vetustate sordētes peccatores fuerunt corinthii: quibus. i. Corint. 6. pponebat apostolus. Sed abluti estis hꝫ sanctificati estis sed iustificati estis in nomine domini nostri Jesu christi. macula quidē deformauit animam vestraz sed abluti estis libido contra immundiciam magnam. sed sanctificati estis. Reatus obligauit ad penaz sempiternam: sed iustificati estis in nomine domini nostri Jesu christi. quibus extitit a malo liber a libidine: liber a reatu peccati: liber in nomine domini nostri Jesu christi. Et vos dilectissimi ciues z amantissimi fratres depositis mēdaciis periuriis blasphemis. z aliis pompis z nepharijs ludis parcialitatibus z luxuriis rapinis z vsuris z ceteris opibus malis atq; omnino mentibus renouatis induimini dominū nostrum Jesum christuz vt conuersationem christianaz in vestris moribus ostendatis. induimini inquam Jesum christum. Sicut lana colorem: sicut aer lucem: sicut ferrum ignem. Lana exterius tingitur: aer interius penetratur: ferrum vero in ignis naturam interius: z exterius quodammodo transformatur. Colorem christi repzesentate in cōuersatione lucem in fidei cognitione sed ignē in dilectione. sicut enim ferrum in ignem missum magis ignis efficitur qz ignitum. Sic viri feruentes charitate vel induti dixerim, vel imbuti charitas esse videntur. post vt emphatice loquar qz charitate succensi. sic renouatos vos opto in virtute domini nostri Jesu christi dilectissimi fratres qz vos omnes videam vna dilectione coniunctos: vna charitate ligatos: z vno amore in virtute domini nostri Jesu christi vnitos. pmittēte domino. Matt. 18. Vbi sunt duo vel tres congregati in nomine meo: ibi sum ego in medio

eorum. De consolatione quā recipiunt mē
res ex deuotione nominis Jesu christi.c. 3m

Ertia dulcedo est con

solationis. vbi est enim peccati remis
sio t renouatio vite necesse est vt spi
ritus lis consolatio subsequat. Tanta ē eni
consolatio anime que letat in christo vt pau
pertas p diuitiis asperitas: p delitiis t vilitas
p honoribus reputentur cunctaq; suppli/
cia p̄o nomine eius illi dulcia fiant. Plus ei
cathena placet q̄ regius honor aut corona.
Propter hoc enim vt dicitur Actuū. 5. Ibant
apostoli gaudentes a cōspectu consilii quoni
am digni habiti sunt p nomine Jesu contu
melia pati. Igitur si iesum tuaz tristitie ca
ligo demergit, si grauis immineat aut procel
losa tempestas: si pernicios⁹ insurrexerit se tur
bo ventorum: si maria terrifici mugitum t
horrendū deprimant: si quatiāt luctuosa ma
ris. nauicula quoq; fluctibus impleatur. Je
sum invoca qui in nauibus dormire puta/
tur ipse qui nec dormit nec dormitat. t plena
fide dic ei. Erurge domine Jesu quare ob
dormis domine: vel es similis dormienti. Erur
gens proculdubio ventis vento comminabi
tur: t dicet mari tace t obmutesce. Vēti con
fugient t complanabuntur tumide vndē: flu
ctuum colles equalitatis p̄prie terminos nō
excedent. Mox cella conuertetur in auraz t tē
pestas commutabitur in serenum: sed hi qui
vt dicitur Mouerbio. 2.c. letantur cum ma
lefecerint t exultant in rebus pessimis. Hec
de nomine Jesu sentire non possunt. Mixtio
enim est: quia delectatio est comunctio con/
uenientis cum conuenient⁹ quia enim Jesus
est par que exsuperat omnem sensum non sa
pit superbo qui semper turgia querit, quia ē
mundicia summa nō sapit luxurioso qui sem
per mente t corpore ḡrit in luxuria delectari.
t involui sicut sus in volutabro luti, quia est
summa liberalitas non sapit auaro, qui affe
ctu temporalium insaciabili cupidine flagrat.
quia est summe mitis non sapit animo turbu
lento t iracundo, quia est summa letitia t hi
laritas sempiterna non sapit accidioso t spi
ritui tristi qui deficcat omniz virtutum. ossa
q; vo est charitas p̄sumata nō sapit inuidioso
quia quoq; est temperantia summa non sa/
pit inglutiei dedito cuius deus vēter est. Sa
pit enim anime munde: anime sancte: anime
charitatis feruide. quia talis cum prophēta
Abacuc. 3.c. Vere dicere potest. Ego autem
in domino gaudebo t exultabo in deo Jesu
meo. Quod virtute nominis iesu anime
a demonibus defensantur. caplm 4m.

Arta est dulcedo de

fensionis: quia nomen iesu cōsolatoꝝ
defensat. Y alleris qui putasti nomen
iesu ad tuellam non habere virtutem sed di
uinam fortitudinem existimam tam fuisse p car
nem. Non est virtus in carne fragili liquefa
cta sed potius occultata: ibi absconsita est for
titudo eius vt non tantum carneus esset pa/
char sed osseus: alioquin ad eius imperium
demonia de obsessis corpibus non exissent:
nec superbe potestates misi superuenisset for/
tior exclamassent Matthei octauo. Quid
nobis t tibi Jesu fili dei: cur venisti huc
ante tempus torquere nos. Et vt maio
rem hoc nomen ad tuam defensionem pote/
statem habere comprehendas non voluntā/
tis fuit illa confessio que remunerat bonos
sed necessitatis extorsio que coartat invitos.
Veluti si fugitiui serui dominum suum post
multum temporis videant. nil aliud nisi pro
verberib⁹ differēdis est: igitur si stipentur
acies: si consistant castra: si erurgat aduersum
te prelium non formides periculuz nomen ie
su sonet in corde deuoto: nomen invoca vir/
tuosum quia vt dicitur exod. 15.c. Omnipo
tens nomen eius currus pharaonis t exercī/
tum eius proiecit in mare. t sic liberatus est
populus dei. In huius quoq; misterium ie
sus nave successor⁹ moysi fortis in bello iam
nominis Jesu virtute non propria de hosti/
bus triumphabat. Ad hoc exhortandum au
di prelii ducem concrepantem in spiritu actu
um. 7. thi. 2. dicentem. Fili mi confortare in
gratia que est in Christo Jesu: quasi diceret
Arma tua ne reicias ex timore. sequitur la
boza sicut bonus miles Christi Jesu: quia
vt idem. 2. Thi. 2.c. ait. Non coronatur ni
si qui legitime certauerit. Si igitur virib⁹ re
nouatis t anima consolatione repleta alacri
us ad pugnam regrederis invocato nomine
iesu fugiunt partes aduerse: nequeunt dam/
nata tartaree noctis fantasmata tanti nomi
nis lucem tantiq; odoris fragrantiam spur

cissimi spiritus illi atq; tantam potestatem ie
su christi nominis sustinere. Propterea Je
su christi nominis sustinere. Propterea Je
remie. 10.ca. ad dominum iesum Christum
ait. Magnus tu t magnum nomen tuum in
fortitudine.

Articulus secundus de quatruplici gra/
tia que effunditur per nomen regis iesu.

Ecundo principaliter

nomen regis iesu est gratiosum prop/
ter spem gratie: quia dicitur nazare/
nus sicut predictum est idest floridus. Sicut
enim mare omnium aquarum est originale
principium cuius affluentia procedens ō ple
nitudine sua rigat fluens remanet super ple/
num. Sic in vno domino Jesu christo accipe
re debes: cuius gratie plenitudo scit effluere
non deficere nouit distribui non destitui: non
ad defectus inopiam sed ad profectus copi/
am exhauriri. Propterea Joan. 1.ca. scrip/
tum est. De plenitudine eius accepimus om
nes: t gratiaz p̄o gratia. Quadruplicis enī
gratie spem anima experitur in nomine Je
su christi. Prima est gratia illuminans. Se/
cunda est gratia inflammās. Tertia est gra/
tia roborans. Quarta est gratia liberans.

Quod per radiosum nomen Jesu intel/
lectus etiam de secretis celestibus illumina/
tur. caplm p̄m.

D spem p̄me gratie

subleuat nomen regis Jesu que
dicitur gratia illuminans. Illumina
tur etenim intellectus ad deuotam invocati
onem nominis iesu christi. quia vt scribitur
zachar. 6. Oriens nomen eius veluti sol ir/
radians humanam mentē. sicut enim sol iste
materialis diffundens radios suos ostendit
ea que in mundo sunt dum materialem orbi
ter claritatem. Sic solare nomen Jesu mē
tes irradiat vt videāt ea q̄ sunt in deo ex pspi
cuam veritatem. Non enim illuminat hoc no
men in superficie tantum falerisq; verborum
t viridentium vernula voluptate foliorum.
sed medullis sensuum: sed claritate rationuz
sed veritate sententiarum. vnde in principio
Apocalip. habetur. Apocalipsis Jesu chri/
sti quam dedit illi dominus palam facere ser

vis suis. Apocalipsis enim revelatio interpre
tatur que per Jesum christum facta est in
morte domini velato velo. Vnde Joan. 9.cē
cus illuminatus mystice ait. Ille homo qui
dicitur iesus lutum fecit t vnxit oculos me
os: t dixit mihi vade ad natatoria siloe: t la
ua. Et abii t lavi: t vidi. Visio enim pertinet
ad cognitionem: vnctio vero ad exultationez
Dominus enim dicit quoniam si quis ole
um in ore tenuerit t ad aquarum. profunda
descendens illud exsufflaverit reddit aque su
perficiem clariorem t p̄scondita producit i
lucem. In tenebris vsq; adhuc sumus: ca/
ligat oculus cespitat gressus: attrectat manus.
nec recedit nubilum non p̄bis manifestatur
occultum non recipimus visum nisi Jesus
suo fulgen. ie lum. ie radioso, vel radio lumi
noso notum faci t in cordibus nomen suum
Lumen est enim nomen Jesu quod in ethe
re cordis nostri mystica referat: sicut lumen
solis materialia manifestat. vnde Bernard⁹
Nonne huius nominis luce de⁹ vocauit nos
in admirabile lumen suum. Dictionum con/
nerio mihi ministratur exterius per sermo
nem: sed nisi Jesum docentem interius ha
beam, vocum occultam ignoro virtutem. nā
sicut scribitur Joan. p°. Ipse qui illuminat
omnem hominem venientem in hunc mun
dum. Et quid mirum si doceat liber vite si re
uelat magister disciplinis arcana sapientie. in
quo sm Apostolum collo. 2.c. Sunt omnes
thesauri sapientie t scientie dei absconditi.

In hoc si quidem libro illi patres antiqui p
meditationem t contemplationem sic stude
bant q̄ diuinis misteriis eruditi litteris mor
tuis t palpitantibus non egebant. Tu vero
quanto magis a terra te subtraheris: t ad al
ta sustuleris dum ad Jesum convertis intui
tum mentis recipis lumen verum. Nam vt
dicitur Matt. 17. Apostoli ad montis super
cilium assumpti t in mentis specula constitu
ti. Levantes oculos neminem viderunt nisi
solum Jesum. Propter hoc erat olim in
gloria populus iudeorum. quia notus in iu
dea deus in israel magnum nomen eius. nunc
vero qui perdiderunt Jesum cecitas per
severat in eis. Nunc intuentur solam faciem.
Joysi claritatem solam habent superstitio/
nis superficiem: non sapientie veritatem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

aridi lumie veritatis solū imbuti littera q occidit. Quāta charitate inflāmatur aīa ex deuotione nomis regis Jesu. capl'm 2m.

Ecundam gratiā spe

rare debet aīa in noie regis Jesu que nominatur inflam ns. sm.n. Bernar. Per nomen domini venitur ad rē nomi ms: quia per cognitōem sui nois, venit ad dilectōem t fruitionem sui numinis. hinc psal. ait. Confitebor nomini tuo dñe: quoniā bonū est. super quo ait Augustī. Nomen dñi bonū est: qz ipsum bonū est uo boni sum9 vt ipm diligamus t totū co: ponam9 ad eum amandū t laudandum: hinc etiā cantico. p° scripture est. Oleum effusum nomē tuum: iō adolescentule dilexerūt te nimis exponēs. Origenes ait. Manifestū est q ad effusionem olei sequitur loci impinguatio in q facta est olei effusio: sic necessariū est vt co bus in quib9 fuerit nomen dñi frequentatum, pinguis devotio subsequatur que adolescentulas. i. nouas aīas in pñie laboze ad currendū post dilectū ardentissime excitet in amoze. Quāto roboratur vigoze humana mens ex virtute nominis Jesu ch sti. capl'm 3m.

Ertiam quoqz gratiā

in noie Jesu anima sperare debz que roboratio appellatur. Roborat̄. n. spiritus in virtute huius nois ad omnia aspera perferenda. in cuius mysteriū Actu. 21. pphera agab. Tulit zonam pauli t alligans sibi pedes t manus dicit. Virū cui9 zonam hec est: sic alligabunt in Hierusalem iudei t tradent in man9 gentium. tunc respōdit paul9 t dicit. Ego autē non solū alligari sed t mori p hierusalē paratus sum. ppter nomen dñi Jesu. Ecce cohortis humane centurio dux christiane militie nō fractus periculo: nō superatus prelio virtute dimicans nō furoze: nō cedit gladiis sed magis hostib9 dat pauorem: sic despicit vniuersa supplicia sicut solet herba putrefacta contēmni. Et sicut adamas ferri despicit sectionē minas t verbera tyrannorum ludū estimat puerorū. quoniā pmiū erat ei dissolui t esse cum christo t in cam pma nere certamen. Stās igitur miles inuictus ō posito aīme corisq3 corpore fragilitatez nostram consolidat t prouocat p nomie Jesu ad viriliter dimicandū vt membra que sunt ocio volu ratum per mollita patiēcie exercitio roborēt̄ t sui ducis puocentur exemplo de victoria iam securi. hinc ad Roma. 8. c. ait. Certus sum enim: quia neq3 mors neq3 vita neq3 angeli neq3 principatus neq3 virtutes neq3 instantia neq3 futura neq3 altitudo neq3 pfundum neq3 alia creatura poterit nos separare a charitate dei que est in christo Jesu domino nostro. Hinc est equ9 vngula fodit: exultat audacter in occursum pergit armatis: contemnit pauorem: non metuit vulnera nō discrimina neq3 sanguinem neq3 mortem alacri ac securo corde pericula subit armatus nomine Jesu christi. Similiter arde nomis Jesu flagrabat in corde ille pu sillus grex duodecarius ecclesie primitive. vi de virtute illius tot vicit t fregit genera besti arum: quot iugo nominis christi Jesu subdit differētias nationum. vere bellatores iesu ti: quia flecti non poterant sed occidi perdentes testimonium Jesu christi cū pphēta dicētes. in nomine tuo spernemus insurgētes in nobis. Ad ad deuotam inuocationē nominis Jesu christi homines a grauibus periculis liberantur. capl'm 4m.

uarta autem gratia

speranda in nomine dulcis Jesu libe rans dicta est. Scim9 enim q impossibile est mentē diuersis cogitatōibus non pulsari. Iz in nobis ē. p parte maxima cogitatiōnū diuersitatē sub distinctione regula refor mari. Si enim memoziter nomen Jesu tenuerimus in mente iam pene spirituales effectū faciliter noria nō euagabimur cogitatōesem per est de tāti nominis suauitate aliquid memozie commendandum: quod ruminatum iugiter pascat auidius appellatum. Et licet ipsum nomen iesu sub effectibus variis impressum memozie valeamus: scio q multum iuuat t expedit ipsuz impzimere sub triumphali titulo t beneficio passionis. vt iuxta aplm Hebre. 12. Aspiciamus in auctorem fidei et consummatozem iesuz qui pposito sibi gaudio sustinuit crucem omni confusione contempta. Aliqua saltem diei hora recogitemus deminice passionis insignia ad fruendum suauiter in conscientia recondendū fideliter in memoria psequendum firmiter actionis industria. Horsus tāte pietatis exhibite satis est impium obliuisci cum peregrinantis atq3 recedentis amici presentiam sub memoria cuiusdam teneamus signi. Ad hoc igitur nomē efficacius imprimendum ait. apostolus coloss. 3. Omne quodcunq3 facitis in verbo aut in opere omnia in nomine domini nostri Jesu christi facite. Ex hoc enim mens imbuta atq3 habituata sancto nomine Jesu christi in omni subitaneo casu atq3 instanti periculo eructabit versum bonum atq3 invocabit nomen domini nostri iesu christi. ipso domino teste qui. Matt. 12. c. ait. Bonus homo de bono thesauro cordis sui pfert bona. Sicut experientia docente videmus q g nomen diaboli aut blasphemias ex consuetudine frequentat in ore accurrente repentino aut periculoso casu idipsum euomit ex consuetudine dicente domino vbi supra. Malus homo de malo thesauro cordis sui. pfert mala. quia ex habundantia cordis os loquitur: vt idem. Matt. 12. attestatur. Ex habitu igitur habundantis thesauri nominis domini iesu mens in repentino periculo innocans nomen eius in adiutorium sentiet statim sibi iesum esse presentem scriptura testante: que exodi. 20. c. ait. In omni loco in quo fuerit memoria nominis mei veniam ad te. Hinc in psona huius pphēta ait. Tribulationez t dolorem inueni t nomen domini inuocaui. Et idem in persona domini inquit. Inuoca me in die tribulationis eruam te: t honorificabis me. Et vt verba Cassiodori senis t mōachi venerabilis inseramus hic pphete versus. De rupibi domine vincula mea tibi sacrificabo hostiam t nomen domini inuocabo. Tantū virtutis creditus est habere vt nō nullis dicere tur posse hominibus pecata dimittere si eū quia in fine vite sue trina confessione buoto corde concepisset.

Articulus 3° q nomē regis ihesu ex qua tuor maxime ostenditur gloriosum.

Erto principaliter no

men regis iesu est gloriosum ppter iam spem glorie: quia ponitur ibi iesus q sicut predictū est. saluator vel salus interpretatur: quia vt dicitur Actu. 4. Non ē in alio nomine salus. ppterea iuxta illud apostoli. Vt glorificetur nomen domini nostri iesu christi. Quattuor enim ostendūt nomen regis iesu mirabiliter glorioſuz. Primo quia est nomen desiderabile. 2° quia est nomē delectabile. 3° quia est nomen admirabile. 4° quia est nomen venerabile.

Quantum desiderabile sit nomen regis iesu. capitulum pm.

Rimo enim nomen ie

su est desiderabile: nisi enim desideriuz in aīa puocaret. Ysai. 26. c. non affirmaret dicens. Domine nomen tuum t memoriale tuum in desiderio anime mee. Et iteruz ibidem scriptum est. Anima mea desiderauit te in nocte. s. in secreto cubiculi t i quiete mentali. Et iterum in psalmo talis feruentis anime ppheta ait. Quemadmodum desiderat ceruus fontes aquaz: ita desiderat anima mea ad te deus. Sitiuit anima ad deū fontez viuum q veniam t apparebo ante faciem dei. Ceruus nempe in ardescente desiderio sitibundus serpētes aprib9 attrahit. t veneno hausto fontē aquaz celerrime petit. t aqua dulcissima ac purissima saciatus serpētis venena deponit. Quid igit̄ mirū si nos qui veteris serpentis venena iam hausim9: qui vicijs quotidie inflāmamur: qui saltē peccati fomite ptinue ad illicita inclinamur ad iesuz qui vt dicitur Joā. 4. Fatigatus de itinere cū muliere samaritana loquens sup fontem sedet cordis in ardescente desiderio currimus t venim9. Vere enim ē fons viuus fons aquarū multaruz fons cuius nō deficiunt gratiarum aque. Jesus dñs de9 noster semp irriguo9 semp plen9 fons vñ largissime fluunt aque gratiarū at/q3 fluenta t nostri cordis aridītatē reficiunt sci. Isa. 12. c. scriptū est. Haurietis aquas in gaudio de fontibus saluatoris: vel sicut a littera dicit iesu. De tuo si quidē nomine dulcissime iesu xp̄e vbertate semp irrigua fundūtur aque copiosissime salutares que non solū sitim tempant peccatorū: sed magis prouocāt desideriū t estuare faciunt ad fruitiōez dilecti: donec inuenerint qō requirunt.

De supernali suauitate quam deuote aīe experiuntur in nomine regis iesu. cm 2m

Ecundo vero nomen

iesu est delectabile. Quis enim ignorat q si desiderium in iesu nomine impleatur delectatur aīam. ppterea psalmi. ait. Psallite nomini eius qm̄ suaue. Tanta est enim suauitas nominis iesu christi qua per interni gustus experientiam palatum cordis

Universidad de Deusto
Biblioteca

aspicitur: q3 oris labiis non profertur. Unde Apo. 2. angelo secunde ecclesie scriptum est. Vincenti dabo manna absconditum 7 dabo ei calculum candidum 7 in calculo nomē nouum scriptum quod nemo scit nisi qui accipit, manna quidem absconditum est iesus qui petentes 7 agonizantes i solitudine mūdi: 7 i certamine carnis plibatoria q̄da 7 dispositoa suauitate reficit 7 oblectat. Ds gdē absconditū dictum ideo est: quia dulcedinis illius pleni/tudinem qui solos beatos remunerat in hoc exilio nullus expectat. Sed q̄ modo nobis ē absconditum: fiet cōpleta victoria manifestum. datur quoq3 calculus candidus per iesum. i. lapis preciosus quem carbunculum vocant. lucet enim interebris constitutus sicut carbo succensus. Et in calculo nomen nouum scribitur cum nominis Jesu noticia: 7 dulcedo interioza penetrans huius cordis infunditur: quod quidem per sonum experienti am gustus spiritualis agnoscitur: quoniā virtutem huius nominis nemo scit nisi qui accipit. vnde Jsa. 42. c. scriptum est. Vocabitur tibi nomen nouum quod os domini nominauit. Sed aduertendum est q̄ hanc suauitatē in duobus expressit sc in dulcedine cibi olim patribus dati 7 in candore calculi: q̄m totam aiaz replet i trina leticia: 7 spūaliū suauitatū influentia quantum ad affectum 7 diuinaruz theoriarum refulgentia quantum ad intellectum. Hoc autem fit quando mens in sublimi contemplationis apice constituta transcēdens humanam 7 angelicā ierarchiam ad diuinas theorias ascendit: vbi super splēdēribus vnita radiis. Rationes rerum considerans il luminatur in perscrutabili abysso sapientie dei: 7 tandem pre nimio claritatis excessu velut alter Moyses in montis vertice cū deo in nubila caligine diuini luminis absorbetur. ibi est suauitas in affectu. que ministrat denotionis pinguedinem. ibi gratia cognitōis interne que ministrat pabulum 7 alimoniaz refectionis eterne: sicut psalmo. 88. scriptum est. Domine in lumine vultus tui ambulabūt 7 in nomine tuo exultabunt tota die. ait enim Domine in lumine tuo. Ecce cognitio. ambulabunt: ecce consolatio. Equalitas enim 7 cōformitas in pedum ambulatione mulcedinem affectionum designat que est in spirituali consolatione. Et in nomine tuo ecce deuotionis expressio: exultabunt tota die: ecce suauis refectio. Sed horum omnium fm apostolum Romanos. 7. causa est gratia dei per Jesum christum dominum nostrum. Cum igitur ad nomen Jesu feruenter afficeris eius dulcedine affluenter reficeris 7 presens future glorie fructū iam dulciter experiris: quoniam vt ait psalmista. Gloriabuntur in te. sperantes nomen tuum.

Quanta admiratione sit dignum et sua virtute nomen Jesu. cap'm. 3m.

Ertio autem est nomē

Jesu admirabile quod maxime ex delectatione dependet. Notanter autem Jsai. 9. ca. dicit nomen eius admirabile Jesus enim admirabilis vocatus est: vbi verbum caro factum est. Tria namq3 trahunt animū in excessum cum fuerint simul ista de⁹ 7 homo mater 7 virgo fides 7 cor humanum. vbi quantuncunq3 pretendas purissi/am oculoz aciem si non habueris per gratiam: orgāni sanitatez: videre non poteris excessuam: improportionabilis luminis claritatem. Si enim in ortu solis cum effulget super emisperium nostrum claritatem radiorum ne quis aspicere sed reverberaris lumine orientis: quomodo solis iustitie splendoz3 videlz nominis Jesu per vniversa mundi climata rutilantis quis poterit comprehendere. propterea in huius mysterium Genesis 32. c. coluctanti Jacob dixit angelus magni consilii Jesus Christus. Cur queris nomen meum quod est admirabile. Stupet celuz tremunt angeli. creatura non sustinet. natura non sufficit: ratio non agnoscit incarnationis mysterium: 7 nominis Jesu incōprehensibile sacramentum: q̄ pacem in terris: gloriam in celis: salutem perditis: vitam mortuis inestimabili pietate dispensat. vere igitur nomē mirabile quod vbis mrificatur 7 signis. q̄ sub modo latere non potuit sed superfulsit: lz renitēntibus gentibus 7 iudeis. Quia virtute magna reddebant apostoli testimonium resurrectionis domini nostri Jesu christi: 7 gratia magna erat in omnibus illis. Actuū. 4. Gratia magna que vniversaz ifunderet creaturam omnem ostenderet medicinam dicente domino. Jat. vltimo. c. Signa autem eos qui in me crediderint hec sequentur. In nomine meo demonia eicient: linguis

loquentur nouis: serpentes tollent. 7 si mortiferum quid biberint non eis nocebit. super egros manus imponent: 7 bene habebunt. Jo gum quippe esset prosequi mirabilia 7 miracula que in hoc nomine facta sunt etiam nostris temporibus 7 quotidie fiunt. Memoriam fallunt: sermonem excedunt: 7 innumerā dis mirabilibus tanti nominis: omnis lingua vel angelica vel humana reperitur penitus i equalis. vnde propheta volens: nec valēs explicare mirabilia eius quasi subsistens in illo nomine pedēq3 retrahens ait. Domine dominus noster q̄ admirabile est nomen tuum in vniversa terra. Nam in terra viventium mirabilis huius nominis gloria 7 in terra peregrinantium: mirabilis huius nominis gratia. 7 in terra morientium 7 pereūtium: mirabilis huius nominis iustitia: vt iuxta apostolū philip. 2. In nomine Jesu flectat celi. terrestrium 7 infern. 7 omnis lingua confiteatur: quia dns noster Jesus christus est in gloria dei patris.

Quanta veneratione sit dignum nomen iesu quadrupl'r demonstratur. c. 4m.

Uarto enī nomen Je

su venerabile 7 merito ppter omnia supradicta. Vere enī venerabilis reuerentia 7 veneratio reuerēda vt dignitas tāti nominis honoretur in terris q̄ phalanges icrarchie venerantur in celis. propterea Ozi genes ait. Nomen Jesu nomen est gloriosuz omni cultu dignissimum. tam singularis reuerentie est nomen Jesu q̄ ab eius venerabili laude nullus excipitur status: nullus excludi tur locus: nullū prescribitur tempus: nullus removendum est opus. Primo enim nullus excipitur status. vnde ppheta ait. Reges terre 7 omnes populi principes 7 omnes iudices terre. Juuenes 7 vir. senes cū iun. laudēt nomē dñi: quia exaltatū est nomē eius solius. Cōfessio eius sup celuz 7 terrā. Reges terre dicimus optime se regētes 7 voluptatibus corporum imperātes. Dicuntur 7 populi qcūq3 sunt in vnā ad honorandum nomē dñi nostri Jesu xpi in vnitate fidei pgregati. principes 7 iudices sunt angelici cives principātes per potentiam iudicantes per sapientiam. Juuenes sunt caritate feruentes. virgines castitate fulgentes. Seniores a voluptate deficientes: 7 libidine refrigescentes. Juniores sunt balbucientes laudēt inquit nomē domini vt nullus status non dignitas non sexus non etas ab eius laude intelligatur excludi: quia exaltatum est nomen eius solius: iuxta illud apostoli Philip. 2. Dedit illi nomen q̄ est super omne nomen. Cōfessio eius super celuz 7 terram. Hec autem cōfessio laudem illam que tāto deūgnat nomini phibetur in terris que celebratur in celis: tamē nō immerito super vtrāq3 consistit: q2 nec celestia nec terrestria possunt illis laudibus equalia reperiri. 2° ab eius laude nullus excludit locus. vnde Jsa. 24. c. scriptum est. In doctrinis glorificate dñm in insulis maris nomē domini dei israel. vbi est enim locus: vbi nō sit diffusum nomē dulcis Jesu et mrificēt quod scribitur cātico. p°. Oleum effusum nomē tuum: propterea apostolus pco glorioso nois Jesu diffundebat hoc venerabile nomē vbi nō fuerat notatum ne fundamentum cōstrueret super edificium alienū: iuxta quod dns actu. 9. dixit de paulo ad ananiam. Vas electionis est mihi iste vt portet nomē meum coram gētibus 7 regibus 7 filiis israel. inde est q̄ tibi domine iesu possumus cum ppheta testimonium perhibere dicēte. fm nomē tuum deus sic 7 laus tua in fines terre. sicut enim in toto orbe terrarum tui nominis reuerentia dilatatur: sic in ecclesia que per totum mūdum distēditur: ipsi deuotio laudis offertur 7 ministratur. Ut si forsitan calumnieris hoc non fuisse impletum: quia nec dum pro nomine iesu fi/dei cultu subiectum. videas genus humanū saltem confitearis colendum: iuxta prophete intentiam. Omnes gentes quascunq3 fecisti venient 7 adorabunt co. te domine 7 glorificabit nomē tuū. Et ne locum aliquez credas exclusum. audi eundem prophetam dicentem. A solis ortu vsq3 ad occasum laudabile nomen domini. Tertio ab eius laude nullum prescribitur tempus. nam sicut nec localiter circūscribitur: ita nec temporaliter diffinitur. ppterea psalmi. Sit nomen domini benedictum: ex hoc nunc 7 vsq3 in seculuz vt in hoc seculo ppdicet nomē qd in eternate vberius laudat. Et sicut ipse eternus est quē oīs in vi creature laudant 7 commendant: ita 7 laus nominis eius perseverat: sicut psalmi. inquit. Sit nomē eius benedictū in scla ante solez pmanet nomē eius. quid enim est ante solē nisi ante omnē mirabilē creaturā. Nā sicut scri-

est Jo.i. In principio erat verbū. Et verbū caro factū est. Et iterū Luce.2. Vocatū est nomen eius ihesus quod vocatū est ab angelo priusq3 in vtero conciperetur. Ecce igitur nomen quod permanet ineternū. 4° ab eius laude nullū removendū est op9 Vnde Apo9 col'3° ait. Oīe quodcūq3 facietis in verbo aut in opere omia in nomi ai nostri ihesu xpi facite. Optimus em ordo est vt totius vt verbi vel op'is a nomie ihesu nobis initium z origo sum ur z in ihesum cōsummatio referatur. Nam z per dñm nostrū ihesum xp3 orōnes ecclesie terminātur. Quare si dormitum accederis. si inde urgis si cibū vel potum sumere incipis aut desinis si scribis aut legis seu aliqd aliud operaris nomē ihesu xpi reuerencialiter inte or z exēplo pauli qui hoc suadebat. Vnde act. 9. cripti est. Disputabat aūt paulus in synagoga per omne sabbatū interponēs nomen dñi ihesu suadebatq3 iudeis z grecis hoc non in vsu. Igit nomē ihesu exaltatū sup oīe nomen. O triūphale nomē. O gaudiū āgelor. O leticia iustor. O pauor ifernor. In te ois spes venie. i te ois spes gre. in te omis spes glorie. O nomen dulcorosum. tu peccatoribus veniam prestas. tu mores reno as. tu mentes diuina dulcedine reples. tu fantasmata pellis. O nomen gfosum per te alta mysteria revelantur: per te ad diuinū amorē aie inflammātur roborantur in pugna z a cunctis periculis liberantur. O nomen glorioſum nomen desiderabile nomē dele admirabile nomē venerale. tu dulcissimū nomen regis ihesu sic paulatim ad celi fastigia per gratiar carismata mentes fideliū sursum rapis: vt omēs qui ad deuotionē huius nomis intrant virtute eius gliaz Inueniant z salutē per ihesum xpm dñm nostrum. Qui cum pre z spūsctō glorioſus regnat in secula seculor. Amen.

Sermo. 59.

Ece rex tuus venit ti

e bi mansuetus sedens super asinaz

Zac. 21. Tria etem solent homines marime affectare. Opes voluptates z honores. De opibus prana. de voluptatibus turpia. De honoribus vana procedunt. Zopto/pterea. i. Jo. 2. clamat Apo9 admonēs ac dicens. Nolite diligere mundū neq3 ea que in mundo sunt. Quod pt esse aliud thema. Et causam subdens ait. Oīe quod est in mundo est concupiscentia carnis z concupiscētia oculor z superbia vite. Primū ptinet ad luxuriā. 2m ad auaricia. 3m vero ad superbiaz adaptatur. Hinc ad contēptum mūdi vt dominus oēs suo hortaretur exēplo fecit quod verbū propositū ait. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus sedens super asinā. Ubi scōa relligiositas demonstratur que dicitur mūdi contēpti seu vilificati. in qua dñs ad triplicē mundi contēptum suo exēplo hortatur. 1° ad cōtēptuz diuitiar ibi. Ecce rex tuus. 2° ad contēptum deliciar ibi. venit tibi mansuetus. 3° ad ptēptū magnificētiar ibi sedēs sr asinā. Vere em contēpnendus est mundus si consideret mūdanor naturā. 1° natura. 2° culpa. 3° pēa oe q el9 natura est fugibilis. eiº culpa odibilis. z eius pena horribilis.

Articulus prim9 de triplici mūdanor natura ppter quā ptēpnend9 est mūdus.

Primo quidem con

t ēpnendus est mūdus si consideret mundanor natura fugibilis. Considera em. 1° naturā diuinar. 2° naturā deliciar. 3° naturā magnificentiar.

De triplici natura mala diuitiar. propter quam contempnende sunt. 1m caplm.

Primo enim conside

p ra naturā diuitiar. in eis reperies tria. s. laborē. timorē. z dolorē. Laborē in acquirendo timorē in possidēdo z dolorē in relinquendo. 1° inuenies laborē i acquirendo. Semp em proditor mūdus quicē pmittit post diuitias acquisitas: z nihilominus semper cruciat in laborē z erūna in vigiliis: plurimis: in ieiuniis multis in frigore et nuditate: in moribus frequēter preter illa q extrinsecus sunt inconstantia quotidiana solicitudo possessō anxietas lucror ꝛc. his oibus instabilitas terr enor sicut eccls. 5. c. scriptum est. Auarus nō iplebitur pecunia. Sepe em ad litteraz contingere solet quod eccls 4. c. ait. Vnus est z scōm non habens filiū non fratrē. z tamen laborare non cessat. nec tamen saciantur oculi eius nec recogitat dicens. Cui laboro z fraudo aīmā meā bonis. Hic eccls. de auaro dictum est. Cuncti dies eius pleni sunt doloribus z erūnis / propterea prouer. 23. Salo. admonet dicēs Noli laborare vt diteris. sed prudentie tue. i. prudenti solicitudini tue impone mo. s. l. mensu

ratum. Cum labore quietem promittebat proditor mūdus illi de quo Luce. 11°. pabolice dñs ait. Dois cuiusdā diuitis yberes fructus ager attulit z cogitabat itra se. d. quid faciā q non habeo quo congregem fructus meos Et dicit hoc faciā destruā horrea mea z maiora hor faciā z illuc congregabo oīa que nata sunt mihi z bona mea z dicam aie mee Anima mea habes multa bona in annos plurimos requiesce comede bibe z epula re. Dicit aut illi deus. Stulte hac nocte aiaz tuā repetūt a te que aūt parasti cuius erunt. Et sic dimissis diuitiis z non habita requie: quā sibi pmittebant dānatus obiit infelix nec post hanc cogitatōem de bonis suis comedit. 2° inuenies timorē in possidendo licet promittant securitatē. Expositus est em mundus periculis flumnum. periculis latronum periculis ex genere: periculis ex gentibus: periculis in ciuitate. periculis in solitudine. periculis in mari. periculis in falsis fratribus. Hinc Seneca ait. Dives quem tu felicem cunctis admirantibus credis sepe dolet. sepe suspirat. multi illum comitantur. mel muscę sequuntur cadavera lupi. frumentum formice. prędam sequitur turba. Ista non hominem. Dives enim quotidie potentum violentiam timet. suspectam semper habet familiarium fidem. semper imminentes pauet insidias exterorum cuz retinet maledicitur cum tribuit vanis z adulationibus irridetur. z mens conscia non minus irrisione sua q maledictione alie na offenditur. Semper acerba semper tristis semper pusillanimis semper presentium cura opressa. z timore futurorum anxia in bonis presentibus non confidēs: sed semper mala iminentia timens. Tertio inuenies dolorem in relinquendo: licet mundus longam promittat vitam in possidendo. O quantus dolor O quantus meror quando diuitie perduntur maior satis cum tolluntur sed amaritudo est amarissima cum per finem vltimum relinquuntur. Unde Job. 27. Dives cum dormierit nihil secum afferet aperiet oculos suos z nihil inueniet. Et iterum Propheta ait. Dormierunt somnum suum z nihil inuenerunt omnes viri diuitiarum in manibus suis. Cum enim canis vnus per viam sequitur duos cuius illorum duorum sit appere non potest donec illi abinuicem separentur. Sic diuitie temporales non apparet cuius sint hominis aut mundi. Sed cum mundus ab homine separatur tunc manifeste apparet q proditor mundus illas non dedit: sed mutuauit. Sed dolorosius ē qō Propheta testatur. Relinquēt alienis diuitias suas.

Hinc quo eccls. 2°. ait. Vidi malum sub sole z quidem frequens apud homines viri cui dedit deus diuitias z substantiam z honorem z nihil deest anime eius omnibus que desiderat nec tribuit ei potestatem vt comedat ex eo: sed homo extraneus vorabit illud. Propterea domi. s vt contemnendas esse diuitias demonstraret cum esset rex orbis terrarum quia in propria venit z sui eum non receperunt licet tanta gloria fuisset rector tus z israel. Johan. 12. Ecclesiastes tamen in sero non reperit qua hospitaretur in romo. Unde Crisostomus Hinc intelligendum est q dominus tante fuit paupertatis z ita nulli adulatius fuit: vt in vrbe maxima nullum hospitem nullam inueniret mansionem: sed in vico paruulo apud lazarum sororesq3 eius habitaret.

De triplici delic rum natura propter quam contempnendus est mundus.

Secundum capitulum.

Secundo considera

r naturam deliciarum z reperies q decipiunt. fastidiunt z transeunt. Primo enim decipiunt. Semper namq3 ac tatem promittunt z esuriem tribuunt. Juxta sententiam christi. Johan. 4. Qui biberit ex hac aqua sitiet iterum. Sepe etem cadit musca in mundi ferculū preoptatuz. Nunq3 enim in presenti vita tota prospera fortuna venit. Esto q pecunia quis abundat. sed sanguis valitas eum plene gaudere non sinit. Cecidit ibi musca. Alium nobilitas generis clarum facit. sed paupertas eum premit: Ignotus mallet esse q notus. Cecidit ibi musca. Est alius vtroq3 predictorum ornatus sed orbatus liberis alieno censum intrit heredi. Cecidit ibi musca. Est z alius qui z si multitudinem habeat filiorum rebelles z iniquos ferre non potest. Cecidit ibi musca. Ducit qs vxorem forma decorā magna fit letitia magnus ibi ornatus z apparatus mu

tus. Sed inter illos animoꝝ concordia ꝛ rara sit quis ignorat. immo sepe contingit matrimonium quod concordiaꝫ generare debuerat odii ꝛ discordie fomitē subministrat. ꝛ tanto iam intolerabiliꝰ simul viuere incipiunt ḡto ꝛ discordes ab inuicē seq̄rinon ṗñt. Hinc rixe quotidiane ꝛ iurgia crebrescant. Post dura verba ꝛ a sepe verbera sub sequūtur. Neuter alterū effugere ꝑt vna domus vna mensa vnꝰ lectus ꝛ quo nihil duriꝰ est nec ordē socīū nec hostē separatū habere possunt. Nam sicut his quibus in charitate mens vna est nihil obstat etiaꝫ si corpore separati sunt. ita ma...ū tormentū est his q corporaliter saciati sunt si animo conuenire non possunt. Cecidit ibi musca. Et sic in ombus mundi ferculi... ca cadit. 2° fastidiūt licet ꝓmittant delectatōem. Nom... fastidiūt ꝛ nauseam ꝓuocāt delicata cibaria: ornata indumēta quecunq; luxuria ꝛ omia mundi obleta. Propterea eccl's.2.c. it. Diri i corde meo vadam ꝛ affluam deliciis ꝛ fruar bonis. Et vidi q hoc esset vanitas. Et iterum Job.30.c.de hoc rōs assignās ingt Esse sub sentibus delicias computabant. 3° transeūt licet stare ꝓmittant: Vnde.i. Jo.2.Clamat apls discoperiem mundū proditorem ꝛ dicit. Transit mundus ꝛ concupiscentia ei⁹. Sunt em̄ delicie velut fumus aut vapor seu sicut spuma vel ymbra. Vicad deliciis dedi tos ait. Joel.c.i. Expergiscimini ebrii ꝛ flete ꝛ vlulate omēs qui bibitis vinum in dulcedine quoniam perit ab ore vestro. Ebrii etenim sunt lasciuis deliciis deditī qui se inebriāt calice babilonis ꝛ in dulcedine vinum ...ularis iocunditatis bibunt quod quidem ideo ab eorum ore periit quia anteq̄ vsq; ad societatem perueniunt iocunditatem temporalem amittunt. De hoc quoq; deliciarum vino ꝓ uer. 23.c.scriptum est. Nec intuearis vinum quando flaiescit cum splenduerit in vitro colore eius. Vitrum quippe est fragilis vita presens, qui cito frangitur ꝛ perit deliciarum vinum. Et iterum Amos.6. Ve vobis qui dormitis in lectis eburneis ꝛ lasciuitis in stratis vestris qui comeditis agnum de grege ꝛ vitulos de medio armenti. qui cantitis ad vocem psalterii sicut dō. Putauerunt se habere vasa cantici bibentes in fialis vinum ꝛ optimo vnguento delibuti ꝛ nihil patiebantur super contritione Joseph quapropter nunc im/

grabunt capite trasmigratōis ꝛ auferet fa/ cto lasciuientiū. Et iterꝰ propheta ait. Mane nō deliciose adolescentie sicut herba transeat. in transitu autem breuitas in herba vero infructuositas siue imutilitas denotatur. Herba enim inutilis est sine fructu. Et subdit Mane scilicet floride iuuentutis floreat. ꝛ tamen post florem fructum non faciat: sed transeat. Vespere. scz senectutis. decidat a deliciis mundi non voluntarie tamen sed inuitus relinquat eas. Induret scz ꝓteritis culpis ꝛ arescat per vltimum finem mortis. Vt ergo ostenderet rpus per mansuetudinis patientiam, despiciendas esse delicias cum in mane cum tanta gloria susceptus fuisset: ac per totum diem in predicatione ꝛ in aliis bonis operibus laborasset circunspectis omnibus cum iam vespera esset hora exiit in bethaniam cum.12.sicut Mr.ii°.c.dicit nec inuenit ierosolume qui sibi aque guttam oferret. Propterea vt proditorem esse mundum ostenderet in deliciis suis. vt sic dicam mundi delicias festiꝰ ꝛ famelicus aufugit. Et sic suo exemplo delicias contempnendas esse ostendit.

De triplici magnificentiarum natura. vnde merito spernēde sunt. Capitulum tertium

Tertio considera na

turam magnificentiarum ꝛ in eis reperies seruitutem dolorem ꝛ timorem. Seruitutem enim primo reperies in eis licet ꝓmittant libertatem. O quot subiectionibus subditi sunt domuꝫ ꝛ magnates. Quot cōdescensionibꝰ licet conscientia reprehendatur. quot etiā suppotationibus ꝛ dissimulationibus ls mens eoꝝ displiscentia repleat. ergo sicut Seneca ait. O miser est conseruus qui seruos timet. Et propterea sedit dñs hodie super asinam subiugalem afflictam ꝛ inhonoratam vt aperte insinuaret q magnificentia mundi asina est subiugalis. ꝓpter vilissimam seruitutem: quia quo superplures ambicioso⁹ satagit dominari necesse habet pluribus subiugari. Est aut̄ ꝙq ꝓpter angustias maxime cordiales quas velit nolit necesse ē ei pati. Est etiā in honoribus inhonorata quia sepe tales a personis etiaꝫ vilissimis despecti sunt vt verificetur quod ꝓpheta ait. obꝓbrium hominum ꝛ abiectio plebis. Et iterū.c.30. Ysa. ait. Erit fiducia

ymbre egypti.i. tenebrosi mūdi ignominiā ignominia. Et merito Nā sicut Ber. ait Homo natus est ad laborem non ad honorem. Secundo reperies in magnificentiis dolorꝫ licet gaudia ꝛ hylaritatem ꝓmittant. Of/ fert enim mundus magnatibus cātica ꝛ chorea. in tympano ꝛ chorꝺ: in cordis ꝛ organo. Ti quot dolorꝺ quot merores quot ānguste sepe occulte in talium corde vigent. Sicut ꝓ uer.14.c.scriptum est. Risus dolore miscebitur ꝛ extrema gaudii luctꝰ occupat. Horreta ne mens in tali vano gaudio euanescat consulit eccle. 4.c.d. In die bonorum ne immemorꝫ sis malorum vt sic gaudium tuum ꝓpter. Vñ ꝛ dñs hoc vt doceret cē mūdanāle ticiam contempnendam. ꝛ mundanam tristiciam post leticiam a proditore mundo expectandam cum populus hodie decantaret ꝛ ei mundanam leticiam demonstraret amare flebat. Vnde ꝛ Lucas.19.ait. Videns ille ciuitatem flevit super illam.d.quia si cognouisses ꝛ tu. scz sicut ꝛ ego fleres. Et quidem in hac die tua que ad pacem tibi nunc aut̄ absconditā sunt ab oculis tuis quia venient dies in te ꝛ circundabunt te inimici tui vallo ꝛ circundabunt te et coangustabunt te vndiq; et ad terram prosternent te et filios tuos qui in te sunt et non relinquent in te lapidem super lapidem. Et his igitur patet q licet plerumq; in tallum ambicioso⁹ exaltatio ne magni impendantur honores et fiant festa ꝛ gaudia magna attamen eueniet eis sicut de puerorum ludo. Nam quandoq; in platea accenso pallearum igne letantur ꝛ saltāt. ludunt ꝛ tripudiant dum ignis hylaritatem vigorem atq; feruorem pretendit. Tandem eo deficiente super eum mingunt super illuꝫ saltant pedibus conculcant dissipant ꝛ ꝑsumunt. Tertio reperies timorem ꝛ pericula licet ꝓmittant securitatem. Proditorie enim suadet mundus dicens. Quare sublimitatem quia ḡto eris sublimior tanto eris securior. Et tamen quanto in sublimiori hominꝫ collocaceris gradu: tanto eum maiori timore cruciat ꝛ molestat. Sicut de ipso prodente mundo.ꝑs.ait. Posuisti firmamentum eius formidinem. Et iterū Job.15.c.de tali exaltato ait. Somitus terroris semper in auribus illius ꝛ cum pax sit semper insidias suspicatur. Vnde Seneca inquit. Mei⁹ est dñs q̄ seruis illi vniuersos bi vero singulos timēt

Est etiam mundus quandoq; similis iudeo q̄ adulando ꝛ osculando suis inimicis ad necē tradidit saluatorē. Sic proditor mundus magnates quandoq; in manus inimicorum suorum prodit sub osculo tranquilitatis ꝛ pacis dicēs. Quēcunq; osculatus fuero ipse est tenete eum ꝛ ducite caute. In huius mysterium populus rpm regem clamabant phari/ sei eius mortem tractabant sicut Jo.12.demōstratur: Ex his igitur patet q magnificentias suo exemplo contempnenda esse monstrauit.

Articulus secundus de triplici mundanorum culpa propter quam mundus ꝓtēni dz.

Secundo contempnē

dus est mundus considerata mundanoꝝ culpa odibili. Considera enim primo culpam diuitiarum. 2° culpam deliciarum. 3° culpam magnificentiarū. Nō q̄ ista possint habere culpam sed amatores earum ex inordinato affectu.

De triplici culpa diuitiaruꝫ propter quā contempnende sunt. Primum capitulum

Primo considera cul

pam diuitiarum. Tres enim culpas in anima operatur abusus diuitiarum. Prima est obcecatio. 2ª est inquinatio seu corruptio. 3ª est obliuio. Prima ptinet ad intellectum. 2ª ad affetum. 3ª ad memoriā. Prima em̄ culpa execatio nū cupatur. Execatur em̄ intelligentia ꝓpter diuitias cū intellectus a deo se auertens flectitur ad terrena. Et de talibus ꝓpheta ait. Repleti sunt qui obscurati sunt terre domibus iniquitatū. Hoc est repleti sunt iniquitatum. i. iniquitatibus. Et ponit gentiliter ꝓ ablatiuo greco⁹ more qui obscurati sunt. i. execati sunt terre domib⁹. i. ꝓpter domos terrenas. ac terrenis ꝛ transitoriis bonis plenas. q.d. ꝓpter acquirenda sibi terrena ac ꝓpter inordinatū affectū cor obscurati sunt ꝛ execati ꝛ peccato repleti. Ratione vero huius alibi demonstrat.d. Oculos suos statuerunt declinare in terram. Et ysay. 45. Accinxisti te. s. temporalibus bonis ꝛ non cognouisti me. Secunda culpa est inquinatio. In quolibet enim mortali culpa inquinant diuitie fregiles ꝓ peccatores. Primo in superbia. vñ eccl. 21. Domus que nimis locupler est anullabi-

dit in supbia et iterum ppheta ait. Qui confidit in virtute sua z in multitudine diuitiarum suarum gloriant. 2° in ira. vñ Jere.i. Vor belli in terra. i. in hoibus qui dediti sunt terrenis vñ Gen.13. de Loth z Abraā scriptum ē q̄ erat subā eoz multa z nequibāt habitare cōiter. vñ z facta est rixa inter pastores gregum Loth z Abraā. 3° in invidia. vñ puer. 28. c. scriptū est. Qui festinat ditari z invidet aliis ignorat q̄ penitentias ei supueniet. 4° in accidia vñ Jere. 48. ait. Fertilis fuit moab ab adolescentia sua z requieuit in fecib⁹ suis. 5° in gula. exēplo de diuite epulone: de quo Luce 16. dñs ait. Homo quidā erat dives qui indebatur purpura z byssō: z epulabat quotidie splendide. 6° in luxuria. Jere. 5. c. ait. Saturati eos. s. divitiis: z mechati sunt z in domo meretricis luxuriabāt. 7° in spa auaritia. vñ Eccla. 13. c. scriptū est. Qui congregerit picē. i. tē porale substātiā inordinate dilexerit coinquinabit ab ea. Ad q̄d oñēdēdū mira sapiētia dei in pciosis metallis aptius demōstrauit q̄n statuit q̄ argentum ceteraq̄ metalla se ptingentes et corporaliter iquinarēt. pterea Eze. 7. ait et Aux eoz erit in sterqlinium. Sterqliniū qui/dē dispersum vtile est. Fagros. n. vberes reddit pgregatū vero non tm̄ est inutile: magis aūt i gnat z fetet. Sic divitie disperse fructiferum reddunt agrū humani cordis pgregate vero amatoꝛē suū inquināt. 8° aūt culpa est oblivio. inducūt enim divitie ad dei oblivionē: in cuius mysteriū Gene. 47. Effraim z manasses dicunt germani fuisse fratres Effraym quidem frugifer seu crescēs intripliciter quia crescens in divitiis signari potest. Manasses aūt intripliciter oblivio. vt merito indicet q̄ divitiarū mundialium incrementū z dei oblivio simul sociant. pptерea dñs p oze. 13. c. ait Adimpleti sunt z saturati sunt leuauerūt cor suū z obliti sunt mei. ppter has igr multiplices culpas divitias dñs exēplo suo ptēnēdas eē demonstrauit dū. pprium suum regnū cuz a populo iudaico eēt electus z rex acclamatus noluit acceptare.

De triplici culpa deliciarum ppter quam spernende sunt. caplm 2m.

Ecundo considera cul

pam deliciarum. Tres enim culpe generātur in aīa ex earuz abusu. Divitis est promtas seu fragilitas. Scda est carnalitas. 3ª est insensibilitas. Prima culpa ē pmptas scz ad maluz seu fragilitas. Eneruāt eim delicie mentales vires. Deute. 32. c. my stice scriptū est. Dan fluet largiter z balant. Dan. 11. causa z basan pinguedo intriplr: q̄ ex cā quam dant delitie z temporalis pingue/do hō largitur. in peccata fluit. i. facit incedere p viam latam que ducit ad mortem. deq̄ Jsai. 7. dñs ait. Spaciosa est via que ducit ad pditionem z multi ingrediuntur per eam arta est via que ducit ad vitam z pauci sunt qui inueniunt eam. Propter hanc etiam badundantiam delitiaz in bonis deficiunt z in malis pficiunt multi. defectum aūt bonoꝛuz ipsa rerum natura ostendit. Nam ad maturatem non venit nimia fecunditas fructuum z pomorum. Segetē ēt pinguedo nimia sternit. pfectus ēt malorum patet: q̄z ppter deicias multe patrantur iniquitates. hinc psalmi. ait. Prodiit q̄si ex adipe imitas eoz mā/sierunt in affectum cordis. z iterū Jeremi. 5. c. inquit. Impinguati sunt ditati z pterierūt sermones meos pessime. hinc dente. 32. scriptū est. Incrassatus est dilect⁹ z recalcitrauit incrassatus impinguatus dilatatus. derelīqt deum factoꝛem suum z recessit a deo salutari suo. 2ª culpa est carnalitas. Luxuriant. n. rebus plerūq̄z fecundis: ex habundātia pinue putrescunt blada. O quot opera carnalia ex deliciarum habundantia generantur: quot fornicationes: quot adulteria atq̄z incestus: quot etiam sacrilegia z sodomie: sicut Ezechie. 16. c. scriptum est. Hec fuit iniquitas sodome sororis tue superbia saturitas panis z habundantia z ocium ipsius z filiarum eius. Tertia culpa est insensibilitas. Sunt enim homines animales ex deliciis multis nec sensum habent virtutum: nec horēt aliquod vicium: nec alliciuntur premiis eternoꝛuz: nec perhoꝛrescunt supplicis infernorum. deum non timent nec homines reuerētur. vnde de talibus. i. corinthi. 2. Apostolus ait. Anima/lis homo non percipit ea que sunt spiritus dei. Stultitia enim est illi z nō potest intelligi: q̄z spiritualiter examinatur. Hi cōtēptoꝛes sunt omnium inspirationum. omnium correctionum z omnium predicationum ac sermonuz dei insensibiles ac despectoꝛes facti olim donoꝛ ei⁹. ad talē aūt ait dñs. Jere. 22. Locuti⁹ suz ad te i habūdātā tua diristi nō audiā. h° est via tua ab adolescentia tua: q̄z non audi/

sti me. Similes nēpe sunt isti gallinis q̄ mes/sis tēpoꝛe in palleatio facta fouea querunt z inueniunt cibū seu pascūtur in vinea maturus vue. Tales em̄ cum ad domū a sua dña ad est a diuina sapientia euocantur inteste pasci nō audiunt. Sic tales intenti imo inmersi delitiis mūdi aures habēt z nō audiūt Nunc saltem puer. 30. do⁹ oꝛabat. d. Tū vi cem meo tribue necessaria ne forte saciatꝰ aliciar ad negandū. s. q̄ sit altera vita illectus z deceptꝰ ab ista. Propterea vt dñs suo exē plo ꝓpiendas esse delicias demonstraret p totā hanc die infantgabilit. r laboꝛauit l3 mū dus delicias sibi offerret sicut Job. 21. scriptū est. Plurima aūt turba strauerit vestima sua in via. Alii aūt cedebant ramos de arboꝛib⁹ et sternebāt in via. De triplici culpa magnificentiaz ꝓpꝛ quā despici debēt. cm 3m

Ertio considera cul

pam magnificentiaz. Cōmune em̄ puerbiū est. Honoꝛes mutāt moꝛes. Et maxime ppꝛ tria mala que ex vsu eaz in aīma generātur. 1m est distratio. 2m inebriatio. 3m ifatuatio. 4m adintelligentiam dnoscitur ptinere. 2m vero ad voluntatem 3m ad memoriā. 4o em̄ ex honoꝛibus z magnificentiis distractio generatur. Distrahuntur em̄ tales circa hec tēporalia z in multis quanq̄z etiā sub pallio diuini honoꝛis vel primi pietatis. Scriptū est em̄. Mer. Plurib⁹ imentus minoꝛ est ad singula sensus in glo. ex de cleri. cōiugatis. c. Diuersis fallaciis. Jentes em̄ que nō sunt multis virtutibus habitu ate z roborate cito deficiūt ex multa distractione. propterea consulit eccle. iio. d. Fili ne in multis sint actus tui. Nam sicut Brego. ait. Quos multiplex actio occupat a semetipsis alienos esse demōstrat. Distrahunt quoq̄z ab adulatoꝛibus qui circūstant. Nemo talia magnatibus apit veritatē nemo sinit eos cernere pctā sua sed in illis laudātur z ꝓmendātur sicut ppheta ait Laudatur pctoꝛ in desideriis aīe sue z iniquus benedicitur. Et iterū Osee. 9. de talibus ait. Sicphis sepeliet eos. Sicphis em̄ interpretatur ex oze. Et recte adulatoꝛes desinat qui pctā hoim̄ z marime magnatū sepeliunt adulationib⁹ suis. Ex hoc sequitur q̄ sic a se z a suis multipliciter sunt distracti. q̄ insupbiā erigūtur z exeecant sicut de quolibet tali Job. 15. c. scriptum est. Ꝓpꝛuit faciē eius. i. cognitionē illius crassitudo. i. tumens elatio ex oleo adulatoꝛ proce dens. 2m aūt malū ex his magnificentiis sequens est inebriatio. Inebriatur em̄ anima tumēs pōpa z fastu sicut homo ex i moderato potu. Vnde de talibus ꝓpheta ait Ascēdunt vsq̄z ad celos. s. per gloriā z honoꝛē et dñdunt vsq̄z ad abyssos per multiplicatōem peccatoꝛ grauiū. Atq̄z roem subiungit. d. Anima eoꝛ in malis tabescebat. i. peccatis resoluebatur quia facti sunt sicut ea que tur piter dilexerunt. Vnde subditur. Turbati sunt z moti sunt sicut ebrius z alienatus: et omis sapientia eoꝛ devoꝛata est. s. naturalis moralis z spūalis quā habebant deperdita est. 3m malū quod ex magnificentiis sequi solet infatuatio est. Infatuatur enim mens ex abusu eaꝛ atq̄z perditur memoria z iudiciuz veritatis. Sicut de tali eccle. 34. ait. Quasi qui apprehendit umbrā z sequitur vētum. sic qui attendit ad visa mendacia. Et iterum ꝓpheta inquit. Homo cum in honoꝛe esset non intellexit. s. qualis fuit qualis ē z qualis futurus sit. cōparatus est iumentis insipientibus. Ecce infatuatio quoꝛum sicut z mentoꝛum deus ventre. q̄ē admodū. phi. 3. Apoꝛ ait. Et sic similis factus est illis. scz terrena sapiens non divina. Scōm illud apostoli. Roꝛ. 8. Qui em̄ fm carnē sunt que carnis sunt sapiunt. Sed tandem sequitur quod ꝓpheta subdit. Hec via illoꝛ scandalum. ipis. i. tal' hoꝛata z ifatuata vita eis occasio ē ruine. Sicut alibi ꝓpheta ad dñm ait. Decidentes dum allenarentur. Vas igit̄ despiciendas magnificentias dñs demōstrauit cuz sup asinā sedit oñdens q̄ mūdi magnificentie asinū stolidū efficiunt in divinis. In cui⁹ mysteriū quidā figurātes fortune rotā inferi⁹ statuūt hoīem integrū z pfectū. In ascensu autem anteriozē partē asinū statuūt reliquā vero viz. In sublimi gradu perfectus asinus colloquatur qui fistulā pulsat. In descensu aūt anteriozē partē hoīem sed asinū ponunt posteriozē. Articulus tertius de triplici spūali z culpabili pena quā exhibet maxime in fine mundanoꝛum abusus.

Ertio contempnen

t dus est mūdus considerata mūdanoꝛ pena hoꝛribili. Et loquoꝛ ad pñs de pena non de illa qua plectūtur mūda

ni per tēporalia flagella aut per supplicia sē
piterna. sed tantū de illa que non tantū est pe
na sz culpa z pena quā seculi peccatores ma
xime in finevite spūaliter patiuntur. De qua
in.ps.68. in persona huius flagellati pro/
pheta ait. Infixus sum in limo profundi et
non est substantia. In quibus sacratissimis
verbis mūdani peccatores quasi in lecto cu/
bantes z corporaliter magisqz spūaliter infir
mati ac per longuā consuetudinē obstinati et
in pfundū ccatoꝝ demersi describitur tri
pler spūalis pena. ℣ª est pena tenacitatis ibi
in infi.sum in li.2° ter. brositatis vel cecita
tis ibi profundi. ℨª debilitatis ibi z nō ē sub
stentia. ℣rima retinet voluntatē. 2ª obtene
brat cognitōem. ℨª debilitat facultatez. Ita
vt peccator infelix in diuitijs implicatus i de
liciis inquinatus z in magnificentijs pfun
datus volendo nolit. cognoscendo ignoret.
z conando nequeat resurgere a peccatis z ad
salutis viam redire.

Quō mundana ne homo velit penitere
per affectū tripliciter conscias retinēt in pec
catis. Capitulum primum.

℣rima spiritualis pe

p na tenacitas noiatur. Ruens nāq3 in aquā inde vel natando vel
eundo vel aliq° alio facili mō egredi pt. ac nō
sic peccator iste q ō se lamentabiter ait. In
firus sum. ℣ropterea me mouere uon pos
sum quia in limo. s. mundanoꝝ affectionum.
Tria em̄ continet in se limus. Est tenax tur/
pis z sterilis. ℣° est tenax per auaricia. 2° tur
pis per luxuria. ℨ° sterilis per superbia. In
de de his tribus per ordinē mistice per ysay.
24.c. dicitur. Formido z fouea z laqueus
super te qui habitator es terre. Et erit qui fu
git a facie formidinis cadet in foueam z qui
se explicuerit de fouea tenebitur laqō. Quid
enim per formidinem conuenientius q̄ di
nitie designatur. Ipse enim semper timere fa
ciunt sicut ex precedentibus patet. Et iterum
ait Seneca. Videt pauperem z suspica/
tur furem. videt diuitem z estimat predo/
nem. Quid per foueam nisi luxuria designa
tur. ℣ropterea prouer. 23.c. dicitur. Fo
funda fouea est meretrix quia in eam qui ca
dit non facile de illa egrediendo resurgit. qd
enim conuenientius per laqueum nisi super/
b figuratur. Sicut enim laqueus aues pen

natas capi sic superbia quandoqz pennatos
virtutibus decipit. Hinc Aug⁹ ait. Super/
bia bois operibus insidiatur. vt pereant. Er
bis igitur patet i quāto periculo ponat abu/
sus harum temporalium rerum quia mari
me in tempore periculi mortis animam ne pe
niteat retinet in peccatis. Sed vt etiam diffici
lior apparеat infirio hec in mundanorum li
mo subdit ysa. Et qui fugerit a facie formidi
nis. i. auaricie cadet in foueam. s. luxurie. Et
qui se explicuerit de fouea tenebitur laqueo
id est superbia. Et vere sic ad litteram cueni
re solet. quoniā multi vitant formidines ava
ricie qui cadunt in foueam luxurie. Multi
vitant luxuriam qui tenentur laqueo super/
bie. Vt verificetur quod eccl.3°. inquit. qui
amat periculum. i. periculosum mundum pe
riculis plenum peribit in illo.

Quod er mundanorum studio, atqz
cura tripliciter conscientia impeditur ne peni
tere sciat. Capitulum secundum.

Ecūda spūalis pena

ſ tenebrositas aut cecitas appellatur
Ne autem credatur q̄ tales infiri
in predicto limo splēdore vigore z calore grō
si lumis perfruntur. i. in conscientia ad iusti
ciam illustrentur inflammentur z vigorētur
superaddit profundi. Quid enim hoc pfun
dum designat nisi peccatoris mundani con/
scientiā in mūdialibus pfundatā. Est em̄ p/
fundus locus tenebrosus amaritudine plen⁹
z desperatus vt per hoc innuatur q̄ taliū con
sciētia ē. ℣D°ē em̄ occecata. 2° amaricata. ℨª
vero desperata. ℣D° em̄ est excecata. Nam licz
deus lumen in talem mentē ex sua mia inspi
rare nō cesset: tn̄ sicut ceco sol exortus nō lu
cet. sic tali intellectui occecato et ordiato mū
di affectu lumē veritatis nō splēdet. Vñ pro
pheta ait. Super cecidit ignis. s. mundani a/
moris. z non viderunt solem. 2° est conscien
tia amaricata. Propterea Job. 38. interro/
gabat dñm dicens. Nunquid ingressus es p/
fundum maris. i. conscientie in peccatis mari
cate. q. d. nō. Et hoc pter multitudinē peccō
rum z renitentē malignitatē impie volunta
tis ℨ° est conscientia desperata sicut prouer.
18.c. scriptum est. Impius cum in pfundu
pcōr venerit contēpnit. s. resurgere. Et sub
dit. sed sequitur eū ignominia z obprobrium
qz vidz nunqz ide resurgens eternaliter confu

detur. sicut. ps. ait. Erubescant ipii deducā
tur in infernū muta fiant labia dolosa.

Dō mundana tantū aggrauant in pctis qp
pscientia pter tria penitere non valet. c. ℨm

Ertia spūalis pena

debilitas nūcupatur. Ne aut exti/
metur qp in talibus sit mūdani af/
fectus ac peccatoꝝ finis. Prophā in hmōi per/
sona pctōris subdit. Et non est substāna. scz
vt subsistere possim. Nam sicut in pfundo z
fluuio continue pfunditas in pctis meis insi
git. Propterea ppheta talibus maledices
ait. Fiat via illoum tenebre z lubricū
z angelus dñi persequens eos. Viatoꝝ nēpe
cui hec ℨª concurrunt nō cozuere mīme pt.
Qui em̄ incedit per tenebrosam noctē ac per
lubricā viā atqz a persequente fortiter ipul/
sus est acquāz subsistere valet. Nec em̄ tria
de meritis pctoꝝ suoꝝ mūdanis deditis mari
me in fine vite diuino indicio infligunt. In
cedunt em̄ per ignorantie caliginosam noctez
Propterea ppheta ait. Fiat via illoꝝ. i. vi
ta talii mundanoꝝ tenebre sicut alibi ppheta
ait. Nescierunt neqz intellexerunt in tenebris
ambulant. i. gradiuntur p lubricā viam. Jō
subiungitur. Et lubricū. Vñ ad tales tre. 4°
Jere. ait. Lubricauerunt vestigia vestra in
lubrico plateaꝝ vestraꝝ. A diabolo impellū
tur. Vñ adiungitur. Et āgelus dñi persequēs
eos. Quis nāqz angelus iste nisi diabol⁹ qui
ideo angelus dñi appellatur. quia velit no/
lit ipio dei subiectus est sicut Job. 4. ait. Ec
ce qui seruiunt ei nō sunt stabiles. Hic nēpe
penitente deo p̄equit pctōres vt ipellens in
infernū deiiciat eos. Sicut ysa. 19.c. in psona
dñi testat. o. Cōcurrere faciā egyptios aduer
sus egyptios. i. demones aduersus mūdanos
z ipsos pctōres. vt lubricātes ad infernū tra
hat eos. Sicut rpi pastoꝝ solet persequi ouez
z iportune ipellere z ppulsare vt ad caulas
deducat eas. ita diabolus ad caulas inferna
les ipellit suos. In quoꝝ psona. Jere. tre. 3
ait. Deduxit me et adduxit in tenebras z
nō in lucē tn̄ i me vertit z puertit manū sna
tota die. De his tribus simul Je. loquēs in
psona dñi de pollutis a deliciis z diuitijs z ma
gnificentijs mūdi. 21.c. ait. Polluti sunt. s. in
predictis z in domo mea. s. in scā. cecā inueni
malā eoꝝ dicit dñs. Jd circo. via illoꝝ erit.
q lubrici in tenebris ipellent. z corruēt i ea.

Ex his igitur que dicta sunt satis ꝓcipi pt q
sint mūdi prodigioris nature q̄ graues sint ei⁹
culpe ac q̄s periculose sint eius spūales pene
p quibus oibus Aug⁹. li° de symbolo ait. Ec
ce tot calamitatibus ipleuit deus mundū. ec/
ce amarus est z sic amatur. Ecce sic ruinosus
est z sic habitatur. Quid faceremus si stabilis
z dulcis esset. O mūde imunde z tenebras
pariens. si transiens sic detines quid faceres
si maneres. Si amarus sic decipis quē nō de/
ciperes si dulcis esses. Propterea Per. ait.
Sapiens negociatoꝝ videns in diuitijs pena
litatē in voluptatibus fe atē z in honorib⁹
vanitatē. facit sarcinā de contēptu mūdi z fu
git iuxta consiliū. Jere. 51. qui omēs hortatur
dicens. Fugite de medio babilonis. i. mundi:
vt saluet vnusquisq aiam suā. Quod nobis
iplere opere concedat ille qui hodie exemplo
suo docuit ꝓtēpnere mundū dñs ihesus xp̄us
qui cū patre z spūsctō viuit z regnat glorio
sus in secula seculoꝝ. Amen.

Feria secunda post dñicā aliaꝝ De ani/
me dignitate z de altissimis beneficiis a deo
sibi collatis. Sermo. 21.

Omus impleta est

d ex odore vnguenti. Jo. 12. Tri/
pler est em̄ odoꝝ qui ierarchico
ordine suā fragrantiā spirat. ℣rimus videli
cet dei ad coz hūanū. 2° bois ad deū. ℨ° ho/
minis ad primū. Odor em̄ dei ad coz huma
nū est quedā tēmis diuinoꝝ inuisibiliū z sup
ire' ectualiū exprimētalis cognitio z ispiratio
nē nō p visionē facta. Quadmodū cū odorabile
gignit odorē cū quadā fionali euaporatē sen
titur. Odoꝝ aūt hois ad deū opis meritorii
acceptio est. Nā sicut odoꝝ bonus delectat at
qz confortat cerebrū qō eminet in hoīe sic o
pus meritoriū altissimo placet. Odoꝝ aūt p
rimi ad primū. Sequit ex ꝓdictis z hic qdez
est bona fama p quē hō cognoscitur que nō
videtur sic de re odorabili ptingere solet. De
his trib⁹ odoribus. 2. coz. 2. c. Apo⁹ ait. Odo
rem notitie sue manifestat per nos in omni lo
co. Ecce primū qz rpi bon⁹ odoꝝ sumus deo
Ecce 2 Aliis quidē mortis in mortē. aliis
odoꝝ vite i vitā. Ecce ℨm. ℣rim⁹ igit odoꝝ
vñ duo alii originem habēt. fragat de vnguē
to qō fit in vasculo humani cordis. de diuinis
beneficijs aie nostre collatis. pistillo crebre

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

meditationis. Et odore eñ huius vnguenti tota domus humane mentis tunc vere re[pl]e tur cū de beneficiis a deo sibi collatis plenius illustrat̃ z suauitate repleť. Sic puer. 27. mistice scribit. Vnguēto z variis odorib⁹ delectat̃ cor. Et sic verificat qđ predictū ē. Domus implet̃a est et odor vnguenti. Et hec q dem est tertia religiositas que dicitur. Spūs illustrati quia ad cognitionem dignitatis sue aīa illustratur. Vt ergo replеatur dom⁹ aie nře tali igrāti odore tria beneficia aīe collata z p̄parata attentius contēplemur. Ꝑ⁰ hūficiū creationis. 2° beneficiū redēptōis. 3° beneficiū glorificatōis. De quibus trib⁹ Luce.i5. mistice scriptū est. Cōgratulami mihi quia inveni ouē meā q̄ perdideram. Vbi notatur. Ꝑ⁰ creatio q̄ significatur in oue quia homo a deo creatus est ouis per n[ega]ligentiā: sed errauit per culpā. Vnde.ps.dicit. Errаui sicut ouis que perit. 2° redēptio in inventione. Et 1 ouē illā carissimo precio redemerit iurta illud.1.cor.6. Empti eñ estis precio magno. Ꝑ⁰ nec tamen emptōem reputat inventionez nihil estimans quicquid dedit p eius inventione. In hoc ostendens immensum amorē quē habuit ad hoīem. Iurta illud canti. vltio. Si dederit homo oēm substantiā dom⁹ sue p dilectione.q.nihil despiciet eā. 3° glorificatio que notatur in congratulatione. Et pōt esse thema pro 3ª dñica post penthecosteñ et iterū p hac materia in.ps.65. prophеta ait. Narrabo vobis oēs qui timetis deum. q̄ta fecit deus anime mee. Quod verbū pōt in pti materia illud esse thema. Articulus primus de triplici mō per quē homo p[er]uenit ad cognitōem dignitatis anime sue faciliter peruenire.

Primo cōsideremus

p beneficiū creationis. quia fm bernardum super canti. Quo aīa melius cognoscit suā originē eo amplius erubescit vitā habere degenerē. Tria eñ aīe auxilium prestant vt peruenire possit ad tanti beneficii sensum, z implere domus mentis ex odore huius pretiosi vnguenti. Ꝑ⁰ est doctor instructio. 2ᵐ est creator specul[ac]io z ascensio. 3ᵐ est diuina illustratio. De quibus tribus canti.i. c. saloñ ait. Si ignoras te o pulcherrima inter mulieres, egredere z abi post vestigia gregū. z pasce edos tuos iurta tabernacula pastorū. Ꝑ⁰ auxiliū prestat doctorum instructio. vnde ait. Si p quādo ignoras te o aīa pulcherrima mulierū. i. que excelles in pulchritudine oēs creaturas irrationales egredere de abysso ignorantie tue egrede re inq̄ per attentā consideratōem cor quе dicta sunt per doctores qui merito vocantur pastores quia cum de aīe dignitate loquūt pascūt intellectū z reficiūt humanū affectum. Hoc quidem tabernacula sunt eorum scripture z opera. iurta que anime sunt pascende quia doctrinis eor adherendū est ne homo oberret cum illustrati spūsctō locuti sint. 2ᵐ auxiliū est creaturaz ascensio. Et de hoc dicit. Et abi post vestigia gregū. Quid enim sunt greges nisi diversaz creaturaz species quas dñs tanta multitudine z magnitudine dilatauit. tāta virtute dotauit ac tanta pulchritudine decorauit. Quid eñ cor vestigia nisi cogitationes eaz per quas intelligentia subleuatur ad cognitōem aie, vt capax fiat altissime dignitatis in qua dñs eā p creatōem locauit ait g°. Abi p⁹ vestigia gregū. i. sidera coporea creaturas z te cognosce super omēs a deo in dignitate locatā: vt tanto beneficio cognito tuū diligas creatorē. 3ᵐ auxilium est diuina illustratio que ex precedentibus solet sequi. Per hanc eñ diuino lumīe illustratur aīa: vt nō solū suā dignitatē cognoscat verū etiā toto affectu oīq̄ spūali sensu percipiendo delectetur z exultet. Et hoc est aīe pascere edos. Ꝺns eñ cum in tenebris videat z die libenter lectetur z saltet. Fidei intelligentiā notat cū exultatione affectus que merito in aīa venire solet ex cōsideratione sublimis doni creatoris. Et his tribus modis seu auxiliis domus mentis tota repleturex odore vnguenti. Ꝺ⁰ doctrina sacrorum doctor auxilium prestat ad cognoscendū aīe dignitatem.

Primum capitulum.

Primū autem auxili

p lium ad cognoscendū aīe dignitatem est doctor instructio z erudi[ti]o. Dimissis autem multis que a magnis doctoribus de anima z de eius excellentia atq̄ natura dicta sunt. ad pñs. p p⁹ satisfaciat nobis altuidus Augustin⁹. qui non longe a principio libri qui de cognitione vere vite intitulatur. ait finiendo aīam ait. Anima est substantia incorporea corporis sui vita: inuisibilis: sensibilis: mutabilis illocabilis passibil' nec. q̄titate mē sure nec q̄litate for⁹ vel coloris susceptibil' mensurabil' rōnal' intellectual' imortal' z banc suā diffinitōem declans subdit. vel ne hec diffinitō declarans subdit. vel ne hec diffinitō fim⁹ vacillet: rō eam p⁹ roborat: aīa est spūalis substā. Dē qđ aliī vitā substrat ipsum necesse ē vt subsistat: q̄s aīa corpori vitā tribuit: igr aīa realr subsistit. Mācvero vitaz corpis cē ipamet. pbat dū pña sua corp⁹ viuificat. hec qdē nobis inuisibilis q̄ spiritib⁹ ē visibil. Manc ēt sensibilē eē pstat dū oculis colores. auribus sonos: manib⁹ aspa vel leuia sentire pstat. est quoq̄ mutabil'. Dē eni qđ pcipiat vel meliorat mutabile est sed aīa victus pe iorat z virtutibus meliorat: igr mutabilis ē. Est aūt illocabilis: oē qđ loco includit altitudine vel latitudine vel lōgitudie aeris circumscribit z hic loc⁹ ē: sed rō docuit aīam incorporeā eē. i. nec corp⁹ nec aliqđ mēbrū hre. igr est illā illocabilē eē. non. n. spaciū aeris occupat vt corp⁹ nec corp⁹ vt aq̄ vtre impleq̄ vt caloz illocal' toti igni inest. ita aīa illocaliter totū corp⁹ possider: ignis qdē est visibilis sed caloz inuisibil' q̄ sensibil' z quodā⁰ ignē viuificans: ita aīa inuisibil' q̄ sensibil' z visibil'e corp⁹ qdā occulta vi sensificat z viuificat. hoc est quoq̄ passibil'. oē eni qđ meroz afficitur passibile est q̄ dū sue voluntatis cōpos nō efficit: doloze mestitie afficit: igr passibilis. Qui citur. Ab hac q̄titas excludit: duz nec altitudine nec latitudine nec lōgitudie metitur: nec circūstantias. s. aīe retro deorsum sursuz simistrosum: z dextrorsū z ꝛcludere patit. Qualitas eni forme vel coloris ab hac secernit dū nulla forma humāi corpis vel vll⁹ colorate rei ascribit illi. Hec est memorabil': q̄ preterita recol't. est rōnalis: q̄ pntia discernit. Est intellectual': q̄ futura intelligit. hāc nō mortalez hinc eē pstat: q̄ memoriā sui apud posteros pariter durare laborat. hec ī⁹. Ꝺōt ēt addi fm doc. q̄ aīa ē creata pfectibilis q̄ impfcā. pfectissima tñ q̄titatē hns simpler vita ppa libero arbi⁹ potētiis habitib⁹ decorata atq̄ affectōi magna recta z bona. q̄ qdē sic intelligi hīt q̄ aīa creata ē pfectibil' q̄ ipfecta q̄titas ad scias z virtutes. Perfectissima tñ q̄titas ad potētias naturales. q̄titatē hz q̄ Aug. nō nimēsuā sed ptātiuā z virtualē. Simplex est aīa pptera nec augmēti nec decremēti susceptiua est: q̄ nec in corpore minori minor: nec in corpe maiori maior repiri pingit q̄ eū dem. Est vita ppa q̄ nunq̄ hēbit finē libero arbitrio decorata: q̄ hz facultatē rōnis z voluntatē q bonū eligere pōt gra assistente vel malū eadem desistēte. est ēt decorata potētiis s. intellectu voluntate z memoria. est ēt ornata habitib⁹ vel infusis vel acq̄sitis. infusis p⁹ sic fit quotidie puulis in baptismo z penitēti b⁹ in ꝓtritiōe: vel habitib⁹ acquisitis sicut p⁹ i scia z politicis virtutibus q̄ ex frequētia studii z actuuz bonoz acq̄ri solēt. affectōibus ēt ornata est q̄ sunt gaudiū z spes q̄ de ꝓcupiscibilitate, doloz z timoꝛ q̄ de irascibilitate fm Aug. originē hūt: his aūt affectus fm eundē oīum sunt viciozatq̄z virtutū q̄s quedā prin ci[pa]a z cōis materia: eo⁹ enim est magna quo ca par est eternitati: eo recta quo ē appetēs bonitatē: e. est bona quo ē pticeps deitatis, patet g° ex.13. dignitatib⁹ q̄s ponit ō aīa Aug. z ex.12. q̄s ponit doc. in q̄sta sublimitate creauit eam deus.

Ꝺō p corpeas creaturas pōt aīa descendere ad cognoscendum seipsam. c[ap]m 2ᵐ.

Secundum auxiliuz ad

cognoscēdū aīe dignitatē est creatorū specu[ac]io z ascen[sio]. Tanta.n. est dignitas aīe vt excedat oēs corpales creaturas ēt simul sumptas. vñ Aug.8. de ci. dei. c. ait. Si corpori pferāt aīe natura. sed q̄ aīa oculis corporeis videri non pz. docet apl's ingeniosiuz modū quo saltē oculi mentis dignitas z formositas ei⁹ ꝓphendi possit. d. c. i. ad Ro. Invisibilia eni dei sicut est aīa a creatura mūdi. i. ab oībus ea que facta sunt. i. p corpeas creaturas intellecta ꝓspiciunt. vt igr mens ascendere possit ad cognitōem suiipsius de oīb⁹ corporalib⁹ pōt sibi statuere scalā q̄bus ascendere valeat ad apphensionē dignitatis sue. z vt h⁰ meli⁰ pficere possit ꝓsiderare oz creaturarū corpa[liu]m. p⁰ ordinē. 2° magnitudinē. 3° pulchritudinē seu virtutē. Ꝺ⁰ ꝓsidera mens decorata creaturaz ordinē: vide mirabilem ordinē quē p te posunt creatorin creaturis. cuilibet eni dedit locū sibi cōrīdentē. imperfectōra eni statuit in inferioribus loca. pfectiora vero in superioribus ordinauit. nā p⁰ terrā z terrena grauia z vilia: caduca z corrupti[bi]a in domicilio suo q̄si tabulū fimo plen[o]a padiso lōgiquū z inferno ꝓpinquuz mistice ac sapientissime collocauit. Deōd in superiori loco tanq̄ leuiores ac nobiliores sup grauissimam terram lo

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝛauit aꝯs statuens eis terminū ne ſupet terꝝ ſiē ꝓphā ait. ſminū poſuiſti quē ñ trāſgredi/ nꝫ ouertēt opire terrā. 3° aūt altiori ſtu leue/ acrē collocauit. 4° vero ſup aerem colloca/ mit ignē elenatū ſi gdem mire actiuitatis aꝫ caliditatis. ꝓpterea illuꝫ longe fecit a nobis. 5° quoq; eminētiori loco ſ it lunā. 6° ve/ ro mercuriū. 7° venerē. 8° ſolem. 9° martez 10. iouē. 11° ſaturnū. 12. celū ſtellatū qđ dr fir/ mamentū c 2. ſignis ⁊ aſt cū. 7. 2. coſtellatio/ nib⁹ ⁊ innumerabilib⁹ ſtellis. 13° celū cryſtal/ linū. 14° ⁊ vltimo loco ſtatuit celū empyreū/ tanq̄ nobili⁹ corp⁹ ꝛ eniens tanto regi ac/ filio ⁊ ſpōſe ei⁹ inſup ⁊ oī multitudini beato/ rū. Ad hunc aūt locū vt gl'ia fruerēt eterna. de⁹ aiam nr̄az fo h° apte demōſtrās/ q̄ oibus ſe inferioꝛib⁹ no r eſt vt admi/ranter aīa cū ꝓpheta clamet ⁊ ad eū dicat/ Dia in ſapia feciſti impleta eſt terra poſſeſſi/one tua. 2° vero conſidera aīa mea creaturaruꝫ corporaliū magnitudinē magna q̄ppe eſt ter/ raꝫ in decuplo ſm quoſdā aq̄ excedit eā tā/tūdē aer excedit aquā. aer quoq; tūdē ſupat/ ab igne. ſpera aūt lune tūdē ſupat ignez. ſpa/ mercurii tūdem ſuperat ſpam lune. ſpa vene/ris ſpam mercurii. ſ olis ſperam veneris./ Spa martis ſpam ſolis. ſpa iouis ſperaꝫ mar/tis. ſpera ſaturni ſperā iouis. ſ irmamentum/ i. ſtellarum cellum in decuplo ſuperat ſatur/ni ſperā. Celū cryſtallinū tūdem ſupat ſphe/reū celū. empyreū vero tūdē ſupat cryſtalli⁹/ Tanta ſliquidē ē magnitudo celoꝝ q̄ ſi de no/uo crearet⁹ hmōi magnitudinis tot terra/rū orbes quot ſunt grana arene mariꝝ/ nō imoleret empyreū celū vel cryſtallinū ſeu/ ēt ſtellatū. vñ ſm quoſdā ſi plūbea mola a ce/lo ſtellato deſcēderet vſqꝫ ad terrā vir in gn/gentis annis cōpleret deſcēſum ſuū. 5° quo/q; aīa dei imagine inſignita creaturaꝝ corpo/raliū pulchritudinē ſeu virtutē cōſidera. ⁊ vt/ ab inferioꝛib⁹ ⁊ vilioꝛib⁹ ad ſupioꝛa ⁊ nobili/ora gradato ordine ꝓcedamus. micium ſuma/ m⁹ a terra. R imare terrā ⁊ ꝓcreare q̄ta vir/tute polleat acq̄ta pulchritudine decoret. ni/ſi eni hret archana oino nobis ignota. non ꝓ/duceret tot colozes ⁊ in tāta variet ⁊ tā/ varia pulchritudine flozes ⁊ lilia at osas./ eniſceribus virtutis ac nobilitatis ſue egredi/ unī omnia genera metallozū er quibus fiūt/ tot mirabilia inſtrumenta cuꝫ tanta varietate/ ſonozum ſicut ſunt organa tube cymbala cā/pane ⁊ ſin crea inſtrumēta. ex ipſa quoq; ꝓducuntur ligna ex quibus fiſtule fiūt ſam/buce ex hare ſyphonie tibie arpe lyre coma/muſe ſalteria ⁊ cetera genera muſicoꝝ/ et quis exprimere poſſet q̄ ſuauiſſima ⁊ admi/rabili armonia ubilat quodāmodo ⁊ inbila/re fecit humanas mentes infima ⁊ viliſſima terra. Tanta enim ſuauitate trahebatur mēs ꝓphetica ad ſalterii tectum vt eius ſpiri/tus raperetur in celum ſone reconditos oſē/dit in ſe odozes fragrantie quodammodo in/finite dum illos participat tam mirabiliter. in paruis garoſanis canella: cynamomo ⁊ cro/co: zizibze balſamo: ⁊ muſcato ceteriſq; odo/ribus vnguentozum ⁊ aliozum odoziferoꝝ. Quot inſuper ſuaues ⁊ delectabiles ſapoꝛ/ſ pricipat in plurimis de predictis ⁊ aliis mul/tis ſicut in malis punicis aliiſq; communib⁹/ in ficubus vuis in ceraſis pzunis piris amig/dalis nucibus percis auellanis dactilis vole/mis cedris ⁊ innumerabilibus aliis. Quot/ genera producit virtuoſarum ⁊ mirabiliuꝫ herbarum quot genera lanarum ⁊ linoꝝ: quot genera bladoꝝ quot genera radicuꝫ vtilimarum: quot genera arboꝝ ſiluſtriū ⁊ domeſticarum. quot genera lapidum preci/oſoꝝ ⁊ non precioſoꝝ. quot inſuper ge/nera metallozum ⁊ muneriarum: quot etiaꝫ aliozum bonozum que exprimi nequaq̄ poſ/ſunt. Omnium animalium eſt terra mater. ⁊ nutrix omnium auiuꝫ ſolicita eſt adiutrix. oi/um hominū eſt ſerua ⁊ conſolatrix. Magna eſt ergo nobilitas terre. magna nēpe vltraꝫ dici poſſit ⁊ nihilominus vilioꝛ facta eſt omi/nibus ſuperioꝛibus creaturis. ⁊ vtiq; tam vi/lis q̄ eā pedib⁹ ꝓculcam⁹. qegd putridū aꝫ/ corruptū ē in terrā. piicim⁹. i trā puertiſ. i trā/ icierar. Si purgant corpora hominum ſi ani/maliū ſi etiam aquarum: id unḡ ſuperfluum qđ/ ab eis reſpuit ipſa natura in terraꝫ piicitur/ ⁊ mutatur. Ecce q̄ tam vilem talia nobis/ illam prēdicant ⁊ oſtendunt viliſſimam omi/um creatozum ⁊ ſtabulum animaliū dei. pur/gamentū oīum ſuperioꝛum: ſ iam miſeri/arum. ⁊ tamē infelix anima q nobilioꝛ cun/ctis corporalibus ad ſempiterna creata eſt/ alud q̄ terrena vilia ⁊ tranſitoꝛia non affectat:/ aliud non deſiderat aliud non queritat. Il/la ſpeculatur illa ſectatur in illis delectatur. i illis beatificatur. Et quod mirabilius eſt ſpre/to in commutabili bono non curat. ꝓ eis ter/

naliter cruciari. O inſenſata mor liam cu/ra. O cecitas conſummata. O dementia ad/miratione omnium celeſtiū ⁊ terreſtrium di/gna. querere ſtabulum ⁊ dimittere celum. que/ rere mundum ⁊ amittere paradiſum: amare/ tranſitoꝛium ⁊ perdere ſempiternuꝫ: non diu/ pōſidere creaturā ⁊ in eternum amittere cre/atoꝛem. Si igitur in hac viliſſima terra tan/ta eſt nobilitas tanta foꝛmoſitas tanta etiam/ concupiſcibilitas licet ad ipſam anima nō ſit/ creata ſed ad eterna: q̄ta erit aque nobilitas/ ā nō tantum eſt ſuperioꝛ ſed etiaꝫ in decuplo/ ſuper eam. Quāta erit nobilitas aeris qui in/ decuplo ſuperat aquam. q̄ta erit nobilitas/ ignis qui in decuplo ſuperat aerem cum ſupi/oꝛa q̄rum inferioꝛa in magnitudine tantū in/ nobilitate ac virtute ſuperare noſcantur. Si/ dicez terrenoꝝ nobilitatem cerno illa/ con/cupisco. q̄ ocupiſcibilia noſco. Altioꝛa nō ca/pio. poſt iſta ad eterna non trahoꝛ ignorans/ magnificentiam rerum/ cui ego. nō mireris i/ q̄ ſi nobilitatem ac virtutem ſuperioꝛū igno/raꝫ cum manifeſtioꝛa negatur etiam mari/ni naturales non noſcant. quomō ergo intel/ligent altioꝛa triginta etenim annis philoſo/phus quidam rimatus eſt intelligere naturā/ apis: nec eius nature notitiam adeptus eſt./ Tāta eſt enim nobilitas cuiuſcūq; viliſſime/ creature vtputa pili palee ⁊ cuiuſcūq; etiam/ vilioꝛis q̄ tota philoſophantium peritia om/nem eius perfectionem quam in illa creauit/ de⁹ comprehendere non valeret. qđ ⁊ ideo fe/ciſſe videtur ſapientia dei vt in eo q̄ creatu/re ſue nobilitatem ⁊ dignitatem oſtēdit ad ſu/perioꝛa alliciat ⁊ trahat affectuꝫ atq; in hoc/ q̄ notitiam etiam minime creature occultat./ humiliet intellectum. vt ex his duobus quaſi/ duobus fidei pedibus mēs humana nihil he/ſitans nihilq; amās inferius ad ſuperioꝛa cō/ſcendat. ſicut̄ creature ſue notitiam aperit/ cum ſolis pulchritudinem monſtrat. nonne/ etiam creature ſue nobilitatem occultat quā/ do ⁊ quoſdaꝫ planetas ſoli ſupereraltat ⁊ tñ/ nobilitate in qua ſolem ſuperat non niſi ſu/perioꝛis ſitus indicio plenus manifeſtat. Ut/ omnia nota animam trahant ⁊ inflamment/ ad ſupernoꝝ ſpem atq; dilectionem ⁊ cun/cta ignota atq; occulta inclinēt ſpiritū ad hu/milē fidē. Sed qđ ceperam⁹ ſequamur ſi tāta/ erit nobilitas ignis q̄ta erit nobilitas lune q̄/ decuplo ſupat ignē. Qđē aſcende ſpam/ mercurii ſcāde venerē: tranſcēde ad ſolē. ꝓgrē/dere ad martē: veni ad iouē. deſcende ad ſpam/ ſaturni. conſidera magnitudinē firmamēti in ſ/cuplo ēt ſupantē ſaturni ſpam. O qs iaz nō/ ſtupeat ex ipſa etiā natura rerū. aſcende ſupi/us ad cryſtallinū celū. In fide āb'laī oz huc/ non cernit ocl's ſ c dñi ingeniū nouit: ſed ple/nus fides mōſtrauit firmamentū ēt in decu/plo ſupare. ⁊ ſic per ꝓfis in virtute veni vltio/ ad empyreū celū ad ſedē vtiq; dr ſicut ipe p/ ꝓphāz ait. Iſa. 66. Celū mihi ſedes ē. ⁊ Ec/cleſia. 24. Ego in altiſſimis hito. Docet. n./ fides de i° maxime tri. 2° docet ei⁹ magni/tudinē. 3° virtutē. 4° pulchritudinē. 5° docz/ ei⁹ magnitudinē. cū. n. fm magnos theologoſ/ ⁊ doc. mima ſtella m oz : tota terra. qđ erit/ firma⁹ cū exced q̄ſi in infinitū quāliz ſtellā/ Quid erit empy⁹ celū cū ſicut ꝓdcm ē centicl/ ſupet firmamentū. hinc admiráter Baruh/ c. 3. ait. o iſrael q̄ magna eſt dom⁹ dei ⁊ ingēſ/ loc⁹ poſſeſſionis ei⁹ magn⁹ ⁊ non hz ꝓlūmā/tionē. 2° docet fides illius virtutē qz dicit il/lū a ſenſu remotiſſimū p h° docens in cōpēſ/ibilitatē virtutis eius. Iaz ſicut ex ꝓcedenti/bus pz fm qđ eſt max⁹ molestia eſt pfectiſſi/mū virtute ⁊ maxime i luentie ſup corpoza/ ſibi inferioꝛa. 3° docet ei⁹ pulchritudinē. naz/ fm doc. illud celū hz dotes ⁊ pulchritudineꝝ/ ⁊ ꝓditōes q̄ſi corporis gl'ioſi. iō Eccl'a. 43. c./ de illo ſcrip. eſt. Spēc celi in viſione gl'ie: qz/ lucet q̄ſi ſicut corpoza beatoꝝ ac corporib⁹ ſā/ctoꝝ fm quoſdā pōt quodā° intimariſſi igr eſt/ tāta ēpyrei celi magnitudo vt⁹ ⁊ pulchritu/dō q̄ſi in his illū excedit aīa ꝓ q̄ fcm eſt hi/ tāculū illud. 5° eni qs poterit ꝓhendere q̄/ ſit aīe magnitudo. fm eni magnitudinem ꝓcti/ magnitudo valle pōt ꝓhendi in imēſum ma/ioꝛ ē aīa q̄ ipm celū. nā ſicut. 3. Re. 8. ſaloñ./ ad dñm ait. Celū ⁊ celi celoꝝ te capere nō pñt./ Et tñ aīa tāte magnitudinis ē. vt quez milia/ celoꝝ non poſſent capē aīa ipa ꝓhendat. vñ/ Aug. in lib° de q̄titate aīe ingt. oia que aīa co/gitat intra q̄titatē aīe ꝓtinent. Clare etenim/ cōſtat q̄ aīa ēt deū cogitare pōt ⁊ qđ in infini/tū ē: maius pōt illū in ſempiterna gl'ia videre/ poſſid're ⁊ frui. 2° ēt qs poſſet aīe naturales/ explicare virtutes cū q̄tum aīa in magnitu/dine excedit celum. tñ illud ſuperat in virtu/te. 3° quoq; q̄tum ea ſupat celū in magnitu/dine ⁊ virtute tñdē ē illud ſupat i pl'chritudi/ne. ſic i ſequētib⁹ pleni⁹ appebit. hec aūt oia ꝓfir/

Universidad de Deusto
Biblioteca

manī p Aug.g fmōe. 7 i.sup Jo.ait. Nihil potētius aut sublimꝰ mēte rōnali. gegd sup eū est: creatoꝛ ē. p hꝰ manifᵉ declarans q si q̄li infiniti empyrei celi 7 illiꝰ nobilitatis crearen tur a deo adhuc aīa eis celsioꝛ ac nobilioꝛ re maneret. Dō p diuinā illustratōez aie excellē ia cognosci pōt. cᵐ 3ᵐ.

Ertium auxiliū ad co

gnoscendū aīe dignitatē est diuina illu stra° on gdē sufficit ad cognoscendū aīe dignitatē creaturaꝛ specula° 7 ascē° ſz di uina illustra° necessi est. nō. n. supat aīa ce li pᶜhzitudinē mili° mille milies nec mi lies mille milia ſz quodā° infinities excedit il lā. vñ si remanerent tot empyrei celi quot sūt gra na arene maris q̄ sint q̄ gutte: quot ēt stelle celi. oīs pulchzitudo eōꝝ simpta nō posset eq̄ri pulchzitudini vniꝰ aie tanta ē ex/ cellᵃ eiꝰ. 7 hꝰ gdē pbari pōt triplici luioſe fidei via/ pᵐ via rōis/ 2° via exēpli. 3° via au ctoritatis/ 4° gdē via rōnis. Triplī fidei luio se. Rō gdē est: qz infiniti celi tante pulchzitudinis ēsse est, pdcm celū nō possent intelligere nec diligere nec possidere deū, quēadmodum rōnal' aīa pōt. hinc. i. corī. 2. apl's ait. Qđ ocu lus nō vidit: nec auris audiuit nec ī coꝛ hois ascēdit q ppauit deus his q diligunt eū. 2° au tē oñdit via exēpli. Dei q deꝰ crearet quādā mulierē tante pulchzitudis q̄te fm ordinatā potentiā illā creare posset. sin sup crearet pi ctoꝛē tante pritie in arte pingēdi q̄te fm pdcām potentiā formare valeret/ addat ēt q pdictus pictoꝛ totū ge^m suū poneret vt quandā ima ginē pingeret ad silitudinē mlieris pd ad hꝰ aliq̄ impedimētū hꝛet: q̄so q̄ta eēt illiꝰ imaginis pulchzitudo. vtiq̄z tāta q formosioꝛ mīme pingi posset cū ad hꝰ hꝛet plenariū scī re velle 7 posse. Victoꝛ. n. atq̄z creatoꝛ aīe ip sa sapīa dei est cuiꝰ sapie nō est numerꝰ. hinc ppheta ait. Deꝰ sciaꝝ dns est. ad creandū ēt aīam infinita potᵉˢ vsus ē. de q̄ Bᵉ. Ji. c. ipse ait. Ego sum deꝰ op̄s. 7 iterum Sapī. dēm ē illi. Subest tibi cū volueris posse/ voluit gᵒ eadē infinita potᵉᵃ 7 sapīa sua formare aīam ad imaginē 7 silitudinē suam/ mēsura q° pul chzitudinē dei ad cuiꝰ imaginē aīa est mēsura 7 potētiā q̄ potuit/ sapiam q̄ nouit 7 7 volūtatē q̄ voluit sic eā creaꝝ 7 intelliges pᶜ hzitudinē ei. 3° pōt oñdi via auctis. dr enīz Bene. i. q̄ creauit deꝰ hoiem ad imaginē 7 si militudinē suā. fm n. quoddā imago dicit apti tudinē ad q̄ndū silitudo vero ipm actum amādi ad cuiꝰ intelligētia notādū est q̄ sicut dr. i. Jo. 4. Deꝰ caritas est. ſ. increata infini ta 7 imortalis. ab hac. n. charitate gdā infini tus 7 purꝰ actꝰ amoris ꝓcedere corroboratur aīa gᵒ ad imaginē dei creata dr: qz sicut deus charitas ē: sic 7 ipsa hz ex. ꝓprio cē suo. cuz in vsu liberi arbitrii est. quādā innatā aptitudi nē ad amandū sine q̄ mīme eē pōt. necesse ē. n. ei aut diligere denū incōmutabile. qđ est deus aut hoᵐ comutabile. qđ est mūd. ipsa p liber tatē arbitrii in meᵒ ꝓstituta. ad silitudinē vero dei iō creata monstrat: eo q̄ sicut a charitate ꝓcedit actus ille amoris: sic in aīa ab ipsa ap titudine ad amandū qdā actꝰ amoris ꝓfluus 7 velox cū in vsu liberi arbitrii est q̄ ꝓcedat est op̄. 12° ēt dici pōt fm Bonauē. in cēlo go q̄ imago notat ꝓformitatē in q̄titate silitu do vero ꝓuenientia ī q̄litate. 5° fm Aler. de al' imago ē in naturalibꝰ silitudo ī gratuitis. Ic de imagie trinitatis in aīa figurata ꝓphā ait. Signatū est sup nos lu. vul. tui dñe de. le titiā in coꝛ. meo. Silitudo. n. dei tūc in aīa cē dr: cū hz virtutes charitate formatas. ſer gb° q̄ silitudo pficit imaginē: sicut gra p/ ficit naturā. 4° Du. de sctō vic. in sum. ō tri nitate ēt ait q̄ sicut imago rei cernī in specu lo ita 7 aīa in sua rōe deū cognoscere pōt. vñ in psal. signatū est sup nos lu. vul. t. d. vt. n. in facie cognoscit hoīa 7 ipa rōe tanq̄ ī sua fa cie cognoscit deꝰ. hō itaq̄z imago dei est p rō nē. vñ apls. i. eodm ii. Vir est imago 7 gloria dñi ē 7 ad imaginē dei factꝰ est hō. qz no est ei vsq̄z q̄q̄z silis. filiꝰ est imago prius nō. ō ima ginē: qz q̄gd hz pater totū hz filiꝰ p naturā hō vero ita ē imago dei q̄ ad imaginē q̄ non p naturā ſz ꝓticipatōe vel imitatōe hz ea q̄ di uinitatis sunt. hec ille. 5° fm Augu. de spū 7 aīa. Sicut deꝰ est vbiq̄z ſz ōcipue dr eē i ce lo sic 7 aīa tota in toto suo corpe est 7 in q̄lz ei° ꝓte tota tanq̄ in quodā suo mūdo ſz inte rius ē in coꝛde, non tū fm suā essentiā ē in to to corpe, ſz in ꝓte corꝑis determinatoꝛ tū vir tutē influit toti coꝛpi. 7 ad oc E. ndo. de aranea ere^m ponit que in meᵒ tele sue residēs sentit quēlz suū motū inter sue exteriꝰ i te la factū. 7 eodᵉ aīa in cētro cordis eriis sine sui distēcōe totū corpꝰ sibi vnitū significat vi ificat atq̄z mouet. 6° sicut deꝰ simplicissimꝰ ē in sua natura: sic 7 aīa ēt simꝑlex est. vñ Au

gꝰ. de spū 7 aīa. Aīa in eēntia ē simpler in of ficiis multipler. 7° sicut deꝰ ē eēntia rōnalis. 8° sicut deus est spūs ita hō est aīal rationale. 8° sicut deus est spūs Jo. 4. Deꝰ spūs est. sic aīa spūs dcā est. 9° si cut deꝰ est vnꝰ in toto sc'o Deut. 6. c. Audi isrl' oñs deus tuꝰ vnus est. sic aīa in toto suo corpore vna ē. 10° sicut ds ñ ꝓtiet ab vniuer so sz ꝓtinet illū sic. fm Dama. libꝰ. i. c. 18. Aīa non ꝓtinet a corpe sz cōtinet illud sicut ignis ferrū 7 in ipso erīs suas op̄atōes op̄at. 11° sic deꝰ implet totū mundū quēadmodū ipse Je re. 23. c. ait. Celū 7 terrā ego impleo ait dns sic 7 aīa implet totū coꝛpꝰ humanū. 12° sicut deꝰ hz viuere 7 intelligere sine mūdo: sic 7 aīa hz viuere 7 itelligere sine corpe suo. 13° sicut deꝰ in mūdo oīa videt 7 non videt: sicut Er odi. 33. ipe ait. Nō videbit me hō 7 viuet. 7 Jo. i. c. Deū nemo vidit vnq̄. sic aīa videt et nō videt. 14° sicut deꝰ non inficit sordibꝰ lu di sic aīa nō inficitur corꝑea sorde q̄tūcunq̄z sordescat caro. 15° sicut deus q̄q̄z non audiat nec dormit iusta illud ps. Ecce nō dormi bit neq̄z dormiet. sic aīa ī corpe nunq̄z dormit hz dormiat corꝑ. 16° sic ds ī mūdo aliquā prē nobilꝰ q̄ alteraz ornat sicut pz in sole 7 luna et stellis auro lapidibꝰ ꝑsciosis et ꝑsimilibꝰ. sic aīa in corpe vni mēbrū nobilꝰ q̄ alteruz de corat. 17° sicut dns cā est ī mūdo ieremēti in plātis herbis arboꝛibꝰ floꝛibꝰ fructibꝰ 7 cete ris ꝑsimilibꝰ. sic aīa cā ē in corpe augmēti cu iusibz mēbris. 18° sic deꝰ regit 7 gubernat oꝛ dē sic aīa vegetat ꝓseruat vitificat regit 7 gu bernat corpus. 19° sic ds vnitā sibi naturā hu manā pᵒ habuit passibilē 7 postea gloriosā sic aīa pᵒ vnita est carni passibili ōmū est glorifi/ cāda i celo. 20° sic ds ē in mortalis teste apoᵒ pᵒ tbi. i. Regi sc'oꝝ in mortali in visibili solū do honoꝛ 7 glia i se. ſ. amē. Sic est aīa imoꝛ talis atq̄z si insta erit cū do victura in se. se. a.

Articulꝰ 2ꝰ q̄ p bñficiuz redēptionis co gnosci pōt q̄tū deꝰ dilexit aiaz nr̄am.

Ecundo vt cognosca

mus erga nos dei dilectōez ꝑsideremꝰ ificiū redēptiōis. de quo Luce. i 5. dns mystice ait. Quis ex vobis hō q hz cen tū oues: 7 si pdiderit vnā ex illis. nōne dimit tit. xcix. in deserto 7 vadit ad illā que pierat: donec inueniat eā. Et cum inuenerit eā impo nit in humeros suos gaudens. In quibus sa cratissimis verbis tripler mysteriuz circa aīe redēptiōem p ordinē demonstrat. Primū est mysteriū incarnatōis. 2ᵐ est mysteriū pegri nationis seu ꝑuersationis. 3ᵐ est mysteriū passi onis: vt verificet qđ Jo. 3. scriptū est. Sic ē us dilexit mundū vt filiū suū vnigenitum da ret. ſ. incarnatū pegrinū 7 passum.

Quātum de dilexit aiam oñdit p carnis assumptionem. cᵐ pᵐ.

Rimum est mysteriuz

incarnatōis: de quo dr. Quis ex vobis hō. i. aliqs ex vobis hō. qz ex nobie est verꝰ hō rōnis. Velus. q hz cētū oues i. hoies 7 angelos: iustos illud. Nos aūt ppl's eiꝰ 7 oues pascue eiꝰ. ipse ē. n. pastoꝛ sic ipe. Jo. 10. c. ait. Eᵒ sū pastoꝛ bonꝰ. vñ gl. oues ē pastoꝛ cuiꝰ nr̄e oues cerissima portio sumus. Angeli. dē 7 hoies ꝓpter innocētia in q̄ cre ati sunt oues merito nuncupant ſz cētū: qz ꝑz glo. numerꝰ cētenariꝰ ꝑfectus est. Et si pdide rit vnā ex illis. ſ. aīam siue naturā humanam. er vno hoie ꝓpagatā: qđ vtiq̄z factū est oñ pascua vite hō peccando reliquit. 7 ouis vna ſ. humana natura. i. q̄lz aīa total'r pdita fuit q̄ oēs in Adam peccauerūt. sicut dr ad Ro. 5. c. hinc psal. ait. Errāui sicut ouis q̄ pit: gre serui tuū dñe. nōne dimittit. 99. in deserto. p 99 natura angelica designat. qz pnouē chozoꝝ distincta est: nō tñ designat simpl'r p numerū nouenariū ſz p illū ductū p denariū. denarius n. numerꝰ ꝑfectōem demōstrat. vt in denario ꝑfectio gre 7 gl'e: 7 in nouenario nature distō mystice denotet. In deserto nēpe. i. in celo an gelica natura relicta ē: qđ gdē ꝑfectus fuit a pec. ante multitudie angelorꝝ. Et vadit ad il lā. ſ. aīam que pierat. Venit quidē assumēdo humanā naturā: qz verbū caro fcm est. vt dr Jo. i. de quo ꝓpha admiras ait. Dne qđ est hō q̄ memoꝛ es ei° aut filiꝰ hois qz vi. cum. magno qdē ꝓcio estimata es. o aīa. p q̄ regre da a summo celoꝝ. dei filiꝰ descēdit in vterū virgis. Quis sapiēs p reqrendo obolo. it/ nere tōtū dierū volūtarie laboꝛaret. gᵒ magna qdē res es aīa mea. p q̄ requirenda deus in mūdū descendere dignat° est.

De dilectōe quā deꝰ oñdit aīe p rpi pere grin. ōem seu ꝑuersatōem. cap'm 2ᵐ.

Ecundum mysterium

est pegrinatōis seu ꝑuersatōis. ō quo subdit. Donec inueniat illa. ſ. q̄rit il

lā. O ḡto labore ⁊ ḡ feruēti amore quesiuit aiaꝫ amorosus Jesus. vir vtex virgis egressus est. ⁊ dilectā aiaꝫ more infantiū vocat. Zi Zi Zi. i. aia mea: aia mea: aia mea te quero. p te inuenēdo hāc pegrinatōem assumo: media nocte frigore cruciat⁹ ac p te ditāda paupta te vallat⁹ iā laboriosa. p te ītā aggressus iū. 8ª die. p te aia circūcidit puer ac vuln⁹ dolorosum iā. p te dignat⁹ ē pati: iā incipit. p te effundere sanguinē sacrū. psidera aia mea parvula Jesum. p vulneris dolore clamantē ac dulciter te ḡrentē dū vagiendo ait. Zi Zi Zi q̄ si infantilr aiam tuā r tans iꝫ aut die fulgore radiantis stelle ab oriēte triplicē aie potentiā trahit in mysterio triū regū. non p⁹ mitos hos dies appᵘit anᵍˡˢ Joseph in somnis. et ppᵗ futurā psecutōem ꝺ odis ipm cū parvulo ⁊ mre ei⁹ iubꝫ fugere in egypt. O aia mea ḡ tēpestiuā psecutōem incipit. p te pati fili⁹ dei Jesus nec passus ē. p te aia puerilez infantiā suā ēt inter vbera mris sue eē tutā ḡ suo tyranno ḡreret ad mortē. nec quoq; ad citatē vicinā sua termiata est fuga iꝫ ad gentē barbarā ac multaꝫ dietaꝫ diuisione lōgin quā itinere vaste solitudis p desertū: vbi cibi ⁊ hospicii atq; vmbr⁹li inopia bēbat. Deniq; virgo beata puemēs in egyptū in pteriti laboris solaciū pauꝑcula pegrina: pauꝑculū ꝓducens tuguriola de labore manuu suarum ⁊ sancti Joseph pauprime victitabat. Talibus stipēdiis aia mea. p peccatis tuis acceptis puer ḡtus Jesus cū suis pentlb⁹ septēnium in egypto pegit. quib⁹ completis iter angls dñi monet Joseph puer ⁊ mrem ei⁹ mortuo impio rege ad terrā israel iterū redire. Contemplare nūc aia mea grauiorē laborem in reditu septēnis Jesu q̄ fuerit in primaria fuga. Tūc. n. vt pusilus ifans poterat baiulari: grā diuscul⁹ aut nūc fact⁹ nec commode portari poterat: nec adhuc penellus valebat p tm vie spaciū ambulare. fact⁹ aut annoꝝ. 12. remāsit puer Jesus in hierusalē ⁊ no cognouerut pentes ei⁹ sed ḡrentes cū inter cognatos ⁊ notos post triduū inuenerūt illū in templo sedentē in medio doctoꝝ audientē illos ⁊ interrogātem eos. Sꝫ de quo q̄lo erat inter eos fmo. ꝺ quo interrogabat illos: nisi de aie nolitate creatōe lapsu repatōe glorificatōe ⁊ cōsilib⁹ Sꝫ. aut ꝓsummato iā anno vt aie demonstraret oīs iustitie viā in iordane a Joanne voluit baptizari. Cōfestimq; ob aie dilectionez deserti aggᵉ ̄ cedit campū vt de ea ꝫ diabolum triumpharet. 4ᵒ ꝺieb⁹ ⁊. 4ᵒ. noctiᵇ⁹ ꝓtua obtinenda victo⁸ aia mea teiunauit. Sꝫ ꝺu ri. p te ꝓgressum gloriosumq; de deste triū phū deserta loca relinquēs discipulos vocat circuies ciuitates ⁊ castra solicite ḡrens quā pdiderat ouē. Quāta aut ppessus fuerit benedict⁹ Jesus. p te aia mea dū benefaciendo hinc iñ transiret quis exprimere posset. quot odia: quot detractiones: quot blasphemias: quot impropia: quot ēt iniuriosa opera. p te voluit pati. opat. p te miranda: pellit demōes mūdat lēprosos: illuminat cecos: erigit claudos: soluit mutos: apit surdos: curat idropticos: sanat paliticos: liberat lunaticos: expellit febres: erigit curnos: extendit ꝛctos: purgat sanguifluos: ꝛpscitat mortuos. Et quis enarrare valeret quot miracla opat⁹ ē amorosus Jesus vt te aiaꝫ inueniret. hinc Mat the. 6. scriptū est. Quoq; introibat Jesus i vicos aut in villas aut in ciuitatcs. in plateas ponebant infirmos ⁊ deprecabant eū vt vel fimbriam vestimēti ei⁹ tangerent: ⁊ quotquot eū tangebant: salui fiebant.

Dō dominus Jesus vt anime vitam daret voluit horribile subire mortem. capitulū tertium.

Ertum est mysterium

passionis. q̄ vt te mortuam suscitaret voluit. p te mori aia mea. ꝓpterea in pabola subinferꝫ. ⁊ cū inuenerit eam ponit sup humeros suos gaudens. In qbus xbis triumphat. 4ᵒ ꝺieb⁹ ⁊. 4ᵒ. noctiᵇ⁹ ꝓtua obtinenda victo⁸ aia mea teiunauit. Sꝫ ꝺuri. p te ꝓgressum gloriosumq; de deste triū phū deserta loca relinquēs discipulos vocat circuies ciuitates ⁊ castra solicite ḡrens quā pdiderat ouē. Quāta aut ppessus fuerit ꝺ nedict⁹ Jesus. p te aia mea dū benefaciendo hinc iñ transiret quis exprimere posset. quot odia: quot detractiones: quot blasphemias: quot impropia: quot ēt iniuriosa opera. p te voluit pati. opat. p te miranda: pellit demōes mūdat lēprosos: illuminat cecos: erigit claudos: soluit mutos: apit surdos: curat idropticos: sanat paliticos: liberat lunaticos: expellit febres: erigit curnos: extendit ꝛctos: purgat sanguifluos: ꝛpscitat mortuos. Et quis enarrare valeret quot miracla opat⁹ ē amorosus Jesus vt te aiaꝫ inueniret. hinc Mat the. 6. scriptū est. Quoq; introibat Jesus i vicos aut in villas aut in ciuitatcs. in plateas ponebant infirmos ⁊ deprecabant eū vt vel fimbriam vestimēti ei⁹ tangerent: ⁊ quotquot eū tangebant: salui fiebant.

re sine calice dire mortis ꝓtus ⁊ de voluntate diuina. Ecce iā appropinqt bellū vallatum turba malox amorosius Jesus ⁊ offerens se meipm. p te aia mea capit: ligat: trahit: deludit: ꝛspuit: vultu velat. colaphizatur: ⁊ beffali furore illi scelesti insaniunt ꝓ eū. Dem. qꝫ in domo Pilati. p te aia mea ꝓpria veste nudatus atq; ligat⁹ truculētis manib⁹ impij. ꝺ cā illa caro sanctissima flagellat. ⁊ laniat et vsq; ad effusionē sanguis sacri. totū illud sanctissimū corpus crudelissime lacerat. ⁊ qđ horribilē est. p te aia mea caput illud angl' tremebundū duris spinax aculeis coronatuꝫ sacrū effudit sanguinē dū ꝓfigitur spina crebra arundinū pcussione. vsq; ad cerebrū. pfūdata. sic bilitat. ꝓducit corū pplo portans spineā coronā ⁊ purpureū vestimentum vultu velat⁹: sputis deturpat⁹: genis ac tota facie tumefact⁹. Codenat ad mortē eterna vita. p te viuificāda aia mea dilecta. ⁊ baiulās sibi crucē venit in calua⁸ locuꝫ: ibiq; inuenit qm ꝺiderat ouē. Jᵉ quoq; portauit amorosissim⁹ Jesus patientissimū laborē. ꝓpterea in pabola subdit. Et ponit in humeris suis. s. i uentā ouem. Humer⁹ xpi sm Ambro. Brachia crucis sunt. Cōtēplare aia mea q̄ in terra posita cruce denudat⁹ immaculat⁹ agnus vt imponeret sup humeros suos ouē sup crucem extendit receptur⁹ mortē. p aia redimenda Cōfigit in manu dextra ꝑm⁹ clauus vi q̄ tracta alio clauo configit reliq; man⁹ trahunt pedes mortali crudelitate ⁊ reliq⁹ clauo ꝓfigunt in cruce. Eleuat a terra lignum deo tali insignitum: diuellunt ⁊ lacerant dñi Jesu carnē durissimi claui corpore pōderante. ꝙ sunt sanguis. p te abluēda aia mea. apte sunt chataracte celi vt inundet diluuiuꝫ grē ad aie crimina suffocāda. O q tante duricie est q̄ ei nō scindit cor. Vere lāguores nr̄os ipse tulit: ⁊ dolores nostros ipse portauit. O amor. p me indignissimo passus. O gen⁹ humanum erpgisti ere a tuo letargico sōno: ⁊ vide q; ad orientē vertit faciem suā rp̄s: ad meridiem dexterā manum. ad occidentē. plātas sanctoꝝ pedum: ad septētrionem alterā manum. Oīs vocat: oīs desiderat: oīs visitat oīs innitat ⁊c. atq; clamans ait. Venite ad me oīa qui laboratis ⁊ onerati estis ⁊ ego refitiā vos. Ab oriente vocat adolescētes: a meridie vocat magnates: ab occasu vocat senes a septemptrione vocat pauꝑes: omnes scitiē tes venite ad aquas. Sᵃ quoq; portauit locū dissimum doloꝛē. qꝫ subditur gaudēs. O cuꝫ ḡto gaudio voluit. p te mori anima mea. O charitas consummata. Ecce Sꝫ Augu. p impio pietas flagellatur: p stulto sapientia deluditur: p mendace veritas necat: damnat iustitia: p iniq⁹ n⁹ afflīgit: p infideli p misero replet sinceritas: aceto inebriatur: p felle dulcedo moritur vita. p mortuo. Et hec omnia cum gaudio. p te aia mea tul⁹ demuq; vt morte sua. anime vitaꝫ daret in manus paternas spiritum commendauit.

Articulus tertius de beneficio glorificationis ex diuina dilectione anime preparato.

Ertum quoq; benefi

cium ad conferendum est glorificatōis. Tanto nāq; amor dilexit ab eterno deus aiam nr̄am vt ei pararet gloriā sempiternam. vnde Ephe. c. 1. apl's ait. Elegit nos ante mundi constitutōnem vt essemus sancti ⁊ immaculati in conspectu ei⁹. in cuius cōspectu ē nihil aliud est q̄ eternis gaudiis ꝑmiari. nam sm Augu. cum anima erit in conspectu dei: de⁹ ab ea sine fine videbitur: sine fastidio amabitur: sine fatigatione laudabitur: ⁊ iterum Bernar. ait. Ibi deus erit rationis omnis plenitudo lucis voluptati: multitudo pacis: memorie cōtinuatio eternitatis. ⁊ iterum idem dicit. Merces sanctorum tam magna est q̄ non potest mensurari: tam multa q̄ non potest numerari. tam copiosa q̄ non potest fieri: tam preciosa q̄ non potest estimari. Considera ergo anima dignitatem tue creationis charitatem tue redemptionis. atq; benignitatem tue glorificationis vt grata de creatione: gratior de redemptiōe: gratissima fias de obtinenda glorificatione. Quam nobis concedere dignetur dulcissimus Jesus christus qui cuꝫ patre ⁊ spiritu sancto viuit ⁊ regnat in secula seculorum amen.

Feria tertia p⁹ dñicam oliuax de salutatione angelica que p ordinē declarat. fmo. 52 qnquagesimusecundus.

Ogitabat qualis cēt

ista salutatio. Luce. c. i. Quia dominus Jesus christus matrem suam sibi habet ceteris sanctis propinquiorem ⁊ cariorē ac ad inꝑpellādū. p nobis apd ipsum potentiorē. ꝓpea vult ipsam a nobis vltra oēs

Universidad de Deusto
Biblioteca

sanctos prediligi prehonorari: salutari ⁊ ve
nerari. Hã ipaꝫ ⁊ virtutes eius attentissime cõ
templari ⁊ ad eas ardentissime afficiꝫ in summo af
fectu inflãmat ⁊ sublenat ac irradiat intellec
tũ ad summas virtutes xpi ⁊ ad ipm r^m Sum
pliciter nẽpe melius ⁊ vtilius est ozãe ⁊ de/
notione ꝓ adiutorio ad matrẽ xpi recurrere
qꝫ ad oẽs alios sanctos infe..ozes Quapro
pter ad excitandã deuotoem ⁊ inflamandam
affectoem erga virginẽ matrẽ disposui ipa iu
uante salut..em angelicã declarare vt ostẽ
datur r^a religiosꝰtas que est angeli destinati
Ad o qua sumo verbi Luce.i.c.q ō eadẽ sa
lutatõe ait. Cogitabat qualis esset ista saluta
tio. In quibus verbis onditur hec salutatio
esse plena. 3° admirabilis ꝓsideratõis ibi co
gitabat. 2° admirabilis ..m..datõis ibi qualis
esset. 3° admirabilis salutat..is ibi ..a salutã
tio admirabilis cõsiderationis qꝫ cogitabat.
Ad° aũt ostenditur plena. s. btã virgo vt vi/
delicet eius exẽplo discam⁹ hui⁹ salutationis
mysteria põderare. Et vt clarius elucescant
alta mysteria eius tria in ea consideranda siue
cogitanda sunt. Cõsidera nẽpe. Ad° virgineũ
statũ. 2° angelicũ exẽplũ. 3° mirificũ lucrum
Ad° ꝓsidera in hac salutatõe virgineũ statuꝫ
Est eñ regina mie tẽpũ dei habitaculũ spũs
sancti semp sedẽs ad dexterã xpi in gl̃ia scꝫ
pitna sicut ꝓphã ait. Astitit regina a dex.t.in
ve.de au.. circum. varietate. s. oim bton. Jo
veneranda salutanda ac adoratõne ꝓpulit
adorãda. In c^o exẽplũ. 3. Re. 2. in figura xpi
Salon surrexit de solio in occursum mris et
adorauit eam. Ideoqꝫ ad dexterã regis sedet
vt quotiens adoras regẽ xpm adores e.. ..
matrẽ ꝓpterea hac salutatione est frequẽ
ter adoranda. 2° cogita angelicũ exemplum.
Si eñ angeli salutant eã qto magis hoc te
netur hõ .vñ Luce. i. Ingressus angelus ad
eaꝫ dixit Ave gratia plena ⁊c. De qua Ber
nardus ait Que est hec virgo tã nobilis vt sa
lutetur ab angelo tã humilis vt desponsata sit
fab° Discę gaũb ẽgelo salutare maria 3° con
sidera mirificũ lucrũ qꝫ cũ hõ ꝺ deuote salutat
virginẽ resalutatur ab illa. Est eñ curialissima
regina gloriosa virgo maria nec potest saluta
ri sine resalutatiõe mirãda Si mille ..e m..
dicis in die deuote, milies a virgie resalutaris.
Propterea ymysteriũ huiꝰ hortatur Apostꝰ
lus vltio c^o ad Ro.ō. Salutate mariã Et sic
ꝓꝫ ꝓpũ hec salutatio est admirabilis cõside/
rationis quia cogitabat. 2°. appet eẽ admira
bilis cõmendationis ait eñ ꝗis esset. Commen
dat nãqꝫ hec salutatio ex tribus. Ad° ex alti
tudine. 2° ex dulcedine siue ex dulcitudie. 3°
ex gratitudine. Ad° ex altitudie. s. que i hac sa
lutatione cõtinetur. Tota eñ mysterijs mira
bilibus plena est que oia redolent ⁊ redũdãt
dulcedinẽ salutis nostre. Quis eñ tam ingra
tus ⁊ tam insipidus erit qui nõ sepe p hãc sa
lutatõem recolat pzin^a nostre salutis. Ave in
gt̃a plena dñs recũ. Dẽ verbũ alijs myste
rijs plenũ est sicut infra latius patebit. 2° cõ
mendatur ex dulcedine. Hãc eñ gustãs ⁊ sa
porãs ꝓphã dicit. qꝫ dulcia faucibus meis
elo..tua sup mel oꝛi meo. Jo ecclę. 24. ipsa
ait Spũs meus sup mel dulcis ⁊ hereditas
mea sup mel ⁊ fauꝰ. Hereditas eñ gloriose
virginis est salutatio sua qua apud hoies de
uotione hereditauit: vt iam Ave maria sicut
Mater noster cuilibet xpiano libeat frequẽ
tare. 3° ꝓmendatur ex gratitudine. Magna
..pe ingratitudo est tot susciꝑe beneficia a
dña nostra gloriosa maria ⁊ non cognoscere
donatricẽ nec sibi salutando regratiari. Un
de cõtra talẽ ingratũ ecclę. 41. exprobratine
scriptũ est. Erubescę a salutationis silẽtio. 3°
ostẽditur esse admirabilis salutationis. quia
subditur ista salutatio. In tota nẽpe serie hu
ius angelice salutationis ..tripler principa/
le mysteriũ per ordinẽ declaratur. Ad^m est sa
lutationis ibi Ave maria. 2^m est ꝓmendatio/
nis ibi bñdicta tu. 3^m est supplicatõis ibi Sã
cta maria mater dei ora ꝓ nobis peccatorib⁹
Articulus primus de triplici excellẽtia vir
ginis gloriosę. s. nature gratie ⁊ glorie.

Primum mysterium

p est salutationis. In qua salutatio
ne tripler virginis excellentia de/
monstratur. Ad^a est nature. 2ª gratie. 3ª glo
rie. Ab beata virgo excedit multipliciter
oẽs alios in natura. Primũ capitulum.

Prima est excellentia

p nature. Triplici nãqꝫ ..do i Ave
hec nature excellentia demonstra
tur. Primo mõ Ave .i. sine ve. Et hoc tripli
citer quidẽ mõ cum subiacet totũ femineũ gen⁹
sc̃z pudoris: laboris; ⁊ doloris. Fuit enim sine
ve pudoris in conceptione. sine ve laboris in
gestatione. sine ve doloris in ꝑturitione. Nam

teste Bernar. fuit sine corruptione fecunda.
sine grauamine gravida sine dolo.. puerpera
Ratio aũt quare fuit sine ve pudoris est ⁊ qꝫ
eius conceptus fuit sine corruptione non hu
mano semine: sed mistico spiramine. Angelo
fili dicente. Spũsctũs superueniet in te. Fuit
etiã sine ve laboris quia pond⁹ amoris ⁊ gra
tie. Leuis virtus spũsctũ obũbrabat. In
super nõ habuit ve doloris quia part⁹ sine lesio
ne. quia angelus subdit. Quod eñ ex te nascę
tur sanctũ vocabitur filius dei. Soli enim
principi porta ista seruata est quã non vio/
lauit egrediens: sicut nec etiã ingrediens. Si/
cut mistice ponitur Eze. 44. c. Hac tripli
ci maledictione in nulla muliere immunis na/
tura fuit mi in sola virgine benedicta. Unde
eue ge. 3. c. dictũ est. Multiplicabo erũnas
tuas ⁊ conceptus tuos. In dolore paries fi
lios tuos. 2° etiã mõ in virgine per Ave na/
tiue excellentia denotatur: quia ab alio tri/
plici ve immunis fuit sc̃z concupiscentie: culpe
⁊ pene. De quo triplici ve Apoc. 9. clamat
aquila volans ve: ve: ve habitantibus in ter
ra. Fuit eñ beata virgo sine. p° ve. hoc est si
ne tyranno concupiscentie originalis peccati
quando sine eo concepta est. sicut teste Salõe
canti. 4. didicimus qui ait. Tota pulchra es
amica mea ⁊ macula. s. originalis culpe non
est in te. aut in ea fuit ōino extinctũ per spũs
sancti sctificationẽ. Propterea .ps. ait. San
ctificauit tabernaculũ suũ altissimus. i. beatã
virginẽ. In qua dñs ihesus xp̃s nouẽ mensi
bus habitauit. Fuit sine 2° ve. s. culpe ⁊ mor
talis ⁊ venialis. Unde Augu. Excepta bea/
ta virgine maria de qua cum de peccatis agi
tur nullã volo fieri questionẽ propter hono
rem dñi. Aliter dide sine ve generali quo ad
fm speciali. quo ad p^m ⁊ molesti. quo ad 3^m
Ista non sunt de testu. Sed po⁹ hanc ergo
virginis exceptõem si sancti ⁊ sancte congre
gari possent ⁊ quererẽ abeis an peccatũ
haberent quid respõderent nisi quod Jo i. i.
cano^a. i. c. ait. Si dixerimus quia peccatum
nõ habemus ipi nos seducimus ⁊ veritas in
nobis n.. Fuit sine 3° ve. s. pene q ē i sepatõe
aie ⁊ corpis qẽ icinera^o ⁊ corpis dissolu^o. Nã
sicut nõ dedit dñs sanctũ suũ. i. xp̃m videre coꝛ
ruptionẽ sic nec sanctam suã de qua natus ē
sanctus: sed in corpoꝛe ⁊ anima in celum assũ
pta est. 3° insuper mõ per Ave in virgine na
ture excellentia demonstratur: qz. s. fuit sine
alio triplici ve videlicet carnis mũdi ⁊ diabo
li. Sine 3^a ei defuerunt. De quibus 3. Jo.
2. Omne quod est in mundo concupiscentia car
nis est ⁊ concupiscentia oculorum ⁊ super/
bia vite. Auaricia nãqꝫ excludit per pauper
tatẽ. luxuria per virginitatẽ. diabolũ vel sup
biã per humilitatẽ: quia has virtutes per
fectissime in se habuit. Merito ergo ab an
gelo dicitur ei Ave. Ab vsu eñ ecclesie imedi
ate subditur marie nomen cum dicitur Ave
maria quod tamen ab eodẽ euãgelista Lu
ca ꝓmissum erat cum diceret. Et nomen vir
ginis maria. Et merito quidẽ nomen marie
adesse debet. Nam maria interpretatur ma
ris stella. amax mare. dña ⁊ illuminata. Est
eñ stella nauigantibus hoc mare magnuꝫ et
spaciosum manifestans ad quo repti^a. quoꝝ non
est numerus. Sed marime stella est quia emi
sit per nativitatẽ filii dei radiũ mentis nostre
irradiativũ. Amaruerũt fuit mare quando in
passione gladius a symeõe predictus Luc. 2
eius animã pertransiuit. Dña equidẽ facta ē.
in sua assumptione quando exaltata est sup
chozos ãgelox ad celestia regna ⁊ fcta ē regi
na celox ⁊ dña angelox. Sed illuminata mi
rabiliter fuit in aie sue in corpus infusione.
mirabilius tamen in filii dei conceptione.
sed mirabilissime in sua assumptione ⁊ gloꝛi
ficatione vbi vltra oẽs beatos angelos ⁊ ani
mas simul iunctas diuina visione manet irra
diata. Ecce prima excellentia virginalis: qz
excellit oẽs alios in natura.

Ad° beata virgo multipliciter oẽs alios in
gratia supercellit. Capitulũ 12^m.

Ecunda excellentia

s est gratie. De qua angelus subdit
gratia plena. Hoc fm triplicẽ in
tellectũ exponi pt. Primus est gratia plena.
gratia nãqꝫ sc̃z corporali. spũali ⁊ singulari.
Nam gratia corporalis fuit: gratia virginita
tis in carne Unde canti. 4. Hortus conclusus
fons signatus denomiatur. Gra spũalis fuit
hũdantia virtutũ in mente. ppterea etiã cãti.
4. Anima eius dicitur fons oꝛtox ⁊ pute^o
aquax viuentiũ. Gratia singularis fuit pze/
sentialis filii dei in ventre. ideo canti. 7. scriptũ
est. Venturus sicut acerrus tritici. i. plenus
illo grano frumenti qui de se ait. Jo. 12. Ni
si granũ frumenti cadens in terrã .i. in beatam
virginẽ per incarnatõem mortuũ fuerit

Universidad de Deusto
Biblioteca

passionē ipm solū manet 7 2° intellect° gra/tia plena. Hā fuit in ea vacuitas siue pfotū/ditas humilitatis: puritas virginitatis: 7 so/liditas charitatis. quia has virtutes plenissi/me habuit 7 in summo. Ad hoc enim q̄ vas impleatur 7 teneat liquorē bonū ista tria reg runt̄. s. q̄ vas sit vacuū siue ꝓfundū. q̄ sit pu/rum. q̄q3 sit solidū siue firmū que oia fuerūt in virgine matre. Vnde canticor. 4. admiran ter de ipa angeli querunt. Que est ista que p/greditur. q. aurora cōsurgens. pulchra vt lu na ꝓpter virginitatē luna nāq3 corpus frigi/dum est. electa vt sol ꝓpter feruentissimā ca ritatē terribilis vt castror acies ordinata. p/pter profundissimā humilitatē qua nihil de mortibus terribilit est. 3° insuper intellect° gratia plena. Dis nēpe gr ia que huic secu lo cōicatur triplicē habet processum. Nāq a deo in xpm. A xpo in virginē a virgine i nos ordinatissime dispensat. 1° nāq3 ois gratie deus 7 dns donator est. Iurta quod Jac. i. scriptū est. Oīe datū optimū 7 oīe donum pfectū de sursum est descendens a patre lu minū. 2° procedit a dño ihesu xpo incipiens ē homo. Ipse nāq3 in presenti seculo viuens meruit nobis oēm gr'm quā deus ab eterno dispouerat dare huic mūdo sicio. i. c. scriptū est. De plenitudine eius accepimus omēs 7 gratia pro gratia. 3° processus est a virgine benedicta. A tpe em quo cepit deū in vtero suo quandā vt sic dicā iurisdictēm seu auc/toritatē habuit in oīm tēporali ꝓcessione spi rituſſancti: ita q̄ nulla creatura aliquā a do recipit gratiam nisi fm dispensatōem ipius v'/ginis matris. Cum em xps sit caput nostrum a quo ois influxus diuine gre in misticū cor/pus fluit. beata virgo est collū per quod hic influxus ptransit ad corporis mēbra. sicut sa lomō canticor. 7. testatus est de xpo predicēs Collū tuū quod est virgo beata sicut turris eburnea. Vnde bernardus. Nulla gratia ve/nit de celo ad terrā nisi transeat per manꝰ ma rie. Merito ergo dici potest gratia plena a qua omēs gratie manant in ecclesiā militan/tem. figurata in fonte illo. de quo Be. 2. qui de terra ascendens irrigabat vniuersā superficiem terre. Et iterū ps. ait. Flumini impe/tus leti. ciui. dei id est ecclesiam militatem.

q̄ beata virgo maria multipliciter omēs in gloria superexcellit.

Capitulum tertium.

Dño tecuꝫ.

Ertia virginis excel

t lentia est gloie de qua per angelū subinfertur. Dns tecū. Non tamē tecū cōiter sicut cum aliis cū quibus est per ticipatōem gratie: sed tecū singulariter i qua est per cōiatē nature quia in vtero virginis naturā nostrā vnita est nature diuine, quod quidē fuit in virgine gloriosa singularis. Vn de de ipa puer. iº. scriptū est. Julier grēsa. id est plena gratia inuenit gr'am. Illā nēpe de qua dicitur ꝓuer. iº. Gloria patris filius sapiens qui est xps. Dic ergo. dns tecuꝫ qō tripliciter exponi potest. 1° Dns tecuꝫ dns em est pater dns filius dns spūsctus. Tecuꝫ dns pater quia tu specialis patris. tecū dns fi lius. quia tu mater filii. tecū dns spūsctus. q tu spūsctī thesauraria comprobaris. Et ta men nō tres dni incarnati in te: sed vnus est dns. s. filius incarnatus: quia in te verbū ca/ro factū est. 7 habitauit in nobis. Jo. i. Verbū dns tecū. Tecū ante vterū. tecū in vtero. tecū post vterū. Ante vterū te prefigens in multis figuris 7 pphetiis. Vnde Be 6. c. Fac tibi archā de lignis leuigatis 2c. Ecce fi gura. Et ysa. 7. Ecce virgo concipiet 7 pari et filiū. Ecce pphia in vtero te sanctificans ps. Sanctificauit tabernaculū suū altissimus. Post vterū te fecundans. Vnde Luce. i. Ec ce concipies in vtero 7 paries filium. Tertio quoq3 dns tecū. Tecū em in mente. tecū in/tre. tecū in ptate. tecū nāq3 in mente per virtutum abundantiā. Vnde dictum est supꝛ. Dne maria. g. p. Tecū in ventre per sui pōtiam. Lu ce. i. Ecce cipiet in vtero 7 pariet filiū. Te/cum in ptate. ꝓpter peccatoꝝ indigentiā cum de deo ꝓ nobis facias quicquid tue placue/rit charitati. In cui° mysteriū. 3. Re. 2. dicit Salōn ad matrē. i. xps ad virginē. Pete ma ter mi. neq3 em fas est vt auertā faciem tuam. Propterea culpa eius esset si eū nolles placa re nobis. Ideo devotus Ber° ait. Securuꝫ habes. O homo accensum ad deū. Jhi habes matrē añ filiū: filiū ante patrē. mater oīn dit filio pectus 7 vbera: filius ostendit patri latus 7 vulnera. Nulla ergo poterit esse re/pulsa vbi tot sunt charitatis insignia. Ecce dulce tecū. Dō vter sit semp mecū necnon 7 vobiscū. Et sic er his que dicta sunt ꝑ p'm mysteriū. s. salutatōis virginis matris.

Articulus 2° de triplici benedictione que

in salutatione angelica demonstr'atur.

Ecundum mysteriuꝫ

s est ꝓmendationis vbi tripler ꝓmē datio per ordinē declaratur. Ma/ria est de benedicta matre. 2ª vero de bene/dicta prole. 3ª antē de benedicto noie.

q̄ beata virgo benedicta in mulieribus tri pliciter declaratur. Capitulum primum

Prima commendatio

p est de benedicta matre. Vñ subdit Benedicta tu in mulieribus. Dō ꝑ expom fm triplicē intellectū. Prim° intel lectus est. Benedicta tu in mulieribus. i. sup oēs mulieres. q̄ pervenisti ad tertiū benedic tionis gradū in genere mulieri ad quem alia mulier nunq̄ attigit vel attingere pt. 2° gra dus est q̄ fecunda est sed non virgo. 2° q̄ vir go sed non fecunda. 3° q̄ virgo simul 7 fecū da. Duo nēpe primi cōes sunt ceteris mulie/ribus. 3° vero solius marie ꝓprius est. ꝓpte rea Luce. iº. scriptū est. Maria optimā par tē elegit que nō auferetur ab ea. Bona quip pe pars q̄ fecunda melior aūt q̄ virgo: 3 op tima q̄ virgo 7 mater quod soli marie datū est. Simulq3 considera circa hoc tria inaudi ta sup omēs mulieres in maria cōgesta. Fuit em simul in vna parens 7 virgo. mater 7 filia plena 7 vacua. filio dei plena semine hois va cua. Vnde Luce. i. iubilando cantabat bea/ta virgo dicēs: q̄ fecit mihi magna qui po/tens est 7 sanctū nomē ei°. Et ꝑ. Cātate dño cānticū no. q̄ mira. fecit. 2° intellect°. Bene/dicta tu in mulieribus. i. iter mulieres. Et h° insup triplici rōe q̄ benedictionē ꝓticipauit cū oi statu 7 genere mulier. Fuit em cū virgi nib° vgo cū coniugatis fecunda: cū viduis cō tinens 7 casta. Propterea ei Eccle. 24. dic/tum est. In iacob inhabita 7 in israel here/ditare. 7 i electis meis mitte radices. Jacob interpretatur luctator: per quē status coniu gator' significatur. Israel q̄n ab angelo su/scepit nomen quādo emarcuit femoris eius numer°. Ideo ptinentiā prefigurat. Electi nēpe merito virgines nūcupantur: quia hi se quūtur agnū quocūq3 ierit: vt dicit Apoc. 14. 3° est intellectus. Benedicta tu in mu/lieribus. i. a mulieribus. Et hoc quide ꝓpter triplicē benedictionē quā muli eres pre ip/sam optinuerūt contra tria mala a quibus li berate sunt per virginē benedictā. 1ª ma/lū fuit verecundia Eue. Secundum autem maledictio legis. Tertiū deiectio nāe. 3ª malum fuit verecundia eue nā q̄ mulier fuis set ausa apparere cum per mulierem fuerit perditū totū genus humanū ꝓterea in signū huius datur eis in capite velū. Ait mulier be nedicta maria de hac confusione ipas rede/mit dū per ipaꝫ genus humanū saluatū est. Vñ glosa sup illud. Ojssus est angelus ga/briel 2c. inquit. Ojulier a dyabo. seducta mor tem intulit econtra mulier ab angelo edocta salutē edidit. 2ª malū erat maledictio legis p quā maledicta erat ois mulier que nō pauce bat semen in israel. Deut. 22. Dura necessi tas 7 grauis qdē iugū sup filias eue. nā si puer cruciat si nō puer maledicit. 3 h° maledictū benedicta maria virginū premiceria aboleuit dum prima suā virginitatē dño consecrauit. Jdeo de ipa. ps. ait. Adducentur regi. s. xpo virgines post eā. i. post reginā que prima sū/mo regi dedicauit virginitatē, prime eius. i. vide 7 continētie que virginibus ꝓxime indicantur offerentur tibi. s. xpo. In huiꝰ mi steriū ero. i 4. sumpto tympano. i. carnis mor/tificatione a maria egr'sse sunt omēs mulie res post eā cum tympanis 7 choris 2c. 3ª ma lum est deiectio nature seu conditionis. Na turaliter autem detecta 7 infirma est condi/tio mulieris. Vnde ꝓuer. vltimo. Julie/rem fortē quis inueniet. Sed ecce presto in/uenta est cuius precium procul 7 de vltimis finib° quod est xps de finu dei patris que sua fortitudine dyabolū supplanta. it. Sicut de ipsa. 1. Geneſis. 3. misticē scriptum est. Ipsa conteret caput tuū. Propterea cessauit ab/iectio mulierū. Vñ Judith. 15. ipi iudith in ps° virginis dictū est de his tribus. Tu glo ria ihr'm contra verecundiā Eue. tu leticia israel contra maledictū legis ꝓ quo liberate letantur. tu honorificentia populi nostri con tra abiectionis opprobrium.

De bñdicto fructu vētris virginal. Ca. 2m

Ecūda commenda

s tio est de benedicta prole. De qua subditur. Et benedictus f. v. tui.

Hec sunt verba Elizabet ab ea dicta qñ a virgine visitata fuit que verba ecclesia cū sa lutatione angeli virginem salutādo ꝓmiscet: vt ex vtroq3 choro. s. āgloꝝ 7 hoꝝ venerāda

Universidad de Deusto
Biblioteca

z salutanda gloziosa virgo monstreꝛ. Ait eni Helizabet. Et bn̄dictus fru. vẽ. tui. Et mer to nēpe: qz hr̄ bn̄dictus. nā p° bn̄dict⁹ in floze s. vñ. pcessit: qz supi⁹ de virgine dictū ē bn̄di cta tu in mlib⁹. 2° bn̄dict⁹ in decoze. vñ ps. Speciosus foz. p fi. hoiuz. z Sap. 7. Cādoz ē lucis eterne z speclm sin macula. z iter cā ti. 3. dilect⁹ me⁹ cādid⁹ z rubicund⁹ elect⁹ ex milib⁹ zc. 3° bn̄dict⁹ in odoze. cāti. i. Trahe me p⁹ te curremꝰ in odoze vnguentoz tuoꝝ z Sen. 2. Ecce odoz filii mei sicut odoz agri pleni cui bn̄dixit dn̄s. 4° bn̄dict⁹ in sapo re psal. Gustate z videte qm̄ su. ē dn̄s. z cāt. 2. Subumbza illi⁹ que desiderabā sedi z fru ct⁹ ei⁹ dulcis gutturi meo. 5° bn̄dict⁹ in valo re: qz fuit redepti ex ris humani. vñ. 1. coz. 6. Empti eñ emis pcio m̄ magno: glo. z poz. de um in coꝛ. vro.

De trib⁹ excellentiis nois Jesu. capl'm 3m.

Ertia cōmendatio est

de bn̄dicto noie qō est Jesus de quo ad pñs solū tria ꝓsiderare sufficiat. brevitatē. s. immensitatē z suauitatē. 1° ro brevitate in dicto qz non sunt nisi due syllabe vt nō laboret hō in dicēdo z frequēter nomi nādo b° sanctissim⁹ nomē. vñ Ro. 9. z Ysaie 10. Verbū abbreuiatū fecit dn̄s sup terrā. Verbū abbreuiatū de verbo abbreuiato ē nomē Jesus de dei fi° incarnato. 2° ꝓsidera imensitatē in virtute actu. 4. Non est aliū nomen sub celo datum hoib⁹ in q° oporteat nos sal nos fieri. z Phil. 2. Donauit illi nomē qd ē sup oē nom. vt in noie Jesu oē genu flectat ce. terre. z infer. ꝓpterea ad reverētiā z glozi am b⁹ sanctissimi nois decretal' ab eccl'a ema nauit. ex de imu. z. c. decet domū dei scitudo li. vi. vbi dr. Conuenietes ibidē. s. in eccl'a nom illud qd ē sup oē nomē a q° aliud sub ce° nō ē datū hoib⁹ in q° saluos fieri credētes opoz teat. nomē Jesu rpi q saluū facit pplm suum a peccatis coꝛ erhibitōe reuerētie spāl' attol lāt. z qd generalr scribit in noie Jesu oē ge nu flectat singl'i singl'e in seipsos iplentes pi dū agunt missaꝝ sacra mysteria gl'iosum illō nomē qñcūqz recolit flectāt genua coꝛdis sui qō vel capitis inclinatōe testent. he ergo vt ex his pz qñ dicim⁹ Ave m⁹. z veniam⁹ ad h° nomen Jesus saltē caput inclinare debe m⁹. 3° ꝓterea ꝓsidera in h° noie suauitatē in sapoze. vñ Ber. Jesus mel in oze: melos in aure: iubil⁹ in coꝛde. z alibi iubilose cātanda ait. Dulcis Jesus memoria dans vera cordis gau⁹ sz sup mel z oīa ei⁹ dulcis p̄sentia: nil ca nit suaui⁹: audit nil iocūdi⁹: nil cogitat dulci us q̄ Jesus dei filius. Articls tern⁹ de tri b⁹ q̄ ponunt in fine salutatōnis angelice.

Ertium est mysteriuz

supplicatōis q̄ in fin̄ saluatōis. z cō mendatōis in Ave m⁹. solz a fidelibus frequētari: in q̄ supplicatōe tria facere solent p⁹ invocare. 2⁹ laudare. 3⁹ postulare.

Ad beata vgo i oi necitate invocāda ē. c. i.

Rimo namqz a fideli

b⁹ invocat cū dn̄. Scā m⁹. z merito q dē. cū eni m⁹ interpret marie stella no cte si quidē trāseūtib⁹ nobis p b° mar mag⁹ z spacia sum: op⁹ ē hāc stellā vocare q̄ cardi ni celi Jesu. ppinguissima ē vt nō solū eī⁹ choꝛusco splēdoꝛe possim⁹ dirigere cursum nr̄z cū salute. vez ēt m q̄cūqz nr̄a necitate possi/ m⁹ eū cū oī fiducia invocare. vñ Ber. In pi culis in angustiis i reb⁹ dubiis mariā: cogita mariā invoca: nō recedat ab oꝛe: non recedat a coꝛde. z vt ipetres ei⁹ ofonis suffragiis ne deseras ꝓsolatōis exē⁹. ipsam sequēs nō de rias: ipsam rogans non desperas.

Quāta sit dignitas eē vginē m̄rem dei. c. 1⁹.

Ecūdo a fidelibus lau

dar cū dn̄ m̄ dei. Tāta nēpe est laus quā ei tribuim⁹ cū ei dicim⁹ m̄ dei q nec in psonis creatis vt angel' vel hoib⁹ nec in psonis icreatis repit. hec incogitabil' digni tas. s. q⁹ hēat deū filiū nisi in vna psona dīna q̄ est p̄ris z v⁹ psona humana q̄ ē m̄is. Insup b° mai⁹ est domū q⁹ fit m̄ dei q̄ sit dn̄a cre atura: dei: qz hoc dep̄det ab i° sicut ram⁹ a radice. ꝓpterea poti⁹ ei dicim⁹ m̄ dei q̄ dn̄a mūdi vel vniuersi. De postulatōe q̄ in fine angelice salutatōis poni solet. capl'm 3m.

Ertio et vltimo postu

latio subinfert cum dr. Ora pro nobis peccatoꝛibus. Quāto eni mediator i ter peccatoꝛes z deum ad intercedendum est ꝓmptioꝛ z vehemētioꝛ. Et ad impetrandum dignioꝛ z reverentioꝛ z gratioꝛ tāto ceteris pibus est vtilius cū habere ꝓ mediatoꝛe. sed quenam comparari poterit supplicationi

mine. Astat eñ ꝓo nobis suppler ꝓpertis fi/ liꝑere regina. quia summi regis mr̄is ex nr̄osam conceptōem. quia summi regis fi/ lia per gratiosam adoptionē. quia summi re/ gis sponsa per gloziosam assumptionē. Astat inq̄z talis regina ꝓ devote postulantibus ad intercedendū contra indignatōes iudicis ad excusandū defectū nostre infirmitatis ad sub uenīdū accipiens ꝓ nobis plene influxū di/ uinitatis quā nobis unfundat hic per gratiaz z in futuro ꝓ gloriā. Ipse filius dei ihesus. Qui cum patre z. s. s. vivit z regnat in secu/ la seculoꝝ. Amen.

Feria quatra post dn̄icam olivarum. De bis qui se male habent circa dn̄icū sacramen tum. Sermo. liiii.

b altitudie dicī. time

bo ego vero in te sperabo ps. liii. Quia iaz instat sacratissimū tem pus quo quilibet se ꝓparare debz ad sumē dum dn̄icum sacramentū. Ideo vt cuilibet innotescat quid ei necessariū est cōsiderare o/ q⁹ tria sunt hoim genera qui male se habent ad sanctissimū coꝛpus rpi. 1° sunt quidam qui illud nō suscipiunt. 2° sunt quidā qui ma le suscipiunt. 3° sunt quidā qui male eiiciunt. Primi male. Secūdi peius. Tertii vero pes sime operantur. 1° est peccatū cecitatis. 2m fragilitatis. Sed 3m iniquitatis. Contra hec tria in ꝑsona veri fidelis ꝓphēta ait. Ab al titudine diei timebo ego vero in te sperabo. In quibus sacratissimis verbis ꝓphā ondit ꝓra tria predicta tres esse necessitates circa hoc sacramentuz ad quas hoies obligantur. 1° est amoris. 2ª est timoris. 3ª est vigoris. 1ª est amoris obligātis. 2ª non suscipientes. ibi ab altitudine diei. 2ª est timoris retrahē tis. 3ª male suscipientes. ibi timebo. 3ª est vigo ris stabilietis z ꝓsecrātis. 3ª male illud eiiciē tes ibi. Ego vo delectaboꝛ in te sperabo. Et in his 3ª religiositas que dicit animi obligati a ꝓte insinuatur. qz quilibet ad has tres necessi tates obligatū se intelligere debet.

Arguitur primo de septē obligationibus quib⁹ homo diuersimode obligatur erga do minicum sacramentum.

Rima necessitas est

p amoris obligātis. Et hoc 3 quos/ dam qui hoc sacramentū nō susci/ piunt. Et de hoc ꝓphā ait. Ab altitudie diei d litterā vocat diē altā. resurrectōis dn̄ice diē. qz tunc iam incipiūt magni dies atqz so/ lis caloꝛ foꝛtius invalescit. Alta quoqz dies allegorice dici ꝓt feruēs dilectio rpi qua sic arderēt nos dilexit quod nobis in cibū tradi/ dit semetipm vt nos in se per charitatē tota/ liter transformar. Spūaliter tñ z spāliter rsurrectōis dies ab effectu alta merito nuncupa tur. quia ex sacra communione quīe in tali die a fidelibus sumi debet. quasi in o feruore spūalis z intelligentia illustratur. z affectio inflāmatur. z humana facultas in dño robo/ ratur. Circa aūt hanc ssitatē septē obli/ gationes subdistinguam. 1ª est ommois 2ª inductionis. 3ª expulsionis. 4ª privatōis 5ª ozōnis. 6ª cōfus ilationis.

De obligatione ad sacrā cōmunionem et de ipius quadruplici vario ipe. 3m capl'm.

Rima obligatio est

p ommunionis. Cum eñ principaliter duplex sit modus sumēdi hoc sa/ cramentū. s. spūaliter z sacramentaliter. Om nes de necessitate salutis tenētur saltē spūaliter manducare. quia hoc est xpo incoꝛporari z vniri. z in cū tanq̄ltin nēbrum p grāz trāsformari. Talis nāqz manducatio spūalis per cipiendi hoc sacramentū obligat z includit de sideriū seu votū. Propterea sine voto percipiē di hoc sacramentū nō ꝓt hōi esse salus. Sed frustra quoqz esset votū nisi ope iplereꝛ qñ oportunitas aduenireꝛ. Et iō obligatur atqz tenetur homo hoc sacramentū mere etiam ceptū aliter eccl'ia nullū daret cū hoc ipm a dño sit ꝓceptū. Jo. 6. Nisi māducaveritis carnē filii hoīs z biberitis eius sanguinē nō habebitis vitā i vobis. Et Dt. 26. Hoc facite in meā ommoꝛationē. Et cū b° Thoꝛ. Aliter tñ dicit Bonavē. Ex hoc nihilominus rpi ꝓcepto varia statuta z cō suetudines in dei eccl'ia sunt eoꝛte. 3dmo enim in eccl'ia primitiva quando feꝛnoꝛ fideꝛ flāmescebat z devotio sanguis ihesu christi recenter effusi in fideliū membris bulliebat. statutū fuit q⁹ fideles quotidie sumerent do/ minic sacramentū sicut patet Act. 2. Et de ꝑse. d. 2. c. Veracia. vbi dicit. Papa calixtus. Veracia ꝓsecratōe oēs ommunicēt qui nolue rint ecclesiasticis carere limbus. Sic enim z apostoli statuerunt z sctā romana tenet eccle

Universidad de Deusto
Biblioteca

sta. Hec ille. 2° aūt tēpore iam feruore dumi
nuto ꝓmunicabāt quidā quotidie ⁊ quidā q°/
libet dñico die sicut patet in libro de eccleſia/
sticis dogmatibus. Et habeť de ꝓse.di. 2. c. q°
tidie. vbi satis innuit. Aug⁹ hoc etiā suo tem
pore a multis obseruatū dicēs. Quotidie eu
charistie cōmunionē accip⁹ nec laudo nec vi
tupero: oībus tamen dñicis diebus ꝓmunicā
dum hortor. 3° vero tempore adhuc magis
frigeſcente deuotione fideliū ꝓceptū est: vt
ter in anno q̄libet catholicus sumeret dñi/
cum sacramentū sicut patet de ꝓse. di. 2. c. Et
si nō frequētius vbi p⁹na fabian⁹ ait. Et si nō
frequētius saltē ter in anno hoies ꝓmunicent
niſi forte qs maiorib⁹ gbuslibet crimib⁹ impe
diat. In pascha vi[illegible] in penthecoste ⁊ in
natali dñi. Et ex consilio ag⁹thensi alias aga
theñ. eadē. d. c. Seculares ꝓceptū ſt. Secu
lares qui natale dñi pascha penthecoste non
ꝓmunicauerint catholici nō credātur nec inſ
catholicos habeantur. Et idē in. c. Dis hō
eadē di. Sother quoq; papa dicit in cena dō
mini esse communicandū e. d. c. In cena do
mini. Sed hoc erat ꝓlliū nō ꝓceptū. 4° aūt
tpe frigeſcente charitate multoꝝ ꝓpter abun
dantiā iniquitatū. Statuit Innocentius 3°
q̄ saltē semel in anno. i. in pascha fideles ꝓmu
nicent. Sicut patet ex de pe. ⁊ re. c. Dis vtri
usq; seruꝰ. Et qui saltē semel in anno nō cōi
cat obdurat⁹ in corde. sicut patet. 82. di. ꝓcl
biter in medio. Cōcordat Rīc. in. 4. di. 12. in
fine pe. qōis. ⁊ Bonauē. vbi supra.

Dō parētes ⁊ curā habentes familiaruꝫ
tenentur mdūcere filios ⁊ subditos suos a³
sacrā ꝓmunionē ⁊ qua etate sit ꝓmunicandi

Capitulum secundum.

Ecūda obligatio est

iductionis. Quilibet em̄ pater ⁊
mater imo quilibet paterfamilias
⁊ matfamilias ex precepto diuine ⁊ fraterne
charitatis teneť. Nō dico cogere sed rōnabili⁹
inducere quēlibet de familia sua ad sumēdaꝫ
sacrā ꝓmunionē saltē semel in anno ⁊ fikos
⁊ filias ⁊ famulos ⁊ famlas ⁊ alios quoscū
q; habet in cura familiari. Rō hui⁹ est q; dz
diligere ꝓximū suū sicut seip̄m. sicut Lu. 10.
ꝓceptū est. imo nō solū ex hoc precepto tene
tur ad hoc inducere illos. Iz etiā q̄ diebus p̄
ceptis audiāt missam. sanctificent feſta ꝓfiteā
tur ⁊ ſcīunct sicuti obligātur. Hū precipit ec
clc. 7. c. si. Fili tibi sunt crudi illos ⁊ i curua il
los a puericia illoꝝ. Hc quos si curauiſti cuꝫ
potuiſti merito incuruare nō possis cum ve
lis. Et eccle. 30. Qui docet filiū suū laudabi
tur in illo. Et in medio domesticoꝝ illo glo
riabitur. Si aūt queratur qua etate debet in
duci pueri ad hoc sacramentū suscipiendu.
Dicendū sm Alexā. de al' q̄ iurta iudicii do
ni viri pēsanda sunt in puero tria. Hm⁹ est
2m est discretio. 3m est deuotio. 3° quidam
ꝓsideranda est pueri etas. s. decem vel vide
cim anno⁹ sm Alexā. ho. ⁊ pe. de tharentha
se. 2° ꝓsideranda est ei⁹ discretio. i. cū est doli
capax sicut dicit glo. Dis vtriusq; seruꝰ est
de pe. ⁊ re. tūc em̄ peccare pt̄ er de delicto pue
roꝝ. c. Queris quod quidē ante predictā eta
tem etiā euenire ꝓtingit. Sed postq̄ pueri pec
care possunt imo ꝓmuniter peccāt tō remediū
debent suscipere pctoꝝ quod est h° suscipere
sacramentū. De ꝓse. di. 2. Ante benedictionē
vbi dicitur. Qui manducauerit hoc corpus
et ei remissio pctoꝝ. Vbi glo. venialium vel
etiā mortaliū. De quo lati⁹ in sequēti feria di
cturi sum⁹. Niſi em̄ puer discretōis iudicium
hēat ⁊ maxime q̄ discernat dīaꝫ esse inter h°
sacramentū ⁊ cōem panē nondū est inducēd⁹
suscipere sacram cōmunionē. Iz quidā greci
cōtrariū faciāt. Propter hoc q̄ dy[illegible].c.
2. Ecclesiastice Jerar⁹ dicit. baptizatis cē sa
crā ꝓmunionē dandā. Nō intelligētes q̄ dy
bolus de baptismo loquitur adultoꝝ. Nec ta
men aliquod detrimentū patiūtur ꝓpter hoc
quod dñs inquit. Jo. 6. Niſi manducaueritis
carnē filii hois ⁊ biberitis ei⁹ sanguinē non
habebitis vitā in vobis. Quia dicit Augu.
boifacio scribēs. Tūc vnusquisq; fidelissime
corporis ⁊ sanguis ptīcipes fit spūaliter quā
do in baptismo mēbrū corporis xp̄i efficitur.
Hec est snia thōe. 3° ꝓsideranda est pueri de
uotio. Nā si in eo appareat q̄ cū deuotōe su/
scipiet sanctā ꝓmunionē inducēdus ē ad illā.

Dō expelli debet de ecclesia vel ercōicari
qui monitus semel in anno sacramentuꝫ non
suscipit. Capitulum tertium.

Ercia est obligatio

exclusionis. Quicūq; em̄ taliū obli
gai⁹ semel i anno ad min⁹ in paschate nolue
rit suscipe sacr̄m ab ingressu ecclie arcēd⁹ est
sicut patz ex. de pe ⁊ re. c. Dis vtriusq; ser⁹.
de ꝓse. di. 2. Si qs. vbi dz si qs intrat ecclam

dei ⁊ sacras scripturas audit ⁊ [illegible]nuria sua
auertit se a cōione sacri ⁊ in obtinendis myste
riis declinat ꝓstituram vlām discipline illū ta
liū ꝓcūdū de ecclia catholica ēē decreuim⁹
donec pniam agat ⁊ oñdat fructū pnie sue vt
possit cōione pcepta intelligētiā ꝓmereri. Se
cūdū aūt Aug. gre⁹ ⁊ ho. Si sic[illegible] ꝓs aliquē
pochianū pctōrē q̄ nolit ꝓfiteri neq; penitere
30 illi arguat oportune. s. monēdo. 2° ipor
tune. s. suspēdēdo. 3° aūt crescēte ꝓtumacia
ercōicād⁹ est vel saltē ꝓiori denūciādus. Ar. ad
b°. 32. q. 3 c. Dpceptū. Qui aūt sint illi qui
hoc ordie ꝓtrēdi sunt declarat. 6. q. 1. Illi
qui. vbi assignātur oēs illi ō quib⁹ Apls gal
5. c. ait. Manifesta sunt opa carnis ⁊c. / In
quos sunt publici formicatores. seu adulteri.
venefici. tenētes odia ⁊ inimicitias ꝓtempcio s.
emulatores. irosi. rixosi. ponētes dissentiōes ⁊
sectas. inuidiosi. homicidæ ⁊ his silia sunt ꝓ
iuri. vsurarii. cantatores. blasphemi. luxores.
pciales. raptores. ⁊ silēs oēs qui per ꝓlatos
⁊ ꝓ pochiales ꝓdicto ordine corrigēdi sunt ⁊
ercōicādi si incorrigibiles fiant. Ad hoc. 22.
q. 1. predicandū. / 24. q. 3. Itaq;. 7. c. tā sacer
dos. 2. q. 1. Julii. Nā ad ecclam ptinet de/
cernere de pctō. ⁊ corrigere delinquētes. ex ō
iudi. c. Novit. Hec ēsi oia nō glo. in. c. ad au/
dientiā ex de spōsalib⁹. Si aūt nō possent hec
omode fieri. ꝓpter multitudinē vel ptātē ho⁹
eos verbis ejt ū ōt sacerdos vel ꝓlat⁹ mone/
at vel terreat ⁊ ijtū in se est quicūd ōt faciat:
⁊ sic alam suā saluet. Dō q semel in anno
nō suscipit corp⁹ xp̄i ꝓuat ecclia⁸ sepultura

Capitulum quartum.

Uarta est obligatio

priuationis. Quilibet em̄ q ad mi
nus nō cōicat in pascha si sine signis pnie de/
cedit priuatur ecclīastica sepultura sicut pz
ī allegato. c. Dis vtriusq; ser⁹. Sz tales tā
q̄ bruta alalia ꝓpeliri dñt i cimiterio asinoꝝ
sicut. Je. 22. c. scriptū ē. Sepultura asini sepe
lietur imo si eccliaꝰ [illegible]ultra sepelit ad cumu
lū ei⁹ dā[illegible]is 13. q. 2. Cūgrauia ⁊. c. qbus.
Atqz ei[illegible]sepulti sūt illi oīo sunt exhūman
di q̄ eoz ossa ab aliis secerni pñt ex. de sepl.
Sacris ē canonib⁹ ifinitū. Et cimiteriū seu ec
clesia reconciliāda est. ex de ꝓsecratiōe eccl'ie
ꝓsulisti. Rō horū ē q̄ deuote sepultē officiū
bone fidei est testimoniū. 13. q. 2. Nō exstime
mus ante fi[illegible]. Propterea ne clerici sint falsi te
stes aīe ipenitēti famitū est ne taliū intersint
[illegible]pulture. ex de raptoribus. c. 2. Ex quo satis
munitur q̄ qui talē ipenitentē sciēter sociat
ecclesiastice sepulture a labe falsi testimonij
nō est imunis.

Dō ꝓ illo qui non suscipit dñicū sacra/
mentū in illo anno si decedat sine pnie signis
nō est orandū nec ololatio porrigenda. Et. 3m

umta obligatio est

q[illegible] orōnis. s. quia nullu[illegible]ōnes vel
oblationes pt̄ facere ꝓ illo qui ad
preceptū ecclesie infra [illegible]cīū vni⁹ anni nolu
erit suscipe dñicū sacra[illegible]mentū si absq; signis
pnie decedit. De hmōi inpenitēte sm Bona
uē. in. 2ª. di. 43. dicit [illegible]. cano⁸ sua. capi.
3°. Est peccatū [illegible]mortale. no d°. vt ꝓ eo quis
roget. Et [illegible]rū hoc idē phibetur ex de statu
monachoꝝ. c. i. 7. c. sup quodā extra de furtis.
c. 7. i 3. q. 2. ꝓ obcrnibus. 2. di. 98. c. Neq;
apud 13. q. 3. Placuit.

Dō sine ꝓposito cōcandi semel in anno
cfessio fcta nō valet. Capitulum sextum.

Exta est obligatio

confessionis. Nam qui cōfessus
est semel in[illegible]no ⁊ cum obligare
tur suscipere corpus xp̄i tunc non fuit ꝓ ispo
situs statuto tēpore sumere illud confessio ei⁹
nō valet. ⁊ iterū cōfiteri ⁊ satisfacere obligat
Licet de hoc sint varie opiniones. Est em̄ sen
tentia diuersoꝝ doctoꝝ ⁊ marie. ho. ⁊ Ray
⁊ pluriū alioꝝ doctoꝝ q̄ qui ꝓfitetur cū ꝓpo
sito nō abstinēdi in posteꝝ vel [illegible] vult abstī
[illegible] vno peccato ⁊ non ab alio sicut hic.
supradictus qui ab inobīa ecclesie nō ꝓponit
abstinere. iō̄m teneri iterꝝ confiteri ⁊ satisface
re cum talis confessio non fuerit facta in cha
ritate xp̄i manente in eo mortali culpa. ꝓp
terea impossibile fuit peccatum sibi dimitti.
ergo si nō fuit dimissum debet iterꝝ ꝓfiteri et
satisfacere. Hñ Aug⁹. Scio dām inimicū oī
criminoso. quō ergo qui vnū crimen sibi reſer
uat de alio recipiet veniā. Et pe. di. 3. c. Sūt
plures vbi Aug⁹ inquit. Quedam impietas
infidelitatis est ab eo qui iustus est ⁊ iusticia
dimid[illegible]pare veniam. Sz talis reseruat sibi
peccatum inobedientie ecclesie sancte quod
est ydolatrare. 81. di. Si qui. Non ergo est di
spositus suscipere corpus christi sm q̄ precipi
tur in ꝓcallegato. c. Omis vtriusq; seruꝰ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Preterea existens sine mortali membrū effi/ citur corporis mistici ihesu xpi. Sed mēbrum debet sustentari de alimento corpis xpi veri. Alioquin aridū necesse est fieri sicut z corpo reū membrū ad quod corporalis cibi nō trās mittitur nutrimentū. Ite quod grauius est talis, maledictōem icurrit. De q ecclā. 4. c. di citur. Ve soli quia si ceciderit nō habebit sub leuantē. Qō ex pluribus causis sacra cō/ munio est differenda vel deneganda. Cm. 7m

Eptima obligatio ē

pmissionis seu dilatōis. Non enī quilibet pctor lz penitens sit pt sta tim suscipere corpus xpi. sed dilatio quando/ qz debet ex diuersis rationabilib⁹ causis a confessore discreto penitentibus dari. Circa quod ad/ uertendū est q diuersimode debent aliqui ab stinere a sacra pmunione. Quidā per aliqd breue tēpus, quidā per triēniū, quidā per qua driennū, quidā vsqz ad finē vite, quidā nunq cōicare debent. Qm em quidā de sui discre ti confessoris consiō ob aliquā rōabilē causaz ad tēpus a pmunione abstinere debent sicut pa tet in prealleg. c. Dis. Et merito. Nā nul li notorio z manifesto infami danda est sacra eucharistia post eius puersionē sicut patet de pe. di. i. In actione. Debet eñ primo appare re aliqua emendatio pctōris ante cōmunio nem. Hmōi sunt hystriones: incātatores seu magi z publice meretrices, lusores, rufiani, publici vsurarii, publici fornicatores, adulte ri, homicide, pciales: z similes, sit aūt hoc p pter tria. 1° propter reuerentiā sacramēti. 2° vt pbetur eius puersio an sit vera vel fic/ ta. 3° ne primus scandalizetur qui ītima cor dis nō videt, posset tamen talibus pmunio si/ ne dilatione administrari, vbi necessitatis ar/ ticulus cogeret, seu aliqua pietas suaderet. Mota quia intrat religionē. Hec sm Ric. in 4. di. 9. q. penul. 2° sunt quidā alii qui absti nere debent p tres annos licet penitentiam a gāt sicut mīcide marime si notorii sunt z ma nifesti sicut p. 33. q. 2. c. Latorē. Et idē intel lige de pricidis. pt tamē ego suadente feruida penitentia delinquentis mitius pnīam relaxa re sicut in fine. c. patet. 3° vero sunt quidam qui longiori tēpore. i. per plures. hoc est per quatuor annos debent cessare a sacra pmuni one. sicut sunt qui per horridū sacrilegiū ec/ clesiā scandalizant sicut fuistille de quo. 12. q. 2. c. de horrendo. 4° etiā sunt quidā qui licet pe/ nitentia agant tamen vsqz ad vite finē carere debent sacra pmunione sicut sunt vroricide. marime si sint notorii z manifesti. sicut p. 33. q. 2. Admonere. Si tamen intrarent religio nem possent ante pmunicare sicut satis innuit in prealleg. c. Admonere. Nam cuz ibi de religio habeat precepta de pmunione sumen da satis videtur indultū q sicut z ceteri illius religionis possit pmunicare. Item si pfessa monialis contrahit matrimoniū manifestum nunq suscipe pt corpus xpi nisi in vltimo fi/ ne vel nisi defuncti fuerit cui nupsit. sicut dic glo. 27. q. i. de fi. Cuius rō est quia semper presumitur esse in mortali. Sed credo q pmu nicare posset si separetur ab adulterio z verā pniam ageret de pmissis. Si regulariter autez tenendum est q in fine vite oibus vere peni tentibus hoc sacramentū est dandū. sicut di cit glo. ex de raptoribus. c. Super eo. Item colligitur ex de pen. z re. c. Qō in te. Ex. 26. q. 6. Si quis. Et. 50. di. c. penitētes. Hoc nil li obstinato z ipenitenti etiā in fine vite aliq mō sacra pmunio exhibenda est. quia tāto sa cramēto oīo indignus est. Nam sicut. i. cor. 11°. c. Apls ait. Quicūq; māducaverit panē vel biberit calicē dñi indigne reus erit corporis z sanguis dñi. i. fm glo. Licet rpm occiderit pū nietur. Et qui tali hoc sacramentū ministrat mortaliter peccat cum det illi occasionē eter ne dānationis. Sed de hoc lati⁹ sabbato fu turo in vltimo. c. secūdi articuli dicetur.

Articulus secundus q er peccati occasio/ ne tripliciter fit homo indignus sumere cor pus christi.

Ecūda necessitas est

timoris retrahētis. Et hoc z male sumentes qui coicāt in mortali. Preterea in persona discrete aīe prophēta subdit timebo. Et merito q sicut. i. cor. 11°. Apls ait. Qui eñ manducat z bibit indigne iudiciū sibi manducat z bibit. Et b⁹ em mo dis peccatū indignū reddit sacra cōmunione. Qm qñ est in habitu. 2° quādo est in actu. 3° quando est i pposito seu affectu. Qm quā do peccatū est in habitu: vputa quādo quis accedit nō ptritus nec confessus de pterita cul pa. 2° quando peccatū est in actu vt quādo quis habet pniam sacramenti z irreuerēter

pertractat illud vputa q ad illud accedit sñ sciē discutōe sine discretōe sine deuotōne sm Bonauē. Et de hoc pleni⁹ in sabbato futu ro art. 2. z marime. c. 3. z. 5° qñ pctm ē in ppōsito seu affectu: vt qñ qs hz in futuro vo luntatē peccādi seu ā peccato nō abstinēdi sq̄ ti aūt peculi ste quolz predictor nor suscipe corpus xpi sabbō futuro in fi. scōi arti. lati⁹ ap parebit vbi ponunt. i 7. maledictōes male su/ mentium corpus christi.

Articulus terti⁹ qz piculosum sit iterum reciduare in peccatis p cōionem assumptā

Ertia necessitas ē vt

gotis stabilientis ac perseuerantis. Et hoc contra tātum sacrm a se ma le eiicientes. Mleriqz z enī post sacrā cōionez subito redeūt ad vomitū pteritax culpārū z stomacheose eiiciunt a se dñm Jesuz xpm. pp teres vigor stabiliēs assumēd⁹ est. Sz ne qs er pusillanimitate de recidiuo timēs. ab hoc sacro se retrahat, vel de seipso pfidēs de sua firmitate ac stabilitate psumat. quenie ter. pphā subdit. Ego vo in te nō in me spa bo. pfidēs q ad vomitū nō reuertar. Tria et enī mala icurrit q post sumptā cōionē a pctis se nō custodit. 1m ē puersionis, 2m pditōnis 3m ofusionis. Qm est malū puersionis: qz vi delz ordinē honestatis puertit. Venturo enī reuerentiā pbet: pñti vero iniuriā offert. 2m ē malū pditōis. Tal' nāqz illitudiem gerit iude q postq cenauit cū xpo ipm suis pdidit inimi cis. vñ de talib⁹ sicut de iuda. Joā. 13. c. dñs ait. Qui māducat panē meū leuabit calcane um suū sm. 3m est malū ofusionis: qz pfun dāt xpm ad priora scelera redeūtes: sed vez ē pueriū q̄ dici solet. turpi⁹ eiicit qz non ad/ mittit hospes. tales sic es sunt pplo iudeoz q vt dr Jat. 21 z Jo. 12. cū olivaz z arboū ramis in hierusalē dñm suscepunt sz vir pau cis elapsis dieb⁹ eū ō hierusalē ptumeliose eii cientes in crucē crudeliter affixerūt. Qui igit p recidiuū iterz cū diabo carne, z mūdo pacem reparcire etant, sumat illi rubinē de muliere: eni cū interept⁹ eēt maritus pseruatā lacera tā z sanguinolētā camisiā ei⁹ fi⁹ sel' bis z 3° multoz suasione voleti pacificare cū interfe ctorib⁹ pris añ oculos erpande fi⁹. d. Vide fili mi quā cām hēsinire pacē cū his qui sic itrociter pfem tuū interfecerunt. Quā camisi am fili⁹ videns lz plies de pace fienda eēt ro gat⁹ numq nihilomin⁹ acgeuit. Pater tua eccla scā que camisiā laceratā z sanguino lentā Jesu xpi patris tui tūc exhādit añ ocu los qñ figurā crucifixi añ oculos cunctoz in ecclesiis ponit vt visa inuia z morte ei⁹ cru deli cū interfectorib⁹ suis q sunt diabol⁹ ca ro z mūd⁹ nunq̄ pax sz ptinue bellū a filio le gitimo fiat. Ex pdictis igit pz q tā mirificum sacrm est et charitate suscipiendū: cuz puri tate amplectēdū z cū fidelitate pservandū. vt p illud aīa nra in pñti vita in gra eueret, et tandē p virtutē ei⁹ nō sub accidētibus panis sed revelata facie gloriā dñi pemplet. Qui i trinitate pfecta viuit z g. de. in. s. s. Amen.

Feria. 5. in cena dñi de. 12. fructibus ligni vite. i. sanctissimi sacri. Sermo. 54°.

Rit tanquam lignuz

qō plantatū est sec⁹ decursus aquaz, qō fructū suū dabit in tpe suo. psal. p°

Jam appropinqm⁹ mysteriis sacratissimi sa cramēti. Appropinquem⁹ ei quoq; devotōe et fide. sumam⁹ erē magni z illuminati pro phete q ab hoc sacro longo tpe distans fidei adhesione ppinqu⁹ erat. vñ illud in spū vidēs. ac nobis cōicandū pnuncians ait. Erit tan/ qz lignū qō planta. ē se. 2. aq qō. f. s. da. in tpe suo. In qbus sacratissimis verbis describit sanctissimū sacrm sub triplici mysterio ptem plandū. 1° sub mysterio ligni gratiosi ibi. Erit tanq lignū. 2° sub myste° ligni amoros. ibi. q. p. ē se. dec. aq. 3° sub myste° ligni fru ctuosi ibi qō fru. s da. in tpe suo. Hec aut tria mysteria q psal. pnūciat ē futuri. Jo. euan/ gelist. in prin. vlti. c. sue apocal. nunc ē pñtia manifestat cū dicit. Ex vtraq; pte flumis li/ gnū vite afferens fructū. 12. p menses singl⁹ reddens fructū suū. Qō verbū in pñti mate ria pōt ee aliud thema. 1° ptemplādum ē hoc sanctissimū sacrm sub myste° ligni grati osi: ppterea psal. ingt. Erit tanq lig. qō ta mē Jo. aptius manifestat cū illud noīat lig vite. Et quidē hoc sacrm lignū vite appellat qz in pñti vitā gre pstat z in futuro vitā glo rie donat sicut infra latis⁹ appebit. 2° ptemplan dū est sub myste° ligni amorosi: z de h° psal. subdit. qō plan. ē se. de. aq. Quid enī significant aq nisi multitudies electoz q sunt vtiq; mēbra xpi: sicut Apoca. 17. scriptū est. Aque multe ppli multi. Aq quidē decursus aqz ē labil' vita pñs q ptinue labit sicut fluēs aq.

z

Hec⁹ aũt istas aĝs plantatũ est lignum vite i.sanctissimũ sacrũ.qz ī pñti vita electis dõ⁹ē in cibũ. vñ vere iubilatiue ac regratiatiue oi cere valem⁹ illud Deut. 4.c. Non est aⁱ⁹ natio tã grandis q̃ hẽat deos appropinquates sibi sicut ds nr adest nobis. Sed qd̃ psal. ō mystico cozpe ait: hᵒ Jo. de suo capite inquit. Et vtraq; pte flumis. C. Quod p flumen nisi xps ꝓuenient⁹ designat: cũ p ipm 1.p merita eⁱ⁹ a datore cunctoz bonoz deo tanq; ab origia li aĝrum fonte in electos in pñti ois gra ⁊ in futuro ois gloria deriuet ⁊ fluat: teste ꝓphã q̃ de vtriusq; ait. ꝟ lumis impet⁹ letif. ci. dei. Et vtraq; aũt pte ꝟ lumis est vtiq; ligñ vite: qz in hᵒ sacro qd̃ est verꝰ ds xps. deitas ⁊ humanitas sit fidelr repitur: nã sic dr Jo. i. Verbũ caro fac. ⁊ habitauit in nobis scz in hoc sacratissimo sacro. ꝓpter quod ꝺ hᵒ sacrim sub mysterio ligni fructuosi: hinc psalmi. ingt qõ fra. s. da. in tpe huo. i. in tpe gre revelate: qd̃ est a xpo vsq; ad finẽ mundi Jo. vero qbꝰ ⁊ q̃sti fructificare debeat apti⁹ manifestat cũ ait. Afferens fructꝰ. i2. p menses singulos reddẽs fructu suu. Duodenariꝰ aut habũdantis pfectionis numerꝰ est. Jesus vero, q dr amene qõ est defectꝰ, defectu signat vicioz: vt in hᵒ mystic. oñdat q̃ q̃to mens in sumptõe huiꝰ sacri pfectissimi a vicijs ⁊ peccatis longiꝰ ⁊ purioꝰ reputur tãto hoc sacramẽtũ vberiores fructꝰ sumẽtiꝰ affert.

Iꝫ q̃ sunt hmõi fructꝰ. i2. p ordinẽ distingua mꝰ: primꝰ dr vinifica°/2ꝰ illumina°/3ꝰ refecto. 4ꝰ fortifica°/Addant alii q̃tuoꝰ/primꝰ dr purga°/2ꝰ sanifa°/3ꝰ defen°/4ꝰ revela°. Vltimi q̃tuoꝰ supadd ant/primꝰ dr augmentatio/2ꝰ pserua°/3ꝰ pfectra°/4ꝰ glorifica° ⁊ in his serta religiositas demõstrat q̃ dr fructus multiplicati.

Articlꝰ primꝰ de q̃tuoꝰ primis fructibus scissimi sacrij ⁊ pꝰ q̃ vita ẽ aie dicit sacrꝰ. c. i.

Primus siquidem fructus vinifica°

dictꝰ est eo q̃ aie vitaꝫ pstet: ⁊ hoc triplici rõne. 1ꝰ rõne ꝓmissi. 2ꝰ rõne repitati. 3ꝰ rõe modi sumẽdi. Dꝰ aũt ꝓfert aie vitã rõe ꝓmissi. naꝫ in hᵒ sacrõ ꝓtinet veracit ipse xps. vñ q̃ad modu ipse carnẽ nram assumẽs, ꝓtulit mũdo ipsam gre vitã: sicut Jo 6. scriptũ est. Vita ⁊ vitas per Jesum xpm facta ẽ. sic in hoc sacrali⁹ venies vitã gre opatur hm q̃ ipse dñs Jo. 6. attestat dicens. Qui manducat me ipse viuet ꝓpter n... atq; Jo. 14. c. de se ait. Ego sum via vitas ⁊ vita. Apterea q̃q; virtute hᵒ sacrameti sanctissimi fit hõ de attrito ꝓtinus in cinꝰ mysterij Sen. 2. c. scriptũ est q̃ lignum vite comestũ vitã sumentibꝰ ꝓferebat vi/ficet qd̃ Jo. 6. scriptũ ẽ. Manis enī verꝰ est q̃ de cꝰ delcedit ⁊ dat vitã mũdo/⁊ iter. ꝓver. 3. c. scrip. ẽ. Lignum vite est his q̃ apphẽderit eã ⁊ q̃ tenuerit ea beatꝰ. ⁊ merito qd̃ vita q̃ cibũ restaurat vt sic p cibũ moriferũ ge. 3 Joseph introiuit in orbe terraꝝ: sic p cibũ vuificũ vita mũdo restituat: vt vñ mors orierat: unde vita resurgeret: ⁊ q̃ in ligꝰ vincebat: in ligno quoq; vinceret: p xpm dñm nrm. Hinc diligent attendant pleriq; q̃ pnciose remanent hoc vitale sumere sacrim cũ dñs dicat Matt. 4. Non in solo pane vuit hõ: qz sicut corpꝰ indiget refectõe corporali: sic alia spuali recreatõe opus hz. Et addit: Sed in oi verbo qd̃ ꝓcedit de ore dei: qd̃ quidẽ est hoc sanctissimũ sacrim/2ꝰ quoq; ꝓfert aie vitã rõne repitati. Repitat enī in eo xpi passio: ꝓpterea qd̃ xpi passio fecit in mũdo hoc efficit sacrim hoc, in hoie digne ⁊ humanr ꝓpate: vñ sup illud Joan: 19. Cõtinuo exiuit sanguis ⁊ aq̃: Chrisost. ait. Quia hinc suscipiunt pnici⁹ sacra mysteria cum accesseris ad sumendum calicem vel ad tm bibendũ xpicola: ita accedas sicut ⁊ ipse dñs dicit Jat. 26. Hic ẽ sanguis meus q̃ p vobis effundet in remissionem peccatoꝝ. Sꝰ et ꝓfert aie vitam rõne modi sumẽdi. Sumit enī p modũ cibi ⁊ potꝰ, ꝓpterea oĩa effectũ quẽ cibꝰ materialr ⁊ potꝰ facit q̃tum ad vitã corporalẽ: q̃ videlz sustentat auget reparat. ⁊ delectat: idẽ efficit hoc sanctissimꝰ sacrim q̃tum ad vitã spuale. Apterea Ambro. ait in lꝰ de sacris. hẽt ẽt de ipse. di. 2. c. ñ iste pãis ẽ Iste pãis ẽ vite eĩne q̃ aie nre subꝫ tulit: ⁊ iter sup Jo. chrisost. ingt. Videtat se nobis ꝺ sideranib⁹ ⁊ palpare ⁊ comedere ⁊ ampleti vificetur snĩa salnatoris q̃ Joã. 6. c. dicit Caro mea vere est cibꝰ. ⁊ sanguis meꝰ vere est potꝰ.

Dꝰ virtute sanctissimi sacramẽti oculi mẽtales illuminantur. cap'm 2ᵐ.

Secundus fructus illu

minatio dictꝰ est. Per devotã enī sumptionẽ hᵒ sanctissimi sacrij atq; ꝺ devotam euditõem misse in q̃ xpi spuale mãducatis mentales oculi illuminant: in cuiꝰ mysterio Jonathas mel guttã sue illuminati sunt oculi eiꝰ. in signũ q̃ ꝺ devotũ gustũ huius sacri mẽtales oculi illustrant: vt verificet qd̃ Jo. 6. scriptũ est. Vita ⁊ veritas. i. gratiosa veritas p Jesum xpm facta est. Iꝫ in hmõi susceptõe. hoc signifi/cat Tobias qui Thobias illuminat. Tho. dr est Teloisis quo Thobias illuminat. Thobi. i. c. Et merito qdẽ hoc sacrim in felle myrre demõstrat. cũ in eo passionis amaritudinẽ memorat. Discis aũt in quo erituꝝ hoc fel: est ipse filiꝰ dei xpus q̃ i mari magno ⁊ spacioso amaritudinꝰ ⁊ dulcoꝝ ab ereoꝝ sue ꝓcepti ome immorans vsq; ad littora paterni sinus ꝓ acerbissimã mortẽ iactatus est: cũ Lu. 23 acerbissimã mortẽ iactatus est: cũ Lu. 23 pat. Pater in manꝰ tuas cõmendo spm meũ. et iter. ꝓpheta in eiꝰ ꝓsona ingt. Veni in altitudinẽ maris ⁊ tempestas me/ demersit me/ hoc misup est colliriũ quo oĩs demersit mentales oculi expurgant: hinc dñs mẽri in tenebris ambulanti. Apoc. c. 3. ait. Collirio inunge oculos tuos vt videas/ Collirij enim ad ĩam est vnctio ex quodaq; pulvere ⁊ aq̃ ꝓfecta vt ꝓ suam acrimoniã abstergat albugĩnẽ oculoꝝ. Albugo vtiq; mentaliũ oculoꝝ vita est sensualis q̃ vilium humane mentis ad spualia ⁊tenda oĩno non extollit sꝫ obnubilat ⁊ obtudit. Sed quid ꝓ hoc colliriũ ex pulvere ⁊ aq̃ ꝓfectum nisi hᵒ sacrim ꝓcientius designat qd̃ ex aq̃ divinitatis ⁊ pulvere nre humanitatis ꝓ verbũ assumens natura humana/ nam ad illuminatõem gentiũ p acrimoniam passionis olim ꝓfectũ est/ Nunc vero in cõse cratõe ꝓficitur atq; p cõmemoratõem eius dẽ in sacra cõione. ⁊ devota misse auditõe, mẽtis oculi inunguntur ⁊ expurgantur, vt virtꝰ eius gre lumen in ecclesia quotidie operetur.

De suauitate ⁊ dulcedine sanctissimi sacramenti. cap'm. 3ᵐ.

Tertius quoq; fructus

refectio seu delectatio nuncupat. Delectatur enī ⁊ reficit mens devota i sumptõe huius mellifluu sacrij. Circa qd̃ aduertendũ est q̃ dꝰ miax ⁊ dꝰ totiꝰ cõsolatiõs non tm instituit sacrꝫ qd̃ nos in cẽ gratie generaret sicuti est baptismꝰ. vel qd̃ generatos in gratijs roboraret sicuti confirmatio optatur. Verũt q̃ roborat os nutriret ⁊ oi spuali delectõe repleret qd̃ efficit hoc sanctissimum sacrim. Et hec sunt tria sacra que oĩbus qui ad fidẽ accedunt necessario ꝓferunt: ꝓpterea q̃ ista necessitatis merito nũcupatiꝰ sigtur hᵒ ẽ sacrim qd̃ vt mẽs spiritualr delectetur sagineꝫ ⁊ impinguetur: a dñs misericorditer largitũ est. Et iꝫ in eo sit amaritudo ꝓpter meorũ passionis: tñ ibi est summa dulcedo ꝓpter expientiã ꝓsummari amoris quam xpus nobis ondit moriẽs in acerbissima cruce. Quid. n. dulcius q̃ sentire a deo sic inestimabiliter se amari vi filium suum vnigenitũ daret ꝓ nostra redemptõe in acerbissimem orte: vnde sicut passio xpi visa mentes amantiũ debuit i flammare ⁊ transformare tm in eis charitatẽ cõtinue augere: sic ⁊ hoc sanctissimum sacrim si cum devotione sumatur. Ideo Damasce. comparat illud carboni quem Ysai 6. c. vidit. Nam sicut carbo tangit lignum non est. sed ignis q̃ idem ignitum: sic hec mirificus sacramentum non simplex est panis sed diuinitati vnitum. ꝓpterea q̃ gustata dulcedine eiꝰ stupens ꝓpheta clamat. q̃ magna multitudo dulcedinis tue dñe quã abscondisti. i. in hᵒ sacramẽto abscondite tribuisti timentibus te. Hic siquidẽ panis est qui de celo descendit: de quo ꝓpheta ait. Panem angelorum manducauit homo/ ⁊ iterum Sapi. 16. Angelorũ esca nutriuisti pplm tuum ⁊ paratum panẽs de celo prestitisti eis sine labore, omne delectamentum in se habentẽ: ⁊ omis saporis suauitatem. Jō hoc est sanctissimuꝫ manna qd̃ vt scribitur Exod. 16. Deus pluit patribus in dẽserto oĩem suauitatem in se habẽs: ergo vt dicitur Cantic. 6. Comedite ⁊ bibite ⁊ inebriamini carissimi. Ꝺ ⁊ fieri pt ⁊ ꝺ dñs per ꝓphetam cum ait. Justi epulentur ⁊ exultent in conspectu dei ⁊ delectentur in letitia.

Quanta fortitudine anima roboretur ex sumptione sacri. cap'm 4ᵐ.

Quartus fructus fortifi

catio seu roboratio nominatur. Roborat enim mentem ⁊ quodammodo carnem hoc sanctissimum sacramentum. mentez vt psistat in bono, carnem vo ne ruat in malum. Primo enim roborat mentem vt persistat atq; crescat in bono. Nam per hoc q̃ m is per gratiam coniungitur christo i sacra cõmunione, spiritualis eius vita roborat ⁊ confirmat sicut corpus roborat̃ p cibum vnde ꝓpheta ait. Panis cor hominis ꝑfirmet. hinc mystice Actu. 9. Saul⁹ cũ accep⁻

Universidad de Deusto
Biblioteca

set cibū ꝓfortat⁹ est vt mysterial'r innuat. q̄ q̄ digne h° suscipit sacrm̄ in ꝓcepto virtutis ꝓposito roboret̄ t augmentet̄. 2° quoq; ꝺ roborat quodāmō carnē iuxta suam saluatorisq; Jar. 12. ait. Bon⁹ hō de bono thesauro cordis sui ꝓfert bona. Quis enī melior thesaur⁹ in corde hois eē pōt q̄ corp⁹ dn̄i nostri Jesu xp̄i humili deuotē susceptū de h° thesauro bon⁹ hō tunc si qdē exteri⁹ ꝓfert bona cū robur gr̄e p h° sacrm̄ diffusum in mētem redūdat in carnē: tāq; caro fortitudine roborat: vt nec aduersitate frangat: nec ꝓspita te ad noxia ꝓlabat. in cui⁹ mysteriū. 3. Re. 19. c. scriptū est: q̄ Helias sub ymbra iuni pi obdormisset, angl's dn̄i tetigit eū t dixit illi Surge t comede. Respexit helias t ecce ad caput suū subcin. panis t vas aq̄. Cōe/dit q̄ t bibit. Et sequit. ambulauit in fortitudine cibi illi⁹. 40. dieb⁹ t. 40. noctibus vsq; ad montē dei oreb. Quid p iunipum cuius p annū ꝓseruat ignē nisi i hoc sacro me moria t medita° xp̄i passi⁹ humilis sensus vel esus sup oīa in corde ꝓseruat ignē diuine dilectois, hz quoq; iuniper⁹ multitudinē pū gentū folioꝝ: vt innuat q̄ ab hora ꝓceptois in vtero mris sue. vsq; ad vltimā horā mortis filius dei infinit. in aīa sustinuit punctiones t dolores t passiones. Sub hac qdē iunipo p fidē aīa dormit sed p feruoꝛē deuo/tionis euigilās ad susceptōem tanti sacri fidu cial'r ab angelo inuitata mādducat subcineri ciū panē. i. hoc mirificū sacrm̄ sub cinere ac/cidentiū occultatū. Bibit quoq; aquā cū in/tellect⁹ tanto munere illustrat: q̄ in h° sacro sicut ex ꝓcedentib⁹ pz non tm̄ p comes/tionem affect⁹: sed et p potatōem reficit intellectus. Vis igr̄ nō solū aīa sed et ipsa humana ca/ro tāta stabilitate fulcit: q̄ illā ꝓspa nō sedu cit: nec aduersa ꝓfringūt: hz p vitam actiuam t ꝓtēplatiuā gradiens sp stabil'r vsq; ad vltimū finē pseuerat. t sic ambulat in fortitudie cibi isti⁹. 40. dieb⁹. i. in ꝓspis t. 40. noctib⁹ i. in aduersis. Quadragenari⁹ aut numer⁹ ex q̄ttuor t. i. ō. dimensus est. vt in q̄ternario. vir/tutū moraliū actiua vita significet: t in de/nario ꝓceptoꝝ ꝓtēplatiua mystice demōstretur. que p virtutē hui⁹ sacri pegrinantib⁹ firmā p/seuerantiā ꝓstat.

Articl's 2⁹ ꝺ aliis q̄ttuor fructib⁹ sanctis simi sacri. t p° q̄ p illud peccata venia⁹ t qñ [illegible] talia expurgant. capl'm p^m.

Primus fructus pur

gatio dici pōt: qr p h° sacrm̄ peccata purgant sicut pz in fi. ꝓsecrationis ipsi⁹ sanguinis. t de ꝓsec. di. 2. cū oē. s. c. spes. t. c. aīi hm̄dictōem. vbi Ambro. ait. Qui māduca uerit hoc corp⁹ fiet ei remissio peccatoꝝ: vbi glo. Jo. ingr. s. venaliū vl' et mortaliū. ad ho rū tm̄ intelligentiā notanduꝝ q̄ dupler ꝺ esse peccatū q̄ p hoc sacrm̄ ablut vt dicit glo. ꝺ dicta. p^m est venale/2^m est mortale/Ꝺ° enim hoc sacrm̄ vim hz venia⁹ remittēdi si duo ꝓsi derent Ꝺ° vt ꝓsideret sacrm̄/2° si ꝓsideretur res sacri. Ꝺ° si ꝓsideret sacrm̄. Sumit autez hoc sacrm̄ sub specie cibi nutriētis: nutrimē/tū aūt cibi corpi necessariū est ad restaurādū id qō quotidie depditur. ex vi natural' caloris spual'r aūt in nobis quoti⁹ aligd depdit ex vi t caloze ꝓcipue natural' p peccata venia⁹ que diminuūt charitatē. sed p h° sacrm̄ qō est ale spuale nutrimentū restaurat id qō ꝺpdit aia p veniale peccatū. Jn h° q̄ p hmōi sumptō nē peccata venialia dimittunt t in suscipien/te charitas auget. vñ Ambro. in li° de sacris Iste panis quotidian⁹ sumit in reme⁹ quo tidiane infirmitatis. ad h° de ꝓse. di. 2. c. vtrū t. c. iterat. t. c. si quoties/2° aūt si ꝓsideret ip/sa res sacri q̄ est charitas non solū q̄tuz ad habitū sed et q̄tum ad actū q̄ exercitat in h° sacro: insup t venia⁹ dimittunt t aia clarifi cat atq; purgat: nec tm̄ oq; semp oīa venia⁹ ꝺ leant sed tm̄ fm variā mensurā deuotois cō/tingere tm̄ pōt q̄ tāta deuotōe mens p sump/tōem sacri in dño absorbeat: q̄ ab oibus vel alib⁹ expurgat ac perfecte ꝓfiguratur solari claritati dulcissimi Jesu xp̄i. Hunc tm̄ ꝓfe/ctois effectū plurimū impedit vaga distracto mētis t accessus ad sacrm̄ cū ꝓposito venia/lia cōmittendi/2° hoc sacrm̄ vim hz ꝺ mor/tales culpas: circa qō tm̄ distinguēdū est q̄ tri plicit hō in mortali suscipit corp⁹ xp̄i. Ꝺ° cū se nouit hr̄e culpam/2° cū errans credit hr̄e culpam/3° cū ignorans hz culpā. Ꝺ° enim ꝓtingit in mortali h° suscipe sacrm̄ eū qui in se nouit hr̄e culpā: q̄ videt se nō penitere de peccato cōmisso qō est mortale vel ē in ꝓpo sito aliud cōmittēdi/Et tunc q̄ tali statu cō/cat ꝓpter duo mortal'r peccat⁹ p° ꝓpter abu sionē/2° ꝓpter inobediam/Ꝺ° q̄ abutitur sacro: t maxime ꝓpter tria/Ꝺ° er eo q̄ est ibi sacrm̄ tm̄: hoc enī sacr⁹ ꝓponit ibi in cibū

Cibus aūt non ꝺat ꝓuenient nisi vinenti sicut nec est corpalis/2° er eo q̄ est ibi sacrm̄ t res sacramēti. qō est ipse xp̄s sanct⁹ sanctoꝝ. san ctū eternī ꝺz esse receptacl'm tāti sancti/3° er eo q̄ est ibi tm̄ res. qō est mistici corp⁹ xp̄i. er eo nēpe q̄ aliquis ad sacrm̄ accedit ad vnita tem corpis xp̄i mystici se tendere mōstrat. Et iō si pctm̄ in ꝓscia seruat p qō a mystico cor/pore sepet: fictois culpā manifeste incurrit: t sic his oibus trib⁹ modis abutit sanctissimo sacro/2° aūt peccat ꝓpter inobediētiā: qr trās gressor est aplici t ecclastici ꝓcepti apl's enīz 1. corin. ti. ait. Quicūq; manducauerit panez vel biberit calicem dn̄i indigne re⁹ erit corpis t sanguinis dn̄i. Ad hoc quoq; ꝺ ꝓsec. di. 2. q̄ scelate/2. c. t sancta/2. c. sicut iudas. Quāti aūt sacrilegii t piculi sit in mortali cōicare ondit ꝓpheta in psal. Saluum me fac deus: vbi infra ꝺ. fiat mensa eoꝝ coraz ipsis in la queū t sicut in sabbato sequēti in fine secū di articl' appebit/2° ptingit hoc sacrm̄ susci pere in mortali cū hō errans credit hr̄e cu/pam quā tm̄ non hz: qr videl credit se esse in peccato mortali cū nō sit: t tm̄ contra ꝓsciam accedit ad sacrm̄. Et tunc cōicās peccat mor tal'r. verbigra. Jn mane resurrectōis dn̄ice hō sufficienter ꝓfessus cōionem expectās ge/nu flectit secū plerisq; de pp'lo coram dn̄i sa cramento. Jnterim vero anteq̄s ei hostia cō/secrata porrigat recolit alicui⁹ mortalis cri/mis non ꝓfessi. Tunc aūt si sacrm̄ suscipit a ꝓscia stimulat: qr illud sumit non plene con fessus. tm̄ surgere t cōionem relinquere erube scit: deniq; in hac pperitate ꝓfusus. ꝺ ꝓscia eucharistiā sumit t p ꝓnīs mortal'r peccat: qr ꝓceptor est reuerētie debite sacro. Quod igit tunc agendū? rndet Sco. q̄ in hoc t ꝓsti ca su ꝺz talis ꝓfiteri t cordial'r penitere cum p posito q̄ citi⁹ fieri poterit ꝓfitēdi: t sic sumat dn̄i sacrm̄ t hac prudēti discretōe hō euadit banc pperitatē/3° quoq; euenit hoc sacrm̄ suscipe cum mortali. qñ hō ignorat hr̄e cul/pā quā tm̄ hz: hui⁹ nihilominus ignorantie du plercā esse pōt. p^a est negligā/2ª est insufficientia/Ꝺ^a cā hui⁹ ignorantie negligā. pōt ee qr hō vel negligit audire doctrine verbū. vñ possit illuminari de malis commissis t bonis omissis: vel negligit ꝛgere recta ꝓsilia t ꝓfesso rem pitū atqz discretuꝝ eū erudiat t examiet de peccatis/vel qr negligit examiare cōsciam suā sz in ꝓpate t intricate ac q̄da inani leuita te t pniciosa tarditate eligit in fine. rl'. ꝓfiteri. ꝓpter q̄ oīa vel peccata. ppria non cognoscit vel eoꝝ er negligentia sua nō recolit: t p ꝓnīs non plene ꝓfitet er culpa sua. t qr fm Scot. Hec est ignorāa crassa t affectata tal' suscipiēs corp⁹ xp̄i mortal'r peccat: qr facit ꝺ illō apl's. i. corin. xi. Probet aūt seipm hō t sic de pane illo edat t ꝺ calice bibat. Qui. n. mādu cat t bibit indigne iudiciū sibi mādducat t bi/bit nō ꝺiiudicās corp⁹ dn̄i/2° ignorat hō hr̄e se culpā ex insufficientia. nā hz sufficienter ex aminauerit ꝓsciam suā t q̄sierit discreta ꝓsilia. t ꝓfessoꝛē pitū atqz plene q̄tum valuit dolu erit de cōmissis: tm̄ qñq; in eo remanet mor talis culpa: cui⁹ oino nō recordat vel forte n plene ptrit⁹ est. Et talis insuffia excusabilis ē qr hō de cōi lege ꝛtis ee non pōt ytrū penite at digne. arta illud qō Eccl's. c. 9. scriptū est Nescit hō ytrū amore an odio dign⁹ sit. pro pheta et ait. Delicta qs intelligit ab occultis meis munda me dne: t ab alienis. i. a culpis q̄ a voluntate mea aliene sunt pce seruo tuo. Accedens igr̄ ad sacrā cōionez cū mortali ex hmōi insufficiētia nō peccat: imo ꝓsequit duo vel tria bona/Ꝺ^m est meritū: qr sic cōicando meret/2^m est recorda^o peccatoꝝ: qr virtu/te hui⁹ sacri digne hoc^a suscepti recolit quā doq; peccatoꝝ suoꝝ/3^m est dimissio oblitoꝝ videl. qr si hō non recolit pri⁹ oblitoꝝ de⁹ tm̄ indulget. ꝓpterea fm Tho. hoc sacrm̄ ablu tio sceleꝝ noiatur: vel qr futura impedit: vel qr virtute illi⁹ sacri de⁹ illa q̄ non sunt i hoīs ꝓscia vel sunt oblita dimittit/4° quoq; mō ꝺpat hoc sacrm̄ remissionē mortalis culpe. s. ꝓceptū nō actu sed voto: vtputa cū qs ex cō/scia culpe ab h° se abstinet sacro timore t re/uerētia ducte. t tm̄ amore sacri sumere concu piscit: ꝓpter qō de ꝓgruo aliqual'r mereꝛ con tritionē. ad hec nota Aug. in fmo. ꝺ ꝓse. eccl'a rū ꝓdictis ꝓcoꝛ. Ric. t Sco. in. 4. ꝺ. i. t in pleriscz et Tho.

Ꝺ ꝓ hoc sacrm̄ remouet a peccatoꝛib⁹ ꝓdigne pene. ꝓ peccatis. capl'm 2^m.

Secundus autem fru

ct⁹ satisfactio noiatur: qr p h° sacrm̄ pene ꝓdigne. ꝓ peccatis misericordi remouent/Circa qō tm̄ aduertendū est: q̄ h° sacrm̄ simul est sacrificiū t sacrm̄/rōnem qdē sacrificii hz inq̄tum offert/rōnem vo sacri hz inq̄tum sumitur/inq̄tum enī vero in t

sacro repñtatur passio xpi q̄ xps tradidit se/ menipm p nobis oblatōem t hostiā deo i o/ rē suauitatis. vt dr Ephe. 5. Hz rōnem ha/ crificii sing̃tuz vo i h° sacro tradit inuisibil' sub visibili specie occultatū hz rōem sacrī/ cii hoc sacrim in q̄tum ē sacrificiū p oblatio/ nē hz ꝓprie vim satisfactiā. imo int omia sa/ crificia istud ē summū p missione tā culpe q̄ pene/ de excellē huius sacrificii: de ꝑse. di. 2. c. nihil scriptū est. Nihil i sacrificiis mai/ eē pōt q̄ c[illegible] t sanguis xpi: nec vlla oblatō/ hac potior e hz hec oēs ꝓcellit. t merito. qdē qz oia sacrifiā antiquoz vmbra fuerūt figu/ ratiaq̄z isti° atq̄z h[illegible]crific[illegible] est vitas t oia a termiant t ꝓcludunt i eo. Aduertendū tñ est q̄ i hac satisfactōe magis attendit affect° offerentis q̄ q̄ti[illegible]tōis que ē ifinita in cui° mysteⁿ Luc. 21. de vidua q̄ mlit duo minuta dns ait q̄ pl° oibus misit no pōdera/ to affectu. Quāuis ergo hec oblatō ex sui q̄/ litate sufficiat ad satisfaciendū p oi pena est tñ satisfactoa ill' p quibus offertur: vel ēt p° of/ rentib° fm q̄titatē sue deuotōis t non p to/ ta debita pena. 2° aūt ingtū est sacrim hz qdē ex vi sacrī directe effectū illum ad quē est in/ stitutū nō ē vniq̄z istitutum ad satisfaciendū. sz ad spūal'r nutrien[illegible]augendū. i xpo viuen/ dū t in iom totalr trāsformandū t vnjendū si/ cut t nutrimentū nutrito vnit. sz qz hec vni/ tas hz fieri p charitatē ex cui° feruore aliqs ꝓsequitur remissionē non solū culpe sz ēt pene. tñ est q̄ ex p̄ñti p ꝓcomitantiā quādā ad prin/ cipalē effectū hō ꝓsequitur pene remissionē nō qdem toti° [illegible]m modū sue deuotōis t feruo/ ris. Aduertendū ēt quoq̄z q̄ h° sacrim ē sacrifi[illegible]m p oblatōem. t ingtum ē sacrim. per/ sumptōem diuersimode ē sacrifi[illegible]m. nā ingtuz est sacrz satisfacit t. pdest ipsis sumentib°. vñ in canone misse scriptū est. Quotquot ex h° altaris ꝑticipatōe sacro sanctū corp° t sāgui/ nē filii tui sumpserim° oi benedictione celesti et/ gra repleamur. Ingtū vo est sacrifi[illegible]m. i. per/ modū sacrificii pdest t satisfacit his p qb° offert tam viuentib° q̄ defunctis. vñ i ca/ none misse scriptū ē. Memēto dne famuloz/ famularūq̄z tuaz p qbus tibi offerimus hoc/ sacrificiū laudis p se suisq̄z oibus tc[illegible]/ q̄ dns Mat. 26. exprimit. d. Qui p vobis t. sumentib° t p multis aliis effundet in re/ missionē peccatoz. Quia vo sacerdos ē ꝑso/ publica t q̄l oīs z lis eccle. ꝓpterea non

solū ingtum ē sacrifi[illegible]m p multis oblatā: sz ēt/ ingtū ē [illegible]m a sacerdote sumptū dr totum/ corpus ecclesie vegetare: t sic p eadē est satisf/ factiuum

Dō per hoc sacrim a cunctis nostris ad/ uersariis defensamur. capl'm 3m.

Fertus vtiq̄z fructus

defenslo nuncupat: qz hoc sacrim illō/ digne sumentes ab oib° inimicis t ad/ uersariis ꝓtegit t defendit. Tres gdem sunt aduersarii nīi q quotidie ꝺ nos pugnare non/ cessant. s. diabol°. t caro t mund°. t ab oibus his deuote cōicantes defensat. Dē gdem de/ fensat a demone. nā ingtum est signū passiōis/ xpi p quā demones sunt deuicti repellit ꝺm/ demonis ptātez atq̄z illi° impugnatōem effu/ gat. t sicut armatura dei ꝓmuit ab offensa fu/ tura p diabolū inspirata. q̄ꝓpter fortissime/ demones timēt mentē deuotā sumptōe huius/ sacrī munitā. vñ in ꝑsona talis aie ꝓphā ait/ Parasti in ꝓspectu meo mensam. aduersus/ os q tribulant me. Hec gdē est panis q Iu/ dic. 6. c. a Jedeone mystice visus ē q destru/ rit Baal. i. demones infernales terreq̄z ꝓ/ strauit/ Cur. n. demones erpauescat q se semi/ socii t defensorē hre deum. hinc quoq̄z Job/ 17. c. ofidenter postulat. d. Pone me iuxte te et/ cuiusuis man° pugnet ꝺ me. atq̄z ꝓphā intre/ pid° ait. Dns illumina° mea t sa. mea quē/ timebo. Dns ꝓtector vi. m. a quo tre. segtur/ si ꝓsistant adue. me ca. s. ōmo[illegible] nō timebit cor/ meū Si erurgat aduer. me pl. s. cor in h° ego/ spabo. s. victoriā triumphalē. 2° vero defen/ sat a carne: mitigat enī atq̄z refrigerat fomitē/ t ocupie cstū. sic aq̄ refrigerare solet calorez/ psal. in ꝑsona ei° q deuote sumpsit hūc cibū/ ingt. Sup aq̄s refectōis educauit me a. i. z me/ am ꝓuertit. s. ad spūa bona q̄ꝓ° p carnem/ trahebat ad ista terrena. in h° quoq̄z mysteriū Exod. 16. c. scriptū est q descēdente man/ na de ce° descendebat pariter t ros. In fig/ q cum māna sacrī in aiam descendere pter/ descendat in carnē: t ros gre refri[illegible]naz° quoq̄z defensat a mūdo. nā hoc sa[illegible]obo/ rat habitū gre: ex quo tanq̄z ex medicia mois/ interior t exterior supat t ppulsat: ꝓpterea/ psal. ait. Jā t si ambulavero in me° vmbre/ mortis i. tenebroso mūdi nō timebo mala qm/ tu mecum es.

Dō ex virtute huius sacrī facilior est re/

lexatio post ruinam. capl'm 4m.

Uartus autez fructus

relevatō dici pōt. Releuat aūt velo/ cius humana fragilitas p° rumā vir/ tute sancte cōionis. hz enī vt ex pcedentibus/ p3 mentē roborare in ꝓposito bono. sicut si hō/ robustus t leuis cadat resurgere pōt facilius/ q̄ debilis t infirm°. sic spūal'r posit sacrā cōi/ one si ex fragilitate non ex malignitate decidat mens humana: sepe cōionis virtute aditā/ ta resurget velociº. Deleriq̄z enī quadā ma/ ni pusillanimitate decepti hz itēdāt p° cōionē/ abstinere a culpis tñ quodā timore nocturno/ deinde abstinent: ab hoc vitali cibo dicentes in/ se vel in aliis p experientiā didicisse post sumpti/ onē tanti sacrī ruisse in culpā asserētes. Picu/ lozē eē recidiuatōem post sacrim assumptū/ q̄ fuerit prior casus. Et vt firmior stare vi/ deatur sūia sua assumunt verbū dñi. Jo. 7. di/ cens. Malitico. Ecce sanº factº es iā noli pec/ care ne deteriº aliqd tibi ꝓtingat. Nō intelli/ gētes q̄ non ait vlteriº iā nō peccabis. sed iam/ noli peccare docēs necem oino eē in ꝓfessiōe. t sacra cōione. ꝓpositū nō peccādi. Demūq̄z si vltra hº. ꝓpom° ex fragilitate supueniat ca/ sus ad resurrectōis remem° recurrendū est q̄ō/ dem p virtutē sacre cōionis velociº fiet his/ q ꝓfuit in vtute sua. vñ Aug. sup Joā. ait. Securº accede panis ē non venenū hmōi. n. hoīes dicere asolent. Quid mihi ꝓdest ꝓfite/ ri aut cōicare cū demū videam q̄ non potero/ ptinere. ꝺ intelligentes q̄ꝺ ꝓuer. 24. scriptū est. Septies in die cadit iustº t resurgit. Ta/ les enī ꝑ eodē hñt sepe cadere t nunq̄z resur/ gere cū tñ tāta dīa interfit vt ꝓpriū sit infir/ mitatis. 2m vero nō q̄lificūq̄z malignitatis. sz illius q̄ blasphem in spm scm appellata est. Dmq̄dem pcm ē humē fragilitatis. 2m vero diabolice puersitatis. p[illegible]m volūt eē hoīes ꝓditi/ one fragilitatis. scōl vo demōes iemēdabiles/ q̄ humanū est peccare. sz diabolicū ꝑseuera/ re. Si enī due ornate mlres p viā pgentes. sīl' in lutū ceciderēt t vestimēta sua turpit' ingna/ rent t vna de luto surgente t domū ꝓ veste/ abluenda redeunte in luto altera remanerez at/ q̄ timore recidiuādi nunq̄z resurgere vellet: nōne reputaret vltima insania laborare. Sic/ euenit hmōi inaniter timoratis. ꝓpterea de il/ lis psal. ait. Illic trepidauerūt timore vbi nō/ erat timor. ꝺs. n. hō ō recidiua timere t iuxta

posse illam caueꝛ nō tñ ex hac sp in ruina per/ manere. sz in dina mia ꝓfidere spare. sicut in/ ꝑsona veri fidel' in ꝓcedenti ſmone. ꝓphā ait/ Ab altitudine dici timebo ego vo i te spabo. iuxta qō alibi idē ait. Spa in dño t fac bonitatem. i. spando in dei mia cum ꝓposito non/ peccandi suscipe bonitatem sanctissimi sacramenti:

Tertiº ꝺ de vltimis q̄tuoꝛ fructibº sā/ etissimi sacrī. t p° q̄ per h° sacrz charitas ce/ tereq̄z virtutes crescunt. capl'm [illegible].

Tertius igitur fructus

augmentatio. [illegible]rtutū t meritoꝛum/ noiandus ē. Cū. n. hoc sacrim regrat/ gīam primā videlz charitatē ipsam. ꝓprie ne/ quaq̄z donat: sz m[illegible]lti[illegible]t dilatat. Jō eu/ charisti[illegible]icta ei. qz fm Diony. 3. de angeli/ ca ierarchia gīam pficit tam collataz. Et qz/ charitas est aliarū virtutū forma: iō p augm/ tum charitatis vtutes cetere in aīa augētur. vel q̄tum ad eēntiā vel q̄tum ad pfectiozem/ modū eēndi in suo subiecto. vel q̄m ad actū/ pfectōem. seu q̄tum ad oia ista sil'. vñ Jmo. de offi. mis. 3ª pte. c. vlti. aīt. Per huiº sacrī/ virtutē vniuerse virtutes augent. t oium vi/ tutum fructº eruberes. Augent aūt in deuo/ te cōicante maxime tria. p[illegible]m est deuotio. 2m di/ lectio ad primum. 3m vero delectatio intra/ seipm. Jō hoc sacrim tripl'r apppellatur viō/ sz oblatio. cōio vel synaxis. t viaticū. p[illegible]m respe/ctu preteriti. 2m respectu pñtis. 3m respectu/ futuri. Dº. n. auget deuoº ad deū iō oblatio/ seu sacrifi[illegible]m noiaꝛ. cū. n. mens h° sacrificio/ rece[illegible]tāte dilectōis qō. p nobis peccatoꝛibº/ xps in cruce obtulit. i. in mortem tradidit se/ metipsum. quis tam frigidus q̄ ad eius dile/ctionem nō incendatur: vñ in ꝑsona inflam/mati affectº. ꝓpter sacram oblatiōem. ꝓphā/ ait. Impinguasti in oleo. s. feruentis deuotō/nis caput meū. i. mentem meā letitia spūali. et/ calix meº. s. p amplexum transformatōis in/ ebrians q̄ preclarus est: quia nulla spurcitia/ mundani amoris miscetur in ea. t iteruz Jo/ an. 6. c. dominus ait. Qui manducat meam/ carnez t bibit meum sanguinē in me manet t/ ego [illegible] illo. 2° aūt augetur dilectio ad primū/ ꝓpterea cōio. vl' synaxis grece nuncupatur: qz/ in vnum ꝓueniunt mēbra capiti suo xpo iuxta/ illō ꝓphicū. Ecce q̄ bo[illegible]m t q̄ iocūdū. habitare fratres in vnū. sz per sacram cōionem. Scōm enī.

Damascenū. Ideo ꝯmunio dicta est q̄ communicamus adinuicē per ipam xp̄o. Et quia participam⁹ eius carnē z deitatē. Et quia c municamus adinuicē per ipaz. Vnde dicitur ꝯmunio. q. ꝯmunis vno. Charitas em̄ vniua est que maxime in hoc sacramento demōstratur in cuius mysteriū exhibetur in cibuz Tertio quoq3 augetur dēotatio ītra semet ipsum. ideo viaticū appellatur quia ꝑebz nobis viam ꝓueniendi ad celū. Insuper viaticum dictū est quia est ꝓfiguratiuuz diuine fruitionis q̄ erit in patria z fortificatiuum debilitatis nostre dum sumus via vt illic ꝓuenire possimus. idc itinerantibus z morientibus exhibetur quia nobis in ꝓsenti vita peregrinātibus in cibū cecitatis participationis datur. Hinc z h̄ ain ꝑsona aie sic refecte iubilando ait. Dñs regit me z nihil mi. de. in lo. ps. ibi me collocauit. Hoc eodē respectu eucharistia. i. bona gratia noiatur: q3 fm ap̄lm. 6. c. Ro. Gratia dei est vita eterna. vel quia realiter continet x̄m qui est plen⁹ gratia z virtute quā in ꝓsenti participam⁹. Et quia hec oia absconse cōtinentur in eo q̄ sūt sacratissima z secretissima. ió āthonoma sice etiā dicitur sacrāmētū: q3 oia predicta mistice z spūaliter ꝓefigurat.

q̄ virtute huius sacramenti bona in hoīe diuersimode conseruantur. Cap'm 2m.

Eēūdus aūt fructus

conseruatio noiatur quia conseruat in hoīe spūalia dona. Sicut em̄ alimentū corpale habet vitā corporis cōseruare. sic hoc sacramentū cum sit anime cibus habet ipaz in gratia solidare que ipius aia vita est. Hropterea datur sub similitudine cibi z potus. Vnde Jo. 6. dñs ait. Nisi manducaueritis carnē filii hois z biberitis eius sanguinē nō hēbitis vitā in vobis. In mysteriū huiꝰ ꝓseruatōis ero. i. 2. c. Sāguine illiꝰ agni assandi postes z superliminare signabant: z ex hoc fructū duplicē obtinebant. s. ꝓsternatōem hostiū exterius z defensionem z ꝓseruatōem oīm interius. Sic q̄ digne sumit sacrā ꝯmunionē virtute sanguis huiꝰ agni z hostes ꝓsternūtur dū supant tētatōes z mia ꝓseruātur dū augētur z roborant virtutes. Suplimare vero signat. dū ymago mētis ipsi deo assimilat. sed vterq3 postes in quo voluitur ostiū tūc intigitur. cū custodia āgelica z

Universidad de Deusto Biblioteca

dina in qua vita nostra defendit vigorat dū virtute h⁹ sctissimi sacramenti z de⁹ ē nobis. ꝑpitius. z angelus circa nos ē magis solitus. Et sic spoliatis egyptijs libert a seruitute egredimur crucis xp̄i sequētes triūphū. qui nobis dixit mare rubrū z ītram vtuciū introducit. De ꝓseuerātia ī bono acquisito virtute dñici sacramēti cm 3m

Tercius aūtez fructus

ꝓseuerātia dici pōt. q̄ facit enim hoc sacrm ꝓseuerare in via dei vsq3 ad finē vite. Dēs quippe virtutes sine ꝓseuerantia cōtra vicia pugnare pñt sine ꝓseuerantia aūt vicere nequaq3. vñ dns Jē. 19. ait. Qui aūt ꝓseuerauerit vsq3 in finē hic sal. erit. Cū em̄ hoc sacrm sicut ex ꝓcedētibus p3 in itinere dei roboret z ꝑfirmet ex pñti sequit q̄ p il lud aīa ꝓseueret. In cuiꝰ mysteriū predictū est de helya q̄ in fortitudine cibi illiꝰ ꝓuenit vsq3 ad montē dei oreb. Oreb em̄ solitudo interpretat. z significat mortē in qua spūs se iūcxas a carne. solus relinquit sine ea. vt innuat q̄ virtute sacre ꝯmunionis. spūs in bono vsq3 ad talē solitudinē ꝓseverat. q̄ ex virtute huius sacri acquirit gloria sempiterna.

Capitulum quartum.

Uartus enī fructus

glorificatio dictus est. Causat em̄ aptionē ianue z ꝓsecutōem glorie paradisi. Si ei ꝓsidereī in hoc sacro: z id ex quo habet effectū. s. ipe xp̄us ꝑfectus. z passio eius in illo repñtata. z id p q̄ hz effectum. s. vsus sacri z spēs eiq3 q̄tum ad oīa ista ꝓpetit ei vt cantet adeptōem glorie sempiterne. Nā z ipe xp̄s p suā sacratissimā passionem āquit nobis aditū paradisi. Iurta illud ap̄li ad hc. 9. Et iō nouī testamēti mediator ē vt morte intercedente in redēptōem eaz p̄uaricationuz que erant sub priori testamēto reꝑomissionē accipiāt qui vocati sunt eterne hereditatis. vñ in forma ꝓsecratōis huiꝰ sacri dr. hic est calix sanguis mei nouī z eūi testamēti. Silit eiaz refectio spūalis cibi z vnitas signat. p spēs panis z vini habētur quidē in pñti p gratiaz cōtemplationis in glie gustu: sz post mortē possidebit p gaudiū in glia ꝓsummatū. vñ aug⁹ sup illud Jo. 6. Caro mea vere est cib⁹. sic ait. Cū cibo z potu id appetāt hoies: vt non esuriāt neq3 sitiāt. hoc vere non pōtat nisi ille

cibus z potus qui eos a quibus sumitur. ymmortales z incorruptibiles facit. id est societas ipoz scoz vbi pax erit z vnitas plena atq3 pfecta. Vnde Jo. 6. dñs ait. Si quis manducauerit ex hoc pane viuet ineternū. Et iterū. ps. ait. Edēt. s. hi sacramētuz pauperes. i. hūiles. z saturabunt z laudabūt dñm qui requirunt eū. s. sepe ꝯmunicādo. viuēt corda eoz i seculū seculi. Inter quos viuētes viuere nos faciat ipa bro ꝑsummata vita. dñs ihesus xp̄s qui cū pre z sp. s. v. z re. in se. s. Amen.

Incipit tractat⁹ de passione dñi nri ihesu xp̄i. Sermo. xxx⁹.

Fflictus suz. z humiliatus sum nimis. rugiebā a gemitu cordis mei. ps. 37.

Cā efficax z admirabile ac tante gre. est mysteriū sacratissime passionis. q̄ si mēs hūana illud vere sētit z veraciter experit ꝑpatiens cordialit xp̄o passo inflāmatur z trāsformat ita in eiꝰ dilectōem q̄ sicut xp̄m sentit. voluisse mori p suo amore sic etiā pata sit p illo nō solū oēm cuiꝑā horrere. verūetiā oē suppliciū mortis subire. Hoīde apoꝰ. qō verbū pōt esse aliud thema in pñti materia. Ad phil'. 2. c. hortat nos dicens. Hoc em̄ sentite in vobis qō z in xp̄o ihesu. In quibus verbis ad tria nos hortat ap̄ls. 1° ad actū cordialissimū. 2° ad subiectā ꝓuenientissimū. 3° ad obiectū amoꝛosissimū. 1° quidē hortatur nos ad actū cordialissimū qō est sentire. d. Hoc em̄ sentite. Magna quidē dīa est inter cogitare: intelligere. z sentire de xp̄o ihesu. Et si multoz sit superficialiter cogitare qō est in xp̄o ihesu. Paucoꝛ tamen est hoc pfunde rimari z intelligere. sed pauciss̄imoꝛ est oīno hoc sentire z experimentaliter experiri. Id em̄ tantūmo est mentis p ardentissimā charitatē xp̄o totaliter transformate. Hō quidē exēplo patere pōt. Nam si videres aliquē cruciari vel suspēdi qui tibi nullo mō ꝓiuctus est. Notes quidē eiꝰ penam cogitare. q3 intelligere nō tamen cordialiter sentis. Cum vere tuo filio aut cuiuscūq3 tuo cordiali dilecto talis iniuria irrogatur. tunc quidē graue lesuram in animo experiris. eo q̄ per viā sensualis seu ardētis amoris sis illi inuiscatus z ipse tibi. Nec insuper tantū ingt Apostolus gustate aut videte seu odorate: z sic de ceteris quinq3 sensibus. sed ait sentite vt omēs quinq3 anime sensus. vno verbo cō

prehendat. z cordi nostro sensum dñice passionis imprimat z infigat. 2° hortatur apo/ l⁹ ad subiectū conuenientissimū ad tale sensum quod est intrinsecū nostruz. ideo subdit i vobis. Magni quidē muneris est sentire in xp̄o quod et in xp̄o. sed quādo verꝰ dei amoꝛ sic inebriat mentem quod nihil sentit in se nisi xp̄m z que sunt xp̄i. no q̄ totaliter sit transformata in eum hoc quidē altioris est doni. sicut per experientiā hoc in se habuisse Apostol⁹ attestatur cum ad gal'. 2. c. ait. Viuo ego iaz nō ego viuit vero in me xp̄s. 3° dr. Ut hoc etiam manifesto exēplo probari. Nam si mente consideras dulcedinē mellis nō quidē in te: sz in mellis sentis dulcedine eius. Cum vero in veritate comedis illud gustus etiam absente melle. remanet dulcoꝛ eius. Sic z in ꝓposito nostro. Hropterea subdit apoꝰ in vobis. i. sit iste de xp̄o sensus non tm in illo. 3° quoq3 exhortatur Ap̄ls ad obiectū amoꝛosissimū. propterea subdit quod z in xp̄o ihesu. Magnuz siquidē est sentire xp̄m in sua humanitate. Magnus est sentire illū in sua diuinitate: sed marimū et inestimabile est. quādo tanta sit conjunctio dilecti z diligentis q̄ quecūq3 agūtur circa dilectū a deo experimentaliter sentit ipse amans. sicut si fierent circa eū. nō contentꝰ sentire personā tantū in veritate substantie sue: sed quecūq3 illiꝰ sunt vsq3 ad mīma ītime experitur. Et de hoc apoꝰ subdit hoc quod z in xp̄o ihesu. quasi spū ebrius oēs in xp̄m ire sum transformari desiderans addidit inebrians nomen ihesu. Magnuz est hoc naturalis rō experimentū sensibile nos hortatur. Si em̄ p ital'm influxū capitis inhumana membra. quod capitis est. membra sentire habent sentire vtpote si quecūq3 indispositio in capite sit totū corpus apparet sentire lesurā. multo magis quod z i capite nostro xp̄o sentire debemus z nos nisi forte simus eius paliti membra. Vitalis enim capitis nostri gratia z influxus. cum non dñdit ad talia membra. non equidem sentiunt que sunt in ipo domino nostro ihesu xp̄o. In hoc igitur experire anima mea. an sis viuum in xp̄o an paraliticum membrum habens viui membri exteriozem apprehensiam non interiozem vitam z gratiā. Sed hoc tantum ac tale donum. sentiendi in se quod z in xp̄o ihesu nemo potest acquirere per seipsum nisi per gratiam diuinitus largiatur. Nec largiri dignatur deus nisi interuem

rante aliquo digno intercessore cum secundus Apłm.2.cor.3. Non sumus sufficientes quid cogitare a nobis quasi ex nobis Ad ergo confugiemus hodie p tāta gratia impetranda cuius precibus impetrare poterimus eam quem reperire valebimus intercessorem Si enim ad virginem matrem que nobis solet omēs gratias impetrare valemus hodie habere recursum. reperiem⁹ eam sic filio suo dilecto tam horribiliter conculcato ⁊ crucifixo totis visceribus omibus sensibus ⁊ cuntis cogitationibus compati, ⁊ sic in eius totaliter transformari, q̄ ad nichil aliud sentiendum mentem suam vertetur posse transferre. Quid enim rememoratio gratiarum suarus atq; nostrarum petitionum in eius memoria aliud esset nisi meditatio suorum dolorus Nam si dicerem ei. Aue. Respondere vtiq; posset. sed ne queso direris mihi aue i. sine ve que iocunditatis salutatio est, q̄z ve dolor ⁊ afflictionum fili mei dilecti in cruce pendentis sola compaticido supporto. Nosuit me dñs desolatam tota die meroze confectaz. tre nor. i. Si dicere ei maria respondere valeret Ne dicas mihi maria hoc est illuiata cuz lumine oculorum meorum orbata sim. Et lumen oculorum meorum ⁊ ipsum non est mecum. Nec dici possum maria. i. illuminatrix cum collocata sim in tenebris ⁊ vmbra mortis Si etiam adderem ei gratia plena. Et iterum responderet, Heu mihi fili adē qualis mihi gratia ante oc̄los meos videre filiū meum tot doloribus ⁊ confusionibus plenus inter latrones pendentē Si subderem dñs tecū subito respōderet. quomodo filius minus est qui tanq̄ malefactor ⁊ latro pendet in patibulo crucis, nec etiam mecum dicere illum vales quem nec tangere: nec insuper ei valeo approximare. Tre. i. Idcirco ego plorans, ⁊ oculus meus deducens lachrimas, quia longe fact⁹ ē a me consolator meus, Si dicerem, Benedicta tu in mulieribus merito responderet, quomodo benedicta sum super alias mulieres, que ab omnibus cum dilecto filio meo sum crudeliter maledicta ⁊ blasphemata. Vnde tre. i. scriptum est. Omnes persecutores eius apprehenderunt eam inter angustias. Omnes qui glorificabant eam, preterierunt illam quia viderunt ignominiam eius Si subinferrez. Et benedictus fructus ventris tui, Nonne dicere posset qua ratione fructus ventris mei nominas benedictum qui continue gente impia indeorus est blasphemiis ⁊ in proprijs maledictus. ⁊ in eo verificatur quod Deut. 21. scriptum est. Maledictus omnis qui pendet in ligno, Si adderem quoq; ihesus qui saluator interpretatur miraretur vtiq; dicens. Quomodo filium meum nominas saluatorē cui cum impia indeorum turba ei improperando dicat. Alios saluos fecit seipsum non potest saluum facere. Isa. 27. Nec insuper subdere possum. Sancta maria ora pro nobis peccatoribus: quia merito respondere posset quomodo pro vobis peccatoribus orare debeo, que compatiri lio meo dilecto in cruce pendenti non sufficio, sed pre dolore ⁊ lachrimis toto corde deficio. Dimitte ergo me vt plangam paululū dolorem meum. Job. 10. Ad quem igitur p auxilio huius impetrande gratie recurram? quem habebimus adiutorem⁹ quem obtinere poterimus impetratorem, Ad quem mentes supplices dirigemus, nisi ad te lignum vite; ad te crucem sanctam: ad te crucem benedictam: ad te inq; in qua omnes sensus domini ihesu christi, ⁊ omnes thesauri sapientie humano generi dispensandi recluſi sunt, Tu sca la Jacob per quam angelice gratie ad nos descendunt, Tu clauis dō veri, que claudis sensum christi ⁊ nemo aperit. Aperis ⁊ nemo claudit. Tu fons diceris gratiarum propter conjunctionē corpis iesu christi ⁊ humectationem sanguinis preciosi. Tu ergo que pulchritudinem de membris dñi suscepisti, aperi sensus nostros. Illumina corda nostra piis sensibus passionis christi reple viscera nostra, vt valeamus vere sentire ⁊ spūaliter experiri, que pro nobis sensit dominus noster iesus xp̄s. Ad te igitur pro hac gratia impetranda, dirigimus preces nostras effundimus corda nostra, humiliamus capita nostra supplici deuotione dicentes O crux ave spes unica, hoc passionis tēpore auge pijs iustitiaz: reis q̄z dona veniam. Amen.

Resumptio thematis.

Afflictus sum ⁊ humiliatus sum nimis rugiebam a gemitu cordis mei. Jtez vbi sup. In quibus sacratissimis verbis septima religiositas videlicet xp̄i passionati deuotissime demōstratur

Vbi ppheta in persona xp̄i ad triplicē sensū attrahit corda nostra, Jo⁹ ad sensum suorum dolor. ibi. Afflictus sum, 2⁹ ad sensum suorum vituperior. seu confusionū. ibi. Et hu. suz ni. 3⁹ ad sensum suor meorum seu amor. i. t. Rugi. a gei. cor. mei. Interim tamen manifestat q̄ p peccatis nostris erpiandis demonstrat q̄ p peccatis nostris erpiandis crucis pabulū ⁊ durissimā mortē perpessus est, vnde ad purgandū luxuriā nostrā volunt pati dolores. Ideo ait. Afflictus sū. Ad purgandū superbia passus est confusiones. iō subdit. Et hu. sum nimis. Ad purgandū avaritiā sustinuit merores. Ideo addit Rugiebam a ge. cordis mei. Jo⁹ cōtra cōcupiscentiam carnis, 2⁹ contra superbiā vite, 3⁹ vero contra concupiscentiā oculor. In quibus tribus fm sniam beati Jo. i. Jo. 2. Omnis mūdana concupiscentia a peccatoribus frequentatur vt ait tota series ohnice passionis recto ordine capiatur, ⁊ euangelica hystoria clarior ⁊ puenientius conteratur, totū tractatū passionis in tres principales partes distingamus fm triplicē supradictū prophoticum sensum. Jam principalē partē pro tertia ⁊ vltima referuantes. Jo⁹ pars principalis circa sententiaz dñice passionis est de duodecim contemplationibus dolorus quos tēpore passionis passus est xp̄s ⁊ diuiditur in quatuor principalia. Prima pars.

Primo autem principaliter in pphetico verbo cor nostrum inducitur ad sensum suorum dolor quos passus est tēpore passionis. Et de hoc ppheta dicit̄ persona dñi salvatoris. Afflict⁹ sum. Hanc quidē afflictōem atq; xp̄i dolores in duodecī ptēplationes per ordinē distinguamus agēdo de passione usq; ad crucifixionē inclusiue. Hax quidem contēplationū tres pertinebunt ad passionis principiū. Tres ad passionis processum. Tres ad passionis augmentum. Et tres vltime ad passionis complementum.

Articulus primus prime partis principalis passionis xp̄i de tribus contemplationib⁹ que pertinent ad principium ipsius passionis.

Et primo quomodo xp̄s predixit discipulis suis passionem suam, ⁊ eos ad constantiam exhortatus est, atq; contra futurum bellum vigilia ⁊ orōne premunivit eos.

Capitulum primum.

Prima cōtemplatio pertinens ad principium passionis tria in se coprehendit. Jo^m est passionis prenunciatio, 2^m adhortatio 3^m xp̄i consolatio. Jo^m ponitur ab euāgelistis passionis prenunciatio. scz facta a xpo discipulis suis. Nam sermone divinarum instructionū iam prelibato in cena surrexerunt omēs dicente dño. Surgite eamus hinc. Stabant enim apli attoniti er verbis dicentis q̄ in proximo tradendus esset, rotunde dominus verbum excitatiuum emisit dicens. Surgite eamus hinc. Nō tñ dixit Surgam⁹ ⁊ eamus. Non enim erat dominus in animo consternatus, vnde et. Surgere necesse fore: sed erat suspensus ad magnificum opus. Surrexerunt ergo a loco cenaculi ⁊ sicut Jsa. ait. hymno dicto. i. aliqua laude ⁊ gratiarum actione post cēnā reddita deo. Ex hoc enim loco apertius patet q̄ in principio ⁊ in fine comestionis solitus erat xp̄us laudes ⁊ gratias reddere deo patri. Jō ⁊ docuit observare discipulos suos exierunt montem olineti. tūc dixit illis ihesus. Omes vos scandalum patiemini in me in ista nocte, Scandalum autem pati in christo est cadere ab eius fide et q̄z sequela. Nam eo relicto fugerunt. Ali quo etiam modo ceciderūt ab eius fide: quia facti sunt in fide dubii vacillantes ⁊ constemati. Et subdit Scriptum est enim zacharie. Percutiam pastorem ⁊ dispergentur oues gregis. Postq̄z autem resurrexero precedam vos in galileam. Jn quo quidem sermone cōtra duo que dixerat alia duo subiungit. Naz resurrecturum se dixit contra percussionem pastoris, Atq; contra dispersionem ouium dei dicit se precessurum in galyleam. sicut precedit pastor ad congregandas ac recuperandas oues dispersas. Respondens autem Petrus ait illi. Et si omnes scandalizati fuerit in te ego nunquam scandalizabor. Secundum autem Jeronimum hoc non fuit dictum temeritatis nec mendacium sed ortitit ardens fides erga christum. Augustinus tamen de ciuitate dei. li°. 13. c. suppōit q̄ ibi fuerit aliquid presumptōis, ait illi ihesus. Amē dico tibi q̄ i hac nocte ante

ꝯ gall⁹ cāter: ter me negabis. Ait illi Petr⁹ Et si oportuerit me mori tecū non te negabo Similr ⁊ oīs discipuli dixerūt. Scdo subdunr ad passionē exhortatio. nā his dictis egredit Jesus cū discipulis suis a monte syon transgrediēs torrentē cedron: a cedris ibi plātatis sic denoīatum. Mystice tn torrens subitam ⁊ cito defluentē tribula. em insinuat: iurta ꝓpheticū dictū. De torrente in via bibit. pp/terea eraltabit caput. defluxit sigdem torres tribulatiꝝ um ⁊ passionis xpi ⁊ ipse trāsiuit p eum ad gloriā sempiternā: qđ ⁊ ad hebr. 2. c. attestat apls. d. Videm⁹ Jesū pp passionē mortis gloria ⁊ hoze coronati: Et venit Ihesus in villam que dicitur gethsemani: in qua erat ortus in quem introiuit ipse ⁊ discipuli eius. Et dixit di .p.. suis. Sedete hic ⁊ orate ne intretis intentationez. Bethsemani ne pe vallis pinguedinis interpretatur. vt mystice comprehendamus q̄ orationis locus q̄ ꝓprie noscitur esse coz debet vallis esse per p/fundam humilitatem vt scz pinguedine duotionis repleatur hoc ⁊ humilis ꝓpheta postulabat dicens. Sicut adipe ⁊ pinguedine repleatur anima mea. Sed quia ex habundantia cordis os loquitur: ideo subdit. Et labiis exultationis laudabit os meum. Tertio subditur christi contristatio. ⁊ de hoc apertꝰ subinfertur. Et assumpto Petro ⁊ duobus filiis zebedei cepit contristari ⁊ mestus esse. tunc ait eis. Tristis ē anima mea vsq3 ad mortez sustinete hic ⁊ vigilate mecum. Hec siquidē tristitia magnitudinem pretendebat amoris: vt intantum nos sciamus diligi vt tristetur pro nobis letitia: nemo tristatur nisi dam/no dilecti. Equa nempe lance appenditur in animabus hominum circa eandez rem amoz cum adest dolor cum abest. Sed terminꝰ hic tristitie appositus animū in consideratōe suspendit cum dicit. vsq3 ad mortem: vt mortē eternā omniū: vnius mortis victoria superari credamus. Nam mors ⁊ mors duro conflixere duello: quia in victoria mortis christi mors omniū absorta ē. vnde apostolus. i. corin. 15. c. ait. Absorta est mors in victoria: Et sequitur. vbi est mors victoria tua, O pium verbum. O flebile verbum. O laudabilis vor. Tristis est anima mea vsq3 ad mortem Hic modus loquendi magnitudinem tristi/tie signare potest. eo modo quo multum turbati dicere solent. Turbatus sum vsq3 ad mortem. i. tanta turbatione quod est mihi usq3 mors: sicut Jonas. c. 4. dicit. Bene irascor ego vsq3 ad mortem. vel signare potuit terminum durationis doloris eius. vt sit sensus. me oportet tristari vsq3 ad terminum mortis. Pro to autem q̄ hic vtrunq3 significetur. Sed q̄ so vnde tristatur atq3 quomodo ille inuisibilis sol iustitie eclypsim tristitie patitur. q̄ omnem animam coherentem sibi diuinis facit coruscare splendoribus. ⁊ letitia ineffabilibus replet. nisi quia aduocata ab ipo erat tristitia illa. atq3 iussa non importuna venit. ⁊ ad instinentiam atq3 vigilantiam christus suos electos inuitās ait. Sustinete hic ⁊ vigilate mecum. Non q̄ quereret illos tres esse in suo presidio: nec ad suam tutelam volebat esse intentos: quos paulo ante prędixerat in eo scandalum omnes passuros. sed eos ad toleranciam disponebat. subdit etiam. Et vigilate mecum in oratione. Tum vt ostendat q̄ orationes nostre ad hoc vt efficaces fiant. sue coiungi debent. tum vt demonstraret q̄ passionj eius pro qua orabat compassionem ⁊ orationem coniungere debemus: tum vt doceat ipsos prelatos ⁊ sanctiores non dedignari suscipere orationis suffragium ab inferioribus suis: licet imperfecti cognoscerentur.

¶ De triplici xpi oratōe facta in orto ⁊ ō q̄ grauissima agonia capl'm 2m.

Ecunda contemplatō

etiam pertinens ad principium passionis triplicem christi orationem in se comprehendit. Sed premittitur orationi prime sicut testatur Luc. q̄ progressus Jesus paullum videz quantum est iactus lapidis procidit in faciem suam. Dimittit igitur vrus orator octo discipulos dimittit ⁊ tres et se totum ad seipsum recolligit ab hominibus corpore segregatus: tamen sub interminata mensura scz quantum est iactus lapidis cautum quidē fuit a spūsancto vt sic euangelista describeret eo q̄ ꝓpius ⁊ longius lapis proiici pōt prout valitudo maior vel minor fuerit facientis quantitas ⁊ granitas lapidis ꝓiecti. vt mystice inuiatur: q̄ nūqz in hac vita tm xps ab aliquo elongatur. q̄ coz lapideum

hois peccatoris. ad ipm nō possit si voluerit plene cōuerti. fieriq3 participē illu. .pfundissime oīonis qua se paterne subdidit volūtati. vt ꝓ oīo nobis biberet calicē passionis. Bene quoq3 pcidit in faciē suā. i. genu flexit. capite inclinato. ⁊ in terrā vultu defixo. Nam qualis erat conscientia mētis in eandē transfor/mabat ⁊ corpus. Per oīa em aīa xpi paterne volūtati subiecta erat. Euangelista vero marcus ait. Procidit super terrā. s. vt male/dictio termiaretur a de. De qua ge. 2. dictum est. Maluis es ⁊ in pulueré reverteris. Nam xps natus de terra ade. pcidit super terram. querebat illā ponere super celū ad quod possidendū creata erat. Oro p⁹ Pr̄ igitur orat. Pater mi si possibile est transeat a me calix iste. Verūtamē nō sicut ego volo sed sicut tu vis. Quasi igitur ait. Pater mi pater misericordiaꝝ ⁊ deus totius ꝯsolationis. Pater mi ab eterno videlicet deitate. pater mi ⁊ nullius alterius p diuinitatis natura. Pater mi ⁊ oīm sed mi pluſq3 oīm. Allocutio pia allocutio humilis. allocutio amabilis inflexibile oīno possidens veritatē. Sed addidit. d. Si possibile est. Quid sibi vult hec talis appositā dubitatiua conditio. cum certus sit q̄ omnipotentia quidē possibilia sunt. teste ꝓphā qui ait. Oīa quecūq3 voluit dñs fecit in celo ⁊ in terra in mari ⁊ in oibus abyssis Et nihil vult quod nō possit. nihilq3 pt quod nolit. Nā trāsfertur possibile de potētia in volūtatē vt si velit possit. nō possit si nolit. In euāgelista Luc as vigilantiori verbo ait. Pater si vis transfer calicē istū a me. Vt onio potētia transeat in voluntatez. ⁊ velle atz posse diuersitatem nō habeat in dīis. Calicis tamē a-mortio petebat ⁊ dicebat nolle bibere qđ anxio desiderio sitiebat. Vt homo quidē dicebat nolle bibere. ⁊ put rō. supiori obediebat vitati pro pto animo esuriebat. propfea subdit. Verūtamen nō sicut ego volo sed sicut tu vis. Nichil em postulare debem⁹ nisi quod dare velle credimus bonoꝝ oīm largitorē. Nam improbaquippe petitio est que datoris supergreditur voluntatē. Si quando tamen aliquid humano sensu in oōe ꝓfertur non pīsistatur ex animo neq3 verbo sed xpi exēplo postq̄ ratio interpellat ad regem. velut sensualitatis amica. sine interpellatione se subdat superno iudicio. d. Verūtamen nō mea voluntas sed tua fiat Nec tamen a mysterio vacat q̄ hanc oōnez ineffabilem tripplicat vt videlicet trinitas sanctificaretur in omnibus gestis eius. Nam et patri oō fundebatur. qua ipe filius in assumpta humanitate fundebat. atq3 spūs remittebatur cum dicebatur. Non mea pater ꝛ tua voluntas fiat. In lege vtiq3 scriptū ē. Deut 19. In oze duoꝝ vel triū testiū stat oīe verbum. Proinde xps ex tribus assumptis testibus ⁊ totidē actibus esse verum asserit quod agebat. Saluator igitur prima vice oōne pacta nō accipiens vt homo respondeam vt homo verus patiens ⁊ tedio se afficiens reuersus est ad illos tres quos secum sustinere et orare ⁊ vigilare fuerat hortat⁹. Vnde subditur. Et venit ad discipulos suos ⁊ invenit eos dormientes. Propterea dicit dns petro. Sic Symon dormis .. vigilare coꝝpore ⁊ animo .. nisisti. .. ion potuisti vna hora vigilare mecū. i. cum adiutorio meo. Atq3 oēs tres exhortando subdit. Vigilate ⁊ orate vt nō intretis in tētatōem. Nec fm Jero⁹ est. Vt nō tetemini: quia impossibile est humana animā nō tētari. sed inquit. ne intretis in tētatōem. i. ne tētatio superet vos. Ad vigilātia ⁊ sustinentia cos iam supꝰ premonuit oōnem vero nūc supaddit. qm̄ per ipaz ⁊ ex ipsa ⁊ in ipa tota virtus ⁊ tentatio nostra invalescit: ⁊ crescit atq3 auertit tētationis introitū q̄ nisi ipius nō ꝓhibeat actū. Sed vnde debuerint id timere ostendit subdēs. Spūs quidē promptus est: caro aūt infirma. q. d. Spūs quidez vester ꝓptus est. i. vigilare ac sustinere mecum ⁊ me confiteri ⁊ nō negare. sicut paulo aī dixistis. sed caro vestra infirma est. ⁊ infirmā q̄ ꝓptitudine spūs deprimit ⁊ retundit: hoc aūt aliis verbis Apo⁹ Gal. 5 c. declarat. d. Caro em cōcupiscit aduersus spiritum ⁊. s. ad. carnē. hec em sibi inuicē aduersantur. vt non quecūq3 vultis illa faciatis. Oro 2ª. His dictis saluator agonista promptissim⁹ 2° abiit ad orandū eundē sermonē. d. Invariabilis est oro xpi ⁊ forma nobis oōis ondit ne mens orantis labatur in multa. Variatio em petitionū instabilis animi indicium est. Et responso nullo accepto referente scriptura ꝙ modicū interpollatur orare. reuersus tam ad piam ⁊ vtilē actionē. Nam venit confortaturus discipulos suos quos inpugna debiles cognoscebat. Oportet siquidem quandoq3 oōnem intermittere pro vtilitatibus proximoꝝ maxime vbi spūalia bella in-

surgãt ne sez inuisibilis ab inuisibilibus inimicis in spualibus castris detur inopinate conflictus. Ecce intermittit orõem rps non tedio affectus orandi: sed remedio aliis prudẽdi. ¶ Veniens igitur ad discipulos suos inuenit eos iterũ dormientes, Ecce q caro infirma contrã spiritũ inualescit. Dormierũt qui vitã in proximo negaturi erant. Sepe etenim malũ futurorz est presagiũ malorz: ac sepius peccatũ peccati alterius initiũ est. Dormitionis vero cõ euangelista conscribit. d. Erant eñ oculi corz grauati. ¶ Justice eñ oculi sunt lucide ac feruide intelligentie mentis qui aut ponderę sensualitatis aut onere inquitatis grauantur. Sensualitatis quidem grauamen sentiebat Job. 7. cum dicebat. Factus sum mihimetipi grauis. Iniquitatũ quoq onere grauabatur. pphera cum ait. Iniquitates me supergresse sunt caput meũ et sicut onus grue grauate sunt super me. Apostolorz igitur oculi grauabantur, quo mentis oculorz segnicies demostrabatur. Et ignorabant quid responderent ei. Alte quidẽ promittens et in pmissione succubens legitima responsa nõ habet, maxime si facilis promissio est. aut si leue est quod exigitur ab amico. Promiserãt apostoli rpo in morte societatẽ. Ipse vero facilẽ vigiliã exigebat. Hac siquidez vice saluator apostolis nihil dicit: sed ipsis aspectis recessit

¶ Dño tertia. Rediens igitur ad orandũ rpus iheſus. Orauit tertio eundez sermonẽ dicẽs Eundẽ sermonẽ dicit qui eundẽ imutatis animũ possidebat nõ pro remouenda pertinaciter passiõe, sed pro sua conformi voluntate cum patre pãdenda. ¶ In hac siquidẽ tertia orõe factus est in agonia et prolixius orabat. Factus est aũt in agonia quando sensu carnis et animi virtute acrius decertabat, longioris quoq tẽporis spacio, protelauit sermonem. Timor nãq et amor prolixius hominẽ quãdoq facit orare. Tanta deniq fuit in christo orationis vehementia, atq tam horribilis in anima eius sensibilis ymaginatio mortis: ac mentis admirabilis agonia q sicut Lucas refert. Factus est sudor eius sicut gutte sanguinis decurrentis in terra. Et licet plena ratio naturalis rationis pollit reddi de tam stupendo doloris signo ostenso in sudore sanguineo, nihilominus dici potest q aliqualiter dispositive timor et amor bellãtes in corde iheſu quo ad suum sensitiuũ in causa extiterunt. ¶ Dum eñ attenderet tam graue bellum super se verissime imminere timore concussit sensitiuũ suũ er quo sanguineus humor fuit ad interiora reductus. Super hunc autẽ timorẽ reiciendus fortissimus et feruentissimus amor. tanqz mire magnitudinis malleus repercutiens et ipm excludens. oẽs poros corporis iheſu rpi et venas largiter relaxauit vt sic de toto corpore fluueret sanguineus sudor decurrens in terrã. Durus igitur et inuisibile bellũ in illa rpi anima gerebatur quando velut ex percussionibus per corporis poros eius sanguis decurrebat in terrã. Et quia anima est in qua libet pte corpis tota et est ipsi corpis vita. Id circo ad ostendanda immensitatẽ doloris sui, debuit doloze suũ indicare in omibus membris suis. Immensus quoq et feruentissimus amor in hoc etiam manifestatur. Sepe etiam feruens ebullitio emittit ad extra. Proinde quotum anima rpi charitatis igne in intimis bulliendo feruet, scaturitio sanguis clarissimi manifestat. Fuit nihilominus sudor iste partis rememoratiuus dolorum omnium quos ab instanti conceptionis sue dñs occultauit in corde suo. Partim representatiuus illorz quos in presenti sustinuit agonia. Partim prenosticus et figuratiuus tam eorum in quos suo corpore incontinenti sustinere debebat quã etiam in successu temporis in corpore mistico. In quibus et ipe tanqz caput tunc patiebatur Nam statim sicut infra patebit velut fortidus athleta bulliens amore et triumphans fortitudine sciens omnia que ventura erant super eum occurrit impius et implevit quod deerat dolorum in carne sua. ¶ Qualiardo re formar cordis iheſu succensa erat: que sic carnem suam totam in sudore reliquebat. ¶ Justice enim sanguis christi decurrens in terram signum erat profusionis anime eius per dilectionem ad humanam naturam: vt vita super mortem effunderetur, ipsam videlicet absorbẽdo. In sanguine quidem dicitur esse vita. Terra nempe mortalis. Adã ex ea contractata propago est super quã tota vita christi decurrit vt hoc mortale compositum absorbeatur ab ea. Conuertere igitur anima mea ad piam et deuotam considerationem filii dei iheſu et velut presentem in speculo euangelii eum positis genibus intuere orantem vehementia mentis sudantez et gutulis sanguineis circunfusum. Contemplare

hunc iuuenem genu flexum. deorsum vertentem faciem nec erigentem ad celum. de pro fundis sui cordis clamantem, et irrecunctatz omnino perficientem orationem. Anima quippe super celos cum descenderat, quando sanguis ex corpore emanabat. rigans sub oculis terram nostram arentem, et infecundam fructibus sancte vite, sicut qui de celestibus atq superna virtute venerat eã excolere: vt seminda non solum ciuibus celi: verumetiam pastum gratum redderet plasmatori. Decurrit etiam in terram sanguineus christi sudor. ac rigatur terra diuino cruore. vt terra nostri cordis pinguedine fecundetur. In cuius misterio in villa gethsemani que vallis pinguedinis interpretatur effunditur in terrã. hec pinguedo salutis.

¶ Quomodo christus in agonia ab angelo confortatus est.

Capitulum tertium.

Erna contemplatio

pertinens ad principium dominice passionis tria etiam continet: de domino iheſu christo. ¶ Primum est vehemens eius anxietas. ¶ Secundum ardens eius charitas. ¶ Tertium vigens eius magnanimitas. ¶ Primum est vehemens eius anxietas. Nam agonizante christo apparuit ei angelus de celo confortans cum scilicet ex patre ac filiione paterna. ¶ Aduertendum est enim q omnis apparitio angelorum. de qua tertius sac eloquitur sive in somnis sive in vigiliis per speciem corporalem fuisse facta credi debet. Species enim corporis corporeis obicitur sensibus. ¶ Proinde christo in forma hominis constituto, angelus in suscepta figura de celo missus. sensibus eius apparuit et vocem emisit corpoream per candez subiectam figuram confortans eum: velut hominem in agonibus fatiscentem. Vt huiusmodi apparitio et confortatio tota referatur ad formam serui ponitus et nõ dei. Quid vero angelus iste christo dixerit confortans cum per euangelicam scripturam non declaratur. Sed absq contradictione fidei relinquitur pie menti. vt deuote credamus huiusmodi angelum confortationis verba decentia protulisse sicut decebat dicere angelum a deo celitus missum et suscipere hominem iheſum christum cum demonys et dyabolicis hominibus certaturum. quia vt homo non vt dei filius hanc confortationem accipiebat

Secundo in hac contemplatione continetur christi ardens charitas. Nam totus amore feruens retractis (ut quolibet abstersis eius sudoribus admirandis. Venit iterum ad discipulos suos et inuenit eos dormientes pre tristicia. In tali etenim casu tristicia reddit cor accidiosum et graue, et a pervigili oratione prostratum nisi grandis feruor et rigor in sua arduitate retineat. ¶ De hoc enim apostoli maxime tristabantur: quia christus totiens et ita fortiter predixerat eis se passurum et recessurum ab eis. Unde Joha. 16. cum dixisset. Vade ad eum qui misit me statim subiunxit. Sed quia hec locutus sum vobis tristicia implevit cor vestrum. Tristabantur etiam quia predixerat eis q omnes in nocte illa scandalizarentur in eo. Tristabantur quoq et merito quia succumbebant defectibus, et deficiebant in promissis nec soliti erat talia tollerare. Indulget saluator infirme nature, cõcedit absq vicio sensualitati quod sua importunitate dep(osc)it. Propterea inquit discipulis suis. Dormite iam et requiescite. Ecce q discipuli tertio dormiunt in q marime eorum infirmitas patet. ¶ Tertio in hac contemplatione ostenditur christi virginis magnanimitas. Unde saluator post aliquãtulam quietem continuo intulit. d. Sufficit scilicet q iam vsq nũc dormistis. statim subnectit causam dicens. Venit hora et filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite eamus. Ecce appropiquat qui me tradet. Sed que hora venit vtiq passionis, et ostendende virtutis et eterni propositi declarandi. Predixerat enim matri Joan. 2. c. Nondum venit hora mea. ¶ Predixerat etiam cognatis suis scilicet fratribus et aliis. non discipulis. Joban. 7. Tempus meum nondum aduenit tempus autem vestrũ semper est paratum. Predictum quippe erat infallibiliter quo tempore traderetur, ligaretur patebitur, et crucifigeretur. Tradi non potuit nisi cum voluit ligari nisi cum permisit. neq pati penas et mortem nisi cum consensit. Accessit ille ad passiones et passionibus super se dominium dedit. ¶ Propterea intulit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Surgite eamus. ſ. ad eos qui veniunt me capere. Ecce appropinquat qui me tradet. .v. voluntarie accedamus. Sumus em illis virtutibus fortiores vſq3 in pñtiam hora nō fuit. Non em infans moti debebat dum illa3 que rebat herodes. Non puer non iuuenis quonſq3 ſpacio viuendi mō do perſonalē veritatem ignoteſceret atq3 vna ne quedam deluſo crederetur. Non mori debebat in etate tenera ne interrogatus in reſpondendo etatē trāſcendere .deretur: qm̄ ab inſtanti conceptōis ſue oī tēpore eādē ſapientiā habuit aut ſubticendo fatuitas aut fantaſia extimaretur. Sz nihil fecit aut dic. tēpore vernātis etatis et quo moles corporis ſumebat augmentū. nulla cauſa offenſionis t mortis iudeis preſto erat. Ante perfecta eta. talia que poſſmo/dum fecit facere nō debebat perfectio em doctrine operū t miraculoꝝ eius nedum virtutibus plenū: ſed etiā virū perfecte requirebāt etatis. Prius condendū erat euangeliū. predicandū etem erat antea dei regnū et pterc
ganda ſequentibus t in ipſo ſuo ſummo diſciplinatu danda erat oibus viuendi forma.

Qui em plenitudinē tēporis expectauit incarnationis atq3 natiuitatis hora ſimiliter expectauit paſſionis t mortis.

Articulus ſecundus prime principalis p̄tis paſſionis xpi de aliis tribus contēplationibus que ptinent ad pceſſum ipius paſſionis t primo de impia eius pditōe. Primū capi.

Prima cōtemplatio

p ptinens ad pceſſum dñice paſſionis tria etiā de xpo ī ſe cō. ebedit

M̄m eſt eius prodtio 2m eius manſuetudo 3m eius admiratio. M̄ em onditur eius pditio. Inſidioſe nēpe ambulat dur inique cohortis atq3 nephāde. Vnde adhuc eo loquēte. ſ. xpo cum aplis. Nam reuerſus erat cum tribus ad alios octo. Ecce iudas ſcariothis vnus de duodecim t cum eo turba multa cū gladiis t fuſtibus facibus t laternis miſſa a principibus ſacerdotū ſcribis t ſenioribꝰ populi. Ecce dux in principe. ecce obſtinata malicia. ecce animus inquietus t impatiens feritas que niſi perficiat concepta mala non dormit. Receperat pecuniā quia xpm iudeis vendiderat tanq3 venale mancipiū t vili expoſuit pcio coꝝ iudeis hoim vitā: er quo tā durā t dirā puerſi ppositi obſtinatōez icurrit. vt nec familiaritate contubernii. nec humilitate obſequii nec ſuauitate colloquii a pceperata malicia potuerit reuocari. Coborte accenibus oīno elabi non poſſet. Cum gladiis et fuſtibus t armis veniunt vt remouerent p tuſſionibus pbibentes. Cum facibus t laternis: quia in vero lumie xpo excecati erant. Veniunt quoq3 nocte ſicut eterna nocte dānandi. decepti nocte peccati. Vide apparatū iniquitatis que nihil omittit expediens ad ſuam nephariā actōem. Conſidera promptitudinē amoris xpi. Corde manet impauidus pericula nō timet ei⁹ caro aſſumpta ſubdita ſt terrori. nihil perhorreſcit cum amor ſequitur effectū. qui ſolū genus humanū a periculis eternis ſuis tormentis tranſitoriis diſpoſu erat liberare. Vehemens em amor cuncta pericula ſpernit ſi prouidet non inani ſpe vota poſſe ſortiri. Iſti erant miniſtri deteſtabiles a principibus ſacerdotū ſcribis t ſenioribus populi. Erat in auctoritate iniquitas. Principes erant ſacerdotū nō ſacerdotii qui iuſta mala dederunt. Ome ſacerdotiū ſanctū ſed nō oīs ſacerdos ſanctus. Seniores autem t ſcribe in hac mala legatione conuenerant littera ſolū que occidit ſequētes t ideo ipi ad xpm occidendum ſe parauerunt crudeliter. Traditor aut t acies huius mali conuen⁹ quia nouerat q̄ xps erat cum diſcipulis ſuis ad maiorē ſceleris certitudinē ne. ſ. xpo ſubterfugiente aliquē pro eo caperent diſcipulos: ſm conſuetudinē quā ſeruabant diſcipuli in reuerſione ad xpm ſignum dederat pacis his qui de capiendo xpo crudelē legatōem ac ceperant dicens. Quēcunq3 oſculatus fuero ipſe eſt tenete eum t ducite caute. Et cum veniſſent fingens ſe non venire cum ſatellitibus illis cunfeſtim accedens oſculatus ē eū. dicens. Aue rabi. O horrenda nequitia anime ſcelerate premittit ſalutatōem ei quem in mortis dānatōem inducit. O improba imgitas male mentis. vocas magīm cuius doctrina iam procaciter contēpnis. o penda malignitas pditoris. oſcularis ſanctū os t virtutē eius non ſentis. Verificatur in te ſentē Origenis qui ait oēs predicatores vitatis ſe fingūt amicos t libenter oſculi ſigno vtunt. Non oblitus tamen dñs mie ſue dulciter eu3 ad penitentiā vocans ait illi. Amice ad quid veniſti. Amicū vocat ex eo q̄ ipe non deſinat

amicari. ſed addit ad qd veniſti. q. Oſcula tradis t inſidiaris: iuda hoc pacis mee in quo ſpatio t oſculo filiū hois tradis. O benignitas ſalutatoris. vide q̄ dulciter corripit pditorez. vt ſcelus t modū quo pficit ipſe doceret. O p ditio nefaſtum qō recōciliator eſt signū pro diſcordia irrogat: t innocens ſanguis fundit ſub oſculo pacis. 2° ſubdit xpi manſuetudo vñ cū iudas p ſigno letifero ozi xpi oſcm impoſuiſſet cū ceteris ſe retrahit. Illis vero ſtātibus velut attonitis a q̄dam diua virtute pcuſſis xpo manſuetudine plen⁹ pcedens ad eos dixit. Quē q̄ritis. O conſummata charitas a fotas mittis timorē t mortis excludis horrorem. O bone Jeſu quid facies amicis te in veritate querētibꝰ qui inimicis te ad mortem quorentibus ſponte teipz tradis. at illi responderunt terribiliter intonātes ac dicentes Jeſum nazarenū. vt verificaretur qō ſcrip/tū eſt p pphām. Apuerunt ſup me os ſuum ſicut leo rapiēs t rugiens. Quib⁹ ipſe adiec Ego ſum. Dū ſe eē demonſtrans ſicut prius dixerat Exodi. 3. Ego ſum qui ſum. Qua reſponſione audita ceciderunt retroꝝſum: eo q̄ dedit pater ei voce virtutis. vt. ſ. doceat ignoros. ſuſcitet mortuos infirmitates morboſq3 depellat: fuget demones: t male auſos terreat inimicos. Quid ergo faciet in iudiciaria poteſtate pro diſcretione varia meritoruz quando ſic terruit cohortem improbam: cuz adhuc eſſet in numero moriturorum. Cecidere ergo retroſum ac ſupinati fuerunt ad celum vt ſaltem recognoſcant virtutez deſuper eſſe terrentem: t de celo deſcendiſſe quez venerant ligaturi. Perdiderunt potentiā ſed non ſeuiciaz nec reſumere potuiſſent niſi vox que abſtulit reddidiſſet. Proinde iterum interrogat eos dicens. Quem queritis. Omnino ſe offerens ad inſultam capturam. Qui ſimiliter reſponderunt. Jeſum nazarenum. dicit eis Jeſus. Diri vobis quia ego ſum. Si ergo me queritis ſinite hos abire. O inuicte virtutis conſtantiam magnaz que inter preſuras ſuaru... tribulationum oblita. de proximis gerit curam dicens. Sinite hos abire. diſcipulis ergo quodammodo relictis intactis. excepto dūtaxat qui ſyndonem qua ſolum tegebatur reliquit qui captus profugit nudus. In chriſtum impias manus crudeli audacia iniecerunt t ligauerunt eum: proth ſcelus velut iniquum qui ſoluere venerat compeditos.

erat enim ab eterno predeſtinatum vt ex
aſtis vinculis chriſti iuſta noſtra vincula
ſoluerentur. Chriſtus igitur dominus cap/tus eſt in peccatis noſtris. vt dicitur treno/norum 4°. Sed dum hec impia myſteria agerentur dixerunt diſcipuli ad Jeſum. Domine ſi percutimus in gladio. Qui reſpondit ſinite vſq3 huc: quaſi diceret. Intermittite vos prohibere ledentes quouſq3 patiar: quoniam ad alios t in aliud tempus ſeruatur iudicium vltionis: quia nunc eſt tempus patiendi non vlciſcendi. Sed nec expectato reſponſo domini ſaluatoꝝ Petrꝰ eremit gladium t percuſſit pontificis ſeruum t abſcidit auriculam eius dexteram. Erat autez nomen ſeruo malchus. n dextera precidit auri la magnam nobis indicat ſacramentum cum non humana ſed diuina prouidentia factum eſt. Nam abſciſio dextere auricule ſerui abſciſionez prenunciat recte obedientie in daice ſeruitutis ad auriculam quippe refertur obedientia ſicut propheta ait: in auditu auris obediuit mihi. Sed ad dexterā obedientia pro celeſtibus recta quam omino perdidit ſeruilis conditio iudeorum. Cui tādem in fine ſeculi virtꝰ chriſti reſtituetur. Tunc ait Jeſus petro. O Jitte gladium tuū in vaginam: aut conuerte gladium tuuz in locum ſuum. Locus enim proprius gladii e vagina non hominis caro niſi pro corporali aut ſpirituali morbo gladio opus ſit. t ſubdit dominus. Omnes enim qui acceperint gladiuz gladio peribunt. quia ad culpam iuſta mu. tio mnetetur. ſubdit quoq3 dominus dicens. Calicem quē dedit mihi pater non vis vt bibam illuz. Dedit pater filio calicez amariſſime paſſionis quem ipſe vſq3 ad fundum erhauſit pro eo q̄ pater dedit cuius voluntati nihil ſtatuit preferendum. Orauerat iam in orto vt talis qualis amoueretur: t inerauditus abſceſſit decreto manēte paterno. vt ipſe calicem biberet paſſionis: quaſi diceret. pater dedit mihi calicem non alteri redimenti: quis bibet quem ego bibiturus ſum. Nō vis tu creatura quod vult ipſe creator tuus: ſub infer chriſtus qm̄ conformitate paterne voluntatis t ſue libens patitur cum ait. Amputas quia non poſſum rogare patrem meum t ipſe exhibebit mihi modo pluſq3 duodecim legiones angelorum. Si iam orauerat in orto nec exaudit⁹ erat quomodo ergo dicit mō

Universidad de Deusto
Biblioteca

erhibebit mihi modo plusq̃ duodecim legio nes angelorum. Dicendum q̃ tunc p̃ scn. ā litate interpellabat ad patrem quam statim subdidit rationem: rationem paterne suppositi, voluntati. Nunc vero dicit si certādum esset si hec paterna voluntas non decreuisset: si p/tinus ipsa calicem non tulisset non indigerem aurilio hominum terrenorū qui habere possem exercitus angelorum. Statiq̃ subiungit. Quomodo ergo implebuntur scripture prophetarum. quia sic oportet fieri. Hoc quidē intelligendum est quia oportet non de absoluta necessitate sm respectu persone christi sed consequentie scz si volo mundum redimere et paterne voluntati parere: oportet etiam sic fieri presertim ex predestinatione diuina. Naz sicut me pati ab eterno disposuit: sic prophetari ante tempus fecit: vt potius passio fuerit causa prophetie q̃ scriptura prophetica fuerit causa passionis. Hoc si quidem diuini iuris ordo poscebat: vt tanti regis mysteria in mundo futura per prophetas idonees multis ante actis temporibus nota fierent. Ita igitur christus circundatus mala cohorte perfectus in omnibus iam restituebat inimicis bona pro malis. Et rea subditur. Et cum tetigisset auriculam eius sanauit illum scz pontificis seruum. O maledictus furor et pertinax seuicia impiorum que nec maiestatis miraculo. nec pietatis beneficio a concepta malicia potuit reuocari. Hoc tamen in mysterium factum est vt reparatio humani generis mali seruo ex christi passionibus appareat prouenire. Restituitur auris dextra vt intelligentia vera et obedientia recta oriri appareat ex passionibus Jesu christi. Tertio quoq̃ subiungitur christi admiratio. propterea subditur Dicit Jesus ad eos qui venerant ad se principes sacerdotum et magistratus templi et seniores. Tanq̃ ad latronem existis cum gladiis et fustibus coprehendere me quotidie apud vos sedebam in templo docens et non me tenuistis. Captionis itaquidem christi modus et tempus ipsius inuriam plus deprimunt cum velut latro et nocturno tempore captus sit qui dies in die quotidie palam fiebat. Scz q les in animo essent tempus maledictionis ostendit: quoniam sicut Joan. 3. dominus ait Qui male agit odit lucem. Ecce igitur principes et magistratus et seniores personaliter progrediuntur ad nephas atq̃ furentes animo furi̇m continere non valent. nec christi cruciatibus saciantur: nisi oculorum presentiam prestent. Et qui per malos subditos poterant cruda perficere vt magis saturentur ex iniuriis christo illatis volunt personaliter interesse. Et licet de tota captione essent merito increpandi et hic quodammodo increpātur tamen specialiter christus arguit eos de modo quem tenuerunt: tum quia occulte venerunt tanq̃ ad latronem qui fugere vellet. cum ipse se eis in publico continue exhiberet tum quia venerunt cum armis cum ipse sum per staret inter eos simpliciter et inermis. Scz non ceperunt eum in templo docentem quotidie turbarum verentes tumultus tamen aliqui mysterio factum est: ne christus docens caperetur in templo. in quo nec etiam potuit lapidari: in quo libertas doctrine atq̃ veritatis dei pcfigitur: quia verbum dei non est alligatum nec conclusum fuit aliquando funibus tyrannorum. Addu quoq̃ saluator noster. Sed hec est hora vestra et potestas tenebrarum. vt tenebrositas mentis tenebrosita te temporis innotescat. Naz tenebrarum hora est in qua peccata patranda potestas vero qua perficiuntur: subditur etiam. hoc autem totum factum est vt implerentur scripture prophetarum. Dicit autem prophetarū vt innuat q̃ non solum in vno sed in omnibus prophetis continētur mysteria dominice passionis.

De christi captione et fuga discipulorum et quomodo christus ad annam primo ducitur coram eo examinatur: et additur negatio petri. capl'm 2m.

Ecunda contemplatō

pertinens ad processum dominice passionis tra etiam de christo in se comprehendit. Primum est christi comprehensio. Secundum est examinatio. Tertium petri negatio. Primum est christi comprehensio: et de hoc subditur. Cohors ergo et tribuni et ministri iudeorum comprehenderunt Jesum et ligauerunt eum. O sine gemitu quis audire posset q̃liter in illa hora homicidas man⁹ in regem glie iniecerunt truculenti-litores: et innocētes man⁹ mitis Jesu vincul cōstringentes. ipm agnū mansuetissi.m nō oblo quentē ad instar latronis furibūde aprehendāt q̃ diuinitate oia comprehendit et ligāt eū q̃

venerat oēs solvere a vinculis peccatorū et a cōpedib⁹ demonis infernalis extra... re cōpedibus sm̃ cist Bernar. Postq̃ ceperunt Jesum illi homines nec q̃ capillos et pilos barbe vellebant et deorsum pugnis et corpus baculis pungebant et percutiebāt exercentes in eo bestialitatem crudelitatis sue. quo viso oēs discipuli eo relicto fugerunt. vt er h⁹ manifeste clarescat q̃ illi impii taz dure et crudeliter sebebant ad dñm Jesum xp̃m q̃ colūne celicō tremiscere habuerunt. O mira fragilitas cōditionis humane: tpe psecutōnis a suis discipulis religitur xp̃s quos predocuerat et cautos fecerat q̃ oēs sponderant secū vsq̃ ad mortem in tribulatōibus pmansuros. fuge/runt enim velut volatilia inter q̃ facit lapis impulse p̃ semitas aeris volitantia q̃ in fami liatio⁹ et ramusculis arborū se tollūt quas autē nō preuiderunt. sic et apostolic⁹ chor⁹ fuciendo in incertitudine refugii vagabantur. Adolescēs aūt quidem sequebat eū amictus sindone super nudo et tenuerunt eum. at ille relicta sindone nud⁹ profugit ab eis. nec veritus discipulis nuditatem nec recordat⁹ amoris cui⁹ dulcedinē paulo ante hauserat i climatus sup dñicum pectus et quam gustare debuerat: cū gustauit dñicuz sacrm. 2° sequitur xp̃i coram anna examinatio. ducitur. n. Jesus a satellitibus mortis ad annā primū. Hic interrogauit Jesum de discipulis et de doctrina eius. Interrogat de discipul⁹ quos crebebetes: q̃ sequuntur: interrogat vt discat an nobiles vel gregarii sint. vt er conditio/ne discipulor⁹ seruiat in magīn. necnon et in auctoritatē q̃ congregauerat intendebat cum iudicio suo ēter decretū pontificum et sacrm. ne inim liceret sub noua doctrina discipl'os cōgregare. Proinde interrogabat eū et de doctrina. Ad pernicioſam inquisitionem annas se contulit ac inuoluere vult doctorem non subdocibilem fieri. Id quoq̃ agebat vt perciperet si aduersus molaycam legem et traditiones templarias doctrina christi aliquid intulisset cum iam saluator arguerit eos q̃ transgrediūt mandatum dei. Propter traditiones suas. ecce doctrina christi humilitatis decore fulget que cū sit diuina sub hoium indicio ventilatur. Saluator autem ad inquisita respondet dicens. Ego palā locutus sum mundo. Occulta nempe doctrina superstitio ne plerūq̃ perfunditur et vicium vtiq̃ ba/bet annexum si publicum timet. Non autem occulta insinuatio sancte doctrine condēnat: quē scz secura manet si ducatur in publicū que palam fieri non vitat ne deprehendat in macula. cum sit ipsa immaculata necessitas et causarum varietas sepe cogunt vt lucerna q̃q̃z paucis luceat in occulto que malet lucem dare in manifesto. Protinus ad sanam doctrinam spectat. vt nihil sub velamine habeat q̃ publicum horreat: quod deprehen/sum pudore aut infamia vereretur. Sed illa q̃ velaminibus gaudet latibula et angulos semper querit que deprehensa rubore suffundit. arguta non habet vnde iustis sentētiis tueatur. est protinus pscribenda et ommno abiciēda. pmulgata etiam ab hiisqui deuotiōe et sanctitate pollere [illegible]. Curius enim audirentur q̃ inhesitanter et manifeste vera docentes q̃ boni clandestine dubia pferentes.

Omnem quidem excludit errorez et animos audientium absoluit a dubiis manifesta et examinata doctrina. quo circa saluator ad inuisibilem responsionis defensionem p̃ sua doctrina se contulit cum respondit. Ego palam locutus sum mundo. Et de discipulis tacens solam doctrinam apprehauit ex manifesto cuz non a discipulis doctrinaz a doctrina discipuli boni vel reprobi censeantur. Sed qm̃ p̃ sapientes consuevit approbari aut reprobari quecūq̃ doctrina locum in quo sapientes iudeorum convenire solebant: subiūgit dicēs Ego semper docui in synagoga et in templo quo oēs iudei conveniunt: et in occulto locutus sum nihil. Cum. n. multitudo sapientium iam [illegible]sit orbis terrarum. vt dr Sap. 6. c. ad iudeorum sapientiaz sua approbandū. remittit xp̃s doctrinā vt si sapientes sunt et audierunt reprehendant si reprehendendū quppiam inuenerint. si sapientes non sunt silcant a pprija ignorantia aut pstrati. si sapientes sunt et amici dicant quid noverint non amicitie gratia sz veritatis gloria. Nam vere sapientes sm̃ veritatem non sm̃ inimicitiam aut amicitiam oīno diffiniunt. si sapientes sunt et inimici ad validius testimonium interpello vt ppter sapientiam submittant inimicitiā et garriāt si possunt [illegible] manifestam doctrinam. si vero nō possūt aut taceāt: aut si iusticiā sentiūt iustis laudibus efferant. Nam vbi sunt multi sapiētes ibi est cautio doctrine. Semper enim vere/tur docens. quos novit assistere sapientes

& caute loquitur maxime si emuli astant ne ꝺ prehensus in aliquo confundatur. Sed quo niam propius amoꝛ sepe hominẽs fallit si ingit dominus dicens. Quid me interrogas interroga eos qui me audierunt quid locut⁹ sum eis. ℣Magnum testimonium est q̃ vera sit & irreprehensibilis doctrina illa. que ad iu dicium reuertitur emuli. um. & inobscurabi li claritate resplendet que ad examen propo nitur reprobozum: atq; iustissima ex omni p te censetu que nullozum fozmaces expauet. & subdit dominus. Ecce hi sciunt quid di xerim ego. ℣benigna mansuetudo domini saluatozis velut ar. iudicem stabat & aduer sus doctrinam suam testes emulos allegabat Sciebat enim se diuisse infallibilem veritatẽ Inconfusibilis. m. veritas est & arguta p amplius fulget: & tunc quidem so. tur trium phum scꝫ cum aduersarios habet. Ad poste ros ergo hoc deriuetur in exemplũ vt doctri na non sit priuata sed communis non occul ta sed publica non opinabilis sed veritate firmata que nullis obtrectationibus tremu let: que nullos paueat detractozes: que suos vbilibet conterat inimicos: que magis adue satibus q̃ tranquillitatibus eluceꝛcat. hec solum doctrina chꝛi. posledit que nec mirũ si manst intrepida cozam anna. emulos ad sui testimonium querens christo capite ꝺfen dẽte cũ cozam imperatozibus & regibus mũ di nõ cessit in ꝛpiferis membzis in eis spiritu sancto loquente. ℣Hec cum dixisset vnus as sistens ministrozum dedit alapaꝫ Jesu dices Sic respon es pontifici. Sed vide mansue tudinem patientis cognosce sapientia rel. ꝺ dentis. Si male locutus sum ait testimoniũ phibe de malo: si autem bene quid me cedis. ℣ benignitas & humilitas saluatozis. Judi cium vult subire cum seruo qui omnium do minus est & iudex. totum se ponit in iudicio christus oĩa inimicozum examinationi remit tit: cozpus mozes & verba & si qua humana sunt eius iniustitia vult appendi. Approbari aut improbari testimoniis satagit cum mini stro. nec tñ parat dominus marillam aliam sicut alios docuerat obseruare. ℣Jat. ꝟ.c. Sꝫ altius christus exemplo suo nunc nos rabit opus esse perfectum ostendẽs cuꝫ ad bonum trahit male agens: qñ charitas seruat in aio & suaui primus compũgitur verbo. ℣erbe/ ctum nẽpe in virtutibus est ei qui te percutit inferre salutis verba. & cum odio te feriat tu eum cha. itate constringas. vt quem patere pcussozem possis tandem habere consoztem Ju id quippe tendebat saluatoz qui vult omnem hominem saluum fieri & ad agnitio nem veritatis venire. In hoc quidem exem plo nos docꝫ saluatoz noster q̃ si molli respõ sione homo primi ram ertinxerit: qñ vt di citur. puerbi. ij.c. Responsio mollis frangit iram: sermo durus excitat furozem. Simul duo congeminat bona. vt virtus patiẽne suo munere fulgeat & conuersus primus dignã penitentiam agat. & sic vtriusq; boni patiens sozti tur pmiuz: quia sustinuit & quia conuer tit & respiscens a malo penas dignas malis euasit. ℣ additur petri negatio. Sequebatur etem petrus xp̃m a longe. non tantu cozpore ꝙtum mente quem titubatio fidei plene cõ pleuerat & amoꝛ ad xp̃m a timoꝛe hominum patiebatur iniuste pflictum. Mic a Joanne in domum anne introductus est p curialiuz notitiam qua petrus ipse carebat. & hinc ide agitatis verbis christum trina despirit nega tõne. Despicitur nãq; quod tanta pcacitate negatur: & sub anathemate ponit filium dei qui oẽs venerat reconciliare cũ patre. ℣der valide siquidẽ agebatur virga timozis qui se excõcabat si cognouisset etiam xp̃m. & iura to falso firmabat q̃ non cognouerat veritatem. Direrat .n. interroganti xpo ℣Jat. ꝟ.c. Tu es christus filius dei viui. quã cognitõez vitatis non ab hoie ait ab anglo sed ab eter no patre susceperat qui quẽpiam docendo ñ fallit. An forte occassiones fuerunt in ℣Petro preter timozis angustiam & fidei detrimentũ q̃ ancilla ostiaria introduxit: an forte q̃ fri gus erat & ad ignem se posuerat iudeozum. Exteri⁹ frigus interiozem frigiditatem insi nuat: & spũsancti ignem iudeozum erarserat ignis. Gallo interim dante vocem & christo inter verbera miserante ab ipso respectus pe trus egreditur foras & flenit amare: hec ante negatio petri an tota i domo cayphe an i⁹ incepta & in altera consummata fm diuersa rum opinionem: qz nihil addit vel minuit fi/ dei alterum horum credere non sit presentis discrtõis. De beata virgine. Sane in presenti loco credendũ est q̃ discipul⁹ ille quem dili gebat Jesus videns tam dire tractari dom nũ suum interim cucurrit ad virginẽ mãsanf que acciderant circa filiũ suũ. Forte nouerat

tam esse in bethania in domo ℣Jagdalene cũ sozoꝛib⁹ suis. Quo audito pr. mnẽitate dolozis ꝛcussa sunt omnia viscera eius & im placabili fletu plozare cepit & alie mulieres q̃ cũ ea erant. Secedẽsq; ab alĩs ante deum in oꝛone lachzymaꝛ irrigno. se pstrauit omni q̃ potuit pietate paterne dilectioni recõmendãs filium suuz. Nc non post multam mozã con surgens cũ ℣Jagdalena & sozoꝛib⁹ suis con cito gressu plozantibus cũctis hierusalẽ adit cãꝫ obuiaret custodibus ciuitatis dicũt ei. Quid plozas mulier: qd queris. Que respõ dit. nunqd quez diligit anima mea vidistis. & illi. Qualis est dilectus tu⁹ o pulcherrima mulierum. Et illa. ℣Dilect⁹ mꝰ candidus et rubicundus electꝰ ex milibus. At illi. An foꝛ te filius tu⁹ est ille qui hac nocte tangẽs male factoꝛ & latro duct⁹ est ad domuz pontificis ame ligatus & verberatus & taz atrociter la ceratus. quo audito maria fere cecidit in ter ram pre dolore. sed amore videndi filiũ suuz resumens vires velocius puenit ad domu anne. sed nõ inuento ibi Jesu aliquo referen te didicit fuisse transmissuz ad pontificẽ cay phan: sicut in sequenti. c. patet. ℣Dlozãdo igi tur cũ sozoꝛibus & deuotissima ℣Jagdalena per viam peruenerunt ad cayphe domũ. Et introire querentes pzohibite sunt. Dure igi/ tur extra domuz plozando clamabat ℣fili mi Jesu. Jesu fili mi. ℣ Jesu fili mi ostende mihi faciem tuã: sonet vox tua in auriꝫ me is. Quis exprimere posset quantus crucia⁹ tunc renouatus est in anima Jesu christi cũ in spiritu intellerit. matrem ꝓpter cum tam atrociter cruciari.

De christi examinatione atq; ꝺlusione fa cta coram põtifice cayphꝛa. capꝫm ℣ⁿ.

Erta contẽplatio per

tinens ad pcessum dominice passio nis tria alia etiam ꝛtinet de ipso xpo ℣Primuz est christi examinatio. 2ᵐ christi cõ ꝺemnatio. 3ᵐ christi deluso. ℣Primum est chri sti examinatio scz coram pontifice cayphꝛa. p pterea subditur. Et misit eum annas ad cay phan pontificem: vterq; pontifex. Ille cel serat: iste regebat. fm eni Piero. & Chzy. tũc pontificat⁹ emebãt ab eis. ꝓpterea ℣ legez ẽt singulis annis noui pontifices creabant. erat igr cayphas pontifex anni illi⁹. a pontifice i põtificẽ illudit. sg̃ xpo. Sistitur coꝛã cayphꝛa filiꝰ dei Jesus aduersus quẽ pruenerunt sa rdotes & scribe & ppli seniozes. Ecce sacer dotũ sanctitas ꝛtitur in turpitudine scribarũ scia. in errozẽ & furozem trahit matura sene ct⁹: cũ hi oẽs pueniãt ꝺ vitatẽ & innocentiaz subuerte molianf. ℣Dẽ aũt eoꝛ pfm erat quo xp̃m p aptam iustitiã siue apparentẽ potiꝰ oc cidere possent & ꝛ. put homicide erãt in oc culto: in publico notarent. Congregaꝰ igit pruent⁹ malignatium odio estuabant in xpm. Et ãrebant falsum testimoniu. Jesum vt eũ morti traderet. non tñ dicit euãgelista fal sum ãsi nõ amplius vellẽt inuenire. vez testi moniũ ꝺ eũ si fieri pos. scz vt oñdat q̃ inigs sima intẽtõe & cũ inigssimo pcessu cuncta ꝺ dñm pabant. Inquirebãt testimonia vt zelo iustitie punire vl. & hoc iustitie vela mento in. diã & animi ptauitatẽ palliare teu tabãt & cũ multi. pcaci aĩo ũfrunito vultu & impudica lingua testimo. ꝛtra dñm loque rent: pueniẽ. no erãt testimo. s. sine pferẽde. Nouissime aũt venerũt duo falsi testes dicen tes. ℣Hic dicit possum destruere templũ dei & in triduo reedificare illud. vt ꝟificetur qd̃ p pheta ait. Insurrexerũt in me testes iniqui & mẽtita est iniqtas sibi. alsi testes erãt: qz con tra vitatẽ testificari p. enerant atq; iniã iter põtabanf verba xp̃i. In pte tñ vitatẽ dicebãt xp̃m asserentes illa dixisse scz oĩno in ꝓferẽ di rectitudine faliebanf. Direrat enĩ xps Jo an. 2: Soluite tẽplũ hoc intelligẽs de cozpe suo: & in triꝰ dieꝰ excitabo illꝫ. ℣Dõ potiꝰ sonat suscitatõem cozpis mozrui q̃ reedifi/ catõem destructi tẽpli. testes f. dicebãt. pos sum. struere templũ dei. Intelligẽtes de la pideo tẽplo: & in triduo reedificare illud. ℣Dñ & diligenter aduerte qnõ vitas & innocẽtia p aduersarios sepe clarificat & tanto magis q̃ to plꝰ insaniunt ꝛtra eã. nã summa laus ẽ xp̃i. q̃ & apparenter mime culpabile opꝰ inuenire non pñt ꝛtra eum. nec ẽt pñt eũ accusare ꝺ vi bo: qz ex hoc q̃ istud in meꝰ posuerunt licet sub aliq̃ falsitate qꝺ vtiq; de se nulliꝰ ponde ris erat. ℣Dꝫ qz si contra eũ alia hũissent libẽ tius illa qdem in meꝰ ptulissent. sustinet pa tien. r dñs & saluatoz nec ad obiecta rñdet. ꝓpterea subdit. Jesus aũt tacebat: Sed quid facerẽt si loqueret cũ tacendo exagitet furio sos. nam surgens princeps sacerdotũ ait illi. ℣Nihil respondes ad ea q̃ isti testificant. Sur git nẽpe ex ingetudine mentis & semicia effici

batur seipso, supior grebat rnsionē nō ad credulitatē: sz vt captatis verbis magis ex ip̄ subnecteret: accusa° ptra eum. Jesus aūt nihil rndebat. O ysterio non timore tanz cognoscēs eū qui loquebat in fraudē maz pru/dentia est tacer vbi ex oīm pte calumnia patur. 2° subditur xpi damnatio. s. coram pōtifice caypha. Nam tūc iter male agitatus in corde verbis exagitat xpm dicens. Adiuro te p deū viuum vt dicas nobis si tu es xps filius dei benedicti. Adiuratio est inquisitio alicui⁹ sciēde veritatis sub respectu superioris potestatis. Forte caypha audiuox relatōne percepe/rat xpm se dixisse filiū dei: t hoc in iudicio repeti satagebat vt ei⁹ damnatio morti per legē apertior vel apparentior ēet. Jesus autez sic adiuratus ne crederetur Deum viuum nō diligere vel timere pretermisso silē° obponebat dare rnsum. Sed ante responsum paucis verbis fraudulentiā cayphe deterit dicēs. Si vobis dixero nō credetis mihi. Si autem interrogauero nō respondebitis mihi. Quid aliō sonat connectio ista facta verborum q̄s hoc dicere. Si dicero vobis nō credetis mihi. si autē interrogauero non rndebitis mihi. vt er eadē damnata radix iudicet peruenire verum dicenti non credere t verum i respōsione querenti non dicere. peculiar caypham voluisset interrogare. Jesus vt interrogato istrueret t lucraret aīam eius t omniū circumstantiaz ni si q̄ prenidebat illos ad falsitatem t mendaplapsuros. Iterum quoq; fraudem illorum detegens subdit. neq; dimittetis. q.d. sz eo ar mabimini hostilius: quo verum illucescet uerius. Verūtamen dico vobis amodo videbitis filium hois. s. in iudicio quem purum hominem credentes nūc vsqz quaqz contemnitis. Sedentem a dextris virtutis dei: vt vnuz t equalem cū patre credatis filium pregnantem t hominē infallibilem factum deū. hoc Apocal. i. Jo. ait. Videbit oīs ocl's t qui eū pupugerunt. i. in die iudicii videbunt boni t mali: me filiū dei quē boni amauerunt: mali ptemserunt. boni ad gloriaz: mali aūt ad terrorem t penā: sedebit quietcens qui nunc in laboribus agit: sedebit iudicās q̄ nunc iudicādus astat. Sedebit a dextris virtutis dei qui ad sinistram diabolice potestatis morti adiudicatur. Dextera enim virtutis dei tota est: cū patre omnipotens t equa potentia t tota est cum deo patre omnipotens t equa iustitia quam habere t ostensurum se mundo p nunciat. non tamen in nubibus pluuialibus aut obscuris aduenīet. sz virtute deificati et deiferi corporis in nubibus lucidis velut in tribunalibus sedens. Terre ad iudicandum i aere more nubis efficiet ipse vicin⁹ ac iudicabit in terris positos qui de celo celsius ad terras aduenīens a terrenis iudicium pertulit improbandum. vt sicut in ligno pendens i aere inclinato capite p omnibus vt moreretur tradidit spm̄. sic in aere corpe a terra exaltatus iudicabit mundum sibi subditum vniuersum. Per experientiam patet q̄ xps ad calumniam interrogatus est. nam tunc oīa animo furioso direxerunt. Tu ergo es filius dei. yronice ac derisorie xpi sententiam repetebat. Quibus saluator: fida voce respondit. Vos dicitis quia ego sum. quo animo id dicatis nō estis: quacūq; tamen intentione id dicatis verum dicitis: quia ego sum. Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua dicens blasphemauit. Vestimenta scidit vt accusatorem xpi redderet grauiorem: t quod dicebat verbis extolleret factis: t corde a deo diffusus diuisas a deo peragit actiones. veraq; xpi confessionem in falsitatem t blasphemiam suo sensu conuertens. q̄s dicta testium plus attēdēs cordis impetu malo actu tonantis voce astantes alloquitur dicēs. Blasphemauit velutiq; in christi mortem feruens adiecit. Quid adhuc egemus testibus. ecce nunc audistis blasphemiam. Sed nec cayphas totus nocens solus in hoc iudicio delinquere videatur atq; vt ferat sniam non quasi a semetipso sed quasi aliorum consilio t assensu sibi assistētes ad super blasphemiam t blasphemum decernāt interrogat dicens. Quid vobis videtur. Qs eo grauius crimen est quo multos socios habuit. Responderunt omnes. Reus est mortis. O stupenda nequitia ipiox: videre inter omnes magistratus t sapientes t seniores xpi indeox iustitiam oculcatā veritatē depositam. rōnem obtutam inuidiam zelo iusticie palliatam. t iniusti mortem omnes pariter consentire: ac neminē consentiri qui pro innocente cōsurgat: aut tempo⁹ defensionis exposcat? O benignitas saluatoris. O mansueta clemencia t bonitas redeptoris. quid n. erat videre innocentem Jesum veluti mansuetū agnū solū inter tot reprobos t ipios astitutum facie mansuetū: vultu benignū morte expectātem in vota

t impetitudine mentis intrepide psistentem. Qs subditur xpi delusio. nam antequ morti p iudeos adiudicatus sentiret aculeum mortis. prius suis pedes sciari querētes, expuerunt in faciem eius velut in faciem vilissimi t abiectissimi hois cui er animo verbis t actibus exprobrabant: ac si dictoū vilitates sputi vilitate dānarent. vt verificarē qd Job 30.c. in oīi psona ait. faciem meā despuere non verentur. t iterum per Isai. 50.c. ait. faciem meā nō auerti ab increpantibus t despuentib⁹ in me. Et velauerunt faciē eius. s. in derisum t colaphis eum ceciderunt. Alii palmas i facie ei⁹ dederut. O vultus desiderabilis angelis, t gemēque celi repletis letitia mundū qs decore letificatis quō taz crudeliter cesse estis a manibus impiorum. O collū per quod ef/fusa est nobis doctrina salutis qs ausus est tedere colaphorum pcussione: sed vt oīnis cō pleatur derisus in domibus iudeox pphetia qua ille ppls sup ceteros iā effulsit in xpo capite peridetur cū pentientes cū dicebant. propheta nobis xps qs est qui te percussit. vt more diuinatoris potq̄ pphete diceret qs percussit eū sed hec derisio pphetie ad ipsos impios retorta est. vt facti oi ppl'o in derisum t pphetis veracib⁹ non credētes. ipsis oīnino priuati t a pphetis mēdacibus decepti in sua ignorātia excecati miserū in mundo experiuntur exilium. t qz xpm pphetarum oium vitaz t lumē impie velauerūt. iusto dei iudicio sup illox corda velamen cecitatis t ignorantie manet vsq; adhuc expalsum t nisi ad xpm fide t dilectōne ptranseant in hac vita nulla rōne tollendū. Deniq; quibusdam illox dormitum cūctis alii negotes remanserunt xps vsqz ad mane verbis t mltiplicibus iniuriis illudētes. Expectat extra interim mesta mater Jesu cū sororib⁹ suis in placabili fletu plorans ac desiderans videre filiuz suum.

Articls tertius prime ptis passiōis xpi de alia trib⁹ ptemplationibus que ad dūice passionis ptinet incrementū. t primo quō xps adducitur ad pilatū t corā eo accusatur t examinatur. capm̄ p⁹.

Suma contemplatio

ptinens ad incrementū dūice passionis ptinet in se tria. Nam p° xps coram pilato accusat. 2° examinat. 3° excusatur. Qd quidē xps accusatur. s. a iudeis corā

præside pilato. O horrenda impietas iudeox quantis iniuriis saciari nō potuit quin postq̄ iudeos adiudicatus sentiret aculeum mortis. prius suis pedes saciari querētes, expuerunt in faciem eius velut in faciem vilissimi t abiectissimi hois cui er animo verbis t actibus exprobrabant: ac si dictoū vilitates sputi vilitate dānarent. vt verificarē qd Job 30.c. in oīi psona ait. faciem meā despuere non verentur. t iterum per Isai. 50.c. ait. faciem meā nō auerti ab increpantibus t despuentib⁹ in me. Et velauerunt faciē eius. s. in derisum t colaphis eum ceciderunt. Alii palmas i facie ei⁹ dederut. O vultus desiderabilis angelis, t gemēque celi repletis letitia mundū qs decore letificatis quō taz crudeliter cesse estis a manibus impiorum. O collū per quod effusa est nobis doctrina salutis qs ausus est tedere colaphorum pcussione: sed vt oīnis cō pleatur derisus in domibus iudeox pphetia qua ille ppls sup ceteros iā effulsit in xpo capite peridetur cū pentientes cū dicebant. propheta nobis xps qs est qui te percussit. vt more diuinatoris potq̄ pphete diceret qs percussit eū sed hec derisio pphetie ad ipsos impios retorta est. vt facti oi ppl'o in derisum t pphetis veracib⁹ non credētes. ipsis oīnino priuati t a pphetis mēdacibus decepti in sua ignorātia excecati miserū in mundo experiuntur exilium. t qz xpm pphetarum oium vitaz t lumē impie velauerūt. iusto dei iudicio sup illox corda velamen cecitatis t ignorantie manet vsq; adhuc expalsum t nisi ad xpm fide t dilectōne ptranseant in hac vita nulla rōne tollendū. Deniq; quibusdam illox dormitum cūctis alii negotes remanserunt xps vsqz ad mane verbis t mltiplicibus iniuriis illudētes. Expectat extra interim mesta mater Jesu cū sororib⁹ suis in placabili fletu plorans ac desiderans videre filiuz suum.

Articls tertius prime ptis passiōis xpi de alia trib⁹ ptemplationibus que ad dūice passionis ptinet incrementū. t primo quō xps adducitur ad pilatū t corā eo accusatur t examinatur. capm̄ p⁹.

Suma contemplatio

ptinens ad incrementū dūice passionis ptinet in se tria. Nam p° xps coram pilato accusat. 2° examinat. 3° excusatur. Qd quidē xps accusatur. s. a iudeis corā

Universidad de Deusto
Biblioteca

pdicio iudeo⁹ verebãtur ꝓaminare pascha
si cõtra traditiões suas ꝑsidis intrarent p
toziũ sed nõ verebãtur ad mortẽ iniuste dea
cere iustũ ⁊ innocentẽ dñm ihesum xp̃m. ma
ria secuta est ad pretoziũ filium suum plorã
do mesta mater cum iohanne ⁊ magdalena
atq; cũ alus sozoriḃ⁹ suis aliis mulieribus
que quadã naturali pietate inclinabãtur ad
eã. Plotanter ad litterã aduertendũ est in hoc
loco q̃ Mt. 27.c. interponit hic de suspen/
dio iude q̃ nõ iudeis pecuniã satisfecit: ac
quomõ iudei noluerũt eã ponere in corbanã
id est in gazophilaciũ siue archã vbi seruabã
tur dona deo oblata. quia ꝓciũ ꝓ sanguine
xp̃i fũdendo fuerat datũ. Licet em er sua ipie
tate ⁊ cecitate do⁹ tẽ⁹ illi⁹ ꝓcii forte non
iudicarẽt in iustã. nõ om⁹ale ꝓcium iudica
bãt idignũ poni cũ dõis dino cultui ꝓsecratis
Et ido quandã fictã spẽm pietatis in hoc ser
uare volentes. emerũt cũ eo agrũ figuli cuius
dam vt esset cimiterii pegrinoꝝ. Cues em
forte in paternis sepulcris tumulabãtur. ⁊ q̃
ager ille de sanguie ꝓcio fuit emptus. ideo
vocatus est acheldemach. i. ager sanguis vs
q; in hodiernũ die quod quidẽ referꝝ ad di
em quo euangelista hoc scripsit. Querit ta/
men Augustin⁹ in quẽstionibus noui ⁊ vete
ris testamẽti quõ occupatis principibus sa
cerdotũ ad necẽ xp̃i a mane vsq; ad horam
nonam Judas eis reportauit ꝓcium aũ
te christi resurrectionem reiecitq; ꝓcium
in templo cũ cõstet oẽs principes ante passio
nem xp̃i nõ fuisse in tẽplo. quippe cũ cruce
posito insultarent ei. Et subdit se nescire q⁹
die vel tẽpore se suspenderit iudas. Et q̃ licet
narretur in hoc loco non tamen sequitur
ex hoc q̃ tunc fuerit factum. Jeronimus
tamen ⁊ Origenes supponunt q̃ quãdo iu
das vidit xp̃m morti adiudicatũ ꝓciũ reddi
dit. d. Peccaui tradens sanguinẽ iustũ. At
illi direrunt. Quid ad nos: tu videris. Et p/
iectis argenteis in tẽplo recessit. ⁊ abiens la/
queo se suspẽdit. Puto igit q̃ Mt. sicut b⁹
fuit enarrat ad exagerendũ sacerdotũ crimen
qui nec ad penitentiã iude sententiã mutaue/
runt. Nec tamen ꝓpter hoc oportuit ꝓn/
cipes tunc esse in tẽplo quia postq; noluerũt
a iuda ꝓciũ acceptare, videtur q̃ iudas ad
tẽplum fuerit vt saltẽ pecuniã relinqueret ibi
quã secũ retinere horrebat. Sed ad seriam
hystorie reuertamur. Pilatus deniq; cũ co/
gnouisset ihm̃ in suũ ꝓtoziũ introissum, ipse
iudeis ex⁹a poꝰtis locutus est. d. Quã accu
sationẽ affertis aduersus hominẽ hũc. Judei
vero falsam iusticiam simulãtes ⁊ q̃ no velut
iudi eũ suc iuriditõi tradiderãt respondẽrũt.
Si nõ esset hic malefactoꝛ nõ tibi tradidisse
m⁹ eũ. Ac si apertius dicant. Non mouemur
inuidia, nec odio agitamur, nec sumus in suo
facto precipites, anteq; tradidissemus eũ tibi.
discussimus ⁊ vidimus malefacta illius. nil
aliud q̃ maleficia sua tibi eum per te iudi/
candũ tradere nos cõpellit. Igitur aperte
cognosce q̃ si hic malefactoꝛ nõ esset tibi a no
bis traditus nõ fuisset. Pylatus autem qui
leges nouerat romanoꝝ que nõ dãnabãt reũ
niss de ꝑticularibus ⁊ dissertis criminib⁹ in/
sta probatione conuictũ, perstitit inquirẽs q̃
uis littera taceat: quid disserte aduersus
xp̃m obiciant iudei, ⁊ qui eũ sibi tradiderunt,
ne tamen in hac iniustissima causa succum/
bere viderentur se ad falsa ꝓmenta conuer/
unt dicentes. Hunc inuenimus subuertentẽ
gentẽ nostrã, ⁊ prohibentẽ tributa dari cesari,
⁊ dicentẽ se regẽ esse. Ecce imponunt falsa in
fallibili veritati ac de tribus grauissimis ac
cusant eũ dicentes eum fuisse. 1° contra ve
ritatẽ doctrine. 2° contra veritatem iusticie.
3° contra veritatẽ vite. 1° accusant eũ fe
cisse contra veritatem doctrine. Propterea
dicunt hunc inuenimus subuertentẽ gentem
nostrã. 2° contra veritatẽ iusticie. propterea
addunt. ⁊ prohibentẽ tributa dari cesari. 3° cõ
tra veritatẽ vite. Propterea subdunt: ⁊ di
centẽ se regẽ esse. Er quo manifeste clarescit
q̃ subuersi a dyabolo dicunt xp̃m dñm sub/
uertentẽ. nõ em subuertebat gentẽ quã cõuer
tebat ad legẽ quã: non venit soluere sed adim
plere sicut ipe ait Mt. 5. Nec tributa dari ce
sari ꝓhibebat sed reddenda cesarea cesari:
interrogantibus ipse ꝓdixerat. Mt. 22 set
ad vitandũ scandalũ cum esset liber per pe/
trum statera regi ante persoluerat. sicut patet
Mt. i 17. Ac cum esset rex regn ⁊ dñs domi/
nantiũ se regẽ nunq; asseruit. Pone is autem
fugit cum turbas nosceret esse venturas ad
eum ex miraculo magno motas vt eum regẽ
sibi preficerent. Jo. 6. c. Quia secreta pote/
state de paucis panibus tantã hoim multitu
dinẽ saciauit. Das nẽpe accusationes iniqui
quas auribus suis percipit mesta mater ⁊ co
gnoscens voluntatẽ filii sui tacet nec cum er

eusat aut defensat: sed fessa mente ⁊ corpore
ploraꝛ. Sed pylatus iudeoꝝ alitatez ma
nifeste cognoscens ⁊ ex ante relatis intelli
gens inuidiam eoꝝm. eis sm ipsoꝝm le/
gem rradidit iudicandum. d. Accipite eũ vos
⁊ sm legem vestram iudicate eum. Discat igi
tur xp̃iani rectoꝛes ⁊ principes seculares a ꝑ
de ipso pagano non pertinere ad eos neq; spe
ctare de xp̃o post xp̃m ampliꝰ iudicare. Q
iudei a pylato predocti redissent ad coꝛ. ⁊ le
gem cum prophis vigili mente legissẽt, ⁊ sm
illam iudicassent xp̃m, profecto decreuissent
⁊ cognouissent penitus esse deum dei filium.
hoiem verum, ⁊ potius penitentia ducerent.
q̃ illum tradidissent vt hominem reum. Q3
q̃m per mosaycam legem morti eum adiudi/
care nõ poterant sicut ipsi bene prenouerant
se falso ad religionem conuersum dicentes.
Nobis non licet interficere quẽq; Ineua/
biliter xp̃i mortẽ gerebant in corde q̃ d̃ inter
fectione clamabant. Non cũ direrat eis py/
latus. Accipite ⁊ interficite sed direrat. Acci
pite ⁊ iudicate. Dicebãt aut eis intficere nõ li
cere aut hõestate festi. aut trãsiari diuini. Q3
hoc eis pylatus restituebat. d. Accipite eum
vos. Magis autem hoc agebant quadaꝛ fa/
cilitate dolosa dicentes eis penitus non lice
re vtputa q̃ a turbis ⁊ ceteris presentibus et
futuris haberentur immunes si non ab ipsis
sed a gentilibus auctoritate iusticie romano
rum xp̃s mortis sententia puniretur. Q xp̃us
eraminatur. sez a pylato. Nam pylatus his
auditis illoꝝm importunitate deuictus ad
christi examinationem iure ordinario se con
tulit. ⁊ tribus accusationib⁹ sibi factis. vnã
tantũ veritus que pertinere videbatur ad tẽ
poralem romanoꝝ statum super illam dũ
taꝛat eraminat eu. Introiuit ergo in preto
rium pylatus: ⁊ vocauit ihesum ⁊ dicit ei. tu
es rex iudeoꝝ. Caucbat em sibi qui ex ma
dato romani imperii procurabat iudeam.
ne aliquis rex per subdolam actionem insur/
geret quam ipse cauere non posset ⁊ ne roma
num imp⁹ium illa prouincia priuaretur, ta/
ceturam etiam persone proprie verebatur, ꝓfi
terat enim ei in corde suo pylatus, se xp̃m re
gem proꝑia lingua confessum aut morti tra
dere aut romam mittere puniendum. ihesus
aũt prudenti cautela respondit interrogat⁹
interrogans ac dicens. Ab temetipso hoc dicis
an alii hoc tibi direrunt de me. q. d. Si a te/
metipso cogitasti me fore regem ꝓmunis in/
ex transiuit in partem quo facto semper est
suspecta ventilatio rei. Si a temetipso hec
causa sumpsit initium iniustum est: vt cogita
tio ꝓsidum per examinationem exquiratur.
Si autem alii direrunt de me non me inter/
roges. Nam ipsi ꝑficientur qui accusaue/
runt. Accusanti non reo incumbit probatio.
defensio tamẽ incũbit reo. Respondit pylat⁹
Numquid ego iudeus sum: gens tua ⁊ pon/
tifices tui tradiderunt te mihi quid fecisti. s.
si non est verum q̃ direris te regem. Respon
dit ihesus. Regnũ meum non est de hoc mun
do quia non terrenum sed celeste. non corrup
tibile aut mortale nec transitoziũ, sed sine fi
ne mansurum sicut Dan. scriptum ẽ. Po
testas eius potestas eterna que non auferẽ
tur ⁊ regnum eius quod non corrumpetur.
Nã ⁊ si xp̃s sm iura humana erat rex mun
di. quia etiam sm carnem erat nobilioꝛ ho/
mo mundi, sicut colligi potest. infra sermone.
61. ar°. 1. ⁊. c. i. tñ ministerialiter non erat rex
mundi. Propterea subdit. Si exh° mũdo ei
sem regnum meũ ministri mei vtiq; decerta
rent vt non traderer iudeis. sez vt iuxta eoꝝ
petitionem iudicarer. Q3 affirmando sub/
nectit. nunc autem regnum meum non est hinc
Ergo regnum se habere dicebat sm alia for/
mam ꝓterq̃ mundo monstrauerat. Pylatus vero his auditis adiecit. Ergo rex es tu
xp̃s autem addidit tu dicis quia rex sum ego.
nec peruipendit verba xp̃i pylatus, regnum
Sed non de hoc mundo se habere dicentis.
ipo magnipendit ⁊ admiratus est ⁊ velut qõ
dam numen audiuit predictũ verbum. quod
quidẽ ex sequentibus claret cum statim xp̃m
voluerit tradere libertati. Digilanti quidem
studio per quia nõ per q̃ scriptum est dictũ
ihesu cum replicat ad pylatum. Tu dicis q⁹
rex sum ego. Et ego in hoc natus sum ⁊ ad
hoc veni in mundum vt testimonium perhi/
beam veritati. Proculdubio testimonii ve/
ritatis est confusio falsitatis. Maxime autem
xp̃s perhibuit testimonium illi veritati qua
vita peragenda deducitur vt ad eternam vi/
tam ꝑueniatur. Hinc xp̃s testimoniu per/
hibuit in seipso ⁊ moribus illam seruãs ⁊ do
cens verbo. eidem testificans in miraculis ⁊
ꝓdigiis multis. in passionib⁹ ⁊ morte. sepul/
tura, ⁊ resurrectõe, ascẽtõe, ⁊ paclíti missione.
atq; veritatis amatoꝛes ad se ptinere oio te/

Universidad de Deusto
Biblioteca

stās dicit. Et ois qui est ex veritate audit vo
cē meā.i.mihi credit obedit ⁊ sequitur. no d
splicuit pylato veritatis verbū qō etiā iprobi
amāt. Doc em̄ hz dignitatis veritas inf cete
ras virtutes vt eā su⁹ emul⁹ diligat atq; lau
dib⁹ efferat. Vis em̄ g male agit amicus est
veritatis.nā ⁊ si fallere vult nō falli mauult
nā etiā ipius dñs veritatē in seruo requirit.
fallax quoq; hō filiū vrozē familiā vniuer/
sam querit habere veracē. Ad hanc igit ve
ritatē pylatus amoze cōuersus illectusq; dul
cedie vocis ei⁹ qd ipa sit xp̄s interrogās dicit
Quid est veritas.n z vnā talē pilatus au
dierat oratorē ⁊ forte p modicū tangebat cor
ei⁹ a libzata platōe verbox ei⁹ quo circa in
terrogat.quid est ri s cui⁹ dissertōem si
audisset ab eo qui cōtra e. velut hō re⁹ asta/
bat.forsitan ei supna claritas illuxisset. Cui
si credidisset nō solū xp̄s liberasset verūetiam
descendisset de sede.factus de iudice iudicat⁹
de preside reus . de tyrāno collega. Mio ⁊ cor
pore xp̄i pedes fuisset amplexus ⁊ eū tanq; dei
filiū adozasset. Ille vero xp̄s excusatur.s.a py
lato. Nā ad eius aīm liberādi xp̄m,via subi/
to preoccurrit:⁊ velut mutabūdus in aio ia
mēte suspēsus ad dilatōem ipatiens. preserti
sedando tumultu furentis populi,non expe/
ctato xp̄i rnsio egredit ad iudeos nō odio ve
ritatis quā scire querebat effugiens,sed cōpē
diū meditat⁹ vt populū extra placaret ⁊ xp̄m
eius liberaret. vnde sequit. Et cū hec dixis/
set.s.interrogando qd est veritas: itez exiuit
ad iudeos ex.s.tumultuātes. Itez em̄ to cui
felista subiungit:qz paulo ante erierat vt au/
ret quā accusatōem adducerāt ptra xp̄m. nūc
iterū exiunt ⁊ ait ad principes sacerdotū ⁊ scri
bas. Ego nullā causam inuenio in hoc hoīe.
Vide qs signāter pilatus cōtra iudeos p xp̄o
publice testatur.d.Ego qui gentilis sum na
tione ludueās ciuisq; roman⁹ nō inuenio cāz
mortis vel etiā pene illi⁹ quē meas tradidi/
stis in man⁹. At vbi alicui⁹ iuidia ⁊ odio de
latio facta est quē vere culpa nulla ptaminat
cū deficiūt ad clamores ⁊ ad pdenda demo
mendatia se pferūt delatores. Vñ sequit At
illi magis inualescebāt dicētes Cōmo[ve]t vni
uersum ppl'm docēs p vniuersam iudeā inci/
piens a galylea vsq; huc. Inualescebāt qui
dē indei malo conatu sup pylati vocē qui xp̄i
cōtra iudeis innocentiā allegabat:vt vox vni⁹
tumultuātis ppl'i suprata clamoribus atq; vi/
cta succūberet ne pateret inocētie locus quo li
bertatē reportās a iudicio egrederet immu⁹.
Bonūq; ⁊ verū subiferebāt:sed volūtate no
cendi dicētes. Cōmouit vniuersum populz
Cōmouit sane ppl'm p doctrinā mellifluam:
quā ⁊ opib⁹ validabat.Cōmouit pl'm vir/
tute miraculox atq; signiox. Cōmouit pl'm
lū sermonib⁹ veris ad gloriā sempiternā pro
pterea sequtur.Docēs p vniuersam iudeā. Ec
ce act⁹ iust⁹ ⁊ irreprehēsibilis gestus ignoran
tē docere virtus vtiq; est docere quā ipi ver
tebāt in crimē. Subita dilatio testimoniū est
laborīs quē xp̄s sustinuit p iudeis pedester in
cedens cū docuit p vniuersaz iudeā vt incipi
ens a galylea vsq; in ir'm ascēdendo doceret
Nā doctrina xp̄i facit hoies in supna ascēde
re.Cepit a galylea velut ab hoib⁹ mix⁹ doc
ris:vt pedetētī pueniret ad doctos ierosolis
cōstitutos. Duo xp̄s a pylato mittit ad
herodē ⁊ ab eo illusus remittit ad pilatū.2.c

Ecūda cōtemplatio

Spectines ad incrementū dūice passio
nis etiā in se tria ꝓhendit. 1m est
ad herodē missio.2m est iudeox accusa.3m
est ad pylatū remissio.4m igit est ad hero
dē missio.s.facta a pylato. nā pylat⁹ audita
noua obectōe criminū ⁊ galylea suis auribus
sonuisse pcunctat si galile⁹ erat ibi cius ⁊ rei
veritate ꝓperta conabat illū a suo iudicio ali
enū fieri:⁊ ad aliū iudicē tētauit illū in ferre
pzo eo q galylea suo iudicio nō subsistabat.
Moti⁹ tū vt a iudicio xp̄i man⁹ suas inoria
reseruaret sibi tradidit indicandū Propterea
euāgelista ait. Et vt cognouit pylat⁹.s.q; de
herodis ptāte eēt remisit eū ad herodē. q et
ipe ierosolis erat in illis dieb⁹ Illtit xp̄s ad
herodē tanq; galile⁹ atq; dina,puidēcia fac
tū est vt herodes illis dieb⁹ ierosolimis inter
esset,ad ꝓplementū dūice passionis,ad testimo
niū veritatis ad ꝓfusionē iudeox. qz herodes
nō inuenit quid puniret in xp̄o sicut subsequēs
scriptura testat. Herodes aūt viso ihesu gau
isus est valde. Erat em̄ cupidus vi re illū ex
multo tpe eo q audisset multa de illo ⁊ spe/
rabat aliqd signū videre ab eo fieri. Interro
gabat aut illū multis sermōib⁹. Cui⁹ curiosi/
tatē ⁊ mentis vanitatē,saluato⁹ cognoscens
neq; signū cōtra eo fecit neq; ad sua interroga
ta respōdit.nō em̄ fastidiosis ais.alta myste/
ria pandenda sunt. neq; ꝓdigia facienda co/

ram sectantibus vanitatē.2° subditur iudeo
rū accusatio. Multū em̄ ad suā innocentiam
ꝓbandam,⁊ iudeox ꝓtriuā ꝓdēpnandam
excusat xp̄s seua gēilitas q̄ i illo nulla iniqui
tas reperitur.Sed xp̄o cōtra herode tenente si
lentiū inclamitat insaciabilis iudeox crudeli
tas.vñ sequitur. Stabāt aūt principes sacer/
dotū ⁊ scribe ꝓstanter accusantes eū. Et q°
dotū ⁊ scribe ꝓstanter accusantes eū. Et q°
patet q̄ a domo pylati vsq; ad domū hero/
dis principes sacerdotū ⁊ scribe xp̄s nocendi
gio fuerant persecuti, vt si elapsus aut emis/
sus erat de manu pylati ab herodis iudicio
tergiuersari nō posset absq; suscepta senten/
tia mortis,accusabāt aūt illū accusationibus
illis quibus eū accusauerāt ante pylatū ⁊ tā
to grauioribus atq; iniquioribus q̄nto eos ne
herodes eū absoluēret ampliox timoz āgebat
nā qz a pylato dimissus erat si eū liberū dimi
sisset herodes,suffugerat a iudeis oīe tribu/
nal ierosolimis ante q̄ possent xp̄m vlterius
cōuincere,Sobrē aut exagitari arabic xp̄m oc
cidendi manibus ,ppriis grādine lapidū occi/
dissēant velut appellantes ab his iudicibus
tanq; morte plectendum cōpeditum sub fida
custodia cum causax delatōe romā ad cesa
rem destinassent. Hec em̄ erat iudeox dāna/
ta consentia vt xp̄s morti ꝓtinus tradcretur.
3° subditur ad pylatū xp̄i remissio. Quia au
tē etiā cōtra herode delatio iniqua defecit.que
nec herodē ad sniam ꝓferendā inflexit. Sed
sprenit eū herodes cū exercitu suo,quia.s.si/
gnū nō fecerat neq; ꝓtulerat ad interrogata
responsum quē ertimauit fatuū. aut mortis
terroze pauentē.seu hoiem.ante presumptuo
sum in suis moribus atq; vita qui nunc ve/
lut imperitus in causa defecisset. Et illusit in
dutum veste alba ⁊ remisit ad pylatū.⁊ facti
sunt amici herodes ⁊ pylatus ipsa die . nam
antea inimici erant adinuicē. Vt verificetur
quod ꝓpheta ait . Astiterūt reges terre ⁊ p.
nce.in vnū ad.d.⁊ ad.xp̄m eius. Nō est enim
verox regū illudere in iudicio constituto.sed
dinare puictū reū aut absoluere innocentem.
Sed ad ei⁹ generatōem passionis xp̄i ⁊ ꝓmeli
az eius etiā reges terre ifatuati sunt In re
gem iniquuz etiā assistentes sepe cōueniunt.
⁊ qualis rex talia sunt ⁊ lasa eius. Hinc est
q herodes xp̄o illusit cum exercitu suo. Illu
sus ⁊ veste alba indutus remittitur ad pyla/
tum. Alba quippe vestis insinuat innocentiā
patientie ac fideles posteros per fidem cōne
ros charitate contextos, abluendos in san/
guine agni innocenter occisi. q aūt agitatur
xp̄s inter presides atq; reges nulla causa con
dēpnationis inuenta innocentiā eimodam ar
guit saluatoris que in poster ad tyberium ce
sarem etiā ozeten⁹ē delata vt etiā ipe tyber⁹
senatui romano ꝓponeret xp̄z inter deos es
se colendum. Quis dubitare queat q virgo
mater filium suū plorando sequitur cum du
citur ad herodē.atq; post illū reuertitur cuz
remittitur ad pylatū continue laborando in
fletu cum Io.⁊ magdalena atq; cū sororī/
bus suis.

De quibusdā aliis viis quibus pylatus
xp̄m liberare conatus est ⁊ quō iudei accusa
tionē xp̄i grauare conati sunt. Capm 3m.

Tertia contemplatio

pertinens ad incrementū dūice pas
sionis tria quoq; in se cōprehēdit
1m est xp̄i excusatio.2m accusationis ei⁹ a g
grauatio.3m liberatōis eius replicatio. 1m
est xp̄i excusatio.s.facta a pylato . Propte/
rea subditur. Pylatus aūt cōuocatis princi/
pibus sacerdotū ⁊ magistratibus ⁊ plebe exi
uit ad eos. Erat em̄ in conclavi cum xp̄o.qm
suam innocentiā tuebatur. Intellexerat for
te per herodis apices aut per secretarios ei⁹
delatoribus insciis innocentiam xp̄i. Propte/
rea ait. Obtulistis mihi hominē hunc quā
si auertentē populū . Vide qta solercia ver/
ba liberationis xp̄i enunciat qui eum auer/
tentem non dicit.sed quasi auertentem. Non
c pylatus hanc criminatōem verā esse cen/
sebat.i.q xp̄us a bono aliquo aut a rectitudi
ne auertisset. Ecce adduco eū foras. Demon
stratiue loquitur pylatus ⁊ effectu perficit
quod dicebat. Et subdit.d. Non inuenio cau
sam in hoc hoīe in his in quibus eū accusa/
tis.q.d. Ex aliis incognitis vel nō factis,mi
hi eū iudicare nō licet. Et ad validatōem as
sertōis sue iducit herodē.d. Sz neq; herodes
ex quo xp̄i puritas amplius eluce bat.qm duo
disertissimi principes causam mortis in xp̄o
vel modice pene ꝓmisso crimīe indagatōe
subtili ꝓtinus inuenire nō poterant, Sz cū pyla
tus in sue assertionis robur ⁊ firmamen/
tum assumit herodem ad ostendendum in/
nocentiam christi sic verba connectit dicens.
Nā remisit illum ad nos ⁊ ecce nihil dignum
morte actum est ei.q.d. Vos in probatōe de·

Universidad de Deusto
Biblioteca

deficitis iudicari g° sine sua ꝓfessione non pōt
Mroiñ coꝛā vobis interrogo si in aliquo
liqr. nam adhuc in eo nō iuenio cām mortis.
Emēdatū g° illū dimittā. Hic verbis suis i
cipit exorbitare pilat⁹ cū emendare sedit in/
nocentē. O fragilitas ꝺditōis humane. O ō
relictō vitatis. O pilat⁹ videgd dicas. Si i
nocēs est quō emēdabis si emēdabis quō te
tiens innocētē, pclamastisti emēdabis innocē
tē deuias ptin⁹ a institia. Spondebat iudeis
sane in h⁹ verbo pilat⁹, vt si eū ad mortis sen
tētiā nō artaret q illū argueret vbis, increpa
tōib⁹ reprimeret, verberib⁹ cederet, māciparz
erilis, ppulsaret euz de finib⁹ iudeoꝝ: sz nec
excusaret pilat⁹ si p erigue verasset innociuz
cū vo pilat⁹ tm voluisset emendare Jesum.
morte nō irrogata erant velut ignis in
spinis iudeoꝝ synagoga maledicta. Et tunc
vniuersa turba obtenebrata mēte ꝛ infrum/
ta voce exclamat. Crucifige crucifige eum
vt vificaret qō ꝓphā in pſona dñi ait. Ver
bū iniquū ꝓstituerunt aduersuz me, hic p⁹
nagoga cęca ꝛ ois iudeoꝝ turba rōm petue
rūt morte puniri p crucē, an aūt hāc tetrā et
horrendā vocē quis erpeterēt rpi mortē, nō
tm gen⁹ mortis edi rāt: nec vo morituro mor
tis gen⁹ inclamāt.. vt nec ptētis penis nisi tur
pissimā moriēdi formā inducāt, tūc qdez cru
cifigi in ligno erat inhōestissimū gen⁹ mortis.
vt vificaret qō sapi. 2.e. scrip. ē. in pſona eo/
rū dicen⁹ morte turpissima ꝺdēnem⁹ eū. sed
in hac exclamatōe meledica turba gemiauit
ꝛ vocē. Pontifices et ꝛ ministri clamabant.
Crucifige eū cruc. eū. dicit eis pilat⁹ vt qō
paulo ań ꝓdixerat. Accipite eū vos ꝛ crucif.
ego aūt non inuenio cām in eū. nō liberat rpz
pilat⁹ sz in manib⁹ nitē tradere emuloꝝ, ne/
sciēs q nō satis ē libez fieri a crimie si non le
dat: si nō cū pōt innocētiā tueaē. 2° subdit ac
cusatōis rpi aggraua°, porro iudeoruz turba.
nisi rōm de terra eliminet nō gescens adiungit.
Nos legē hem⁹ ꝛ fm legē dz mori qm filiuz
dei se fecit. mtunt iudei armati zelo furoris
zelū legis inflectere sup rōm vt ignominiosam
morte incurrat. si. n. iten° referaē ad vba: aut
si vba referanē ad itentōem mentis. iudei ꝛ
eoꝝ eis meutē migras. non. n. rps filiuz dei se
fecit er tpe q ab eterno nō fact⁹ sz genit⁹ est er
pfe. nec rps aliqn hō se asserruit filiū dei: sz q:
hō ꝓpterea fact⁹ erat filiꝰ dei nō in aliq° dei
tate mutata sz in meli⁹ humanitate ꝓ nobis as
sumpta. Cū g° pilat⁹ audisset hunc fremere
magis timuit. s. timore fuit forte timēs diui/
nū indi⁹ sup se ex h° futuꝝ q innocentē ipie
ꝺēnaret. Pilat⁹ vo assolit⁹ cultui deoꝝ for
te mente tact⁹ celicā veritatē e celo dilapsam
aut aliqd in eo qō suō subterfugeret intellectū
erpavit suspicat⁹. ꝛ ingressus ad ꝓtoriuz dicit
ad Jesum. vñ es tu. Sz. n. iā dixisset q gali/
leus erat: secut⁹ est tn ꝓsuetudinē iudicū qui
sp ꝛ diuersimode interrogāt reū: vt in claram
notitiā obiecti crimis ꝑueāt. Jesus aūt respō
sum nō dedit ei. qō iō fecit qm quis curiosa
eēt interroga°, altissima tn erat ꝓferentis mē
tem excedēs. nā humano more loquēdi nō po
tuisset rps satisfacere pilato: nisi mentē ei⁹ co
uertisset ad fidē quā ꝓuersionē humana potē
tia tunc ēs: ꝛ romanoꝝ scia impia nime me
rebat. Tunc pilat⁹ se ptēni a rpo cōsiderans
humano fastu replet⁹ ait Tu mihi nō loq̄/
ris. Nescis q ptātem hēo dimittere te ꝛ ptā
tem hēo crucifigere te. Tūc rps silen⁹ abiit
qm rps loquēdi aduenerat ꝛ rndit humilr im
pito tradendo doctrinā vt eū renocaret a fa
stu ꝛ ab errore quo tenebat ipse delusus. vnd
rndit Jesus. Non hēres ptātem aduersuz me
vllā nisi data tibi fuisset desup. ꝓpterea q tra
didit me tibi maꝰ pcm hz. s. qz tu q ad otium
vtilitatē deo pmittente me iudicas. Eriñ que
rebat pilat⁹ dimittere illū. s. qz dulcis rpi rō/
sio penetrabat aium ei⁹. Cognito aūt a inde/
is q pilat⁹ rpm velut innocētē volebat tra
re libertati clamabāt dicentes. Si hūc dimit
tis nō es amic⁹ cesaris. Dis. n. q se regē facit
ꝺdicit cesari. Ecce malignitas iudeoꝝ incute
re conant pilato er supioze timorē si rōm ab
soluat a crie vel a pena q̄si non reuereaē supi
oris sui cesaris maiestatez: neqz iura suscepti
honoris atqz amicitie plene custodiat si rpm
inultū morte dimittat q̄si rps regē se fecerit ꝛ
cesaris voluntatem. Sed erat vsqzquaqz cer
tissimum iudeos seruos esse cesaris non ami/
cos: cui non amore sed violentia subdebātur:
nec christus regem se fecerat sed turbam euz
facere volentem regem effugerat. Et cum tā
procaciter accusaretur a principibus sacerdo
tum ꝛ seniorib⁹ populi nihil rndit. Tūc di
cit illi pilatus. Non audis q̄ta aduersum te
dicunt testimoa ꝓ peccatis ꝛ scelerib⁹ accipiū
tur hic testimoa: non ꝓ vbis ꝛ ꝓbationib⁹ re
stium ꝓductorum. Et non respondit ad vllū
verbum ita vt miraretur preses vehementer

Non respondit rpus a accusatōnibus falsis.
Augmentaretur em ex responsione iniciū fal
sitatis cum ad veram rnsionē in malo ptinax
falsam reprobationē obiiciat ꝛ verbis con/
certantibus verba trahantur. et responsio/
nibus respōsiones accrescant. Mos est enim
sapientis non purgare verbis cum negantib⁹
veritatē. Contendere qndē cum pertinacib⁹
seuit magis ꝛ multa falsa verbis certādo in/
ueniunt ne tacendo videantur confusi. Ꝫ ad
ditur liberationis rpi replicatio. Nam nitens
pilat⁹ ihesum oino tradere libertati eis reli
giosam consuetudinē apposuit. ꝺ Est aūt cō/
suetudo vobis vt vnū vinctū dimittā vobis
in pascha. Duē vultis vobis de duobus di/
mitti. Habebat naqz pylatus quenda virum
notē barrabā insignē. s. in malo vinctū incarce
re ꝓpter seditionis crimen: qui sceleratior oī/
bus vinctis erat. quē pylatus cū rpo in optio
nem dedit vt boni ꝛ mali comparatione fa/
cta bono libertas. ꝛ malo supplicū adderet
Ergo audito pncipes sacerdotum ꝛ seniores
populi vt se multitudine tuerentur psuaserūt
populo ꝛ pcitauerūt turbā vt peterent barra
bam. Proinde clamauerunt dicentes. Tol
le hunc dimitte nobis barrabā. O seua cru
delitas impioꝝ auctorem vite petūt ad mor/
tem ꝛ vir⁹ homicidā sediciosumqz latronem
seruant ad vitā lupū agno morte vite: luci te
nebras tam stulte qz impie preferentes. O qs
exprimere posset qz to doloris gladio percussū
est cor virginis matris cum clamores illos se
uissiones ꝛ crudeles percipit quibus filiꝰ su⁹
innocens postulatur ad mortē. ꝛ impius pec/
catoꝛ barrabas postulatur ad vitā. Iterꝝ aut
pylatus locut⁹ ad eos cupiens dimittere ihe/
sum dicit. Quid igitur faciā de ihesu qui di/
citur rps. Illi aūt clamabant. Crucifige cru
cifige eū. At ille 3° dicit ad illos. Quid em
mali fecit. Nullā causam mortis inuenio i eo
Corripiā ergo eū ꝛ dimittā. At illi instabant
vocibus magnis postulantes vt crucifigeret
ꝛ inualescebant voces eoꝝ. Tunc pylat⁹ sciēs
q per inuid⁻ tradidissent eū ꝛ videns q ni/
hil proficere poterat: sed magis tumultus fie
ret in populo volensqz satisfacere populo di
mittit illis barrabā. Et accepta aqua indicās
q̄si tangz innocentē hoiem iudicaret inuitus
lauit manus suas dicens. Innocens ego suz
a sanguine iusti huius. Et quanda alia iusti
cia ineffabilē quodāmō intelligens tunc pyla
tus subdit. Vos videritis. Respondens aut
vniuersus pplus dicit. Sanguis eius super nos
ꝛ super filios nostros. Terribile quidem est
iudicium iudeoꝝ q in eadē damnatione qua
erant ipi patres filios induxerunt vt fieret o/
bligatio personalis nō tantū existentiū sed etiā
futuroruz. Sed nescio quo demerito tam oc
culto sit ista obligatio subsecuta seu que fue
rit ista tam secreta iusticia vt ad tantū scel⁹
subeunde vindicte patres deo pmittente po/
tuerunt nondum natos filios obligare vt ne
dum ad nasciturōs primi tēporis: sed vsqz
in pniarum pfluxerit dānatio ista qua isti vt
illi meruerunt indurari. ac per hoc vt excepe
runt sniam ita in vita ipoꝝ nouimus obuenis
se etiā obuentura foze o⁻ne seruantur eterna.
Tunc pylatus dimisit barrabā ꝛ lotis manī/
bus. iplacat⁻ le sentiā iudeoꝝ intelligens. ad/
inuenit modū aliū liberādi ihesū vt scz flagel
lari faceret et illudi. vt saltē in ei⁹ verberib⁹
ꝛ obprobriis saciati annuerēt eū talit liberari.
Proinde flagellauit eū ꝛ put moris erat pſi
dium romanoꝝ ligatū ad quādam aule colū
nā priusq eruētes eū vestimētis suis Tunc veri
ficatū est illud ysa. 50. Corpus meū dedi p/
cutientibus ꝛ genas meas vellentibus. Conside/
ra igitur anima mea quid erat videre filium
dei toto corpore denudatū velut mansuetissi
mū agnū tam dira sustinere flagella. vt a plā
tis pedis usqz ad verticē in toto corpore ap/
pareret horribilis ꝛ leprosus. Dñ ysaias. 53
in pſona oīm ꝓphetaꝝ ait Nos reputauim⁹
eū. q. leprosuz ꝛ percussum a deo ꝛ humilia/
tum. Defluxit ille sanguis preciosissimus per
illa sacra latera innocentis ꝛ amantissimi in/
uenis nullo prorsus in eo reperto reatu, ꝛ tu
perdite hō. totius ꝓfusionis ꝛ cōtritōis cau
sa existēs quō nō in fletu foras erūpis. Quo
flagellato ꝛ a columna soluto Milites le/
ctentes coronā de spinis iposuerūt capiti ei⁹.
scz cū adhuc esset nudus ꝛ veste cocinea siue
purpurea circūdederūt ei ꝛ veniebat ad eū
ꝛ salutabant eum dicentes. Aue rex inde
orum. ꝛ pcutiebat arundine caput eius ꝛ da/
bant ei alapas. expuentes in faciē eius ꝛ po/
nentes genua adorabat eū. Et sic flagellatus
ondit iudeis vt saltē ꝓpassione ꝓmoti velint
eū tradere libertati. Exiit ergo Iesus portas
coronā spineā ꝛ purpureū vestimentū. In to
tius populi solaciū ꝛ derisum. Et dicit eis
pylatus. Ecce homo. q. dicere velit Accusa

Universidad de Deusto
Biblioteca

tis eum se fecisse filiū dei. ecce q nūc appa/ret nō vt filius dei:ſz vt miſrabilis hō. ⁊ cū ⁊ſpiceret mesta mater ſpinis coronatū filiū dum ⁊ cruentatū ſputis deturpatū genis ⁊ to ta facie ex ictibus alapaꝝ tumefactū ⁊ a sua ſpecioſitate totū alienatū vultu ⁊ oculis icli/natis tanto dolore reple⁹ est aia eius q qua ſi mortua cecidit ſup terrā. ⁊ q̄to dolore et q̄ amaris lachrimis magdalēa plorabat dū cōſpiciebat magistrū suum tanta crudelitate tractatū. facié illā quā angeli cōſpicere cū/cupiſcūt cernieret tanta deformitate variataꝝ q̄ nō remanserat ei neq; ſpēs neq; decor. Egredimini igitur filie ſyon.i.aie xpi ſanguie redēpte ⁊ videte regē ſalomonē in diadema/te quo coronauit eū mater ſua.ſ.impia ſyna goga. Et tu humanā mēdis ſupbia que ob/probria horres ⁊ honores aſpi⁹ actēde qs est hmōi qui egreditur habens ymaginē qua ſi regis ⁊ nihilomin⁹ ſeruī deſpectiſſim⁹ ꝑſu one repletus ihesus rex tuus ⁊ deus tu⁹ qui quaſi vir leprosus ⁊ nouiſſim⁹ viroꝝ extima t⁹ est vt te ab eterna ꝑfuſione eriperet ⁊ a ſup bie peſte ſanaret. Deigit bis ſemel ⁊ ve itez atz itez qui poſt hanc ꝓtecluꝝ hūilitatis ſpe culū ſuperbia tolli⁹ in altū rurſum obſten tatui habentes filiū dei. Ve etiā tibi vanitas tā viroꝝ q̄s mulierū q caput omnis tanta mul titudie vaitatū cur mēs iſēſata nō recordaris illius diuini capitis quod est etiā angelis tre mebundū. Aſpice illud ꝓ tua vanitate pur ganda tanta confuſione deiectū ⁊ tam crude li ſpinaꝝ infixione quaſſatū ac tanta ſpinarū crudelitate ꝑcuſſatū. ⁊ta vt ſm Ber⁹ vsq; ad cerebri temeritudinē ꝑfixū ſit dū ꝑgit ſpi na quod vtiq; factū est arūdinis crebra ⁊ cru deli percuſſione que ſuper coronā ſpineā fac ta eſt. Spine quoq; fuiſſe marini iunci credū tur qui fortes ſunt ⁊ acuti. Supra ꝓtert⁹ hy ſtorie tertus q̄uis oībus cōterētibus eque ſo net. nō tū lectores ſiue auditores moneat dū ordo nō ſeruatur littere ſi ſeruatur ordo ſnie. Et vnuſquiſq; hic ⁊ alibi ſuo mō ſubordinet ſi a rei veritate nō deuiet. Sed oia iſta ꝑflata in vnū penā xpi exagerant ⁊ accreſcunt ma/licie iudeoꝝ.

Articulus quartus ꝓme partis principa lis paſſionis xpi de tribus vltimis contem/platiōibus que pertinēt ad complementum dñice paſſionis. Et primo de apparitione de/monis facta vxori ꝓlati ne xps ꝑdēpuaretur ad mortem ⁊ q̄ta importunitate iudei quere bant nec. xpi ⁊ de iniuſtiſſima condēpnatione eius. Primum capitulum.

Prima cōtemplatio

o pertinens ad complementum dñice paſſionis inſuper ꝓmet in se tria. 1m est demonis diſſuaſio. 2m indeoꝝ infeſta tio. 3m est xpi ſmiatio. 1m est demonis diſſua ſio. Decreuit em̄ pylatus aut de ꝓſensu iudeo rum xpm libertati tradere aut ſup cū ꝓferre ſniam mortis. Egreſſus igitur foras cultu cor poris ⁊ exteriori apparatu ꝓcerillorum ⁊ ar/matoꝝ ac ceteroꝝ quibus romani ꝓſides in reos ꝓſueuerant proferre ſniam. Et iuſſit po ni tribunal in loco qui dicitur Lꝛoſtratos he braice aut gabatha. Sedēte aut illo pro tri/bunali miſit ad illū vxor eius.d. Nihil tibi et iuſto illi. In hac ſiquidē muliere innocentia xpi ⁊ malicia dyaboli cōcurrerunt: ⁊ dyabol⁹ ex malicia ſuggerit pro innocentia. Volebat em̄ antiquus hoſtis redēptionē humani ge/neris impedire ſuſpicans xpm esse filium dei quia patres in limbo iam ſenserat exultare. Addit igitur mulierē. quā vt plurimū nouit esse ꝓcliuē. Sciebat em̄ pylatū ad illā plus debito amore ligari. Amor aut confeſtim ex/audit quod amatus expoſtulat ⁊ primū vir per feminā in amore ligatū dyabolus circūue nit. Vxori igitur pylati horribiliter terrendo apparuit. d. Quid apud tuū virū aſtat vt re⁹ qui innocens est ⁊ iuſtus. cuius damnatio ad mortē esse nō ꝓt ſine horrenda vltione pylati ⁊ per ꝓſequens etiā tui. ꝓinde tibi conſulo ⁊ viro tuo vt iudiciū oīno ſuſpendat ne ille tecū terribilia ⁊ inopinata patiatur mala. Et panefecā mulier nouitate videndi ſimul ⁊ au diendi. ſtatim ſuggeſtioni more ſeineo credēs accerſitū quendā referendarium ꝓſtructū vi/ſionibus ſtatim dirigit ad pylatū aut litteras ſcripſit ⁊ miſit hec verba ſalte in ſententia cō tinentes. Nihil tibi ⁊ iuſto illi vt non ſo/lum innocentia ſed iuſticia chriſti precon/um laudis in iudicio habeat. Nichil em̄ est in ſtū esse q̄ innocentē fieri .q.dicere velit. Nihil tibi q ſolū ad malefactoꝝ vindictā poſit⁹ es ⁊ iuſto illi q nō foꝛefecit aſſi apte ſnadēdo dicat. Refrena iudiciū ſniaz oīno ſuſpende. Vide qd agas ne efficiaris in viro iuſto ꝑ/rēdo ſniaz criminoſus. qz nō ſpugne trāſbit et rēdem ſubdēs ait. Multa em̄ hodie paſſa ſu z

p viſum ꝓter eū. i. paſſa ſuz videl⁹ p nō ſenti nido. nō in ꝑsenti: ſz in terribilib⁹ ꝓmiatōi/bus de futuro p viſum quidē qz ſic mōſtratū est mihi. Appuerat em̄ ſibi bonoꝝ oim ipedi tor forte in aliqua ſubiecta materia. 2⁹ ſubdi tur iudeoꝝ infeſtatio. ſ. vt xps morti traderet Propterea ſubiſert. Erat aut paraſceue ho ra quaſi ſexta. Et dicit iudeis pylat⁹ demon ſtrans eis xpm ite⁹. Ecce rex veſter. ſuis ver bis volens ꝓtendere xpi vilitatē. vt timorē auferat de cordib⁹ iudeoꝝ ⁊ ipoꝝ crudelitas mingetur vt nō ſit in illoꝝ cura. vtrū. viuat: an mortalitā abiecta ꝓditio viri. Illi aut di/cebant. Tolle tolle crucifige eū. O dulcis ie ſu quis tā dur⁹ esſet ⁊ ipi⁹ vt clamores illos horribiles: tolle tolle crucifige eū ſine gemitu ⁊ clamore ſpūs aure corpis vꝛlet audire. ſeu mente tractare. O impatiens feritas ⁊ ſeua crudelitas ac cruenta ipatientia iudeoꝝ que nō pateris pylatū ꝓplere aut pāplius proga re ſermonē ⁊ quod iure nō pores ſatagis cla/moribus ſupare. Atis em̄. Tol.tol.cru.eum. Crudelē inſtantiā in ꝓſagiū futuroꝝ oīdis Mā qualeꝝ tūc eratis ſimilit ⁊ futuri talꝛgeia tio ſtendebat eo q xps tollend⁹ erat a veſtra fide ⁊ dilectōe. ſicut ⁊ tūc penit⁹ ablat⁹ erat. Et dicit eis pylatus. Regē veſtrū crucifigā. Reſpōderūt pontifices nō habemus regē niſi ceſarē. quē ſz iuite ferrent ꝓpatōe tamen xpi to. crabiliꝛ ceſar erat. Noc tū dicebāt vt ad ceſarē poſſet esse appellādo recurſus niſi xps pylat⁹ lata ſnia inſtueret. Ex iuſto dei iudicio factū ē vt ipi a ceſare in poſteꝝ ceſſi ſint de/teſtantes xpm ceſarem eligerūt. 3⁹ ſubditur xpi ſmiatio. Mā tūc oi ſpe libertatis xpi adēp/ta nec libēti voto valēs pylat⁹ eripe cū male mollefact⁹ a veritate auditū auertēs a iuſti cia ſcā delinās. vſq; ad hāc horā hīta pietate relicta. in ꝑpetatē vſus dictauit p crucē moꝛ tia ſniam ſup xpm ⁊ ſup latrones quos meri to ipoꝝ ſigtas cū eo iuſſit affigi. Forma vero verboꝝ tam ſeue ſnie late notārī geſtoꝝ xpi ſcribere nō curarūt idcirco ſub ēta forma nō tradim⁹ eā. Ex nec iſtā in curiā inadvertētie. iputem⁹ euāgeliſtaꝝ ſcribētiū ſz dine ꝓuiden tie gubernatrici oīm q nihil pmiſit i euāgelio ſcribere iptinēs nihilq; dimiſit erpediēs. tūc adiudicauit pylat⁹ fieri petitōem ipoꝝ ⁊ tra didit eis illū vt crucifigeret. Tradidit. ſ. iu/deis illū ad voluntatē. militib⁹ vero ⁊ mini/ſtris ad ſnie vnique executōem. O iniquitas

ꝓmata q hō deū iniuſt⁹ iuſtū. petōr ſanctū. iudicand⁹ iudicaturū deū iudicet velut reū Qua audita ſeua ⁊ iniuſta ſnia bta virgo do lenti corde lachrimabili ac lamentabili voce dicere potuit ad pylatum heu mihi pylate qd feciſti. quid est quod te feſtinauit. qs rui ani/mi pietatem infeci. quis te aduerſus unige/nitam dilecti filii mei tanquam aduer/ſus emulam excitauit. quis te inimicum fecit filii mei ihesu chriſti pro cuꝝ vſq; in pñs liberando toties laboraſti. O infelix aīa Vñ in te hec mutatio facta est. An te male feciſſe cognoſcis q ꝑ fil⁹ meo liberādo cer taueris. An te minime terruerūt ppli indeoꝝ An ceſarē erpaueſcis ſi dilecti filii mei innocē tiā nō ꝓfundis. Ve tibi pylate infelix q culmi ni romano iniuriā facis ⁊ in ceſarē norā ponis ⁊ maculā deicidii in gēa tua. Confundis ꝓſi dentie ſedē ſubuertis ordinē iuris. qquid est honoris atqz pudoris euacuas male agendi tuis ſimilibus exēpla diſponis dilanias leges. oībus te reddis infamē. ⁊ eo de te deteriꝛ vo labit infamia quo filii mei innocentiā pluri/es ꝓclamaſti. ⁊ te in eo cauſam nullā mortis ⁊ pene inveniſſe cora principibus ſacerdotuz ⁊ plebe fuiſti. conſtanti audatia proteſtatus. ⁊ eum nunc facto condempnas qui paulo an te verbo iuſte a te defenſus est. an oblitus es verboꝝ tuoꝝ aut te tam levi ſtulta ⁊ ſubita mutatione confundis. O anima ne/quam iure ꝓtra te armarentur omnia elemen ta quoniam ꝓout in te agitur confundis fi/lium meum ſeculi auctorem. Merito tibi omnes irruꝛes ⁊ ſingule aduerſantur. vicia omnia complectuntur. Ordo nature morum atqz iuſticie te repellit eo q̄ innocentiam filii mei ꝓpter inimicitiam laniaſti. O impie crudelis ⁊ dire tyranne. Ad quid leges. ad quid iura. Ad quid preſidentia magiſtratus. Ad quid ceſaris celſitudo. Ad quid tribunal omniū regum terre. Si apud tutores homi/num plebeioꝝ ⁊ reipublice defenſores tan ta filii mei innocentia et puritas ⁊ vita im/maculata non poſſunt tute conſiſtere. Sed ⁊ tu anima quecunqz es peccatrix ⁊ nequaz. vide q innocentiſſimus agnus vt te a ſenten tia iuſte damnationis eriperet iniuſto ꝓ/pter te iudicio eligit condempnari. Ecce que non rapuit ꝓ te ſoluit ⁊ tu impie ⁊ crude/lis nec deuotois exſoluis gratitudinē. nec cō paſſionis rependis temeritudinē nec iſtp ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

hec aperis ꝓsideratōis intellectū.

Quomodo ipositā cruce super humer xpi ad mortē ducitur. ac quomō debilitat⁹ et oneratur, t de ꝓpassione mulierū ad eū. c. 2ᵐ.

Ecunda contēplatio

s pertinens ad lementū dñice pas sionis iusuper ꝓtinet in se tria. 1ᵐ xpi oneratio. 2ᵐ xpi debilitatio. 3ᵐ ad xpm ꝓpassio[nem] est xpi onerato. quia pondere crucis oneratus erat. Et de hoc subditur milites aut t ministri ꝓhendentes eū. s. audita sententia cum om[n]i humanitate ac furore exuerunt eū clamidē coccineā t induerūt eū vestimentis suis t infestantibus iudeis ducūt eum vt crucifigerent. Sed uertendū in hac parte legentibus q ab eo loco quo s ab herode reductus est ad pylatū vsq; ad expeditionem sue late multa est verboꝝ varietas: et anticipatiua locutio t eiusdem repetitio sepe facta. Quāobrē solitū narrandi ordinē nō v quequaq; suaui ꝓnectens verā rei geste sententiam postpositōes atq; anticipatōes verboꝝ put euangeliste tradunt, vnus addens quod alter dimisit ꝓpter qm in aptatōem dimittes perspicatoribus ingeniis ordinari. Spoliatur igitur derisionis veste ihesus xps crucifigendus suis vero vestibus reinduitur t cuꝝ his ad mortē mittat. Cogita nūc anima mea in illa inhumana t incōpassiua imo crudeli t furibunda erpoliatōe ⁊tum ex verberibus atq; sanguineis plagis eius adherentibus vestimentis donatus fuerit illius sacri corporis cruciatus. Parata interim er penalis machina ligni t oīa instrumenta penarū que vigilanti solertia sub ministrantibus iudeis milites acceperunt t onerauerunt sanctū doꝛ sum dñi ihesu valido ligno crucis t defere/bat onus graue mansuetus ihesus tanq; aial subiugale. O fili hoīs ecce ligna t ignis sed vbi est vbi est victima sacrificii. Ecce dominus humano generi ꝓuidebit baiulat igitur crucem filius dei ihesus veluti ysaac ligna ex q/bus ꝓburendus erat nisi de super alit domi/nus decreuisset. O benignitas salu[ta]ris qui sic oneratus incedis t tuā ignominiaꝝ sup te portare dignatus es. Egressus igitur a facie ꝓpati ducitur in sue augmentū ꝓfusionis per solēnioꝛē viā ihrlm in qua paucis ante die/bus subiugali supersedens tāto fuerat a turba honore susceptus acclamatus t a populis t pueris ebreoꝝ quasi esset saluatoꝛ mundi. Nunc vero veluti subiugale supicetū oneribus cum obꝓbrio extra ducitur sociatus duoꝝ numero dāpnatoꝝ ac si principalis latronū collega fuisset. Exultabant impii q de iudicio victoriā reportassent. Flebant quoq; qui nondū ab oi humanitate recesserant saltim renētes cum xps ipius nature incōpassio ne cōsorciū. Milites t ministri huiꝰ dānate sentētie suggerentibus pōtificibus sacerdotū. ne oriretur in ciuitate sedicio neq; tumultus in populo t xps eorum laberetur de manib⁹ ꝓpter mutabilem aīm turbe cogebant ipm gressibus festinare. Dum igitur xps baiulans sibi crucē sic ad supplicium traheretur facto ꝛcursus populoꝝ post ipm illudentiū sibi, alii similiter ipm lugebant. Alii illudētes ridebāt. Alii proiiciebant lutū t imūdicias super caput eius. Sequebatur eū put poterat inestissima mater eius cū Io. t magdalena t cum mulieribus que secute fuerant eum a galilea ministrantes ei. A quibus velut emortua virgo mater sustentabat t tenebatur. 2ᵐ subdit xpi debilitatio. Ex vigilia em preterite noctis necnō ex laboribus per totā illā ebdomadam iam assumptis atq; expertis t multiplici de causa angustiis post totius corporis diru flagella addito super his graui onere crucis nō modicū debilitatus fm corpus ipa fortitudo debiliū filius dei ihesus. Preterea sicut legi in quadā hystoria fide digna quando i q⁹dam concursu viaꝝ ipo ihesu portāte in humeris suis suppliciū crucis dulcissima mater sua. cum breuiorē vt eū cōspiceret captasset viā t exalteratione faciei eius anxietates coꝛdis sui t duri oneris oppressionē aperit sincopizasse dicitur ꝓe doloꝛe in conspectu filii sui. Quod conspiciens t ipse totus pietate plen⁹ maifestis doloꝛib⁹ signis atq; pallorib⁹ in facie ꝓeostensis totus angustiatus t corde dialiter sauciatus, super lapidem ibidem posit tum quasi defectuose t doloꝛose resedit. ꝓinde malefici illi qui eū ducebant ad mortem eū sic deficere aduertētes angustiauerūt quē piam symonē cyreneū venientē de villa patrez alexandri t rufi vt tolleret crucē eius in huius rei testimoniū refert hystoria illa: q postea edificata est ecclesia in honorē virginis matris dei que dicta est sancta maria de passmo q; ibi oliz ostendebatur lapis ille sacratus super quē xps tunc resedisse narratur.

eñ pie sint credenda, magis ⁊ temerarie asserenda. Mec tñ alleuia⁹ xpi ex onere crucis ñ renda. Mec tñ alleuia⁹ xpi ex onere crucis ñ pie t humane sz impie t crudeliter facta est ad mortis acceleratōem t ad ꝓria euitandū. Si addit ad xpm cōpatio. sicuti n. euangelista testat. Sequebat eū turba multa ppli t mulierū q̄ plangebāt t lamētabant eū. Seqlas mlres lotiens huit xps horum atq; mulieꝝ sz varia cā varioq; affectu: sz nunc altioꝛ cā fecit ad eē lectes: sz dūtaxat deteriōr phariseos atq; pōtifices sacerdotū q tñ finē optati ericii vt infallibiliter aspicerent sequebant. Aliq vo tot signoꝝ vltra oīem humanā potentiā factoꝝ ꝛcu erūtes si qd in mortis articulo faceret ꝓ sapso viseꝛe querebāt q tot signa in alios fecerat, q et tres mortuos suscitauit ab iferis, mirappe ꝓsideratōe tenebāt si volebat ipse ad tarea loca descēdere a qb⁹ illos reuocauerat. aut si aliq insolita potē de coꝝ manib⁹ labere, aut si alr ꝓ signa innotesceret, aut q̄li potē q̄li vultu: q̄li ꝓsistē si moꝛeꝛet in ipso actu moriendi ꝓsteret, si huc ōs regreꝛet de sup si sibi aliqd noui aduenisset. q tot noua in sc'o operatus est. q nouā vitā mundo sic labefcō mouit tumultū q̄ ꝓpiā, ꝓ ipso ꝓsurgeret. si noua seditō curiositas multos adduxerat in sequelā, quos dā vo pietas humana mouebat ad hmōi spectaclm ꝓuenire mar[ia]e mlres q̄ instinctu nature magis pi⁹ est sensus t ꝓnioꝛ i lachrymas cū alioꝝ viderint aut audierint passiōes t seuas ꝓspiciunt nouitates, necnō virgo mat incognita sz m[ate]r cognita mr multos ad hanc scelā motiū⁹ induxerat vt videret mores ei⁹ in morte filii sui, est poꝛro mirandū vgine in solitā in publico deuitantē aspect⁹ hoīum cōsorcia mlex fllen⁹ frenatā: viduatā viro: derelictā virili ꝓsoꝛ⁹: virtutib⁹ fretā: cū sibi veteris sozonib⁹ t aliis mulieribus crucifigendū filiū seq; cū mos mulieꝝ non sit velle videre filios trucidari. Juste aūt mlrs pietate atq; cōpassione ferebant in illā eo q fi⁹ vnico ꝓtinabat q qō horrendi⁹ ē velut re⁹ morte turpissima dānat⁹ erat. necnon t secreto tractu xps multitudinē attrahebat vt videret signa magnalia q̄ tunc factur⁹ erat, vt agnoscerent charitas q̄ dilecti fuim⁹ ꝓcium quo redēpti sum⁹, vt approbaret innocen[tia]m, cognosceret iniusta sua: vt audiretur crucis septiformis doctrina ꝓhenderet in eo mētis ꝓstan[tia] mirapacētia, vt videret quō t cui ꝓpatiunt insensibilia elemēta in quem tm rōnalis natura desciuit. Jlrs aūt plangebant t lamētabātur co passione filii atq; nostris lamentabantur q illo die ꝓtra Jesum iniuste fuit lata sna. q sic festine ducebat ad mortez donatoꝛ vite t sanitatis restitutoꝛ memores erāt bonoꝝ que sepe plurib⁹ fecerat t nulli⁹ eius conscie mali: dulcedo smon[is] ei⁹ nō erat abolita: t pietas vult⁹ eius in memoria sequētiū adhuc erat. Talibus mlres act⁹ ꝓspicuis plangebāt humanit⁹ sup xpm t seuā hois hu⁹ lamentabant fuisse fortunā. Ad qs saluatoꝛ cōversus agonista intrepidus vtilia sp docēs cautelam adhibēs ꝓ futuris q ꝓcognitoꝛ erat dicit. Filie hur[usa]lm nolite flere sup me q sponte subeo mortē qui leti. i. mortis t vite impium hēo. cui nihil depit mori. ad cui⁹ suscitatio facilis est. sz sup posptas flete. Nec tñ intelligam⁹ in ista xpi allocutōe illas dūtaxat mulieres intelligi sz magis ēt viros quoꝝ funestis clamoꝛib⁹ moꝛs xpo irrogata cognoscitur. et quoꝝ neglectu non fuit iniusti[tia] ꝓpulsata, nec ñ odio xps agebat in eos vt illos ferire vellet. magis aūt id agebat vt tm crimen t horrendū penitudine cū lachrymis lauaret. ne inueniret quos hēret vlcisci, hec qdem sna deriuatur ad quoscūq; alios peccatoꝛes deū quomōlibet offendentes q sup semetipsos incōsolabilē doloꝛē debēt inducere, atq; maxillas t oꝛa lachrymaꝝ riuulis irrigare. vt nulla eis eēt ꝓsola[tio] sup terram: donec indulgētie atq; remissionis peccatoꝝ astipulatio hꝛetur. Jō aūt adiecit: t sup filios vros. Ad futurā ferebat penam ad ꝓfirmatōem illius imprecationis quā ibi exquisierant coram pilato dicentes Sanguis ei⁹ sup nos t sup filios nostros. Si xpi huiꝰ dicti lram tm ꝓspiciamus forte hoc iō dicebat. q hierlm tradēda erat excidio ꝓcipibus romanoꝝ. Rōnem aūt retoꝛquendē lamētatōis t fletus in se ipse saluatoꝛ adiecit dicēs. Qm ecce venient dies in qbus dicēt beate steriles t ventres q̄ non genuerunt t vbera que nō lactauerūt. Ope nēpe tribulationū venientiū felix est vnusqsq; ꝓpatue loquendo q nec filiū nec filiā nec aliquem sibi ꝓpinquū hꝛ vt p eū dupl[ic]r puniat: cui⁹ si solitari⁹ fuerit miseria solūmodo simpliciter erit. hic de temporalibus malis itelligenda sunt. que quidam referre conantur: sicut dictum est ad tempus quo hierlm a romanis eversa est. Jor aūt ō eternis malis que peccatoꝛibus

Universidad de Deusto
Biblioteca

imminent in futuro subiungit dicens. Tunc incipiet dicere montib⁹ cadite sup nos ⁊ col/libʒ opite nos. Appente nepe iudicio ⁊ qō peccatozib⁹ terribl⁹ imminebit yellʒ vnusgs qʒ pctoz tūc pstidium nedū ipsi⁹ xpi verūetiam vniuscuiusqʒ vel mimi iustoz quos in hoc mūdo oderūt meruisse: vt p eoz merita tūc vale rent a facie terribilis dei: tūc latere/necno ad lram ēt intelligi pot. Ssaʒ tpe iudicii oīs peccatores poti⁹ vellent a montib⁹ ⁊ collib⁹ opiri q̄ detrudi eternaliter in infernū. Dnt etiam p hās mlres xpm sequētes qs pie salua/toz alloqtur ab ipso tpe vsqʒ ad scla futura. pdicatozes inte[illegible]gibus typice suadet. vt ipi seipsos fidēdo deplorēt mittētes semina regni dei ⁊ alios doceant fletū ⁊ lamētū sup patra tis scelerib⁹ [illegible] sup dñi passione, quam videlʒ deplorasse sceleribus nō correctis, emis sis lachrymis ⁊ singultib⁹ sup eis fleret. ē ifan tium ⁊ mlcula⁊ plangentiū ad fabulas poe ta⁊. Aut cum audiunt recitari eppalia varie/seu strenue mortuoz, magis diretiz lamenta somniatiū q cum euigilauerint i risum vi[illegible] somnia, quertunt, ⁊ mirū recolo mihi. sepe vi disse audita dñica passione mlēos ēt scelera/tos in lachrymas prupisse, quas vt elicerem ab ocul⁹ audienti[illegible] cōcionando ad pplm stul te nescio an pte p pia verba sepe terāt. Qō ⁊ feci sicut solitū est oibus q declamāt marie isto tpe seu die quo ecclesia xpm p sua officia recolit crucifirū. Cuqʒ ad ppria remeasse il/los aspicere xpi passiomb⁹ ⁊ lachrymis atqʒ virtutib⁹ vale dirisse cognoni, ⁊ ō pristina cō uersatōe nihil mali fuisse ademptū: nec flemi se facinoza: ppter q̄ fuit passio qu[illegible] flerant tolerata. Quib⁹ ⁊ ceteris silibus gratiē fozs atqʒ salubʒ q̄ passionē passionis cām ōne uisse. ipsa siquidem pctā q̄ precesserūt atqʒ futu ra sunt xpm pati sua voluntate fecerūt. Su p qbus doloribus ⁊ merozib⁹ affici ad salutez necessariū est. ēt si sup passiōe non tm impie sz pie hoiuz aīa letaret, hūc igr fletū p ōdicato res suaderi debere i mlrum typo. spūs sancti⁹ p Jeremi. 9.c. asseruit dicēs. Audite igr mu lieres verbū dñi, ⁊ assumant aures. vba eris mei: ⁊ docete filias vras lamentū. ⁊ vnaq qʒ primā suam planctū: qz ascendit mozs p fenestras nras. O Jozs qdem ꝓ peccatū ē qō p fenestras varias. s. malaʒ appetitionū qs apit mala voluntas atqʒ puersa p quinqʒ cozporis sensus incautos ingredit. Cui⁹ rei cā iubʒ si eri fletum atqʒ lamentum, vñ ⁊ signum de se ipso apponit qs terribil⁹ ira dei sup peccato res imminebit dicēs. qz si in viridi ligno hoc fa ciūt in arido quid fiet. Si nepe ch̄ristus qui viride lignum erat cuius nunqʒ verbū defluxit. s. ociosum ⁊ tales tm sustinuit passiones: quid flagicios peccatores xpm tam impie p sequentes q quasi lignū aridum sunt eternis ignibus aptissimū p suis flagiciis sustinebit. non dico tamen q̄ etiam aliquādo p fletum dñice passionis nō compungant ⁊ quertantur etiā durissimi peccatores. primū nihilominus ⁊ predicatorib⁹ ⁊ oībus peccatoribus cōe us ⁊ magis necessarium est.

Quō xps amaro potu potatur: crucifigi tur: ⁊ a terra in cruce leuatur. capl̄m 3m.

Ertia ⁊ vltima contē

platio ptinens ad cōplementum do minice passionis tria contemplanda in se comprehendit. Primo enim contemple mur q̄s amare xps potatur. 2° q̄s dire cruci affigitur. 3° q̄s mire a terra eleuatur. 3° in q̄s contemplemur q̄s amare xps potatur, sed añ premittit ad redundantiam iniuriarū perficiendā: q̄ cum duceret Jesus ad occidendum societatē latronum ei adhibuerūt. ppte rea euangelista subdit. Ducebant aut̄ ⁊ alii duo nequā cū eo vt interficerent. O ipia crudelitas ⁊ opprobriosa pditio malignoꝝ vt socios neq̄ hēat q̄ nunq̄ fecit nisi pbarū iusti tie ⁊ amoris. Et venerūt in eus q̄d̄ caluarie loc⁹ hebrayce aut̄ golgotha. In hoc q̄d̄ lo co fm Hieronym. imolat⁹ est aries ille, xpi hu manitatē, atqʒ Jsaac xpi dinitatem. Dimissa q̄ dinitate q̄ impassibilis est solū humanitas in dcō loco extitit imolata. Depōsita igr cru ce de dorso symonis vt affligeret in illa xps ⁊ passionis ad irrogandā morte aspā instiis vndiqʒ presto factis anteq̄ satellites manū ad crucifigendū apponerēt dederit ei vnā mirratū bibere cū felle mirtū. O implacabilis feritas iudeoꝝ q̄ linguā illā mellifluā q̄ docu rat dulcia xba vite in recōpensationem imo poti⁹ in vīdictā amarissimis suis ozib⁹ crucia sti: vt clarescret luculēter q̄ iudei iterum re pleti erāt odio amarissimo ꝛ xpm. ⁊ vificaret qō añ david in p⁹ xpi. predixerat. Et dederūt in escā meā fel ⁊ i sitim. po. me aceto. Sz de hoc ēt infra patebit. c. 5°. sequētia principal⁹ ptis Dectū in myste⁹ facta sunt vt itelligat q̄ cle

cta vinea synagoga iudeoꝝ in oē amaritudis gen⁹ uersa est. cui ꝓpalauerit xpo corg̃ mor tē omneqʒ legis ⁊ originali iusti⁹ prevaricatō nequaq̄ nihil deo amari⁹ p dilectā q̄s eius derelicto eusqʒ pcar offen⁹ patrē: xps autē ei gustasset noluit bibere. O seua crudelitas iudeoꝝ q̄ta pcla appetis hoīs fatigato, q̄lē effectōs pungis hoī i carne iā lapso: q̄les affe ct⁹ cōpassionis oūdis hoī de hoc mūdo in p/simo migraturo. Cū aut̄ bibere noluisset p⁹ gustū decernēte centurioe, sacerdotū principi⁹ sollicitantib⁹ atqʒ infestātib⁹ pcessum est ad ipissimā actōem videlʒ ad crucifigēdū oi. um redēptorē, qʒ int̄ cetera euāgeliste scripta q̄ admiratōe dignum meū plsant hoc potissim⁹ est q̄ tm ⁊ tāti hois crucifirōis mystm dūtaxat cā scire ptermissa solū edicit factū. nō tm abs q̄ occulto myste⁹ ille mod⁹ ab oībus euāge/listis ertirit ptermissus de q̄ tuti⁹ q̄s ipsis ne/mi crederem⁹. Dōgdez arbitroꝝ factū eē aut q̄ vulgata not⁹ q̄ sic dānati ericio tradebant dēp̄anit manū, ne inserēt in scripturis cruci/firōis modū. aut ne videant euāgeliste succū bere verbis seu q̄ spūssanct⁹ sic breuiter scri bi voluit vt pia ꝓsider⁹ nō erpssa p attramen tū: pia meditatōe ad meritū fidelium remane ret. 2° cōplemur q̄s dire xps crucifigit. Ima ginare devota aīa q̄s impie satellites illi cru/deles coꝝ oi multitudine ihumanit⁹ ac furi/būde nudū exposuerunt eū sicut de vtero ma tris egressus ē. vt ⁊ nuditas eēt ad obprobri um ⁊ facilioꝛ redderet ad tormentū. O qd erat tē videre ⁊ qd ēt nīis ꝓsideratōib⁹ pbet. q̄ ad mortē subeūdam expoliat⁹ filii dei. Je sus vt nobis pateat tot⁹ nihil opiens nisi q̄ creatura suo captu nō recipit. vt sicut nudus corpe dū patrē revelat: sic ipsum vex deus oī amoto velaīe intuitive in etna gl'ia ꝓmple/mur. ⁊ vt insup oūdat q̄ ad claritā ⁊ nudā visiōnē dei nemo alr pōt puenire nisi merito pas siōis ei⁹. Sic deniqʒ crudel⁹ denudat⁹ capit ille māsuetissim⁹ agn⁹ atqʒ suppin⁹ ducit⁹ su p crucē, magis vero in aīo ad hoīes charita te distensus. vt ēt crucifixores sui nō excluderet a charitate fontali, eterni ozauit p eis. ꝓ se vo in nullo renitens ad oīa tractabile se prebebat cum tāta māsuetudine cū tāta pie/tate ac cū tāta devotōe faciēi sue q̄ nō solum mori ad pietatē impii psequētes; veruetiaʒ eoꝝ corda naturali q̄dam ꝓpassōe debuerunt in tali aspectu pscindi. Quoꝝ vicem postea duricies lapidosa cōplenit. Illo igr sacratis/simo corpore iam extento pstito sunt claui ⁊ ma[illegible] desup feriētes in manu valida affigen tiū: qui vt atroci⁹ ⁊ expeditius hāc ipietatez pficerent vt in alicui⁹ piā meditatiōem venit tripharie sunt disi. vn⁹ dexterā manū alter si/nistrā. 3° pedes suppositos pualide dissentos. ictib⁹ crebris ⁊ valid⁹ resonātib⁹ sup clauo rū capita ꝓfixerunt. Sive p⁹ vnā dein aliam manu: demū pedes ꝓfixos ēe credamus. Dre mebat ⁊ pfigebat immisericorditer ia caro sā ctissima atqʒ cor⁹ illud in ia hora erat i sua seua passione ab oībus derelictu. O qs dure illi sonit⁹ malleoꝝ resonab⁹ vt in auribus ma gis vo in cordibus diligentiū xpm max⁹ i coꝛ de dulcissime mris eius. Taʒ dire ⁊ crudel⁹ tractauerunt sanctissimū illu[illegible] cor⁹ i modū pellis trahentes dū cruci affigerēt vt i pso xpi pphēta dicat. Fodērūt manus meas ⁊ pe/des meos dinumerauerūt oia ossa mea. 3° cō tēplemur q̄s mire xps a terra eleuat. deus ipm lignum deo taliter insignitū impii satellites e/rexerunt in altum virib⁹ plurimoꝝ et solitis instis nouo dolore ipsum dñm cruciātes dū pondus corporis manuū atqʒ pedū carnem ⁊ neruos diuelleret ⁊ diuersimode laceraret. O aīa mea dilecta resp[illegible] tuc in facie christi/ti tui ⁊ vide quō efflurit oīs pulchritudo ō vultus ei⁹ ⁊ q̄ erat speciosus forma p filios ho minū nūc apparet oīno indecoꝝ. Vide quō nō est ei spes neqʒ decoꝛ: qz decorē vult⁹ illi⁹ v/bex mutauit liuoꝝ ac sputoꝝ sedauit turpitu do ⁊ cruoꝝ. Aspice illos fontes manuū ac pe dum dñi tui sacrum sanguinē emanantes ⁊ in[illegible]adentes. Vide aptas chatarractas celi vt inundet diluuium gre ad nostram maliciaz et superbiā submergendam. Ecce aīa mea dile cta triumphale verillū in altuz erectū ꝑ aere as ptātes cum quo possis de oibus aduersa/riis tuis triumphare. Contēplare aīa mea q̄ tibi tricoloratū ostenditur: cum sit ibi candoꝛ virginee carnis ⁊ migredo liuida flagellozum. ⁊ ruboꝛ preciosi cruoris, vt tu ipsa simili foꝛ/meris effigie sez innocentia candida penitētia nigra ⁊ charitate ignea rubicunda.

Secunda pars principalis circa sacramē tū dñice passionis de septez verbis xpi in cru ce pendentis ⁊ de ceteris que interim concur rerunt ⁊ successerunt ⁊ habet articulos tres.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ecundo principaliter

in ꝓposito ꝓphete verbo inducit̃ur a xp̃o ad sensum suoꝝ meroruꝫ aiaꝫ clamoꝝ cũ subiũgit. Rugiebã a gemitu cordis mei. vñ merito de ipso Ysai. 21.c. ait. Ecce mauit vt leo sup speculã dñi. Ego sum stans s. in cruce iugiter p̃ die. Insup tanq̃ leo rugire dr̃ qz ipse est leo de tribu iuda. Apoc. 5. Circa hanc aũt scdam ptem principalẽ tres admirãdas comtemplatões subdam⁹. Primo ꝑtẽp. nur xp̃i amoꝝ. 2° mundi horroreꝫ. 3° deuotoꝝ doloꝝ.

Articl⁹ prim⁹ 1° ptis principal⁹ dñice passionis de septẽ an..tissimis t ardẽtissimis verbis que xp̃s in cruce dicit.

Rimus enim contẽple

mur xp̃i amoꝝ. s. dũ pẽdebat in cruce Ardebat nẽpe Jesus igne nre dilectionis t nud⁹ sicut ebri⁹ crapulat⁹ a vino tractabat salubria verba vite fm qõ ipse ꝓdixerat Matt. 12. c. Bon⁹ hõ de bono thesauro cordis sui pfert bona. Quis nãqz dici pot̃ conuenientius bon⁹ hõ qz ipse xp̃s. cũ ẽt Luc. 18. scriptũ st. Nemo bon⁹ nisi sol⁹ deus ipse nempe de bono thesauro cordis sui q est amor ꝛs sp. ptulerit bõa optima tñ effudit cũ ex amore nr̃o pendebat in cruce. ibi enim oñdit coꝛ suum eẽ foꝛnacẽ ardentissime charitatis ad inflãmandũ t incẽdendũ plenissime t efficacissime vniuersuꝫ. vñ ꝓtulit tunc septẽ sacratissima t ardẽtissima v̄ba q̃si septem inflamma/tos t inflãmantes amoꝛes. Prim⁹ eni inflãmans amo. fuit mire remissionis. 2⁹ mire ꝛnatõis. 3⁹ mire ꝛfederatõis. 4⁹ mire dereli/ctionis. 5⁹ mire attractõis. 6⁹ mire ꝛsummatõis. 7⁹ mire reductionis.

Quanta charitate pepcit xp̃s crucifixoribꝰ suis t ad quos sua remissio dilatata ẽ. c. i.

Rimus enim christi

flãmans amoꝝ in cruce fuit mire remissionis: qõ qdẽ aptissime claret dũ amoroſus Jesus mime charitatis oblit⁹ nec ad rependẽdã ꝓ malo gr̃am tard⁹ nõ obũbratus ꝛfusionib⁹ nec absoꝛt⁹ doloribꝰ cruciũ crucifigit̃ ꝓ suis crucifixoribus ex amoꝝ immẽso pr̃em exoꝝare dignat⁹ est dicẽs. Pater dimitte illis: qz nesciunt qd faciunt. Conside/ra aia mea q̃s superfluẽs fuit amoꝝ dulcis dñi nr̃i sup impios hostes suos: qñ non soluz pleno coꝛde fuit indultoꝝ sed ẽt efficacissim⁹ intercessoꝝ t piissim⁹ excusatoꝝ. vnde nec allocutus est iudicẽ q prece nõ flectit̃ ꝛs paterno noie suo blandiens genitoꝝ sibi ãsi ꝛclusit nihil tanto filio denegandũ: nec insup ait: crapit pr̃. q. d. Et si iusticia punitiõem requirat ex actib⁹ suis: mia tñ remittat gemitib⁹ meis ad quos ẽt referat oꝛo t petitio sua cum dicit dimitte illi. Qz indefinite loquat̃ tñ ad triũ horum genera dicti pot̃ q dilatauit dilectiõis mentẽ. Pmo ad ipsos crucifigentes. 2° ad iudeos ignorantes. 3° ad quoslibꝛ peccatores. Pmo. n. direxit dilectõis t oñonis intentiõem ad ipsos crucifixoꝛes: t vt erga eos paternaꝫ iustitiã ad miam flectat ignorantiã illoꝝ allegat dicẽs. Quia nesciũt qd faciunt. Scium vtiqz q crucifigũt: ignorant quẽ crucifigunt. Romani. n. erãt aut de gentib⁹ in circumcisis. ministri ẽt milites pilati q ad lr̃am hoc exercebant nutriti sub cultu pfidie q̃ dicebat̃ tutus idoloꝝ: nec assueti fuerant vaticiniis prophetaꝝ vt ꝓiecturari possent aliq̃ dei filiuz in carne venturꝝ: vñ eiõ nesciebant quẽ crucifigebant: quãobrẽ misericoꝛditer subuenit eis ptetas saluatoꝛis. Dis. n. culpa facilis venią ꝓmereꝛ que ab ignorantia q̃s ꝙ a malitia eroꝛdiũ sumit. Nesciebant. n. qd facerent cuz fidẽ credulã adhiberent diffamatõibus iudeoꝝ t eis gestientes placere aiosus xp̃m pẽs crudelissimis afficiebãt. Proinde xp̃s in penis agitat⁹ a malis replet⁹ doloꝝ: ꝛs coact⁹ amore ꝓ eis interpellat ad pr̃em. Pater dimitte illis: qz nesciũt qd faciunt. g. d. Judei ꝛs non ꝓprius manib⁹ tñ odio t malitia isti vero officio t obedia crucifigunt. 2° pot̃ ex xp̃i magna pietate ꝓpendi q ẽt ipsi iudei ad hãc intercessionẽ ꝓ ꝛsequẽda indulgẽtia ptinerent illi dũtaxat q xp̃m oĩno ignoranerunt. Si xo scientes in istam oñonem venissent frustra saluatoꝛ dimissiõis cãm inerisset: qz nesciunt qd faciunt. Est siqdem: qz sp redditio cãe: quomõ ergo sciẽtes q̃ fiebant t faciebant aut cõsentiebãt in necẽ filii dei ad istã oñem potuissent ptinere cũ qz tm̃ de ignorãtia ꝓ redditõne cãe ꝓponat̃. quõ ẽt gentiles seu iudei ignorantes potuissent excludi: cũ ꝓ peccatoribꝰ exoꝛaret t velit oẽs homes saluos fieri, ꝓptereꝛa 3° dici pot̃ q ad quoslibet peccatoꝛes dirigebat intentiõem q̃ q̃tacũq3 malis offendere vi-

deantur tamen quattuoꝛ saltẽ ignorãtias habẽt. Ignorant enim quantam maiestatem iudicis offendunt: quantam patris benignitatem contemnunt: quantam turpitudinem animꝰ sue infligunt: ac quantum toꝛmentũ eterni cruciatus incurrunt. Jaz ergo christo crudeliter in cruce pendente sibi in pena simili ꝛs in dispari causa crucifixerũt cum eo alios duos latrones: vnum a dextris t aliuz a sinistris vt christus peruersa intentione agentium esset in medio damnatoꝝ quasi similibus sceleribus inuolutus. fuit nihilominus in mysterium ante predicta Ysai. 53. c. hec infesta socieras. Et cum sceleratis deputatus est. Vt nihil in christo credatur aut ex christo aliqd fortuitu ꝓuenisse. In his igitur manifeste clarescit quanta ꝓ nobis voluit pati in cuncta passione t morte tot t tanta insimul concurrunt que augmentum dederunt illi⁹ cõfusioni. nam pati voluit in ciuitate metropolitana in qua ante ser dies fuerat glorioꝛ receptus in festo solenni azimoꝝ quando de vniuerso populo israel conuenire debebat. Ad ora meridiana quando plures concurrere poterant ad videndum. Erectus in altam crucem in caluario monte vt melius ab omnib⁹ videretur. in loco punitionis malefactoꝝ: In medio latronum totaliter nudus ad spectaculum obꝓbrii erectus. Denudationem autem expremit Ambro. dicens. Auctoꝛ nostre salutis sic nudus positus fuit in patibulo crucis: sicut nudus eruit de utero virginis. Secundum autem quosdam, mater videns sic vituperose nudatum, velum capitis sui summens ad cheisti pudibunda ꝓiecit. quodqz ad solamen virginis illis pudibũdis locis miraculoſe adheſit: quod si verum fuerit ignoratur. Inter fideles autem pingitur crucifixus in illis locis velatus potius ꝓ aspicientium honestate q̃s ꝓ illius actus astruenda veritate. Cuz enim tunc tempus esset diri iudicii ꝓ nobis impiis super filium dei nõ mirũ apparet tunc aliquod miraculum factum quod eius dolorem vel dedec⁹ breuiaret seu aliquod ..iutoꝛium patiendi dei filio minꝰstraret. Sed magis ipse Jesus fm suam diuinitatem operans t fm charitatem amplectens elegit omnia facere atqz permittere que possent eius dedecus augere t ampliare dolorem. Nosti hec autem de mãdato pilati nõ intelligentes altitudinem rei geste per trium phalẽ titulum Jesum a reliquis distinxerũt. Tenoꝛ tituli talis erat. Jesus nazarenus rex iudeoꝝ. Que verba in quadam assidua scripta erant t apposita humano studio sup caput eius amore paululum, non q̃ caput ipsa contingeret. Hic titulus elemento triplici lingue scriptus erat. scz hebraice grece et latine. De quo titulo supra ꝛmone. 49. latius dictum est. In his trib⁹ linguis fm Theophilum ideo scriptus est: quia ille erãt principales lingue vt aperte insinuaretur q̃ ipse erat rex theologie quantum ad hebreos in quibus erat dei scientia. Philosophie quantũ ad grecos in quibus erat philosophica eloquentia t practice quantum ad romanos t latinos in quibus erat bellandi: t regendi potentia. In his tribus linguis apostolus suas scripsit epistolas. ..ad hebreos. Duo ecclesiam ad grecos. vnam solam ad romanos. Ita quo tamen ꝓfetio futuroꝝ est actum vt in his tribus linguis Jesus rex fuit appellatus. nam t ipsuz statim mundo edictum, sequitur titulus nomen rem famaq3 virtutem. Vbi est qui natus est rex iudeoꝝ. Mat. 2. Ipsum quoq3 miracula facientem, cuz hierosolymã sup subiugalia introiret regẽ vult eum turba: ꝓferret⁹ rex israel a populis ꝓclamaturnunc quoq3 moriens rex scribitur iudeoꝝ: vt ex hoc manifeste clarescat. q̃ Jesus homo vnitus deo, nascens, viuens, t moriens, credatur rex omnium seculoꝝ nihilq3 sibi fuisse ꝓpterea quod passus est ꝛ regia maiestate subiatum. qõ t Jo. apocal' 19. c. alte contemplationis conspexit: cuz ait. Et habebat in vestimento t in fe..re eius scriptum .. regum t dominus dnantium. Nunc ergo titulũ cuz legissent iudei tam hoꝛa qua superpositus erat q̃s deinceps quonia ciuitatem erat crucifixionis locus ad quem facilis erat egressus t regressus in ciuitatẽ, murmuratione tam in populo deuoluta. Principes iudeoꝝ adire pilatum rogaminibus deprecantes t argutis sermonibus suadẽtes. vt aut deleret titulũ aut superadderet: quia ipse dixit. Rex sum iudeoꝝ. Sed magna fuit pilati non er se sed ex deo constantia vt nec de le..õ scripsit: nec adderet qõ iudeoꝝ ꝓ ea uitas summissa falsitate quesiuit. Vnde admiratione magna suspendimur: q̃ pilat⁹ non denegauit iudeis xp̃i mortem: t tamẽ nunc titulo denegat abolitionem siue additionẽ dicẽs.

Universidad de Deusto

Qd scripsi scripsi. Qd quidem diuino mysterio factu est q hunc titulu abolere nō potuit. Cuius sententiā mortis expauefactus aut [illegible] le suasus emiserit qn die tertia resurrexit: sicut nec ascalonita potuit delere hunc titulu. Vbi est qui natus est rex iudeorum. Matt. 2. Vt mystice innatur q positq pilati decretum non potuerunt mu[illegible]re indei: quomodo murare poterunt q Jesus non sit filius dei. Si sic hominum decreta firmantur, que deus eternus s[illegible]tuit quomodo mutabuntur. Magna nempe iniquitas est quando nocentes ex omni parte iudicari velint penitus innocentes, crimino sius quoq[illegible] velle iniquitatem regulis z florib⁹ ornare iustitie q delinquere impetu voluntatis. Intelligenduz est tamen p hystorie veritā[illegible] q[illegible] christus cruci affigebatur nulla de superscriptione ad pilatum relatio facta est. Intēdebāt enim omnes crudeli mysterio z vacabant derisionib⁹ impie. p pietate pendentis. A sexta autē hora quando xps crucifixus est. facte sunt tenebre vsq ad horā nonam. vt timentes fere omnes abscoderentur: nec lux prestabat conferens ad lecturam. A nona vero confugatis tenebris adesset: hec concertatio facta est. Deoratis autem patibu[illegible] corporibus damnatorū z titulo posito super xpm pilati milites se ad vestigia dolentis z paupis dederunt tanqz eis data in predam conuertunt: z illi⁹ palliu scindunt in quattuor partes. Et accipientes tunicam qua sub pallio vtebatur: quā omnino inconsutilem z integram z in nullo diuisaz z omni dissen[illegible] cognoscentes ineptam. velut rem in toto z cōpetentibus vsibus ap[illegible]. Turpem vero i partibus scissis aptis vsibus non tradendā illam penitus nō didere decreuerūt. eam tal[illegible] disponentes vt eius esset cui sors d[illegible] super ei missa concederet. vnde Jo. ait q milites direrunt adinuicem. Non scindamus illam: sed sorciamur de illa cuius sit. nam sicut puerb. 18. c. Salomo ait. Contradictōes cōprimit sors z iter potentes quoq diudicat. Dd z factum est vt scriptura impleret que ait. Partiti sunt vestimēta mea z sup vestē meā miserunt sorte. Et his manifeste [illegible]are/scit q. d. xpi redit ad alpha illi⁹: vt qualiter pauper natus sit, z pauper mortuus est nudus habendi z voluntate ingressus est sic z progressus: sic quoq egressus est. Nec tam omniū mysterium contingebāt nam vestis filii dei assumpta humanitas est, quattuor partes facte sunt quattuor militibus distribute. Etenim ad quattuor mundi partes, xpi humanitas per fidem distributa est z omnibus ipsis dūtaxat qui militauerunt in militia nouī regis. Tegebant xpm vestimenta eius sed expoliatus est vt nobis omnino eius mysteria patefiāt z amor quo ab eterno elucescat. clarius diuisa sunt, vt nunqz velamentum vtra conueniat. nam neqz vlterius cooperiēd⁹ est christus: sed peramplius in gloria reuelādus intelligimus. Jam enim ex fide omnia opera z mysteria eius mores atqz doctrinaz z totus patefactus in aere expiranit. Tunica autem inconsutilis que diuidi non potuit nō [illegible]stre fidei arguit vnitatem. vnitas autem omnino indiuisibilis est. sic z vnitas nostre fidei scindi nequit: potest nempe homo a fide recidi: sed fides potest nullo modo perscindi. Sicut de hoc supra plenius sermone. Et arti. i. per totum dictum est. Significat etiaz claritatem que vera proximus est atqz vna quānis ab ea multi pgrediantur effectus: nec p hoc diuidi potest velut solis radii qui numerositate ab ipso refulgent. seruant tm in origine vnitatem. non enim sol diuiditur etiam si radii diuidantur. Vnum quidez est corpus luminis etiam si multiplicentur radii lucis. Vtraqz enim hec vestis est desuper contexta per totum. Hanc texturam merito appellauerunt martyrum z ecclesie passiones, z cūcta opera que fidei z charitatis construunt. pulchritudinem z astruunt firmitatem. Illudebatur ab omnibus christo in cruce pendēti z fere omnis vilitas obiiciebatur sibi in faciem. Nam z pretereuntes blasphemabant eus mouentes capita sua z dicentes. Vath qui d[illegible]struis templum dei: z in triduo reedificas illud: salua temetipsum si filius dei es: descende de cruce. Nec mirum si pretereuntes blasphemabant: quia non subsistunt vt agnoscāt inuisibilem veritatem. Pretereuntes quidez erant iudei nec in scripturis subsistebant. vt i eis christum reperire possent. Nec iserat eos dominus ad scripturas vt in ipsis subsistendo non pretereundo scrutarentur quin ipse testimonium perhibebant de ipso. Sed mouebāt capita sua velut frenetici quibus obnubilatum est iudicium rationis, arguendo improperabant. Vath qui destruis templum dei z in triduo reedificas illud. Si hoc poteras

quare tametiam nō saluas. Proinī manifeste apparet te fuisse meritum si temetipm saluare nō potes. Fili hoium te posuerūt in cruce z si es fili⁹ dei es oñde te sup hoies dscēde. O crudelitas nō curabat impropria xps nec mouebat aliena q⁹ vt occulta potentia veller demōstrare derisus. nec hoium violē[illegible] crucifix⁹ erat. p pterea nec suggestione deridētiū hoium descendebat: nec d cruce ēt descēdebat ipatia victus. Sed z principes sacerdotū illudētes cū scribis z senioribus dicebāt. Alios saluos fecit se ipm nō pōt saluū facere. Si rex israēl ē descendat nunc de cruce z credimus ei. vt verificaret qd ppha in p[illegible]ona dñi ait. Oēs videntes me derisērūt me locuti sunt labiis z mouerūt caput. z itez. Audiui vituperatiōem multoz cōmorantiū in circuitu. O impia vilitas z crudelis inigtas illudere hoi in [illegible]imo moriturо. potuit de cruce descensum i argumētū potē[illegible] z virtutis atz falso spōdent credulitatē si d cruce descēderet: q tū ei credere noluerūt cū mortuus z sepult⁹ a mortuis resurrexit qd altioris virtutis fuit. Vide ēta crudelitate seuitiā dm qn nō suffecerat eis tāta exercuisse lubria. Seū p totā noctē vsqz ad istā horā: sed tanqz effrotes reiecto oī humano pudore mā suetissimo agno insultare z i cruce morienti nō cessant. Quid pēsandū ē qd fecerūt ei minist⁹ principū z sacerdotū: qn hi seniores i quibus debuit maturitas appere ex interno odio z furore in tot crudeles insanias exterio⁹ prorumperunt. q in tāta festinitate diei. Scōz nō erubescentes ppl'm. Oēm p suetudinē ad locum obprobrioī supplicii exiuerūt moriēti iusto tā crudeli insultātes. Quid. n. credendū ē q ei fecerūt de nocte qn illū in suis domib⁹ hūerūt. postq nē in pub⁹ corā ppl'o tot illusiōib⁹ impropriis z ptumeliis tā penitus morienti iniuriantur.

Quanta liberalitate xps latroni paradisum largitus est z de amirandis virtutib⁹ z priuilegiis ipsius latronis.

Capl'm 2m.

Secūdus autem christi inflāmās amor in cruce fuit mire donatiōis. Tpe nēpe abundā[illegible] gra. i. q⁹ suus sanguis effundebat in cruce. voluit xps Jesus suā oñdere largitatē z largissimā charitatē in meritib⁹ suis. vñ ad puersuz latronē Jesus alta pmissione Luc. 23. c. rndit di-

cens. Amē dico tibi hodie mecū eris in paradiso circa hunc aut latronē tria ad pns pōdere [illegible] p⁹ pmū, 2⁹ meritū, 3⁹ priuilegiū. Hd⁹. n. pōderemus pmū eius qd ei a xpo in pdō verbo largiflua charitate pmissum. libet vtiqz hui⁹ pmissiōis tā admirande. d quolz verbo. pgrēs sensuz z tā ample grē z amoris inuestigare dulcores. Seprē dulcores seu dulcedines huic latroni xps am[illegible]pla mia dispēsauit. Hd⁸ d⁹ iuramēti veritas. 2⁸ annunciata pietas. 3⁸ electiua charitas. 4⁸ tpis brevitas. 5⁸ dina societas. 6⁸ eterna stabilitas. 7⁸ g[illegible]rioſa iocūditas. Hd⁸ est iuramenti veritas: qz dicit Amē. qd est iuramentuz sci[illegible] ppbā ait. Juravit dñs z non penitebit eū. 2⁸ est annunciata pietas: qz subdit. dico. Os. n. dñi locutū ē qd nō mētitur. 3⁸ est electiua charitas: qz addit tibi. s. q olim fuisti [illegible]tot reterib⁹ iplicat⁹ nē vero er[illegible] ad me uersus. 4⁸ est tpis brevitas: qz subiungit. hodie. i. sine diutina mora vt magis florida gra elucescat. 5⁸ dina societas cū dic. mecū. sed q adheret deo vn⁹ spus est cū eo. 6⁸ eterna stabilitas. Adiūgit. n. eris scz firmiter in eternuz. 7⁸ est gloriosa seu consummata iocūditas quā exprimit cū dicit in paradiso. i. in dei beata fruitōe: qd in eodē die sicut in sequēti 3⁸ pte. z 1° arti. z. c. vlti. ps impletū est sm. n. Alexan[illegible]de al'. sup Lucā. Notanter aduertendū est q eodē tpe atqz hora q Adaz iuste de paradiso eiciē latroni misericorditer aperitur. Preuenit. n. xps hora nona moriendo latronem: secut⁹ est latro ōsi vespere crurifragio celebrato. 2° cōsideremus hui⁹ latronis meritum. s. vnde tīn pmissum est ei p[illegible]dium. Nam si diligenter consi[illegible]rātur virtutes tam theologice q̄ morales q̄ sunt mēti huius latronis infuse faciliter ducitur anima i stupore in eo clarissime recognoscens amplissimam misericordiam dei ad peccatores. Primo enim consideres eius admirabilez fidem. cum christo enim nunqz fuerat conuersatus nec forte ante nouerat eum. Non fuerat secutus doctrinam eius nec etiam vitam sed impietatis operibus se exercens, iuste patiebatur ericium mortis. Huius mira inmiruz fides qui christum ab omnibus delictum ab omnibus publice condemnatum: afflictum infirmum obprobrium hominū z contumeliis saturatum. z iam morti vicinum z ipse vicinus morti a nemine doctus: a nullo premonitus dei filium et verum hominem

Universidad de Deusto
Biblioteca

credit.z vbi illi qui eius doctrinam audie/
rant miracula viderant,z pauloante in cibuz
de manibus eius sanctissimis corpus ill3
sumpserant fugiendo negabant, iste solus cũ
tacente virgine ipsum dei filium indubitata
fide in animo suo credebat. ¶Secundo quo
q3 considera eius firmissimam spem. scz ab il
lo sperare salutem que in corpore proprio
videbat omni salute priuatum. ¶Tertio con
sidera eius feruentissimam.imo ardentissimã
charitate ad eum quẽ vidit in ipsa die pre
cio sue mortis paradisum sibi conferre.tot sce
leribus irretito.vnde totuz q habuit ipsi ihe
su3in amoris perfecti sacrificium immolauit.
¶Manibus enim z pedibus crucifixus nõ va
luit sibi seruire nisi tantum cum duobus mẽ
bris. Primo co. z. Secundo autem lingua
Primo em corpori sibi in thimiama perfecti odo
ris ardenti charitate sacrauit. Secundo vero
linguam sibi obtulit verificando quod domi
nus Jr.12.ait. Bonus homo de bono the
sauro cordis sui profert bona. Proinde qt/
tuor amores ardentissimos lingua sua de cor
de expressit. Primus fuit amor confessionis.
Secundus compassionis. Tertius correctio
nis. Quartus vero perfectionis. In quib9
quidem amoribus ꝛ. Prime monstrauit q in qt
tuor dimensionibus crucis christo per amo/
rem concrucifixus erat in cruce. ¶Primus
autem fuit amor cõfessionis qui fuit sue cru
cis profundum dum sua propria ac toti9 hu
mani generis scelera confessus est asserens
nos penalibus angustiis digne plecti cum ait
Et nos quidem iuste.scilicet patimur. Nam
digna factis recipimus. In magnis enim de..i
cognitionibus ferebatur qui se iuste digne/
q3 pati profitebatur. ¶Magna enim pars
venie apud deum hoc cognoscere simili/
ter et fateri. ¶Secundus fuit amor compas/
sionis qui extitit latitudo crucis sue dum an
gustias ihesu christi gratuitas asserens ex so
la charitate christi procedere allegat eius in
nocentiam dicens. Hic vero quid ma/
li gessit. ¶Illuminata quidem intelligentia re
cognouit innocentiaz christi.quem iudex ad
mortem publice condempnauerat. Difficile
quidem est dicere aut credere aliquez iuste cul
pa quem iudex ordinarius ad aliquam penã
damnat vt reum seu cum assertione testium
aut acclamationibus populorum. Nam si nõ
testibus attamen clamoribus totius popu/
li damnandus est ad mortem christus. Et
quem totus populus postulauerat validissi
mis vocibus crucifigi latro iste dicit. Hic
vero quid mali gessit. ¶Unde hic latro
agnouit q nihil mali fecit cum quo non fue
rat conuersatus qua via hec sibi irrepsit noti
cia q christus nihil mali fecerat. Non vtiq3
aliunde accepit qꝫ ab eo quem asserebat mo
rientis innocentem. ¶Tertio quoq3 fuit amor
correctionis qui extitit longitudo crucis sue
dum blasphemantẽ latronem impium chari
tatiua reprehensione compescuit dicens. Ne
q3 tu times deum qui in eadem damnatione
es.vide feruorem huius latronis ligno cor/
pore pendens corporalium penarum oblitus.
coram iudice intermedio pendente sodalem
arguere z etiam instruere non veretur dicẽs
Neq3 tu times deum qui in eadem damnati
one es.neq3 tu quidem times deum qui veni
turum carni deum esse non credis. Non times
deum qui oppugnas hominem innocentem:
cui blasphemias irrogas. Non times deum
morti vicinus cui omnis spes est adempta vi
uendi qui verbis blasphemis mala perficis:
cum ligno affixus iam opere complere non
possis. Non times deum qui in eadem dam/
natione mecum qui timeo deum es. Aut in
eadem damnatione penarum corporaliuz cũ
deo es qui corpore assumpto inter nos pen/
dens:propria patitur voluntate. ¶Nos qui
dem iuste patimur. Ad considerationem male
acte vite remittebat iste socium: vt reuocaret
ad memoriam mala que fecerat vt dignaz ma
lefactis assereret penam quam ligno affligi
ferebant. ¶In memoria nempe peractorum
scelerum omnem penam asserit indecentem,
z iniuste ferri dicit omne tormentum Ac ire
fragabiliter vera iusticia dictat vt pena cul/
pam inueniat. Mouerat latro iste ordinem di
uine iusticie que malum aliquod inultum es
se non patitur ad quam iam afficiebatur a/
more cuius corpore torqueretur. Et licet ab/
horreret sensus exterior: interior vero iusti/
cia quam confitebatur amabat. Et quasi obli
tus penarũ ex iusticie zelo.z bis punitẽ iusti
ciam attollebat. Proprium vero est ratione
vtentium peramplius z hominum electoruz,
diligere atq3 laudare iusticiam etiam si ex il/
lius decreto asperrime torqueantur. Nam ip
se naturalis iusticie ordo, interius lucentibus
tibus hominum dictat crimina sine pena nõ

eẽque inuisibiliter sp ẽ presto cuius interdũ vi
sibiliter differatur. 4° autem amor fuit per/
fectionis qui extitit altitudo crucis sue. nam
toto mentis affectu ac beigno ligno lingue af
fatu cum inexplicabili cordis humiliatione.
z contritione,necnon cum tota mentis deuo/
tione,z quantum permisit acerbitas ipsa suppli
cii,cum conuersione benigna faciet z humili.
ad dominũ ihesum stupende perfectionis et
benignitatis oratione effudit.d.Domine me
mento mei dum veneris in regnum tuum.in
quo omnis consummata perfectio mirabili/
ter continetur si deuota mens noverit explo/
rare. Sed vt aliqualiter patens fiat. Primo
considera in ista fide latro iste fundatur qui
in moriente credit eternam vitam. 2° vide qꝫ
ea spe firma ad eterna erigitur qui ab illo q
ad omni mundo eicitur spera celeste regnuz.
3° pondera in ista excessiua charitate loquaz
qui sola dilecti ihesu memoria contentus est.
¶Iterum quo ad cardinales virtutes. Primo
considera quali fulcitur prudentia qui nulla
postulat caduca. 2° quali fortitudine robo/
ratur qui sic subito super omnia scelera sua
superfertur. 3° quali temperantia contenta/
tur qui sola saluatoris voluntate premij mẽ
soriam relinquit. 4° quali fulcitur iusticia
qui sic omibus debita sua dispensat fm exigẽ
tiam rationis, vt sibiipsi proprie cõfusionis cõ
tumeliam in confessione redderet. Proximo
transgredienti caritatiuam correctionem im/
penderet. z deo saluatori plenam sue mortis
compassionem: et totalem sue voluntatis
immolationem per trasformantem cha/
ritatem offerret. Propterea nec mirum si sic
hunc latronem conuersum z in tanta perfec
tione leuatum saluator tanta suauitate re/
pleuit z sic copiose ditauit quando respondit
ei.d.Amen dico tibi hodie mecum eris in pa
radiso. 3° quoq3 consideremus huius latro
nis priuilegium. Si glorioissima enim pri/
uilegia gratie in latrone isto fulserũt que ad
hec reduci possunt. Primum enim fuit pri/
uilegium assumptionis. Secundum associa
tionis. Tertium defensionis. Quartum peti
tionis. Quintum figurationis. Primum in/
qꝫ priuilegium fuit assimilationis. Solus et
enim iste latro inter xpi membra corporaliter
passus est supplicium crucis simul cum ipso
in quo decoratur effigiata similitudine salua
toris quia crucifixus crucifixuz associat. nec
hoc priuilegium conuenit alteri cuicunq3
¶Nec tamen obstat q pro suis sceleribus cru
cifixus fuit. q post plenã conuersionẽ fuit le
gitimũ membrum xpi. z ex tunc pena sua confi
gurata fuit similitudini mortis ei. 2m em pri
uilegiũ fuit associationis. q3 sol9 ipe matrem
xpi associauit lamentatõe dolorosa morientis
filii dei.fact9 ei9 so..us in fide atq3 doloze.
nulla em alia creatura pñtis vite matrẽ asso
ciauit in predictis licet em. Jo. z magdalena
amare deflerent morientem ihm: non
tamẽ defleuerũt cum vt deuz p redemptione
hũani generis morientẽ. vnde z eoz lamenta
multũ fuerũt informitat..ispida. Soli9 aũt
hui9 latronis cum maternis fuerunt accepta
lamenta q3 vere deũ credidit,desuper infusa
fide,quẽ cum incredi..l. d..re hoiem ante
oculos suos morientẽ vidit. 3m aũt fuit pri/
uilegiũ defensionis. Nã xpõ condẽpnato a iu
deis ipis tanq3 reo,latro iste ei9 innocentiã pu
blice predicauit z ipm saluatorẽ suũ morien
tem tanq3 eternũ deũ armis quib9 poterat tã
qꝫ su9 collateralis miles strenue defensauit.
Vñ pt,pbabiliter credi q nõ solũ sceleꝛum in
crepauit latronẽ z sibi xpi innocentiã allega
uit z ppziũ scel9 iniecit.sed etiã pteruos iu
deos z malignos prin..es post tam duras
contumelias saluatori illatas non saturatos
de supplicio ei9 qui sic ipie exierãt insultare
morienti ihesu aspera increpatõe profudit, nec
est inconueniens ad credendũ q cum ipe sup
uirit morienti ihesu z videret maternos ge/
stus erga filiũ dolor amaritudines expzimen
tes q aliqua impassibilia verba filialis dul/
ce..inis plena illi quã suã verã matrẽ iam ve
raciter cognoscebat expzesserit. Qui em iam
se redẽptũ novit a xpo nõ dubitauit se filium
virginis matris ei. 4m vero fuit priuilegiũ
petitionis.nã iste latro sol9 postulauit salutẽ
quãdo saluator mũdi eã p omibus faciebat.
Vñ ..bũdãter eã recipere debuit sicut z fecit.
5m quoq3 fuit priuilegiũ figuratõis. Nã ipe
figurã tenuit z quasi vice oim electoꝝ z cũ ip
se repletus fuerit spũsancto tanq3 electus ad
ista priuilegia acquirenda z multa alia que
nõ sufficio explicare. vtiq3 credendũ est q spi
ritus..ũs inhabitãs eã agitauit illũ ad omia
facienda que dicebat ipm facere tanta imuta
tione a xpo sub illo innouatum. Arbitroz au
tem q electis gratia dei q3 tantũ refulsit in eo
vt esset figura oim redẽptoꝝ, illũ latronẽ taz

Universidad de Deusto
Biblioteca

in plene cōpatiendo ihesu. ꝙ in predicādo sanctitatē illius. ꝙ in associando lamentantē matrem. ꝙ in arguendo iudeoꝝ pteruia ꝛ incredulitatē. ꝙ in puocando oēs assistētes ad tanti piaculi attauersionē ꝛ sensuꝫ fecit strenuissime operari. nec obstat si dicas. ꝙ euāgeliste de talibus nihil scribūt. nā si bene pōderātur que nobis relinquūt in scriptis poterit mens diligens ꝛ deuota enucleare nō dicta. Scribunt eīm ipm a deo electū eū erozasse xpm. et ab eo postulasse regnū. atqꝫ a xpo liberalissime admittendū recepisse ꝓmissum. Ex quib⁹ luculenter apparet ipꝫ a xpo redēptū. ac p spiritū sanctū iustificatū. Solet eīm spūssctus qñ ad aliquē statū eligit aliquā creaturā. cuncta sibi tribuere que decēt illū statū habere. Dē sa igitur mō si r[illegible]ralē redēptorē latro/ni taliter postulati deceat mediocriter dare. ꝛ nō magis sicut habebat apertā corpozale lat⁹ ad faciē eius. reserare sui cordis archa/nū thesaurū. ad illustrandū mentē illius electi militis ꝛ simil' sodalis. Decuit nēpe. ꝙ sicut tunc sine mēsura seipm toti erponebat orbi. sic inestimabiliter se infunderet illi mēti. Cuc eīm qñ iustū amozis amoroſi ihesu in rozcularī crucis exprimebatur compressione dolozis quo totus oꝛ[illegible] erat inebriandus. non debuit quasi i puo crato propinari latroni sꝫ tota opatio mētis sue i rozculari cordis ihesū. si sine mēsura demergi. Dñ nō puto istū latronē nisi inter sublimes dei principes collocandū. Aduertendū est etiā. ꝙ qñcunqꝫ de aliquo electo scriptura sacra facit mentōem alicuā ponendū in aliquo sublimi statu. ꝛ nihil aliud dicat. relinquit sensatis mētibus cētera alia circa illū excogitanda que statū illi⁹ copiose decorent. Unde diligēter excogita que illū latronē decuit opari. ꝛ tūc percipere poteris illū circa prefata fecisse mira: ꝛ quod non potuit in corpoze adipleuit in mente. Propterea nec mediocriter est pensandū. ꝙ xpus ei paradisum spondendo singulariter ait. Hodie cum eris. p hoc manifeste declarans. ꝙ tunc rex crucifixus habebat in cruce istū sicut collateralem militē secū strenue cōpugnantē. vñ in illo mecū associatio ꝛ similitudo xpi regnātis. corrūdens associationi ꝛ similitudi christi morientis anthonomastice denotatur. Qꝫ admirātur forte plurimi. ꝙ hi duo latrones tam dispari fide ꝛ nō dispari vita a dīno iudicio extiterunt iudicati. Secretū quippe iudicii dei est. ꝙ vnus a xpi voce fuit approbatus alter vero xpo tacente fuit reprobatus. Xps nempe equaliter respiciebat hos ambos cōpenales suos. medius inter eos pendebat affixus patibulo crucis nec preaccipiebat personam alterius. Quid est igitur. ꝙ xpo vn⁹ irrogauit blasphemiā: alter vero. p illo mortem do tutelā suscepit. vn⁹ cognouit iusticiā ꝛ ipsam laudauit. alter vero impune viuere postulauit. Erat ne forte ad istos in xpo aliqua inequalitas. hoc credere dico nephas. Quid ergo dicā audacter quod sentio. ꝙ nec cōuersio sufficit meritū suū. auersus vero iuste deiecit demeritū suū. Nullus nisi er gra conuerti p̄t: nullusqꝫ dānatur nisi ex demeritis suis: hoc divina iusticia exigente. Dō ergo demeritus illius qui nō credidit. quod vero merītū atqꝫ vñ illi qui cr[illegible]didit. nisi meritū cōuersione legimus quid in occulto habuit ignozamus. demeritū vtriusqꝫ cōspicimus quia latrones erant vtriq; boies vtriqꝫ male vite. An verificatur sententia illa apli. Ad ro. c. 9. Quem deus vult indurat ꝛ cui vult miseretur. Sed intorno/ sozē incidimus questionē cū deus acceptor personaꝝ nō sit. ꝛ cū ambo essent pctōres xpm cā corporeo visu aspicientes iurta cū pendentes. quoꝝ in conuersatōne xpi alter nō preualuerat quia neuter viuēs illā habuerat. vñ vn⁹ eoꝝ meruit conuerti a'tē vero meruit indurari. quo merito vnus mīam accepit. alterve ro in iusta dānatione remansit. Sed aliter quidem hec questio cum sit nodosa nō soluī nisi dei. mīam ꝛ iusticiam inspitiamus. ꝛ liberas hoīm voluntates consideremus. Nam deus ex sua mīa donat pctā conversis. ꝛ ex iusticia eterna supplicia ministrat auersis. Non g⁹ ista conuersio aut auersio celebrata est er presentia xpi corporali quam habebant equaliter. non ex visu quo ipsum intuebatur vterq; non ex verbis eius peramplius directis in alterum: sed ex libera voluntate qua iste credere volut. ille vero incredulus permansit. qm sicut illum dei mīa expectabat. sic non credentem merito reliquit diuina iusticia reprobatum. Ad ampliozem quoqꝫ [illegible]us mysterii sensum etiam dici potest. ꝙ totum humanum genus latrocinio paterne fornicationis infectum infernalibus supplicijs debuit iusticia suadente affligi. In huius generis medio. saluator affixus electos mera gratia quasi latronem dextrum iustificando convertit. Ne

probos autem quasi latronem sinistrum exigente iusticia dereliquit. vt latro deprehendat in mīa crucifixi dñi. vñ gras agat. Sinister vero in sua obstinata malicia reperiat. ꝙ ei diuina iusticia impēdat. Propterea mysterio sacro cōuenienter est. ꝙ vterqꝫ latro fuit. vt cuiqꝫ blasphemus conuiciās saluatori. quia saluator mundi sicut nullum reperit liberum tionis fructus ad solos transferatur electos. quod tamen non fuit ex defectu redimētis pcui seu redemptoris christi; sed ex ceca malicia obstinate animi reprobōrum quorum figuram tenuit iste sinister latro qui nec manuetudine dulcis ihesu conspecta. nec ex mira culorum aspectu quibus fuit tota mūdi machina immutata. nec a benigna xpi susceptione facta de socio suo conuersione. nec ex caritatiua correctione socii sui: se in maleficio cōfitentis consortem. ꝛ sibi ihesum predicātis in fonte voluit quōlibꝫ reuocari. Cui igitur nisi proprie malicie damnationem suā ascribet: ꝛ cui alter ille latro dexter suam salutem poterit deputare nisi gratie illius qui in latere suo pendebat qui ipsum ad se diligendum cōfitendum predicandum ꝛ defendendum gratuita miseratione conuertit. Respira igit ias in spe venie anima quecunqꝫ peccatrix si tamen vestigia dei tui sequi non horreas. qui in omnibus pressuris suis: nec semel os suum aperuit. non autem querele aut excusationis aut maledictionis sermonem aduersus male dictos illos canes vel leuiter diceret. quippotius noue benedictionis verbum. quale a seculo non est auditum super inimicos suos. p eis patrem orando ex abundantia pietatis effudit.

De compassione xpi ad matrem ꝛ mīs ad xpm. ꝛ quomodo in passione xpi oīs filii gr̄e filii virginis facti sunt. ꝛ de tenebris que tunc facte fuerunt in vniuerso orbe.

Capitulum tertium.

Ertus vero christi i

t flammans amor in cruce fuit mire confederationis. Tripler nam/qꝫ amoroſa confederatio tunc extitit mistice demonstrata. Prima fuit compassionis maternalis. Secunda filiationis spūalis. Tertia admirationis generalis. Prima cōfederatio fuit compassionis materialis. Unde Jo. sub dit. Stabat aūt iurta crucē ihesu mater eius ꝛ soror matris eius maria cleophe ꝛ maria magdalene. Dat ditilli o euangelista perfectis auribus aliqd maius dicere potuisti. Stabat tu ings iurta crucē ihesu mater eius cum in ipsa cruce penderet vel ei vtiqꝫ plus debes ꝙ reliquis de qb⁹ dicis ꝛ maria cleophe ꝛ maria magdalene. Imo illa p[illegible]s ad crucē appropiquabat ꝙ quicunqꝫ alii. qz nō solū iurta crucem stabat verūetiā in cruce pēdebat de sc̄m. i se nihil remanserat tota emigrauerat in dilectū ꝛ dū ille corpus ista spūm immolabat. Sed quia parte stabat virgo maria iurta crucē. vtiqꝫ ad sinistrā xpi fm alexā. de[illegible].s. vt pro pctōribus filiū erozaret qui a sinistris dñi sunt. Aliter nō verificaretur quod in persona xpi pendentis in cruce pphā[illegible]. Considerabā ad dexteram ꝛ vidēbā ꝛ no erat qui cognoscerē me. 2ª fuit cōfederatio filiationis spūalis. Et de hac subditur. Et cum vidisset ihesus matrem ꝛ discipulū stantē quē diligebat. oculis ꝛ vultu annuens de Johāne dicit matri sue. Ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo intuens eum. Ecce mater tua. Exultantur admiratione omnium legentium siue audientium mentes: scilicet quo motu: quo sensu: qua ratione. qua possibilitate. qua vera auctoritate ista dicuntur ꝙ discipulus trāseat in filium virginis ꝛ virgo habeat purum hominem filium que non genuit nisi hominem deum. Et sicut due matres vnius hominis quidem humana natura non habuit: sic nec ꝙ sit filius ex virgine qui de corruptis parentibus natus erat ex semine. Impossibilia quidem videtur hec. sed nihil impossibile apud deum. Pietate quidem ꝛ oratione opus est ad ingrediendum tale mysterium. Julier ego beata virgo vocatur a xpo qua nunqꝫ appellauit ex vocibus matrem. Julier ꝛ non mulier sed super angelos ꝛ homines ꝛ mulieres super exercdens mulier. Accepit a filio quem cum eterno patre vnicum possideat filiū. pre terventrem quē antea carne habebat ipsa nepotem. Sed in quo filiationis genere. Johannes virginis factus est filius. aut eius mater facta ꝛ virgo. Non hoc natura fauet non concepius. non partus exequitur. non ingressus in vterū vt denuo renasceretur. non adoptio pro hereditate in temporalibus consequanda. Nec ex imitatione. aut ex prolata doctrina. ꝙ Nec ista differenda erant

verbo xpi nec fcā est locuº vt sit ḡñ sz sic legi/
mus a christo dictum. Mulier ecce filius tu
us. Vt ecclesia omn superfluitate ver uz
secretum mysterii penetremus. Mystice igi/
tur intelligimus in Joanne oms animas ele
ctorum quorum per dilectionez beata virgo
facta est mater. Filius enim in greco nomen
amozis est. Omnis en christi amoz in amo
re virginis transit vt merito filius. i. amor vir
ginis nuncupet: magisqz virginez habeat ma
trem q̄ am que illū ex peccato damnatum
mundo suscepto semie generauit. Mutatur
hec maternitas filiatio ex auctozitate ver/
borum xpi in cr pendentis. ppterea natu/
ra transit in gratiam: z gratia nobilitat p fa
cto naturam: non vna in alteram commu/
tetur: sed qz n gratia perficitur. Ja
la mulier Eua cozruptoe nat bona mul/
er maria mater gratie mater misericordie. Da
tur mater gratie p matre nature: manet ta/
mē mater natura: manet etiam mater ex gra
Erat enim Joanni mater Maria salome
ozdine succedentis nature: est etiā sibi mater
beata virgo in ozdine gratie. Est mater Eua
cunctozum per traducem nature: est z virgo
Maria mater omnium amantium xpm per i
fusionem inuisib gratie. Nō desinit ee Jo
an filius cozrupte matris: qz imperio xpi fili
us factus est virginis: nec potest non esse fili
us virginis: qz fuit ante filius cozrupte ma/
tris. nam prius est qō carnale: deinde qō spi/
rituale est aut esse potest. Mozotinº vnus idē
homo est per naturam christianus vero per
gratiā z r vnam hominis filius: per alterā
dei filius appellatur. Voluit igit chr tus
in cruce pendens anteq̄z mozeretur per omnia
suam ꝺsidere charitatem z ḡtum dignitatis
humāe nature ꝓtulerat vt firma spes essz re
mearionis ad patrem. vnde si dedit potestatē
filios dei fieri his qui credunt in nomine eius
qd non per naturam sed penitus per gratiaz
fit. Cur non dedisset nobis vt filii essemº ma
tris eius quod fit per gratiaz que infinite po
tentie est non per naturam que est potentie li
mitate. plus etenim est q̄ simus fratres eius
er patre q̄ q̄ simus er matre. plus eterno
deo q̄ er temporali parente. Non dignatur
christus humanum hominum genus ꝓpop/
ter naturam conditam que bona fuit nō pp
ter naturam cozruptaz que vicio se turpauit.
non ex criminibus quibus inuoluimur: quin
si velimus ipse velit nos er vtroqz parēte iā
er ete q̄ er ea que fuit er tempore suos p
gratiam esse germanos vt vna cum ipso no/
bis sempiterna sit hereditas: mira nature mu
tatio non tamen transmutatio. Jura genera
tio filiozum sed in his mirabilibus hoc mira
bilius est q̄ gratia non extinguit naturā z na
tura non confundit insitam gratiaz vtriqz tu
ra seruantur in hominē nature. Jn qua natº
est. z gratie in qua renatus est. Igitur de libi
dine natus in filationem posse ingredi bone
statis nullatenus dubitemus: ac per hoc im
mutabili edicto innuitur q̄ postq̄ translatio
est facta de natura in grām z addita est gra
tie maternitas ad filium naturalē q̄ sub fo/
mentis z erudimentis viuere obligamur secū
de matris. Prima non abolita sed summissa
qz nemo cum inuenit gratiam desinit esse ho
mo: sed retinens qō per naturam accepit: illi
tate mentis z corporis supza hominez p gra
am vjuit qui tamen hoc fuerat per naturā
Diuino igitur iure plus debemº gratie q̄z na
ture. z plus illam venerari atqz diligere i no
bis q̄z id quod natura fecit in nobis. Nam il/
lum verū finem boni quem oms anima rōna
li siue rationis quodaz naturali instinctu plº
amat. q̄uis multi vario erroze delusi illū fu
giant appetentes non prima natura mater. sz
gratia mater secūda ꝓsegtur vl consequitur
ꝓpterea er natura mā cū dexteram atqz sini
stram regni p filiis suis petisset non accepit
Jac. 20. qz non nature sed gratie supna bi
ditas dāda est. Quāobrem er illa hora acce/
pit illam discipl's in suam. er illa hora. s. qua
xps p matre reddidit matrem aut matri na/
ture addidit matrem gr̄e discipulº matrē vir
ginem in suā aīo reuerenti z aīo inclinato su
scepit. Er his utiq̄ manifeste apparere potest
fidelis aīa q̄ insaciabilis amoz dulcis Jesu
q oī modo oīo tuā operatur salutem tuis cō/
patiens lapsibus in recommendatione mater
na tibi medicinā ꝓuidit z apud iustitiam suā
efficacem tibi constituit aduocataz. Ille ve
ro qui primo merut huius m ine sanitate
potiri discipl's ille quem diligebat Jesus q
sicut in ceteris sic z maxime fuit in ista reco/
mendatione dilectus non mediocriter ditatº
fuit ampliatōe ꝓtuibus z meritis ac suppli
catoibº hº sacratissimis nec qsqz huane pi
etatis amoꝛ. p ꝓpassiōe xpi moneat q̄ p fi
lio dei acciper filiuz zebedei: z q̄ p moriendi

xpo p successione tenedus esset iohānes. qm
xps nec se filiū virginis denegauit indubi/
tatā resurrectōis ꝓmise fidē alma virgo te/
nebat. Propterea talis filiatio nō erat opoz
tuna nec ita virgo absozbebatur doloribº vt
talia que agebant mysteria ignozaret xps ve
ro nō p eo q̄ moriebatur hoc agebat sensua
liter vel humane: sz vt vere virtus z gra demū
eterna felicitas adderetur. 3ª consideratio ē
admiratōis generalis. Propterea subditur a
Mt. 27. c. q̄ a sexta hora tenebre facte sunt
super vniuersam terrā vsqz ad horā nonam.
vt verificaretur qd Amos. 8. c. scriptum est
In die illo occidet sol in meridie z tenebre/
scere faciā terrā. Stupendū quidē miraculū
fuit hoc q̄ per vniuersum orbē illico z vno
momento obscuratus est sol. sic sicut accen
sa lucerna in domo subito per radios nō ob/
stantes totā domū illuiat. ea vero celeritate q̄
extingitur in oī pte domus tenebre diffunduī
sic cū lumen visibilis mūdi radius solis fu i/
to fuit extinctus: imo ipe sol in suo corpore
obscuratus. totº sensibilis mūdus in oi sui p.
te obtenebrat. Licet inter mūdi sapiētes z studē
tes in motibº sydez notaret eē miraculū ꝓter
solitū nature cursum z consuetū eclypsatio
nis modū que nunqz in sole agitur nisi cum in
ter solē z terrā in toto vel in parte luna inter
ponitur: z tūc luna libzabatur i inferiozi emi
sperio sup terrā deozsum. sol vero in superio
ri super terrā in altioꝛibus sue spere ptibº fe
rebatur. Insuper dyonisius in epla ad poli/
carpum dicit se tēpoze passionis xpi fuisse in
egypto z diligenter notasse multa miracula
in tali solis eclypsatione. Ecce q̄ aer obscuri
tate vestitur in testimoniū sceleris quia inno
cens moritur. Eclypsatur cōtra naturā sol.
quia ꝓtra naturā patitur verus sol z auctoꝛ
vite morienti nobilis lux ꝓdoluit. Et quodā
lure vindicte date sunt tenebre ignozanti mū
do qm mūdus dei filiū nō cognouit. Jn my/
sterio quoqz voluit deus circūcidere oculos
hoim cū tenebris densis ne visus in obiecta
forinseca ꝓtraretur, sed vt ingrederet ad coz
ad cōsideratiōnē eoꝛ que cōtra dei filiū age/
bantur dieqz vertit in noctē vt in tenebroꝛ tie
ret consideratio z contēplatio archanorum
tam his qui ꝓpe q̄ his qui lōge filii dei pa
ti astabant. Od quidē in athenieńsibus ī po
sterum patuit quādo ex illis tenebris ānota/
to ingeq̄ facte sunt magna lux fidei in eoꝝ
cordibº interlucit. Obstupuerūt quidē solē ꝛ
nature ordinē eclipsari vt nō pars solis ex in
positōe lune que totū tota etiā obex facta
eclypsare nō posset sz totº ꝺina potētia sit cō
uersus in tenebras qui tunc vltra capere non
valētes ꝓ ignoto deo arā fieri decreuerūt sic
qz future medie caraterib' mādauerunt. Ad
illā aūt ciuitatē pr catoz gentiū veniēs cuz
ariopagitis facto ꝓgressu vt scribit Act. 17.
dyonisiū ꝓuertit ad fidē cām principalē disse/
rens quare p oēz terraꝝ orbē ille die tenebre
sunt diffuse necnō quē illi deū ignotū dicebāt
vt notū eis diffiniuit z predicauit. Od aūt d
tenebris dicit q̄ facte sup vniuersam ter
ram. s. a duobº euāgelistis ab alio q̄ tenebre
facte sunt z sol obscuratº: sed vnū ex altero
secutū ē qz ex obscur ne is que cepit ho
ra sexta tenebre sequerētur vsqz in horā no/
nā. in qua xps voluit expirare anteq̄z tenebre
pellerēt: pº expiratōez xō illico ceca signa sūt
secuta. Nec etiā a mysterio vacat q̄ ab hora
sexta vsqz ad horā nonā. i. p tres horas tene
bre facte sunt vt inuatur apte q̄ tres expulse
sunt virtutes vel potiº in hoibus eclysate in
quibº aīa pcis mortua reuiuiscit vt est fides
spes z charitas fructuosa. Et tres in aīa ho
minū sunt eberate potē : vt ꝓpter hoīs scē
lus hmōi ꝓmitteretur sceleꝰ vt in carne mo
reretur altissimi filiº. Quō xps tripliciter ꝓ/
pter nostrā dilectōem a patre extitit derelictº
in cruce: Capitulum quartum.

Uartus aūt christi

q̄ inflāmās amoꝛ in cr e fuit mire
dilectōis. Et de hoc subdit. Et cir
ca horā nonā. s. inceptā nōdū ꝓpletā exclama
uit ihesus voce magna. d. Hely hely hely la
mazabathani. hoc est deus meº deus meº vt
quid dereliquisti me. Exclamauit aūt ihesus
ad patrē vt homo in doloribus ꝓstitutº moꝛ
tiqz ꝓpinquus voce magna clamauit vt euz
audirent in cruce pendentē z de primo mo
rente quē suauiter vbiqz docentē contēpserūt.
Simulqz hoc clamoꝛe admonet nos diligen
ter pēsare q̄ vere nō diligimº deū si pro loco
z tēpe nō exponmº nos ad quecūqz diffi/
cilia ꝓ amato. Atqz ꝓgeminās subdit deº me
us creatōe: deus meus vnione vt quid dereli
quisti me. Tripliciter em fuit xps ꝓpter amo
rem nostrū derelictus a patre. 1º p ꝓdēpna
tionē. 2º per ꝓnatōem. 3º per onerationem

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dñe em̃ per condẽpnatõem. Nam vt dicitur Jo.3 Sic deus dilexit mundũ vt filiũ suũ vnigenitũ daret s.p̃ condẽnatõem ad mortẽ ꝓ salute nostra. Propterea sentiens aia xp̃i super se recipere dirã sententiã p̃ oĩbus pct̃oribus pondus oĩm dolor perfecte cẽplans ait ad patrẽ querula admiratõe ꝓclamat.d. Vt quid dereliquisti me. quam dicere velit. Sic ꝓpter amorẽ humani generis passionibus t cõtumelijs mortis obprobriose a te traditus sum vt quam illius beate vnionis t ĩmolabilis cõmunionis quo in dei suppõsito ista dolorata natura inserta est tu pater zelo iusticie videaris oblitus aut derelitus est xp̃us a patre per priuatõem. s. spũalũ consolationũ Nã cum in ceteris electis p̃ suo honore certantibus t patientib. influxus diuini dulcoris ãsi totã suppoztauerit t tẽperauerit vehementiã illati doloris, solus ipe ihesus quãtum ad hoc est preter ceteros in passionibus derelictꝰ. Ita vt nulla gaudii t dulcoris redundantia fieret ab habitu t ab actu sue glorie in naturã que patiebat sic ꝙ mitigaz passionis accerbitatẽ. Et hoc vt rantũ imense pateretur q̃tum illa natura passibilis pati poterat oĩ ab eo refrigerãte separato. Et hoc quidẽ attestatur virtualis perfectiõ oĩm habituũ mentis xp̃i. Nã q̃to fortius patitur virꝰ nullo alio experimento dulcore nisi ipsumet amate rectitudinis. tanto est sublimioz actus qui ab ipa procedit. Rõ huius est. quia cũlmẽ virtutis patie principaliꝰ t essialiꝰ consistit i virtuali fortitudine t sui habitus t illius actus qui magis specificus est q̃ in aliis sibi ineris. Vnde qui plus habet de illo plus habet simplicit̃ de culmine pacie vere. Et idem indiciũ est de quacũq; virtute. Actus autem principalissimꝰ ipius patie est nullo offensiuo nulla molestia, nulla ratione, impatiente vicio locũ dare, sed tunc virilis t robustꝰ amoz seruandi patientiã t fugiendi oĩm ipsiꝰ impatientie deordinatõem est. principalissimꝰ actus eiꝰ. Constat aũt ꝙ q̃to difficilioz t penalioz est. tentatio que infertur tanto difficilius est nõ cedere ei. Vñ ceteris paribus maius est grandẽ molestiã oĩ modicã sustinere. Et iteꝝ maiꝰ est egẽ molestiã sustinere ex solo roboze habitus virtuosi, t conatuũ voluntatis habituare per eũ q̃ facere hoc cuz aliquibus adutoziis assistentibus habituĩ t voluntati. Nunc aũt summe patie statũ etiã aliquibus singulariter electis q̃ñq; dñs impartitus est sicut fecit patientissimo Job. In quo vt plenius ꝓbaretur robur virtutis eius videt deus cessasse a talibus imissionibus spũaliuz consolationũ atq; dulcoꝝ. Propterea non imerito. Jaco .5. proponitur Job vna cuz xp̃i morte in ipius patientie singulare exẽplũ Idez videtur accidisse in paulo. 2 cor.12.c. ait. qm̃ supꝝ modũ grauati sumꝰ supꝝ virtutez ita vt tederet nos etiã viuere. Et hoc est penuria de qua phil. 4.c. idẽ Apls ait. Scio habundare t penuriã pati. Hoc etiã statu beata virgo ad litterã t mistice ꝓbata est qñ quidam manifeste oñdit. cum Luce.2.c. in reuentione filii ait. Ego t pater tuus dolentes querebamus te. De quo statu t ioseph prici pem esse ostens. 15° quidẽ derelictus est xp̃us ab eterno patre per oneratõem: quia ipe solꝰ onus sue passionis portat. eo ꝙ ipe solus pugnuit ex ꝓpria gratia sua tanq; radici meriti debebat connecti. Vnde ysay 63 ipe dominus ait. Torcular calcaui solus t de gentibus nõ est vir mecũ. Jam tota doloꝝ suoꝝ fiebat suppoztatio in seipso. quia nulla creatura poterat illi plene ꝓpati: sed ipe patientis t ꝓpatientis tenuit in se actus atq; dolores. Vnde admodũ magni t spacioſi maris vtra cuius abyssalẽ ambitũ ipius immdatões et fluctus semetipsos illidunt. sic dolores amme xp̃i mirabilibus in se reflecibus t reciprocationibus quasi infinitoꝝ respectuũ capacitate imensurabilis mentis illius, semetipsos illidendo ottnue constringebãt. vñ in ꝑsona illiꝰ ꝓphã ait. Veni in altitudinẽ maris, t amaritudinũ t doloꝝ t tẽpestas demersit me. Nullus aũt alius sanctus sic potuit derelinqui. qz nullus vnq̃ habuit gratiã nec habere poterit ineternũ nisi gratie xp̃i insertã imo nulla gratia aliquid est nisi id quod ipse xp̃us in seipso dignatus est facere. Et ideo nullus relinquitur in passione neq; in aliquo virtutis actu qui sit iesus qui patitur t agit in illo. Dõ aũt dicit. Deus meꝰ deus meus: vt quid dereliquisti me. quare mẽ de. lon a . m. v. de. meoꝝ. Scdm̃ em̃ ieroñ xp̃s cecinit in passione hunc. ps. atq; sequẽtes vsq; ad versum illum. In manꝰ tuas dñe ꝑm. s m ꝙ aũt Ih. 27. subditur. Quidã illic stãtes t audientes dicebant. Helyã vocat iste. videamus an veniat helyas liberans eum De ignorantia assistentiũ cruci t nõ intelligentiũ xp̃i linguã ꝙ-

uenit qui nomie hely suũ patrem innocabat. Sepe em̃ fit vt defectu male intelligentium vnum ꝓ altero interpretetur.

De triplici admiranda siti dñi ihesu xp̃i pendentis in cruce. Capitulum quintum.

Cunctus vero christi

q inflãmans amoz in cruce fuit mire actractõis inadmirabilꝰ siti oñ sus. ꝓpterea subditur. Sciens aũt iesus qm̃ oĩa ꝑsummata sunt vt ꝑsummaretur scriptura dicit. Sitio. Vere omnia in xp̃o erant ꝑpleta tormenta t misteria passionis. hoc tñ restabat predicente scriptura q̃ prime moriturus sitiens potaretur aceto. Sitio. Propterea in siti quit. Triplici em̃ siti sitiebat ꝓpter amorem nostrũ amoz ose. Pma fuit corꝑalis. 2a spũ ritualis. 3a vero mortalis. Pma em̃ sitis exstitit ihesus corꝑalis. Ad litterã em̃ xp̃s sitiuit tanq; sanguine t humore corꝑis exhausto. e nihilomin9 aduertendũ q̃ ex matheo t mar cho ad litterã bis legimus xp̃m fuisse potatũ. semel nõ pendente anteq; crucifigeretur cruce, t iterꝝ circa horã nonã cum em̃ Joh. Sitio ꝓclamauit. In prima em̃ datũ est ei vinũ murratũ cum felle mixtũ t cum gustasset noluit bibere. In secũda vero exprimitur aceti tristis em̃ Jo. cuz xp̃s dixisset. sitio. subdit. Vas ergo positũ erat aceto plenũ. Et statim Ihe addit. Et ottinuo currens vnꝰ ex eis acceptã spongiã ipleuit aceto t imposuit arũdini t dabat ei bibere. Et statim Jo. subdit. Cum ergo accepisset ihesus acetũ dixit. cõsummatũ est. Vt er istis duabus potationibꝰ verificaretur quod de hoc ꝓpheta ait. Et dederunt in escã meã fel. s. ante suã crucifixionẽ. t in siti mea. i. qñ Sitio ꝓclamaui potauerunt me aceto. ꝙ aũt vas aceto plenũ ꝓparatũ erat magis er malicia ad passionis augmentum q̃ fortuito casu factũ esse credendum è. ipsa quoq; spongia arundini suppoſita misti ce manifestat quales erant qui in eius passionẽ conuenerant. Canernosa est em̃ spongia t ex oi se cum imittitur imbibit illa liquores vt ita dicam t ex aposita liquoꝝ madefiat. Sic ei erat dãnata condicio indeoꝝ vt intus t extra contra xp̃i amaritudinis pleni essent t cauernosi ad suscipiendũ inuisibilẽ regulũ t aduersus xp̃m malignitatis oĩe ꝓmentũ. In arundine vero quã nõ solum oblatus est xp̃o amarus potus, verũctiã percussum extitit eiꝰ caput cum vacua sit t ab ariditate sic dicta. Indeoꝝ t torquentium xp̃m oĩm benoꝝ acuitas t a virtute ariditas demonstratur. Aceti vero quod fuit natura vinũ sed alteratione in amaritudinẽ est conuersum naturam ostendit indeoꝝ t crucifigentiũ xp̃m qui cum essent natura boni a deo creati ex bonẽ dis affectionibꝰ t actibus in malis t inuidis atq; ex corruptis moribus ꝑ odiũ in amaritudinem crudelissimã sunt conuersi. Quem putas verbum filii querentis potũ praescidit precordia virginee mentis que in tanta anxietate videns filiũ suũ mori t lugubri voce expetere potum reperit se non habere vel modicum simplicis aque. Vnde posset eius mitigare ardorem. Notum em̃ est pensare q̃ conuersa ad populum diceret eis. O t filii mei dilecti compatimini amoꝛi. oci t mei filio meo dilecto obsecro. Dicite mihi hanc consolationem: date aliquantulum potum filio meo anteq; moriatur t parco vobis de omni iniuria mihi illata. 2a autem sitis spũalis fuit ꝑ prima autem sitim iam dictam introuehimur in altiora secreta t admiramur mysterium charitatis xp̃i dum verbum corꝑi competens, tam mire anime spũaliter cõmendauit exprimens per corꝑoris vocem, vehemens in anima sua desiderium salutis nostre. Triplex ei desiderium quasi tres materies sitis erga nos habebat amoꝛosus ihesus. Primũ nostre redemptionis. Secundum nostre reformatõis. 3m nostre glorificationis. Primũ iq̃ desiderium erga nos habuit xp̃s. scz nostre redemptionis. Nec tamen er accitu quia deus hoc erat ei affuit hec sitis sed q. erat eternuz atq; secretum in trinitate beata humanatus filius demonstrauit in carne tempore videlicet passionis quando nostre redemptionis mysteria celebrata sunt. Nec decebat tale desiderũ alio in tpe aperiri. nisi eo tẽpore quo redẽptionis nostre preciũ per mortẽ t sanguinẽ soluebatur q̃d figuris t enigmatibus sepe in testamẽto veteri sit ostensum prophetisq; multipliciter sit reuelatũ. 2m vero desiderium habuit xp̃s. s. nostre reformationis vidilicet vt deformate ymagines aiaꝝ reformaren. t ad ymaginẽ dei ad quã tpe creationis formate extiterant. Propriũ quidẽ est bõi t bñ instituẽtis magi non quiescere nisi restauret si deperit aliquid ex euentu. Et solicitorum nunciorum est feruenter ꝓmissis insistere

Universidad de Deusto
Biblioteca

quousq3 iniuncta pficiāt.acceperat ī mādatis a patre fili9 eternus in tēpore nuncius ⁊ magister. vt reuocar3:errata restaurar3 dep[illegible]a ⁊ ex ymis atq3 deprellis repleretur supne nationes.3m quoq3 desideriū habuit xp̄s.ſ.no/ stre glorificatōis.sicut em quod desideroſe bibitur delicioſe recipitur.⁊ subito trahicit ad intima cordis. Sic ⁊ [illegible]s in ardore amoroſe sitis oēs electos suos delicioſe bibit.⁊ sibi icorporat ⁊ ad sm corporis intima vocans ad archana gl[illegible]ie delectabiliter introdurit. Vnō de seipo Jo.12.predixerat. Ego si exaltatus fuero a terra oia traham ad meipm.ait enim si exaltatus fuer[illegible]n cruce tanq3 bellator sup regalē ac militarē equū ascendens. Ac deinde tanq3 triūphator vires oim hostiū suox quasi sub sue cruc[illegible]pe[illegible]us tenens dicit. Oia traham ad meipm.i.oēs electo[illegible] ex oi parte orbis ⁊ ex oi genere hoim traham ad gloriā sempiternā.quia vbi ego sum illic ⁊ minister meus erit. Dicit aūt oia maxime ppter tria. p° vt innuat q reprobi quasi p nihilo reputētur ⁊ quasi p tāto sunt extra oia entia. 2° vt in electox vniuersitate doceat esse quandā integrā totalitatē vniuersi per quā oia dici p̄t. 3° vt sm cōem loquēdi morē quo quādo triū phantes oia que [illegible]ant in regno iā capto pro ut volum9 iam sumimus dici9 nos omia trahere ad nos. Admiranda est igitur ista sitis dn̄i nostri. Et mix equidē est q fons sitit magis aūt mix q mare sitit imo q oim aquax redundantia sitit. Et qui oim sitim venerat tollere patitur quod ab aliis venerat auferre. Inuitau[illegible]at. Ipse mulierē de samaria: vt ab eo expecteret aq cyphū ne ineteri ū sitiret. ⁊ nunc patitur sitim. Quid est hoc nisi q caput nr̄z.pnob ad patrē sitio alte pclamat.p nobis oibus loquitur se sitire contestans velut caput p mēbris.⁊ desideriū quod gen9 humanū habere debet glorie sempiterne xp̄s expressit pendens in cruce.pinde sitim exprimēs sitim a nobis poscit vt si nos sitit ⁊ nos sitiam9 ad eū.q3admodū p̄s.predocuit.d. Sitivit aia mea ad deū fontē vi.q.v.⁊ ap.ante faciē dei. 3s xp̄o sitis xp̄i i cruce fuit mortalis quia i cruce mori ardentissime affectabat. Et mor oia vincens quō supasti in bono ihesu oīe mentis ⁊ corporis cruciatū. Nam licet finitas ad solū tricenariū annox numex vel circa terminauerit mentis ihesu immensurabiles esse dolores atq3 corporis crucatū ad solū trium horax restrinxerat spaciū.nō fuit tñ charitas xp̄i hortatione contenta nisi inētū fuit d[illegible] uine voluntati conformis. Sed simpliciter ⁊ totaliter ⁊ libere q̄tum ex se fuit si diuine voluntati placuisset ab eo tanto pondus exigere se obtulit p toto eino. Vn dilatauit vitā suā p desideriū ad quoddā infinitū viuere ⁊ ad sustinendū infinitas mortes pfecte se offerēdo ad oēs rationes. De quibus infra dicem9 in principali tertia pte huius9 sermonis. Et si voluntas reputatur pro facto in quocūq3 peccatore grā informato quando.s.facultas ab est pro q̄to ⁊ quasi infinitissimo sacrificio reputata ⁊ accepta fuit a patre talis amorosa voluntas in ipo hoie dō. Vere igitur hui9 reconciliationis sacrificiū ⁊ redēptōis nostre preciū infinitū plus beatissime trinitati placabile fuit q̄ totus mūdi culpe ei potuerint displicere. Expergiscere ergo anima mea morte xp̄i redēpta ⁊ regratiare charitati cordis ihu non solū p triū horax cruciatu sicut actu fuit in patibulo crucis.sed pro toto amoroso affectu sue mentis quo factus est sacerdos ⁊ pōtifex ineternū sm ordinē melchisedech. neq3 imtiū neq3 finē habens.i.nō habens terminū in sue longitudine ⁊ latitudine charitatis. De triplici perfecta ꝓsummatōne que tēpore passionis xp̄i pro nostra salute completa est. Capitulum sextum.

Extus inflammans

[illegible] amox xp̄i pendentis in cruce fuit mire cōsummatōis. nā finis ꝑcepti est charitas ⁊ potissime charitas crucis. Vn Jo.13. dns ait. Maiorē hac dilectiōem nemo habet q̄ vt aiam suā ponat.q.p amicis suis. Propterea subditur Cum accipisset ihesus accetum dicit Consummatū est. Tripler est em consummatio amorosa quapropter nos cōsummatur ⁊ pficitur ois pfectio nostre salutis. Ma est ꝓsummatio corporalis 2a est consummatio spūalis. 3a est ꝓsummatio legalis. Ma est ꝓsummatio corporalis q̄ sc3 facta est in incarnatione filii dei. nam consummata sunt omnia que predixerūt aut pnunciauerunt xp̄m esse venturū ad nos nasciturum p nobis conversaturū:nobiscum ⁊ pacturū doctux dictux passurūq3 tanta p nobis Cōsummata sunt em in eius corpore tēpore passionis oēs angustie oēs illusiones: omēs derisiones:oēs despectiōes.oēs peregrinatiōes

bilis pot9 tā felleo añ crucifixionē q̄ nūc in potu aceti.vt sic in amaritudine oia eius cōsummata sint mēbra.vñ merito clamet. Consummatū est. Cōsummata ē igr̄ xp̄i vita sm bñplacitū sui patris iplerū est primū impium, pfectū est denicq3 finale obsequium. ꝓsummauit igr̄.vt Ben̄.2. Prim9 recitat ꝓpheta creator oium de9 opa sua.6° die,⁊ die 7°. requiit ab oi ope q̄ patrarat. Sic ⁊ xp̄s in cruce 6° die oia opa recreatōis pfecit ⁊ requiit sabbato in sepulcro. Perfecit noe archa i cētū annis q̄ in vno cubito ꝓsummauit vt ea saluaret humanū gen9.ibi dūtaxat.8. aīab9 humani generis re[illegible]is,cōsummauit xp̄s in cruce saluē toti9 humani generis si merito iustitie fuisset accepta in ꝓcedentib9 cunctis. sltr ⁊ suscepta in [illegible]ib9 singul9 quā salutem in cruce velut noe[illegible] archa in crucem ⁊ passio[illegible]aspam p nra salute in vnitate fidei cōsummauit ⁊ ꝓsummatōi ꝓsumma° apposita ē i cruce.2a est ꝓsumma° spūalis: duo nēpe spūalia in cruce ꝓsummata. sunt.p° nequitia.2° iustia. Ma°.n.ꝓsummata est negtia naz in oi peccandi genere hoium malitia forefec ⁊ nihil est mali q̄ pterierit delinquēdo vt pter oia illa sensualia ⁊ spūalia mala q̄ innumeris modis agunt vlq3 ad dei negatōnem ⁊ colēdo ydola ⁊ simulacra celesti militie atq3 sydere exhibuit cultū q̄ soli deo debit9 ē, sed p9 oia hec vt ꝓdixerat ꝓpheta. Consumetur negtia peccatox. Nunc hec negcia ꝓsummata est:qm nulla maior negtia q̄ dei filiū interficere ⁊ zelū legis inflectere super eum. Sed q̄ crediderunt penit9 neguerūt.nam ⁊ si mortuus ē semel ex carne viuit [illegible] in eternū ex dei virtute.ꝓsummata est tñ negtia peccatox.non. humana seu maiox negtia posset ꝓlabi in peiora.2° ꝓsummata est iustitia q̄ qdez ex dei bonitate ibi ꝓsummata est,vbi negtia ꝓsummatōem accepit. Nā xp̄o patiēte atq3 moriēte.sicut ꝓsummata ē negtia nō p terminū peccatox sed p excessum maiox opum:ita p xp̄m ꝓsummata ē iustitia in ope redēptiōis humāe p passionē mortis atq3 penax. nā sicut peccatū cū ꝓsummatū fuerit generat mortē.vt dicta.i.c.sic mors xp̄i cū ꝓsummata fuit destruit ipm peccatū eternā generans vitā: vt eodē tpe atq3 myste° sit p excessum ⁊ negtia p homines ⁊ iustitia p dei filiū ꝓsummata. Ipse n.semetipm nram fecit iustitiaz cū iniuste ad mortē ꝓdānatus est.3a xp̄o est ꝓsumma° legal[illegible]

nã in xpi passiõe ⁊ morte ꝓsummate sunt oẽs scripture: oẽs figure: oẽs ꝓphetie, Insup cõsummata sunt oĩa ꝓcepta: oĩa ꝓmissa: oĩa sacrificia. ꝓsummatũ est ẽt testm nouũ. Sed vt hec ꝓsummatio de q̃ xps nũc loquitur magis mẽtib⁹ fideliũ inclarescat alti⁹ intẽdamus ad ꝓphetias veteres recurrentes: ad q̃s cũ scriberet apls. 8. c. ad hebr. q̃ꝫ p modicum alr in ꝓphia: alr in apl̃o lra sonare videat. sensus tm poti⁹ q̃s lra capiend⁹ est ingt recitans Zi. c. Jere. E ce dies venit dicit dns ⁊ ꝓsummabo sup domũ israel ⁊ sup domũ iuda testamentũ nouũ. Nouũ q̃dez testm a veteri mlta distinctõe atq; diu discretum est. s. datiõe. tpe: loco: cã: effectu: sacrificiis: cerimoniis. sacramentis: obseruationibus: traditionibus: ꝓmissionibus: ordine: dignitate: intelligentia: virtute: misterio: executõe: ⁊ fine. Ad ꝓceptũ xpi in carnatõe pactum xpi natitate: vita: doctrina ꝓmissione: testimonis miraculis sacris ⁊ passione penax ⁊ mortis ꝓsummatũ est. nã vt ipse idẽ in. c. 9. subdit. Vbi. n. testm est necesse ẽ vt mors intercedat testatoris. testamentũ eni in mortuis ꝓsummatũ est. Alio q̃n nondũ vꝫ dum viuit qui testat⁹ est. Quã obrẽ xps moriens clamat q̃ testm nouũ ꝓsummatum seu ꝓfirmatum est. s. sua morte intercedẽte. nã in veteri lege dispositio ⁊ firmatio testi erat in sanguine ⁊ indulgentia ⁊ remissio peccatoꝝ: sicut scriptura leuit. manifestat et apls asserit. 9. c. hebr. Sic ⁊ noui testi ꝓfirmatio a xpo facta est in sanguine sancto suo meli⁹ clamante ꝑ nobis q̃z sanguis abel aut vitulox aut hi. cox aut quozũcũq; aĩalium veteris testi. Mouinde qm̃ non in plurib⁹ oblatõib⁹ placitũ erat deo: nec expiabant peccata in veritate vt purgatio digna cẽt ad regnũ. vna oblatõe suiipsius ipse xps oĩa cõsummauit. vt ibidẽ. 10. c. Apls attestat dicẽs. Vna enim oblatõne ꝓsummauit in eternũ sanctificatos. Consuetudo qdem regũ ⁊ ꝓceꝛ mundi est impressionẽ signi siue sigilli in fin̄ apposit⁹ facere fidem scriptis in quib⁹ suus obsecutoꝛib⁹ atq; cõmilitonibus dona seu ꝓmia largiũt: ⁊ er appositõe illa ꝓsummata, ferũt merita seu grata largitio. ita ⁊ xps testm nouũ agendũ vite hẽditatisq; supne crucis passiõe sigauit ⁊ firmauit in illo ꝓtenta appositõe signi asprime crucis in q̃ voluntarie ab appitoribus mortis se ꝓmisit affigi. Has igr̃ tres consummationes ipse Dauid spũ ꝓphetico longe ante se vidisse ꝓtestat dicens. Dis ꝓsummationis v..i finẽ. O q̃s longa sna dies si bi in quo q̃q; est a deo decretũ. q̃quid ẽ ꝓmissu scriptũ. q̃uicq̃d est vtile ⁊ supabũdans ad salutis nr̃e ꝓcium. quicq̃d pot cogitari ad eximendũ amoris excessum. q̃quid pot fieri ad gloriosum obtinẽdũ triumphũ in breui vbo est sic mirifice ꝓsummatum.

Od p tria xps i cruce pendẽs omnes electos reduxit in deum. capl̃m 5m.

Eptimus autem mlã

mãs amoꝛ xpi pendẽtis in cruce fuit mire reductois. s. oĩum in deũ: q̃z per crucẽ xpi amoꝛose fuit leuatũ signũ in natoes ad ꝗgregandũ ꝑ ꝗos israel. Vlã xps mortuus ẽ vt filios dei q̃ erant dispersi ꝗgregaret in vm: sic Jo. 11. c. ait. Et q̃z hic est oĩuz vltim⁹ finis. vt sit xps oĩa in oĩbus. ꝓpterea Jesus clamans voce magna dic̃. Pater in manꝰ tu. commendo spm meũ. In quib⁹ sacratissimis verbis oñdit euangelista tria q̃ in xpo moriente ꝓsiderare debem⁹ quib⁹ oĩes elecꝰ ꝑ amoꝛem reducit in deũ. p⁹ cõsideremus vigoꝛẽ. 2° amoꝛem. 3° doloꝛẽ. 4° ꝓsideremus xpi vigoꝛẽ q̃ quidẽ ꝑs ꝑ clamoꝛem quẽ moriens in cruce emisit. In q⁹ pualide potentiaz xtutis sue oñdit in statu in quo ceteri moꝛtes vir pñt emittere modicũ f.atum: vnde q̃st triũphali tuba certamis victoriã manifestãs ostendit q̃ dolẽs vincebat: patiẽs supabat: derelict⁹ debellabat: ⁊ moriens triũphabat ɔ aereas ptates. Ecce q̃ infirmitas dei virtutẽ atq; firmitatẽ diaboli vsq; q̃q; subuertit. ꝓterea apls. i. coꝛin. i. ausus ẽ dicere. Od infirmũ est dei fort⁹ ẽ hoĩb⁹. ſz ego ꝓtinus audacter addã. qd̃ infirmũ est dei fort⁹ ẽ demoni/b⁹ nã ⁊ demones infernales ad vigoꝛem tãi clamoꝛis nõ solũ territi ſz ẽt totalr̃ sunt dñi/cti atq; ꝓstracti. 2° ꝓsiderem⁹ amoꝛẽ xpi quẽ nobis xps moriẽdo monstrauit: ait eni. Pr̃ i man⁹ tuas ꝓmendo spm meũ. In b⁹. n. oĩum electoꝝ suoꝝ spm cãlr̃ exẽplariter ac .acsalr̃ cõmendauit ⁊ reddidit deo pr̃i. i aĩa. n. xpi vnita ꝑ oĩa deitati certa notitia scripte erãt oĩ/aĩe suo sanguine redimẽdeq̃s vt aĩam suam ad eternã gl̃iam diligebat. ꝑ q̃bus in lachꝛymis ⁊ clamoꝛe valido eraudit⁹ ẽ ꝑ sua reuerẽtia. has si qdẽ pr̃i suam aĩam recẽmẽdans i ipsa oĩs pr̃i altissimo recẽmẽdat atq; oĩs sal

nãdas aĩas velut suã vnã aiam fecit de q̃ pr̃i dicit. cõmẽdo spm meũ. Facit. n. ꝛma charitatẽ q̃ d alteri⁹ ec sum. pm supeminẽs caritas xpi oẽm saluãdã aiam suã aiaz faciebat

Ecce qdẽ pia fide h⁹ caput ꝑ corpe exoraſſe. caput vo ⁊ corp⁹ ꝓsonã faciunt vnã c⁹ ẽ aia vna. Hoc igr̃ sensu xps oꝛat velut corpus ecclesie cũ ipso capite xpo eẽt aĩa vna vt amoꝛis mystice dicat xps pr̃i de spiritib⁹ oĩb⁹ sibi adherentib⁹ in vitate q̃s de spũ v⁹. ꝓmendo spm ritũ meũ. q̃z hũ apl̃m. i. coꝛ. 6. Qui adheret deo vn⁹ spũs est cũ eo. Velut cedula q̃dã rõna lis ⁊ vita oẽs ꝓdestinatos scriptos hñq̃ aĩa xpi fuit ꝓmẽdata pr̃i: vt nõ ꝑ otinente fuerit oꝛo fcã q̃z iã erat salu⁹ ꝓhensoꝝ. n. fuerat ab inst̃iti ꝓceptois. sed ꝑ ptẽtis emittebat vt passionis sue ⁊ mortis meritũ obtinerẽt vt quos aĩa xpi ꝓuitos pñtes atq; futuros dilexerat saluarent̃ q̃s fuerit xps ham⁹ piscatiois esse ⁊ tanq̃ sagena latissime charitatis in ..ari ꝑ sentis scli a dinitate iactata q̃ nũc ad litt⁹ p⁹ pi pectoris reducit cũ oĩ multitudie electoꝝ. vnaq; secũ oẽs in tra pr̃na viscera collocauit dũ expiaret in mortẽ. ineffabili pfundebatur amoꝛe aĩa xpi eo ꝙ iussa pr̃na cõpleuerat. fa c⁹ obediẽs vsq; ad mortẽ: q̃z liberauerat v⁹ morte sua inumeras aĩas mortuas ipctis de is tartarea ptate sub q̃ tenebant̃ iuite: ceteris q; claudebat̃ adit⁹ ne itex introirẽt. si er fide veniret imeritus passionis. 3° quoq; ꝓsidere/m⁹ xpi dñi nr̃i doloꝛẽ: q̃z inclinato capite emisit spm. Inclinant caput mag⁹ myste⁹ inuentis ꝓteritis ⁊ futuris erecta. n. ceruice cõmissum ẽ pñ mulctat⁹ ẽ. atq; supba mẽte agitur vñ ꝓpt⁹ ẽ. pñ mouit xpc vice capite iclinato: q̃z vultũ dedit ad ima sicut vale faciẽs i pio mũdo. Caput quoq; inclinauit i morte in expiatõem erectois ad vetita sit̃q; suasit obe/dientiã reuerentiã docuit humilitatẽ i opib⁹ viq̃q; mõstrauit cũ oĩ pato myste⁹ inclito capite expir. O aĩa mea xpi ꝓcioso sãguine despõsata respice in faciẽ xpi cui. ⁊ vide speciosiꝰ. fo. ꝓe filiis hoĩum nõ hñtẽ spẽm neq; decorẽ: q̃z vult⁹ ille desiderabil⁹ angel⁹ sue speciositatis rubore ⁊ ẽginali decoꝛe tot⁹ decoꝛat⁹ caligantib⁹ oculis palescit in morte. O qs digne stupe sufficiat illam tenebrosam eclypsim luminũ oculoꝝ grossissimoꝝ benedicti Jesu. O organũ dinitatis ⁊ psalteriũ xpi David ⁊ vox dulcissima dei pr̃is qs tibi interpo

fuit silen⁹ durissime mortis. vt iã aurib⁹ cor poris nõ liceat ampli⁹ audire ꝓcentũ tue dulcissime melodie. O pect⁹ sacratissimũ dulcis Jesu pñe sapie ꝓtentiuum: armariũ gr̃aruz qõ insufflas in faciẽ creature spiraculũ vite: quis te ꝓtinauit respiratõe vitali. O sacratissime manus q̃ vestro salutifico tactu sanabatis infirmos: nec dedignabam̃ pie leprosos ꝓtingere: qs tã crudel⁹ vos crucifixit. O pedes recti sanctoꝝ gressuum q vr̃e charitatis incessu virtutũ omnium posser .. vestigia reliquistis: qs vestrum tã crudel⁹ turbauit incessum. Quis ergo mundũ ꝓtinauit exemplo ⁊ vos affixit crudeli pa..ulo. O caro amãtissima inuenis a spũ sancto de castissimis visceribus virginis matris artificiose ꝓcepta, quõ diuulsa ⁊ dilacer...a it.. ia ⁊ sanguine cruẽtata aff..ta nunc manes in patibulo crucis

Ve tibi impia synagoga que omni fera cruẽlioꝛ vitam deuoꝛasti boni Jesu qui tibi pater ⁊ sponsus ⁊ amantissimus filius a paterna charitate de regalibus sedibus missus est

Plange ⁊ tu doloꝛosa hierusalem que cliz ciuitas facta: nũc vo citas homicidii immo patricidii gnpoti⁹ deicidii horrendo vocabl̃o nuncuparis. assume lamentum super tuã crudelitatem: eue te ve..imentis iocũditatis tue induere cinere ⁊ ciliicio. Non cessent oculi tui effluere fontes lachꝛymarum: quia in te saluator tuus occisus est. Et tu domine sancte pater de sanctuario tuo ⁊ de excelso celoꝝ habitaculo respice hanc sacrosanctam hostiam quam tibi offert pontifex noster ꝓ peccatis nostris ⁊ esto placabilis super nequitia populi tui. Considera ⁊ tu homo redẽpte qs qualis ⁊ q̃tus est hic qui ꝑ te mortuus est ⁊ vere omnium lapidum duritiam superabis. si ad tanti rememoratõem piaculi: nec terroꝛe concuteris: nec compassione afficeris: nec cõpunctione scinderis: nec pietate emolliris.

Articulus secundus secunde partis pr̃incipalis ꝺ admirãdis ⁊ misteriis q̃ superuenerunt tempore passionis.

Ecundo contẽplemur

mũdi horroꝛẽ. Horruit quidez tota machina mũdialis tã in mane scelus ab impiis ꝓpetratũ ɔ oĩum conditoꝛem. atq; modis mysticis atq; apertis lamentuz sumpsit super scelere perpetrato. In signũ igr̃ hui⁹ lamentationis. Velũ templi scissum ẽ i duas

ptes a summo vsq3 deorsum ⁊ terra mota est ⁊ petre scisse sūt ⁊ monumēta apta sunt. Jā eim sole obscurato manenti statim xpo mortuo signa pma sunt secuta vt pfidi hoies si/gnor attestatōe credere cogerent qui xpo er predicatōe credere nolnerunt, pterea nō im/merito tot⁹ hic sensibilis mundus: sic colore suo priuatus est vt creator suo cōpati videa/tur: ⁊ in eius morte lugubre ⁊ funereū assu/mere vestimentum: ⁊ sic Hiero. ait. Dis cre atura cōpatitur xpo morienti: sol obscuratur terra mouet: petre scinduntur: velum templi diuiditur: sepulcra aperiuntur. Solus miser homo non cōpatit, p quo solo xps patit. Eg/dē primū post xpi mortem euangeliste signuz asserunt templarium velum p medium scissionez vt clarius eluceret, q iam reuelatis misteriis vmbrisq3 fugatis oīum patrū enigmata et oracula pphetarum reuelant cuz morte xps consumatus est. Terremot⁹ etiā non immeri to factus est cū terre factor moreretur in ter ra. Tremuit terra moriente xpo vt sentirctur in vniuerso terrarū orbe iniustitia mortis eius, tremuit ferre nō valens q plebs iudaī/ca sustinebat. Tremuit velut pauens ad tam insolitas ⁊ impias passiones. vt oīum fide lium mentes credant ⁊ contremiscant: qm̄ p iniustis iustitia, p impiis pius, p peccatorib⁹ sanct⁹, p hominib⁹ m carne passus est deus. Scissio vero saxor siue petraruz rex isensibi liū acclamat fuit q auctor vite condēnaba/tur iniuste: ⁊ vbi hoies in tali iniustitia p ve ritate tacebāt p petre per scissuras quasi p apta labia clamabāt ⁊ suo modo puocabant ma/ra corda hoium vt scinderent ⁊ cogitarent eū qui talē p peccatoribus sustinuit passionem. Monumenta sigdem multor aperta sunt lō ge a remotis ⁊ de primo defunctor ⁊ appe bant iā illa cadauera resoluta psumpta impi pis discōpaginata in ossibus ⁊ forte plura sca tentia vermib⁹ ⁊ patebāt oculis intuentium oī remoto desup lapide de sepulcris illis dū tarat quor cadavera erāt integre atq3 in aia cum dño surrecturaq. Sicq3 steterunt ab illa mortis hora qua trinefaciēs terremotus in/tonuit vsq3 in horam qua dñs ab inferis re/diens reassumpto corpore in corpe resurrexit q quidē cum dño surrexerunt. Hec intelligē/dum est tunc xpo mortuo illico surrexisse ⁊ st resurrectōem intrasse hierusalem vt ap parerent multis: q3 tunc xps non esset primo genitus mortuor ⁊ primitie dormientium sz tinuo xpo mortuo factus est terremotus ⁊a scissa sunt ⁊ apta sunt monumēta. ⁊ p⁹ re surrectōem eius suscitata sunt corpora defun ctor ⁊ exierūt de monumentis atq3 p⁹ resur rectiōez vsq3q3 vulgata citatez intrauerunt ⁊ multis appuerunt. Quo autē putas viscera mīna de nouo conquassata fuisse cōpassionis affectu ad filiū morientem qui sic vidit p im/manitate flagitii sup ipsum flere luminaria celi: terrā sentiebat tremere sub pedibus suis sara durissima ⁊ naturam pscindi ac mortu orū tumulos apiri. Er quo nō immerito cō/cludere poterat q p̄ decebat illum cordialiter flere quē elementa insensibilia deplorabāt. In hac igr secunda ptemptatione mundani hor rozis. tria ēt pfidem are oportet, p⁹ multorum admiratōem, 2° multorum obduratōem, 3° multor ablutionem. Primi admirati sunt sz natura. Secūdi obdurati sunt sm culpam. Ter tii abluti sunt sm grām.

De stupenda admiratōe quā hūerunt qui dā ex viis signis. capl'm p^m.

Primo quidez considere

remus multor admiratōem. ⁊ de h° Mat. subiungit dicens. Centurio ⁊ q cū eo erant custodientes Jesuz, viso terremo tu ⁊ his que fiebant timuerunt valde dicen/tes. Vere filius dei erat iste. Alius euangelista ait. Videns aūt centurio q3 factū fuerat glo rificauit deū dicens. Vere hic hō iustus erat. Artabat enim ex multis centurio, vt diceret dei filiū quem vt hoiem cruci custodiebat af fixum. nā solem ⁊ naturā viderat obscuratū. Audiuit xpm q3 quidē natura negat hoi con tinuo morienti cū emisit spm̄ alta voce clamā/se. Senserat insolito motu ptremuisse terraz amplius in stupores adduxerat patia mori/entis ⁊ firmitas memorie ī his q loquebatur cū indulgentiā postulauit p his q eū torque/bant ⁊ latroi padisum promisit ⁊ mrem nō mor te pterrit⁹ discipulo comendauit, pterea ali qd fidei expressit sz in maiori pte defecit cuz sub preterito tpe ait. Vere filius dei erat iste q3 credidisset dei filiationez solutā esse p mor tem. perfectū qd expressisset in fide si dirisset. Vere fil⁹ dei ē iste. Si aūt addat verbū alteri us euāgeliste dicentis. Vere hic hō iust⁹ erat tunc si plata puertēda sunt verba. Vere hic hō iust⁹ filius dei erat sitr ⁊ cōplices centurionis

tremefacti ⁊ admirātes dixerāt ⁊ meruerunt pticipes fieri oīonis xpi orant p crucifixo/ribus suis. Et oīs turba iudeor ⁊ q3l' ader/ad spectaclm illud ⁊ videbāt que fiebāt pcu/tientes pectora sua reuertebant. Hec scio ⁊ vi/q3 in sclm nō fuit tale spectaculū q tant⁹ tali ter moreret. Spectaclm mag^m in quo desup p⁹ de terris mater, angeli, demones, mortui vim priarche, atq3 pphē, amici, ⁊ emuli: va/ria intentōe spectabant. Percutiebāt pecto ra sua tremefacti iudei verētes maiora pcla tiā gicula enitarēt. non.n. erat illa pcussio cū dato sed solida° scelez pmissor. Reuertebā/tur q3dem ad suū domiciliū non ad deū. De uota vo familia xpi q3q3 fragilis seru nō rece debat: crucifixo assistebat excepta virgine: fi de carens ⁊ aio timore ac dolore afflicta di/uidebat in situ: vt aliq3 ps de ppe que adhere bat ardenti⁹: aliq3 de longe pspectās staret. pterea subdit. Stabant aūt notici a longe erāt. n. ibi mulieres multe q3 secute erant de sum a galilea mistrātes ei. inter q3s erat Maria magdalene ⁊ Maria iacobi minoris ⁊ Jo/seph mr ⁊ Salome mr filior zebedei ⁊ alie multe q3 cū eo ascenderant hirlyam. Mulie/res erant sequētes magrm cui tanq3 paupi ⁊ nihil hīti vite necessaria q3bus egere volu it de ppriis facultatib⁹ mistrabant: necnō et mrem virginē venerabant quā videbāt super oēs feias virtutū oīum claritate pollentē. h° siquidē sequendi filiuz aliis mulierib⁹ prabat audaciā. Ecce pceres ⁊ magnates dīm mūdi tā turpiter mortuū lamentātes. Ecce prin/cipes ouentes ad fun⁹: ecce assistētes reges tanto dño morienti.

De obduratōe multor impior ex visis si/gnis. ac de cautela qua sue tpali saluti pui/debāt sub pallio zeli ⁊ obseruatōe legis. c. 2.

Ecundo cōsideremus

multor obduratiōez. Mulli nēpe ex visis tā admirādis signis nec sunt coz de p̄ti nec admiratōne moti. sz magis in sua pnia obdurati ad obuiādū humanis pi cul' insistebāt, vn notandū q xpo iaz mortuo supuiuebāt latrōes aut nō talib⁹ exacti pēis: aut q3 sic seue vt xps affiri nō fuerāt. Magis aūt ertimādū q xps volūtarie nō coact⁹ mo/riēa morte oēs in myste^m voluit puenire iudi g° sicut Jo. ait qm̄ pascue erat vt nō remāe rēt in cruce corpa sabbato. erat.n. magn⁹ di/es ille sabbati rogauerūt pilatuz vt frangerent eor crura ⁊ tollerent. Pessima supsti° iud or q opinabant. ptamiari die sabbati si starēt in patibul' corpa dānator sed ptaminatiōem sue mētis mīme videbant q xp̄m ad morte di/re crucis iniustissime pdēnauerāt. Allegabāt aūt presidi reu... etiā sabbati sed h° maliciose agebāt ne pp signa facta morīēte xpo ī sabbi gete tumult⁹ in ppl'o nasceret: ex viso in cru ce corpore. turba facile mobilis mouerēt. At q3 pcauebāt ad illud corp⁹ reuerentiā fieri p pter terrena signa timebant ēt q3 intuebant vult⁹ viror ⁊ mulier signor nouitate muta tos verebant quoq3 ne xpo pendente in cruce sig pfluerēt ap... pilat⁹ petita pcessit set, anteq3 eor pe... ercitōi crudeli milituz mist^e iadaret, ioseph ab arimathia accessit psonal'r ad pilatū ⁊ petit corp⁹ Jesu. Mirat⁹ aūt pilat⁹ q ia mortu⁹ ēet nec peteti ⁊ referē ti cōmodās digna fidē: vex ee didicit ab ac/cersito centurione. Eriū pilat⁹ ioseph concessit corp⁹ Jesu vt ipse illud tolleret ⁊ q vellet re uerē sepeliret. Venerūt g° milites a iudeis petiti, a pside xo missi ⁊ latronū crura frege/runt. Sō cū pia mr vidisset timens ne ēt co/fringerēt filii ei⁹ crura: pfestim surgēs añ mi lites humil'r genu flexit: piis supplicatiōibus eos rogans ne frangerent filii sui crura cum manifeste iā ex animis appareret.

De mysteriis sanguis ⁊ aque qui de la/tere christi mortui egressi sunt. capl'm 3^m.

Ertio consideremus

multor ablutiōem que de latere xpi mortui facta est. nā despiciēs longi/n⁹ piissimas preces mīis aperuit lat⁹ xpi. et de h° Jo. subdit. Ad Jesum aūt cuz venis/sent vt viderunt eū iā mortuum nō fregerūt ei⁹ crura sz vn⁹ militū lancea lat⁹ ei⁹ aperuit ⁊ otinuo exiuit sanguis ⁊ aq. O amor q oīa liqs quō p redēptione nra religsti dilectorem nrm. nā vt vndiq3 inundaret amoris diluuii sup nos rupti sunt abyssi magne. s. penetralia cordis Jesu q3b⁹ vsq3 ad intima pgrediēs di lancea nō pepcit. Tanto nāq3 dolore no/uiter pcussa ē mestissima virgo mr cum vidit lat⁹ filii sui dira lancea apiri q3 ēt mortua ce cidit inter brachia diligentiū eā. Crurifragio iam pato illico mortui sunt latrones ⁊ iurta iudeor petitōem de patibulis eor corpa sunt

Universidad de Deusto
Biblioteca

ablata atq3 incurioſe humanata ſm abiectio
nē p crumibus mozientiū. Fuiſſet abſq3 du°
ablatū xp̄i cozp⁹ t vil⁹ abiectū niſi pilatus fu
iſſ3 ioſeph petitōe p̄uent⁹. Qō aūt xp̄o crura
fracta non ſunt dīna ꝓuidētia factū eſt cuiuſ
figura p̄ceſſit in agno. de q° Exod. 12. ꝓdictū
eſt Os nō ꝓminuetis ex eo. Non q̄ figura
ſic fieri coegerit: ſ3 q3 ſic futu⁹ erat in figura
p̄ceſſit. In preſagiū myſtici cozpis ſaluatozis
cui⁹ oſſa. i. pfecti atq3 ꝓfantes viri nullꝰ tri/
bulatoibus vel duerſitatib⁹ in aīo ſeu in mo
ribus ꝓfringunt: ſ3 ad oīa pati vſq3 ad mozte
ſemp inſupabiles ꝓmanſerunt: q3 q̄d̄ cozpe
victi: tñ in aīa t mozib⁹ nunq̄ fracti. Apto
aūt lateris facta lancea militis rememozat p̄
teritū: qō dum factū fuit = fluxit h° inſinua/
uit futuꝝ t futurum euentū in p̄ns t factuꝫ
eſt preteritū t velut inſieri expectaba⁷ futuꝝ
De latere ſigdem Adam formata eſt Eua. t
hoc in aptōe lateris xp̄i rememozatur p̄tez
ritū. ſignificans hoc qō erat futuꝝ: t futuruꝫ
qñ tūc aſſeruit p̄ns factū: qm̄ ex ſanguine at/
q3 aqua redēpta ē: formata eſt: t lauat eccle
ſia: q3 ſanguis exiuit t aq̄: ſanguis i redēptio
nem ſed ēt in ablutōem aqua defluxit: vñ for
mata eſt eccleſia ex latere xp̄i vt eterne vni/
tatis atq3 dilectam a xp̄o ſe diſcat: t vt reco
gnoſcat q3 diſplicuit culpa ꝓ q̄ ſanguis dīnus
ex hoie deo viuo t mozruo ita defluxit. Hō
ēm qua q̄ſtitate conſtitimus ſi ꝓ nobis diui
nus ſanguis effunditur. Aqua enim ad litte
ram nō cū ſanguine indiſtincta defluxit. neq3
n. potuiſſet ab inſpicientibus comꝓehendi ſi
mirta tunc ſang⁹ ne defluxiſſet. Et forte to
tus ſanguis efflurit cū illo dīno cozpore in
gnum totus amozis effuſi poſt quē humoz
aque⁹ egreſſus eſt: qō gdem eſt alio myſterio
factū vt p̄ius egrederet er eodē cozpore re/
dimēs p̄cium: deinde aq̄ in qua multitudo po
pulozꝝ redempta ſignificat. Sunt enim, aque
multe ppli multi: tñ q ad xp̄ianam fidē p̄ti
nēt, vn⁹ fidel ppls ſūt vt ñ ſint aq̄ ſ3 aq̄ q̄ ma
nauit ex latere chriſti. ſicut. i. cozin. 10. c. apls
ait. Vnus panis t vnum cozpus multi ſum⁹.
o nnes qui de vno pane t de vno calice par/
ticipamus. Et iterum ephe. 2. c. inqt vnus
us: vna fides: vnum baptiſma. Notanter tu
aduertandum eſt q latus xp̄i dicit apertum
non vulneratum: qm̄ ꝓprie vulnus ꝓterq3
in viuo cozpore fieri nequit. Non enim vul/
ne. tio ꝓut rerum experientia ſonat t mos
vſitatus allogt ſup inſenſibilia cadit percuſſ
onem ſciſſion. m ſeu apertionem t his ſimlia
ꝓſa ſunt apta recipere. ait enim euangeliſta
Jo. Vnus militum lancea latus eius apuit.
Vt aperto latere cognoſcamus dilectoꝫ cor
dis vſq3 ad mozte t ad illū ineffabilem amo
rem eiuꝫ ingrediamur quo ille ad nos ꝓceſ/
ſit. Accedamus igr ad cor eius: cor altu⁹: cor
ſecretum: cor oīa cogitans: cor oīa ſciens: cor
diligens. Imo amore ardens t aptā portaꝫ in
telligamus ſaltē in amoris vehementia cor
diffozmes. Ingrediamur inq̄ ad ſecretū ab
eterno abſconditum: nunc vero in monte qua
ſi aperto latere reuelatum: qm̄ apertio lateriſ
eterni templi apertionem demonſtrat vbi om
nium exiſtentium conſummata eſt felicitas
ſempiterna.

¶ Artic⁹ tertius 2ᵉ partis principalis ō hiſ
que concurrunt ad deponendum de cruce t
ſepeliendum Jeſum.

Ertio contemplemur

deuotoꝝ dolozē. Adueſpaſcente iaꝫ
hora ſtabat meſtiſſima mater cū illa
familiola ꝓua in terra ſedēs afflicta t laſſa
neſciens ſi dilect⁹ fili⁹ eius de cruce deponi ō
beret: aut quozum auxilio id perfici poſſet. in
tribus ſigdem fuerunt tūc afflicta corda corū
q diligebant. Jeſum. p° in ꝓpatōe. 2° in ō
poſitione. 3° in ſepelitione.

¶ Quō Joſeph t nichodemus pauerunt
iſtrumēta. t alia. vt deponerent t ſepelirent
Jeſum. capl'm p^m.

Rimo quidem afflicti

fuerunt deuoti Jeſu in ꝓpatōe ſcz
ad deponēdū t ſepeliēdū eū. inf quos
ꝓpaſſiua ſolertia Joſeph t Nichodemus ſe
diligentiſſime obtulerūt. Cum igr ēt ſero io
ſeph pilati lr̄ia iā obtenta de ſepultura dñi
diſpōere ſatagebat. hic nō ꝓſenſerat ꝓbo nec
aīo ꝓſ⁹ indeoꝝ q̄d̄ non reſtitiſſet in facie mē
te territus t velut torrentē mag^m irremedia
bili impetu defluentē: cognoſcens aiur⁹ inde
oꝝ cui decreuit cedere magis q̄ verbis ſteri/
liter repugnare. Nō. n. adhuc feruoꝝ amoris
t fidei xp̄i Jeſu ei⁹ interna ꝓfuderat. Time
bat. n. extra ſynagogam fieri magis etiaꝫ moz
tem: ſed euge ſibi ſi ꝓpter xp̄m eū crudeli moz
te ꝓeiſſet: quemadmodum innocentia tacens
t Joannes ꝓeloquens t ꝓecurrens magna

413

De ſacratiſſima paſſione

ñ de eo Lucas euangeliſta cōmemozat dicēs
Et ecce vir nomine Joſeph q[illegible] decurio vir
bon⁹ t iuſtus: hic non conſenſerat cō[illegible]
eoꝝ. ab arimathia ciuitate iudee q̄ expectabat
t ipſe regnum dei. Officium gdem ſuū recte
myſterio ꝓcurabat. Erat. n. ſup hoīes deceꝫ
curam bñs in cuicio reipu. vt q̄ſi deceꝫ ꝓcep
ta ſeruans iuſtus t bon⁹ eſſet t fide ꝓuerſus
ad xp̄m expectaret regnū dei qō vere creden
tib⁹ ꝓmiſerat ipſe chriſtus. Hinc quoq3 ad
iunct⁹ eſt nichodemus q ēt occultus erat diſ
cipulus Jeſu. Vñ in p̄inc° ꝓdicatiōis xp̄i
ad ip̄m nocte venerat: mir gdem de ipſo oc
culto diſcipulatu cti ꝓfeſſiōem coram hoīb⁹
xp̄o exegerit. t roma 10. c. apls dicat. Corde
n. creditur ad iuſtitiam: ore aūt ꝓfeſſio fit ad
ſalutē. vñ ſi veri diſcipl⁹ quō occulti: ſi aūt oc
culti quō vi⁹ ſ3 nēpe in his oñdit xp̄s ſuā. pui
denā ad futura t ꝓterita ſuper his q adhuc
amore xp̄i non feruēt: futuꝝ vriq3 erat vt ali
q ſeue ꝓſecutōis tpe ad horam ſe occultarēt
cē fideles in ſubſidiū plurimoꝝ. t q pcuſſerit
martyꝝ geſta h° qō dicim⁹ non ignorat. nā t
charitas ꝓa ſufficit ad ſalutē: t ſi nō ita ſit fer
uens atq3 ꝓfecta q̄ penitus oēm timoꝛē ex
cludat. Multos. n. legim⁹ ſe occultaſſe ad tē
pus alioꝝ vtilitatib⁹ ſe ſeruantes: ſ3 oportu
nitate aduenīte tormēta aſpa ſubiiſſe ꝓ xp̄o.
Multos quoq3 legim⁹ corde pauido fugien
teꝫ inuctos tñ letiſſime ꝓ xp̄o mortis excepiſ
ſe ſuam. hoc ſigdem in his duob⁹ occultis
diſcipulis myſtice ſignificari autumam⁹. Cō
ueniātib⁹ igr ſil' his duob⁹ xp̄i diſcipul' ad ſe
peliendū Jeſum mercat⁹ ē ioſeph ſyndonē
ad inuoluēdū xp̄i cozp⁹ t libras fere cētū mir/
re t aloes ad vngēdum detulit nichodemus.

¶ De nouo dolore quē hūerunt deuoti ipſi⁹
Jeſu in depōne: cū illū deposuerunt de cru
ce. capl'm 2^m.

Ecūdo vero afflicti fue

runt deuoti ipſi⁹ Jeſu in depoſitōne
ſ. cozporis ei⁹ de cruce. Venerunt g°
ioſeph t nichodem⁹ ad locū vbi erat crucifi
xus Jeſus deferentes inſtr̄a cū quib⁹ clauis
euulſis poſſent deponere eū. Quos vt mater
vidit volētes deponere illū q̄ſi ō mozte reſur
gens reuirit paululū ſp̄us eius t illis put po
terat auxiliū cū ceteris miniſtrabat. Erectis
diuerſis ſcalis vnus de manibus clauos ex
trahebat alius ne caderet cozpus examine ſu
ſtinebat: Stabat etiam mater Jeſu in altū
brachia leuans t manus xp̄i t caput depen/
dētia recipiebat ſuper pectus ſuum: quem cū
attingere parum valuit iam nō ſinebat eum
ſed in eius amplex⁹ t oſcula ruens de ſuo di
lecto. ſ3 extincto filio faciari nō poterat, dū
q3 de cruce. in terram cozpus depoſitum fuit
ꝓe incontinē[illegible] doloris. t immenſtrate amo
ris irruit meſta mater ſup faciem eius t faci
em ſuam faciei chriſti coniunxit: t oſcula
deuota imꝓimens quaſi m[illegible] tua ſtetit t trā/
ſire ex hoc mundo eſt viſa. O quis t qualis
planctus videre ſeculozum omnium regem
veluti fozefactozem de cruce depoſitum re/
uolui manibus modice familie aſſiſtētis. tra
ctari manibus matris ad ſeipſā reuerſe t coz
de cū ipſo cruciſixe. [illegible]tabat ad caput extin
cti ꝓ[illegible]o Maria vehementer plangebat et
faciem eius rigans per diuerſa ſuſpiria tozq̄
batur. Intuebatur frontem t genas ocu/
los ſimꝰ t naſum oſq3 illi⁹ oſculabat frequē
tius. Ipſiuſq3 lachrymе in tanta vbertate
fluebāt vt carne cum ſpiritu totam in lachry
mas reſolui putares. Que plangendi cauſa
que hic iure copia lachrymarū q̄ vnica vni
ci mater in hanc calamitatem deuenerit, vt
cogeretur illum [illegible]n turpiter mozruum tan
gere. ſic aſpicere ſine crimine vulneratum:
plagarum: vndiq3 liuidum: vbiq3 perfoſſum
valide. Cui dum crucifigeretur aſtitit elena/
ri eu3 in cruce. ꝓſpexit t percepit auribꝰ blaſ
phemias emulozum dum alte clamaret: au/
diuit; dum ſtiuit non valuit vt mater patien
ti filio dulcem porrigere [illegible]tum: dum etiam
[illegible]oreretur. inclinare caput aſperit: t coꝛ eius
[illegible]oloris gladius pertranſiuit. Nunc vero ad
doloris augmentum tenet ipſum in ſuo ma/
terno t virginali gremio reclinatum: t offici
oſa ꝓfunere cogitur inuoluere mozruum ex
aliena ope ſibi preſtitis lintheis quem natum
infantem inuolut vilibus pānis t ad amari
tudinis cumulum contra mozem matrum ip
ſum cogitur ponere in alieno ſepulcro. quez
puerum vagientem in paupere preſepio recli
nauit. Mlozabat implacabiliter etiaꝫ Maꝫ
dalena ad pedes Jeſu quos ſepius oſculans
t lachrymis iterum rigans t lauans ample
xabatur. O quis exprimere poſſet ſui cordis
dolorē quis exprimeꝛ valerꝫ ſui cordis amo
rē dilect⁹ ēt ille diſcipl⁹ t a[illegible]mires familiole
xp̄i nō ceſſabāt a fletu inuātes inuolucr[illegible] p⁹

Universidad de Deusto
Biblioteca

ihesu xpi z ad sepulchrū illud deferre.
De amarissima sepelitione ihesu z cum q̄sto dolore z fletu maſ z ceſi deuoti ei⁹ reliquerūt sepulchrū. et ihr'm ad domū iohānis reuersi sunt. Capitulum tertium.

Ertio vero afflicti fu

t erunt deuoti ihes. in eius sepelitione. Dum igitur ioseph z nichodemus dñm vellent ponere in sepulchro postulabat me issima mater sepeliri cum illo. ꝙplerabatur filiū suū inexplicabili amoris dulcedine osculans illū z dicens. Miserimini mei. miseremini mei. saltē vos amici mei. Illū adhuc paululū relinquite mihi. vt facie eius subtracto velamie valeā cōtemplari z videndo aliq̄tulū ꝺmorari. Monitur tandem dñs in sepulchro ac revoluit lapis super illud lapidē sepulcri ꝙplectitur z osculatur ac madefacit irriguo lachrymaꝝ mestissima mater ac genu flectens z filiū adorās oi corde z qua potuit voce filium bñdixit. O genas rare valeret magdalene gemit⁹ z singultus ac cordis dolorē cū extinctuꝝ cernebat et in sepulchro ponebat quez diligebat aīa sua. Cum in his diutius morarē mestissima mater vsq; ad cōpletoꝛū h ā accessit iohēs cui eā ꝓmēdauerat xps lugēsq; z ipe multū nō ei poterat se ꝓtinere leuauit eā lugentē. Nam cruciata gemitibus: fatigata doloꝛibus: afflicta plorātibus: pedibus stare nequibat. Attē de anima mea q̄tum dure iaculationis aspectus maternus cōtuitus prebet qñ a sepulcro filii dolorose aurſa pallēs facie, aspersa sanguine cum anheloſis suſpiriis z gemittib⁹ interruptis ac fletibus lachrymosis, versus ciuitatem reducitur, adiuta manibus illaꝝ fideliuꝝ muliez. Vertebat se septus mesta mater dum tardo gressu rediret ihr'm. z locum in quo ertinctū filiū relinquerat ꝓspiciēs gemitus renouabat. Interim cū porte ciuitatis appropinquaret forte ꝓcurātibus sororibus matris dei portata sunt vestimēta z capitis vela. nouе z meste viduitatis que illā induerūt z caput ei⁹ velauerunt. Cū hora iam tarda ingrederetur ihr'm plorātib⁹ cūctis, femine multe sentientes ploratus accurrētes pietate mote sup tam afflicte matris doloꝛe ad luctū ꝓuertebātur amaꝝ z illaꝝ quedā sequētes illā cū ea plorabāt. Tam pie plorabat z tā amare debat btā virgo ꝙ vir poterat continere lachrimas quicunq; videbat vel sentiebat eaz fiebat luctu. quocūq; trāsibat plorabat ipsa plorabant et ābulātes cū ea plorabāt multe veniētes obviā ei. Sic tandē deducitur a plorātibus quousq; ventū est ad iohis domū in qua quādoq; cū filio suo residere solebat. Quā cū ingressa esset rememorans loca domus in quibus cū ea fuerat cōuersat⁹ filius suus renouabat ploratuꝝ z vlulat⁹ lachrima biliter dicens. heu me dolente vbi est nūc filius meus dilectus. vbi amoꝛ meꝰ. vbi honoꝛ meus. vbi est lumen oculoꝝ meoꝝ. vbi corona capitis mei. vbi es tu gaudiū cordis mei. vbi es vita mea. vbi es affect⁹ meus. vbi solaciuꝝ meū. vbi spes aie mee fili mi iesu iesu fili mi O fili mi ihesu. O amoꝛ meus ihesu. O spes mea ihesu. nec erat qui eā consolari posset ex omībus caris eius.

Tertia pars principalis circa sacramentum dñice passionis de rationibus quare dominus voluit in cruce moꝛi que in tres articulo distincta est.

Ertio principaliter

t in ꝓposito ꝑphē verbo iducimur a xpo ad sensuꝝ suoꝝ vitupioꝝ et confusionū quia dicit. humiliatus sum nimis id est excessi in humiliatoe mea ad q° excessu Luce. 9. c. scriptū est q° moyses z helyas visi erant in maiestate z dicebāt excessum ei⁹ quē ꝓpleturus erat in ihr'm. De hoc quoq; ꝑhī. 2. c. Apl's ait. Xps factus est ꝓ nobis obediens vsq; ad moꝛtē: moꝛtem aut crucis. Luce quoq; 24. scriptū est. Oportuit pati xpm z ita intrare in gl'iam suā. Et quodlibet verbum predictū ꝑt esse thema ꝓ diebus precedentibus hunc die: aut ꝓ festo scrissime crucis. Ante oia tñ ponendū est ad intelligentiaz dicendoꝝ q fm Alexā. de al'. in 3° tripler est differētia inter pati nostrū z pati xp̄i⁹ quia i nobis est necessitas ad patiendū. In xpo autem solūmo dispositio absq; vlla necessitate. 2° qz nos patimur velimus nolim⁹. Ipse autem ptātem habuit sue passionis vt dictū est 3° quia nos passibilitatem habemus per cām secz ex peccato. Ipse aut passibilitatē habuit nō per cām vel necessitatē aliquā, sed sola voluntate assumptā. Si igitur vis oim que fecit xps et que passus est verā scire necessitatē. cito oia ex necessitate fuisse quia ipse voluit. Vñ ysa. 53. Oblatus est quia ipse voluit.

Voluitatez vero ei⁹ nulla precessit necessitas quia nō fuerunt nisi qz voluit. Nō voluisset nō fuissent. Hec Alexā. Et hoc ergo manifste apparet q̄ sola dilectio xpi z ꝑis eterni ad nos coegit eū tot z tanta pati. sicut Jo. 3. scriptū est. Sic deus dilexit mundū vt filiū suū vnigenitū daret. s. ad acerbissimā moꝛtez crucis. Dis igitur ꝓmissis aduertenduz est q̄ oportuit xpm pati. ꝓfusionē z supplicium crucis triplici ex respectu. 1° respectu dei. Secundo respectu mali. Tertio respectu nostri. Articulus primus tertie partis principalis in quo continetur q̄ oportuit xpm pati ex respectu cuiuslibz ꝓsone sctissime trinitatis.

Primo quidem opoꝛ

p tuit pati xpm respectu dei. i. respectu totius trinitatis. 1° quidem respectu patris. 2° respectu filii. 3° aūt respectu spūsancti.

q ꝓpter tria respectu patris oportuit xp̄z pati. Primum capitulum.

Primo enim oportu

p it pati xp̄z respectu ꝑfi z h° maxie ꝓpt tria. 1° ꝓpter patris honorationē. 2° ꝓpter patris placatōem. 3° ꝓpter patris ordinatōem. 1° inq̄ oportuit pati xpm ꝓpter patris honoratōem. Quelibet em moꝛtalis culpa dicitur infinita ꝓpter infinitū deum quē infinite offendit z inhonorat. Considera igitur nunc q̄ tum dei filius xps diligebat patrē tantū tenebaꝝ diligere i⁹ gl'iaz et honorē z honorere suā inhonoratōem, effensionem z ꝓfusionē, q̄sto aūt plus illius honorem amabat z inhonoratōem horrebat. tanto pl⁹ satisfacere tenebatur ꝓ iniurijs z inhonorationibus sibi factis. ꝑ null⁹ aūt modus sufficientioꝛ iustioꝛ z ꝓuenientioꝛ erat ad satisfaciendū inhonorationibus z offensionib⁹ patris q̄tuz summa ꝓfusio z supplicium moꝛtis xp̄i filii eius qui inq̄tum homo dolere humiliari mereri z satisfacere poterat ꝓ humana ꝝneratione offenso patre. z inq̄tum filius dei erat meritum poterat intantū multiplicare z dilatare q̄ infinite satisfacere poterat ꝓ infinita ꝑis offensione. tanta erat capacitas illi⁹ aie ex ꝓsonali vnione quam hē bat cū deo. 2° oportuit pati xpm ꝓpter ꝑis placatōem. qz em xps fuit rex pacificus z pacis mediatoꝛ inter offensum ꝓtem z hūanam naturā offendentē tm fuit ei necesse laborare ꝓ pace inter eos necessario reformāda q̄tum inter illos dilexit pacē z iimicitiā ac sepatōz odiunt. Et q̄tum difficile erat has duas extremitates insimul ꝓuenire vt essent simul in vnū. diues z paup. diues pater i iustitia z pauper genus humanū ex culpa. Vñ ad ephe. 2. dicit apl's ad q..osdā in ꝓsona totius humani generis. Vos qui aliq̄n eratis longe. s. per culpe iimicitiā facti estis ꝓpe. s. ꝓ pacē veraz z vnitinā in sanguie xpi. Ipe. fit pax nostra q fecit vtraq; vnū. Et sequit per crucē interficiens iimicitias in semetipo. q̄tum vtiq; laborare necesse haberet.. orachia fortissimi pugilis volētis celoꝝ sublimitatē inclinare ad yma z terre ponderositatē leuare ad alta. ita q̄ in medio spacio in p..is osculo ꝓuenirent. Jag aūt incōparabiliter laborare necesse fuit filiū dei xpm vt rigoꝛē flecteret paterne iusticie z eleuaret pondus nostre grauissime culpe. 3° oportuit xpm pati ꝓpter patris ordinatōem q̄ em sicut in precedentib⁹ dictum est oportebat pati xpm ꝓ ꝑis honoꝛe z pro ꝑis placatōe. ideo ꝓueniens fuit deū hoc ꝓordiare z predicere ꝓ ꝓphās ac ꝓ ꝓsequēs necessariū erat hoc tam ꝓordinatū z premūcia tum ipleri. Vñ dñs Jſ. 26. inquit Quom⁹ ergo ipleb̄tur scripture, quia sic oportet fieri. Et Jar. 8. c. insup dicit. qm oportet filiū hois pati multa. Jtē fm Alexā. de al'. in 3° Ordinauit eternus pater nostrā redēptōem fieri ꝓ moꝛtē filii sui. q: si pater eternꝰ hoiem nō liberasset. esset ei conueniens fm iusticiaz Si aūt aliomō liberasset esset ei ꝓueniens fm misericordiaz. Sed q̄ per passionē filii sui liberaret ē ꝓueniens fm iusticiā miam z sapientiā. Sedz iusticiā quidē ꝓueniens fuit. Dei em iusticia ē q̄ nunq; pctm impugne dimittat. Peccatū em nō ordinat nisi in pena fm suiam Augu. in li. de natura boni peccantes in suppliciis ordinātur. Sed peccatū aut ordinatur de stricta iusticia vt puniatur eternaliter aut de iusticia vt cū mia puniatur tēporaliter. Et sic passio de iusticia q: nō potat reatū solui per hoiem pur. Vñ Anselmus. Nō em nō potuit reddere: sed debebat. deus poterat. sed nō debebat. Oportuit ergo q̄ solueret hō deus. hō qui deberet. deus qui posset. Sedm miaz etiā ꝓueniēs fuit. Nā de⁹ nō coegit liberū arbitriū hoim crucifigentiū xpm vt crucifigerent eū. sed necessaria ad redēptōem dona..t.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dñs populisset ne possent ei intētare mortem
tā hbuisset coactā vitā. Ex quo pz q ex p
prio nutu xp̄o intulerūt mortē. Deus aūt ex
malo ipetu eoz ex mia bonū nre redēptionis
pduxit debito ordine pfuato. Scōm sapien
tiā quoq; ueniēs fuit qz i hoc apparuit ma
gna sapia dei: qz ex malis pene elicit tot mira
bilia bona ppter hec oia. Unde. 22.c.dñs ait
Et quidē filio hois fm q diffinitū est vadit.
Verūtn ve hoi illi p quē tradet. Et mar.8.
aduersanti pe. passioni sue inquit nō sapis
que dei sunt q.d.sic a patre meo ordinatū est
huic fnie est Alexā. de al'.vbi supra.

Dō ppter tria re. ectu sui oportuit pati
xp̄m Capitulum secundum.

Ecundo aūt oportu

it pati xp̄m respectu sui narime
ppter tria sapie mysteria que fi
lio appropriatur. 1° ppter mysteriū corre
spōsionis. 2° ppter mysteriū signationis. 3° p
pter mysteriū clarificatōis. 4° ppter my
steriū correspōsionis. hoc est vt rnderet de me
dela huano morbo. vt vñ moz oziebat. inde
vita resurgeret z qui in ligno vincebat in li
gno quoq; vinceret per xp̄m dominū nostrū
Hinc Augusti. in ser. one de passione domi
ni ait. Quicquid Adā in ligno pdidit in cru
ce xp̄s inuenit. 2° oportuit pati xp̄m ppter my
steriū significatōis. Cōuenienter em xp̄s sustī
nebat a cruce qui crucē sup humeros suos
ipe portauit. Dō z fl insensatis infidelibus z
paganis videat ludibrium vanitatis fidelibus
tn apparet alt. mysteriū veritatis z charita
tis z marime ppter tria. Nam xp̄s po. uit
crucē. Primo sicut impator regale sceptrum.
2° sicut victor triūphū. 3° sicut illustrator ca
delabrū. 4° em portauit xp̄s crucē sicut glo
riosus impator regale ac triūphale sceptruz
Hinc ysa.9.c.ait. Factus est principat⁹ eius
sup humerū ei⁹. Et item ps. inquit. q: dns re
gnauit a ligno. Aug⁹. quoq; exponens illud
gal.6. Sibi aūt absit gloriari nisi i cruce do
mini nr̄i ihesu xp̄i scripsit. d. Crucem vt in ea
gl'iemur dns suo gestas hūero. p virga regni
nobis pmendauit qō est grāde ludibriū. ps.
z vbi mūdi phūs erubuit ibi ap'lus thesaur
reperit quod illi visum est stulticia ap'lo fac
tum est sapia z gl'ia. 2° portauit xp̄s crucem
sicut victor triūphū. s. in victorie signū. vñ gal.
c. ap'lus ait. Expoliās principat⁹ z ptātes tra
duxit illas palā triūphans. 3° portauit xp̄us
crucē sicut i. strator cādelabrū sup quo po
nenda erat lucerna. De qua ipemet saluator
Jo.8.c.testatus est.d. Ego sum lux mundi.
Ascendit dns crucē sicut doctor cathedram:
vel pulpitū predicator. s. vt viam ac doctri
nā doceat veritatis. Hinc Ber⁹. ait. In al
tum ascendit vt ab oibus videretur, fortiter
clamauit vt ab oibus audiretur z nullus er
cusaretur. Clamor lachrimas addidit: vt
hō ppateretur, Ecce q crux fcā est in passio
ne dni cathedra sapie. De h°. i. cor. 1. ap'ls ait
Nos predicamus vobis xp̄m crucifixum iu
deis quidē scandalū gentib⁹ aūt stulticiā ipis
aūt vocatis iudeis atq; grecis xp̄m dei sapiē
tiam z dei virtutē. Et item in eodē. c. ait: ver
bum em crucis pereūtibus quidē stultitia est
his aūt qui salui fiunt. i. nobis dei virtus est qz
scz per virtutē ei⁹ omēs thesauri sapietie dei
humilib⁹ z devotis illius manifestātur. pro
pter. ysa. 22.c. ad aperiendā fidelibus sapi
tiā crucis eā pmisit dns. d. Dabo clauē da
uid sup humer. eius. Hac siquidē clauē alta
mysteria revelāt. p eū qui hz clauē dō q aper
rit. s. alta mysteria p hanc crucē, z nemo clau
dit. claudit z nemo aperit. Apoc. 3.c. Hec q
dē e sapia quā ephe. 3.c. Ap'ls per crucē cō
prehendere nos optabat cū dicebat. Vt pos
sitis cōprehendere cū oibus sanctis que sit la
titudo. longitudo. sublimitas z pfundū, hoc
vt pprehendamus q ille qui passus est erat
dei filio⁹ qui habet latā dilectōem se extenden
tem vsq; ad psecutores inimicos. Habet lō
gitudinē. i. longā duratōem. quia est alpha z
o. principiū z finis oīs rei. Habet altā dñati
onem: quia in nomine eius flectitur omne
genu celestiū angelor. terrestriū hoim z infer
nor demoniorum. Et hz pfundā cognitōem. qz
fm ap'm col'. 2.c. In eo sunt omēs thesauri
sapie z scie dei abscōditi. 3° oportuit xp̄m pa
ti in cruce ppter mysteriū clarificatōis. s. no
minis ei⁹. Iz em filius dei ihesus per coniec
turā seu per certā noticiā aut solū quo ad no
minis ei⁹ vocē ab aliquib⁹ cognosc. ret ante
passionē saluator mūdi z habere nomē quod
est sup oē nomen. tn fm Bonauē. in. 3. d.
18. q. 2. super litterā absq; dubio p passionez
z crucē meruit sui nois clarificatōem. Clari
ficatio aūt nois ei⁹ in hoc pstitit q cōiter ho
mines noverūt illū qui in hūana natura ap
paruit esse filiū dei z ihesum z xp̄m. Quodl

bet aūt istor nominū est nomē sup oīe nomē
Nā si filius dei notat persona t. vna natura.
xp̄s aūt z ihesus notat pson̄a in duab⁹ natu
ris xp̄s em notat pson̄a in natura humana
relata ad diuinā quia dicitur vnct⁹ ihesus au
tem notat personam in natura diuina relata
ad humanā: qz interpretatur saluator. Dñs
snie est Alexā. de al'. in. 3. Bonauē. aūt addit
z ideo in nomine ihesu xp̄i dz oīe genu curua
ri sicut in nomine filii dei. Scōm autez hec tria
nomina filii dei tripler est clarificatio nois eius
1ª clarificatio est certificationis. 2ª diffu
siōnis. 3ª expressionis. Clarificatur aūt nomē
filii dei. 1° qntum ad certificatōem z hec re
spicit notitiā nois filii dei. 2° qntum ad diffuso
nē z hec respicit noticiā nois xp̄i. 3° qntuz ad
rōnis noiandi expressionē: z hec respicit noti
ciā nois ihesu. Hec snia est Bonauē. vbi su
pra. Alexā. quoq; addit vbi sup q nomē ihe
su idē est q saluator. Saluator em tripliciter
dicitur. 1° a potētia saluandi. 2° ab habitu
saluādi. 3° ab actu saluādi. 1° em ihesus di
citur a potētia saluādi z fz hoc ueniet et no
mē ab eno. z dr ipositū ab eno. 2° vo dr ab
hitu saluādi z sic er tpe ab āgelo impositū est.
Luc.1. z h° uenit pncipio sceptōis. 3° aūt
dicit ihesus ab actu saluādi. z fm hoc ipositū
est a ioseph. Mt. 2. al'. i. quia ei ab angelo di
ctum est. Vocabis nomen ei⁹ ihesum. Ipse
em saluū faciet ppl'm suū a pctis eor. quod
dictū est ei rōe passionis future. Et hoc mō
dicitur meruisse per passionē hmōi nomen ie
sus clarificatōem sicut phil'. 2.c. ap'ls. Factus
factus est p no. ob. vsq; ad mortē m. aūt cru.
pro. quod et deus er. il. z do. il. n. qō est super
oē no. tc. vsq; pris. Nec sentit Alleran. de
al'. Sed obstāt iudei dicētes. Quō clarifica
tum est in nobis z cognitus est ihesus. i. sal
uator mūdi cū nec repiam⁹ illū messyā quez
tandiu ppl's dei expectauit debere noiari ihe
sum sed fm ysa.c.9. Aliter dicebat multipli
citer noiari. Unde ait. Paruulus em natus
est nobis. z filius datus est nobis. z factus est
princip. us super humer. eius. z vocabitur
nomen eius admirabilis consiliarius. deus for
tis pater futuri seculi princes pacis. Ecce q
inter omnia ista ser nomina minime comme
moratur ihesus. Si enim nominatus fuisset
iurta vaticinium ysa. tenebamur ei credere. z
vtiq; credidissemus. Ad hoc respōdet Alle
rander de al'. super Lucam exponens illud.
Et vocatum est nomen eius ihesus vbi ait fm
Wernar. q illud vnū nomē ihesus in his oi
bus reperitur si e xp̄ssum z quodammodo
effusum est nec omnino aut vocari posset aut
esset saluator mundi si horum quippiā defuis
set. Ideo exponit quodlibet dicens. Primo
quod est admirabilis in voluntatum nostra
rum mutatione. u in nostre salutis inchoa
tione. Unde Bene. 32. angelus ad Ja
cob ait. Cur queris nomen meum quod est
admirabile. 2° eiz est conciliator. is in peniten
tie electione z vite ordinatione. Propterea
dicitur. Eccle. 6.c. Consiliarius sit tibi vnus
de mille. Alioquin ad. ducet consiliarios in
stultum finem. Job. 12.c. Tertio est deus in
peccatorum remissione sine qua non est sa
lus. Quis enim potest dimittere peccata ni
si solus d. us. Luce. 5.c. Quarto vocat fortis
i tēptatōis expugnatōe. Nā si hostes pre
ualuerint nō est salus. Hic est fortis qui alli
gato forti tanq; fortior arma tollit. z vniuer
sa decerpit. Luce. ii°. Hoc dicit pater futu
ri seculi. In imortalitatis collatione qua ge
naramur ad vitā imortalē. sicut per parentes
carnales generati sum⁹ ad vitā cotruptibilē.
Et hic est de quo Mt. 3. dñs ait. Mat tu⁹
qui videt in abscōdito. reddet tibi. s. mercedem
eternam. 4° nominatur princeps pacis in no
stra cum patre reconciliatione quia de⁹ erat
in xp̄o mundū sibi reconcilians. 2. cor. 5° In
bis oīb⁹ noīb⁹ natura saluatoris repit. s. iesus

Propter tria etiam oportuit pati xp̄m.

Ertio quoq; oportu

it pati xp̄s respectu spūsancti z ma
rime ppter tria. 1° ppter chari
tatis oīssionē. 2° ppter charitatis diffusionē.
3° ppter charitatis repetitōem. 4° inq; p
pter charitatis oīssionē. ppterea. Ber⁹. in ser
mone de passione dñi ait. Propter nimiam
charitatē suā qua dilexit nos deus nec pater
filio nec filio⁹ ipe sibi pepcit. Maior chari
tas est cū quis ponat aiam suā p amicis illa
vero marima fuit qua etiā p inimicis aiaz
ponere nō desperit. Cū aūt adhuc inimici ei⁹
essem⁹ reconciliati sum⁹ deo in sanguine eius
sicut. Jo. 3.c. scriptū est. Sic deus dilexit mū
dum. vt filiū suū vnicā. Vt hinc discat hu
mana tepiditas extum eternū patrē teneatur
amare qui pro nostra dilectione tradidit in
mortem filium suum. Idem quoq; Ber⁹.

sup cant.ait, In passione dñi tria specialiter
venit intueri.opus: modū: cām. Hā in ope
quidē patiētia:in modo humilitas:in cā cha
ritas cōmendat. Patiētia singularis. Humi
litas admirabilis. Sz charitas inestimabilis
Et itez in loco eodē ingt. O duri z indurati.
obdurati filii adā quos nō emollit tāta bēi
gnitas:tāta flāma: tā ingens ardor amoris q̄
p nobis sarcinulis tā pretiosas merces erpē
dit. 2° oportuit pati rp̄m ꝓpter charitatis ef
fusionē. Dila. 3° quodāmō amor salvatoris
nr̄i Jesu in ara ardentissime crucis p vniver
sum mūdū merito diffusus est vt q̄si facta sit
crux sufflatoriū spūs sanctꝰ per duob⁹ lignis
ꝓfectū:in qbus ferreis clauis ꝓficta est pellis
innocētissimi agni vt ait diliq̄ p vniversum er
sufflet incēdiū din. amoris:nec exsufflare des
stat ēt ad ꝓfunda iferni z ad altissima padisi.
nam cū in terra fuerit crux rp̄i defixa signat
manifeste q̄ virt⁹ amoris ei⁹ descendit ad in
feros ad inferni portas ereas ꝓfringendas. cū
aūt in altū elevata fuerit apte demonstrat q̄
virt⁹ eius apuit ianuā padisi:sicut in fine ar
ti. Z. huius 3ª pti apparebit. Cornua xp̄o ad
oīs quattuor mūdi plagas extēsa designant
p crucem, rp̄m p totum vniversum orbē effu
disse amoris ardorē: q⁹ ēt Jo. 19.c. mystice
designant q̄n post resurrectōem cū oñdisset
discipul' suis man⁹ z latus insufflavit z dic
eis. Accipite spm̄ sem verificans qđ Luc. 12.
prędixerat dicēs. Ignē veni mittere in terrā
z qd volo nisi vt ardeat in hui⁹ quoq̄ my
sterii Apoca. 8.c. scriptū est q̄ accepit ange/
lus thurribul aureum z impleuit illud de
igne altaris z misit in terrā. Quid p ag. ni
si angel⁹ magni consilii christus: quid etiam p
thurribulum aureum nisi christi cor cōvenie
ns designatur. Altare quoq̄ quattuor cor/
nibus in se distinctum dñicam crucez q̄ttuor
cornua in se hītem manifeste demōstrat. In
qua quidē inrta dñi precepti. Levit. 6. sem
per inardet ignis: cū sit vtiq̄ fornax ardēs
amoris dei. De hō igr altari angel⁹ ignem ac
cipit z thurribulum implet atq̄ in terrā mit
tit: cum christus per plenū meritum sue crucis
corda fidelium incendio dīni amoris infla
mat atq̄ accendit. 2° quoq̄ oportuit pati rp̄m
ꝓpter charitatis repetitōem. Hoc est vt vi
so q̄ tanta charitate dilexerit cor humanuz,
intantum q̄ p eius amore voluerit in cruce
mori: repetat vere z integre ab eodem amari.
ne insensata z dura ingratitudine comptema
tur z condemnetur. hinc Bu. de sacris li. 2°
ait. Qui creavit te ille idez redemit te ne amo
rem tuū diuideres partē creatori ptem tribu
eris redēptori, vñ z ipse modus expansionis
christi in crucę non solū oñdit rp̄m continue
ꝓpatum ad oīa diffundēda in electos filios
charitatē largiflua: veruēt ad oia attrahēda
ad se ꝟtute myrifica, z ad oia amplexāda re/
missione plenaria: necnō z ad oia transformā
da dilectōe recīproca. Dō eleganter exprimit
cancellan⁹ Philipus in q̄dā psula sua val
de notabili z devota vbi in pson̄a rp̄i crucifi
xi ad ingratū peccatorē sic ait. Dō vide q̄ p
te patior non est dolor sīle q̄ crucior: ad te cla
mo q̄ p te morior. vide penas qb⁹ afficior: vi
de clauos qbus confodior: cū sit tant⁹ dolor ex
terior, mt⁹ tū plantus est gravior: tā ingratus
dum te expior: hinc Jo. i. canon. sua. 3. c. ait.
In hoc cognouim⁹ charitatē dei qm̄ ille pro
nobis aīam suā posuit. Rependenda ē g⁹ ei
dilectio dulcis sicut Ber. ō diligēdo deo hoz
tat dicēs. Dign⁹ est plane diligi q̄ nos rede
mit: p̄sertim si aduertat gs quos z q̄tū ama
verit. z iterum alibi ait. Sup oia te mihi red
dit amabilē bone Jesu calix quē bibisti opus
nostre redemptionis.

¶ Articulus 2ᵉ⁹ tertie ptis principalis q̄
oportuit pati rp̄m respectu triplicis mali.

Ecundo oportuit pati

rp̄m respectu mali. Et maxime 3 tri
pler malū nobis 3rium, p° 3 diabolū
2° 3 peccatū 3° 3 infernum.

Propter tria oportuit pati rp̄m respectu
demonis capl'm p^m.

Primo quidez oportu

it rp̄m pati contra diabolum: z mari
me ꝓpter tres causas. Primo vt de
ciperet eius maliciam, 2° vt confunderet ei⁹
superbiam, 3° vt minueret eius potentiam.
P^m contra eius intelligētiam, 2^m contra ei⁹
voluntatem, 3^m 3 eius facultātem ꝓtātem
P° vt decipet eius maliciaz. Fuit.n. crux p̄i
scantis christi baculus, vel arundo: deitas ejus
ham⁹. Sz caro extitit esca. Solet.n. p pisci⁹
capiēdis i hamo p esca apponi vnis: ꝓpter
ea rp̄s de se p ꝓphām ait. Ego aūt sum vnis z
nō hō. Presumēs igr diabol⁹ d astutia sua
ascēdit sup brachiū crucis vt attēte perstru/

stultū est dei sapienti⁹ est hoīdus. naz Job.
25°. dicitur. Mudētia ei⁹ percussit supbum
Et null⁹ recordat⁹ ē hois illius pauperis. s.
cōpatiendo. vñ Amos. 6. c. Nihil cōpatiēbā
tur super contritōem ioseph. Hinc trono. 3
Ad hanc memoriā ipse dns nos hortat dicēs
Recordare pau tatis z transgressionis me.
absinthii z fellis. 3° oportuit rp̄m pati vt mi
nueret dyaboli potentiam. Q̄ que quid ē p pas
sionē eius vtiq̄ diminuta ē. Et hoc triplici rōe
p° rōe alligatōis, 2° rōe absolutōis, 3° rōe de
fensionis. 3° em per passionē rp̄i potētia dy
aboli diminuta est rō alligatōis. q. s. per rp̄i
passionē alligatus est dyabol⁹ in abyssō. vñ
Apoc. 20. Jo. ait. Vidi angelū descendentez
de celo habentē cl[illegible]ssi. z cathenā ma/
gnā in manu sua, z apprehendit draconē ser
pentē a[illegible]quū qui est dyabol⁹ z sathanas. et
ligavit eū in abyssum, z clausit z signavit sup
illū, vt nō āplius gentes decipiat donec ꝓsum
mātur anni mille. In quibus sacratis xp̄is
tria iohānis mysteria revelātur. 1° m. s. passiōis
2^m ligationis, 3^m signationis. 1° m quod hic
revelatū est iohānī est mysteriū passionis. Et
de hoc. d. Vidi. s. p revelatōem angelū. s. ma
gni cōsilii rp̄m descendentē de celo. i. de altitu
dine sua nō solū vsq̄ ad incarnatōez sed etiā
vsq̄ ad humiliā passionē. sicut phil'. 2. c. ap⁹
ait. Humiliavit semetipm̄ factus ho. vsq̄ ad
mor. mor aūt crucis. Habentē clauē abyssi.
id est ptātem claudendi abyssum. Abyssus ei
dicit ab a. quod est sine: z bysso. q. sine bysso z
candore. Et designat spūs infernales qui pri/
vati sunt luribus gr̄e z glorie. sci. vñ Job. 28
dicit. Abyssus nō est in me: s. lumē gr̄e seu glie.
sed oīno tenebrositas malicie culpe z pene.
Hanc quidē abyssum clausit xp̄s quando p
passionē suā artavit z limitavit maliciā suam
ne egrederetur ad actū. Et cathenā. i. potesta
tem dyabolū cingendi pena. Per clauē ergo
z cathenā rp̄i ptās signatur. Per clauē. s. in
q̄tum claudit in eo eritū necumento. per
cathenā vero inq̄tum stringit eū supplicio. in
manu sua. i. operatione passionis sue seu in li
bero voluntatis sue. 2^m aūt quod revelatur
Jo. est mysteriū ligationis. Et de hoc subdi
tur. Et apprehendit. s. xp̄s draconē. Infer/
nalem qui sic dictus est propter eius violen/
tam potentiam. Est enim dracho serpens qui
violentia opprimere solet. Hanc potestatem
xp̄s virtute sue passionis apprehendit. i.

nuit.s.ne q̄tum vellet in actū pdiret atq; se/
uiret. Serpentē.s.p insidiantē maliciā. Vñ de
eo Ge.3. dictū est. Serpens erat calidior cū
ctis animantibus terre. Antiquū per consuetam
z inueteratā nequitiā qui est dyabolus.s.per
deicientē superbiā. Interpretatur em deor sū
flucs z sathanas p aduersātē duriciā. sathās
em aduersarius interpretat. z liganit eu3.i.
potestatē eius cohibuit ne q̄tum solebat an
te eius passionē electis nocere posset. Vnde
Greg. sup hū locū. Do[a] diuine dispēsatōis
astringitur ne q̄tum deus nocere vellet effre
netur per mille annos.i.per totū tēpus a tpe
passionis vsq; ad tpa antixpi fm glo. Et mi
sit eū in abyssum de qua sup dictū est z clau/
sit hoc est potestatem nocēdi iusto limitauit.
Et de h° Iob.38. Quis pclusit ostijs mare.i.
dyabolū qui est amarus z inquietus veluti
mare.q.d. Nemo nisi xps qui meritis crucis
passionis sue cohercuit ptātē eius. 3^m quod
reuelatur Jo.est mysteriū signationis. Et de
hoc subditur. Et signauit super illū.i.signacu
lo sancte crucis sic clausus sigillauit: quia vir
tute crucis fideles eū repellunt vt nō seducat
scs per tētationes gentes.i.electos in diuersis
gentibus. donec psummentur mille anni.i.do
nec cōpleatur vniuersus, tēpus a passione xpi
vsq; ad tpa antixpi.sicut dictū est. Sed nōne
etiā tēpore isto multos seducit. Dicendum q̄
z nūc seducit.s.eos qui abutūt vel nō vtunt
armis.s.a xpo datis vel que sibi darētur si vel
lent. De quibus armis statim subdemus. 2°
etiā per passionē xpi po[a] dyaboli dīnutā est
rōne absolutionis. Cum em dyabolus non
habeat potestatē in humano genere nisi rone
peccati. iam alligata est potestas eius: qui in
illis qui baptizātur absolutus est reatus ori
ginalis z actualis culpe. Vnde apls hebre o.
2.c.ait. Oportebat ihesum xpm per mortez
destruere eū qui habebat mortis iperiū.i. dia
bolū z sic liberaret eos per mortē qui per to/
tam vitā erant obnoxii seruituti. Nunc etiam
Crisosto. exponēs illud Ysa. 27. Si filio dei
es descende de cruce ait. imo quia filius dei est
nō descendat de cruce. q; ad hoc venit vt cru
cifigeretur z sic humanū genus a morte lib/
raretur. 3° quoq; per passionē xpi po[a] dya/
boli dinuta est ratione munitionis z defensio
nis. Scōm em Aller. de ar. in. 3°. Habem[9]
nēpe [illegible] po[9] passionē xpi plusq; ante multipli
[illegible] arma quibus terrētur demones inferna/
les. Inter que singulare munimē est contra
oia demonia z cōtra eox opa, inuocatio no/
minis ihesu xpi. sicut ipe Ysar. vltio ait. In
nōie meo demonia eiciēt tē. Et iterū ppha
inquit. Sanctum z terribile nomen eius
Sanctum angelis bonis terribile ange/
lis malis. Et iterū ysa. 30. A voce dñi pauc/
bit assur virga percussus. Assur em negotia
tio interpretatur z signat dyabolū qui circu
iens z querens quē deuoret nunq; ocio va/
cat. Vnde a voce dñi ihesu fideliter invocati
terribiliter pauet virga percussus. id est tan
quam si virga percussus esset. Secundo hē
mus signū sanctissime crucis ad cuius aspec/
tum etiā oēs maligni spūs expauescunt. In
baptizatis em xpianis caracter passionis est
signū crucis ex sacramto baptismatis q° pote
stas dyaboli coheretur. Vnde Apoc. 7. Ange
lis quatuor angelis.i.quatuor principalioribus de
monibus dictū est. Nolite nocere terre z ma
ri neq; arboribus quo adusq; signemus ser/
uos dei nostri in frontibus eox. 3°. habem[9]
angelos dei qui efficatius nos tuētur q̄ ante
xpi passionē eo q̄ post incarnatōem filii dei,
generaliter amplius reuereantur naturā hūa
nā. In cuius signū āgel[9] Jo. volēti se adora
re ait. Apoc. 19. Vide ne feceris conserv[9] em
tuus sus z fratrū tuox habentium testimoni
um ihesu.s.salutis. 4° habemus ecclesiasti/
ca sacramta z fidē oim predictox. Propte/
rea ephe. 6. hortatur nos apls.d. In oibus
sumentes scutū fidei in quo possitis omia tela
nequissimi ignea extinguere. 5° habem[9] alia
plura arma. sicut scripturā. sacra documenta
sanctox. reliquias sanctas z multa alia qui/
bus nunc si volumus nos possumus defensa
re. Sed dices nōne potestatē habet dyabolus
etiā nūc verandi corporaliter eos qui xpiani
sunt sicut quotidie experimur in multis. Ad
quod dicendū fm Aller. vbi sup. q̄ dyabol[9]
etiā post xpi passionē etiā habet potestatē ve
xandi corpora. sed nō quorūcūq; nec qualif/
cunq; Potestatē em habet corpora exēcita
tox ab ecclesia precisox sicut scribit[ur] i. cor.
5. de formicatore quē exēcaunt apls dicens
Judicauit hmōi hoiem tradere sathane in i/
teritū carnis. vt spūs saluus fiat. Eox vero
fideliū corpa qui ab eccla nō sunt precisi ptā
tē verādi nō hz mīs quaten[9] a deo pmittitur
vel ad hoim correctōem vel ad scīox exercita
tōem atq; coronā. Sicut de btō anthonio

reperitur: qui postq; fuit a dyabolo flagella/
tus dū quereret a dño apparere sibi. Vbi
eras dñe cū me demones flagellabant, a dño
audiuit. Vbi eram sed victoriā expectabam.
Ā passionē vero ptātē hēbat demō verādi
corporaliter oēs preter illos qui solo spālu pri
uilegio a dño tuebātur fm q̄ de sciffimo iob
scriptū est. Job.i.c. vbi dyabolus de iob ad
deū ait. Nōne tu valasti eū z domū ei[9] vni/
uersāq; substātiā ei[9] per circuitū. Nō tñ sem
per vtebatur dyabol[9] antiqu[9] sibi tradita po
testate puniendi p penā vt maiorē hēret ptā
tem seducēdi per culpā. sicut nūc i excōicatis
z infidelibus idē fuat. Manifestissimū quoq;
signū q̄ per passionē xpi potētia dyaboli mīo
rata fit, est adoratio vni[9] dei z digna abhia°
atq; exclusio z abolitio yd latrie per vniuer
sum orbē facta post passionē xpi. Que tamē
idolatria ab initio legis vsq; ad xpm deleri
nunq; potuit etiā in pplo iudeox in q̄ re/
gnabat dīnus cultus. Et vbi ante passionem
xpi ab infidelibus per vniversum mundū di/
bolus in multitudine ydolox, spreto vno et
summo deo quasi venerabatur vt de[9]. Post
xpi passionē spreto demone in ydolis suis in/
tantū dilatat[9] z magnificat[9] est cultus vnius
dei tñq; accessit mūdus ad vnitatē dei credē
dam intelligendā atq; colendā vt etiā i trib[9] p
sonis summe vn[9] z sume simpler esse credat z
a sapiennib[9] intelligatur q̄ nunq; tantum fie/
ri potuit in vetetitestamento.

q̄ oportuit pati xpm ,pter pctā nostra.

Ecūdo oportuit pa
ti xpm ꝫ pctīs. s. tā originale q̄ ac/
tuale vt mortē nostrā moriēdo de
struret z vitā resurgēdo repararet. Vñ z fe
cit cū in aracrucis imolat[9] est sicut ,pphā ait
Ibi confregit potētias arcū scutū gladiū z bel
lū. Ibi. i. in cruce xps cōfregit potētias. s. dy
aboli. Iste nēpe potētie pctā sunt que ab ef
fectu sic dicunt. q; p illa potērer captiuū tene
bat gen[9] humanū. Me siquidē potētie princi
paliter .. quatuor distingūtur. Vna est potē
tia delectationis. 2ª ꝓsensus. 3ª opis. 4ª ve
ro ꝓsuetudinis. Vña dyaboli potētia delecta/
tionis est que p arcū signatur. Nam sicut ar
cus subito et ipzouiso ferit. sic subita delecta
tio et īsperato mentē transfigit. 2ª potentia
est ꝓsensus. Et hec per scutū intelligi pt. Sic
em voluntas bōa scutū ꝫ dyabolū noiatur. iux

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝛ ipm tulit de medio affigens illud cruci cyrographū ſm papiam eſt manus inſcriptio. i. cautio que fit inter creditorē ꝛ eū cui mutuatur, vt depoſitū nō poſſit negari ſm eñ glo. de cretū eſt ſententia cunctis hoibus aduerſa. q̄ Bene. 2. Ade in perſona humani generis dictū eſt. Morte morieris. Cyrographū dicit ade quod quaſi cautōem contra nos tenebat dyabolus. Sꝫ illud cyrographū xp̄s tulit cū nobis per crucē delicta ꝓdonauit Ex hoc igit patet ſm Thomā. de ar. vbi ſup̄ q̄ decretuꝫ dē ſnia dei reſpectu neceſſitatis mortis ſiue exclu/ſionis a vita celeſti. Cyrographū vero erat reatus peccati Ade totū humanū genꝰ Vi detur igitur ſm Alexā. q̄ cyrographū dicat culpā. Decretū pena que ſequitur culpā. Deleuit ergo xp̄s per paſſionē ꝛ crucem cyrographū cum purgauit originē culpaꝫ. et deleuit decretū cum amouit eternam pena.

Oportuit xp̄m pati vt ſanctos patres in limbo exiſtentes a poteſtate dyaboli liberaret

Capitu. tertium.

Tertio oportuit pati

xp̄m contra infernū. ſ. vt ſanctos patres liberaret de limbo ꝛ dyabolica ptāte ſicut per Ieam. iꝫ. c. ipe dns ait. Ero mors tua o mors morſus tuus. ero iſerne. Dō quidē ipleuit quando per mortē ſuā antiquos patres de poteſtate dyaboli liberauit. Et tunc quidē infernū momordit quia p rem abſtulit, partem reliquit. ſm mortem ḡtum ad electos oēs deſtruxit. Oportuit tamen xp̄m ſanctos illos patres per paſſionem ſuā ab inferis liberare. Nam ſm alex. de ar. vbi ſup̄. Licet in ſanctis illis per circūciſionē deleretur culpa originalis ꝛ per charitatem culpa actualis. ꝛ ḡtum ad maculā ꝛ ḡtum ad diuinā offenſam ꝛ ḡtum ad reatū gehēne. Non tamen ḡtum ad reatū carentie viſionis diuine rōne cuius habebat ptātem dyabolus detinendi eos in limbo de quo miſericorditer a xp̄o merito paſſionis ſue liberati ſunt ſicut Zacha. 9. c. ad ipm dñm ait. Tu quoqꝫ in ſanguine teſtamēti educiſti vinctos de lacu. Et iterꝫ Luce. ii. c. miſtice dns ait. Cuꝫ fortis armatus cuſtodit atriū ſuū in pace ſunt omia q̄ poſſidet. ſi aut fortior illo ſuperueniens vicerit eū vniuerſa arma eius auferet in quibus confidebat ꝛ ſpolia eius diſtribuet. Hoc autem per vexillū crucis a xp̄o impletū eſt qui exiſtens fortis p̄ paſſionē ſuperans ꝛ vincens dyabolū fortē abſtulit eius arma. i. reatū originalis culpe ꝛ clauſſonē celeſtis ianue in quibus ꝓfidebat. ſ. poſſe eternaliter retinere in limbo etiā ſanctos patres ne viderent gloriā dei. Et ſpolia eius diſtribuer. i. ſanctos patres ſm varia eoꝝ merita in celo ſiue ī gloria collocabit. Et merito quidē hunc moduꝫ ſuauit xp̄s. Nam primus homo ſic in ſtatera liberi arbitrii poſitus erat vt poſſet ad vitam aſcendere ſempiternā ſi vellet: ſed perpenſo pctō ſic altey ſtatere brachiū per peccatum depreſſum eſt vt eſſet in imo inferni. ꝛ alterum in ſummo celi. Nō aut aſcenderet brachiū in imo depreſſum niſi altey deſcenderet in ſummo leuatū. Deſcendit dns ad infernum vt captiuū hoiem leuaret ad celū. Propter/rea duo qdē meruit xp̄s p paſſionē. Pmo ſatisfactionē. 2° ianue celeſtis apertionē. Ideo in deſcenſu ſuo ad inferos hec duo executioni mandauit. Nam primo per ſatisfactōem ſoluta ſunt vincula illa captiuitatis infernī. 2° vero per ianue celeſtis apertōeꝫ facta ē viſio glorie paradiſi ꝛ illuſtratio ipſa ſiue ipius ceteris etiā ſm lucē exteriorē. In hoc ergo ō ſcenſu liberauit xp̄s oēs illos ꝑ qui meriti paſſionis eius capaces erant. Inter quos etiam fuerunt oēs illi qui nō ꝓpter reatū perſone, ſed ꝓpter reatū tantū nature detinebātur. Dānati vero huiuſmodi meriti mīme capaces erāt. nec inſuper paruuli qui erant in limbo qz de corpore xp̄i nō erant per fidē neqꝫ per fidei ſacramentū. Propterea merito non fuerunt liberati. Deiqꝫ xp̄i aīa per ipm triduū mortis cuꝫ ſanctis pziꝰ in libo ſtetit cū quo fuit latro etiā ille ſacratiſſimꝰ cui dns in cruce pendēs tanta mia ꝓdidit vt illi dicere dignaretur. Amen dico tibi. hodie mecum eris in pa. Quo quidē paradiſi noīe dei fruitio denotatur quia paſſione pacta tam ipſe qꝫ alii q̄ in libo erant per eſſentiā deū cōtemplati ſunt.

Articulus tertius tertie partis principaliter q̄ oportuit xp̄m pati ꝓpter tria reſpectu niſi

Tertio oportuit chriſtum pati reſpectu noſtri. ꝛ ma rie

ꝓpter tria. Pmo ꝓpter noſtrā redēptōem. 2° ꝓpter noſtrā iuſtificatōem. 3° ꝓpter noſtrā glorificatōem.

Q̄ oportuit xp̄m pati ꝓpter noſtram redēptōem vbi ꝓſideranda ſunt tria. Pmo capitꝫ

Primo enim oportuit

xp̄m pati pp noſtrā redēptōem: de q̄ redemptiōe tria ꝓſideremus. p° ei⁹ neceſſitatem. 2° ei⁹ penalitatē. 3° eius largitatem. Pmo ꝓſideremus redēptōis nr̄e neceſſitatem. Eram⁹. n. iuſtiſſimo deo infinitis debitis obligati: nec ſatiſfacere poteram⁹ niſi ꝑ nobis filiꝰ dei moreret. ꝓpterea neceſſariū fuit illū mori ꝑ nr̄a redemptione. Eſt nihilomin⁹ ad uertendum ſm Alex. d. al. in 3°. q̄ aliter ē in nobis neceſſitas patiēdi ꝛ moriēdi: al'r fuit in xp̄o. in nobis aut eſt ſm cām materialem fomalē ꝛ efficiētē in dño aut. Jeſu xp̄o fuit ſolum neceſſitas ad patiendū ſm cām finalem ſm illud apli gal'. 4. Vbi venit plenitudo tēporis miſit de⁹ filiū ſuum factū ex mr̄iere factū ſub lege vt eos q̄ ſub lege erāt redimeret: vt adoptōem filioꝝ dei recipemus. Sꝫ iſta redemp⁹ nō poterat fieri niſi ꝑ ſatiſfactōeꝫ nec ſatiſfactio niſi ꝑ paſſionē. iō ſub neceſſitate cāe finalis fuit neceſſitas patiendi in xp̄o ſm qđ dr̄ heb. 9. c. ſup illud morte intercedente in redēptōem eaꝝ prevaricationū q̄ erant ſub priori teſtō glo. Fuit ergo neceſſaria in redēptōe. ꝛ ſubdit. Tm vtiqꝫ fuit peccatū nīm vt ſaluari nō poſſem⁹ niſi vnigenit⁹ dei filiꝰ ꝑ nobis debitoriꝰ morte moreret. non fuit igit in xp̄o neceſſitas ad moriendū ſm neceſſitatē cāe efficientis: qz nulla cā poterat eū cogere ad moriēdū cā inꝫ creata. nec neceſſitas ſm rōnem cāe materialis q̄ nulla ē neceſſitas ſecta ex vicio ꝓpagatōis in xp̄o. ꝛ illa ē neceſſitas humane ꝓditōis. nec neceſſitas ſm rōeꝫ cāe formalis. qz illa non pōt ꝓhiberi. nec voluntaria ē. qz dicit Jo. damaſce. Paſſiones ꝛ ſi ſm legē fiebant in xp̄o non tm coacte ſed voluntarie: hec Alex. vbi ſup̄. Hinc ꝓphēta de hac humani generis neceſſitate. in ꝑſona illiꝰ hanc redēptōem a dño poſtulabat dicens. Redime me dñe ꝛ miſerere mei: qz vnic⁹ ꝛ paup ſum ego. vnic⁹ non hñs amicos. ꝛ paup non hñs ꝓcliū a meipſo. 2° ꝓſideremꝰ redēptionis ꝛ ſatiſfactōis nr̄e largitatem. circa quā ſm Alexan. vbi ſup̄ pēlanda ſunt tria. videlꝫ p° q̄tum ſoluat. 2° a q̄to ſoluat. 3° ex quanto ſoluat. Pmo. n. penſandū eſt q̄tum ſoluat: Si enī vita xp̄i q̄ viuebat in carne ꝑ diuinitati aīaꝫ vnitā ꝓſideretur maius eſt vita xp̄i ratione aīe diuinitati vnite q̄ debitum totius mundi in infinitum. vñ Anſelm⁹ in libi. Cur deus hō. Putas ne tm bonū tam amabile ꝑ

tum fuit vita xpi posse sufficere ad soluendū
qđ debeť ꝓ peccatis totī mūdi: immo plꝰ po
test in infinitū. Ber. et dicit. Una gutta san
guis eī fuit sufficies ꝓcium nře redēptōis. Si tu
pendū est igī q impeciabiľ tā large ꝓ ꝓcio taꝫ
vilissime creature se dediť 2° pēsandū est a qz
t soluaťcui satisfactio fuerit facta p mortez
xpi: qz ab ipso filio dei q est per⁹ deꝰ et inueńt
sup oēz estimatōem pene satisfactū fuisse. vñ
ro. 8. c. apl's ait. Qui filio suo vnigenito non
pepcit sꝫ ꝓ nobis oīb⁹ tradidit illū quo cum
illo nō nobis oīa donauit. i. ꝺdonauit et remi
sit. Aug. quoqꝫ ait. fuit sacerdos ꝓ quo
reconciliati sum⁹ 3° pensandū ē er q̄to solu
aťi. er q̄ta charitate subierit mortē: et qz ca
ritas fuit imensa satisfactio quam ꝓ
nobis fecit sup oēm estimatōis excessisse mo
dū. ꝓpterea. i. corin. 6. apl's ait. Em. i. n. estis
ꝓcio ma. g. et poz. d. in coz. vñ et ite. i. pe. i. scrip
tū est. Nō corruptibilib⁹ auro vel argēto re
dēpti estis de vra vana puersatōe prne tradi
tōis. sed ꝓcioso sanguine qsi agni incotaminati
et immaculati Jesu xpi. Si. n. redemisset nos
sole adhuc ei ad gras teneremur. nūc aūt tan
ta nos charitate amauit q nos aīa et coꝛpe at
qz vita redemit: vt nil sibi subtrahere in
tēdam⁹. Tāta nēpe charitate dilexit nos sū
ma sapia dei xps. vt dū ꝓ nobis morīt sum/
ma eius charitas: summa insipia dici possit.
vbi qsō repiret hō tam demēs q ꝓ formica q̄
momoꝛdisset enm ꝓ illa vtiqz rediměda i foꝛ
micā puerti vellet: cū tñ vtraqz creatura eēt.
sꝫ ꝓ redēptōe nra qđ magis videť stultū crea
toꝛ i mortē se tradidit. ꝓ sua vilissia creatura

Ꝙ oportuit pati xpm pp nraz iustifi/
cationem. cap'm. 2m.

Ecundo quidē oportu

it pati xpm pp nraz iustificatōem. vñ
apoc. i. Lauit nos a peccatis nris in
sanguie suo. et ad heb. 9 Sanguis xpi q p spi
ritū sanctū semetipm obtulit immaculatū deo
emūdabit ꝺsciam nram ab opib⁹ mortuis ad
seruiendū deo viuenti. Aduertendū est tñ sm
Alex. de al. in. 3. q passio xpi se hz ad rem
onē peccati plurib⁹ mōis. duplex est. n. passio
xpi. p° in rei natura. 2° in aīa. Dº. n. sm q ē
in rei natura opabāť ad deletōem peccati du
pliciter. p° per modum meriti. 2° p modū sa
tisfactōis. In peccato ēt duo sunt. p^m est ma
cula. 2^m reatus. macula qdē deformitas est
vel dissimilitudo ad deū. reat⁹ aūt obligatio est
ad penā. Ergo est passio xpi meritoria de
letōis macule ipsi⁹ cl'pe: qz meruit nobis gra
tiam: et ome illud quo delent peccata. vñ Ro
ma. 8. c. apl's ait. Si ꝓprio filio suo nō peper
cit quō non cū illo oīa nobis donauit. 2° aut
passio xpi est cā satisfactoria ipsi⁹ reat⁹ pene:
sm q Isa. 53. c. scriptū est. Vere languores
nros ipse tulit: et dolores nros ipse por. Ihes
Ansel. 2: Cur deꝰ hō post ꝓcallegatā illiam
Judas ne tm bonū ꝛc. statim subiūgit. Vi
des ergo quō: hec vita vincat oīa peccata si
ꝓ illis detur. er his pz q passio xpi in ipsa na
tura rei delet culpā vt cā meritoria gre ad de
lēdū maculā: et vt cā satisfactoria ad delendū
reatū et penam. 2° aūt passio xpi ꝓsideratu fz
eē qđ hz in aīab⁹ sm hoc vz nbi ad deletio
nem peccati q̄ttuoꝛ modis ꝓ⁹ ꝓ dilectionem.
2° ꝓ fidem. 3° ꝓ cōpassionē. 4° ꝓ imitatiōez
Istis quattuoꝛ modis passio xpi conungit aie
et hz ee in illa. Passio igī xpi in dilectōne z fi
valet ad deletōem mac'e. passio vero xpi
in compassione et imitatōe vz ad deletōem re
atus et pene. Dº igī passio xpi duobus mōis
vz ad deletōem peccati: sicut dicit Jar. in
3. sen. d. 18. Primus modꝰ est ergte charita
tis excitantis. 2° er pte fidei efficientis. 3us
mꝰ aūt modus er pte charitatis excitantis est.
qz ꝓ passionez xpi excitať in nobis dei amoꝛ
sm q. 5. c. ad ro. apl's ait. Cōmendat deus cha
ritatem suā in nobis. qm cum essemus pecca
toꝛes christi ꝓ nobis mortu⁹ est. et er hoc ac
cendimur ad amandū eum charitatis amoꝛe
q̄ opit multitudinē peccatoꝛ. 2° aūt modꝰ est
ex pte fidei efficientis: qz passio xpi ꝓ fidē foꝛ
matā q̄ est cū amoꝛe dei. valet ad deletōez ma
cule peccati vt cā effectiua ꝓiuncta. et hꝰ i ad
ultis in fide ꝓpria vel cū sacro fidei. vt bapti
zatis ad deletōem macule in puer. et hoc i fi
de aliena scz eccl'esie. vñ apostolus Rom. 4.
c. Justitia dei per fidem est Jesu quē ꝓpo/
suit ꝓpitiatoꝛem per fidem in sanguine i. per
fidem passionis. Er quo relinquit q er fide
passionis est iustificatio siue emēdat peccā
toꝛum. 2° vero passio xpi ꝓ compassionez et
unitationem vz ad deletionem reatus pene.
Maximo enim compassio interioꝛ est causa re
missionis pene. vñd. 2. thimo. 2. Si compa/
timur et conregnabimur. Ad hoc enim chri/
stus crucifixus continue in ecclesia ꝓsenta/
tur vt ad compassionem eiꝰ continue inflam

Ꝙ oportuit pati xpm ꝓpter nram glori/
ficationem. cap'm 3m.

Ertio quidem oportu

it pati xpm ꝓpter nram glorificatio/
nē ipse. n. ꝓ passionis sue meritū nos
ꝓduxit ad gloriā diuine ꝓtēplatōnis. hic ꝓ spe
culū in enigmate. in beata aūt ꝑria facie ad fa
ciem: sicut. 1. Jo. c. 3. scriptū est. Cū apparue
rit sibi similes ei erim⁹: qm videbim⁹ eum sicuti est.
hinc apoc. 5. c. mystice Jo. in ꝓlona oīuz sal

uandoꝛ ait ad xpm. Dignus es dñe apire li^m
et soluere septē signacula ei⁹. qm occisus es et
redemisti nos deo in sanguie tuo ex oī tribu
lingua et ꝓpło et natōe. in qb⁹ sacratissimis
vbis tripler rō demonstrať: qre humāo gene
ri celestis gl'ia reuelata sit. pº rōne dignitatis
2° rōne mortalitatis. 3° rōe vtuositatis. 4° aūt rōne dignitatis q fuit in soº xpo. Solº. n.
dñs Jesus dign⁹ apire libzū visionis dine
et signacula septē dotū btoꝛ detegere q dñs ē
ꝓ data sibi a deo pre in celo et in terra ptātem
sicut Mat. vlti. dictū est. Quia natura ē d
us eandē cū pre hz: naturā. vt q ꝓ diuinitatē
a deo pre accepit. nobis humanitatē appa
rens posset cōicare. vñ. Jo. i. Unigenit⁹ q ē
i sinu pris ipse enarrauit. er hº. n. q hic dr ap
paret falsitas illa⁹ er qdā min⁹ erudi
ti in xa theo^a dyale^ negociantes asserere vo
luerunt non am pactū iudic^m puenire posse
ad facialē visionē dei. si. n. liber sapie dei et vi
sionis dine in quo oīa legunt meritis passioīs
xpi vt hic appet nobis apt⁹ ē. qd cāe eē pōt q̄
re dine visionis effect⁹ vltreⁱ drať cū cā tam
sit ꝓpleta q̄ est meritū passiōis xpi. In hº em
myste^m xpo in cruce mortuo velū tēpli scissū
est vt dr Luc. 23. et lat⁹ xpi aptum ē: sic Jo.
19. c. ait. Et exiuit sanguis et aq̄. In sanguie
redēpti a diaboli fuitute et aqa baptismatis l
lachrymaꝛ pñie abluti ad ꝓpriis sordib⁹ intre
m⁹ ad videndū interioꝛa xpi q̄ est ipsa deitas
p ostium qđ ē sancta humanitas sua. et reue/
lato velamento ꝓpalata sanctoꝛ via abluti:
coꝛp⁹ aqua mūda introeam⁹ ad ꝓemplanda
facta sanctoꝛ in sanguine xpi q nunciauit no
bis mā nouam et viuētē p velamen. i. p carnē
sm dicit apl's heb. 9. c. 2° aūt humano ge
neri gl'ia reuelata ē rōne mortalitatis: qz ꝓ
ea nobis reuelāda xps mortu⁹ est. Si q̄ er p
te nra: qz purgati et mūdati non sum⁹ q̄tū in
nobis est a culpa impedimētū nō fuerit. er p
te dei et xpi postq̄ nos p mortē suam redemit.
vtiqz impedimētū nō erit qn reueletur nobis
gl'ia padisi. et hoc ē qđ Jo. subdit. Qm occi
sus es et redemisti nos deo in sanguine tuo.
Egtas. n. dine iustitie regsuit vt hō sine mor
te liberari nō posset q ꝓius debuisset subisse
mortē q̄s deū offendisse p culpā mortalē. Nō
tñ mors cuiuscūq hois sufficiebat ad nostrā
redemptōem: qz oīs peccatoꝛes erāt: et pctō
ris mors nō meritoria: sz debita iudicať. opoꝛ
tuit qº hoiem eē qui ꝓ hominib⁹ moꝛeret. in

Universidad de Deusto
Biblioteca

nocentē eē qui ꝓ nocentib⁹ subiret mortē ꝓ
ꝓterea innocēs xps ꝙgruissime agno assi'katur.
nec insup mors cuiuscūq; innocētis sufficeret
sibiipsi:nedū aliis sufficere posset. Q; enim
forte sigs innocēs eē valeret mors eius sufficeret
ad lucrandū sibi a deo in mortalē vitaz.
aliis tñ ei⁹ mors non sufficeret ad salutē. Nichil.n. quecūq; creatura eē ꝓt; hz; qđ leso honori dei ꝓ primi hois ꝓuaricatōem rependere posset. Oportuit g⁹ hoiem innocentē eē q posset ꝓ hoi⁹ morti: t deum eē q equalē placatōem poneret ire dei. Si.n. mediator dei t hoium hō xps Jesus de⁹ est vt eāle sit meritū premio qđ mer. . hoc ē vt hō ꝓ hoibus moreretur: vt sic redimerz eos in sanguie suo. Redimeret inq; a culpa ad grāz: vt q fuerūt inimici dei p culp. Recōcilient deo p dilectionē ꝓsummatā t verā. 3° aūt reuelata ē nobis gloria paſsi rōne virtuositatis.i. coopantium p bonā vitam ad meritū passionis filii dei. s.n. hec redēp⁹ oium essz p sufficientiam. Et si milia miliū mundor. ꝙforent q eēnt hoib⁹ plen hon tñ oium p efficientiā nisi illoz qui coopant ei p opa virtuosa. vñ Joan. ii. scriptū est. q Jesus xps moritur⁹ erat p gente non tñ p gente sz vt filios dei q erant dispsi ꝙgregaret in vnū. M. .n. p sola gente iudeozum moztu⁹ est xps: nec p oibus gentib⁹ liberandis moriebat: sed vt ex oi tribu t lingua t ppło t natione filios dei in vnitate fidei et aggregatione filii dei aggregaret. Ad hz autem intelligendum est q trib⁹ dr ex tribus filiis noe: ex quib⁹ p⁹ diluuium oē genus humanū in terra ' isseminatū est: sicut patz Bene. 9.c. Rigue sunt 7 2ᵉ. in qs diuisus est mundus ad turrim Babel. Bene. ii. Dpli aū in vna eadē lingua diuersi sunt: i vno quoq; populo diuerse sunt natōes. s. in diuersis patriis nati. vñ actu. 2. Erant in hir'm habitātes viri religiosi ex oñi natōe que sub celo est. igr sub diuersis tribubus sunt. 7 2ᵉ. lingue. Ex quo colligit q nullū gen⁹ nlis seruus nulla cōditio hoium exclusa est a gra t merito passionis xpi. vñ actu. 10. beat⁹ Pe. apls ait. Nō psonaz acceptor ds sz in oi gente q timet deū t opat iustitiā acceptus ē illi. Sit quoq; ... tellige inrta mysticū intellectū i his qttuor vocabul' qtruplicē corruptōem a qua xps hūanū genus charitate sua redemit. p⁸ est natur⁹ 2ª est ꝓmonis 3ª opis. 4ª originis. Da enim c. rup⁰ est nature quā. s. in natura opat pec-

catū t culpa natura nēpe rōnalis in trib⁹ cōsistit. s. i rōe volūtate t facultate. tō igr xps ex oi tribu rdemit qui ex hac triplici corruptōe nature. s. rōis voluntatis t facultatis suos misericorditer liberauit. 2ª est corruptio ꝙmōis que p linguā significat. 3ª est corruptio operū que p pplm denotat. pp's. n. aīe opa eius sunt. 4ª est corrup⁰ originis q intelligitur p natōem. xps g⁰ ex oi tribu lingua ppło t natione redemit q ex oi corruptōne nature verbi opex t origis suos p sanctissimā passionē et morte liberare dignat⁹ ē. vñ apls ro. 5. c. ait Judiciū qdem ex v° in ꝙdēnatōem grā aūt ex multis delictis in iustificatōez. s. n. i vn⁹ delicto mors regnauit p vnū multomagis habundantiā grē t donatōis t institie accipiētes in vita regnabunt p vnum Jesum xpm. igr sicut p vnius delictū in oēs hoies in ꝙdēnationem: sic t p vn⁹ iustitiā in oēs hoies iustificatōem vite. igr ex his oib⁹ pz q xps moztu⁹ ē. p nram glorificatōem. hinc Augu. ait Per redēptoris nri mortē de tenebris ad lucem. de morte ad vitā: de corruptōe ad incorruptōem de eri⁰ ad priam: de luctu ad gaudium de terris ad celeste reg^m vocati sum⁹. hec t Passionē igr dñi atq; crucē diligere t imitari dz oium mortaliū vita postq̄ finiuit per crucē ipse dñs imortalis ꝓ nobis fcis mortalis. nō vt maneret mortalis sz vt mortal' vita fieret imortalis. Ad efficer ipsa charitas docet: suadet vitas: necessitas oīno copellit. rependēda gratitudo nos trahit vt aduertam⁹ q̄te dignitatis extiterit hō qui deo inimicari potuit talib⁹ iuimicitiis nō solnēdis nisi p acerbissimam dñi passionē q̄tū deo peccatū displicuerit: ac q̄s magni pōderis extiterit vt p illo p dei filiū necesse eēt pueīr ad crucē que dignatio q̄ humilitas: q̄ charitas ineffabilis vt volūtarie dei fili⁹ ꝓ nobis in carne patere tur crucem p quam quasi p scalā salutis oīs possem⁹ ascendere ad gl'am sempiternā: quā nobis misericorditer largiri dignet ipse dei filius Jesus ꝓ nostra gloria crucifixus: cui cū patre t spiritusancto sit omnis honor. t gloria gratiarum actio: decus t imperium. Per infinita secula seculorum Amen.

Explicit tractat⁹ ō sacratissima passiōe

Sabbō sancto quō qlibz se ꝑpare dz ad suscipiendū sanctissi^m sacrim. Sermo. 59.

Scam dedit timentibus se. ps. iiº. Nō me labore ꝓ xpiana religione. t aiarum salute ad hunc vltimū. 4 ø. diem pduxit nos mia saluatoris: nec ēt sine optato atz speрato fructu laboram⁹ vsq; nūc. Sentio nē/pe ad suscipiendū dñi sacrim se multitudinez ppli ꝑpare: sz vt h° fructuosi⁹ pficer possint. ꝓsiderent ꝓphetici verbū quo dr. Escam dedit timētib⁹ se. In qbus sacratissimis verbis ꝓphā oñdit circa sumptōem hui⁹ sacratissimi sacri tria eē attentissime pōderanda. p^m est cibus suauissim⁹ ad gustandū. ibi escā. 2^m actus amorosissim⁹ ad donandū. ibi dedit. 3^m loc⁹ ꝓuenientissim⁹ ad ꝓpandū. ibi timētib⁹ se. Dr vt ꝓsideremus qd detur. 2^m vt cogitem⁹ a quo detur. 3^m vt examinemus cui dr. Ex p° affectō inflammar. ex 2° intelligentia illustrar. Ex 3° memoria humiliar. vt p hec tria mia dignz fiat receptacl'm saluatoris. Et in his octaua t vltima religiositas ōmōstratur. que dr cordis ꝓparati. Quia in ea ostenditur qual'r ad tm. sacrim ags ad vltimū finez ō beat ꝓscientia ꝓparari.

Articulus primus de septē conditionibus manne ꝓfigurantibus sanctissimum sacrim.

Rimū siquidez quod ponderari dz circa hanc sacram suscipiēdā cōionem est ipse cib⁹ suauissim⁹ ad gustādū: q̄ ꝓpheta noīat illud escā hec.n. est esca figurata p illud mirificū mānaq̄ pluit de⁹ pribus in dekto: sicut exod. 16. c. scriptū est. Quātū aūt ꝓprie ꝓfiguraret hoc sanctissi^m sacrim ex septē clarescere pōt q̄ considerand sunt circa illō fm Exo. textū. p° generatōis mod⁹. 2° ōscensionis loc⁹. 3° recollectōis tps. 4° mensuratōis termin⁹. 5° ꝓpatōis ritus. 6° reseruatōnis ausus. 7. °sapo rationis gustus.

Qō circa h° sacrim so^m regrar fides. c. p^m

Rimo considerari dz generatōis mod⁹. q̄ in nocte de celo inuisibl'r descendebat. Quid.n. desig tur i nocte nisi fidei nre stat⁹: sicut .n. i regno celoz nulla ē obscuritas tenebrosa t in iferno nulla pōt luciditas appere. sic in pñti pegrinatione nō ē lux clara dfice visionis sicut in ce° nec obscura tenebrositas eterne damnatōis sic in inferno: sz nocturna fidei lux stellari t lunari non gdē solari luie illustrata gb⁹ luib⁹ videm⁹ t cognoscim⁹ p fidez hoc sanctissi^m sacrim. sicut de h° eccl'a attestat: ad firmandū cor sincerum sola fides sufficit.

Qō eucharistie sacrim nō nisi eccl'e catholice concedatur. c. 2^m.

Ecundo dz considerari descensionis loc⁹: q̄ vz in desto circa castra solū filioz israel appebat eisq; defecit cū intrauerunt terrā pmissionis sic t hoc sacrim nō nisi intra eccl'am t in ei⁹ fide veraciter ꝓseerar: a... z in deserto pñtis vite tm° frequentat. Cum aūt ad repromissam viuentū terrā ventū fuerit. iā non ampli⁹ h° sacrificiū offerr: sz ipse Jesus in ꝓsumato felicitatis loco ꝓspicier ineffabiliter exaltatus.

Qō hoc sacrim sub accidentib⁹ occultatū. tm mō in pñti vita donatur. c. 3^m.

Ertio considerandum est recollectōis tps. ser.n. dieb⁹ poſat repir: sexta q̄ feria ꝓcepit ex pte dñi Joyses ꝓ sabbō colligi. Sabbō aūt egressi qdam de ppło vt colligerent nō inuenerunt sic t istud viuificū sacrim non nisi. 6. dieb⁹ peginatōis pñtis nos reficere hz. Sed sabbato sempiterne getis inueniet rex nr Jesus xps n mysticis sacris velatus sed manifest⁹ t decore regio gloriosus.

Qō non minoz Jesus ꝓtinet in hostia p/na q̄ in magna nec pl⁹ in pl'ib⁹ q̄ in v^a. c. 3^m

Arto consideretur mensuratōis termin⁹: q̄ ꝓ signacula capita mensurā gomoz ex pte dñi colligi istituerat moyses: nec q plus collegit pl⁹ hūit: nec q min⁹ min⁹ inuenit. sic istud bñdictz sacrim nequaq̄ ꝓtinet minorē Jesum in minori hostia q̄ in maiori. nec pl⁹ in pluribus q̄ in vna 3 quoscā simplices q si a sacerdote ꝓpter ppli multitudinē ad sacrū cōionem ꝓin dīsis hostiis in plures ptes eis hostia integra nō mitteret ꝓturbātur indignati nō credentes xpm integrum suscepisse.

Qō feruenti deuotōe credibile est h° sacrz non aūt curiositate inam. ca pl'm 5^m

unto cōsideretur pre-

Universidad de Deusto
Biblioteca

paratōis ritꝰ:qz illud māna ignē optime sustinebat.cūqz incaluisset sol liquefiebat z ꝓtabescebat. Sic z istud benedictū sacrm pfecte sustinet ignē devoti z ferventi amoris.atqz rōnes ab amoris fornace ꝓcedentes pfecte ꝓcludunt huiꝰ sacri irrefragabilē veritatē.Sz sol curiositatis humane z fantastice rōnis q̄ ꝓcedit fm experimenta pagane ꝓfie.ad pscrutationē sacri p phidiā liquescer eū fecit atqz semetipm deludit:vt sibi sacrm evanescere videat: ꝓptereamire ispēsauit sapia dei qꝰ sub accidentibus eēt velatū z occultatū hꝰ sacrm.et maxime ꝓpter triaꝰ ꝓpter fidelitatē.2ꝰ ꝓp indignitatē.3ꝰ ꝓpter imbecillitatē.4ꝰ pp hdelitatē:z hꝰ quo ad bonos scz vt hēant vn mereant p fidē.nā sic monē pꝰ arti.2.z.c. 4 dictū est q credi articulꝰ z factis fidei credit deo.z ex hoc mereꝝ hō. Credere aūt rōni humane ē credere hoi qō gdē absqz merito ē vñ Greg.ait. fides non hz meritū vbi hūana rō pbet experimentū.2ꝰ ꝓpter indignitatem z hoc qꝰ ad malos.in hꝰ.n.misericorditer dispensat benignitas redēptoris vt nō ꝓdescendat curiositati z vanitati cordiū inflatoꝝ.dū ꝓceciter z ꝓsumptuose intuunt iuestigare solari rōne nature mysteꝝ incōprehēsibilia sacri Si.n.mdū xpi corꝑ ꝓicerent ex ipso aspectu subito interirēt.sicut mystice ꝓmonstratū est.i.Reg.6. in bethsamitibꝰ q ꝑcussi z interēpti sunt eo qꝰ archā dñi q hoc sacrm ꝓfigurabat temerarie ꝓsperissent:qs nō licebat sine numē.c.4.3ꝰ pp imbecillitatē z hꝰ quo ad oēs.nā claritatē corꝑis dñi Jesu xpi nullus posset sustinere aspectꝰ. qō ꝓfiguratum extitit Exod.34.ꝑ claritatē vultus Moysi nā ꝓpter radiositatē videbat facies eiꝰ cornuta ita qꝰ filii israel claritatē vultꝰ eius nō poterant sustinere:sz opiebat ille facie suā si qñ loquebatur ad eos.

Quāti piculi sit ex cupidie celebrare.c.9.

Exto consideretur re

seruatōis ausus. Nā ꝓcipiens moyses ait.nullus relinqt ex eo in mane quō audierūt eū sed dimiserūt qdam ex eis vsqz mane z scatere cepit vermibꝰ atqz cōputruit:sic z hoc sacrm reseruatuz ad tpalium q̄ stū scatet vermibꝰ diabolice symonie.

De vario sopoꝛationis gustu hꝰ sanctissimi sacramenti.capl'm 7ᵐ.

eptimo quoqz consideꝛ

rari oz sopoꝛatōis gustꝰ: qz vnicuiqz sapiebat iuxta sui desiderii appetitum sic z hoc sctissimū sacrm sumētibꝰ diuersimo de sapit fm varias dispōnes ags in eis formatē desideꝰ charitatis. nā iux ꝓphē sniam Jeremie sus i hꝰ sacro latens ē.q dat escā oi carni.i.oi menti fideli:in carne pegrinati nō vtiqz cibꝰ huius mūdi.ꝓptrea Isa.55.c.oēs ad hūc cibū hortat dicēs.Comedite bonū.i. corpus xpi qō anthonomastice dr bonꝰ z in crassitudine delectabit aia vra.

Articls 7ꝰ q̄sta charitate dns nobis scipz in cibū dedit.z de septē generibꝰ boium q tāte charitati diversimode aduersant.

ecūdu.n quidem quod

pōderari oz circa sumptōem huiꝰ sacramēti ē actꝰ scz xpi amoroſſimi ad nos qz ōdit .s.semetipz i cibū vt nos i semetipm p amorē totalr transformarz.nā sic cibus z cibꝰ invicē vniunt sic eū digne suscipiens p amorē ardentissimum in ipm totalr trāsformat z efficit deiformis:ꝓptrea Joā.6. ipse ait.Qui māducat meā carnē z bi.me. san.in me manet z ego in eo.z vt emphatice z inexplicabilr sui ad nos exprimerz vnionē Joan. 17.alloquit ꝑem.d. Tu in me z ego in eis. assilas modū qꝰ in nobis ē:mō quo pr i ipso est Atqz dilectōem sui ad nos assilat dilectōi pne.15.c.eiusdē.d. Sic dilexit me pr z ego dileri vos. Contra hanc tñ inexplicabilē dilectōem plūmi in sumēdo hꝰ sacrm ei diuersimode aduersant:z multiplr se opponūt fm varias cōscias deformatas. Possumꝰ aūt distinguere circa sumptōem huiꝰ sacri septēplicē ꝓsciam deformatā.pª dr scrupulosa.2ª timorosa.3ª indiscreta.4ª grossa.5ª cēca.6ª temeꝝ.7ª inuerecūda. Dō non debēt abstinere a sacramēto q hñt ꝓsciam fātastice scrupulosaz.c.i.

Rum in sumendo hoc

sacrm hūt ꝓsciam scrupulosi sunt q irronablr z fantastice atqz ō leui timēt delectatōem ne fuerit mortal' culpa: z hi cōicando cū tali ꝓscia mime peccant:fm Jde. Rō aūt est qz talis ꝓscia vana z erronea tangz oz abiici. vñ de talibꝰ scriptū est. Trepidauerūt timore vbi nō erat timor.tal' enīz de monis tenta° dr nocturnꝰ timor:de qꝰ ꝓphā

ait. Non timebis a timore nocturno. Decute siquidem timet hō errare ꝑ pliꝰ ags i eo qꝰ sepe rupes z arbores credunt hostes e folii casus fantasma putat.sic tl'i ꝓscie euenire solet:qz nō timēda timet:vñ in ꝑsona huiꝰ scrupulosi ꝓphā ait.Collocauit me in obscuris sicut mor.se.i.sicut q in scl'o mortal'r peccant z anxiatꝰ est sup me spūs meꝰ in me turbatum est cor meum scilicet ex timore inani.

De his q male cōicāt cū eē dubitāt in mortali.capl'm 2ᵐ.

ecūdu in communicā

do hñt ꝓsciam timorosam.circa hoc n.regl'r tenendū est:qꝰ qñcūqz hō tiet eē in mortali culpa z sumit sanctissimū sacrm mortal'r peccat:qz discrimē se exponit: vtputa cū quis rōnabl'r vereꝝ delectatōem carnalē fuisse mortale:qz scz morose delectatꝰ est: atqz mortalē ꝓsensum timet cōcādo mortale cōmittit crimen:fm Jde. Tal' quoqz timorati mor nocturnꝰ ēt dici pōt.nā sepe euenire scz qꝰ de nocte sicut recta itinera vident devia:sic devia vident recta:rupes quoqz z arbores sicut qñqz ō nocte credunt hostes:sicut eꝰ hostes rupes z arbores reputant. z sic in talibꝰ euenire solet:qz a ꝛrio sensu ꝓphē. Illic nō trepidauerūt timore vbi veraciter erat timor Qñ liceat sīn ꝓfessione sumer dīcit sacrz.c.3.

ertu habent conscienti

am indiscretā. vtputa cū qs accedit ad sacrā cōionem de mortali ꝓtritus sz nō ꝓfessus.Circa qō aduertendū qꝰ tal' ar hz copiā ꝓfessoris idonei.z ꝓfitendi sufficiēs tps z liberā loquelā:tunc peccat cōicādo sine ꝓfessione:qz ad hoc sacrm regrit recōciliatio ēt fm eccle iudiᵐ. vñ Hu.de sancto vic. lib. de ptate ligandi z soluendi.c.21. Si absqz sacerdotis absolone criminosus ad cōionē corꝑis xpi accedat ꝑ certo iudiᵐ sibi māducat z bibit ēt si eū añ multū pēniteat z si vehemēter doleat z ingemiscat:Aut talis copiā ꝓfessoris ē.supdca non hz:z tunc ēt distinguendū est:qz aut imminet aliq̄ necessitas celebrādi vel cōicandi: vtputa qz timet scandalū pslōe sue:misi cōicet aut ppl'r: vl' incepit misteriū sacramēti vel amisit loquelā: z tunc non peccat cū ꝓposito tñ ꝓfitendi qñ poterit.z fm Sco. in 4°.di.9.sll'r de aº cōicaturo qui non celebrat:vtpote qz ꝓsuetudo ē in aliq̄ religione vl'

ecclesia vt oēs nō sacerdotes cōicent. In sil'i casu scz si tunc qñ oz cōicare non hz idoneuz ꝓfessorem:pōt tūc non ꝓfessus cōicare. Et addit ibi rōnem idē quoqz dicendū est de eo qui ꝓstituꝰ cū ppl'o an sacerdotē ꝓfessiōe generali tam facta:iāqz dicto. Dñe non sum dignus zc. dū ei porrigit oz sanctissimū sacrm recolit alicui peccati non ꝓfessi qui simlr tunc cōicare oz.z demum sine mora de illo oblito crimine ꝓfiteri:sz de hoc plenius dictū est supꝑ sermōe 54.ar.2.c.i. Aut nō imminet necessitas z tūc peccat fm Sco.Ri.z Hde.

De quibusdā qui ex ꝓscia grossa sumunt mortal'r corꝑa xpi . capl'm 4ᵐ.

uarti habent conscien

tiam grossam.i. hō hz sufficientem rectitudinē qꝰ sit in peccato mortali vt puta qz morose delectatꝰ est tñ non timet sz securꝰ cōicat. Talis inqz mortal'r peccat qz discrimini se exponit:qz z timere oz z conteri z ꝓfiteri:z talis ēt attentatione nocturna sicut z ꝓcedentes delusus ē:qz non timet vbi timere debet.

De his qui ex negligentia ꝑquirendi conscīam suam cōicant in mortali capl'm 5ᵐ.

uinti habent conscien

tiam cecaz. Sunt nempe pleriqz qui sunt in mortali culpa nec tñ aduertunt. ꝓpterea de hoc nullam ꝓsciam habent z sic communicant. vbi aduertēdum est qꝰ triplex est conscientie examinatio scz excellens sufficiens z deficiens. Nam ut talis volens cōmunicare ꝑparauit z discussit sufficienter conscientiam suam diligentissime illam examinando z peritos consulendo: Aut ꝓbabiliter examinando z discutiendo z confitendo. Aut talia fecit negligenter in primo casu:quia illud fuit examinatio excellēs nō peccat.z remissionem suscipit peccatorum:ꝓpter devotam sacramenti susceptionem aut ꝛtute sacri oblita pctā ad mēoriā reducunt z mereꝝ in 2° casu qz ibi fuit examiº sufficiēs ēt n° peccat mortal'r:qz fec satis qō suū ē z de ouobꝰ ꝓdcis vᵐ mereꝝ. in 3° casu qz fuit ibi examiº deficiēs fm Ri.ō me.vil. mortal'r peccat.idē Sco.in.4.di.9.Sz obiicit qꝰ Eccle 9.c.scrip.ē. Nēo sit vtz dignꝰ sit odio l' amoꝛ z ꝑsitez ait. Delicta qs intelligit.ex qꝰ scit qꝰ nemo scit vtrū sit in mortali cl'pa vl' nō.

mortaliter peccat qui accedit cū ignorātia cōscientie sue: ergo quicūqz accedit discrimi se cōmittit. Ad quod dicendū q̄ non requiritur ad discrimis piculū precauendū pscie certitudo: sed ꝓbabilis ꝓiectura que cōsistit maxime in hoc q̄ hō sufficienter saltē examinet pscientiam suā cuiꝰ examinatōis sufficientis ſm Bonauē. quattuor possunt apparere signa. 1ⁿ cum hō de offensis preteritis penitet. 2ⁿ cum abstinēdi se a pctō ꝓpositū habet. 3ⁿ cū gs ad bñ operandū se ꝓptū inuenit. 4ⁿ cum quis dei verbū deuote audit. Nec ſm Ric. z Ric. De temeraria conscientia eoꝝ qui scienter cōicant i mortali z de duodecī maledictionibus quas tales incurrūt. Capl'm 6ⁿ

Exti.agent conscie

tiam prauā se u temerariā. i. cuꝰ gs sumit hoc sacramentū cū cōscientia mortalis culpe. z talis mortalissime peccat ꝓpter idignitatē que est in ipo per opationem tam ad sacramētū exterius quod est sanctuꝫ gs ad rem ꝓtentā interius que est scūs sanctoꝝ gs ad rem significatā tm̄ que est sanctitas: cōtra quē apls. i. coꝝ. ii°. ait. Qui manducat z bibit indigne iudicium sibi manducat z bibit nō diiudicās coꝝp̄ dñi. Nulliꝰ ergo hois opꝰ placz dominisi placeat ipe puꝰ gsti aūt periculi sit cū pscientia mortalis clpe suscipe dñicū sacramentū oñdit. ps. in. ps. 68. qui incipit. Saluū me fac deus vbi dicit. Fiat mensa eoꝝ coram ipsis in laqueū z in retributiones z in scandalum. Obscurētur oculi eoꝝ ne videant z dorsum eoꝝ semp incurua. Effunde super eos iram t. z furoꝛ ire tue ꝓprehendat eos. Fiat habitatio eoꝝ deserta z in tabernacu. eoꝝ nō sit q̄ inhabitet. Cū quē tu percussisti psecuti sunt z sup dolorē vulnerꝫ meoꝝ addiderūt. Appōe iniquitatē sup iniquitatē eoꝝ z nō intrent in iusticiā tuā. Deleatur de libro viuentiū z cū iustis nō scribātur. In quibus sacratissimis verbis duodecī maledictōes oñdit ꝓphā multiplicari sup male sumentes dñicū sacramentum. Nam primo pctis illaqueat. 2 retributionē grauat. 3° primū scādalizat. 4° mētē excecat. 5° mundanis incuruat. 6° dei miam irritat. 7° dei iusticiā ꝓturbat. 8° vitā abbreuiat. 9° gratuitis ꝓuat. 10° iniquitatē multiplicat. 11° mentē indurat. 12° quoq3 dānatū in fine demōstrat. Xp̄° pctis illaqueat. Vñ dicit. Fiat mensa coꝝ co. ip. in laqueum. i. fiet dñica mensa tanq̄ laqueus peccati quo i gula p quā tra.it corpꝰ xp̄i a dyabolo illaqueē i. coꝝ. ii°. Qui em̄ māducat z bibit indigne iudiciū sibi māducat z bibit. 2° retributōēz grauat Jō. subdit. Et retributōes. Nam sicut ip si deuorāt xp̄m. Ita dyabolus in qualibet indigna cōione per gradū grauioris dānationis deglutit z deuorat illos. In huiꝰ testimoniū i. coꝝ. ii°. Apls ait. Ideo inter vos multi infirmi z imbecilles quod etiā ad litterā verꝫ est. 3° primū scādalizat. Ideo addit. Et i scādalum. s. alioꝝ ꝓpter malā vitā cōicantiuꝫ. et q̄ multa scandala supueniunt illis: cōtra tales ait Apls⁹. Ro. i 4. Judicate ne ponatis offendiculū fratri vel scandalū. 4° mentem excecat. De quo subdit. Obscurētur oc. co. ne videant. Xp̄o excer mentis em̄ cecitatē nō/unt intelligere stulticiā suā z nequitiā. Nā vt dicitur sapie. 2. Excecauit eos malicia eoꝝ. O in lir qua temeritate audes labiis ulla osculari filiū virginis quibus obsculatus es la.llia meretricis. Hoc mūdanis incuruat. iō subdit. Et dorsum eoꝝ semp in curua. Excepto vtiq3 intellectu starim sequitur ad terrena incuruatio in affectu. In psona talis. ps. ait. Miser factus sum z curuatus sum vsq3 in finē. 6° dei miam irritat ꝓ quo ad dñz loquitur. d. Effunde. i. effundes sup eos irā tuā. sicut. s. funditur feruēs aqua sup depilandos porcos. ps. Effunde irā tuā in gentes que te nō nouerūt. 7° iusticia dei ꝓturbat. iō Et furoꝛ ire tue ꝓpre. eos. q. d. Sicut ipi indigne cō prehendūt te. sic z tu p furoꝛē iusticie tue cōprehende eos. Nam quasi lamētabiliter corpus dñicū clamat cū a talibus sumitur. Heu mihi q̄ os pctōris z os dolosi sup me apertū est. Sed sepe euēit quod idē. ps. dicit. Adhuc esce eoꝝ erant in ore ipoꝝ. Et ira dei ascendit sup eos. 8° vitaz abbreuiat. De quo subdit. Fiat habitatio eoꝝ deserta. s. p mortē z pestilentiā. i. coꝝ. ii°. Inter vos dormiūt multi loquit de male cōicantibus ad litterā. 9° gratuitis ꝓuat. vñ subdit. Et in tabernacu'is eoꝝ nō sit qui inhabitet. i. palatiis seu habitacu/lis villaꝝ. ita q̄ in eis nō remaneat quisq̄. Et subdit predictoꝝ z sequentium rōem. d. Cū quē tu deus percussisti persecuti sunt. Deus filiū suū ꝓpter nostrū amorē ꝑcussit in passione z in morte. sicut ipse testatur ysa: 53. dicēs Xp̄opter scelus populi mei percussi eū. Sed male cōicantes hunc psequūtur iuda deterio

res effecti. Nā sicut ille tradidit illū persecutoribus iudeis. sic isti illū tradūt infernalibus dyabolis. q̄ ponit eū in loco qui est sub ptā te dyaboli constitutus. Xp̄opterea Aug⁹ dicit. Magis peccant qui tradūt xp̄m pctōribꝰ mēbris q̄ qui tradiderūt eū crucifixoribꝰ iudeis. Vñ merito subinfert. Et sup dolorē vl. meoꝝ addiderūt. De hoc ambrosiꝰ ingt. Qui indigne xp̄m sumit idē est ac si interficiat. contra quos ad hebꝛo. 6 c. Rursum crucifigentes sibimetipis filiū dei z oſtētui habētes. O si aliquis panem in lutū ꝓiceret q̄ ipius putaretur. Nōne etiā si talis temerariꝰ frustrum panis reperiret in terra statim quasi lamentabiliter illū recolligeret atq3 reponeret in loco honesto. Nec tñ veretur in latrinam spurcissimā pscientie sue ponere dñi. missimū sacratissimū sacramentuz. iꝰ. iniquitatē multiplicat. Ideo subditur appone. i. ꝓmittes appom iniq tatē sup iniquitatē eoꝝ: vt. s. itex atq3 iterum in mortalibus cōicando z iniquitates multiplicando semp in iniquitatibus crescant. 11° mentē indurat. Xp̄opterea subinfertur. Et nō intrent in iusticiā tuā. Iz intrent in iusticiaz suā. Justicia em̄ dei est veritatis via quā intrat hō per spūalia bona: sed hi intrant in iusticiā suā cū formant sibi cōscientiā ſm bñplacitū suuz sub spēi pallio presumentes de mia dei cōtra quos Apls. Ro. iꝰ. c. Ignorantes em̄ dei iusticiā z suā querētes statuere iusticie dei nō sunt subiecti. i 2° dānatū in fine demonstrat. Et de hoc subdit. Deleātur de libro viuentiū. i. p apertissima signa pessime ꝓuersationis z horribilis finis appareāt de libro vite deleti. Loquitur i° tropo quo res dicit fieri q̄n exterius innotescit. z cū iustis nō scribātur. s. sicut nec p talia signa scripti esse mōstrātur. Quibus denegandū est sanctissimū sacramentū. Capitulum septimum.

Eptima est conscien

tia ipudica: seu inuerecūda. hi sūt q ſm Ber^m nec deū timēt nec homines reuerentur sed effrontes z inuerecundi infames z celesti cōparētes cozā dño maiestatis atqz dñi maiestate cum multoꝝ scāda/lo hoc tremendū suscipiūt sacramentū. Sed quid debet facere sacerdos in tali casu dicendum ſm Ric. in. 4. d. 9. q̄ q̄n ante sacerdotem cōparet pctōr postulās suscipere corpus xp̄i. aut illius mortalis culpa est manifesta. aut occulta. Primo em̄ si est manifesta tunc oꝛesbiter grauiter peccaret si sibi mistraret dñi.ū sacramētū: qz coadiutoꝛ z participatoꝛ sui sceleris esset. vñ Jsi. 7. dñs precepit. d. Nolite sctm̄ dare canibus. Dz em̄ ꝓtra eū ltima exceptōem quā sibi publice obicere p̄t Sumo tñ hic manifestū nō p eo qd̄ ꝓbari p̄t p duoꝛ aut tres testes quod magis meretur dici manifestabile q̄ manifestū. sed sumo manifm̄ pro notorio iuris vel facti z cū est notoriū p sententiā seu per confessionem factā in iure. aut evidentia rei que tergiuersatōe aliqua scelari nō p̄t ex de cohab. cle. z mul. c. vltio. vñ si sacerdos sciret suū parrochianū foꝛe i aliqua culpa quā legitime cōtra eū ꝓbare posset p duos aut tres testes nec ...t notoriū foꝛet nō p̄t nec dz ei eucaristiā denegare si publice petit. qz ante criminis ꝓbatōem iam sibi penam inferret quod fieri nequaq̄ debet. ii. q. 3. Eorum qui. 2° aut si sit culpa occulta: tunc aut petit in occulto: aut petit in publico. Xp̄° enim si petit in occulto tūc si sacerdos sibi daret culpabilis esset q̄ cōtra eū legitimam exceptōez habet quā sibi occulte obicere p̄t atqz ipz monere dz ne in publico petat sicut habet de pse. d. 2. Non ꝓhibet. 2° si publice petit debet tunc illi sacerdos dare qz contra eū nō hz legitimā exceptōem quā ei in publico obiicere posset ex de offi. iu. oꝛ. Si sacerdos. Nec ſm Ric. in. 4. Sed ſm Henricū de gandauo. Hoc intellige verum quando qui petit est presbitero subditus. secus si sit extraneus quia contra talē legitime excipere potest q̄ eleuare ...ō dz. De pse. di. 2. c. tribus vbi precipit q̄ extraneo nō detur eucaristia de cuiꝰ pscientia nihil constat.

Articulus tertius quō quilibet prepara/re se debet ad sumendū hoc sacramentuz vbi septem preparationes ponuntur.

Ertū vero quod pon

t derari debet circa sumptōem huius sacramenti est locus conueniē/tissimus ad preparendū. quia dicit timenti/bus se. Timentes em̄ deū tanto sacramento a deo misericoꝛditer fiunt digni. Ad hoc aūt q̄ homo disponat se digne ex parte sua ad sumptōem huius sacramenti necesse habet ꝓparare coꝝ suū q̄si altez sepulchꝝ xp̄i p vigilē circūspectōez. Et circa hoc oꝛdinate distingue re possum⁹ septē debitas ꝓpatōes. vt verifice

tur q̄ de hoc ꝫaē. 3.c.ait. Oculi septē sup lapidē vnū. Nam ꝛ cor lapideū esse necesse est nō er obstinata pzuersitate, sed ex sancti pz posīti firmitate. Et sup hunc lapidē septem oculi esse debēt q̄z septēplici luīosa atq; discreta pparatōe munīēdus est. Mā sicut p̄pheta ait. Preparatōem cordis eoꝝ audiuit id est audiet auris tua. ꝛ clementissime deꝰ Pa aūt preparatio est examiatio pscie. 2a ex tirpatio ois imūdicie. 3a excussio ois negligē tie. 4a erc o ois irreuerētie. 5a premeditatio discreta. 6a ozō deuota. 7a deuotio feruida. In sumptōne huiꝰ sacramēti qua discussione pscia exa nāda est. Pm capitulum

Prima preparatio ē

p eram no consciene debet enim homo examiare pscia suā ꝛ nullum ibi angulū relinquere indiscussum: quia vere sicut Jo. 12.c. dns ait. Nūc iudiciū ē mūdi. s. microcosmi. Et merito quidē q̄z sicut p̄pheta ait. Honoꝝ regis. s. xp̄i iudiciū diligit: videlicet in sumptōe corpis eiº. Discutienda est em pscientia quasi hō er hoc mūdo sit trāsiturus ad patrē. In cuiꝰ mysteriū exo. 12. dicitum est populo iudeoꝝ ad agni comestionem Renes vestros accīgitis calciamēta habebitis in pedibus tenētes baculos in manbꝰ q̄ne quidē sunt tria necessaria pegrino hoc nēpe in variabili lege sanxitū est, vel q̄ hō se examinando iudicet semetipm, vel quod a dño iudicetur. Si te iudicas nō iudicaris a deo. si te nō iudicas a dño iudicaris, vno vero ꝛ scō iudicio contenī s est deus. Mā sicut dicit naī. Nō iudicabit dns bis in idipz. Merito terea ad nostros iudicandum. Oseas. 2.c. b tat. Judicate matrē vrām. s. ne iudicetur a deo Recole que supius dīri in. 2. ar°. ꝛ. 5.c. s. q̄ qui ex negligentia pquirēdi ꝛ examiandi con scientiā suā obliuiscitur alicuiꝰ mortalis culpe sumendo hoc sacramentū mortaliter peccat q̄z nō fuat preceptū. Apo. qui. 1. cor. ii°. c. ait Probet aūt seipm hō vt sic supple nō aliter de pane illo edat ꝛ de calice bibat. Et quasi rubicmādo dei iudiciū talibꝰ ānūciat. d. Qui em māducat ꝛ bibit indigne iudi. sī m. ꝛ bit. q̄sta puritate mētali ꝛ corpali hoc sacrm sumēdum st. Capitulum secundum.

Ecūda preparatio ē

extirpatio ois imūdicie. s. tam mētalis q̄z corpalis. vñ pe cor. 5. Apls ait. Expurgate vetus fermentū vt sitis noua cōspsio sicut estis azimi. Et ad heb. 10. item ait. Accedam⁹. s. ad hoc sacrm cū vero corde in plenitudine fidei aspersi corda a cōscia mala ꝛ abluti corpº aqua mūda. Venit quoq;. 7.c. in mysterio scriptū est. Alia polluta que ederit de carnibus hostie pacifico q̄ que oblata ē domino pibit de pplis suis. Et que tetigerit immūdicia hois vel iumenti siue ois rei que polluere pt ꝛ omederit de hmōi carnibꝰ interibit de pplis suis. Que aūt mūdicia circa mīmonii actū requirat sumētibꝰ hoc sacrm supra fmone. 18. c. vltio. latius dictum est.

q̄ sumptōe huiꝰ sacrī ois negligētia abiici debet. Capitulum tertium.

Tertia preparatio est

t excussio ois negligentie. Ois nē pe negligentia abiicēda est a mēte que tantū dnm suscepturā est. Si expectares in domo tua cuiusdā magni dñi aduentum tpalis q̄sta solertia. q̄sta mūdicia q̄staq; diligētia totā disponeres domū q̄tomagis p parandū est hospiciuz pscie regi celoꝝ ꝛ dño angeloꝝ Hinc ad te loquitur. Ysa. 52. c. dicēs Excutere de puluere. s. negligētis vite, surge sez per vigilantiā mētis ꝛ corpis sede ibiz. s. per trāquilitatē cordis. Impossibile est em p uenire ad pfectōem cuiusdam grē ꝛ virtutis, aut cuiuscūq; deuotōis ꝛ gustꝰ dulcedis deinīsi multa ertimatio altitudinis eiꝰ precedat. res em neglecta ꝛ pensa nō multū curatur haberi. Quid est em negligentia nisi quedaz neglecte rei peruipēsio ꝛ ptēptus. Cōtēptoribus aūt nunq̄ largirī dignat deꝰ spūalia et sublimia dona cū negligēs ab cis quodāmō se elōget. Quapropt pculo oīb⁹ qui crastia die cōicare intendūt q̄ futura nocte vestiti doꝛmiant atq; eūtes hoc sero bona horadormitū: futuro mane occōnē bēant vigilādi ꝛ surgendi aū diē necnō ꝛ dño mentē prepandi de uotā. q̄sta reuerētia sumi dz sctissimū corpus xp̄i ꝛ de noua indulgētia dat ociantibꝰ ipsum dū portatur infirmis. Capitu. 4m.

uarta preparatio est

q exclusio ois irreuerētie, q̄sta autē reuerētia etiā corpali dēat mēs deuota occurrere saluatoꝛi ipsa rō manifestat in sua ecclī. 32. scriptū ē. Hoꝛo reuerētia accedz

tibi bona gratia. i. eucaristia que bona gra vise peratur. q. d. Si per reuerētia te signe ppa/rauerīs obuiās xpo ipe quoq; gram multiplicando occurrēs tibi honozabit te. Vt autem cū debita reuerētia suscipiatis tā altissimū sacrz talis eras de mane obseruet ordo si fieri pt. viri p ꝛ q̄libz pfamilias cū oīb⁹ maribꝰ domꝰ sue q̄ iā digne pfessi fuerīt ppati ad suaz prochiā sūmo māne accedāt atq; integre ꝛ de uote pius audita missa hōestis vestimentis induti omino discaltiati ꝛ capite discooperto genufleri cozā rege regū ꝛ dño dnoꝝ se deuote ppārent suscipe hoc sctissimū sacrm, demū velato capite habituq; honesto audita tā missa accedāt mulieres cum filiabꝰ ceterisq; puellis ꝛ famulabꝰ suis que digne fuerūt pparate. Māc reuerentiā suadet apls. i3. c. Ad hebre. d. Itaq; regnum imobile suscipientes hebem⁹ grām per quā seruiam⁹ placētes deo cū metu ꝛ reuerētia. Nec quoq; sine vilitate fiet si pueri ꝛ puelle qui ad crate de q̄ in ce/dēti. 4a. fe a dicti ē nō puenerūt a quiquēm ō. ad h pspiciēda ꝛ ptāplēda ducāt yt i pueri li etate discāt quod tēpoze suo libeat imitari. Sed q̄z dns ait. i. R. 2. Quicūq; honorificauerit me glorificabo eū. qui aūt ptēpnunt me erūt ignobiles. Ideo vt ad honozandū hoc scissimum sacrm oēs aient fideles nuper per sanctissimū papā martinū. 5m anno. 12. pontificatus sui ꝛ ab incarnatōe dñi āno. i 430. sanxitū est ꝛ p bullā q̄ incipit Ineffabile sacramēti sicut hic ad literā subinfertur. Singulis vere peitentibꝰ ꝛ pfessis qui ꝛ quo tiēs in ipius sacrī p festo ieiuniū vel loco illi⁹ alid piū iurta suoꝝ pssia pfessoꝝ opꝰ fecerit cē tum. Et qui pmissis in ecclestis gbus illa celebrari ptigerit officiis interfuerint. Necnō epīs ꝛ aliis platis supiozibꝰ qui dictis officiis libenter interessent sed quo minꝰ eis in ipis ecclesiis interesse possint p seruādis suaꝝ dignitatū iurib⁹ ꝛ aliis trīme tunc ipeditis p matutinali .cc°s. ꝛ p missa totidē. Atq; p qualibet vespaꝝ ducētos. Reliquaꝝ vero vsp e 3e. 6e. 9e. pletoni festi. 80a. Rursus autē in q̄buslibet octauaꝝ diez p singulis matutinaliū missaꝝ ꝛ vesperaꝝ. similiter centū necnō ꝛ reliquaꝝ horaꝝ officioꝝ hmōi 40a Illis preterea qui pcessiones in quibꝰ ipm viuificū sacrm in dicto festo iurta pfataꝝ ritus ecclesiaꝝ defertur ptinuo sequuti fuerit ac q̄libet in festo ꝛ octauarum diebus hmōi pro

pace ꝛ trāsquilitate ecclesie missas deuote celebrantib⁹ p singulis ipaz necnō aliis in eodez sto eucaristie sacramentū deuote sumētib⁹ etiā. c. singulis annis pfecto vice qualibet eis qui dum corpus dominicuz communicandis defertur infirmis illud cum incenso luīari p/cedendo vel sequēdo venerantur similiter .c. Et qui tunc illuc as deuote secuti fuerint etiā. l. dies de oipotentis dei mīa ac beatoruz apostoloꝝ petri ꝛ pauli auctoritate confīsi de iniūctis eis peitētiis misericord r relaxam⁹ q̄sta discretione debet quilibz cōmunicare

unta p paratio est

q premeditatio discreta ꝛ circūspecta. Oportet m sumentē hunc cibum ab alīs discernere p fidē. Nam qui incōsidere ad hoc sacrm accedit teste Apo. i. cor. ii°. Judiciū sibi māducat ꝛ bibit. nō diiudicans corpus dñi. Ille nēpe nō diiudicat corpus xp̄i qui ad hunc dīnuz panē tanq̄z ad alīud corporalē cibū incōsiderate accedit. Mā cum capacitas mea ad ihesum suscipiendu efficaciter sit a spū nō a carne. sit in mente nō in vētre. ꝛ mens nō pōt rēm attingere nisi per cognitōem atq; dilectōem. i. per fidē ꝛ charitatē. ita q̄ fides illumīnat ad recognitōem ꝛ charitas inflāmat ad deuotōem. ꝛō ad hoc q̄ aliqs digne accedat opoꝛtz q̄ spūaliter comedat vt sic per recognitōem fidei masticet ꝛ p deuotōem amoꝛis suscipiat ꝛ degluīat per quā nō in se xp̄m transformet sed ipse potius trabiciatur in mysticū corpꝰ eiꝰ. Ad hoc Am/bosius ait. Cibus iste nō vadit in ventrē sed in mentē. Propterea sicut q̄ indiscrete corpa lē cibū in sinū suū pticeret nō in vētrē potius se inficeret q̄ ei pficeret. sic qui nō spūaliter tantū sacramētaliter suscipit hūc cibū non se reficit sed se infirmit. Ex quo manifeste apparet q̄ qui incōsiderate ad hoc sacramentū accedit iudiciū sibi māducat ꝛ bibit. q̄z nō diiudicat corpus xp̄i. hec sētit Bona. i bruilogo suo de ozōe cū q̄ ad sacrz hoīes q̄libz pare se dz. c. 6

Exta preparatio est

s ozō deuota. Cū em ozō sit elevatio mētis in deū q̄n mens deuote ozat obuiā pgit xpo ad se venturo: vt vere cum pphā dicere possit. Et ego ad te dñe clamabo ꝛ māe ozō mea pueniet te. Et vere dignuz ꝛ iustum est vt postq̄ creatoꝛ omnium ꝛ sal

Universidad de Deusto
Biblioteca

natoꝛ tuus ad te de celo tāta benignitate ꝺſcẽ
dit: ⁊ tu eiꝑ mentis elevatõem ꝙtum tua va
litudo ꝑmittit obuiã ꝓgas: qꝺ qꝺẽ efficere ꝓ
tes cũin ꝺuota tã oꝛoe ⁊ mẽtẽ ab exteriozi
revocas. et eã ne extra vageꝛ: in seipsaꝫ coar
tas: hic ꝺns mat. 6. ait. Tu aũt cũ oꝛaueris
intra cubiculm tuũ ⁊ clauso ostio oꝛa ꝑem tu
um. s. ad te ventuꝛ: qꝫ ex ꝺmes Hiero. ait. in
gressus in cubiculm ẽ cozdis revocatio: clausio
ostii est cozdis reten°: ꝓpter hec. n. ꝺuo mens
facile eleuꝛ in ꝺeum.

Qꝺ feruida ꝺeuotione suscipiendum sit
hoc ꝺiuinũ sacrm. capl'm 7m.

eptima ꝓparatio est

ꝺeuotio feruida q̃ ex oꝛone oꝛiri ha
bet. Est. ꝺeuotio ſm quosꝺã teneri
tudo cozdis q̃ quis ꝺe facili in lachrymas re
ſoluit: vel ſm alios. ꝺeuotio ẽ feruoꝛ bõe vo
luntatis quã cohibere nõ valens certis indici
is manifestat. Deuo° nẽpe holocaustoꝛ ꝺi dr
rẽ medulla ſine q̃ oĩa holocausta arida ſunt
⁊ ſiccaꝫ nullũ vtiqꝫ opus ẽ in q° tm̃ necessaria
ſit mẽtis ꝺeuotõ ſicut in ſacra cõione. nã ſlẽ ex
7. ꝓcedenti. c. pꝫ. Neceſſe ẽ hoc ſacrm non ſo
lũ ſacraꝛ ſed et ſpũaliꝛ manducare. Talis au
tẽ mãducatio mime, ꝺt fieri niſi ꝑ fidẽ ⁊ cha
ritatem: ſꝫ ſicut ex fide diſcre°: ita ex charita
te ꝺeuotio oꝛtũ hꝫ ꝑ interme ⁊ aꝺiuto oꝛo
nis feruentis. Ex hoc. n. colligiꝫ manifeſte qꝫ
ſicut q̃ indiſcrete: ita ⁊ q̃ indeuote ad hoc ſa
cramentũ accedit iꝺi ſibi mãducat ⁊ bibit:
nõ ꝺijuꝺicãs cozꝑ ꝺñi. i. non ꝺeuoti ſumẽs
ſanctiſſi ſacrm qꝫ alium cibũ. hoc ſentit bo
naventura vbi ſuꝑ. Deniqꝫ cñ cras ſu is co
ſtitutus ante ꝺñi ſacerꝺotẽ. ⁊ cozã hoc iui
miſſimo cibo mentalib⁹ oculis elevatis cozde
ꝺeuoto: hũiliqꝫ tui recognitõe: aꝛꝺẽti ꝺei ꝺi
lectione atqꝫ feruenti affectõe. ꝺic ſapoꝛoſiſſi
me verbũ illud. Dñe non sum ꝺigꝰ vt intres
ſubtectũ meũ ſed tm̃ ꝺic verbo ⁊ ſanabit aĩa
mea. Senti affectuoſe q̃ ꝺicis ꝺñe. Senti hic
ꝺiuinã maieſtatẽ nõ ſũ ꝺigꝰ. ſenti hic tuã in
ꝺignitatẽ tuã vilitatẽ tuã nihilitatẽ. vt intres
ſ. tu q es bonitas ifinita. ſubtectũ meũ: cõican
ꝺo te ipm. ſꝫ tm̃ ꝺic ẽbo: ꝑ qõ oĩa fact. ſũt
i. ꝺic verbo. i. ſalutẽ ꝺona er gra: ⁊ ſanabitur
aĩa mea in ꝑſti ꝑ gram ⁊ in futuro ꝑ gloriaꝫ
Ad quaꝫ nos ꝓducat ſalvato⁹ mundi Jeſus
q̃ cum ꝑre ⁊. ſ. ſ. vi. ⁊ re. in. ſ. ſ. Amen.

Dñica resurrectõis in mane. Incipit tra
ctatus de gloria paradiſi.

Urrexit non est hic.

Iat. 16. c. ⁊ in evange° ꝺodi°. Adop
tatũ ⁊ ꝺesiderabile finẽ religionis xꝑi
ane hoc ẽ ad resurrectiõis gliaꝫ ꝓtemplandã
iam xꝑo duce ꝓducti sum⁹: ꝺe qua. io. ꝓtem
platões in ꝑncipio tractatu ꝑ ordinẽ ꝺistiguam⁹
pa erit ꝺe resurrectõe capitis nri. 2a ꝺe resur
rectõe ⁊ ꝓpetuitate mystici cozpis Jeſu xꝑi.
3a ꝺe vꝛi ꝺnio ⁊ regno Jeſu xꝑi ſui ꝺei. 4a
ꝺe gra ⁊ gloria ſpiũm beatoꝛ. 5a ꝺe admi
rabili gra ⁊ gloria virgis mris ꝺei. 6a ꝺe gllia
ſubſtantiali ſeu eẽntiali aĩarum ſanctaꝛ. 7a
ꝺe gloria conſubſtãtiali cozpoꝛ beatoꝛ. 8a ꝺ
gloria accidentali q̃ est i beatis ꝑ exercitus
beatoꝛ. 9o. ꝺe ſaccomanno regni celoꝛũ.

De resurrectõe capitis nri. ſermo. 57.

urrexit non

ẽ hic ite xꝑi. ã. ſlẽ
n. Aug. in quoꝺã
ſmone ꝺe paſchate inquit. Surrexit
xꝑs. exultet vniuersus mund⁹: par eteni est vt
ſicut oĩs creatura vt luciuago ꝺoluit ploꝛa
tu in morte creatoꝛis ſui: ⁊ q̃ funeꝛ noctis ob
ſcuro ꝓcuta est exegas i cruce monẽtis: ita
nũc triumphalẽ ab inferis reꝺitũ leta ſuſcipi
at resurgentis: qꝫ ſicut ꝓpheta ait. Hec ẽ ꝺi
es quã fecit ꝺns exultem⁹ ⁊ letemur in ea. ad
tertiã igr ꝓtemplatoem q̃ est ꝺe resurrectõe ca
pitis nri mentis oculos elevantes toto cozde
credere obligamur: angeli verbo tãꝫ vnuꝫ ꝺ
fidei articulis nunciãtis ac ꝺicentis. Surrexit
non est hic. ꝺe qua resurrectõne tria contem
plem⁹ ad ꝑns: ꝑ° resurrectõis xꝑi necessitatez
2° resurrectõis tpalitatẽ. 3° resurrectiõis xꝑi
iocunditatem. Articls ꝓim⁹ qꝫ triplici re
ſpectu fuit necessa resurrectio xꝑi.

Rimo

ꝓtẽplemur resurrectõis xꝑi
necitatẽ: ſm. n. Aller. ꝺe ar.
in 3° ſuo. ꝺupliꝛ necia fuit ꝑ° viatoꝛib⁹
⁊ ꝓphensoꝛib⁹ ſeu btis. 3° aꝺꝺi põt qꝫ fuit
quoꝺa° necia ꝑ ꝺãnatis. fuit g° necia mũꝺo
celo inferno. Qꝺ xꝑi resurre° viatoꝛibus
necessaria fuit ⁊ marime ꝓpter tria. c. pm.

Rimo

. n. resur° xꝑi fu necessa
viatoꝛib⁹ ⁊ mar ꝓp tria
q̃ ꝑ° ꝓp iuſtificatoem. 2° ꝓp reconciliatõz.
3° ꝓp multiplicatoem. ſeu ampliatioem h° ẽ
ꝓp gram acgrenꝺa refoꝛmaꝺa ⁊ multiplicaꝺa
3° ãt fuit neca ꝓpter iuſtificatõez. vñ apls
4. c. ad rom 1. Resurrexit ꝓp iuſtificatõnem
nram. ⁊ itez. 5. c. ait. nos ſaluati ſum⁹ ab ira
ꝑ ipm. ſalu°. n. est terminus a quo. ſ. a pena.

ſaluari vero ſeu iuſtificari in vita est termi
nus ad quem. ſ. ad vitã. Vñ glo. ibidẽ ait. vt
viuam⁹ qui aliter viuere nõ poteramus
niſi vivam⁹. Si ergo per aĩam ſolum ꝺiꝺentẽ ad inferos
xꝑs moꝛtuꝰ ſaluauit nos ab ira: ergo ad ſal
vandũ in vita exigitur q̃ ſit vivus ergo exigi
tur tanꝫ necessaria resurrectio eius ſ 2° re
surrexit ꝓpter recõciliatõem. ſ. ſi caſu iam
iuſtificati iterũ recꝺimus in ꝑccatũ Hic. 9.
c. Ad heb. apls ait. q̃ xꝑs introiuit in ipm ce
lum vt appareat vultui ꝺei ꝑ nobis. ſ. cũ coꝛ
pe ⁊ aĩa: vt oꝛet pꝛꝫ ꝑ nobis. Propter ea qui
ꝺam ꝺicũt q̃ ipe quoꝺamo cã meritoꝛia est:
vt opꝰ pater miſereatur noſtri. 3° resurrexit
ꝓpter multiplicatõem seu ampliatõem. ſ. ꝺi
poſitõis ad ſuſcipiendũ gram ⁊ hoc ex parte
ſuſcipientis gram ipaꝫ hec aũt ꝺiſpoſitio ꝺu
pler est. 1a generalis. 2a ꝑsonalis. 1a ẽ ge
neralis eo q̃ tota humana natura ordinaꝛ
ad xꝑm tanꝫ mẽbra ad caput ſuũ a quo reci
pit oĩm gram̃ influxũ ⁊ multiplicatõem. ſicut
ꝓphã ait. Sicut vnguentũ in capite. ſ. gra in
xꝑo quod ꝺescenꝺit in barba. i. in viriles ⁊ ꝑ
fectas mẽtes. barba aaron. Qꝺ ꝺescenꝺit in
oꝛam veſtimẽti eius. i. vſqꝫ ad vltimũ ⁊ infi
mũ qui in gra est. Proinꝺe em̃ poſtqꝫ huma
na natura aſſumpta est a xꝑo ctiã a ſctis an
gelis magna ei reverentia exhibetur. In cu
ius myſteriũ Apo. 19. Cũ ei loquentẽ iohan
nes vellet angelũ aꝺoꝛare ait. Angelus ei. Vi
ꝺe ne feceris. coſervus tuus ſuꝫ ⁊ fratꝛũ tuo
rum habentium teſtimoniũ ihesu. Propte
rea aꝺvertenꝺũ est q̃ ipa humana natura co
pioſioꝛẽ gram̃ ſuſcipere ꝓt q̃ꝫ antea poſſet. vñ
in carnis aſſumptõe. hmõi ꝺiſpõem accepit
In paſſiõe. Jo maioꝛẽ ꝺiſpoſitõem ſuſcepit.
ſed in resurrectõne etiã ampliꝰẽ recepit. hinc
est q̃ in natura humana ꝺiſpoſitio generalis
amplioꝛ est ad gram̃ ex natura cuiſꝺẽ ſpeciei
que resurrexerit in xꝑo eo q̃ est gratioꝛ fac
ta ꝺeo. 2° quoꝫ in credente est ꝺiſpoſitio ꝑ
ſonalis ſm q̃. 4. c. ad Ro. apls ait. Resur
rexit ꝓpter iuſtificatõem noſtrã. moꝛtuus est
ꝓpter ꝺelicta noſtra quod quiꝺẽ ꝓpter fideꝫ
atqꝫ ꝺilectõem est ꝺictũ. Intelligenꝺũ est er
go q̃ resurrectio iuſtificat ſimiliter ⁊ paſſio
ſed paſſio iuſtificat in aꝺultis ſolum per fi
ꝺem ⁊ amoꝛẽ. hoc aũt est vt credita ⁊ ꝺelecta
q̃ exigitur hoc vt habeatur iuſtificationis
effectus. Vnde ſufficiens causa iuſtificatõis
est paſſio. ſed efficiens nõ niſi creꝺatur etiam
ꝺeus paſſus. Aꝺ quoꝺ quiꝺẽ rec°. marie ꝺe pe
ratur. Vñ ſuꝑ illuꝺ ꝓpꝫ quę vtilitas in lan
guine meo ⁊c. glo. ait. ſ. ſi ſtatim nõ reſur rere
ro coꝛruptũqꝫ fuerit coꝛpus meũ nemini an
nũciabo nullũ lucraboꝛ ⁊ ita peribit ꝓfeſſio. i.
teſtimoniũ ꝺiuinitatis. Et iꝺeo act. 2. Quez
ꝺeus ſuſcitauit ſolutis ꝺoloꝛib⁹ inferni glo.
Aſſertio est resurrectionis huiꝰ. Et ſic ex pre
ꝺictis apparet q̃ necessaria est resurrectio vi
atoꝛibus. q̃ resurrecto xꝑi ꝓpter tria cõ
prehenſoꝛibus necessaria valde ſit. Cap. 2.

Ecundo resurrectio

xꝑi nccia fuit ꝓprehenſoꝛib⁹ seu
beatis. Et maxime vt tribus glo
ria creſcat. 1° beatis angelis. 2° beatis ani
mabus. 3° beatis coꝛpoꝛib⁹. 1° inqꝫ vt cre
ſcat gloria maioꝛ angelis. etiã in ꝑsenti: qa
glorificata humanitate xꝑi in eo ꝺupler ꝺe
lectatio reperitur. Vna in ꝓtẽplatione ꝺiuini
tatis: alia in ꝓtẽplatione hũanitatis. In quã
ꝺesiderant angeli ꝓſpicere vt ꝺicit. i. pe. i. c.
2° vt creſcat maioꝛ gloria animab⁹ beatis in
ſuper de ꝑsenti ſicut etiã de angelis ꝓꝺictũ
est. 3° vt creſcat maioꝛ gloria beatis coꝛpoꝛi
bus. Nam ad resurrectõem coꝛpoꝛ resurrec
tio ſua causa erit resur. ctionis future. Vñ i
ꝑs. Ad veſperũ ꝺemoꝛabitur fletus ⁊ ad ma
tutinũ leticia glo. ait. Dns mane resurrexit.
iꝺe nobis ꝑmittens ꝑ ſuã resurrectõem que
est efficiens cã resurrectõis noſtre ⁊ glorifi
cationis aĩe ⁊ coꝛpoꝛis. Ambo cñ ꝺelectabũ
tur in gloria ihesu xꝑi. sicut Jo. i ø. c. ipſe ait
Ego ſum oſtiũ ꝑ me ſi quis introierit ſalva
bitur. in gloria ſempiterna ⁊ ingrediet ur. ſ.
ad ſ. ꝺendũ gliã que erit in aĩa mea cũ ꝺiuini
tate ꝓiuncta ⁊ egrediet ur. ſ. ad ꝓtẽplandum
humanitatẽ meã ⁊ paſcua inueniet. i. ꝺelecta
tiones imẽſas reperiet in vtriſqꝫ. Ex prediꝛ
ctis igitur euiꝺenter apparꝫ q̃ xꝑi resurrectio
cõprehenſoꝛibus necessaria fuit.

q̃ ꝑ ꝺãnatis fuit necessaria resurrectio xꝑi
⁊ marime ꝓpter tria. Capitulum tertiuꝫ

Ertio resurrectio cꝛi

ſti fuit etiã necessaria quoꝺãmo ꝑ
ꝺãnatis. Et maxime vt in inferno
ex iuſticia ꝺei tribus maioꝛ afflictio creſcat.
1° ꝺemonibus. 2° ſpiritibus. 3° coꝛpoꝛib⁹
1° vt creſcat maioꝛ afflictio ꝺemonib⁹ q̃ in
creatõis exoꝛꝺio xꝑꝫ incarnãꝺum viꝺerunt

Universidad de Deusto
Biblioteca

z illi inuiderūt fm Ber^{m}. Et inuidia diaboli mors introiuit in orbē terraꝝ: vt dicit sapie. 2° Quato putas ergo cruciatu liuoris alii qꝫ incomprehensibilibus penis illos torquet qū illū sentiūt exaltatū ad dexterā dei patris eiꝫ in celo z in terra traditā potestatē sicut Ysa. vltio ipse dñs ait. Data est mihi omis potās in celo z in terra. i. toto vniuerso. scz qua per gloria remunerē cōprehensores/ per grām gubernē viatores/ per iusticiā cruciem inferos offe[illegible]res/ Vñ de demōibus cruciatis ab eo p ysa. 65. c. ipse ait. Calcani eos in furore meo. s. in passione/ z de resurrectione subdit. Et conculcabo eos in ira mea/ 2° aūt resurrexit dñs ihesus xps vt crescat maior affli[illegible]tio ipsis aīmab^{9} dānatis q̄ videt qz xps p liberatione eaꝝ n[illegible]tu est z resurrexit quez ipse tam viliter ptēpserunt. Vñ apoc. i4. de talibus Jo. ait. Cruciabūtur igne z sulphure. s. p pctis ptis irascibilis, z cupibilis. Ecce pena sensus/ in cōspectu angelox sanctox z in conspectu agni. s. in gloria suscitati qz dānati ꝑspiciūt se priuatos sempiterna vita z participatione glorie xpi z cōsorcii angelox. Ecce pena dāni q̄ grauior est fm Jero. qꝫ pena sensus/ 3° vero resurrexit vt crescat maior afflictio corporib^{9} dān[illegible]ox qō quide post vltimū iudiciū futurū est. Vñ apoc. i.c. Videbit eū oīs oculus. s. corpalis z mētalis. z qui euꝫ pupugerūt. i. crialit offenderūt Et. c. i4. itez de dānato homie ait. Bibet de vino ire dei. Quid per vinū nisi tormenta interna z spūalia denotātur. Sicut em cū bibitur vinū non solū in corpo[illegible]ecipitur. verūetiā ab intra p totū corpus diffunditur sic quidē spūal[illegible]pēa in mente dānati hoīs iā recepta nō solū en tē ipsam p totū penetrat: sed etiaꝫ in corpora ipsa redūdat/ Et iterū Job. 21. Videbūt oculi eius interfectōem suā. i. sepatōem a glorio/ sa vita que est in xpō ihesu. Ecce pena dāni z de furore aipotētis bibet. Ecce pena mētalis z corpalis sensus gb^{9} dānati eternalit punietur. Et sic patet q̄ xpi resurrectio etiā infernalibus er iusticia necessaria comprobat.

Articu^{9} 2^{9} de triplici tpe q̄ in xpi resurrectione concurrit.

Ecundo contemple

f[illegible]mur resurrectōis xpi tpalitatē circa quā fm sniaz Ale. de al. triplex c[illegible]derem^{9} tēpus/ 1° tēpus festinatū/ 2° tps expectatū/ 3° tēpus determiatū. q̄ qz nō fuit ꝓueniens xpm expectare resurrectōem suam vsqꝫ ad fi[illegible]mundi z marie ꝓpē tria. C. p^{m}.

Rio cōsideremus re

p[illegible]surrectionis xpi tēpus festinatuꝫ Non em cōueniēs fuit resurrectionē suaꝫ xpm vsqꝫ ad generalem resurrectionē oīm corpox retardare. Et hoc p^{o} nec q̄tuꝫ ad ipm/ 2° nec q̄tum ad nos/ 3° em q̄tum ad ipm nō debuit xps retardare eā. z maxime ꝓpter duo/ 1° ꝓpter dissimilitudinē. 2° ꝓpter dignitatē/ p^{o} ꝓpter dissimilitudinē. quia nō est similis conditio sua ꝓditioni nostre Nā sua est a principio celesti sicut apls i. cor. 15. c. ait. Scds hō de celo celestis. glo. qz non de humano ritu sed nutu diuino ꝓceptus z nat^{9} Nostra vero co[illegible]ditio de principio terreno ē Vñ ibidē glo. ait. Qualis terren^{9} tales et terreni/ 3° ꝓpter dignitatē qz em xps prim^{9} est z ma[illegible]^{9} in dignitate. ideo dignū est vt prius resurgat in glorie sublimitate. q̄ Propterea apoc. i.c. Principes regū terre merito nuncupatur/ 2° nō fuit ꝓueniens q̄tum ad nos q̄ differretur tm resurrectio eius imo q̄ festinaretur necessariū erat nobis. Et maxime ꝓpter tria. s. vt generaret in nobis. p^{o} fidē/ 2° spē/ 3° charitatē/ 1° vt generaret z faceret nobis fidem resurrectōis sue. qz nisi resurgeret quasi nullus deinceps ipm crederet esse deū. 2° vt generaret in nobis spem resurrectōis nostre. 2° ꝓpter Apoc. i. dictus est. Primogem/ tus mortuox. qz sicut Adā primogenit^{9} mortuox dictus ē eo q̄ primus in hoc seculo vixit vt ipse moreret z filios de se gigneret morituros. Sic merito dicitur xps primogenit^{9} mortuox. qm primus in alio seculo a morte resurgens virit, vt ipse ineternū vineret ac filios ineternū victuros non solum meritis et gratia generaret, verūetiā nobis firmā spem de resurrectione prestaret/ 3° Jarimus quoqꝫ in sermone de paschate ait. Est in xpō homine suscitato/ vnusquisquisq̄ nrꝫ sanguis caro z portio. Vbi ergo portio mea regnat/ regnare me credo. Vbi dñatur sanguis meus dñari me sentio. Vbi glorificatur caro mea: me gloriosum esse cognosco. Et itez Bre. super illud Job. i4. mox. Scio q̄ redēptor meus vuit sic inquit/ Redemptor noster suscepit mortē ne mori timeremus. ostdit resurrectionē vt nos resurgere ꝓfidam/ 3° vt generaret

De resurrectione z gloria paradisi.

In nobis charitatē. Nō em ita possem^{9} allici ad amorē glie sempiterne nisi daret nobis fortitudinem z exemplar resurrectōis nostre. Vñ. i. cor. 15. xpm dicit primitias dormientiū cū ait. xps resurrexit a mortuis primitie dormientium Ecce dignitas i xpo per quā oportet resurgere. Dic glo. ibidē ait. Primus tpe mari^{9} dignitate qui ꝓior resurrexit vt fidē faceret z fortitudinem credentibus daret. q̄ q̄ ꝓpter tria ꝓueniens fuit xpm resurrectōem suā p triduū expectare.

Capitulum secundum.

Ecundo considere

[illegible]mus. resurrectōis xpi tēpus expectatū qz nō statim resurrexit post mortē sed per triduū expectauit. vñ sup illud. i. cor. 15. Resurrexit tertia die ait glo. Probata vera morte, z hoc tertia die, vt oñ deret ea potestate nos posse suscitare/ Si enim statim resurrexisset nō vere mortuꝰ putaret. Cū ergo deberet resurgere ita vt verā mortē ꝓbaret, differri debuit resurrectio ei^{9} vsqꝫ ad tertiā diē. Et maxime ꝓpter tria/ 1° ꝓpter ꝓbationē/ 2° ꝓpter significatōem/ 3° ꝓpter oñsionē. 1° ꝓpter ꝓbationē. Vñ sup illud Luce. 24. Oportebat pati xpm z resurgere a mortuis tertia die glo. ait. Merito vna die z duabus noctibus in sepulchro iacuit qz lucē i. grām sue mortis, que tm erat in carne tenebris nostre duple mortis que i carne z aīa erāt oppositi. Et hoc ad designandū q̄ lux sue mortis duplā nostrā mortē curauit. 2° ꝓpter ꝓbationem. qz sicut in ore duox vel trium testiū stat oīe ꝙbū sicut dr Ysa. 18. sic i tribus diebus stat oīe factū. Vñ hec est ratio litteralis: vt. s. ꝓbaret verā mortē fm glo. predictam/ 3° ꝓpter oñsionē. s. sue magnifice potestatis. Nam si statim resurrexisset nō videretur habere ptātē resumendi aīam suam sicut z ponēdi sicut ipe. Jo. 10. c. testatus est. dicēs. Ptātem habeo ponēdi aīaꝫ meā z potestatē habeo iterꝫ sumendi eā. Et hoc est qō sup illud. i. cor. 15. resurrexit tertia die/ glosa ait. Mors ita vera morte etc. sicut sup.

De die z hora in quibus dñs resurrexit.

Capitulum tertium.

Ertio consideremus

resurrectionis xpi tēpus determiatum. s. qua die z hora dñs resurrexit. Et circa hoc p^{o} ꝓsideremus de die/ 2° de hora/ 3° inq̄ ꝓsideremus de die circa qō aduertendū est q̄ xps in sepulchro quieuit trib^{9} die^{9} z trib^{9} noctib^{9} hoc est p tres naturales dies/ feria 6^{a} cū precedēti nocte vna extitit dies z p synodochē illa die stetit it. i. Ptē fuit ibi per totū sabbati diē cū precedēti nocte. et sic per totū illū die[illegible]turale absqꝫ synodoche. Ptē nox precedēs dominicā resurrectōis cū ipsa die resurrectionis est vna naturalis dies z. p noctē illā fuit ibi: z sic per diē naturalē per synodochē ibidē stetit z ita per tres naturales dies fuit in sepulchro. Cum tm fuit ibi per vnū artificialē diē z per duas integras noctes. Hinc sup illud Ro. 6. Hoc sciētes qz vetus hō noster crucifixus est vt destruat corp^{9} pcti Glo. inquit. Quieuit [illegible]sepulchro vna die z duabus noctibus qz nostra duplā vetustatē, sua simpla assumpsit/ 2° etiā ꝓsideremus de hora. Sane quia de resurrectōis hora in euangelio textu mime expressa veritas declaratur. iō sacri doctores varie opinātur/ Qui dā em dicūt q̄ surrexit in aurora/ quidam xo q̄ media nocte/ 3° em sunt quidā qui dicūt eū resurrexisse in auroza. Et h^{o} sniē est Aug. sup illud machab. 9. Elegit lysias tholomeū etiā. Vbi glo. Ab hora mortis xpi vsqꝫ ad diluculum resurrectionis constant hore. quadraginta si ipsa nona cōnumeretur. Cuꝫ ergo direxit ibi q̄ surrexerit in diluculo vi/ detur q̄ non surrexit ante lucē/ 2° etiam pro hac opinione multum facit q̄ ecclesia sancta laudes cantat in aurora in memoriam resurrectionis dominice z ad gloriam resurgentis. Ve[illegible]sunt alii qui dicunt xpm resurrexisse in media nocte atqꝫ his plurimum fauet/ p^{o} id quod habet traditio antiquorum, videlicet, q̄ Apostoli in vigiliis sancti paschę xpianuꝫ populum vsqꝫ ad noctis medium retinētes, z illa scilicet hora resurrectōis dominice laudes cum populo iubilantes post ad propria populū dimittebant/ Secundo quoqꝫ cuꝫ h^{o} concordat figura Sansonis Jud. 16. vbi dicitur. q̄ dormiuit Sanson vsqꝫ ad medium noctis. scilicet in Baza, z inde consurgens apprehendit ambas portas cum postibꝰ suis z seram impositaqꝫ humeris portauit ad verticem montis vbi glosa. Sanson media nocte non solum exiuit sed z portas tulit, quia redemptor noster non solum de infer/ no liber exiuit. Sed z de inferni clau/

Universidad de Deusto
Biblioteca

stro portas destruxit. ℨ° etiam multū facit ad hoc totū officiū quōd in missa in sabbato resurrectionis decātatur. Nam missa illa que nūc cantatur in meridie in media nocte recitatur rectionis dñice antiquitus cantabatur. Sed nunc in mysteriū tēpus abbreuiātes ⁊ occurrētes gaudio resurrectōnis atq; resurgentis spūsancto dictāte, asp tu corporali ꝓplemus quod de illa sanctissima nocte fuerat ante ꝓphetatū. Nor sicut dies illumiabitur Et nox illumiatio mea in delicijs meis. Vñ in cerei benedictione hui⁹ sacre noctis mysteriū commendatur cū hec igitur nox est pluries iteratur. Dicitur etiā in collecta. Deus qui hanc sacratissimā noctē gloria dñice resurrectionis illustras ⁊ ceta. A° quoq; litteralis figura pasche iudeoꝝ ⁊ exitus de egypto huic videt sñe ꝓsentire eo q; media nocte ꝓducti sunt de egypto. Vñ ait dñs moysi. Exo. ii.c. Ziedia nocte egrediar in egyptū ⁊ morietur oīe pri mogenitū in terra egyptioꝝ ⁊c. Utrāq; vero opinionē ꝓcordās Aleran. de al'.in. ℨ°.ait oꝑ predicta nō sunt ꝓtraria. Nam q̄n dicitur q; ante lucē surrexit respicit illud qđ Luc.24. dicitur. Valde diluculo.i.anteq; dies eēt clara. In diluculo eīm dies nondū est clara. Et sic apparet q; dñs surrexit inter mediā noctem ⁊ clarā diē. ⁊ hoc mō utraq; opinio oītur esse vera. ¶ Articulus tertius de oībus apparitionibus xp̄i postq; a mortuis resurrexit quibus letificat in se credentes.

Ertio contēplemur

resurrectionis xp̄i iocunditatem. Tripler eīm fuit in resurrectione iocunditas qua letificati sunt oēs in e⁼ credētes. Ma fuit cordialis. 2ª generalis. ℨª maternalis.

¶ De tribus apparitōib⁹ primis q̄ fcē sunt tribus mariis ⁊ petro. Primū capitulū

Rima enim de resur

rectione xp̄i fuit iocunditas cordi alisque maxime facta est in trib⁹ apparitionibus primis. Ma facta est marie magdalene. 2ª tribus mariis simul. ℨ vero petro. De quibus ꝑ ordinē videam. Et primo de illa que facta est magdalene. Vñ ꝓ cōcordia sacri textus euāgelistaꝝ. notandum est q; sicut Jar.16. ⁊ in euangelio hodierno ait. Maria magdalena ⁊ maria iacobi ⁊ salome emerūt aromata ⁊ venientes vngerēt ie sum. Nouerant eīm be sanctissime mulieres tam crudeliter tractatū fuisse corpus ihesu q; totū cor habebāt plenū memoria crudelissi/me mortis eius ⁊ ymaginatione corporis sui sacri. Vnde nihil videbātur attēdere vel sp/rare nisi mortuū eius corpus cum deuotione posse inungere ⁊ tractare. subditq; Jar.ⁱ valde mane.i.cum adhuc tenebre essent sicut Jo.20.c. ait Una sabbatoꝝ.i. dñi⁹ venit ad monumētū orto iam sole. quia videlicet hora qua mote sunt ad veniendū adhuc tenebrosa erat: sed orto iam sole peruenerunt ad monumentū. Vel ꝑm Augu. de consensu euangelistarum dicitur. Orto iam sole.i. de primo venienti in has ptes vt sumatur solis ortus ꝓ ortu claritatis diurne ꝑcurrētis super emisperiū nostrū. Et dicebant adinuicē. Quis revolvet nobis lapidē ab ostio monumēti. Et respicientes. ſ. cum iam venissent, viderunt lapidem revolutum erat quippe magnus valde. sed quia sciebat malicia iudeoꝝ contra ihesum ebullire videntes revolutū lapidē crediderūt corpus eius a iudeis sublatū esse ꝓ certo supponēs ardentioribus amatoribus ex discipulis petro videlicet ⁊ Jo. quasi mente capta doloribus ⁊ desideriis videndi dñm plenā nūciare cucurrit. d. Tulerūt dñm de monumento ⁊ nescimus vbi posuerūt eum. Vt Jo.20. narrat subditq; q; iohēs precurrēs citius petro inclinauit caput viditq; posita linteamina nec tamen intrauit. Petrus vero postea veniēs intrauit in illud. Viditq; linteamina posita ⁊ sudariū capitis stans ad partē Deinde Jo. intrauit ⁊ vidit ⁊ credidit quod dixerat prius maria. ſ. dñm esse sublatum de monumento. Nodum eīm sciebat scripturas q; oportebat eum a mortuis resurgere. Ma hec aūt discipuli ꝑtristati ad ꝓpria redierunt postq; aūt ad sepulchrū rediit magdalena hesetē mulieres itrauerūt simⁱ in monumētū. Dicitur aūt triplīciter monumentū qnādoq; illud sareū vas in quo iacuit xp̄s. qnq; aūt tūba illa in qua erat illud sareū vas. quando/q; vero totus ille locus in quo illa residebat tūba. Erat aūt locus ille clausus aliqua materia vel pariete vt erat ortus sicut innuit ipe Jo. ⁊ Augu. etiā illud sentit. Propterea q̄ñ

legit q; intrauerunt ad monumentū aut exierūt ab eo ꝓ solo aditu vel exitu ... tube vel orti intelligi hꝫ: igr̄ sic Jar. in euā° hodie° subdit. ⁊ Mat. vlti. introeūtes sicut ꝓdcm est in monumētū. i. in tūbā vbi erat sepulchrū. viderunt iuuenē sedentē in dextris cooptū stola candida ⁊ obstupuerunt q; dixit illis. Nolite expauescere. Ieſum q̄ritis nazarenū crucifixū surrexit non est hic. Ecce locꝰ vbi posuerūt eū. ℨ ite dicite discipul' ei⁹ ⁊ Petro q; precedet vos in galileā: ibi eū videbitis sicut dixit vobis. Quo audito exeūtes mulieres de monumēto q̄si recedere disponebāt. hꝫ amor Ieſu attractę itez sepulcrū introeūtes: sicut Luce in ꝓin. 2ª. c. ait. Viderunt duos angelos stantes q; dicunt eis. Quid q̄ritis viuētez cum mortuis. Non ē hic ꝫ surrexit. Quo audito due ꝓsternate mēte abire cepunt. sed Ma⁵ fortes venti⁹ amās stabat ad monumentū foris plorans: sicut Jo. 20 ait. Plorabat enim lachrymę ei⁹ in marillis ei⁹: nō est q; ꝓsoleāt exoribus caris ei⁹. rigabat oza lachrymis eius marillas. ℨ Ma⁵ qđ spes qđ ꝓsili aut qđ cordis erat tibi vt sola rēmanēres ad monumentū. tota.n. amore Ieſu ardebat nihil de ipso in hoc mūdo videbat: vbi eū quereret nescie/bat. ꝓpterea i dolore cordis fundebat lachrymas circa sepulchrū: vbi certa erat ꝓciosum corpus dñi iacuisse. dolor renouatus erat: qz quē pri⁹ doluerat defunctū: nūc dolebat ablatū: ⁊ iste dolor maior erat: qz nullā ꝓsolatōem hēbat: Prius fuit cā doloris: qz viuū ꝓdiderat: ꝫ de hoc aliquātulā ꝓsolatōem hēbat: qz mortuuꝫ se retinere credebat. nūc aūt de isto dolore ꝓsolari nō poterat: qz vel corp⁹ defuncti nō inueniebat. ⁊ qz amor feruēs impatiēs ē ⁊ gescere nescit. ac sp de nouo spāt se repire qđ cupit: iō dū fleret inclinauit se ⁊ ꝑspexit in monumentū: ꝑm enī Greg. Amāti semꝑ aspexisse nō sufficit: qz vis amoris in tētatione multiplicat ⁊ affectū ingstōis. ⁊ ꝑm Aug. iterꝫ ꝑsperit dolens nec suis nec alioꝝ oculis. facile ꝑ abat credendū eē. ⁊ tūc vidit duos angelos in albis sedētes vⁿ ad caput ⁊ vnū ad pedes vbi positū fuerat corp⁹ Jesu. dicūt ei isti. ℨ q; plorās. o mª multā ꝓsolatōez inuēisti ⁊ forte tibi meli⁹ ꝓtigit q̄ spasti. Ma tu q̄rebas vⁿ ⁊ duos inuenisti ⁊ vidisti. q̄rebas mortuū ⁊ illos repisti vivos q; de te curā vident hēe ⁊ volūt dolorē tuū linire. ⁊ verō quē q̄ris dolorē tⁿ videt negligere lachrymas tuas nō videt respicere vel curare. vocas illū ⁊ nō audit: q̄ris illū ⁊ ñ inuēis. pulsas ⁊ tibi nō apit: seq̄ris illū ⁊ fugit. heu qđ ē hoc heu q̄ magna muta°: heu quō mutata ē res ī ꝑ. Iste ieſus recessit a te: ⁊ quō forte nescio an diligit te: oliꝫ te diligebat: oli tea pharisco ōfensabat: ad sororē tuā dicit excusabat: olim te laudabat qñ pedes suos vngueto vngebas: lachrymis rigabas ⁊ capillis tergebas dolorez tm mulcebat. pcussa dimittebat: oliꝫ q̄rebat te cū abeēs vocabat te cū nō adesses: mādabat tibi p sororē tuam vt ad se venires. ℨ magr̄ bonus ī vidisti eaꝫ plorārē lachrymat⁹ es. deniq; ꝑ dilectōe ei⁹ qz multū dilexit te fratrē suū lazarum suscitasti ⁊ planctū hꝰ dilectricis tue i gaudiū uertisti. ℨ dulcissime m... qđ pꝰ hec i te peccauit hec discipula tua aut i qđ postea offendit dulcedinem cordis tui qz sic recedis ab ea. nos pꝰ hꝰ nlꝫ pctm̄ aliō audiuim⁹ de ea nisi qz valō mane ad monumētū venit añ oēs ferēs vngueta ꝙbus vngeret corpꝰ tuū: ⁊ cū te nō inuenisset i mōnto cucurrit ⁊ discipul' tuis nūciauit. illi venerūt viderūt ⁊ abierūt. hec aūt stat ⁊ plorat si hꝰ pctm̄ ē negare nō possum⁹ qn ipsa hꝰ faciat. aūt pctm̄ nō ē ꝫ ... ⁊ desidem qđ de te hꝫ: q̄re sic recedis ab ea: q̄re sic abscōdis te. q̄re nō manifestas te: tu q; dicis. Ego diligentes me diligo ⁊ q; mane vigilauerit ad me inuenietme q; mⁱr ista q̄ diligit te valde mane vigilat ad te cur nō inuenit. teſꝫ ⁊ tu mª audi ꝓsm̄ meum sufficiat tibi ꝓsola° angelorum: mane cū illa' interroga illos si forte sciant ... fcm̄ sit de illo quē ... is ⁊ quē plorās: ego certe credo q; ipsi a... venerūt vt testimoniū de ipso ꝓhibeat. ⁊ credo q; ipse quē plorās misit eos ꝑ se ⁊ ꝑ te vt annūciēt resurrectōem suā ⁊ ꝓsolent de plorationem tuā: dicūt ei. ℨ mⁱr q; plorās que ē tāti cā doloris: nō abscōdas a nobis lachrymas tuas. Aspi nobis animū tuū ⁊ nos īdicabim⁹ tibi deside⁼ tuū dicit eis velut familiaribus⁹ sue mētis ac scientib⁹ vota planctū tulerūt oīm meū: ipꝰ so⁼ q̄ro: ipse sol⁹ pōt me cōsolari: ꝫ nescio vbi posuerūt eū. Circūspi° si videā illū ⁊ nō video velle imēire locum vbi posit⁹ ē ⁊ nō inuenio. Heu me miſam qđ agā quo ibo: quo abiit dilect⁹ me⁹ q̄sui ⁼ in monumēto ⁊ nō inueni: vocaui ⁼ ⁊ nō rndet mihi. heu me vbi q̄rā illū: vbi illū inueniā. Surgā certe ⁊ circuibo oīa loca q̄ potero non t... bo sonū oculi meis dōec inueniā quē diligit aīa

Universidad de Deusto
Biblioteca

ma effudite lachrymas oculi mei plorate & nolite deficere. Ambulate pedes mei discurrite nolite gescere: heu: heu: heu mihi: quo abiit gaudium meum, vbi latet amor mei. Iz qd faciam vt im imeniā q me puertā ad quezibo: a q pfm petā quē pcunctabor qs mei miserebitur: qs me psolabit: qs inhabit mihi quē diligit aīa mea vbi posit sit amor mei vbi cubet vbi gescat. Queso nūciate illi qz amore langueo: dolore defio: nec ē dolor sicut dolor meus. Reuertere dilecte mi: reuertere dilecte volor meor: reuertere psola mea. redde mihi letitiā salutaris pfi tue. Onde mihi faciez tuā sonet vox tua in auribus meis. vox n. tua dulcis & facies tua decora. Cū igr ma sic doleret: sic fleret atqz ad ihc diriget. puersa retrorsuz sm Chrisо. sup Jo. angeli videtes Jesuz ad eē pter reuerentiā ei stupetes & facies i assumptis corpib imutantes. in sigm honoris surrexerūt qd videns Ja puertit se retrorsū vt videret quē angeli venerabant. & tunc sic puersa vidit Jesū stārē & nesciebat: qz iesus ē. & dic ei Jesus. Jlr qd ploras: quem qris Odesidm aie sue cur interrogas: qd ploras: quē queris. ipsa paulo añ oculis suis cu magno tn dolore aie sue viderat te spem suā suspendi in lig: & tu nūc dicis qd ploras. Ipsa in die tertia viderat manus tuas gloriosa pdicta fuerat: & pedes tuos quos deuote oscullata fuerat & quos lachrymis rigauerat clauis affigi: & nē tu dicis qd plorasnē isup corpus tuū sublatuz existimat ad qđ vngendum vt se quodā solaret venebat: & tu dicis qd ploras: quē queris, tu ipse scis qz te so qrit. te solū diligit: p te oia ptēnit: & tu dicis quez qris, tu qdem amorose Jesu hāc mulierē metis secreto tractu magnetino more trareras ad amorē tu inuisa catbena suauis dilcois ligueras cū purgasti peccata sua, tu ibiberas pio amore cor ei: tu signis: tu verbis: tu ispiratione infna cōmoueras mentē ei: tu suscepisti lachrymas ei nec obruisti oscula labiorum ei. tu abscisо ois corruptibilis rei amore illā dimisisti vt a te p oīa ēet in pace: & nē interroges qd plorasтu lachrymas ipsa odēte fudisti ad germanicū fun: tu interpellat inder ei aduocat potis eē volusti ne impediret dulcis pcēpla ei. Cū illaz sedere cognoscerес ad tuos dīnos pedes p te laboran. e sorore tu te sibi dedisti gaudiū sedere sempiterno. Tu eaz signis atqz signatis tibi sancto amore p oia colligasti: nē vo ptinata solacii repleta mericiis: imbuta angustiis: tu queris mlr quid plorasтu quidē in ea plātasti fidē q te querit: tu in eā firmasti spem p q in teco fidit: tu ptin radicasti in ei aio charitatez q te diligit: turigas illam vt incrementū susciat inuisibilib ags. charitas a teipso diffusa in teipm refusa ad monumentū ligatā tz illā interrogas qd plorasтu eā quest. tu eā plorat: tu ingetas illā: tu angelis illā auertis tu illā in pace viuere nō finis. Quid g bone iesu interrogas diligentē atqz dilectā: qd plorasquē queris dulcis magr & amor aie sue ad qd queso puocas spm ei Tota manet in te tota spat in te. tota despērat de se. ira qrit te vt nihil querat vel cogitet pter te: qz nō est in se tz pter te ē extra se Cur g dicis qd plorasquē qris. an putas qz ipa noguoscat te q̄diu volueris celare te Alt illa existimās: qz ortolanus eēt dicit ad eum. dñe si tu sustulisti eū dicito mihi vbi posuisti eum & ego eum tollā. O dolor miserabil. o amor mirabilis: mlr ista doloris nube obtecta non videbat solē q mane surgens radiebat p fenestras ei q p aures corpis sui tam intrabat in aiam suā. tz qm amore lāguebat isto lāguore sic oculi cordis ei caligabāt vt non viderent quē videbat. videbat enī Jesum tz nesciebat qz Jesus ē. o ma si qris iesuz cur nō agnoscis iesum. ecce iesus venit ad te: & quē qris querit te & tu eū existimas ortolanū. est enī iesus. est ēt ortolan. ipse. n. seminauit oē bonum semen i orto aie tue & ream pululantē infidelitatez nūc aduenit extirpare. qd est h qđ dicis si tu sustulisti eū. de q intelligis eū. qs intelligit cuque tu nomē illi quē queris nō pādis. si ortolan. tu ē notus. si tua desidā nouit nescis q sua sit quē tanta diligētia queris. quē euz int rogas ac si pūte ipso im eum i mōumēto clausisset. quē euz qd iste si ortolan ē de isto ō q qris agnouit. h nēpe affect cū des 'e qrētis agit vt qđ qrit credat alios nosse sic in cāti. i. c. spōsa ait. Indica mihi quē diligit aīa mea sic euenit in ma. Sz o Maria optime nescia loqris: qz non prem nō fratrē nō fm nō amicū terre ingris: tz eum q est & q ventur ē vt dū sic pferr sine agnoiatōe fuisse credat. Sed qd est mlr qđ dicis Et e cū tollā. ioseph eni timuit & nō fuit ausus tollere corp ei ō cru

ce nisi i nocte & nisi peteret a pilato. Tu autē nocte nō pstolaris nec veris tz ante cter pmittas. o. & ego eū tollā. O ma si forte corp Je su positū ē in atrio principis sacerdotuz vbi apl principes calefaciebat se ad ignē qd facturа eēs. & e eū tollā. tz si in platea foret cura eēs. & e eū tollā. tz si in platea foret cura rā multitudie indeor qd tunc ageres: & e eū tollā. Quid sieēt in domo pilati & cozā militū turba qd ings factura eēs. & e eū tollā. O admirabil mlr ieris audaa. O mlr nō mlr nullū locū ercipit nihil añ pōit: sine timore dicit. Absolute pmittit. Dicito mihi vbi posuisti eū & e eū tollā. o mlr magna ē pstaa tua mag ē fides tua: tz qro mlr q valuisti gb virbus quo ingē corp tā graue posses portare sola, cū vna fueris de deportatoribus ad sepulcruz nangd tecū tuas socias hr credis. recesse/runt. ego eum tollā. amor ipossibile ad possibile sua opione reducit: & qđ negd efficeā. posse credit. Tu g bone iesu noli vltra /here desidē ei qz iam triduo sustiet te: nec hz vñ saciet esurie aie sue: nisi tute manifestādo pozrigas illi panē corpis tui. non. n. poterit diu retinere vitā corporis sui nisi tu cito manifestes vitā aie sue. Dicit ei Jesus. Ja hec si qđē vor exprimes nomē ei penetrauit aiam ei solitā virtutē in vbo sensit sola. solū solite intellerit ac p h solitā vocem agnoscit vbi g audiuit maria. Sic eā psueuerat vocare magr ei. psensit in ipso noie dulcedinē dei & p eam cognouit eū a q vocabat eē magrm suuz tunc reuirit spūs ei & reuersus ē sensus ei. tunc recepit & fidē. vñ statim puersa dicit ei. Raboni. qđ dr magr quo puersa vtiqz ad loquentē: qz cū p puersa eēt retrorsum & illū vidisset vt ortolam sua interrogatōe cōpleta recouertit oculos ad sepulcrū aut vndiqz girabat aspectū sperans er aliq pte appere dilectū. nunc vo audita voce qsti subito se puertit ad eū vocans eū magrm cui dulcedinez senserat in doctrina. O musa dextere excelsi o pietas saluatoris: o mia redemptoris. Cōuersus est dolor magnus in gaudium mari mutate sunt lachryme doloris in lachrymas amoris. tz arbitrabat ma nō se indigere vbo que inenerat verbū & longe vtilio fore arbitrabat tangere verbū qs audire quelz verba. Cucurrit ad pedes ei vt amplexaret & osculareт pedes eius. o amor fortis & impatiēs. n ei sufficit videre iesum. & cū iesu log nisi ēt tā geret iesum. Sciebat enī q virtus de illo exibat & sanabat oēs. dixit ei iesus. Noli me tangere, nondū enim ascendi ad prem meū. s. fm iu iudicium infidele. ac si apte dicat tibi non ascendi qsi cā de infidelitate redarguens q nō credidisset pfecte equalē se eē pri, vl forte h ait vt illā humiliaret ne nimis psumeret: qz ip sum resuscitatū p nōium psperisset. Distulit qz ei pcedere tactu donec sedā vice cum aliis appeto dulcissime dñe. o magr pie qs bonus es his q recto sunt corde. o qs beati q in simplicitate cordis querūt te & qs felices qui spant in te. verū vtiqz ē & indubitanter ē vex q tu diligis oēs diligentes te nūqs deseris spantes in te. ecce. n. hec dilectā tua simplr querebat te & veracit inuenit te spabat in te & nō est derelicta a te sed & ipse ē psecuta p te qs expectaret a te. Et addidit ois marie dicens. vade ad fres meos & dic eis. Ascendo ad prem meū & prem vrm deum meū & deū vrm Statimqz disparuit. Ecce igitur iam pstituit magdalena inter hoies prima nuncia glorie resurgentis xps eni ppio suo ore ipsam prima sue resurrectois euangelistā fecit, efficitur pcomissa vt nunciet his q hanc resurrectoez p vniuersum orbem pclamaturi erant. & merito reformatois hnm ne fuit hic conueniens ordo. vt mulier q fuerat peccatrix. prius cognosceret & nunciaret gloriā resurgentis que trāsgressionis foueā prima fodit. hinc Brego. ait. Ibi onditur culpa generis humani, vñ pcessit. qz enim in paradiso mulier ppinauit viro morte, a sepulcro mulier viris annūciauit vitam, & dicta sui vuificatoris narrat q mortem mortiferi serpentis narrauit. 2a apparitio facta est tribus mariis simlr. cum. n. iā disparuisset iesus ab oculis magdalene iam illa stabilita in fide a qua dimota exiterat: egreditur ortum, illeo reliquit sepulcrū nec vltra se vt aspiceret inclinauit nec amplius si adhe essent vel recessissent requisiuit angelicos testes de resurrectione credula, de questo iocunda, de inuento aio consolata. & vt iussa dñi et magistri perficeret aio & corpore festinabat. Cuiqz festina atqz festina rediret, socias suas in ire inere inter sepulcrum & hierusalem consternatas aio, lento gradientes vestigio, adinuenit quas etiam sociali discretione detento pede, atqz interposita sessiōe dū ista cū ma fiebāt nesciētes credim exspectasse: ad qs cū pueniisset maria lēto animo iocundo vultu festinoqz affatu enarrat resuscitatum Jesum et

Universidad de Deusto
Biblioteca

eū tangz ortolanū vidisse ⁊ audisse tñ eū tāge
gere nō potuisse. Cūqz ꝟsus hirlz festio gref
sū piter irent sic Jat. vl.c.ait. Ecce Jesus
occurrit.d. Auete. Ille aūt accesserūt ⁊ tenu
erūt pedes ei⁹ ⁊ adorauerūt eū. Se enī nūc tā
gi pmittit q se prius tangi magdalene negauit
Belta eteni xp̄i nūc negata nc̄ pcessa nunc p-
hibita nūc pmissa magna nobis astruunt roa
bile mysterii xitatē. vt vnū ⁊ idē qō vno tpe
denegaī: a° pcedit atqz pmittit vt.s. defectuz
ingsito. in dignitate ingrente: ieptitudinē imō
importunitarē in tpe: indecētia i re dū negaī:
iportare credam⁹: cui vo pcedit his caruisse
atqz oznari ꝓriis firmit aūtumem⁹: nec tñ p
tāto dīnum mutat sm si opa varient. nouit
n. puidētia dei sine do. nūs vtilitatib⁹ p-
lens qlr ⁊ qd nobis cū diversimode sit agendū
⁊ nūc pcliue mlres tāgūt ⁊ oscul nī dñicos
pedes ⁊ ad solita reuertit magdalēa atqz re-
cognoscūt resuscitatū quē viderāt crucifixuz
⁊ in teca petrina reclusum: tunc ait ill' Jesus
nolite timere. Ite nūciate fratribus meis vt
eāt in galileā ibi me videbūt. Vocat aūt eos
fratres amantissim⁹ pceps tū vt oñdat se ve
rresurrexisse in carne generis nri de p° pēte tra
cta: tū vt ad sui amo' magis eos accendat
⁊ fiducia societatis sue ac visiōis corroboret
⁊ ꝓfirmet: tū vt filios eterni pris ⁊ xp̄i se noue
rint cohēdes. Sigr h⁹ almi regis bēignitas
q relict⁹ in bello pauidos suos formidolosos
⁊ fugitiuos socios cū euasit nomiat fratres ⁊
nouitatē celestē eis in sito corpe oñdere repro
mittit. O dulcis excelsi suauitas q cū negan
tes ingruēte bello tpe tenebraz fraternum ac
eos se dicit tenuisse amorē. O insolita clem
tia pncipis q p⁹ pssurā caumaqz bellorz p⁹
victoriā d lig° d mūdo al'. de tumlo de tar ta
lege ꝓportata sub eterno pfecti° appellat fra
tres. ⁊ sicut Jo. 20.c. scrip. est. Vēit aūt ma
magdalena. s. cū aliis mariis ānūcias discipul'
qz vidi dñm ⁊ hec dīc mihi. 3a aūt appi° fca
est per sic Luc. vlt. c. refert. Nō. n. deerat piis
aplis sollicitudo ārendi si repire possent vlla
ten⁹ resurgentē: ad qō qdē feruentissim⁹ erat
petr⁹. vñ eo ab aliis segregato nescio in q° lo
co quē sacra scriptura silet appuit ei dñs atz
corei⁹ ꝓfortauit in fide deditqz finē infideli-
tati ac lachrymis ei⁹. Qui regressus ad cete
ros cū gau° sibi appuisse dñm nūciat: qōqui
dē vt auditū est aligb⁹ desidia fcā ē: aligbus
spes aligb⁹ ꝓturba. qsi singularitatē appendi
cāntibus aligb⁹ pficiscēdi crescebat auiditas
vt possent videre eū. Quāto gau° atqz fidu
cia replet⁹ fuerit petr⁹ qs exprimere posset:
fm. n. Chrisō, Ad° inter viros appuit petro.
Ad° qz caput oium. 2° ne ppter negatoez fa
cta desperet. 3° ppter exēm mie dei ad pctō/
res redeuntes ad eum.

De aliis. 17. appitōibus xp̄i que scripte sūt
a diuersis. capl'm 2m.

Ecunda resurrectionis

xp̄i iocūditas ē generalis. 3z q fcā est in
12. appitionib⁹ p⁹ predcās. Ad° appu
it duob⁹ discipul' eūtib⁹ in emaus: quā Lu.
24.c. pli⁹ narrat ⁊ breuit in vl.c. Marc⁹
2° appuit pl'ibus in hul'm thoma. s. abnte ⁊
clausis ianuis. stetit Jesus in me' ⁊ dicit eis
par vobis: sic Jo. 20. ⁊ Luce. 24. narrant
Des aūt pdce he appitōes in ipso resurrectō
nis die fcē sūt. 3° p⁹ dies octo appuit Jes' ⁊
stetit in me' discipulorz pnte thoma cui pal/
idas pbuit vulnez cicatrices: sic Joā. 20.c.
narrat. 4° vero appuit ad mare tyberiadis
sic Jo. 21. tradit de q die h° tā 3° manifesta-
t⁹ ē Jesus discipul' suis cū resurrexisz a mor
tuis. Nō tñ intelligēdū ē simplr: qz fuerit fina
sed qz fcā fuit in 3° die de ill' diebz in qb⁹ xp̄s
appuit eis. 5° quoqz appuit in mōte thabor
ri. discipul' suis vbi p⁹ ꝓstituerat ill'. ⁊ h° fu
it solēnis appi° de q ⁊ an mortē ⁊ p⁹ resurre-
ctōem tā p se qz p angl'os sepi⁹ men° fcā fuit
⁊ tūc singul'r eū adorasse dicunt. Jat. vl. lz et
nō sit dubiū q qñcūqz appebat eis, cū cuz ml'
ta reuerē adorabāt hic tñ singul'r enarrat. vt
p hoc h⁹ appitōis excellētia demōstret. 6° et
appuit in cenacl'o mōtis. syon in die ascēsōis
de q Jar. 16.c. ait q nouissime recūbētibus
ri. discipul' appuit ill' Jesus: qz fm Aug. iaz
nō erāt a mō in terra cū i' cōuiuaturi. 7° aūt
appuit: eodē die in mōte oliueti qñ viderunt
eū ascendētē i ce'm: quā Jar. ⁊ Luc. in fine
euāgeliorz suoz breuiter tāgūt sz in prin° libri
actu. pleni⁹ enarrat. Qz aūt ab euāgelistis nō
ponātur nisi pdcē. r. appitōes tñ a' . isse cre-
dunt. vñ Jo. in vlt. c. euāgelii sui ait. Multa
qdē ⁊ a' signa fecit Jesus in ꝓspcu discipulorz
suorz q nō sūt scripta in lib. h°. Paul⁹ quoqz
1. cor. 15. tres supaddit vt sua. p. 15. cōpute
tur. sicut ēt. 15° p⁹ dñicā passionez anno. ap'is
gen'm fact⁹ ē. dicit enī ibidē q visus ē plusqz
gngentis fratrib⁹ sll'. deinde visus ē Jacobo. s.

minori ⁊ hec tñ fcā intelligitur in die resurre-
ctōis. de h° enī Hiero. refert q doloze mor
tis Jesu sauciat⁹ se nunqz comedere vouе-
rat nisi xp̄s videret resurrexisse a mortuis. hu
ic q° appuit dñs ⁊ dicit ei ⁊ bis q cū eo erant
ponite mēsam. deinde panē accipiens dedit ei di
cēs: Comede sup dilecte mi: qz fili⁹ hois sur
rexit a mortuis. addit quoqz apl's vbi sup.
nouissi aūt oiuz tanqz aborciuo visus est et
mihi. Dōt ēt addi visio illa q Jo. in apoc. 1.
c. refert eum vidisse instar lucentis sol. Scri-
bitur ēt in euang° nichodemi q ioseph q se/
pelierat sanctissimū corp⁹ xp̄i: ⁊ pp hoc etiā
capt⁹ fuerat a iudeis ⁊ in quodā cubiculo di
ligenter sigillato reclusus quē post sabbm in/
terficere ordinabāt. illi q° flenti appuit dñs.
Jesus xp̄s extergensqz faciem eius osculat⁹
est eum demūqz salus sigillis in domo ppria
collocauit. ex quo manifeste appet q hec ap
paritio in die resurrectōis facta fuit. Et ꝓce/
dentis igr p3 q. 15. appitiones scribuntur fa
cte postqz xp̄s a mortuis resurrexit.

De corpali seu mentali appitione qb⁹ xp̄s
ꝓsolatus est mīrem postqz a mortuis resurre-
xit. capl'm 3m.

Ertia quoqz resurrecti

onis xp̄i iocūditas dr mīnalis. qz enīz
de sacre mris sue ꝓsolatōe post resur
rectōem euāgelista nihil testat hystoa nō. pp
terea credendū est q Jesus benignissim⁹ fau⁹
ꝓsolatōis ⁊ grē q ceteros tm studuit consolari.
oblit⁹ sit mris sue quā solaz nouerat mortis
sue amaritudinē plenissime degustasse. Dla/
cuit tamen prudentie dei nihil de h° p euan
gelicos apices reserari ⁊ mari' ppter tria. p°
ppter firmitatem. 2° ppter ifidelitatē. 3° pp
ter sublimitatem. Ad° ppter firmitatem. Ta
ta. n. certissima firmitate ꝓstabat virgini ma
tri de resurrectōe filii sui. vt nec p primū aut
minimū dubitatōis motū circa h° fuerit pro
pulsata: qōgdem facile fuit credere ex h° q p
singularissimā grām electa fuerit vt mr esset
xp̄i dei regina angelorz ac dña vniuersi. pp
terea ipso silen° scripturarum melius oñditur
h° debere teneri vt omno idubitabile qz fieret
qcūqz scriptura. ppterea sic luculēter appet
scriptura posuit tria fundamēta q mēs illu-
miata ⁊ alta maioza ꝓcludit qz possit lingua
seu lra explicari. posuit. n. modum altissi' sue
ceptōis vtputa angelo nūciāte ⁊ spū sancto
obumbrāte. Describitqz illā vt dolorosā ma
rē filii dei morientis. p nobis atqz cā iuē cru
is stipitā collocatā. q si vez ē immo iqz milli
mū est qō. 2. cor. i. apls ait. Sicut socii passi/
onū estis: ita ⁊ ꝓsolatōis eritis. Sensura tu.
qtum ego mr fuerit resurrectōi filii sociata:
ppterea certissime tenendū ē q dulcissim⁹ fi
li⁹ ei⁹. p° ⁊ an oīs resurrectōis sue gīosa le/
titia ꝓsolat⁹ est eā. q ⁊ scā romana eccl'a vi/
det sentire q in roma in resurrectōis die ad sā
ctam mariā maiorē ordinat statoem. si aūt ar
guere velis q corporalr nō appuerit ei eo q
h° nō testant euāgeliste pie ꝓcludere neces
se erit q in resurrectōis tēpa i mūdo nunqz vi
derit eū: qz sic nec p° sic nec vlt° nec me° mr/
no ꝓspectui appuisse re 2° aūt factuz est
ppter infidelitatē; qz. n. s. l. cura erat p euan/
gelicā scripturā illas appitōes describere que
carnalib⁹ hoib⁹ possent de resurrectōe xp̄i fi
de dign testimo⁹ pbibere ⁊ mīnus affect⁹ in
eoz oculis mnueret veritatē. iō nulla scripta
est appi° ex testimo° mris non erat tñ i rei ve-
tate in oī creata atqz creāda natura p⁹ ipsuz
iesum tñ testimo' veritatis qtuz in ipsa lin-
gua mīna: nec cui tñ credere debeat mēs de-
uota p tex. igr euange tū solū° debuit resera
ri p quē modū doctorez primi fidei nre de re
surrectōe fuerūt certificati: ita vt ex h° ꝓpre-
hendere valerem⁹ quō facti sunt resurrectōis
xp̄i testes idonei: qb⁹ fides eēt ab oībus indu
bitabl'r exhibenda. De appitōe aūt mri ⁊ cō
fil'ib⁹ nihil in euāgeliis repit: qz a spū scō cre
dēda ⁊ inuestigāda ill' tm relicta sunt q a suo
ame' ustrant. 3° quoqz factuz est h° ppter
sublimitatē p⁹ resurrectōem aūt xp̄i nihil de
mre ⁊ ēt an p euangelia pauca reānt: qz ap/
pitōes xp̄i exhibite mri ⁊ familiā int eos col/
loga atqz amoris sublimia signa intm debue-
runt eē sup itellectualissima ⁊ intimissima at
qz ineffabilissima q nec potuerūt ab iferiori
b⁹ discipul' sciri nisi cū tāta diminutōe sua q
eas dicere eēt illaz excessum denigre quodā°
sigs tñ pie deferre vellet tertui euāgelii sacri.
⁊ dicere q corporali ꝓspectui p° appuit magda
lene posset vtriqz sensui deuote ac fidelr ꝓuēi
re si distinguam⁹ duplicē visionē. primā corpa
lē. secdam aūt spūalē. p° ē debil' ⁊ infirma ⁊ se
pe mlte illusōi deceptōi ⁊ varietati subiecta.
2ª aūt ē stabil' certa ⁊ clara q ō leui nō nisi pur
gatis mētib⁹ exhibet. Esto igr q visionē pri
mā. p quodā priuī spāli amorosus ⁊ pec

Universidad de Deusto
Biblioteca

catozib⁹ voluerit iptiri nō du⁹ eē ⁹z q certis/
simo mētis ītuitu ḃtā ⁹go resurrectoem xpi ⁊
vidit ⁊ certe cognouit atq; iocūdissimis amp/
xib⁹ aīe sue strinxit. 4° ēt dici pōt q .s.s. dicta
te nihil ī sac⁹ ter. euāgelii de corpali xpi appi
tōe sibi fcā referr vt p h° oñdat ⁊ cōmēdetur
ei⁹ indefectibil' ⁊ ipturbabil' virt⁹: qz p h° mō
strat q nō indigebat raliu⁹ appitōib⁹ roboza
ri ⁊ pfirmari. Posset quoq; meditari ḋuote
q sicut ipsa fuit summe passa. ac xp̄o cōpassa
sic mor xp̄i passiōe fuit a mēs ei⁹ spūali ꝓfec⁹
vulnex filii cavernis ꝛclusa: ⁊ intra ipsi⁹ sepl'
cri angustias ꝓsepl'a vicē vt sic liceat log dl'
cis iesu aīe fungebat. Cūq; p.s.s. illustrata re
surrectōis hōza sentiret ista re. aduemētē aīaz
filii vt in ꝓpria ia. sumeret corp⁹ suū sic ō
ficiēte alloc⁹ē eā. gd dilecte fili aduēisti scir⁹
si vis me torā ī tuā gl'iam absorbi. e reddo de
positū qō sola custodio. si aūt ipassibili carne
viuētez me tuo vis doloze atq; passiōe ꝓiua
re ⁊ has tui corpis apturas in ḡbus sol' viuo.
tua vis medicia sanare nō ānuo. aut g° me in
tuā assume gl'iam: aut mihi dimitte tui dolo
ris mēoriā ⁊ sapoꝛēcu amozosus iesus ḋuo
ta ꝓsol'one rūdit. O mr mea dulcissima non
pōt pusill⁹ grer ilioz filioz tuoz: tua nunc so
cietate ꝓiuari. oēs. n. deficiēt nisi tue fidei ful
cimēto firmenr ⁊ nimis vtiq; duz eēt eos sil'
me pastoze ⁊ pre ⁊ te magra ⁊ nre ꝓiuare.
mult⁹. n. mihi ꝓ eos ppls acgrēd⁹ ē qui ḋ vi
scez tuoz charitate ꝓcedet. Patient igr fer
dulcissi⁹ mr q te ad tps cū eis relinquā ⁊ cor
p⁹ meū in gl'iam maiestatis assumā: nec tñ cre
das dulcissima mr q passiōis mee thesauru
velim de tua anima remouere q̄tūcūq; glo
riosus resurgā. in ipa. n. corpis mei gl'ia appe
bunt ipsa victo⁹ sīq; aptaq; relinquā vulnera
ī carne mea q̄tūcūq; sanata p q̄ dulcissi⁹ mr
ad cordis mei thala⁹ hēbis introitū. vt .s. ad
me intrās ⁊ ad filios eriēs iñ possis asportar
qō velis ⁊ tuis filius dispēsare. exurge g° glo
ria mea: qz ꝓsummata ē resurr° mea. tuc pul
sima mr tota trāsportata in gl'iam filii resurgē
tis iꝑm dulcissi⁹ se alloquentē audivit. Resur
reri ⁊ adhuc tecū sum al'. posuisti sup me ma
nū tu al'. mir. f. est scia tua ex me al'. Et de h°
pfno hōze mille millies al'. in q° fili⁹ subito ī
troducit in ꝓspcū mrne mētis in gl'iam maie/
statis. Quā nobis ꝓcedat ipse gl'ificat⁹ iesus
q eū pre ⁊ .s.s.vi. ⁊ re. p infinita. s.s. Amen.

Dñica resurrectōis infra diez de humane nature necia resurrectōe ⁊ ꝓpetuitate futura Sermo. 3.

Jchristus resurrexit ⁊

nos resurgem⁹. i. cor. 15. Sufficient iam ꝓbato supius resurrectōem capt tis nr̄i xp̄i neciam extitisse. nē demīari oz ne/ cessariā foze resurrectōem ēt mēbroꝛ ei⁹ ma gnū vtiq; incōuenēs eēt q caput nr̄m eēt i ce lo ⁊ corp⁹ seu mēbra ei⁹ remanerēt in terra ꝓpterea de resurre° nr̄a i ḋo allegato apls loquēs ait. si p q̄ xp̄s resurrexit ⁊ nos. s.q su m⁹ illius mēbra vtiq; resurgem⁹. resurrectōem itaq; nr̄am ⁊ ꝓpetuitatē humā° na° neciam eē p rōnem tripl'r oñdi pōt. p° ex pte dei. 2° ex pte nr̄i. 3° ex pte vniersi. Articls pri/ m⁹ q q̄ttuoz sun⁺ ex pte dei q̄ oñdunt neciam eē resurrectōem ⁊ ꝓpetuitatē humane nature

Rimo equidē ostendi

pōt neciam eē resurrectōez ex pte ḋi q̄ttuoz qdē illā eē neciam oñdunt⁹ ḋina ꝓuiden⁹. 2° ḋina iustitia. 3° ḋina bono rificētia. 4° ḋina mia. Od ex pte ꝓuidentie dei necessariū ē resurrectōem esse futurā. c.i.

Rimo aūt resurrectō

nē corpoꝛ nr̄oꝛ necessariā esse oñdit ḋina ꝓuidētia. manifestissi⁹. n. claret q nō sine admiracla dispōne suc sapie dedit ō us hoi multipli⁹ ꝓcepta: leges diuersas. pmul siones magnas. erhoꝛtatōes. mlt⁹. cōminatō nes pl'imas. innumerabilia dōa. crebras admo nitōes. increpatōes inumeras. ⁊ flagella q̄tūcū q; ḡuia. q hec strictissi⁹ exigēs ab hoie oīmodā ꝓfecti onē iustitie ⁊ vtutis. Et qd hec oīa clamāt ni si q aliqd ineffabile de hoie agere intēdit ds ⁊ q eū ad q̄daz ieffabilia ordiauit. hāc aūt rō nem rāgit. Job. 7. cū ad dñm ait. Quid ē hō qz magni. i. magnipēdis eū. aut qd appōis er ga eū coz tnū. q. d. nisi qz aliqd mag⁹ intendis de eo. Visitas eū diluculo. s.q ispiratōes ⁊ ſci to p̄bas illu. s. si te audierit. Usq;q° nō .p. mi hi. nec dimittis me vt glu. sa. me s.i. me obs nas atq; molestas. Deccaui qd fa. ti. o custos hoium. i. o tu q tm observias hoīes in vijs tu is ⁊ itez. i3. c. ait. Posuisti i ner. pe. me. ⁊ ob f. oēs se. me. ⁊ ve pe. me. ossa ⁊ tegitur. Et dig⁹ du. su. h. api oculos tu. ⁊ ad eū te. i iu. q. d. hec nō ageres nisi intēderes hoīem totuz eternalr punire vel ꝑmiare ⁊ ad h° ēt Dan. in. 4. li°.

Respectu dī. meū ē ꝓp nr̄a. q.

Si igr resurrec° nō est nr̄z puidēs est tunc cāu oia ferunt ⁊ agunt. Videm⁹. n. pl'amos iu stos eluctēs ⁊ imuriā patētes: pctōres autē ⁊ iniustos in ditiis ⁊ in oi voluptate se brites. ſz qs vnqz h° iusti indicii vel sapiētis puiden tie op⁹ bn sentiēs suspicabit'. Erit g° resurr° iust⁹. n. ds ⁊ his q ꝓfidunt in eo mercedis ē re tributoz. Od ex pte ḋine iustitie necessaria est resurrectio nostra. capl'm 2m.

Ecundo ostendit illaz

eē necessariā ḋina iusti⁹. iniustū equi/ dē eēt ꝓtētozes dei atq; trāſgressoꝛes suaz sanctaz legū ꝓferre aut eāre amātib⁹ et rimēlibus eū ⁊ suantib⁹ leges ei⁹. preterea ne quaq; dici posset i eo foze pfectā iustitiam si nihil penit⁹ daret amicis ⁊ ci'tozib⁹ suis a q bus erigit tot ⁊ tāta seruare ⁊ custodire. iz eo qdē iniustus eēt si cū foxent in ei⁹ psummato obsego ⁊ amoze ei⁹ oia auferret ⁊ illos ⁊ ni hilū redigeret: ⁊ a se reiceret. Rursus qdē ir rōnabl'r erigeret ⁊ instituta ⁊ obseruātia ei⁹ at qz. p illi⁹ defensiōe acerbā subiz mozē gn po ti⁹ stulte ageret si id aliql'r attemptarēt: qz p h° magis ad totalē ⁊ eternalē desertōem iustitie apptopiquaret: qō qdē manifeste appet. nam p⁹ mozteꝛ oīs eis iustitia eēt anihilata atqz oīs potētia redeūdi ad eā in eternū eēt ill' ab/ lata. ſz qs tāte demē° ē q hec ī deo posse attin gere credat: hinc ꝓphā ait. Q° aduſqz iusti⁹ ꝑtrahit in iudi⁹. s. stabo sine resurrectione ⁊ iust⁹ ill⁹. s. p fidē stabūt: oēs q recto sunt corde ſz ⁊ itez Jac. 16. scrip. est. Reddet vnicuiq; ſz opa sua. 2stat nēpe q h° nō faciōs in pnti vi ta: in a⁹ g° vnusq;q; remunerandus ē: sed qz nec aīa sola sine corpe nec corp⁹ sine aīa pec/ cauerūt vel mervērūt iō necesse ē de ho° vt ō malo sit remunerari: sic de milite p3: qz nō ipe tñ ſz ⁊ dextrari⁹ in q° puguit a rege stipēdia bz qz bñ nutrit ⁊ custodit: ⁊ eo° de offendēti b° rege hinc ⁊ ap's. 2. cor. 5. ait. Oēs. n. nos mānifestari oz añ tribūal xp̄i vt recipiat vnus q q; ꝓpria corpis. pūt gessit siue bo⁹ siue ma li. Od neciuz ē nos resurgere ꝓ gl'ia sum mi dei. capl'm 3m.

Ertio ostendit illaz eē

neciam ḋina hōzificētia ⁊ magnificē⁹. manifes⁹. n. appet q nec suā potētiā n⁹ suā sapiam nec suā laudē: insup nec suā reue rētiā magnificaret ⁊ exaltaret opifex summ⁹ ōs annihilādo naturā rōnalē l' faciēdo talē q nō posset eternal'r pdurare ad eū gl'ificandu⁹. ⁊ altādū ⁊ laudandū: hec qdē tāgit Job. i 4 c. d. Vocabis me. s. ꝓ resurrectōem. ⁊ e° rñ. ti bi. s. resurgedo ad gl'iam tuā. Opi ma. tuarū i. boi pozriges de. i. dabis ad laudē tuā gloꝛ riam sempurnal' n. q nā gl'ia eēt po⁹ dei si hō ordinat⁹ nō eēt ad vite eternitatē cū ve rū simpl'r eēt. qō idē Job. 13 c. ad dñz ait. Cō tra fol'. qō vento ra. oñdis po. t. ⁊ tip. siccam pleḡris. s. si me ad nihi⁹ redigis: ⁊ itez verū eēt qō ēt. ix°. c. Jan⁹ tue fe. mez plas. me. ⁊ in circuitu: ⁊ sic repe. p. m . annihilas. Am/ plius ad summi dei magnificētia ē dispensare vnicuiq; qō recipe pōt: s= humanū corp⁹ per vnionē ad aīam capax ⁊ ot' idis sempiterne sicut manifeste p3 p erē⁹. Jn auro ⁊ lapidi/ b⁹ ꝓcciosis q in se hñt ꝓprietates celestes: ſz si h° suscipit ꝓciosus lapis. ḡsto magis h° recipe pōt huma⁹ corp⁹ qō qdē ceteris coꝛ/ poꝛib⁹ inferioꝛib⁹ ē sublimi⁹ nec insup sapiē tis artificis hōzificētia eēt si ꝓstruēdo domū ptes ei⁹ sepatas edificaret. sic nec ptineret ad hōrem sapie dei si aiam locaret ī ce° ⁊ ei⁹ coꝛ p⁹ relinqret in sepulc⁹ ad gl'iam g⁹ regis ē q milites ei⁹ eodē ꝓcioso ꝛno induti sint: hinc 2. cor. 5. apls ait. Nos q sum⁹ in h° taberna culo ingemiscim⁹ gravati eo q nolum⁹ expo liari ſz supuestiri vt absorbeat qō mortale est a vita. Od ex parte clemētie dei monstrat resurrectōm nr̄am de necitate eē futurā.

capl'm. 4m.

Uarto quoq; ostendit

resurrectōem eē neciam ḋina clemēa ⁊ mia ⁊ īmensa bonitas ei⁹. nō. n. illi us bōitas appet nisi sume diligeret suos amꝛ cos atq; sum⁹ misericoꝛs eēt ī eos: nec hoc i sup videret nisi eis ſz sempiterna bōa imo sciꝛ eternal'r ꝓpasset. h° vtiq; tāgit Job. 10. c. d. Vitā ⁊ miam. ī. p miam eternā vitā tribuisti ī. tribues mihi ⁊ visita° tua. s. glorificans me. custodiuit. i. custodiet in eternū spm meū. ⁊ ite rū. i 4 c. ait. Signasti. q. in sacio delicta mea. s. vt signa iustitia me pūires ſz curasti. i. cu rabis iniquitatem meā. s. p gr̄am me ad g⁹oꝛi am perducēdo. ꝓpterea si corpus nr̄m nō re/ surgeret nō apperz pfcā caritas ⁊ vitas apō deū: qz qui duce sapia sua. virerunt iuste inꝛ nirent se deceptos: illi vero quimale sapien/ ter egisse cōꝛobarentur. ⁊ sic verificaret qō

Universidad de Deusto
Biblioteca

Malac.3.scriptū est. Vanꝰ est qui seruit dō. Hinc.i.cor.15. Apls ait. Si in hac vita tantum in xpo spantes sumꝰ miserabiliores oīm oībus hoībus. imo multis aialibꝰ. vnor desperantiū futurā esse resurrectōem, est illa qua sapie.2.dicitur. Ex nihilo nati sumꝰ et post hec erimus tanq̄ nō fuerimus.

Articulus 2ꝰ in quo nostrā resurrectōez cum ꝓpetuitate vite essenecessariam ex parte nostri quatuor demonstratur.

Ecundo potest pro

bari necessariā esse resurrectionē et perp tatē humane nature respectu nostri et hoc quatuor nobis ꝓbantiꝰ aie dignitas 2° aie tas 3° naturale desiderii eternoꝝ 4° lus et gustus diuinoꝝ.

Nō dignitas aie nostre futu resurrectionē manifeste ostendit. Capitulū primum.

Rimo probat futu

ram resurrectōez aie dignitas naturalis nēpe altitudo aie ronalis. ac totiꝰ humane nature marie quo ad duo cōprehendi pōt 1° quo ad lumē intellectus et rōnis. 2° quo ad robur libertatis. 1° inq̄ quo ad lumen intelle as et rōis. Tāta est em dignitas spūalis et intellectualis lucis q̄ statim se ingerit vt transcendens oēm corporalem virtutē imo oēm que nō est intellectua seu intellectualis trāscendere ꝙincatur. Et ex hoc manifeste clarescit q̄ statim se ingerit vt res incorruptibilis et imortalitatis. 2° apparet dign as aie quo ad robur libertatis que multo amplius relucet q̄z in p° i ptate dñatiua seu in libertate volendi et impedi. Nam si ista corruptibilis aut generabl̄is essz ꝓstat q̄ necessario foret subiicibilis vtuti et actioni et generantium et corrumpentium suaꝝ cāꝝ. Et quando generaretur sm totum suū esse et posse eis nēcario subiecta eēt. et idē etiā foret quādo corrūperetur. Ordo quoq̄z quē aia hz sed has duas potētias ad oia sua obiecta sed quē ordinē capar est nō solū totius vniuersi: sed ēt ipiꝰ magnifici et glorioſi dei eo q̄ pōt fieri in ipm tanq̄ in obiectū apetibile mē clamat aiam nostrā nō tantū trāscendentis ābitus et ordinis esse sed etiā ostendit eam ordinatā fore ad ipsam dimissiua et etna Nō er hꝰ manifeste appet qz eternitatē dei optiet obiecto. Si aūt aia imortalis est forma cū ꝓtra ordinē et inclinatōem nature sit formam esse sine materia sua, et precipue inconcussa manifeste clarescit q̄ cōtra ordinē naturale esset si ineternū sine suo corpe perduraret. Propter rea oīs materia in eo q̄ capar est alicuiꝰ formē vtiq̄z capar est diuersaz ꝓpꝛietatum et statuuz illius forme. Sed aia rōnalis mereri pōt et demereri puniri et premiari pōt quoq̄z esse mūda et sancta atq̄z viciis infecta et deꝓpuata. ergo humanū corpus istoꝝ statuuz aliquomō est capar et inq̄tum talis aie corpus est. erit ordinatū vel ordinabile ad pmia sempiterna vel ad eternas penas. Hec aūt tāgit Job.i4.c.d. Roborasti.i. roborabis eū paulū. s. per verā resurrectōem vt iperpetuum trāsiret. i. eternaliter pmaneret. s. in gloria sempiterna. Et hoc dicit quo ad btm. Ac de damnando itez subaū. Immutabis faciem eiꝰ. s. per horrēdā corporis resurrectōez et emittes eū in tenebras exteriores vbi erit fletus et stridor dentiū. Od ex naturali inclinatione aie ad corpꝰ resurrectōez esse necessariā demonstratur. Capitulum secundum.

Ecūdo probat resur

rectōez futurā aie ꝓpter habz eā aia dependētias quasdā atq̄z potētias in ꝓparatione ad corpus que nisi in corpe mime ꝓficiꝰ pōt. Btitudo quidē est perfectio glorie ꝙsummata. Et quo manifeste apparet q̄ aut aia nūq̄z erit btā aut necesse est p resurrectōem cuiz corpore reuniri. Preterea inest aie ꝓpetue ligatois cū corpe desideriū naturale. Sed sicut dicitur 3° de aia. Natura nihil facit frustra. nullusq̄z appetitꝰ cassus in aia creatus est. Et quo manifeste apparet q̄ pōt et dz ad ꝓpetuam ligatōem cū corpe puenire. Hoc quidē nequaq̄z fieri pt in hac vita ergo necesse est in altero seculo adipleri. Amplius manifeste etiā ps q̄ aia est pfectio corpis: sz pfectio ad pfectibile ordiat et pfectibile a perfectione dependet ergo pfecta btitudo in vno sine altero mime esse pt. qz aia naturaliter appetit suū corpꝰ vtuificare. sz hmōi appetitus pfecto affligeret eā nisi sparet se pfecto hoc esse ꝙsequturā. Od necessariā esse resurrectōem oīdit futurā aie naturale desiderium de eternis. Capm 3m.

Erto probat illaz de

siderii eternoꝝ naturale siquidē

o desideriū insertū reperimꝰ in nobis et vigilando et dormiendo et laborādo et ꝙquiescendo atz in oibꝰ operatōibus nris vt sp ꝓcupiscamꝰ vitaz cognitōem delectatōez et pacē oēsq̄z nri appetitus et actꝰ ad hūc dinoscūtur dirigere finez naturalissime appetūt felicitatē eternā vbi ē et eterna vita. cognitio clara. delectatio infinita. et par seu trāquillitas que exsuperat oēm sensum. Sed si hec nunq̄z hō cōsequi posset nec vnq̄z ꝙsequeretur tūc gdē appetitꝰ iste superfluo. et ipossibili fundaꝝ esset ac p ꝙsequens oēs etiā actōes hūane. Ex hoc insup videret q̄ hō ordinatus esset ad summā falsitatem et tūc ad litterā verū esset q̄ eccl's. 4.c. inquit. Laudani magis mortuos q̄ viuētes et felicio rē vtrūq̄z indicaui: nec dū n ē. igit tale celeste desideriū a natura in nobis insertū esset. iō ita vehemēter abhorret hō ambilatōem et miseriā etiā ipaliꝰ predictū desideriū cōd eē in nobis. Job.i4.c.d. Requiescat. s. aia glorificata in celo donec optata veniat. scilicet felicitas sempiterna cum corpe glorioso: et sicut mercēnarii dies ei⁹: qz sicut mercennarius laborat: vt q̄q̄z requiē ꝙsequat. sic homo in pūti vita laborat: vt tandē aia et corpore in celesti glia eternaliter requiescat. hoc etiaz tāgit Job vbicūq̄z oīdit se ꝓptare mortem pluſq̄z hāc miserabilē vitā. Od divini sensus et gustus indicāt resurrectōem hūane nature esse futuram. Capitulum quartum.

uarto quoq̄z probāt

q resurrectōem futurā sensus et gustus dinoꝝ quos in tanta altitudine multitudine et certitudine experimur inter que est certitudo fidei atq̄z spei quā quidē roborat et accendit ardētissima charitas et ifluxus spūsci. hinc Apls. 1.c. Ad ro. ait. Spes nō ꝙfundit. qz charitas dei diffusa est in cordibꝰ nris p spūsctū q̄ datꝰ est nobis. Et ad Ro.8.c. dicit. Quicūq̄z spū dei aguntur hi filii dei sunt. Et segt. Ipe em spūs testimoniū reddit spūi q̄ sumꝰ filii dei. Si aūt filii et heredes. heredes quidē dei coheredes aūt xpi. et frex in. 4.c. subdit. Ipe spūs postulat. s. hos influxꝰ p nobis gētibꝰ inenarrabilibꝰ. Hec tāgit Job. i4.c.d. Tūctis diebꝰ qbꝰ nūc milito scz pegrinꝰ expecto. s. p sensuz fidei. spei. et charitatis donec veniat imutatio mea. s. per gloriā sempiternā. Itē Iob.12. Deridet em iusti simplicitas. s. qz hic fideli sensu et spe expectat alterā vitā. Lāpas ptēpta apud cogitatōnes tā ad tps statutū. In lāpade em e splēdoz lucis solliditas vitri et caloꝛ ignis. vt in ea denotet aia iusti q̄ p fidei splēdoꝛē spei vigoꝛē et charitatis caloꝛē pata est ad tps statutū future resurrectōis. Talē lāpadē ingt ꝓtēpnunt cogitatōes divitum. Et itez in ꝓsona huiꝰ iusti. 7.c. ingt. Militia est vita hois sup terrā. s. q pugnat p adipiscēda corona sciens qz vt apls. 2. thi. 2.c. ait. Nō coronabit. s. in glia sempiterna nisi q legitie certauerit. Et sequit in Job. Et sicut dies mercenarii. i. expectanti solet post laboꝛē pmiū dies ei. Sicut cerꝰ desiderat vmbrā et sicut mercēnariꝰ prestolat finem opis sui. s. vt regelscat. sic et ego habui menses vacuos et noctes laboꝛiosas enumerauit mihi. Si dꝛa mene qđ est defectꝰ. mes ein vacuos hūi qz vsq̄z tūc ab expectata glia absens fuit. et ppt hoc noctes laboꝛiosas. i. tpa pūtia expectatōis laborib⁹ pléa sibi enumerat. s. ex desiderio eternoꝝ Prophā quoq̄z inflāmatꝰ qđē sensu etiā ingt. Quēadmodū desiderat cerꝰ ad fon. a. ita de. a. m. ad te. deus. p glia sempiterna. Sitivit aia mea ad deum vi. qñ ve. et apparebo. s. gloriosus aīi faciez dei. Zꝰ 3ꝰ q oēs creature qdruplicit monstrāt resurrectōem hūane nature p ꝓpetuitatem esse futuram.

Erto etiam probari

pōt esse necessariā resurrectōez et ꝓpetuitatē hūane nature ex pte vniuersi. quaꝝ oīa clamāt atq̄z oīdūt hāc futurā. 1° diuersa subā. 2° diuersa nobilitas. 3° diversa creatura. 4° diuersa experiētia. Substentie diuersitas resurrectōez futurā ee demōstrat

Primum capitulum.

Rimo ostēdit hoc di

uersa subā. Nā ē subā q̄dā pure corpalis sic ista corpalia vtputa elemēta. planete celi. Et q̄dā est oīno spūalis sicut sunt āgeli dei: gꝰ rectꝰ ordo regit vt sit subā q̄dā ꝓpositū pti corpalis et pti spūalis. et hec est hō. Corpalis ex pte corpis. spūalis ex pte aie. verū xr̄s mēbrū esse nō potuit. s. q̄ aliq̄ creatura eēt nec corpalis nec spūalis. Nō aūt deficiet vnq̄z creatura spūalis. vz āgelica. cū etiā scōz platonē sit duratione etna. Nec etiā pure corporea creatura cū sm phm corpa celestia sin

Universidad de Deusto
Biblioteca

ppetua ⁊ etna. Ergo nō deficiet creatura media ex vtrisq; ꝓposita. Sz qz hoc in pñti vita nō est in futura resurrectōe expectari deb.

¶ Nō diuersa creaturaꝝ nobilitas oñdit resurrectōem esse futuram. Capitulum 2m

Ecundo ostēdit hoc

ſ diuersa creaturaꝝ nobilitas. Dis em̄ suba viuēs nobilioꝛ est oī subā nō viuēte ſm Aug^m ⁊ Aristote. Sz corpus hois viuit ⁊ ſentit. corpus aūt celi nulla vita viuit. ergo celesti corpe nobili⁹ est corpus hūanū. ⁊ sic corp⁹ m^ultoforti⁹ hō tot⁹. Ergo si nō deficiet corp⁹ celi ab vniuersō multoforꝛtius neq; hō. Decterea nobiliꝛ est suba cōposita q; ea q; ē pu^re corpea cū itellectuale vitā addat ad illā. ergo pl⁹ ad pfectōem mundi facit illa q; ista quare si nō deficit illa multoforti⁹ neq; illa. Itē ſm phm. Nō est quodā mō finis oīm, ⁊ etiā certū est q; hūanū corp⁹ oīm corporꝝ finis est ⁊ etiā ipoꝝ motuū tā superioꝝ q; inferioꝝ. At finis his q; sunt ad finē necessitatē iponit ⁊ nobiliꝛ eis exīstit. Ergo si corp⁹ celi qō ad hūc finē est remāebit. finis hic deesse nō potit. hō g^o i sua specie remāebit Ex quib⁹ sequit resu^rrectōem nostrā vere esse futurā. ¶ Nō ois natura rex que in hoie demōsträt futurā esse resurrectōez oñdit. c. 3.

Ertio ostendit futu

t ram resurrectōem diuersa seu vniuersa creatura qz ois creatura hz esse nobilissimū in huana ꝯditōe. Nā sicut super illud Jar. vltio. Predicate euāg^elium oi creature. Brego. ait. Dis creature noīe signat hō. Sunt nāq; lapides sed non viuunt. Arbusta aūt sunt, viuunt. sed nō sentiūt; bruta quoq; aialia sunt viuūt sentiūt: sed nō discernūt Angeli em̄ sunt viuūt sentiūt ⁊ discernūt. Dis aūt creature aligd hz hō. Hz nam qz cōe esse cū lapidib⁹. viuere cū arboꝛibus sentire cū aialib⁹: itelligere cū angelis. Si igitur cōe hz aligd cū omi creatura hūanū aligd ois creatura hō ē. Dī ergo creature ꝑdicat euāgeliū cū soli hōi ꝑdicat. Sz si hō nō reꝛ ir geret ad fruitōem gl'te sempiterne nō pticiparet ois creatura diuina bonitatē nec suo mō frueret ea. Hōi to igit hoie in fruitōe dina i hoie ois creatura illa dignitate frueť. cū in illo sit stat⁹ ordinatissim⁹ vniuersi atq; in eo ois creatura significeť. ¶ Nō ois natura rex resurrectōem eē futurā ꝓtinue ꝓfigurat. c. 4

Arto ostēdit resur

q rectōem futurā diuersa experien^a Cōtēplare diuersas naturas rerꝝ ⁊ vbiq; repies resurrectōis ymaginē figura ri. Cōsidera p^o naz q; tm̄ hz esse 2° naz que vltra esse hz etiā viuere 3° naturā q; hz vltra ꝑdicta sētire 4° ꝓsidera naz q; hz vltra ne de pulueribꝰ p artificiū fit lucidissim^ vitrū. Sz si artifex h^o pōt ex̄tomagis artificū fabricatoꝛ de pulueribꝰ nris corpa gl'iosa ⁊ lucidissima reformabit. Dic ad Ro. 9. c. apl's ait. An nō hz ptāt figul⁹ lutū ex eadē massa facere aliud qdē vas in honorē. aliud vero i cōtumeliā. Respice solē atq; luiaria celi q; sine/cessu vario p oc^asum ⁊ ortū. quasi motuné atq; resurgūt. Dic eccl's. 1. c. aut. Oritur sol ⁊ occidit ⁊ ad locū suū reuertitur. Ibiq; renascel^rat p meridiē ⁊ flectit ad aglonē lustrāt vniuersa Et sic successiue resurrectio indicat ꝯ mō nou, mō dies. Itaq; sicut ꝺz Job. 7. Si dormiero dicā q; resurgā. 2° vero ꝓtemplare naz q; cū esse hz etiā viuere ⁊ videas ymaginē resurrectōis in terre nascētib⁹. Si gulis ānis emoꝛtuis hyeme herbis. vere adueniēte itez reuiuiscūt ꝙputateq; resurgunt. Arboꝛes quoq; hyeme casu fructuū atz foliox q; quādā indicāt subiire mortē sed aduciente estate resurrectōem q; dam ꝓmōsträt. itez si ꝑcidit arboꝛ ⁊ mortē q; subiire cogať in ad tēpus pullulare nō cessat ⁊ resurrectōz virtute qua ꝓ ānūciare tognať. vñ Job. i 4. c. aut Lignū hz spē si ꝑcisum fuerit rursuz vireſcit ⁊ rami ei⁹ pullulāt. Si senuerit in terra radix ei⁹ ⁊ in puluere emoꝛtu⁹ fuerit trunc⁹ ad illi⁹ odoꝛē aq; germinabit ⁊ faciet comā q; si cuz p^m plātatū est Et in hoc exēplo nos docz iob argumētari. q. p locū a maioꝛi resurrectōis gl'iam esse futurā. Et de grano frumēti iterū Joh. i 2. dñs ait. Nisi granū frumēti cadens in terra moꝛtuū fuerit ipm̄ solū manet. si autē moꝛtuū fuerit multū fructū affert. s. d resurꝛrectōem qz vinificat in spica. Dic ^apls. i. coꝛ i 5. in p^a p^o quozūdā ifideliū ait. Quō resurgēt moꝛtui aut q; li coꝛpe veniēt. Huibus rndet. d. Insipiēs qđ tu seinas nō vinificatur nisi prī⁹ moꝛiat. Et qđ seinas nō coꝛp^o qđ futurꝰ est semias 5 nudū granum vtputa tritici aut alicui⁹ ceteroꝝ de^o aūt dat illi coꝛp^o sicut vult 3° ꝓsidera naz q; hz cū eē ⁊ viuere etiā

ſm̄ sentire ⁊ videbis aglā renouari deposita senectute. Alues etiā rejectis veteꝛ^b pennis annuati reduūt nouas. Serpētes quoq; pelle veterē eruētes ānuati resumūt aliā. Jnsuper ⁊ leena filios moꝛtuos piēs sup eos post tres dies fortissime rugiēs illos ad vitā reducit. ¶ pellican⁹ quoq; auis dū a spēte filios reput ir emptos sup eos sanguinē suū fundit ⁊ sic eos ad pristinā vitam redd^it. Respice in fenice arabie auē q; cū vnica sit in mūdo quīgētisq; ⁊ vltra viuat ānis dū se viderit senuisse collectis aroāti vīgul' rogū. i. ꝓpositōez lignoꝝ istituit ⁊ ouersa ad radiū solis alaꝝ plausu volūtariū incendiū sibi nutrit: sicq; itez de cinerib⁹ suis resurgit ſm papiā. Et oīb⁹ supdictis manifeste clārescit q; oīa ad spē nestre future resurrectōis inuitāt. Et deus cū sua ꝓuidētia cum sua iustitia cū sua honorificētia ⁊ cū sua mia nos attrahit. ⁊ ipa ifa natura cū aīe dignitate cū aie ꝓnitate cū desiderio eternoꝝ ⁊ cū virtu dīnoꝝ nos istruit. Et diuersa suba, diuersa natura diuersa creatura ⁊ diuersa expientia nos compellit ita vt inexcusabilis sis. O hō si nō toto coꝛde, toto oꝛe. ⁊ toto opē prēdis ad illā tanq; xpi legitimū membū feliciter puenire Ad quē nos ꝓducat gl'ificat⁹ iesus dñs nr. q c. p. ⁊. l. l. vi. ⁊. re. in s. s. Amē. ¶ Feria 2^a p^o resurrectōem de vī regno seu dīnio iesu xpi.

Sermo. 59.

Ioria ⁊ honoꝛe coꝛo

nasti eū dñe ⁊ constituisti euz sup opa manuū tuaꝝ. Dia subiecisti sub pedib⁹. ps. 8. ¶ posteriozib⁹ cepim⁹. s. ab ipo vltio resurrectōis fine. vt clariori ītelligentia atq; feruētiori deuotōe ad ipm oīz pricipiū q; in fine tāta magnalia est datur⁹ aim⁹ inardescat ⁊ saluatoꝛis nr̄i amoꝛ supgrado ordine suscipiat incrementū. Propterea iā ad tertiā ꝓplatiōem de gl'ia paradisi dirigamus sermonē q; est de vī regno ⁊ dīnio amoris ac magnifici dñi nr̄i ihesu xpi. De quo in verbo prealleg^ato ꝓphā ait. Bria ⁊ ho. co. e. d. ⁊ c. e. s. m. tuaꝝ o. sub. s. pe. eius. In q; bus sacratissimis verbis triplex ꝑeminētissimū officiū xpi insinuatur. Nam describitur. 1° generalis creatoꝛ, 2° generalis redēptoꝛ 3° generalis glorificatoꝛ. Tanq; aūt creatoꝛ dedit naturā. Tanq; redēptoꝛ dedit grām. tā q; glorificatoꝛ dabit gloriā sempiternā. Primo igitur creatoꝛ ⁊ nature formatoꝛ de/

dꝰ. ⁊ salp̄ ēittoꝛ. Redēptoꝛ. gl'ificatoꝛ.

scribitur a ꝓphā cum ait. Dia subiecisti sub pedibus eius. 2° ingressum redemptoꝛ ⁊ gratie doꝛ describitur cum subdit. Et confortasti eum super opera manuū tuaꝝ. 3° vero ingressum glorificatoꝛ ⁊ finalis beatificatoꝛ describitur cum dicit. Gloria ⁊ honoꝛe coꝛonasti eum dñe. In qua descriptione ꝓpter dignitatez a supiozibus ⁊ posteriozibus cepit vt ad priora tanq; ad minoꝛa descendendo veniret. cepit a glorificatione ⁊ venit ad creatōem. nos tñ sequamur naturalē ordinem. Viū ꝓdictoꝝ officioꝝ ei⁹a suo p^o officio exordiū sumētes

Articulus primus vbi ostenduntur tres rationes quare a deo oīa sunt creata.

Rimū ē eminentissi

p mū officiū xpi a ꝓphā monstratuz ꝯia oꝛ esse general' creatoꝛ cū ait Omnia subiecisti sub pedibus eius. Xpi enim pes dexter est diuinitas eius. sinister vero humanitas nuncupatur. sicut alibi idem prophe ta ait. Donec ponam scilicet in iudicii die inimicos tuos. scabellum pedum tuoꝝ id est in inferno sub imperio tue diuinitatis ⁊ humanitatis per penam eternaliter subiugatos. Sub istis igitur pedibus pater omnia tunc subiecit cum omnia creanda sue subdidit potestati. ¶ Propter tres enim rationes dicere possumus q; creauit dominꝰ vniuersa. Primo propter sui cōmunicationem. Secundo propter xpi exaltatōem. Tertio propter sui glorificationem. Prima pertinet ad principium. Secunda ad medium. Tertia vero ad finem voluntatis diuine: licet tempus nō habeat finem.

Qđ bonitas dei cuncta creauit vt seipsam communicaret. Primum capitulum.

Rima aūt ratio qua

p re oīa creata sunt a deo est ꝓpter sui cōicatōem. Natura etem boni est cōicare seipz. Propterea in exordio mūdi tria creatoꝛ fecit. p^o cū creauit, 2° distinxit, 3° veꝛo ornauit. Creauit nō etiā distinxit creata ⁊ ornauit distincta. Per creatōem cū appropriate loquēdo manifestauit ⁊ cōicauit suā infinitā potētiam. Per distinctionē aūt suā infinitā sapiam. Per ornatū vero suā infinitam clementiam. Primo enim quia creatura de nihilo facta est ideo fuit in principio ante omnem diem tanq; omniū rerum et temporum

1^a rōe causa dcg ymisa.

Universidad de Deusto
Biblioteca

fundamentū 2° aūt qz distinctio corpoz mū di attendit fm triplicē modū io p triduum fa cta fuit ℣D° est igr distin° nature luiose. spicua z opaca: z hec fcā extitit p^a die. s. in di uisiōe lucis a tenebris 2° est distin° nature p spicue a pspicua. z hec fcā ē scda die. s. in diuisione aquā ab aqs 3° est distin° nature pspicue ab opaca: z hec fcā fuit tertia die in diuisione aq rum a terris. In his aūt implicite dat intel/ligi diuisio celestiū z elementaliū sic igr p3 q di stinctio p triduū debuit fieri 3° aūt qz ozna/tus cozrīdet distinctōi ideo trib^9 aliis diebus debuit simlr pfici. ℣D° enī est ornat^9 na ture luminose z hic factus ē. 4. die in forma tōe stellarum z solis z lune. 2° est ornat^9 na/ture pspicue z [illegible] fact^9 ē in gnta die in qua ex aquis facti sunt pisces z aues ex aere ad aque z aeris ornamentū 3° est ornatus natu re opace. s. terre z hic fact^9 est sexto die in q° facte sunt bestie: facta sunt z reptilia: fcā est etiam ad consummatōem omniū natura hu mana. ℣Hec aūt oīa 3 potuerit deus facere in instanti maluit tñ p successionem tps ordina/re z operari z maxime pp tria. ℣D° ppter distinctam z clarā repīatōem potentie sapientie z bonitatis eius. 2° ppter puenientiam z cor rīdentiam dieru z opationum illi^9 3° quo/q3 vt sicut in p^a mundi pditōe fieri debebant semina opum fiendoz sic fierēt et prefigura tones tpoz futuroz: vñ in illis septē diebus q̄ si sciat^r precessit distin° oīum tpus que expli cant in mūdo p decursum septē etatū. z hinc est q ser di[illegible]^9opum addit septima getis^e di es non describit hr vespam: nō q[illegible]n habit dies illa noctē succedentem 3 prefigu[illegible]ando aiarum getem q̄ qdem nunq̄ hebit finem in gloria sempiterna. Singulari^9 tñ refulget di potētia sapientia z clemētia in creatione ra/tionalis nature. ℣D° enim refulget in ea ifini ta potētia ppter duo. p° qz creauit eam de ni hilo seu de statu nihilitatis. 2° qz creauit eā in tanta altitudie dignitatis. 3ª relucet in ea sua infinita sapientia etiā ppter duo. ℣D° qz eam in tāta multitudine psonaz distinxit. 2° qz eam ad oīa cognoscenda suo lum[illegible] illu/strauit. 3° insup in ea claret sua infinita cle/mentia etiam ppter duo. p° qz eam tāto deco re ornauit dotū. 2° qz illā ad seipso sum° deo sum^o bono trino z vno ordinauit fruēdū.

Ōō de^9 vniuersa creauit vt in cunctis ho nozaretur filius eius xp̄s. caplm 2^m.

Cunda autem ratio

quare deus cuncta creauit est ppter xp̄i exaltationem. ℣Haz principalis crea atura in creatōe intenta a deo ab eterno fuit quam ipse predestinauit ad psonalem vnionē. z cū ipsa persona xp̄i sit oīum summa in oz/dine gratie que superat ordinez nature ad ip sam. ℣Deus qui in oībus primatuz tenet z ad eius gloriam z honorem oīa ordinauit vt ex oībus bonis z malis honor accrescat deo ho mi Jesu christo. ℣ppterea in cunctorum crea tione oñdit ipse deus xp̄m habere tres emine/tias. p° enim est ordinator. 2° est mediator. 3° est dispensator. ℣D° enī ostēsus est ordinator s. ab effectu. nam ideo deus vniuersa creauit vt pueniēti ordine pduceret. natura illa hūa na quā sup excellēti dono bōitatis sue ītēdat sibi vnire vnione psone. Ōō z ipse creator3 clarius patenter oñdit si iuxta ap̄lm ad Roma. 1. Inuisibilia dei a creatura mundi p ea que facta sunt intellecta conspiciunt. ℣Nam si con templādo trāsceādis quattuor hec elemēta, su perius repies septem pfectiones eis planetas, insup eminentiores atq3 pfectiones ipsis pla/netis tres residentes celi. omnib^9 autem corpo/ribus digniores sunt aie: qz ad dei imaginem z sīlitudinem sunt create. ℣Quibus quoq3 cer cellentiores ac nobiliores angeli. z archāgeli q̄ angeli. z principat^9 q̄ archangeli. z ptātes q̄ principatus. z virtutes q̄ ptātes. z dnationes q̄ virtutes. z throni q̄ dnationes. z che/rubin q̄ throni. z seraphī q̄ cherubin. Et in gl'ia virgo ℣M^a excedit oīs seraphin. z xp̄s Jesus sup oēs eminet in imensum: teste apo stolo qui ad ephe. i. c. ait q xp̄s constitut^9 est ad dexteram dei patris in celestib^9 sup oēm principatum z ptātem z virtutem z dnatiōem z oē nomen qd noiatur nō solū in hoc secu lo sz ēt i futuro z oīa subiecit sub pedib^9 ei^9 z ipm dedit caput sup oēm eccl'am q̄ ē corpus ipsi^9. z sic ex ordie creator3 q̄si scalari atq3 gra dato: p3 q̄ta sit excellēa iesu xp̄i. de talibus gradib^9 diffusi^9 dēm ē sup̄ hmo. [illegible]ar. i. c. 2. z 3 2° aūt i creat^e cūctor3 xp̄s oñsus ē mediator, nā io ōs vniuersa creauit vt ipsa natura assūp ta siue ipe ōs z hō iesus bñdēs, hret ōcentē co mitatū create nature vt ipe eēt caput rōal' na ture sīc sup̄ dīc ap̄ls z iterū ad ephe. c. 2. ait. ip so sūmo angl'ari lapide r° iesu in q° oīs edifi ca° pstructa crescit i tēplū scm i dño: i quo z

vos coedificami in habitaculū dei in spūsctō 3° vero in creatōe cunctor3 ihesus oīnus est dispēsator. s. cūctor3 bonor3. Nā ideo deus cū cta creauit: vt in oēz creaturaz rōalē xp̄s dif funderet z dispēsaret ineffabiles grās suas si/cut z ipe. p oībus suscipit grās a sibi vnita p/sona dei. vñ Jo. 1. c. testatur. ō. De plenitudi ne eius nos oēs accepimus z grām p3o gra. Sicc solū vt grās dispēsaret: sed etiā vt oēm creaturā rōalē in seipso z per seipm gusta/re faceret inestimalē gloriā personalis vnio/nis fm q ipe ppheta ait. Sicut vnguentū vi delicet glie in capite. s. xp̄o quod dīdit. s. per influrū diuinū gustus in barbam. i. in viriles mentes barbā aaron quod descendit in ora vestimenti eius. i. vsq3 in vltimū gloriosum.

Creauit dīs vniuersa spāliter ad sui glo/riam z honorē. Capitulum tertium.

Ertia vero rō quare

deus vniuersa creauit est. pp̄ē sui glorificatōem. s. vt ipsa natura as sumpta supplēdo defectu oīm creator3 q̄ deus q̄tum est dignus glorificare nō possunt. opa tiones diuinas excellēter peteret fidelissime deo seruiret z diuinitatē honore digno glo/rificaret. ℣Unde merito sequeretur q ipsa na tura assumpta haberet rōnalez naturā in an gelis z hoībus que ipm deū hoīem. simplicit honoraret sibi seruiret z ab ipso grām atq3 gloriā acceptaret. vt tandē ex oībus bonis et malis resultaret honor z gloria oīm conditō ri per x^m dñz nostrū p infinita secula seculor3 Articulus secūdus in quo ostenditur xp̄s mediator vniuersalis inter deū z rōnalē na/turā ad angelos z hoīes in deo eternaliter glo/rificandos.

Ecundū ār emmētis

simū officiū xp̄i a pphā oñsum est quia dicitur esse generalis redēp tor. Et de hoc subdit. Et cōstituisti eū super opera manuū tuar. Ait em̄ pstituisti eū. i. eter naliter sta[illegible]isti eū sup opera ma. t. i. sup oēs creaturas. sicut. Coloc c. 1. dictus ē primoge nitus oīs creature. ℣Iarie aūt cōstitutus est super rōnalē naturā que preeminet omibus aliis creaturis. vt. s. eā per gloriā suo creatori pjungeret. Quod quidē effecit in angelis per reconciliatōem. z in hoībus per redēptionez Sicut de vtroq3 ap̄ls ad 2. mysteriū Jo. mon stratū est. vñ ait. ℣Aptū est tēplū dei in celo et visa est archa testi. i^9 in tēplo eius z facta sunt fulgura z voces z terre mōtus z grā/do magna. ℣In quibus sacratissimis verbis tres revelatōes de christo z de eius fide atq3 redēptōe monstrate sunt. ℣Nam in creationis principio. ℣In prima fuit angelis revelatus. ℣In secūda in archa mystice demōstratus. ℣In tertia ab oībus angelis glorificatus.

Ōō in angelor3 creatōe xp̄m esse reconci liatorē inter eos z deū fuit angelis revelatum Capitulum primum.

n hac enim prima vi

sione iohānī facta fuit dñs ihesus angelis revelatus. Et de hoc i ea tres cōtēplemur veritates. ℣Prima est ange/lice dispositōis. Secūda angelice revelationis. Tertia angelice exhortationis. ℣Prima aūt veritas ē āgelice dispositōis. Et ō hac Jo. ait. ℣Aptū est tēplū dei in celo. Tēplum dei dupler est. vnū in terra. aliud vero in celo. Quod ē em̄ dei tēplū i terra. vbi sapiēs dispo sitio humane creature in mūdo in qua deus ab vniuersis statibus maxime in contempla tione digne colitur z amatur. ℣Hinc Jo. ii°. c. Apoc dictū est. Surge et mētire tēplū. Et i. cor. 3. Ap̄ls ait. Tēplū dei sanctum est qd estis vos. Sic etiā tēplum dei in celo nil signi ficare cōuenientius pōt q̄ sapienti simā dispo sitōem angelice nature ad deū cōtemplandū colendū atq3 amādū. Et de h^o tēplo ppheta ait. Dñs in tēplo sancto suo dñs in celo sedes ei^9. Secunda quidē veritas est angelice re/uelationis. qz Jo. ait q predictū tēplum in ce lo ap^rtū est. Tunc siquidē tēplum illud ap/tum est in celo quādo angelicus ordo ad per ceptōem revelatōis diuine fuit spūali lumine illustratus. Quod cū ante revelatōem mētis oculis est absconsum per revelatōis lucem: clare manifestatur. ℣Unde propter quod ad ephe. i. aptat ap̄ls his ad quos scribit spm̄ sapien tie z revelationis in agnitione dei z illumina/tos oculos cordis. ℣Apertio nāq3 illa angelis dei facta revelatio fuit incarnatōis filii dei z illuminatio fidei eius angelicis spiritibus de/monstrata. ℣Per revelatōem em̄ eis ppositum ipe deus xp̄m vt̄m mediatorē inter se z rōna lem creaturā cū fas nō sit dicere plures medi atores esse. nec rationalē creaturā ad deū ac/cedere posse sine ipo mediatore. Tertia aūt

Universidad de Deusto
Biblioteca

veritas est angelice exhortatõis. Hec nempe exhortatio ex precedẽti illustratione secuta ẽ qua fideliter ꝓceperũt dignũ esse subiici filio dei ⁊ vero hõi rpo. Sicut in sequenti sermone. Articu. 2. et. c. 3°. ⁊ in secũda matia gaudii latius dicendum est.

Hõ fides venturi rpi in angelox creatõe fuit eis in archa mistice demonstrata. c. 2m.

In secũda aũt visione

Hec reuelata iohãni fuit rps angelis in archa mistice demonstratus. Et de hoc Jo. subdit. Et visa est archa testi eius in tẽplo ei⁹ Quid em testi archa ꝓuenientius significare pt qꝫ nostri redẽptoris perfectam fidẽ. Archa em dicitur ab arcẽdo. Fides nẽpe est ꝓpria que mentẽ arcẽdo ad diuina sustollit. Hꝑa em sensum nr̃i relinquere artat ⁊ sensui diuine sapie qꝫ in recõcilia/tione rationalis nature disposuit adherere cõpellit. Jurta illud Apo. 2. cor. 10°. In captiuitatẽ redigentes oẽm intellectũ in obsequiũ rpi. Hanc archã po⁹ angelox ruina de celo. inter quos primitus visa est iussit dñs Ero. 25. in terra inter hoies fabricari. Hec autẽ archa auro er oi parte circũtecta erat. In illa em erat vna a[illegible]a habens celicu mãna ⁊ virga aaron que eodẽ tẽpore frondu erat. floxerat ⁊ fructũ fecerat. Erãt quoq; ibi tabule testamẽti. sicut Ad hebre. 9. c. Apo⁹ scribit. Per hec aũt oĩa ꝓnicere possum⁹ fidem rpi esse verã testamẽti archã. Erat em archa illa intus ⁊ extra auro circũtecta qz rpi dñi nostri fides [illegible]uina sapia plena est foris in [illegible]storus, ⁊ intus in mysteriis. De ligne[illegible]rgo in corruptibili facta erat qz rpi fides incorruptibilis est ⁊ firmiter duratura in presenti seculo. vsq; ad mũdi finẽ. Tertia siquidẽ cõlocutur in rpi fide que mistice figurabãtur in tribus que ꝓtinẽbantur in archa. Hm est ꝑsona rpi 2m ꝑsona virginis matris 3m vtrũq; testamentũ Hº em in rpi fide includitur ꝑsona rpi qꝫtum ad vtrãq; naturã. s. diuinitatis ⁊ humanitatis. Et hec est aurea vna humanitatis habens sapidissimũ mana diuinitatis. Hmana siquidẽ que desup ⁊ inuisibiliter veniebat, verbũ a patre genitũ ⁊ tẽporaliter incarnatũ mirifice designabat. qz verbum caro factũ est ⁊ habitauit in nobis. Jo. i. c. 2° in rpi fide ꝓcluditur persona virginis matris ⁊ hec significabatur in virga aaron que absq; humano opere floruit fronduit ⁊ fructũ fecit. Sic gloriosa virgo nõ min⁹ de semine aaron q̃ de semie ihda originẽ trahens non amittens virginitatis florem in obũbratione spũssancti. q. frondiũ vmbra, nucẽ illã amigdalmã ꝓduxit in qua testa humanitatis nucleũ diuinitatis absconditũ cõtinebat, q̃ si eum dem dei ⁊ virginis filiũ florẽ ⁊ nucẽ nominare placuerit dicẽ⁹ siquidẽ q̃ flos erat qꝫtuz ad honestatẽ bone actionis. Hinc ꝓ qꝫtum ad dulcedinẽ dñe ꝓplatõis. Hinc ysa. 11°. c. ait. Egredietur virga de radice yesse Ecce virgo de semie sancti dõ. ⁊ flos de radice eius ascẽdet. Ecce filⁱ⁹ dei de virgine natus, 3° in fide rpi ꝓcluditur testamẽtum vet⁹ ⁊ nouũ. vet⁹ quod est timoris quo timere debemus deum creatorẽ nostrum. Et nouũ quod est amoris q̃ astringimur eundẽ dñm nostrum redẽptorem amare. Solida em rpi fides ita hec duo testamenta in se ꝓcludit q̃ firmiter credere precipit quicquid ꝓtinetur in eis. Et hec signantur p duas tabulas testamẽti. hec igitur archa tũc in tẽplo celesti visa est quando in angelox bene disposita multitudine, in mũdi creatione fides hec primũ diuinitus reuelata fuit.

Hõ tam in glorificatõne angelox bonox qꝫ in dãnatione angelox malox rps glorificatus est. Capitulum tertium.

In tertia aũtẽ visione

facta Jo. ostenditur rps rer ab oibus glorificatus tam in dãnatõne angelox malox qꝫ in glorificatione angelorũ bonox. Nam in malis angelis glorificatus ẽ per iusticiã, in bonis aũt per miam. Et de hac Jo. subdit. Et facta sũt fulgura. Fulgur em cũ de celo descendens ⁊ de nube egrediẽs habeat repẽtinũ splẽdorẽ ardorẽ atq; vigorem. quid ꝓuenientius significare põt qꝫ reuelationem dei rpi, ꝓcedentẽ de celo dine nature q̃ nubẽ illã caliginosam, ⁊ in accessibilẽ lucem egrediens, spũs angelicos ad intelligentiã subito illustrauit, ad obedientes irradiandũ inflãmandũ ⁊ humiliandũ sub ipe[illegible] volunta tis dei atq; ad occecandũ ꝓgelandũ ⁊ rebellãdum spũs, voluntati diuine cõtrariantes. Vt verificetur etiã in angelis, symeonis verbum cũ de rpo Luc. 2. c. ait. Hositus est hic i ruinã ⁊ in resurrectõem multox ⁊ in signuz cui ꝓdicet. hec siquidẽ sunt fulgura illa de ꝗbus Job. 38. c. dñs ait qꝫ fulgura missa ibũt ⁊ re

uertẽtia dicẽt. Ecce adsum⁹ adeo em illuia/iones iste in mentes celestiũ spũũz isse inert cũ tali fidei rpi lumine, angeli illustrati sunt. Tũc insup reuertse sunt i fide dñtes. ecce adsumus cũ effectus illos ad quos in bonos ⁊ in malos a deo misse fuerũt per opis euidentiã nũciauerunt, his igitur luibus statim p⁹ pri/mã creatõis mozulã angeli illustrati fm quos dam in tres partes diuisi sunt. Pmã diuine voluntati quidã fuerũt ꝓsentientes quidã de illa dubitãtes, quidã aũt ei rebellantes. Et de his per ordinẽ Jo. subdit. Et voces ⁊ terre motus ⁊ grãdo magna. s. facte sunt. Hº em fuerunt quidã diuine voluntati ꝓsentientes. Cum em per predictas illuminatões cerneret gdaz angeli voluntatẽ diuinã in assumptõe hũane nature, iusticie ⁊ mie plenã. Illi sentiẽtes me ruerũt pticipare merita rpi venturi. p cui⁹ meritã statim assumpti sunt ad fruitẽm glorie sempiterne, intelligẽtes quidã q̃ naturã ⁊ gliam adepti sunt p dñz ihesuz rpz De quibus oĩb⁹ inenarrabili gaudio exultantes totũ celũ spũalibus vocib⁹ ⁊ iubilis replerũt. Propterea de talib⁹ Jo. ait. Et voces. Facte sunt in multitudine angelox boz iubilantiu. q̃ a deo p merita ihesu rpi tot ⁊ tã ta magnalia susceperũt. Et de hmõi vocibus Prophã ait. Vor exultationis ⁊ salutis i tabernaculis iustox. i. in mentib⁹ angelox scox qui er adeptõe glorie sancti vtiq; facti sunt. 2° vero fuerũt angeli quidã de diuina voluntate dubitãtes. s. an deberent eligere adherere volũtati dine quã dñs inspirabat, vel voluntati ꝓprie quã sequi sathanas suggerebat sicut Job. 41. c. scriptũ est. Er oze eius lampades ꝓcedunt. q. tede ignis accense. In illa igitur dubitatõe positi, cum iam ruina primi angeli ⁊ eius sequatiũ perceperũt p timorem purgati diuini amoris ⁊ volũtatis perfectione in deũ ꝓuersi sunt. Hõ quidẽ erꝓsse Job. 41. c. notatũ est vbi dicitur. Cum subleuatus fuerit, timebunt angeli ⁊ territi purgabũtur. Et de hoc Jo. subdit. Et terre motus. s. factus est. Quid em indicat terre motº nisi illas angelicas mẽtes sursum atq; deorsũ motas. Sursum em sunt elenate a voluntate dina. deorsum ꝓsse a volũtate ꝓpria. Sursum adiute a dina gra. deorsuz ꝓsse a sathane culpa. Tandẽ sicut dictũ est voluntati diuine firmiter adheserũt ⁊ quieuerunt. Sic em ad litterã in terre motu euenire solet ele/natur terra atq; dñdit subito motu. tandẽq; q[illegible]scit. hinc de talib⁹ angelis ꝓphã ait. terra. i. ãgeli aliquomõ sapientes terrena. tremuit. s. sicut dictũ est. ⁊ quieuit. s. in voluntate diuina que est ꝓsummata quies. cuz erurgeret in iudicio de⁹. i. cuz cerneret deus iudicare sathanã ⁊ eius sequaces ad tartarea regna. Hº aũt fuerunt quidã angeli volũtati diuine rebellantes ⁊ ꝓtrariantes. hi sunt qui superbia tumentes supne, puisiõi nõ tm obedire spreuerunt, verũtiã in ꝓpria ꝓpinatia indurati. diuine sapie p quã disposu[illegible] rationalẽ naturam glorificare, toto cognamie resistentes de celo ad inferos corruerunt. Et de talibus io. subdit. Et grando magna...[illegible]ta est. Quid em quilibet illox ruentiũ spũum p odium dei ab amoze eius refrigeratus, instar⁹ lapis grãdinis erat. Hñ in figura Josue. 10°. c. scriptũ est. q̃ dum amorrei fugerent filios israel ⁊ essent in descensu bethozon, de celo misit dñs ,uper eos lapides magnos vsq; ad azecha. Quid em per amorreos amari interpretatos. ꝓuenientius significari pt qꝫ apostatici spirituũ illi auersi a dulcedine filii dei. Hi nẽpe filios israel. i. sanctos angelos [illegible]nc fugerunt quando per voluntatũ dissentionẽ ab eis diuisi sũt Vnde ⁊ in descensu bethozon que dom⁹ ire vel domus montium interꝓtatur, super eos magni lapides a deo mittuntur. cum ipsi qui domus montium per superbiam, ⁊ dom⁹ ire dei per vltionem condignam facti, iuste a deo per diuine iusticie odium refrigescere: ⁊ per obstinatam voluntatem contra pietatem obdurescere permissi sunt. Quod bene vsq; ad Azecha que clausa pessulo vel decipula dicitur diuina siquidem exigente iusticia, per apostasie spiritum decepti: ad hoc peruenire meruerunt. vt auersis voluntatibus, obstinati in auersione sua impie firmarentur: ⁊ sic sub diuini decreti sera quasi mus sub decipula capti, clausi sunt ne amplius ad creatorez cum totaliter auersi essent, conuerti vlterius possent. Hec est illa tertia pars stellarum de qua. Apocalip. 12. scriptum est q̃ draco cauda sua trahebat tertiam partem stellarum et misit eas in terram. Prima autem pars stellarum fuit illa pars angelorum que voluntati diuine statiz adhesit. 2ª vero fuit illa que de volũtate dina dubitabat. 3ª aũt fuit

Universidad de Deusto
Biblioteca

ea que diuine volūtati rebellauit. Et de hac
suditur. Et misit eas in terrā. In celo nempe
erant cū creatore suo ꝓteplabantur z al[illegible]e
bant. In terrā aūt missi sunt cum ad solam
miseriā creaturā creature terrene ꝓsiderandā
plapsi sunt. Tunc vero in abyssum mittētur
cum post iudiciū etiā [illegible]ature cōsideratio ab
eis auferetur: vt diuina vltione nil considera
re valeant nisi peccata que in se z in alios ꝑmi
serūt z p[illegible]as que iusto dei iudicio ꝑctis ipsis
debentur. Vnde Apoc. 19. ad demones in fi/
gura auiū dictū est. Venite z ꝓgregamini ad
cenā magnā de[illegible] manducetis carnes regū
z carnes tribunoꝝ ꝛc. His tribus visionib⁹
iohāni ostensis co[illegible]ensu mirabili correspōdet
Job. 38. c. i[illegible]erciona dñi dicens. Quis di/
misit lapidē angularē eius. s. t[illegible]re. cū me lau/
darent simul astra matutina z iubilarēt oēs
filii dei. Quis conclusit ostiis mare qñ erum/
pebant quasi de vulua ꝓcedens. cum ponerem
nubē vestimentū eius. Quem hic p lapidem angularē terre figurā. Ista ꝓuenien/
tius notare pōt q̄s benedictū filiū dei ihesum
xp̄m qui de terrena materia corpus sumpsit.
Sic em ipemet Ysa. 28. c. de sepo ait ad pha
riseos. Numqd le[illegible]tis in scripturis Lapidē
quē re.edi.h.fa.est in ca.angulī. Huc autem
lapidē tūc deus dimisit cū illū laudarēt astra
matutina qñ xp̄m in assumptōe carnis mittē
dum ab initio creature rōnalis inter angelos
reuelauit, vel numqd lapis angularis solū ꝓ
eo dicitur quia iudeos z gentiles tantū z nō
magis an[illegible]los z hoīes in vnā cōitatē cr[illegible]ipe
caput est copulauit. Quō igitur [illegible]ecc rex
angeloꝝ z hoīm si ꝓ vtrisq; illā et[illegible]nā bea
titudinē nō meruisset. Quod z ipe Apl's ad
coloc. i. testatur. 1. In ipso. s. xp̄o cōplacuit
oēm plenitudinē diuinitatis inhabitare z per
eū reconciliari oia in ipm pacificās per san/
guinē crucis eius siue que in terris siue que i
celis sunt. Sed de hoc plenius in sequenti
sermone ar°. 2. et. 3. per totū. Huic aūt icar/
natōi quidā angeloꝝ fauebant qui. s. in xp̄i fi
de merito dilectionis eius ad eternā beatitu
dinē untrauerunt. Et hi astra mat[illegible]ina gr̄i
mane per claritatē glie oziētia iuste denomi
nantur. Tales aūt iubilātes intrina exultatio
ne mētis de incarnatione filii dei ipsum deuz
de sua sapienti dispensatione in sua gratifica
salutione supradictis vocibus laudabant.
¶ Ceteri vero supbientes angeli luciferi circū/

uentione attracti nature inferiori subtilici con
tēpneb[illegible] z ob hoc incarnationi xp̄i nequā
inuidebant. Ꝓpterea z multitudo eoꝝ de/
notatur p̄ mare eo q̄ a dulcedie dī auersi in
seipsis amarissimi fcī sūt. Vñ etiā cū deyulua
diuine ꝓuidētie per creatōem ꝓcederent et
a diuina luce, elatione ꝓpria se auertēdo ali
enarent nube a deo vestiti sunt. cecitate vide
licet mentis per supbiā obscurati. Vnde siqui
dem deus demū ostiis cōclusit cum eoꝝ ma
licia certis sue dispēsatōis liminib⁹ coartaut.
ne tantū seuire possint in hoīes q̄tū volunt
¶ Articul⁹. 3⁹ q̄ta gloria z honore fulget i
celo dominus ihesus xp̄s.

Ertium quoq; emis

t [illegible]antissimū officiū xp̄i a ꝓpha oī/
sum est quia dicitur generalis glo
rificator. Ꝓpterea dicit. Gloria z hono/
re coronasti eum. Differunt enim honor et
glia q̄. ꝓprie glia e xp̄i quā cōcat bt̄is. ꝓcuit
ei hor q sibi exhibet ab illis bt̄is. vñ illi fabri
cat corona gloriosa z honorata. Ꝓpterea
sm ꝓphām dñm ihesum xp̄m tripliciter con
tēplemur in celo. 1° honorātū. 2° glorifica
tū. 3° coronatum.

De honore quo honorat⁹ dñs ihesus
xp̄s inq̄tum homo. Capitulum primum.

Primo contēplemur

p dñm ihesum xp̄m inq̄tum est ho
mo in celo honorātū quia ꝓpheta
dicit. Honore. sm em Alerā. de al' honor est
ꝓtestatio ꝑeminentie in aliqua exhibitione il
li qui honorat'. Hec aūt exhibitio est amor
qui xp̄o hoī exhibetur ab oībus glorioſis. Tā
tus est em amor iste xp̄o exhibitus hoc modo
q̄ si ad vnā partē statueretur oīs amor quo
seinuicē diligunt omnes creature beate inter
eos ꝓputando etiā virginis glorioſe dilectoꝝ
actiuā z passiuā. i. quā ipa spirat in oēs bea/
tos z oēs beati in eā, z ex parte altera statue
retur amor quo mīm⁹ beatus [illegible]digit xp̄m in/
q̄tum est homo plus excedet amor illius mi
mi sancti oēm prēdictū sanctoꝝ amorē q̄ ci
rcūferentia cristallini celi excedat mimū cen
trum suū. Hoc aūt manifeste ostendunt qua
tuor rōes que in sequēti. c. subiungūt. Si igit
mīor paradisi sanctus tantū diligit xp̄m ne/
cessario sequitur q̄ q̄to sanct⁹ in gloria ma
ior est tanto ampliꝰ diligit deum. Considera

igr̄ q̄tus est amor oīum beatorum ad hoīez
xp̄m, qz hic est principalis honor q̄ eis xp̄o
hoī exhibetur.

De gloria Jesu xp̄i z de q̄ttuor rōnib⁹ q̄re
eam mirabiliter honorat inq̄tum hō. c. 2.

Ecūdo contēplemur

xp̄m et inq̄tum e hō in ce° glorificatū
qz ꝓpheta dicit. Glia. Sed sicut p/
dem est gloria e in se ad altos. Quattuor enim
in se ad altos, z p altis beatis, hz z hūit xp̄s q̄
nunc in reg° celoꝝ eus reddunt gl'iosum atq; z
glorificatū: z p ꝑs a bt̄is oībus honoratus
z h° hōre. s. ꝓdicte dilectōis. 1[illegible] e donatōis. 2[illegible]
passio. 3[illegible] beantudo. 4[illegible] vero dilec°. Et q/
bus formant q̄ttuor rōnes q̄re et mīm⁹ glorio
sus: sicut in ꝓcedēti. c. ꝑs tū dicit Jesus xp̄s
Diligit. n. eum p° rōne donatōis. nā et mīm⁹
beat⁹ aperte cognoscit q̄ oīs alii beati sil'itēti p sua salute non tīm posuerūt nec pon[illegible]e
possent q̄tum p illo posuit sol⁹ xp̄s q cozp⁹
z aīam suā tradidit p illi⁹ redēptione. 2° rō/
ne passionis. nā ꝑfatus mīm⁹ beat⁹ clare in/
telligit q̄ oēs alie creature nō portauerūt nec
portare possent tīm dolorē z penam p sua re/
dēptōe q̄tum sol⁹ p illo portauit xp̄s quigdē
dolor z pena tante magnitudinis extiterūt q̄
apud humanā z angelicā intelligētiā infinite
merito cōputant. 3° rōne beatitudinis: qz ta/
lis beat⁹ intelligit q̄ dñs Jesus xp̄s inq̄tum
hō plus excedit in beatitudie oīs beatos sil'
iunctos q̄ circūferētia crystallini celi mīmuz
centrū suum. Vñ q̄to ampli⁹ videt eū beatū
tanto ampli⁹ diligit eū. 4° rōne dilectionis:
tota. n. dilec° qua oīs natura angelica z hūa
na in celo diligit aliquā creaturā respectu illi
us qua xp̄s inq̄tum hō diligit mi[illegible]m glīosum
e minor q̄ centrū ad ꝓdictā circūferentiā cry
stallini celi ꝓsiderato ipso fonte: vñ tal' amor
originē hz qui e dñs Jesus xp̄s. Hac igr̄ im
mensurabili dilectōe diligens Jesus quēlibz
glorioſum: qz intelligit eū beatū sm capacita
tē suam oē[illegible]um gaud[illegible] in se duplicat ꝓpter
eū. Et h° igr̄ mō atqz ex hac dilectōe p quoli
bet scō inexplicabl'r multiplicat xp̄s glīosum
suū gau[illegible] videns igr̄ mīmus glīosus tīm se di/
ligi a xp̄o qō e cā tātā gl'iam z gau[illegible] in eo mlt'
tiplicare intīm ardescit in illi⁹ dilectōem q̄ q°
tiens illū intelligit q̄z se ampli⁹ gl'iosum: tāto
plus de gl'ia ei⁹ q̄z de ipsa sua gl'ia iocundat.
Ex ꝓdictis igr̄ ꝑs q̄ donatio passio beatitudo z

dilec° xp̄i exhibite erga scōs gl'ia xp̄i sunt. Et
[illegible]z vo oīum beatoꝝ ad xp̄z est ultor honor
a[illegible]eū. z de his duob⁹ ꝑs ait. Gloria z hore:
q̄ duo ꝑtinent ad gloriā accītalē regni dei: si
cut infra sm. 64. ar. 3. z. c. 3. ꝑ3.

Quātum in regno celoꝝ dñs Jesus xp̄s di/
ligatur inq̄tum dñs [illegible]aplm 3[illegible].

Ertio contemplemur

xp̄m dei filiū in celo cozo[illegible]tū. z ō h°
ꝓpheta subdit: Coronasti eū dñe. co/
rona. n. tum ꝓpter sig[illegible] glorie: tū qz debet fi°
regis: tū ꝓpter circ'm in q[illegible]ficit merito dei/
tatis filii dei infinitatem desīgt q̄ ꝑsonalē vni
onē xp̄s dei fili⁹ cozonat[illegible]. Eterno⁹ ꝑ eterno⁹
fi. eterno⁹. s. s. Immensus p[illegible]ensus filio⁹ im
mēsus. s. s. E[illegible]tīm nō tres et. 3 vno⁹ etern⁹ sic nec
tres im. sed vno⁹ im. tīm alia e. ꝑsona ꝑis a[illegible]
fi. a[illegible]. s. s. Sz. p. z. s. z. s. s. vna est dinitas eqlis glo
ria coeterna maiestas. Et hic ds trin⁹ z vn⁹
in ꝑmiū dat aīe glorioſe qō qdem subālis glo
ria nuncupat: sicut infra sm. 67. ar. 3. ꝑ to/
tū plenius appebit. Canta e. n. dilecto cuius
libet beati ad ipm deū trinū z vnū q̄ si ex pte
vna statueret amor xp̄i Jesu inq̄tum e hō et
amor virgis glorioſe: in[illegible] z amor oīum be
atoꝝ quē oēs supdicti inuicē interse spirārent
ex altera pte statueret amor quez minor san/
ct⁹ spirat in deū: minor vtiqz eēt amor oīum
ꝓdictoꝝ respectu amoris quē mīm⁹ sanct⁹ spi
rat in ipm deū q̄ centrū respectu circūferen/
tie celi empyrei. Cuius ratio est: quia talis
dilectio dei, vnus de tribus principalibus
acub⁹ [illegible]alis glorie cōputat: sicut infra sm.
62. a[illegible] 3. z. c. 2. māifeste dicet z sm. 65. c. vl
timo ponent. 24. rōnes q̄re beati tīm diligunt ipz
deum, sz z ll tanta erit dile° dei in mīmo scō,
q̄ta putas maior erit in supiorib⁹ beatis: im/
mo q̄ta erit sil' in oīb⁹ glorioſis. Age igr̄ fide
lis xp̄i fuitor dilige nūc feruēti⁹ dñm nīm ie/
sum xp̄m ex toto corde tuo z ex tota aīa tua
z ex oī mente tua z ex oīb⁹ viribus tuis. sciēs
qz charitas nunq̄ excidit: sed in pātī incipit z
suscipit incrementū p gram z in futuro ꝑsum
matū. p gloriā, qua nobis ꝓcedat ipe amoro
sus Jesus q cū ꝑre z spūsco vi. amabilis lau
dabil' z bñdicibilis in scl'a scl'oꝝ Amen.

¶ Feria tertia post resurrectionem de gloria
spirituum beatoruz in regno dei. Sermo. 60

Universidad de Deusto
Biblioteca

lonā regni tui dicent t potentiā tuaz loquent. Vt notā ciant filiis hoium potentiam tuā: ps 144. Decet gl'iosum regē hre regnū, t famulā sue glorie ꝓpetēt. Quātomagis rex regū t dñs dñantium dñs ihesus xp̄s cui obediut vniuersa l gl'iosio regi celoz fulgeñ. dz admirabili fāulatu. maxe igr qz ad ei9 gl'iam t hōrez sicut in p̄. leti fuit. p̄tactū ē creauit dñs tam admirabilē multitudinē angeloz: placet ipsaz natura angelica attenti9 ꝓtemplari eo q̄ sic ꝓcedentib9 pz in 3o q̄rta ꝓtempla9 exprimat de gloria paradisi. Circa quā aduertendū est q̄ dñs angelos creauit dñs creauit bonos, nō tñ summos nec ē infimos sz. s. medios iter summū bonū incōmutabile, qđ est ipse dñs. t infimū bōum cōmutabile qđ est ipa creata natura: ita q̄ si querterent ad amandū qđ erat supra se ascenderent ad statū gr̄e, t inde ad statū glorie. si vero querterent ad bonū cōmutable qđ erat infra se, h9 ipso ruerēt in malū culpe t in malū pene: qz dedec9 culpe eē nō pōt sine dcore iustitie, ꝓterea notandū est sm scotū in. 2. di. 5. t. q. 1. q. 1 ī p̄mo angeloz tres mor̄ule ocurrerunt, p̄ quas fuit creatōis 2a gratificatōis. 3a glorificatōis. In pa ꝓdita fuit oium angeloz natura, in 2a boni susceperunt gr̄am t mali culpā. In 3a vo. bonis data est gloria t mal' sempiterna pena. Prima tangit ꝓphe/ta cū ait. Gloriā regni tui dicent, sc̄da cū dicit t potentiā tuā loquent, tertia cū subdit. vt notaz faciāt filiis hominū potentiā tuam.

Articl's p̄m9 de prima morula q̄ spiritus angelici sunt creati.

Prima morula fuit cre

atōis: qñ sz Gen. i. c. dñs ait. Fiat lux. Et facta ē lux. i. angelica natura: In hac aūt creatōe tria ꝓsiderem9 q̄ eis deus creando dedit. p̄o ꝓsideren9 eoz pulchritudinem. 2o eoz multitudinē. 3o eoz distinctōem. q̄ De pulchritudine angeloz in qua ab initio creati sunt. capl'm p̄m.

Prima quaz conside

rem9 eoz pulchritudinē, nā pulchriores creat9 ē mim9 angl's paradisi q̄ gli/bet aīa h9 mūdi: sicut dñs Mat. ii. c. ait. Infantes mu. nō fur. ma. s. ī pulchritudie natura li Jo. baptista: t q minor ē in reg̃ celoz ma ior ēi9: sz in pulchritudine illa. Certū vtiq̄z ē q̄ de angelicis spiritib9 dñs ē hec locut9 q̄ cū h̄c dicēn aīa tūc ce9 ascēderat cū ipe dñs iesus xp̄s p̄mus fuerit q̄ ce9 ascēdit: sicut Jo. apoc. i. testat. d. q̄ ipse ē p̄mogenit9 mortuoꝝ t princeps regū terre. i. regn celoz: qđ terra viuentiū dem cl'issigs aūt plen9 videre desiderat q̄ta sit et mim angeli pulchritudo recurrat ad ea q̄ supꝰ fm. Hi. ar. i. t. c. 2. t. 3. d. pulchritudie aīe dēa sunt. De inultitudie angeloz in qua in p̄mo creati sunt. capl'm. 2.

Ecundo cōsideremus

angl'oz mlt'itudinē. s. in q̄ in p̄mo fuit creati. fm. n. Ar. de al'. in. 2 q. 9. Angeli sunt mistri ptātis dine in hec inferiora, sicut in his creatu. is mūdi, sicut hī p Aug. super ge. ad lr̄am li. 9. vñ ab eo iussa p angeloz obdictā ministrant. quenit. n. in ssio dei nō solū ad boies nec solū ad aues t pecora: verūtā ad ea q̄ sub agis latent sic ad cetū q deglutiuit ionā: Jone. 2. Et ad vmicl'm nā et huic legim9 vmicl'm diumit9 missum vt radicē cucurbite seu edere roderet sub ce9 vmbrac̄lo regelcebat Jonas. Jone i fine. Si. n. hoi diuiz donauit ds sic eū instituēs vt carnē peccati portans posset non solū pecora t iumēta sua vsq̄ b9 subdere nec solū domesticas aues: verūtā libere volitantes t ferās feras t cape etiā mānsuetas facere t eis impare potētia nō corporis sz rōnis cū eaz appetit9 t dolores captās paulatiz illectādo larādo ꝓmēdoz modo rās, agrestem eruit ꝓsuetudinē: q̄tomagis hoc angeli efficere p̄ē q̄ iussa ei9 quē sempiterne intuent; incōmutabili virtute p̄spectā mouētes sē ad tōs, t corpa sibi subdita p tōs t locū, agilitate mirabili t iussa ḡbus moneat: t appetit9 carnal' indigentie p̄ñ efficere t oīm aie vite vt quocūq̄z venire op9 ē, venire nesciēs abducat. t sic pz q̄ necessaria ē multitudo prima angeloz fm ogruentiā: nō q̄ mediantib9 paucis nō possit ds istas creaturas dispēsare atq̄z admīstrare: sz q̄ decet magis p mistros multos hoc fieri. Et si h̄ accidit terreno regi q̄ hz terrenū reg̃m in q̄ hz multos mistros. q̄tomagis apud celestē regē ad quē oīum gubernā dinoscit p̄incre. Et nihilo9 si iste creature corpalis nō eēnt deceret multitudinez angeloz eē assistentē p̄tā summe tang obedire patā atq̄z iussa pficere. Tho. quoq̄z ipe pre. iiō. q. ar. i. in solone tert ii ar. ait. Doc. sci

diuersis reb9 corpeis diuersas subas spūales dicunt eē ꝓpositas. vñ Aug. li. 83. ait q̄ vna q̄q̄z res visibilis in hoc mūdo hz angelicam ptātem sibi ꝓpositā. Dam. aūt dicit q̄ diabol9 erat ex his angelicis virtutib9 q̄ ordini terrestri ꝓerant. Ite Aug. sup illud Nume. 22. Cuz vidisset asina angelū ingt. Qđ opus ē mūdo angel'q̄ pānt sup bestias t p̄esint aīalīū nati/uitati, virgultoꝝ plantatioīū t ceteraꝝ rerum incrementis, non tñ ponēdū est ꝓpter hoc q̄ fm suā naturā: vn9 angl's magis hēat ad p̄sidē dū aīalib9 q̄ plantis: qz glibet angl's ēt mim9 altiorem virtutē hz t vl'iorem q̄ aliq̄s corpalium gen9. Sz h̄ ex ordinatōe dine sapientie q̄ diuersis reb9 diuersos rectores ꝓposuit et ordinauit. Nunc aūt aduertendū est fm sententiam Au. de scō victo. sup. 4. c. de angelica ierarchia q̄ sola dina scia que omia nouit scit numer supnaꝝ virtutū: t sola discernit eas. t plene cognoscit. vñ fm quosdā solus nūer9 angeloz supat athomos in aere volitātes. Si igr tāt9 erit nūer9 angeloz q̄t9 erit aliorum supioꝝ. Cū fm quosdā ꝓ quolz angelos sint. x. archangeli: ꝓ quolz archāgelo sint x. principat9: ꝓ quolz principatu sint. x. ptātes t sic de aliis. Hui9 opionis rō est: qz fm ap'l's i. c. ad Ro. Invisibilia dei a creatura mundi p ea q̄ fcā sunt intellecta ꝓspiciunt. Sz fz naturales aq̄ in ōcuplo maioz ē terra t aer in ōcuplo maioz ē q̄s aq̄ t ignis in ōcuplo maioz ē q̄s aer t sic de singul' corpalib9 vsq̄z ad empyreū celū. Et his igr visibilib9 p ap'l'icā regulam trahi pōt q̄ ī ōcuplo ꝓles sunt archāgeli q̄s angeli: t principat9 q̄s archangeli t sic de reliquis.

Quō angeli ab iuicem specifice distinguūtur. capl'm 3m.

Ertio considerem9

angeloz distinctōem quō. s. specifice distinguūt fm. n. Bo. i. 2. di. 3. q. No tādū est q̄ circa h̄c quozūdā fuit opio dupler Quidā. n. dixerūt q̄ in angel' ē distinct9 pſona lis sz numer9 pure p9 q̄ in eis sunt ēt tot species quot indiuidua repiunt. sil'r dicunt eē in luminaribus mūdi. sz lz h̄ hēat aliquā ꝓbabilitatem in corpalib9, non tñ rōnabile videt in spūalibus vt nll's ꝓueniat cū alio in spāli natura. sicut. n. inotescit p scripturaz multi angeli ad idem officiū ordinant: t cōem vident hīe operatōem eandē: iuxta illud Dañ. 7. Millia millium ministrabāt ei. ꝓstat. n. q̄ nō tot hēbant ministeria dra: spē quot angelos enumerat dar. sz nec ministri oēs differebant spē: g̃ oēs vel alig dīebant numero so9. Qđ si dicat q̄ tot ministeria hñt obuiā de 2a pte auctis, t decies centena milia assistebāt ei, ꝓstat aūt q̄ tanta diuersitas nō poterat cadere nisi fm numerum hīet vnū habitum. s. assistere. Nobis aūt nec p scripturā nec p dca sanctoz: nec p officia tāta diuersitas innotescit: nō videtur nisi ꝓsumpt9 h̄c dicere maxime cū. nō appeat in ꝓmptu aliq̄ rō cogens. Alia aūt posito sobria t catholica reputat sz q̄ in angelis ē ponere distinctōem q̄tū ad p̄ioritatez tm9. i. q̄tum ad numer non q̄tu ad spēm, t h̄ aut ī oībus aut in aligb9. s. ceu. de ordinis vel ierarchie saltē: ita. s. q̄ quilz ordo vl saltē q̄lz ierarchia ab alte. a specifice distinguat. i. q̄ tm̄ differat vn9 ordo ab a9 vel vna ierarchia ab a9 sicut differt equus a boue t asinus a porco t sic de aliis. Et hoc quia est ad paradisi decorem t ad gloriā magni dei rōabile reputatur. Epiloga igr nūc si tāta ē distinctio in. ē eos vt saltē vna ierarchia ab alia specifice distinguatur, t tant9 ē numer9 spūum beatoz sic ꝓdictū est. igr fm eādem ap'l'm r'am q̄ta erit pulchritudo cuiusz archangeli ī decuplo vtiq̄z q̄ angeli: t principat9 in decuplo q̄s archāgeli t ptātis in decuplo q̄s principat9: t sic de singulis: vsq̄z ad seraphin. q̄ta g̃ erit pulchritudo cuiusz seraphin: imo q̄ta erit oīum seraphin vl poti9 oium spūum beatoz. Et imaginare q̄ poti9 de tāta pulchritudine stupendū, plen intelligēa capiendū sistura igr tria sz angeloz pulchritudo: mlt'itudo t distinctio oia sunt ad gl'iam regni dei qua gloriā oēs beati spūs pfecti euidentiā sp dicūt. hinc bñ ꝓphā lupi9 dixit. Gloriā regni tui dicent.

Articulus scds de secūda morula in qua angeli boni fuerunt in celo gratificati t mali in culpa deprauati.

Ecunda autem moru

la angelorum fuit gratificationis: qz sz per christi meritum angeli boni fuerunt in gratia confirmati: t per christi iustitiam mali in malitia obstinati. t de his Joā. apocal'. 12. ait. Factum est ꝓlium magnū in celo. Michael t angeli ei9 ꝓliabāt cū draco, t draco pugnabat t angeli ei9 t non ꝓualuerūt neq̄z locus eoz amplius inuentus est in celo

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝙ electus est draco ille magn⁹ serpēs antiqu⁹ qui vocabat diabol⁹ ꝙ sathanas q seducit vniuersum orbē ꝙ piect⁹ ē in terrā ꝙ angeli ei⁹ cū illo missi sunt. Et audiui vocē magnā i celo dicentē. Nūc facta ē sal⁹ ꝙ virt⁹ ꝙ regnū dei nr̄i ꝙ pt̄as xpi ei⁹: qr̄ piectus est accusator fratrū nr̄orum q accusabat illos añ ꝓspectū dei nr̄i die ac nocte. In quib⁹ sacratissimis vbis mystice demonstrat̄ q̄ magn̄ thesaurum ab angel' iustis estimata ē gr̄a saluatoris, vbi ꝑ illa acq̄renda ab eis p⁹ fca est pugna 2° hīta est victoria, 3° oīa facta est letitia.

De pugna facta inter angelos ꝑ xpi gr̄a acquirenda. capl. p̄m.

Primo enim pro christi gr̄a acquirēda ab angelis bonis facta est pugna. ꝙ de h° Joh. ait. Factū est ꝓlium magnū in celo. Circa hoc aut ad/uertēdū est q̄ aliqbus incōueniēs reputat̄: h° ꝓlīū ad lr̄az de angel' itelligēd cū tñ sacra fides ꝓfiteat malignis spiritib⁹ sup beatos spūs repugnare. ne. s. noceant q̄tum p̄nt. Dō ꝙ ipsa scriptura sacra in plurib⁹ locis clarius ꝓfitetur quoꝝ vn⁹ est psal. 94. vbi dr̄. Angel' suis .m. de. te vt cu. t. in oīb⁹ viis. t. ꝙ ps. Super aſ. ꝙ ba. am. Per q̄s sine dub⁹ maligni spirit⁹ denotant. Dan. quoq;. iø. c. multa dicuntur de ꝓlīs angeloꝝ bonoꝝ ꝑ malos. ex quib⁹ hoc vnū est q̄ angel's ibi dicit. Et nunc reuertar vt ꝓlier aduersus principem pſaꝝ. Dō si beati angeli in curricło pñtis tpis bella gerūt ꝑ salute nr̄a nunqd a prin⁹ añ suā in gr̄a ꝓfirmatōem min⁹ necesse hūerunt ꝑ aduersarioꝝ illi⁹ multitudinis ꝓliari ꝑ salute ꝓpria. Non n. sequit victoria nisi ꝑcesserit pugna. Hoc igr̄ ꝓlio ad lr̄am rōnabl'r intellecto. Jo/p⁹ describit initium 2° ꝓcessum 3° voterminum. P° aut ꝑ hui⁹ ꝓlii initio Jo. ait. Fc̄m ē ꝓlium mag. in ce⁹. hoc aut ꝓliū tripl'r digestum est iuxt 3ª que in spūali natura: reperiuntur q̄ sunt rō volūtas ꝙ facultas. Per rōnem nē ꝑceleeti ꝙ reprobi angeli. Oria sentiebant ꝑ voluntatē ad Oria afficiebant ꝑ facultatē vō ad Oria nitebant. nā electi angeli sublimiter sentiebant de deo. ꝙ gr̄a ei⁹ ad gr̄am ꝙ gloria eius afficiebant. ꝙ ꝑ facultate sibi data ꝑ illis nitebant. Angeli vero supbientes. ꝓtēpnentes graz ꝙ gloriam dei sublimiter sentiebāt de bonitate nature sue: ꝙ ꝓpterea ad ꝓpria gloriam afciebant. ꝙ toto nisu in 3m electis spiritib⁹ fe

rebāt. P° q° q̄tum ad Oria conatus. Hic angeloꝝ ꝓfectus ꝓlium dicit̄ est. Prelii. n. a praemendo hostem denoiat̄. 2° aut q̄tum ad affectionū Orietatē: hoc ꝓlius dom est mag⁹: qr̄ n. magis affectōtbus electi ꝙ reprobi angeli in Oria ferebant: mali in creaturā boni in creatorē. mali in naturā: boni in gr̄am. Jacentium ē ꝓlii dici pōt qr̄ in celo inchoatū an̄ generale iudiciū in pñti mūdo nō poterit ꝓsumma ri: oīs nēpe Orietates ꝙ repugnātie in humana natura ex repugnātia angelice creature originē hūt. 2° P° nō q̄tum ad sensuū Orietatem h° ꝓlium in ce° digestū ē dr̄. Celū. n. spiritualē naturā sicut ꝙ terra corpalē manifeste designat: sicut Beñ i. c. scrip. ē. In pñcipio deus creauit celū ꝙ terrā. i. spūalem ꝙ corpalē naturā. Qui g° in spūali natura de spūalib⁹ Oria sentiebāt in ce°: ꝓfecto sibi spūal'r repugnabant. Ecce q̄ ꝑ acgrenda gr̄a belli in ce° sup stitutū. 2° Jo. hui⁹ ꝓlii describit ꝓcessū cū subdit. Michael ꝙ angeli ei⁹ ꝓliabant cū draconē. Sic. n. ꝓtr⁹ inter ruētes angelos cōputat: Draconi ꝓpter astutiā ꝙ circūuentiuaz malicia q̄ p⁹ in celo circūuenit angelos dei: sic ꝙ ꝓtr⁹ angeloꝝ bonoꝝ Michael nuncupatur ꝓpter dine sapie admiratōem sublimem. Michael. n. nēpe qs vt dō mīrat̄. ꝑ qō nomen merito signi ficat in eo admiratiua ꝓtemplatio sapie dei ꝑ quā vtiq; deū oi creature incomprehensibile intellerit. Merito g° ceteroꝝ angeloꝝ dr̄ ee princeps: qbus in hac ꝓtēplatōe clarior hebatur. vñ ꝙ Dan. iø. c. vn⁹ de principib⁹ ꝓtmis nomiatus est: ꝙ h° qr̄ ceteris oībus ꝓtior fuit. Angeli aut ei⁹ sunt q in eodez sensu volūtate ꝙ actōe ꝓueniebāt. Hi aut omnes 3 draconē ꝙ angelos eius ꝓliant: cū se divine sapie q̄ disposuit sibi mundū ꝑ rōm recōciliare humil'r subiiciētes. sensu voluntate ꝙ actōe hui⁹ diuine volūtatis. 3 supbientes spirit⁹ coopatores fiunt. vñ mystice Beñ. 28. c. scrip. est. q̄ iacob vidit in somnijs scalā stātē sup terrā ꝙ cacumen ei⁹ tangēs celū ꝙ angelos dei ascēdentes ꝙ descendētes ꝑ eā ꝙ dominū innixum scale. Quid aut aliud ꝑ scalaz cui⁹ multi sunt grad⁹ nisi mystēm recōciliatōnis creature ad creatorē multis diuine sapiē tie gradibus distinctum ꝓuenientus designat. Hec aut in terra stare ꝙ cacumen celū ꝓtingere scribit eo q̄ terrena celestib⁹ ꝙ humana diuinis ꝑ hanc sapientiā ꝓiungunt. huic aut scale dñs ꝓuenienter innitit non solū q: mūdo sic

recōciliare disposuit, verūetiā q: ab eterno sic disposuit tpal'r exhibere voluit qr̄ verbuz caro factum est ꝙ habitauit in nobis. Per hāc sc̄la gdē scala angeli dei ascendūt cū mysteriis huius sapiē diuina voluntatē attēdūt. ꝑ hanc q° qz descendūt cum administrandū diuine vo/luntati in sapia nr̄e recōciliatōis ad nos mīs/si puenium. sed q: mali⁹ sathane ꝙ sequatium ei⁹ obstinata reluctabāt ꝑ deū volūtate: ideo Jo. subdit. Et draco pugnabat ꝙ angeli eius. Draco. n. in multis spis reuertit in seipz. sic ꝙ hic apostatica ꝓtr⁹ princeps spūum, circulos cōsideratōis suc: qbus claritate intellect⁹ sui bōi. ꝓditas creaturas ꝙ creatorē earū multipl'r cōsiderauit amore reciproco in gl'iam suā redu/xit ꝙ ob hoc sublimitatē nature clare ꝓsiderāsi recognoscens, de illa tā im. moderate gloria bat q: inferiorū nature quā creator ꝑ gr̄az extulare disposuit subiici designaret: sic dñs de eo Job. 41. cum dicit. Sub ipso erunt ra/dii solis ꝙ sternet sibi aur̄ q̄si lutum. Sapientia nēpe creatōis lune: sapia vero recōciliatōnis creature soli ꝓpari pōt, sic nēpe lux solis in imensum excedit lucē lūne: sic sine ꝓpatione maioꝝ ē dine sapie lux q̄ dō disposuit sibi creaturā recōciliare. illi⁹ luce sapie q̄ cūctas creaturas fm naturalē ordinē iam creauit, vñ ꝛz hec sapia incarnatōis xpi ꝓ angelo cū ceteris aliis renelata est creationis tñ sapiam in qua ipse ceteris aliis clarioz ēt ꝓgloriari volebat amplius q̄s reconciliatōnis gratie sapientiam reputabat. Et ꝓpter hoc radios solis hmōi videz sapie ꝓtēnendo subpeditabat: ꝙ aur̄ sapientie dei: qd ipse dō de terra humanitatis xpi ꝓflauit tangz lutū de quo assumptare. ꝓtēnendo abiecit: ꝙ iccirco grām reconciliationis dō fortitudine nature sue ꝓsumens mox i electis angel' tripl'r impugnare cepit. P° sensu q° iudicauit naturā gr̄e preferendaz. 2° affectu quo ad ꝓpriam gloriaz afficiebat. 3° conatu quo. s. electoꝝ angeloꝝ obediētiā, subuertere nitebat: sicut in ꝓcedēti ꝑmo. ar. 2. et. c. 3. patz. Cauda ēpe illa q̄ trahebat tertiā ptem stellaz ēt ceteras trariisset stellas nisi creator earū illas manu sue gr̄e tenuisset. Cum. n. tanta eēt malia infernalis draconis q̄ sue circūuentiue allectōi ꝓsentiētes corrūpet veneno malitie sue: nunqd bontas dei tā modica eē debebat vt ceteros ꝑ gr̄am suā ad obedientiam ñ alliceret: ꝙ obedientes sibi in gr̄a non ꝓfirmaret, ob h° ꝓbabl'r vt videt deus dicit eum eē

principem viaruz suaꝝ. Job. 40. videz mi sericordie q̄tum ad saluatos mō quo dictuz ꝓ iustitie vero q̄tum ad damnatos q ꝙ hic angeli draconis denoiant suggestionib⁹ eius conficientes: que Job. 41. dicunt lampades sicut tede ignis accense. Lumine siquidez sue sapientie quam ex natura habebat, sub se inferiores irradiabat. ꝙ eos ad affectiones sibi similes accendebat donec efficeret conatuuz suorum imitatores. 3° quoq; subdit Joan. huius ꝓlii terminum. Nesciebat quidē serpēs antiquus donec experimento ꝓbaret q̄ in oīb⁹ validior est gr̄a q̄ natura ꝑ naturā etenim creature datur eē q̄ ita ē in se. Per gr̄az vero datur nature esse q̄ hz in dō. vñ conuenienter subditur. Et nō valuerunt. s. gratie resistere ꝑ naturam. Natura enim limitate ꝙ finite virtutis ci.. gratia vero quodā modo infinite nature siquidem a deo esse suum ꝑ creationem cōicatur. Per gratiam vero eē dinum ꝓticipat ipsa natura: nil ergo gr̄e ꝓtenaleꝝ potest: sicut nec ēt deo. vnde Job. c. 9. Deꝝ cui⁹ fre nemo resistere pōt ꝙ Job. 41. de se dñs ait. Quis resistere pōt vultui meo. ꝙ iō meritoq; gr̄am ipugnabāt locū gr̄e amiserunt. ꝓpterea sequitur. Neq; ' cus eoꝝ amplius inuentus ē in celo. Cū enim celum naturaz spiritualem indicet sicut ꝓdictum est ꝓcipue increatā naturam q̄ deus est signare pōt. quequidē non solū celum sed ēt celum celoꝝ dr̄ a ꝓpheta. vñ in ps ait. Celum celi dño. Cū igr̄ ꝑ gr̄am sicut ꝓdcm ē natura dina ꝓticipat: ꝓueniēter gr̄a ꝑ celū signat. natura vero p terram nihil ē sine gr̄a indicari hz. Reprobi igr̄ angeli cū adhuc gr̄e capaces eēnt. tunc qsi in celo erāt. cū vero gr̄am impugnates a gr̄a repulsi sunt. tūc locū celoꝝ veraciter amiserūt vñ ꝙ dñs Luc. iø. c. ait. Videbam sathanaz sicut fulgur de celo cadentē. Fulgur. n. in cāu suo extinguit: sic ꝙ sathanas sil' a possibilitate obtinēde gr̄e cecidit: ꝙ a spe ꝛcupatōis ei⁹ exti ctus fuit. his ꝓcordat Aler. de al'. in. 3. ꝙ bernar. sup. 2. c. Jone. vbi dr̄. Propter me orta ē tempestas exponēs hoc verbū de filio dei i qu. s. q̄ lucifer ꝓuidit rōnalem creaturā assumendā in vnitatē ꝑsone filii dei. vidit ꝙ inuidit: vñ inuidia fuit cā diabolici cāus ꝙ monitōm attentandū hoīem cui⁹ felicitati inuidebat: vt ꝑ peccatū demergeret humana natura assumptōem ꝙ vmbilitatem ad deū: ex q° p3 q̄ lucifer intellexit vnionē humane natur

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad deū. non ēxīte lapsu humane nature. ⁊ ipsum intellexit vt impeditiū vnionis: ppt̄ qō ꝓcurauit lapsum ⁊ ex hō relingtur q̄ circūscripto lapsu adhuc ē ponere incarnatōis cōuenientiam. hec Alex. vbi sup̄.

De victoria habita per angelos bonos p̄ pugnam ꝓ xp̄i gr̄a acquirenda. c. 2m.

Secundo autem ab angelis bonis post pugnā de gr̄a Jesu xp̄i habita est victoria ⁊ ps apostatarum spirituum de celo ꝓiecta est. Et de hoc Jo. subdit. Et ꝓiectus ē draco ⁊c. vbi Jo. describit sathanē ꝓ auersionē 2° auersionez. 3° sequatiū ei⁹ ꝓticipatorem. 4°. n. describit sathane auersionis effectē ꝑ nēmpe noia illi subienti angelo. hic Jo. attribuit in gbus septem denotantur auersionis gradus. p quos cō summata a deo auersio tam i angelo q̄z in homine indicat. 1° im⁹ gradus auersionis ē pl⁹ diligere creaturā q̄z creatorem. 2° est abusio creature dilecte. 3° in crimibus delectari. 4° studium seu astutia male agendi. 5° obliuio dei. 6° obdurat⁹ in peccatis. 7° est perdit⁹ aliorum. 1° im⁹ autez gradus auersionis ē pl⁹ diligere creaturam q̄ creatorem. delectari autem i creatura peccatu non est sī debito ordine fiat: verūtn̄ quedam peccādi occasio est. s. cuz delectatō illa non ordiatur ad creatorez: sic ⁊ ille q̄ ceteris creaturis nobiliōr erat. iordinate afficiebatur ad semetipsum ac p̄ hoc cepit se ipsum plus diligere q̄ oīum ꝓditorem. ꝓpter ea hic draco dr̄iatur q̄ sic dem̄ est suis circulis reflectitur in seipm: vt i hoc denotet̄ ꝓprius amor quo se pl⁹ q̄z deū diligebat. 2° gradus ē abusio creature dilecte. sic ⁊ ille nobili sua natura abusus est. de seipso non de deo satagens gl̄iari. cū tn̄ n̄ a seipso sz ab ipo deo eēt. in quo qdez gl̄iari necesse ē: sicut. 2. cor. c. 10°. apls ait. Qui gloriat̄ in dño gl̄iet̄. ⁊ ob hoc igr̄ ꝓpter singularitatē illā quā hr̄e voluit p̄ alios creaturis singularis vtiqz demōstratur h⁹ ꝓ noīe ille. 3° grad⁹ est in crimib⁹ delectari seu gloriari intm̄ q̄ eo amplius supbiat quo ampli⁹ peccat: ⁊ in hoc sigdem sa[tha]nas lapsus est. nā prius supbiuit de natura q̄ etiam opus diuinum erat. ⁊ inde ad hoc duenit vt tandem superbiret de culpa que erat vtiqz opus suum. Et hoc notatur in hoc nomine: magnus superbi nempe in oculis ꝓpriis magni sunt. 4° gradus est studium seu astutia male agendi quā habuit ille qui oīum malorum inuentor fuit: ⁊ ob hoc ille serpens nominat̄ qui ceteris aīantibus calidior est: sicut Gene. 3. scriptū est. 5° gradus est obliuio dei que marime per longitudinem temporis obrepe soler. ꝓterea ⁊ hic antiqus dr̄. In quo q̄quid de euo defuit suppleuit malitie magnitudo ⁊ multitudo. hic in damnatōe huius serpentis. Ge. 3. c. dcm̄ est. Sup pectus tuū gradieris eo. s. q̄ ꝑ reminiscentiā diuinarum miserationū nunq̄z erigendus sit. 6° gradus i peccatis obduratio seu pertinatia nuncupatur: q̄ frangi quidem potest ad penitentiaz tn̄ flecti non potest. ꝓpterea hic angelus diabolus nūcupatur. Diabolus. n. clausus ergastulo iterꝓpetatur q̄ merito conuenit obdurationi sue. que qdem tanta non est vt non sentiat penas. tāta est tn̄ vt ꝓpter penas a peccato exire nō valeat. vñ Job. 41. scriptū est. Cor eius indurabit̄ q̄si lapis ⁊ stringetur: q̄si malleatoris incus: que tanto amplius duratur q̄to malleo plus feritur. 7° gradus ē perditō aliorum. cū. s. sua ꝓpria ꝓditione non ꝓtentatur sz actorem se cōstituit aliene: ⁊ ex hoc sathanas nominat̄: q̄z videlz angel⁹ ille oīm boni aduersarius est cupiens a deo auertere oīes sicut ⁊ ipse aduersus est. ⁊ signatur cū subditur. qui seducit vniuersum orbē. i. voluntatem hz̄ere se a deo omnē auertere creaturam. sz non hēat facultatem msi q̄tum ds̄ praue voluntati sue iustissime concedit effectū: sicut Job. 1. ⁊ 2. c. p3. vbi manifeste monstrat̄ q̄ tm̄ in ipsius potuit q̄tum deus permisit. valuit. n. bona illius auferre: salutem corporis euacuare: corporalem nihilominus vitam quam sibi reseruauit deus ꝑ tot afflictiones nō potuit auferre. 2° aūt quoq; vniuersum orbē seduxit q̄ ptāte amissa quā inter spūs celestes hūit̄ princeps oīum malor. s. culpe ⁊ pene q̄ in pātī mādo abundāt effectus fuit. vñ ⁊ princeps mundi h⁹ a dño dictus est cū Jo. 12. ait. Nūc princeps mundi hui⁹ eiicietur foras. Nā. n. passionez xp̄i peccatū dñadatur in mūdo. quo nullus oīno extitit liber. exceptis xp̄o ⁊ sanctissima eius matre: sed post passionem eius innumerabiles a iugo peccati liberati sunt qui scz crediderunt in eius aduentum. ꝓpterea ꝑ passionem xp̄i draco quodāmō eiectus est foras ne mundo penitus dñarctur: per culpaz. sz durante cursu pātī vite oībus ēt ipsi xp̄o dñetur ꝑ penam. hoc aūt dñium in. scdo xp̄i aduentu

oīno amittet cū xp̄o reg[n]m̄ tradiderit deo p̄r̄i: ⁊ oīum malorum inuentor in ꝓfundum inferni ꝓiicietur: sicut ⁊ aī de celo ꝓiect⁹ est in voragine hui⁹ mundi. 2° describit Jo. sathane cōuersionē. s. ad malū. ⁊ de hac subdit. ⁊ ꝓiectus est in terrā posteā. n. sathanas ꝑ culpā a deo auersus fuit sz naturā seruauerit a ꝓditionibus tamen spūalis nature lapsus ē: sicut ad eū eze. 29. in figura ꝓncipis tyri dicit. ambulasti ꝓfect⁹ in viis tuis a die ꝓditōis tue dōec inuenta est iniqtas in te. Per iniqtatem nempe corruit de celo in terrā cum sibi tā nō celestium sed solū naturaliū rerū scia relicta est. Spūales quippe ꝓditōes sicut dem̄ est exuit ⁊ aiales mot⁹ miserabili imitatorē recepit. ꝓpter qō ⁊ Job. 4°. Behemoth̄ a dño. i. aialis appellatus ē. tracūdie enim ⁊ inuidie ꝓcupiscentie ⁊ tristitie ⁊ sil̄es alios aiales motus incurrit iusto dei iudicio: vñ ⁊ duplici aiali a dño ꝓpatur. Elephanti q̄ maiorē in terra ⁊ ceto qui maior repit in mari. Circa ꝓspa ergo ꝑ ꝓcupiscētiam agit vt ꝑ eam videlz fallat. circa vero aduersa multipl⁹ verat. s. vt ꝑ tristitiam frangat. 5° subdit Jo. sequatiū spūum ꝓticipatōem. sz nec sol⁹ ille ꝓiectus est. sz sicut Jo. subdit. ⁊ angeli ei⁹ cū ipso missi sunt. Cūomnes eēnt in angelice nature puritate. tres habebāt dignitates. nā p° erant spūalicaces mentis. 2° erant virtuosi voluntate. 3° erāt efficaces facultate. Cum vero in terrā ꝓiecti sunt. natura spūalis passionib⁹ aialibus subiecta ē. nā p° eorum spūalicatia ad deceptōes circūuentōes diuinationes ⁊ cautelas detrusa fuit. 2° autem virtuositas in malicia cōmutata est. 3° vero efficatia tentationibus ⁊ negocijs humane ꝓditionis applicata sicut ꝑ totas scripturam manifeste apparz.

De letitia ⁊ exultatōe angelorū ꝑ xp̄i gr̄a ꝑ victoriam acquisita. cap̄m 3m.

Tertio autez post victoriam de gr̄a oñditur a Jo. in sanctis angel⁹ de hoc exulta° ⁊ letitia: ꝓpter ea subdit. Et audiui vocem magnaz in celo. Hec aūt vox spūalis non corpalis ē. clamor ꝓgratulatōis interioris non sonus vocis exterioris quo. s. beati angeli marime de tribus gaudebāt que tres materie gaudii dici pñt. p[ri]ma de gloria dei. 2ª de merito xp̄i. 3ª de salute ꝓximi. i. nri. vñ non solū de ꝓprio bono q̄ tūc ꝑsecuti sunt gaudebant: ⁊ gr̄as deo agebant. verūetiā de humana salute sanguis xp̄i meriti ⁊ suo misterio obtinēda: ⁊ iō talis vox meritodicta ē magna: qz magne exultatōis eorū fuit materia. 3ª aūt materia gaudii ē de gloria dei ⁊ xp̄i. vñ subdit. ꝓnūc facta ē salus ⁊ virtus ⁊ regn̄m̄ dei nri ⁊ ptās xp̄i eius. Sal⁹ aūt dr̄ q̄tum ad liberatōem a malo. virt⁹. n. q̄tum ad exercitatōem in bono: regnū vero q̄tū ad spūs libertatē qua libere ⁊ sine vlla ꝓdictōne obedit deo. vñ apoca. i. c. ꝑfectos regnuz ⁊ sacerdotes deo ⁊ p̄r̄i suo. ⁊ subditur dei nri. i. cognita sunt ista ee solum a deo nro. hec sup biens ille angel⁹ ex natura hr̄e volebat. gr̄az vero ꝑ quam ds̄ rōnali creature obtulit gloriam retinebat. ⁊ q̄tum notuit electā illam multitudinē angelorū q̄ se ob gr̄e gratos reddebant imitabat: qō qdem fuit plūs inter angelos supdcm̄. non enim verisile est electos angelos sine ꝓbatione tm̄ ꝓmium suscepisse. cuz nec boies q̄ infirmioris nature sunt sine ꝓbatione acceptari valentiuisse igr̄ cōtentoze gr̄e q̄ suam naturā nobilē existimabat sibi sufficere ad salutem iam ꝓiecto clamant angeli. Salus ⁊ virtus ⁊ regnum dei nri. recognoscentes non aliunde ee salutem q̄z ꝑ gr̄am dei a quo gratis susceperunt natura: hinc quoq; apoc. 7. c. exultando dicunt. Sal⁹ deo nostro q̄ sedet sup̄ thronum ⁊ agno. 2ª materia gaudii ē d̄ merito seu gr̄a xp̄i. ꝓcedēnā q̄z salutis cuius deus est auctor. agnus dei xp̄s est mediator. vñ Jo. subdit. Et ptās xp̄i ei⁹. Sicut. n. xp̄s sm̄ diuinitatem dñium habet ⁊ potestatē vniuersalis p[ri]emii: sic sm̄ hūanitatem potestatem. n hz̄ vīs meriti. nec. n. angelica nec hūana merita qō pondus equalitatis iustitie hr̄e pñt. ad illud ꝓmium infinitum qō est deus nisi fulciant merito iesu xp̄i. illō. n. sic rōnē meriti hz̄ rōe assumpte humanitatis: sic rōnem infiniti hz̄ rōne comūcte diuinitatis: vt ꝓhec sm̄ iustitie equalitatem infinito ꝓmio. respōdeat infinitum meritū: ⁊ ifinito merito soluatur infinitum ꝓmium: ⁊ hec siquidē est potestas xp̄i ei⁹. h⁹ igr̄ meriti ptāte ꝓmiū. int angelos reuelatis sic in ꝓcedētib⁹ dcz est. electi angeli ītrauerūt ad gloriā dine fruitōis ⁊ iuidētes angeli ꝓiecti sunt i chaos eēne damnatōnis. ertc̄. n. ꝓualere cepit hoīs xp̄i meritū ꝑ fidē q̄ in ipm erat. cui sz formā volūtatis dei electi angeli se humilr subiecerūt. h⁹ aūt nō in merito ex dēa mie dine sapie ꝓcessit vt sic inferiores creaturas ꝑ superiores ad sui perā ꝓtici

Universidad de Deusto
Biblioteca

pationē deus exaltat. sic superiores creaturas per inferiores ad sui verā cognitōem humiliat. Nōne sic deus humiliat creaturā humanā vt se i alijs creaturis subliciat ad salutē in sacramentoꝝ perceptione ⁊ in ceteris necessitatibus suis nō tantū in spiritualibus: sed etiā in corporalibus. sicut Ro.8.c. Apls ait. Vanitati creatura subiecta est nō volens sed ꝓpter eū. s. deū qui subiecit eā in spe. Oportuit ergo etiam sublimes angelos per creaturā inferiorē que humanitas est merito erudiri ad humiliandū se sub potenti manu dei. qui quis obiiciat quō meritū xpi angelis tūc valebat cū nōdum minume erat xps. Dicat ⁊ ipse mihi quō illis hoibus tam valere potera. qui. ante aduentū suū crediderūt in eū: quod ecclesia sancta vere ⁊ fideliter valuisse testatur. Et ex hoc intelliget quō electis angelis eius meritū tūc valebat. Humanitas em̄ xpi que mereri habebat, debebat esse vnita infimo deo cui nō tantū omia loca sed etiā oīa tēpora pītia sunt. Propterea virtute infinite potentie dei tale futurū meritum xpi ad oīa tēpora dilatatū est. Et in hoc maxime apparet mirabilis potestas xpi eius. Sa vero materia gaudit est de salute proximi. i. nostri. Per fidē em̄ ⁊ dilectōem xpi electi angeli meruerunt salutē quam deinceps in ministeriis suis hoibus sibi obedientibus ꝓcurēt. Unde ad heb.1.c. Apls ait. Oēs sunt administratorii spūs in ministeriū missi ꝓpter eos qui hereditatē capiunt salutis. Et de hoc io. subdit. Et pieccns est accusator fratrū nostroꝝ. Dicebant quidam quō angelus primus actu accusator fuerit ceteroꝝ. Sed aduertant diligēter q sicut dns iheſus xps mediator erat totius creature rationalis ad deū, eo q gratia eius toti rationali creature sufficeret ad salutem, licet aliqui mediatoris grām impugnātes gre eius facerent se immunes. Sic ⁊ iste superbiēs angelus, totius rationalis creature accusator erat cuius demeritum toti rationali creature ad dānationem sufficiebat nisi xpi meritoriū ꝓ datis sibi a deo patre interuenisset. Sicut ad eū pater in. ps. ait. Postula a me ⁊ dabo tibi gen. here. t. ⁊ pos. t. ter. terre. Accusator igit fratrū erat qui oēs inqtū in se erat accusabiles reddebat. Accusator etiā fratrū erat qui oibus aliis indifferenter auersionē suggerebat. Vñ de eo Job. 40. in figura dns ait Absorbebit fluuiū ⁊ nō mirabitur habet em̄ fiduciam ꝙ influat iordanis in os eius. Vide ista sit versucia huius accusatoris qui multitudinem angeloꝝ sibi incorporauit. Quid em̄ illi angeli defluentes nisi fluuij erant qui a beatitudine illa eterna in corpus dānati draconis fluebant. Maioꝝ tamē sine cōparatione illi⁹ astutia erat q̄ multitudo requireret quā seducebat. Propterea dicit. Et nō mirabitur, quid em̄ miraretur se angelos circumuenisse damnatos cum presumeret ꝙ ad assentiendū sibi etiā electos angelos inclinaret, habet iquit fiducia ꝙ influat iordanis in os eius. Jordanis nēpe quirin⁹ iudici dictus est electoꝝ angelorum multitudinē denotat que in iudicio rectionis stabat. Nos siquidē in os suū vehemoth sperabat influere cum eos suggestionis sue ꝓfidebat ꝑnium adherere. Aliter aūt ceteros accābat qui naturali ratione preful/gens multa que minus clare illi in suis mysterijs agnoscebant, ille clarius intelligebat. Unde quasi eos accābiles corā deo exhibuit nos a sua pfectione deficientes elatus mente cōtempsit. Deus vero qui defectū nō imputat nature: sed culpe, humilitatis sub potenti manu sua hoc vberi⁹ adiplenit per gratiā qō minus habuerāt per naturam. Unde eze.17. dns ait. Et scient oīa ligna regionis quia ego dns humiliaui lignū sublime ⁊ exaltaui lignum humile. Lignū quidē sublime ⁊ humiliatum primus ille angelus est qui de sua sublimitate spūliter superbiuit ⁊ ob hoc eum dns abiecit. Ideo Jo. ait quia proiectus est accusator fratrū nostroꝝ. Lignū humile xps est qui humiliter inter hoies conuersatus in fine factus est obediens vsqꝫ ad mortē crucis, et ob hoc deus noster exaltauit eum. Per hoc aūt oīa ligna regionis celitatis ⁊ terrestris. i: angeli atqꝫ hoies nō solum scientia: sed etiaꝫ experimento sciunt ꝙ non superbia sed humilitate ad diuinā celsitudinē peruenitur, humilibus cum xpo iam exaltatis in gloria superbis cum superbo humilitatis in pena. Veruꝫ si nosce velim⁹ qui sunt hi fratres quos iste accusat. sciendum ꝙ tam angeli q̄ hoies fratres dicuntur filii quidē vnius patris. s. dei. Unoꝝ primos accusabat sathanas in celis. Secōs ad huc nō cessat accusare in terris virisqꝫ impeditorem obiiciens se salutis. Unde sequitur. Qui accusabat illos ante conspectū dei nostri die ac nocte, die quidē accusabat angelos quos in claritate angelice vi-

te constitutos, accusabiles facere intendebat. Nocte vero accusabat hoies quos in presentis vite tenebris deo accusabiles exhibere conatur. Nō ē em̄ qui faciat bonum nō est vsqꝫ ad vnū sicut. ps. ait. Vel per die contēplationis claritas per noctē vero actionis intelligatur obscuritas. Die igitur ac nocte ecclesiam sanctā accusat qui eā taꝫ in contēplatiua q̄ in actiua vita peruertere studet. Si etiā dicem bonoꝝ claritatē, ⁊ noctē diximus peccatoꝝ obscuritatē. etiā tūc die ac nocte accusat q̄ ecclesiam sanctā vel manifestis culpis vel falsa iusticia per vanā gloriā corruptā obsidere nō cessat. Etiā aliter dicere possum⁹ q̄ per diem ꝓsperitas, per noctē vero aduersitas designet, vel dies sunt precepta affirmatiua ⁊ noctes precepta negatiua in quibus ceciditur oēs accusabiles reddere. coraqꝫ deo presentare. In his aūt oibus de⁹ i cui⁹ ospectu hoc certamen agitur ecclesie sue ex electis angelis ⁊ hoibus constituit, in se ⁊ i merito passionis filij sui veraciter confidenti semp per grām suā assistit: ⁊ contra tēptamenta iugiter eā defendit. Sicut propheta ei promittit. d. Scuto circūdabit te veritas eius nō timebis a timore noc. A sagitta volante in die a negotio perambulante in tenebris. a incursu, et demonio meridiano. Cadent a latere tuo mille, et decem milia a dextris tuis, ad te autē nō appropinquabit. In quibus verbis omnes describuntur tētationes quas ab initio seculi vsqꝫ ad finē in quolibet tempore ꝓsona ⁊ statu ecclesia xpi passa ⁊ passura est. a quib⁹ semper protegitur auxilio dei. De quibus omibus alibi dictū est. In omnibus tribus iam dictis scs in angeloꝝ pugna, in illoꝝ victoria, atqꝫ in illoꝝ leticia sēp admiranda xpi potentia loquitur per euidentiā facti. Vñ merito ꝓphēta subdit. Et potentiā tuā loquētur.

Articulus tertius de 3ª mozula in qua. s. glorificati sunt angeli boni ⁊ condigna ꝑmia receperunt.

Ertia aūt mozula in

t angelis bonis fuit glorificationis in qua post grām per triumphalem victoriā acquisitā in merito xpi condignā gloriā adepti sunt. Et de hoc Jo. vbi supra subdit. Et ipsi vicerunt eum propter sanguinem agni ⁊ propter verbū testimonii sui ⁊ nō dilexerunt aias suas vsqꝫ ad mortē. Propterea letami celi ⁊ qui habitatis in eis. In quib⁹ sacratissimis verbis ostenditur q̄ statim i cō-

firmatione eoꝝ tria premia perfectissime consecuti sunt. p⁰ tranquillitatē, 2ᵉ veritatē, 3⁰ suauitatē. Dm in patre, 2m in filio, 3m in spiritu sancto. Tranquillitatē per xpm reconciliatorem, veritatē per xpm doctorē, suauitatē per xpm dilectorē seu amatorē. Dm in memoria 2m in intelligentia, 3m in voluntate. Dm ex merito spei. 2m ex merito fidei, 3⁰ ex merito dilectionis. De premio angeloꝝ sanctoꝝ qō est consummata tranquillitas post victoriaꝫ in sanguine xpi. Capitulum p.

Rmū ergo premū

p quod consecuti sunt angeli sancti in glorificatione sua est tranquillitas memorie in eterno patre. ⁊ hoc ex spe habita in reconciliatore xpo. Et hoc Jo. subdit. Et ipsi vicerunt eū propter sanguinē agni id est ꝓpter spē quam habuerunt in passione xpi. Sed hic dubiū insurgere pōt, quō hoc angelis conuenire possit qui nō peccauerunt vt eis deberet egerēt reconciliatore. ⁊ spāliter vt p sanguinē xpi reconciliarentur deo. Ad quod dicendū q̄ licet reconciliatoꝝ ⁊ redēptoꝝ vn⁹ sit xps. redēptoꝝ tamen ex eo dicitur quia ꝓ peccatis suoꝝ patri suo satisfecit. Reconciliatoꝝ vero ideo dict⁹ est quia gratia promeruit eis, hoibus ergo in se credētibus qui peccauerunt ⁊ egent gloria dei xps redēptoꝝ fuit: qꝫ pro peccatis eoꝝ plenissime satisfecit. Reconciliatoꝝ vero pro angelis dictus est quia gratiam promeruit eis. Nam angelis qui nō peccauerunt vtiqꝫ redemptoꝝ minime fuit: nisi forte redemptio large accipiatur. Eisdem em̄ xpi meritis sunt homines peccatores a peccatis dimissi. Et angeli sancti ne peccarent ꝑseruati. Egebant tamen electi angeli reconciliatore seu mediatore qui eis a deo gratiam mereretur. Perfectissimum autem meritum requirit difficiliora operari ⁊ pati pro amore illius apud quem mereri intendit. Et ob hoc oportuit xpm mori ad complementum charitatis sue ad patrem ⁊ ad fratres suos eiusdē scs glie comparticipes. Hanc autem mortem xps non pro angelis solum affectione pro hominibus vero affectione ⁊ executione compleuit. Notanter etiam aduertendum est quia non dicit beatus Jo. q̄ angeli redempti sint i sanguine agni: quia hoc solum hoibus speciale est. sed ait q̄ ipsi vicerunt eū scs drabolum quia hoc toti ecclesie cōmune est. Tam enim

Universidad de Deusto
Biblioteca

beati angeli q̄ electi hoīes dyabolū deuice/
runt nō quidē propriis viribus sed merito ie
su xp̄i quod completum est in effusione ſn/
guinis eius. Propterea subdit in sanguine
agni. Ex his igitur patet q̄ in angelis finis vi
ctorie habite propter sanguinē agni nihil ali
ud est q̄ trāquillitas illa quā habent in deo.
in quo est par t trāq illitas consummata ex
superans omnem sensum.

De secundo premio āgelor beator quod
est vera cognitio vespertina t matutina.

Capitulum secundum.

Ecundum vero pre

s miū in eor glorificatione ab ange
lis co equutū est veritas intelli/
gentie in summa veritate t hoc ex merito fi
dei habite in eor reconciliatione in xp̄m. Nā
licet iam clari essent q̄tum ad cognitionē ve
spertinā per quā cognouerunt creaturas i se,
ignari tamen t tenebrosi erāt adhuc ātē q̄ ad
beatā visionē intrarent t matutina luce fru
rentur in verbo. Ad quam lucē cum ingressi
sunt ita perspicaces sunt effecti vt non tantū
cognoscerent res in proprio esse, sed etiā in ip
sa arte. Ac per hoc nō tantū cognitionem ve
spertinā haberent, verūetiā matutinā vel di
uinam propter ipsius lucis plenitudinem:
t olimodam veritatē respectu cuius ois cre
atura tenebra merito dici pōt. Unde eodem
verbo dei quo nos in assumpto corpore in tē
pore eruditi sumus, ipsi ante tempus per re
velationē instruebantur precognoscentes ad
meritū quo iam in verbo dei clamare inci
tur ad premiū. hec beatus Jo. notat in eo q̄
singulariter dicit. Et propter verbū testimo/
nii eius. Testimoniū em̄ xp̄i quod nobis inno
tuit multis verbis ipsis vno diuino inspiratio
nis verbo propositū fuit sicut etiā patet in pre
cedenti sermone ar°. 2. per totum

De 3° premio angelor sanctor quod est
p̄summata suauitas t dilectio dei. C. 3m.

Ertiū vero premiū

t quod sancti angeli consecu sunt
in vltima mozula. i. in glorificatio
ne sua fuit suauitas voluntatis in dulcedine
spūscti t h° ppt̄ meritū dilectionis quē habu
runt ad deū t ad ipm̄ mediatorē xp̄m. Ex eiz
beati angeli mozi mime possent cū imozrales
creati essent q̄ nō habebat natura, adipleuit
tū in eis fortitudo dilectionis. Nā vt dicitur
cant. 8. Fortis est vt mors dilectio. Tanta ei
vis dilectōis dei mētibus eor inerat vt p ei9
gloria t honore mori libenē voluissent si eis
possibile extitisset. Dilectio igitur que in ho
minibus facit de necessitate virtutē, in angel
fecit de virtute quandā necessitatē. Quod dī
notat Jo. cū subdit. Et non dilexerunt aias
suas vsq̄ ad mortē. i. sic dilexerunt deū vt si
mortales nō essent, necessariū tū sibi existima
rent ppt̄ie vite nō parcere p̄ diuine dilectōis
feruore. Ex oibus aūt iam predictis. Jo. q̄s
oēs creaturas ad gaudiū t exultatōem inui
tans cōcludendo subiungit. Propterea leta
mini celi t qui habitatis in eis. Sicut em̄ celū
singulariter sumptū denotat spūalē naturam
sicut predict est. sic celi diuersitatē spūal na/
ture. i. saltē nouē spēs angelor sicut in p° pre
cedenti ar°. et. 3. c. p3, iportare videtur q̄ si in
a natura nobis occulta diuersitatem aliam
ignoramus saltē ex scriptura. vsa. ii. hanc di/
uersitatē intelligamus q̄. s. est spūs sapie t in
tellectus spūs consilii t fortitudinis spūs scie
tie t pietatis t spūstimoris dñi. Habitantes
vero in eis ipe angelice persone sunt que sm
mensurā gratie dei clariores vel minus cla/
ri in hac natura effecti sunt. Iurta q̄d gra
tia perficit in eis naturaz. De quibus dan. 7
c. scriptū e. Milia miliū ministrabant ei et
decies centena milia assistebant ei. Illi vero
superbientes angeli tūc in celis pfecto erant
cum in puritate nature a deo conditi essent:
in eis tū habitabant quia a gra dei repulsi cō
ditōes spūalis nature nō seruauerunt. Electi
vero angeli in gra confirmati habitatōem in
celis tunc susceperunt cū naturā in eis gra et
grām gl'ia exaltauit. Iurta quod dns Jo.
18. discipulis suis ait. Dico aūt vobis q̄ an/
geli eor in celis sp videt faciē patris mei qui in
celis est. In trib9 igitur primis supradictis
scz in trāquillitate: veritate t suauitate oīs
celici spūs iurta ppbē sniam. Nota faciunt
filiis hoim potentiā dei. Dū em̄ nobis ispi
rant in intellectu lūmē diuine veritatis per
fidei cognitōem. In affectu dulcorē diuine
suauitatis p̄ verā dilectōez. z i plena pacē divi
ne maiestatis per bonā opationē. Nam iurta
sniam apli heb. i. c. Oēs sunt administratorii
spūs in mysteriū missi, ppter eos qui heredi/
tatem capiunt salutis. vt. s. oēs auxiliū p̄stent
ad reinuentōem ouis t decie drame. i. huma/

ni generis hoc est oīm predestinator. Inter
quos nos p̄nūerare dignetur mia s'luatoris.
qui cū p̄e t spūsctō rex regū gl'iosus, regnat
in secula seculor. Amen.

Fera 4ª post resurrectōem de supadmi/
rabili gratia t gl'ia matris dei. Sermo. 61.

Stitit regina a dex

a tris tuis in vestitu deaurato cir/
data varietate. ps. 44. Ad glori
am t honorē beatissime virginis matris dei.
In hac. 3ª contēplatione de gloria paradisi
in sermonis nostri pricipio exordiū sumam9
a verbis deuotissimi filii eius glorioši bernar
di in principio cuiusdā sermonis de assumpti
one qui ait. Dic totū decurrat ingeniū t au/
re9 sermo tot9 reluceat maiest te. volūtatis
auris mei bñplacita faciat sibi genitrix dei do
mina mūdi regina celi. Ipa sensum acuat,
dirigat stilū, t linguā pauperis venustiori
spergat eloquio. Ad t ipa mihi hodie ipar
tiri dignet: vt d magnificentiis eius aliquid
balbuciendo depromā iurta pphetica verba
que dicunt. Astitit regina a dex. t. in ve. deau.
cir. varie. In quibus sacratissimis verbis
tres p̄templatōes de virgine matre per ordi
nem distinguamus. Ad° em̄ p̄cēplemur eam
gratiis coronatā ibi. Astitit regina. 2° in glo
ria exaltatā. ibi. a dextris t. in ve. de. 3° ab oī
bus honorata. ibi. circūdata varietate. Eas/
dem quidē tres p̄templationes. sicut. ps. ha
but in veteri testamēto sic Jo. euāgelista. in
visione eas habuit in testamento nouo. Unde
Apoc. i2. c. ait. Signū magnū apparuit in ce
lo mulier amicta sole t luna sub pedibus ei9
t in capite eius corona stellar duodecim.
Articulus. 49. de duodecim gratiis t excellen
tiis beate virginis, quibus quasi duodeci stel
lis tanq̄ regina in presenti mundo coronata
fuit.

Rimo contēplemur

p beatā virginē gratiis coronatam:
quia. ps. vocat eam reginā. d. Asti
tit regina. Et euangelista Jo. dicit eam ha/
bere in capite coronā stellar duodeci. Contē
plemur ergo eam reginā coronā stellar duo
decim coronatā. Tanta est em̄ gratia virginis
matris, q̄ tōt gratie eius t virtutes ac digni
tatē, fidelibus t deuotis se offerunt dignio/
res suaviores t puriores. tanto purius t sua
uius atq̄ diuinius afficiunt eos t tanto in
eis summā puritatē dei atq̄ suauitatē t diui
nitatē dultius t altius assaporant. Propter
rea distinguam9 duodecim mirabiles gratias
quasi duodeci eius corone stellas: quas ha
buit etiā in hac peregrina vita. 1ª est nobi
litas. 2ª preseruatio. 3ª meritū. 4ª potestas
Addatur alie quatuor. 1ª est supereminentie.
2ª dignatio. 3ª regnū. 4ª dispensatio. Super/
addantur alie quatuor. 1ª summatio. 2ª or
natus. 3ª retributio. 4ª incōprehensibilitas.
Et sic sunt duodecim stelle.

Ō beata virgo nobilior femina mundi
fuit sm̄ carnem. Primum capitulum.

Rima stella nobili

p tas nūcupatur, fuit enīz beata
virgo nobilius idiuiduū seu no
bilior creatura oībus individuis seu creatu/
is que in hūana natura fuerunt aut possint
aut potuerunt generari. Equidem Mat. 1. c.
in serie ponens tres quatuordenas generationes
ab abraham vsq̄ ad xp̄m describit eam fuis
se natam de quatuordecī patriarchis de. 14
regibus t de. 14. ducibus sm̄ q̄ distinguunt et
enumerant quidam. Luce. quoq̄ 3°. c. descri
bens nobilitatē originis sue ex ordiens ab Ad
am t Eua vltimo vsq̄ ad christum deum
genealogiaz suam protraxit. Habemus nam
q̄. q̄ dominus ihesus christus qui sine ma/
tre fuit in celis t sine patre in terris totam a
virgine humanitatem recepit. t dignitates
que ad humanitatem sequuntur. scilicet co/
gnationis vt diceretur filius dauid t consan/
guinitatis vt diceretur habere fratres ex no/
bili parentella. Totum hoc a sua benedicta
matre suscepit q̄ etiam esset vltimus dux vl
timus rex t vltimus patriarcha totius po/
puli israel. Unde hoc habuit nisi a virgine
gloriosa. Vt ex hoc manifeste clarescat q̄
omnis nobilitas corporalis concessa huma/
no generi in Adam a domino principaliter
data fuit vt descenderet per multas genera tio
nes t per virginem matrem terminaretur in
xp̄m. Hinc tantā mundiciā ad litterā precipi
ebat deus in lege sua nō tantum in humanis
corporibus. sed etiam in vasis in domibus in
castris, t in cunctis que erāt in populo dei vt
scz pp̄s ppter xp̄m illā nobilitatē t mūdiciaz

Universidad de Deusto
Biblioteca

conseruare deberet. Cū aūt venit xp̃s exhausta manifeste appet oīs mundicia ⁊ nobilitas iudeox q̃ non crediderūt in eū ita q̃ vbi ns iudaica nobilissima ⁊ mundissima fuerat añ xp̃m nunc vilissima ⁊ abiectissima appeat vltra oēs alias natōes. hoc ēt manifesta expientia monstrat q̃ p⁹ xp̃o nunq̃ būerunt aliquē patriarchā vel regē vel ēt ducē sic ipimet publice attestantur. vt ꝓficeī qđ ipse de se apocal'.2.c.air. Hec dicit prim⁹ ⁊ nouissim⁹. prim⁹.s.qui ōs in pplo suo principal'r intendebat: ⁊ nouissim⁹.s.patriarcha rex ⁊ dux i populo illo. Quis ergo oīs p̃claritates ingenuitates prefecturas dignitates ⁊ nobilitates q̃ pñt eē in aliquo indiuiduo humano ex originē sanguinis descriptē euāgeliste in hac puella. ex nos eox testimonio eā preferre oībus principib⁹ ⁊ principissis: regib⁹ ⁊ reginis: impatoribus ⁊ impatricibus ⁊ omībus ptātibus tribubus ⁊ linguis totius vniuersi.

Qđ tot⁹ mundus p⁹ primox nr̃ox parentū culpam amore beate virginis a deo preseruatus est. capl'm 2m.

Ecunda stella dicitur

preseruatiō Maria nāq̃ sola p multa annox milia anteq̃ nasceret. p⁹ et principal'r Adā ⁊ Euā ⁊ totā ei⁹ posteritatē preseruauit ineē. Stat nempe q̃ ex ꝓpria trāsgressiōe adā ⁊ eua non solū mortis ſ ⁊ anihilationis exterminiū meruerunt ⁊ diuina vltō q̃ psonax acceptōem ignorat: sicut nec culpaz angelicā sic nec ēt humanā dimissiō impunez. ſ ꝓpter ꝓcipuam reuerentiā ⁊ singul'arissimā dilectōem quā hēbat ad virginē preseruauit: qz eam ab eterno sup omnes creaturas deo ñ videndas q̃ creande erant sup excessiue dilexit. ꝓpterea ꝓseruati sunt ꝓthoplausti nec vt merebantur in nihilū sunt redacti. Ro hui⁹ est qz hec benedicta puella in lūbis erat ade sm̃ sealem rōnem: ⁊ sicut nos fuim⁹: potentiaqz hui⁹ ꝓducende puelle in primis pentib⁹ impressa erat donec educeret in actuz. De ipsa nāq̃ nasci debebat dei filiꝰ. Jesus q̃ solum sm̃ corpulētem subam in adā erñs erat. soluz de virgine ⁊ de nulla aⁱ educendo indulsit g̃o misericoꝛs ōs primis pentib⁹: nec eos anihilauit: qz sic nō fuisset erorta beata virgo nec p̃ ꝓñsrp̃s siue de⁹ carnē vestisset humanā. g̃o ꝓpter istam nobilē creaturā de⁹ saluauit pētes primos de prima eox transgressione. Ne. 3. Noe de diluuio inundante. Bene. 3: Abraā de cede regis chodorlaomor. Be. i 4. Jsaac ō ysmaele. Be. 21. Jacob ō esau Be. 17. Judaicū ppl'm de egypto ⁊ de ipia pharaonis manu. Exod. i 2 ⁊ de mari rubro. Exod. i 4. De vitulo in deserto. Exod. 32. De manibus diuersox regū tyrānox. s. nabuchodonosox. Dañ. 3. De captitate babylōie Jsa. i 3 ⁊ assyriox. 4. Reg. 19. Qđ de leōe ⁊ vrso. i. reg. 17. de golia. eodē. c. de saule. i. reg. i 9. c. Et vt breui sm̃one cuncta ꝓhibēdā oīs liberationes ⁊ indulgentias factas in veteri testō non ambigo deum fecisse solū ꝓ buius benedicte puelle reuerentia ⁊ amore quibus eā de⁹ in sua predestinatione ꝓhordinauit: cunctis opibus suis ab eterno preordinauit:

Qđ mer..ū beate virgis in cōceptione filii dei merita oīum primarum creaturaruz excedit. capl'm 3m.

Ertia stella meritoz nū

cupaī. plus. n. meruit gloriosa xp̃o in vno suo ꝓsensu. s. ꝓceptionis filii dei q̃s omnes creature siue angeli siue homines in cūctis suis actibus motibus ⁊ cogitationibus ⁊ quidem oīs meruerunt: nihil amplius potuerunt mereri nisi sm̃ diuersos status ⁊ gradꝰ gloriā felicitatis eterne. hec autē virgo in illo gl'rioso ꝓsensu meruit extinctōem fomitis. ꝓmatum orbis diuinum mūdi sup oīs creaturas: sceptrum regni plenitudinem oīum gratiarum: oīum virtutū: oīum donorum: oīum beatitudinum: oīum fructuum spirit⁹: oīum sciax ⁊ marime altissime theologie. Interrogationis sermonum: spiritus ꝓphetie. discretionis spūum: operationis virtutum: gratie sanitatum. Meruit fecunditatem ex virginitate maternitatez filii dei: q̃ sit stella maris: porta celi ⁊ super oīa q̃ diuine misericordie sit regina: ⁊ q̃ regina mie noīetur: q̃ multipl'r ꝓbari potest. Nō enim pl⁹ ꝓuenit ei hoc nomē q̃s si dicaī ipatrix. nā impatrix est nomen magni timoris atqz rigoris. Regina aūt plus ē nomē ꝓuidētie ⁊ egtatis. ꝓpterea nō credo in tota scriptura sacra deū erp̃sse noīari ipotorē ſ regē. hoc nēpe nomē ē maiestatis. 2° et dī magis ꝓprie regina mie q̃s dña dñarū vel regina reginax vel dea deax. hec n. oīa ipotāt dignitatē vl' excellētiā rēspectu maiox ⁊ minox. s. n. diceret deax dea ñ videret eē dea vel regina pctōx vel demonū. sil'r nō ꝓprie di

f. q̃ rubrus. 467

De superadmirabili glia et gratia virgis mris dei.

ceretur regina pacis ⁊ dilectōis q̃m nō est hox vle oibus sui regni. 3°. etiā melius dicitur regina mie q̃s potētie vel sapie. In sapia enim intelligit potēta: sed nō cōuertitur. In mia vero intelligī ⁊ sapientia ⁊ potētia ⁊ nō econuerso. Dū mia claudit oīa illa. 3ª in se. ꝓpterea regina mie est regina potētie ⁊ sapientie ⁊ nō econuerso. 4°. etiā nō ꝓprie pōt dici regina glorie seu regina gr̃e aut regina iusticie. Nam gloria gr̃a ⁊ iusticia per se dicunt tantum collatōem boni ⁊ ablatōem mali. Mer se cū pl⁹ cōprehendit ⁊ āpli⁹ se extendit regnū mie q̃s glorie vel gr̃e vel iusticie. Sed ab ampliori ⁊ maiori potentia. dignitas ⁊ denominatio maior est. ergo beata virgo a summa dignitate regina mie dici debet. Hoc ad idez. gloria cū est tantum in celo nō in terra. nō in inferno nō in purgatorio. sed mia in quolibz horz est. Ergo maxima regina regina mie est dicenda ergo maxima regina regina mie debet dici. Nam gegd 6°. insuper regina mie debet dici. Nam gegd est superius superiorez est superius inferiore: sed mia est super oīa opera dei ⁊ regnū mie super miam: ergo regina mie denotat potētiā super oīa. Sed illa cōuenit ꝓprissime virgini ergo ꝓprissime est regīa mie. 5°. etiā ipa supra prioniū ⁊ ꝓprietatē filii sui est regina. ergo beata virgo ꝓprie mie est regina. 8°. in/super ꝓbari pōt. ysa. cm. 18. dicit dñs. Ego autē ꝓsiderabo in loco meo glo. quis locus dei nisi mia. Sed ꝓprius locus regis est regnum sicut rex vel regia francie dicitur. cuius est regnum francie. Propterea btissima virgo ꝓprie dicitur regina mie cuius mia regnuz est.

Qđ beata virgo potuit facere de deo qđ de se nō potuit facere etiā ipe deus. C. 4m.

Arta stella est pote

stas. Plus cm̃ potuit beata virgo facere de deo q̃s deus de seipso. Quia cm̃ cōtraria ⁊ ptradictoria inter deū ⁊ virginē erant que dum accessit deus ad virginem reconciliata sunt. Muta primo impossibile cm̃ erat deū n.. generare. impossibile erat virginem generare. Itē 2°. impossibile erat deum cum alta persona generare. impossibile erat virginē sine persona generare. Accessit ergo deus ad virginē ⁊ necesse fuit virginē generare ⁊ nō aliū q̃s deū ⁊ nō de alio q̃s de deo Sed deus nō potuit generare nisi deū de se ⁊ tamē virgo deū fecit hoīem. Deus nō potuit generare nisi infinitū imortalē eternū insensibilem impalpabilē inuisibilē sub forma dei. sed fecit virgo finitū mortalē modicū tēporalē palpabilē. sensibilē. visibilē sub forma dei suppositum sub natura creata. O ineffabilis humilitas creatoris. O incogitabilis virtus virginis matris. O incōprehensibilis altitudo mysterior dei. Vna mulier hebrea fecit invasionē in domo regis eterni. Vna puella nescio quibus blandiciis. nescio quibus cautelis. nescio quib⁹ violentiis. seduxit deum. ⁊ vt ita dicā vulnerauit ⁊ rapuit diuinū cor. ⁊ dei sapientiā circūuenit. Propterea ꝙeritur dominus de beata virgine. Cant. 4. Vulnerasti cor meū soror mea sponsa. vulnerasti cor meū vbi glo. Pro amore. no carnē assumpsi ⁊ vulneribus primis in cruce vulnerasti cor meū. Mā primogenita filii sui fuit. p qua redimenda plus in mundū venit q̃s p omī alia creatura. Ex virginis igitur carne. deus flēs dico. summā altitudinē vestiuit humilitate. summā deliciā vestiuit penalitate: summā opulentiā vestiuit paupertate. summā lucē vestiuit tenebris. summū honorē vestiuit obprobriis. summū amabile vestiuit flagellis. Reuera deo patri per oēm modū impossibile erat q̃ de se aliqd tale faceret. Propterea in hoc stat virginis prerogatiua. qz cū hec deus nō posset nulli alteri creature cōcessit. q̃ aūt sic generauerit totū. p salute hūani generis ꝓcuratū est. Dñ sicut illud qđ pater dedit filio maius est oībus vt scribitur. Jo. 19. Sic quod mat dedit ei maius est oībus. Quid igit agendum cū gregorio exclamandū ⁊ dicendū O mira circa nos vtriusqz pentis ihesu xp̃i pietatis ⁊ gnatio'. O mestimabilis dei ⁊ virginis dilectio charitatis qui vt seruum redimerent cōem filiū tradiderunt. Propter nimiā charitatē qua deus ⁊ virgo nos peccatores miseros dilexerunt. Hec sunt quatuor prime stelle. Addantur alie quatuor.

Qđ solus eternꝰ pater ⁊ virgo beata potuerunt filium habere deum. Capitulū 5m

Rima est superexcel

lentia. Persona nāq̃ virginis tante superexcellentie est q̃ nec in ꝓsonis ſereatis nec in personis creatis vt angelis vel hominibus inuenitur. hec incogitabilis dignitas: ſcz q̃ habeat deū filiū nisi in vna psona diuina que est patris. ⁊ in vna humana

Universidad de Deusto
Biblioteca

est matris. Sane priuilegiū hoc isti soli persone ita p̄cessum est q̄ sicut ipossibile est persone filii, vel psone spūssancti generare deū p̄ter q̄ in eis nō est natura cū primitate fecunditatis nec intellectus cū actu, dicitur aliq̄ō xbus siue cū fecunditate ⁊ potentia ad p̄ducendū ymaginē sicut in pfe est. Dñ sic impossibile ē patri p̄ducere aliud ve. nū p eo q̄ locuerbū genitū sit perfectissimū ⁊ totā potentiā gerandi exhausit in patre. Ita ipossibile est alicui mulieri posse parere deū nisi per nouam potentiā alicui collatā a deo, quod certū ē nunq̄ futurū esse. Potentia em̄ concipiendi ⁊ pariendi deū que nature humane copulata fuit fm q̄ dicim⁹ xp̄m fuisse in lubis p̄m fm corpulentā subām dn̄i. ab Adam vsq̄ ad virginē. Et fuit impossibile ad actū in aliquam mulierē deduci nisi in mariā virginē que potētia ita p̄ nativitatē xp̄i exhausta est de natura humana, q̄ quicūq̄ diceret aliquā personam diuinā esse humanandā in aliquo fm corpulentā subām esset vt ipiissimus hereticus puniendus.

Dō tot creature seruiūt btē virgini quot toti seruiūt trinitati. Capitulū 6m.

Ecunda stella est do

minatio siue si volumus dicere famulatus. Tot em̄ creature seruiunt gl'ioſe virgini marie quot seruiūt trinitati. Omnes nempe creature quēcunq̄ gradum tenēt in creatis siue spūales vt angeli siue rationales vt homines siue corporales vt corpora celestia vel elementa: ⁊ omnia q. e sunt in celo ⁊ in terra siue damnati siue beatique omia sunt diuino imperio subiugata glorioſe virgini sunt subiecta. Ille enim qui dei filius est ⁊ virginis benedicte, volens ⁊ vt sic dicam paterno p̄incipatuꝰ quodāmodo p̄incipatum equiparare maternum ipse qui deus erat matri famulabatur in terra. Vnde Luce. i. c. scriptū est de virgine ⁊ glorioſo ioseph. Erat subditus illis. Preterea hec est vera diuino imperio omia famulantur ⁊ virgo. Et iterum hec est vera imperio virginis omnia famulantur ⁊ deus.

Dō hereditario iure succeſſit beate virgini regnum totius mundi. Capl'm 7m.

Ertia stella ē regnū

Lege em̄ successionis ⁊ hereditario iure totius vniuersi debetur beate virgini principatus ⁊ regnū. Cuius aūt benedicta virgo fuerit nobilior persona que fuerit vl futura sit in orbe terraꝝ tanteq̄ perfectionis q etiā si nō fuisset mater dei nihilominꝰ dubiuſ esse dña mundi: tamen fm leges quibus regitur mundus iure hereditario oēm mundi huius meruit principatū ⁊ regnū: quia filius eius in p° instanti sue cōceptionis monarchiam totius p̄meruit ⁊ optinuit. vniuersi sicut p̄opheta testatur. d. Dñi est terra ⁊ plenitudo eius orbis. ⁊ vniuersi qui habitant in eo. Ex iure ergo p̄ceptionis filii dei virginis incubebat totū illud p̄curare ⁊ administrare: q̄ō ex tunc filio datū est, vsq̄ ad etatē legitimaꝫ filii sui. sicut ipsius diligens nutrix ⁊ autrix. fm q̄ volunt iura. nec tamen est mixti tā generosa regina administrandi orbē, curā omiserit p° quia femina. 2° quia puella. 3° quia vxo verecunda. 4° quia paupercula. 5° q̄ cure filii sui ⁊ dei erat totaliter dedicata. 6° quia nō credebatur mater filii dei nec recipiebatur vt orbis dña: sicut nec filius qui vitam totius orbis ⁊ mores ordinabat. tamen nō est vt deus agnitus nec vt orbis rex ⁊ heres receptus. sicut Jo. i. scriptū est. Judus per ipm factus est ⁊ mūdus eū nō cognouit. In propria venit ⁊ sui eum nō receperūt. Sciens igitur mater in filio latētis diuinitatis virtutē, curā administrandi rēpublicā derelinquit. At, vbi honeste poterat p̄ posse exeqbatur. sicut patet Jo. 2. q̄ in reipublice solacium ⁊ supplementū vinū i nuptiis postulauit. Ac dolens querebat filiū ne mundus perdidisset dūm. Immo cū filius eius vnicus moreretur in cruce, cum nec vllum habuisset in terris qui de iure succederet ei mater fm oia iura successit ac per hoc p̄incipatum omniuꝫ acquisiuit. Successionem autem hanc nusq̄ legimus reuocatam: sed diuino munere operante ⁊ gratia virginis impetrante, cernimus expressius elucidari quotidie dum eam dominam ⁊ reginam omnium p̄dicamus. De monarchia autem vniuersi nunq̄ xp̄s testatus ē eo q̄ sine matris p̄iudicio nequaq̄ fieri poterat. Insuper nouerat q̄ potest mater filii irritare testamentum si in sui p̄iudicium sit confectum. Er his omnibus apertissime claret q̄ mater ihesu maria hereditario iure omnium qui sunt infra deum habet regale dominium ⁊ inclitum optinet p̄incipatum.

Dō nulla gratia de celo ad nos descendit nisi per manus beate virginis dispensetur.

Capitulum quartum.

uarta stella est dispen

q satio. Al tēpore enī quo virgo mater concepit in vtero verbum dei, quandam vt sic dicam iurisdictionem seu auctoritatem optinuit in omni spūsancti processione temporali: ita q̄ nulla creatura aliquaꝫ a deo optinuit gratiam, vel virtutem, nisi fm ipsius pie matris dispensationem. Hinc bernar. deuotissimus ait. Nulla gratia venit de celo ad terram nisi transeat per manus marie. Hinc Jeroꝰ in sermone de eius assumptione inquit. In xp̄o fuit plenitudo gratie licut in capite influente in maria vero sicut in collo trasfundente. Vnde cant. 7. c. de virgine ad xp̄m salōn ait. Collum tuum sicut turris eburnea. Nam sicut per collum vitales spūs a capite descendunt in corpus. sic per virginem a capite xp̄o vitales gratie in eius corpus misticum trasfunduntur. Vnde iste est ordo diuinarum gratiarum defluxus. vt primus a deo defluant in xp̄i animam benedictam, deinde in animam virginis matris, inde in seraphin ⁊ sic successiue in sanctos alios ordines angelorum demū in ecclesiam militantem. Cum enim tota natura diuina totum esse posse scire ⁊ velle diuinum intra virginis vterum extiterit clausum non timeo dicere q̄ omnium gratiarum efflūxus quandam iurisdictionem habuit hec virgo de cuius vtero quasi de q° dam diuinitatis occeano riui ⁊ flumina emanabant omnium gratiarum. Reuera maternitas dei hanc in mundo naturali iure obtinuit dignitatē. vt regina misericordie sicut predictum est merito nuncupetur. ⁊ hoc propter filii magnificentiam qui est rex regum ⁊ dominus dominantium. Reperio namq̄ in rege nostro ihesu duas dignissimas dignitates: videlicet q̄ sit eternus deus genitus ab eterno. ⁊ eternum deum producat eo q̄ spiritum sanctum spiret. Et ipse clausus in virginis vtero in eternitate a deo patre generabatur deus eternus. ⁊ in eadem eternitate ipse puer in ventre matris deum spirabat: ⁊ producebat eternum. Primam filii dignitatem. scz q̄ sit generatus a deo tam infinito modo virgo benedicta participauit q̄ ihesus non dicatur verius filius dei q̄ filius virginis nec maior nec minor nec dignior est. dei filius in throno paterno sedens vestitus claritate quam habuit anteqū mundus fieret ⁊ pannis pauperibus inuolutus ⁊ ītra fenū in p̄sepio reclinatus. Et quia talis est mater filii dei qui producit spiritumsanctum. iō omnia dona virtutes ⁊ gratie ipsius spūssancti quibus vult quando vult quomō vult et q̄tum vult per manus ipsius administratur. Jam duos quaternarios stellarum retigim⁹ nunc autem ad tertium transeamus.

Dō beata virgo consummatio ⁊ perfectio est toti create nature.

Capitulum primum.

Ma autem stella ē

p consummatio. Omnes enim naturas ⁊ mundi perfectiones, vltra sua perfectione virgo sacra compleuit. Deus quidem licet in mūdi creatione nihil produxerit imperfectū, sed omia perfecta sicut cōuenit erigebat natura. tamen vltime perfectionis consummatio vsq̄ ad partum virginis dilata est ⁊ soli virgini reseruata. Omia namq̄ entia, vnū ens nobilissimum appetebant, vnde tia vnū nobilissimum viuens sentientia vnū nobilissimū sentiens, conceptiones vnū nobilissimū conceptū, nativitates optimū nascibile rationalia singularissimū rationale, spūalia excellentissimū spūale. Et breuiter omes creature appetebant vnum quoddam optimum ut urum creatum. Dis autem sic existentibus impedimentis, prouissum est mundo de vna femina super omnibus benedicta: que vnico suo partu omnibus generibus rerum summam ⁊ vltimam perfectionem eduxit. Adiuerte diligens anima q̄ hec benedicta puella tantam perfectionem attulit vniuerso q̄ vltriozis perfectionis non est capax nec deꝰ potest ordinaria potestate ipsum perficere vltriozi perfectione. immo si ipse pater vel spūssanctus de femina nasceretur nihil accresceret orbi. quia quicquid nobilitatis quicquid diuinitatis ⁊ quicquid eternitatis est totum in orbe diffusum est ⁊ productum per virginem in illo eterno supposito quod generauit altissima virgo nec virgini magnū ē q̄ p̄fectōi addurit cum etiam ipsi vniuersitatis auctori nonnullas perfectiones

Universidad de Deusto
Biblioteca

addurerit,puta eterno pñcipio iceptionis
eroꝛdiū eternitati diuine tēporalē piodum ad
tēporale partodū,infinitati imense ꝗtitatem
corporeā,speciei eterne,pulchritudinē no-
ꝛ. p quibus oibus scriptū est. Dis ꝑsummatio
nis vidi finē qui.s.est beata virgo maria.

Dō tota ecclesia militans ex beata virgine
ornatur z decoꝛatur. Capitulū decimum

Ecunda stella est or

s natus. De carne eñ virginis bene
dicte de in pte corpis eius excisa
consistit perficitur z terminatur totum decus
z pondus sacra ntorum ecclesie dei cer/
tum est eñ q̄ oīs institutio sacramentoꝝ,z
oīa alia sacrame tanq̄ in vltimū finez et
ad illud sacra ntū oīm sacramentoꝝ excel
lentissimū que est eucharistia dinatur que
quidē ꝑficitur z ꝓsecratur dūm panis in coꝛ
pus xp̄i ouertitur. Quāuis eñ per circomitā
tiā in xp̄i coꝛpe sit diuina substātia,z aia sola,
tamen substātia panis transubstātiatur in so/
lā subām carnis nō in diuinitatē nec in aiam
Ideo hoc sacramentū est finis oīm sacramē
toꝝ. Et vt expressius magnificē illā dignissi
mām z beatissimā carnē de virgine gloriosa
decisam,dico q̄ tan infinitate nobilitatis eā
dignificauit altissimus,q̄ cum esset veri hois
caro dum viueret ihesus. formā hois posset
perdere, dei aūt nunq̄. Non eñ erat verū di/
cere de coꝛpoꝛe eraniml. hoc coꝛpus ē homo
z ver erat dicere hoc coꝛpus est deus.

Quāta beata virgo retribuit deo ꝓ oīb⁹
que ipse ret but nobis. apitulū iii^m.

Ertia stella est retri

butio. Sola eñ benedicta virgo
maria plus fecit deo vel tantuz vt
sic dicā q̄ fecit deus toti generi hūano. Cre/
do etiā certe q̄ mihi indulgebit deus si nunc
pro virgine loquar. Cogregemus in vnuz q̄
deus hōi fecit: z ꝓsideremus que maria vir/
go,dño satisfecit. ℣° nāq̄ de⁹ formauit ho
minē de limo terre: sed maria formauit eū de
purissimis sanguinibus suis z de purissima
carne sua que ꝓualet oībus rebus mūdi. 2°
deus ipressit in hoiez decoꝛē ymaginis sue.z
gloriosa maria imꝓressit in eū ymaginē suam
Nā sicut ipa erat pulchꝛioꝛ oīm feminarum
sic ihesus est pulchꝛioꝛ z speciosioꝛ forma ꝓ
filiis hoim. 3° deus fecit hoiem subiectū pas

sionibus famis sitis caumatis frigoris z ꝛ
miliū,sed sedula mater ihesu z ꝓcūctis hōi
bus pia oibus passionibus eius occurrebat:
scz.fami.siti.nudidati.frigoꝛi.caloꝛi.sicut sta
tus pauperrimus erigebat z hoc cū maxima
patientia sua. 4° vestiuit deus hoiem pelli/
cea veste.sed virgo benedicta vestiuit eum in
ꝓlepio suis pauperculis pānis z ꝓcessu tē
poris tunicā incōsutilē que ꝓualuit oibus
vestibus mundi. 5° docuit deus hoiem sa/
piam: sed sapientissima ac ꝓuidētissima
virgo docuit xp̄m puerilia nociua fugere z
sequi eā. 6° nutriuit deus hoiem de fructib⁹
paradisi:sed beata virgo nutriuit xp̄m de suo
sacratissimo lacte vbere de celo pleno:cuius
minima stilla ꝓualet oībus fructibus pa/
radisi terrestr :ac totius mūdi. Reddēdo er
go singula singulis.s. que fecit deus hōi: z q̄
fecit dobtā virgo,videbis q̄ plus fecit maria
d q̄ hōi deus vt sic ꝓ solatio dicere lice/
at q̄ ꝓpter beatā virginē q̄ tñ ipe fecit,deus
quodāmō plus obligetur nobiq̄ nos sibi

Quantū incōprehensibiles sint perfectōes
virginis gloriose. Capitulū duodecimum.

uarta et vltima stella

q est incōprehensibilitas. Sicut enim
diuine perfectōes oī intellectui sūt
incomprehensibiles.sic perfectōes grā quas
virgo suscepit in cōceptōe filii dei solo intel/
lectui diuino z xp̄o z sibi ꝓprehensibiles extu
terunt. Et quidē q̄ deus generaret deū nulla
requirebat in deo dispositio cum ei ex natu/
ra ꝓueniret vt per viā nature z intellect⁹ ꝓ
duceret verbū per oīa sibi equalē imo impossi
bile est q̄ nō generet deū ꝓpter suā fecunditā
tem. Sed q̄ femina ꝓciperet z pareret deum
est z fuit miraculū miraculoꝝ. Oportuit eñ
vt sic dicā feminā eleuari ad quandā equali
tatē diuinā per quandā quasi infinitatē ꝓfecti
onū z grāꝝ quā equalitatē nūq̄ creatura ex
perta est. Dn credo q̄ ad illā abyssum imper
scructabilem oīm carismatū spūs sancti que i
beatā virginē dūderunt in hoza d. ine cep/
tionis intellectus humanus vel angelicus nū
q̄ potuit attingere. Quod declarans angel⁹
gabriel. Luc.i°.c.ab eo quereret beata virgo
ac diceret. Quō fiet istud q̄m vir nō cogno/
sco. Rndit angelus se nō tm mysteriū ignora
re.d. Spūssctus superueniet in te z vir.al.o.
tibi.q.d. Quod a me queris ignoro sed eter/

ne sapie doctoꝛ qui sibi soli hoc altissimū my
sterium reseruauit te ꝓ illuminatissimā exꝑi
tiam edocebit.

Articulus scōs de excellentia glorie beate
virginis in regno dei.

Ecundo contēplemur

beatā virginē in gloria eraltatā. z d
h° subdit ps. A dextris tuis in vest.d
aurato. A dextris siquidē dei assistit virgo be
ata cū in potioꝛib⁹ bonis eternis vltra oīs
beatos p° filū suū exaltata ē. z h° qdē in ve
stitu deaurato.i.cū coꝛpoꝛe iā glorificato ex
e° splendoꝛe p° fi^m suū tota lucescit citas bea
toꝝ: z de hoc ēt Jo.subdit. Sig^m magnū ap
paruit in celo mulier amicta sole. Dō verbū
pot eē thema in pñti articulo cū quis vult so
lū loqui de gloria virginis q̄ hz in reg° dei.
in quo quidē vbo tripler mysteriū declarat
Primum signationis: ibi.signum ma num
2^m apptionis ibi.appuit in celo. 3^m glorifi/
cationis ibi mulier amicta sole.

Dō beata virgo est illud admirabile si/
gnum quo nobis reuelatur, gratia z glia at
q̄ intelligentia dinoꝛum. capl'm p^m.

Rimum est mysteriuz

significatōis. z de h° Jo. ait. Sig^m
mag^m appuit. dr̄.n. glorioſa virgo tri
pliciter:mag^m signū. ℣°.n.magne grē. 2° au
tē magne glē. 3° vero magne intelligentie.
℣°.n.fuit beata virgo signum magne grē i
incarnatōe filii dei demonstrate z date, signuz
n.apit al'.opit z claudit qō signatuz ē:sic z be
ata virgo in immaculato vtero suo° er do/
no grē magne z infinite,clausit z apuit vel al'.
opuit filium dei ꝓ nobis qñ .s. verbū caro fa
ctū ē z ha.an nobis. vñ Ezechi.32.c.dns ait.
Solem nube tegā.i.xp̄m in virgine absc̄odaz
z Jsai.7.iterꝝ dicit. Dabit dns ipse vobis si
gnum. Ecce virgo ꝓci. z p.fili. z vo.no.e.em.
qō interꝓtat nobiscū de⁹. Ecce q̄ beata virgo
magne grē signū est dū deū ꝓ carnis assumpti
onē fec ē nobiscū ex grā sua, ꝓpterea Ga
briel angel⁹ Luc.i.c.ad eam ingt. Jnuenisti
n.grām apud deū: qz ipsa sola z non alia cre
atura ꝓ cuam pditā nobis grām reinuenit,vñ
Aug.in ſmo.de assumptiōe. Auctrix peccati
eua auctrix meriti m^a:eua occidē° obfuit m^a
vivificando ꝓfuit:percussit illa:sanauit ista.
2° aūt beata virgo est signū magne glorie: tā
vtiqz magne:q̄ sicut infra patebit vltraq̄ di/
ci possit supat z letificat oīs angelicos ciues
eñ Eccle. 43. A luna sig^m diei festi. Ad lr̄az
...in ꝓin.lunaris mensis luna aspectibus ho
minuz occultat:z tñ a sole tunc illuiatissima
z ei ꝓiunctissima est,tunc ēt ad lr̄am apud iuō
os erat festum neomenie:sic z gloriosa virgo
m^a in assumptōe oculis hoium absconsa.
z a tota beata trinitate dei formata atqz fi°
suo in gloriosa sede ꝓiuncta festum supne ac
magne glorie nouo gaudio z le ia ꝓsecrauit
vñ puer.12.c.de virgine scriptu est. Julier
grīosa .i.beata virgo vere grīosa inuenit glīaz
s.nouā in padiso sicut in patebit. z merito
qdem inuenit glām nouaz in celo q̄ amissam
grām inuenit in terra. vero gloriosa vgo
signū est magne intelligen signū enī ducit i
signati co tionem:sic virgo maria sup̄ om/
nē aliam creaturā ducit in sapiam z intelligē
tiam filii sui z dei:hinc Jsa. 49.c.dō ipsa do
minus ait. Eraltabo ad pp̄los sig^m meū.i.p fi
g^m vtiqz meū qō est glīosa virgo altā intelli
gentiā dabo de me ipso z de filio meo dic do
min⁹. Ꝓpterea.n.dr̄ porta celi:qz ꝓ eam alte
z sacra celi z scripturaꝝ ac sacroꝝ mysteria
reserantur.

De triplici celo in o gloriosa virgo mō
strata est ad eius imitatōis exemplum z glo/
rie eius deuotōem. capl'm 2^m.

Ecundum mysterium

qō subdit Jo.ē apparitōnis: vñ ait
appuit in celo. Jn triplici.n. celo ap
paruit h° virg nale ac celeste 3^m p° in celo
eccl z 2° in celo glīe 3° in celo aie. ℣° enī
apparuit in celo ecclesie,s.militātis: de quo ce
lo apoc.19.dr̄. Celū nouuz z terra noua. Jn
hoc celo appuit beata virgo vt oībus bñ vi
uendi ꝓberet erēplū. vñ Ambr. lib°. de vir/
ginitate de virgine sic ait. vt de ceteris ei° vir
tutibus taceā. virgo erat nō solū coꝛpoꝛe sed
ēt mēte: coꝛde humil': verbis grauis: aio ꝓu
dens: loquēdi pitioꝛ: legendi studiosioꝛ. nō in
incerto ditiarum sz in pce paupum spem re
ponens intēta opi: verecūda sermōe: arbitrū
mentis non hoiem sed deū ꝙrere: nullū ledere
oībus bñ velle: maioꝛibus assurgere: equali/
b⁹ nō inuidere: iactantiā fugere: rōnez sequi
virtutem amare. Qñ ista fastidiuit humilez
qñ risit debilem: qñ vitauit inopē nihil in ocu
lis tozuum: nihil in verbis ꝓcax vel in ac

E

Universidad de Deusto
Biblioteca

verecundū nō gest⁹ fractio:nō incessus solutio:nō vox petulātio: vt ipsa spēs corporis, simulacrum fuerit mentis figura, pbitatis. talē hanc euangelista monstrauit talem spūs sanctus elegit. Quid.n. in singul' mozer q̄ digna fuit ex qua filiꝰ dei nasceret: deniq; vt verbo eiusdē Ambr: vbi supꝰ pcludā. Talis fuit maria vt ei⁹ soliꝰ vita oīum. it disciplina: eece q̄ beata virgo exemm oīum virtutū ē toti eccle militanti. 2° ait hꝰ virginale signū appuit in celo glie cū. in aia ⁊ corpore in celū assumpta ē: ⁊ q̄ tota celestis curia decorat. vñ beatꝰ Bernar. in quodā sermo. ait. Oīarie pñia totꝰ illustrat orbi. adeo vt ipsa tam celestis pñia clariꝰ rutilet virginee lampadis illustrata fulgore: hinc Eccla. 43. Species celi ī visione glorie. s. vii ꝯis matris dei tertio insup hoc virginale signū apparuit ⁊ q̄ cotidie apparet in ce⁹ aie. de quo ce⁹ pphā ait. Celum celi dño. Celū enim cū a celando sit dictū aiaz designare pōt que nobis celata manet, hꝰ autē celū celi merito dicta ē eo q̄ p celo creata sit: hoc igr virgis signum appet in ce⁹ aie. s. q̄libet instus seu peccatoz deuotionis ⁊gis non est oblit⁹ q̄z in hꝰ mari seculi piculis pleno deuotōis oculos ad Oīariam que dr stella maris instanter leuet. vñ Ber. in quodam sermone ait. Si criminum immanitate turbatus es: si conscientie feditate confusus, si iudicii horore pterritus, si baratro despatōis absorbeo Oīariam cogita: mariā inuoca: non recedat a corde: non recedat ab ore. nā ipsam cogitans nō erras: ipsam rogās non desperas, ipsam sequens nō deuias: ipsa tenente nō corruis: ipsa ptegente nō metuis; ipsa duce nō fatigaris: ipsa propicia, puenis: ⁊ sic in temetipsc experiri poteris q̄z merito dictū sit nomen virgis marie maris stella. Oz igr vniuersos rpico/lasanter fluct⁹ hui⁹ scli nauigantes attendere hanc maris stellā q̄ supzemo cardini. i. deo prima est ⁊ respectu exēpli eius cursuz vite dirigere q̄ qui fecerit nō iactabit vane glorie vento: nec frangetur scopulis aduersoz. neq; absorbebitur sillea vozagine voluptatū. sed pspere veniet ad portum quietis etne: hec Bernardus.

De triplici sole quo, ⁊ anima, ⁊ corpꝰ gloriose virginis solari lumine amicte totum irradiat paradisum. capl'm 3m.

Ertiuz mysteriū quod

su. ditur a Ioan. glorificationis est dictū: ō quo subiungit. Mulier amicta sole. Triplici enim sole dicit amicta beata virgo. p° sole amoris, secūdo sole splendoris tertio sole fulgoris. Primū aūt ptinere videtur ad voluntatem eius que dei amoꝰ feruet. scōz vero ad intellectū eius q̄ dei lumine splēdet. tertium aūt ad corpus eius. q̄ ex deo totum paradisum vltra oīs beatos fulgoribꝰ replet. Primo. n. amicta dicitur sole. s. calidissimi ⁊ ignitissimi amoris quo. s. supza omnes beatos diligit deum ⁊ filium suum Iesum rpm. vñ Ber. Hoc enim amoris igne labia pphete purgantur illo quoq; igne seraphin accenduntur: longe vero alr hec: virgo meruit non velut summatim tangi, sed oguri magis autē circumfundi ⁊ tanq̄ ipso igne concludi. Sole candidissimus atq; calidissimus huius mulieris amictus cuiꝰ exempla tā excellenter irradiata noscūtur: vt nihil in ea non dico tenebrosum vel saltem minus lucidū: sed nec tepidum liceat suspicari. hec Bernar. 2° autē dicitur beata virgo eē amicta sole splendoris scz quo ad lucem glorie quā in aia habet. vñ idē Ber. Deniq; ipsa est mulier amicta sole. i. induta ineffabili claritate: amicta inq; lumine sicut vestimento. de quo ait ap'lus. Induimini dñm Iesum rpm. nam gloria ipsius dei sup omnem creaturam ornata fuit. 3° eiam virgo beata amicta dr sole fulgoris scilz quo ad lucem quā habet etiaz in corpore et redundantia glorie que sibi a deo in aia datur de qua Bernar. ait. Quā familiaris ei facta es o dña q̄, prima: immo q̄ intima, veristi eū substantia carnis: ⁊ ille te gloria sue maiestatis vestiti nube solem, ⁊ ipsa sole vestiris. scilicet tam in corpore q̄ in anima. Tm enim differt gloria virgis a gloria aliozum beatoruz q̄tum sol a ceteris luminaribus celi. Et quodam modo sicut cetera supiora lumina irradiantur a sole sic tota celestis curia a gloriosa virgine letificatur ⁊ decoratur. vnde Bern. in sermone de assumptione ait. Itaq; gloriosa virgo dum celos ascendit etiam superno rum gaudia ciuiū copiosis augmentis cumulauit. nam si parvuli necdum nati Ioannis anima liquefacta ē vt Oīa locuta est que nam fuit illa exultatio celestium: cum ⁊ eius aure, vocem, ⁊ videre faciem eiusq; beata p/

sentia frui meruerunt. ⁊ iterum Aug. in quodam sermone de natiuitate virgis ait. Ipsum celum q̄ penetrasti necnon cuncta que in eo sunt pzenta, noua ⁊ ineffabili gloria decorasti priozēq; eius gloriam vltra q̄s dici potest tua pñtia magnificasti. noua illic ac pcelenti tuarum virtutum dignitate irradias immensaq; gratiarum tuaruz luce perlustras: Quāta aūt in paradiso sit gloria virginis benedicte septem excellentie seu dignitates quibus gloriosa prefulget manifeste ostendunt. prima dicitur maternitas. 2ª charitas. 3ª conformitas. quarta tranquillitas. quinta capacitas. sexta vnitas. septima largitas notatur.

Ō quia beata virgo mater est dei meret super oīs beatos in gloria exaltari. cm. 4m

Rima enim dignitas

seu excellentia virginis gloriose que eius gloriam magnaz ondit. Dignitas dicta est maxima nempe excellētia ē q̄ beata virgo sit mater dei q̄s q̄ sit dña creaturarum dei. hoc.n. dependet ab illo sicut ramꝰ a sua radice. q° certitudinaliter tenendū q̄ ipsa est super oēs ordines angelorum tanq̄ p se implens ⁊ continēs vnum integrum ac totalem statū: cui ſm rectam rōnem altera pſona congrue non pōt addi: quia ipse stat° ex sui rōne. ppter dignitatem incōicabilem erigit vnitatem. Sicut.n. nullaten⁹ decet plures eē rpos: nec deum plures hoies esse. sic nullo⁹ decet dei filium nisi vnam solā mām naturalez habere. Item ratio naturalis ex gratuita lege aperte ac directe dictat, q̄ magister regis oīum est in sede regia super oīs ordines militum collocanda. Unde q̄ electa est in matrē est electa ad dignitatem transcendentē oēm dignitatem ministroꝝ ⁊ famulorum. q̄ ratio materni amoris eius q̄ fertur in deū vt in suum filiū realem, a nullo alio affectu cuiuscūq; que nō ē realiter mater dei p̄terq̄ ab ipsa nunq̄ participari potest. nam vt dicitur hebre. i. Sicut filius dei Iesus sedet ad dexteram maiestatis in excelsis: tanto melioz angelis effectus. q̄to differentius pre illis nomen hereditauit. Quod nomen est vt sit vere deus per gratiam vnionis. sic ⁊ mater domini Iesu glorioſa Oīaria tanto melioz angelis est effecta: q̄to pre omnibus creaturis hereditauit, vt obtineret dignissime matris nomen. vnde pphēta ait. Elevata est magnificentia tua super celos deus. Magnificētia enim dei dicta est virgo Oīaria. nam sicut in ima cōditione magnificatus est deus: quia de nihilo tam sublime vniuersum ⁊ tam sublimes angelos condidit. sic quoq; in reparatione non minus magnificatus: quia de humana natura infecta perdita ⁊ damnata christuz hominem ppagauit. ⁊ de mulieb⁹ iseru in ordine rōnalium ſm communem cursum infimo: ⁊ matrem sibi ⁊ toti celesti curie dedit, in quo quidem apparet q̄ magnus ⁊ excelsus dominus humilia respic. Iō respexit humilitatem ancille sue. Luc. vt ex hoc eum magnificent oēs generationes anglice ⁊ humane. quia sicut magnificentia diuine virtutis, et imperiositas, in homine xpo resplendet: sic viscerosa tenera ⁊ materna magnificentia pietatis ex rpo patre resplendescat, ⁊ hoc quidē intantum q̄ sicut rpus spiritualiter est genitus ⁊ conceptus in corde vniuscuiusq; beati vel iusti: sic exē naturalis matris filii dei oīs in ipsum vt in verum filium inardescant. hec aūt matris magnificentia amplius magnificat deum q̄s omnis alia creatura simul sumpta. vnde merito elevata dicitur super celos. i. super angelos vniuersos.

In q̄ta gloria super cūctos beatos sit gloriosa virgo in paradiso ex sua dilectione.

capl'm 5m.

Ecūda excellentia vir

ginis q̄ maximā eius gloriā mōstrat charitas nuncupat. Ordines nempe ozdines ⁊ status gloriē principaliter distinguunt: ſm superiores ⁊ inferiores rationes diuersimode. non enim in cōmuni ratione charitatis distingui possunt: cū omnes participent illā nec per aliquā rōnem que nō sit rō dini amoris pōt vnus sup alterū in maiori ppinquitate seu unitate ad deum sup locari. Dum⁹ igr amor incōparabl'r trāscēdere dz oēs alias rōes amoris in deū pter illā q̄ est in aia rpi: que. s. ferr: real'r in deū tanq̄ in ppriam p̄sonam.

Ō in paradiso gloria matris dei, magis ce⁹ ormis est gloriē rpi q̄s aliozum omnium beatorum. capl'm 6m.

Ertia autem excellen

tia virginis magnitudinem glorie eius ostendens conformitas nominatur. Nam anima christi ⁊ christus ingenitū bō

Universidad de Deusto
Biblioteca

scendit oēm ordinēz pure creature seu create nature. Gradus aūt mīs ꝓformis est homi xpō cuī humanatō ītm transcendit oīem ordinē prime ꝓditōis qō est oīno ex̄ t supza itegritatē ordinis vniversi ꝓpterea nō potuit cōtineri ab vniverso sed dignitas mīnitatis dei sic opi incarnatōis ꝓnexa est, q oīno alr non potuit dari. vñ eccla ad virginē ait. Qz quez celi ca. nō po. tuo gre. ptu. hīc beata virgo ecclesia. 24. c. de se ait. Birū celi circuivi sola ig̃r huī mīsericordie ac materne dignitatis ordo ē supza totalē integritatem angelicoruz ordinū atz ierarchiaz. vñ Ber. ī quodā ser. ait. O venter capacior celis diffusio terris latior elementis q illū ptinere valuit quē totꝰ mundꝰ ꝓhēdere nō potuit: t q tribus digitis molē terre appendit.

Qō amoroſus t approbatiſſimꝰ aſpectꝰ filii dei ad mīrem eā sup oīs beatos exaltat. cap'lm 7m.

Uarta excellēcia ma

gnitudinem glorie virginis mōstrans tranglitas dici pōt xpi. n. filialis aspectus ad mīrem singularissimꝰ t amorosissimꝰ ac transcēdentissimꝰ oē dzita q totā celestez curiā simlr sumptā preter mīrem nō dz aspicer sub tali reuerētia nec sub ordine talr aspectus seu amoris Quāto aūt dei aspectꝰ altiꝰ ferī in aliquē beatoz tanto fortius t altiꝰ p beatitudinē se imprimit illiz t tanto altiꝰ aspicit, ac suscipitur, t acceptat ab eo ig̃r inexplicabile ē sub quāta altitudine latitudine t glorie infinitate dei filiꝰ se ingerit sue m. i. t ꝓsīr sub q. ta altitudie latitudine t intimitate suscipitur ab eadē. Talis aūt dei ad eos firto g'ie ī hausmodi aspectibꝰ beatoz: eoz sigdem g'e sedes est. vñ añdictꝰ aspectꝰ dei ad matrē sua. regia est sedes t ei in eo sessio seu firto ē eꝰ regalis t gloriosa corona. vñ Hierony. in sermo. de assump. Hec in mūdo dignior locꝰ fuit virginalis uteri templo in qo dei filiū maria suscepit: nec in cel' sublimior regali solio quo mariā marie filiꝰ sublimauit.

Qō beata virgo fecit in gloria beatoz n gradum sup oēm aliū excellentem. cap'lm .8.

Uinta excellēcia virgi

nis capacitas dicta est, ſm. n. Dionysium in regno celoz oīa inferio/ m dona in supioribus, in tāta excellenª sūt q quasi nulla comparatio ē nisi sicut est in circunferentia ad suū centrum. cū ergo beata v go supza oēm ordinem sit intm q per se faciat ordinem in cōicabilem sicut predcm est: seq tur q super oīs inferiozes ordines tam angelozū q̃ hoīum simul sumptoz ipsa ipzoporti onabiliter est plata t quicqd est glorie in oīs inferiozi glorificata natura tam angelica q̃ humana: multo percellentiꝰ ē in virgine mīre dei, nec dubm hꝰ reddat alioz beatoz multitudo numerosa t magna: qz hoc nihil fac ad rem maiozitatis glorie essentialis seu substantialis. nam in substantialibus idem maius qō melius reputatur. vñ plus est de substantiali glozia in vnico seraphin q̃ sit in oībus inferiozibus angel' si p impossibile fm numerū multiplicarent in infinitum. Superdendū quoq; ē q nlls inf puras creaturas ordo in cel' tm superat ordinez imediate sibi ꝓiunctum q̃tum glozia mīs dei sup at oīe qō ei inferius est. Ad hanc itelligentiam manu ducere pōt ꝓsidera° graduū. et ordinum ecclesiasticoz. nam quicqd pñt ordines inferiozes pōt ēt sacerdotalis gradꝰ t in cōparabl'r plus: sic t eps sup sacerdotes, t de papa sup epos idem patet. In corpozibꝰ vniuersi idē quoq; intell' vꝫ. nam oīa superiora continent: oīa inferiora t inestimabl'r plus: sic t in gradibus glorie infinita sapiētia dei plenissime ordinauit. nam fm apl'm ad Rom. i. Inuisibilia dei a creatura mūdi p ea que facta sūt intellecta conspiciuntur. i. ꝓspecta itelliguntur.

Qō beata virgo in gloria plꝰ in infinituz vnitur deo t eius filio q̃ oīs alie pure creature. cap'lm. 9m.

Exta autem eius excel

lentia vnitas noīatur. Quāto enī beati magis vniunt cū deo tanto glori/ osiores fiūt in eo. Oīes. n. creature simul iuncte non tm vniunt cū deo: q̃tum solū beata v go ad cuiꝰ intelligentiā notandū est q ser sūt ascensus seu gradꝰ vnionis in deū obus creature in eū gradatim ascendūt, prim ē creatōnis, 2º cognitōis, 3º dilectiōis, 4º glorificationis, 5º mīnalis ꝓceptionis, 6º ꝓsonalis vnionis. Primus aūt ascensus vnionis est creationis. i. p ticipationem essendi per quem entia coniunguntur deo vt cāe efficienti t exēplari aq; finali, 2º est vnio cognitionis sc; p vim intelligendi p quam intellectualia vniuntur deo vt obiecto intelligibili p gratiā fidei qua vniunt dō vt supnaturali credibili et vt credito t credendo. 3º est vnio dilectionis. s. p domum gratificantis amoris p quē vnimur deo tanq; amico t amato. 4º est vnio glorificationis. s. per visionez t fruitōem glorie sempiterne p quam aīa vnitur deo vt obiecto beatifico faciale viso. 5º unus est vnio mīnalis ꝓceptōis p quam beata virgo facta est deitata vt vna atq; eadē ēctcaro virgis t caro xpi non ꝓsiderata in xpo dīnitate eius 6º aūt est ꝓsonalis vnionis: in quolibet autē istoz q liber excedit altez i infinitū: qz iferioz in sua specie infinities multiplicatus superiorem equipari non pꝫ: q sic patere pōt. Dm enim pꝫ qz ēē in infinitum excedit nō ēē: qz talia infinita non equalent minimo puncto cēdi, 2m ēt pꝫ: qz infinita nō intellectualia vni intellectui equivalere nō pñt, 3m ēt simlr pꝫ qz oīs intellectus infideles t inimici dei non eq alēt vni fideli t amici dei. vñ Eccla. 16. scriptū ē. Melior vnꝰ timens deum q̃ mille filii impii Od qdem est verū nisi p qsto qdam ex eis in dei predestinatōe p tpe futuro habent vt dei fideles t amici, 4m ēt pꝫ. nā qcquid dari pōt circa l'citra visionē dei nō equivalet vni beato: qz oīa simul sumpta non facerēt vnū beatum quāuis p quanto maioz gradus glorie. spe t meritorie t p modum seminarii in dono gre ꝓprehendatur: t quodā° tale donuz dici valeat quo ad aliqd excedere inferioris glorie gradum, 5m quoq; pꝫ. nam illa vnio sive ascensus q est p originalē seu mīnalem ꝓceptionez trāscendit oīs inferiozes in infinituz put in hoc ascensu includit mīnus amoz sibi cozrīdens vt plenarie ꝓsummatus. qz sicut cōis amoris gradꝰ ꝓsummat in gloria: sic mīnus dei amoz consummatur in ma, 6m t vltimū insuper pꝫ. nā ascensus q ē per ꝓsonalem vnionē tante trāscendentie ē q reliquis citra ipm infinities multiplicati ei equalere nō possent. Et loquor ꝓut in ꝓsonali vnione includitur beatifica inflerio mentis ꝓsonalr deo vnite. Ide q bꝰ ascensus vnionis in deū scz p mīnalem ꝓceptōem in infinitū excedit oēs alios precedentes. Erquo manifeste appet q q̃tū in pñti sc'o talis vnio excessit alias vniones in gratia tm̄ nunc in gloria excedit in gloria.

Quanta largitate gre t glorie beata virgo a deo dotata sit. cap'lm .10m.

Eptima excellēcia vir

ginis glorioſe eius magnitudinē mō strans largitas dici pōt. duplex. n. largitas beate virgini a deo donata est. vna gre altera glorie. Dº. n. de largitate gre in vmone de assumptōe virgis. Hieron. de ea ait. Ave plena. Et ber. plena: qz ceteris qdez p ptes pstat. marie aūt se tot' infudit tota gre plenitudo. q̃ fuit in xpo q̃ntū alr t alr: t addit. nā in xpo fuit plenitudo gre sicut in capite ifluēte in maria vero sicut in collo transfudente: sicut supius ar. i. et. c. 8. latius dictū est. Erquo pꝫ q excepto xpo tanta (illegible) virgini ā dño donata est gr̃a vni pure creature dari possibile erat. 2º aūt data est illi largitas glorie. nam in paradiso dine glorie prici. 1º ceteris quodā modo ꝓpter. s. daī. sed fm Ber. beata v̄go maria dīne sapie ꝓfundissimā vltra q̃ credi valeat penetravit abyssum: vt q̃tuz sine p'sonali vnione creature ꝓditio patitur, illi luci iac cessibili videat immersa.

Articulꝰ tertiꝰ de triplici honore quo honorata fuit t est beata virgo.

Ertio contemplemur

beatā virginē ꝺ oībus honorata cū de ipsa ꝓphā subdit. Circūdata varietate. s. astat beata virgo a dextris eius, Dº s. eminentiarum, 2º dearum, 3º vero gratiaruz. Ut merito ēt Jo. de illa dicat. Et luna sub pedibus eius, Primā hūit anteq̃ ascenderet in celū. scdam ī celo, tertiā dispēsat notis de celoz. er quibꝰ (illegible) sibus ī summo (illegible) glorificat t honorat ir.

Qō beata virgo dū vixit oīa tpalia intellectualia t effectualia supauit. cap'lm pm.

Uma autem varietas

qua beata virgo circūdata assistit a dextris dei ē eminēcias. Tres. n. sunt eminēt pñtis vite gbus hōrata fuit beata v̄go ꝑª tpaᵐ, 2ª intellectualiū, 3ª affectualiuz. De signant in luna ā tres hꝫ naturas. p° est mutabil'. ecce tpalia, 2° est lucida. ecce intellectualia, 3° frigida. ecce affectualia q̃ omia q̃st luna pedibꝰ beate virginis ꝓstrata fuerunt. Dª eminētia ē tpaliū valde. n. eminētia reputant ista tpalia bona tm̄ sunt mutabilia t dfectibilia sicut luna. hec aūt hūit oīa virgo sub pedibꝰ suis: qz suis affectibꝰ p ꝓemptū omia subiugauit. ne. s. aliquo° eiꝰ dilectōem ad fi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

variarent. Amor.n.commutabilis boni semp aliquo. derogat amori boni qđ incōmutabile ē: ppterea li°. 19. pfessio. Augu. ad deum ait. Qui⁹ te amat q tecū aligd amat: qđ nō ppt te amat. 2ª. vero eminentia ē intellectualium. nā oīum sciarum ⁊ creaturarū cognitō nē actiuā ⁊ passiuā ꝛgo beata in ꝓpatōne ad supeminentē xpi sciam⁹ dependit. Ecce luna sub pedibus eius. hec ēt pupendit apls q ad Phil. 3. c. de se dicebat. Que mihi fuerunt lucra hec detrimēta sum ppter xpm detrimēta. Verūtn ērultimo oia detrimentū ēē ppter eminentē sciam Jesu xpi dñi nr̄i. Ista aūt eminētia ē affec⁹. tāt. fuit dilec⁹ q beata ꝛgo ēt in vita pñti dilexit xpm q oēs amores presentis vite ꝓteriti⁹ es atq; futuri respectu amoris ei⁹ sunt q luna sub ped. ei⁹ vñ Eccl. 24. beata virgo merito de se ait. Ego mr̄ pl'chre dilectōis. q. d. qz sum mr̄ dei hō dilectōnē tāta pulchritudine eminentē ab omni alia, ꝙtum eminet sol a luna.

Quāta accidentalis gloria ⁊ gaudia ꝯcrescant in beatis oībus ex virgine gloriosa. c. 2.

Ecunda autem varietas q circūdata assistit virgo beata a dextris dei ē. Hanc que repūtur i gloria beator: sicut dñs Joā. i 4. ait. In domo pris mei māsiones multe sunt. Et ite. 1. cor. 15. Stella a stella dr̄t in claritate. i. beat⁹ ab a° beato in beatitudie. i. in ꝙtitate glie differt. ē nihilomin⁹ aduertendū sm Ric. ⁊ Bonā. in. 4. di. 49. q in beatitudine duo ꝓsiderāda sunt. 1° beatitudinis obiect⁹. s. increatū bnū qđ exns v⁹ ⁊ idem ab oīb⁹ pticipa. 2° consideranda est ipsa dispō beator p quam i⁹ ad bonū clare videndo ⁊ pfecte diligendo pticipant⁹ obiecti pticipati nīl⁹ a° beatior est sz oēs in gr̄a sunt eq̄les: qz idē est obiectū qđ pticipant oīes. sz er pte dispōnis beatorum vn⁹ a° beatior ē ꝙtum. s. vnus alio deū clari⁹ videt ⁊ pfecti⁹ amat: q. n. equalem hītes virtutē nature. hīt ineq̄lē bitz glorie, vel eq̄lē hītes habitū gr̄ie hīt ineq̄lē nature virtutē ineq̄l⁹ deū videt ⁊ diligit ⁊ er ꝙ in eq̄l⁹ sunt beati pp ineq̄lē er pte beator dispōnē. vñ glo. sup illud Jo. i 4. In domo pris mei mā. multe sunt. dicit. Diuersa prima merito⁹ bis igr̄ pmissis notandū ē q ꝙtensa dilectō beator quā int se mutuo hñt multiplicat int os q̄s infinitū numer⁹ gaudior⁹ sm pfectiōem diligentiū ⁊ dilector⁹ ergo crescunt stupēdo mō dr̄ie accūtal' gr̄ie inter illos. Tres. n. sunt dr̄ie inter atos: qdā int se i gr̄a sunt eq̄les. q dā aūt maiores. qdaz vo minores. Et tñ sm Aug. sup Jo. Inter eos nō erit aliq̄ inuidia dispis claritatis: qm̄ regnabit in oīb⁹ vnitas charitatis. ⁊ Greg. in mor. Tāta vis i ia pace nos sociat vt qđ in se gloriz nō accepit b⁹ se accepisse in a° exultet. vna cūctis erit beatitudo letitie. quis n ys sit oīb⁹ sublimitas vite. ⁊ ab hui⁹ oīb⁹ sic ꝓcordib⁹ hōrabit ꝯgo btā. Vo°. n. sint qdā q inter se i gr̄a sūt eq̄les. ⁊ hi duplicāt pdictā accūtalē gr̄iam iter se. ꝓ quoliz ex amore Ro b⁹ est qz in eq̄li mēsura se diligūt ⁊ diligere se cognoscūt: ex q° gloria beat⁹ de quolz sibi i gloria coeq̄li tm̄ gaudet ꝙtū de semetipso ex tēsiue tm̄ nō intēsiue: ⁊ idē de ꝙlib⁹ in pñti. c. 3 telligendū ē sm Ric. 2° aūt qdā i gloria sūt maiores: ⁊ hi duplicāt sibi gr̄iam accūtalē ꝓ quo libet in gr̄ia ē eis minor: ⁊ b⁹ nō qz se videant diligere ꝙtum diligūt: sz qz de gloria quorūlz maior⁹ minor tm̄ gaudēt ꝙtum de ꝓpria sua cuiuslz sm suā capacitatē itelligunt gr̄iosuz. vñ petr⁹ pl⁹ gaudet de bono lini q̄ ipse lin⁹. tm̄ sm Bona. in 4°. di. 49. in fi. Et b⁹ nō segr̄ q tm̄ gaudeat ꝙtum si hret illō bonū: qr si hēret illud hret maiorē charitatē ⁊ ptātem intelligendi. 3° vo qdam in gr̄a sunt minores. ⁊ hi totiēs duplicāt gr̄iam suā accūtalē quotiēs gr̄iosiores se ēē cognoscunt eos q ꝓpter amorē eor⁹ duplicāt gr̄iam suā. nūc aūt minores sūcti ꝓspiciūt aliquē scm̄ decies in gr̄ia se maiorē. ꝙdā vero centies: aliquem vero millies. aliū cētis millies: alterū mille millies ꝛc. ⁊ huiusmōi scti maiores q̄s infinita milia sunt. vñ hi minores quotiēs intelligūt eū gloriosiorez se ēē beatum totiēs duplicāt gaud⁹ suū cū cognoscant se tm̄ diligi a quolz suo maiore q in quolibz eor⁹ ꝓpter eos gloria duplicat. Sic igr̄ ad ꝓpositū. statuam⁹ er vna pte integralr totū amorē quē ad inuicē hñt sancti atqz er altera pte amorē quo minor beat⁹ diligit virginē gloriosam: ⁊ credo q tal' amor minū gloriosi excedat oēm aliū beator⁹ sil' ꝙportionalitā angelicū q̄z humanū nō inspiratū in beatā virginē aut in xpm hoīem seu in ipm deū. ⁊ sz de b⁹ plures possent rōnes dari: tū cā brevitatis q̄ttuor subiungam⁹. 1° rōne ꝓceptōis. 2° rōne cōpassionis. 3° rōne glorificatōis. 4° rone dilectōis. Est aūt h⁹ 1° rōne ꝓceptōis. talis n. minus beat⁹ clare cognoscit q beata ꝯgo

eā sit mr̄ dei plus posuit ꝓ sua salute q̄ posuit erit vel ponere possit: tota rōnalis natura sil' sumpta ꝓsiderata excellentia dilectissimi filii sui q fuit instm̄ sue redēptōis saluatōis ⁊ gr̄ificatōis: ꝓsideratis ēt virgis meritis ⁊ sufragiis ⁊ erēplis. 2° rone cōpassionis: tal' nempe beat⁹ apte intelligit q tota rōnal' natura non sustinuit nec sustiere posset tm̄ dolorē ⁊ penā ꝓ sua redēptōe ꝙtuz sola sustinuit mr̄ dei cōsiderata dilectōe q̄ filiū suū amauit. Tantus n. fuit dolor virgis in morte xpi sm̄ quosdaz qs in oīs creaturas que pati pñt diuideret oēs subito interirent. hic aūt dolor tal⁹ virtute illi⁹ spūs q supuenit in eā i virgis aīa claudebat q nulli sentiue pti corpis ne añ debitū tps subito moreret: ꝓmittebat effundi. 3° rone glorificatōis. tanta est aūt gr̄ia virginis mr̄is dei sicut ex pcedentib⁹ p. q tm̄ excedit in gloria naturā angelicā ⁊ humanā simil' una etā q̄ circūferentia firmamēti excedit in magnitudine suū cētrū: cū intelligat in fi° suo se q̄si alterū ipsam dīnitate vestitā. 4° rone dilectōis. tant⁹ est. n. amor beate virgis ad quēlz mimū gl'ziosum q oīs amor q in regno celo rū natura angelica ⁊ humana diligit aliquez ita beatū. ⁊ sicut pdr̄ q̄si centrū ad circūferentiam firmamēti l' minus respectu amoris quo ipsa virgo gl'iosa mimū beatū amat. ꝓsiderato fontali pri⁹: vñ tal' amor originē hz. ꝓpt hūc aūt amorē virginis gau⁹ duplicat: dū cū iuxta capacitatē suam cernit pleno ⁊ qeto desiderio gloriosum. ⁊ sic p hunc amorē ⁊ p hunc modū p quolz sancto ꝯgis gau⁹ in ce° multiplicat. videns aūt mim⁹ sanct⁹ se tm̄ diligi a virgine gloriosa q ꝓpter eū tāta in ea gr̄ia creuisse intm̄ inflāmat in ei⁹ amorē ac intm̄ letificatur de gloria ei⁹ q quotiens intelligit eā se in gloria supare: totiens de gr̄ia eius plusq̄ ꝓpria iocūdatur. Si igr̄ minor sanct⁹ q ē i regno celor tm̄ a beata virgie dilect⁹ ē. ⁊ tm̄ sic predī diligit eā necessario sequit̄ q oēs sancti qui eo in gr̄ia sunt maiores ampli⁹ diligātur ab ea atqz ampli⁹ p amorē inardescant in eā er quo a ritalis gloria sm predcm̄ modū in ea ꝓpter illos: ⁊ in oībus ꝓpter eā multiplicat. Quis igr̄ exprimere posset infinitatem gaudii ⁊ amoris quibus actiue ⁊ passiue gloriosa virgo Maria hac triplici dria accidē tali gloria varie circūdatur ⁊ honorat⁹ oēs tm̄ he tres differentie beatorum pñt dici luna sub pedibus virginis collocata quasi indicare velit q tantū differt eius accidentalis gloria a gloria omnium predictorum ꝙtum sol ꝓpr̄etatibus lune.

De sapientia beate virgis ⁊ quō inuitata fuit ad celum ⁊ q̄ maxime sceleratī eius meritis miam consequuntur. caplm 3m.

Ertia autem varietas qua circundata assistit virgo gloriosa a dextris dei est. Gratiaz que scz nobis in hoc scło peregrinis dispēsantur ꝓ eam vnde maxime honorat⁹ dictū est enim supra art. i. c. 8 q nulla gr̄a de celo nisi ea dispensante ad nos descendit. Hoc enim singulare officium diuinitus ab eterno adepta est: sicut pverb. 8. ipsa testatur dicens. Ab eterno ordinata sum. s. dispensatrix cūctarum gratiarū hinc quoq; cantic. 4. c. ad hoc officium eaz inuitans sponsus ait. Veni de libano sponsa mea veni de libano veni cozonaberis de capite amana: de vertice sanir. ⁊ hermon de cubilibus leonum: de montibus pardorum. In quib⁹ sacratis verbis tripliciter virginem cōtemplare. primo candidatam. 2° inuitaram. 3° cozonatam. Primo inq̄z contemplare virginem candidatam. libanus enim candidatio interpretatur. Triplici etiam candore refulsit beata virgo. primo candore diuinalis sapientie. 2° candore virginal' innocentie. tertio candore conuersationis honestissime. ꝓ°. n. refulsit cādore dīnal' sapie: cū ipsa fuerit cādor lucis eterne ⁊ speculū sine macula ⁊ speciosior sole. tanto. n. lumine illustrata fuit beata virgo q̄ esset ēt in vtero matris q̄ non tm̄ plena fuit lume rōnis sed ēt altissime contēplatōnis in quo quidē lumie pfecte hec ꝙttuor intellexit. 1° naturā irrōnalem creatā. 2° naturam creatā rōnalem. 3° naturā creatā spūalē. 4° naturā increatā dialem. Que distinctā cognitiōne creatoris. ⁊ oīs creature in se ꝓphendit: qz in luie creatoris cognouit oēs alias creaturas: sīc ꝓphā ait. In luie tuo videbim⁹ lumē Ad tātā. n. ꝓtēplatiōez sublimata ē vt pfecti⁹ ēt i vētre mr̄is ꝓtēplaret deū q̄ vnq̄z fuit cōtemplat⁹ aligs ipfecta etate magisq̄z i ꝓtēplatōe dei excessit dormiēdo q̄ alige ali⁹ vigilando: sīc ipsa canti. 4. testat. d. Ego dor° ⁊ cor meū vigilat. ecce candor sapie dial'. 2° refulsit candore virginal' innocentie. vñ oīes cordis ei⁹ conceptus q̄si nazarei fuerūt cādidiores q̄z nive nitidiores lacte rubicūdiores ebore an

quo ꝛ saphiro pulchriores. sicut dicitur treñ. 4. ℣°. refulsit cādore puerſatōis hōnestissime ꝛ oi virtute cōposite. Vñ Iero⁹ in sermone de assumptōe. Si diligenter attēdas nihil virtutis nihil splēdoris. nihil gratie. nihil cā doris qō non resplēdeat in virgine gloriosa. Sed de hoc plenius supra. 2°. c. 2. in prin°. 2° ꝓtēplare virginē iuitā. Tribus em̄ vicibus dicitur ei. Veni quia tripliciter iuitat. ſ. ℣°. relinquere mūdo. 2° ascendere in celum. ℣° intrare in deum. p° em̄ inuitat relinquere mundū. Propterea dicit ei. Veni. ſ. de loco miserie huius mūdi. Hinc cant. 2. c. ait ad cā sponsus. Surge ꝛ era amica mea ꝛ veni. i. relinque mūdanas corruptōes. Et sequitur Colūba mea in fo[ra]mīnibus petre in cauer/na macerie. Cō[lu]bas em̄ rpi petre pforate: et macerie depulse merito ꝓparatur ei tēpore pas sionis plenū fuit foramibus sensuū ꝛ penali/ tatibus passionū. Propterea em̄ vocat virgi nē columbā in foraminib⁹ petre in cauerna macerie quia q̄diu virit dilarato intuitu et spacioso volatu per foramīa passionū corpis ihesu rpi ꝛ per cauernā vulneris lateralis sp in eius doloribus gemuit ꝛ ꝓtinue latitauit ſ nunc ad resurrectionis gaudiū inuitatur ſ 2° inuitatur ascendere [ad] cū. ſcz. pgrediendo per choros ierarchiaꝝ celestiū. Nam inuitat eaz ihūs vt p̄ mediū angelo⁹ trāsiens illo⁹ valla ta societate oīz btō⁹ spūz supet dignitatem Vñ. cant. 2. c. ait. Surge ppa amica mea co lūba mea. formosa mea ꝛ veni. Jā em̄ hyems transiit ymber abiit ꝛ recessit flores apparue runt in terra nostra. Hi quidem flore angelici sunt spiritus qui in terra ap[ar]ue/ runt ad virginem de huius vite ergastulo educendam. Hi enim ascenderunt cum virgine ascendente desuper riuos aquaꝝ ꝛ ſ/ cut dies verni circudabāt eā flores rosaꝝ et liliū qualium ℣° aut inuitatur intrare in deū id est suscipere ab eo gl'iam sempiternam. q. dicatur ei. Veni dilectissima sponsa mater et filia ingredere ortum deliciaruz inaccessibi/ le secretū ꝛ ad delectamentū diuinaꝝ perso narum in mediū trinitatis beatissime intro/du cta. Vnde canti. ℣. ait sponsus ad eam. Ve/ ni in ortū meū sororem meam sponsa messui mir/ ram meā cum aromatibus meis comedi fa/ vum meū cum melle meo bibi vinū meū cum lacte meo. Hic est ortus ille assueri beati qui regia manu ꝛ cultu consitus erat He

ster. i. c. In hoc orto factū ē nuptiaz grande pro nuptus ꝛ coniūctione hester quā adama uit rex de[us] trinitas super oēs mulieres. id ē super oēs creaturas ꝛ posuit dyadema regni super caput suū ꝛ voluit eā esse regina. He/ ster. 2. Iſtud est dyadema spēi ꝛ corona glo rie qua virgo super angelos coronatur vt in tra trinitatis gloriā ipa sola amplius sit enec ta ac plus beatissime trinitatis diligat gloriā. capiat sentiat ꝛ fruatur q̄z ois alia pura crea tura simul sumpta de ei⁹ gloria post filiū par ticipant vniuersi. ℣° contēplare virginē coro natā. quia subditur coronaberis ꝛc. Quinqz em̄ singularissimas gratias impetrat miseri cordissima mater super ipios peccatores: vt conuertātur ad deū que dici possunt quinqz lapides preciosi. hanc coronā virginis adorna tes: vt aperte cl[ar]escat q̄ gloria sua tantū ha bet in alios redūdare q̄ post filiū suuz ipa sit singularis ratio salutis peccatoꝝ. Nam ppe virginis imensam dilectionē tam ipe rpus q̄z tota beatissima trinitas sceleratissimis peccatoribus frequenter indulget. Primus lapis dicitur amana. Aut em̄ coronaberis de capite amana. Amana em̄ mons scilie est. ꝛ inimic⁹ ei⁹ vel coangustians eum seu cōpri/ mens cuiuaut angustiator eius interpretatur. Designat enim hoies parciales. tyrannos: et crudeles homicidas ꝛ pauperū oppressores vi duaꝝ ꝛ pupillo⁹ deuoratores. Sed in capite huius montis designatur summitas in sceleri bus supradictis. 2⁹ lapis sanir dictus est. vn de subdit. De vertice sanir. Sanir em̄ mōs est in iudea in quo leones habitare dicuntur. atq; fetor interpretatur. Et signat carnales hoies. In vertice huius montis designatur etiā summitas in predictis culpis. 3⁹ lapis hermon nomiatus est. Propterea addit Et hermon: Hic est etiā mons iudee in quo simi liter cōmorantur leones. Interpretatur enim anathematizatio: ꝛ designat prophanos ex/ cōicatos sacrilegos. In vertice quoq; her mon indicatur etiam summitas in predictis. 4° lapis cubilia leonū denoiatur. Unde sub dit. De cubilibus leonū. Hi sunt raptores su perbi: predones: fures: ꝛ pirate. Hi in cubi/ bus malaꝝ conscientiaꝝ sine contritione quie scunt. huius lapis montes p̄dor dictus est. Ideo additur ꝛ de montibus p̄dorum. Hi sunt homines mendaces: duplices: sīlatores: ypocrite: fictiſlārii ꝛ proditores: crudeles: et

nialignis artibus pleni designati in p̄dis pro pter crudelitatē ꝛ pellis varietatē. Magnuu do autez nocumenti in montibus d[e]signatur. De his omībus coronatur beata virgo quia vel eius meritis conuertuntur vel eius meri tis a suis filiis deuincuntur. Hac igitur gra tiaꝝ varietate adornatur in regno celoꝝ glo/ riosa virgo predictas gratias nobis dispensā do qui su⁹. q. luna sub pedibus ei⁹. Ideo igitur femia ab oībus ꝛ super omīa benedicta. Tu nobilitas ꝛ preseruatio generis humani. Tu meriti latitudo ꝛ consummata potestas om niū creatoꝝ. Tu vnica mater dei. tu dña vni uersi. regina mundi. Tu dispensatrix omniuz gratiaꝝ. Tu consummatio vniuersi: ꝛ ecclesie sancte decor. Tu nostra satisfactio digna co ram largitore cunctoꝝ bonoꝝ. Tu omnium virtutū donoꝝ ꝛ gratiaꝝ inc[om]prehensibilis magnitudo. tu preelectū ꝛ dignissimū vasculum a primo artifice fabrefactū essentie ꝛ i capar tēplum dei. Tu ortus deliciaꝝ. tu ecē plū omniū bonoꝝ: consolatio deuotoꝝ. ꝛ to/ tius salutis radix ꝛ ornamentū. Tu porta ce li. leticia paradisi: ꝛ vltra q̄z dici possit gloria summi dei. Vere balbuciendo has laudes et excellentias tuas enunciamus: sed tuā im̄en sam dulcedinē supplicter exoramus. Tu sup ple benignitate tua in sufficientias nostras. vt te digne laudare possimus per infinita. secu la seculoꝝ amen.

Feria quinta post resurrectōem de substan ciali seu essenciali gloria animaꝝ sanctarum

Sermo sexagesimussecundus.

Laudabuntur in te oēs

qui diligunt nomen tuū. p̄s. 5. Di so de gloria rpi ꝛ matris eius at/ q; oīm angeloꝝ iam ad sextā contēplationez gloriē paradisi que est de substanciali seu essen ciali gloria animaꝝ sanctaꝝ mentis oculos eleuemus. Circa quā aduertendū est q̄ in tri bus consistit gloria beatoꝝ. ſ. in gloria substan tiali. in gloria consubstantiali: ꝛ in gloria acci dentali. Prima est gloria substātialis ꝛ i hac consistit ois gloria aie. 2ª est consubstantialis ꝛ in hac consistit tota gloria corporis. 3ª est accidentalis ꝛ hec consistit maxime in tribus aureolis que nō sunt oīm saluandoꝝ. Consi/ stit etiā in leticia actiua ꝛ passiua oīm simul beatoꝝ. Prima aūt dicitur gloria substancia lis seu essencialis. ꝛ quādoq; aurea nūcupatur sicut dicetur in sermone. 64. ar°. i. ꝛ. c. i. Et de hac loquitur ꝓpheta in verbo prealle ga/ to. d. Gloriabuntur in te oēs qui di no. tuuz

quibus sacratissimis verbis tria myste/ ria de aīa per ordinē describuntur. In primo stat⁹ ei⁹ nate ibi oēs. In secūdo stat⁹ ei⁹ gra tie. ibi qui diligūt nomen tuū. In 3° stat⁹ ei⁹ glorie ibi gloriabunt[ur] in te.

Articulus primus de statu in quo fm na turā aīa creata est.

Primum mysterium

p[ro]ponitur circa statū nature. aīaruz oīm beatoꝝ. I[n] dicit oēs quia oēs tāgit. Quelibet em̄ aīa ad ymaginem dei formata tres potētias hab[et] videlicet intelle ctū memoriā ꝛ voluntatē qu[ib]us unt ad ymagi nem trinitatis. ℣° quidē intellectus. ꝛ hic creatus est ad ymaginem filii. 2° memoria. ꝛ hec creata est ad ymaginē patris. 3° voluntas ꝛ hec creata est ad ymaginē spūssancti. De quibus potentiis simul. p̄s. ait. Signatū est su per nos lumen. Ecce intellectus ad similitu dinē filii. Vultus tui dñe ecce memoria ad si militudinē p̄ris. Nam sicut a patre generatur filius: sic a memoria gignitur intellectus. De disti leticiā in corde meo. Ecce voluntas ad similitudinē spūssancti cui exhibetur leticia cordialis. De tres potentie naturales tanq; fundamēta oīb⁹ bonis spūalib⁹ tā gr̄e q̄z glo/ re substernūtur. Ex his igit̄ patet q̄ deus ꝛ/ cit aīam capacē sui nec ab alio q̄z ab ipso im/ pleri p̄ōt. nec eius capacitas terminari seu q/ ri valet nisi [a] ipo deo trino [et] uno.

Articulus secundus de gratia que datur anime per triplicē habitū theologicaꝝ virtu tum a deo infusum.

In secundo mysterio

stat⁹ gratie qui aie datur a. p̄s. ex primitur cum subiungit qui dili/ gunt nomen tuū. Ad cui⁹ intelligentiā est ad uertendū q̄ tres sunt habitus diaꝝ seu theo/ logicaꝝ virtutū. ſ. fidei: spei: ꝛ charitatis. Hi siquidē gratis ad informatōem triū potētiaꝝ p[re]dictaꝝ a dño infundūtur eisdē quoq; ipe potentie dirigūtur. Et sicut cum aqua ꝛ are/ na cum calce mistis in muro lapides coniun guntur sic fide spe. ꝛ charitate cū deo aīa per grām copulatur. hoc nempe modo edificat celestis ihr̄m sicut ꝓpha dicit. Jhr̄lm qui

Universidad de Deusto
Biblioteca

edificatur vt ciuitas cuius participatio ei⁹ in idipm. Hec participatio est fides spes ⁊ caritas que tam hic nos faciunt pticipare deū per grāz ſz demū in celo plene possidebim⁹ p gl. ¶ Per hos igit̄ virtutū hitus ab his trib⁹ viribus tres actus eliciūtur. ℣⁹ est credere assē ciendo summe veritati ꝓpter se ⁊ super oia. ℣⁹ est spare iuitendo su me immensitati seu largitati ꝓpter se ⁊ sup oia. ℣⁹ est diligere cō plectendo summā bontatē ꝓpter se ⁊ super oia. Et hic patet q̄ per has tres virtutes tota aia redditur deo grata. ℣⁹ gratificat intelligentia seu rōnalis per fidē. Vnde Ysa.9. dicit dñs ihesus n lieri fluxū sanguinis patientis. Confide filia fides tua te saluam fecit. Et ad ephe.2. Si eē saluati estis per fidē. De talibus era. apls qui.2 thi.1°. de se dicebat. Scio cui credidi ⁊ certus sū quia potens est depositū meū seruare in illū diē. ℣⁹ gratificatur meōria seu irascibilis per spē. Vñ Job.13. Etiā si me occiderit sperabo in eum. Ecce spes ꝫ cūcta aduersa. Et sapie.3. Spes illoꝝ imortalitate plena est. i. gratia dei. Propterea in ꝑsona talis gratificati. ꝑs. aīt. Mihi aūt adherere deo bonū est ponere in dño spem meā. ℣⁹ gratificatur voluntas seu ꝛcupiscibilis per charitatē. ℟. inc. 13. c. ad Ro. a posto. ait. Plenitudo legis est dilectio. Et iterū Proner. 10. Vniuersa delicta opit charitas. Et idē. i. pe. 4. Charitas operit multitudine peccatoꝝ. Vnde ꝓpheta merito ait. Diligam te dñe fortitudo mea. Hi sunt igitur qui iux verbū. ꝑs. diligunt nomen dñi. In quibus verbis ꝓpheta ꝛtendit p has v rtutes totā a mā gratificatā. ℣⁰ ostendit gratificā. i intellectū seu rōēm per fidem cum dicit nomen. Quid em per nomen nisi fidei luminosa noticia demonstratur. Nomen em a notamie. tā. ablato per sincopā dictū est. Et signat noticiā verā. Hic Ysa.6. in oroe dñica postulam⁹ sanctificetur nomen tuū. i. per fidē sancta intelligatur noticia tua. seu per fidē notificeris tu sāctus. ℣⁰ ostendit gratificatā memoriam seu irascibilē p spē cū dicit tuū. i. qō nomē facit p spē hūanā ſz eē tuū. q̄z in eo regne. q. in regno tuo. Hoc aūt fieri quotidie postulamus cum dicimus. Adueniat regnum tuum. ¶ Hoc quoq; ꝛ. i. tales gratificati ad rēm dicunt. Fecisti nos deo nostro regnū. ℣⁰ onēdit gratificata voluntatē seu ꝛcupiscibilē p charitatē cum dcit qui diligunt. Hāc siquidē voluntatē gratificatam habebat qui dicebat Diligā te dñe fortitudo mea. Quod verbus exponens Basiliodorus ait. Diligere est quasi semper eum omibus ante ponit. Et talis merito gratificatā obtinet voluntatem.

¶ Articulus tertius quid sit propie substantialis gloria que datur animabus beatis

n tertio mysterio a

i ꝑs. status glorie demonstratur cū subditur Gloriabuntur in te. s. deo. Et merito quidē cum a nullo minus deo possint rationales spūs premiari. Ideo in ꝓmiū datur eis diformitas glorie per quā deo efficiātur conformes. Hinc ad dñm ꝓpheta ait. Gloria virtutis eoꝝ tu es. s. tu solus ⁊ non alius. Iunguntur em hi tres status iā dicti in gloria sempiterna. hoc modo. Nam tri sunt obiecta ad que tres actus egredientes a tribus potentiis aime per tres virtutes theologicas terminātur. ℣ᵐ obiectū est increata veritas. ℣ᵐ increata maiestas. ℣ᵐ increata bontas. Increata veritas est obiectū fidei. Increata maiestas est obiectū spei. Increata bonitas est obiectū charitatis. Respiciūt aūt hec obiecta statū ⁊ meritū viatoꝝ: sed demū per hec natura copulatur glorie in statu beatoꝝ. Vnde his tribus meritis in animab⁹ beatis tria premia coꝛrespondent que dicuntur tres beate aie. Prima est visio clara. Secunda est rēflo seu possessio sempiterna. Tertia est dilectio perfecta. Visio est cognitio infallibilis veritatis. Cōsso seu possessio ē certitudo iamissibilis dignitatis. Dilectio est delectatio infastidibilis bonitatis. Et sic anima tota viuat: tota dotetur in tribus aie viribus deo trino ⁊ vno. tota configuretur. tota illiviuatur. tota illuminetur. tota quietetur ac ei⁹naliter delectetur cum in statu oim beatoꝝ aggregatione perfecto eternaliter viuens bta dicatur ⁊ gloriosa. Dicuntur aūt hi tres glorie actus, aie dotes. q. diuicie aie desponsate. quia sm hos aīa deo vnitur tanq̄ sponsa spōso ⁊ his ditatur ⁊ repletur nō solūmō vigoratur. Hinc a quibusdā substantialis gloria taliter diffinitur. Substantialis gloria ē pfecta intelligentia admirabilis excellētie dei cognite in sua natura, ac glorioſus amoris actus in deū cōsurgit inspiratus que hoi ineternū glorioſe cōicātur. In qua diffinitione to-

// q̄ dē ꝑs. ꝑbo.

ta substātialis gloria demōstratur. Nā exprimitur ℣⁰ cognitio infallibilis veritatis. q̄z dicit q̄ substantialis gloria est perfecta intelligentia admirabilis excellētie dei cognite in sua natura. ℣⁰ exprimit dilectio infastidibilis bonitatis. q̄z subdit Ac glorioſus amoris actus in deū ꝓtinue inspiratus. ℣⁰ exprimit possessio inamissibilis dignitatis q̄z cōcludit q̄ hoīm inēternū glorioſe cōicatur. Et quo patet q̄ gloria substalis ē oīm id sine quo anima nō pōt esse vere beata. Nihilq; est de essen/tia beatitudinis sine quo pōt eē ve btā. Sz predicta hmōi sunt sicut manifestissime apparet. Quāq; tamen tota hec substantialis gl̄ia attribuitur visioni. Vnde sup illud. ꝑs. Vñ dam illi salutare meū. Ait glosa q̄ visio ē tota merces. Et est verbū Augu. 1°. de trinitate. c. pe. Et Jo. 14. Vñde nobis ꝓpatrē ⁊ sufficit nobis. Et Jo. 17. Hec est vita eterna vt cognoscant te solū deū. Jō notandū sm ℣ᵐ nauē. in. 4. d. 49. ar. 1. q. 5. q̄ tres actus ꝓxime dicti sunt oīno ꝓiuncti atq; vneri. Vñ qui ꝑfecte videt perfecte amat ⁊ hz. Et iō in scioꝝ verbis per ꝓnectōm quod est oīm⁹ at/tribuit vni. Magis aūt visiōi appropriat. q̄z in visione distinguitur status ꝓxime a statu viē. Jō sic aūt in dilectione quia vtrobiq; dilectio. sed in ꝓxia est visio nō in via. q̄z in via est credulitas de nō viso. Hec Bonauent. vbi supra. Illisup notandū sm Ric. in. 4. q̄ ꝓxie loquēdo in dotibus aīe btitudinis essentia nō ꝓsistit sed in actib⁹ earūdē ad quos ordinātur. sicut habitus ordinatur ad actum

De dei visione ⁊ de triplici facie ei⁹ ac de tribus suis posteriozibus. Cap'm p^m.

Rimus ꝓmiū siue

p dos aīe est visio clara per quā ꝓpter meritū fidei intellect⁹ pficit ⁊ btificatur in cognitione infallibilis veritatis id ē filii dei: qui Jo. i 4. de se ait. Ego suꝛpia veritas ⁊ vita. hec aūt visio ponit ꝑtīa rei vise sm aūt Ric. de media villa. Dos visionis est quidā habit⁹ luminosus in intellectu quo elevatur ad clare deū videndū sicuti est. Et hec erit visio qua beati videbūt deum. hic. i. cor. 13. Apls ait. Videmus nūc per speculum in enigmate tūc aūt facie ad faciē. Quia aūt difficile valde ē itelligere q̄d sit videre deū facie ad faciē. Jō sm Alexā. de alis in 1°. q. 2. Tripler facies dei ⁊ tria ei⁹ posteriora distingui possunt. Prima est corpalis. 2ª spūalis. 3ª celestialis. ꝑª cūm facies dei est corpalis. i. presentia xpi per carnē. hanc aūt postulabat ꝓpheta. d. Ostēde faciē tuā ⁊ salui erimus. Et in figura Exo. 33. c. moysi dns ait. Faciem mea precedēte. c. him⁹ aūt faciei posteriora dicuntur figure legis que figurabāt icarnatōem filii dei. Vnde ⁊ illi qui erant in veteri lege videbant eū. q. a posteriozi⁹ per figuraꝝ futuroꝝ, sed nos videmus eū quasi in facie q̄z credimus ⁊ accepim⁹ eū in carne pītem. Et sic intelligitur illud apli. 2° cor. 3. Nos aūt reuelata facie gl̄iam dñi speculātes in eādem imaginē transformamur. claritate in claritatē tanq̄ a dñi spū. Vbi ꝓpheta loquitur est de velamie figuraꝝ hoc adiunxit apls vbi⁹ 2ª vero facies dei est spūalis. ⁊ hec est pīma dei per grām gratificantē. Ideo hanc gratiā quidā sic diffuniunt. Gratia est lux quedam ⁊ manatio intuitus vultus diuine approbationis, quo respicit tantū suos ⁊ nō alienos. Et de hac facie ꝓpheta ait. Al facie dñi mota est terra a facie dei Iacob. Sedm igitur hoc, cognitio dei per faciē est cognitio eius per presentiā gratie seu per contemplationē. Et sm h⁹ accipitur illud verbū Iacob Ge. 32. Vidi dominū facie ad faciez ⁊ salua facta est anima mea. Huius autem faciei posteriora sunt naturales rationes. quia a posteriori est cognitio de ipso deo: cum non accipiat presentiam eius in affectu sicut fit in cognitione per gratiam, nihilominus accipit q̄ ab a posteriori veritatem aliquam de deo secundum intellectum. Tertia vero facies dicta est celestialis. id ē presentia dei per gloriam in ꝓpria forma. Vnde Job. 8. ad quemlibet futurum beatum dictum est. Videbis faciem eius in jubilo. Et quod supra Apostolus ait. Tunc autem facie ad faciem. Posteriora autem huius faciei sunt omnis creata natura. Nam est cognitio dei in sua forma, et est cognitio eius in suo effectu. Cognoscere autez ipsum in sua forma sicuti est. est ipsuz cognoscere in sua facie. Cognoscere autem ipsum in suo effectu est ipm cognoscere a posteriori. hinc ero. 33. c. ad moysē dns ait. Non poteritis videre faciem meam. Non enim videbit me homo ⁊ viuet. Et sequitur. Videbis posteriora mea faciem autem meam videre

Ric.

// q̄ dē Jacobūm.

Universidad de Deusto
Biblioteca

non poteris.q; si ꝺ Joyses in pñti vita faciez ei⁹ videre nō potuit:nos pusilli ⁊ ceci quō au dedim⁹ illud attentare.delectat tñ deum vi dere:ſz ſi faciē eius nō possum⁹ ꝓtēplari ſ. posteriora ei⁹ cōplacet speculari vt pulchri/ tudine posterioꝝ ei⁹ illecti ⁊ attracti ſtudea/ m⁹ in pñti vita tal⁹ ogari q; mereamur ītro duci tandē in altera v a ad illā gloriosam fa ciē ꝓtēplandā quā videre est gloria ꝓsumma ta quō aūt posterioza ei⁹ ꝓprehēdi possint su mit adiu riū ac mod⁹ ex triuz ꝓsideratōe. q; sapīe.ij.c.scriptū est.Q magnitudie spēi cre ature cognoscibl⁹ poterit creator eoꝝ videri ſ.in posterioꝛib⁹ nis ꝑ⁹ ex ꝓsideratōe creatu raru cozporaliū.⁊ de hoc pleni⁹ supꝝ ser. 31⁹. ar.i.c.2 2⁹ pōt a hoc adiutoriū sumi ex ꝓſi deratōe creat. aꝛ rōnabiliū i.giarū.⁊ de h⁹ ēt vbi supꝝ in fi. 2.c.⁊ i prin.c.⁊ 3⁹ quoq; ad hoc adiutoriū ꝑtat.ſ.ꝓsiderarē angeloꝝ pul chritudinē multitudinē ⁊ distinctōem sicut su pra ſmo 69. dcīm est ꝑ⁹ ex ꝓsideratōe creatu raꝝ cozpalium 2⁹ ex ꝓsideratōe creaturaꝝ rō nabiliū 3⁹ ex ꝓsideratōe creaturarū spūaliuz.

Jder has itaq; tres ꝓsideratōes mens huma na lumine fidei gradatim ꝓscendēs ad ꝓtem plandū posterioza dei saris facile poterit per uenire:quo cū stu nti postq; intelligenti aīe ex diuino munere datū fuerit eleuari ⁊ tantā pulchritudinē nouerit in creaturis cozpalib⁹ tantoq; maiorē in creaturis rōnabilib⁹: tāto ēt incōpabl⁹ ēminentioꝛē in creaturis spūa lib⁹ nihil aliō supest illi nisi clamare ⁊ dicere cū ꝓphā.Dñe dñs nr̄ q; admira.ē nomē.t. in vni.t.Sm e.est magni.t.ſ p celos.i. ma ni fica intelligētia sapie tue infinite ſut t oīes alias oium creatoꝛ est nihilomin⁹ adꝛ rten dū q; trib⁹ mōis cognoscit aligd ꝑ⁹ q; ē 2⁹ sic ē. 3⁹ qd ē ꝑ⁹ aūt cognoscit aligd q; ē ⁊ sic cogno scit ds i pñti vita ñ tñ a bonis sed ēt ab ipsis malis.2⁹ vero cognoscit aligd sicut est.⁊ h⁹ in patria ds cognoscitur a bonis.vñ.i. Jo.3. Simles ei erim⁹ qñ videbim⁹ eum sicuti est.i. suā bonitatē maiestatē benignitatē ⁊c 3⁹ aūt mō cognoscit aligd quid ē.⁊ hoc mō ds non poterit videri a bonis nec a malis nec i via: nec in patria: q; finitū nunq; capiet infinitū, multis aūt mōis videbitur deus ꝑ⁹ in se 2⁹ i nobis 3⁹ nos in deo 4⁹ deum in creaturis ⁊ creaturas in deo:quo oīa reducuntur ad dei triplicem visionem Jd⁹ dr̄ meridiana 2ª ma tutina 3ª aūt vespertina. Jd⁹ enim cognosce re deum in sua essentia dr̄ visio meridiana 1⁹ aūt cognoscere creaturas in vbo dr̄ visio ma tutina 2⁹ vero cognoscere in se creaturas h⁹ ē in suo ꝓprio genere vesꝑtina visio appella tur.

Quā magna erit ad deū dilectio ⁊ fruitio nes beatoꝝ ⁊ rōnes.capl'm 2m.

Ecundum premiū seu

scḋa dos aīe gloriose dicam⁹ ad pñs q; est dilec⁹ ꝓfecta ⁊ ꝓsummata:vt p ceptū de dīna dilectōe sine aliquo defectu im/ pleat:sicut ꝓpheta testat.d. Dis ꝓsummatio nis vidi finē la.man.t.nimis. Tale aūt pmiuz est per qd ꝓpter meritū charitatis,voluntas ꝓficitur ⁊ glorificat in dilectatōe infastidibil bonitatis.Ricar.tñ vbi supꝝ.Danc dilectio nem vocat fruitōem ⁊ dicit q; dos fruitionis ē summo bono clare viso⁹ ꝓfecto amoꝛe ibe/ te ꝓpter seipsum vel al'r dici pōt ſm eū q; est ꝓfectus charitatis habit⁹ quo aia fruitur deo.Aduertendū est tñ ſm quosdā q; ꝛs ds sit ꝓncipale obiectum gloriē beatoꝝ:nihilomi nus reliqua vt illi ꝓiūcta ⁊ correlata ad sub stātialem gloriā ꝓtinere videnti.De substātia li.n.ꝓfectōe charitatis ē diligere semetipsum ⁊ oīs virtutes sibi ꝓncras:⁊ suaz mentē vel le esse deo ⁊ ipsi charitati vnitaz ⁊ eo⁹ ⁊ ama re humanitatem filii dei inquantum est eius, ⁊ omnes beatos inq;tuz sunt dei amici ac cō amoꝛosissimo pleni ⁊ in vnum cozpus colle/ cti a deo ⁊ in deo co nstricti ⁊ colligati hoc ē inq;tum sunt deo relata sicut sunt materialia glorie substantialis obiecta:q; substantialia sunt ⁊ rationes formales obiecti.i deꝝ in his habentur ⁊ participantur a mente beata. Cū predictis cōcordat.Ricar.in 4⁹ di. 49. Jn super est notandum ſm Ricar. vbi supꝝa q; beatitudo anime principalius est in actu vo/ luntatis q; in actu intellectus: qō ostendi po/ test triplici ratione.primo ratione principali tatis;2⁹ ratione nobilitatis,tertio vero ratio ne charitatis.Primo ratōne principalitatis. nam per eandem virtutem per q am move/ tur ad terminuz in termino quiescit:ergo per illam virtutem per quam principalius mo/ uet ad terminū per illā principal⁹ in termino quiescit.Quanuis autem homo moueatur ad vltimum finem per intellectum ⁊ voluntatez, principalius tamen mouetur in ipsum p volu tatē q; p intellectū,ꝓterea Aug.ii. de ci. dei 28.c.mouere attribuit aūtori d.Sicut cozp⁹ pō dere sic anim⁹ amoꝛe fertur quocūq; fertur. 3⁹ roe nobilitatis principalius eſt quies bea titudo in nobilioris potentie actu q; in actu minus nobili.sed voluntas intellectu nobili oꝛ est eo q; in suo actu non pōt cogi nec cir ca ea que ad finē sunt necessitari Jntellect⁹ aūt cogi pōt ⁊ circa ea que sunt ad finē necessi tari.Magis etiā pōt trāsformare aiam vo luntas q; intellect⁹ ⁊ suū obiectū respicit sub rōne nobiliori 3⁹ roe charitatis. Sicut enim inter habitus vic charitas est principalius donū.ſm Aug⁹.15.de trinitate.c.18: Jta in ter habitus patrie charitatis donum obtinet principatū.Sed in patria nobilioꝛ habit⁹ ha bet nobiliorē actū. ergo perfecte deū diligere qui est actus charitatis patrie nobilissimus aīe actus est.Cū ergo i nobilissimo actu pri cipalissima cōsistat beatitudo,⁊ diligere sit ac tus voluntatis, principalius consistit in ac a voluntatis q; intellectus. Vnde Aug⁹.i2.de ci.dī. Tota vt⁹ erit ibi videre q; amas.⁊ ſuma felicitas amare quod videas. Jbi beata visio in suo fonte bibitur vbi veritatis visio clarif sime aperit q;tuz aūt bti diligant deū satis pa tet ex his que dicta sunt supꝝa sermone. 59. c.vltio.Rones quare tantū diligant deū assi/ gnantur esse.25.in sermone. 65.c.vlti.quas ꝓsiderare satis devotum est.

Qd beati securi erunt deū eternaliter con tēplari ⁊ illo frui. Capitulū 3m.

Erta vero dos aīe ē

tētio seu possessio ⁊ securitas sem piterna per quā ꝓpter meritum spei memoria perficitur ⁊ btificatur in posses sione ⁊ securitate in aīssibilis dignitatis.Se cundū tñ Ric. vbi supꝝa ꝓprie loquēdo tētio nō est dos a duabus supꝝadictis distincta.naz tenere ſm papiam est habere vel possidere. Jntellectus aūt clare vidēdo deū sicut supdi ctum est habet eū sub rōne summi vēri.Vo luntas etiā perfecte fruendo illo viso hz ſpm sub rōne summi boni.Vnde tenere summuz verū realiter idē est cum clara visione: tenere etiā summ ū bonū realiter idē est cū pfecta sū mi boni fruitione.3ª aūt dos ab his duabus distincta ꝓprie loquendo est perfectus habi tus quo intelligentia ⁊ voluntas sunt perfec te secure de tētionis predicte perpetuatione. Sinecm assecuratione predicta nō pōt intelli gi aia perfecte deo cōiuncta.Securitas ergo nō est idē q; tētio:sed securitas summa ⁊ na tribus principalibus doribus aīe. Jnclu ditur em in beatitudine essentia ſm sententiā Augu.13.de tri.c.8.vbi ait Jmpossibile est aliquē esse beatū nisi sit securus de sue beati tudinis perpetuitate.Dec est tamen intelligē dum q; talis assecuratio tantū exclusio sit ti/ moris ūno est quida actus i itellectu ⁊ volun tate respectu dei sub rōne quo est ens summe ardū quo excluditur oīs timoꝛ. Et licet in illa eterna felicitate bti sint eternaliter pman/ suri.tñ ſm Augu.li⁹.de mo bus . Tanta est pulchritudo iusticie, tanta est iocunditas lu/ cis eterne hoc est incōmu bilis veritatis at q; sapieꝛ etiā si nō liceret in ampli⁹ mane re q; vnius dei moza ꝓpter hoc solū inume/ rabiles anni huius vite plem delicijs ⁊ circun fluentia beatoꝝ tēporaliū recte meritoq; con tēnerentur.Vide igitur ⁊ diligenter attende aīa mea quid erit i illa beata vita deum facie ad faciē eternaliter ꝓtēplari eternaliter frui: ⁊ de hoꝛ inamissibilitate eternaliter securari. Si enim p creaturas cozporales, rationales ⁊ spūales tam stupendū est videre posteriora dei sicut in 1⁹.c.huiꝰ ter i articuli dictū est. Si etiā tāta est delectatio in dilectione acti ua ⁊ passiua mutuo habita in creata natura. scz olim cozporaliū rationaliū ⁊ spūaliū. Si predicta quoq; cognitio atq; delectatio sem piterna securitate possiderentur: nō tamen ex his aīa esset beata quia talis beatitudo fini/ te in duobus ꝓnzibus esset. Sed cū hec 3ª sez visio fruitio et secura ac sempiterna possess sio habentur in deo reddūt aiam ꝓpletissime gloriosam.Danc igitur gloriā sempiternam ex illo tuo largissimo munere clementissime deus largire nobis.infatigabiliter querere.in falibiliter invenire,ac perhēniter possidere,vt possimus te infallibilē veritatē facie ad faciē ꝓtēplari.te infastidibilē bontatē sempiterna fruitione amare.⁊ te inamissibilē dignitatem possidere secure.Succurre tu summe deus q es viꝛa in exēplo, veritas in ꝓmisso,⁊ vita in premio sempiterno. Tu inq; qui es trinus et vnus benedictus ⁊ gloriosus in secula seculo rum Amen.

Feria sexta post resurrectōem de glia con substantiali cozporum beatoꝝ.

Sermo sexagesimustertius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

loria hec est oibus
sanctis eius. ꝑs. i 49. Admirã
quidē valde est semp in oib⁹ op⁹
ribus suis sapia dei qui hoiem ad ymaginem
z similitudinē suā creans corpus aīe stupēdo
glutino alligauit naturali ac mutuo appetitu
inuicē copulauit, z hoc ꝓpt spūs cōdescēderet
z intenderet corpori gubernando z sic ꝓ-
pter exercitiū mereretur. Nec em̄ natural⁹ pa
titur appetitus q̄ aīa sit vere ac plene beata
nisi ei corpus restituatur ad quod resumen-
dū hz naturalē inclinatōem insertā. Nec etiā
sustinet regis ordo q̄ beato spūi corpus restī-
tuatur nisi ꝑ oia sit illi subiectū atq; ꝓforme:
q̄tum valet corpus spūi ꝓformari, fit aūt ei
ꝓforme cū 2ª gloria que substantialis dicta
ē sibi adeo misericorditer dispensatur. vnde
sm Ric. in. 4. di. 49. ar. 3. q. 2. Gloria con-
substantialis dicta est que datur corpori iam
beato, consubstantialis tamen dicta est re-
spectu aīe: sed respectu ipius corpis substan-
tialis gloria dici pōt accidentalis. Nā sicut in precedenti
sermone patet. Aīe substātialis gl'ia dicta est
eō illō sine quo nō pt vere eē btā. Sic z corpis
substantialis gloria dici ptest omne illud sine
quo beatum esse non potest. Denotatur tamē
consubstantialis ab aīa tanq̄ a nobiliori hoīs
parte: hz respectu corpis substātialis denoiet
De hac igit consubstātiali gl'ia. 5ª contēpla
tio de gloria paradisi versatur. De qua qui-
dem tria mysteria ꝓtēplemur. 1ᵐ de beator
corpor dotatione. 2ᵐ de beator corpor pfe
ctione. 3ᵐ de beator corpor cōcatōe. Et de
hoc triplici mysterio intelligi pōt verū ꝓi⁹
preassumptū quod dicit. Gloria hec est oib⁹
sanctis eius.

Articulus primus de quatuor dotib⁹ cor
por beator.

Primum mysteriū ē
de beatorū corpor dotatiōe. Erūt
aūt in corporib⁹ dotes. Nā sicut
dispositōes aīe beate p quas deo pfecte ag-
git z ei pfecte obediēs est dicūtur dotes sicut in
precedēti sermone ar⁰. 3 circa principiū patet
Sic dispōes corpor brōr p quas aīa ab⁹ suis fe
cūs ꝓuenīt z eis pfecte obediēt dotes meri
to nūcupātur sm Ric. in. 4. Circa igit brōr
corpor dotes ad pns distinguam⁹ q̄tuor ꝓsi-
derationes. 1ª est de quo scīt in corpe ymiabūt
2ª vñ ymiabūtur. 3ª quare ymiabūtur. 4ª
q̄tum ymiabūtur. De qualitate dotū que
btīs corporib⁹ tribuētur.

Ydm capm.

Tria consideratio est
de quo scīt in corpe ymiabuntur.
Circa quod aduertendū est q̄ qua
tuor sunt generales dotes corpor beatorum
quibus in gloria premiantur. 1ª dicit claritas
2ª subtilitas. 3ª ipassibilitas. 4ª agilitas. et
in his quatuor includūtur cetera eorum cor-
poralia bona. De his igitur quatuor simul
sapiē. 3. scriptū est. Fulgebūt iusti z tanq̄ scin
tille in arūdineto discurrēt. Ydo⁰ em̄ in fulgore
claritas designat. 2⁰ ipassibilitas denotatur
in igne quod est elementū maxime actiuū. Et
sc̄s Aug. 3⁰ sup ge. Nō multū p⁹ siminū fri
gescere nō pt. 3⁰ i subtilitate scintile, subtilitas
idicat. 4⁰ vero in discursu pōt agilitas desi-
gnari. Scōm aūt Alera. de aī. in 3⁰. Ad has
quatuor dotes gloriē reuelandas ihesus i do
te claritatis voluit apparere qñ Ioāf. 17. in
monte thabor transfiguratus est. Nā ipa cla
ritas est principalis dos ad quē cetere ꝓsequū
tur. Ad ipam em̄ ꝓsequitur subtilitas. Vnde
lux per naturā habet subtilitatē ad corpora
penetrandū z maxime que transperētia sunt
sicut patet in lapide cristallino qui penetrat a
luce. Ad ipam quoq; consequit. agilitas ipsa
vñ motus vel mutatio eius quasi subita est.
Ad ipam insuper ꝓsequit ipassibilitas. vnde
nullū ab aliis patitur inquinamētū. Quia
igitur claritas oēs alias ponit. Proprietates
que sunt corpor brōr z nulla alia ponit alias
oēs. Jō quementer per claritatē fit oīsio glo
rificationis corporis nostri. Et hinc est q̄
Ioāf. 17. dns gloriā nostri corporis ostēdere
volens. nō multiplicabat verba sed eā integre
totaliter z perfecte per claritatē demonstrat
cum ait. Fulgebūt iusti sicut sol in regno pa-
tris eor. Nec ille. Nā sicut aperte patet in so
le sunt oēs quatuor predicte qualitates. Scōz
vero bonauē. in. 4. d. 49. De quatuor do-
tes ordinātur sm quatuor elementa er quib⁹
corpus nostrū habz quadruplicē ab eis defec
tibilitatē. Pro⁰ em̄ ab aqua que est elementū
humidū z passibile. habet passibilitatē z cor
ruptōem. Vnde humidū aqueū corpus cor-
rūpit. 2⁰ aūt hz a terra obscuritatē q̄ est cle
mentū opacū. 3⁰ ab igne hz aīalitatē. q̄ ca-
lor ꝓtume ꝓsumit. iō ꝓtume idiget. Et alōnia
cibor. 4⁰ ab aere hz infirmitatē. Aer em̄ fa
ciliter imutat z cedit cuilibet ipellenti. Sm̄
igit̄ q̄tuor isti defect⁹ dñt p opoita bona reō-
ueri ad hoc q̄ corp⁹ pfectū sit pfectōe ꝓpleta
nō q̄tuor sunt dotes. 1⁰ em̄ ꝓ corruptōem aq
dat ipassibilitas. 2⁰ ꝓ obscuritatē tre dat cla
ritas. 3⁰ ꝓ aīalitatē ignis dat spūalitas. 4⁰
ꝓ infirmitatē aeris vī⁹ seu penetrabilitas di-
spēsat. Talis aūt suppositio dotū ꝓcordat au
ctoritati z rōni p⁰ ꝓcordat auctoritati. vñ apo.
1. cor 15. Seiat corp⁹ in corruptōe resurget
in icorruptōe. Ecce ipassibilitas ꝓ corruptio
nē aq seiat in ignobilitate surget in gl'ia. Ec
ce claritas ꝓ obscuritatē tre seiat in infirmita-
te surget in vrute. Ecce penetrabilitas ꝓ infir
mitatē aeris, seiat aīale surget spūale. Ecce a
gilitas ꝓ aīalitatē ignis. Vñ apls sumit dot
p ꝓpatōem ad istos q̄tuor defect⁹ quos remo
uēt dotes. Sic̄ et Augu. 13. de ci. dei. ingt. Ad
hierit a corpib⁹ nīis oīs deformitas, oīs tar-
ditas, oīs ifirmitas, oīs corrup⁹ oīs deformitas
p claritatē. oīs tarditas p agilitatē. oīs ifirmitas
p spūalitatē. oīs corrup⁹ p ipassibilitatē. 2⁰
ꝓcordat hec positio etiā rōi. Dotes em̄ corpis
dicuntur non omnes qualitates corporis:
sed q̄litates nobiles z principales de nouo su
paddite ipi nature. Et q̄ de nouo supaddite
dñt accipi sm naturales defect⁹ z sm cās pri
cipales q̄ sunt q̄tuor elemēta iō ꝑz q̄ ista via
int oēs alias ꝓgruissima ē. Delectēdam⁹ igit iā
ad ꝓdictas q̄tuor ꝑticulariť explicādas. Cla
ritas. 1ª ät dos claritas noiat. Erit em̄ corpa
scōr clara tanq̄ sol sicut ꝓdictū est. Nō goē
iuē doctor sniam intelligendū est nō de clari
tate sol' sm q̄ nūc lucz sz sm q̄ post dīē iudicii
lucidius erit. Nā teste ysa. 30. c. Erit lux lu-
ne sicut lux solis. z lux solis erit septēpliciter
sicut lux septē diez. Est nihilomin⁹ aduerten
dū sm Ric. in. 4. d. 49. q̄ nō sunt eiusdem
spēi lux elemētaris z lux corporis gl'iosi: sed
lux elemētaris quasi quedā illi⁹ imitatio est.
sicut iterior lux spūalis aīe nō est eiusdē spēi:
cū luce spūali supne gl'ie sed est quedā imita⁰
ei⁹. Siliter nec lux solaris eiusdē spēi est cuz
luce corpis gl'iosi: sed est ill⁹ similitudo z imi
tatio quedā. Scōm etiā quosdā btā corpora
erūt sunt lūiosa z puia sm aliā z aliā rationez
puia sm subtilitatē luiosa vero ꝓpter clari-
tatē atq; fulgorē. puia quidē ad modū vitri.
lumiosa vero ad modū auri. Sed sm Bona
uen. 4. d. 49. q. Hec positio cōuenies nō
videtur. q̄ si pruna essent nō terminarēt vi-
sum nec haberent distinctōem in partibus. et
sic oculi nō possent discerni a naso. z itez ma-
gnitudo luis nō patit. z corpus esset transpa
rens sicut patet in sole in q̄o est aggregatio
lumis. silr in cādela. Nec obstat sm cuz q̄
gregor⁹ aūt exponēs illud Job. 28. Non ad
equabitur ei aurū vel vitrū vbi dicit. Ibi
quippe vnuscuiusq; mentē ab alteri⁹ oculis
membror corpulētia nō obscūdet, sed patebit
animꝰ patebit corporalibus oculis. ipa etiaz
corporis armonia sicq; vnusquisq; erit ꝓspi-
cabilis alteri sicut nūc esse nō pōt ꝓspicabilis
sibi. Nam ex hoc nō sequit q̄ corpa btā puia
sint. quia nō magis videtur mens per corpus puiū q̄ per corpus solidū: sed dicere vult
q̄ ita cogitationes z affectiones habebūt in-
tus in corde vt etiā extra sint potentes. Hoc
etiā sentit scotus z addit. Non video q̄ glo-
sum corpus possit puiū dici nisi ꝓpter poros
nō pp aliquā perspicuitatē ita q̄ solida ca-
ro beati fiat tanq̄ cristallum: tamē i corpore
eius erunt pori z minores q̄ modo. Sic et
tunc oculus beati ꝓpter lipiditatē poterit vi
dere p illos poros sicut si esset trāslēs al' trāpōs
sicut dicitur videre per parietem. Vel vide-
bit. Interiora corporis oculus mentis. Hec
ille. Insuper armonia de qua loquitur Bre
gorius ibi secundum Bonauenturam nata
est delectare visū. a non corporalem sed spiri
tualem. et hunc delectare potest etiam si cor
pus esset minime paruum esset. Secundum eti-
am Scotum in. 4. distin. 49. Corpus glo-
riosum erit lucidum z coloratum. Nam in
se quilibet experitur quia sibi magis dele-
tabilis est iste calor q̄ ille. Si enim corpus
beati luminosum sit atq; coloratum sicut no-
ctiluca tunc vtriusq; est susceptiuum. Nocti
luca enim de die videtur per colorem z non
de nocte sine q̄ refulgens est color sed claritā
te luc non que est dispositio: vel qualitas
elementalis sed distincta qualitas. Vnde q̄
de nocte videtur noctiluca est ibi resplenden-
tia lucis nō coloris. Si ergo possibile sit cor-
pus beati habere lucem cum tali colore tunc
erit claritas non tantū sicut solis: immo plus

Universidad de Deusto
Biblioteca

de claritate erit in eis. Unde ſm Auicēnam 6° naturaliū. Iſta tria diſtincta ſunt lux color ⁊ lumen. Color eñ terminat viſum ⁊ nun q̄ eſt niſi in corpore terminato. Lux eñ eſt in ſole, ⁊ lumen in medio vt in perſpicuo. Et iſta claritas ſufficere videtur: quia magis delectatur ſenſus viſus hois in corpore pulcro humani corporis q̄ in corpore lumioſo. Unde naturaliter amplius delectatur in videndo humanā faciē optime colorata q̄ ſolē. Talis autem modus claritatis q̄ futurus eſt in beatis ſatis eſt mihi planus quia in eis erit color ſm vltimā perfectionē cōplexionis cum refulgētia conuenien cōplexionibus ſuis. Si autē corpus beati ſit capax lucis ⁊ nō tantū coloris placet mihi ponatur ibi. Talem autē perfectā claritatē ſm vltimā perfectionē complexionis cum refulgentia nec claritatis dotem. Si quis aūt obſtet q̄ ſm dictū gregorii ſupius allegatū corpus beatū puū erit ⁊ coloratū ſicut coloratū vitrū ⁊ cum hoc corp illud erit lucidū. Dico q̄ mirabile videt. ſm ſm autcēnam 6° naturaliū lumen lux ⁊ color hñt diuerſa receptiua ⁊ min pōt aliqs vel aliquid eſſe receptiuum lucis ⁊ luminis q̄ lucis ⁊ coloris q̄ ſuſceptiuū lucis eſt opacum ⁊ denſum ſuſcep ū aūt lumis eſt puū. Uñ denſior pars orbis lucida eſt vt ſtella. nec pōt per eā videri q̄ poſt eā eſt imo eclypſat illud vel aliā ſtellā. Alie autē partes orbis lumino ſe ſunt ac perſpicue. Et ideo ſi corpa beatorū lucida ſunt nō videtur q̄ puia eſſe debeāt nec q̄ per illa videri poſſit aliquod corpus. Suſceptiuū a colozis eſt de ſum q̄ color non eſt niſi in perſpicuo terminato. co magis videtur poſſibile q̄ corpus beati lucid ſit et colozatū q̄ ſit lucidū ⁊ luminoſum. Et tūc dici pōt q̄ color ⁊ lux ſm ſe nō repugnāt nec er parte ſuſceptiui nec ex pte agentis. ⁊ iō ſimul ab agente creato poſſunt induci. Sed p tes perſpicue non ſunt receptiue lucis ſed luminis tantū: ⁊ ideo colorata ⁊ que habent lucem nō poſſunt eē perſpicua. ⁊ ſi ſunt perſpicua ⁊ cum hoc habent lucē non ſunt niſi ſicut noctiluca. Hec ſcotus. Eſt etiā aduertendum ſm Rīc. vbi ſupra q̄ claritas in corpore glorioſo eſt ex merito voluntatis. Propterea occultatio ſeu manifeſtatio eius ſubdetur imperio voluntatis. Uñ Aug⁹. 19. de ciui. dei. c. 27. inquit. Impauit deus aīo ⁊ anim corpori tanq̄ obedienti. Unde in poteſtate glorioſi corporis erit claritatē ſuā manifeſtare vel occultare. Huius aūt ratio eſt quia q̄ viſibile vid ſm q̄ agit in viſū ex hoc q̄ agit vt non agit in aliquod extrinſecus nō eſt aliqua mutatio in eo. Uñ ſine mutatione alicuius proprietatis que ſit de perfectione corporis glorioſi contingere pōt q̄ videatur vel nō videatur ſeu i varia ſpecie videat quod quidē ad perfectionem glorie pertinere videtur ſic de xpo reſuſcitato manifeſte apparet. Nam ⁊ Jo. 20. magdalene ortolanus ⁊ Luc. 24 duobus diſcipulis euntibus in emaus peregrinus apparuit. Non quia corpus ſuū talit variaret: ſed quia ꝓpter myſteriū ſic voluit apparere demūq̄ ab vtriſq̄ diſparuit quia voluntarie ſic miſtice diſpenſauit. Subtilitas 2ª vero beatorū corporuz dos ſubtilitas dicta eſt ſm eñ ic. vbi ſup. Subtile dicitur a penetrādi virtute ſm q̄ accipi pōt ex verbis phi de generatione. Res eñ triplici dicta penetratiua eſt. 3° ꝓpter paruitatez. 2° ꝓpter raritatē. 3° ꝓpt virtuoſitatē. p̄ ing ꝓpter q̄titatis pūitatē maxime ſm latū ⁊ pfundū. vñ q̄uis longa acus penetratiua eſt. 2° propt raritatē ſeu materie paucitatē ⁊ ſic aer penetratius eſt valde. 3° ꝓpter virtuoſitatez. i. ꝓpt actiue virtutis magnitudinē. ⁊ ſic vinū penetratiuū eſt multomagis q̄ aqua ſimpler q̄uq̄ ſit ſimpler. quapropter aqua bibita cū modico vino magis refrigerat ſanū q̄ ſi per ſe biberetur ſola. quia vinū facit eam ad loca corporis efficacius penetrare ad que per ſe penetrare non poſſet. Scōm primā cauſam penetrandi non attenditur ſubtilitas corporū beatorum quia indebita q̄titate reſurgent. Nec etiā ſm cām penetrandi ſcōam quia tota materia que neceſſaria eſt ad corp eſſentiā in eis reſurget. Unde quidā enarrauerunt dicentes q̄ corpora beatorū erunt teniora vel rariora acre ſiue vento. vñ gregorius. i 4. li° moralium ſuper finē ait. Nonſcut euticius conſtantinopolitane vrbis epūs ſcripſit. Corpus noſtrū in illa reſurrectionis gloria erit ipaſſibile, vētis aereq̄ ſubtilius. Sed hoc re nō poteſt quia dñs poſt reſurrectionē cum corpore palpabili reſurrexit. vnde Luce 24. c. ait. Palpate ⁊ videte quia ſpūs carnem ⁊ oſſa nō habet ſicut me videtis habere. Natura autē carnis ⁊ oſſis predictā nō patitur raritatē. Sed ſcōm tertiā cauſam attenditur ſubtilitas corporū beatorū. per virtutē eñ beatitudinis alē

tanta magnitudo actiue virtutis erit in corpibus earūdē q̄ per eā multo efficatius poterunt penetrare q̄tū ignis l'aer. vñ Anſel. Sagnitudinē ſue virtutis actiue conſideratione li°. de ſimbus. c. 7. de quolz beato ſic ait: q̄ intūm erit fortis q̄ ēt ſi velit terrā mouere poſſit. Hec tñ fortitudo poti erit ad decorē ⁊ pfectionem ad actū aliquē exercendū. Dic ēt Bre. vbi ſup ait. In illa reſurrectōis glia erit corp nō ſtrū ſubtile p effectū ſpual' potens, ſed palpabile p virtutē nature. Idem q̄z de hac ſubtilitate ait apl's. i. corī. 15. Seminatur corp aīale ſurget corp ſpuale. i. ſpūi ac ſpuali voluntati ſubiectū nec eſt tñ intelligendum q̄ beatum corp talē ſpuale reſurgat q̄ i ſpūm ꝓuertat ſicut ſm Aug. quidam heretici putauerūt: ⁊ q̄ hoc eē nō poſſit pōt pbari duplici rōne. Pō q̄ ſi apl's ſic itelligeret corp ſpuālia noiare pari ēt rōne noiare corpa aialia que in aiam ſunt ꝓuerſa: qđ pz manifeſte eē falſum. 2° q̄ ſi hoc poſſibile eēt corpore in ſpūm ian uer/ſo iā non reſurgeret hō: q̄ quidem ex aīa ⁊ corpore natural' ꝓſtat. vtrū aūt tale corpus rioſum cū a° ſtare poſſit diuerſi varia opiati ſunt. Quidā. n. dicunt q̄ ſic duo corpa ñ glorificata ſīt eē non pōt in eodē loco: ſic nec duo glorificata. Aliogn inconueniēs ſequeret ſcz q̄ in vno glorificato corpe potenª eēt intrādi atq̄ agendi ⁊ aggrediēdi corpis alteri ꝓtes in a° quoq̄z eēt in potentia reſiſtendi. Eſt tñ ſnia antiquox q̄ corp glorificatū pōt eē ſīl in eodem loco cū corpe nō glorioſo: qđ tñ nec fides nec auctas hz ⁊ demōſtratiua rō ꝓdicit. aliqd tñ appentie ꝓ ſe videt hre. nam ſīl in corpibus nō glorioſis ipſa groſſicies ꝓſtat pedimentū ne duo corpa poſſint eē ſīl in eodē loco: q̄ vnū alteri reſiſtentiā facit: ita groſſicies iſta p ſubtilitatē glorie dīnitus amouetur vt nō glorioſum neḡat reſiſtere glorioſo: ⁊ ſic corpa glorioſa aª corpa penetrabunt nō illa diendo ſz ſubintrādo manēte diſtictōe dimēſionū corpis vtriuſq̄z. Ricar. aūt vbi ſupſcribit q̄ penetra° ianuaꝝ atq̄ celeſtiū ſparum a corp xpi facta nō fuit p dotez ſubtilitatis ſz p dīnam potentiā imediate tñ. vñ ſm euz: q̄ ex decreto dīne ſnie aderit dīna potētia infallibiliter cuiuſq̄z beato: ad hoc vt faciat corpus eē ſīl cū nō glorioſo ſicut ipſi beato bñplacitū erit. Jō magis dr corp glorificatū poſſe eē ſīl cū nō glioſo ꝙz nō glioſum. cū nō glioſo vel glioſum cum glorioſo. q̄ nō deceret dīnā vtutē facere corp glorioſum cū gliōſo: ſīc cum nō glorioſo: q̄ cōdecēs ē q̄ in eis loco ordo ſeruet. ꝓterea nunq̄ neceſſitas aderit nec grauitas vt vm p aliud tranſeat: q̄ nunq̄ vm alteri ſe opponet. Impaſſibilitas 3ª aūt dos impaſſibilitas noiat: q̄uis. n. ipaſſibilitas ſignificet negatiuo mō tñ res p eā ſignata nō ē priua° ſed habit° ſcīt. n. q̄litas in corpe ex redundātia beatitu aīe creata corp ꝓhibet ab oi paſſione ſue pfectōi ꝓtraria, hec ſentit Ricar. in 4°. di. 49. Tal' aūt impaſſibilitas reſultabit ex virtutē aīe ſuū corpus poterē ꝓtinētis: ita q̄ a nullo exteriori agente imutari valebit. ⁊ q̄uis ſanctox corpa ex ꝓtis ꝓpoſita ſint. tal' tñ ꝓietas a ſimodam eq̄litatem ⁊ ꝓcordiā reducet. de tali dote. i. corī. 15. apl's ait. Oz. n. corruptibile hoc induere i corruptionē ⁊ mortale h° induere imortalitatē. ⁊ ite apocal'. c. Jo. ingt. Et mors vltra nō erit neq̄z luctus neq̄z clamor neq̄z dolor erit vltra que prima abierunt. Itē Aug. ad dioſco. ait Ta potentē fecit de° aīam vt ex ei° plena felicitate redūdet in corp° ſanitas ꝓpetua, tres n. impaſſibilitates q̄tum ad pñs ſpectat. diſtinguī poſſunt. ꝓ° primox pentū in terreſtri paradiſo. 2ª ſanctox q̄ ſunt in ce°. 3ª puerox qui ſunt in limbo. 4ª aūt fuit primox pctum i terreſtri paradiſo rpe noce. Erāt. n. corpora ade ⁊ eue impaſſibilia q̄ poterāt nō pati: q̄ ne paterent leſionē ab aliqb° poterant ꝓſeruari. ꝓtm ꝓ ꝓpriam rōnem per quā poterāt nociua vitare. ꝓtī ēt per dīnā ꝓuidentiā que ſic eos tuebat: vt nihil eis occurreret ex ipſoui/ſo a quo lederent. 2ª impaſſibilitas ē ſanctorū q̄ ſunt in ° ⁊ h° ē aliq ° nō poſſe pati. 3ª aūt impaſſibilitas ē pueroꝝ q̄m libo ſunt ſm opionē illox q̄ tenēt q̄ tales pueri non cruciant pena ſenſus erit nihil oio pati: ⁊ h° nō ex potētia reſiſtendi extrinſece leſioi quam nō hebūt. ſz ex ordinatōe mie dī q̄ nō permittz eis aliqd exhiberi p qđ hēant aliquo° ledi. ⁊ h° igr pz q̄ ſi p° reſurrectōem in igne collocarent lederent ab eo niſi dīnit° tuerent. ſec° aūt de corpib° beatox q̄ ſi ponerent ēt i infernō nō ſentirēt aliquā leſionē. Agilitas. 4ª vero dos beatox corpox agilitas dcā ē: q̄ erūt agilia. vñ Iſa. 40. Qui ſpant in dño mutabunt fortitudinē aſſumēt pēnas vt aſle current ⁊ nō laborabunt: ambulabūt ⁊ nō deficient. ſm. n. Ricard. in 4° di. 49. ad mot° agilitatis tria ꝓcurrunt ſ p° fortitudo motoris

Universidad de Deusto
Biblioteca

sue virtutis motiue. 2° habilitas mobilis ad motū. 3° istoꝝ duoꝝ perfecta ꝓiunc° que. s. requirit inter mobile ⁊ motorē. 3ª erit ī beatis p gl'iam aīe iam beate. 2ª erit in corpore p quādam q̄litatē q̄ abile erit moueri fm vo/luntatē aie sue in nullo penit⁹ ei resistēs. que qdem q̄litas dos agilitatis merito nūcupatur. 3° erūt ista duo ꝓiuncta sil̄ p ista eni duo pfecta ꝓiunct⁹ erit int corp⁹ aīam q̄ regrit inter mobile ⁊ motorē: sicut p impassibilitatē pfē vniet aīe vt forme danti ꝓplementū primi eē. vñ aīa ita v'ociter poterit corp⁹ suum mouere sicut sine corpore potest mouere seipsam: q̄ satis innuit Augu. 22. de ciuit. dei. c. 30. d. vbi volet sp⁹ : ibi erit ptinus ⁊ corp⁹ nec tñ p hoc intendit dicere q̄ in instāti ipꝰ moueat. qz nec seipsam. ie corpe posset mouere de loco ad locū i instanti. Et utex Aug. i q̄oibus de resurrectōe ait. Corp⁹ gl' sum vtra qz interualla pari celeritate ꝓtinget sic radius sol': ⁊ hoc dic qz impceptibl'r q̄st mouebit ppt tpis breuitatē fm quosdam.

Ōn q̄ttuoꝝ dotes corporꝝ beatoruꝝ habebūt originem. cap'm 2m.

Ecunda consideratio

circa beatoꝝ dotes ē vñ sancti in corpore ꝓmiabunt⁹. 2° est vñ hēbit originem gl'ia beatoꝝ corporꝝ: fm eni Bonauē. in 4°. di. 49. Est log de dotibus scoꝝ corporꝝ vel q̄tum ad dispōnem vel q̄tū ad ꝓsumma/tōem. 3do° q̄tum ad dispōnem: sic dico q̄ dispositōes dicunt q̄ sunt q̄litates absolute ipsius corpis q̄ dant sibi a deo in reformatōe illius. 2do° q̄tum ē ꝓsummatōez: dico q̄ sunt a gl'ia aie sue ab aīa gl'iosa. vñ sic in pñti aīa in corp⁹ influit ⁊ p illā influentiā corp⁹ ē collocati⁹: corp⁹ est durabili⁹: corp⁹ est virtuosus: corp⁹ est agili⁹ q̄s cū aīa sepatur ab corpe sic dico in ꝓposito suo mō q̄ aīa gl'iosa in corp⁹ suū influens oēs istas dotes ad q̄s dispōnes hēbat p suā reformatōem pficit ⁊ ꝓsummat. vñ credo q̄ si corp⁹ separeť q̄ ēt si ēt claruz ⁊ impassibile nō tñ ita vt nūc. ex his igī p3 q̄ perigit q̄ a deo reformeť humile. s. corp⁹ ⁊ p influentiā aie ista humilitas ꝓsummeť: h' i reformatōe ad phil'. 3. apl's ait. Saluatorem expectam⁹ dñm nr̄m Jesum xp̄m q̄ reformabit corp⁹ humilitatis nr̄e ꝓfiguratū corpi claritatis sue. De influctia aie in corp⁹ suū Diony. ad dioscō. scribit. Beatitudo nō ē corpo/rū sed ab aīabus redūdat in corpa: que aūt sufficiētia hāt dotū ⁊ quō aīa influat i corpus suū ponit Bona. in breuilogo. d. 3d° eni q̄ spūs ill. ārat⁹ ⁊ glorificat⁹ erit in visione lucis eterne iō claritatē suo corpi ministrabit. 2° aūt q̄ dilectōe dīna spūs erit sū' spūal' effect⁹: iō corrūdentē subtilitatē ⁊ spūalitatem corpori suo ministrabit ⁊ impcieť. 3° vero q̄ tētiōe ⁊ possessiōe impassibil' del. human⁹ spirit⁹ oīno impassibilis fact⁹ erit: iō corpi suo tā inmā q̄ extra oīmodā impassibilitatē ꝓsta/bit. 4° demū q̄ ex his trib⁹ iam dictis spūs ꝓmptissim⁹ erit ad tendēdū in deuz. iō in suo corpe gl'ioso summā agilitatē cōicabit. ⁊ sic p has q̄ttuoꝝ dotes fiet corp⁹ spūi total'r ꝓformatū atq̄z subiectū: necnō ⁊ rōe eaꝝ fiet idoneū seq̄ ipm spm̄ ⁊ locari in regiōe celesti q̄ est regio beatoꝝ: q̄ in his ꝓprietatib⁹ seu dotib⁹ corpa nr̄a ce empyreo sit̄ant vt sic aīa cōformeť deo corpus aīe ce^m corpori. Alii celi emp⁹ ce^o planete firmamēto ⁊ elemēta planetis ac p hoc a summo capite deo ⁊ dño ie ꝛ rōo vsq̄z in ozā vestimēti ei⁹ plenitudo dicedine sue redūdet ⁊ q̄tum decet vel est possibile deriueť: iuxt̄ pphicū verbum. Sic vnguēta in capite q̄ descendit in bar. bar. garō. q̄ descendit in ozā ve. ei⁹ sicut ros her. q̄ desc. in mō. syon: atq̄z p hoc q̄si p ierarchicos grad⁹ aīa in pñti vita gradatim p ꝓsideratōez reducať ad suum summū deū in quo beata etnaliter requiesceť.

Ōd ꝓpter meritū q̄ttuoꝝ virtutū cardinalium beatis corpibus quattuoꝝ tribuentur dotes. cap'm 3m.

Ertia consideratio est

q̄re sci in corpore ꝓmiabunt⁹. Circa quā notandū est q̄ 15 he q̄ttuoꝝ dotes corporis redundēt ex subali gl'ia aīaꝝ atq̄z gl'ia aīaꝝ principal'r deť ꝓpter meritū theologicaꝝ ⁊tutū: nihilomin⁹ qz iusti fuerūt in q̄tuor ⁊tutib⁹ cardinalib⁹ exercitati: iō q̄ttuoꝝ dotes merito ꝓsequnt. Cardinales aūt ⁊tutes he q̄ttuoꝝ nuncupant. s. tēpantia prudētia fortitudo atq̄z iustitia. Ad⁹ qdē ⁊tus tēpantie hominē pfecte manifestat luīosum in pñti vita in abūdātia illā refrenādo ⁊ in pspis humiliando iuxt̄ qđ dñs ad hanc virtutem inducens Matt. 5. c. ait. Sic luceat lux vra coā hoibus vt videāt opa vra bona ⁊ gl'ā. p. v. q̄ i celis ē. ꝓpter hāc aūt tā resplēdētē virtutē bitu/

rā in pñti corp⁹ in futuro eornabit quodā° summa luce q̄ claritas noiatur. 2° aūt prudē/xtus multā subtilitatē in hoīe op⁹ : nam p° oīb⁹ trib⁹ tpib⁹ mentē illu⁹ subtiliado extēdit atq̄z dilatat vt de ꝓterito doleat: de pñti or/dinet: ⁊ de futuro disponat: iuxt̄ dine voluntatis normā 5 q̄ dñs Mat. iº. c. ait. Estote prudentes sic serpentes ⁊ simplices sic colūbe. 2° meteꝝ subtili liberalitate disponit oīa tpa bona prudent dispēsando: transitoria ꝓ eternis: iuxt̄ xpi ꝓm⁹ Mat. 6. Thesaurizate vobis thesauros in ce. 2° subtil'r corp⁹ regit sibi sola necessaria mīstrando: iuxt̄ xpi monitōez q̄ Luc. 21. ait. Attendite aūt vobis ne forte grauētur corda vra crapula ⁊ ebrietate ⁊ curis h⁹ vite. 4° subtil'r mētales cogitatōes disponit. ꝓ bñfictis iā receptis timēdo dīnam iustitiā et spando in dīna mia: iuxt̄ verbū pphē q̄ ait. declina a malo. s. ꝓpter dei timorē: ⁊ fac bo^m sc3 ꝓpter dīna spem. vñ tal' prudētia in tal⁹ subtil'r exercitata corpi suo ppetuā subtilitatē acgrit. 3° aūt virt⁹ fortitudis voluntate ope se exercet ꝓpter dīnum amorē sustinere labores: sic apl's dcm̄ ē. Estote fortes i bello ⁊ pugnate cū antiq° serpente ⁊ accipietis regnū eternū. ꝓpterea digne meret corpi acgrere fortitudinē immortalē q̄ ipassibilitas noīatur. 4° aūt iustitia in hoīe exercitata vnicuiq̄z tribuit sua. 3d° summo creatori reddit dilectōem: obediam gl'iam ⁊ honorē: sic Matt. 22. scrip. ē. Diliges. d. d. t. ex. t. c. t. ⁊ i. t. a. t. ⁊ i tota mē. tua. i. sup̄ res tpales sup̄ corp⁹ ⁊ supa aīam: qz q hoc° diligit deū oīa p dcā fuat 2° reddit ipsi hoī odiū ⁊ despectōem: sic Jo. 12. c. dñs ait. Qui odit aīam suā in h° mundo in vitā eternā cu. ea. 3° primo sic sibipsi dilectōem: iuxt̄ ꝓceptū dñi Luc. 10. Diliges ꝓximū tuū sicut teipm. 4° cuilibz alteri creature reddit delectatōem atq̄z dilectōem ꝓpter deum sicut pphā ait. Delectasti me dñe in factura tua. ⁊ sic tal' ē pfecte iust⁹. 3ª hac iustitia. ꝓuer. 15. dcm̄ est: In abūdanti iustitia xt⁹ maxima est. ꝓpterea cū talis iust⁹ nihil sibi retineat 5. ctū iudicium rōnis nihil indebite potest euz gravare: ideo summa agilitate remuneratur.

Ōd in quolibet corpoꝝ glorioso quadruplici ratione varie erunt beatitudinis dotes. Capl'm 4m.

Uarta consideratio ē

quantum sancti in corpore ꝓmiabunt. omnes q̄ppe quattuoꝝ dotes corporꝝ beatoꝝ pfectiores in vº q̄s in altero erūt: 15 in pñti sec'do differt. est intelligi saltē de trib⁹ sc3 de ipassibilitate subtilitate ⁊ agilitate. vñ si aliq̄d corpus beatū ampli⁹ q̄s aliud poderaret necessa° seq̄reť q̄ vtrūq3 alic⁹ ponderis eēt: ⁊ sic ō ipassibilitate atq̄z subtilitate dicendū foret. ō claritate alr satis manifeste appet. nā ⁊ si vnū corpus altero lucidi⁹ ē: non tñ segt q̄ in vtroq3 illoꝝ sit obscuritas q̄dam. Intelligenduz ē tñ fm Bonauē. q̄ pñt rōnes aliq̄ assignari q̄re i beatis possint dotes nō eē eq̄les. nā si quis obstet. d. q̄ magis ⁊ min⁹ dī admirtionem ꝓpriū maioꝝ vel minoꝝ q̄m ibi tm̄ summū ē: vbi nihil admirtū de 3° repit. : sc3 oīes dotes i omnib⁹ beatis nihil hñt admirtū de 3°: g° videť q̄ in oībus equal'r eē debēt. Ad qđ dīm q̄ q̄dā recipiunt magis ⁊ min⁹ p ꝓpriū imirtiones vtputa q̄n vtrūq3 ꝓrioꝝ ē aliqua natura vt album ⁊ nigrū: quedā recipiūt magis p accessum ad cōplemētū: sic sunt illa quoꝝ oppositā sunt priuatōes vt bonū ⁊ lucidū. Dico g° q̄ dotes corpis glorioſi recipiūt magis ⁊ minus p accessum ad fminū nō p immirtionē ꝓpriū. Rursus notandū est q̄ in recipiētib⁹ magis ⁊ minus quedā sunt que dicūt positionem simpliciter ⁊ quedā priuatōem simul ⁊ positionem sicut impassibile qđ dicit virtutem ad non patiendum ⁊ dicit priuationem passionis: similiter subtile ⁊ agile. Et dico q̄ quantum ad priuationem: qz tantum ⁊ vniuersal'r priuat non recipit magis ⁊ minus sed quantū ad positionem que non est in summo: recipit magis ⁊ minus. Et hoc modo patet quomō in beatis dotes possunt non esse equales. Ratio autem quare in vno plus q̄s in altero he dotes perfectiores erunt. potest quadruplex assignari. primo ratione meriti. secūdo ratiōe ꝓmii. tertio ratione diuine ordinationis. q̄rto ratione naturalis dispositiōis. Primo qui dem erunt perfectiores in vno q̄s in altero ratione meriti. Quia. n. huiusmodi dotes sunt ꝓmia que dantur ex meritis: ⁊ merita differentia erūt. ideo ꝓmia esse differentia necesse ē. vnde ⁊ Jo. i 4. dominus ait. In domo patris mei mansiones multe sunt. Nam fm Gregoriū in 4° dialogoꝝ. Et vna ē beatitudo quam illic percipiunt ⁊ dispar retributōis qualitas quā per opa diuersa assequūtur. 2°. aūt erunt pfectiores in vno q̄s in alt'/

Universidad de Deusto
Biblioteca

ro rõe primii quia corporis dotes sicut ex p/
cedentibus patet habebũt originẽ ex influen
tia aie gloriose in deo. Sed quia tales influẽ
ne in beatis dispares erũt. ideo necesse erit p
fectiores esse dotes in vno q̃ in altero. Vn,
de pfectior aĩa fm voluntatẽ suã hẽbit corpus lucidius subtili⁹ ipassibili⁹ ꝛ agili⁹. Erit
nihilomin⁹ sanctor voluntas beata roñi con
iuncta, nec appetet quod ..ó debet, sed volun
tas aie melioris rõnabiliter volet istas dotes
perfectius perfici in seipa. Atq; volũtas aie
minoris vo.. pfici min⁹ fm Ric. in. 4. hoc
eñ de claritate. i. cor. 15. Apl's dicit manife
ste. Stella a stella differt in claritate. per stel
las intelligens ad ...tera corpora fulgida btõ
rum. 3° erit diuersit.. etiã inter dotes coeẽli
um btõr rõe diu.. ordinatõis. Multi quip
pe erunt sancti in gl'ia coequales inter quos
sunt pueri qui cum solo baptismo absq; aliis
meritis ex hac vita decesserunt. Nec tamẽ ex
hoc sequitur q̃ inter eos diuersitas gl'ie non
sit futura: lz substãtialis gloria inter illos nõ
sit diuersa per se sed ex circãstantiis oĩno no/
bis in presenti vita occultis nisi innotesceret
ex reuelatione diuina. 4° fm sco. i 4° erit ẽt
dria inter beator equaliũ dotes rõne natura
lis dispositionis seu c.. lexionis sicut etiã circa finẽ huius sermonis patebit. Per has igi
tur quatuor rones pfectiones etiã erunt cor
poris sensus in vno q̃ in altero atq; inter pa
res diuersi cũ fm perfectiõem ꝛ varietatẽ cor
por btõr etiã ipi humani sensus habeant p
fici ꝛ diuersimode variari.

¶ Articulus ..undus de multiplici ꝛ varia
perfectione corpor beatorum.

Ecundum quidẽ my

steriũ pteplandũ est de beator corpor perfectione. Et circa hoc my
sterium etiã quatuor considerationes ponãtur p⁹
de beator etatibus. 2ª de eor sensibus. 3ª de
eor deformitatibus. 4ª de eor supfluitatibus. In qua etate oẽs beati erũt in paradiso
Primum capitulum.

Rima considerati..

est de beator etatibus. Etas enim
vt ponit Ric. in. 4. sumitur p sta
tu corporis ꝛ virtutis qui ex annis relinquit
in humano corpore fm quez modũ accipiendi
etatẽ dicim⁹ q̃ adam fuit factus in etate vi
rili. Et sic dico q̃ oẽs beati in eadẽ etate erũt
in gl'ia sempiterna quia oẽs resurgent in sta
tu roboris ꝛ naturalis virtutis quã habitu
ri erant si t..tũ virissent vel habuerunt q tũ
vixerunt: hoc est in tempore ad quod ter/
minatur pficiendi motus qui circiter de le
ge cõi est illud tẽpus quo xps mortuus ẽ. vñ
Augustin. 22. de ci dei. c. 15. ait. Quod ꝑmeo
ranit Apls de mensura etatis plenitudis xpi.
sic accipiamus dictũ vt nec vltra nec infra iu
uenilẽ formã resurgãt corpora mortuor: sz ĩ
etate ꝛ robore vsq; ad quã hic xp̃s peruenit
se cognoscim⁹. Propter eñ pfectiõem nature
decet vt resurgant in optimo statu corporis
quẽ habuerũt vel si nõ tm̃ vixerũt erãt natu
raliter habituri. Ille aũt status est in termi
no motus proficiendi. Ex quo patet q̃ puu/
li atq; decrepiti ad predictã oẽs reducentur
etatẽ. Quomõ perfecti erunt quinq; glo
riosi corporis sensus: Cap'm 2m.

Ecunda cõsideratio

est de beator sensibus gloriosis. q
libet eñ sensus erit in sua perfecti
one. Sed aduertendũ est q̃ sicut ex preceden
tibus patere põt aĩa per gl'iam substantialez
glorificabitur in oĩbus quinq; sensibus spũa
libus. Videbit eñ deũ per clarã ꝛ facialẽ co
gnitiõem. gustabit deum per dilectiõem. tanget
deũ per adhesionẽ. Odorabit deũ per trãs for
matiõem. Audiet deũ per sue voluntatis ipletionẽ. Ex his igitur sensibus in aĩa glorifica/
tis redundabit gloria in sensus corporis glo
riosi. Et q̃tomagis erit aĩa glorificata a deo
in sensibus suis. tanto in corporeos sensus ma
ior ex ea gloria redundabit. Propterea de sin
gulis corporalibus sensibus videamus. Pri⁹
quidẽ de visu. Erit eñ visus tante perfectio
nis q̃ ab extrinseco nõ poterit corrũpi vel im
pediri. Nam sñ obstaculo videbit cũcta cor
poralia. Vñ. 12. nobilitatibus decoratus erit
Pri⁹ quidẽ videbit oĩa intra sicut extra, ꝛ cor
da ꝛ corporis armonias atq; interiorẽ mem
bror dispositiõem. Vñ ornentator super ange
licã ierarchiã inquit. Postq; ihesus reforma
uerit corpus humilitatis nostre configuratũ
corpori claritatis sue in illa beata nobilitate
sanctor corpa sibi inuicẽ erunt fulgẽtia ꝛ pu
ritate tranfluentia. Sed hoc intelligendũ est
sicut dictũ est supra in i°. c. articuli preceden/
tis vbi verba gregorii declarantur. 2° vide/

bit oc's subt⁹ sicut supr̃. 3° videbit de longe si
cut de ꝓpe. 4° videbit minima sicut ma. g. naz
videbit atħomũ in orĩẽte lũpẽ in occidẽte ma
neret. 5° videbit retro sic añ non .. vertẽdo.
6° videbit supiora oculos nõ leuãdo. 7° vi
debit inferiora oc'os nõ inclinãdo. 8° videbit
diuersa obiecta ꝛ q̃s infinitos radios tanq̃
vnũ vel q̃s vnitos. 9° videbit q̃libet obiectũ
ꝛ q̃lz pdictor q̃s infinitor radior ab altero
segatim. 10° videbit in nocte sic in die. 11° vid̃
bit oc's clausis sicut apt's. 12° videbit absq;
vllo labore ꝛ infatigabil⁹ oĩa supdca. Ratio
aũt pdictor erit: q̃ corpalis visus subdit⁹ erit
volũtati vt dcm est. vñ Ysai. 65. Videbis ꝛ
afflues ꝛ mirabit ꝛ dilatabit cor tuũ. 2° au/
ditus pficiet. nã nullũ obstaculũ impedire i⁹
poterit vel ꝛturbare. In trib⁹ maxime perfe
ct⁹ erit. Pri⁹ naq; audiet inssi.. oĩs voces ꝛ so
nos ꝛ oĩs cant⁹ toti⁹ celestis regni sine reuer
beratõe aeris. 2° discernet in cantib⁹ ꝛ soni
ꝛ vocib⁹ vnũ ab altero ita distincte q̃ .. ll's
cant⁹ aut son⁹ seu vor ab altero poterit ipe
diri. 3° qdem audiet sine obstaculo oĩs cãtu
sonos ꝛ voces ita de longe sicut de ꝓpe q̃ oĩa
nũc nobis nõ sunt ipossibilia. 3° aũt odorat⁹
tãta pfectõe decorabit̃ q̃ ẽt tres ꝓtinebit in se
virtutes. p⁹ quidẽ odorabit inssi' oĩs odores
tanq̃ in solũ vnus eẽt odor. 2° aũt odorabit
distincte vnũquẽq; odorẽ: ita vt nll's odor ab
alio ipediat. 3° aũt odorabit ō lõgiq; sic ō ppi
q̃ q̃ oĩa nũc a nobis seruari nõ põt. Aduertẽ
dũ est tm̃ q̃ nulla corruptibil' creatura, obiec
tũ delectabile põt eẽ gl'iosis sensib⁹ beator:
nec in visu: nec in auditu: nec in odoratu: nec
in aliquo alio sensu. 4° aũt gust⁹ ꝛ tactus in
pñti vita quodã° ꝓssles dici pñt. nã gust⁹ pti
cularis ẽ tact⁹. tact⁹ qdẽ est in oĩb⁹ subiectis
gnq; sensuum ꝛ in ptib⁹ sensitiuis. Tactus ẽ
gustus ꝛ sensus vlis põt ẽt dici q̃ gust⁹ non
erit in prima in aliquo actu q̃ deseruiat nutri
tiue sed tm̃ in̄tum est apõhensiu⁹ sapor. re
dundabit qdem dulcedo gl'ie aĩe in sensuz gu
stus ꝛ fm quosdã cãbit in ligua ꝛ gustu bea
to quã.. suauissimã humiditatẽ atq; i⁹ sa
porẽ qui corrñdeat pfectiom illi⁹ sancti cui⁹
fuerit lingua. ꝛ cũ tali sapore palatũ ꝛ lingua
in ꝑpetuũ incorruptibiles fuabunt. Ric. tm̃
vbi supr̃ sentit q̃ talis hũiditas ĩ palato ꝛ gu
stu aut fiet a deo p creatõem: aut cãbit̃ in eo
ex vi beatitudis aie. 5° vero tact⁹ pficiet atz
inꝑssibili iocunditate delectabit̃ ac delecta
tõe iocũdabit̃. Qz nempe aĩa quietissima sua
unitate adherebit deo, hinc quippe erit q̃ cor
pi suo iũcta hanc iocũdissimã adherẽtiaz illi
inꝑcietis sed qz aĩa gl'iosa erit in toto suo cor
pore gl'ioso: hinc est q̃ gl'iam suaz toti corpi
suo cõicabit p experientiã tanti altissimi ꝛ gl'io
sissimi sensus q̃ in pñti vita non põt bñ intel
ligi aut credi nisi forte ab his q̃ p priuilegiuz
singulare excessiue .. toto corpe aliquã diui
nã dulcedinẽ experimental'r experti sunt. tal' aut
pfectio sensuũ pdictor sicut ex pcedentib⁹ pz.
pcedet: qz voluntas subiecta de .. corpi ꝛ ei⁹
sensibus ad libitũ impabit: sicqz pbit corpus
cũ sensib⁹ suis aie sicut aĩa deo.

Qñ deformitates in c.. gibus reformabũ
tur. cap'm 3m.

Erna consideratio est

de .. ator deformitatib⁹. Dis. n. cor
poralis deformitas fm q̃ accipi põt
er sñia Augu. 22. li. de ci. dei. c. 19. ad ẽttuor
reduci põt. p° põt esse deformitas in colore.
2° in figura. 3° in diminutõe. 4° in supabũ
dantia. Sed qz electi pformes eẽ debent pri
mogenito mortuor filio dei dño Jesu xpo ĩ
quo nulla oĩo deformitas fuit: iõ necesse erit
q̃ in beatis. Pri⁹ si fuit deformitas in colore
sicut ꝓtingit in indiani.. vel in q̃buscũq; aliis
turpiter coloratis reformabit̃ ad pulchritudi
nẽ formosi coloris. 2° si fuerit deformitas in
figura: qz deformis erat in vultu vel erat gi/
bosus seu claud⁹: ꝛ sic de ꝑsl'ibus reformabi
tur ad formosam figurã: vnde ẽt cicatrices
que mõ videnť ad indecentiã erũt in mẽbris
ad decorem: .. pterea Aug. in̄gt. Decebit in il
lo nouo seculo vt indicia glorioson vulnerũ
i.. la immortali carne cernant: q̃uis oĩa que
tunc apparebũt vicia non erũt reputanda sz
vtutis illg⁸: sic. i. cor. 15. apls ait. q̃ resurget
in virtute. Ipse quoq; dñs cicatrices retinu
it quas in iudicio demonstrabit. d. illud Zach.
13. His plagis plagatus sum in domo corum
qui diligebãt me. 3° si foit deformitas in di
minutione: qz fuit nimis puus seu defecit i mẽ
bris ad q̃titatem ꝛ integritatem debitã redu/
cẽ: qz fm apl'm. Mortui resurget incorrup
ti. i. integri ꝛ pfecti. 4° aũt deformitas fuit i
abundantia sicut in gigante vel in alio nimis
magno: aut habuit superflua membra ꝛ con
similia: omnes tales ad debitam formã refor/
mabuntur. ꝛ sic corpora beatorum sine omni

deformitate resurgent: qz oīs deformitas ad aliqđ vicīū nature ptiner. ſz fm Aug. vbi sup̄ Corpa beatoz resurgent sine vllo vicio sua/ rā integritate nature. ꝓcedat in supradictis Bonauē. in cētilogo z Ric. in .4.

Đō in corpibus beatis ꝓseruabunt vngues capilli z intestina. capl'm. 4m.

Uarta consideratio ē

de beatoz corpoz supfluitatib⁹. Circa hoc aūt fm Ricā. in 4° di. 44. Notandū est qz in humano corpe q̄dam sunt de principali intētōe nature: q̄dam aūt sunt ō scōaria ipsius nature intentōe vt ea q̄ sunt ad pfectōm ꝓseruatōem⁹ q3 decorē sicut in arboribus⁹ folia eē ꝓtingit. vñ phūs 2° de aīa dicit qz foliū corticis est ornamentū: corter autez fructus: sic in humano corpe sunt capilli z vngues: pili aūt barbe fm Aug. 22. de ci. dei. c. 4. Non sunt ꝓ munimēto ſz ꝓ virili ornamēto ſ z qz in hoīe nō tm resurget id qđ est ō pria maria ei⁹ pfectōe. z ꝓma nature intētōe, sed ēt id qđ est de scōaria eius pfectōe: z scōaria nature intentōe. iō vngues pili barbe z capilli in hoīe beato resurgēt z erūt in padiso: vñ Jar. 19. Dñi capilli capitis oēs nūerati sūt. z Lu. ii. Capill⁹ de capite vro non pibit. Ad uertendū est tñ qz vngues z capilli capitis et barbe resurgēt in illa q̄titate q magis erit ad ornamentū corpis z decorē. vñ nō est intelligendū qz resurgat gcgd p̄ sonsurā vel rasurā de supdictis amotū ē nā sic ait Aug. in enchirū. 52 c. z Jar. recitat in 4° di. 44. c. 2.

Indecoz ibi aligd non erit nec tñ intelligendū est qz resurgat ꝓpter eoz q̄ sunt de pfectōe nature intētōe ꝓseruatoz: qz īcorruptibili corpora resurrectura sunt ꝓpter ornatū atq3 decorem nequ ꝓpter scōariam pfectōem nature. Itē fm Bona. vbi sup̄. Intestina sunt de nature pulchritudine. vñ Aug. li. de ci. dei ait qz in glia sempiterna in teriozib⁹ viscerib⁹ q̄ nūm dec⁹ mō vident hīe ita pulchritudo rōnis delectabit vt oī forme appenti q̄ oculꝰ placet fm mentis iudiū ꝓferatur.

Articls terti⁹ qz glibet beat⁹ omībus aliis beatis p quandā emanationem q̄drupl'r ptic̄ipat gl'iam suam.

Ertium mysterium est

de beatoz corpoz pticipatōe z cōicatione. Dia quidē corpa beatoz ita ō longe sicut de ꝓpe p totū celoz regnum gloriosis corpis sensib⁹ ꝓportionabl'r in obiectū ꝓstituta sine fine ꝓseuerabūt: ita vt glibet beatus oīb⁹ z cuilibet sit obiectū z sibi oīs. z q libet. Quattuoz q̄dem singulares delectationes pticipabit z cōicabit quilz beat⁹ oīb⁹ gloriosis p sui corpis instrm. primā in odore, secundā in voce, tertiā in splēdore, qrtaz in pulchritudine z colore.

Đō glibet beat⁹ cōicabit oībus aliis gloriosis singularem odorem z in ḡbus per odoratum delectabuntur. capl'm p^m.

Primo quidem partici

pabit glibet beat⁹ tam delōge q̄s de ꝓpe oībus gl'iosis singularē delectatione in odore. nā glibet beatū corp⁹ p totum paradisum spirabit pticularē fragrantia singularis odoris in sua vltima pfectōe. Dane delectatōem de oībus sanctis, sancti oēs pticipabūt sine vllis trib⁹ ꝓ⁹ sine cerebri resolone. eō mō odorat⁹ sentire non pōt nisi fiat in cerebro resolutio quedam ſ° sine terrestri fumositate z euaporatōe odoris. Odor etenī rei gdam est vapoz terrestris ab ea ꝓgrediens. vñ nisi teneat includa: euaporat atq3 odorem perdit ſ° sine odorate rei putrefactōe. Eō mō per multā odoratōem z applicatōem putrescit pomū qz attractio fit odoris. Dia aūt ista defectibilia q̄ sunt in mūdo nō erunt ī padiso in tribus aūt oīs beati per odoratū maxime delectabunt ſ⁹ in odore corpis xp̄i. vñ cantic. i. In odorē curremus vnguentoz tuoz. 2° in odore virginis gl'iose. ꝓterea canit. ꝫ. de xgine ascēdente cū aīa z corpore oīs beati dicunt Que ē ista q̄ ascendit p desertū sicut virgula fumi ex aromatibus mirre z thuris z vniuersi pulueris pigmentarii. 2° in odore oīum beatoz sicut pdcm est. vñ apocal. 5 Habētes singuli cytharas z phialas aureas plēas odoramentoz. Cytharē sunt corpa sanctoz sic patet infra sermone. 69. ar. 2 in prin°. Phiale sunt quedā vasa lucida atq3 lata z desīgnt aīas beatoz q̄ deū vident z ample amant. z hec sunt plena odoramentoz.

Đō vor cant⁹ z melodie cuiusz gl'iosi in auribus oīum beatoz singulariter resonabit z in quib⁹ aliis armoniis sancti delectabunt.

Capl'm 2m.

Ecundo participabit

tam de longe q̄s de ꝓpe singularē delectatōez in voce. nā quilz beat⁹ cantabit in ꝓpria corporali z singulari voce q̄ ab oībus pticul'r discernet: in trib⁹ audibilib⁹ spaciis nr̄ delectabunt oīs celestes ciues ſ⁹ in laudib⁹ z canticis oīum beatoz. vñ Apoc. 19. Joan. Audiui laudes spūal'r audiuit. z de illis ait. Audiui hec audiui vocē. q. tubaz multaz in ce° dicentiū alla: laus: alia: z viri⁹ deo nro. Laus quidē rōne bonitatis q̄ attribuit spūi sancto. Alia rōne sapie q̄ attribuitur pri deo nro. s. cantari ꝺz in scla scl'oz Amen. 2° in ꝓsonantius ozbium firmamēti z septē planetaz fm quosdā. vnde Job. 38. Concētu celi qs dormire fecit. ꝫ. delectabunt in armonia q̄ttuoz elementoz ꝫz illos. vñ sapie vlti. In se. n. eleméta duz quer untur sicut in organo q̄litates immutant z oīa suū sonum custodiūt. z loquit de tpe post resurrectionem.

Đō quilibet beat⁹ particulari suo splendore atq3 colore totam celestē curiaz illustrabit. capl'm 3m.

Ertio participabit taz

de longe q̄s de ꝓpe singularē delectatiōne in splendore. nā qlibet beatus corp⁹ suo singulari z pticulari radio z colore totū paradisum irradiabit refulgens amplius q̄s in pñti vita capere possit intellect⁹ humanus. Est tn intelligendū fm Ricar. in 4° di. 49. q̄ differunt pdicte luces corpoz beatoz a luce corpis xp̄i z inter se fm magis z min⁹ qđ notat apl's. 1. cor. 15 d. Alia erit claritas solis: alia claritas lune: alia claritas stellarū. Stella enī a stella differt in claritate: sic z resurrectio mortuoz. Sicut etiā dicit Jarc. sen. d. 49. Erit claritas corpoz differens fm dīaz glie aīaz: qđ quidem rōnabile est. nā ex claritate beatitudis aīe in corp⁹ claritas redundabit sic iam dcm est. ꝓpterea fm ꝓportiōem q̄ beatitudo aīe xp̄i excedit cuiuslibet alterius aīe beatitudinē: sic z lux xp̄i lucez futurā ī q° tūq3 beato supat z excedit. vñ in pdicto apl'i verbo claritas corpis xp̄i claritati solari assimilat: iuxta illud malac. 4. Vobis timētib⁹ nomen meū orieť sol iustitie. i. xps. Claritas aūt alioz btoz respū xp̄i stellaz lui ꝓparat claritas xo xgis gl'iose fm quosdā ꝓparat lune. Cōparari etiā pōt lune claritas, puerox qui post baptismū moriunt anteq3 perueniant ad annos discretionis. Nam sicut luna a seipsa non hz lumen sed ab ipso sole: sic z isti gloriā minime habēt ex ꝓpriis meritis sed ex merito xp̄i. Baptismus. n. in quo abluti sunt ex xp̄i passione efficaciam habet.

Đō quilibet gloriosus totam celestem curiam sua particulari pulchritudine delectabiliter decorabit. capl'm 4m.

uarto participabit taz

delōge q̄s de ꝓpe singularem delectatōem in colore z pulchritudine. naz qlibz beatū corpus dotatū erit z ornatū colore formositate z pulchritudine singulari: qz fm Sco. glibet hēbit pl'rē colorē ꝫz gradū complexionis sue z fm merita sua. Erunt igit tur corpora beatorum non tantum lucida. ſz etiam colorata colore z ꝓ pulchritudine singulari. vnde Aug. 22. de ciui. dei. c. 19. ait. Dis pulchritudo est ptium ꝓuenientia cū quadaz colozis suavitate: sed corpora gloriosa pulcherrima erunt: ergo habebunt suavitatem colozis huius sen. est etiam Bonauen. in q̄rto di. 49. vbi exemplum ponit de ense qui nō tantum splendorem sed etiam habet colorem.

Item de carbone qui per sui naturā alicui⁹ colozis est z aduemente igne efficitur lumino⁹ sus: sic beati habēt corpa colorata ꝓpter naturam q̄ttuoz elementoz z eoz qualitatuz ex quibus humana corpora ꝓstant sed luminosa sunt ratione lumis supadditi. z iterū Sco. tus vbi supra ingt qz corpora beatoz erunt clara. Claritas aūt hec est refulgentia q̄dam z addit super lucem z colorem sui manifestationem ꝓ q̄ſ⁹ dicit perfecte manifestationez sui. ſ⁹ modo quo dr clara lux vel clara vitas. clara intelligentia. Hoc igitur modo erunt clara corpora beatoz: quia habebūt pfectā manifestationem colozis sui eo q̄ habebunt colorem perfecte sui manifestatiuuz. s. per totum paradisum. nā quilibet habebit colorez pulcherrimum sue complexionis. nec oēs hēbunt eundē colorem: nec fm eundem graduz q hñt ſil'em colorem eo q̄ cōmensuratōes colorum sequent̄ ꝓmixtiones primarū qualitatum sic ꝫz diversas cōpleriones hēburt varietates colorū quēadmodum z mō magis delectatur vn⁹ in v° colore q̄s in a°: qz ꝓueniens est sue ꝓplexioni. nec insup oēs erunt eque clari ēt hñtes ſil'em ꝓplexionē ꝫz fm merita sua iuxta illud apl'i. i. cor. 15. Stella a stella dr in cla-

Universidad de Deusto Biblioteca

ritate. hec fm sco Ric. vbi supza addit q etiã non oẽs corpis partes i quolibet sancto erũt eque clare z colorate: sed fm proporcõem illam quã magis requirit corporis pulchritudo. Dia aũt supradicta resultant in pulchritudinẽ admirandã. Festinemus igitur ingredi hanc gloriã sempiternã vbi est certa securitas secura tranquillitas tranquilla iocunditas iocunda formositas formosa societas: et eterna festiuitas. Ad quam miseri corditer nos perducat ipe rex glorie dominus ihesus xpus Qui cũ pre z s.s.vi. z regnat in secula seculorum. Amen

Sabbato post resurrectõem de accidentali gloria que est in btis. Sermo. 64.

Ecce quam bonum z

Ecce q̃ iocundum habitare fratres i vnũ. ps. 132. Quam ad tertiũ beatorũ premiũ descendamus quod accidentalis gloria nũcupatur. Est em gloria accidentalis q̃ bonũ creatũ habet p obiecto que ideo sic denominatur: quia glorie premiũ no est de rõne beatitudinis aie nostre eo q̃ sine illo vere põt esse beata. Vnde Aug⁹. in li. 5. conf. inter principiũ z mediũ de bonis creatis ad deũ loquẽs inquit. Btus aũt qui te scit etiã si illa nesciat, qui vero z te z illa nouit nõ ppter illa beatior. sed ppter te beatus est. Quod aũt sit illud bonũ quod habet accidentalis gloria pro obiecto. Dicendũ q̃ nihil aliud est q̃ gaudiũ quod ex amore proprio z cõi actiuo z passiuo inter beatos habito generatur. Et in hac gloria consistit octaua contẽplatio de gloria paradisi. Hoc igitur gaudiũ contẽplans propheta quasi inuentiue atq̃ admiratiue ait. Ecce q̃ bonũ z q̃ io. ha. fra. in vnũ. In quibus verbis tripler mysteriũ de accidẽtali gloria declaratur. Dm est gloriose singularitatis. ibi. Ecce q̃ bonũ. 2m est gloriose iocunditatis. ibi. z q̃ iocundũ. 3m est gloriose societatis. ibi habitare fratres in vnum.

Articulus primus de q̃druplici pmio btor.

Primũ mysteriũ est

Primũ mysteriũ est gloriose singularitatis. q. videret propheta in spũ eleuatus accidentalẽ gloriã btorũ z de gloriosa singularitate innumerabiliũ beatorũ admirans ait. Ecce q̃ bonum Quatuor quidẽ sunt principalia bona quibus beati in pria premiabuntur. Dm dicitur aurea. 2m aureola. 3m palma. 4m fructus. Dõ propter tria gloria substantialis aurea nominatur. Capitulum pm.

Primũ premiũ dici

Primũ premiũ dicitur aurea: z hoc est substantiale premiũ btor. i. merces incorruptibilis in etna vitate bonitate z maiestate. Coparatur autem talis merces auree corõne propter tria. Do propter meritũ. 2o propter regnum. 3o propter premiũ. Do propter meritũ quia sicut corona est aurea: sic tale premiũ nõ respondet generi opis: sed radici charitatis z aliis virtutibus gratia charitatis. Quam si finalis charitas amittatur illud premiũ nulli datur z hec charitas in auro incorruptibili denotatur. 2o propter regnũ: quia sicut corona debetur filio regis. sic per hoc premiũ sublimatur iusti ad heredit tẽ eius regni. glie. cũ btus regni celestis gloriosus rex erit sicut promittit dominus. Isai. 25. ō. Venite benedicti patris mei. possidete vo. re. a constitutõne mũdi. Et Apoc. c. 1. de dño scribitur q̃ est primogenit⁹ mortuor z princeps regũ terre. Et sapie. 5. Accipient. s. sancti regnũ decoris z diadema speciei de manu dñi que sunt gloriosa cognitio oim creatorum in lumie dei. sicut. ps. inquit In lumine tuo videbimus lumen. 3o propter premiũ: q̃ sicut in corona q̃stũ in se est nõ est reperire principiũ neq̃ finem: sic nec in premio qđ sancti consequũtur quod est deus. nõ reperit principiũ neq̃ finis. Insuper quia sicut corona que est circularis ad eundũ punctũ a quo incipit terminatur ita p̃r ipm premiũ essenciale creatura rationalis. Primo principio cõiungitur a quo inesse per creatõem eruit. Et quia est bonũ increatũ de quo capitur ista merces: ideo varie nominatur. Vnde nũc methaphorice dicitur aurea. nunc premiũ substãtiale nunc premium essenciale.

Quod propter tres virtutes aureola beatis datur. Capm secundum.

Ecundũ premiũ au

Secundũ premiũ aureola nũcupatur. De qua tria consideremus. Primo quid est aureola. 2o quibus datur. 3o quare datur. Primo consideremus quid est aureola. Aureola siquidem est gaudiũ de operibus a se factis rationem habentibus victorie excellentis. Per hoc eiũ apparebit exterius in corpore quidaz

de aureola.

decor qui predictũ interius gaudiũ, exterius declarabat fm Ric. Et quo patet q̃ aureola est gaudiũ de bonis creatis non quibuscunq̃ sed priuilegiatis priuilegio victorie excellentis. Dicitur aũt aureola respectu cuiusdã vocabuli diminutiui ad designandũ quod est minimum premiũ q̃s aurea. Figurata cũ fuit aureola Exo. 25. vbi dicitur de tabula que ponebatur super archã. Interrasile vt dicit brito in summa z Nicolaus de lira super hoc dicitur interpolatum celatura z plano. Palmũ em intercelaturas quasi rasum videtur z declinatur hic z hec interrasilis. z hoc rasile. z corr. pcl. vt addit marmotretus. Facies illi labiũ aureũ per circuitũ z ipsi labio corona interrasile alta quatuor digitis. z super illam alteram coronam aureolã. In quo significatum fuit q̃ aureola est aliquid accidentale superadditũ aureole. Hec ric. vbi supra. 2o consideremus quibus aureola dat. fm ei Bonauẽ. Aureola est gloria incorruptionis fm actum p̃fectissimũ triũ virtutũ animi. rest quippe naturales potentie. scz rationalis irascibilis z cõcupiscibilis in actus perfectissimos egrediuntur respectu fragilis carnis tribus virtutibus informate. scz prudentia. fortitudine z temperantia. Primo quidẽ rationalis per prudentiam operatur actum difficilimũ quẽ transfigit z exercet in carne que agrauat animã. Et hoc est in fide z moribus alios edocere quod quidem officium est doctorum et predicatorum verorum. Et talibus aureola preparatur que est gloria de incorruptione doctrine ad alterum mente z verbo prolate. De qua prima thes. 1o. Que est enim spes nostra z gaudium aut corona glorie. Nonne vos añ deũ. Nec tamen intelligendũ est scõm doctores q̃ aureola debeatur prelatis quibus ex officio competit predicare z docere: sed quibuscunq̃ qui exercent licite actum istũ. Nã nisi prelati quibus competit predicare actu predicent, aureolam minime consequuntur. quia aureola non debetur habitui: sed actui pugne. Iurta illud Apli. i. thi. 2o. Non coronabit nisi qui legitime certauerit. Secundo irascibilis per fortitudinẽ operatur actum difficilimum quem in carne transigit z exercet mediãte carne. sicut sustinere mortẽ pro iusticia z veritate. Iurta illud Isai. 5. Beati qui persecutionẽ patiuntur propter iusticiam quoniã ipsorum est regnum celorum. Et Jo. 15. Maiorẽ charitatẽ nemo habet z. Et hoc faciunt martyres ratione cuius debet eis aureola martyrii. Est nihilominus aduertendum q̃ tale martyriũ ad hoc vt aureolã consequatur debet habere tria. Primo penã acerbã. Secundo causam iustã. Tertio voluntatem promptam. Primo quidem debet habere penam acerbam. sed inter oẽs illas exterius passiones mors optinet principatũ. Propterea dolor tactus omnibus aliis doloribus pre-eminentior est. z ideo in hoc glorioso est triumphus. Secundo debet habere causam iustam que est ipse xps cum mertyr faciat causa non autẽ pena. Tertio debet habere volũtatem promptam. Nã martyrio non debetur premium fm hoc q̃ exteriori affligitur: sed fm q̃ voluntarie sustinetur quia minime quidem meremur nisi per ea que intranos sunt z non per ea que sunt extra nos sicut nec vtiq̃ demeremur. Insuper quanto id quod quilibet voluntarie sustinet voluntati difficilius est tanto voluntas que p̃pter xpm patitur in xpo firmior demonstratur z ideo excellentius premium ei debetur. Nec tamen intelligendum q̃ cicatricum decor que in martyrum corporibus apparebunt debeat aureola dici quia quidem martyres cicatrices non habebunt. Vtputa qui sunt submersi vel fame inedia aut carceris squalore perempti: z isti tamen aureolam cõsequuntur. Tertio concupiscibilis p̃ temperantiam exercet suũ perfectissimũ z difficilimum actum qui est semper seruare carnẽ suã immaculatã quod z virgines operantur. ppterea z aureolam virginũ consequũtur. Illis tamen virginibus aureola preparatur que in virginitate perseuerandi, perpetuo propositum habuerunt: licet hoc propositum fuerit interruptum integritate carnis nihilominus remanente dum modo in fine vite inuenantur ad primũ propositum rediisse: quia virginitas mentis vtiq̃ reparari potest carnis nunquam fm Jero⁹. Si qua autẽ sit virgo carne: nec propositum habuit perpetuo virginitatẽ seruare aureolam non meretur. Non est dubium tamen quin sit habitura spãle gaudium super substantiale de incorruptione carnis. Sicut etiam innocentes de hoc priuilegio gaudebunt q̃ immunes a peccato fuerunt quibus non habuerunt opportunitatem peccandi. Sed quid de illa que violenter oppressa amisit virgini-

tatē carnis non mētis. Dicendus ꝑm Ric. q̄ talis aureolā nō amittit. Propterea btā Lucia ait Si me inuitā violari feceris mihi castitas duplicabitur ad coronā. Quod quidē non ē intelligendū de aureola duplicata: sed q̄ uplex premiū reportabit. vnū de virginitate seruata ⁊ aliud ꝓ iniuria passa. His concordat Aug⁹ li°. i. de ciui dei. c. 19. d. de violenter oppressis. Quis sana mente putauerit se perdere pudicitiam si forte vi apprehensa ⁊ oppressa carne sua exerceat ⁊ expleatur libido non sua. Si em̄ hoc mō pudicitia perit. profecto pudicitia virtus animi non erit. Et infra. Quo circa proposito animi permanente per quod etiā corpus sanctificari meruit: nec ipsi corpori aufert sanctitatem violētia libidis aliene. quam seruat perseuerantia continentie sue. Et infra etiā subdit. Non amittitur corporis sanctitas manente animi sanctitate etiam corpore oppresso: sicut amittitur corporis sanctitas violenta animi sanctitate etiā corpore intacto. Sicut em̄ integritatem mētis deus restaurare pōt mediente mentis corrupte pnō q̄uis facere non possit quin fuerit corrupta. Ita integritatem carnis restaurare pōt q̄uis facere non possit quin fuerit corrupta q̄uis carnis integritas ad id quod ē de essencia aureole non possit nec̄aria reputari. Tertio c onsideremus quare aureola datur. Ubi notandum est q̄ dantur predictis he tres aureole propter tria signa. Primo i signū triūphationis 2° in signū donationis 3° in signū conformationis. Primo siquidē dātur in signum triūphationis quia isti tres hostes in pugna triūphaliter prostrauerunt. scz mundū carnē ⁊ demonē. Martyres em̄ vicerunt mundum, virgines vincunt carnē. predicatores vincunt dyabolum quem non solum de se: sed etiaz de cordibus aliorum expulerunt. In horuz mysterium tria habebant aureolas in veteri testamento. sicut legitur exo. Altare incensi. Archa federis ⁊ mensa propositionis. Primo designat aureolā martyrū q̄ corpa sua sub altari passionis immolauerunt. 2ª virginum q̄ sicut archa federis fuit ītus ⁊ extra auro decorata ita virginitas mentem ⁊ corpus exornat. 3ª predicatoꝝ quia sicut mensa propositionis ministrant doctrine veritatis panes. 2° in signum donationis: quia em̄ hi tria maria dona dño obtulerunt ideo his tribus aureolis premiantur. Primo em̄ martyres obtulerūt dño sustinentiā mortis pēr acerbā penam. 2ª virgines obtulerunt carnē propriā puram ⁊ incorruptam. 3° predicatores obtulerunt fidei ⁊ mōrum doctrinā veram. 3° in signum conformationis. Conformabuntur aūt capiti suo xpō qui fuit martyr virgo ⁊ doctor. Primo qui dem fuit martyr ꝑm q̄ a mundo passionem sustinuit. Propterea Jo. 18. c. ait. Ad hoc veni in mundū vt testimoniū perhibeā veritati. quia testimonij non tm̄ verbo sed morte sustinendo perhibuit. Et iterꝝ in. 17. c. ait. Confide ego vici mundū: i. impias tyrannias ei°. 2° fuit virgo ꝑm q̄ puritatē seruauit vincendo concupiscentias carnis non i se q̄ nunq̄ potuit habere sed in aliis sicut aliqs vincit principem vincendo robur exercitus sui. 3° fuit doctor ꝑm q̄ veritatē mundo manifestauit. ⁊ per eā diabolicas fraudulentias superauit in se ⁊ in mēbris suis. Propterea Jo. 12. c. ait. Princeps huius mundi eicietur foras. Hi oēs qui per conformitatē secuti sūt cristum per gram̄ in pñti seculo ideo per adeptionē aureole nunc secuntur im̄ per gloriā i celesti regno. vnde Apoc. i 4. c. scriptū est. Hi sunt qui cum mulieribus nō sunt coinquinati virgines em̄ sunt. hi secūtur agnū quocūq̄ ierit. hoc dicit q̄tum ad virgines. Hi empti sunt ex oibus primitie deo ⁊ agno. hoc dicit quo ad martyres. Et in oꝛe ipsoꝝ nō est inuentū mēdaciū: sine macula em̄ sunt ante thronum dei hoc dicit quo ad predicatores. Hi quo ad virgines oñdit q̄ habuerūt triplicem virginitatē sicut xps. s. corporalē mentalē et virtualē. i. ꝓpter deū. De his tribus. i. cor. 7. Apls ait. Mulier inupta ⁊ virgo cogitat q̄ dñi sunt vt sit casta corpore ⁊ spū. Hi habuerunt virginitatē corporalē. Propterea Jo. ait. Hi sunt qui cū mulieribus nō sunt coinquinati. s. corpore: sed incorrupti perseuerauerunt. 2° habuerūt virginitatē mentale que dignior est q̄s corporalis. Et de hac subiungit virgines em̄ sunt. s. mente. Quid em̄ prodest apud deū virginitas corporis nisi assit virginitas cordis. De tali corde corrupto ecclē. 20. c. scriptū est. Cōcupīa spadonis deuirgīauit iuuenculā. Spado intelligitur qui ad coitum ineptus est. Unde ⁊ solo corpore mūdus signare pōt qui iuuenculā. i. aiam suā per concupiscentiā et malis concupiscentiis ꝓdeuntem corrupit ⁊ sic amittit virginitas mentis. Hi habuerūt virginitatē virtualē quia nec duo p̄

dicta habuerūt ꝓpter gloriā mūdi sed cuz vera humilitate ad gl'iam xpi. Sicut em̄ virgines est imunitas a pollutione hoim̄ sic humilitas est imunitas a pollutōne demonū. Sic em̄ demones miscentur aiabus ⁊ eas corrūpunt per superbiam sicut hoīes corporibus ⁊ illa corrūpunt per luxuriā. Unde igitur virginitas virtualē principaliter est grata deo. Et hanc cum aliis duab⁹ habuit xps ⁊ veri virgines imitatores ei⁹. Et de his Jo. subdit Hi sunt qui sequuntur agnum quocūq̄ ierit. Sicut em̄ agno per verā virginitatē conformes fuerūt in terris. sic per verā conformitatē secūtur illū in celis. 2° quo ad martyres subdit. Hi empti sunt ex oibus primicie deo ⁊ agno. Per mortē em̄ a nephariis hoibus violenter illatā a vita ista que inter homines agitur. Empti. i. adepti sunt vt primicie sanctoꝝ ad gl'iam dei ⁊ xpi esse mereātur, vel empti sunt. s. ad gram̄ ꝓe ceteris hoibus per preciosum sanguinē iesu xpi: vt nō solū ꝑformē tur vite xpi per scitudinē morꝝ: sed etiā mortis eius per tollerantiā passionū ⁊ tormentoꝝ. De his quidē erat Apl's qui phil. 3° optat se habere iusticiā que ex fide est iesu xpi ad cognoscendū illū ⁊ virtutē resurrectionis eius ⁊ configurari morti eius per societatē passionis ipius. 3° quo ad predicatores subdit. Et in oꝛe ipsoꝝ nō est inuentū mendacium. licz em̄ corruptōne nature ois homo sit mendax ꝓ privilegio tamen gratie dei hi sunt qui vita non mentiuntur a vera iusticia recedendo. nec verbo mētiri possūt veritatē xpi negādo vl falsā doctrinā predicādo. Unde ⁊ a cōtrario Apostolus. Ro. i. c. de quibusdā ait. q̄ veritatem dei in iusticia detinēt. Sed hi veritatem dei verbo ⁊ exemplo docent. Juxta quod Apl's ait. i. cor. 9. Castigo corpus meum ⁊ in seruitutem redigo ne forte cum aliis predicauerim ipe reprobus efficiar. Unde ⁊ beatus Jo. quasi rationem reddens quare non mentiuntur in doctrina quia scz non sunt corrupti in vita dicit. Sine macula em̄ sunt āte thronum dei. id ē i throno iudicis aspectus examinant semetipsos vt vel maculam non habeant vel contractam mox per penitentiaz purgent. Et sic immaculati coram iudice persuerēt. Quid sit ⁊ cui debetur palma.

Tertium capitulum.

Ertium premuz beatoꝝ multoꝝ dicitur palma quod quidē nec radici. i. charitati nec operi debet sed voluntati. Talē premiū habuit beatus martinus quia martyrium desiderauit: licet opus martirii non fuerit subsecutū. Propterea de ipso ecclesia cantat. Si gladius persecutoris non abstulit palma tamen martyrii non amisit. Et de beato francisco legitur q̄ tribus vicibus mare transiuit ꝓ martyrio assequendo. sed quia im̄ dñs martyrio reseruauit dīni amoris atq̄s illum intendebat decorare suis stignatibus sacris in memoriam sue sacratissime passionis ideo inter fideles vitam finire mirabiliter dispensauit. ⁊ tamē palmam martyrii illi ex singulari gratia reseruauit. Propterea de ipso cantat ecclesia. O martyr desiderio francisce q̄to studio compatiens huic queris quē pass in li° reperis quez aperuisti.

De triplici varietate fructuū beatoꝝ: et qbus beatis detur.

Capitulum quartum.

Uartum premium di

q citur fructus. Et hic ꝑm Bonauē. diuersificatur ꝑm pertinentie diuersitatē que triplex est. s. coniugalis: vidualis: et virginalis. Et de his loquitur dñs Jaz. 13. q̄ quedam semina ceciderūt in terram bonaz ⁊ dederunt fructum aliud centesimum aliud sexagesim̄ aliud tricesimū. Prima est continencia coniugalis abstinens ab oīm coitu illicito non tamen ab omni coitu. Huic correspondet fructus tricesimus. In quo est denarius qui eterna designat: ⁊ ternarius. s. trium bonorum cōiugii videlicet fidei plis⁊ sacramēti q quidem ad denariū refertur. i. ad gloriaz sempiternā. 2ª est continentia vidualis abstinēs in carne corrupta ab omni coitu respectu futuri temporis ⁊ a posteriori tantum. cui correspondet fructus sexagesimus in quo est denarius eterna significans ⁊ senarius operum in quibus ꝓpter denarium eternoꝝ debēt se vidue exercere. ꝑm Apl'm. i. thi. 5. Quorum primū est reddere vicem parentibus. 2m̄ instare orationibus ⁊ obsecrationibus. 3m̄ filios educare. 4m̄ pauperes hospitio recipere. Quintum sanctoꝝ pedes lauare. Sextuz tribulationē patientib⁹ subministrare. 3ª continētia virginalis abstinēs in carne incorrupta respectu cuiuslibet tpis ⁊ psone cui fructus cē

Universidad de Deusto Biblioteca

testimus corrñdet q cõstat ex denario in se ducto. Dñe cõpetit virginib⁹ que i terra manẽtes angelicã ⁊ delectatõib⁹ spualibus plenaz ducũt vitã. ⁊ tñ interi⁹ sibi vacãt ꝓpter eternũ bonũ qõ est denariũ in se ducere/ insupuertendũ est q cũ virgitas sit i carne corrupti/bili ppetua incorruptõis medita⁹ virgitas tria dicit. 2ᵐ est abstinẽcia ab oñi coitu illicito 3ᵐ est abstinẽtia a⁹ oi licito 3ᵐ est integritas carnis ⁊ mentis. Quãtum ad pᵐ dicꝫ habitũ ⁊ huic debeꝫ aurea: qtum ad scõm dicit virtutis statum. ⁊ huic debeꝫ fructꝰ cẽtesimꝰ scꝫtum ad 3ᵐ dicit decorẽ ⁊ huic debetur aureola. fructꝰ aũt in virgib⁹ determiat añ se aureolã: aureo⁹ vo psupponit aureã. vo/luntati aũt ꝺtinen⁹ ꝓpter deũ debeꝫ aurea sz cũ addiꝫ in carne i⁹ corrupta supaddiꝫ ei aureola: qz sic est ꝺtinẽtia in suo summo: vlteriꝰ cũ additur respectu cuiuslibet tpis psone centesimus fructus cõpetit ei.

¶ Articulus 2º de triplici iocunditate oĩum beatorum qua vndiqꝫ letabuntur.

Ecundum mysteriũ ac

cidental' glie beatoꝝ est gliose iocũditatis. s. quã hñt sancti in pria. ⁊ ꝺ hac psal. subdit. Et qꝫ iocũdũ. Jocũditatẽ nempe hẽbũt sancti de oib⁹ creaturis nõ solũ ꝺ creatore: hĩc sapie. 5. scriptũ est. Accipiẽt. s. scẽi regni decoris ⁊ ꝺyadema spẽi de mãu dei. ꝺyadema siqdem spẽi siue regni decoris nihil aliꝺ est qꝫ iocũde videre pulchritudinẽ dei vni⁹ et trini humanitatis xpi creaturaꝝ rõnabilium ⁊ irrõnabilium sensibiliũ ⁊ insensibilium. hinc Aug. 6. musice ait. Pulchritudo nihil aliud est qꝫ equalitas numerosa. vñ vbi nõ est numer⁹ nõ est pulchritudo sicut pz in eo q tm vnũ oculũ hz. simr vbi ẽ numer⁹ sine eqlitate non ẽ plenitudo sicut pz i eo q hz vnũ puũ ⁊ vnũ magnũ. Triplicẽ aũt iocũditatẽ hẽbũt sancti principal⁹ primã supẽ se secdaz istra se. tertiã infra se. ¶ De triplici gaudio qõ hẽbunt sancti supẽ se. capl'm pᵐ.

Rimaz itaqꝫ iocundi

tatẽ hẽbũt sancti supẽ se: sic Isa. 3. testat. ꝺ. Letitia sempiterna sup capita eoꝝ gaudiũ ⁊ exultatõem obtinebũt. Triplici nãqꝫ letitia iocũdabunt: in pa scti supẽ se. pº qz videbunt gliosam xpi aiam. 2º qz videbunt gliosum xpi corpus. ⁊ faciẽ. 3º qz videbũt gliosam ei⁹ vnionẽ. Dº nãqꝫ letabunt: qz videbunt xpi aiam gliosam seu spm. vñ. i. Det. 1. In quẽ desiderant angeli pspicere. s. pp admirandã pulchritudinẽ eius. Oq ⁊ qta erit letitia aiaꝝ videre aiam redẽptoris sui. 2º videbũt xpi corpus gliosum ⁊ faciẽ. O qta erit letitia beatoꝝ cu regẽ celoꝝ in decore suo videbunt: sic Isa. 33. testat. ꝺ. Regẽ. s. celoꝝ in decore suo videbũt. iõ gliosam xpi faciẽ videre expectãs psal. dicebat. Adimplebis me leticiã. v. 1. ait. n. Adimplebis. qz nõ tm erim⁹ pleni nec solũ ipleti sz adimpleti. nã pleni erũt beati de glia primoꝝ: impleti de glia ppria sz adipleti videdo faciẽ Jesu xpi. iõ ingt. Adiplebis me le. cũ vul. t. Nec dicit i vultu tuo: sz cũ vultu tuo. Angli os. n. iplebit in vultu sz homes cu vultu ꝓpter ꝓformitatez homis ad rõm. vñ Jo. 16. c. dñs discipulis suis ait. Iterũ videbo vos. i. ⁊ vos me. ⁊ gaudebit coꝝ vrm ⁊ gauᵐ vrm nemo tollet a vobis 3º letabunt. qz videbũt xpi vnionẽ gliosam: qs enarrare posset gauᵐ qõ hẽbunt sancti cũ videbũt fratrẽ suũ fm carnẽ vez deũ eẽ quem videre spans. Job. 19. c. exultãter ait. In carne mea. vi. deũ sal. meum. hinc ẽt Jo. 10. dñs ait. Eᵃ sum ostiũ p me si qs introierit saluabit ⁊ ingrediet ⁊ egrediet: ⁊ pascua inueniet. qõ exponẽs Aug. ait. Propterea ds factꝰ est hõ vt totũ hoiez in se glificaret. vt sine ingrediat⁹ siue egꝰ diat⁹ pascua inẽiat i suo pastor rº. i. sũ igredi/at ad ꝺtẽplatoz ditatis sũ egrediat ad ꝺtẽplationẽ hũanitatis vtrobiqꝫ ⁊ ex vtroqꝫ ierplicabilẽ letitiã ⁊ gauᵐ erpiet. tria igr ꝑdcã sũt i bõa ꝺ qbº psal. ait. Credo vi. bona dñi in t. v.

¶ De triplici rõne ꝓpter quã sancti gaudẽt intra se. capl'm 2ᵐ.

Ecundaz iocunditatẽ

hẽbunt sancti intra se: ⁊ hoc triplici ratione. pº ratione dispositionis. 2º ratione fructificationis. 3º ratione dilatationis. Primo nãqꝫ gaudebunt intra se ratione dispositionis. Quilibet eniz beatus intelliget in se quãdam innatã ⁊ inseparabilem dispositionem qua possit corpus ⁊ aiaz in glia eternaliter possidere. vnde ꝓpheta in persona cuiuslibet glorioſi ait. hec requies mea in seculum seculi hic habitabo quoniam elegi eã 2º gaudebunt ratione fructificationis. quilibet nãqꝫ beatus diligit semetipsum qtũ scipsum sibi intelligit fruetuosum. s. quo ad aiam ⁊ quo ad corpus. Vñ Mat. 7. Arbor bona fructus bonos facit ⁊ psa. 3. Discite iusticã. Bonos facit fructus. qm̃ fructu adinuentionũ suaꝝ costo qm bene meret. ⁊ sapie. 3. Bonoꝝ laboꝝ gloriosus ẽ fructus. quẽ. s. ipe exprimẽtalit gustat. 3º gaudebũt rõe dilatatõis. Sancti nãqꝫ semper dilatant intellligentiã suã per gloriosam cognitionẽ ad totã perpetuitatã tẽporis in quo sine fine debent gliam possidere. In qua quidem cognitione quis exprimere posset qta gaudebunt ac dilatabuntur coꝺis iocunditate. Vñ ad qnẽlibet illoꝝ psa. 69. c. ait. tunc videbis: ⁊ afflues ⁊ mirabitur ⁊ dilatabitur coꝝ tuuz

¶ De tribus gaudebunt sancti infra se Capitulum tertium.

Ertiã iocũditatẽ ha

bebunt sancti infra se. De tribꝰ eñ maxime letabuntur. Primo letabuntur liberatione beatoꝝ 2º de afflictione dãnatoꝝ 3º de inclusione peccatoꝝ 3º primo letabũtur de liberatione beatoꝝ. Propterea in persona sanctoꝝ ppha ait. Alia nostra sicut passer erep. est de la. pe. la. 2. ẽ ⁊ nos liberati sum⁹. In huius mysteriũ. 2. mac. i. etia in persona btoꝝ dictũ est. De magnis periculis liberati magnifice gratias agimus. s. deo. 2º letabũtur de afflictõe dãnatoꝝ. tanta nempe erit vnio volũtatis btoꝝ cum volũtate dei q nõ poterunt aliud velle qꝫ ipe velit. Propterea simul cũ ipo ꝓgratulabũt pulchritudini iusticie eius fm qꝺ deipo. puer. i. scriptũ est. ego quoqꝫ in interitu vestro ridebo. Et de iustis beatis dicitur. Letabitur iustus cum viderit vindictã. s. cuiusꝫ dãnati. Et iterꝫ ps ait. Super eũ ridebunt ⁊ dicent. Ecce hõ qui nõ posuit deũ adiutorẽ suũ sed spauit in mul. di. s. et ꝓtua. in va. sua. sed nũc ꝓmittur in iusticia aliena. 3º letabũtur de inclusione pctoꝝ. Nam pctã que maxime hoibus nocuerũt post diez iudicii in inferno sicut in loco ꝓꝓrio claudẽt.

¶ Articulus 3º qꝺ ꝓpter tria gaudebunt sancti de superna societate.

Ertiuz mysteriuz cir

ca accidẽtalẽ gliam btoꝝ est glio se societatis. Et de hoc ꝓpha subdit habitare frẽs in vnũ. s. sũmũ bonũ qõ est deus. Societas igitur beatoꝝ ꝓgregata i vnũ ꝓpter tria inenarrabili leticia gaudebit. 1º. p/pter charitatẽ. 2º ꝓpter numerositatẽ. 3º ꝓpter varietatem.

Qõ insimul gaudebunt ex mutua leticia. sancti. Primum capitulum.

Rimo gaudebunt i

simul sancti ꝓpter charitatẽ. Quilibꝫ eñ sanctus diliget quẽcunqꝫ beatũ plus vel minus fm gloriosam perfectionẽ actiuã ⁊ passiuã que erit in sancto. propterea. ps. ait. Vnã petii a dño. s. vitã eternã ⁊ tñ nõ determinat quã vnã petiit vt innuat qꝺ illud est oñe bonũ. Et subdit Hanc requiram. i. itez atqꝫ itez querã vt inhabitẽ in domo dñi oĩbus diebus vite mee. vt videã voluntatẽ dñi. s. tam in se qꝫ in suis beatis ⁊ visitem tẽplum eius. i. totã celestem ihrlm. i. omes beatos: quia sicut alibi idẽ dicit. tunc revelabit dñs ꝺdẽpsa. i. vmbracula mysteriox que i psenti dicta sunt de glia paradisi manifesta fieret. ⁊ in tẽplo eius oẽs dicent gliam. i. amoꝝ. amoꝝ. amoꝝ. In quo maxime consistit gloria paradisi.

Qõ quilibet beatus multipliciter delectabitur in quolibet glorioso. Capl'm 2ᵐ.

Ecundo gaudebunt

insimul sancti ꝓpter numerositatẽ. Sancti nãque dilatant spualẽ atqꝫ gloriosum aspectũ seu intuitũ suũ ad infinitum numeꝝ beatoꝝ in quibus suã acciden talem gloriã debent multiplicare ⁊ de quolibet ⁊ in quolibet multipliciter ⁊ ineffabiliter delectantur sicut ex precedenti sermone ⁊ vltimo ar. 1º clarescere põt.

Eprlogus de tota supradicta gloria paradisi. Capitulum 3ᵐ.

Ertio gaudebunt in

simꝫ sancti ꝓpter varietatẽ. Nã gaudebunt equales de glia equaliũ: minoꝝ de gloria minoꝝ. maioꝝ de gloria maioꝝ. sicut diffuse dictũ est supꝛ sermone. 61. ar. 3. et. c. 2. Hec igitur tripler glia substantialis. ꝺsubstantialis ⁊ accidẽtalis est in quibus clauditur ⁊ ꝺsummatur integritas ⁊ plenitudo oĩm bonoꝝ spectantiũ ad gliꝫ ꝓplemẽtuz. Qualia aũt ⁊ qꝫta sint illa nõ verba mea sed glorioſi anselmi ponãtur. Ait eñ in fine pslꝰ. Exitare nũc aia mea ⁊ erige totũ intellectũ ⁊ cogita qꝫtum potes. Si eñ singula iam predicta delectabilia sunt cogita ⁊ intende qꝫ

Universidad de Deusto
Biblioteca

delectabile sit illud bonū z quale z ꝙtum sit bonū illud quod cōtinet iocunditatē oim bonoꝝ nō quale in creatis rebus sumꝰ erpti: ſz tanto differentius ꝙto differt creatoꝛ a creatura. Si em̄ bona est vita creata ꝙ bona z vita creatrix. Si iocūda est salus facta ꝙ iocunda est salus que fecit oēm salutē. Si amabilis est sapia in cognitione reꝝ ꝓditaꝝ. ꝙ amabilis est sapia que oīa condidit ex nihilo. Deinde si multe z magne sunt delectationes in rebus delectabilibꝰ. qualis et ꝙta est delectatio in illo qui fecit ipa delectabilia. qui hoc bono fruitur. quid illi erit z quid illi nō erit. Certe quicquid volet erit z nolet eē nō erit. Illic quippe erunt bona coꝛporis z aie qualia. nec oculꝰ vidit nec auris audiuit nec coꝛ hoīs cogitauit. Cur per incerta vagaris homūcio queꝛe bona aie tue z coꝛpis tui. Ama vnū bonū in quo sunt oīa bona z sufficit. Desidera summū bonū quod est oēm bonū z satis est. Quid em̄ desideras caro mea ibi est quicquid amas: quicquid desideras Si delectat pulchritudo fulgebūt iusti sic sol Si velocitas aut foꝛtitudo aut libertas coꝛpis tui. vt ei nihil oīo obsistere pōt erunt similes angelis dei: qꝛ sciātur coꝛpus aiale z resurget coꝛpus spūale ptāte vtiqꝫ nō natura. Si longa z salubris vita ibi est sana eternitas z eterna sanitas qꝛ iusti iperpetuū vivēt. z Salus iustoꝝ a dño. Si sacietas. saciabūtur. cum apparuerit gl'ia dei. Si ebrietas inebriebuntur. ab vbertate domus dei. Si melodia ibi angeloꝝ chori concinent sine fine deū laudantes. Si quelibet nō imunda: sed munda voluptas. de torrente voluptatis tue potabis eos. Si sapientia. Jpe deus summa sapientia ostendet se ipsum eis. Si amicitia diligent deū plusq̄ seipsos. z invicem tanq̄ seipsos z deus illos plꝰ ꝙ illi seipsos: quia illi illū z seimicē per illuꝫ z ille se z illos p seipm̄. Si concordia oībus illis erit vna voluntas quia nā illis erit: nisi dei voluntas. Si potestas oipotentes erunt sue voluntatis sicut deus sue. Nam sicut poterit deus quod volet per seipm̄: ita poterunt illi per illū quod volent. Quia sicut illi nō aliud volent ꝙ quod ille: ita ille volet q̄ quid illi volent. z quod ille volet nō poterit nō esse. Si honoꝛ z diuitie deus suos seruos bonos z fideles sup̄ multa ꝓstituet: imo filii dei z dii vocabūt z erūt z vbi erit deꝰ ibi erūt z illi heredes gdez dei coheredes aūt xpi. Si vera securitas certe ita certi erunt vt nunq̄ z nullatenus ista vel potius illud bonū sibi defuturū putent: sicut certi erunt se non sua spōte illi amissuros nec dilectoꝛē deū illud dilectoribus suis inuitis ablatuꝝ nec aliqd deo potentius inuitos deū z illos separatuꝝ. gaudiuꝫ vero quale erit aut ꝙtum vbi tale ac tā tum bonū. Coꝛ humanū. coꝛ indigens: coꝛ expertū erūnas imo erutū crūnis ꝙtum gauderes si his oībus abundares. Interroga itum tua si capere possunt gaudiū suū de tanta beatitudine sua. Sed certe si quis aliꝰ quē oīno sicut teipsum dilig eres eandē beatitudinē haberet duplicaretur gaudiū tuū de tanta beatitudine sua: quia nō minus gauderes ꝓto ꝙ ꝓ teipo. Si vero duo vel tres vel multo plures idipsum haberēt tantūdeꝫ ꝓo singulis ꝙ tum ꝓo teipo gauderes si singulos sicut teipꝰ amares. Ergo in illa perfecta charitate in numerabiliū angeloꝝ z hoīm beatoꝝ vbi nullus alius ꝙ seipꝰ diligit. nō aliter gaudebit quisqꝫ ꝓ singulis aliis ꝙ ꝓo seipso. Si ergo coꝛ hoīs de tanto suo bono vix capiet suum gaudiū quō capar tot z tantoꝝ guandioꝝ Et vtiqꝫ quia ꝙto quis diligit aliquē tanto de eius bono gaudet. sicut in illa perfecta felicitate vnusquisqꝫ plus amabit sine cōparatione deū ꝙ se z oēs alios secū. ita gaudebit plꝰ absqꝫ estimantione de felicitate dei ꝙ de sua z oīm alioꝝ ꝓ secū. Sed si deū sic diliget toto coꝛ de tota mente tota aia: vt tamen totū coꝛ tota mens tota aīa nō sufficiat dignitati dilectionis profecto sic gaudebunt toto coꝛde: tota mente tota aia: vt totū coꝛ tota mens. tota aīma nō sufficiat plenitudini gaudii. Notandū ergo dñe dixi aut cognoui ꝙtum gaudebunt illi beati tui. vtiqꝫ tantū gaudebunt quantum amabunt. tantū amabunt ꝙtum cognoscent. quātum cognoscent te: z ꝙtum amabunt te. certe nec oculus vidit nec auris audiuit. nec in coꝛ hoīs ascendit in hac vita ꝙtum te cognoscent z amabunt in alia vita. Ꝺro deus cognoscam te amen te vt gaudeam de te. z si non possum ad plenū in hac vita v'nam vel proficiam in dies vsqꝫ dum veniat illud ad plenum proficiat hic in me tui noticia: z ibi fiat plena. Crescat amoꝛ tuus z ibi sit plenus vt hic gaudium meū sit in spe magnum z ibi sit in te plenū dñe. De quo per filiū tuum in/bes imo consulis petere z promittis accipere vt gaudium nostrū plenum sit. Deus veraz

pcto dñe quod per admirabilē consiliariū nostrum consulis accipiam quod promittis per veritatem tuā gaudiū meum plenum sit. Ꝺ Je ditetur interim mens mea loquatur de lingua mea. amet illud coꝛ meum. sermocinetur os meū. esuriat illud anima mea: sitiat caro mea. desideret tota substantia mea donec in/trem in gaudiū dñi mei. Qui est trinus z vnꝰ deꝰ benedictus z benedicibilis in secula seculoꝝ. Amē

Dñica in octaua resurrectionis in mane que erunt exercitia beatoꝝ.

Sermo. 65°.

Exultabūt sancti i gloria letabuntur in cubilibus suis. exultationes dei in gutture eoꝝ

Ps. 149. Jam comtemplari libet quid factura sit z in quibus exercitiis se occupabit: illa gloriosa societas beatoꝝ. Et ne in hac noua contemplatione de gloria paradisi vagemur incerti. Ꝓpheta hoc manifestat dicēs Exultabunt sancti in gloria leta. in cubi. suis et de. in gut. eoꝝ. In quibꝰ sacratissimis verbis ostendit ꝓpheta tria mistica exercitia. in quibus glorioſi semper occupabuntur. primū est tripudiare seu exultare sine coreizare: ibi. Exultabunt sancti in gloria. Secundū est sonare ibi Letabuntur in cubilibus suis. Tertium est cantare ibi Exultationes dei in gutture eoꝝ. Que tria mistica exercitia Apoc. 15°. ponuntur. vbi dicitur. Vidi tanq̄ mare vitreum mixtum igne z eos qui vicerunt bestiam z ymaginem eius z numerū nominis eius stantes supra mare vitreum. Et hoc tripudium est. Habentes cytharas dei. et hic est sonus. Et cantantes canticum Ꝺ Joysi serui di z canticum agni dicentes. Ꝺ Jagna z mirabilia sunt opera tua domine deus omnipotens Juste z vere sunt vie tue dñe rex sanctoꝝ Et hic est cantus.

Articulus primus q̄ sancti in gloria tripudiabunt z exultabunt.

Primum misticum

Primum misticum exercitium beatoꝝ erit exultare seu tripudiare z chorezare quia Exultabunt sancti in gloria. Exultare autem nihil aliud est ꝙ gaudium quod est in mente extra per manifesta signa coꝛporis demonstrare. Tria autem maxime necessaria ad tripudium seu chorum. Primū est conueniens locus. Secundū cōueniens cā. Tertius conueniens persona.

De quadruplici stupenda natura loci in quo beati in gloria exultabunt.

Primum capitulum

Primo quidem necessarium est ad tripudium seu chorum conueniens locus.

Quatuoꝛ conditiones debet habere locus. vt tripudio conueniens z aptus fiat: scꝫ vt māsio sit Primo ampla. Secundo speciosa. Tertio luminosa. Quarto vero firma. seu diuturna Que omia hꝫ mansio ꝓꝫ z civitas sūmi regis. pº quidē est ampla. Sicut em̄ inquit apls Ro. 1. Invisibilia em̄ dei a creatura mundi p ea que facta sunt intellecta conspiciūtur. Si gs enim per hec visibilia considerare cupit locuꝫ invisibilis paradisi dei: consideret magnitudinem terre qua maioꝛ in decuplo est aqua Aer decies est maioꝛ ꝙ aqua. Ignis decies est maioꝛ ꝙ aer: Spera ne in decuplo superat ignem. Ꝺ Jercurius in decuplo in spera sua superat lunam. Venus tantumdem superat Ꝺ Jercurium. Sol tantumdem superat Venerem. Ꝺ Jars tantumdem superat Solem. Jupiter tantumdem superat Ꝺ Jartem. Saturnus tantumdem superat Jouez Celum sydereum tantundeꝫ superat Saturnū. Celum crystallinum tātumdē supat stellatū Et celū ēpyreū tantūdē crystallinū. Nūc autem considera magnitudinem loci z latitudinem paradisi Ꝓpterea Baruth. 3. c. admiranter ait. Ꝺ Jsrael ꝙ magna est domus dei z ingens locus possessionis eius. magnus z non habet consummationem. Tante namq̄ magnitudinis est q̄ a nullo circundatur: nisi a solo deo. Unde eccle. 24. ait sapientia dei. Girum celi circuiui sola. Quod non posset verificari de aliquo alio celo. quia nullum eoꝝ a solo deo circundatur. sed ab illo omnia alia continentur. Habet enim integritatem perfectam. Vide ergo ꝙ ampla sit habitatio beatoꝝ. Sed de hoc supra sermone. 41. Articulo. 1°. c. 2. latiꝰ dictū

nō

Universidad de Deusto
Biblioteca

est. 2° est speciosa: q̃ta aũt sit pulchritudo cẽ lestis hinc m̃ gs exprimere posset. cũ. n. dñs creauit vniuersum q̃st palaciũ seu domiciliũ suũ ſm q̃ q̃ueniebat magnificẽ sapie ⁊ clemẽtie sue ⁊ dilecti filii sui ⁊ sponse ac famil sue. hunc mundũ ⁊ terrã oĩb⁹ inferiorem ꝓstituit q̃st stabulũ ꝓ aialibus suis. i. ꝓ homĩb⁹ vt ibi humiliati sub potẽti manu dei i fine exaltarẽtur ad cubiculũ sui ni regis. ꝓptea psal. ait. Mialia tua. i. humanũ gen⁹ hitabunt in ea. s. in terra pasti in dulcedie tua paupi ds. s. padi sum q sol eis q affectu terreno⁹ priuati sũt ꝓpauit ds. vñ Iat. 5. ipse ait. Beati pauperes spũ: qm̃ ipsor est regnũ celor. Si g° tãta pulchritudi ulget stabulũ dei. i. figura huius mundi q tã t q̃ta pulchritudine fulgere dz thalam⁹ summi regis q permanet in eter/nũ. Considẽ pulchritudinẽ mundi ⁊ ascende ꝓ grad⁹ ꝓenumeratos q dz ad empyreum celũ ⁊ ſm quẽlz gradũ elementor ⁊ planetar atq; celor imaginare ſm doc. pulchritudinem ⁊ nobilitatẽ naturã in decuplo supare inferiorẽ: ⁊ miraberis pulchritudinẽ padisi vt si nobilis est terra in decuplo nobilior est aq̃: ⁊ plusq̃ aqua in decuplo nobilior est aer ⁊ sic de singulis vsq; ad empyreũ celum. vnd Eccl'a. 43. Altitudinis firmamentũ pulchritudo ei⁹ est spẽs li in visõe glorie. ⁊ iterum psal. inqt. Quã dilec. ta. t. d. vir. 2. ⁊ de a. mea in atria dñi. sed de h° ẽt in ser. 51. dictũ est. 3° est luminosa: tanti vtiq; splendoris ẽ empyreum celũ q̃ si oĩs firmamẽti stelle lucẽ hr̃ent sol' nihil eẽt in ꝓpatione luciditatis illi⁹: qz si cut in sermõe de aĩa pdcm̃ est hz splend ẽ ⁊ quasi dotes corpis glorios. Addat ꝓ ibi erit non tm̃ lux corpor beator atq; virginis matris dei sz ẽt fulgidissimum corp⁹ ⁊ ai Jesu xp̃i. vñ apoca. 23. scrip. est. Ciuitas illa nõ eget sole neq; luna vt luceãt in ea. Nã claritas dĩ illuminat eã: ⁊ lucerna ei⁹ est agn⁹. ꝓptera aia sapia dr̃i plena sapie. 7. c. ait. Sup salutẽ ⁊ pulchritudinẽ dilexi eam ⁊ ꝓposui ꝓ luce hr̃e illam. 4° est firma atq; durata qz eẽna vñ psal. ait. Regnũ tuũ regnũ oĩum seculor ⁊ dña° tua in oi generatõe ⁊ generatõnem. et Dan. 7. Ptãs eius ptãs eterna q̃ non auferẽt: ⁊ reg^m eius qd̃ nõ corrumpẽt. ꝓptera ps ait. Quia petii a dño hãc re. vt inha. in do. dñi. o. dieb⁹ vite mee. Et h⁹ desiderii alibi rõnem assignat. d. qz Gloriosa dicta sunt de te citas dei. nec ig̃r mir̃ si ꝓpter hec q̃tuor supdicta tale reg^m p̃cio a dño vẽndat' caro. Solent. n. ẽt a iustis venditorib⁹ que cara sunt care vendi. nec ẽt q̃s q̃ amic⁹ dei potuit illõ eme re at z precio mag°. nam ⁊ petr⁹ illud emit supplicio crucis. Paul⁹ amputatõe capitis Bartholome⁹ decoriatõe pellis. Laurent⁹ craticule suppliciis. ⁊ sic de ꝓsilibus multis scut narrat apl's heb. ii. c. ⁊ act. i4. Per multas tribulatões oz nos intrare in reg^m celor immo vt fortiꝰ dicã. Non potuit sufficere p/cium cuiuscũq; ementis nisi filꝰ dei ꝓ supplicium crucis p̃cium integrasset: qz sicut paul⁹ Ro. 8. testat'. Non sunt ꝓdigne passiones h⁹ tpis ad futurã gloriam q̃ reuelabit in nobis. hec q̃ttuor eẽ in loco beator a Jo. in pallegata figura mystice exprimunt'. Dº enizla titudinẽ exprimit. d. Vidi tanq̃ mare. Dare siqdẽ latu est ⁊ latitudinem exprimit padisi. 2° durabilitatẽ in vitro demonstrat: qz vidit tanq̃ mare vitreum. Sz duo reliq̃. s. pulchritudo atq; luciditas insinuant' cũ addit mixtũ igne: qz ignis est pulcher ⁊ lumiosus cẽ dinoscitur.

Propter quattuor causas sancti in gl'ia exultabunt. capl'm 2^m.

Ecundo quidez necessarium

ē ad tripudiũ seu chor⁹ conueniẽs cã: q̃ttuor cãe sunt q̃ maxime pueniũt tripudio: q̃ oĩa scissime. atq; ꝓfectissime ꝓsummabunt' i btis. p^a est iocunditas. 2ª tranquillitas. 3ª sacietas. 4ª ebrietas. Dº erit ibi iocunditas. s. ex visione summi ⁊ aie ⁊ corpis Jesu xp̃i. ꝓptera dñs Jo. 16. discipulis suis ait: Iterum videbo vos ⁊ gaudebit cor vr̃m ⁊ gau^m vr̃m nemo tollet a vobis. et item Isa. 35. ait. Letitia sempiterna sup capita eor gaudiũ ⁊ exultatõnem obtinebũt. ⁊ iterũ alibi dicit. Et aia mea cognoscet nimis 2° ibi erit tranquillitas videlz ex possessiõe dei vñ apoc. i. dr̃. Amodo iam dicit spũs vt requescant a laborib⁹ suis. vt q̃libet dicere possit illud Eccl'a. 51. Judicũ laborãti ⁊ inuenti mihi multã reges. ⁊ item psal. ait. In pace i. idipsum dor. ⁊ requescam. ⁊ Isa. 32. Sedebit populꝰ meus in pulchritudine pacis. 3° erit ibi sacietas ex fruitõe sue ex dña dilectiõe. vnde Luc. 22. saluator ait. Ecce dispono vobis regnũ sicut disposuit mihi pater vt edatis ⁊ bibatis sup mensam meã. non est in hac mensa material' sed spũal' in q̃ tot sunt fercula quot

rex oĩum relucẽt in diuina sapia rões. ꝺ hac mensa puer. 9. scriptũ est Sapia edificauit sibi domũ. s. q̃ assumpsit humanã carnẽ: excidit colũnas septẽ q̃ roborauit ..ckam p spiritũ septiformẽ posuit mẽsam: q̃ rões eternas oĩum in regno suo aĩe regnanti ꝓpauit ⁊ posuit ꝓ ꝓplandas. hec est mẽsa sup quã aĩa in gl'ia saciat': sicut de ea ꝓphã ait. Saciabor cũ apparuerit gl'ia tua. 4ª erit ibi ebrietas. s. ex immẽsa delectatõe: ꝓptera psal. ait. Inebriabunt' ab vbertate do. tue. ⁊ tor. po. t. pocos. Hec q̃ttuor futura eẽ in beatis a Jo. in mysterio demonstrant'. nam p° iocũditas visionis in lucido vitro. 2° tranqllitas possessionis in ꝓmanentia vitri. 3° sacietas fruitiõis in latitudine maris. 4° ebrietas delectatõis seu dilectõis in mixto igne significat'.

Quattuor hẽbũt sancti que ad bene exultandum necessaria sunt. capl'm 3^m.

Ertio est necessarium

ad tripudiũ seu chor⁹ ꝓueniens pso na q̃ttuor ꝺictões vltra tripudiũ artem necessarie sunt psone ad iocũdũ tripudium exercendũ. p^a est corpis formositas. 2ª est corpis fortitudo seu vigorositas. 3^a ẽ corpis leuitas. 4ª est corpis ornatus que oĩa pfecte sunt in beatis. Dº. n. est in eis formositas. vñ Iat. 22. dñs de beatis ait. Erunt sicut angeli dei. 2° ẽ in eis vigorositas. vñ. i. corin. 15. Seminat' incorruptõe: resurget in corruptõe. 2° est in eis leuitas: ró Ro. 8. c. apl's ait. Ipsa creatura liberabit' a seruitute corruptõnis in libertatem gl'ie filior dei. 4° est in eis ornatus. vñ philip. 3. apl's ait. Saluatorem expectam⁹ dñm nr̃m Jesum xp̃m qui reformabit corp⁹ humilitatis nr̃e ꝓfiguratus corpi claritatis sue. hec q̃ttuor oñdit Jo. sãctos in gl'ia habituros. ⁊ ꝺ h° subdit. Et eos q vicerunt bestiã ⁊ imaginẽ ei⁹ ⁊ numer nominis ei⁹ stantes sup mare vitreũ. Oĩs qp/pe impugnationes diaboli mũdi ⁊ carnis ad tres potissime reducunt' s. ad violentias blanditias ⁊ malitias: qz quilibet illor triũ inimicor nr̃or his tribus aĩas iustor expugnare non cessant. sed per dei gr̃am ⁊ p merita Jesu xp̃i oẽs beati de his oĩbus sp gl'iose triumphauerũt. Nã qz expugnauerunt inimicorũ suor potẽtias vicerunt bestiã. i. violentiã crudelitatẽ eor: qz aũt triumphauerũt de eorũ blanditiis vicerũt imaginẽ eius q̃ pulchritudinẽ ꝓfigurat: qz aũt debellauerũt eor malitias vicerũt numer⁹ nois ei⁹: in numero aũt notitia denotat' ꝓpter q̃ oĩa stant sup mare: qz scz inuiolabl'r in subali ꝓsubali ⁊ accẽtali gl'ia p seuerant: vñ ad tripudium apti reddunt'.

Articulus scds q̃ oĩs sancti erũt in gl'ia maxime ꝓpter q̃ttuor pfectissimi cytharedi.

Ecundam mysticũ ex

ercitiuz beator erit sonare. ⁊ de hoc psal. inqt. Letabunt' in cubilib⁹ suis: Cubicl'm quidẽ aie quodã° corp⁹ est. Letabunt' igr̃ sancti in cubilib⁹ suis cum in ꝓpriis corpib⁹ de adepta gl'ia exultabunt: ⁊ gloriaz quã ꝓsequent' a deo ꝓpr is corpib⁹ cõicabũt ex quo ipsi spũs beator erunt pulsatores ⁊ corpa eor instra illor at eor pulsatio sue gl'ie cõica erit. ⁊ de hoc ẽt Jo. ait. Vidi tes cytharas dei. Cytharę qdẽ dei qd aliud indicant q̃ corpa beator: quor q̃dam sunt abstinẽtiis ⁊ pñiis castigata sicut in ꝓfessoribus: q̃daz ẽt sunt diuersis penis attrita sic̃ ꝓz in martyribus. ex duob⁹ eim cythara ordinat'. s. ex ligno q̃ exteriori pte vacuũ est: ⁊ ex cordis q̃ de visceribus aialium fiũt. Max cythararuz cytharedi sic̃ dictũ est sunt ipsi spũs beator q varios exultatõis sor s in subditis sibi corpibus efficiunt. vñ q̃ta in corpibus ꝓpter deũ afflictis ad tps fuerat durior amaritudo supplicior: tãta in eis in eternũ redundabit dulcedo ꝓmior ⁊ gaudior. vñ. 3. Reg. 10. in mysteriũ scrip. est. q̃ rex Salomõ de lignis thinis q̃ attulit regina saba: fecit lyras ⁊ cytharas cantorib⁹ dom⁹ dei. Quod ꝓ reginam saba i..l eccl'a sancta designat': q̃ quotidie stat i exercitu ⁊ pugnat ꝓ diabolũ ⁊ militiã ei⁹. hec aũt affert Salomoni. i. regi pacifico xp̃o lig̃ thina. i. sanctor corpa diuersis laborib⁹ ⁊ penis attrita. Thina siqdem humilia vel rũdẽtia interpr̃at'. vñ ꝓ illa sanctor corpa merito designant': cũ ꝓpter xp̃m vsq; ad pulueres humilia pseuerent atq; ex h° tante subiectõnis ignomie rũdet eis gl'ia retributõis eterne. vñ ⁊ xp̃s de his lignis cãtoribus dom⁹ dñi cytha s facit cũ gl'iam spũum facit in ec corpa redundare: vt corpor gl'ia rũdeat foris beatitudini quã spũs intus hñt: ⁊ gau spũs ꝺ corpora de sua felicitate redundet quẽadmodũ ex gau° mentis vult⁹ alacritatem oñdit: sicut ⁊ cytharedo son⁹ cordar ꝓ attactũ ei⁹ in cythara ꝓpẽdit roborare. Quatuor siqdẽ vi a

Universidad de Deusto
Biblioteca

artem sonādi sunt q̄ requirunt̄ ad bñ sonādū. p^m est manus leuitas. 2^m est man⁹ infatigabilitas. Et hec duo p^a ptinent ad sonantes. 3^m est instr̄m bonū. 4^m est instr̄m bñ temperatum. ⁊ hec duo ptinent ad instr̄a que oia cuz arte sunt pfectissima in beatis. ℣^o qdez ipsi spūs beator̄ q sunt sonantes corpor̄ ppriox̄ hñt leuissimas man⁹ non tm̄ ex ppria sui natura: verūetiam qz promptissimi sunt ad tendendum in deum vt non solum ex hoc fiant quodā mō leuiores in se verūetiā sicut supius dictum ē subiectis corpibus hanc leuitatez p dotem agilitatis impciant. 2° ipsi spūs ad sonandū hñt infatigabiles man⁹ cū adhereant infatigabili deo. ⁊ ex h° non tm̄ ipsi spūs infatigabiles fiunt: vz. etiā infatigabilitatez ⁊ impassibilitatem cōicant corpib⁹ suis. vñ ō his duobus sic̄ Isa. 40. scrip. est. ℣ntabūt ſor titudinē assument pennas vt agle volabunt ⁊ non deficient. 3° hēbūt tales spūs optima instr̄a. i. corpa sua beata ⁊ glorificata. 4° hē bunt instr̄a sua bene temperata: qz erunt corpora eor̄ in gloria ꝓsummata: ita q̄ nulla in temperie poterunt variari:

Articl⁹ tertius de triplici cantu ⁊ ō diuersis laudibus oīum beatorum.

Ertium exercitiuz my

sticū beator̄ erit cantare ⁊ deū laudare. ⁊ de hoc psal. subdit. Exultationes dei in gutture eor̄. sm. n. glosam sup h° verbū in patria erit son⁹: qz ibi erit laus vocalis ⁊ immutabit auditū non facta aliq̄ mutatione naturali ⁊ materiali in auditu nec in medio: ⁊ generabit̄ in ipso me° absq̄ materiali passibilitate vel in aere in loco formatōis vocis reservato: qui ibi incorruptibl̄r pmanebit. vel sm opinionem Ricar. in 4° di. 49. dici potest q̄ partes empyrei celi diuidi possunt a se invicem: ⁊ iterum reuniri sicut aspicimus in partibus aeris fieri. ℣dōt etiam sm sui partes moueri tremoris motu ⁊ pati illa passione que necessaria est ad vocis perfectionem formatōnem ⁊ inspiratōnem. Cum enim hic motus sit nobilis dicunt quidam erit in beatis. vnde ita se hēbit illud corpus ad corpora beator̄ sicut aer ad corpora corruptibilia ⁊ celum aqueum se habebit ad eos aliquo mō sicut ad nos se habz terra quo ad hoc q̄ habebunt pedes suos sup̄ connexitatem illius: q̄uis q̄ncūq̄z placebit eis ita se sine difficultate eleuare poterunt vt illud non tangant. Et cum illud corpus incorruptibilis sit nature: sicut enim in celo stellato est solliditas ⁊ firmitas: ita vt diuidi partes ei⁹ nō possint ab invicem virtute creata que tamen soliditas ⁊ firmitas cāte non sunt per quattuor primas contrarias qualitates que sunt caliditas frigiditas humiditas ⁊ siccitas: sic qualitas per quam celum empyreum est penetrabile ⁊ p̄dicto°: passibile non est aliqua de qualitatibus antedictis nec per aliquam illarum quomodolibet causata. Dicit ergo propheta: Exultationes dei. i. magnificentia dei. in gutture eorum. Tripler tamen erit beatorum cantus in glorioso reg° primus erit generalis. 2° erit vocalis. tertius erit mentalis seu intellectualis.

De tenore ⁊ t̄ cantu vocalis cantus sanctorum. capl'm p^m.

Ūmus autez cantus

erit generalis: quia ab omnibus salvatis generaliter fiet. ⁊ de hoc beatus Jo. subdit. Et cantantes canticū ℣oysi serui dei ⁊ canticū agni. In quo ostendit q̄ i beatorum cantu erunt tenor ⁊ discantus. primus erit tenor liberationis. 2° erit discantus glorificatiōis. ℣trim⁹ qz erunt liberati ab oī malo. 2° quia erunt confirmati in oīi bono ℣trimus erit cantus liberatōis ab oīi malo: ⁊ hic est tenor. Laudabunt quidem summum opificem: quia liberauit eos ō insidiis diaboli de maliciis peccati de laqueis seculi at q̄ de penis inferni: ⁊ de hoc cantu subditur. Et cantantes canticum ℣oysi serui dei. Vt mystice demonstret̄ q̄ sicut per manū ℣oysi eductus est de egypto ppl's dei: sic per meritū xp̄i eductus est ppl's dei a populo egyptiaco ⁊ pharaonico liberatus ⁊ dicat illud Exodi 15. Cantemus dño glorio. enī. ho. est equum ⁊ ascen. p in mare. ⁊ iterum in eorum psona psal. cantat. d. Benedictus dñs qui non dedit nos in cap. denti. eorum. Alia nostra sicut passer erepta est de laqueo venan. ℣ contrit⁹ est ⁊ nos libe. sum⁹. Adiutoriū nr̄m in no. dñi q fe. ce. ⁊ ter. 2° cantus glorificatiōis. s. in oī bono. ⁊ hic discantus erit: qz cōsiderabunt gl'iam sempiternam quam p meritū agni adepti erunt tam in aīa videndo possidēdo ⁊ diligendo deum q̄ in corpore lucido impassibili subtili ⁊ agili q̄ etiam in visione ⁊ consortio corporis xp̄i glorioſi ⁊ beate virginis ⁊ oīum beator̄. ⁊ de hoc ℣o. subdit. Et canticuz agni. s. cātabūt agno dei ihesu xp̄o oēz ꝓsecutā gloriā appropriantes. De vocali laude beator̄ ⁊ qp d q̄tuor mirⁱe magnificabūt deū. c. 2.

Ecundus autē cantus

erit vocalis: qz exultando cantabunt de gloria magnificentie magni dei ⁊ de excessu salutis sue. Ad bene canendum vltra ipsā artem quattuor requiruntur. p^m vox bona. 2^m vox pulchra. 3^m vox alta. 4^m vox infima. q̄ oia in bīis pfecta erūt: qz guttura illoz gliosa erūt. corpali igī voce gl'ificabūt laudabūt ⁊ magnificabūt deū: ꝓpterea. d. ℣agna ⁊ mirabilia sunt opera tua dñe ds omps. Juste ⁊ vere sunt vie tue rex seculoz. vbi oñdit qz magnificabunt deū de quattuor magnificentiis suis. p° de potentia. 2° de sapia. 3° de iustitia. 4° de misericordia. ℣° magnificabūt deum de potētia: iō dicent. ℣agna sunt opa tua dñe ds ops. Nihil vtiqz maius q̄tum potentiā q̄ triumphare de illo cui⁹ potestati nihil cōparabile est in terra q vtiqz diabolus est. de quo Job. 41. Non est ptās sup terrā que ꝓpareť ei. ℣agna ēt sunt ī liberatōe potēti ab oīb⁹ aliis aduersarijs suis. magn̄ ēt sūt qz vt psal. testat. Omnia quecūq̄z voluit dñs fecit in celo ⁊ in terra in mari ⁊ in omnibus abyssis. 2° magnificabunt deū ō sapiētia q̄ oia que vult dispensat. vñ dicent ⁊ mirabilia Nihil vtiqz mirabilius est q̄ de opibus diaboli ⁊ ministroz eius sic mirabiliter dispensare vt lz plurime scie sint: tñ contra eos vertit quicqd p se facere arbitrantur. ℣ropterea de tali mirabili dispensatione Eccls. 43. c. ait. Excelso excelsior alius ē. s. diabolus p potentiam ⁊ sciam quoz mistro suo ⁊ sup hos q° qz eminentiozes sunt alii. s. angeli gl'iosi q bñ dispensant de eoz̄ opibus malis. Quantum vero ad vlc dñium ipsius dei quo omnia per potentiam regit: ⁊ mirabl'r per sapientiam dispensat cōmode subinfertur. Et insup vniuerse terr rer ipat̄ seruienti. i. creature sue qui sibi ad voluntatem seruit: vel ipse iuxta volūtatem suā de illa dispensat. 3° magnificabūt deū de iustitia qua oēm inequalitatez ⁊ iniustitiam ab eis tollit. vnde subditur iuste sunt vie tue dñe rex seculoz. 4° magnificabūt ō him de mia. vñ subditur. Et xe sunt. s. p miaz q̄ i se spantib⁹ sp assistit. vñ ēt psal. ingt. Re

Ertius vero beatoruz

cantus erit mentalis seu intellectual'.

Voces aūt huiⁿ cant⁹ nō voces corporales sed admiratōes mentales sunt q̄ resultant in beator̄ ment ex rōnibus q̄s ꝓbendunt q̄re ab eis diligend⁹ est ds. nā q̄cqd boni acceperunt accipient ⁊ accepturi erūt resolvēt in ipm primū principiū deū. ℣ñt aūt ad pñs 2 h. admiratiue rōnes assignari q̄re a beatis diligēdus erit ds. q̄. 2 h. beator̄ laudes sue cā tus notari pñt q̄s explicare nō piget in psona illoz beator̄ qb⁹ ꝓueniunt huiuscemōi rōnes Ji. qb⁹ manifeste clarescit q̄tuz nos ab eterno dilerit ds ⁊ diliget in eternū. has dēiqz rōnes oēs beati altissimis clamoribus intellect⁹ corā cūctor̄ opifice repñtāt: q̄z q̄dā respiciūt ꝓteritū: q̄dā pñs: q̄dā ēt futur̄. ℣°. n. glz deo altissimo dicet. tu es dñe benign⁹ creator meus ad tuā imaginē ⁊ sīlitudinē me creādo. 2° tu pius ꝓcurator me⁹ me ꝓtinue nutriendo. 3° tu solicit⁹ custos me⁹ me sp ꝓseruādo. 4° tu zelans ꝓdicator me⁹ me diligentissime instruēndo. 5° tu fidelis opator me⁹ in n. cā salutionē me exercēdo. 6° tu ver⁹ illuminator meus me spūal'r irradiando. 7° tu cordial' amator me⁹ de te me in amorādo. 8° tu dulcissim⁹ amor me⁹ me in te total'r trāsformādo. 9° tu redēptor me⁹ temetipm̄ p me pciū dando. 10° tu sol⁹ glorificator me⁹ sicut expio[r] ne

in te beatificādo. ii° cū tu in tāta altitudine p manēres in meā infirmitatē descēdere volu/sti vt me in tuā altitudinē sublimares. i2° cuz bitares hāc lucē inaccessibilē assumpsisti me am obscuritatez vt me hac luce vestires. i3° cū intā admirabili angelox ꝓsortio mozareris in meā solicitudinē descēdisti dñe ds me⁹ vt me intra tale ꝓsortiū collocares. i4° cū intra tot z tā admirandas diuitias mozareris pau ptatē meā suscipe dignat⁹ es vt his admirā dis diuitiis me ditares. i5° cū eēs tu dñe i tot admirādis h[onoz]ib⁹ hōzat⁹ ꝓsumptōez meā suscipe voluisti vt me tecū i tāta gl'ia bono/rares. i6° cū infra te⁹ desiderabiles ōlutias le tareris dl'cissime d[omi]n ꝓ me idigno penas me as assumere dignat⁹ vt ad hāc impassibi/litatē ascendere po[tu]em. i7° cum eēs iudex vt me ꝏdēnares fecisti te aduocatū meū vt me li berares. i8° cū eēm inimic⁹ tu⁹ mo[rta]lis fact⁹ es frater me⁹ corpalis vt fierē frater tu⁹ ce lestialis. i9. cum eēs dñs z dñator me⁹ fact⁹ es humilim⁹ seru⁹ me⁹ vt ad tm dñium sub limarer. 2ø° cū eēs creator me⁹ z ds me⁹ fe cisti te filiū meū vt fierē de tali fi° pr̄. 21° tu gl'iosus z infinit⁹ amorosus z bñdict⁹ ꝓpter amorē meū meā assumendo naturā eaz quo dāmō ꝓ carcere assum[pt]isti volēs humani/tatē meā vilissimā cum admirāda deitate tua vnire. 22. tu dñe oium beatox gl'ie paditus in natura mea tuū carcerē duplicasti. Jn vē tre virgis carcerē z carceratū in carcerando vt ex virgine nascēs me redderes certū q hō vere fact⁹ est ds. 23. tu misericors z miserator ds delinquēs m[un]dū ascendisti in celū: credo vt me gl'ificares z in sacro altaris gl'iosi[ssi]mo at qz in cūctis aliis sacris potential'r ac miracu lose mecū benignissime remānsisti vt p illa ad tuā gl'iam pueniremus. De sīgdē hue vltime rōes q immediate subdunt ꝓpter qs ab oibus bea tis diligend⁹ est ds qui in summo sunt excellē tissime in oibus gl'iosis. Hoc est q admiranda magnificētia dei tāte dulcedinis est q digna tur er debito diligi ab oibus creaturis q̄tuz cuiuslibet creature vīrtus se pōt extendere ad amandū. Hoc vero est q q̄libet creatura se it' ligit ampli⁹ diligi a summo deo qz sit ois alimox a creaturis z int' oēs creaturas mutuo inspirat⁹. O igr beata regio deliciax ad quā suspiro de valle lachrymax vbi ꝓsummata est sapia sine ignorantia vbi impleta est memoria sine obliuiōe vbi ir/radiatus est intellect⁹ sine erroze: vbi rō sīn ob scuritate fulgebit: vbi affect⁹ sine algore ar debit. O vita vitalis dilecta z amabil' z semp memoriabil[is] vbi felix eternitas eterna beati/tudo z beata sine fine visio. Vere beati q ha bitāt ibi z laudabunt deū in secula seculoruz Amen.

Dñica in octaua resurrectionis infra diez de pugna z saccomanno paradisi siue celestis birinth. Sermo. 66.

Edebit dñs rex in eter

num. Dñs virtutē ppl'o suo dabit do min⁹ bñdicet ppl'o suo in pace. psal. 28. Jn sacris n. scripturis legim⁹ dilectissi/mi fratres q p⁹ pc̄m ade z illi⁹ diluuii vasta tionē solēnē electa fit iustox infinita pl'alitas cū quib⁹ ds fac[ie] ad faciē locut⁹ est. Transferē enī enoch eligit noe: vocat Abraā: Jsa ac di[sci]t: Jacob facie ad faciem deū ꝓtępla tur. Jnsup ioseph vocat saluatoz mundi. n[on] tm deī ad illos vel illox ad hoīes fit aliq mē manifesta de regni celestis ppetua mansione. Moyses assumit in ducē ppl'i iudeox in deū ꝓstituit pharaoni: facit dñs i egypto magna lia mirabilia in terra cham: terribilia in mari rubro. Ascendit Moyses montē syna ingre dit caliginē in q̄ ds erat: dat in ipso mōte ml' tipler auctozitas ꝓceptox loquit ille cū deo q̄ si ad hoīez pō. Fiunt Moysi manifesta que ds in occulto agebat gl'iosiqz adonay nomē qđ sunt oīb⁹ obuelatū reuelatū ē ei: sz in his oīb⁹ regni celox memoria nō audit nec ēt no minat. Ascendit Aaron summ⁹ sacerdos po tētis virge gestari⁹ z vnct⁹ z delibut⁹ sacro rum celestium vnctōne. Succedit Josue z oīs illa iudicū multitudo nec est bel vlla te/nuis clara men[s] supni regni. Jnuenit dñs da uid suum sui virum sm cor suum. Salomo nē filiū ei⁹ sapia cumulat singulari omnēqz il lū ꝓpheralē chox spūs sanct⁹ ordinat z in fundit multitudinē gr̄arum. nihil tam apte de celestis regni gl'ia ꝓphetat. Claudit Helias celū annis trib⁹ z mensib⁹ sex: z mox Helise⁹ mortuuz restituit vite. Et tū ab his nec vlla clara scintilla beate mānsionis elucet. qđ plura. A principio mundi vsqz ad xp̄m vni/uersitatē collige cunctox mysteriox nec in ser mone vel opere illi⁹ sanctuarii aptam pote/ris repire dulcedinez. Veni ergo ad dñi pre cursorē ad tubam xp̄i altisonā z audi vocem

cōsolatōis vocē letitie mīe verbum sermone gl'ie gratie largitatez qui spirituali lumine ac flāma celestis regni replet⁹ i feruoze spū vali do clamoze ānunciās regnū de[i]. Penitētiam agite appropinq̄bit enī reg[nu]m celox. Vox enī turturis audita est i terra nr̄a tps putatio nis aduenit. Nec tm vox ista toti⁹ est iocūdi/tatis. Alit enī penitētiaz agentib⁹ ꝓpīquū eē regnū celox. Quid ide. vñ i illud ps inqessi⁹ Dñ apitur ibi ianua padisi quis ea nobis a pire potest. Vnq̄z qui ps clauez dd. qui apit z nemo claudit: claudit z nemo apit. venier go ad x[pu]m z dic ei aia mea Sonet vox tua in aurib⁹ meis vox enī tua dulcis z facies tua decora. Audi vocē exultatōis vocē mire iocū ditatis vocē iubili cordialis. Quod añ cela/uerat de⁹ tacuerat āgelus latuerat pr̄iarchas ꝓphē non direrāt pcursor xp̄i transierat. sed Jsai. ii. capiēs os suū rex celox z dominus angelox ait. Ad dieb⁹ Joannis bapti[ste] vsqz nūc regnū celox vim patit z violenti rapiūt illud: q̄ pōt eē in pñti materia thema. O ineplicabilis iocūditas z incogitabil' suauitas z insaciabil' auiditas reg[nu]m celox vim pati z vi olētia rapi. Quō pñt hec fieri. reg[nu]m tā altuz tā magnū tā incōphensibile bonū vim pati vi olētia rapi. O ds quid ē h° qđ° armis: qđ est h° deus. Audi patienter aia mea z intelliges q̄ sicut ait ꝓphā in vbo pallegato. Sedebit dñs rex in eternū. Dñs vir. psal. da. dñs be. ppl'o suo in pace. Jn quib⁹ sacratissimis ver bis vltima ꝓtempla° de padiso manifestat q̄ est de pugna z saccomanno padisi: de h° igr saccomanno triplex mysteriū distinguamus. nā h⁹ exercit⁹ rapientiū celū oñdit. p° rassig vel mōstra. 2° bellū vel pugna. 3° de padiso victoria. Hm mysteriū est de rassigna vl' mō stra: quā tangit ꝓpheta dicens. Sedebit dñs rex in eternū. s. ad respiciendū p approbatōnē electos milites suos: sīc vtqz alibi a ꝓphā dictum est. Oculi dñi super iustos z aures ei⁹ in preces eorum. Secundum mysteriuz est d bello vel pugna. z de hoc ꝓpheta subdit. dominus virtutem populo suo dabit. Et non i mane quidem: quia aliter pugnam cum victo/ria exercere nō possent milites xp̄i: apostolo teste qui. 2. corinthi 3. ait. Non q̄ sufficiētes simus cogitare aliqđ a nobis quasi ex nobis sed sufficientia nostra ex deo est: psal. ēt iquit. Domini est salus. Tertium mysterium est d paradisi victoria: de qua psalmi. subiūgit. do minus benedicet populo suo in pace. s. p° vi ctoriam acquisitam. Ad hoc siquidez dat do minus virtutem in bello vt milites sui ptingant ad triumphalem pacem: vnde psal. cui/libet militi xp̄i ait. Jngre pacem z persequere eam.

Artic's prim⁹ d rassigna vel mōstra toti⁹ exercitus eterni regis.

D primum mysteriū

contemplandum mēte oculos sustol lamus: z huius exercitus electorum respiciamus monstram seu rassignā: ad quā intuendam sedebit dominus rex in eternum. sicut ꝓpheta ait. Circūgitur hoc primu mysterium de monstra seu rassigna septem con templationes subordine[n]tis. sm q̄ septem de scription[es] de illa per ordinem subiunguntur prima est descriptio electorum, secuda secretariorum. tertia capitaneorum: quarta militum. quinta armorum. sexta equorum. septima multitudinis.

Od omnis electorū turba nomine sanctissime trinitatis seu Jesu in mentali fronte insignit sunt. capl'm p[rim]m.

Primo contemplanda

est descriptio electorum. hos enim d scribit principalis cancellarius regis eterni: apocal'. i4. vbi scriptuz est. Vidi z ecce agnus stabat supra montem syon z cum eo. 144. milia habētes nomen eius z nomē patris eius scriptū in frōtibus suis. Quidnā qz per agnum istum nisi illum de quo Joā. i. c. ba[pti]sta inquit. Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mundi. Hyon specula° interpretatur sup montem ergo sublimis visionis stat agn⁹ dei Jesus non solum: quia omnes preeminet i na tura z gratia sed etiam in approbatiua cogni tione omnium electorum: iuxta qđ ipse Jo. ioø. inquit. Ego cognosco oues meas. vnde z de eis Jo. subdit. Et cum eo. 144. milia sig ti. O beata gens cuius dominus deus eoruz populus quem elegit dominus in hereditatē per hanc enim omnis electorum numer⁹ designatur. nam quadragenarius numerus vtutum exercitium indicat vel disciplinam. Centenarius oblectationem virtutis que per di/sciplinam attingitur: z millenarius scientiam seu sapientiā que perficit ipsam virtutem: sīc alibi p nos latius dictum est in libro de [a/

Universidad de Deusto
Biblioteca

ritate seu de seraphī sermōne. ar. ꝛ.c.
Nūr nempe oīs electi nomen ipsius Jesu ꝛ nomen pris ei⁹ scriptū in frōtib⁹ suis. nam pater dat intelligere filiū respectu cui⁹ est pater. Vi g° nomē patris scriptū in frōtib⁹ h° est in mentib⁹ hñt. ꝓpterea nomen filii ignorare non pōt ipsa vitate attestāte q̄ Jat.19. ait. Qui me rcipit rcipit eū q me misit. sed qz scriptura ista ꝓtra nomen pris ꝛ filii in mentib⁹ fidelium scriptū ē facta credit digito dei viui q alm⁹ spūs nuncupat: iō oīs isti electi nomen trinitatis in mentib⁹ suis hre noscuntur. intellectu nēpe p fidē formatā hñt nomē filii. in memo⁹ p spe roboratā nomē patris. in voluntate vero p charitatē inamoratā nomen hñt spūs sancti: unū hoc in electoꝝ pso na inbilabat de h ꝓphā dicens. Signatus est sup nos lumē. Ecce nomē filii. ult⁹. r. d. ecce nomē pris. Dedisti le. in coꝛ. m. ecce nomē spūs sancti. Hec aūt oīa breui⁹ ꝓprehendunt in hoc noie Jesus fꝛ quosdā. nā in. J. mimo elemento denotat filii⁹ dei ꝛ exinanitio dinitatis: iuꝛ illud Ro.c.9. Verbū abbreuiatum fecit dns sup terrā. in H que ē aspiratio nis nota demonstrat: spūs sanct⁹ q est inspio sanctitatis. In ſ xo si fiat recta qz altitudo ei⁹ est supi⁹ inclinata ſignat pr ꝛ eius inclinatio maiestatis. si aūt fiat lra. s. in seipsa reflexa: qz ex toto se humiliat ꝛ inclinat ēt ipsam prīnam maiestatē inclinatā designat. Addat ō mū titul⁹ supza p trāsuersum i modū crucis vt sp in hoc noie reluceat redemp° nre captiuitatis sm qō Jatt. 2.c. angls ad Joseph ait. Vocabis nomē eius Jesum. ipse enī fꝛ salvum faciet populum suum a peccatis eoꝝ.

De secretariis ꝛ aliis pncipaliorib⁹ amicis eterni regis. capl'm 2m.

Ecundo autem cōtemplemur descriptōem secretariorum ꝛ intimoꝝ eterni regis. Sedet igr dom⁹ in eternū rex regū ꝛ dns dnantium eligēs turbā ipsam iustoꝝ cui⁹ thron⁹ in sc'm sc'ti. ſōi. n. circūstāt q̄ttuor cācellarii principales videlꝫ Jer. Ez. ꝛ Jat. atq3 Joan. ꝓpter apocal'. 4. scriptū ē q̄ in circuitu sedis erunt q̄ttuor aīalia plena oculis añ ꝛ retro. et aial p⁹ sīle leoni: ꝛ scōm aial sīle vitulo: ꝛ 3m animal hñs faciē q̄si hoīs: ꝛ 4m aial sīle aglē volanti. Adsunt ēt his cācellariis q̄ttuor pncipes scriptores ꝛ plimi subscriptores. Hiero ny. adest marco q̄si leonina iustitia vnꝰ. scriptū est ꝓpter. 28. Justus. s. Hieron. quasi leo confidens. Ambros⁹ adest Luce q̄si comuneta bos in fortitudine spūs ꝛ virtutis. Jo fidei subuersores hinc ꝓsentire videt: qz euangm Luce discretōis vngla luculentissime declarauit. Grego. tot⁹ in moali sensu human⁹ Jat theo satis ꝓformis est. Aug⁹ contēplatōe altiuida Joan. imitat vt aglē euāgeliūq3 Joannis aqlino intuitu explanauit. Principali oꝛ xo pco eterni regis io. bap. ē. q Jatt. 3° de seipso ingr. Ego vox clamantis in deserto pate viā dñi. Hic aūt ex oze altissimi voce p conia clamat ꝯ oīs aduersarias ptātes. apocali. ꝛ.c.d. Nolite nocere terre ꝛ mari neq3 arboꝛib⁹ quoadusq3 signem⁹ fuos dei nūi frōtib⁹ coꝝ. Duodecim sunt pcones exercitus vniuersi. s. apli sancti dicēte dño vlt.c. Jar. Euntes in mūdū vniuersum p̄dicate euangm oīi ꝯeature. Duo sunt vexilliferi pncipales portantes vexilla regis. Prim⁹ est apls Paul⁹ q gestat p vniuersum oꝛbē principale vexillū regis qō ē nom̄ iesus dño attestante q act. 9.c. ait. Vas electōis ē mihi iste vt poꝛtet nomē meum coꝝ gentib⁹ ꝛ regibus ꝛ filiis israel. Secūdus vexillifer gloꝛiosus Francisc⁹ est qui gl'iosum vexillū triumphalissime crucis in suo coꝛpe poꝛtat: de quo apoca. 7. scriptū est. Vidi alterꝝ angelū ascendentē ab oꝛtu solis hñtem sigm dei viui: q ꝛ ipse ardēs Francisc⁹ ad gal'. vlti. apta facie ꝓfitēt dicens Ego enim stigmata dñi Jesu in coꝛpe meo poꝛto.

De duodecim principalib⁹ capitaneis exercitus electoꝝ. capl'm 3m.

Ertio vero cōtemplemur descriptōem capitaneoꝝ sunt ō dicta ꝓstituti a rege regū. i2. capitanei sup totū exercitū pugnatoꝝ prim⁹ de Judas 2⁹ ruben: 3⁹ Gad. 4⁹ asser. 5⁹ Neptalim. 6⁹ Manasses. 7⁹ symeon. 8⁹ Leui. 9⁹ ysachar. 10⁹ zabulon. 11⁹ Joseph. 12⁹ beniamin. Istoꝝ quilz. i2. milia electos pugile sub potestate sua hz quoꝝ glibet fulgoꝛosum nom̄ Jesu tanꝯ signū dīdens iter electos ꝛ repoꝛtos in frōte poꝛtat. Solet nēpe inter exercitus aduersantes sigm amicitie ꝛ inimicitie poni. Hūtes enī nomē Jesu veri sunt milites dei: teste angelo qui apocal'. 19. ad Joā. inqt Cōseruus tu⁹ sum ꝛ fratrū tuoꝝ hñtiuꝫ te-

stimoniū Jesu. ꝛ iter apls. i. coꝛin. i2. ait. nemo pōt dicere dns Jesus. s. coꝛ ꝛ opere nisi in spū sancto. Oīs capitanei cunctus exercitus a principali secretario Joanne ꝓscripti sunt ad soldū siue ad stipēdiū magni regis: sicut ipse apoca. 7. testat. d. p° ex tribu juda. i2. milia signati. scdo ex tribu ruben duodecim milia signati. 3° ex tribu Gad. i2 milia signati. 4° ex tribu asser. i2. m. signati 5° ex tribu neptalim. i2. mil'. signati. 6° ex tribu manasses. i2. m. signati. 7° ex tribu symeon i2. m. signati. 8° ex tribu leui. i2. m. signati. 9° ex tribu isachar. i2. m. signati. 10° ex tribu zabulon. i2. m. signati. ii° ex tribu ioseph. i2. m. signati. 12° ex tribu bemamin. i2. mil'. signati. O dilectissimi xpi mlites sancta societas electoꝝ. o laudabilis ppls quem dns exercitum bñdixit. Et vere laudabilis quez coꝛāt voluntas bona cogita° munda: desideria sancta ꝓsilia recta: ꝓscia pura fides nō ficta: charitas feruida: ꝛ oīno vita immaculata. in si quidē ppl'o cōplacet sibi dns: qz bñplacitus est dño in ppl'o suo. Quo oꝛdine milites b⁹ exercit⁹ adhereant capitaneis suis. c. 4m.

uarto insuper contemplemur descriptōem militū eterni regis ꝛ q̄to oꝛdine inherent capitaneis suis. Quilz. n. capitane⁹ sepatim hz militiam suā cū qua cōpet coꝝ rege sedente in solio maiestatis sue. 1° nāq3 comparet judas capitane⁹ vastatoꝝ ꝛ depopulantiū aduersarios regis. Judas enī ꝓfessio interptat. Dei ꝓfessionē nāq3 oīa peccata cūctaq3 scelera ō struunt atq3 exterminant. Sequunt aūt hūc capitaneū cuncte aie penitentes: lz p eas multa scelera pperrata sint: sicut foznicatores: homicide: incēdiari partiales: meretrices: fures vsurarii: heretici. Itē veniunt cum eo raptores falsi testes mēdaces simoniaci: falsarii: sacrilegi: ercōicati: ꝑditores: sodomite: blasphemi cet. q3 ꝓsites ad deum ꝓuersi. Capitaneo aūt bo⁹ precepit rer. c. i7. Josue. Transibis ad montē ꝛ succides tibi atq3 purgabis ad habitandū spacia ꝛ poteris vltra ꝓcedere cū subuerteris chananeū quē dicis ferreos hre curr⁹ ꝛ eē fortissimum. 2° sequit ruben comparens coꝝ rege. hic est capitane⁹ ventium balistis ꝛ arcubus. interpretatur. n. fili⁹ visi. onis. Cum isto. n. ꝓcedunt omnes viri docti in canonibus: in legibus in medicina: ꝛ quilibet alii in quacūq3 scientia erūditi. sed electiores milites sui sunt sacris litteris illustrati qui in se ꝛ in aliis dei offensas cauēt glibet coꝛ cuz psal. dicat. Vidi ꝓuaricantes ꝛ tabescebā: qz elo. t. non cu. 3° subsequit gad q̄ saccomannorum capitane⁹ est. Interptatur. n. accinctus latrunculus. accincti quidem latrunculi sunt q̄libet ꝓugati maxime q inter se fuant sanctis/simā castitatē seipsos ꝓpter xm castrantes. de qbus dns Jat. 19. Sunt eunuchi q se castrauerunt ꝓpter regm celoꝝ. s. ꝓ violentiam acgrendū ꝛ furandū. 4° cōpar ꝛ asser q capitane⁹ est sacerdotū oīm ꝛ curatoꝝ. Interptat. n. beat⁹ vel ditias eius: qz sacerdotes ve beati sunt cū ditias verbi dei atq3 sacroꝝ ꝛ maxime coꝛporis ꝛ sanguinis iesu xpi sibi ꝛ ceteris hñt dispensare. 5° supervenit neptalim quē sequunt oīs religiosi mendicantes: interpretat eni dilatatio mea. hi. n. in se dilatantur non solū ad ꝓcepta sz ēt ad ꝓsilia obsernāda. insup cultū dei dilatāt in aiaꝝ salutē. pp/terea. 2. coꝛ. 6. dicunt. Coꝛ nrm dilatatū ē. 6° aūt venit manasses quē sequuntur oīs monachi ꝛ moniales oꝛdinum quoꝛūcūq3 interpratur enim oblivio. unia talibus dictum est Obliviscere ppl'm tuū ꝛ do. p. tui. 7° symeon se pnāt cū oībus filiis dilectis ꝛ bonis q iussis parentum obtemperant. Interpretat enim audi° vel obedientia. nam glibet patruz coꝝ dicere pōt illō psal. In auditu auris obedivit mihi. 8° loco succedit leui capitaneus omnium pontificum ꝛ pre[illegible]ozum. interpre/te⁹ n. assu[illegible]ptus. Assumunt enim ad dei vicariatum ꝛ regimen aiaꝝ. vñ Ben. 49. Symeō ꝛ leui fratres vasa iniqtatis bellā⁹. Symeon audiens merozem interptatur: ꝛ significat subditos qui sp audiunt merozē alicuius tempalis aduersitatis aut in se aut in suis. symeon ergo ꝛ leui ideſt subditi ꝛ plati fratres sez sunt in chzisto. Sed addit vasa iniquitatis bellantia: quia inter subditos ꝛ prelatos nisi castitas ꝛ humilitas eos iungat ꝛ pacifi/cos eos teneat semper invicem habent bellū 9° comparet ysachar ductoꝝ exercitus mechanicozum artificum ꝛ rusticozum. Interpretatur enim viri mercedis vel memorans dominū. quia memozes debent esse deum ne iniquam recipiant mercedem: ꝛ tunc merito audient. Labozes manuum tuaꝝ quia manducabis: beatus es ꝛ bñ tibi erit. 10° zabulon venit capitaneus imperatozum regum ducuz

Universidad de Deusto
Biblioteca

comitū marchionū dñoꝝ baronū oim nobiliū ⁊ rectoꝝ atqꝫ iustoꝝ stipēdiarioꝝ. Interpretatur em̄ habitaculū fortitudims. Hi sūt qui in zelo dñi per opa dicūt. Facientes prevaricationes odiūt .ii°. Joseph precedentib⁹ se ꝓiungit capitaneus mercatoꝝ. Intarpreta tur em̄ āpliatus vel augmentatū. Mercator em̄ cū pl⁹ querit dilatari ⁊ ampliari in spūalibus q̄ in tēporalibus bonis rapit vtiqꝫ celuꝫ Talis em̄ dño edit. Viā mādatoꝝ tuoꝝ cucurri cor meū. Duodecīo ꝓcedet vlteri⁹ bēia mī capitaneus virginū ꝓtinentiū ⁊ viduaruꝫ De quibus sapie. 4 O q̄ pulchra est casta generatio cum claritate.

De spūalibus ac militaribus armis militum regis ieſu. Capl'm. 5m.

Vinto etiā contemplemur

descriptōem armoꝝ militum dei. Oēs em̄ hui⁹ exercitus capitanei atqꝫ milites eoꝝ in toto corpe suo armati sunt sicut fuit beat⁹ Georgius gloriosus miles. Cōtemplemur ergo hoꝝ militum spūalia arma a capite initiū assumētes ⁊ descendam⁹ vsqꝫ ad pedes. Prius em̄ habent super caput galeā cū no. ieſu sicut ꝓcātinus in fronte. Hic est filialis dei timor qui caput mētis a petōꝝ ictibus munit. De quo ps.inquit Initiū sapie timor dñi. Ecce galea captis ꝓ defensione ab ictibus petōꝝ Jō ecclē.i°. ait. Timor dñi expellit peccatum. Hanc galeā assumere hortabatur Apo⁹ ad ephe.6.d. Galeā salutis assumite.i timorē ieſu qui salus interpretatur suscipite. Hic habet vneriā cum rimulis ⁊ foramīnibus quis que est veri intelligentia cum fidei illumiationib⁹ multis. Vnde cū prius ꝓpheta de galea premisisset. Initiū sapie timor dñi statim de viseria illius subiunxit.d. Intellect⁹ bonus oībus facientibus eum. Est etiā supra cresta penaꝝ diuersoruꝫ coloꝝ ipi galie supinfixa que est intentio in deum erecta multis respectib⁹ in mēdi scolorata. Quicquid agant homines intentio indicat oēs. Vñ Jaſ.5. Si oculus tu⁹.i intētio simplex fuerit totū corpus tuū lucidū erit. Sup est chon⁹ soler em̄ argenteus ⁊ spinosus esse. Hic est solicita sui circūspectio ⁊ timorosa. Vñ eccle.7. Qui timet deum nihil negligit. Surgitabuluꝫ etiā habēt in qualibet galea. quo. quidē mansuetudo est ad primū. Solet nēpe māsuetudo inclinare caput ⁊ flectere collū volūtati aliene. sicut se in exēplū posuit xp̄s. Jaſ.ii.d. Discite a me quia mitis sum ⁊ humilis corde. Est em̄ manuetudo ornamentū virtutū. Propterea de tali aīa mānsueta ⁊ colūbina.ps.ait. Pēne colūbine deargentate ⁊ po.dor.ei⁹ in pal.auri. Armati sunt etiā sup corpus. Habēt em̄ loricā.i. iusticiam virtutē vl'em hanc loricā precipiebat dñs induere Apl'os. Jaſ.5. cū diceb at. Nisi habū daverit iustitia vra plusq̄ scribaꝝ ⁊ phariseoꝝ nō intrabitis in regnū celoꝝ. De hac lorica Ad ephe.6. Apl's ait. Induti loricā iustitie. Habent quoq̄ thoracē que quidē est superexcessiva fiducia in dño ihesu xp̄o in omibus ei⁹ ꝓmissis ⁊ verbis in oī dubio ⁊ periculo cor ineffabiliter ꝓsecurans ita q⁹ oīa castra demonū ⁊ ois synagoga peccantiū ⁊ tota catēruа mūdanoꝝ sapientiū ⁊ prīcipū ipm obsideat oēs habet ꝓ fumo volatili simpliciqꝫ confidentia ad deū illud Job.17. postulat. d. Pone me iuxte te ⁊ cuiusuis man⁹ pugnet contra me. Audacterqꝫ ingr cū ꝓphā. Dñs mihi adiutor nō timebo quid faciat mihi homo. Quilibet etiā habet calibeū instrumentū alias vestimentū q⁹ est ardens ⁊ superexcessiuus amor xp̄i nihil aliud cogitare loqui aut sapere aut sentire volens nec valens nisi deū trinū ⁊ vnū ⁊ ieſum xp̄m hūanatū ⁊ crucifixū ⁊ mortuū. Hic semp ebullit ad xp̄i amorē honorē ⁊ laudē ⁊ aīas in xp̄o icorpandas ⁊ xp̄m i eis Hic semp solicitatur quō in oībus possit placere dilecto ⁊ quō mimas eius offensas oīno valeat euitare. Hic semp querit vbi est dilectus meus nūciate dilecto meo: quia amore lāgueo ⁊ pro dilecto circuit oīa velut ebrius ⁊ sicut stultus sp tm̄ dilectū quē querit hꝫ dulciter āplexatur ⁊ sibi inseparabiliter herens cum paulo ait. Ro.8. Quis nos sepabit a charitate xp̄i tribulatio an angustia. an pſecutio: an fames: an nuditas. an periculū: an gladi⁹ Et sequit. Certus sum em̄ q⁹ neqꝫ mors neqꝫ vita neqꝫ angeli neqꝫ principatus neqꝫ instantia neqꝫ futura neqꝫ fortitudo neqꝫ ꝓfundum neqꝫ creatura alia poterit nos separare a charitate dei que est i xp̄o ieſu dño nostro Habent insup ocreas ferreas tegentes crura que sunt duplicata virtus que habeat spiritum sustentare. Prima ē patientia inuincibil' 2ª est ꝓstantia magna nimis De quib⁹ puer. i6. Melior est patiens viro forti. Nec est virtus prima ⁊ qui dñaī animo suo expugnatore

vrbiū. hec est scōa. Calcaria habent aurea tā q̄ veri milites regis eterni qui sint timor in ferni ⁊ desideriū paradisi. Propterea de ambobus. Eccl's. 9.c. scriptū est. Nemo sit vtrū dignus sit odio vel amore. Brachialia etiā eoꝝ sunt declinare a malo ⁊ facere bonū. habent insup cyrotheças. i. manuū thecas id est quātos qui sunt discreta practica in declinādo malū ⁊ in faciendo bonū. Propterea ꝓpheta inquit. Decluna a malo ⁊ fac bonum. In sinistra quidē qui ibꝫ tenet scutū triplici textura ꝓtectū. Prima est ꝓtinuꝫ sensus divine pītie. vt ipm vndiqꝫ obūbrantis. De q⁹ ps.ait. Protendebā dñm in ꝓspectu meo semp

Secunda est causa iustissima ⁊ glorioſissima pro qua pugnatur .s. pugna ꝓ celorapiendo ⁊ deprædando act.14. Per multas tribulationes oportet nos introire in regnū dei. Tertia est desup oīas totū scutū. s. nomē ieſu. s. ieſus in medio solis cū duodeciꝫ radiis solaribus. q. principalioribus ⁊ cū multis pulis veluti fulgurātib⁹ in mysteriū supsplē dissime trinitatis ⁊ in signū nostre p ieſuꝫ gratifice illuiationis ⁊ saluationis. De quo scuto ps.ait. Scuto circūdabit te ve. ei⁹ nō timebis. a timo. A sagitta vo. in die nocte. pā. in tenebris. ab incursu demonis. Cadēt a latere tuo. mille. ⁊ decem mille. ad te aūt nō approp. Lanceā vero soliuā ⁊ longuā in manu dextera gestant que designat famosam exēplaritatē attingentē in longuū non solū in perseuerātia: sed etiā in diffusa bonitatis fama. Hec ē que acerrime diuerberat pectora emuloꝝ. Vñ apl's. 2. coꝝ. 8. ait. Prouidemus em̄ bona nō solū coram deo sed etiā coram hoibus. Ecce lancea longa. Sed hec lācea in dextera portatur manu q⁹ exēplum bonū nō bene refulget in veritate nisi in plenitudine bonoꝝ operū scā intētione foꝝ. Juxta dñi preceptū. Jaſ. 5. Sic luceat lux vestra coram hoibus vt videant opera vestra bona ⁊ glorificent patrem vestrū qui in celis ē. Ensis eorum vibratilis pungens ⁊ vndiqꝫ scindens: atqꝫ solaris hoc est fulgens sed recondit⁹ in vagina est dei verbū admoze ptractabilis efficar penetrās atqꝫ illumiāns. sed in vagina memorie recōdit⁹ ⁊ ptinue oportunis necessitatibus preparatus. De quo apl's ad ephe. 6. ait. Et gladiū spūs quod est verbū dei Habent etiā sicā seu pugionē. i. dagā lateri adherentē que est ferroꝝ ⁊ sigularis efficatia verbi dei. De qua Apl's ad hebre. c. 4. ingt. Vivus est ⁊ dei ⁊ efficax ⁊ penetrabilioꝝ oī gladio anciputi. Habent etiā oēs militarē vestes ꝛc. sagū quod quasi sup corporis arma portant iacinctū coloris volitantē hinc inde. eo q⁹ libere ante ⁊ retro dependeat. In quoruꝫ quolibet a parte ante depictū est nomen ihesu in medio fulgurantis solis ⁊ retro nomen xp̄i in ꝓsimili sole sicut scriptū est. In sole posuit tabernaculū suū. Et itē zacha. 6. Oriens nomen eius. Hec militaris vestis. q. bi pertita est gaudium de redēptione ⁊ spes de glorificatione. Gaudiū quidē de redēptione hec est posterioꝝ pars cum dicam⁹ redēpti que redēptio in xp̄i noīe demōstratur. Interpretatur em̄ vnctus quis xp̄i sanguie vncti redēpti ⁊ loti sumus. Vñ Apoc. i. Lauit nos a petis nostris in sanguie suo. Est etiam spes de glorificatione. q. anterioꝝ pars i qua est nomen ieſus qui interpretatur salus. quia vt ait Apl's petrus Act. 4. Non est in alio noie salus in quo electi salutē sperant. Sed hec vestis ideo celestis coloris est q⁹ redēptio ⁊ glorificatio de sūmis celoꝝ diuino munere venit. sicut Jaē. i. scriptū est. Oīe datum optimū ⁊ oīe donū pfectū desursum est descendens a patre luminū. optimū. hoc ē redēptio perfectū hoc est glorificatio. In sole em̄ nomen ieſu est quia nomen ieſu. i. noticia ieſu illuminat oēm hoiem venientē in hunc mundū. Et ꝓsimiliter xp̄i nomen: quia ipe de se Jo. 9. et. 12. ait Ego sum lux mundi qui sequitur me nō ambulat in tenebris. sed habebit lucem vite scz gloie sempiterne.

De equis militū xp̄i ⁊ de spūa ornatu eoꝝ. Capl'm 9m.

Extra quoq⁹ contemplemur

descriptōem equoꝝ huius milicie admirande. Nam quilibet miles huius exercitus equitat sup candidissimū equū. Miles em̄ cuiuslibet equi rōnalis spūs est. Equus aūt albus est innocens eius cor⁹ subditum rationi. quod ipi quoq⁹ ratiom per prophetam ait. Ut iumentum factus sum apud te ⁊ ego semp tecum. Retinacula ⁊ habena cuiuslibet eq sunt prudentia ⁊ simplicitas quas in mamb⁹ apl'os tenere precipitabat dñs cum diceret Jaē. i4 Estote prudentes sicut serpentes. hec em̄ reticula a retinendo dicta sunt. Nam retinēt impetū equi ne ruat. quia sunt grossiora. Et sim

Universidad de Deusto
Biblioteca

plices sicut colūbe. Hec est habena que subtilioꝛ est. Dis eñ duobus regūtur ꝛ dirigunt iustoꝛ spūum corpoꝛ equi. Sella cum sit equi est vera consideratio sui que sella duas habet partes anteriozem ꝛ posteriozem. Anteriozis est consideratio nobilitatis anime ad ymaginem ꝛ similitudi[n] dei formate. sicut. Genesis .c.i. scriptū est. Creauit deus hoiem ad ymaginē ꝛ similitudinē suā. Posteriozis vero pa[rs] selle est consideratio miserie corporis ꝛ vilitatis humane. exēplo illi⁹ qui Job.17.dicebat. Putredini dixi. patet me⁹ es ꝛ mater mea ꝛ [so]ꝛ mea vermibus. Hec duo faciunt spūm su[um] corpus firmiter residere ꝛ dñari. habent etiaꝫ selle ornamenta anteriora ꝛ posterioꝛ[a] que dicūt postella ꝛ antella. Postella eñ est confessio pecca[to]ꝝ ꝓmissoꝛum. Vnde in .ps. Cogitatio hois confitebitur tibi. Antella vero est meōria mortis ꝛ scretoꝛ iudicioꝛ dei. De quo eccle. 7. ait. memorare nouissima tua ꝛ in eternum nō peccabis. Cingula vero que sub corpoꝛe equū cingit est examinatio conscientie sue. Vnde scriptum est. Osee. 2. Judicate matrē vestram. i. conscīam vestrā. Duos etiā stapetos quelibꝫ sella habet dextrū h[ab]ilitas est in ꝓsperis. sicut eccle. 3. scriptū est. Quanto magis es humilia te in oībus ꝛ coram deo inuenies grām. Sinistrū est magnanimitas in aduersis. Exēplo apli qui de se inquit. 2. coꝛ. 4. Tribulationē patimur ꝛ sustinemus. s. magnanimiter ꝛ indefesse. Ferē quatuoꝛ pedū cuiu slibet ec experimēta feruida ꝛ fortia su[nt] quat[uo]ꝛ affectionū quibus ꝛ dolet ꝛ gaudet sperat ꝛ timet ꝑm deū ꝛ nō ꝑm mundanū affectū. [Vi]de de tali iusto atqꝫ de affectionib⁹ ei⁹ Jo. Apoc. 19. c. ait. Pedes ei⁹ [si]mꝫ colūna ignis in pedibus affectiones predicte. quia sicut coꝛpus pedibus sic aia affectionibus currit. In colūna firma rectitudo intentionis ad deum. In igne ascendenti atqꝫ feruēti feruens dei affectio denotatur. Talis aūt cū ꝓphā ad deum ait. Viā mandatoꝛ tuoꝛ cu. cū di. coꝛ[de]um sc̄z in feruenti tua affectione.

De innumerabili multitudine ppl'oꝝ ꝛ peditū exercitus regis eterni. Capl'm 5m.

Eptimo contemplemur descriptōem mltitudinis populoꝝ ꝛ peditum huius exercitus.

Post precedentes milites sequitur innumerabilis multitudo ꝓmiscuū sexus. Dēs enim se pñtant [an]te thronū eterni regis. Propterea magnus cancellarius xpi Johēs. 7.c. Apoc. subdit. Post hec vidi turbā magnaꝫ quā dinumerare nemo poterat ex oībus gentibus ꝛ tribubus ꝛ populis ꝛ liguis stantes ante thronū in conspectu agni amitti stolis albis ꝛ palme in manibus eoꝝ ꝛ clamabant voce magna dicentes. Salus deo nostro. i. ie sus qui interpretatur salus qui sedet super thronū ꝛ agno. Equestris eñ multitudo ante descripta plus ad contemplatiuos pertinet q̄ ad actiuos. Nam in quoliber statu aliqui diuino lumine illustrati reperiuntur. hec aūt turba magna plus pertinet ad actiuos: quia actiua vita ma[gis] turbationibus plena est: Propterea martha a dño Luce. ix̄. dictū ē. Martha martha solicita es ꝛ turbaris erga plurima. hec autē turba ꝓ eo innumerabilis dicta est. quia nemini nota nisi illi qui numerat multitudinē stellaꝝ ꝛ oībus eis nomina vocat. Hi sunt ex oībus gentibus etiā barbaris ad xpm conuersis ꝛ tribubus gentiū ꝛ populis tribuū ꝛ linguis populoꝝ. In gentib⁹ eñ diuerse sunt tribus in tribubus diuersi sūt ppli in populis. diuerse sunt lingue. Et de oībus istis elegit dñs electos suos stantes ante thronū q̄[si] am ad reuerentiā diuine maiestatis in ꝛspectu agni q̄tum ad obsequiū generalis redēptoꝛis nostri ihesu xpi amicti stolis albis quo ad puritatis candoꝛē ꝛ palme in manibus eoꝝ quo ad triūphalē honoꝛē. Male eñ victoꝛibus dantur. Dēs hiclamabant voce magna hoc est feruido affectu. Salus deo nostro qui sedet super thronū ꝛ agno qz oēs hi suā salutē attribuūt summe ꝓuidētie dei ꝛ infinito merito innocentissimi agni xpi: ā[n]ſ sub alio sensu affectualiter clament. Viuat. viuat. viuat. de⁹ eternus ꝛ dñs iesus xp̄s in secula seculoꝝ. Amen.

Articulus 2⁹ de ꝓelio dato ad celestem ihr̄l'm per milites xp̄i.

Dnsummato prio mysterio de tironū xp̄i rassigna vel monstra.

Jam ad scōm mysteriū scz de coꝛ pugna mentis oculos erigam⁹ de quoꝝ victoꝛia spandū est quia sicut ꝓpheta ait. Dñs virtutē ppl'o suo dabit. Circa quod mysteriū tria noniter ꝛsideremus. 1° ciuitatis perscrutatōem. 2° militū preparatōem.

Jer malbp 2 29
513

3° pugne executionem.

Dōr milites xp̄i ad ꝓliū aīentur eis cita tis superne dispositio revelatur. Capl'm p[ri]m.

Primo contēplemur ꝓ ciuitatis perscructatōem seu exploratōem quia ciuitas illa sancta q̄ expugnāda ē q̄ admirāda sit dz militib⁹ fuela ri vt ad pugnā ꝛ victoriā fortius aīentur. propterea aquilinus contēplatur euangelista io. scrutatoꝛ ꝛ explozatoꝛ huius ciuitatis mittit ab eterno rege. Quā cum ꝓtēplaretur fundamenta in montibus sanctis ꝛ montes in circuitu eius Reuersus regis consiliariis ac militibus ait. Apoc. 21. Vidi ciuitatē sanctā ihrusalē nouā descendentē de celo a deo pataꝫ sicut sponsam ornatā viro su[o]. Et subdit. Et habebat murū altū ꝛ magnū habentē portas duodecim ꝛ in portis angelos. Ab oriē[te] poꝛte tres. Et ab aquilone porte tres ꝛ ab austro porte tres: ꝛ ab occidente porte tres. Quia tamen sicut prophēta ait. Dia dei opa perficiuntur in fide: ꝛ sine formata fide hec minime perfici possunt. Ideo in his verbis regis cōsiliariis ac milicie eius a Jobēne per ordinē ō hac ciuitate triplex mistica visio revelat. In prima quidem revelatur eis fidei premiū In secunda fidei meritum. In tertia vident fidei transitum. In prima quidem visione revelatur eis fidei premium quod est gloria sēpiterna que finis est cunctoꝝ operum que fiunt per formatā fidem. Et de hoc premio Jo. ait. Vidi ciuitatem sanctam ihrusalem no. de. de celo a deo per. s. spon. oꝛ. viro suo. In quibus brevibus verbis comprehendit totam futuram gloriam beatoꝝ quo ad septem eoꝝ principales dotes quarum sicut in precedentibus patet tres prime pertinent ad animam ꝛ quatuoꝛ consequentes coꝛpoꝛi correspondent. Prima que ad animam pertinet est dilectio plena. Et de hac dicit Vidi ciuitatem. Ciuitas enim quasi ciuium vnitas dict[a] est. que maxime per dilectionem fieri habet. qz igitur in deo mira ē vnitas oīz beatoꝝ tanq̄ conciuium illius admirabilis ciuitatis ideo dicitur ciuitas. Secunda ē possessio certa. Et de hac dicit sanctam. Sanctus eñ idem est q̄ firmus. quia beati oēs firmiter ꝛ inseparabiliter adherent sūmo deo Tertia visio apta ꝛ clara per ihr̄l'm denotata que interpretatur visio pacis quia ibi beati omnes semper deum regem pacificū contemplantur. Addantur alie quatuoꝛ dotes quibus premiabuntur coꝛpoꝛa beatoꝝ. Prima est impassibilitas: ꝛ de hac subiungit nouam quia per remotōem vetuste coꝛruptionis ꝛ passibilitatis beatoꝝ coꝛpoꝛa nouaꝫ ꝛ impassibilia fient. Secūda ē agilitas que p descendentem de celo clare manifestatur. 3ª est subtilitas de qua subiungit a deo paratā. Sicut eñ res grossitudinem habens parari dicitur q̄ subtiliatur. sic ꝛ coꝛpus beatoꝝ a deo parabitur cum illud faciet tam subtile quod quasi spūale reddetur. Quarta vero ē claritas. de qua manifeste subiungit sicut spōsam ornatam viro suo. Nam sicut ornamentum formosius reddit coꝛpus. sic ꝛ claritas beatoꝝ coꝛpoꝛa decoꝛabit. In secunda autem visione revelatur huic milicie fidei meritum. quia omne meritum electoꝝ perficitur ꝛ gratificatur in fide ꝛ merito ihesu xp̄i Et de hoc fidei merito Jo. subdit. Et habebat murum altum ꝛ magnum. Ad litteram autem per magnum intelligit latum ꝛ longum seu circuitum eius. Quid igitur aliud per hunc murum q̄ meritum xp̄i conuenientius designatur. Per hoc eñ illā sanctā ciuitatē vndiqꝫ circūcingit protegit ꝛ defendit. De quo muro ysa. 26. ait. Urbs fortitudinis nostre syon saluabit ponetur in ea murus et ante murale. hic autem murus magnus ꝛ altus merito notatur quia meritū xp̄i magnū est ꝓpter incōprehensibilitatem diuinitatis q̄ meritū xp̄i dilatatum est. Et s[ic]ū ꝓpter altitudinē humanitatis qua tale meritū acquisitū est. Un Jere. 32. c. ait. Fortissime magne potens dñs exercituū nomen tibi. Magnus cōsilio ꝛ incōprehensibilis cogitatu. Et in hoc tam magno ꝛ alto merito oīa iustoꝝ merita in tanta magnitudine creuerunt ꝛ dilatantur q̄ infinito ꝓmio eterne glorie conpēsantur: In tertia vero visione revelat. Jo. his militibus xp̄i fidei transitum. i. vnde est ingressus ꝛ transitus ad gloriam sempiternam per futuru[m] ꝓpugnam. Et de hoc subdit habentem portas duodecim ꝛ in portis angulos. Per duodecim enim portas duodecim articuli fidei designantur. Nam sicut per portas ingredimur ciuitatem terrenam: sic per articulos fidei ciuitatem ingredimur sempiternam. harum vero portarum duodecim anguli sunt [...].

Universidad de Deusto
514
Biblioteca

in quolibet articulo firmitas humil' ⁊ occul/ta.in scripturis.n.sacris sepe sumitur angul⁹ ꝓ fortitudine.nã in angul'domoꝝ in gb⁹ pie/tes iungunt dñs fortitudo ꝓsistit. vñ et xp̃s pis angularis dict⁹ ē ⁊ q̃ in caput anguli ꝛ/ctus est. Job quoq3.c.i.dictũ est q̃ vẽtus cõ cussit quattuor angulos dom⁹ vt diueret eã Ecce q̃ firmitas fidei in angul' denotat:qz in pñtis vite decursu tanꝛ ip erit firmitas fidei xpi q̃ nunq3 deficiet fides articl'oꝝ:sicut Lu. 22.ait.Ego ꝓ te rogaui Petre vt non defi/ciat fides tua. Ad hanc aũt fidei firmitatem hortat apl's Pe.i.pe.ỻ.c.ait.Aduersari⁹ vr dia.tan.leo ru.ci[illegible] quẽ de.c.resi.fortes in fi. Qui aũt ingressꝰ sunt p bas.12.portas ma nifestat Jo.cũ subdit.Ab oriente porte tres ab aquilone po[illegible] tres ab austro porte tres ⁊ ab occasu porte tres. Per oriẽtem enim in sti qui fuerũt ab origine mundi intelliguntur Per aquilonẽ vero significãtur illi q̃ ex gen tilitate quondam a bono frigidi ad calorez fi dei sunt conuersi. Per austrum autez antiquos iudeos iustos in solutorijs amore calẽtes cõ uenienter intelligere possumus. Per occa/ sum vero illos qui in fine seculi conuertentur ab oriente igitur ⁊ aquilone ab austro ⁊ oc/ casu porte tres esse [illegible]ciitate cõgrue designã tur:quia quicũq3 ex gentib⁹ antedictis itrãt in ciuitatem supernam p fidez sanctissime tri nitatis in quattuor mundi partibus in duo/decim articulis predicatam ingrediuntur.hic apostolus.ii.c.ad hebre.de hac fide intelligẽs ait.Sine fide impossibile est placere deo.po/test etiam non inconuenienter aliter dici. Pri/mo sez q̃ tres porte sunt ab oriente ad aperiendum intelligentiam nostram de trib⁹ pri/mo de creatione.2° de redemptione. tertio de regeneratione. Per sacramentalem gratiam in carnati christi.hec enim tria in oriente no stro reperiuntur.Secũdo enim sunt tres por te ab aquilone ad aperiendum aquilonarem algorem obscuritatem atq3 ꝓcellam tentati onum hostilium ⁊ certaminum quorumcũq3 que principaliter sunt a tribus.primo sunt a carne.Secũdo a mundo.tertio a diabolo cu a concupiscentia carnis a concupiscẽtia ocu lorum ⁊ superbia vite seu etiam ab erroze fauore ⁊ terroze. Primo enim error seducto rius impugnat veritatem ⁊ intelligentiaz ei⁹ secundo autem fauor adulatorius ⁊ munda/ us allicit ⁊ inficit voluntatem. tertio vero terror comminatorius ⁊ malignus pusillani/mitatem ⁊ fugam inducit:⁊ constantiam frã git. vnde ꝓprie primum est contra rationalez scõm con[illegible] cõcupiscibilem.tertium vero cõ tra irascibilem.tertio quoq3 sunt tres porte a meridie ez ad aperiendum tria de christo. primo eius ardentissimam charitatem. scõo eius incõprehensibilez claritatem.tertio eius io cũdissimam felicitatem. Hec.n.tria meridiõ lia sunt que sponsa a sponso canti.c. instãter petit cuz ait. Indica mihi vbi pascas:vbi cu bes in meridie. 4° quoq3 sunt tres porte ab occasu etiã ad apiendum tria.p° nostre ꝓpi/ tatis miserabilẽ fragilitatem.2° nostraz cul/parum horribilem deformitatẽ.3° penarum iudicialium sibi debitarum ⁊ communicata/rum terribilẽ ⁊ intolerabilẽ infinitatẽ seu ei nitatem:hec q[illegible]dẽ vere tria occidẽtalia sunt. he igr sunt porte citatis que expugnãda ⁊ sac cõmmanda est.

Ordo ⁊ preparatio ad pugnã celestis hie rusalem. capl'm 2m.

Secundo contẽplemur

militum ꝑparatõnem ad pugnã.post q̃z.n.nota facta ẽ regi ac toti militie eius dispositio ciuitatis:festine ac festine oĩa ꝑparantur ad pugnam precipiente rege:vt ꝙ sus ciuitatem totus exercitus dirigatur.di/ficillima tamen aggressu ipsa ciuitas est: nec quidem adiri potest nisi duabus viis:sicut ꝓ/pheta ait. Vniuerse vie domini misericordia ⁊ veritas. vtraq3 tamen admodum arta: qz arta est via que ducit ad vitam ⁊ pauci sunt qui inueniant eaz:sicut Mat.7.dicitur. Dif ferunt tamẽ qz via veritatis ardua est ⁊ mõ tuosa sed breuis Via autẽ misericordie pla/na sed ꝓlixa. Illa fortium:hec infirmorum ista recipit pauperes debiles cecos claudos vulgusq3 ꝓmiscui seruos eorum videlz qui fa ciunt sibi amicos de mammona iniquitatis. Luce.16.Quia beati misericordes quoniaz ipsi misericordiã ꝓsequentur. Mat. 5. Per hanc igr mie via tota munitio hu[illegible] exercitus ⁊ oĩa fulcimenta ⁊ victualia necnõ ⁊ carriagiũ ei⁹ ⁊ cũcta illi necia dirigunt. Ad⁹ aũt ter/ribilis est vt castrorum acies ordiata.cantico.6. Solũ.n.ẽ virorũ fortiũ ⁊ eorũ qui pñt ad bel la ꝓcedere viaz veritatis eligẽtes vt pote vi rilit vim facturi. Ambe tamẽ vie ei⁹ vie pul/chre. Jouet exercit⁹ ⁊ vnusquisq3 iuꝛ ꝓpri

515

as vires ⁊ animi nobilitatem aggrediuntur iter ciuitatis magne ambeq3 sumũ vie. Ad ascen sum aiantur oẽs mouent castra ⁊ viã vertã tis eligit rex eternus. Ipso attesta[illegible]e Jo.14 Ego sum via veritas ⁊ vita.Per hãc dirigit gressus suos:qz oportuit xp̃m pati ⁊ ita intra re in gl'iam suã. Luc.24. Ipm secũtur oẽs alioꝛ viri ⁊ milites ei⁹ electi. Reliqua vero multitudo p mie viã dirigit iter suũ. Tirones igit validi in pñtatu etm regis p vallẽ lacryma rum cũ alacritate de virtute in virtutẽ ascen dunt donec tandẽ apprehẽdentes verticẽ mõ tis puentũt vsq3 ad ciuitatẽ munitã. Sed qz vt dicitur puer.24. Cũ dispositõe micãt bel lum.castra metãtur oẽs ỏ exercitu simꝛ.collec tiq3 oĩ multitudine exercitus inchoant ob/sidionẽ. Tendũtur papiliones ꝓtectõnis diui/ne.firmanꝛ verilla erẽplorum ⁊ q̃ oẽs acies equitatuũ ⁊ peditatuũ per ordinẽ distinguntur Ad orientẽ aduersus primã portã ordinatur iudas. Aduersus secãm rubẽ.aduersus tertiã gad ⁊ oẽs cũ exercitu suo. Ad aquilonẽ ad/uersus primã portã statuitur asser.ꝓtra secãz nepthalim.ꝓtra tertiã manasses ⁊ quilibz cũ exercitu suo. Ad austrũ vero symeõ opponit prime porte leui secõe ysachar tertie. Et quili/bet hz secũ exercitũ suũ. Ad occasum zabulõ opponit prime porte. Joseph secõe beniamĩ tertie. Oẽsq3 milites eorum cum eis. Et sicut re belli distinguit oĩs exercitus militũ oĩsq3 mꝛ titudo bellantiũ vndiq3 circuncingit vrbem.

De modo expugnandi ⁊ saccomanãdi su pernã ibꝛ'm. Capl'm tertiũ.

Tertio contẽplemur

t huiꝰ mirãde pugne executõem.

In prio igitur ciuitatis cõgres/su pugnatores ciuiũ ꝓstantiã tactu emollire nituntur. Propterea p° approximãt ad vrbẽ ipi scutati lectionibus supnorum necnõ ⁊ clipea ti collationib⁹ celestiũ statiq3 inherent eis an cillifi⁹ qui p sui ꝓptum dũ se operit infir/mitate culpaꝝ celestib⁹ gratiis appropiquãt Secus ist[illegible] ballistarii subsequũtur ipi vide/licet orãtes ac genuflexionibus ballistas cor/porꝝ suorum tẽdentes ⁊ q̃q3 brachiis in crucis modũ extensis demũ manibus iũctis ⁊ eleva tis in celũ ⁊ ĩ celestes ciues saggittas oronuz efficatiũ emittẽtes. Sed ⁊ ipi sagitari parati ad bellũ interim aerẽ mẽtis replẽt sagittis de derioꝝ scõꝝ. Sũt quoq3 ⁊ q̃ ardentes sagit taꝛ emittũt ab imo ardẽtis cordis eulsas Alii misibilia speculationũ celestiũ in multiplicare nõ cessant. Constituũtur ꝓinde subito ante nas vrbis bastie multe cũ fallis meditatio nu celestiũ secretorum Inde iacuit ad ciuitatis menia ⁊ in ipam etiã ciuitatẽ fundibularii in oculorum fundis lapides lachrymaꝝ. Omis eñ deuota lachryma lapis est quidã de fũda oculi i ciuitatẽ celeste iecta fundit'karii quo q3 iacere nõ cessant lapides genitnũ inenarra biliũ. Spicularii etiã indefesse multiplicant spicula planctuũ ⁊ pectoꝝ tũsonu. Nec dubi um in tantoꝝ telloꝝ ymbre ⁊ tam acri certa/mine ac tanta violentia pugnatoꝝ quin cele/stes ille angeloꝝ phalanges suscipiant crebra miserationũ vulnera intm vt passim sauciata sit angeloꝝ caterua:ac multo magis pia vir/go maria.vt pote medullitus affectibus pie/tatis confossa ⁊ cordialiter perforata. ita vt clamare cogatur. Vulnerata charitate ego sum. Sed sicut ab his validis pugnatoribus vulneratur illi celestes ciues sic ⁊ ipi vulnerãt ipos vrbis expugnatores. Corde siquidem percussi sunt illi quos ipe ignis amoris a cul leus mẽte medullitus penetrat affectuq3 trãs uerberat intm vt desideri sui estus cohibere vel dissimulare oino nõ possint. Tales den/q3 vulnerati deriderio ardẽt. feruẽt affectu estuant anhelant ꝓfunde ingemiscunt ⁊ lon/ga suspiria trahunt. Nec eñ vulneratoꝝ aia rum certa sunt signa gemitus ⁊ suspiria ⁊ vul tus pallens atq3 tabescens Interea ꝓstituun tur bõbarde cordialiũ ardoꝝ atq3 clamoꝝ ex [illegible]uore spũs emissoꝝ que violento ipulsu cõ cutiunt atq3 confringũt muros ⁊ alma me/nia ciuitatis:ꝓstructa etiã multitudie manga noꝝ.i.mentaliũ actionũ in ciuitatis muros:⁊ menia feriunt ingentes saxoꝝ moles ⁊ lapi/des lapidibus illidũtur:vt ex crebra saxoꝝ collisione secreta celi mysteria reuelẽtur. Ap plicãtur interea ad muꝝ machine operũ per/fectoꝝ ⁊ fortibus pugnatoribus interpositis aggrediunt comin⁹ ꝓpugnatores vrbis. In terea inspat a velocitate subito muris appli/can[illegible]scale celestiũ speculationũ p ges veloci a/sensu milites scãdũt se per visibilia ad invisi/bilia rapientes hastati quoq3 feru[illegible]ibus im portunis audaci conatu subito scandunt mu/ros. Perstrepunt multitudines clãgentium ⁊ laudantiũ buccinaꝝ clamoreq3 feruoꝝ vo. ciferantis exercitus ac dicentis sacco. sacc

Universidad de Deusto
Biblioteca

sacco. tota ciuitate in admiratoem t stupoe adducūt. His deniq3 in hunc modū certāti/ bus t machinis t ppugnaculis aliisq3 mira bilibus armis t modis fortissime dimicāti' ' vulnerāt t vulnerātur inde reportātes vul/ nera pietatis. Istis igitur violētiis atq3 vio/ lentis ictibus frangūtur t aperuitur celestis ihrlm muri iāq3 aspicitur q it?sunt vel fiūt Nec ista sufficiūt sed vallo hūilitatis qō ci/ uitati circunstat repleto sensu ppie vilitatis ofractisq3 vallis corporaliū rex admouētur ad mux multitudines arietū. t intercurrente directa rōcinatione. validis argumentorum ictib9 murox sub'' nitas tādē hicide dissolui meniaq3 vrbis v'rio machinamētox ipulsu vndiq3 lacerantur. Et iam illa pfunda alti/ tudo diuinox ysterioz penetrar. fractoq3 muro i'spiso in figuris t structo enigmatib9 sacris tūc irruūt vndiq3 fortes alta voce cla mātes. Viuat iesus. viuat iesus. Viuat filio dei dns iesus rps Et perscrutantes scrutinio irrūpunt audatiores t plateā ciuitatis intrā/ tes penetralia diuini palacii ingrediūtur. In ter quos fuerunt Paulus t Franciscus. ibi q3 audiūt archana verba que nō licet hōi lo qui. 2. cox. 12. Diuidūtur ceteri per plateas t vicos secretiora edi penetrātes nihilq3 idi/ scussum in domibus reliquētes intrant auda ciores ad regē: ita vt lamētabiliter let9 dicat. Quasi rupto muro t apta ianua irruerunt super me Job. 30. Ingrediūtur tandē inef/ na gazophilacia celestiū thaūrox in quibus abscondita latet altitudo diuiciax sapie t scie dei. Rapit quisq3 quod pōt Ab alio rapit r sermo sapie ab alio. 9mo scie. ab alio . des. ab alio gra sanitatū. ab alio opatio virtutū. ab alio pphetia. ab alio discretio spūum. ab alio genera linguax: ab alio in rpretatio sermonū .i. choz. 12. Alio rapit abstractiones. alio ex/ tasim. alius raptus. alius reuelatōes. alius vi siōes Ab isto rapit thesaur9 sapie Ab i9 thesau rus intellectus. Ab alio thesaurus cōsilii Ab alio thesaurus fortitudinis. Ab alio thesau r9 pietatis. Ab alio thesaurus timoris domi ni. In hunc igitur modū gaze ille cari ia/ tum spūaliū varia sorte a diuersis diripiūtur: vt conste. iurta infallibilis veritatis verbum q regnū celox vi patitur t violenti rapiūt il/ lud.

Articulus tertius de victoriosa ac trium phali pace acquisita per milites xpi ac t de benedictione quā reportant ad ppria redeun tes.

Vobus autez myste

5 riis circa saccomānū paradisi que fuerunt rassigna t pugna tam vi/ sis. Ad tertiū pertractandū descendamus qō est de paradisi victoria. De qua pheta subiungit. Dns benedicet ppo suo in pace. Sac comanato itaq3 celesti thesauro a virtutum predonibus oēs omisti spoliis cum alacritate victores per viā aliā reuertūtur i regionē suā Qui eī per semitam virtutis t veritatis a/ scenderant per mie tramitē reuertūtur vt sint vniuerse vie cox mia t veritas. Quod enim ascenderunt opus fuit fortitudinis. quod au tem descendunt opus est pietatis. Iurta illō Apo. 7. cox. 5. Siue eī mente excedim9 deo siue sobrii sum9 nobis. Charitas cī rpi vrget nos. Amor dei rapit eos sensum. Amor pri/ mi trahit eos deorsum. Redeunt itaq3 gau/ dentes sicut exultant victores capta preda qī diuidunt spolia. Sicut bēiami lupus rapax mane rapiet predā vespere diuidet escas. Vt nō potentibus ad bella pcedere spolia diuidā tur. Et sm dō decretum .i. Rox. 30. Equa sit portio euntiū ad prelū per vitā ptē platiuā t ad sarcinas remanentiū per vitā actiuā. In reuersione igitur totius exercitus oībus insi/ mul congregatis rex eternus deus benedicit po pulo suo in pace. Ad hoc siquidem deus dat prius virtutē vt aīa fortiter agendo pertigat ad pacē. Poterat eī sine eox industria deus militibus suis plenā pacē prāre. sed glorioso reputat suos per triūphalē victoriā ad pacis securitatē perducere. Est eī pax ista que fit a spū a deo. sed impetrāda est per oīnem hu milē t deuotā: quia nec spūs per vi eā obti/ nere pōt: nec deus eā sīn voluntario spūs osen su facere volet. Vt igitur inter vtrumq3 pax ista firmetur necesse est spm diuine voluntati se oīno humiliter subiugare. Deū nihilomin9 necesse est eius ifirmitati misericorditer cōde scendere t vtilitati consulere. Unde deo spūs totū pōt ersoluere quod debet cui tamen satis est si hoc exhibet quod pōt. s. humilē volun/ tatis sue cōsensum. Sicut Apoc. 3. c. ipe do minus ait. Ego sto ad ostiū. s. voluntatis: et pulso. s. per illuminationē. si quis audierit vo cem meā t aperuerit mihi intrabo ad eū t ce nabo cū illo t ipe mecum. Sed quenā est hec benedictio que datur a rege nisi quā dns da/ re suo ppo osueuit Propterea licentiās rex eternus oēs de exercitu suo. t ad ppria eos re mittens benedicit eos. d. Reuertimini ad pro/ pria benedicti patris mei. Crescite t multipli camini t replete terrā. Se. i. Bona sane bū/ dicto multūq3 expectanda q fit vt bona vo luntas semper efficiatur seipa maior t virtu tū nūerus de die in diē copiosior fiat sicut spe rabat qui ait. Multiplicabis in aīa mea vir/ tutē. sp quā viuentiū terra repletur. Reuer sus pinde de hoc bello btūs franciscus mani bus t pedibus ac latere vulneratus cū desce disset in sacrū montē alueme t viderēt eū fra tres taliter vulneratū: interrogauerunt eum dicentes. Quid sunt plage iste in medio ma/ nuū tuax. Et respōdit. His plagatus sum in domo cox qui diligebant me. zacha. 13. c. Sz vt rei veritatē filii mei seriosius agnoscatis eam vulgari sermone reserabo vobis. Re curre ad legendam de impressione sacrorum stigmatum qm que dicit hic se velle reserare noticiā nō potui habere. Quā reuelare digne tur dns noster iesus rps. Qui cū patre t spū sancto regnat triūphator glorioslus in secu/ lorum secula. AMEN.

Virtutū semiariū ad beate ac bene viuēdū mox reformatiuū de religione cristiana san/ cti Bernardini de senis p^ tota quadragesi ma feliciter explicit.

Incipit tabula sermonum ⁊ materiarum
sup̄ ꝓcedens opus de xp̄iana religione.

Dñica in q̄nquagesima in mane de xp̄iane
fidei firmitate vbi ponunt̄.i2. firmita-
tes.Sermo p̄imus
Infra diem de fidei necessitate equitate ⁊ di
gnitate.sermo.2ª.
Feria sc̄da de hoq̄ fides ē vna ⁊ determiata
ad quā de necessitate glz obligat̄.fmo 3ª.
Feria tertia de fidei nobilitate vbi i2.declā-
rant̄ eiusdē nobilitates:fmo 4ª.
Feria quarta de ꝑfectione ieiunii sacri ⁊ q te
nent̄ ieiunare ⁊ q non.fmo 5ª.
Feria quinta de dñica ofone que tota ibi per
ordinem declarat̄. fmo 6ª.
Feria sexta de elemosyne pietate ⁊ quō debz
dari.fmo 7ª.
Sabbato post cinerē:q̄re aduersa dantur in
stis multis rationibus demonstratur. se no
octauus.
Dñica in q̄dragesima in mane de dīno cul
tu seu de cultu sanctissime trinitatis fmo 9ª.
Infra diem de cultu idolatrie ⁊ de initio ac
dilatatione eius.sermo 1ø.
Feria sc̄da de iudicio generali ⁊ q̄re ds indīg-
bitur ꝺ mundū vbi tertª illiª euangelii decla
rat̄. fmo iiª.
Feria tertia de vera ꝓtritione ⁊ que regrunt̄
ad eam ⁊ de gradibª eiª.fmo.i2ª.
Feria quarta de.i2.grauissimis ꝑicul̄ que in
spato supueniunt peccatoribª in vltimo fine
sermo.i3ª.
Feria q̄nta de.i2.doloribª quos patit̄ pctōr i
hora mortis.fmo.i4ª.
Feria sexta de va ꝓfessiōe quō glz ad eā se de
beat ꝑparare:⁊ que regrunt̄ in ꝓfessiōe ac q̄
circūstātie peccatoꝝ ꝓfitēde sunt.fmo.i5ª
Sabbato de sacra religione q̄re melius sit vi
uere inter bonos religiosos q̄ in seculo rema
nere.sermo.i6ª.
Dñica sc̄da in 4ø. de vsu mr̄imonii ⁊ cō
iugii honestate.sermo.i7ª.
Infra diem de pudicitia ꝓiugali fmo.i8ª.
Feria sc̄da de.i2.impedimētis pñie ꝛe.f.i9ª.
Feria 3ª q̄rta veneratione honorāda sunt tē
pla dei ⁊ q̄ male sit in predicatōne detrahere
platis-sermo.2øª.
Feria q̄rta de consuetudine mala ⁊ de reme-
diis contra eam.sermo 2iª.
Feria q̄nta de rōnibus q̄re ꝓspera peccatoribus a dño tribuunt̄.fmo 22ª.
Feria sexta de pestifera detractione ⁊ de ꝓdi
tionibª eius.fmo 23.
Sabbato de filio ꝓdigo vbi moralr̄ euanm
clarat̄.sermo 24ª
Dñica 3ª i 4øª ꝺ ptialitates ⁊ maxime
ꝺ guelphos ⁊ gibellinos.sermo 25ª.
Infra diem ꝓtra insignia distinguentia inter
ptes.sermo 26ª
Feria sc̄da de duodecim impedimētis q̄re hō
credēda nō credit.fmo.27ª
Feria tertia quō qs tenet̄ indulgere seu dimit
tere inimicis. fmo 28ª
Feria q̄rta de honore pentē ⁊ q honorādi sūt
⁊ quo honore. fmo 29ª
Feria quta de timore dei ⁊ q̄s grās in aiam
secū portet.sermo 3øª
Feria sexta de execrando mendacio ⁊ quō
nunq̄ mentiri lz.sermo 31.
Sabbato de duplicitate ⁊ de mendacio san-
ctorum.sermo.32.
Dñica q̄rta in q̄dragesima infra diem: inci
pit tractatus de restitutionibus:⁊ pº qui resti
tuere teneātur. sermo 33ª.
Infra diem qs ēt restituere obligat̄:⁊ max
me de his q in alienis dānis pstant cām effi
cacem.sermo 34ª.
Feria sc̄da ēt quis restituere dz vbi ponunt̄
viginti genera hoīum qui vsuris pstant cāz
efficacem:sermo 35ª.
Feria tertia qd ⁊ q̄ntum hō restituere obligat
vbi ponitur de restitutione spūaliuz ⁊ corpo-
raliū.sermo 36ª.
Feria q̄rta ēt qd ⁊ q̄ntum hō restituere dz de
tpalib⁹.sermo 37ª.
Feria q̄nta q̄n hō restituere obligat̄.fmo 38
Feria sexta cui homo restituere dz.fmo 39ª.
Sabbato quo lo⁹ ⁊ quō ⁊ q̄re aliena restitu
enda sint:fmo 4øª.
Dominica de passione de horrendo pec-
cato blasphemie ⁊ impietatibus eius. sermo
4iª.
Infra diem contra tarillorum ⁊ alearuz lu
dos:⁊ vnde tales ludi mystice originem ha-
buerunt:semo 42ª.
Feria secunda de mandato diuine dilectōnis
⁊ quō deª amandus sit.sermo 43ª.
Feria tertia contra mundanas vanitates et
pompas ⁊ quantum deus odiat eas. sermo
44ª.
Feria quarta de iuramento ⁊ periurio: ser-

Universidad de Deustо
Biblioteca

mo. 45ª.
Feria quinta de multitudine malorum que ex vanitatibus oriuntur ⁊ etiam subsequuntur sermo. 46ª.
Feria sexta contra fardātes se ⁊ capillos ulterinos portantes atq; cōtra feminas caudatas. sermo 47ª.
Sabbato de domina honesta que est omnis mulier pudice ⁊ honeste matrimonio viuēs sermo. 48ª.
Dominica in ramis palmarum de titulo triumphali magnificatione nominis glorioſi regis ielu. sermo. 49ª.
Infra diem de contemptu mundi ⁊ mundanorum conditionis fallaci. sermo. 50ª.
Feria secōa de aīe dignitate ⁊ altissimis beneficiis a deo sibi collatis. sermo 51ª.
Feria tertia de incarnatione angelica q̄ tota p ordinem declaratur. sermo. 52.
Feria q̄rta ō his q diuersimode male se hāt circa dominicum sacramentum: ⁊ quomodo homo obligatur ad illud. sermo 53ª.
Feria q̄nta in cena dñi de.12. fructib⁹ ligni vite. i. sanctissimi sacri. sermo 54ª.
Feria 6ª in parasceuen de sacratissima passiōe ⁊ q̄re xp̄s voluit in cruce mori. sermo 55ª.
Sabbato sancto quō quilz debet se pparare ad suscipiendum sacratissimum sacramentū. sermo 56ª.
Dominica in resurrectione. Incipit tractatus de gloria paradisi. ⁊ primo de resurrectione capitis nostri Jesu xp̄i: ⁊ de apparitionibus eius: sermo 57ª.
Infra diem de humane nature necessaria resurrectione ⁊ perpetuitate futura. sermo 58ª.
Feria secunda ō vniuersali regno ⁊ dominio iesu xp̄i. sermo 59ª.
Feria tertia de gloria spirituum beatorum in regno dei. sermo 60ª.
Feria quarta ō superadmirabili gloria ⁊ gratia virginis matris dei. sermo 61ª.
Feria quinta de substantiali ⁊ cēntiali gloria aliarum sanctarum: sermo 62ª.
Feria sexta de gloria consubstantiali corpor beatorum. sermo 63ª.
Sabbato in albis de accidentali gloria que est in beatis. sermo 64ª.
Dñica in octaua resurrectionis que erūt exercitia beatorum. sermo 65ª.
Infra diem de pugna ⁊ saccomanno paradisi siue celestis hierusalem. sermo 66ª.

Explicit tabula sm̄onū hª libri p̄ntis.

Conclusio totius operis.

Ego quia euasit hoc opus q̄ volebam q̄ putabam: sz legentib⁹ atq; p̄dicantibus quib⁹ non erit ingratum mini/me erit lōgum: quib⁹ vero longiores videntur esse sermones assumant earū quascūq; in predicatione que magis placuerint ptes: cū quibus articulis cuiuscūq; sermōis cōiter ad legendum ⁊ p̄dicandum formatā ⁊ ordinatam materiam p̄stent. Immensas igr̄ gratias iaz agamus ipsi ineffabili misericordie ⁊ dulcedini saluatoris nr̄i Jesu q decursis tantis pelagis feliciter p̄durit ad portum orātes ac supplices postulantes: vt si aligb⁹ in locis aliter locuti sumus ipse velit misericorditer venia largiatur. Si vero ē qui pie corrigere velit vivo in hac labili vita: corde: ore ⁊ opere correctionem humiliter suscipere paratus sum. Si autem dñi iesu vocatio velox me sb rapuerit ex hac luce sācta romana ac vtis ecclesia: cui vniuersale magisteriū datū est si qñ ⁊ in hoc opere aut in quocūq; alio p me facto seu fiēdo perspererit eē indigna. dignetur obsecro emendare. Asserens insuper plēo corde q̄ quicqd in his que p̄senti libro scripsimus sensimusue minus bñ nobis veritate p̄putat. Siquid aūt digne illi⁹ dono ascribendum sentimus: qui nec loco concluditur: nec tempore variatur immensus: eternus: benedictus: benedicit. lis ac benedicendus per ī finita secula seculoz Amen.

Sequitur disputatio inter mundum ⁊ religionem coram papa. Et primo mundus proponit contra religionem a papa petendo audientiam. ⁊ eam ponit beatus Bernardinus post decimumsextum sermonem sz de sacra religione.

O xp̄i vicarie monarcha terrarum:
Vir matris ecclesie flos patriarcharum
Sacrarium gratie cella scripturarum.
Minister iustitie ⁊ meta causarum.
Hec querimonie aurem prebe parum:
Papa beatissime testante scriptura
Ex te pendent anime ⁊ earum cura
Ergo pater audi me: tibi dicam plura

Si permittūt lachrymе ⁊ cordis pressura
Que mihi seuissime fiunt contra iura.
Ceh secretarii ⁊ vos cardinales
Vos celestes radii doctrine canales
Pauli quidem socii petri laterales
Astetis ppicii sitis curiales
Totam simul flagito curiam romanam
Vt in meo placito se prestet vrbanam
Rem nouam non agito sed rectam ⁊ planam
Tantum pacem expecto seruare mundanam
Respondet papa mundo
dando audientiam.
In libris canonicis inuenis expressum
q̄ qui a maleficiis se sentit oppressum:
Ad vultū pontificis habeat accessum
Qui scriptis auctenticis puniet excessum.
Ergo fili dicito a quibus vereris
Et cur magis solito modo conturberis
Et si in ppositо pcedis ex veris
Confestim p libito totus liber eris
Nunc arguit mundus contra religionem.
Sicut sciunt singuli factus sum a deo
Et per fraudem zabuli distractus ab eo.
Sed in fine seculi ex crucis tropheo
Jam veniam retuli p peccato meo.
Ergo quid religio: quid claustrales vite
Inquieto iurgio concitata lite:
Clamant q̄ deficio: q̄ non vivo rite
q̄ ad penas venio mortis infinite.
Minores pre aliis ⁊ predicatores
Meis desideriis sunt rebelliores
Laudant in ecclesiis mei contentores
Meos veneficiis comparant amores.
Istos inq̄ sencio graues abigeos
Qui de grege pprio tollunt mihi meos
Et suo collegio statim iungunt eos
Vos ergo conuenio vt erga me reos.
Tales in me seuiunt in me debachantur.
Sermones conficiunt vt me persequantur:
Vestes adinueniunt ne mei credantur
Qui me plus despiciunt felices vocantur.
Jam suis cenobiis iuuenes pcurant
Et pmissis patris illos assecurant.
Suis cerimoniis sic eos indurant
q̄ iam de suspiriis parentum non curant.
Quos volebam facere duces palellos
Per vicos incedere video miscellos:
Certe dum angustie exponunt tenellos
Contra ius mosaycum in lactes matern os:
Duris cruciatibus decoquunt agnellos
Et dum isti penetrant intima c̄ anstrorum
Dūq; cellas confouent tussi seniorum
Dūq; celos impetrāt communes cunctorum
Doloze dyametrant cor patrum suorum:
Vt quid bona perpetrant autores malorum
Heu puto iam senior infelix factorum:
Propria transfodior manu filiorum:
Quibus esset dignior pena taleorum.
Istis enim mitior est ira bestiarum.
Ergo lux consilii iudex reuerende
Istius dessidii euentus attende
Stateram iudicii super hoc appende.
Et finem litigii non vltra pretende.
Modo papa propone religioni.
Quid dicis religio habes se res ita
q̄ talis dissentio de te sit audita.
q̄ infleris odio: q̄ pacis oblita
Nunc vaces rigio malis arretita.
Respondet nunc religio ad premissa:
Abel sacrificio abram celibatu:
Aaron officio: moyses primatu
Si placet incipio simplici affatu
Dicere q̄ sencio de mundano statu
Et ne sensu ppio nimis abundare
Dicar: ⁊ mendacio sermones inflare
Volo testimonio sanctorum pbare
Non via sed inuio mundum oberrare.
Mundata p calculum seraph incēdentis
Jam loquar ad populum indurate mentis:
Et p adminiculum lapidum torrentis:
Procedam ad iugulum goliath ingentis
Scio q̄ opinio Joannis ē talis
q̄ tota diuiso status mundialis
Est fastus: ambitio: libido carnalis
Quorum resolutio: mors est infernalis.
Mundo per apostolū pcludam expresse
Qui dicit diabolum deū huius eē
Vt notet p symbolum quem habet penes se.
Utrūq; malignum ⁊ fraudis imple.
Gamaliel pgruit ppositо meo
Nullus inquit destruit qō venit a deo
Mundus transit: corruit hoc pbare questio
Igr̄ non habuit discensum ab eo.
Mundus antifrasice ita nuncupat.
Mundus hic erratice iugiter rotatur:
Sacro quidē codice reb⁹ comparatur.
Que vel sunt malefice: vel quib⁹ erratur.
Vidit hunc antonius laqueis retitū
Necnon vnus alius facibus ignitum
Nunc cernunt exterius fatui mellitum
Sed pbant interius esse felle litum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Hic ē locus scandali: turris babylonis
Domus anocratali: cubile draconis
Laberintus dedali: rota ysionis.
Flecton ⁊ fons tantali: ⁊ decus simonis.
Hic ē nabaal insc⁹ ⁊ nudas anathema
Hic goliath: spuri⁹: demophon elatus
Draco babylonius: cerber⁹ spumatus.
Hic absalon impius: atheon mutatus.
Hic est yrna elyd [illegible]olla ꝓphetaꝝ
Hic sedes est neridon: ⁊ locus penarum.
Hic locus gorgonidon: cantus syrenarum:
Hic cant[illegible] ciclopodon: vallis salinaꝝ
Nutu diabolico: se babel erexit.
Noua redit hierico: geozza surrexit.
Jam se fini tra[illegible]o laurea ꝓterit.
Dato de⁹ affrico[illegible] nstrū retrouerit.
Tantuꝫ cresc[illegible]it: igr nephas mundanozum
q̄ fetoꝛ ertollit[illegible] ad astra polozum.
Juroꝛ q̄ non solue ̄ princeps superbozum.
q̄ terra non scindit sub plantis coꝝ.
Sed nō est qui ambigat de vita claustrali
Quin dñm diligat ritu speciali
Religio religat freno spiritali.
Vt ad deum dirigat gr̄a finali.
Primit⁹ religio fuit instituta
Vt ab dñi iurgio ꝑius absoluta.
Crucis bñficio faceret adiuta:
q̄ celi perditio foret [illegible]estituta.

Jundus arguit modo
contra religionem.

Publicanū audio contra phariseum.
Ego me despicio: tondo pectus meum:
Set hic eco[illegible]rario laudat ante deum
Dei maledictio descendat in eum.
Si huius eloquium pontifex attendis
Jactantie vicium tm̄ comꝑehendis
Sed mihi spacium vt lo[illegible]ar impendis
Imponam silentium ⁊ finem dicendis
Antiquis tpibus regularis vita
Jirandis vitrutibus erat insignita
Contenta radicibus ⁊ pilis vestita
Sed vt patet oibus modo non est ita:
Degebant in abditis sui primitiui.
Erant pleni meritis cordis excessiui
Plane nūc aduertitis q̄ derivatiui
Ab eoꝛum semitis sunt valde declini.
Jonachi antigtus se legi divine
Subiescere pentus: sed hos paulatine.
Cecauerunt redditus ⁊ burse vicine
Et sic acres primit⁹ fracti sunt in fine.

Tamen sine dubio nec fratrū minoꝝ
Deficit religio. nec predicatoꝝ
Sed credo q̄ spacio dierum paucoꝝ
Frigescet devotio ⁊ feruoꝛ eoꝝ.
Jam [illegible]nerunt nouiter ordines diversi
Multiformi parit̄ coloꝛe respi
Turbant mirabiliter vultum vniversi
Vrinam totaliter perirent submersi.

Religio respondet nunc mundo.

Laudem nō desidero: gloꝛiam non quero
Sed exempla refero ꝓo sciendo vero
Eadēq̄ numero fui sum ⁊ ero
Et ad idem ꝓpero ⁊ in idem spero.
Sed cōcedo breuiter q̄ primi patroni
Possunt multiformiter modernis preponi
Tamē probabiliter non potest opponi
q̄ isti similit[illegible] non sint valde boni.
Sic mater ecclesia sponsa redemptoris
[illegible]buit primordia tam miri feruoris
q̄ videtur alia respectu prioris:
Vna tamen gratia: vna vis amoris.
Fui virtuosioꝛ in statu prioꝛe
Quia tunc ꝑpinquioꝛ eram cum motoꝛe
Tunc eraꝫ formosioꝛ vt manens in floꝛe:
Sed nunc sum diffusioꝛ in fructu maioꝛe.
Et non volo dicere q̄ multi claustrales
Sub agmine vellere non sint criminales.
Naꝫ qui nolūt fugere vias mundiales
Oꝑꝛet incidere in culpas mortales.
Et si in tot milibus sint decem vel centuꝫ
Qui vacent erroꝛibus qui cōdant talentū
De ceteris oībus [illegible]et argumentum
q̄ vnum in montibus teneant accentum.
Nonne plane legimus q̄ apostoloꝛum
Fuit duodecimus dux crucifixoꝛum.
Tamen rex altissimus ⁊ sanctus sanctoꝛum
Erat pastoꝛ intimus huius ⁊ illoꝛum.
Dicis q̄ deficio q̄ ad detrimentum
Quotidie venio: sed experimentum
Habes ꝓo contrario. nam ⁊ incrementum
Vbiq̄ suscipio atq̄ fulcimentum.
Et quod de ordinibus duobus diristi.
De mendosis faucibus falsum [illegible]isti
Jalis tuis graribus semper ei[illegible]ant isti
Veraces ꝓe omnibus sectatoꝛes xp̄i.
Tria preter alia sunt per que seruantur.
Primū est penuria super quam fundātur
scōm scia in qua ꝓfundantur.
Tertium cōcoꝛdia per quam federantur.
Jam describam paululū ordinem minoꝝ.

Qui contemnunt seculum ⁊ culmē hoꝛum
Et peram ⁊ baculū ⁊ spem metalloꝛuꝫ
Qui sibi per cumulum virtutum ⁊ moꝛum
Querunt habitaculum in regno celoꝛum.
Vestis: pedes cingulum sign[illegible]ant istoꝛum.
O felix tunicula que cr[illegible]em figuras
Sed o felix coꝛdula que celum mensuras.
O beata plantula que per vias duras
Celica cubicula coꝛpoꝛi ꝓcuras.
Franciscus ytalicus fuit huic patronus
Vir pauper ⁊ mēdicus ⁊ sanctus ⁊ bonus
Vir est pagus vnicus. vir est mundi conus
Quo non sit auctenticus successoꝛum sonus.
Stigmatum quinario est intus ⁊ foris
Fossus ꝑiuilegio superni fauoris
Non enim cauterio humani laboris
Sit hec transformatio sꝫ per vim amoris.
O miranda nouitas stig[illegible]atum francisci
Que oꝛandi charitas fecit adipisci.
Illas plagas inclitas facit reminisci
Et animas perditas facit renasci.
Lapis secundarius huius fundamenti
Extitit antonius vir tanti momenti
q̄ papa gregorius loco cognomenti
Vocauit hunc sepius archā testamenti.
De ꝓdicatoꝛibus posse ̄ multa fari
Pleni bonis moꝛibus sunt ⁊ xp̄o cari
Accincti virtutibus. honestate clari
Vacant totis viribus verbo salu[illegible]ari.
Confessoꝛ dñicus fuit his fund[illegible]oꝛ
Totꝰ euangelicus fidei zelatoꝛ
Hic extitit publicus erroꝛum damnatoꝛ
Nunc est factus celic⁹ dei contemplatoꝛ.
Petr⁹ stirps beniuola huic patri succesit
Qui quasi dicola per mundum incessit
Hic cōmenta subdola heresum oppꝛessit
Cum trina aureola ad regnum ꝓcessit
Hi seruant mundiciam coꝛporis ⁊ mētis
Rigantes ecclesiam doctrine fluentis
Et p̄enidentiam exempli monentis
Imitant ad gloꝛiam xp̄i resurgentis.
Jūdus rn̄det nūc religioni.
Quāto magis ponderas tuos fundatoꝛes
Tanto ꝑꝛis vituperas suos successoꝛes
Si bene consideras radicem ⁊ floꝛes
Planum ē degeneras nec vltra peroꝛes.
Jam iam vellus ouiū vertunt in lupinū
Cella ̄ in pallacium. solem in caminum
Illus in comiuium melotes in linum.
Lac in esum carnium. ⁊ aquaꝫ in vinū
Jutant nec officium recitant diuinum
Si prodire videris abbates istoꝛum.
Vadunt cum tot faleris ⁊ turmis equoꝛum
Et cuꝫ tot armigeris ⁊ turba curꝛsoꝛum
Principes hos direris ⁊ duces castroꝛum
Non patres putaueris monasteriozum.
Jnoꝛes pꝛe alus arq̄ iacobite
Quāuis distent iugiter q̄ bone vite
Sint ⁊ nunc concoꝛditer viuant satis ꝑite.
Tenebunt comun[illegible]er modum vie trite.
Religio rn̄det nūc ad opposita ꝓ eā.
Jendax es ⁊ inscius rōnes certas
Tradidi superius de hoc ⁊ aꝑtas
q̄ si sit interius dña paupertas.
Non erit vlterius peccandi libertas.
Dꝛeceptoꝛ in oib⁹ [illegible]est modus equus
q̄ tu de claustralibus ꝓloquaris mecbus.
Nūquid de coloꝛibus iudicabit cecus.
Sine de sꝑoꝛib⁹ d[illegible]putabit pecus.
Sunt ordines alus quos ⁊ tu supportes:
Si sunt equinarii sunt simul ⁊ sortes.
Vt cōchā supplicii euitabunt sortes
Et celestis premii non erunt eroꝛtes.
Jūd⁹ adhuc obiicit ꝓ religione.
Non est qui ambigeat q̄ nō regularis
Vita multum habeat boni salutaris
Et si mihi liceat vt tu confundaris
Probo q̄ pꝛeualeat vita secularis.
Sicut apertissime ꝑ paulum habetur.
Certanti legitime coꝛona debetur.
Ergo cum per maxime seculo certetur
Seculari anime amplius reddetur.
Jdē dicit nubere melius q̄ vri
Ergo preeligere debent intraturi
Statum in quo libere viua[illegible] ⁊ securi.
q̄ g[illegible]dum conscendere altum tuituri.
Xp̄s non apparuit sicut heremita
Immo esse voluit communis in vita.
Cuius signum [illegible]ebuit edens cum leuita
Ergo sibi placuit q̄ essemus ita.
Quod est difficilius vt dicit moralis
Est ⁊ virtuosius. ergo cum claustralis
Saluetur facilius q̄ vir mundialis
Non habebit amplius boni virtualis
Dare q̄ accipere magis est beatum
Ergo preeligere debes illum statum.
Quo possis diuidere summaꝫ facultatum
Et pie reficere fame cruciatum
Et ita summopere purgare peccatum
q̄ turpiter petere. quod est rsignatum.
Quia de periurio plurimum timetur
Omino iuratio cunctis dissuadetur

Universidad de Deusto
524
Biblioteca

Igitur religio timenda videtur.
Cum eius transgressio grauis reputetur.
Si tamen celestia contemplari velis
Per actiuam expia cor a corruptellis
Et exempli gratia israel fidelis
Post lie nubia fuit vir rachelis.
Nihil ex tristicia aut necessitate
Pauli est sententia modo iudicate
Isti agunt paria pari charitate.
Hic agit ex gratia z ex libertate
Alter preceptoria pulsus potestate
Et forte contraria sua voluntate
Quis horum per omnia magis agit grate.
Auctor est flagicii non auctor virtutis
Viam artans alii vel sibi salutis
Ergo sicut inscii comparantur brutis
Qui sese cenobii inuoluunt statutis
Paulus ad ephesios iubet obedire
Parentibus filios.ergo non exire
Debent lares proprios z claustrum subire.
Quando patres proprios vident dissentire
Que sunt culpe preuia debes precauere
Sed q ex inopia multi delinquere
Sacra per eloquia poteris habere:
Ergo ex penuria non debes gaudere
Naz intrantē cernimus cū magno feruore
Cui est mensis septimus meta sue more.
Et leui sit azimus.z vermis ex flore
Et tunc error vltimus peior est priore
Quid? petit sniam ferri p papā.
Decreta cum legibus possem allegare
Et istis ordinibus multum obuiare
Nec vnum de milibus possem replicare
Nunc pape z fratribus placeat fozmare
Cum bullis patentibus scriptum salutare:
q nullus se opibus audeat priuare
Prohibens iuuenibus votum regulare
Papa respondet nunc mūdo.
Non in nostra curia talis mos habetur
q vlla sententia statum fulminetur
Sed pars aduersaria prius audietur
Vt patens iniuria iustius multetur
Religio rīdet nunc mūdo.
Audiui stultitias eliud vzitis
Voluentis sententias verbis imperitis.
Dilatauit fimbrias truffis infinitis
Tot enim blasphemias:quid prēs auditis.
Diligenter igitur predictis inspectis
Facile occurritur ipius obiectis
Silogismis vtitur elenchis confectis
Verbis inititur falso intellectis.

Dicis in principio de magis certando
Sed patet responsio ita declarando
Si maior promotio est in triumphando
Est tamen presumptio in hoc attentando
Es adam melior.fortior sansone
Aut dauid de minor.maior salomone
Quisq3 sit deterior in tentatione
Tu quomodo iunior sistis in agone.
Dicis q est nubere melius q3 vri
Non est sensus littere q plus sint securi
Quibuslibet nubere.alias arsuri
Sed paulus vult dicere q vadant nupturi.
Qui nolunt ascendere gradum cordis puri.
Dicis xp̄s veniens sicut nos viuebat
Respondeo quotiens illa faciebat
Infirmis compatiens talem se prebebat
Vt erat expediens illis quos docebat
Desertis esuriens perfectos monebat.
Sed de templo fugiens infirmos fouebat
Ad illud quod dicitur de difficultate
Hoc subintelligitur in auctozitate
Cum idem efficitur pari charitate
Alias non sequitur salua veritate
Q̄ plus valet asseris dator acceptore
Dico q conuinceris glosarum tenore
Que paribus ceteris dicunt istud fore
Igitur abuteris glosante maiore.
Ad illud responsio de vi iuramenti
Dissimilis ratio patet intuenti
Non enim iuratio confert facienti
Votum z religio prosunt profitenti
Vna mecū habeo rachelem z liam
Sozores possideo martham z mariam
Binam vitam teneo vt per binam viaz
Ne regno sydereo coaptare sciaz
Ad id quod obiicitur de necessitate
Responsio.dicitur q ex voluntate
Qua votū aggreditur z hilaritate
Censetur quod sequitur.z fit totum grate
Illud quod post subditur totum denegat
Nam si claustro viuitur via non negatur
Sed arta eligitur qua cito pergatur
Que pulchrior creditur qua minus erratur
Dicis temerarium qui patrē offendit
Ieronimus filium laudare contendit
Qui matris suspirium nequaq3 attēdit
Et per patrem proprium conculcatum tēdit
Ad crucis martyriuz quod claustrū pretēdit
Et pauli sentētia sic intelligetur
Vt obedientia que patri debetur.
In solum familia regenda notetur

Ad cetera alia nequaq3 tenetur
Dicis q inopia est perniciosa
Aut est voluntaria. aut non sed exosa
Si sic meritoria est z virtuosa
Si non caret gratia: z tunc est damnosa
Ad illud responsio de [illegible]ostatante
Sepe fit vt vicio carnis instigante.
Erit a cenobio caustim non prestante
Et dei iudicio peior est q3 ante
Religio mō petit sniam ferri per papaz
Huius imprudentiam ponderate viri
In quorum presentiam presumpsit mentiri.
Vero per iusticiam mihi [illegible]ueniri
Per romanaz curiā volens me muniri
Ergo pater oīm ac successor xp̄i.
Factum per iudicium patenter audisti
Impone silentium . erubescant isti
Abscide litigium. vultu cedant tristi.
Papa fert mō sniam contra mur[illegible]um:
Causa que hic vertitur attente aucita.
Jam in parte cernitur quasi expedita.
Nos z fratres igitur diffinimus ita
q mundo preponitur regularis vita.
Ceterum subtilius causam ponderantes
Jubemus districtius in scriptis mandantes
Vt alter alterius onera portantes
Non sitis vlterius inuicem turbantes
Non est vita aliqua nec aliquis status
Qui per apostolica iura sit proba[illegible]
Qui in mente dīca sit preordinat9.
Quin ducat ad celica quin sit deo gratus
Volentes z numeru[illegible]horum maiozari.
Durimus nunc iterum decreto firmari
q adultum puerum liceat consari
Et sic eum liberum cum his conuersari
Hanc qui contra venerit confirmationez
Incursurum nouerit se damnationem
Nec habere poterit relarationem
Nisi hic premiserit satisfactionem

Explicit disputatio inter mundum z religionem [illegible]tracta a primo quadragesimali: de xp̄iana religione beati Bernardini.de Senis ordinis minorum.

Sermone decimosexto de sacra religione.

Universidad de Deusto
Biblioteca

626
ULTIMA

Este libro me costó dos ducados y se lo di a fray Martín de Lezcano
para las Indias y por ser así lo firmé de mi nombre.

Fr. Garcías

(A)

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca